SLOWAR SLOWENSKI...

Anton Bernolak

Slowár Slowenſki

Česko-Latinſko-Ňemecko-Uherſki:

SEU

LEXICON SLAVICUM

BOHEMICO-LATINO-GERMANICO-UNGARICUM

AUCTORE

ANTONIO BERNOLÁK

NOBILI PANNONIO SZLANICZENSI.

TOMUS I.

A—J.

BUDAE,

Typis et Sumtibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae.
1825.

Linguarum diversitas hominem alienat ab homine, et propter solam Lingvarum diversitatem nihil prodest ad consociandos homines tanta similitudo Naturae; ita, ut libentius sit homo cum cane suo, quam cum homine alieno. *S. Augustinus* de Civitate Dei Libr. XXIX. Cap. VII.

PRAEFATIO.

Ante, quam homines caperent consilium aedificandi Babelicam turrim, universos *labii unius, et sermonum eorundem* fuisse *a*) sacer scriptor ait. Tum vero orta est in loquendo dissensio tanta, ut ille populus tam coniunctus, qui Rempublicam unam constituerat, velut vinculis sublatis abiret in partes, et spargeretur ubique terrarum. Neque hic stetit difficultas retinendae societatis; quando ex illis Linguis primigeniis ortae sunt aliae quam plurimae, quarum varietas magis adhuc genus mortalium distraxit: neque aliter, quam vi armorum, eversisque Imperiis factum est, ut plures nationes, populique diversi in eundem sermonem aliquando coirent.

a) *Erat autem terra labii unius, et sermonum eorundem.* Gen. XI. v. 1.

Quae quidem idiomatum diversitas caeteras orbis Provincias unico fere communiter labio gaudentes cum in genere duntaxat, et aliarum praecise Regionum intuitu affligat, *fertile Pannoniae solum* in se ipso multifariam, multisque modis lancinat; quando in id, prout benigna mater natura paene omnes, quas sinu suo continet, quasve alibi singillatim sparsit, divitias ubertim contulit: ita varia undique et multiplex natio, regionis capta foecunditate, *Ungarica* praecipue *Slavica*, *Bohemica* et *Germanica*, praeter Rascianos, Rhuthenos, et Valachos exiguos terrarum tractus occupantes, magno numero confluxit. Ut adeo hic singulos, qui socialitatem, eiusque solatia concupiscunt, quaestu et mercimoniis rem familiarem promovere student, et officiis sacris vel profanis tam publicis, quam privatis admoveri, iisdemque rite fungi volunt, praeter *Latinam* scientificam receptarum quoque vernacularum Lingvarum, sed vel maxime *Ungaricae*, *Slavicae*, *Bohemicae* ac *Germanicae* necessaria notitia haud modice anxios, sollicitosque reddat. Cuiusmodi curae, sollicitudinisque levandae gratia, improbo labore particulares harum nationum sedes adire, sumtus non raro maiores, notabilemque aetatis partem insumere debent; ut vigentium apud easdem nationes idiomatum scientiam vel mediocrem usu incerto et ideo multis difficultatibus implicito, sui, conciviumque causa acquirant. *Diversitas* namque *Linguarum*, ut ait S. Augustinus, et tristis rerum experientia docet, *hominem alienat ab homine, et propter solam Linguarum diversitatem nihil prodest ad consociandos homines tanta similitudo naturae, ita, ut libentius sit homo cum cane suo, quam cum homine alieno.*

Quapropter fuit hoc plurimorum adhuc in commoda Pannoniae propensorum ardens et inprimis laudabile desiderium: ut in tanta copia versatissimorum in Omnibus doctrinis virorum reperiretur unus aliquis, qui velut inter dissociatas nationes, atque populos ultro citroque missus caduceator, fine condiscendarum facilius vigentium in Hungaria praecipuarum Linguarum, ad concinnandum Lexicon earundem animos et doctas curas accommodaret; hac-

hacque ratione Pannoniae incolas labiorum diversitate laborantes, e dissidio illo in mutuam, et insitam naturae humanae socialitatem coadunaret.

Verum enimvero incassum ardentia haec iuxta, et aequissima ceciderunt vota; provinciaque adeo honorifica, et augusta variis de causis in haec usque tempora protracta, mihique unico reservata fuit. Qui occurrentem in condiscendis huius Patriae Linguis difficultatem malo meo edoctus, ut eorum, qui possunt aliquando Patriae Ecclesiaeque et ornamento et praesidio esse, tam valetudini, quam otio consulam; reliquos numero maiore, quam hactenus factum sit, ad id saltem doctrinae his in Linguis perducam, quod ratio vitae suscepta, socialitatis et concivilitatis iura exposcunt: hocce *Vigentium praecipue in Hungaria Linguarum Universale Dictionarium*, *Slavicum*, *Bohemo-Latino-Germanico-Hungaricum*, cura indefessa, labore incredibili, patientia invicta et systemate novo prorsus ac singulari elucubravi; dum varia vocabulorum significata diversis numeris exposui, eorundem usum selectis (ubi opus erat) constructionibus illustravi. phrases denique, idiotismos, adagia, et synonima suis locis subieci. Quae omnia prout ad exactam Linguarum notitiam indissolubili nexu pertinere, quolibet consentiente, dignoscuntur: ita per notos hactenus Lexicographos potiori ex parte praetermissa, a nullo certe integre, accurateque pertractata fuisse deprehenduntur.

Quod vero non Ungaricam, aut Latinam, vel Germanicam, sed Slavicam Lingvam posuerim initialem, sequentia rationum momenta ad id faciendum me permoverunt:

Primo, quod initiali Ungarica, Latina et Germanica Lingua complura prae manibus habeantur diversis cum interpretationibus exarata Lexica; Slavicum penitus nullum, utut ardentibus complurium votis diu multumque exoptatum.

Secundo, quod vigore. Articuli VII, Diaetae Anni 1792. *Lingua Ungarica* velut principalis *ad obtinenda publica munia intra fines huius Regni* sit praescripta, ideoque per caeteras Nationes Ungariam incolentes, neces-

cessario discenda. Cum itaque facillime quivis condiscere possit idioma Hungaricum, si eidem nativae Linguae vocabula, constructionesque hungarice explanentur; cum item post Ungaros plurimi sint numero in Pannonia Slavi: in concinnando Dictionario meo partis maioris rationem me habere vel invitum oportuit; ut sic beneficii, quod in propagationem quoque Hungaricae Linguae praesenti opere praestare pergo, uberes fructus in plures dimanent. Si cunctis Pannoniis Slavis notum fuerit idioma Ungaricum, maxima ex parte Ungaram mox conspicere licebit Hungariam.

Tertio, quod memoratae aliae, linguae omnes sint iam excultae, et tam a vulgaribus, quam a peregrinis vocibus perpurgatae; Slavica vero usque Annum 1787. haeserit neglecta, et ne hodiedum quidem sit adhuc seu a barbaris seu ab exoticis, bohemicis vel maxime, et polonicis expressionibus bene secreta. Culturam illius proinde adtacto Anno occeptam, et successive pluribus opusculis continuatam, *a*) ad supremum tandem apicem de-du-

---

a) Quae sequentia sunt: 1) *Dissertatio Philologo-Critica de Literis Slavorum* etc. Posonii typis Ioannis Mich. Landerer Anno 1787. 2) *Lingvae Slavicae per Regnum Hungariae usitatae orthographia*, ibidem iisdem typis, et eodem Anno. 3) *Grammatica Slavica*, cum Syntaxi et Prosodia: ibidem, iisdem typis, Anno 1790. 4) Maličké Pismo Anti-Fandlymu, w Hale 1790. 5) *Etymologia vocum Slavicarum*, Tyrnaviae typis Wenceslai Jelinek Anno 1791. 6) Něčo o Epigrammatéch, a nebožto Máloradkoch, w Žiline Roku 1794. 7) O Wážnosti a Uctiwosti Stawu Kňezkého príhodná Rázeň, w Trnawe u Waclawa Jelinka Roku 1795. 8) Katechismus z Otazkami, a Odpowedami k Winaučowáňú kraginskeg Mládeži, w Trnawe witlačení z Literami králow. Uniwersit. Roku 1796. 9) Na Smrť Mnohowelebného Pána Sztocsko Gurka Šuránského Farára Pohrebňá Rázeň w Trnawe witlačená u Jelinek Waclawa 1803. 10) Praeter haec opuscula exstat etiam Latina Panegyris sub titulo: Divus Rex Stephanus, Magnus Hungarorum Apostolus Tyrnaviae typis Regiae Universitatis Anno 1782. impressa, ibidem et eodem Anno Die 20. Augusti in Antiquissimo Seminario S. Stephani Regis per Auctorem qua II. Anni Philosophum, coram Nobilissimo Auditorio dicta.

ducere volui: de sui perfectione cum cultissimis quibusvis hodie Linguis haud iniquo successu certaturam.

Quarta demum et postrema delecti per me ordinis ea causa fuit: ut idiomatis, quod in Praefatione ad Grammaticam meam *antiquissimorum populorum iam olim fuisse, et dictionis exuberante quadam copia, elegantia, ac Maiestate praestans et late per innumeros fere populos diffusum esse*, virorum omni exceptione maiorum et a partium studio immunium, iudicio auctoritateque probavi, nunc opere ipso nativum commonstrem decus *a*)

Fue-

---

a) Si cui ne his quidem quatuor rationibus fundatis delectus per me in hoc *Dictionario* Linguarum ordo satis iustificari videatur? libere, per me licet simile *Lexicon* ab alia quacunque, seu *Ungarica*, seu *Latina*, seu *Germanica* Lingva inchoet, et elaboret; sicque eminens, sublime, et altum iudicium suum opere ipso commonstret: secus per me eorum in numerum referendus, qui ubivis supra caeteros sapere, et prima subsellia tenere cupientes, insupportabilia aliis onera imponunt, quae ipsimet ne digito quidem apprehendere volunt. — Neque amplius difficile fuerit vel proletario hoc in stadio decurrere, postquam *Dictionarium Latino-Hungaricum, et Hungarico-Latinum* Franciscus Pariz-Pápay edidit, eruditorum virorum cura, et industria saepius recusum, auctum et *interpretatione* iam *Germanica*, iam *Bohemico-Slavica* donatum. *Latino-Germanicum porro, et Germanico-Latinum*, quod dari potest perfectissimum, Emanuel Ioannes Gerardus Scheller elucubravit: postquam denique *Latino-Bohemica*, et *Germanico-Bohemica* Lexica innumera existunt: quibus et Latino Vagneriano quadrilingui Slavi quoque penes istud meum Bohemicas pronuntiationes et voces a *Slavicis* quam accuratissime distinguens, inoffenso pede, et cum fructu uti possunt. — Operibus per eruditos viros dudum sua in luce collocatis nonnihil immutandis, augendis, vel minuendis, sicque meo sub nomine venditandis et edendis immorari, pretiosaque temporis spatia impendere mihi non vacat: in novis unice, hactenus non visis et suo in genere Originalibus desudare, iisdemque Rempublicam Literariam augere et exornare fixum fuit, firmumque propositum.

Fuere namque non pauci, qui ad tot tantasque Slavicae Linguae Laudes, quot et quantas ibidem protuleram, adtoniti haesere: utpote diversis insignium Auctorum, quos hanc in rem excitaveram, nominibus confusi. Alii easdem ratas habentes, quaenam in tanta diversitate numero Pannoniae Districtuum fere correspondente, *Dialectus* illa determinate sit, cui haec encomia apprime conveniant? sollicite quaesivere.

Utrisque hoc opere subservio, dum *illis*, ne porro quoque magis ficte ad laudem Slavorum, quam sincere ad veritatem controversa encomia per me prolata putent; *his* autem, ut anxiae quaestionis multum desideratam solutionem in promtu, ac uno quasi obtutu consequantur, prospicio: et quidem eo planiorem ac magis adaequatam, quo firmioribus Philologiae Criticae principiis innixam, ac suffultam.

Neque enim ullo pacto in animum meum inducere possum, ut eorum sententiae subscribam, qui bonitatem et puritatem Slavicae Linguae e certorum duntaxat locorum *particulari usu* metiuntur: dum alii ex illis *Tyrnaviensem*, *Szakolczensem*, et *Albo-Montanam* alii, alii *vallis Nittriensis*, nonnulli denique *Vaganam Dialectum* optimam esse asseverant.

Ego, ut opiniones has, consortio Mathiae Belii fretus *a*) in genere repudio, ita singulas controversas voces ad constituta rite philologica principia, *uniformem* scilicet, vel *magis generalem cultiorum et eruditorum usum* *b*) *Etymologiam* lato ac stricto sensu sumtam, *Analogiam* denique et *Historiam Linguae* reduci volo; illasque non-

---

a) *Bohemiae namque et Moraviae contigui ex huius idiomate trahunt aliquid; sicut Polonicam fere aemulantur, qui in eius terminis degunt: omnium autem crassissime loquuntur mixtim cum Hungaris habitantes*, verba sunt Mathiae Belii in praefatione ad germanicam Grammaticam suam §. III.

b) Iuxta illud Quintiliani Institutionum oratoriarum Lib. I, Cap. XII. *Ergo consuetudinem sermonis vocabo consensum eruditorum, sicut vivendi consensum bonorum.*

nonnisi, quae cum his ex asse consentiunt, bonas esse dico: quidquid demum eatenus ferat nonnullorum Pannoniae Districtuum *singularis usus*, pro *abusu* hoc ipso, quod cum regulis minime conveniat, citra ullum scrupulum habendus.

Atque hinc iam facile quivis perspiciet, quantis mihi sudoribus et vigiliis spinosum hoc et plane nunquam antea inter Slavos tritum, steterit opus? ut vel rectam pronuntiationem a mala et bohemica secernam, vocibusque bohemicis genuinas slavicas concinne substituam: quo sic tandem Patriotas meos inani illo, quo tamdiu superstitiose detinebantur, exolvam metu; ne expunctis videlicet e Lingua Slavonica vocabulis bohemis, careant slavi propriis, quibus seu animi sensa, seu res quascunque exprimere possint. *a*) Porro congeriem vocum cumulare, cu-

---

a) Cave autem existimes, Benevole Lector! haec per me eo fine dici, ut *Bohemicum sermonem*, hactenus cum Russico et Polonico inter omnes Slavicos cultissimum, in odium vel contemtum apud Slavos adducam. Eo duntaxat mei conatus tendunt; ut *Slavicam* a *Bohemica Dialecto* probe secernam, quas nonnuli rerum ignari, uti in *genere Linguae*, ita in *specie quoque Dialecti* ac pronuntiationis, substantive et adaequate convenire contra omnium Philologorum, ipsorum etiam Bohemorum sensum, perperam contendunt. Ita, ut e multis unum ut minus commemorem, Illustrissimus Ioannes Christoph. de Jordan, S. C. et R. A. M. Consiliarius Bohemico-Aulicus Libro de *Originibus Slavicis* Viennae Anno 1738. edito, dum Parte IV. seu Apparatu Historico Sect. 51, §. DCCXXI. a pag. 108 usque 128. de Lingua Slavica et huius Dialectis non minus curiose commentatur, quam cum ratione, *quatuor Slavismi praecipuas Dialectus* statuit: *Croaticam*, *Glagoliticam*, *Hungaro Slavicam*, denique *Bohemicam*; hisque alias quatuor, nimirum: *Russicam*, *Polonicam*, *Slavoniam* propriam et *Dalmaticam* adnumerat. Cuius, aliorumve eruditorum authoritati, si porro illiterati quidam obstrepere vellent, praesente Lexico *Bohemicas* a *Slavicis* vocibus cruce † distingvente, quin amplius hiscere queant, abunde revinci possunt. Quas quidem voces Bohemicas propterea mea orthographia exposui, ut videant eruditi, hanc expressioni vocum naturali longe convenientiorem esse (expunctis superfluis literis et signis loco accentuum usurpatis), atque usitatam hactenus per Bohemos scribendi rationem.

cumulatasque ordine, ut vulgo fit, alphabetico iuxta orthographiam meam collocare; dein varia vocabulorum significata diversis numeris et Lingvis exponere, ac ne exangue et sine anima corpus publicae luci darem, selectis (ubi e re videbatur) constructionibus, phrasibus, diverbiis et synonimis illustrare, quemadmodum mihi plus, quam pistrinum fuit: ita opus hoc patientiam et vires meas magis, atque Herculem excetra probavit.

Cum enim sua effato illi veritas constet, quod *Iosephus Scaliger*, propria experientia doctus et unanimi virorum in excolendis Literis desudantium suffragio fultus, sequentibus versibus profert:

Si quem dura manet sententia iudicis olim
Damnatum aerumnis, suppliciisque caput?
Lexica conscribat; nam caetera quid moror? omnes
Poenarum facies hic labor unus habet.

quis dubitet me in labore longe omnium molestissimo versatum fuisse? In quo nonnisi post lapsum septennii eo provectus sum, ut per densissimas montis perfossi tenebras, qualis penetrandus est Neapoli Cumas adeuntibus, vel penes Arcem *Likava* Provinciam Arvensem subeuntibus, procul exiguum lumen, ceu stella quaedam exitum promiserit, atque in fluctibus laboranti e longinquo apparuerit portus. — Huc accesserunt variae et vix non continuae in singulos dies, quibus vi officii distringebar, occupationes; crebra item ingrata adiuncta, quae invincibile fere in hoc opere diligentius perrecturo sufflamen iniecerunt. — Raro etiam vacuum mihi obtigit ab interventoribus tempus, qui numeratas quoque horas meas sibi potius vendicatas et impensas volebant: ut adeo vix unam lineam ducere licuerit non interruptam.

Sic, cum perpetuam difficultatum catenam, trahentibus invicem ansis, fortuna mihi porrigeret, tot undique impedimentis iam iam cessi, et a perficiendo limandoque opere manum retraxi; nisi id, *quod nemo hactenus utili adeo et necessario labori humeros subiecisset*, *ne-*

neque facile surrecturus sit, qui se se in huiusmodi pistrinum immittere velit, adtenta mente revolvendo, humanitatis legem esse agnovissem: ut, si quis laborantibus proximi rebus auxilii aliquid novit, ferre non intermittat; praesertim, ubi non unius hominis, sed multorum, nec hominum, sed urbium, Regni et Patriae res subversatur. — *Nunc dum captus est Protheus, stringenda esse vincula, donec in se reversus oraculum absolvat*, identidem animo meo proponebam; et impedimentorum, difficultatum, convitiorum ac obtrectationum persaepe intervenientium asperitatem ea spe, *quod mox se remissurus sit hyemis rigor, ut liceat cum ciconiis et hirundinibus evolare*, leniebam. — Deinde restitantem et ob immensam laboris magnitudinem tot tantisque molestiis obseptam susceptae Provinciae (non unum Herculem desiderantis) subpoenitentem, complurium eruditorum adhortatio, certatimque suscepta Concivium efflagitatio denuo redaccendit, redditoque mihi animo in certamen revocavit, fesso calcar addidit, fatiscentem erexit et deficientem plene restituit. — His igitur et consimilibus ex stimulatus, atque imprimis eius auxilio fretus, qui non solet unquam piis conatibus deesse, velut novus iam ad intermissum opus redii, et me intra vicennium tandem ex hoc labirintho felicibus avibus extricavi.

Scio quidem multos rigidiores Censores, vel potius obtrectatores futuros, et multa in meo Lexico inventum iri, quae omnia non omnibus placebunt. — Forte alius quaedam ut usui adversa; alius ut antiqua et inusitata, vel montanistica (Horňácké Slowa); alius ut nova accusaturus est: sicuti hominis est, in proprio suo sensu semper abundare, sibi complacere, suum laudare, alienum autem despectui et opprobrio habere.

Meminisse nihilominus oportet censuram sibilo, non adtentione dignam esse, quae prius vibratur, quam liber quoad sua principia reflexe et adtente legatur. Quo vitio ne iudicium circa opus praesens laboret, naturam, systema et principio slavicae Linguae censor investiget; et ante pronuntiationem sententiae suae bene omnia, ac philologico-critice discutiat.

Quodsi

Quodsi quis emendandum aliquid ostendit, a communi via recedat, necesse est: atque adeo, non, an recedat? sed an recte? quaeri debet. Si forte in Dictionario meo novi quidpiam, inusitati et inauditi vel montanistici precario Critico videatur? ne putet omnibus aliis eadem esse. Novae enim res nova nomina poscunt, nec tamen sunt Philologis et Lexicographis nova; quia ex natura Linguae iuxta certas, in ipso eiusdem systemate fundatas, regulas condescendunt. Et ut, quod res est, Verbis Comenii *a*) citra ambages dicam: *Quando res adsunt, de quibus loquamur, vocabula vero, quibus ea proferamus, desunt; quid ergo faciendum?* Aut obmutescendum utique, aut res monstranda digito, ut Linguae officio manus fungatur; aut mutuanda vox a peregrinis, aut res circumscribenda, aut denique vox nova effingenda. Aliud, quod optioni proponatur, certe nihil restat. — At vero ad rerum aspectum obmutescere, absurdum et turpe; digito omnia monstrare, impossibile; ad peregrina ablegari, molestum et indecorum; res circumscribere, est Lectorem circumducere, pro rebus rerum involucra ostentare. — Restat ergo, ut voces novas fingendi, plenamque Linguae supellectilem necessitatis vel venustatis causa efformandi animus sumatur, aut vetustatis imitatione, aut verborum et nominum nova compositione et derivatione; cum id humanae industriae sit opus, iurisque Divini iam in Paradiso *b*) in genus nostrum collati. Cur igitur eo nos exui patiamur? cur non quidquam intelligenter, ac distincte proloqui fas sit conari? Nautas videamus: qui, si in ignotas incidant insulas, aut praeternavigent promontoria, syrtes, scopulos et similia? mox illis nomina indunt. Audent idem in ex-

a) In Apologia pro Latinitate Linguae Latinae.

b) *Lib. Genesis Cap. II, v.* 19. Formatis igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae, et universis volatilibus coeli, adduxit ea ad Adam, ut videret, quid vocaret ea: omne enim, quod vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen eius. *v.* 20. Apellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia universa volatilia coeli, et omnes bestias terrae.

excogitandis novis instrumentis aut operibus suis Mechanici: cur non audeant in enavigando rerum oceano, designandisque intellectus humani limitibus Philosophi, Philologi, et Lexicographi? — Et si haec in Graeca, Latina, Gallica, Anglica, Germanica, Ungarica et aliis Lingvis suscipere fas est: ergo id iuris soli Slavicae denegari fas est? Dummodo res apte et prudenter, neque temere, aut citra necessitatem fiat; item ut voces novae ex antiquis radicibus secundum Analogiam Linguae deducantur. — Ego interim nihil novi, hoc in opere finxi, sed omnia nomina e proprio Linguae fonte, et a propria verborum significatione derivavi.

Haec iis Censoribus dico, qui cum vulgari ingenio sint, quale multis contingit, neque in genere literario quidquam, quod reapse originale esset, producere queant; ab hominibus nihilominus prudentes, lecti, docti et eruditi viri, immo *Rabbi* quoque seu magistri et videri et dici velint: facile universa arripiunt et in quibusvis Auctorum viventium libris vel quoad obiectum, vel quoad systema, ipsamque deductionem naevos quaerunt; ut hac ratione de pretio ipsorum et aestimatione decerpere quidpiam, seque supra illos efferre possint. Risu caeteroquin et contemtu propterea digni, quod fucos, apum duntaxat melle citra proprium fatigium victitantes secuti, per ipsam confusionem arreptarum rerum, distractamque memoriam non modo in nulla re evaserint perfecti, verum etiam fixis principiis carentes, ac in morem rasae tabulae nullam imaginem verae eruditionis informatam animo habentes, emolumentum aliud nullum e sua lectione ceperint, quam farraginem confusarum idearum, verbis ditissimi, rerum ac sententiarum tantum non inanes.

Caeterum, cum ea sit operum humanorum conditio, ut nihil fiat adeo politum, adeove absolutum, ut non melius per foecunda, acutaque ingenia reformari queat; tametsi Lexicon istud, 1523 scriptis fracto margine phyliris constans, septies ad incudem revocarim, totidemque vicibus ad purum, notabilibus sumtibus describi curaverim: ac fecerim omnia, quae per adiuncta potui et quae nemo alius hactenus fecit; gloriae nihilominus materiem

teriem in hoc stadio cuique non illubens permitto: ut pro exactissimo iudicii sui acumine, quae vel resecanda, vel addenda, vel immutanda duxerit, ea ita castigatissima censurae suae lima corrigat et emendet, ut aemulis ac malevolis nullus detrahendi locus relinquatur. Si tamen laudis aliquid inde vel captare licet, vel sperare, ubi nihil solidi praestari potest. Si cui autem in promovendo Bono Publico occupatum esse non libet? is temerarius et odiosus esse, ne in animum inducat; et quod corrigere non vult, aut non potest, sugillare, mordacique impetere lingua non praesummat.

Tu autem Benevole Lector! hos conatus meos, unice provehendae inter patriotas socialitatis, non captandae inanis gloriae causa, vel stipulata mercede, aut turpis lucri cupiditate susceptos, aequi bonique consule, iisdem ad Dei gloriam, tui, proximique commodum, et Patriae ornamentum utere, atque Vale.

D e s i g n a n t

Signa.

†	*bohemicam vocem.*
*	*vulgare, i. e. culinare et barbarum vocabulum.*

Litterae.

m.	*masculinum genus.*
f.	*femininum genus.*
n.	*neutrum genus.*
p. c.	*participium constructum seu passivum.*
V. I.	*Verbum imperfectum.*
V. P.	*Verbum Perfectum.*

Contractiones.

adj.	*adjectivum.*
adj. poss.	*adjectivum possessivum.*
adv.	*adverbium.*
boh.	*bohemice.*
conj.	*conjunctionem.*
fut.	*futurum tempus indicativi.*
imp.	*imperativi praesens tempus.*
pass.	*passivum verbum vel passivam vocem.*
praep.	*praepositionem.*
praes.	*praesens tempus indicativi.*
pron.	*pronomen.*
Prov.	*Proverbia.*
rec.	*reciprocum Verbum.*
Syn.	*Synonima Verba.*

Auctores in hoc Lexico per contractionem citati.

	A.
A. Gell.	*A. Gellius.*
Ambros.	*Ambrosius.*
Amm. Marc.	*Ammianus Marcellinus.*
Ann. Flor.	*Annius Florus.*
Arnob.	*Arnobius.*
Augustin.	*Augustinus.*
Auson.	*Ausonius.*
	B.
Boet.	*Boethius.*
	C.
Cat.	*Cato.*
Catul.	*Catullus.*
Caes.	*Caesar.*
Cels.	*Celsus.*
Cic.	*Cicero.*
Claud.	*Claudianus.*
Coel. Aur.	*Coelus Aurelius.*
Colum.	*Columella.*
Curt.	*Curtius.*
	E.
Enn.	*Ennius.*
	F.
Fulg.	*Fulgentius.*
	H.
Hier.	*Hieronimus.*
Hilar.	*Hilarius.*
Hor.	*Horatius.*
	I.
Isid.	*Isidorus.*
Iust.	*Iustinus.*
Iuvenal.	*Iuvenalis.*
Iuven.	*Iuvencus.*
	K.
Klein.	*Kleinius.*
	L.
Lact.	*Lactantius.*
Linn.	*Linneus.*
Liv.	*Livius.*
Lucil.	*Lucilius.*
Lucr.	*Lucretius.*
	M.
Macrob.	*Macrobius.*
Martial.	*Martialis.*
Min. Fel.	*Minucius Felix.*
	O.
Ovid.	*Ovidius.*
	P.
Pall.	*Palladius.*
Par. Páp.	*Pariz-Pápay.*
Paul. Nol.	*Paulinus Nolanus.*
Paul. Oros.	*Paulus Orosius.*
Pers.	*Persius.*
Petron.	*Petronius.*
Phaed.	*Phaedrus.*
Plin. Ep.	*Plinius Epistolaris.*
Plin. H. N.	*Plinius Historiae Naturalis.*
Prud.	*Prudentianus.*
	Q.
Quint.	*Quintilianus.*
	R.
Rutil.	*Rutilius.*
	S.
Sall.	*Sallustius.*
Salv.	*Salvianus.*
Schrib. Larg.	*Schribonius Largus.*
Senec.	*Seneca.*
Ser. Samm.	*Serenus Sammonicus.*
Sid Apoll.	*Sidonius Apollinaris.*
Sil.	*Silius.*
Sis.	*Sisenna.*
Suet.	*Suetonius.*
Sulp. Sev.	*Sulpitius Severus.*
Sym.	*Symmachus.*
	T.
Tac.	*Tacitus.*
Ter.	*Terentius.*
Tertull.	*Tertullianus.*
Theod.	*Theodorus Priscianus.*
Tib.	*Tibullus.*
	V.
Val. Max.	*Valerius Maximus.*
Varr.	*Varro.*
Vitruv.	*Vitruvius.*

A.

A, *conj.* et, ac, que, atque: und: és, is. *Usus.* Otec, a Matka: pater, materque: Vater und Mutter: atya, és anya. 2) ag. 3) a ne: et (ac) non, nec, neque: und nicht: és nem, sem. 4) a gestkibi (bich ꝛc.): ac si, et si: und wenn: és ha. A gestkibich zemrel: ac si morerer: und wenn ich sterben sollte: és ha meg-halnék. 5) a sic: et quidem, et is (ea, id etc.) *cum substantivis:* et id, idque (*cum verbis*): und zwar: és ugyan, és pedig. Mám mnoho Knižek, a sic peknich: habeo libros multos, et eos pulchros: ich habe viele Bücher, und zwar schöne: sok, és ugyan szép könyveim vannak. Spal sem, a sic doma: dormivi, et quidem (idque) domi: ich schlief, und zwar zu Hause: aluttam, és pedig oda haza. 6) post tak: ut, und, és, hogy. Urob tak, a píš: fac ita, ut scribas: machs so, und schreibe: azt cselekedd, és írjál. Bol tak dobrotiwí, a dal mi: erat tam benignus, ut daret: er war so gütig, und gab mir: olly kegyes volt, hogy adna. 7) *Apud Latinos non raro per Participia resolvi solet.* Čital, a smál sa: legens ridebat: er las und lachte (dazu): olvasván nevetett. Odložil Knihu, a prawil: deposito libro dicebat: er legte das Buch weg, und sprach: félre tévén a' könyvet, és mondá. Slunce swetí, a prší: splendente sole pluit: es scheint die Sonne, und es regnet: szolgál a' nap, és esik. 8) *Latinus saepe* et *exmittit, ubi Slavus* a *ponit.* Gózef ge bohatí, a gá ne: Josephus est dives, non ego: Joseph ist reich, ich nicht: Jósef gazdag, 's én nem vagyok az. Mlč, a neplač (newaď sa): tace, ne fle, ne fleveris (ne rixare): schweige, und weine nicht (zanke nicht): halgass, ne sírj (és ne pörölly. 9) *Et vicissim Slavus saepe* a *exmittit, ubi Latinus* et *retinet.* On ňekde bude sedět, hrať: ille alicubi sedet, et ludit: er wird irrgendwo sitzen, und spielen: ő valahol ül, és játszik. 10) *Abinitio positum nonnunquam redundat, uti apud Haebraeos* ו *vav, et admirationem communiter notat.* v. g. A kam alé tam lezeš, abi si spadel? quonam ascendis? decides! wo steigest du denn hin? willst du herunter fallen? hová mászkálsz (mászol) oda? akarsz-e' le-esni? A tu ge teplo! hic calet! hier ist es warm! de meleg vagyon itten! A prisďe sforo! mox redite! kommt bald wieder! jöjjetek vissza nem sokára (korán).

Abaugwár, *genit.* Abanowého-zámku, m. Abaujvarinum: Abaujwar, Aba-Ujvár.

abaugwarski, *adv.* more abaujvariensi: abaujwarerisch, nach abaujwarer Art (Sitte): abaújváriak módgyára, abaújváriassan.

abaugwárski, *á, é, adj.* K. P. Abaugwárska Stolica, Comitatus Abaujvariensis, die abaujwarer Gespanschaft, Abaúj-Vármegye.

† **Abbaš**, *a, m.* v. Opat.

† **abbatiščin**, *á, é, adj. poss.* v.

opaťcin, hlawneg Paňeg.

† Abbatiſka, i, f. v. Opatka, hlawná Paňí: Fejedelem Asszony az Apátzáknál.

† Abbatiſſa, i, f. idem. Fejedelem Asszony az Apátzáknál.

Abeceda, i, f. alphabetum, i, n. literae, arum, f. pl. elementa, orum, n. pl. ordo literarum vulgaris: A b c, die Buchſtaben, Alphabet: á b cze. 2) libellus alphabeticus: das A b c buch: á b czés könyv. *Syn.* Šlabikář.

Abecedár, a, m. puer elementaris (a b c darius): A b c ſchüler, A b c knab: á b czét tanúló gyermek. *Syn.* Abecedárňík, Abecedňík, abecedární (abecední) Chlapček, Tabulkár.

abecedárčin, a, e, *adj. poss.* puellae elementaris: dem A b c mädchen gehörig: á b czét tanúló leánykáé. *Syn.* abecedňiččin, tabulkárčin.

Abecedárka, i, f. puella elementaris: A b c mädchen, A b c ſchülerinn: á b czét tanúló leányka. *Syn.* Abecedárňička, abecedné Děwča Abecedňička, Tabulkárka.

abecedárňí, á, é, *adj.* v. abecední.

Abecedárňička, i, f. v. Abecedárka.

Abecedárňík, a, m. v. Abecedár.

abecedárow, a, e, *adj. poss.* a b cedarii pueri elementaris, dem A b c ſchüler gehörig: á b czét tanúló gyermeké. *Syn.* abecedňíkow, tabulkárow.

abecední, á, é, *adj.* alphabeticus, a, um, elementaris, e: zum A b c gehörig: á b czés, á b czéhez tartozandó. *Syn.* abecedární. *Usus.* Abecední Chlapec, v. Abecedár.

abecedňiččin, a, e, *adj. poss.* v. abecedárčin.

Abecedňička, i, f. v. Abecedárka.

Abecedňík, a, m. v. Abecedár.

abecedňíkow, a, e, *adj. poss.* v. abecedárow.

Abel, a, m. Abel, is, m. Abel: Ábel.

ábelow, a, e, *adj. poss.*: Abelis: dem Abel gehörig, des Abels: Ábelé: *boh.* abelů, et lůw.

† abelů, abelůw, owa, owo. *adj. poss.* idem.

abi, *in sing.* 1-*ma pers.* abi ſem, abich, *in* 2-*da* abi ſi, abiſ, *in* 3-*tia* abi: *in plur.* 1-*ma pers.* abi ſme (*boh.* abi chom), *in* 2-*da* abi ſte, *in* 3-*tia* abi, *conj.*: ut, quo: damit, daß, auf daß: hogy. *Syn.* bi. *Usus.* Není ſem tak pochabí, a nezmiſelní, abich tomu weril: non sum tam demens, ut hoc credam: ſo albern (thöricht) bin ich nicht, daß ich es glauben ſollte: nem vagyok olly kába (esztelen), hogy hidgyem (el-hitessem magammal) azt. Ten ma porád trápi, abich ſa tam ſtehowal: ille assidue urget, ut illuc migrem: der plagt mich beſtändig, ich möchte hinziehen: szünet nélkül sürget, hogy oda által hordozkodgyam. Potrebná Wec geſt, abi Tatík priſel: necesse est (oportet), pater veniat (patrem venire): es iſt nöthig, daß der Vater komme, der Vater muß kommen: szükség, hogy atyánk jöjjön-el. Priſel čaſňe, abi zaſ čaſňe odiſt mohel: venit mature, ut mature abire posset: er kam früh, damit er früh wieder gehen konnte: korán jött, hogy ismét korán el-mehessen. Powecte mu, abi poſpíchal (abi ſi poſpíſil): iubeatur festinare, er ſoll eilen, mondgyátok meg néki, hogy siesen. Wſak uſ ňič nedoſtaňe, abi robil, čo chce: nihil accipiet, quidquid fecerit: er bekömt nichts mehr, er mag thun, was er will: akár mit tegyen, semmit sem nyer immár. Sol prawím (Sol ſem

po-

powedal), abi ſke mi ſem dali: salem iussi te adferre: das Salz, ſagte ich, ſollſt du hergeben: meg-mondtam, hogy sót adgy. 2) utinam, ut, si, o si! daß! bár tsak. *Syn.* kebi, kedbi, kdizbi. *Usus.* Dalbi Boh, abi: faxit Deus, ut: gebe Gott, daß: bár tsak az Isten adna, hogy: Abi len priſel! utinam veniat! daß er doch käme! bár tsak jöne-el. O abi ken ne: utinam ne: o daß doch nicht: bár tsak ne. Len abi mu powedali (wikázali), kde má čo robiť: modo dicatur (dicant) ei, quid agendum sit: wenn man ihm nur ſagte, was er zu thun habe: tsak mondgyák meg néki, mi tévö légyen. 3) Etiam per *qui, quae, quod sequ. coni:* exprimi consvevit. Ňikdo neňi tak uſúžení, abi newedel: nemo est tam afflictus, qui (ut) nesciat: niemand iſt ſo elend, daß er nicht wüßte: senki sints olly nyomorúltt, hogy ne tudna. Ta kňiha zaſlúži, abich gu čital (abi čitaná bola): liber est dignus, quem legem (qui legatur): das Buch iſt werth, daß ichs leſe (daß es geleſen werde): ez a' Könyv méltó, hogy olvassam (hogy olvastassék). 4) abi ne: ut non, ut ne, quin: daß nicht, damit nicht: hogy ne, ne. *Usus.* Neňí možno, abi ſa Člowek nerozhňewal: fieri non potest, quin (ut non) irascatur homo: es iſt nicht möglich, daß man nicht aufgebracht werde: lehetetlen, hogy az ember meg ne háborodjon (boszszonkodjon). Bogá ſa, abi o Statek nepriſli: metuunt, ne bona amittant (bonis priventur): ſie fürchten, daß ſie um die Güter kommen möchten: félnek, hogy a' jószágokat elvesztik.

abich, i. e. abi ſem v. abi.

† abichom, v. abi, abi ſme.

abiſ, v. abi, abi ſi.

† abo, v. aneb.

Abraham, a, m. Abrahamus, i, m. Abraham, Ábrahám.

Abrahamček, a, m. *dem.* ex Abrahámek.

abrahamčekow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. abrahamkow.

abrahamčin, a, e, *adj. poss.* Abrahae consortis: der Gattinn des Abrahams gehörig: ábrahám feleségié. *Syn.* abrahamoweg Ženi.

Abrahámek, mka, m. *dem.* ex Abraham: Abrahamulus, i, m. der kleine Abraham: Ábrahámotska, kis Ábrahám.

Abrahamka, i, f. coniux Abrahami (Abrahae): die Gattinn des Abrahams: Ábrahám felesége. *Syn.* abrahamowa Žena.

abrahamkow, a, e, *adj. poss.* ex Abrahamek: Abrahamuli: dem kleinen Abraham gehörig: kis Abrahámé. *Syn.* abrahamčekow. *Usus.* Abrahamkow pes, abrahamuli caniculus, dem kleinen Abraham gehöriges Hündchen, kis Ábrahám kutyatskája.

abrahamow, a, e, *adj. poss.* abrahami, abrahae: dem Abraham gehörig: ábrahámé. *boh.* abrahamů, můw, abrahamowic. *Usus.* Abrahamow Sin: abrahami filius: Abrahams Sohn: Ábrahám fia. 2) abrahamow Strom, v. Drmek.

† abrahamů, abrahamůw, owa, owo. *adj. poss.* idem.

† abrahamowic, *adj. poss. omn. gen. indecl.* idem.

† Abſtrich, u, m. v. Pena ſtřeberná.

† ac, *conj.* v. ačkolwek. 2) v. geſtli. 3) v. nač.

ach! *interj. dolentis:* ah, heu, eheu, o proh! ach! e! *Syn.* ah,

ah, gag. *Usus.* Ach kdižbi (kebi)! utinam! o si! ach, daß doch! o bár tsak!

Ach, u, m. slobodné Mesto w Ríši: Aquisgranum, i, n. Aachen freye Reichsstadt: Akvisz gránum, *német Országnak városa.*

Achát, u, m. achates, is, *et* æ, m. *o* f. *Plin. H. N.* der, Achat, Achatstein: akátes, *drága kö. Syn.* Agát, černí Kameň. 2) Černi Achát, in á č turecki Kameň, thoracius lapis, schwarzer Achatstein: fekete akát-kö. *Aliud est* Gagát, et ortiči Kameň.

achátowí, á, é, *adj.* achateus, a, um: von Achatstein: akátesböl való. *Syn.* agátowi. *Usus.* Achátowa pikśla: achetea pixis, Achatdose: akátes köböl való berbentze, szelentze.

áchskí, á, é, *adj.* aquisgranensis, e: aachisch, zum Aachen gehörig: akviszgránumi.

† Acht, u, m. v. Wiobcowáňí, Wipowed, Wipoweděňí, Wiwržeňí śkragini.

ačkoli, ačkoliw, *conj.* v. seq.

ačkolwek, *conj.* esto, etsi, licet, quamvis, quamquam, tametsi, utut: obgleich, obschon, obwohl, wiewohl: jól-lehet, noha, ámbár, bátor, ámbator. *boh.* ačkoli, ačkoliw. *Usus.* Ačkolwek si mňe tu Cestu neradil, predca si schwalowal (za dobru nasel): etsi non fueris svasor profectionis meae, adprobator certe exstitisti: ob du mir schon diese Reise nicht gerathen hast, so hast du sie doch gut geheißen: ámbár nem javasloltad az én el-menetelemet, mind az által ditsérted (reá hagytad). Ačkolwek žádneg w tom Wini nemá, predca ge podezrení: quamvis a culpa absit, suspicione non caret: obwohl er keine Schuld daran hat, ist er doch verdächtig: jóllehet abban nem vétkes, de gyanúságos (gyanú fér hozzá). Prípadnosťách, zíśkalisme: non nihil, utut in tantis malis, est profectum: wir haben doch etwas, wiewohl in so schweren Umständen, erhalten: ugyan tsak még is valamire, a' mennyire olly sok nyomorúságok között lehetett, mentünk.

ada, *adu.* v. azda, asnad.

Adalbert, a, m. Adalbertus, i, m. Adalbert: Albert. *vulg.* Wogtek, *boh.* Wogtech.

Adalbertek, tka, m. dem. ex praeced. *boh.* Wogťíšek.

Adam, a, m. Adamus, i, m. der Adam: Ádám.

Adamček, a, m. *dem.* ex Adamek.

adamčekow, a, e, *adj. poss.* praec. v. adamkow.

Adamčička, i, f. *dem.* ex Adamka.

adamčin, á, e, *adj. poss.* ex Adamka: adami consortis: der Gattin des Adams gehörig: ádám felyeségié. *Syn.* adamoweg Ženi.

Adamek, mka, m, *dem.* ex Adam: adamulus, i, m. der kleine Adam: kis ádám, ádamka.

Adamka, i, f. uxor adami, die Gattin des Adams: ádám felesége. *Syn.* adamowá Žena.

adamkow, a, e, *adj. poss.* ex Adamek: adamuli: dem kleinen Adam gehörig: kis-ádámé. *Syn.* adamčekow.

Adamňík, a, m. adamita, ae, m. ein Adamit: adamita.

Adamow, a, e, *adj. poss.* adami, dem Adam gehörig, ádámé. *boh.* adamů, můw, adamowic. *Usus* Adamowe Gablko, pomum adami (assirium), Musa paradisiaca Linn: der Adamsapfel: ádám almája.

† adamů, adamůw, owa, owa, *adj. poss.* idem.

ada-

† adamowic, *adj. omn. gen. indecl.* idem.

Adera, i, f. Réka w Slézku: viadrus, viadus, i, m. der Oderfluß, Odera, *follyó viz. Syn.* Odera.

Admirál, a, m. summus dux (praefectus, praetor) classis, Admiral, fő hajó vezér, tengeri fő kapitány.

Admirálow, a, e, *adj. poss.* summi ducis classici, dem Admiral gehörig, tengeri fő kapitányé.

admirálski, á, é, *adj.* praetorius, a um: den Admiral betreffend, Admirals: tengeri fő kapitányt illető. *Usus.* Admirálská Loď: praetoria navis: Admiralsschiff: tengeri fő kapitány hajója: Admirálská Zástawa: vexillum navis praetoriae: Admiralsflagge: tengeri fő hajónak zászlója.

Admirálstwí, á, n. dignitas summi ducis classis: Admiralschaft, Admiralswürde: tengeri fő kapitány tiszti, tengeri fő kapitányság.

Admirálstwo, a, n. collegium, quod praeest rei navali: Admiralität, Admirallitätskollegium: tengeri hajós gyülekezet.

Adwent, u, m. adventus, us, m. Advent, Adventszeit: ádvent. *Slav.* Príchod.

adwentní, á, é, *adj.* adventualis, e: den Advent betreffend: ádventi, adventhez tartozandó. *Slav.* príchodní. *Usus.* Adwentní Čas, tempus adventus (adventuale), die Adventszeit: ádventi idő.

Afričan, a, m. afer. afri. m. Africaner, afrika-béli ember.

afričančin, a, e, *adj. poss.* afrae, der Africanerin gehörig, afrika-béli személlyé.

Afričanka, i, f. afra, ae, f. Africanerin, afrika-béli személy, aszszony.

afričanow, a, e, *adj. poss.* afri (*genit. sing.*): dem Africaner gehörig, afrika-béli emberé.

Afričanstwo, a, n. *collect.* afri, *plur.* die Africaner: afrika-béliek afrika-béli nép (nemzetség).

afričkí, *adv.* more africano, africanisch, afrika-béli módra (módon, mód szerént), afrikáúl.

afričkí, á, é, *adj.* africanus, a, um: africanisch, afrikai, afrika-béli. *Usus.* Afričké More, v. More.

Afrika, i, f. africa, ae, f. Africa: afrika. *Syn.* africká Zem.

ag, *interj. admin.* eia, vah, hem, úúú, vah! vaha! ey! igenis, bezzeg, ugyan, o, aha, oha. *Syn.* ale, eg. *Usus.* Ag! ag! papae! atat: ey! ey! ó! ó! Ag gak pekní ge! eia! quam elegans est! ey! wie ist er so schön (fein)! igenis, bezzeg szép! 2) *vulg.* pro ai.

Agáč, a, m. Strom: acacia *arbor:* der Agazbaum, Schotendorn, ägyptischer: agáts-fa. akátzi-fa, *Syn.* strukowí Trň. Americkí Agáč, Robinia: Pseudacacia *Linn.* After, Akazie: amerikai agáts-fa.

Agač opráwdiwí: Acacia vera Linn: ächte Akazie, igaz Agátsfa.

† Agarik, u, m. v. Dréňowka, dréňowá Huba.

† aggarikowí, á, é, *adj.* v. dréňowkowí.

Agát, u, m. v. Achát.

agátowí, á, é, *adj.* v. achátowí.

Agnusček, u, m. *dem.* ex seq.

Agnusek, sku, m. numisma (nomisma), atis, n. *Horat. Mart. Paudat:* die Münze, gemünztes Geld, ein Geldstück: pénz, pénz nemű.

Agrest, u, m. omphacium, i, n. succus immaturarum (agrestium) uvarum: Agrest, Saft

Saft aus unreifen Weinbeeren: éretlen szölönek leve. *Syn.* ki selí Must znezrelích Hrozen.

ah, *interj.* v. ach.

aha, *interj. abominantis*, dolentis ah! *Ter.* apage! phui! ach! ah! (bey Bezeigung des Unwillens, des Betrübniß 2c.), pfui, pfuy: aha. *Syn.* pfi, pfiha, pfug, pfuha. *Usus.* Aha Smradochu (smradlawí kozle)! apage, olide hirce! du stinkender Bock! aha büdös bak: Aha preč stakowími Dari: apage istiusmodi dona! pfuy! fort mit solchen Geschenken! hordd-el magadat illyen ajándékokkal elölem. 2) aha! Plaut. ah, ah, achah, ha, hm! aha! ugyan-is, bezzeg, úgy-kellett? *Usus.* Aha tu si? 3) *interj. demonstrantis:* aha, en, ecce: acha, aha, ime, im. *Usus.* Aha tu si! ecce hic es! acha bist du da? ime itt vagy?

ai, *conj.* atque, et, etiam, itemque, nec non: und auch: és-is. *vulg.* ag. *Usus.* Ai to tagiť bušeš? etiam ne illud negabis? darfst du dies noch läugnen? tagadhatod-é még azt-is? Ai wčil ge taký, gaký pred tím bol: etiam num talis est, ut ante fuit: jetzt ist er auch so, wie vorher beschaffen: még most-is ollyan (garázda, kutya, furtsa), mit az elött vóltt. Hlasem, Rukú, ano ai Zubami: voce, manu, atque etiam dentibus: mit der Stimme, Hand, und auch mit den Zähnen: szavával, kezével, fogával-is.

Akác, u, m. v. Agač.

Akademia, e, f. academia, ae, f. Akademie, die hohe Schule, akademia, fö oskola. *Syn.* wisoká (Hruba) Škola.

Akademik, a, m. academicus, i, m: ein Akademiker, fö oskolában tanúltt. *Syn.* wisšég Školi Žák.

akademicki, *adv.* academice, more academico, akademisch, akademikus módgyára.

akademický, á, é, *adj.* academicus, a, um: akademisch, akademiai.

† Akaut, u, m. v. Pazňecht, neb Pazúr medweďí.

† akautowí, á, é, *adj.* v. pazňechtowí, pazúrowí.

† Akcidenc, u, m. *Plur. nom.* Akcidence. *genit.* dencu, v. prípadek.

† Akcidenci (Akcidence), f. idem.

Akcíz, u, m. v. Dánka, Porcia.

Aksamét, u, m. byssus, i, f. holosericum, i, n. pannus bombicinus: der Sammet, bársony. *vulg.* Aksamget. *boh.* Aksamit.

Aksametňík, a, m. textor holoserici (panni bombicini): Sammetmacherweber: bársony tsináló, bársony metö.

aksamétowí, á, é, *adj.* byssimus, bombicinus, holosericus, a, um: von Sammet: bársonyból való. *vulg.* aksamgetowí. *boh.* aksanútowí. *Usus.* Aksamétowí kwet, v. kwet. Aksamétowa kefa, scopula serviens detergendo panno bombycino, Sammetbürste, bársony-kefe. Aksamétowá Šata, vestis byssina (byssacea, holosericea), Sammetkleid, bársony-ruha.

† Aksanút, u, m. v. Aksamét.

† aksannútowí, á, é, *adj.* v. aksamétowí.

† Akstagu, u, m. v. Čistec.

† akstagnowí, á, é, *adj.* v. čisťcowí.

† Akstín, u, m. v. Čisťec.

† akstínowí, á, é, *adj.* v. čisťcowí.

Alabaster, stru, m. alabaster, i, m. alabastrites, is, m. der Alabaster, Alabasterstein: alabastrom

strom kö. *Syn.* alabaſtrowi Kameň. *boh.* Alabaſtr.

alabaſtrowí, á, é, *adj.* alabastricus, alabastrinus, a, um: den Alabaſter betreffend, oder aus (von) Alabaſter: alabastromból való. *Usus* Alabaſtrowí Lom, fodina alabastritarum, Alabaſterbruch, alabastrom kőbánya, alabastrom-kő vágó hely. Alabaſtrowá Maſt', unquentum alabastrinum, Alabaſterſalbe, alabastrom kenet. Alabaſtrowá Nádoba, instrumentum alabastrinum, Alabaſtergeſchirr, alabastrom edény.

† Alaun, u, m. v. Kadek.

Alba, i, f. calisiris, calassis, is, alba, ae, f. die Albe, alba.

Albert, a, m. Albertus, i, m. Albert, Albert. *Aliud est.* Adalbert.

ale, *conj.* ast, at, sed, vero, verum, autem: aber, allein: pedig, de, söt, hanem. *boh.* pak. *Usus.* Kričíſ, že ti ge zima, a ſi teplí, až hroza: ℞. Ale gak ſa pohňem, tak hneď pomňe mráz ide: clamas te frigere, et vehementer cales. ℞. sed, ut me moveo, subito horror mea membra percurrit: du ſchreieſt, es friere dich, und biſt ſehr warm. ℞. Aber, ſo bald ich mich bewege, ſo überläuft mich gleich ein Schauer: kiáltasz, hogy fázol, pedig igen-is forró vagy. ℞. De, mi hent mozdúlok, azonnal a' nagy hideg által jár. Wšak ale (ničmeňeg) attamen, verum tamen: aber doch, jedoch: mind azon által, de még-is. *Nota.* Ale: *a) In oppositione saepe exmitti solet.* Ti ho milugeſ, gá (ale) nenáwidím: tu illum amas, ego odi: du liebeſt ihn, ich aber haſſe ihn: te szereted ötet, én pedig gyülölöm. *b) Post* geſtli *et exmitti, et retineri potest.* Geſtli ma miluges, teším ſa; geſtli (*vel* geſtli ale) nenáwidíſ: si me amas, gaudeo; sin (sin vero) me odisti: wenn du mich lieb haſt, freuet mich, wenn du mich aber haßeſt: ha szeretsz örvendek; ha pedig gyülölsz. 2) sed, verum: ſondern: hanem. *boh.* níbrž. *Usus.* Nelen (negediňe), ale i (ale ai, ale téſ): non modo (non solum, non, tantum), sed etiam (sed et, sed quoque): nicht nur (nicht allein), ſondern auch: nem tsak, hanem. 3) quaeso, dum: doch, jedoch, ich bitte, ſey ſo gut: míg, még is. *Usus.* Ale zawri Okno, claude dum fenestram, mache doch das Fenſter zu, tedd-bé, kérlek, az ablakot. Ale nech ſi nekazá Oči, ne corrumpe, quaeso oculos tuos: verderben ſie ſich doch die Augen nicht, ne rontsdd, kérlek, szemeidet. 4) utique: ja: igen is. *Usus.* Pi. ℞. ale mňe ſa nechce pit: bibe ℞. utique non sitio: trink! ℞. mich dürſtet ja nicht: igyál. ℞. de mikor nem szomjúhozom. 5) *Penes interrogationem.* nam, ne: denn: e'. *boh.* pak. *Usus.* kdo ale? quisnam? wer denn? vallyon kitsoda? kitsoda (ki) tehát? Čo ale? quidnam est? was iſt's denn? ugyan mi az? Čo ale neňi doma? nonne est domi? iſt er denn nicht zu Hauſe? nints-e' ide haza? 6) circiter, ad: beiläufig, etwa, ungefähr: ugymint, felé, valami, vagy. *boh.* aſ, aſi. *Usus.* Ale wetri hodiny, circiter hora tertia, etwa um drei Uhr, vagy három órá tájban (három óra felé). Kolkože uſ ale hodin bude? quid ergo est horae? wie viel mag es denn ſchon Uhr ſeyn? vallyon hány, óra lehet immár? Kamže ta opilá ſa ale podela? quor-

quorsum haec ebria pervenit? wo muß die betrunkene hingekommen seyn? valljon hová lett az a' részeges aszszony? 7) *In impatienti locutione:* quin: ich, doch: ugyan. *Usus.* Ale ß? quin is? so geh doch; ich! so geh doch: ugyan menny-el. 8) *Saepe initio orationis positum redundat, et admirationem communiter notat. Usus.* Ale tu ge horko! hic valde calidum est! hier ist es warm! de meleg van itt! Ale to ge dnes zima, ešče horšeg, než wčera: hodie magnum frigus est, adhuc maius, quam (ac) heri: heute ist es kalt, noch kälter, als gestern: ma igen hideg vagyon, még hidegebb mint tegnap. Ale dneš nechoď ňikam, hodie ne in publicum prodeas, heute geh nicht aus, ma sehová ki ne menny. 9) *Substantive:* difficultas, tis, f. inpedimentum, i, n. Schwierigkeit, Hinderniß: nehézség, akadály. *Syn.* Prekážka, Tažkosť, Obťažnosť. *Usus.* Ge Ale pritom, est penes difficultas, es ist ein Aber dabey, akadály találtatik bene (melette).

ale, *interj. admir.* v. ag.

* alebo, *conj.* v. aneb.

alebrž, v. ano: tedáž *Nro. 4to.*

Aleš, *Genit.* Alša: Alexius i, m. Alex: Elek.

† Alfiš, *a, m.* v. Mňík (Uhor) morsk.

Alkermeš, *u, m.* alcermes Phytolacca decandra Linn. Kermeßbeere, Alkermesch: alkermes.

alkermešowí, *á, é, adj.* ex alcermes paratus, a, um: von (aus) Alkermesch: alkermesből való.

alleluga, *ex haebreo* hallelujah, i, e. chwálme Boga: laudemus Deum: Gott loben wir: ditsérjük az Istent.

allo, *vox propellentis, et excitantis:* eia, age, agedum, agite, agitedum: wohlan: nosza, alló. *Syn.* alo, no, nosa.

† Almára, v. Kasňa.

† Almarka, v. Kasňička.

Almazia, *i, f.* nectar, is, n. Göttertrank: halhatatlanságnak itala, mellyel az Istenek éltenek. *Prov.* Almaziú (welmi pekňe) woňi: aut piscem olet, aut florem (timallum), *Ambros.* bene olet: es riecht schön: szép illattya vagyon. 2) nectarites, ae, m. der Alantwein: örvényes (örmény gyökeres) bor. *Syn.* omankowé Wíno, sladkí Nápog.

Almužna, *i, f.* eleemosyna, ae, f. stips, is, f. pecunia, quae (donum, quod) egenis datur: das Almosen, Almosengeld, Geld (Geschenk) an Arme: alamizsna. *Usus.* Almužnu pítať, dať, brať (zberať): stipem petere, conferre, colligere: Almosen holen (bitten), geben, einsammeln: alamizsnát kérni, adni, gyüjteni. 2) Almužni žiť, vivere de stipe collecta (de beneficio aliorum), vom Almosen leben, almisnábúl élni. *Prov.* Mňíškeg Reči Almužna konec. 3) mňíchoweg Reči Almužna, wipadá na konci, kdiž Mňích mluwí, Almužnu lowí: praesta, quaesumus; monachi sermocinatio finaliter est mendicatio: die Mönchens Rede ist ein Almosen am (zu) Ende: beszél a' barát, alamizsna a' vége.

Almužnár, *a, m.* eleemosynarius, i, m. Almosenpfleger, Almosenier: almisnálkodó, almisnás. *Syn.* Almužník. 2) eleemosynarius, in pauperes liberalis: Almosenier, freigebig ge-

gegen die Arme: alamisnálkodó. *Syn.* Milostdňík.
almužnárčin, a, e, *adj. poss.* eleemosynariae: der Almosenpflegerinn (der Almosenierinn) gehörig: almizsnásnié, almisnálkodónié. *Syn.* almužňíččin.
Almužnárka, i, f. eleemosynaria, ae, f. Almosenpflegerinn, Almosenierinn: alamizsnásné, alamizsnálkodóné. *Syn.* Almužňícka.
almužnárow, a, e, *adj. poss.* eleemosynarii, dem Almosenpfleger gehörig: alamizsnásé, alamisználkodóé. *Syn.* almužňíkow.
almužnárski, *adv.* eleemosynarie: almosenpflegerisch, almoseniérisch: alamisnásan, alamisnás módon. *Syn.* almužňícki.
almužnárskí, á, é, *adj.* eleemosynarius, a, um: den oder die Almosenpfleger betreffend: alamisnás. *Syn.* almužňícki. *Usus.* Almužnárská Pikšla: pixis, in qua stips egenis colligitur: Almosenbüchse: persely, puska.
Almužnárstwí, á, n. collegium stipis egenis colligendae et dividendae, pauperum institutum: Almosenamt, Armeninstitut: a' szegényeknek álamisna fundusa, kassája. *Syn.* Almužňictwí. 2) liberalitas erga egenos: die Freigebigkeit gegen die Armen; a' szegényekhez-való bökezüség, adakozóság.
almužňíčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. v. almužnárčin.
Almužňíčka, i, f. v. Almužnárka. 2) *dem.* ex Almužna.
almužňícki, *adv. v.* almužnárski.
almužňícki, á, é, *adj.* v. almužnárskí.
Almužňictwí, á, n. v. Almužnárstwí.
Almužňík, a, m. v. Almužnár.

almužňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. almužnárow.
alo, v. allo.
Aloe, n. *indecl.* Zelina horká: aloe, is, n. Aloe perfoliata Linn.: die Aloe: Keserü áloé. 2) v. ragská Smola. 3) v. ragské Drewo.
Alogzia, i, f. Aloysia, ae, f. die Aloysia: Alojzia, Lojza. *Syn.* Logza.
alogzičin, a, e, *adj. poss.* aloysiolae: der kleinen Aloysia gehörig, kis aloyziaé, lojzikáé. *Syn.* logzičin.
Alogzíček, čka, m. *dem.* ex Alogzík. *Syn.* Logzíček.
Alogzička, i, f. *dim.* aloysiola, parva aloysia, ae, f. kleine Aloysia: kis-alojzia, alojziátska. *Sin.* Logzička.
Alogzík, a, m. *dem.* aloysiolus, parvus aloysius, der kleine Aloysius: kis-aloyzius. *Syn.* Logzík.
alogzikow, a, e, *adj. poss.* aloysioli, des kleinen Aloysius, kis-alojziusé. *Syn.* logzikow.
alogzin, a, e, *adj. poss.* aloysiae, der Aloysia gehörig, alojziáé. *Syn.* logzin.
Alogzius, a, m. Aloysius, i. m. Aloysius, Aloyzius. *Syn.* Logz.
alogziusow a, e, *adj. poss.* aloysii, dem Aloysius gehörig, alojziusé. *Syn.* logzow.
† Alpes, v. koritanské hori.
† Altán, u, m. v. powlač.
† Altána, i, f. idem.
† Altánek, nku, m. dem. v. powláčka.
† Altánka, i, f. idem.
Alzácia, e, f. v. Elzas.
† Alzas, a, m. v. Elzas.
Alžbeta, i, f. Elisabetha, ae, f. Elisabeth, Lisette: Erzsébeth, Elsébeth, örse, örsik. *vulg.* Beta, Betuša, Líza, Lízla.
alžbetčin, a, e, *adj. poss.* ex Alžbetka. *vulg.* betčin, betuščin, l'zčin, lizlin.

alžbeťin, a, e, *adj. poss.* elisabethae, der Elisabeth gehörig: erzsébeté. *vulg.* beťin, betusin, lížin, lížlin.

alžbeťinčin, a, e, *adj. poss.* Elisabethinae Monialis: der Elisabethinerinn gehörig: Elizabethináé, Erzsébetnéé.

Alžbeťinka, i, f. Sancti-Monialis Elisabethina, Elisabethinerinn, Elizabethina, Erzsébetné, Szent Erzsébetről nevezett Apátza, Gyógyító Apátza. *Plur. nom.* Alžbeťinki, *gen.* nek, S.Moniales Elisabethinae: die Elisabethinerinnen, Erzsébetnék. U Alžbetinek, apud S. Moniales Elisabethinas, bei den Elisabethinerinnen, Erzsébetnéknél, Elizabethináknál.

Alžbetka, i, f. dem. ex: Alžbeta. *vulg.* Betka, Beťička, Betuska, Lížka, Lížla, Lížlička. 2) v. Alžbeťinka.

Ambit, u, m. ambitus, us, m. porticus, us. f. der Gang: folyosó, béfedett tornátz. *Syn.* Chod, Obchod, Prehádzka. *vulg.* hambit.

Ambitek, tku, m. ambitellus, i, m. kleiner Gang: folyósotska, kis-folyósó. *Syn.* Chodek, Obchodek. *vulg.* hambiteh.

Ambiťík, u, m. idem.

† Ambra, i, f. v. Pížmo morské.

† Ambrela, i, f. v. Nádesdec, Náslunec.

† ambrowí, á, é, *adj.* v. pížmowí.

Ambrož, a, m. Ambrosius, i, m. Ambrosius, Ambrus.

ambrožčin, a, e, *adj. poss.* uxoris Ambrosii, der Gattinn des Ambrosius gehörig, Ambrus feleségié.

Ambrožka, i, f. coniux Ambrosii, die Gattinn des Ambrosius, Ambrus felesége. *Syn.* ambrožowá Žena. 2) Zelina, v. Swetlík.

ambrožkowí, á, é, *adj.* v. swetlíkowí.

ambrožow, a, e, *adj. poss.* Ambrosii, dem Ambrosius gehörig, ambrusé. *boh.* ambrožů, -žůw, ambrožowic.

† ambrožů, ambrožůw, owa, owo, *adj. poss.* idem.

† ambrožowic, *adj. poss. omn. gen. indecl.* idem.

amen, *vox ex haebreo:* fiat, vere, profecto: amen, igen-is, úgy légyen. *Syn.* i welmi, nech ge tak, nech sa tak staňe. *Adhibetur etiam Substantive.* v. g. Až po Amen, usque ad Plaudite: usque ad extremum finem: bis zum (an das) Ende, egész végig, végezetig.

Američan, a, m. Americanus, i, m. ein Amerikaner, Americaner, aus America: amerika béli ember.

američančin, a, e, *adj. poss.* americanae, der Amerikanerinn gehörig, amerikabéli aszszonyé.

Američanka, i, f. americana, ae, f. die Amerikanerinn, Americanerinn: amerikabéli aszszony.

američanow, a, e, *adj. poss.* americani: dem Amerikaner gehörig: amerikabéli emberé.

americki, *adv.* more americano, americanisch, amerikanisch, amerikabéli módon. *Syn.* po americki.

americkí, á, é, *adj.* americanus, a, um: amerikanisch, americanisch, aus Amerika: amerikabéli.

Amerika, i, f. America, ae, f. America, Amerika: Amerika.

† Amerle, f. *pl.* v. Hamrawi.

Ametist, u, m. drahí kameň: amethystus, i, m. der Amethyst: viola szinü drága kö, melly részegillést meg gátol.

ame-

ametistowí, á, é, *adj.* amethysteus, amethystinus, amethystinatus, a, um: von Amethyst: viola szinü drága köböl való.

amoniacký, á, é, *adj.* Amoniacká Sol: Sal amoniacum, sal gummi amoniaci, Amoniacsalz, ámoniák-só. Amoniackeg Soli Wodka: spiritus salis amoniaci, Amoniacsalzgeist, ámoniák-só Spiritus (égett bor), Amoniacká Guma: Gummi amoniacum, Amoniacgummi, ámoniak-gumi.

Ampula, i, f. Urceus, i, m. ampulla, ae, f. capedo, inis, f. Cic. capis, idis *Liv.* ein kleines Gefäß oder Becherchen mit einem Henkel, z. B. zum Gottesdienstlichen Gebrauche: Krug, ein Gefäß mit einem engen Halse, und dicken Bauche: Ompolna, hasas üveg, palatzk, *vagy* korsó. *Syn.* Kolba *boh.* Baňe.

Ampulečka, i, f. idem. ex seq.

Ampulka, i, f. *dem.* urceolus, i, m. capeduncula Cic. capidula. capiduncula, ae, f. ein kleiner Krug: kantsotska, ompolnátska, tsuprotska. *boh.* Baňka. NB. Páriz - Pápayo. *capis* est désa. *capidula*: désátska, seu Šáf, Šáflík pre Swiňe.

Amumky, *Genit.* Amumek, f. *pl.* Amomum, i, n. Amomum Cardamomum Linn.: der Cardamom Ingwer, Amömlein, arabiai mirthus mag.

† an, ana, ano. *Plur.* aňi, ani, ana; *in reliquis casibus indeclinabile. pronomen boh.* v. kterí.

Ananas, u, m. Ananas, Ananas, Ananasz.

Anča, i, f. Anna, ae, f. Anna, Nanette, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: anna, panna, panni. *Syn.* Ančura. *boh.* Anče, Andula.

† Anče, f. idem.

ančiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *boh.* andulčin.

Ančička, i, f. *dem.* ex Anča: annula, parva anna: Nanntchen: kis-panna, anitska. *Syn.* Ančurka. *boh.* Andulka.

Ancikrist, u, m. Antichristus, i, m. Andchrist, Antichrist, Widerchrist: hamis Kristus, antikristus.

ancikristowí, á, é, *adj.* antichristi, ad antichristum pertinens: dem Antichrist, Widerchrist gehörig: hamis Kristusé, antikristusé.

ančin, a, e, *adj. poss.* ex Anča et Anka: annae, der Anna gehörig, pannáé, annaé. *Syn.* ančurin. *boh.* andulin.

Ančura, i, f. v. Anča.

ančurin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.

Ančurka, i, f. *dem.* ex Ančura. v. Ančička.

Anđel, a, m. angelus, i, m. der Engel: angyal. *Syn.* Angel, Posel. *Usus.* Dobrí Anđel, angelus bonus, ein guter Engel, jó - angyal. Zlí Anđel, malus spiritus, ein böser Geist, ein böser Engel, gonosz lélek. Strážní Anđel, angelus custos, der Schutzengel, örzö angyal. *Plur.* Anđeli, *boh.* Anđelé, et lowé.

Anđelček, a, m. *dem.* ex Anđelek: parvus angelus: Engellein, Engelchen: angyalka, angyalotska. *Syn.* Anđelíček, Angelček, Angelíček.

anđelčekow, a, e, *adj. poss.* parvi angeli, dem Engellein gehörig, angyalotskáé. *Syn.* anđelíčkow, angelčekow, angelíčkow.

Anđelek, lka, m. *dem.* ex Anđel, v. Anđelček.

Anđelíček, čka, m. *dem.* ex Anđelík, v. Anđelček.

anđelíčkow, a, e, *adj. poss.* v. anđelčekow.

Andelička, i, f. *dem.* ex Andelika.

Andelictwí, á, n. v. seq.

Andelictwo, a, n. v. Andelſtwo.

Andelík, a, m. *dem.* ex Andel v. Andelček.

Andelík, u, m. v. seq.

Andelika, i, f. Zelina: panacea, angelica, ae., f. panaces, is, n. heracleum angelicum, Anglica sylvestris Linn. Angelike, die Engelwurzel, Anglikawurzel: mindent gyógyitó-fü, angyal-fü, ángélika gyökér. *Syn.* Angelika, Ganoklika. *Aliud est* ganofit *seu* ganoklika: Oſladic, Sladic. 2) angela, ae, f. Angelika, ein Name eines Frauenzimmers: angyelika, aszszonyi név.

andelikowí, á, é, *adj.* ex radice seu herba angelicae: von (aus) Angelik: angyélika gyökérböl való.

andelſki, *adv.* angelice, englisch (von Engel), angyalúl, angyali módon. *Syn.* angelſki, poandelſki.

andelſkí, á, é, *adj.* angelicus, a, um: englisch (vom Engel): angyali. *Syn.* angelſkí. *Usus.* Andelſkí Trank, Zelina: alisma, atis, n. *Plin. H. N.* Arnica, ae, f. montana Linn.: Wolverlei: olasz uti fü. Andelſkí Pozdrawení, salutatio angelica, der englische Gruß, angyali üdvözlet.

Andelſtwí, á, n. angelatus, us, m. status angelicus: Engelſtand, Engelthum: angyali álllapot, angyalság.

Andelſtwo, a, n. *collect.* angelorum chorus, das Englthum, angyali sereg. *Syn.* Angelſtwo.

Andíwia, i, f. cichorium endivia *Linn.*: Endivie: *plur.* Endivien, ein Kraut: disznó kék: endivia, téli saláta. *Syn.* Štrbák. *boh.* Šterbák. *Aliud.* Čekanka (katány-kóró): quocum confundit Páriz-Pápay.

andíwiowí, á, é, *adj.* intubaceus, a, um: von (aus) Endivien: endiviai, katány-kóróé. *Syn.* ſtrbákowí. *boh.* ſterbákowí. *Usus.* Andíwiowí Salát: iutubacea lactuca: Endiviem ſalat: endivia-saláta.

Andro, a, n. Oſtrow: andrus, i, f. *insula una cycladum*; Andro, eine Insel: Andros nevü sziget.

† Andula, i, f. v. Anča, Ančička.

† andulčin, a, o, *adj. poss.* v. ančiččin.

† andulin, a, o, *adj. poss.* v. ančin.

† Andulka, i, f. v. Ančička.

aneb, anebo, *conj.* aut, vel, seu, sive: oder entweder: ákár, vagy, avagy. *Syn.* neb, nebo, bud, budto. *vulg.* abo, akebo, kebo. *Usus.* Twog Odchod, aneb, radſeg twoge Utekání: tuus abitus vel potius fuga: deine Abreise, oder vielmehr deine Flucht: a' te el-meneteled, vagy-is inkább szaladásod (szökésed). Učiň, abichto mal, aneb z Mocú, aneb potagemki, aneb ſprosbú: fac, illud habeam, vel vi, vel clam, vel precario: mache daß ich es bekomme, entweder mit Gewalt, oder mit List, oder mit Bitte (bittweise): tselekedd, hogy azt meg-nyerhessem, akár erövel, akár alattomban, akár kéréssel.

Angel, a, m. v. Andel.

Angelček, a, m. *dem.* v. Andelček.

angelčekow, a, e, *adj. poss.* v. andelčekow.

Angelíček, čka, m. *dem.* v. Andelíček.

angelíčkow, a, e, *adj. poss.* v. andelíčkow.

Angelictwí, á, n. v. seq.

An-

Angelictwo, a, n. v. Andelictwo.
Angelík, a, m. *dem.* v. Andelík.
Aegelika, i, f. v. Andelika.
angelikowí, á, é, *adj.* v. andelikowí.
angelſki, *adv.* v. andelſki.
angelſkí, á, é, *adj.* v. andelſkí.
Angelſtwí, á, n. v. Andelſtwí.
Angelſtwo, a, n. *collect.* v. Andelſtwo.
Anglia, i, f. Anglia, ae, f. das England, Engelland: Anglia ország. *Syn.* Anglická Zem. 2) pannus anglicanus: Engelländer Tuch: angliai posztó. *Syn.* anglické (angliowé) Súkno.
Anglićan, a, m. anglus, i, m. ein Engländer (Engelländer): ánglus. *Syn.* Englićan.
anglićancin, a, e, *adj. poss.* anglicanae foeminae: der Engländerinn gehörig: ángliai aszszonyé.
Anglićanka, i, f. Angla, ae, f. eine Engländerinn, Engelländerinn: ángliai aszszony.
anglićanow, a, e, *adj. poss. mas.* angli: dem Engländer gehörig, ánglusé.
anglickí, *adv.* anglice: englisch engelländisch: ángliáúl. *boh.* anglicki.
anglickí, á, é, *adj.* anglicus, anglicanus, a, um: englisch engelländisch: ángliai. *boh.* englický. *Usus.* Anglická Panenka (Mníſka), Herula Anglicana, Englische Fräule (Kloſterfrau), ángliai Kis-Aszszony (Apátza). Anglické Panenki (Mníſki), Herulae (S. Moniales) Anglicanae, die Englischen Fräulen (Kloſterfrauen): angliai Apátzák (Kis-Aszszonyok). Anglická Zem, v. Anglia.
Anglictwí, á, n. anglicanismus, i, m. der englische (engelländische) Gebrauch: ángliai szokás (rend-tartás). *Syn.* anglický Spóſob, anglické Mrawi.
Anglictwo, a, n. *collect.* angliorum, m. *pl.* natio anglica: die Engländern, die englische Nation: ánglusok; ánglus nemzet. *Syn.* anglickí Národ, Anglićaňi.
angliowí, á, é, *adj.* anglicanus, a, um: engelländisch, er, e, es: angliai. *Usus.* Angliowé Súkno, v. Anglia 2-*do Nro.*
† Angreſt, u, m. v. Egreſ.
† Angúria, e, f. v. turecká. Diňa.
aňi, *conj.* ne quidem: nicht einmal: se, sem, senem, nemis. *Usus.* Aňi čitať neumú, ne legere quidem scit (novit); er kann nicht einmal leſen, olvasni se tud. Dňeſ aňi Meſác neſweti, hodie ne luna quidem splendet, heute ſcheinet nicht einmal der Mond, ma hóld világ sem szolgál. Aňi do Podobenſtwá ſ ňím priſť (aňi mu Wodi podať) nemože, ne quidem in comparationem cum eo venire potest, er kann nicht einmal mit ihm verglichen werden, ötet tsak hasonlítani se lehet hozzá. 2) nec: gar nicht: nem, nem is, éppen nem, se, sem. *Usus.* Aňi ma neňí wideť, nemo me videt, man ſieht mich gar nicht, senki se lát engemet. Aňi mito nemože z Slawi wiſť, že iſel preč: nec oblivisci possum, eum abivisse: ich kann es gar nicht vergeſſen, daß er weg gieng: fejemből se tér ki (el-nem felejthem), hogy el-mentt. Aňi newím, kam iſli: nec scio, quorsum ierint: ich weis gar nicht, wo ſie hin gegangen ſind: nem is tudom, hová mentek. Dňeſ od Zimi (pre Zimu) aňi piť nemožem, hodie prae frigore nec bibere possum, heu-

te

te kann ich vor Kälte nicht einmal trinken, ma a' hideg miatt nem is ihatom. Gá uš tam nepogdem aňi krok, ego non amplius illuc ibo, ich gehe keinen Schritt mehr dahin, én egy lépést se megyek többé oda. Aňi sa mu neukazug, cave, ne in conspectum ei te des: laß dich gar nicht vor ihm sehen, ne is jöj eleibe; eleibe se menny. Tiš tam aňi nebol, nec ibi aderas, du warst gar nicht da, ott se voltál. Celu Noc robiki, aňi nespali: tota nocte laborarunt, nec dormierunt: sie arbeiteten die ganze Nacht, schliefen gar nicht: egész éjtzaka munkalkodtak, nem is aluttak. 3) neque, nec: auch nicht: se, nem, nem-is. *Syn.* aňiž. *Usus.* Gá sem sa ešče nemil, aňi nemodlil: nondum me lavi, neque oravi (nec ad Deum precatus sum): ich habe mich noch nicht gewaschen, und habe auch nicht gebetet: még nem mosdostam, se nem imádkoztam. 4) aňi-aňi: nec-nec, neque-neque, neve-neve, neque, nec: weder, noch: sem, se. *Usus.* Nikde neňí žádného Dóma, aňi tu, aňi tam: neque hic, neque ibi quisquam domi est: es ist niemand zu Hause, weder hier, noch dort: sem itt, se amott senki sintsen oda haza. Aňi natom, aňi na druhém (nepreštaňem): neve in hoc, neve in illo: weder in diesem, noch in jenem: se ebben, se abban.

Aňiško, a, n. senex (absurda) anna: alte (abscheuliche) Anna: vén (utálatos) anna.

Aniž, u, m. anisum, i, n. *Plin. H. N.* Pimpinella Anisum Linn: Anis, Anies, Oneis. *vulg.* Hanušek. *Usus.* Indianšký Aniž, v. Celer. Plo-ščičný (*boh* ščeňicní) Aniž, v. Ploščičňík.

aňiž, *conj.* v. aňi Nro. 3*tio*.

anižowí, á, é, *adj.* anyseus, a, um: von Anis: ánisos, ánisból való. Anižowé Semeno: semen anisi, Anissame, ánismag.

† Anká, i, f. v. Anča.

Anna, i, f. anna, ae, f. Anna: anna. *vulg.* Nána.

anňiččin, a, e, *adj.* *poss.* ex seq. v. ančiččin. *vulg.* nániččin, nánčin.

Anňička, i, f. *dem.* ex Anna. v. Ančička. *vulg.* Nánička, Nánka.

anňin, a, e, *adj.* *poss.* annae, der Anna gehörig, annaé. *vulg.* náňin.

ano, *adv.* omnino, profecto, sane, certe, commode, utique: ja, ja wohl, in der That, beim Antworten, in Zugestehungen, oder wenn man zuweilen mit drein redet, um nicht so lange stille zu schweigen: igenis, úgg vagyon. *Syn.* iwelmi, owšem, zaišťe. *boh.* arci. *Usus.* Ano, može wzať: omnino tollere potest: ja er mags hinnehmen: igen-is, el-viheti. Takštéš plakal? R. ano: kdiž nekoho plakať widím, od plaču sa zdržať nemožem: etiam ne flevisti? R. omnino, ego videns alium flere, non possum mihi a fletu temperare: du weintest also mit? R. allerdings, wenn ich jemanden weinen sehe, so kann ich mich des Weinens nicht enthalten: te is sírtal? R. igen is; látván mást sírni, nem mértékelhetem magamat a' sírástól. Weríšli? R. ano: credisne? R. certe *Ter.* glaubst du es? R. ja (freilich): hiszed-é? R. igen is hiszem. Chceš li mať gednu Částku? R. ano: vis partem unam? R. commode *Ter.* willst du einen Theil haben? R. ja (freilich): a-

akarsz-e' egy részt? Ꝧ. igen-is. *Nota. Saepe apud Latinos repetitur verbum*, v. g. Přiďeli? Ꝧ. ano: venietne? Ꝧ. veniet: wird er kommen? Ꝧ. ja: el-jön é? Ꝧ. el. Geli tu? Ꝧ. ano: adestne? Ꝧ. adest: ist er da? Ꝧ. ja: itt vagyon-é? Ꝧ. itt. — 2) utique: ja, schlechterdings, allenfalls: ugyan tsak (éppen, tellyességgel). *Syn.* tedáž. *Usus.* Ale ne dňes, gestliže ano zemrеť musí: ast non hodie, si utique mori debet: aber ja nicht heute, wenn er ja sterben sollte: de nem ma, ha ugyan tsak meg kell halnia. Ano dag pozor na seba: utique cave (attende) tibi: nimm dich ja in Acht: ugyan tsak vigyázz magadra: On ano može ist', abire utique potest, er mag ja gehen: ő tsak ugyan el-mehet: Nepowec ano žádnému, nulli utique dicas, sag's ja niemand, tsak ugyan senkinek sem mondjad meg. — 3) nempe, nimirum, scilicet, utique, videlicet: ja, freilich, gewiß, nähmlich, nämlich: tudni illik. *Syn.* totižto, práwe. *Usus.* Ti si ano powedeť chcel: nempe id volebas: du hast nämlich dieses sagen wollen, daß: tudni illik azt akartád mondani. Zaplaťi, powedáš, ano zaplaťi, kdiž (keď) uš wšecko zmrhal, premárnil: solvet inquis, scilicet solvet, postquam omnia consumsit: er wird zahlen, sagest du; ja, das reimet sich, nachdem er nämlich alles verschwendet hat: igen is meg-fogja fizetni, leg fő képpen, minek utánna mindeneket el-költött, el-vesztegetett, el-tékozlott. Ano to esče chibilo: scilicet id unum deerat: ja, das fehlte noch: tudni illik, a' vólt még héja. — 4) imo, imo vero, quin, quin imo: ja, vielmehr, ja vielmehr: söt, söt inkább. *Syn.* ba. *Usus.* Čo za prácu máš w tom Dome? Ꝧ. ano čo ti máš? quod apud has aedes negotium est tibi? Ꝧ. imo, quod tibi est? was hast du bei diesem Hause zu thun? Ꝧ. ja, und eben du was? mi dolgod van ennél a' háznál? Ꝧ. söt néked mi dolgod? hát magadnak? On ge Zloďeg, ano ai Swatokrádežník: fur est, imo sacrilegus: er ist ein Dieb, ja ein Kirchenräuber: ő tolvaj, söt szentség-törő-is. Ano radšeg: imolibentius (potius); quin imo: viel-mehr, ja lieber: söt inkább. Ano tedáž: imo, plane (prorsus) ja so gar: söt éppen. *boh.* alebrž, anobrž. — 5) ast, sed, vero, at, verum: ja, allein, aber, bei Einwendungen, Bedenklichkeiten: de. *Syn.* ale. *Usus.* Geden prawí, pomáhag; druhý odpowedá, ano gako? unus ait iuva, alter reponit, sed quomodo? einer spricht, hilf; der andere antwortet, ja wie? egyik mondja, segély; másik felel, de miképp (hogyan)? — 6) Ano ano: vero, imo vero, imo certe, scilicet, nimirum: ja ja, ganz gewiß, ja wohl: igen-is kétség-kivül, minden bizonnyal. — 7) Ano tak: *a*) recte! bene! ita scilicet: ja so! recht so: éppen (igen-is) úgy. *b*) *in admiratione vel interrogatione:* itane (siccine) vero? ja so? beim Verwundern, oder Fragen: hát úgy? 8) *in oppositione cum ne* (*non*): etiam, ja (wenns dem Nein entgegen steht): igen-is, *Usus.* Ano powedeť: adfirmare, adnuere, dicere etiam: ja sagen (antworten): igen-is felelni. Powec ano neb ne: dic aut etiam, aut non; aut adfirma (adnue), aut nega: sag ja, oder nein:

nein: mondjad igen-is, vagy nem. Ti prawíš ano, gá ale ne: tu ais (adfirmas), ego nego: du sagst ja, ich aber nein: te modasz igen-is én pedignem.
† anobrž, *adv.* v. ano, tedáž Nro. 4.
† Antal, a, m. v. Antoň.
† Antikrist, a, m. v. ancikrist.
† Antimon (Antimonium), u, n. v. Spišglaš.
Antoň, a, m. Antonius, i m. Antonius, Anton: Antál. *vulg.* Antal, Antonín, Antuš. *boh.* Antonín.
Antoňček, a, m. *dem.* parvus antonius, antoniolus: der kleine Anton: antalka, kis-antal. *boh.* Antoňínek.
antončekow, a, e. *adj. poss.* antonioli, parvi antonii: dem kleinen Anton gehörig: antalkáé, kis-antalé.
antončin, a, e, *adj. poss.* antonii coniugis, der Gattin des Antons: antal feleségié. 2) antoniae, der Antonia gehörig, antalnié. *boh.* antoňínčin.
† Antonia, e, f. v. Antoňka.
Antoňín, a, m. Antoninus, i. m. Antoninus: Antoninus. 2) *boh.* v. Antoň.
Antoňínček, a, m. *dem.* ex Antoňínek.
antoňínčekow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. antoňínkow.
antoňínčin, a, e, *adj. poss.* antonini consortis, der Gattinn des Antoninus: antoninus feleségié. 2) antoninae, der Antonina gehörig, antoninusnié. 3) *boh.* v. antončin.
Antoňínek, nka, m. *dem.* ex Antoňín: parvus antoninus, der kleine Antoninus, kis-antoninus. 2) *boh.* v. Antonček.
Antoňínka, i, f. antonini uxor, die Gattinn des Antoninus, antonius feleséqe. 2) antonina, ae, f. die Antonine, antoninusné. 3) *boh.* v. Antoňka.
antoňínkow, a, e, *adj. poss.* parvi antonini, dem kleinen Antoninus gehörig, kis-antoninusé.
antoňínow, a, e, *adj. poss.* antonini, dem Antoninus gehörig, antoninusé.
† antoňínů, antoňínůw, owa, owo. *adj. poss.* v. antoňow.
Antoňka, i, f. Antonii uxor: die Gattinn des Antonius: Antal felesége. 2) Antonia, ae, f. Antonia: Antónia. *boh.* Antoňínka.
antoňow, a, e, *adj. poss.* antonii: dem Antonius gehörig: antalé. *boh.* antoňínů = nůw.
Antorf, u, m. Belgium, i, n. das Niederland: Belgiom, alsó német ország. 2) Antverpia, *Civitas Belgii:* Antorf, Antwerpen: Antverpia, *Belgiom városa.*
Antuš, a, m. Antonius, i, m. Antonius, ein Name des gemeinen Mannes: Antal. *boh.* Antúš.
Antušček, a, m. *dem.* ex seq.
Antušek, ška, m. *dem.* ex Antuš. v. Antonček.
Anz, u, m. v. Enz.
Apateka, i, f. pharmacopaeum, pharmacopolium, myropolium, i, n. medicina (scil. officina). *Plaut.* apotheca, ae, f. Apotheke, ein Laden, worin Arzneyen verfertigt, und verkauft werden: apatika, patika. *Syn.* Lekáreň, Lekárňa, lekárská krám, latinská kuchiňa. *boh.* Apatéka, Apatika, Likárna, lékařský kram. 2) collectio medicamentorum: Apotheke, eine Sammlung von Arzneyen, orvosságok öszve-szerzése (gyüjtése).
Apatekár, a, m. pharmacopola, myropola, ae. m. medicamentarius *Plin. H. N.* pharmacopaeus, apothecarius, i, m. der Apotheker, der Arzneymittel macht:

macht: orvosság tsináló, patikárius, patikáros. *Par.* *Páp.* apatikáros. *Syn.* lekarſkí kramár. *boh.* Apatikář.

apatekárčin, a, e, *adj. poss.* pharmacopolae uxoris, der Apothekerin gehörig, apatikárosnié. *Syn.* lekárſkeg kramárki. *boh.* apatikárčin.

Apatekáreňí, á, n. v. Apatekárſtwí.

apatekárit, il, ún. v. *imp.* Rat: pharmacopolam esse, artem pharmacopolaeam exercere: ein Apotheker seyn: apatikároskodni. *Syn.* lekárſkím kramátom bit.

Apatekárka, i, f. coniux pharmacopolae, die Apothekerin, apatikárosné, patikáros felesége. *Syn.* lekárſká kramárka. *boh.* Apatikářka.

apatekárow, a, e, *adj. poss.* pharmacopolae, dem Apotheker gehörig, apatikárosé. *Syn.* lekárſkého kramára. *boh.* apatikárů, -růw, apatikářowu.

Apatekárowáňí, á, n. *nom. verb.* ex seq.

apatekárowat, rowal, rugem. *freq.* ex apatekárit.

apatekárſki, *adv.* pharmacevtice: apothekeriſch, apatikárosan. *Syn.* lekárſkokramárſki.

apatekárſki, á, é, *adj.* pharmacevticus, a, um: apothekeriſch, die Apothekerkunſt betreffend: apatikárosi. *Syn.* lekárſkokramárſkí. *boh.* apatikářſkí. *Usus.* Apatekárſkí Towariſ, sodalis pharmacevticus, Apothekergeſell, Adjunct, Laborant: patikáros legény.

Apatekárſtwí, á, n. ars pharmacevtica (pharmaceotica, pharmaceuphtica), pharmacopolea: die Apothekerkunſt: patikárosság, apatikáros mesterség. *Syn.* lekarſké. kramárſtwé. *boh.* Apatikářſtwí.

† Apatika, i, f v. Apatéka.

† Apatikář, a, m. v. Apatekár.

† apatikárčin, a, o, *adj. poss.* v. apatekárčin.

† Apatikářka, i, f. v. Apatekárka.

† apatikářowic, *adj. poss. omn. gen. indecl.* v. apatekárow.

† apatikářſkí, á, é, *adj.* v. apatekárſkí.

† Apatikářſtwí, á, n. v. Apatekárſtwí.

† Apích, u. m. v. Petraſin, Petržel. *Usus.* Indiánſkí Apích, v. Celer. Welikí Apích, v. Lubček.

Aplitán, u. m. iſtáhra na Karti: aplitanum, i, n. *certa species lusus pictorum foliorum:* Aplitan, eine Art des Kartenſpieles: aplitány, *játék a' kártyán.*

Apolléna, i, f. Apollonia, ae, f. Apollonie, Apollónia.

Apollénka, i, f. *dem.* parva Apollonia, die kleine Apollonie, Apolka, kis-Apollónia.

Apoſtol, a, m. (*nom. et voc. Plur.* Apoſtoli. *boh.* Apoſtolowé et Apoſtolé) Apostolus, legatus, i, m. der Apoſtel: Apostol. *Syn.* Wiſlanec, poſel, wiſlaní poſel.

apoſtolow, a, e, *adj. poss.* apostoli, dem Apoſtel gehörig, apostolé. *Syn.* wiſlancow, poſlow.

apoſtolſkí, *adv.* apostolice, apoſtoliſch, apostoli módon. *Syn.* wiſlanſki, wiſlanňe, poſelſki.

apoſtolſkí, á, é, *adj.* apostolicus, a, um: apoſtoliſch, apostoli. *Syn.* wiſlanſkí, wiſlanní, poſelſkí.

Apoſtolſtwí, á, n. apostolatus, us, m. provincia (munus) apo-

postoli, legatio, nis, f. das Apostelamt, apostolság, apostoli tisztség, hivatal. *Syn.* Wislanstwí, Poselstwí.
Apostolstwo, a, n. idem.
† Appellací, et ce, f. v. Appellácia.
† appellací, á, é, *adj.* v. odwolácí.
† Appellácia, e, f. v. Odwoláwáńí k wissému práwu.
† appellacki, *adv.* v. odwolaćńe, odwoláwaćne.
† appellacký, á, é, *adj.* v. odwolowácí, odwolaćní, odwoláwaćní.
Arabćan, a, m. arabs, bis, m. ein Araber, arabiai ember.
arabćančin, a, e, *adj. poss.* arabicae feminae, der Araberinn gehörig, arabiai aszszonyé.
Arabćanka, i, f. arabica femina, eine Araberinn, arábiai aszszony.
arabćanow, a, e, *adj. poss.* arabis, dem Araber gehörig, arábiai emberé.
arabćanski, *adv.* v. arabski.
arabćanský, á, é, *adj.* v. arabský.
Arábia, i, f. Arabia, ae, f. die Arabien: arábia ország. *Syn.* arabská zem.
arabski, *adv.* arabice, arabisch, arabiai módon, arabiáúl.
arabský, á, é, *adj.* arabicus, a, um: arabisch: arabiai.
Arad, u, m. Mesto: Aradinum i, n. Arad, eine Stadt: Arad.
aradski, *adv.* aradiensi more, nach dem Gebrauch der Arader, araderisch: aradiassan, aradi módon.
aradský, á, é, *adj.* K. P. Aradská Stolica, Comitatus Aradiensis (Orodiensis): die Arader Gespannschaft, Arad Vármegye.
† Arch, u, m. v. Hárek.
† Archa, i, f. v. Škriňa.
Archandel, a, m. Archangelus, i, m. Erzengel, Arkangyal.
archandelski, *adv.* archangelice, erzenglisch, arkangyalúl, arkangyali módon.
archandelský, á, é, *adj.* archangelicus, a, um: erzenglisch, arkangyali.
Archandelstwí, á, n. archangelatus, us, m. das Erzengelthum, arkangyalság.
Archangel, a, m. v. Archandel.
archangelski, *adv.* v. archandelski.
archangelský, á, é, *adj.* v. archandelský.
Archangelstwí, á, n. v. Archandelstwí.
arci, *praepositionalis syllaba, penes nomina dignitatum significat*: archi (erz): alias per *summus* etc. vel per superlativum exprimi debet. 2) *boh. adv.* v. ano 1. *Nro.*
Arcibiskup, a, m. Archi-Episcopus, i, m. Erzbischof: Ersek.
arcibiskupow, a, e, *adj. poss.* archiepiscopi, dem Erzbischof gehörig, érseké. *boh.* arcibiskupů, -půw.
arcibiskupski, *adv.* archiepiscopaliter, erzbischöflich, érsekül, érseki módon.
arcibiskupský, á, é, *adj.* archiepiscopalis, e: erzbischöflich, érseki, érsekhez tartozandó.
Arcibiskupstwí, á, n. Archiepiscopatus, us, m. das Erzbisthum, érsekség.
Arcibiskupstwo, a, n. idem.
† arcibiskupů, -půw, owa, owo, *adj. poss.* v. arcibiskupow.
Arcidekan, a, m. Archidiaconus, i, m. Erzdechent, Fő-Esperest.
Arcikňaz, a, m. Archi-Presbiter: Erzpriester: Fő-Pap.
† Ar-

† Arcikňežna, i, f. v. Arcikňížna.

Arcikníža, aťa, n. Archidux, cis m. Erzherzog: Fő-Hertzeg. *boh.* Arcikníže.

arcikňížaci, á, é, *adj.* archiducalis, e: erzherzoglich: fő-hertzegi, fő hertzeghez tartozó. *boh.* arcikňížecí.

arcikňížatow, a, e, *adj. poss.* archiducis, dem Erzherzog gehörig, fő-herzegé.

arcikňížatſki, *adv.* archiducaliter, erzherzoglich, erzherzogmäßig, fő-herzegül.

arcikňížatſkí, á, é, *adj.* archiducalis, e: erzherzoglich, fő-hertzegi.

Arcikňížatſtwí, á, n. archiducatus, us, m. das Erzherzogthum: fő-hertzegség. *boh.* Arcikňížetſtwí.

Arcikňížatſtwo, a, n. idem.

† Arcikňíže, ete, n. v. Arcikníža.

† arcikňížecí, *adj.* v. arcikňížací.

† Arcikňížetſtwí, n. v. Arcikňížatſtwí.

Arcikňížna, i, f. archidux, cis, f. die Erzherzoginn: fő-hertzegné. *boh.* Arcikňežna.

arcikňížňin, a, e, *adj. poss.* archiducis fem: der Erzherzoginn gehörig, fő-hertzegnié, fő-hertzeg aszszonyé.

arcilupežňíččin, a, e, *adj. poss.* ex *seq.* archipyratae consortis, der Erzräuberinn gehörig, tengeri fő-tolvajnié.

Arcilupežňíčka, i, f. archipyratae coniux: Erzräuberinn, die Gattinn des Erzräubers, tengeri fő tolvajné.

arcilúpežňícki, *adv.* archipyratice, archipraedonistice: erzräuberisch, tengeri fő tolvajok módgyára.

arcilúpežňícki, á, é, *adj.* archipyraticus, archipraedonisticus, a, um: erzräuberisch, tengeri fő tolvaji.

Arcilúpežňictwí, á, n. archipyratismus, i, m. die Erzräuberei, tengeri fő-tolvajság.

Arcilupežňictwo, a, n. idem.

Arcilúpežňík, a, m. archipyratae, ae, m. archifur, is, archipraedo, nis, m. Haupträuber, Erzräuber, der Schiffen: tengeri fő-tolvaj. *Syn.* Prezloďeg.

arcilúpežňíkow, a, e, *adj. poss.* archipyratae, dem Erzräuber gehörig, tengeri fő-tolvajé.

Arcimarſalek, lka, m. archimareschallus, supremus Mareschallus, i. m. Erzmarschall: fő hadi vezér.

Arciotec, tca, m. patriarcha, ae, m. Erzvater, ein Patriarch: pátriárka. *Syn.* ſtarí Otec, Patriárcha.

arciotcow, a, e, *adj. poss.* patriarchae: dem Erzvater gehörig, pátriárkáé. *Syn.* patriárchow.

arciotcowſki, *adv.* patriarchaliter, erzväterisch, pátriárkáúl. *Syn.* patriárchſki.

arciotcowſkí, á, é, *adj.* patriarchalis, e: erzväterisch, pátriárkái. *Syn.* patriárchſkí.

Arciotcowſtwí, á, n. patriarchatus, us, m. Erzvaterthum, pátriárkaság. *Syn.* Patriachſtwé.

Arciotcowſtwo, a, n. idem.

Arciſelma, i, m. bipedum nequissimus, trifurcifer, i, m. Erzhalunk, Erzschelm: hires ország latra, akasztó-fára való.

Arenda, i, f. pretium (vectigal, merces) redemtionis *vel* conducti, *vulg.* arenda: Pachtgeld, Pachtzins: árenda. *Syn.* Úrok. *Usus.* Arendu dať, plať t, zložiť: pendere, dare pecuniam pro redemtione: Pacht geben: árendát fizetni: Ľaku Arendu za ten Statek

dáwaſ, plaťiſ? quanti redemisti (conduxisti) hoc proedium? wie viel giebſt du Pacht für das Gut? mitsoda árendát fizetsz ettől a' jószágtól? Gaťu 'Arendu doſtáwaſ? quanti elocavisti? wie viel (Pacht) bekömmſt du? mennyi arendád jön-bé? 2) redemtio, conductio, nis, f. der Pacht, das Pachten: árenda, bérelés. *Syn.* Úroť: Nágem. *Usus.* Do Arendi dať: locare, elocare, mancipare, alicui mancipio dare quidpiam, conductori locare: in Pacht geben: árendába adni. Do Arendi wzať: redimere, conducere: in Pacht nehmen pachten: árendába felvenni, ki-bérelni. W Arende mať: habere conductum (redemtum), rem conduxi: in Pacht haben: árendában bírni. 3) conductum, redemtum, i, n. Pacht, etwas Gepachtetes: árenda. *Usus.* Z Arendi wihodiť: eiicere e redemtione (conductione): aus dem Pachte ſtoßen: árendából kivetni. 4) pactum redemtionis (conductionis): Pachtvertrag: árenda (kötés). *Syn.* Úroť.

Arendár, a, m. redemtor, conductor, mancipator, is, manceps, itis, m. Pachter, Pachtinhaber: árendás, árendáló. *Syn.* Úročňíť, Nágemňíť, Arendáſ. *Plur.* Arendári, publicani, redemtores vectigalium, die Pächter, árendások, árendadálok.

arendárčin, a, e, *adj. poss.* redemtricis, conductricis, mancipatricis: der Pachterinn gehörig: árendásnié. *Syn.* nágemňiččin, árendáſčin, úročňiččin.

Arendárťa, i, f. redemtrix, conductrix, mancipatrix, icis, f. Pachterinn: árendásné. *Syn.* Arendáſťa, Úročňičťa, Nágemňičťa.

arendárow, a, e, *adj. poss.* conductoris, redemtoris: dem Pachter gehörig, árendásé. *Syn.* arendáſow, nágemňíťow, úročňíťow.

arendárſťi, *adv.* redemtorum (conductorum) more, pachterisch, pachtermäßig: árendások módgyára. *Syn.* arendáſſťi, úročňicťi. 2) redemtione, conductione: pachtweiße: árendálva, bérelve. *Syn.* arendowňe, urvčňe.

arendárſťí, á, é, *adj.* redemtitius, conductitius, *vulg.* arendatitius, a, um: den oder die Pachter betreffend: árendabéli, bérben fogadott. *Syn.* nágemňicťí, úročňicťí, arendowní.

Arendárſtwí, á, n. v. Arendowáňí, Nágemňictwí.

Arendáſ, a, m. v. Arendár.

Arendátor, a, m. v. idem.

arendátorčin, a, e, *adj. poss.* v. arendárčin.

Arendátorťa, i, f. v. Arendárťa.

arendátorow, a, e, *adj. poss.* v. arendárow.

arendátorſťi, *adv.* v. arendárſťi.

arendátorſťí, á, é, *adj.* v. arendárſťí.

Arendátorſtwí, á, n. v. Arendárſtwí.

Arendátorſtwo, a, n. idem.

Arendowáňí, á, n. redemtio, conductio, mancipatio, nis, f. das Pachten, die Pachtung: árendálás, árendábatartás. *Syn.* Nagimáňí, Arendárſtwí, Arendátorſtwí, Úročeňí.

arendowať, dowal, dugem V. I. *imp.* dug: conducere, redimere, mancipare: pachten: árendálni, árendába bírni, tartani. *Syn.* úročiť. *Usus.* Lacno, draho: parvo (bene), care

care (magno): wohlfeil, theuer: ótson, drágán.

arendowní, á, é, *adj.* conductitius, redemtitius, a, um: Pacht: árendás. *Syn.* úročný, nágemný. *Usus.* Arendowní List, literae conductionis, Pachtbrief, árendás levél. Arendowní Mlýn, mola conductoria, Pachtmühle, arendás malom. Arendowni Pán, v. Arendowník. Arendowní Plat, v. Arenda Nro. 1. Arendowní Rok, annus conducti, annus conductionis (redemtionis) definitus: Pachtjahr; árendás (kötött) esztendö. Arendowní Sacunek, aestimatio fructus rei locandae, Pachtanschlag, árenda betsülés. Arendowní Statek, Praedium conductum, Pachtgut, árendás jószág. Arendowná Zmluwa, pactum redemtionis, Pachtkontrakt, Pachtvertrag: árenda-kötés (alka).

Arendowník, a, m. locator, is, m. Pachtherr, Verpachter: árendába adó, ki-árendáló. *Syn.* Úročitel.

† Arest, u, m. v. seq.

Arest, u, m. custodia, ae, f. ergastulum, i, n. carcer, is, m. der Arrest, Kerker, das Gefängniß: fogság, tömlötz, árestom. *Syn.* Wezení, Serhowňa, Temňica, *vulg.* Kamerlik, *boh.* Arest. *Usus.* W Areste bit, in custodia esse, im Arreste seyn, Arrest haben, oder halten: árestomban lenni. Do Arestu dať, ducere in custodiam, in Arrest bringen, árestomba vinni. Z Arestu wipusťit, e custodia emittere, des Arrest's entlassen; árestomból ki-ereszteni, ki-botsájtani. 2) retentio, nis, f. Arrest auf Waaren: meg-tartóztatás. Arest položiť, v. arestowať Nro. 3.

Arestant, a, m. captivus, i, m. Arrestant: fogoly, rab. *Syn.* Wezen. *Usus.* Arestantem biť, captivum (in custodia) esse, Arrestant seyn, fogságban lenni.

árestantčin, a, e, *adj. poss.* v. wezňiččin.

Arestantka, i, f. v, Wezňica, Wezňička.

árestantow, a, e, *adj. poss.* v. wezňow.

árestanski, *adv.* v. wezňicki.

áre tantskí, á, é, *adj.* v. wezňický.

árestowaný, á, é, *p. c.* ex arestowať.

Arestowáňí, á, n. comprehensio, nis, f. Arretirung: megfogás, el-fogás. 2) carceratio, interceptio, nis, f. die Arretirung; tömlötzözés, tömlötzbe-vetés.

árestowať, towal, tugem, V. I. *imp.* tug. comprehendere, intercipere; arretiren, gefangen nehmen; meg-fogni, el-fogni. 2) ducere in custodiam, captivare, carcerare, incarcerare, carceri mancipare, in custodiam coniicere: arretiren, in Verwahrung bringen: fogságba (tömlötzbe) vetni. 3) árestowať Towar: retinere merces, interdicere alicui usum rei: Arrest auf Waaren legen: le-arestálni, el-fogni, meg-tiltani valamit.

Arestowáwáňí, á, n. *nom. verb.* ex seq.

árestowáwať, al ám, *freq.* ex arestowať.

Argus, a, m. Chlap sto Oči magicí: argus, i, m. ein Mensch, der hundert Augen hätt' haben sollen: egyszáz szemü ember, argus. v. Očák.

argusow, a, e, *adj. poss.* argi, dem Argus gehörig, argusé, száz szemü emberé. *Syn.* očákow.

Aria,

Aria, i, f. v. Nóta.
Arián, a, m. arianus, i. m. ein Arianer, ariánus eretnek, szent Háromság tagadó.
ariánčin, a, e, adj. poss. arianae mulieris, der Arianerinn gehörig, áriánus eretnek aszszonyé.
Ariánka, i, f. ariana, ae, f. die Arianerinn, ariánus eretnek aszszony.
ariánow, a, e, adj. poss. ariani, dem Arianer gehörig, árián eretneké.
Arianstwí, á, n. arianismus, i, m. die Arianerketzerei: áriánus eretnekség, szent Háromság tagadás.
Arianstwo, a, n. collect. ariáni, die Arianer, ariánusok.
† Aritmetika, i, f. v. Početňictwí, Počtowňictwí.
† Arkíř, e, m. v. Powlač.
Armáda, i, f. exercitus, ûs, m. copiae, agmen, acies: die Arme, das Kriegsheer: hadi-sereg, had. *Syn.* Wogsko.
† Armáles, u, m. v. zemanskí List.
† Armalista, i, m. v. listowní Zeman.
† armalistow, a, e, adj. poss. v. zemanow.
† Armara, i, f. v. Kaśňa.
† Armárička, i, f. dem. v. Kaśňička.
† Armárka, i, f. idem.
Armenčan, a, m. armenus, i, m. ein Armeiner, örmény. *Syn.* Rác.
armenčančin, a, e, ad. poss. armenae fem. der Armenierinn gehörig, örmény aszszonyé.
Armenčanka, i, f. armena, ae, f. eine Armenierinn, örmény aszszony.
armenčanow, a, e, adj. poss. armeni, dem Armenier gehörig, örményé.
Arménia, i, f. armenia, ae, f. das Armenienland, örmény ország. *Syn.* armenská Zem.
armenskí, adv. armeniace: armenisch, örményül.
armenskí, á, é, adj. armeniacus, a, um: armenisch, örmény országi. Armenská čistá čerwená Zem: terra armeniaca, reines armenisches Polum, örmény-országbéli tiszta vörös föld.
Armenstwo, a, n. collect. armeni, orum, m. pl. die Armenier, örmények, örmény országi nép, nemzetség.
† Armpaut, u, m. v. Náramek.
Arnošt, a, m. Ernestus, i, m. Ernest, Erneszt.
arnoštow, a, e. adj. poss. ernesti, dem Ernest gehörig, ernesztè. boh. arnoštowic, arnoštů, -tůw, owa, owo.
Aron, u, m. Zelina: aros, i, f. et aron, i vel arum, i, n. *Plin. H. N.* Arum maculatum Linn. Aron, Zehrwurzel, Pfaffenbind, Ingwer der Bawer: sül-fü *Párizpápay*, borjú láb fü et Isten szakálla, német gyömbér. *Syn.* áronowá Brada, Twár Sw. Gána.
Aron, a, m. aron, is, m. Aron: ein Mannesname: Áron.
áronow, a, e, adj. poss. aronis: dem Aron gehörig: ároné. *Usus.* Aronowá Brada, v. Aron.
áronowí, á, é, adj. ex aro: von Zehrwurzel, Pfaffenbind: borju láb füből (német gyömbérből) való.
Arsenik, u, m. v. mišací Jed.
† Artičok, u, m. v. seq.
Artičóka, i, f. cinara, ae, f. *Colum.* Cynara scolymos, i, m. Linn. Artischocke, Strohbetdore: artitsóka, bogátskóró. *Syn.* Řepič, zahradňí Kardus.
† Artikul, a, m. v. Článek, Hauka.

† Ar-

† Arzenál, e, m. v. Lodňica. 2) v. Zbrogňica.
Arzenik, u, m. v. miſací Ged.
† aſ, aſi. *adv.* v. ale Nro. 6.
* aſ, v. až.
† Aſa ſmradlawá, v. čertowe Lagno, Howno.
† aſi, v. aſ.
Aſiria, e, f. assyria, ae, f. die Aſſirien, ein Land: assiria.
Aſirian, a, m. assyrius, i, m. ein Aſſirier, assiriai ember.
aſirianćin, a, e, *adj. poss.* assyriae feminae, der Aſſirierinn gehörig, assiriai aszszonyé.
Aſirianka, i, f. assyriae ae, f. eine Aſſirierinn, assiriai aszszony.
aſirianow, a, e, *adj. poss.* assyrii, dem Aſſirier gehörig, assiriai emberé.
aſirſki, *adv.* assyriace, aſſiriſch, assiriáúl.
aſirſkí, á, é, *adj.* assyriacus, a, um. aſſiriſch, assiriai.
Aſirſtwo, a, n. *collect.* asyrii, orum. *pl.* n. die Aſirier, asiriai nép, nemzet.
aſnad, *adv.* forsan, forsitan, forte, ne forte, fortasis: vielleicht, talam, netalám, talamtan, igyold. *Syn.* azda, ſnad. *Usus.* aſnad pride, forsan veniet, vielleicht daß er kommt: talám eljön.
aſpon, *adv.* saltem, adminns, ut minus, adminimum, tantum, at, tantum modo: wenigſtens, zum wenigſten, doch: leg-alább, bár tsak. *Syn.* prinagméň, prinagmeňeg. *boh.* aſpoň. *Usus.* Aſpon, to dopuſt'iť muſiſ, saltem id concedes, wenigſtens muß du dieſes zu laſſen, leg alább azt megengeded.
† aſpoň, idem.
† ať, v. nech, abi.
† aťbi, v. biťbi.
atlánſkí, á, é, *adj.* R. P. Atlanſké More, v. More.
Atlaſ, u, m. pannus attalicus: Atlas, ein Zeug von Seide, ein Seidenzeug, atlatz.
atlaſowí, á, é, *adj.* attalicus, a, um. attaliſch, von Atlas: atlatzból való. p. o. atlaſowé Sati: aulaea, *Sil. Plin.* attalicae vestes: attaliſches Kleid, Atlaskleid: atlasz ruha.
† Atrament, u, m. v. Černidlo Nro. 1.
† Atramentář, e, m. v. Kalamár.
† Au, au, loco Ú, ú longi (non vero diphtongi) habentes ab initio bohemicas voces vide sub Litera U; loco cuius abusus bohemici in hoc Lexico ubivis longum ú adhibetur in medio vocum perinde atque in fine.
Augſpurek, rku, m. *a*) we Swábech: Augusta vindelicorum: Augſpurg, in Schwaben: Augspurg, sváb Város. *b*) pri Bazilei: Augusta Rauracoru. Augſpurg bei Baſel: Augspurg, Város Basilia mellett.
† Augſpurk, rku, m. idem.
Augustín, a, m. Augustinus, i. m. der Auguſtin, Ágoston.
Augustína, i, f. augustina, ae, f. Auguſtina, ágostonné.
Augustinián, a, m. augustinianus, i, m. Auguſtinianer, augustinianus szerzetes, barát.
augustiniánow, a, e, *adj. poss.* augustiniani, dem Auguſtinianer gehörig, augustinianus szerzetesé, barátė.
Augustínka, i, f. *dem.* ex Augustína: parva augustina, augustinula, kleine Auguſtina, Guſtel: kis-ágostonné.
augustínow, a, e, *adj. poss.* augustini, dem Auguſtin gehörig, ágostoné.
až, *adv. si substantivum cum praepos.* do, k, od, z; *vel adverbium, sive loci, sive*

At-

temporis sequatur usque: bis, wenn ein Hauptwort folgt mit an, in, nach, zu, von etc. von Ort Zeit: ig, addig, eddig. vulg. eſ. Usus. Aʒ do konca, usque ad finem, bis zu Ende, egész végig. Aʒ do ſpanielſkeg Zemi, usque in Hispaniam, bis in (nach) Spanien, egész Spányol országig. Aʒ do wčilagſku, adhuc, hucusque: bis hieher, bis auf dieſe Zeit: egész ekkorig (ekkoráig). Aʒ do zítragſku, usque ad diem crastinum, bis morgen, hólnapig. Aʒ k meſtu, ad urbem usque, bis zur (an die) Stadt, egész a' városig. Aʒ od Mora, usque a mari: bis von Meere, éppen a' tengertöl. Aʒ z Indie priſel, usque ex India venit, er kommt aus Indien her, éppen Indiából jött. Aʒ ſem (aʒ potád) ka ge ſliſak; aʒ ſem ȝlaſ twog počut: usqe isthinc axaudiris, bis daher gar hört man deine Stimme, a' te szavadat egész ide (eddig) hallhatni. Aʒ tam, usque eo, bis dahin, ſo weit, ſo lange: egész oda, olly messze. — 2) sequente substantivo cum praepos. po: tenus: bis, ig. Usus. Aʒ po krk (hrdlo) we wode ſtát: collo (colli) tenus in aqua stare, bis an den Hals im Waſſer ſtehen, egész nyakig a' vizben állani. — 3) si subsequatur verbum: donec, dum, quoad, quousque, usquedum: bis, bis daß, ſo lange: valamég, meddig, valameddig. Usus. Tak dluho ma žádal, a proſil, aʒ wi proſil: ſo viel, und ſo lange hat er mich gebeten, bis er ausgebeten hat: mind addig kért engem, még reá vett. Prw nepreſtáwá kričak, aʒ wiſliſan bíwá: usque eo clamat, quoad (dum) audiatur: nicht eher hört er auf von dem Schreien, bis man ihn höre: nem nyugszik (nem szünik) meg a' kiáltástól mind addig, valamég nem hallyák ötet. Počkag, aʒ priďem: mane, usque dum venero: warte, bis ich komme: várakozz, még eljövök. Powedal ſem wám, nechoďte nikam, aʒ priďe: dixi tibi, non exeas domo, dum ille (illa) veniat: ich ſagte es euch, gehet nirgends hin, bis er (ſie) kömmt: meg mondám néked, se hová ki ne menny a' házból, még ö meg jön. — 4) ita, ut: ſo, daß: úgy hogy. Usus. Tak ſem ſa tam naſmál, aʒ ſem nikam nemohel: ego ita ridendo ibidem defatigatus sum: ich mußte dort ſo lachen, daß ich mich nicht rühren konnte: úgy ki nevettem magamat ottan, hogy sehová nem mehettem. Tu ge horko, aʒ bi omdlek mohel: hic corrueris praecalore: hier iſt ſo warm, daß man vor Hitze vergehen mögte: itten olly meleg vagyon, hogy el-ájúlhatni. Tam pekňe zaſ prſí, aʒ tma: ibi valde pluit: dort regnet es wieder ſo ſtark, daß es finſter iſt: úgy esik ottan, hogy szinte setét vagyon. — 5) nonnunquam aʒ redundat on nebol doma, aʒ teprw dňeſ domow priďe: non erat domi, hodie primum (denique) veniet domum: er war nicht zu Hauſe, er kömmt heute erſt nach Hauſe: nem vólt oda haza, hanem tsak ma el-fog jönni.

aʒ, conj. si, quodsi: wenn: ha, hogy ha. Syn. aʒbi, gak, gakbi, geſtli, kdiʒ, keď. Usus. Aʒ budem mak Caſ, učiňim to: si mihi vacaverit, id praestabo: mit guter Weile, will ich

ich es machen: ha idöm lészen reá, meg tselekeszem. Pogdeſſi k ńemu? R. až ge doma, pogdem: ibisne ad illum? R. si domi est, ibo: gehſt du hin zu ihm? R. wenn er zu Hauſe iſt, ja ich gehe zu ihm: el mészé hozzá? R. ha oda haza vagyon, el-megyek.

ažbi, *in singulari* 1-*ma pers.* ažbi ſem, ažbich: 2-*da* ažbi ſi, ažbiſ: *in plur.* 1-*ma pers.* ažbi ſme: 2-*da* ažbi ſté, 3-*tia* ažbi, v. geſtlibi, až (*conj.*) kedbi, kdižbi.

azda, *adv.* v. aſnad.

Azia, e, f. Asia, ae. f. Aſia, Aſien: Ázsia, e világnak napkelet felől való negyed része. *Usus.* Menſá Aſia, Asia minor: Kleinaſien, kissebbkik Ázsia.

Azian, a, m. asiaticus, asianus, i. m. ein Aſianer, azsiai asiabéli (azsiabéli) ember.

azianǩin, a, e, *adj. poss.* asianae, der Aſianerinn gehörig, azsiai aszszonyé (személlyé).

Azianka, i, f. asiatica, asiana *fem.* eine Aſianerinn, azsiai (azsiabéli) aszszony.

azianow, a, e, *adj. poss.* asiani, dem Aſianer gehörig, azsiai emberé (férfié).

azianſki, *adv.* asiatice, asiane: aſiatiſch, ázsiáúl, azsiabéli módon.

azianſkí, á, é, *adj.* asianus, asiaticus, a, um: aſiatiſch, azsiai azsiabéli. *Usus.* Azianſké More, mare Caspium (hircanum) aſiatiſches Meer, azsiai tenger, v. More.

aziatiđki, *adv.* v. azianſkí.

aziatiđkí, á, é, *adj.* v. azianſkí.

aziatſki, *adv.* v. azianſkí.

aziatſkí, á, é, adj. v. azianſkí.

B.

Ba, *adv.* imo, quin imo, imo vero: ja, vielmehr, ja vielmehr, im Gegentheile: sött, söt inkább, de, de inkább. *Syn.* ano *boh.* brž, níbrž, anobrž. *Usus.* Ti Peńáže žádáſ? ba Bitku doſtaneſ (zaſlúžiſ): tu pecunias desideras; imo vero verbera feres (mereris): du verlangſt Geld; ja Schläge ſollſt du haben: te pénzt kívánsz; söt inkább verést kapsz (érdemlesz). Ba ańi: imo nec: ja nicht einmal: söt inkább nem-is. — 2) scilicet, nempe, nimirum, utique, plane: ja allerdings, freilich, gewiß: igen-is, tudni illik, minden bizonnyal. *Syn.* totižto. *Usus.* Eſťe ťa boli hlawa. R. ba eſťe: adhuc tibi caput dolet? R. scilicet: thut dir noch der Kopf weh? R. freilich: fáj-e' még a' fejéd? R. igen-is fáj, tudni illik. Ge tam tma? R. ba ge: tenebrae ne sunt (estne obscurum)? R. scilicet: iſt es finſter? R. allerdings: setét van-e' ottan? R. igen-is. Trochu tam mrzlo? R. ba mrzlo: paulum gelavit? R. scilicet: es frierete ein wenig? R. freilich: fagyott egy kevessé? R. igen-is. Ba weru: sane: führwahr, in der That, wahrhaftig: valóban, igazán, bizony, bizonyára, bizonyomra. 3) tandem, denique iam tandem: doch einmal: immáron, már egyszer. *Usus.* Baže uſ Ráz iděte (ba že iděte uſ

uſ ťťſ): tandem venitis: daß ihr doch einmal kommt: már egyszer jöttök.

Baba, i, f. annus, ûs, f. vetula, anicula, edentula, ae, f. ein altes Weib (v:rheurathet), vén (öreg) aszszony. *Syn.* ſtará (leťitá) Žena, Babica, Babiťa, Babiſťo, Babizna, Babťa, Babſťo, Babſťo, ſtara Drnda. *boh.* Bába, Babice. *Prou.* Baba ſťáče: anus saltat, indecore quippiam facit: das iſt unanſtändig (unſchicklich); auf eine übel paſſende Art: ez illetlen dolog. Neprosil ſa Čert Babe, aňi gá taťeg Žabe: non es, quem rogatum velim: der biſt du nicht, den ich bitten möchte: nem betsüllek, és nem tekéntlek annyira, hogy kérnélek. Kde ſam Čert neſtačí, tam ſtaru Babu wſtrčí: vetulae multarum rixarum (discordiarum), causae: die alten Weiber verurſachen viele Zänkereyen: a' vén aszszonyok sok gonoszságnak okai. Trúfá, že z Babú, doſtaňe Gabu: vetulam pecuniarum amore (spe) ducit: er meint, daß er mit dem alten Weibe vieles Geld bekömmt: abban a' vélekedésben vagyon, hogy azzal a' vén aszszonyal sok pénztfog kapni, nyerni. 2) avia, ae, f. die Großmutter: szép anya, nagy (öreg) anya, atyámnak, *vagy* anyámnak anya. *Syn.* Babičťa, Otcowa neb Maťerina Matťa, ſtará Matťa. 3) obstetrix, icis, f. die Hebamme, Wehemutter: bába, bába aszszony. *Syn.* Žena Šeſtonedelťiňe opatrugícá. *Prou.* Medzi mnohými Babami i D'éťa ſa ſtratí; Mnoho ťucharow preſolí ťaſu, poléwťu: multi coqui pultem sale obruunt. Multitudo Imperatorum caryam perdidit: viele Köche verſalzen die Suppe (den Brei): a' sok bábak között a' gyermek-is el vész. 4) laganum libum, i, n. Kugelhopf, eine Art von Mehlſpeiſen (Kuchen): gömbölö, kerékdet kaláts. *Syn.* Buchta. *boh.* Mazanec. 5) certa mensura cerevisiae, *apud braxatores:* ein beſtimmtes Maaß Bier für die Bräuer: egy bizonyos sermérték, serfözöknél. 6) Slepá Baba, i, e, babſťá (na ſlepu Babu) hra: myia, myinda, ae, f. latitatio, nis, f. die blinde Kuh, Verſteck, Verſtecken, ein Spiel: húnyoská (*játék*), szembe kötés. *Syn.* Žmúrťa, Žmúrťi. *boh.* Mžíť, Mžíteť. *Usus.* Na ſlepu Babu (na Žmúrťi) ſa hrať: ludere myindam latitationem; occultari lusus gratia: Verſteckens ſpielen: húnyoskára (szembe-kötésre) jádzani.

I. Bába, aťa, n. *Plur. nom.* Bábata, *gen.* Bábat: pupa, ae, f. *Martial.* ein Mädchen, kis laányka. *Syn.* D'éwča 2) púpa *Varr.* Puppe, Docke, Tocke, eine Mädchenfigur zum Spielen: alak, báb púp. *boh.* Lútťa, Púpě. *vulg.* Púpa. 3) v. Bábénec.

II. Bábatečťo, a, n. *dem.* ex seq.

III. Bábatťo, a, n. *dem.* ex Bába: pupula, ae, f. Mädchen, Püppchen, z. B. als Careſſe: kis leánykátska, kis báb, bábotska. *boh.* Púpátťo. Mogé Bábatťo: mea pupula *Apul.* meine Liebe, mein Püppchen: szivetském, bábótskám. 2) v. Bábenčeť.

IV. Babečťa, i, f. *dem.* ex Babťa

V. Bábenčeť, a, m. pupulus, i, m. *Catul.* Knäbchen, kis gyermeketske. 2) pupulns *pro lu-*

lusu Arnob. Püppchen: bábotska. *Syn.* Bábatko: Bübchen, Herzchen.

VI. Bábenec, nca, m. pupus, i, m. *Varr. Suet.* Knabe oder Kind, auch in Caressen, Bübchen, Herzchen: kis gyermeketske. *Syn.* Chlapček. 2) pupus *Varr.* Púppe, Knäbchenfigur (mänliche Figur) zum Spielen: alak, báb. *boh.* Lútka, Púp'e, *vulg.* Púpa (ata). D'etinské Bábence (*boh* Lútki): pupi pupae: die Trefen, das Kinderspiel: bábok, bábotskák. 3) w Oku: pupilla, *Lucret. Plin. H. N.* pupula *Cic. Hor.* ae, f. das Augapfel, Augsterne, Augensterne: szem-fény. *Syn.* zreňica, zretedelňice, *boh.* Řžetedlňice.

VII. Babeňí, á, n. obstetricatio, nis, f. ars obstetricia (obstetricandi): die Hebammenkunst: bába-mesterség. *Syn.* Babstwí.

babí, á, é, *adj.* v. babský. *Usus.* a) Babí Driák vid. Škočec wetsí: b) Babí Zub: lathrea quamaria ae, f. *Linn.* Schuppenwurz, Fogatsán. *fünek neme.* c) Babá Gahoda, i n á č Listnatec: ruscum, i, n. *et* ruscus, i, f. *Virg. Plin. H. N.* Ruscus hypophillum *Linn.* laurus alexandrina: Brüsch, Mänsedorn, egér-tövis.

Babica, i, f. v. Baba.

† Babice, f. *idem.*

babiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. aniculae (aviolae): dem Altweibchen (Altmütterchen, Großmütterchen), gehörig: öreg aszszonykáé (öreg anyatskáé). *vulg.* babičkin.

Babička, i, f. *dem.* ex Baba, anicula, ae, f. ein altes Weibchen, Altweibchen: öreg aszonyka. *Syn.* Babka. 2) aviola, ae, f. Altmütterchen, Großmütterchen: öreg anyatska. *Syn.* Babika. 3) obstetricula, ae, f. Hebamchen, Wehmütterchen: bábátska.

Babika, i, f. v. Babka 2-*do Nro.*

babin, a, e, *adj. poss.* ex Baba anûs, vetulae: dem alten Weibe gehörig: öreg aszszonyé. *boh.* bábin. 2) aviae. der Großmutter gehörig, nagy (öreg) anyáé, atyám *vagy* anyám annyáé. *Usus.* Babin Brat, v. Preugček. 3) obstreticis, der Hebamme gehörig, bábáé.

† babin, a, o, idem.

Babisko, a, n. *contemtive et exaggerative ex* Baba: absurda vetula, pithecium, i, n. abscheuliches altes Weib: vén banya, tsúnya (rút) vén aszszony. *Syn.* staré ženско, Babsko, Babsčo.

babiť, il, ím *V. I. imp.* bab: obstetricari, artem obstetricariam exercere, hebammen, eine Hebamme abgeben: bábaszonykodni, bábaszonyoskodni, babáskodni. *Usus.* Učí sa babiť, discit artem obstetricandi, sie lernet die Hebamenkunst, bábaszonyságot tanúl.

Babizna, i, f. v. Baba 1-*o Nro.*

Babka, i, f. anicula, ae, f. ein altes Weibchen, vén (öreg) aszszonyka. *Syn.* Babica, Babička 2) obolus, triobolus, teruncius, obellus, nummus, i, m. drachma, a. f. assis, is, m. ein Häller, Pfenning, eine Münze: batka, féllér, féllérke. *Syn.* Babečka, *boh.* Halíř, Hallíř. Aňi Babki nedám, ne nummum quidem dabo, nicht einen Pfening gebe ich, egy fillért sem adok. Do Babki zablatiť, ad nummum solvere, bei Häller und Pfening bezahlen, egy fillérig meg-

fi-

fizetni. Do Babki sa trefilo, ad nummum convenit, es traf auf einen Häller zu, egy fillérig meg, egyezett, megvan. Aňi Babki (Fagki Tabáku) nestogí. Aňi gedného Bobu nedalbich záň ho: ne obellum valet; homo (res) nihili valet; ne crepitu quidem digiti dignus: es (er) ist kein Teufel (nicht einen Häller) werth, z. B. Mensch, Sache: egy batkát (egy fillért, pipa dohányt) sem ér; egy babot nem adnék rajta. Za Babku ho neważi: nihili illum facit; teruncii (assis) ipsum non facit: er schätzt ihn nicht einen Häller werth: ötet semminek tartya. *Prov.* Kdosa narodil k Babce, nedoháđzá k Grošu: qui natus est ad obulum, non assequetur nummum: der Arme hat ein armseliges Glück; kann keine große Schritte machen: a' ki az egy batkát (fillért) meg-nem érdemli, meg nem nyeri a' garast; a' szegénynek szerentséje-is szegény. Za Babku bi i kożu preš Tatri hnal: argentangina laborat, argentanginam patitur: er ist sehr geitzig (galmeiserisch) olly fösvény, hogy az egy batkáért (egy fillérért) ketskét-is rómába vezetne, vásárra hajtaná. Priloż Babku k Babce, budú kapce (krpce). Kdo si zachráňi, na nečo sa zważi: adde parum modico, magnum cumulabis acervum. Adde parum modico, modico superadde pusilum; tempore sic parvo, magnus acervus erit. Adde parum parvo, modicum superadde pusillo, tempore sic parvo, magnum cumulabis acervum. Parsimonia magnum est vectigal: viele Pfennige machen auch Geld. Viele Körnlein machen auch einen Haufen. Es ist bald ein ziemliches erspart. Sparsamkeit ist ein großer Vortheil: tseppenként a' hordó-is bé-töltetik. Tartva tenyészik a' pénz. Má peš Babku, a ten druhu. z dwíma Babki bol na Trhu: acetum habet in pectore: vólt két pénzen a' vásáron. 3) fibula, *in vestibus:* Heftel, Häftel: kapots. *vulg.* Haftlík. *Aliud est* Háček. — 4) parva incus, *pro acuenda falce, sirpicula:* das Eisen, worauf man Dengelt die Dengelplatte, der Dengelstock: Ülövas, ülö. 5) falx, sirpicula vinitoria: Rebenmesser, Rebmesser: katzor, metszö kés. *Syn.* wincúrskí Nóž. 6) *boh.* v. Chmel. 7) *boh.* v. Sikorka swetlá (psá).

* Bablna, i, f. v. Bawlna.

* Bablnečka, i, f. *dem.* v. Bawlnečka.

* bablňení, á, é, *adj.* v. bawlňení.

* Bablnka, i, f. v. Bawlnka.

* bablnkowí, á, é, *adj.* v. bawlnkowí.

Babor, a, m. bavarus i, m. Beier, bábor, bavarus. *Syn.* Baboran. *boh.* Bawor, Bawořan. 2) v. Babori.

Baborán, a, m. v. Babor *Nra.* 1-*mo.*

baborčin, a, e, *adj. poss.* bavarae, der Beierinn gehörig, bavarus aszszonyé. *boh.* bawor-čin.

Babori, f. *pl. gen.* Babor, *Dat.* Baborom. *Loc.* Baboroch: Bavaria, ae, f. Noricum, i, n. Beiern: bavária ország. *Syn.* baborská zem, Babor. *boh.* Bawori (*Loc.* Bawořich).

Baborka, i, f. bavara, ae. f. die Bei-

Beierinn, bavarus aszszony. *boh.* Bawořka.

baborow, a, e, *adj. poss.* dem Beier gehörig, bavari: báboré. *boh.* bawořůw.

baborſki, *adv.* bavarice, beierisch, bavarussan *boh.* bawořſki.

baborſkí, á, é, *adj.* bavaricus, a, um: beierisch, bavarusi. *boh.* bawořſkí. *Usus.* Baborſkí Groš, grossus bavaricus, beierischer Groschen, bavarus garas.

Baborſtwo, a, n. bavarica natio, bavari, die Beiern, Beierische Nation, beierisches Volk: bavarus nemzet.

Bábowka, i, f. v. pekáč.

Babrač, a, m. homo immundus, rem sine munditia tractans: Sudeler, Sudler, unreinlicher Mensch: piszkoló, motskos (a' dologgal tisztátalanúl bánó) ember. *Syn.* kutač, mazač, paprač, piſkač. 2) imperitus, ungeschickter Mensch, Sudler: otromba (ostoba, faragatlan) ember. 3) deturpator, maculator, commaculator, foedator, inquinator: Beschmuzer, Verunstalter: úndokító. *Syn.* Ðiſmač, Ðiſmák. 4) v. klochtár.

babraččin, a, e, *adj. poss.* feminae immundae, der Sudlerinn gehörig, piszkolónié, motskos személyé. *Syn.* kuntaččin, mazaččin, papračin, piſkaččin.

Babračka, i, f. femina immunda, rem sine munditia tractans: Sudlerinn: piszkolóné, motskolóné, motskos (valamivel motskosan bánó) aszszonság (személy). *Syn.* Babraňica, kutačka, Mazačka, papračka, piſkačka. 2) imperita, ungeschicktes Frauenzimmer, obstoba (döre) aszszonság. 3) deturpatrix, infectrix, maculatrix, commaculatrix, foedatrix, inquinatrix, cis, f. Verunstalterinn, Beschmuzerinn: motskoló (rútíto, undokító) aszszony. *Syn.* Ðiſmačka. 4) v. klochtárka. 5) immunditia, ae, f. Sudlerey, motskosság. 6) inanis (inutilis nullius momenti, nullius fructûs) occupatio, *vel* labor: eine unnütze Arbeit, Bearbeitung: héjában való (haszontalan) munka. *Syn.* Babraňica, Babraňina, Babraňiſko, Mazaňica, Mazačka. 7) v. Babráňí.

babračow, a, e, *adj. poss.* hominis immundi, dem Sudler gehörig, motskos emberé, piszkolóé, rútitóé, undokítóé. *Syn.* kutačow, mazačow, papračow, piſkačow.

Babráňí, á, n. immunda rei tractatio, das Sudeln, die Sudelung: motskolás, piszkolás, valamivel-való motskos bánás, tisztátalan (motskos) mivelés. *Syn.* Kutáňí, Mazáňí, Papráňí, Piſkáňí, Babračka. 2) deturpatio, infectio, maculatio, commaculatio, inquinatio, foedatio, nis, f. Verunstaltung, Beschmuzung, das Beschmuzen: motskolás, motskítás, rútítás, undokítás. *Syn.* Kaleňí, Ðiſmáňí, Ðkaredeňí, Ðpateňí, Zanečiſťeňí. *boh.* Ziždeňí, Ziždňeňí.

Babraňica, i, f. v. Babračka *Nro* 1-*mo* et 3-*tio*.

Babraňina, i, f. idem.

babrať, bral, brem V. I. *imp.* bri: illotis manibus ingredi, tractare rem sine munditia: ſudeln, unreinlich seyn: piszkolni, motskolni, motskosan (tisztátalanúl) valamivel bánni; mosdatlan valamihez kezdeni. *Syn.* kutať, mazať, paprať, piſkať. Jedla babrať, cibos tractare sine munditia, die

Spei-

Speisen sudeln, étkeket motskosan (tisztátalanúl) készéteni. 2) rem tractare imperite: sudeln, ungeschickt umgehen mit etwas: ostobáúl valamivel bánni, valamihez fogni, kezdedeni. 3) inquinare, inficere, maculare, foedare, commaculare, deformare, dehonestare, turpare: beschmutzen verunstalten, garstig machen: motskolni, motskítani, piszkolni, rútítani, undokítani. *Syn.* kalit, mazak, sismak, posismak, skaredik, spakit, zanečist'it, pistat, zapiskat. *boh.* hizditi, hizdniti.

II. rec. babrak sa: inficere (inquinare, commaculare maculare, foedare) se, infici inquinari, maculari, foedari, sich besudeln, beschmutzen, flecken, beflekken, schmutzig machen, schmutzen, häßlich (abscheulich, befleckt, beschmutzt) werden: magát motskolni, motskítani, undokitani, rútítani, piszkolni. *Syn.* paprak sa piskak sa, sismak (posismak) sa, kutaksa, mazaksa. *Usus.* Čo sa sl'im babres. etc.

Babsko, a, n. v. Babisko.

babski, *adv.* aniliter, vetuline, more vetularum: nach Art der alten Weiber, altweiberisch, altweibermäßig: vén aszszonyok módgyára, öregessen. 2) obstetricie, more obstetricum: hebammenmäßig: bába módon. 3) effeminate, muliebriter, molliter: weibisch, weiblich, unmännlich, weichlich: aszszonyosan.

babskí, á, é, *adj.* anilis, anicularis, e; vetulinus, a, um: altweibermäßig, altweiberhaft: vén aszszonyos, öreges. *Syn.* babí. 2) obstetricius, a, um: hebammisch, hebammenmäßig: bábás, bábát illető. 3) effeminatus, a, um; muliebris, mollis, e: weibisch, weiblich, unmännlich, weichlich: aszszonyos, aszszonykodó, puha. 4) avius, aviticus, a, um: die Großmütter betreffend, großmütterisch altmütterisch: öreg anyai, nagy anyai. *Usus.* Babské (po Babe pozostali) Statek, bona avia (avitica), großmütterisches Gut, öreg anyai Jus, jószág.

Babsko, a, n. v. Babisko.

Babstwí, á, n. v. Babení.

Babstwo, a, n. *collect.* vetulae multae, foeminae, mulieres: Weibvolk, die alten Weibern: vén aszszonyok. 2) v. Babení.

Babuša, i, f. Barbora.

babušin, a, e, *adj. poss.* barborčin.

Babuška, i, f. *dem.* v. Barborka.

Báč, u, m. Bács, *oppidum Comitatus Bacsiensis*: Batsch, Báts, *mező város.*

Bača, i, f. rusticanus opilio, ein bäuerischer Schafler, paraszt juhász. v. Owčár.

* Bačení, á, n. v. Pamatání.

bachnúk, chnul (chel), chnem V. P. *imp.* chni, v. buchnúk, uderik, udrek.

bachnutí, á, é, *p. c.* v. buchnutí, uderení.

Bachnutí, á, n. v. Buchnutí, Uderení.

Bachor, a, m. apexabo, nis, m. tucetum, i. n. *Apul. Pers.* tuceta, isitia, lucanica, ae, f. stomachus porcinus fartus, faliscus, i, m. faliscus venter *var.* die fette, (feiste, große) Wurst, Magenwurst, Preßwurst, Schweinwurst, gefüllter Saumagen (Schweinmagen): gömbötz, kölödör, kövér hurka. *Syn.* tučné Gelito, Tučnica, Ugec, nadéwani swinské Žalú-

lú-

lúdek. *boh.* Tučňice. 2) v. Brucho. 3) v. Bruchopásek *Nro* 1-*mo*.

† Bachoř, e, m. idem.

Bachora, i, f. prunum turgidum corruptum: eine aufgeblasene, verdorbene Pflaume: egy ki-fújtt meg-romlott szilva. *Syn* gako Ƶrachow Lusk wiδutá Sliwa, *boh.* Clumpa.

Bachorček, ečku, n. *dem. ex seq. Syn.* Bachoríček.

Bachorek, rka, m. *dem.* parvus venter faliscus: kleine Magenwurst: kis-gömbötz. *Syn.* Bachorík. 2) v. Bruſko.

Bachoríček, čka, m. *dem ex seq. Syn.* Bachorček.

Bachorík, a, m. *dem.* v. Bachorek.

Bachoriſko, a, n. *exagger et contemt* ex Bachor: magnus (absurdus) venter faliscus: eine sehr große (abscheuliche) Magenwurst: igen nagy (rút, tsúnya) gömbötz. 2) v. Brusiſko.

Bachrač, a, m. homo vastus, obesus, crassus, pinquis: ein dicker, bauchiger Mensch: vastag, kovér ember. *boh.* Mechač. 2) v. Bruchač.

bachraččin, a, e, *adj. poss.* obesae mulieris, dem dicken Frauenzimmer gehörig, vastag aszszonyé. 2) v. bruchaččin.

Bachračka, i, f. mulier obesa, pinquis: ein dickes Frauenzimmer, kövér, vastag aszszony (aszszonság). *boh.* Mechna. 2) v. Bruchačka.

bachračowa, e, *adj. poss.* obesi hominis, dem dicken (bauchigen) Menschen gehörig, vastag, kövér emberé. 2) v. bruchačow.

Bachractwí, á, n. obesitas, tis, f. pinguedo nis, f. die Dicke, Bauchigkeit: vastagság, kövérség. 2) v. Bruchactwí.

bachratí, á, é, *adj.* obesus, crassus, a, um, pinquis, e: dick, päuchig: kövér, vastag. *boh.* mechatí. 2) v. bruchatí.

Bachuſ, a, m. Bacchus, i, m. Bacchus, Weingott; Sohn des Jupiter und der Semele: wird als ein schöner Jüngling abgebildet: soll der Erfinder der Weinstöcke, und des Weins seyn; daher er für den Gott des Weins gehalten wird: bachus, bakkus, bornak Istene. *Syn.* domňelí Boh Wína.

bachuſkí, á, é, *adj.* baccheius, baccheus, bacchicus, a, um: bacchisch, den Bachus betrefend: bakkust illető. *Usus.* Bachuſká Služka, Služebňica: baccha, ae, f. et bacche es, f. die Bacchanntinn, Bachusdienerinn, Weibsperson, die das Bachusfest feyert; da denn jede die Straßen, gleichsam wie rasend, durchlief, und evoë schrie, einen Epheukranz auf dem Kopfe und einen Epheustab in der Hand habend. *Ovid et Plaut.* bakkus apátza, bakkus szolgalója. Bachaſké Slúžki: bacchae, arum, f. *pl.* die Bacchantinen, Weiber die den Baccho bei alten Zeiten gedient haben: bakkus apátzái. Bachuſké Swátki, i n á č Ƒaſanki: bacchanalia, orum, n. *pl.* Bacchus festtäge, Faschingtäge: eszem iszom ünep bakkus tiszteségére, farsangi napok.

bachuſow, a, e, *adj. poss.* bacchi, dem Bacchus gehörig, bakkusé.

* bačit, il, ím V. I. *imp.* bač, v. pamatat.

* *II. rec.* bačit ſa, v. pamatat ſa.

* Bačíwáňí, á, n. v. památawáňí.

* bačíwat, al, ám, *freq.* ex bačit, v. pamatawat.

* *II.*

* *II. rec.* bačíwať sa, *freq.* ex bačit sa, v. pamatáwať sa.
* bačliwe, *adv.* v. pamatliwe.
* bačliwí, á, é, *adj.* v. pamatliwí.
* Bačliwosť, i, f. v. pamatliwosť.
* bačňe, *adv.* v. pamatňe
* bační, á, é, *adj.* v. pamatní.
* Bačnosť, i, f. v. pamatnosť.
bačow, a, e, *adj. poss.* opilionis rusticani, dem bäuerischen Schafler gehörig, paraszt juhászé. v. g. bačow pes. v. owčarow.
Bačowáňí, á, n. v. Bačowstwí.
bačowať, čowal, čugem V. I. *imp.* čug: rusticanum opilionem agere, einen bauerischen Schafler abgeben, ein bauerischer Schafler seyn: juhászkodni, a' parasztoknál. 2) diu morari; sich verweilen, sich aufhalten, säumen, zögern, verziehen, verweilen: sokáig mulatni, maradni. *Syn.* meškať, bawiťsa. *Usus.* Čo tolko bačuges? quid tamdiu moraris? was hältest du dich so lange auf? mit mulatsz olly sokáig?
bačowsky, *adv.* more opilionum rusticanorum, nach der Art der bauerischen Schäfler, paraszt juhászok modgyára. v. owčarsky.
bačowský, á, é, *adj.* opilionisticus, a, um: opilionaris, e; rusticanum opilionem adtinens: die bauerischen Schäfler betreffend: paraszt juhászi, paraszt juhászokat illető. v. owčárský.
Bačowstwí, á, n. rusticanus opilionatus, servitium opilionis rusticani: Bauerschäflerei, paraszt juhaszság. v. Owčárstwí.
báčsky, *adv.* more bacsiensi: batschmäßig, nach der Art (Sitte), der Batscher: bátsi módon. *Syn.* pobáčsky.
báčský, á, é, *adj.* bácsiensis, e: batscher: bátsi. *Usus.* Báčská Stolica, Comitatus Bacsiensis, die Batscher Gespannschaft, Báts-vármegye.
Badač, a, m. praesagiens, divinator, autumator, is, m. Ahner, Ahnder: sajditó, jövendölö, itélö. 2) observator, subodorator, animadversor, is, m. Merker, Wahrnehmer, Bemerker: észre vévő, szagoló. *Syn.* Merkowňík.
badaččin, a, o, *adj. poss.* divinatricis, der Ahnerinn gehörig, sajditónié. 2) observatricis, subodoratricis: der Wahrnehmerinn gehörig, észre vévőnié. *Syn.* merkowniččin.
Badačka, i, f. divinatrix, icis, f. praesagiens *fem.* Ahnerinn, Ahnderinn: jövendölöné. 2) observatrix, icis, f. Wahrnemerinn, Bemerkerinn: észre vévőné. *Syn.* Zmerkowňica, Merkowňica.
badačow, a, o, *adj. poss.* praesagientis, divinatoris: dem Ahner gehörig, sajdítóé. 2) observatoris, animadversoris: dem Wahrnehmer (Bemerker) gehörig: eszre vévöé, vigyázóé. *Syn.* merkowňíkow.
badaní, á, é, *p. c.* divinatus, a, um; geahnt geahndet: sajdított, sajdíttatott, meg-sajdítatott. 2) animadversus, observatus, a, um: gemerkt, wahrgenommen: észre-vett, érzett, éreztetett, érezett.
Badáňí, á, n. divinatio, autumatio, coniecturatio, nis, f. coniectura, ae, f. das Ahnen, Ahnden, Vorhermerken: sajdítás, jövendölés, vélés. 2) animadversio, observatio, nis, f. Merkung, Wahrnehmung: érzés, észre vévés. *Syn.* Merkowáňí.
ba-

badať, al, ám V. I. *imp.* dag: praesagire, divinare, autumare, coniicere, coniecturare, ahnen, ahnden, vorhermerken: sajdítani, jövendölni, vélni. *Usus.* Gá neco Zlého badám, animus meus praesagit aliquid mali, mir ahnet etwas Böses, valami roszat sajdítok. 2) animadvertere, observare, sentire: merken, wahrnehmen: észre venni, érezni.

Badáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

badáwať, al, ám, *freq.* ex badať.

Badka, i, f. stimulus, i, m. irritamen, inis, irritamentum, i, n. *Liv.* Reiz, Reizungsmittel, Anreizungsmittel: ingerlés, gerjesztés.

Badkač, a, m. concitator, irritator, stimulator, is, m. Reizer, Erreger: fel-haborító, ingerlö, indító, fel-indító, háborgató. *boh.* Baňčic, Nabadač.

bádkaččin, a, e, *adj. poss.* concitatricis, der Erregerinn gehörig, fel-indítónié, ingerlönié. *boh.* baňčiččin.

Badkačka, i, f. concitatrix, icis, f. Erregerinn: fel-indítóné, ingerlöné. *boh.* Baňčička.

badkačow, a, e, *adj. poss.* concitatoris, irritatoris, stimulatoris: dem Reizer (Erreger) gehörig: ingerlöé, felháboritóé, indítóé, fel-inditoé, háborgatóé. *boh.* báňčičů et ůw.

Badkáňí, á, n. concitatio, incitatio, irritatio, instigatio, nis, f. Reizung, Erregung, Setzung in Bewegung: háborítás, háborgás, indítás, ingerlés gerjesztés, boszszontás, búsítás. *boh.* Baňčeňí.

badkať, al, ám V. I. *imp.* kag: concitare, incitare, irritare, stimulare, incendere, impellere: reizen, in Bewegung setzen, ansetzen, anreizen, erregen, aufbringen, aufwiegeln: háborítani, háborgatni, fel-indítani-ingerleni, kísztetni, boszszontani, gerjeszteni, búsítani. *Syn.* nabadkať, podbadkať. *boh.* baňčiti, nabadati.

badkawí, á, é, *adj.* concitans, incitans, irritans, stimulans, tis: reizend erregend: háborító, háborgató, indító, ingerlö, gerjesztö, boszszontó.

† Bág, n. m. v. Báſen.

Bagaria, i, f. lorum, loramentum, i, n. elaborratum corium: Leder, gegärbte Haut: bagariu. *Syn.* bagariowí Řemeň.

Bagatela, i, f. parva res, parvum, parum: Kleinigkeit, etwas Geringes, Weniges: tsekélység, tsekély (kitsiny, nem nagy) dolog. *Syn.* malá Wec, Lecico, Ledačo, Šepletina, Pletka. *Usus.* welká Bagatela: res minima: große Kleinigkeit: igen nagy tsekélység. 2) parvum, vile (exiguum), pretium: Kleinigkeit, geringer Preiß (Geld): tsekélység, kitsiny (tsekély) árra valaminek. *Syn.* malá Cena, Lacnosť. *Usus.* Za Bagatelu (lacno) kúpiť, parvo emere: um eine Kleinigkeit kaufen: tsekélységen (ótsón) meg-venni valamit.

Bagážia, i, f. sarcinae, arum. f. impedimenta, orum, n. *pl.* Bagage, Gepäck: bagázsia. *Syn.* Pagážia, Zawádzadl'. 2) faex plebis, Bagage, liederlich Gesindel: a' községnek allyasa.

* Bagel, gla, m. v. Praclík.

† Bágeňí, n. v. Báſeňí. 2) v. Ščebotáňí.

† bá-

† bágeki, el, ím, v. bášňik. 2) v. ſčebotak.
† Bágka, i, f. v. Bášňička.
* Bağlár, a, m. v. Praclikár.
* bağlárčin, a, o. *adj. poss.* v. praclikárčin.
* Bağláreňí, a, n. v. Praclikáreňí.
* Bağlárka, i, f. v. Praclikárka.
* bağlárow, a, o, *adj. poss.* v. praclikárow.
* bağlárſki, *adv.* v. praclikárſki.
* bağlárſkí, á, é, *adj.* v. praclikárſkí.
* Bağlárſtwo, a, n. v. Praclikárſtwé.
† bágňe, *adv.* v. bášňiwe.
† bagní, á, é, *adj.* v. bášňiwí.
* Bagúz, a, m. *Pl. nom.* Bagúze, v. Fúzi.
* Bagúček, a, m. *Plu. nom.* Bagúzčeki, *dem.* v. Fúzički.
* Bagúzek, zka, m. *Plur. nom.* Bagúzki, *dem.* v. Fúzki.
* Baguziſkó, a, m. *Plur. nom.* Baguziſka, v. Fúziſko.
* baguznatí, á, é, *adj.* v. fúznatí.
bagzem, *adv.* universim, summarie: überhaupt, durchaus, gänzlich, ala grosso: öszvessen, öszvességel, sommássan, mindenestűl, általlyában, egy általlyában. *Syn.* celkem, ſcelka, *vulg.* bagzom, celkom.
Bahňátka, tek, f. *pl.* v. Bariſki, Gabrátka, Gahňátka.
† Bahňeňí, n. v. Gahňeňí.
† Bahňice, f. v. Gahňica.
Bahňík, a, m. Riba: thymus (thunnus), i, m. *Plin. H. N. et Hor.* thynnus limosus: Thynnus Scomber Linn. Thunfiſch, ein Meerfiſch: potrohós Simándok. *Syn.* Blatňík.
Bahňiſčo, a, n. locus paluster (palustris, lutulentus), stagnum, i, n. stagnatio, nis, f. Sumpf, ein ſumpfiger Ort: tó-állás, motsáros hely, motsár, sáros tó. *Syn.* Močarina. *boh.* Bahniſte.
Bahniſko, a, n. idem.
Bahniſte, n. idem.
bahňit ſa, ilſa ímſa V. I. *imp.* bahňi ſa: paludosum esse, stagnare: moraſtig (ſumpfig) ſeyn: motsárosnak, tóvasnak lenni; tóvá lenni.
† bahňiki ſe, il, ím, v. gahňit ſa.
bahňití, á, é, *adj.* paludosus, stagnosus, stagnatus, a, um, palustris, e: ſumpfig moraſtig: motsáros, tó-állásos. *Syn.* bahňiwí, močarinowí. *Usus.* Blato bahňité v. Bahno *Nro.* 2-*do.*
bahňiwí, á, é, *adj.* idem.
Bahno, a, n. palud, lacus, stagnum, locus paludosus: Moraſt, Sumpf: tó, motsár, tó-állás, motsártó, motsároshely. *Syn.* Močár, Močarina, Bahňiſčo, Bahňiſko. 2) coenum palustre, lutum paludis condensatum (spissum): Moraſtkoth, Sumpfkoth, Koth aus dem Moraſte: sürő motsári sár, tó-sár. *Syn.* bahňité Blato, Prepadliſko, Traſidlo, Gezero.
Bahrá, i, f. na koleſi: absis, et apsis, idis, f. absida *Paul. Nol.* absidia, ae, f. orbile, is, n. curvatura rotae: der hölzerne Bogen des Rades, Radbogen, die Felgen, Radfelgen, Radkrümme., *vulg.* Fächling: keréktalp. *Syn.* Sklep na koleſi, Lúkoť, Útora.
Bakalár, a, m. baccalaureus, ei, m. Backalaurer: bakkalaurus; olly titulus, mellyet egy valaki a' Filozofiábúl, vagy Teologiából tett jeles actusért nyér. *Syn.* Bobkowňík.
bakalárow, a, e, *adj. poss.* bacca-

calaurei, dem Backalaurer gehörig, bakkalaureusé. *Syn.* bobkowníkow.

bakalárſki, *adv.* more baccalaureorum, baccalaurealiter: backalaurerisch: backalaurermäßig: bakkalaureusossan, bakkalaureusi módon. *Syn.* bokowníckí.

bakalárſkí, á, é, *adj.* baccalaurealis, e: den Backalaurer betreffend: bakkálaureusi bakkalaureust illető. *Syn.* bobkowníckí.

Bakalárſtwí, á, n. baccalaureatus, ûs, m. Rang des Backalaurers, Backalaurerei: bakkalaureusosság. *Syn.* Bobkowníctwí.

Bakow, a, m. Bakovium, Backofen, ein Städtchen im Lunzlauer Kreise: bakó.

Bal, u, m. fascis, is, m. scapus, i, m. Ballen, ein Pack, Packet: kötés kötölék. *Syn.* Walek, Zwazek, Kul. *boh.* Balík. *Usus.* Bal papíru (Tabáku etc.) scapus chartae, ducenti libri chartae: ein Ballen Papier (zwey hundert Buch): kontz papiros. 2) *boh.* v. Šerha.

Bál, u, m. *Plur. nom.* Báli, *genit.* Bálow etc., saltatio solennis, sagma, tis, n. der Ball, öffentlicher Tanz: bál, farsangi tántzolás. *Syn.* zgewní (faſankowí) Tanec.

Bál, u, m. *Plur. nom.* Bále, *genit.* Bále etc. v. Črewo. *Usus.* keď choďili Bále na Báli, nech trpá Bále za Báli.

Balatka, i, f. pila vitrea: Glaskugel: üveg golyóbis. *Syn.* ſklená Gulka. *Usus.* Za Balatku neſtáť: nihili (flocci, nauci, assis, pili, teruntii) esse: nichts werth ſeyn: semmit sem érni, lóts-póts, semmire kellönek lenni.

Balaton, u, m. volcea palus, lacus *Balaton*, vastus, a marinis aestibus, per communicationem subterraneam celebris: Blattenſee, Balaton tó magyar országban.

* Balbír, a, m. v. Bradár, Holár, Holič.

* balbírčin, a, o, *adj. poss.* v. bradárčin, holárčin, holičin.

* Balbírka, i, f. v. Bradárka, Holárka, Holička.

* balbírow, a, o, *adj. poss.* v. bradárow, holárow, holičow.

* balbírſki, *adv.* v. bradarſki, holárſki, holički.

* balbírſkí, á, é, *adj.* v. bradárſkí, holárſkí, holičkí.

* Balbírſtwí, u. v. Bradarſkwí, holárſtwí, holičtwí.

Balček, ečku, m. *dem.* ex Balek.

Bálček, ečku, m. *dem.* ex Bálek.

Baldrián, n. m. v. Kozlík.

Balek, lku, m. *dem.* ex Bal: fasciculus, i, m. kleiner Ballen, ein Ballenchen, Packchen, Packetchen: kis-kötés, kötölék, tsomó. *Syn.* Balík, Kulík, Walek.

Bálek, lku, m. *dem.* ex Bál. *Syn.* Bálík.

Bákeſ, u, m. libum, i, n. placenta, *Horat.* placentula, ae, f. azymus, i, m. Fladen zum Essen: béles, pogátsa. *Syn.* pagáč, okruhlí koláček. *boh.* Libanec, Mazanec. *Usus.* Sirowí Bákeſ: placenta caseata, tyrolaganum: Käſefladen, laska, vajas túrós béles.

Báleſček et ſečku, m. *dem.* ex seq.

Báleſek, ſku, m. *dem.* ex Bákeſ: libulum, i, n. placentula, ae, f. ein kleiner Fladen: kis

kis pogátsa, béles. *Syn.* Pagáček, Pogáčik.
Balíček, čku, m. *dem.* ex Balík. *Syn.* Kulíček.
Báliček, čku, m. *dem.* ex Bálík.
Balík, u. m. v. Balek. 2) *boh.* v. Bal.
Bálik, u. m. v. Bálek.
Balon, u. m. pila, vesica aëre impleta et corio insuta: der Ballon, balon.
Balonček, ečku, m. *dem.* pilula, ae, f. Bällchen, kleiner Ball: kis-balon.
balonowí, á, é, *adj.* Balonowá hra, lusus pilae, Ballspiel, balon-játék.
balowí, á, é, *adj.* Balowí Dom, sphaeristerium, das Ballhaus, bál-ház.
* Balsam, u, m. v. seq.
Balsan, u, m. menta (mentha), *Ovid.* mintha *Plin. H. N.* ae, f. Münze, eine Pflanze: menta, *vulg.* Balžan. *boh.* Máta. *Usus.* a) Grécki (Panni Marie) Balsan: menta Mariae, menta graeca, Tanacetum balsamita Linn. Frauenmünzerkraut, Boldog Aszszony mentája. b) Kučerawi Balsan, mentha crispa *Linn.* Krausemünze, fodor ménta. c) Planí Balsan, mentha silvestris Linn. mentastrum, i. n. *Plin. H. N.* Roßmünze, wilde Münze: vad ménta, ló-ménta. d) Wodňí Balsan, mentha aquatica Linn. Bachmünze, vizi (pataki) ménta.
Balsanček, ečku, m. *dem.* ex seq.
Balsanek, nku, m. *dem.* ex Balsan.
balsanowí, á, é, *adj.* mentheus menthinus, menthosus, a, um: aus (von) der Krausemünze: méntás, méntából való. *vulg.* balžanowí.
Balta, i, f. cestra, ae, f. balta. v. Teslica. 2) v. Sekera.
Baltazar, a, m. balhasar, is, m. Balthasar, boltizsár, boltis.
Balzam, u, m. Oleg: balsamum, i, n. der Balsam, balsamom. *Usus.* Kumstowní Balzam, balsamum (unguentatum) artificiosum, künstlicher Balsam, mesterséges balsamom, kenet. Opráwdiwí Balzam: balsamum sysimbrium (verum), ein wahrer (ächter) Balsam, igazi balsamom. Peruwianskí Balzam: balsamum peruvianum officin, myroxilon peruiferum Bot. peruvianischer Balsam, peruviai balsamom. Perzkí Balzam, sarcocolla, ae f. *Plin. H. N.* persischer Wund Balsam, Fischleim: seb forrasztó gumi. 2) Strom: balsamum, i, n. *Plin. H. N.* arbor: Balsambaum: balsamom-fa. Opo Balzam, Opo balsamum de Mecca, Opo Balsam, Opo balsamom Arabiai Balsamom. Kopaiwa Balzam, Balsamum Copaivae officin. Copaifera officinalis Bot. der Copaiwa Balsam.
* Balžam, u, m. *idem.*
Balzamina, i, f. balsamina, ae, f. Balsamine Balsamkraut: balsamina, balsamom-fü, in eresztö-fö.
Balzaminka, i, f. *dem.* ex praec.
Balzamka, i, f. Zelina: momordica balsamina *Linn.* Balsampflanze: balsamom fü. 2) balsamum, i, n. Elemi officinar. Amiris elemifera Bot. Elemiharzstrauch. *frutex*: Balsamstaude, Balsamstrauch: matska mádra-fü. *Syn.* Madrimačka. *Usus.* Arabská Balzamka, Amyris gileadensis *Linn.* der arabische Balsamstrauch,

ſtrauch, arabiai balsamom tsemete.

balzamowaný, á, é, *p. c.* balsamo unctus (perunctus), a, um: balſamirt: balsamommal kenettetett, meg-kenettetett.

Balzamowáňí, á, n. unctio (perunctio, unctura) balsamo facta: Balſamirung, balsamommal valo kenés, megkenés.

balzamowať, mowal, mugem V. I. *imp.* mug: balsamo ungere (perungere): balſamiren, mit Balſam ſalben: balsamommal kenni, meg-kenni.

balzamowý, á, é, *adj.* balsaminus, balsameus, a, um: balſamiſch, aus Balſam: balsamomból való, balsamomos. *Usus.* Balzamowý Strom v. Balzam 2-*do Nro.* Balzamowá pára, halitus balsaminus, Balſamduft, balsamomos lehellés. Balzamowá pikſla, theca unguentaria, balsamina: Balſambüchſe: balsamom tartó piksis. Balzamowé Drewo, lignum balsaminum, Balſamholz, balsamom-fa. 2) bene olens, odoris aromatici, odorus, a, um: balſamiſch, wohlriechend: szagos, illatos. *Usus.* Balzamowý Topol, populus balsamifera, Balſampappel, Balſamäspe: balsamom szagú-nyárfa. Balzamowe Gablko, ináč Momordika: momordica balsamina *Linn.* Balſamapfel, Momordike: balsamom alma, momordika. Balzamowým bić; Balzamem wońać: esse odore aromatico: wohlriechend ſeyn: füszerszám szagúnak (illatosnak) lenni. 3) recreans: balſamiſch, erquickend: meg-újító, meg-ébresztő, *p. o.* Sen, somnus, Schlaf, álom.

* Balžan, u, m. v. Balſan.

* Balžanček, ečku, m. *dem.* ex seq. v. Balſanček.

* Balžanek, nku, m. *dem.* ex Balžan, v. Balſanek.

* balžanowý, á, é, *adj.* v. balſanowý.

Bamberek, rku, m. Bamberga, ae, f. Bamberg, eine Stadt: Bamberga, német Város.

† Bamberk, u, m. *idem.*

Bambitečka, i, f. *dem.* ex seq.

Bambitka, i, f. sclopus, i, m. Klatſch, mordány. *Syn.* Mordárka, Búchačka.

Bambula, i, f. pixis unquentaria, myrothecium, i, n. Salbenbüchſe, Balſambüchſe: szagos kenet edény.

† Bambule, f. *idem.*

Bumbulka, i, f. *dem.* myrotheciolum, myrothecium i, n Salbenbüchschen: kenet-tartó piksiske.

Bán (Pán), a, m. Banus (Dominus, Praeses Regni): Ban (Herr): bán.

† Báň, e, f. v. Báňe.

Baňa, i, f. fodina metallorum (aeris): die Grube im Bergbaum, das Bergwerk, die Brüche, Erzbruch, Erzgrube, Erzwerk: értz bánya. *Usus.* Zlata Baňa, auri fodina, Goldbergwerk, arany-bánya. *Prov.* Nekomu zlaté Baňe ſlubowať, aureos montes alicui polliceri, goldene Berge Jemanden verſprechen, arány hegyeket igérni valakinek. Aňi bi mu Baňe neſtačili: est valde prodigus; ne fodinae quidem expensis illius sufficientes forent: auch die goldene Gruben könnten ihm nicht flecken: bányák se győznék ötet. Baňa ge Baňa, predca ſa prebere, kes ſa wždi do ňeg ide. J. Baňe ſa preberú: nihil perpetuo durat; fodinae quoque sensim exhauriuntur; dura

res

res e praeexistenti parato aere vivere semper: es kann nichts immerwährend dauern: nints az a' sok melly el ne fodgyon; a' bányak-is lassanként kiürölnek. 2) Baňa na Weži: cupa (cuppa), ae, f. *Caes.* turris petasus (obeliscus): der Thurmknopf, Hahn auf einer Kirchen oder auf einem Gebäu: bánya, torony teteje (kalapja). *Syn.* Klobúk na Weži, *boh.* Báně. *Usus.* Wrch Baňi, pinnaculum, i, n. *Tertull.* der Giebel des Thurms, torony (*avvagy* ház) ormója mellyre a' szél annyát, vitorlát, és a' kakast szokták helyheztetni. 3) Mesta, Nowá Baňa, Regiomontum, *Civitas Comitatus Barsiensis*: Königsberg, Új-Banya. — Welká Baňa, Rivulinum, Rivulus Dominarum, Neustadium: Frauenbach, Neustadt: Nagy-Bánya, Aszszony Pataka, Új-város (*Szathmár Vármegyében*). — Zlatá Baňa, Aurimontium, Goldberga: Goldberg, eine Stadt: Aranya Bánya, *németh Város.*

Banát, u, m. Banatus, ûs, m. Comitatus Temesvariensis seu Temesiensis: Banat, die temeschwarer Gespannschaft: Banát, Temes-Vármegye. *Syn.* temeswárská Stolica.

baňatí, á, é, *adj.* cupatus (cuppatus), cuppa instructus, a, um: knöpfig, von Thurm oder einen Gebäude: bányás. 2) ampullaris, e: ampullaceus, a, um: dick, pausicht: hasas, vastag. *Syn.* bruchatí, brubí.

banátskí, á, é, *adj.* banaticus, a, um: temesiensis e: banather, temeschwarer, dem Banat betreffend, oder darinn befindlich: banáti, temes-vármegyei. *Syn.* temeswárskí. *Usus.* Banatskí Statek.

† Baňčeňí, n. v. Badkáňí, Nawádzáňí.

† Baňčič, e, m. v. Badkač, Nawadzač.

† baňčiččin, a, o, *adj. poss.* v. badkaččin, nawadzaččin.

† Baňčička, i, f. v. Badkačka, Nawadzačka. 2) v. Zbánček.

Baňčička, i, f. *dem.* ex Baňečka.

† bančičůw, a, o, *adj. poss.* v. badkačow, nawadzačow.

† baňčiti, il, ím V. I. *imp.* nči, v. badkať; nawádzať.

Banda, i, f. grex, gis, m. die Bande, Gesellschaft, z. B. Diebe, auch Musikanten, Schauspieler: banda, sereg, gyülekezet. *Syn.* Hromada, krdel. *Usus.* W gedneg Bande (z gedneg Bandi) sú.

Banderista, i, m. banderialis miles, banderialista, ae, m. ein Banderist, bánderista.

banderistow, a, e, *adj. poss.* banderialistae, dem Banderisten gehörig, bánderistáé.

banderistskí *adv.* more banderiali, banderistisch, nach der Art der Banderisten: bánderistáúl, bánderista módon.

banderistskí, á, é, *adj.* banderialis, e: banderistisch, bánderista, bánderistákot illető, *vagy* azokhoz tartózandó.

Bandista, i, m. contubernalis, unus e grege: ein Bandist, bandából-való.

Bandúr, a, m. croaticus miles pedestris, ein Bandur, bandúr, horváth gyalogy Katona.

bandúrčin, a, e, *adj. poss.* uxoris croatici militis pedestris, der Bandurinn gehörig, bandúrnéé.

Bán-

Bandúrka, i, f. uxor croatici militis pedestris, Bandurinn, bandúrné.

bandúrow, a, e, *adj.poss.* croatici militis pedestris, dem Bandur gehörig, bandúré.

bandúrſki, *adv.* more croaticorum militum pedestrium, bandurmäßig, bandúr módon. *Syn.* pobandúrſki.

bandúrſkí, á, é, *adj.* croaticos milites pedestres adtinens, die Banduren betreffend, bandúri, bandúrokat illetö. *Usus.* Bandúrſká zem, v. horwátſká zem.

† Báne, e, f. v. Zbán. 2) v. Baňa 1-*mo* et 2-*do Nris.* 3) v. Baňka 2-*do Nro.*

Baňečka, i, f. *dem.* ex Baňka.

Báňí, á, n. v. Bäkí.

Baňka, i, f. cupula (cuppula) ae, f. *Cato.* parva cupa (cuppa): ein kleiner Thurmknopf: bányátska. 2) columbarium in speciem ampullae viminibus contextum; peristereon, peristrophium: ein von Gerten krugförmig geflochtenes Taubenhaus: galambház, galambkosár, galambos. *Syn.* Holubník, Komora, Holubacá, Holubinec. *boh.* Báňe. 3) cucurbita ventrosa, cucurbitula, ae, f. der Schröpfkopf, das Kipfel, Bentaus: köppöly, köppölyke. *Usus.* Báňki ſádzať (*boh.* ſázet), ſtawať: scarificare: ſchröpfen; köppölyözni. 4) v. Bublina. 5) *boh.* Baňka w Uſtech, v. Stulipiſk 2-*do Nro.* — 6) *boh.* v. Zbáněk.

Banki, *Gen.* Banek, f. *plur.* convivum, epulum, i, n. epulae, arum f. *plur.* Banket, Banquet: vendégség vendégelés. *Syn.* Hoſťina. *boh.* Panket. *Usus.* Swátogánſké Banki, epulae Sancto-Joanneae: St. Johannes Banket: Sz. Janosi vendégség. Banki držať, convivium instituere: Banket halten, banketiren, ſchmaußen: vendégséget ütni, tartani.

* Banoſt', i, f. v. Lutoſt'

* Banowáňí, á, n. v. Lutowáňí.

* banowať, owal, ugem V. I. *imp.* banug, v. lutowať.

* bantowani, a, e, *part. const.* v. rúſani.

* Bantowáňí, á, n. v. Rúſáňí.

* bantowať, owal, ugem, V.I. *imp.* bantug, v. rúſať.

banſkí, á, é, *adj.* montanus, metallicus, a, um: berg-bányai. *Usus.* Banſké Meſto, urbs montana (metallica), Bergſtadt, Bánya-Város. Banſká Biſtrica, v. Biſtrica.

bár, *conj.* etsi, etiamsi, tametsi, esto, sit ita: wennauch, obgleich, obſchon: ámbár, akár, bár, légyen bár úgy, adgyál, noha, ámbátor. *Syn.* buď, bárſ, bárbi. *Vulg.* choťaſ, trebaſ. 2) seu sive, vel, aut: entweder, oder: vagy. *Syn.* aneb, neb. *Usus.* Bárto, bár ono: seu hoc, seu illud: ob dieſes oder jenes: vagy azt, vagy amazt.

† Bara, i, f. v. Barbora.

Baran, a, m. aries, tis, m. Widder, Schafbock; kos, kos bárany. *boh.* Beran. 2) Náſtrog: aries, tis, m. fistuca, ae, f. ein Rammel, Thorer, Oeffner, Schlägel, Beſetzſchlägel: kos fal törö (le verö) kos; sulyok, ámivel valamit a' földbe vernek. *Syn.* Palica, ſkterú neco rúcagú, Dlažeňi wirownáwagú. *boh.* Beran. 3) agnus, i, m. Lamm: bárány. *Prov.* Z Wlka nebude Baran, aňi ze Pſa Slaňina (Oráč): naturam expellas furca, tamen usque redibit;

bil: qui semel malus, semper malus: aus einem schlechten Menschen wird niemals etwas gut werden: nem lesz a' fargasból bárány, sem ebből szalonna. — Ťažko ge Barana z Wlkem zmeriť, ante lupus sibi junget ovem: die geschworne Feinde ist hart zu besänftigen: nehéz a' bárányt, a' farkassal öszve békéltetni. 4) wirezaní Baran; v. Škop. 5) v. Drholec. Na Barana naťáchnúť.

Baranča, čata, n. dem. v. Baráneľ.

Barančár, a, m. pastor agnellorum, custos agnellaris: Lammhütter, Lammhirt: bárány pásztor, örző.

barančárčin, a, e, adj. poss. ex seq.

Barančárka, i, f. custos agnellaris fem.: Lammhütterinn, Lammhirtin: bárány pasztorné, örzőné.

barančárow, a, e, adj. poss. custodis agnellorum, dem Lammhütter gehörig, bárány pásztoré.

Barančátečko, a, n. dem. ex seq.

Barančátko, a, n. dem. ex Baranča.

Barančeľ, a, m. dem. ex Baráneľ.

barančeľow, a, e, adj. poss. ex praec. v. baránkow.

barančí, á, é, adj. agnellaris, e, agninus, a, um: lämmern, von (aus) Lamm oder Lämmern: bárányból-való. Syn. baránkowí boh. berančí, beránkowí. Usus. Barančá kožka: v. Barančina. Barančé Maso: v. Baraňina.

Barančina, i, f. pellis agnina, Lammfell, bárány bőr.

Barančinka, i, f. dem. ex praec.

Baranec, nca, m. v. seq.

Baráneľ, nľa, m. dem. agnus agnellus, i, m. ein Backlamm, ein (kleines) Lamm des männlichen Geschlechts, ein Lämmchen: bárányka, bárány. Syn. Baranec, Baranča. boh. Beráneľ. 2) v. ľiganka.

baraňí, á, é, adj. arietinus (vervecinus) a, um: von Widder: kosból (örűből) való. Syn. barannní. boh. beraňí. Usus. Baraňí Gazik, v. Čelňík. Baraňí Roh: a) cornu arietinum: Widderhorn, kos szarv. b) simplex homo, alberner Mensch: ostoba ember. 2) agninus, a, um: agnellaris, e; vomm Lamm, lämmer: bárányi. boh. beraňí. Usus. Baraňé Maso, v. Baraňina.

Baraňica, i, f. pellis arietina (vervecina), Schafbockshaut: kos (örű) bőr. boh. Beraňice. 2) v. Barančina.

Baraňina, i, f. caro agnina, lämmenes Fleisch, bárány hús. Syn. barančé (baraňé) Maso.

Baraňinka, i, f. dem. ex praec.

Baraňisko, a, n. Contemt. et exaggerative ex Baran.

baraňit, il, ím, V. I. imp. baraň: fistucare: rammeln, einrammeln, einschlagen; sulyokkal verni, béverni (bé-ütni) a' földbe. Syn. biť, tlúcť, wbíjať. boh. beraňiti.

baránkowí, á, é, adj. v. barančí.

barannní, á, é, adj. v. baraňí.

baranow, a, e, adj. poss. arietis, dem Schafbock gehörig: kosé. 2) agni, dem Lamm gehörig: bárányé.

baraňskí, á, é, adj. k. p. Baraňská Stolica, Comitatus Baranyiensis, Baranier Gespannschaft, Baranya-Vármegye.

† Barbar, a, m. v. Ukrutňík.

† Barbara, i, f. v. Barbora.

† barbarčin, a, o, adj. poss. v. ukrutniččin.

† Bar=

† Barbarka, i, f. v. Ukrutňička.
† barbarow, a, o, *adj. poss.* v. ukrutňíkow.
† barbarſki, *adv.* v. ukrutnicki, ukrutňe.
† barbarſki, á, é, *adj.* v. ukrutňicki, ukrutní.
† Barbarſtwí, n. v. Ukrutňictwí, Ukrutenſtwí.
bárbi (*in sing.* 1-*ma pers.* bárbi ſem et bárbich, 2-*da* bárbi ſi et bárbiſ, 3-*tia* bárbi: *in plur.* 1-*ma pers.* bárbiſme, 2-*da* bárbiſté, 3-*tia* bárbi) *conj.* v. bár *Nro* 1-*mo*. *Usus.* To učiňím, bárbich i zemreł muſel: facio, si vel moriar: ich thue es, und wenn ich auch ſterben ſollte: azt végbe viszem, ha mindjárt meg halok-is. 2) utinam, si, o si! daß: bár, vajha. *Usus.* Bárbi priſel, utinam veniret! o daß er kämme: bár el-jönne!
Barbora, i, f. Barbara, ae, f. Barbara: Borbálya. *Syn.* Bara, Boriſa. 2) v. Baſa. 3) *boh.* v. Bublina.
* Barboráč, a, m. v. Baſiſta.
* barboráččin, a, o, *adj. poss.* v. baſiſtčin.
* Barboráčka, i, f. v. Baſiſtka.
* barboráčow, a, o, *adj. poss.* v. baſiſtow.
* Barboráſ, m. v. Baſiſta.
* barboráſčin, a, o, *adj. poss.* v. baſiſtčin.
* Barboráſka, i, f. v. Baſiſtka.
* barboráſow, a, o, *adj. poss.* v. baſiſtow.
barborčin, a, e, *adj. poss.* parvae barbarae, der Babette gehörig, Borisé, Boriskáé. *Syn.* boriſčin.
barborin, a, e, *adj. poss.* Barbarae, der Barbara gehörig, Borbályáé: *Syn.* boriſin.
* barbořin, a, o, *adj. poss.* idem.

Barboriſko, a, n. *exaggerat et contemt.* ex Barbora.
Barborka, i, f. *dem.* parva Barbara, die Babette, das Babetchen: Boriska, Borisa. *Syn.* Boriſka. 2) v. Baſička Baſka.
Barchan, u, m. xylina tela, pannus xylinus (subdititius): Barchent: barkann, gyapott gyólts (vászon), béllésre való matéria: *Syn.* Weleſ, bawlňené (pamukowé) Plátno.
Barchanček, ečku, m. *dem.* ex seq.
Barchanek, nku, m. *dem.* ex Barchan.
Barchaňiſko, a, n. *contemt.* ex *exagger.* ex Barchan.
barchanowí, á, é, *adj.* de panno xylino (subdititio), von Barchent, barkannyi, barkannból való.
Barcheſ, u, m. insulsa iudaica torta, Barches, ungeſalzener Judenkuchen: barchesz, sótalan zsidó kaláts.
† barčin, a, o, *adj. poss.* ex Barka, v. boriſin
Bard, u, m. culter, incisorius, quo maxime laniones utuntur ad ossa secanda: Schneidmeſſer, bárd, vágo kés. *Syn.* Bart.
Bardek, dku, m. *dem.* ex *praec.*
Bardiow, a, m. Barthfa, Civitas Sárossiensis: Bartfeld: Barthfa.
* bardzo, *adv.* v. welmi.
† Barew prodawač, v. Predawač.
† Barewňa, i, f. v. Farbowňa.
† barewní, á, é, v. Farební.
† barewňiččin, a, o, *adj. poss.* v. farbárčin.
† Barewňík, a, m. v. Farbár.
† barewňíků et ůw, a, o, *adj. poss.* v. farbárow.
† Barew Prodawač, e, m. v. Predawač.

† Ba-

† Barew ſtrogič, e, m. v. Farbár *Nro 3-tio* Farebňík.

Barina, i, f. lacuna, ae, f. lacus, ûs, m. Sumpf, Sümpfe, ein Behältniß des Waſſers: lápa, vápa, tótsa, ingovány, seppedék, földnek nedvessége. *Syn.* Baħňiſčo, Kaliſčo, Kaluža, *boh.* Zumpa. 2) ſwinſka: volutabrum, i, n. Saulache, Sauwalze, Kothlache: habarék, habarts. *Pár. Páp. Syn.* kaliſčo, *boh.* kaliſte.

barinaſtí, á, é, *adj.* v. *seq.*

barinatí, á, é, *adj.* lacunosus, lacunatus, a, um: ſumpfig: lápás vápás, ingoványos, nedves seppedékes. *Syn.* barinaſtí. *boh.* bařinnatí.

Barinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Barinka, i, f. *dem.* exigua lacuna: ein kleiner Sumpf, Sümpfchen: kis tótsa (lápa, vápa).

Bariňiſko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Barina.

Barka, i, f. *Plur. nom.* Barki, *Gen.* Barek: palmae, arum, f. *plur.* Palmzweige: bariska, némely fák apró bimbóik. *Syn.* Gabrátka. *2-do boh.* v. Boriſa.

Bárka, i, f. vivarium piscarium, receptaculum piscium, ichthytrophium, i, n. arca, excipula, ae, f. ein Fiſchhälter: hal-tartó, bárka.

* Barla, i, f. v. Brla.

barnawí, á, é, *adj.* aquilus, fuscus, ravidus, baeticus, subniger, ſchwarzlich, braun, dunkelbraun, braunet: barna, fekete szinű. *Syn.* príčernawí, načernaſtí, načernawí, ſňedí.

Baron, a, m. Baro, Liber-Baro: Freiherr, Baron, Szabad-Úr, báró. *Syn.* ſlobodní Pán.

barončin, a, e, *adj. poss.* baronis *fem.* baronissae: der Freyinn gehörig: báronéé. *Syn.* ſlobodneg Paňí.

Baronka, i, baro *fem.* baronissa, ae, f. Freyinn, Baroninn: báróné. *Syn.* ſlobodna Paňí.

baronow, a, e, *adj. poss.* baronis, dem Freyherr gehörig: báróé. *Syn.* ſlobodného Pána.

baronſki *adv.* more baronis, nach der Art des Freiherrn freiherrmäßig: báro módon, módjára.

baronſkí, á, é, *adj.* barones adtinens: die Freiherren betreffend, bárói, bárókat illető.

Baronſtwí, á, n. baronatus, ûs, m. Freiherrnsſtand: báróság.

Baronſtwo, a, n. *collect.* barones, die Freiherren, bárók. *Syn.* ſlobodňe Páňſtwo, ſlobodňí Páňí.

Bart, u, m. v. Bard.

Barteček, ečku m. *dem.* ex seq.

Bartek, tku, m. *dem.* ex Bart. *Syn.* Bardek. 2) v. Bartolomeg.

* Bartolem, a, m. v. Bartolomeg.

* bartolemow, a, o, *adj. poss.* v. bartolomegow.

Bartolomeg, a, m. Bartholomaeus, i, m. Bartell, Bertalan, Bartolom. *vulg.* Bartolem.

bartolomegow, a, e, *adj. poss.* Bartholomaei, dem Bartell gehörig, Bertalané. *vulg.* Bartolemow.

bartolomegſkí, á, é, *adj.* Bartholomaeum concernens: dem Bartell betreffend: Bertalanhoz tartozandó, Bertalant illető.

† Baruſka, i, f. v. Boriſka.

† Barwa, i, f. v. Farba.

† barwení, á, é, *p. c.* v. farbení.

† Barweňí, n. v. Farbeňí.

† Barwička, i, f. *dem.* v. Farbička.

† Bar-

† Barwinek, nku, m. Zelina: v. Brňeg, Zelenec, Zimozel. 2) v. Planí Wiňič.
* Barwír, a, m. v. Holič. 2) v. Felčer.
† Barwír, e, m. v. Farbár.
* barwírčin, a, o, *adj. poss.* v. Holiččin. 2) felčerčin.
† barwířčin, a, o, *adj. poss.* v. farbárčin.
* Barwírka, i, f. v. Holička. 2) v. Felčerka.
† Barwířka, i, f. v. Farbárka.
† Barwírna, i, f. v. Farbowňa.
* Barwírňa, i, f. v. Holičňa.
* barwírow, a, o, *adj. poss.* v. Holičow. 2) v. felčerow.
† barwířowic, *adj. poss. omn. gen. indeclin.* v. farbárow.
* barwírſki, *adv.* v. Holicki. 2) v. felčerſki.
* barwírſkí, á, é, *adj.* v. Holický. 2) v. felčerſký.
* Barwírſtwí, á, n. v. Holictwí. 2) v. Felčerſtwí.
† barbířůw, et rů, owa, owo, *adj. poss.* v. farbárow.
† barwiſtí, á, é, *adj.* v. farbiſtí.
† barwiti, il, ím, v. farbiť.
† Barwíwáňí, n. v. Farbiwáňí.
† barwíwati, al, ám, v. farbiwať.

Baſ, u, m vox ima (humillima, gravissima), bassus, i, m. Baß, Baßſtimme: vastag hang, basz. *Plur.* Baſe.

Baſa, i, f. *in plur.* Baſi: bassus, i, m, hypate tetrachordum vocis infimae: der Baß, Baßgeige: nagy bögő hegedű, Barbora. *vulg.* Barbora.

Baſa, i, m, turcicus Praefectus (Basa): türkiſcher Baſcha; török Basa.

Baſák, u, m. nicotiana (tabaca) parvo folio: Baſchatabacf: basa-dohány.

Báſeň, ſňe, f. fabula, ae, f. apologus, i, m. Fabel, eine ausgedichtete Rede, Erzählung, Mährchen, Poſſen: költött beszéd, fabula, mese költemény, kigondoltt szófia beszéd. *Syn.* Pohádka, Zmiſlénka. *boh.* Bág, Fabule. *vulg.* Fabula. *Usus.* Kteg Báſňi zmerowal, alludebat ad fubulam illam, die Fabel hat er verſtehen wollen, azt a' mesét akarta jelenteni (érteni). *Prov.* Wſade známá Báſeň, fabula milesia: király fia; kis Miklós beszide. Wlk Báſňi: lupus in fabula *Cic. Terent.* Der Wolf kommt, wenn man von ihm redet; ein Sprichwort, wenn die Perſon, von der man redet, gerade kommt: farkast emlegetnek, a' kert alatt jár.

Báſenka, i, f. *dem.* fabella, ae, f. Fabelchen, Mährchen: beszédetske, mesétske. *boh.* Bágka. *Syn.* Báſňička, *vulg.* Fabulka. *Usus.* Báſenki ňekomu wiprávať, alicui fabellas referre, Jemanden Mährchen erzählen: valakinek mesét beszéllni.

Baſička, i, f. *dem.* parvum tetrachordum, kleine Baßgeige, kis bögö hegedü. *Syn.* Baſka, *vulg.* Barborka.

Baſiſta, i, m. Bassista, ae, m. cantor gravissimae(infimae) vocis: Baſſiſt: baszista, vastag szavú énekes. 2) pulsator tetrachordi, ein Baſiſt, barborás. *vulg.* Barboráč, Barboráſ.

baſiſtčin, a, e, *adj. poss.* uxoris bassistae, der Baßgeigerinn gehörig, barborasnéé *vulg.* barboráččin, barboráſčin.

Baſiſtka, i, f. uxor bassistae, pulsatrix tetrachordi: die Baſiſtinn, basista felesége, barborásné. *vulg.* Barboráčka, Barboráſka.

ba-

baſiſtow, a, e, *adj. poss.* basistae, pulsatoris tetrachordi: dem Baſiſt gehörig: barborásé. *vulg.* barboráčow, barboráſow.

Baſka, i, f. v. Baſička.

Baſňár, a, m. fabulator, is, fabulo, nis, poëta, ae, m. der Fabeln macht, oder erzählt, Erzähler, Dichter, Poet: költő, beszéllő, szó-szaporító. *Syn.* Zmiſlenkár. *vulg.* Fabulkár. *Usus.* Bol dobrí Baſňár, erat fabulator elegantissimus, jelesen tudta szóval tartani az embert, er war ein braver Dichter.

Baſňárka, i, f. fabulatrix, cis, f. Erzählerinn, Dichterinn, költőné, beszéllőné, szó-szaporítóné. *Syn.* Zmiſlenkárka.

baſňárow, a, e, *adj. poss.* poëtae, dem Dichter gehörig, vers költőé, szerzőé. *Syn.* zmiſlenkárow.

Báſňeňí, á, n. *nom. Verb.* ex báſňiť, v. Báſňiwoſť.

Báſňička, i, f. *dem.* ex Báſenka.

báſňiť, il, ím. V. I. *imp.* ſňi: fabulare, fabulari: *Plaut.* commentari: fabeln, fabuliren, erzählen, ſchwatzen, reden, Gewäſch machen: mesézni, szót szaporítani, költeni. *boh.* bágeti.

báſňiwe, *adv.* fabulose; fabelhaft, auf fabelhafte Art: mesézve, mesésen, hazugon. *Syn.* zmiſelňe. *boh.* bágňe.

báſňiwí, á, é, *adj.* fabularis, e; fabulosus, poëticus, a, um: fabelhaft: mesés, költött-beszédi, poëtáé, sok költött beszédet túdó. *Syn.* zmiſelní, zmiſlenkárſkí. *boh.* bágní.

Báſňiwoſť, i, f. fabulositas, tis, f. *Plin H. N.* das fabelhafte Erzählen, Fabelhaftigkeit: költött dologra való hajlandóság. *Syn.* Báſňeňí.

baſow, a, e, *adj. poss.* turcici praefecti, dem türkiſchen Baſcha gehörig: török basáé.

Baſta, i, f. progupnaculum, i, n. maenia, orum, et ium, n. *plur.* Baſtei, Baſtion, die Stadtmauer, Bollwerk, bástya, Váras kö fal. *Syn.* Meſtſká Stena (Pewnoſť, Ohrada) meſtſkí Múr. *Usus.* Pod Baſtami bíwá, infra maenia degit, habitat: er wohnt unter den Baſteien, bástyák alatt lakik.

Baſtár, a, m. structor maeniorum propugnaculorum: Baſteimacher: bástya épitő. 2) v. Podbaſtár.

baſtárčin, a, e, *adj. poss.* structricis maeniorum, der Baſteimacherinn gehörig, bástya épitőnéé. 2) v. podbaſtárčin.

Baſtárka, i, f. structrix maenialis, consors structoris maeniorum: Baſteimacherinn: bástya épitőné. 2) v. Podbaſtárka.

baſtárow, a, e, *adj. poss.* structoris maeniorum, dem Baſteimacher gehörig, bástya épitőé. 2) v. podbaſtárow.

Bát, u, m. v. Bátowce.

báť ſa, bál ſa, bogím ſa, V. I. *imp.* bogſa, ňecho, nekoho: timere, extimescere, pertimescere, metuere, formidare, reformidare, horrere rem, pavere, expavescere, vereri, in metu (pavore, timore) esse, timore (metu), adfici: fürchten, ſich fürchten etwas vor etwas: félni, meg félemleni, rettegni, félni tőle, irtózni, iszonyodni, rettenni, megrezzenni. *Syn.* obáwať ſa, ſtrachowaťſa. *Construitur* 1-*mo cum Genitivo personae vel rei.* Uſ ſa ho báť počínam, eum iam nunc timere inciplo, ich fange ſchon an jetzt

vor

vor ihm zu fürchten, már is kezdek rettegni (félni) tőle. Co ſa náſ bogíſ? quid a nobis metuis? warum fürchteſt du vor uns? mit félsz tőlünk. Gak ohňa ſa ho bogí, valde eum timet, er fürchtet ihn wie das Feuer, igen fél tőle. Ani cebo ſa nebogí, neque terrae motus timet, neque fluctus, *Aristoph.* ne his quidem terretur, quae maxime sunt naturae horrenda. J ňebog ſa toho, ne id timeas, fürchte es nicht, ne félly attól. Bogíſ ſa Zimi? frigus times? du fürchteſt dich vor der Kälte? félsz a' hidegtől? Geſtli ſa Ludi nebogíſ, aſpon ſa Boha boh: si minus homines, at Deum time: fürchte dich vor dem Gott wenigſten, wenn du dich nicht ſcheueſt vor den Leuten: ha az emberektől nem félsz, leg alább Istentől félly. *Prov.* Nebogí ſa Pán Sluhi: da lapidi volam. Elephas non curat culicem. Leo non capit muscas: ein Held fürchtet den gemeinen Mann nicht. Die groſe Herren kümmern ſich wenig um die geringen Leute: igen fél Király Udvarbirójától. Nem fél Király Udvarbirótól. Cehoſ ſi ſa bál, neubalſ ſa. Cokoho ma potkat, to geho nemine: fata sua quemque manent. Jeder hat ſeine beſonderen Schickſale: héjába kerüli a' tzigány az akasztó-fát; a' mit az Isten végez, meg kell annak lenni. 2) *cum accusativo rei.* Len ſa to bogím, abich neſtonal: id unice metuo, ne aegrotem: ich fürchte nur, damit ich nicht krank werde: attól félek, hogy meg 'ne betegedgyem. 3) *Cum praepos.* o vel za, et *accus.* O (za) ňekoho: alicui timere (metuere): Jemandes wegen fürchten; aus Liebe zu ihm in Furcht ſeyn: valakit félteni. O teba ſa bogím, metuo tibi, ich fürchte deinetwegen, téged féltelek. — O Ziwot ſa bogím, metuo de vita, féltem életemet. O (za) ňu ſa bogí, metuit ipsi, sollicitus est de ipsa: er fürchtet ihre Gefahr; er bekümmert ſich um ſie, félti őtet (a' feleségét). 4) *sine omni Casu.* Welmi ſa bogím, male metuo, ich fürchte mich ſehr, igen félek. Nebog ſa, ne metuas, noli timere; cave metuas *Terent.* bono animo esto, fürchte nicht; ſey beſtändig: semmitse félly; jó bizodalommal légy. — Nebog ſa, on (Peſ) nič ki neurobí; len iď, on ſa ſ tebú hrá: vade modo, non te mordebit, ille tecum ludit: fürchte nicht, er (der Hund) thut dir nichts; er ſpielt mit dir: ne félly, semmitsem tesz néked, tsak menny, meg nem harap, ő játszik véled. — Bál ſa; Srdce mu trnulo; opadla mu Twár; pripadel naň Strach: timore perculsus est: er fürchtete, féllt. — Gá ſem ſa bál, abi ho ňekdo newzal, timebam, ne quis eum auferret: ich fürchtete, damit ihn niemand wegnehme, féltem, hogy valaki el-nevegye őtet. Bogím ſa, že ge Tatík wnútri, metuo patrem, ne intus sit: ich fürchte, es möchte der Vater darinn ſeyn: félek (attól tartok) hogy benn vagyon az atyám. Bogím ſa, že ſa ſtaňe: metuo, ne fiat: ich fürchte, daß es geſchehen werde (es möchte geſchehen), félek, hogy meg esik. Bogím ſa, že učiní: metuo, ne possit: ich fürchte, daß ers thun werde: tsak ne tselekedné. Bogím ſa, že to neučiní: metuo, non ut

ut (ne non) possit, ich fürchte, daß ers nicht verrichten werde: er möchte es nicht verrichten: félek rajta, hogy végbe nem viheti. Bogí sa, že ho obžalugú (že naň ho žalowať budú), metuit crimen, er fürchtet sich daß man ihn verklagen werde: fél, hogy valamivel vádolyák (valamiben vádolni fogják ötet.

Batalion, u, m. cohors, tis, f. legio nis, f. (batalio, nis, m.) Battaillon, Bataillon, Bataille: öt, vagy hat száz katonából álló sereg, batallion. *Syn.* Zástup wogenskí, s páti, neb ze šesť sto Chlapow pozostáwagící.

Bateria, e, f. agger serviens sustinendis tormentis, Batterie, sántz, mellyen az ágyúk feküsznek. *Syn.* Šanc, pre Rusi.

Batist, u, m. batistus, i, m. tenuis tela, pannus linteus, Batist, eine sehr feine Leinwand, igen vékony gyólts, batiszt, biber, bibor. *Syn.* tenké Plátno, *boh.* Rment.

batistowí, á, é, *adj.* batistinus, a, um, aus Batist, biboros, batisztból való. *boh.* Rmentowí.

* **Batka**, i, f. v. Badka Náwod.

* **Batkač**, a, m. v. Badkač, nawadzač.

* **batkaččin**, a, o, *adj. poss.* v. badkaččin, nawadzaččin.

* **Batkačka**, i, f. v. Badkačka.

* **batkačow**, a, o, *adj. poss.* v. badkačow, nawadzačow.

* **Batkáñí**, á, n. v. Badkáñí, Nawádzáñí.

* **batkať**, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. badkať, nawádzať.

Batoh, u, m. sarcina, ae, f. sarcinarius culeus, vel fascis, onus, eris, n. Bündel, Paket, butyor, burdó, gyalogok háti turhája, zajda, tsomó egyetmás, málha. *boh.* Filec.

Bátowce, *Gen.* wec, f. *plur.* Báth, Oppidum Nagy-Honthense, Bath, ein Marktflecken, Báth.

Battožček, žečku, m. *dem.* sarcinarius fasciculus, sarcinula, ae, f. Bündelchen, butyorka, zajdátska. *boh.* Fileček.

Batožek, žku, m. *dem.* ex Bátoh, *idem.*

Batožisko, a, n. *contemtive et exaggerative* ex Batoch.

† **Baumagster**, tra, m. v. Stawač, stawní Magster.

Báwáñí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* báwať sa, al sa, ám sa, V. I. *imp.* wag sa, *freq.* ex báť sa, solere timere, pflegen zu fürchten, szokni félni: *Usus.* Gá sem sa ho báwal, solebam eum timere, ich pflegete ihn zu fürchten, szoktam félni tőle.

bawení, á, é, *p. c.* retardatus, retentus, a, um, aufgehalten, verzögert, tartóztatott, marasztatott, akadályoztatott. 2) Occupatus, districtus, distentus, a, um: beschäftiget, foglalatos, munkával tellyes. 3) distractus, a, um: zerstreut, ergötzt: mulattatott. *Syn.* zabawowaní.

Baweñí, á, n. mora, remora, ae, f. moratio, commoratio, retentio, nis f. Aufhaltung, Zurückhaltung, Verzögerung, Verweilung, das Verweilen: tartóztatás, marasztás, akadályozás, mulatás késedelem, késüség, halogatás, idő vontatás. *Syn.* Zabawowáñí Meškáñí, Zdržowáñí. *boh.* Prodléwáñí. 2) occupatio, nis, f. Beschäftigung, foglalatosság. 3) distractio, nis, f. Zerstreuung, Unterhaltung, Ergötzung: mulatás. *Syn.* Zabawowáñí.

ba=

bawiť, il, ím, V. I. *imp.* baw: morari, tenere, distinere, retardare, aufhalten, verzögern, verhindern, weilen, verweilen: tartóztatni, marasztani, akadályoztatni. *Syn.* zdržowať, zabawowať. 2) occupare; beschäftigen, elfoglalni, munkával terhelni. *Syn.* zaneprázňit. 3) distrahere intertenere: *Cic. Caes.* zerstreuen, unterhalten, ergötzen, mulatni. *Syn.* zabawowať.

II. recipr. bawiť sa: morari, moras nectere, commorari, weilen, verweilen, sich lange aufhalten, verziehen, késni, késedelmeskedni, mulatni. *Syn.* meškať, zabawowáť sa, zadržať (zdržať) sa. *boh.* párať se, prodlíwati. *Usus.* Dlužšeg sa bawil, nežli bich sa bol pozdal (nežli sem sa domňíwal); wiše meho Domňeňá sa zdržal: amplius opinione mea morabatur. *Sallust.* er hat sich länger aufgehalten (er ist länger ausgeblieben), als ich vermeinet (gedacht, gedenket) habe: tovább mulat vala, hogy sem véltem vala. 2) occupari, distineri, distringi: sich beschäftigen: foglalatoskodni. 3) *de prolibus*, ludere, distrahere se, distrahi: sich zerstreuen, unterhalten, ergötzen, spielen, etwas zum Zeitvertreibe thun, von Kindern: mulatozni, mulatni magát, játszani. *Syn.* hrať sa, zabawowáť sa. *boh.* párat se.

Bawitel, a, m. morator, detentor, retardator, protelator, dilator, is, m. Zauderer Verweiler, Verhinderer: tartóztató, marasztó, késeltető, akadályoztató, késedelmeztető. *Syn.* Bawič, Zdržowatel. *boh.* Prodlíwač. 2) occupator, is, m. Beschäftiger, el-foglaló. 3) distractor: Zerstreuer Ergötzer, Unterhalter: mulató. *Syn.* Zabawowáč, Zabawowatel.

bawitelčin, a, e, *adj. poss.* moratricis, *aut* occupatricis, *vel* distractricis: der Verzögerinn, oder Beschäftigerinn, oder Ergötzerinn gehörig: késeltetönéé (tartóztatónéé, akadályoztatónéé), *vagy* el-foglalónéé, *avagy* mulatónéé.

Bawitelka, i, f. moratrix, detentrix, retardatrix, protelatrix, cis, f. Zaudererinn, Verweilerinn, Verzögerinn, Aufhalterinn, késeltetöné, akadályoztatóné: késedelmeztetöné, tartóztatóné, marasztóné. 2) occupatrix, cis, f. Beschäftigerinn: el-foglaló aszszony. 3) distractrix, cis, f. Unterhalterinn, Zerstreuerinn, Ergötzerinn: mulató aszszony. *Syn.* Zabawowačka, Zabawowatelka.

Bawitelkiňa, i, f. idem.

bawitelow, a, e, *adj. poss.* moratoris, *vel* occupatoris, *aut* distractoris: dem Verzöger, oder Beschäftiger, oder Ergötzer gehörig, késeltetöé (tartóztatóé, *avagy* el-foglalóé, *vagy* mulatóé.

Bawíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex bawiť.

bawíwať, al, ám, *freq.* ex bawiť.

II. rec. bawiwať sa, *freq.* ex bawiť sa.

Bawíwatel, a, m. v. Bawitel.

bawíwatelčin, a, e, *adj. poss.* v. bawitelčin.

Bawíwatelka, i, f. v. Bawitelka.

bawíwatelow, a, e, *adj. poss.* v. bawitelow.

Bawl-

Bawlna, i, f. gossypium (gossipium), xylinum, i, n. *Plin. H. N.* bombix, cis, f. *Plin. H. N.*; erioxylon, i, n. *Pandect.* Bombax gossipium Linn. die Baumwolle, gyapott, pamut, pamuk, lágy (gyenge) fa gyapjú. *Syn.* Pamuk, *vulg.* Bablna.

Bawlnár, a, m. v. Bawlnkár.

bawlnárčin, a, e, *adj. poss.* v. bawlnkárčin.

Bawlnárka, i, f. v. Bawlnkárka.

bawlnárow, a, e, *adj. poss.* v. bawlnkárow.

Bawlnárstwí, a, n. v. Bawlnkárstwí.

Bawlnečka, i, f. *dem.* ex Bawlnka.

bawlňení, á, é, *adj.* bombycinus, gossipius, gossipinus, xylinus *Plin. H. N.* a, um, Baumwollen, aus Baumwolle: pamutos, pamutból való. *Syn.* bawlnkowí, pamukowí. *vulg.* bablňení. *Usus.* Bawlňené Plátno, v. Barchan. Bawlňené Rúcho, xylina vestis, baumwollenes Kleid, pamutos ruha (öltözet, ruházat) gyapott ruha, köntös.

Bawlnka, i, f. *dem.* gossipiolum, lannula arborea, Baumwollchen, pamutotska. *Syn.* Pamuček. *vulg.* Bablnečka. 2) Bawlnka na Listoch stromowích, neb zelinowich: lanugo, inis, f. das wollige, oder wollähnliche weiche Wesen, der Kräuter Bäume: pih, móh.

Bawlnkár, a, m. negotiator gossypiarius (gossypinus), Baumwollehändler, pamut-áros. *Syn.* Bablnár *vulg.* Bablnkár.

bawlnkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis gossypiariae, der Baumwollehändlerinn gehörig, pamut árosnéé. *Syn.* bawlnárčin. *Vulg.* bablnárčin, bablnkárčin.

Bawlnkárka, i, f. negotiatrix gossypiaria, Baumwollehändlerinn, pamut-árosné (kálmárné). *Syn.* Bawlnárka. *Vulg.* Bablnárka.

bawlnkárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris gossypiarii, dem Baumwollehändler gehörig, pamut-árosé. *Syn.* bawlnárow. *Vulg.* bablnárow, bablnkárow.

Bawlnkárstwí, á, n. negotiatio gossypiaria, Baumwollehändlerei, pamut-kereskedés. *Syn.* Bawlnárstwí. *Vulg.* Bablnárstwí, Bablnkárstwí.

Bawlnkárstwo, a, n. idem.

bawlnkowí, á, é, *adj.* k. p. Bawlnkowí Kríček, gossypion, i, n. gossypios, i, m. (gossip.) Bombax gossipium Linn. xylon, i, n. *Plin. H. N.* frutex, Baumwollenstaude, pamut (gyapott) tsemete.

† **Bawor**, a, m. v. Babor.

† **Bawořan**, a, m. *nom. plur.* é, v. Baboran.

† **Bawori**, f. *plur genit.* wor. *dat.* rům, loc. ích, v. Babori.

† **Bawořka**, i, f. v. Baborka.

† **bawořski**, *adj.* v. baborski.

† **bawořskí**, á, é, *adj.* v. baborskí.

Bawořstwo, a, n. *collect.* v. Baborstwo.

Bazalička, i, f. *dem.* ex *seq.*

Bazalika, i, f. ocimum (ocymum ocinum), i, n. *Varr.* ocymum basilicum Linn. Basilien, Basilienkraut, Basilicum, Basilikum: basalyikom, bazilika, szagos fü neme. *Syn.* Bazalička, Bazalka. *Usus.* Planá Bazalika, ocimastrum, i, n. ocimoides, dis, f. baccar (bacchar), aris, n. baccaris (baccharis), is, f. *Virg. Plin. H. N.* wilde Basilien.

bazalikowí, á, é, *adj.* k. p. List,

List: ocimeum folium, Basilienblatt, bazilika levél.
* Bazalisßkuß, a, m. v. Bazilisek.
Bazalka, i, f. v. Bazalika.
Bažant, a, m. phasianus, i, m. Fasan, fátzány.
Bažantár, a, m. phasianarius, i, m. phasianorum curator: Fasanwärter, Fasanjäger: fátzányos, fátzány örzö (gondviselö. *Syn.* Bažantňík.
bažantárčin, a, e, *adj. poss.* phasianariae, der Fasanwärterinn gehörig, fátzányosnéé, fátzány örzönéé. *Syn.* bažantňiččin.
Bažantárka, i, f. phasianaria, ae, f. phasianorum curatrix, uxor, phasianarii: Fasanwärterinn, Fasanjägerinn: fátzányosné, fátzány örzöné, (gond viselöné), fátzány örzö felesége. *Syn.* Bažantňička.
bažantárow, a, e, *adj. poss.* phasianarii, dem Fasanwärter gehörig, fátzányosé, fátzány örzöé (gondviselöé). *Syn.* bažantňíkow.
bažaňkí, á, é, *adj.* phasianinus, a, um: dem Fasan betreffend, fátzányi, fátzányból való. *Syn.* bažantňí, bažantowí. *Usus.* Bažanke Wagce, ovum phasianinum, Fasan ei, fátzány tojás.
† bažankí, *adj. omn. gen.* idem.
Bažankíček, čka, m. *dem.* ex *seq.*
Bažantík, a, m. *dem.* phasianellus, i, m. Fasanlein, Fasanchen: fátzányka, fátzányotska.
Bažankisko, a, m. *contemt.* et *exagger.* ex Bažant.
bažantňi, á, é, *adj.* v. bažankí.
Bažantňica, i, f. phasianetum, vivarium phasianinum: der Fasangarten, fátzányos kert. *Syn.* bažantňá Zahrada. *boh.* Bažantňice.
bažantňiččin, a, e; *adj. poss.* v. bažantárčin.
† Bažantňice, e, f. v. Bažantňica.
Bažantňička, i, f. v. Bažantárka.
Bažantňík, a, m. v. Bažantár.
bažantňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bažantárow.
† bažantňíků, et ůw, owa, owo, idem.
bažantowí, á, é, *adj.* v. bažankí.
Bázeň, zňe, f. timor, pavor, horror, is, m. metus, ûs, m. formido, inis, f. die Furcht, félelem, rettegés, meg rezzenés. *Syn.* Bázňiwost, Bázliwost, Bogazliwost, Hroza, Obáwáňí, Strach. *Usus.* Bázeň bozká, timor Dei (Domini), Gottes Furcht, Isteni félelem. Od Bázňe nedal sa do Uteku, formidinis ergo non fugit, vor Furcht liez er nicht, félelem miatt nem szaladt-el. *Prov.* Kde neňí Kázňe, tu nebíwa Bázňe: ubi nullus metus, ibi nulla disciplina: wo keine Zucht ist, da ist auch keine Furcht: a' hol nints félelem, ott meg szünik a' fenyíték.
Bažení, á, n. nimium desiderium, appetitio: das Sehnen nach etwas, nagy kivánság. 2) pica, ae, f. appetitus (desiderium) gravidarum feminarum, das Sehnen der schwangern Weibern, ihr Begierde, aszszonyok rendetlen kivánsága, mikor terhesek. *Syn.* Cehotních Zen Zádost' na ňečo.
* Bazilička, i, f. *dem.* v. Bazalička.
† Bazilik, u, m. v. Bazalika.

* Bazilika, i, f. *idem.*
* bazilikowí, á, é, *adj.* v. bazalikowí.
Bazilisek, ska, m. basiliscus, i, m. Basilisk, eine Schlange: baziliskus, szárnyos kigyó. *Syn.* Had korunkowí (s Korunkú).
† Bažina, i, f. v. Bachňisko.
bažit, il, ím, V. I. *imp.* baž, po ňekom, po ňečom: desiderare, anhelare, adpetere, cupere: sich nach jemanden, nach etwas sehnen, jemanden, etwas vermissen: valaki, vagy valami után kivánkozni, ásitozni, nyughatatlanúl vonódni.
II. rec. bažit sa, *cum. dat. pers.* idem. *Usus.* Baží sa mu, nimis adpetit: er verlangt es sehr: igen óhajtja. 2) *puerperis communiter applicatur:* v. g. baží sa geg. idem.
bážliwe, *adv.* formidolose, meticulose, pavide, timide trepide: furchtsam: félelmesen, félve, félénkül, rettegve. *Syn.* bážňiwe, bogazliwe. *boh.* bážliwé.
bážliwí, á, é, *adj.* formidolosus, meticulosus, pavidus, timidus, trepidus, a, um: furchtsam: félelmes, félénk, rettegő. *Syn.* bážňiwí, bogazliwí. *Prov.* bazliwí Pes wíc ščeká nez hrize: canis timidus vehementius latrat, quam mordet: furchtsame Hunde bellen mehr als beißen: félénk eb többet ugat, hogy sem mar.
Bážliwosť, i, f. timiditas, formidolositas, tis, f. Furchtsamkeit: félénkség, félelmesség. *Syn.* Bážňiwosť, Obáwáňí, Bogazliwosť. 2) v. Bázeň.
bážňiwe, *adv.* v. bážliwe.
bazňiwí, á, é, *adj.* v. bázliwí. *Usus.* Daleko nech gest ode mňa (zachowag Boh), abich bážňiwí bol: apage, si ego formidolosus? *Terent.* weit von mir daß ich furchtsam seyn sollte: távol légyen tölem, hogy én félénk legyek.
Bázňiwosť, i, f. v. Bázliwosť.
† Bdeňí, n. v. Bedleňí, Strahowáňí.
† bdící, á, é, *part. praes.* v. bedlící.
† bdíti, bdel, bdím. v. bedlit. strahowat.
† Bdíwáňí, n. v. Bedlíwáňí.
† bdíwati, al, ám, *freq.* ex bdíti, v. bedliwat.
be, *sonus balantis ovis. Prov.* Ani be, ani me: ne verbulum quidem: nicht einmal ein Wort; se feketét, se fehéret nem szóll, egy szót sem.
Bebrňík, u, m. v. Bederňík.
Bečáňí, á, n. v. Blačáňí.
bečat, čal, čím. V. I. *imp.* beč. v. blačat.
† Bečeňí, n. v. Blačáňí.
† bečeti, čel, čím, v. blačat.
Bečíwáňí, n. v. Blačáwáňí.
bečíwat, al, ám, *freq.* ex bečat, v. blačáwat.
Bečka, i, f. cadus, i, m. cupa (cuppa), ae, f. dolium, i, n. ein Faß, Tonne, Kuffe: kád, tonna. *Syn.* Kad. *Usus.* Nahnutá Bečka, inclinatum dolium, geneigtes, oder aufgehobenes Faß, meg hajtott (fel-emeltt) hordó. Piwná Bečka, vas cerevisiae (zythi), Bierfaß, ser tonna (hordó). Solná Bečka, cadus salis, Salzkuffe, só hordó (tonna kád).
Bečkár, a, m. v. Bednár.
bečkárčin, a, e, *adj. poss.* v. bednárčin.
Bečkárka, i, f. v. Bednárka.
bečkárow, a, e, *adj. poss.* v. bednárow.
bečkárski, *adv.* v. bednárski.
bečkárskí, á, é, *adj.* v. bednárskí.
Bečkárstwí, á, n. v. Bednarstwí.

† Beč-

† Bečwář, e, m. v. Bednár.
† bečwářčin, a, o, adj. poss. v. bednárčin.
† Bečwářka, i, f. v. Bednárka.
† bečwářowic, adj. poss. indecl. om. gen. v. bednárow.
† bečwářſki, adv. v. bednárſki.
† bečwářſkí, á, é, adj. v. bednárſkí.
Bečwářſtwí, n. v. Bednárſtwí.
† bečwářů, et ůw, owa, owo, adj. poss. v. bednárow.
beda, interiectio dolentis. vae! áu, ach, o, wehe! jaj, fájdalom! Syn. bedaſku, prebeda, prebedaſku, vulg. gag, owe, owi, gog, owigog. Beda mňe ſmutnému! ach čo ſem učinil (čeho ſem ſa dopuſtil)? vae mihi calamitoso! ah quid egi? Ter. wehe mir Betrübten! was habe ich gethan (angeſtellt)? jaj nékem szomorúnak! ah mit miveltem (tselekedtem)? Beda ťebe! vae tibi! wehe dir! jaj néked. Beda prebeda! i. e. gog! gog! ahu! eheu! vae! vae! ach! ach! o! jaj! jaj! vulg. gag! gag!
Béda, i, f. v. Bída.
Bedákáňí, á, n. eiulatio, lamentatio, quiritatio, nis, f. eiulatus, quiritatus, planctus, ûs, m. die Weheklagung, Weheklag, das Weheklagen: jajgatas. jaj szóval kiáltás, kesergés, siratás. Syn. Bedowáňí, Gogkáňí, Zabedákáňí, Zabedowáňí, Vulg. Gagkáňí, boh. Bédowáňí.
bedákať, al, ám, V. I. imp. kag: eiulare, lamentari, deplorare, plangere, quiritari, querulari: wehe klagen: jajgatni (tok), jaj szóval kiáltani, siratni, keseregni. Syn. bedowat, gogkať, zabedákať, zazabedowať, Vulg. gagkať, lamenťiť, lamentowať, boh. bedowati.
* bedaſko, v. seq.
bedaſku, prebedaſku, interj. v. beda.
Bédeňí, á, n. v. Bídeňí.
Beder Boleňí, á, n. v. Boleňí.
Bederňíček, čku, m. dem. ex seq.
Bederňík, u, m. pimpinella, saxifraga ae, f. Linn. Bibernell, Pimpinelle, Pimpernelle Steinbrech: bába-íre fü, tsaba-ire. Syn. Beberňík, Bebrňík, Bedrňík. 2) Wláſki Bedernik, pimpinella sanqui sorba officinalis Linn. Wundkraut, Wundklee: seb-fü, isten-szakálla, fü. Syn. krwné Koreň. 3) Pohanſkí Bederňík, solidago virga aurea, Linn. heidniſches Wundkraut: pogány seb fü.
Bederňíkowí, á, é, adj. k. p. Koreň: radix pimpinellae, Bibernellwurz; Pimpinellewurzel: baba-íre gyökere. Bederňíkowá Wodka, essentia pimpinellae, Pimpinelleeſſenz, bába-íre füböl-való égett nedvesség.
bédiť, il, ím, V. I. béd, v. bídiť.
Bédiwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
bédiwať, al, ám, freq. ex bédiť, v. bedowať.
Bedleňí, á, n. vigilia, ae, f. vigilatio, nis, f. daß Wachen: vigyázás. Syn. Pozorowáňí, Strahowáňí. boh. Bdeňí.
bedlicí, á, é, part. praes. ex seq.
bedliť, il, ím, V. I. imp. bedli: vigilare excubare: wachen: vigyázni, strázálni. Syn. ſtrahowať, pozorowať. boh. bdíti. Usus. Do dluheg Noci bedliť, ad multam noctem vigilare, lange auf ſeyn bei der Nacht, lange wachen: sokáig le nem feküni; sokáig fen lenni,

ni, vigyázni. W Noci bedli, de nocte vigilat, er wacht bei der Nacht, éjjel vigyáz, fen van.

Bedlíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq. boh.* Bdíwáňí.

bedlíwak, al, ám, *freq.* ex bedlik. *boh.* bdíwati.

bedliwe, *adv.* vigilanter, sedulo, graviter, diligenter, accurate, frequenter: wachsam, ämsig, fleißig: vigyázva, szorgalmatosan, igyekezve. *Syn.* pilňe, pozorňe. *boh.* bedliwe. *Usus.* On ťa bedliwe nawšťewuge (*boh.* nawšťewuge), ille te frequenter invisit, er besucht dich fleißig: ö téged gyakran látogat. 2) attente, cum attentione: andächtig aufmerksam: vigyázva, figyelmetessen. *Syn.* pobožňe, pozorňe.

bedliwí, á, é, *adj.* vigil, vigilans, frequens, tis; sedulus, industrius, gnavus. accuratus. a, um: wachsam, ämsig, fleißig, vigyázó, szorgalmatos, utánna járó. *Syn.* bedlicí, pilní, pozorní. *Usus.* na ňeho sem bedliwí; starám sa o ňeho: eius vicem (eius vice) sollicitus sum *Liv. Curt.* ich sorge (trage Sorge) für ihn, ö rajta búsúlok; ö miatta gondoskodom. Pilnosť (Starosť) welmi bedliwá, sedulitas nimium arguta, ein wachsamer Fleiß, igen nagy gondviselés vigyázás. 2) attentus, a, um: andächtig, aufmerksam: figyelmetes, vigyázó. *Syn.* pobožní, pozorní.

Bedliwosť, i, f. vigilantia, industria, diligentia, ae, f. sedulitas, gnavitas, tis, f. accuratio, nis, f. Wachsamkeit, Aemsigkeit, Fleiß: vigyázás, szorgalmatosság, szorgalmatos utánna járás. *Syn.* Pilnosť, Pozornosť, Starosť. *Usus.* Bedliwosť mak, vigilem esse, wachen, auf der Hut seyn: igen vigyázni. 2) attentio, nis, f. Andacht, Aufmerksamkeit, in Anhörung oder Lesung geistlicher Dinge: etc. figyelmetesség, vigyázás. *Syn.* Pobožnosť, Pozornosť.

Bedmunčan, a, m. Pedemontius, Pedemontanus, i, m. Piemont, ein Piemonteser, aus, oder in Piemont: Pedemontziumi ember.

Bedmunsko, a, n. Pedemontium, i, n. Piemont, Pedemontzium.

Bednár, a, m. vietor, is, m. doliarius, i, m. der Binder, Faßbinder, Küffer, Büttner, Böttcher: bodnár, bognár, kádár, pintér. *boh.* Bečwář.

† Bednář, e, m. idem.

bednárčin, a, e, *adj. poss.* doliarii (vietoris) consortis, der Binderinn gehörig, bodnárnéé, bognárnéé, kádárnéé, pinternéé. *boh.* bečwářčin.

† bednářčin, a, o. idem.

Bednáreňí, á, n. exercitium opificii vietoristici, Ausübung, des Böttcherhandwerkes, bodnárkodás, kadárkodás, pintérkedés.

bednárik, il, ím, V. I. *imp.* nat: excercere opificium dolarium, vietorem agere: ein Binder seyn, einen Binder abgeben: pintérkedni, kádárkodni, bodnárkodni.

Bednárka, i, f. coniux doliarii (vietoris) die Binderinn, Faßbinderin: bodnárné, bognárné, kádárné, pintérné, kádár (bodnár pintér) felesége. *boh.* Bečwářka.

† Bednářka, i, f. idem.

bednárow, a, e, *adj. poss.* vietoris, doliarii: dem Binder gehörig, bodnaré, bognáré, kádáré, pintéré. *boh.* bečwářůw, bečwářowic, bednářů, et ůw.

bed-

bednářowic, *adj. poss. om. gen. indecl.* idem.
bednářſki, *adv.* more vietorum, bindermäßig, pintérek modjára, pintéressen.
bednářſkí, á, é, *adj.* doliarius, vietoristicus, a, um; vietores (doliarios) adtinens: die Binder, oder das Büttnerhandwerk betreffend: bodnári, kádári, pintéri; pintér mesterségét illető. *boh.* bečwářſkí.
Bednářſtwí, á, n. opificium doliarium (vietoristicum) das Binderhandwerk, Böttcherei: bodnárság, bognárság, kádárság, pintérség. *boh.* Bečwářſtwí.
† bednářů et ůw, owa, owo, v. bednárow.
bédně, *adv.* v. bídně.
bedněni, á, é, *p. c.* clausus, a, um: verſchlagen, vermacht, zugemacht: be-tsináltt.
Bedňení, á, n. clausio, occlusio, nis, f. Verſchlagung, Vermachung, Zumachung, das Verſchlagen: bé-tsinálás bé-tévés, bé-ütés. *Syn.* Zabedňení. 2) v. Bedno.
bédni, á, e, *adj.* v. bídní.
Bédňica, i, f. v. Bídňica.
Bedňičko, a, n. zothecula, ae, f. *Plin. Ep.* ein kleiner Verſchlag: deszka ládátska. *vulg.* Ferſlóček.
Bédňik, a, m. v. Bídňík.
bedňit, il, im, V. I. *imp.* bedňi: claudere, obstruere, occludere: verſchlagen, vermachen, zu machen: bé-tenni, bé-tsinálni, bé-verni, bé-ütni. *Syn.* zábedňit.
Bedňíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
bedňíwat, al, ám, *freq.* ex bedňit.
Bedno, a, n. zotheca, ae, f. *Plin. Epis.* der Verſchlag, eine Vermachung; deszka (deszkából öszve szegezett) — láda. *Syn.* Bedňení. *vulg.* Ferſláǧ, Ferſlóǧ, Ferſlók.
Bédnoſt', i, f. v. Bídnoſt'.
Bedowáňí, á, n. v. Bedákáňí. 2) molestatio, incommodatio, nis, f. molestia, ae, f. Kränkung, nehézség, alkalmatlankodás.
bedowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug. v. bedákat. 2) aegre facere (molestiam inferre, exhibere) alicui: kränken, Kränkung (Verdruß) verurſachen: valakit valamiben meg búsitani, meg bántani. 3) *freq.* ex bédit. II. *rec.* bedowat ſa: affligere se: ſich kränken über etwas: valamin törödni, magát epeszteni. *Syn.* ſužowat ſa, trápit ſa.
† bedowati, owal, ugi (u), idem.
Bedrňíček, čku, m. *dem.* ex *seq.*
Bedrňík, u, m. v. Bederňík.
bedrňíkowí, á, é, *adj.* v. bederňíkowí.
Bedro, a, n. lumbus, i, m. Lende: ágyék, tzomb, tzímer. *Syn.* Bok, Ledwa, Ledwí, Ledwina. *Usus.* Teláce Bedro (telací Bok), lumbus vitulinus, die Kalblende, borjú tag (tzímer), a' vesés fele. Zagačé Bedro (zagačí Bok), lumbus leporis, Haſenlende, nyúl tzímer. Bolení Beder: lumbago, ginis, f. die Lendenwehe, ágyéké fájdalom, tzombfájás. Bedra ň ekomu polámat: dolare alicui lumbos fuste: Jemanden durch die Lende ſchlagen: valakinek tsipöjét le rontani. *Aliud est* Klúb, coxendix.
Beh, u, m. cursus, ûs, m. der Lauf, futás. *Syn.* Behačka, Beháňí. *Usus.* Beh Žiwota, cursus aetatis, vitae: der Lauf des

des Lebens, életnek folyása. Beh Hwezd nebeſkých, cursus (motus) syderum, der Lauf der Sternen des Himmels, forgása a' tsillagoknak. Takí ge Beh Sweta: hic est cursus (ordo) rerum humanarum; ita vivitur in his terris; sic sunt homines: das iſt der Lauf der Welt: az a' világnak szokott módja, rendje. 2) curriculum, i, n. der Lauf; Ort, wo gelaufen wird, Laufbahn: futás, futamás. *Usus.* Beh Reki, alveus, canalis: Lauf des Flußes: vizárka, tsatorna.

† B'ech, u, m. idem.

Behač, a, m. cursor, cursator, concursator, is, m. Herumſtreicher, Herumlaufer, der gern herumſtreicht: futó, futosó, alá, 's fel-futosó, lótó fútó. *Syn* Behal, *boh.* B'ehal.

Behačka, i, f. cursatrix, concursatrix, quae libenter currit: Herumſtreicherinn, Herumlauferin, die gern herumſtreicht: futó, futosó, alá, 's fel futosó aszszony. *Syn.* Behalka, *boh.* B'ehalka. 2) v. Bechání. 3) v. Behawka.

Behal, a, m. v. Behač, *boh.* B'ehal.

Behalka, i, f. v. Behačka, *boh.* B'ehalka.

Behání, á, n. cursatio, cursitatio concursatio, nis, f. das Laufen, hien und her Laufen, die Lauferei, öfterer Lauf: futás, futosás, jövés-menés, futkosás. *Syn.* Behačka.

behat, al, ám, V. I. *imp.* hag: currere, cursitare, cursare: laufen, hin und her laufen: futni, futosni, szaladni. *Syn.* bežat. 2) vagari, divagari, circumvagari: herumſtreichen, herumlaufen: tsavargani, tsavarogni, tsatrangolni, kószálni, vándorlani, ide 's tova búj-dosni. *Syn.* blúdit. *Usus.* Kdeſ ſi behal? ubi ergo vagabaris? wo biſt du denn herumgeſtrichen? valljon hol kóborlottál (kószáltál, futkaroztál)? *boh.* b'ehati. *II. rec.* b'ehat ſa, o Krawách: subare *Lucret* venerem adpetere, *de vaccis:* rindern ſich nach der Begattung ſehnen, von den Kühen: ützekedni, folgatni. *Syn.* honit ſa.

† b'ehati, al, ám, v. behat. *II. rec.* b'ehati ſe, v. behat ſa. 2) v. honit ſa, pſit ſa.

Beháwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

beháwat, al, ám, V. I. *imp.* wág, *freq.* ex behat: solere currere, cursitare: pflegen zu laufen: szokni futni, gyakran futni, futkározni. *boh.* b'ehávati. *II. rec.* beháwat ſa, *freq.* ex behat ſa: solere subare (venerem adpetere), *de vaccis:* pflegen ſich zu rindern, nach der Begattung zu ſehnen: gyakran ützekedni.

behawe, *adv.* cursim, in cursu (curriculo): laufend, laufsweiſe, läuferiſch, in Eil: futva, hamarkodva: *Syn.* bežne. *boh.* b'ehaw'e.

behawí, á, é, *adj.* currens, cursans, tis, qui libenter cursitat: der gern läuft: fútó, futosó. *boh.* b'ehawí. 2) ruens in venerem, subans, catulliens: rindernd, läufig, läufiſch: bagzásra kivánkozó, folyató, bagzó.

Behawka, i, f. diarrhoea, dissenteria, ae, f. fluxus ventris, profluvium alvi: der Bauchfluß, rothe Ruhr, Abweichung: has menés, has folyás, vérhas. *Syn.* Behačka, Sračka, Čerwenka, Driſtačka, Růža. *boh.* Běhawka, Úplawice, Úplawí.

Be=

Behawňík, u, m. Zelina: guaphalium (on), i, n. dioicum *Linn. Plin. H. N.* das Rührkraut, Ruhrkraut, die Wiesenwolle: gyapjas-fü. *Syn.* Ůplawičňík, wlnatá Zelina.

Beheň, hňa, m. *a*) čerwení. limonion (limonium), i, n. *Plin. H. N.* behen rubrum, beta sylvestris: Waldmangold, Wurmeiter, rothes Beer: *b*) bíli Behen, Cucubalus Behen Linn. weißes Behen. *Syn.* Limonec, *Alind est* Hadowec.

Behúl, a, m. v. seq.

Behúň, a, m. cursor, is, m. Laufer, kengyel futó. *Syn.* Behúl. 2) cursor, tabellarius, tabellio, nuntius, celerrime equitans, diactor, is, m. mercurius, i, m. Courier mit Briefen, oder mit mündlicher Nachricht: Bothe, Bote, Unterbote, Ankündiger, Verkündiger: hirmondó, üzenetet vévő. *Syn.* Podposlí, Zwestowatel, Posel, Oznamowatel. 3) iuvencus (bos), i, m. ein junger Ochs, tinó. *Syn.* Gunec. 4) axis, is, m. *Stat.* ferreus clavus, circa quem porta volvitur, cardo, inis, m. das Eisen, worinn der Thürangel sich dreht: ajtó-sark.

† B'ehún, a, m. idem.

Behúnček, nečka, m. *dem.* ex seq.

Behúnek, nka, m. *dem.* parvus cursor: ein kleiner (guter, getreuer) Laufer: kengyel fütótska. 2) iuvenculus (*bos*), ein junger Ochs, tinótska. *Syn.* Gunček. *boh.* B'ehúnek.

behúňow, a, e, *adj. poss.* cursoris, dem Läufer gehörig, kengyel futóé. 2) iuvenci: dem jungen Ochse gehörig, tinóé. *Syn.* guncow.

behúnski, *adv.* cursorie, more cursorum: läuferisch, nach Art der Läufer: kengyel futók módjára, kengyel futossan.

behúnskí, á, é, *adj.* cursorius, a, um; cursores adtinens: den oder die Läufer betreffend: kengyel futói, kengyel futót illető. *Usus.* Behúnská Črewica, calceus cursorius, Läuferschuh, kengyel futó tzipő, tzipellő. Behúnská Palica, baculus cursorius, Läuferstock, kengyel-futó páltza.

Behúnstwí, á, n. cursoris officium, cursoratus, ûs, m. die Läufersstelle, Lauferei, der Laufersstand, das Läuferamt: kengyel futó tiszti, kengyel futóság.

Bel, a, m. simila, ae, f. *Cels.* similago, inis, f. *Plin. H. N.* das Semmelmehl, das feinste Weizenmehl: semlye liszt, a' lisztnek a' java. *Syn.* žemlowá (belná, pšeňičná, predňá) Múka. 2) passum vinum muscatum, Muskatellerwein, muskotály bor. *Syn.* muškátowé (woňawé) Wíno.

† B'el, e, m. idem.

Bela, i, f. Dilna, *Urbs nagy Honthensis:* Dille, eine Stadt in Ungarn: Béla-Bánya. 2) Oppidum Scepusiense et Trenchiniense, item arx Thuroczieusis, huius nominis.

Béla, i, m. Bela, ae, m. *nom. prop.* Complurium Hungariae Regum.

Belasák, u, m. v. Sinokwet. *boh.* Chrpa, Modrák. 2) subcaerulea pisorum species, eine blaue Art Erbsen, kékes borsó. *Syn.* Swetlák, belasí Hrach. *boh.* Modrák.

belase, *adv.* coerulee livide: bau: kéken, kékessen. *Syn.* swetle. *boh.* modře.

belasení, á, é, *part. const.* coeruleo colore tinctus, a, um: gebläut, blau gemacht (gefärbt): kék-

kékre festett (festetett). *boh.* modřen.

Belaseňí, á, n. tinctio coeruleo colore: das Bläuen, Blaumachen, die Bläuung: kékrefestés, kékesítés. *Syn.* Swetleňí, na Swetlo Farbeňí. *boh.* Modřeňí. 2) coerulescentia, livescentia, ae. f lividitas, tis, f. das Blauwerden: kékesülés, kékülés, kékség, kékesség. *Syn.* Swetleňí. *boh.* Modráňí.

belaseť, sel, sím, V. I. *imp.* belas: coerulescere, livescere, livere: blau werden: kékülni. *Syn.* swetleť. *boh.* modraťi. 2) *neutr.* livere, coeruleum esse: blau seyn: kéknek lenni. *Syn.* belasím (swetlím) biť. *boh.* modřiťi.

belasí, á, é, (*abs.* belaso), *adj.* coeruleus, lividus, a, um: blau, wasserblau: kék, kékellő, *Syn.* swetlí. *boh.* modrí, belawí. *Usus.* Belasí Kosatec, v. Kosatec.

Belasí Zafír, cyanus (cyanos) i, m. *Plin. H. N.* blauer Edelstein: záfir, záfirkő. Belasá Farba, cyaneus (coeruleus) color, blaue Farbe, kék szín.

Belasina, i, f. v. Dzwa.

belasiť, il, ím V. I. *imp.* las: reddere coeruleum, coeruleo colore tingere: blauen, blau machen: kékre festeni, kékesíteni. *Syn.* na swetlo farbiť, swetliť. *boh.* modřiťi.

belasooký, á, é, *adj.* coeruleus, a, um; coeruleis oculis: blauäugig: kék szemű. *Syn.* siwooký, swetlooký. *boh.* modrooký.

Belasosť, i, f. coeruleus color, das Blau, die blaue Farbe, kékesség, kék szín. *Syn.* Swetlosť, *boh.* Modrosť.

belasťe, *adu.* v. belawe.

belastí, á, é, *adj.* v. seq.

belawe, *adv.* subalbe, albide: weißlich: fejéressen. *Syn.* belasťe, bílawe.

belawí, á, é, *adj.* subalbus, albidus, a. um; albicans, tis: weißlich: fejéres, fejér szabású. *Syn.* belastí, bílawí.

† **b'elawí** (bgelawí), á, é, idem.

Belchrad, u, m. Belegradum, Belgradum, Alba: Weissenburg: Belgrád; Fehér-Vár. *Usus.* Grécký (dolní) Belchrad, Alba graeca Bellogradum, Belgradum, *olim* Taurunum: Belgrad, griechisch Weissenburg: Nándor-Fejérvár, Landor-Fejérvár, Belgrád. Králowský Belehrad, *vulg.* Fegírwár: Alba-Regalis, *Civitas Ungariae:* Stuhlweissenburg: Székes Fejér-Vár: Sedmohradský Belehrad, Alba-Julia, Weissenburg in Siebenbürgen: Erdély Fejérvár.

belehradsky, *adv.* alba-regalensi more: stuhlweißenbürgisch: székes fejérvárosissan, székes fejérváriak módjára.

belachradský, á, é, *adj.* bellogradensis, belgradensis e: belgradisch: Lándor fejérvári. 2) Belahradská Stolica, Comitatus Alba-Regalensis, die stuhlweißenburger Gespannschaft: székes Fejér-Vármegye.

Beleňí, á, n. albescentia, ae, f. albicatio, candicatio, nis, f. das Weißseyn, fejéredés, fejérezés.

beleť, lel, lím, V. I. *imp.* bel: albescere, album fieri: bleichen, weiß werden: fejéredni. *boh.* b'eleťi. *II. rec.* beleť sa: albere, albicare, candicare: weiß seyn: fejér lenni. *boh.* b'elet se.

† **beleti**, lel, lím, v. beleť. *II. rec.* b'elet se, v. beleť sa.,

† **B'elič**, e, m. v. Bílič.

Belica, i, f. Riba: alburnus, i, m.

m. *Auson.* cyprinus leuciscus, *Linn.* der Weißfisch: fejér keszeg, fejér apró hal. *Syn.* Bílica. *vulg.* Bgelica. *boh* B'elice, Krog.
† b'eliččin, a, o, *adj. poss.* v. bíliččin.
† B'elice, f. v. Belica.
† b'eliči, *adj. om. gen.* v. bíliči.
Belička, i, f. *dem.* ex Belica: alburnulus, das Weißfischchen, fejér apró halatska, keszegetske. *boh.* B'elička. *vulg.* Bgelička.
† B'elička, i, f. idem. 2) v. Bílička.
† b'eličů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. bíličow.
† B'elidlo, a, n. v. Bílidlo.
Belmo, a, n. glaucoma, argema, tis, n. albugo, inis, f. cataracta, ae, f. ein grauer Flecken im Auge, der graue Star: hályog, fejér hártyázás (fólt) a' szemen, farkas hályog; szemek fejér kelevénnye. *boh.* Ciňk na Oku, B'elmo.
belní, á, é, *adj.* similagineus a, um: von (aus) Semmelmehl: semlye lisztből való. *Usus.* Belná Múka, v. Bel.
belodne, *adv.* v. bílodňe.
belodňí, á, é, *adj.* v. bílodňí.
Belodnosť, i, f. v. Bílodnosť.
Belohlawec, wca, m. albicomus, i, m. albo crine (capite): Weißkopf: fejér fejű. *Syn.* Bílohlawec, Beloň. *vulg.* Bgelohlawec.
† B'elohlawek, ka, m. idem.
belohlawí, á, é, *adj.* albicomus, a, um: albiscapillis: weißharich: fejér hajú. *Syn.* belowlasí, bílohlawí, *vulg.* bgelohlawí, *boh.* b'elohlawí.
Belohorec, rca, m. Albomontanus, i, m. Albomonticola, ae, m. Weißgebirgsbewohner, Weißberg bewohner: fejér hegynél lakó. *Syn.* Bílohorec. *vulg.* Bgelohorec.
Belohúbek, bka, m. candido (albo) ore: Weißmund, der einen weißen Mund hat: fejér szájú. *Syn.* Bilohúbek. *vulg.* Bgelohúbek.
belohubí, á, é, *adj.* v. beloustí, bílohubí.
Belon, a, m. albus equus, Weiß roß, fejér ló. *Syn.* Bíloň, bílí Koň, *vulg.* Bgeloň. 2) v. Belohlawec.
belookí, á, é, *adj.* caesius, a, um: katzenäugig: matska (kék) szemű. *Syn.* bílookí, mačkaočí, kočačoočí, *vulg.* bgelo okí, *boh.* b'elookí.
† B'elost, i, f. v. Bílosť.
belostkweke, *adv.* candide, albe: schneeweiß: igen (hó gyanánt) fejéren.
belostkwelí, á, é, *adj.* candidus, albus, a, um: schneeweiß: igen (hó gyanánt) fejér.
Belostkwelosť, i, f. candor, albor, is, m. albedo, inis, f. die Weiße, Schneeweiße: fejérség. *Syn.* Bílosť.
beloustí, á, é, *adj.* albo ore, der, (die, das) einen weißen Mund hat: fejér szájú. *Syn.* belohubí, bíloustí. *vulg.* bgeloustí.
Belozor, a, m. falco albus, der weiße Falk, fejér solyom. *Syn.* Bílozor. *boh.* B'elozor.
† b'elúčičkí, á, é, *adj. dem.* v. bílúčičkí.
† b'elúčkí, á, é, *adj. dem.* v. bílúčkí.
† b'elúnkí, á, é, *adj. dem.* v. bílúnkí.
benácki, *adv.* venetice, venezianisch, velentzéssen, velentzeimódon.
benácký, á, é, *adj.* veneticus, venetianus, venetus, a, um: venezianisch, venezian: velentzei, *Syn.* benátcký, beňátskí. *Usus.*

Usus. Benácki Perpekin: veneticum oleum terebinthi, venezianischer Terpentin, veléntzei terpetin. Benácké Mídlo: Sapo venetianus, venezianische Seife, veléntzei szappan.
Benátčan, a, m. Venetus, i, m. Venezianer, velentzei ember.
benátčančin, a, e, *adj. poss.* Venetianae, der Venezianerinn gehörig, velentzei aszszonyé, leányé.
Benátčanka, i, f. Veneta, Venetiana, ae, f. Venezianerinn, velentzei aszszony, leány.
benátčanow, a, e, *adj. poss.* Veneti, Venetiani: dem Venezianer gehörig: velentzei emberé.
benátcki, *adv.* v. benácki.
benátcki, á, é, *adj.* v. benácki.
Beňátka, tek, n. *plur.* v. seq.
Benátki, tek, f. *plur.* Venetiae arum, f. *plur.* Venedig: Velentze. *Syn.* Beňátka.
beňátski, *adv.* v. benácki.
beňátskí, á, é, *adj.* v. benácki.
Benedičan, a, m. Benedictensis homo: Benedikter, von Benedikt gebürtig: Benedeki ember.
benedičančin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Benedičanka, i, f. Benedictensis femina: Benedikterinn: Benedeki (Benedekröl való) aszszony.
benedičanow, a, e, *adj. poss.* ex Benedičan.
Benedik a, m. Benedictus, i, m. Benedickt: Benedek. *boh.* Beneš, Benedikt.
Benedik, u, m. Městečko: Sanctus Benedictus, *Oppidum Barsiense:* St. Benedikt. Sz. Benedek. 2) Zelina: Benedik Geum Urbanum Linn. caryophyllata officin: die Benediktwurzel, v. etiam Kardbenedik.
benedikow, a, e, *adj. poss.* Benedicti, dem Benedikt gehörig, Benedeké. *boh.* benešů et ůw.
† Benedikt, a, et u, m. v. Kardbenedik.
† Beneš, e, m. v. Benedik.
† benešů et ůw, owa, owo *adj. poss.* v. benedikow.
beňowí, á, é, *adj. Prov.* Beňowé Oko, invidus oculus; invidus ut Cain; ringiritur invidia: der Neid: kajan és kajon: irégy szem, irégység miatt eped.
Ber, u, m. v. Bráňí.
† B'eř, u, m. v. Pohanka.
Beračka, i, f. v. Bračka, Bráňí.
† Beran, a, m. v. Baran.
† Beranek, ka, m. *dem.* v. Baránek.
† beraňí, *adj. om. gen.* v. baraňí.
† Beraňice, f. v. Baraňica.
† beraňiti, il, ím, v. baraňik.
Bereg, u, m. castrum antiquissimum, a quo Comitatus nomen mutuavit; rudus est, cujus nec vestigia observantur.
beregskí, á, é, *adj.* Beregská Stolica, Camitatus Bereghiensis, die Bereghe Gespannschaft, Beregh-Vármegye.
Berek, rku, m. nemus, oris, n. Saltus, ûs, m. lucus, i, m. ein Lustwald: Berek. *Syn.* Háj, Húšť.
Beril, u, m. drahí Kameň: beryllus, i, m. Berill, ein Edelgestein: türkés, beril, zöld drága kö.
† Berla, i, f. v. Palica, 2) v. Brla.
† Berlička, i, f. v. Palička.
Berlín, a, m. Berolinum, i, n. Berlin, eine Stadt: Berlin, *Város.*
Berlínčan, a, m. Berolinensis homo, ein Berliner, berlini ember.

ber=

berlínčančin, a, e, *adj. poss.* Berolinensis feminae, der Berlienerinn gehörig, Berlini aszszonyé.

Berlínčanka, i, f. berolinensis femina, Berlienerinn, berlini aszszony.

berlínčanow, a, e, *adj. poss.* berolinensis hominis, dem Berliener gehörig: berlini férféé.

berlínſki, *adv.* more berolinensi, berlinisch, berlini módon.

berlínſki, á, é, *adj.* berolinensis, e: berlinist, berlini, Berlimből való.

Berňa, i, f. tributum, i, n. vectigal, is, n. exactio publica, portionale quantum: die Steuer, Landsteuer, Abgabe: adó, portzió. *Syn.* Daň, Danka, *vulg.* Porcia. 2) quaestura, ae. f. *Cic.* collegium de vectigalibus publicis; officium exactorium tributi (publici); die Steuer, Quästur, das Steueramt, Amt des Quästor, Steuercollegium: adó szedő tisztség.

† Berňe, f. idem.

berňe *adv.* rapaciter, räuberisch, ragadozva. 2) usitate, gangbar szokottúl, szokás szerént.

berní, á, é, *adj.* rapax, cis, räuberisch, ragadó, ragadozó. 2) usitatus, a um; acceptabilis, e; currens, tis: gangbar, von der Münze: szokott, bévett, folyó. *Syn.* platní.

Berňica, i, f. v. Berňička.

† Berňice, f. v. seq.

Berňička, i, f. coniux quaestoris (exactoris tributi): des Steuereinnehmers Frau, Steuereinnehmerin: adó szedő felesége. *boh.* Berňice.

Berňík, a, m. exactor vectigalium publicorum, quaestor, is, m. *Cic.* et *Nep.* Steuereinnehmer, Quästor: adó szedő.

berňíkow, a, e, *adj. poss.* exactoris vectigalium publicorum, dem Steuereinnehmer gehörig, adó szedőé.

† berňíků, et ůw, owa, owo, idem.

† b'erowí, á, é, *adj.* v. pohanceni, pohankowí.

Berún, a, m. Mesto české: Berauna, ae, f. Beraun, eine Stadt in Böhmen: Berón.

Berúnka, i, f. Berauna, *fluvius Bohaemiae:* Beraun, ein Fluß in Böhmen: Berón, tseh országban lévő folyó viz.

Beruſka, i, f. oniscus asellus, i, m. der Assel, ein Kellerwurm: szőrös papmatska, *féreg. Syn.* babin Macko, piwňiční Červ.

Beſeda, i, f. topiarium, i, n. sedilia sub umbraculis: Sommerlaube, Gartenzierde, Geländer: kertbéli fákkal (füvekkel) építtetett, ékes elő zöld hóltozat, lúgas szinetske. *Syn.* Lúbí, ze zeleneho Stromu priſtrogené. 2) collocutio, confabulatio, sermocinatio, nis, f. discursus, ûs, m. Sermo, nis, m. das Reden, das Gerede, Gespräch, der Diskurs, das Schwatzen mit jemanden: beszéd, beszélgetés: trétséles, trétsülés. *Syn.* Rozpráwka, Beſedowáňí. *Usus.* Ziſlime ſa na Beſedu. 2) apologus, i, m. fabula, ae, f. eine Fabel: mese. *Syn.* Báſeň. *Usus.* To ge len taká Beſeda.

Beſedár, a, m. topiarius, i, m. Sommerlaubenmacher, Lustgärtner: kerti lúgas *vagy* szín tsináló. *Syn.* rozkoſní Zahradňík. 2) sermocinator, discursor, fabulator, confabulator, collocutor, is, m. Gesprächführer, Erzähler, Schwätzer, Plauderer: beszéllő, trétsélő, trétsülő. *Syn.* Rozpráwač, Rozpráwkár.

beſedárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Besedárka, i, f. topiaria, topiarii consors: Lustgärtnerinn: kerti lúgas tsinálóné. 2) sermocinatrix, confabulatrix: Gesprächführerinn: beszéllöné, tsevegöné. *Syn.* Rozprawačka, Rozprávkárka.

besedarow, a, e, *adj. poss.* ex Besedár.

Besedarstwí, á, n. topiaria, ae, f. Lustgärtnerei, Kunst einen Lustgarten zuzurichten: kert ékesitő mesterség. *Syn.* rozkošné Umení záhradnícké.

Besedowání, á, n. v. Beseda.

besedowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: sermocinari, garrire, fabulari, confabulari, discurrere, narrare: sich unterreden, ein Gespräch (langen Diskurs) führen, schwatzen, vertraulich reden: beszélgetni, tsátsogni, tsevegni, trétsélni, trétsülni. *Syn.* rozprawať.

besňe, *adv.* rabide, rabiose, furiose, insane: toll, rasend, unsinnig: dühösen, dühös módon, veszettűl. 2) saeve, furiose, insane: wüthend, rasend, toll, zornig: nagy haragosan, kegyetlenűl, dühösködve. *Syn.* besňiwe, wsťekle, ukrutňe, *boh.* wzteklé.

Besnení, á, n. rabiositas rabiditas, rabie (furore) correptio: das Tollwerden, Rasen, Wüthen, Wüthung: dühödés, dühöskedés meg-veszekedés. *Syn.* Besnosť, Wsťekání, *boh.* Wzťekání.

besňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* besňi, v. besňiť sa.

besní, á, é, *adj.* rabidus, rabiosus, furiosus, insanus, a, um: toll, rasend, unsinnig, von Thieren, z. B. Hund: dühös, veszett. *Usus.* Besní Pes, rabidus canis, rasender Hund, veszett (dühös) kuttya. *Prov.* Besného hrá, festinat, er macht sich schnell davon: fut, mint a' dühös kutya. 2) saevus insanus, furiosus: toll, wüthend, sehr zornig: harágos, kegyetlen, dühös, dühösködő. *Syn.* wsťeklí, ukrutní, *boh.* wzteklí.

besnit sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* besňi sa: rabere (*a* rabo), furiosum (rabidum) fieri, rabire (*a* rabio) *Cic.* rabie corripi: toll werden, in Tollheit gerathen, rasen: dühödni, dühöskedni, meg-veszekedni. *Syn.* besňeť. 2) saevire, furere, insanire: wüthen, grausam seyn: kegyetlenkedni, dühösködni, kegyetlennek lenni. *Syn.* wsťekať sa, Ukrutnosť prewádzať, ukrutním biť, *boh.* wzťekati se. *Usus.* Ach nebesňi sa tak hrozne! ah ne saevi tantopere! *Ter.* ach wüthe nicht so grausam! jaj ne légy olly kegyetlen, jaj ne kegyetlenkedgyél, ne dühösködgyél!

Besňíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

besňíwať sa, al sa, ám sa, *freq.* ex besňiť sa.

besňiwe, *adv.* v. besňe.

besňiwí, á, é, *adj.* v. besní.

Besňiwosť, i, f. v. seq.

Besnosť, i, f. rabies, ei, f. insania, ae, f. furor, is, m. die Raserei, Tollheit: dühösség, ádázat, néki ádázás. *Syn.* Besnení Zbesnosť. *Usus.* Psá Besnosť, rabies canum, die Raserei der Hunde, kutyák dühösségek. 2) Saevitia, insania, furor: der Wuth, Tollheit, Grausamkeit: kegyetlenség, dühösség. *Syn.* Ukrutiňčtwí, Wsťeklosť, *boh.* Wzteklosť. Bohiňa Besnosť, i, e. Pekelnica: furia, Proserpina, dea *inferorum*: Höllengöttinn bei denen Alten, pokolbéli dühös aszszony.

Be-

Beſtia, e, f. bestia, bellua, fera, ae, f. Beſtie: bestye, vad, fene vad. *Syn.* Howado.

Beta, i, f. Elisabetha, ae, f. Eliſabeth, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: Ersébet, elsébet, örse v. Alžbeta.

† Béta, i, f. idem.

betčin, a, e, *adj. poss.* ex Betka, v. betuſčin.

betiň, a, e, *adj. poss.* Elisabethae, der Eliſabeth gehörig, ersébeté, örséé. v. alžbetin.

† b'etin, a, o, idem.

Betka, i, f. *dem.* ex B.ta. v. Betuſka. *boh.* B'etka.

betuſčin, a, e, *adj. poss.* parvae Elisabethae, dem Lieschen, gehörig, örsiké, ersébetkéé. *Syn.* betčin.

† b'etuſčin, a, o, idem.

Betuſka, i, f. parva Elisabetha, ae, f. Lieschen, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: ersébetke, ersike, örsik. *Syn.* Betka. *Vulg.* L'zka. *boh.* Bétuſka.

Bez, u, m. Strom: sambucus, i, f. *Plin. H. N.* sambucus nigra *Linn.* sabucus, i, f. *seren. Samm.* der Hohlueder, Holunder, Holder, Hohlunderbaum, Hohlunderſtrauch: bodzafa, borzafa. *Syn.* Ebez, Kbez bezowí Strom, Čerweni Bez, Sambucus racemosa. Linn. Hirſchenhohlunder, vörös bodza-fa. — Spanielſkí neb turecki Bez, syringa vulgaris: Linn. ſpaniſcher oder türkiſcher Hohlunder: spányiol *vagy* török bodza-fa. — Zahradňí Bez, sambucus hortensis, Garten hohlunder, kerti bodza-fa. 2) Zelina. Podzemní (podzemſkí, polní) Bez, actaea, ae, acte, es, f. *Plin. H. N.* ebulus, ebulum, i, n. *Virg.* sambucus terrestris: Sambucus ebulus Linn. Attich, Niederhohlunder, eine gewiſſe Staude: bodza, földi bodza. *Syn.* Chabzda. *boh.* Chabdí.

bez, ante plures consonantes, beze, *praep. reg. genit.* sine, praeter, absque, citra; ohne: nélkül, kivül. *Syn.* Krom, krome, mimo. *Usus.* Dneſ newím, abi ſa ždržalo bez Déſdu: hodie pluet, heute wirds vermuthlich regnen: ma esni fog. Bez mála, paene, fere, prope, propemodum: beinahe, faſt: majd-nem, kevés héja (alig), hogy nem. — Bez mála bich bol umrel: parum abfuit, quin morerer: beinahe wäre ich geſtorben: alig hogy meg nem haltam. Bez Meri, nad Merú: in immensum, unmäßig, mérték felett. Bez Odkládáňá, sine mora, ohne Verweilung, késedelem nélkül: Bez Odťahu, sine cunctatione, incunctanter, haud cunctanter: ohne Weigerung, késedelem nélkül. Bez Peňazi, sine pecunia, ohne Geld, pénz nélkül. Bez Pochibi, sine dubio, haud dubie, indubie, indubitanter: ohne Zweifel, kétség nélkül (kivül). Bez wšec keg Pochibnoſti, sine ulla dubitatione, ohne allen Zweifel: minden kétség nélkül. Ta wec tebe bez Pokuti (bez Treſtáňá) neodegde. Gá ſa preto, iſte ſpomſtwím, haud feres hoc inultum, dieſe Sache wird dir nicht umgeſtraft vergehen, nem mégy el-véle, nem maradsz azért büntetés nélkül. Bez Pomoci, citra opem, ohne Hilf, segétség nélkül. Bez Preſtáňá, assidue, ohne Unterlaß, szüntelen, szünet nélkül. Bez Rozwažeňá, bez Rozmiſlu, bez Rozumu: temere, ohne Ueberlegung, ész nélkül, vakmeröen,

röen, meg gondolatlanúl. Bez Škodi, sine damno, ohne Schaden, kár nélkül. Bez Sprawedliwosti, bez Swedowá: praeter aequm: praeter aeqvum et bonum *Terent.* unbillig, unrecht, az igazság kivül, hamissan. Bez Strachu, sine metu, ohne Furcht, félelem (meg rettenés) nélkül. Nebude bez Užitku, non erit abs re, es wird ja nutzen, nem lész híjába; használni fog.

Bežáňí, á, n. cursus, ûs, m. cursio, nis, f. fuga, ae, f. curriculum; i, n. das Laufen, Rennen, der Menschen, Thiere, Gestirne, Flüße, Kugeln: futás, szaladás, folyás, járás etc. v. Beh.

bežat, žal, žím, *praes.* (*futur.* probežím, probehňem) V. I. *imp.* bež, et pobež, pob'ehňi (bež adhibetur de motu a loqventis vicinia suscipiendo, alias vero probehni): currere, fugere, laufen, futni, szaladni. *Syn.* utekat. *boh.* b'ežeti. *Usus.* Kam ale zas bežíš? quorsum curris (festinas)? wo laufst du denn wieder hin? vallyon hová futsz? hová sietsz? Musel pre Piwo bežat, iussus est cito adferre cerevissiam, er mußte geschwinde Bier holen, serért kellett mennie (futnia); serért futtattatott. S teg Swetlice (Izbi) beží Zima, ex hoc cubiculo venit frigus, aus dem Zimmer läuft Kälte: abból a' szobából hideg jön. Pod' pobežíme (pobehňeme): veni, curremus: komm, wir wollen laufen: jerj, majd futunk. Tak, gakobi leteli, bežá: avium volatum adaeqvant cursu, sie laufen so eilfertig, als wenn sie fliegeten: olly sebessen mennek, mintha repülnének. Nech beží, currat, er mag laufen: hadd fusson. Nechag, nech beží: sine, currat: laß ihn laufen (erlaubend) ne bántsdd ötet, hadd fusson. 2) fluere, manare: laufen, fließen: futni, folyni. *Syn.* tect. *Usus.* Woda beží. 3) labi, delabi, praeterlabi, agi: laufen, vorbei seyn, verfließen: múlni. *Syn.* ist', míňat sa. *Usus.* Sedmí Mesác beží, gak: agitur (delabitur) mensis septimus, cum: es ist schon der siebende Monath, daß: már hetedik hólnapja vagyon, hogy.

bezbožňe, *adv.* impie, improbe, nefarie, scelerate, scelestе: gottlos: istentelenül, nem jámborúl, latrúl, szörnyen, gonoszúl. *Syn.* bohaprázňe, bezbožňicki.

bezbožní, á, é, *adj.* improbus, impius, irreligiosus, sceleratus, scelestus, nefarius, a, um: gottlos: nem jámbor, istentelen, hitetlen, nagy lator, gonosz. *Syn.* bohaprázní, bezbožňicki.

bezbožničcin, a, e, *adj. poss.* improbae, dem gottlosen Frauenzimmer gehörig, istentelen aszonyé. *adv.* bezbozničkin.

Bezbožnička, i, f. improba, impia, scelerata *femina*: ein gottloses Frauenzimmer: istentelen, gonosz személy (aszszony leány). *Syn.* bohaprázná Ženská, Bezdušňica.

bezbožňicki, *adv.* more impiorum, gottlosermäßig, istentelenek módjára. v. bezbožňe.

bezbožňickí, á, é, *adj.* impios adtinens, die Gottloser betreffend, istenteleneket illetö. v. bezbožní.

Bezbožnictwí, a, n. v. Bezbožnost'.

Bezbožňík, a, m. improbus, irreligiosus, impius, sceleratus, scelestus, i, m. ein gottloser

ofer Mensch, istentelen. go-
iosz ember. *Syn.* Bezdušník,
ohapráźni Člowek.
božníkow, a, e, *adj. poss.*
mprobi, dem gottlosen Manne
ehörig, istentelené.
božnosť, i, f. impietas im-
robitas, irreligiositas, tis,
. res improba, scelus, eris,
. Gottlosigkeit, istentelenség,
onoszság, latorság. *Syn.* Bo-
apráźnost, Bezbožnictwí.
radí, á, é, *adj.* imberbis,
: unbärtig: szakállatlan, ifiú.
yn. kterí Bradi nemá.
cstní, á, é, *adj.* invius, in-
rvius, avius, devius, a, um:
ngangbar, z. B. der Weg; un-
egsam: útatlan, út nélkül
ló, járatlan, mellyen el-nem
ehetni.
zdačne, *adv.* v. bezdečne.
zdační, á, e, *adj.* v. bezde-
í.
zdaki *adj.* v. bezdeki.
ečne, *adv.* invite, coacte:
gern: akarat ellen, erővel,
nszerítve nem örömest. *Syn.*
zdeki, násilne, neráď, new-
ne, protiwňe, *vulg.* bez-
čne.
ční, á, é, *adj.* invitus, co-
us, a, um, ungern, aka-
tya ellen való, kénszerít-
ett, erőltetett. *Syn.* násil-
newdeční, protiwní, *vulg.*
dační. *Usus.* Bezdečná
uzba, angaria, ae, f. *Par-*
t. invitum servitium: der
hndienst, kéntelen (kénsze-
etett) szolgálat *vagy* mun-

ki, *adv.* v. bezdečne, *vulg.*
daki.
lne, *adv.* indivisibiliter,
heilbar, el-oszhatatlanúl.
i. nerozdelní. *boh.* bezdílní.
lnosť, i, f. indivisibilitas,
f. Untheilbarkeit, el-oszhá-

tatlanság. *Syn.* Nerozdelnosť. *boh.* Bezdilnost.
Bezdetkiňa, i, f. sterilis (infecunda) mulier: ein unfruchtbares Weib, magtalan aszszony. *Syn.* Neplodná (nerodicá) Žena.
† Bezdetkiňe, f. idem.
bezdetní, á, é, *adj.* improlis, e: ohne Kinder: gyermektelen, magtalan: *Syn.* neplodní, nemagíc Ďeti.
Bezdetstwí, a, n. sterilitas, infecunditas mulieris: die Unfruchtbarkeit des Weibes, magtalanság. *Syn.* Neplodnosť.
† bezdilňe, *adv.* v. bezdelňe.
† bezdilní, á, é, *adj.* v. bezdelní.
† Bezdílnost, i, f. v. Bezdelnosť.
bezduší, á, é, *adj.* v. bezdúšní.
bezdušňe, *adv.* exanimate, inanimate: unbelebt, entseelt: elhóltan, halva, lélketlenül.
bezdušní, á, é, *adj.* exanimis, e: exanimatus, inanimatus, a, um: leblos, unbelebt, entseelt: elhólt, lelketlen, lélek nélkül való. *Syn.* bezduší, nemagcí Duše (Žiwobitá).
Bezdušňica, i, f. improba, animam non curans *femina*: gottloses Frauenzimmer: gonosz, istentelen, lelkével nem gondoló személy. *Syn.* Bezbožňica.
Bezdušňík, a, m. improbus, animam non curans *homo*: ein gottloser Mensch, der seine Seele nicht mehr achtet, schätzet: istentelen (lelkével nem gondoló) ember. *Syn.* Bezbožník.
bezectňe, *adv.* inhoneste, infamiter indecore: ehrlos, ohne Ehre: tisztességtelenül, gyalazatóssan, éktelenül, betstelenül. *Syn.* nehanebliwe, nepoctiwe, nestidaťe.

be-

bezectní, á, é, *adj.* inhonestus, famosus, infamatus, a um; infamis, e: ehrlos, unehrlich, ohne Ehre: tisztességtelen, meg gyaláztatott, gyalázatba kevertt, gyalázatos. *Syn.* nehanebliwí, nepoctiwí, nestidatí. *Usus.* Bezectní Člowece! infamis homo! du ehrloser Mensch! te betstelen ember (gyalázatos kutya)!

Bezectnost', i, f. inhonestas, tis, f. infamia, ae, f. Ehrlosigkeit, betstelenség, gyalázat, rosz hir, név. *Syn.* Nehanebliwost', Nepoctiwost', Nestidatost'.

bezední, á, é, *adj.* expers fundi, fundo carens, sine fundo: grundlos, bodenlos: feneketlen, fenék nélkül való. *Syn.* bez Dna.

Bezek, zku, m. *dem.* ex Bez.

bezek, *adv.* sane, omnino, hem, papae! ey! bezzeg, bizonnyal, v. ozag.

† bezelstne, *adv.* v. bezlestňe.

† bezelstní, á, é, *adj.* v. bezlestní.

† Bezelstnost, i, f. v. Bezlestnost'.

† B'ežení, n. v. Bežáňí.

† bezesfkodní, á, é, *adj.* v. bezfkodní.

† b'ežeti, žel, žím, *fut.* pob'ehnu, *imp.* b'ež et pob'ehňi, v. bežat.

bezhlawí, á, é, *adj.* acephalus, a, um: der ohne Kopf ist: fő (fej) nélkül való. *Syn.* Bezhlawec.

Bezina, i, f. sambucetum, i, n. Hohlunderstaude (strauch): bodza-fás hely. *Syn.* Ebezina, Rbezina. 2) v. seq.

Bezinka, i, f. acinus (bacca), sambuci, sambucum (sabucum), i, n. *virg.* der Hohlunder, die Hohlunderbeere: bodza-fa gyümölts. *Syn.* bezowé Zrno. *boh.* Bzinka.

bežkem, *adv.* cursim, currendo: eilends, laufend: futva, sietve, hamarkodva. *vulg.* bežkom. 2) cursim, in cursu: im Laufen, laufend: futva, futásban. *Syn.* w Behu.

bezkostní, á, é, *adj.* exos, is: ohne Beinen (Gräten): tsontatlan, tsont nélkül való. *Syn.* Kost'i nemagící.

bezlestňe, *adv.* v. uprimňe.

bezlestní, á, é, *adj.* v. uprimní.

Bezlestnost', i, f. v. Uprimnost'.

Bezmenec, nca, m. v. seq.

bezmenní, á, é, *adj.* anonymus: Namenlos, der sich nicht nennet: nevetlen, név nélkül való. 2) ignobilis, e: unberühmt, Namenlos: nem híres, nemtelen. 3) immensus, a, um; inenarrabilis, e: unaussprechlich, namenlos: ki mondhatatlan. *Syn.* newipowedetedelní, newislowitedelní.

bezmesáčňe, *adv.* sine luce, illuminariter tenebrose, tenebris, in obscuro, spisse: bei finster Nacht, im Finstern: világtalanúl, hóld világ nélkül, setétesen. *Syn.* tmawe, po Tme.

bezmesáční, á, é, *adj.* illunis, e; luce carens lunari, tenebricosus, obscurus, spissus, a, um: finster: világtalan, hóld világ nélkül való, setétes.

† bezmesíčňe, *adv.* v. bezmesáčňe.

† bezmesíční, á, é, *adj.* v. bezmesáční.

bežňe, *adv.* leviter, obiter, superficialiter, perfunctorie, raptim, cursim: nur obenhin, leichtweg, leichthin, obenhin, eilends, rips raps: imigy amúgy, immel ámmal, sebesen, gyorsasággal, igen hamar, tsak múlolag, tunyán, szunnyadva, el futva rajta. *Syn.* ledabo-

olo, ledagako, powrchňe. 2) negligenter, incurie: oben hin, achläßig: gondviseletlenül, immel ámmal, restül, túnyáúl. Syn. leňiwe, nedbanliwe. 3) synoptice, breviter: kurz, kurzum, kürzlich, in der Kürze: röviden, rövid summában. Syn. krátko, na krátto. 4) vulgariter, communiter: gemein, gemeinlich, gemeiniglich, gewöhnlich: közönséges módra (módon), közönségesen. Syn. obecňe. 5) usitate, gangbar, szokottúl, szokás szerént. Syn. ...rňe.

...ežňe, adv. idem.

...i, á, é, adj. superficialis, perfunctorius, a, um: oberflächlich, nur oben hin geschehend: gondatlan, szunnyadó-, el-futó rajta, immel ámmal való. Syn. powrchňí. 2) vulgaris communis, e: gemein, gewöhnlich: közönséges, mindennapi. Syn. obecní, wsedni. 3) negligens, deses, incurius, a, um: nachläßig: rest, túnya, gondatlan. Syn. leňiwí, nedbanliwí, nestarostliwí, nepečliwí. 4) synopticus, ...ctus, cursivus, a, um; ...vis, e: kurz: rövid. Syn. ...tkí. 5) usitatus, a, um; vi...s, tis: gangbar: szokott, ...vett, erejében lévő. Syn. ...ní, bežící, Usus. Bežná ...čag, usitata consvetudo, ...auchliche Gewohnheit, bé... szokás. To w mnohích ...čách bežné gest: hoc mul...in rebus usu venit (usita...est): dies läuft (wirds ge...cht) in vielen Sachen: ez ... dologban szokás.

...ní, á, é, adj. idem.

...hí, á, é, adj. apes, dis ...pus odis, m. Plin. H. N. ... uno vel utroque pede ca... ohne Fuß, dem einer, oder beide Füße fehlen: lábatlan, láb nélkül való; a' kinek egy, vagy mind a' két lába nintsen. Syn. Nohí nemagící. Plur. Nom. Beznozí, apodes.

beznosí, á, é, adj. naso carens, naribus truncatus, a, um: der keine Nase hat: orratlan, or nélkül való, a' kinek orra nintsen.

Beznost', i, f. superficialitas, tis, f. Oberflächlichkeit, wenn etwas nur obenhin geschieht: sietség, el-futás rájta, immel ámmal (imégy amúgy) valo dolog. 2) v. Leňiwost', Nedbanliwost'. 3) v. Krátkost'. 4) v. Obécnost. 5) v. Običag.

bezočí, á, é, adj. cocles, itis; uno vel utroque oculo carens: ohne Augen: fél szemü, egy szemü, kandits, kantsal.

bezočiwe, adv. impudenter, impudice, scurriliter: unverschämt, mit Unverschämheit, z. B. reden: szemtelenül. Syn. nehaneblíwe, nestidate.

bezočiwí, á, é, adj. impudens, effrons, tis; scurrilis, e; procax, cis: unverschämt: ortzátlan, fajtalan, szabados nyelvü, szemtetelen, szígyen nélkül való. Syn. nehanebliwí, nestidatí. Usus. Bezociwím bit, unverschämt seyn, szemtelenné lenni. Ge tak bezočiwí, že prawi: ea est impudentia; ut dicat: er hat die Unverschämtheit zu sagen (und sagt): olly szemtelen, hogy merészeli mondani.

Bezočiwost', i, f. impudentia, ae, f. Unverschämtheit: szemtelenség, ortzátlanság. Syn. Nehanebliwost', Nestidatost'.

bezostní, á, é, adj. sine festucis, carens festucis: ohne Spreißen, ohne Splittern: szalkat-

kailan, szalka nélkül való. *Syn.* Ošťí nemagící.

bezowí, á, é, *adj.* sambuceus, a, um: von Hohlunder: bodzás, bodza-fás, borza-fás, borzingos, bodza-fából való. *Syn.* gbezowí, kbezowí. *boh.* bzowí. Bezowí Kwet, flos sambuci, Hohlunderblüte, Hohlunderblüh, bodza-virág, bodza-fa virág. Bezowí Lekwár, saba sambucea, succus acinorum sambuceorum densatus, rob sambuci: Hohlundermus, bodza lekvár. Bezowá Huba, auricula Iudae, fungus sambuci, Peziza Auricula *Linn.* Hohlunderschwamm, Judasohr, bodza-fa gomba. Bezowé Zrnko, v. Bezinka.

bezpečen, bezpečno, v. bezpeční.

bezpečení, á, é, *p. c.* tutus (securus) redditus, a, um: versichert, in Sicherheit gestellt: kezesség által meg erősíttetett.

Bezpečení, á, n. cautio, satisdatio, satisacceptio, nis, f. Versicherung, durch Bürgen, Geld, Wechsel, Handschrift: kezesség vallás, felőle felelés: kezesség által meg-erősítés, hitel, kézirás vétel. *Syn.* Ubezpečení. 2) chirographum, i, n. Syngrapha. ae. f. Sicherheit in Handschrift, oder Wechsel selbst: kézirás. *Syn.* Obligátor, Spis, Pismo.

bezpečit, il, ím, V. I. *imp.* peč, ňekoho: tutum reddere, cavere alicui de re, satisdare alicui: versichern etwas, deswegen Sicherheit geben, durch Bürgen, Wechsel; versichern jemand: kezest vetni, kezesnek lenni. *Syn.* sťát za nečo ňekomu, ubezpečit. *Usus.* Gá to bezpečím za to stog'm, satisdatur fide mea: ich versichere es, én lészek kezes. 2) nečo: reddere rem tutam: versichern etwas, in Sicherheit stellen: valamit bátorságossá tenni. *II. rec.* bezpečit sa, na nečo, na ňekoho: niti, fidere, confidere, alicui rei, vel homini: sich verlassen auf etwas, auf jemand: valamire vagy valakire magát bízni, valamiben vagy valakiben (valamihez, vagy valakihez) bízni. *Syn.* zanchat sa na nečo; na ňekoho. *Usus.* Na mňa sa bezpečte: confidite mihi, in me: verlassen sie sich auf mich: bízzátok magatokat én reám. Naseba sa bezpečit, confidere sibi, sich selbst trauen, magához bízni. Bezpečit sa na dobré Zdrawí, a stálé Sčasťí; confidere firmitate corporis et stabilitate fortunae *Cic.* sich auf die gute Gesundheit und beständiges Glück verlassen, erejéhez, szerentséjéhez bízni. Na žádného sňích sa nebezpečil, in nullo illorum confidebat, er verlafste sich auf niemanden von ihnen, azok közzül egyikhez sem bízik vala. Na Boha sa bezpeč confide in Domino. verlasse dich auf Gott, bízzál Istenben.

Bezpečíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bezpečíwat, al, ám, *freq.* ex bezpečit. *II. rec.* bezpečíwat sa, *freq.* ex bezpečit sa.

bezpečňe, *adv.* secure, intrepide: sicher, ohne Kummer, ohne Furcht: bátran, bátorságossan. *Syn.* nebogazliwe, bez Strachu. *Usus.* Bezpečňe (bez Strachu) spát, in utramque aurem dormire, sicher (ohne Sorgen) seyn, bátran (félelem nélkül) alunni. 2) tute, tuto, sine periculo: sicher, ohne Gefahr: bátran, bátorságosan, veszedelem nélkül. *Syn.* bez Nebezpečenstwá. *Usus.* Abi sem bezpečňe sem i tam isť mo-

ohel, ut tuto commeare pos-
n *Caes.* damit ich sicher aller
ten gehe, hogy bátrán me-
ssek 's jöhessek. Gak da-
o bezpečňe možeš, pokra-
ş: quatenus tuto possis,
gredere: so weit du sicher
en kannst, gehe nur: a men-
ire bátran, és veszedelem-
kül mehetsz, tsak eredgy.
certo, certe, haud dubie:
iß, zuverläßig: bizonyára,
onyosan, bizonnyal. *Syn.*
, neomilňe, nepochibňe,
ke, doista.
ní, á, é, (*abs.* bezpečen,
ečno) *adj.* securus, in-
idus, inpavidus, a, um:
, ohne Kummer, ohne Furcht:
r, bátorságban élő, tsen-
mérész. *Usus.* Bezpeč-
bit, securum esse, ohne
mer seyn, bátorságban él-
lenni. 2) tutus, a, um:
, vor etwas, ohne Gefahr,
ságos. 3) certus, a, um,
, zuverläßig, bizonyos.
istí, neomilní, nepochib-

nosť, i, f. securitas, tis
icherheit, wenn man ohne
ner, ohne Furcht ist: bá-
g, félelem (gondoskodás)
l való létel. 2) securitas,
ı, i, n. Sicherheit, wenn
ohne Gefahr ist: bátorság,
elem nélkül való létel.
Bezpečeňí.
wáňí, á, n. *Nom. Verb.*
q.
vať, čowal, čugem, *freq.*
zpečiť. *II. rec.* bezpečo-
a, *freq* ex bezpečiť sa.
á, é, *adj.* inplumis, de-
s, e, *Plin. H. N.* plu-
rivatus (carens): ohne
, keine Federn habend:
an, pihetlen, mezéte-

ňe, *adv.* praeter ne-
cessitatem, haud necessario, supervacanee, supervacuo: unnöthig, unnöthiger Weise: szükségen kivül, szükség felett, haszontalanúl. *Syn.* bez potrebi, nepotrebňe. *boh.* bezpotřebňe.

bezpotrební, á, é, *adj.* haud necessarius, supervacaneus, supervacuus, a, um: unnöthig, nicht nothwendig, überflüßig: nem szükséges, szükség felett való, hijábau való, haszontalan. *Syn.* nepotrební. *boh.* bezpotřební.

Bezpotrebnosť, i, f. supervacaneitas, tis, f. haud necessaria conditio: eine unnöthige Beschaffenheit: szükség felett való tulajdonság. *Syn.* Nepotrebnosť.

Bezprawí, á, n. iniustitia, iniuria, ae, f. Unbilligkeit, Unrecht: törvénytelenség, méltatlanság, hamisság, boszszúság, rövidség. *Syn.* Neprawí.

bezpráwňe, *adv.* iniuste, inique, iniuriose: unrecht, ungerecht, unbillig, törvénytelenül, hamisan, nem igazán, méltatlanúl. *Syn.* nepráwňe, nesprawedlíwe.

bezpráwní, á, é, *adj.* iniustus, iniquus, a, um: ungerecht, unbillig: törvénytelen, hamis, nem igaz, méltatlan, képtelen. *Syn.* nepráwní, nesprawedliwí.

Bezpráwnosť, i, f. v. Bezpráwí.

bezpretržňe, *adv.* v. nepretržňe.

bezpretržní, á, é, *adj.* v. nepretržní.

Bezpretržnosť, i, f. v. Nepretržnosť.

bezprstí, á, é, *adj.* uno vel pluribus digitis carens: dem ein, oder mehrere Fingern mangeln: ujjatlan.

bezrozdelňe, *adv.* v. bezdelňe, nerozdelňe.
bezrozdelní, á, é, *adj.* v. bezdelní, nerozdelní.
Bezrozdelnosť, i, f. v. Bezdelnosť, Nerozdelnosť.
bezrozumi, á, é, *adj.* intellectu carens, stultus, delirus, a, um: unverständig, unsinnig, dem an dem Verstande gebricht: esztelen, eszetlen, meg-bódult, eszelös, döre, bolond. *Syn.* blázňiwí, nerozumní.
bezruki, á, é, *adj.* una vel utraque manu carens: dem eine, oder beide Hände fehlen: kezetlen.
bezſkodne, *adv.* v. neſkodne.
bezſkodní, á, é, *adj.* v. neſkodní.
Bezſkodnosť, i, f. v. Neſkodnosť.
bezſlukí, á, é, *adj.* v. bezſukí.
bezſtidaťe, *adv.* v. neſtidaťe.
bezſtidati, á, é, *adj.* v. neſtidatí.
Bezſtidatosť, i, f. v. Neſtidatosť.
bezſtidňe, *adv.* v. neſtidňe.
bezſtidní, á, é, *adj.* v. neſtidní.
Bezſtidnosť, i, f. v. Neſtidnosť.
bezſtúdňe, *adv.* v. neſtúdňe, neſtidaťe.
bezſtúdní, á, é, *adj.* v. neſtúdní, neſtidatí.
Bezſtúdnosť, i, f. v. Neſtúdnosť, Neſtidatosť.
bezſúčí, á, é, *adj.* v. seq.
bezſukí, á, é, *adj.* enodus, a, um; enodis, e: ohne Knotten, bötkök nélkül való, tsomótalan, görtstelen, görtsetlen. *Syn.* bezuzďí, bezſlukí, bezſukí.
bezťelní, á, é, *adj.* incorporeus, a, um; spiritualis, e: unkörperlich, ohne Körper: test nélkül való, testetlen, testelen.
bezuzdí, á, é, *adj.* v. bezuzdní.
bezuzdňe, *adv.* effrenate, irrefrenate, sine retentione: unaufhaltbar, unaufhaltsam: vakmeröképen, vakmeröül, feneül, zabolátlanúl, szilajúl.
bezuzdní, á, é, *adj.* effrenus, efrenatus, irrefrenatus, a, um; effrenis, non capax retentionis: unaufhaltbar, unaufhaltsam: vad, fene, szilaj. *Syn.* bezuzdí.
Bezuzdnosť, i, f. effrenatio, irrefrenatio, nis, f. vis invicta: Unaufhaltsamkeit: vakmerö zabolátlanság, vadság.
bezuzďí, á, é, *adj.* v. bezſukí.
bezwlasí, á, é, *adj.* v. liſí.
bezwtipňe, *adv.* infacete, inficete, illepide, infabre: unwitzig: ízetlenül, kedvetlenül, értetlenül, faragatlanúl, mesterségtelenül, daraboson, üszögében, parasztúl. *Syn.* newtipňe, bez Wtipu, bez Pochopnosťi. 2) frigide, frostig, hidegen. 3) dementer, unwitzig, aberwitzig, esztelenül, bolondúl.
bezwtipní, á, é, *adj.* illepidus, infacetus, inficetus, infabricatus, a, um: unwitzig, nicht witzig: értetlen, kedvetlen, ízetlen, durva, faragatlan, mesterségtelen, darabos, paraszt, emberségtelen. *Syn.* newtipní, bez Pochopnosťi, bez Wtipu, bez Súdu. 2) frigidus, a, um: frostig, unwitzig: hideg. 3) amens, demens, tis. aberwitzig, unwitzig: esztelen, bolond.
Bezwtipnosť, i, f. infacetiae, inficetiae, arum, f. insulsitas, tis, f. Unwitz, Mangel des Witzes: paraszt (embertelen } beszédek, értetlen (ízetlen } tréfák, ostoba ág, disztelenség. 2) amentia, dementia, ae, f. Aberwitz, Unwitz: esztelenség, balgatagság. *Syn.* Newtipnosť.

bez=

zženní, á, é, adj. v. seq.
zženskí, á, é, adj. coelebs, bis, omn. carens uxore: ehelos, ledig: nötelen. Syn. bezženní, neženatí, slobodní.
bezzenstwí, á, n. coelibatus, ûs, m. der ehelose Stand, die Ehelosigkeit, das unbeweibte Leben: nötelenség.
bezziwotní, á, é, adj. inanimus exanimus, inanimatus, a, um; carens vita, inanimis, e: leblos, unbelebt, ohne phisisches Leben, was nie Leben hat: élet nélkül való. Syn. neziwotní, bez Ziwota.
bezzubí, á, é, adj. edentulus, a, um; dentibus carens: zahnlos: fogatlan, fog nélkül való. Syn. Kolozubí.
* Bgeda, i, f. v. Béda Bída.
* Bgedení, á, n. v. Bídení.
* bgedit, il, im, V.I. imp. bged. v. bídit.
* bgedňe, adv. v. bídňe.
* bgední, á, é, adj. v. bídní.
* Bgedowáňí, á, n. v. Bídowáňí.
* bgedowať, dowal, dugem, v. bídowať.
* Bgel, u, m. v. Bel.
* bgele adv. v. bíle.
* bgelení, á, é, v. bílení.
* Bgeleňí, á, n. v. Bíleňí.
* Bgeleňisko, a, n. v. Bílidlo.
* Bgelič, a, m. v. Bílic.
* Bgelica, i, f. v. Belica.
* Bgelidlo, a, n. v. Bílidlo.
* Bgelisčo et Bgelisko, a, n. Bílisčo, Bílisko.
* bgelit, il, ím, V.I. imp. bgel, v. bílit.
* Bgelohlawec, wca, m. v. Belohlawec.
* Bgelohlawí, á, é, adj. v. belohlawí.
* Bgelohorec, rca, m. v. Belohorec.
* Bgelsko, a, n. v. Bílsko.
* Bgelon, a, m. v. Belon.
* Bgelosť, i, f. v. Bílosť.
* bgelúčičkí, á, é, adj. v. bílúčičkí.
* bgelúčkí, á, é, adj. v. bílúčkí.
bi, in num. sing. 1-ma pers. bich et bisem, in 2) bisi et bis, in 3) bi: in Num. Plur. 1-a pers. bisme (boh. bichom) in 2-da biste, in 3-a bi, Conj. exprimit Latinorum et Germanorum coniunctivum, seu proprie Optativum: drückt den deutschen und lateinischen Konjunktiv, oder eigentlich den Optativ aus: conjunctivust, vagy Optativust, a' németeknél, és Deákoknál fejezi ki. Usus. Čo ale bich (boh. pakbich), gá to mluwil? cur ego id loqvar? warum sollte ichs den reden? miért mondanám (beszélném) én aztat (eztet)? Dobre bis bol učiňil (boh. dobřebis bil udelal), recte (bene) fecisses, du hättest gut gethan: jól tselekedtél vólna. Kdobi řekel, že ge to Kameň? quis putet hunc lapidem esse? wer dächte, daß es ein Stein wäre: ki gondolná, hogy ez kö légyen? Kričí, gakobi plakal a Slzički neumorí (newipusť í): eiulat, quasi fleat, et nec lacrymulam emittit: er schreiet, als wenn er weinte, und vergießt keine Thräne: nyifog (jajgat), mintha sírna, és egy könyvhullatáskát sem botsát ki a' szemiböl. 2) Desiderium notat: zeigt es eine Begierde an; valamelly kivánságot jelent. Usus. Bito Boh dať ráčil! faxit Deus! das wollte Gott geben! Isten adgya, engedgye meg. Pilbich, sitio, mich dürstet, szomjúhozom, ihatnám. Snadbisi spal? forsan dormitas (cupis dormire)? es schläfert dich vielleicht? ta-

talán alhatnál? Snadbisi tu-
towal nad Smrtú mogú? indoleres forsitan fatis meis? wär dir Leid über meinen Tod? möchtest du mich bedaueren, wenn ich sterben sollte? bánnád a' halálomat?

Bíbic, a, m. Ptáť: gavia *Plin. H. N.* ae, f. gavia vulgaris klein. tringa vanettus Linn. Kibitz, ein Vogel: bibets, gödény, libotz, egy mag-szedő madár *Par. Pap.* bíbitz. *Syn.* Čagka, *boh.* Čegka.

bíbicowí, á, é, *adj.* ex praec.

† Bibláť, e, m. v. Bibliár.

† Bibliářka, i, f. v. Bibliárka.

† Bible, f. v. Biblia.

† Bibli, f. v. seq.

Biblia, i, f. biblia, orum, n. Sacra scriptura, literae sacrae, libri divini (sacri), vetus et novum testamentum, verbum Dei scriptum: die Bibel, heilige Schrift, alt und neues Testament, geschriebenes Gottes Wort, heilige Bücher: Biblia, szent irás; ó és új Testamentom, Istennek irtt igéje, isteni Könyvek. *Syn.* Swat'e Písmo, Starí a nowí Zákon, písané Slowo Božké. *boh.* Bible, Biblí.

Bibliár, a, m. scripturista, Biblia sedulo legens: der die Bibel fleißig liest: a' Bibliát (szent Irást) olvasó. *Syn.* Swatého Písma Čitač. *boh.* Bibláť.

Bibliárka, i, f. sedulo scripturam sacram legens *femina*, die die Bibel fleißig liest: szent irást szorgalmatossan olvasó személy. *Syn.* Swatého Písma Čitačka. *boh.* Bibláťka.

biblicki, *adv.* biblice scripturistice: biblisch, szent irás szerént. 2) libris divinis consentanee: biblisch, bibelmäßig: szent iráshoz álkalmaztatva, Sz. irással meg egyezve.

biblický, á, é, *adj.* biblicus, scripturisticus, e Libris Divinis sumtus, a, um: biblisch, aus der Bibel genommen: szent Irásbéli, szent Irásból ki-vett. *Syn.* z Písma Swatého witáhnutí (wzatí) 2-*do.* Libris Divinis consentaneus, a, um: der Bibel gemäß, bibelmäßig, biblisch: a' szentIrással meg egyező.

† Bibliotéka, i, f. Kňiháreň, Kňihárňa, Kňihowňa.

† Bibliotekář, e, m. v. Kňihar, Kňihowar, Kňihowňík.

Bič, a, m. mastix, gis, m. flagrum, flagellum, i, n. verber, is, n. *Terent. Virg.* die Peitsche, der Geisel: ostor, v. Korbáč.

* Bičak, u, m. v. Kriwák.

Bicání, á, n. v. Bučání.

* bičať, čal, čím, V. l. *imp.* bič. v. bučať.

Biček, čka, m. *dem.* iuvencus, parvus taurus: ein junger Stier, kis (fiatal) tinó, tinótska. *Syn.* Bugáček.

Bíček, cka, m. *dem.* idem.

bich, *contractum ex* bisem, v. bi.

† bichom, pro bisme, v. bi.

Bičíček, čku, m. *dem.* ex seq.

Bičík, u, m. *dem.* parvum flagrum, flagellum, i, n. Peitschen, kis ostor, ostorotska. *Syn.* Bičíček, v. Korbáčík.

Bičisčo, a, et ača, n. *Plur. N.* Bičisčata. v. seq.

Bičisko, a, n. bacillus (manubrium) mastigis, cui alligatur flagrum: Peitschenstiel, Peitschenstab: ostor nyel. *Syn.* Bičisčo.

† Bičiske, é (ěte, plur. kiata), n. idem.

* Bičisko, a, et aka, n. idem.

bičowaní, á, é, *part. const.* flagellatus, flagellis caesus, a, um: gegeißelt, gepeitscht: ostoroztatott, meg ostoroztatott. *Syn.* slahaní, korbačowaní.

Bí-

čowáňí, á, n. flagellatio, flagellis coesio, verberatio, nis, f. das Geißeln, Peitschen: ostorozás, meg ostorozás. *Syn.* Šláhání, v. Korbačowáňí.
bičowať, čowal, čugem, V. I. *imp.* čug: flagellare, flagellis caedere (peroutere), verberare: geißeln, peitschen: ostorozni, meg ostorozni. *Syn.* Bičem šláhať, v. korbačowať.
Bičowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
bičowáwať, al, ám, V. I. *imp.* wag. *freq.* ex bičowať: solere flagellare, pflegen zu geißeln, szokni ostorozni.
bičowňe, *adv.* flagellatorie, flagellabunde: geißlich, ostorozva, korbatsolva.
bičowní, á, é, *adj.* flagellatorius, flagellabundus, a, um: geißlich, ostorozó, veszszöző.
bičoowniččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Bičownička, i, f. flagellatrix, cis, f. flagellans *fem.* Geißlerinn, ostorozóné. *Syn.* Šláháčka.
Bičowňík, a, m. flagellator, flagellans, flagello caedens vir: Geißler: ostorozó, korbátsoló. *Syn.* Šláhač. v. Korbačowňík.
bičowňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec.
Bid, a, m. Bidus, i, m. Byd, ein Mannsname: bid.
Bída, i, f. miseria, aerumna, ae, f. *Cic.* res miserae (afflictae); das Elend, Unglück, elender Zustand, Mühseligkeit, Noth: nyomorúság, szükölködés, nyomorúlt állapot. *Syn.* Chudoba, Núdza, Psota, Súženosť, Sužowáňí, Uzkosť. *vulg.* Bgeda, v. Bíďeňí.
Bidelce, lca, m. pertica occaria, eine Stange, woran die Egge gebunden ist: tésla, tésla rúd. *Syn.* Tažadlo.
Bidelko, a, n. *dem.* ex Bidlo: perticula, parva pertica: eine kleine Stange: teslátska, tésla rúdatska. *boh.* Bidílko.
Bíďeňí, á, n. misera vita, nothdürftiges Leben, szegény élet. *Syn.* Psotowáňí, Psoťeňí.
bíďiť, il, ím, V. I. *imp.* bid: cum miseria (aerumna fortuna adversa) conflictari *Nep.* misere vivere: in der Noth leben: szegényen (szegénységben) élni. *Syn.* psotowať, psoťiť.
Bidleňí, á, n. habitatio, nis, f. das Wohnen, die Wohnung: lakás, maradás, szállás. *Syn.* Bíwáňí. *Usus.* Bidleňí na Poli, ináč Sedláctwí, rusticatio, das Landleben, parasztolkodás, mezőn élés.
bidleť, lel, lím, V. I. *imp.* bidli: habitare, colere, incolere, residere: wohnen einwohnen: lakni. *Syn.* bíwať, obiwať, *boh.* bidliti et bidleti. *Usus.* On tam bidlí, illic habitat: dort wohnt er, ott lakik ő.
bidlící, á, é, *part. praes.* ex praec. habitans, wohnend, lakozó, lakó. *Syn.* bíwagící. *Usus.* Bidlící pod nami Ludá, antipodes, antichones, um, m Inwohner unter uns, Gegenwohner, Leute, so ihre Füße gegen uns kehren: lábbal hozzánk fordúlt népek. Okolo nás blidlící, Súsedi, Okoličňí Ludá: vicini, accolae, perioeci, *orum*, *m. plur.* die Benachbarten, Umherwohnende: szomszédink, körülöttünk lakó emberek. Pred nami (naproti nás) bidlící; ináč Protiwňíci: anticaei, *orum, plur.* Gegenüberwohnende, által ellenünk lakó emberek; elöttünk la-

lakosok. Spolu bidlící: contubernales, *ium*, *m. plur.* Wohngesellen, együtt lakótársok.

bidlitedelní, *á*, *é*, *adj.* habitabilis, e: wohnbar, lakható.

Bidlitel, a, m. incola, ae, m. habitator, inhabitator, is, m. der Einwohner, Bewohner: lakó, lakos. *Syn.* Bidlíwatel, Obiwatel.

Bidlíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bidlíwat, al, ám, *freq.* ex bidlit: solere habitare, pflegen zu wohnen, szokni lakni.

Bidlíwatel, a, m. v. Bidlitel.

Bidlo, a, n. domicilium, i, n. patria, residentia, ae, f. habitatio, nis, locus habitationis. Wohnung: lakó hely. *Syn.* Bíwání, Hospoda. 2) vita, ae, f. victus, ûs, m. das Leben, der Unterhalt des Lebens: eledel, étel, étek, élés, élet. *Usus.* Dobré Bidlo ho pichá; Owes mu w Zadku hrálasciwit, der Haber sticht ihn, tsépi farát a' zab. 3) pertica, ae, f. Stange: rúd, pózna. *Syn.* Žerd, 4) haustrum, i, n. *Lucr.* Schöpfrad, Schöpfmaschinn: viztekerék, kút-kerék, kankarík. *Syn.* Koleso (Kolo), kterim sa Woda ťahne.

bídně, *adv.* misere *Cic.* aerumnose, afflicte, miserabiliter: elend, mühselig, unglücklich, kläglich, mitleidenswerth, auf klägliche (erbärmliche) Art: nyomorúltúl. *Syn.* núdzně, chudobně, psotně, utrápeně. *vulg.* bgedně. *Usus.* Gak on bídně na Schodi leze! quam misere scandit gradus (scalam ascendit)! wie elend er die Treppe (Stiege) hinauf geht! mely nyomorúltúl megy fel (jár) a' garáditson.

bídní, *á*, *é*, *adj.* miser, afflictus, aerumnosus, a, um; aerumnabilis, e, *Lucret.* infelix, cis: elend, mühselig, voll Mühseligkeit, beklagenswerth, Nothleidend, unglücklich, mitleidenswerth, erbärmlich, kläglich: nyomorúltt, szorongattatott. *Syn.* chudobní, nuzdnípsotní, utrápení. *vulg.* bgední. *Prov.* J we Wídni sú Ludá bídní: paupertas nulli loco alligata: Pauperes semper habetis vobiscum: Armuth ist überall daheim: mindenütt vannak (találtatnak) szegények.

Bídnica, i, f. misera, aerumnosa, ae, f. eine Elende, szegény (nyomorúltt) személy. *Syn.* Chudera, Chuderka, Chudina, Neborka, Psotárka. *vulg.* Bgednica.

† Bídnice, f. idem.

Bídník, a, m. miser, aerumnosus, i, m. ein Elender, nyomorúltt, szegény ügyefogyott ember. *Syn.* Chudák, Neborák, Psotár, *vulg.* Bgedník.

Bídnosť, i, f. v. Bída.

bídow, a, e, *ajd. poss.* Bidi, dem Byd gehörig, bidé.

† bídůw, et bidů, owa, owo, idem.

biganí, *á*, *é*, *adj.* v. bití.

Bigání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.* v. Bití.

bigať, al, ám, V. I. *imp.* bigag, v. bit. *II. rec.* bigaťsa, v. bit sa.

bigáwaní, *á*, *é*, *part. const.* ex bigáwať.

Bigáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bigáwať, al, ám, *freq.* ex bigať. *II. rec.* bigáwať sa, *freq.* ex bigaťsa.

Bihar, u, m. Mestečko; Byhor, Bihorinum, i, n. Biharia, *Oppidum.* Bihar, Bihár.

bi-

bihárskí, á, é, *adj.* Biharská Stolica, Comitatus Bihariensis, die Biharer Gespannschaft, Bihar-Vármegye.

Bik, a, m. taurus, i, m. ein Stier, Farr: bika. *Syn.* Bugák, *vulg.* Bulo. *boh.* Bjk. *Prov.* Pozde Bika honiť: sero sapiunt phryges *Cic.* zu spätt mein Herr! késö estve. v. Blázen (neb wá múdrí, než ze swú Škodú).

† Bik, a, m. idem.

Bikes, u, m. Békesinum, i, n. Bikesch, Békes.

bikeskí, á, é *adj.* R. P. Bikeská Stolica, Comitatus Békesiensis, die Bikescher Gespannschaft, Békes-Vármegye.

* Biko, a, m. v. Bik.

bikow, a, e, *adj. poss.* tauri, dem Stier (Farr) gehörig, bikáé. *Syn.* bugákow, *vulg.* bulow.

Bikowec, wca, m. taurea, ae, f. *Tertull.* Ochsenziemer, Ochsenriemen, Peitsche: ökör bőrből tsinálltt ostor. *Syn.* Kocár Wolowec, wolowí Remeň, Remennák, remenní Korbáč (Bič) 2) Zelina v. zelina bikowa. Aliud est kwetec.

† Bikowec, wce, m. idem.

bikowí, á, é, *adj.* taurinus, a, um, ex tauro: von Stier: bikai. *Syn.* bugačí. *boh* bíkowí. *Usus.* Bikowí Lalek, palear, ris, n. die Wamme am Halse der Stiere: ökör nyakán, torkán alá fityegö bör.

† bíkowí, á, é, *adj.* idem.

Bila, i, f. *non prop. feminae.* ein Weibsname, Bila, aszszony név.

bílawe, *adv.* v. belawe.

bílawí, á, é, *adj.* v. belawí.

bíle, *adv.* albe, candide, weiß fejéren. *vulg.* bgele. *Usus.* Bíle kwitnút, candide florere, weiß blühen, fejéren virágozni.

† bíledňe, *adv.* v. bílodňe.

† bíledňí, *adj. omn. gen.* v. bílodní.

Bílek, lku, m. albumen, inis, n. album, i, n. Eiweiß, Eierklar, das Weiße im Eie: tyúkmony fejére. *vulg.* Bgelek, Bgelok.

bílení, á, é, *part. const.* dealbatus, inalbatus, a, um: geweißt, weiß gemacht: meszeltt, fejéritett, meg fejéríttetett. *Syn.* bélení, *vulg.* bgelení. 2) insolatus, a, um: gebleicht: verőfényen száraztatott.

Bíleňí, á, n. dealbatio, inalbatio, nis, f. das Weißen, meszelés, fejérítés, meg fejérítés. *Syn.* Béleňí, *vulg.* Bgeleňí. 2) insolatio, nis, f. das Bleichen, napfényen száraztás.

bílí, á, é, (*abs.* bílo), *adj. comp.* bílegší et bílší, *super.* nagbílegší, nagbílší: albus, candidus, a, um: weiß: fejér. *vulg.* bgelí. *Usus.* Bílí Chléb, panis candidus, Weißbrod, fejér kenyér. Bílí Trň. v. Hloch. Zem ge suchá, na Strese ge bílo: terra est sicca, tecta albent: die Erde ist trocken, die Dächer sind weiß: száraz a' föld, fejéredik a' ház héja. *Prov.* Aňi bílé, aňi černe. Aňi sladkí, aňi horkí. Aňi kepli, aňi studení: neque album, neque nigrum: er ist weder kalt, noch warm: sem fejér, sem fekete.

† Bilič, e, m. v. seq.

Bílič, a, m. dealbator, inalbator, is, m. der Weißer, Tüncher: meszelö, *Syn.* Líčitel; Líčník. *vulg.* Bgelič. *boh.* B'elič, Bilič. 2) insolator, is, m. der Bleicher: verö-napfényen száraztó.

Bílica, i, f. v. Belica.

† bilíččin, a, o, *adj. poss.* v. seq.

bilíččin, a, e, *adj. poss.* dealba-

batricis, *vel* insolatricis: der Weißerinn, oder Bleicherinn gehörig: fejéritönéé (meszelönéé), *vagy* napfényen száritonéé. *vulg.* bgeliččin, *boh.* b'eliččin, biliččin.

bílicí, á, é, *adj.* inalbationem adtinens; inalbatorius, a, um: zum Weißen gehörig; das Weißen, betreffend: fejéritö, meszeléshez-való. *Syn.* líční. *boh.* b'elící. *Usus.* Bílicá Ščetka, penicillus inalbatorius (tinctorius), Tünchpinsel, Weißbürste, meszelö, (etset).

† Bilička, i, f. v. seq.

Bílička, i, f. *femina* inalbans, (dealbans), dealbatrix, inalbatrix, cis, f. die Weißerinn, fejéritöné, meszelöné. *Syn.* Líčitelka, Líčňička. *vulg.* Bgelička. *boh.* B'elička, Bilička. 2) femina insolans, insolatrix, cis, f. die Bleicherinn, nap-fényen száritóné. 3) v. Belička.

bíličow, a, e, *adj. poss.* inalbatorius, dealbatoris, *vel* insolatoris: dem Weißer, oder Bleicher gehörig: fejéritöé (meszelöé), *vagy* nap fényen száritoé. *Syn.* líčitelow, líčňíkow, *vulg.* bgeličow. *boh.* b'eličů et ůw.

† Bilidlo, a, n. v. seq.

Bílidlo, a, n. locus insolatorius (inalbatorius, dealbatorius): die Bleiche, Bleichplatz, Bleichstätte: fejéritö-hely. *Syn.* Bíliščo, Bílisko, Bílsko. *vulg.* Bgelidlo, Bgelisčo, Bgelisko, Bgelsko. *boh.* B'elidlo, Bilidlo.

Bilina, i, f. herba, ae, f. ein Kraut, die pflanze: fü. *Syn.* Zelina.

Bilinár, a, m. v. Zelinkár.

† Bilinář, e, m. idem.

bilinárčin, a, e, *adj. poss.* v. zelinkárčin.

† bilinářčin, a, o, idem.

Bilinárka, i, f. v. Zelinkárka.

† Bilinářka, i, f. idem.

bilinárow, a, e, *adj. poss.* v. zelinkárow.

† bilinářů, et ůw, owa, owo, idem

Bilinečka, i, f. *dem.* ex seq. v. zelinečka.

Bilinka, i, f. *dem.* ex Bilina, v. Zelinka.

bilnní, á, é, *adj.* v. zelinkárskí, zelinowí.

Bílisčo, Bílisko, a, n. v. Bílidlo.

bílit, il, ím V. I. *imp.* bíl: dealbare, albo inducere, inalbare. albefacere: weißen, z. B. die Wand: meszelni, *vulg.* bgelit. 2) insolare: bleichen, durch Hülfe der Sonne weiß machen, z. B. Wachs, Leinwand: fejériteni, nap verőfényen szárítani. *II. rec.* bílit sa, v. belet sa. 2) insolari, gebleicht werden, verőfényen száradni.

Bílíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bílúwat, al, ám, *freq.* ex bílit. *II. rec.* bilivatsa, *freq.* ex bilit sa.

bílodňe, *adv.* evidenter, manifeste, manifesto, perspicue: sonnenklar, handgreiflich: nyilván. lathato képpen. *Syn.* neomilňe, patrňe, zgewňe. *vulg.* bgelodňe, *boh.* biledňe.

bílodňí, á, é, *adj.* manifestus, perspicuus, a, um; evidens, tis: sonnenklar: nyilván-való, bizonyos. *Syn.* neomilní, patrní, zgewní. *boh.* bíledňí.

Bílodnosť, i, f. evidentia, ae, f. perspicuitas, tis, f. Sonnenklarheit, nyilvánvalóság. *Syn.* Zgewnosť.

Bílohlawec, wca, m. v. Belohlawec.

bílohlawí, á, é, *adj.* v. belohlawí.

Bílohorec, rca, m. v. Belohorec.

Bí-

Bilohúbek, bka, m. v. Belohúbek.
Bilohubí, á, é, adj. v. belousſí.
Bilolist, u, m. carduus Mariae, Syn. Oſtropeſ.
Biloň, a, m. v. Beloň.
Bilooki, á, é, adj. v. belooki.
Biloſt', i, f. albor, candor, is, m. albedo, albitudo, inis, f. album, i, n. die Weiße: fejérség. vulg. Bgeloſt. boh. B'eloſt.
Bilozor, a, m. v. Belozor.
bilúčički, á, é, adj. dem. ex seq.
bilúčki, á, é, adj. dem. pulchre albus, ſchön weiß, tiszta (szép) fejér. Syn. bilúnki. boh. b'elúčki.
bilúnki, á, é, adj. dem. idem. boh. b'elúnki.
Birét, u, m. galerus, i, m. et galerum, i, n. Varr. byretum: ein runder (breiter) Hut, Kardinalhut, Biret: birétrom, galéri süveg. Syn. Kárdinálſki Širák.
† Biřic, e, m. v. Šerha.
† biřiččin, a, o, adj. poss. v. ſerhoweg.
† Biřička, i, f. v. Šerhowá, Šerhowka.
† biřicow, a, o, adj. poss. v. ſerhow.
† biřičowati, owal, ugi (u), v. ſerhowat.
† biřičowic, adj. poss. om. gen, v. ſerhow.
† biřičů, et ůw, owa, owo, adj. poss. v. ſerhow.
Birka, i, f. ovis (agna) annicula: ein jähriges Schaf: birka, esztendő júh. Syn. gednoročá Owca. 2) krátkeg aneb makeg Wlni Owca.
Birkáš, a, m. v. Owčár.
birmowaní, á, é, p. c. confirmatus, consecrato oleo in unctus, a, um: gefiermt, gefirmelt: bérmáltatott, meg bérmáltatott.
Birmowáňí, á, n. confirmatio, (chrismatica) nis, f. die Firmung, Firmelung: bérmálás. Syn. Birmowka.
† Biřmowáňí, n. idem.
birmowat, mowal, mugem, V. I. imp. mug. cum acc. confirmare, consecrato oleo inungere, Sacramentum Confirmationis administrare: firmen, firmeln: bérmalni, bérmálás szentséget szolgáltatni, feladni. boh. biřmowati.
Birmowatel, a, m. confirmator, sacramenti confirmationis collator (administrator): der firmet, Firmer: bérmáló (birmálás szentséget szolgáltató, fel-adó) Pap, Püspök.
† biřmowati, owal, ugi (u), v. birmowat.
Birmowáwaňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
birmowáwat, al, ám, freq. ex birmowat. boh. biřmowawati.
Birmowka, i, f. v. Birmowáňí.
birmowní, á, é, adj. confirmatorius, a, um; confirmationem adtinens: die Firmung betreffend, dahin gehörig: bérmálasi, bérmáláshoz való, bérmálást illető. Usus. Birmowní Otec, ex confirmatione patrinus. Path aus der Firmung, bérmálás atya.
biš, contr. ex biſi, v. bi.
† Bišanc, u, m. v. Bizanc.
† Biškokt, u, m. Piškóta.
Biſkup, a, m. Episcopus, i, Praesul, is Antistes, itis, m. Biſchof: Püspök, fő-Pap, pispek et pispök ant. Vulg. Wiſkup. Usus. Pošwácaní (napomocní, Pomocní) Biſkup, consecratus (suffraganeus) Episcopus: Weihbiſchof (Hilfbiſchof), fel-szenteltt Püspök.
biſkupow, a, e, adj. poss. episco-

scopi, dem Biſchofe gehörig, püspöké.

biſkupſki, *adv.* episcopaliter, more episcoporum (episcopali, biſchöflich, püspöki módon.

biſkupſkí, á, é, *adj.* episcopalis, e: biſchöflich, püspöki. *vulg.* wiſkupſkí. *Usus.* Biſkupſkí bílí Črewíc (bílá biſkupſká Črewica) phesasium, sandalium, i, n. *Terent.* weiße Biſchofſchuhe, fejér püspöktzipö (lábbelé). Biſkupſká Čapica (Čápka), biſkupſkí Klobúk: mitra, ae, infula, ae f. biſchöflicher Hut, Infel: Püspök süveg, szkofia *Par. Pap.* Biſkupſká Oſada, v. Biſkupſtwo, Biſkupſká Palica: pedum episcopale, pastorale: Biſchofſtab, Püspök páltza.

Biſkupſtwí, á, n. episcopatus ûs, m. dignitas episcopalis: Biſthum, biſchöfliche Würde: Püspökség. *vulg* Wiſkupſtwí.

Biſkupſtwo, a, n. *collect.* Dioecesis ecclesiastica, Biſthum, Kirchſprengel: püspöki megye. *Syn.* biſkupſká Oſada, biſkupſké Pomedzí.

biſtre, *adv.* celeriter, velociter, agiliter, impigre: geſchwind, ſchnell, hurtig: serényen, gyorsan, frissen, *Syn.* chitre chitro, friſko, obrátne, ſkoro, ſnadne, wrtko. 2) acute, acriter: ſcharf: élesen. *Syn.* oſtre. *boh.* biſtře.

biſtrí, á, é, *adj.* celler, velox, agilis: geſchwind, ſchnell, hurtig: serény, gyors, fris. *Syn.* chitrí, friſkí, obrátní, richlí, ſnadní: wrtkí. *Usus.* Zelení Wrſek, biſtrá Wodička etc. 2) acer, acris, acre: acutus, a, um: ſcharf: éles. *Syn.* oſtrí. *Usus.* Biſtrí Wtip, egregium acumen, Scharfſinn, ſcharfer Verſtand: éles elme. Biſtrého Wtipu, acuti ingenii, ſcharfſichtig, éles elméjü.

Biſtrica, i, f. Meſto: Báňſká Biſtrica, Neosolium, Neuſoll, Bergſtadt, Besztertze-Bánya. Powážká Biſtrica, Vágh-Bestertium (Bistritium), Wagbiſtritz, Vágh-Besztertze.

† Biſtřice, f. idem.

Biſtroſt', i, f. celeritas, velocitas, agilitas, tis, f. Geſchwindigkeit, Hurtigkeit, die Schnelle: serénység, gyorsaság, frisseség. *Syn.* Chitroſt', Zbitoſt', Náhloſt', Obrátnoſt', Snadnoſt', Wrtkawoſt'. 2) acies, ei, f. die Schärfe: éle valaminek. *Syn.* Oſtroſt'. *Usus.* Biſtroſt' Zraku, acies oculorum, Schärfe des Geſichts (der Augen), éles látás.

Bit, u, m. existentia, ae, f. esse: das Daſeyn, Seyn: létel. 2) habitaculum, hospitium, domicilium, i, n. habitatio, nis, f. residentia, ae, f. sedes, is, f. Wohnung: lakás, szállás. *Syn.* Bíwáňí, Obíwáňí, Pribitek. *Usus.* Bitem biť, habitare, wohnen, lakni. Bit ſi nagať (*boh.* nagmút), conducere habitationem, ſich eine Wohnung miethen: lakást (szállást) venni, fogadni. 3) v. Bitoſt'.

biť, bil, bigem, V. I. *imp.* bi: castigare, ferire, flagellare, icere, percutere, tundere, verberare, vastare: ſchlagen, hauen, züchtigen, ſtoßen, prügeln: verni, ütni, tagolni (taglom, tagolom), páholni, dögönyözni. *Syn.* cápať, česať, chnápať, chnowať, drať, lomiť, mlátiť, ráňať, ſláhať, tlúcť. *vulg.* chňůwať, papčiť. *Usus.* Naſlepo biť, calculo mordere, blind ſchlagen, vak vereséggel verni. Nikdi ma tak nebili. To ſem nebol, gak žiw, tak bití: nunquam adeo castigabar, ich bekam mein Leb-

ta-

tage keine solche Schläge: soha sem vertek meg úgy, soha sem veretettem-meg olly annyira. Kigmi (Kigami) bit, fustigare, fustucare: mit Knüttel (Stock) schlagen, páltzázni, botozni, Pasťami bit, ingerere pugnos, mit Hand schlagen, öküllel (kezzel) verni, öklelni. Bitím bíwat, vapulare, geschlagen werden, verettetni. *Prov.* Škoda ho bit, dolendum de illo: es ist Schade um ihn, kár érette. Na dwe Strani bige, geminas chordas ferit, er ist ein zweyseitiger Mensch, két ház ebe. 2) mactare, occidere, ferire, percutere: schlagen, tödten, schlachten: agyon ütni (verni), ölni. *Syn.* zabígat. *Usus.* Swiňe bige, mactat (occidit) porcos, sabellicos: er schlachtet die Schweine: disznókat öl. 3) cudere, signare, percutere, ferire: schlagen, prägen, z. B. Geld: ütni, verni. *Usus.* Peňáze bit (mincowat), pecuniam. monetam cudere: Münze schlagen, pénzt verni. 4) ictu indicare, sonare: schlagen, durch Schlagen anzeigen: verni, veréssel (ütéssel) jelenteni. *Usus.* Hodini bigú, horologium sonat, ictu indicat horas, die Uhr schlägt die Stunden: az óra üt, ver. 5) sonare: schlagen, schallen: ütni. *Usus.* Hodini bigu: horologium sonat: die Uhr schlägt, üt az óra. Wčil bige desat Hodin, nunc sonat horam decimam. jetzt schlägt es zehn Uhr, most üti a' tiz órát. 6) spectare rem, adrem: zielen, wohin denken: valamire tzélozni, arányozni. *Usus.* Oňi uš na to bili, id iam spectabant, sie zielten schon darauf, ök már oda arányoztak, tzéloztak. On len na Peňáze bige, tantum pecunias quaerit, er paßt nur aufs Geld, tsak pénzt keres ö. Na to on gediňe bige, tlačí, a na štúpá, abi Swadba zawrená bola: una instat ille, ut conficiantur nuptiae *Ter.* er bearbeitet sich daran, damit die Hochzeit verrichtet (geendigt) wird: tsak azon van ö, hogy meg légyen a' lakodalom, menyegzö. 7) Hrom bige; fulminat: es donnert: üt a' menykö. *II. rect.* bit sa (s polu) se caedere (ferire, percutere, verberare): sich schlagen: verekedni, veszekedni. 2) Z ňek'm sa bit: pugnare (confligere, congredi, contendere, dimicare), cum aliquo: streiten, sich schlagen, sich raufen mit jemanden: valakivel hartzolni, valakire reáütni. *boh.* potíkat se. *Usus.* Z Nepráteľom sa bit, manus conserere cum hoste. sich mit dem Feinde schlagen, ellenséggel meg-ütközni, meg verekedni. Na lahko sa bit, zrazowat sa, porážat sa. *boh.* šarmiclowati, levi pugna concurrere, Scharmützel halten, scharmüziren, scharmützeln: könnyen meg verekedni, hartzolni. *Prov.* O každu Wec sa biges: proque Helena, proque omni re decernere soles.

Bit, *praet.* bol, *praes.* sem (*vulg.* som, *fut.* budem, *imp.* bud: *verbum auxiliare esse,* seyn: lenni. *boh.* b'ti et b't. *Usus.* Pred Rukama (medzi Rukami, pri Rukách) bit, praesto esse. existere: vorhanden seyn, existiren: kezénél lenni. Pri sebe bit, sebú wládnút: compotem sui esse *Liv.* bei gutem Gemüthe seyn, észen lenni. Neňi sem pri sebe; newím, čo robím: apud me non sum *Ver.*

Ver. es gebricht mir an dem Gemüthe; ich weiß nicht einmal, was ich rede oder thue: nem bírok az eszemmel; azt se tudom mit szollok, mit mivelek, Dnes sem zaf tu; sem tu dnes zaf: mox adero: ich bin gleich wieder da: mindgyárt itt leszek. Tak sem, sum ita, so bin ich, úgy vagyok. W lepsém Stawe sme: lepšeg stogíme, lepšeg ge snami: meliore loco sumus, es steht mit uns besser, jobb állapotban vagyunk. *Prov.* J mi sme ňekdi wolaco boli (stáli): fuimus Troes, vólt 's költt. Čo ge? quid est? was ists? mi az? Čigá ge to Kňižka? cuius est hic liber? wessen ist das Buch? kié az a' könyv. Čo ge on (ona)? quid est ille (illa)? was ist er (sie)? kitsoda (mi) ö. Gá sem Člowek, homo sum, ich bin ein Mensch, ember vagyok. Kdo ge? quis est? wer ists? kitsoda az? Dosť ge, est satis, es ist genug, elég vagyon. Ge tomu tak. *a*) est ita, res ita se habet: es ist an dem, es ist so: úgy vagyon. *b*) est in eo, es ist auf dem Punkte, es ist an dem: abban vagyon. Ge tak, že: ita est, ut: es ist an dem, daß: úgy vagyon, hogy. Kde ale ge Kluč? ubi est clavis? wo ist denn der Schlüßel? hol vagyon a' kults? Ge mi Zima, algeo, es frieret mich, fazom, hidegem vagyon. Ge mu šestnásť Rokow, annos natus est 16; habet sedecim annos: er ist sechzehn Jahr alt, tizenhat esztendös; tizenhat esztendeje vagyon. Rodičow Powinosť gest, D'eťi swe wichowať, est parentum (officium) alere proles, es ist der Eltern Pflicht, die Kinder zu ernähren: a' szülök köteleségo, a' gyermekek' nevelése. Smáť sa, neňí moga Wec, ridere non est meum; lachen ist nicht meine Sache; nevelés nem az én dolgom. Ge we Welikeg Wážnosťi, est magna auctoritate (magnae auctoritatis), er ist von großem Ansehen, nagy tekéntetben vagyon. *Nota a*) Auxiliare verbum bit semper secundum in constructione occupat locum, nisi particula ale (*boh.* pak), denn, *pedig*, aut pronomen sa (*boh.* se) praecedat; tunc quippe communiter tertio loco collocatur. *Usus.* Ga sem mu to powedal, že chibuge: dixi eum errare: ich sagte es ihm, daß er sich irre: mondottam néki, hogy hibázik. Popálil sem sa: adussi me; ustus sum: ich habe mich verbrennt: meg égettem magamat. Popálil si sa? adussisti te? num ustus es? hast du dich verbrannt? meg égetted magadat? Kde ale sť'e bola? ubi fuisti? wo waret ihr denn? de hol voltál? Uš sa nebude kúriť, kadiť: iam non fumabit; non iam fumus erit: es wird nicht mehr rauchen: már nem fog föstölögni. *b*) Post gá, abi, ažbi, bárbi, bi, bitbi, chocašbi, gestlibi, gestližebi, kdižbi, kedbi, lečbi, ledabi, sicbi, žebi, verbum auxiliare sem in ch transformatur (apud bohemos absorbetur), et si in s commutatur. *Usus.* Gách dnes málo gedel, hodie parum manducavi, ich habe heute wenig gegessen, ma keveset ettem. Gách dnes (*boh.* gá dnes) málo spal: hodie parum dormivi, ich habe heute wenig geschlafen, ma keveset aluttam. Gách mislel, že si zhasil (*boh.* gá mi-

mislil, že gsi zhasl): putabam te lumen exstinxisse: ich glaubte, du hättest das Licht ausgelöscht: gondoltam, hogy el óltottad a' világot, a' gyertyát. Gsách dňes mnoho písal, hodie multum scripsi, ich habe heute viel geschrieben, én ma sokat írtam. Gsách dňes mnoho trpel, hodie multa sum passus, multa pertuli: ich habe heute viel gelitten, ausgestanden: ma sokat szenvedtem. Tis to powedal? tu id dixisti? du hast es gesagt? te mondottad azt?—2) inveniri, reperiri esse: seyn, gefunden werden: találkozni, lenni. Sú nekterí, kterí prawá: sunt, qui dicant: es sind einige, welche sagen: talalkoznak némellyek, a' kik mondják. — 3) esse, versari, vivere: seyn, sich befinden, wo leben: meg fordúlni, élni, lenni. *Usus.* Kde budem, tu budem, wsade mi dobre bude. *Prov.* Aňi s tebú nemožem žit, aňi bez teba bit: nec tecum possum vivere, nec sine te: (*de uxoribus, cum quibus incommode sane vivivitur*). — 4) sibi velle: seyn, bedeuten, vorstellen, heißen: jelenteni, példázni, tenni, lenni. *Syn.* Znamenat. *Usus.* Čo ge to? Čo to má bit? quid hoc sibi vult? was ist das? was soll das seyn? mit jelent az? mi az? mit akar az? — 5) manere, bleiben, maradni. *Syn.* zostat. *Usus.* Dlúho tu budete? num diu hic manebitis? bleibt ihr lange hier? sokáig itt maradtok? Kde ales tak dlúho? ubi nam moratus es? wo bleibst du denn so lange? hol maradtál-el olly sokáig? — 6) fieri, werden, geschehen, seyn: lenni. *Syn.* wistát, zostat. *Usus.* Dňeska to nemože bit, hodie id fieri non potest, heute kanns nicht seyn, az ma lehetetlen. Nech ge dňeska neb zítra, sive fiat hodie, seu (sive) cras, es sey heute oder morgen, bár ma, bár hólnap légyen-meg. To ge možno, fieri potest, es ist möglich, az lehetséges (meg lehet). Čo s ňeho (s teho Chlapca) bude? quid ex eo (hoc puero) fiet? was wird aus ihm (aus diesem Bube) werden? mi lesz belöle (e gyermekböl)? Weil pogdeme domow, bude Tma: nunc ibimus domum, tenebrae erunt: jetzt wollen wir nach Hause gehen, es wird finster werden: most haza megyünk, mert setét lesz. Ge tam Zima, bude Mráz: frigus est, gelascet: es ist kalt, es wird frieren: hideg van, fagyni fog. *Prov.* Musí bit, čo Boh chce: fata viam invenient: es muß geschehen, was Gott will: meg kell annak lenni, a' mit az Isten akar. 7) *Peculiares loquendi formulae.* Bud pozdrawený, witag! salve! gratus est mihi tuus adventus: sey (mir) gegrüßt; sey willkommen! üdvöz légy! Budte pozdraweňi, witagte! salvete! vester adventus est mihi gratus: seyd (mir) gegrüßt, seyd willkommen! Isten hozta az Urakat. Čo ti ge? quid tibi est? was ist dir? mi bajad? Gako ti ge? quomodo te habes? wie ist dir? hogy vagy? Gakobi to bolo, kedbich písal? quid si scribam? wie wäre es, wenn ich schreibe? hogy vólna az, ha írnék. Nech ge, esto, laß seyn; es mag seyn, hagygyál; légyen úgy. Nech ge čo chce, quidquid est (sit), es sey, was es wolle: akár mi légyen. Nech ge kdo chce: quisquis-

quis est (sit), es sey, wer es wolle, akárki légyen. Gá neotworím, nech ge (nech ide), kdo chce: quisquis veniat (venit), non sum aperturus: ich mache nicht auf, es komme, wer da wolle: ki nem nyitom, akár ki légyen (jöjön) Nech ge to (on, ona), neb: sive (seu) sit — seu (sive): es (er, sie) sey, oder: légyen bár-bár. Každi zemre, nech ge bohatí, nech chudobní: quisque moritur, sive sit dives, sive (seu) pauper: jeder stirbt, er sey reich, oder arm: kinekkinek meg kell halni, bár gazdag, bár szegény légyen. Nechat bit: *a.*) permittere, pati: seyn lassen, erlauben: meg engedni, türni, szenvedni. *b*) omittere, unterlassen, hagyni, el-hagyni. Tak mi ge, gakobich nemocní bol; videor mihi aegrotare, es ist mir (es scheint mir), als ob ich krank wäre: úgy vagyok (úgy látszatik nékem), mintha beteg volnék. Tak mi ge, gakobi hrmelo: videtur mihi tonare, es ist mir, als ob donnerte, úgy látszatik nékem, mintha az ég zörögne, a' meny dörögne. Prám tak ge se mnú, aeque se res habet mecum, eben so ists mit mir, éppen úgy vagyon vélem-is a' dolog; az én dolgom is éppen úgy vagyon. Tak ge z Ludmi, sic se res habet cum hominibus, so ists mit den Menschen, úgy vagyon dolga az embereknek; így megy az az emberekkel. Tak ge z Widením, gako ge Slišáním: aeque res se habet cum visu, ac cum auditu: es ists mit dem Sehen, wie mit dem Hören: úgy vágyon a' dolog a' látással, mint a' hallással.

† bit, et biti, gsem, gsi, gest et ge; gsme, gste, gsú, *praet.* bil, *fut.* budu; v. bit, bol etc.

bit, *conj.* v. seq.

bitbi, *adv.* etsi, licet, quamvis, quamquam, tametsi: wenngleich, wenn auch, obschon, obgleich, obwohl: noha, jólehet, ámbátor, ámbár, akár, ha mindgyárt. *Syn.* ačkolwek, ačpráwe, bár, bárbi, bárs, chotas.

Bitec, tca, m. gladiator, luctator, certator, pugnator, is m. pugil, is, m. athleta, ae, m. Kämpfer, Fechter: hartzos, bajnok, küszködö bajvivó. *Syn.* Šarmowník, Zapasník. *boh.* Šermíř, Fechtíř. 2) caesor, percussor, verberator: Schlager, Prügler: verö, ütö. *Syn.* Čápač, Česač, Chnápač, Chnowač, Lomec, Šlahač.

bitečne, *adv.* gladiatorie, luctatorie: fechtlich, kämpflich: bajnoki módon, bajnokúl. *Syn.* šarmowne, zápasne. *boh.* šermířsky.

bitečný, á, é, *adj.* gladiatorius, luctatorius, a, um: kämpflich, fechtlich, den, oder die Kämpfer betreffend: bajnoki, hártzoláshoz (bajnokhoz) való. *Syn.* šarmowný, zápasný. *boh.* šermířský. *Usus.* Bitečná Bitka, gladiatorium certamen, Fechtkampf, viadal. Bitečná Hračka, ludus gladiatorius, Kämpfspiel, bajnoki játék.

Bitečník, a, m. v. Bitec.

Bitečnost', i, f. gladiatura, ae, f. *Tacit.* der Kampf, das Fechten, Kämpfen, die Fechterei: bajviadal. hartzolás. *Syn.* Bitka. *2-do Nro.* Šarmowání.

bitedelne, *adv.* firme, firmiter, diuturne, constanter. dauerhaft: erössen, sok ideig, álhatatoson, állandóúl, tartósan.

san. *Syn.* pewňe, stále, trwanliwe.

biteđelní, á, é, *adj.* firmus, diuturnus, a, um; constans, tis: dauerhaft: erös, sok ideig tartó, tartós, állandó, állhatatos. *Syn.* pewní, stálí, trwací, trwanliwí, *boh.* bitedlní.

Biteđelnosť, i, f. firmitas, tis, f. constantia, ae, f. Dauerhaftigkeit, die Dauer: állandóság, 'tartósság erösség. *Syn.* Pewnosť, Stálosť, Trwacosť, Trwanliwosť. *boh.* Bitedlnosť.

† biteđlní, á, é, *adj.* v. biteđelní.

† Biteđlnosť, i, f. v. Biteđelnosť.

bití, á, é, *p. c.* caesus, percussus, verberatus, a, um: geschlagen, geprügelt: vert, veretett, verettetett meg-üttetett. *Syn.* cápaní, česaní, chnápaní, chnowaní, draní, wmení, mlátení, ráňaní, slabaní, tlucení, *vulg.* chňúwaní, papčení. *Prov.* Žena nebíwá dobrá, než bitá; feminae nisi caedantur, non facile sapiunt, raro sunt bonae: die Weiber, damit sie gut seyn, müssen geschlagen werden: aszszony verve, dió törve jó. 2) cusus, signatus, a, um: geschlagen, geprägt: verettetett. *Usus.* Bití Tolár.

† bíti et bít, v. biť (bol).

Bití, á, n. percussio, flagellatio, fustigatio, verberatio, caesio, nis, f. das Schlagen, Prügeln; taglás, verés, ütés. *Syn.* Bitka, Cápáňí, Česání Chnápáňí Chnowáňí, Dráňí, Lomeňí, Mláteňí, Ráňáňí, Tluceňí, Slabáňí. *vulg.* Papčeňí.

Bitka, i, f. percussio, nis f. ictus, percussus, pultus, pulsus, ûs, m. verber, plaga, ae, f. der Schlag mit der Hand, Hieb, Streich, das Schlagen: taglás, verés, verekedés, ütés, tsapás. *Syn.* Bítí. *Usus.* Bitku dostať, accipere plagam: percuti, verberari, feriri: Schläge bekommen, meg verettetni 2) lucta, pugna, ae, f. luctatio, nis, f. certamen, inis, n. der Kampf, Streit mit den Händen: küszködés, bajlódás, tusakodás. *Syn.* Bitečnosť, Pasowáňí, Pasowka, *boh.* Bitwa, Kolba. *Usus.* Rowná Bitka, aequa concertatio *Homer.* duo ex aequo parati ad disceptandum, rixandumve. 3) pugna, ae, f. acies, ei, f. clades, praeliatio, contentio, dimicatio, pugnatio, conflictatio, nis, f. praelium, i, n. certamen, inis, n conflictus, ûs, m. die Schlacht, das Treffen, Gefecht, Streiten, der Streit: viadal, ütközet, hartz, tsata viaskodás. *boh.* Bitwa, Potýkáňí. *Usus.* Lahká Bitka, (*boh.* Šarmicel, Šarmiclowáňí. Šarwátka): levis pugna, leve certamen, velitatio: Scharmützel: könnyü tsata, ütközet, aprólék hartz, elöl-próbáló tsata, kis veszekedés. Lahké (malé) Bitki z Neprátelem mať, certamina levia serere *Liv.* kleine Scharmützeln mit dem Feinde halten, thun: kis-veszekedéseket inditani, portázni, tsatázni. Bitka koničného Ludu, hipponachia, ae, f. Kavallerie schlacht: ló hátrólvaló küszködés, lovas népnek bajvivása. Bitku zwesť, držať: praelium committere cum aliquo, acie dimicare: Schlacht (Treffen) halten, liefern: valakivel meghartzolni, meg-ütközni. Bitku znowu počínať, praelium redintegrare *Caes.* die Schlacht verneuern: a' hartzot

tzot meg ujitani. Bitce (Bitki) Konec učiniť; gu dokonať: praelium dirimere; defungi praelio: den Streit (Krieg) endigen: az ütközetet el végezni; az ütközeten (hartzon) által esni; azt végben vinni. Bitku wihráť, praelio vincere, Schlacht gewinnen, az ütközetet meg-nyerni; a' győzedelmet magáéva tenni. Bitku prehráť, vinci praelio, die Schlacht verlieren, a' tsatát elveszteni. W Bitce zostať, zahinúť, padnúť: cadere in praelio, in der Schlacht bleiben, umkommen, sterben: az ütközetben el-esni, meg halni.

bitne, *adv.* v. bitedelňe. 2) v. podstatňe.

bitní, á, é, *adj.* v. bitedelní. 2) v. podstatní.

Bitnosť, i, f. essentia, ae, f. das Wesen, einer Sache, die Wesenheit: lévő állat, valóság, vagyonság. 2) v. Podstatnosť.

Bitosť, i, f. ens, entis, n. das Wesen, ein Ding: való, a' mi vagyon. *Syn.* Bit.

bitosťiwe, *adv.* entitative, wirklich, in der That, valóúl.

bitosťiwí, á, é, *adj.* entitativus, a, um: wirklich, der (die, das) in der That ist: való.

Bitosťiwosť, i, f. entitativa conditio, entitas, tis, f. die Wirklichkeit, valóság.

Bitunek, nku, m. locus serviens mactando, laniena, ae, f. officina lanionum, macellum, i, n. Schlachtbrücke, Schlachtbank Schlachthaus der Metzger: marha-vágó, mészárszék, vágó szék. *boh.* Kutlof, Slachtata, Kdež Kžezňíci Dobitek bigí. *Prov.* Do Bitunku wesť, morti obiicere; dare mactandum: zur Schlachtbank führen, mészár székbe vinni.

* Bitunk, u, m. idem.

† Bitwa, i, f. v. Bitka.

bíwali, á, é, *adj.* qui fuit (*vulg.* fuitus), gewesener, vólt, a' ki vólt.

Bíwáňí, á, n. habitaculum, domicilium, i, n. habitatio, nis, f. sedes, is f. residentia, ae, f. Wohnung, Wohnplatz, Wohnsitz, Wohnstadt, Wohnstätte: lakás, lakóhely, maradás. *Syn.* Bídlo, Bidleňí, Zostáwáňí.

bíwať, al, ám, V. I. *imp.* bíwag: habitare, inhabitare, colere, incolere, accolere: wohnen, z. B. in einem Lande, bei etwas, am Flusse, Waide: lakni. *Syn.* bidleť. *Prov.* Kde má Člowek Uctiwosť, tam ge bíwať Radosť: in sola sparta expedit senescere: wo man in Ehren ist, da ist gut zu wohnen: mint jó ott lakni, a' hol betsülete vagyon a' jámbornak. 2) *freq.* ex biť (bol): solere esse: pflegen zu seyn: szokni lenni. *Usus.* Gá sem tam bíwal u ňeho: frequenter ad eum invisi, ich pflegte öfters zu ihm zu gehen, gyakran szoktam hozzá járni; járos vóltam hozzája.

Bíwatel, a, m. habitator, habitans: Inwohner, Bewohner, lakó, lakos. *Syn.* Bidlitel. v. Obiwatel.

Bíwáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

bíwáwať, al, ám, *freq* ex bíwať.

biwňe, *adv.* laxe, ample: weit, nicht enge, nicht knapp, geräumlich: tágosan, béven, böven.

biwní, á, é, *adj.* laxus, amplus, a, um: weit, nicht enge, nicht knapp, geräumlich, breit: tágos, bév, böv. *Syn.* širokí. *Usus.* Biwná Bota, laxa ocrea, weiter Stiefel, böv saru.

Biwnosť, i, f. laxitas, tis, f. die

die Weite, Geräumlichkeit, das Weite, Geräumliche: tágossag bévség. bövség.
Biwol, a, m. bubalus, i, m. der Büffel, Büffelochs: bial. *Boh.* Bůwol. *Usus.* Diwoki
Biwol, i, m. der Büffel, ein wilder Ochs: bial, egy bial szabású vad állat, belínd, jábor.
Biwolica, i, f. bubala, ae, f. Büffelkuh, bial tehény.
Biwolisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Biwol: ingens bubalus, ein grosser Büffel, nagy bial.
biwolskí, á, é, *adj.* bubalinus, a, um: den Büffel betreffend, aus Büffel, Büffel=: biali, bialból való.
Bisanc, u, m. Vesontio, nis, m. *Caes.* Bisantz, eine Stadt in Gallien: Bizantz Besançon, *frantzia Város.*
Blabot, u, m. v. Bleptáňí.
Blaboteňí, á, n. idem.
blatokit, il, im, V. I. *imp.* bot, v. bleptat.
Blabokíwáňí, á, n. *Nom.* Verb. ex seq.
blabokíwat, al, ám. *freq.* ex blabokit.
Blačák, a, m. balator, is, m. Blöcker, bégetö.
Blačáň', á, n. balatus, ûs, m. das Blöcken, Schreien der Schafe, der Kälber: bégetés. *Syn.* Zabečáňí, Zablačáňí. *boh.* Bečeňí. 2) eiulatus, vagitus, ûs, m. vagitatio, eiulatio, nis, f. das Schreien der Kinder: nyivás, nyivátskodás, gyerek rivás.
blačat, al, ám, V. I. *imp.* blač, balare, blöken, von Schafen, Kälbern: bégetni, mint a' júh. *Syn.* zabečat, zablečat. 2) eiulare, vagire, vagitare: heulen, von Kindern: nyivni (nyivok), sírni, jajgatni.
Syn. Kričat, nekíkat, plakat. *boh.* bečeti.
Blačíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
blačíwat, al, ám. *freq.* ex blačat: saepe balare, pflegen zu blöken, gyakran bégetni: *boh.* bečíwati.
blahoslaweňe, *adv.* beate, feliciter, fortunate, fauste, prospere: glückselig, glücklich: boldogúl, bódogul, szerentsésen. *Syn.* šťastňe. 2) bene, belle: gut, nevse: jól. *Syn.* dobre, *boh.* blaze.
blahoslaweni, á, é, *adj.* beatus, faustus, fortunatus, prosper, a. um; felix, cis: glückselig, glücklich: bóldog, bódog, bóldogságos, bódogságos, szerentsés: *Syn.* šťastliwí, šťastní. *boh.* blažení et blahoslawení. *Usus.* Blahoslawená Matka, Blahoslawená Panna Maria etc.
blahoslawení, á, é, *p. c.* ex blahoslawit: beatus. a, um: beglückt, glücklich gemacht: bóldog, szerentsés, meg bóldogíttatott. 2) gloriosus, glorificatus, celebratus, praedicatus, a, um: gepriesen: ditsö, ditsös, ditsü, ditsöüllt, megditsöíttetett.
Blahoslawéňí, á, n. beatio, nis, f. Beglückung: bóldogítás, bódogitas, meg-bóldogitás. *boh.* Blažeňí. 2) glorificatio, celebratio, praedicatio, nis, f. das Preisen, die Preisung: ditsöítés.
Blahoslawenost', i, f. v. seq.
Blahoslawenstwí, á, n. beatitudo, inis, f. beatitas, felicitas, faustitas, is, f. fortuna, ae. f. Die Glückseligkeit, das Glück: bóldogsag, szerentsé.
blahoslawit, il, im, V. I. *imp.* slaw: beare, beatum reddere: glück=

glücklich machen, beglücken: bóldogítani, szerentséssé (bóldoggá) tenni. *Syn.* oblahoslawiť. *boh.* blažiti. 2) glorificare, celebrare, praedicare: preisen: ditsöíteni. II. *rec.* blahoslawiť sa: glorificari, gepriesen werden: ditsöülni.

Blahoslawitel, a, m. beator, is, m. Beglücker, bóldogító, bódogíto. 2) glorificator, celebrator, is, m. Preiser, ditsöítő.

blahoslawitelčin, a, e, *adj. poss.* beatricis, *vel* glorificatricis: der Beglückerinn, oder Preiserinn gehörig: bóldogítónéé, *vagy* ditsöítőnéé.

Blahoslawitelka, i, f. beatrix, icis, f. Beglückerinn: bóldogítóné, bódogítóné. 2) glorificatrix, icis, f. Preiserinn, ditsöítöné.

blahoslawitelow, a, e, *adj. poss.* beatoris *vel* glorificatoris: dem Beglücker oder Preiser gehörig: bóldogítóé, *vagy* ditsöítőé.

blahoslawňe, *adv.* vel blahoslaweňe.

blahoslawní, á, é, *adj.* v. blahoslawení.

Blahoslawnosť, i, f. v. Blahoslawenosť.

Blahoslawáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blahoslawowať, wowal, wugem, *freq.* ex blahoslawiť.

Blahoslawowatel, a, m. v. Blahoslawitel.

blahoslawowatelčin, a, e, *adj. poss.* v. blahoslawitelčin.

Blahoslawowatelka, i, f. v. Blahoslawitelka.

blahoslawowatelow, a, e, *adj. poss.* v. blahoslawitelow.

Blana, i, f. pellicula alba, membrana, ae. f. ein weißes Häutchen, die Haut, oder Häutchen, womit die Glieder überzogen sind: hártya, fejér vékony (gyenge) böretske, lantorna. *Syn.* Plena (Opona) *boh.* Blána, Mázdra. *Usus.* Préčná Blana, diaphragma, atis, n. septum (transversum) das Zwerchfell, mitten im Leibe: melynek, és hasnak üregit által rekesztő hártya. 2) alburnum, i. n. *Plin. H. N.* Spinnt, der weißliche zarte Theil am Holze (das weißliche zarte Holz) der Bäume unter der Rinde: a' fának a' fejére, a' héja, és fája között. *Syn.* Mozga w Strome medzi Drewem, a Korú.

† Blána, i, f. idem.

Blanár, a, m. pellio, nis, m. *Plaut.* pellifex, icis, m. Kürschner: szöts, szüts *Syn.* Grznár, Kušňer, Kožuchár, Kožušňik. *boh.* Kožešňík, Kožišňík.

blanárčin, a, e, *adj. poss.* pellionis consortis, der Kürschnerinn gehörig, szötsnéé. *Syn.* Grznárčin, Kušňerčin, Kožuchárčin, Kožušňiččin. *boh.* Kožešňiččin.

Blanáreňí, á, n. exercitium opificii pellionistici, das Treiben des Kürschnerhandwerkes: szötsösködés, szöts mesterségnek üzése. *Syn.* Grznáreňí, Kožuchářeňí, Kožušňičeňí, v. Blanárstwí.

blanáriť, il, im, V. I. *imp.* nar: pellionem agere, opificium pellionisticum exercere: ein Kürschner seyn, einen Kürschner abgeben, das Kürschnerhandwerk treiben: szütsösködni, szöts mesterséget üzni. *Syn.* Grznáriť, Kožuchariť, Kožušňičiť, Kušňeriť.

Blanárka, i, f. uxor pellionis. die Kürschnerinn, szötsné, szöts felesége. *Syn.* Grznárka, Kušňerka, Kožuch'árka, Kožušňička. *boh.* Kožešňice.

blan=

blanárow, a, e, *adj. poss.* pellionis, dem Kürschner gehörig, szötsé. *Syn.* Gržnárow, kožuchárow, kožušňíkow, kušňerow. *boh* kožešňíků et kůw.

Blanárowáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blanárowať, owal, ugem, *freq.* ex blanárit.

blanárski, *adv.* more pellionum: kürschnerisch: szötsök módjára. *Syn.* gržnárski, kožuchárski, kožušňícki, kušňerski. *boh.* kožešňícki.

blanárskí, á, é, *adj.* pelliones adtinens, pellionisticus, a, um: das Kürschnerhandwerk betreffend: szötsi, szötseket illetö. *Syn.* gržnárskí, kožuchárskí, kožušňícki, kušňerskí. *boh.* kožešňícki.

Blanárstwí, á, n. opificium pellionisticum, das Kürschnerhandwerk, szöts mesterség. *Syn.* Gržnárstwí, Kožuchárstwí, Kožušňictwí, Kušňerstwí. *boh.* Kožešňictwí.

Blanečka, i, f. *dem.* ex seq.

Blanka, i, f. *dem.* membranula, tunica, ae, f. pterygium: ein (weißes) Häutchen: hártyátska, háló. *Syn.* Kožčička, Plenka. *boh.* Mázdřička, Růžička. *Usus* Panenská Blanka, hymen, enis, m. Jungferhäutchen, Jungferschloß, szüz-hártyátská. Blanka okolo Mozgu: meninx, gis, f. Hirnhaut, agy-kér. Wrchňá mozgowá Blanka, dura mater, obere Hirnhaut, felsö agykér. Spodňá mozgowá Blanka, pia mater, untere Hirnhaut, alsó agy-kér. Mozgowé Blanki, meninges, gum f. Hirnhäute, agy velö bé-takáró hártyák. Srdečná (okolo Srdca) Blanka, kožčička: praecordium, Herzhäutchen, szivnek hálója (vápájá).

blankitní, á, é, *adj.* cymatilis (cumatilis) e, *Plaut.* ferrei coloris: eisengraufärbig, wasserblau: vas szinü. *Syn.* železneg Farbi. *Usus.* Blankitná Farba, v. Farba.

Blatečko, a, n parvum lutum: ein kleines Koth: sárotska.

Blatisko, a, n. *contemt et exaggerat.* magnum lutum, ein großes Koth, igen nagy sár.

blatisťe, *adv.* v. blatiwe.

blatistí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatit, il, ím, V. I. *imp.* blať: lutulare, lutare, luto inficere: beflecken, besudeln mit Koth: sárositani, tsúnyitani, sárral meg-motskolni. *Syn.* kalit, piskať, špiňit Blatem.

blatiwe, *adv.* lutose, lutulente: kothig, sárosan. *Syn.* blatisťe, blatnaťe, blatňe.

blatiwí, á, é, *adj.* lutosus, lutulentus, luteus, a, um: kothig, sáros, sárból való. *Syn.* blatistí, blatní, blatňistí, blatňití, blatowí, bahňití.

† **blátiwí**, á, é, *adj.* idem.

blatnaťe, *adv* blatiwe.

blatnatí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatnawe, *adv.* v. blatiwe.

blatnawí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatňe, *adv.* v. blatiwe.

blatní, á, é, *adj.* v. blatiwí.

Blatňík, a, m. v. Bachňík.

blatňistí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatňití, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatňiwí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

Blato, a, n. lutum, caenum, i, n. der Koth, weiche Erde, z. B. an den Strassen: sár, híg sár. *boh.* Bláto. *Usus.* Blata tam máme zaš dosť, valde lutosum est, Koth giebt es wieder genug, megint igen sáros, sok sár vagyon. *Prov.* W Blaťe ňekoho zanechať, nechať: in lu-

luto haerentem fraudulenter deserere; spe frustrari aliquem: Jemanden in seiner Hoffnung täuschen: tserbe hagyni valakit. Pomocť z Blata, iuvare ex difficultate, aus der Noth helfen, ki ragadni a' tengelt a' sárból. Kdo ſa z Blatem oberá (umíwá), zamaže ſa: qui se luto lavat, immundus erit. Hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo: vinco, vel vincor, semper ego maculor. Qui furfuribus miscetur, a porcis devoratur: wer Koth angreift, der besudelt sich: a' ki sárral bánik, meg-motskolódik. A' ki sárral mossa magát, soha meg nem fejérül. A' ki korpa közé egyeliti magát, meg eszik azt a' disznók.

† Bláto, a, n. idem.

blatowí, á, é, *adj.* v. blatiwí. 2) e luto, luteus: aus Koth: sárból való.

blatowiſtí, á, é, *adj.* v. blatiwí.

blatowiře, *adv.* v. blatiwe.

blatowití, á, é, *adj.* v. blatiwí.

Blawkáňí, á, n. v. Šćekáňí.

blawkať, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. ſćekať.

Blawkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blawkáwať, al, ám, *freq.* ex blawkať.

Blazáren, rňi, f. v. seq.

Blazárňa, i, f. v. Blazinec, Blázňinec.

† blaze, *adv.* v. blahoslaweňe.

Blažeg, a, m. Blasius, i, m. Blasius, Balás.

blažegow, a, e, *adj. poss.* Blasii, dem Blasius gehörig, Balásé. blazegowic, blažegů et ůw.

† blažegowic, *adj. poss. om. gen.* idem.

† blažegů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* idem.

Blažen, na, m. amens, demens, delirans, tis, m. delirus, fatuus, insanus, stultus, mente captus, vesanus, usu rationis privatus, i, m. Narr, wahnsinnig, wahnwitzig, der Vernunft beraubt: bolond, meg tébolodott, esztelen, agyafúrtt, meg-bódúltt, eszelős, natragulás, meg-bolondúltt, eszében bódúltt, esze felejtett. *Syn.* otreſćení, zbláznení, Mechem uđerení. Bláznem biť, zoſtať; w Slawu zacháđzať; blázňiť ſa: delirare, amentem esse (fieri), e mentis potestate exire, mente capi: wahnsinnig werden: meg bolondúlni, eszében bódúlni, bolondozni. Blázen ge; blázňí ſa: delirat, mente laborat: er ist ein Narr; es gebricht ihm an der Vernunft: bolond, az esze héja. 2) ludio, sannio, morio, histrio, nis, m. stultus, i, m. agyrta, scurra, ae, m. Narr, ein Lustigmacher, Hanswurst, Harlekin, Pickelhering: bolond, tréfás, játékos. *Syn.* Bláznec, Blazenkár, Blázňiwec; *vulg.* Sarlakin, Sarlekin. Dworſkí Blázen, morio, Hausnarr, bolond, udvari bolond, játszi udvari ember. Nebol bich weril, že ge takí Blázen: simia caudata: ich hätte nicht geglaubt, daß er so ein Spaßvogel wäre: nem hittem volna, hogy illy játékos. Blázna witwarowať; Bláznem biť; blázňiť ſa: gerere (ferre) personam sannionis (scurrae), einen Narr vorstellen, bolondot játszani. Blázňi we Sre: sanniones, um, m. *plur.* die Narren beym Spiele: játékbéli, komédiás bolondok. *Prov.* Dwa Blázňi

zňi sloboďní: duo stulti salvi: zwei Narren sind frey: két bolond szabad. 3) stultus, homo serviens ludibrio: Narr, eine Person, mit der man Kurzweile treibt: bolond. Co sem gá Blázen? nunquid stultus ego? was? bin ich denn ein Narr? talán bolond vagyok én? Blázna ze sebe robiť; za Blázna sa dať potrebowať: sinere se haberi ridiculo: sich zum Narren gebrauchen lassen: hagyni magát bolondnak tartani. Keď chce, Blázna mať, kup si: stultum habere si cupis, emas: wenn du einen Narren haben willst, so kaufe dir einen: ha bolondra szükséged vagyon, végy magadnak egygyet; én senkinek bolondja nem leszek. Za Blázna ňekoho mať, habere aliquem ludibrio; facere aliquem ludicrum: Jemanden zum Narren haben, valakit bolondnak tartani, bolondjáva tenni valakit. Co ma, za Blázna držiš? quid? stultum me reputas? meinest du, daß ich ein Narr seye? vallyon bolondnak állitasz-é engemet? Nechcem twým Bláznem biť, nolo abs te haberi ridiculo, ich will dein Narr nicht seyn: nem leszek bolondod. 4) stultus, stolidus, fatuus, i, m. simplex, icis: Narr, Thor, einfältig, nicht recht klug, albern: bolond döre. ostoba, esztelen. *Syn.* Hlupák Sprosťák, Trup. *Usus.* Bláznem ňekoho učiňiť: ad insaniam redigere. infatuare aliquem: zum Narren machen: meg bolondítani. bolondnak tenni valakit. Bláznow ňekomu nadať, stultum aliquem compellare, Jemand Narren nennen, bolondnak nevezni valakit. Ňeňí si prám Blázen: haud stulte sapis *Terent.* du bist kein Narr, nem szinte bolond vagy. O Blázen (Bláźňe)! o lepidum caput! o du Narr! o bohó! Gaký si ti Blázen? gaká Ňezmiselnosť' a Blazniwosť' ťa napadla? quae te dementia cepit? *virg.* was für ein Narretei (was für ein Thorheit) hat dich umgegeben? mitsoda esztelenné lettél? Ňeboli sme tak Blázňi, abi sme werili: non tam eramus amentes, aut (qui) crederemus: wir sind nicht so große Narren gewesen, daß wir es glauben sollten, geglaubt hätten: nem vóltunk éppen olly oktalanok, hogy el-hittük vólna. *Prov.* Blázen ge len Blázen, a wždicki zostaňe Blázen: stultus stultitiam pingit ubique suam: er ist ein Narr, und bleibt ein Narr: a bolond tsak bolond. Hrnec sa poznáwá s Klopáňá, Blázen s Klekotáňá: qui multum fatur, stultissimus esse putatur. Ex verbis fatuus, ex pulsu dignoscitur olla: aus vielem Reden kennt man den (einen) Narren: a' sok beszédböl meg-ismértetik a' bolond, Blázen každeho za Blázna drží: insipiens omnes stultos putat: ein Narr hält alle andere für Narren: a' bolond mindenikét bolondnak tartya. Blázen dáwa, múdrí bere: stultus dissipat. prudens congregat: der Narr giebt, der Gescheide nimmt: a' bolond adgya, az okos elveszi. Na Wagca neňí dobre položiť Blázna; Wagca zle zweriš na Blázna: non est consultum super ova ponere stultum: einem Narren soll man kein Geschäft anvertrauen: bolondra semmit nem kell bízni. Bláznowi i drewení Peňáz

ge

ge dobrí, ked ho straki, nemá Škodi: diomedis et Glauci permutatio: dem Dummen ist auch eine hölzerne Münze schätzbar (gut): a' bolondnak fa-pénz is jó; ha elveszti, sem kár. Bláňi nebíwagú múdri, než se swu Škodú. Nesſkoro Stageň (Maſtal) zawírak, ked Krawu Wlk zežral: sero sapiunt *Phryges*, Piscator ictus sapit. Malo accepto stultus sapit. Eventus stultorum magister: wenn die Kuh aus dem Stalle ist, so ist das Zumachen zu spät. Durch Schaden werden die Narren witzig. Mit Schaden wird man klug: kárán tanúl a' bolond. Kár nyittya bolondnak szemét. Késö már (bé-tenni (bé-tsukni) az istálót, mikor a' tehenet meg-ette a' farkas. Mnozi powedagú, že Bláňi dobre magí. Bláznom wíc Šcaſtí, nežli Prawda ſlúží: dicitur a multis, quod sors est optima stultis: Narren haben mehr Glück, als Gerechtigkeit: a' bolondoknak több-bet szolgál a' szerentse, hogy sem az igazság. Slubi sa ſlubugú, Bláňi sa radugú: laetificat multum, dives promissio stultum: wer den Narren erfreuen will, der verspreche ihm Gutes viel: öröl a' bolond, ha valaki nékie valamit ígér *II. Etiam de feminis adhibetur.* Každí sa za ňú díwá, gako za Bláznem: quilibet eam tanquam stultam, oculis prosequitur: jeder sieht ihr, wie einer Närrin nach: mindenik néz utánna, mintha bolond vólna. Tak hladem budem mrek? to bich bola Blázen: ego fame laborem? stulte agam: so sollte ich Hunger leiden? da wäre ich nicht klug: majd ehséget szenvedgyek? talán bolond vagyok.

Blažena, i, f. Beatrix cis, f. ein Weibsname, Beatriksz.

Blázenček, a, m. *dem.* ex *seq.*

Blázenek, nka, m. *dem.* ex Blázen, *vulg.* Blázenko, v. Bláňíček. *boh.* Blázínek.

† blažení, á, é, *adj. et part. constr.* v. blahoslawení.

† Blažení, n. v. Blahoslawení.

Blaženka, i, f. *dem.* ex Blažena.

blázenſki, *adv.* v. bláňiwe.

blázenſkí, á, é, *adj.* v. blaňiwí.

Blázenſtwí, á, n. v. Bláňiwoſt.

Blazinec, nca, m. v. Blaňinec.

† Blázínek, nka, v. Blázenek.

† blažiti, il, im, v. blahoslawit.

Bláňení, á, n. deliratio. nis, f. der Wahnwitz: bolondozás, eszelösködés. *Syn.* Bláňiwení. 2) iocatio, nis, f. iocus, i, m. das Narren, Scherzen: bolondozás, bolondoskodás, tréfalodás, tréfaság. *Syn.* Žartowáň.

Bláňica, i, f. stulta, inepta, delira, insana, ae, f. vecors, insipiens: Närrinn: bolond (döre) aszszony, leány.

Bláňíček, čka, m. *dem,* ex *seq.*

Bláňík, a, m. *dem.* ex Blázen: stultulus, i, m. einfältig, thöricht: bolondotska, bolondka, kis bolond, döretske. *Syn.* Blázenček, Blázenek.

Bláňinec, nca, m. gyrgathus, stultorum domus: das Narrenhaus, Tollhaus: bolondoknak házok. *Syn.* blázenſkí Dom, Blázárňa, Blazinec.

bláňit, il, im, V. I. *imp.* bláňi: *reg. accus.* ludibrio habere, dudificari: narren, zum

zum Narren machen: bolondnak tartani. *Syn.* Blđznem robiť, za Blázna mať. 2) infatuare aliquem: zum Narren machen: bolondítani (bolonda tenni) valakit. *Syn.* zbláznit, pobláznit. 3), 4) et 5) Nris. *boh.* v. bláznit sa 1). 2), 3) Nris. II. *rec.* bláznit sa, labi mente *Cels.* delirare. mente captum esse, usu rationis privari, amentem fieri, e mentis potestate exire, insanire, fatuari, desipere: ein Narr werden, der Vernunft beraubt (wahnwitzig) werden: eszéből ki-térni, esztelenkedni, meg-bolondúlni. *Syn.* blázniweť, Rozum tratiť, o Rozum prichádzát, w Hlawu zachádzať. *boh.* bláznit. *Usus.* Zgewne sa blázni. Ge w eď'm powedomo, že do Bláznivosť'i upadel: apertissime insanit, ein öffentlicher Narr: nyilván való (sült) bolond. 2) ludere, iocari, nugari, stultescere, ineptire: narren, scherzen: tréfálni, tréfálódni, játszani, bolondozni, bolondoskodni, kábálkodni *boh.* blázniti. *Usus,* Rozkoné ge, bláznit sa Časem (w Prichodnosť'i Času): dulce est desipere in *loca Horat.* dann und wann Kurzweil treiben ist anmuthig: mulatságos dolog, midőn jó álkalmatosság ván reá (midőn az alkalmatosság kiványa) magát bolondnak teitetni. To sa len tak blázni: nugatur, iocatur tantum: er scherzt nur: tsak tréfálódik. *Prov.* Aneb ge wždi smutní, anebo sa blázní: aut oportet tragoedias agere omnes, aut insanire. Semper quasi stupet, friget que, et nec gaudere potest ex animo, nec dolere. 3) stulte agere, stultum esse: narren, albern sich betragen: bolondózni, bolondúl viselni magát *boh.* blázniti. 4) Bláznit sa za ňekím, po ňekom: deperire aliquem, amore cuiuspiam deperire: in jemanden närrisch verliebt seyn: nagyon (halálban) szeretni valakit; bele szeretni. *Syn.* zamilowať (zalúbiť) sa do ňekoho. *Usus.* Blázni sa za ňú, deperit ipsam: er hat sich in sie närrisch verliebt, bele szeretett; meg bolondúltt utánna.

Bláznjwáň, á, n. *Nom Verb.* ex *seq.*

bláznjwať, al, ám, *freq.* ex bláznit. *II. rec.* blázniwať sa: *freq.* ex bláznit sa.

blázniwe, *adv.* stulte, amenter delire, dementer, fatue, insane stolide, vecorditor: närrisch, thöricht: bolondúl, esztelenül, ostobáúl. *Syn.* nerozumňe. *boh.* blázniw'e, blaznow'e, bláznowsky. *Usus.* Blázniwe (Nemetne) ňeco žádať, po ňegakeg Weci dichťeť, túžiť: ad insaniam concupiscere, quidpiam: thöricht (närrisch) nach etwas sehnen: bolondúl kivánni valamit. Blázniwe si poč'nať, ineptire *Terent.* läppische Possen treiben; ungereimte Dinge thun, närrisch handeln; Kinderei treiben: gyermekeskedni.

Blázniweňí, á, n. v. Blázneňí 1-*o Nro.*

blázniweť, wel, w'm, V. I. *imp.* zniw, v. bláznit sa 1-*o Nro.*

blázniwí, á, é, *adj.* bliteus *Plaut* stultus, fatuus, stolidus, a, um; amens, demens, tis, simplex, icis: närrisch, thöricht, albern, dumm, ohne Verstand: bolond, esztelen, kába eszelős, balgatag, dőre, ostoba. *Syn.* nemudrí, nerozumni.

zumní. *boh.* bláznowí, bláznowſkí. *Usus.* O bláznіwí Ludá! o vos stulti! o vos dementes! o ihr närriſche Leute! o ti esztelen (bolond) emberek! Bláznіwá Reč, stultiloquium, stultiloquentia, ineptiae, nugae: närriſche Rede, Narreteien, Kindereien, Poſſen: bolond beszéd. 2) delirus, insanus, vesanus, a, um; delirans, amens, insaniens, vecors, demens, tis: unſinnig, wahnwitzig, närriſch: bolond, meg-bolondúlt, bódúlt eszü. *Syn.* zbláznení.

Bláznіwoſt, i, f. stultitia, amentia, dementia, insania, insipientia, vecordia, vesania, ae, f. deliratio, nis, f. delirium, deliramentum, i. n. fatuitas, stupiditas, is, f. stupor, is, m. Narrheit, Thorheit: bolondozás, bolondoskodás, esze vesztés, esztelenség, kábaság. *Syn.* Nemudroſt' Rozumutratení. *boh* Bláznowſtwí. 2) gerrae, facetiae, arum. f. *plur.* iocus, i, m. Narrenpoſſen, ein Scherz, Spaß: tréfa, tréfálódás, dévajság, tréfa között való mulatás. *Syn.* Bláznení.

Bláznomluwec, wca, m. morologus. i, m. Narrentheidiger, der närriſch redet, Plauderer: bolond beszédű. *Syn.* Buchač Tárač, Tlapač, Trepač.

Bláznoſt', i, f. v. Bláznіwoſt'.

† bláznow'e, *adv.* v. bláznіwe.

† bláznowí, á, é, *adj.* v. bláznіwí.

† bláznowſki, *adv.* v. bláznіwe.

† bláznowſkí, á, é, *adj.* v. bláznіw'.

† Bláznowſtwí, n v. Bláznіwoſt'.

Blb, u, m. bardus, bliteus, i, m. *Plaut.* stipes, caudex, icis, m. Tölpel, ein dummer Menſch, ohne Verſtand: otromba, bolond, esztelen, tompa, döre, kába ember. *Syn.* Baraní Roh, Hlupák, Oſel, Sproſták, Trubač, Trúp, Trubiroh, *boh.* Hnup.

Blblač, a, m. balbus (balbucinans, balbutiens) homo *Cic.* os balbum: ein Stammeler, Stammler, Statzger, Stotterer, ein ſtammelnder Menſch im Reden, i, e. undeutlich oder ſchnell redend, die Wörter häufend: habogva szóló (hebegö, leppegö, rebegö, röbögö) ember. *Syn.* Breptac, Breptawec, Śleptac, Śleptawec, Blblawec, *boh.* Brebtač. *Aliud est* Gachtač, et Šeplač. *Prov.* Blblač, že blble (Śleptač, že ſlepce, Gachtač, že gachce; Šeplač že ſeple), uwerit nechce: balba non credit. *Suidas.* sua mala desimulare conatur, quae praesefert etiam, cum dissimulat. Negat se blaesum esse, cum id ipsum non possit, nisi blaese dicere. Sua scelera (suos excessus) impertinenter negare: ſeine offenbare (ſonnenklare) Fehlern vertuſchen wollen, nyilván-való hibáit titkolni akarni.

blblaččin, a, e, *adj. poss.* balbae *feminae*, ad balbam pertinens: der Stammlerinn (Stottererinn) gehörig, rebegö asszonyé. *Syn.* blblawičin, breptaččin, breptawičin, ſleptaččin, ſleptawičin. *Aliud est* gachtaččin, et ſeplaččin.

Blblačka, i, f. balba. ae. f. balbutiens (balba) *femina*: Stammlerinn, Statzgerinn, Stottererinn, ein ſtammelndes (ſtotterndes) Weibsbild in Reden: habogva szóló (hebegö, leppegö, rebegö, röbögö, a' szót al-

elhabaró, szaporán beszéllö) aszszony. *Syn.* Blblawica, Breptačka, Breptawica, Šleptačka, Šleptawica. *Aliud est* Gachtačka, et Šeplačka. 2) v. Blbláňí.

blblačow, a, e, *adj. poss.* balbi *hominis*, dem Stammler (Stotterer) gehörig, rebegö (szaporán *vagy* értetlenül szóló) emberé. *Syn.* blblawcow, breptačow, breptawcow, šleptačow, šleptawcow. *Aliud est* gachtačow, et šeplačow.

blblaní, á, é, *p. c.* balbutiendo prolatus, lallatus, a, um: gestammelt, gestottert: habogva mondattatott, elhabartattatott, hebegett, leppegett, leppegtetett, rebegett, rebegtetett, röbögött, röbögtetett. *Syn.* breptaní, šleptaní.

Blbláňí, á, n. balbucinatio, nis, f. balbutiens loquela, tolutiloquentia *Naev.* ae, f. convolutio verborum: das schnelle (undeutliche) Reden, Stammeln, Stottern in Reden: hebegés, leppegés, rebegés, röbögés *Par. Páp.* habogó (szaporán-való értetlen) szólás, a' szónak elhabarása. *Syn.* Blblačka, Breptáňí, Šleptáňí. *Aliud est* Gachtáňí, et Šepláňí 2) v. Blblawost'. 3) v. Blbotáňí.

blblat, lal, lem, V. I. *imp.* blbli: balbutire *Cels. Cic.* (-tio, tivi, titum), balbucinari, balbe (tolutim) loqui, convolvere verba *senec.* die Wörter häufen, stammeln, stottern, undeutlich (schnell) reden, z. B. wie ein Betrunkener: hebegni (-gek), leppegni, rebegni, röbögni (gök), *Par. Páp.* el-habarni a' szót, szaporán szólani, habogva beszélni. *Syn.* breptát, šleptat, *boh.* brebtati. 2) v. blbotat. *Aliud est* gachtat, et šeplat.

Blbláwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blbláwat, ál, ám, *freq.* ex blblat.

blblawcow, a, e, *adj. poss.* v. blblačow.

blblawe *adv.* balbe *Lucret.* balbucinanter, balbutienter: stammelnd, stotternd, lispelnd: habogva, hebegve, leppegve, rebegve, rebegetve rebesgetve, röbögve. a' szót elhabarva. *Syn.* breptawe, šleptawe. *Aliud est* gachtawe, et šeplawe. *Usus.* Blblawe howorit, mluwit, v blblat.

Blblawec, wca, m. v. Blblač.

blblawí, á, é, *adj.* balbus, a, um: balbutiens, balbucinans *Cic. Hor.* tis: lispelnd, stammelnd, stotternd, undeutlich (schnell) redend, die Wörter häufend: hebegö, leppegö, rebegö, röbögö *Par. Páp.* habogva-szóló, szaporán beszéllö, a' szót elhabaró. *Syn.* breptawí, šleptawí, *boh.* brebtawí. *Aliud est* gachtawí, et šepláwí. *Usus.* Blblawí Gazik: balba Lingva *Ovid.* Blblawí hlas: balbus sonus *Ovid.* Blblawé Slowa: balba verba *Horat.*

Blblawica, i, f. v. Blblačka.

blblawičin, a, e, *adj. poss.* v. blblaččin.

Blblawost', i, f. balbuties, ei, f. das Stammeln, Stottern, Lispeln im Reden; die Stammlerei, Stotterei: hebegés, leppegés, rebegés, röbögés. *Syn.* Blbláňí, Breptawost', Šleptawost'. *Aliud est* Gachtawost', et Šeplawost'.

Blbotač, a, m. balbucinator, lallator, is, m. Laller, Stotterer, Tällerer: gögitsélö, rebes-

besgetö. *vulg.* Lalač. 2) v. Blblač.

blbotaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Blbotačka, i, f. balbucinatrix, lallatrix, cis, f. Lallerinn, Stottererinn, Trällererinn: gögitsélőné, rebesgetöné. *vulg.* Lalačka. 2) v. Blblačka.

blbotačow, a, e, *adj. poss.* ex Blbotač.

blbotaní, á, é, *p. c.* lallatus, balbucinando prolatus, a, um: gelallt, geträllert, gestottert: gögitsélt, rebesgetett, rebesgettetett. *vulg.* lalaní. 2) v. blblaní.

Blbotáňí, á, n. balbucinatio, nis, f. lallum, i, n. et lallus, i, m. *Auson.* das Lallen, Trällern, Stottern: gögitsélés *Par. Páp.* rebesgetés. *vulg.* Laláňí. 2) v. Blbláňí.

blbotat, tal, cem (tam) V. I. *imp.* blboc et blbotag: balbucinari (-nor, atus sum), balbutire, lallare (lallo avi) etwas stottern, lallen wie Kinder, trällern, von Kinde oder Amme; bei der Wiege, singen; sich einsingen lassen: gögitsélni (-tsélek) *Par. Páp.* rebesgetni. *vulg.* lalat. *Usus.* Prečo neblbočeš? lallare recusas? *Pers.* willst dich nicht einsingen lassen? *Scheller.* miért nem gögitsélsz? Něčo (o něčem) blbotať: balbutire de re aliqua *Cic.* etwas (von etwas) lallen, stottern: valami dologról tsak gyermek észszel szólani. *Par Páp.* Na ňekoho blbotať: balbutire aliquem *Horat.* Jemanden lallend (stotternd) anreden, valakit gúnyolva szólítani. 2) v. blblať.

Blbotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blbotáwať, al, ám, *freq.* ex blbotať.

blbotawcow, a, e, *adj. poss.* ex Blbotawec.

blbotawe *adv.* balbucinanter, balbucinando, balbutiendo: lallend, stotternd, trällernd: gögitsélve, rebesgetve *vulg.* lalawe. 2) v. blblawe.

blbotawí, á, é, *adj.* balbucinans, balbutiens, lallans, tis: lallend, stotternd, trällernd: gögitsélő, rebesgető. *vulg.* lalawí. 2) v. blblawí.

Blbotawosť, i, f. oris lallatio, balbucinatio: das Lallen, Stottern, Trällern der Zunge: gögitsélés: rebesgetés. *vulg.* Lalawosť. 2) v. Blblawosť.

Blčáňí, á, n. eruptio flammae, inflammatio, incensio, nis, f. das Flammen, die Flammung: lobbanás, lang-vetés, lángolás. *Syn.* Blkáňí, Blknutí. *boh.* Páláňí.

blčať, čal, čím, V. I. *imp.* blč: flammam edere, inflammari, incendi: flammen, in Flammen gerathen; fel-lobbani, lángot vetni, lángolni. *Syn.* blkať, blknúť. *boh.* pálati. *Usus.* Hoří, až blčí.

Blcha, i, f. pulex, icis, m. der Floh: bolha. balha. *vulg.* Bľucha. *boh.* Blecha. *Usus.* Cigánská Blcha, structura ferri candentis, tzigány balha. Pšá Bleha v. Muška. Wodňá Blcha: pulex aquaticus, der Wasserfloh, vizi bolha. Zemská Blchá, Chrysomela oleracea Linn. seu Galleruca oleracea Fabric. Erdfloh, földi Balha. *Prov.* Pusťil mu Blchu do Ucha, dedit ipsi ad intelligendum: Tetigit (pupugit) ipsum: er hat ihm einen Floh in die Ohren gesetzt: tormát tört az orra alá. Každí naglepšég wí, kde ho Blcha ščípe: ubi dolor, ibi manus: ein jeder fühlet, wo ihn der Floh (Schu-

(Schuhe) drückt: a' kinek hol fáj, ott tapogattya. v. blačiť. Peſ Pſu Blchi wiberá, kotel Krnec karhá: est mirum bellum, quod asellus culpat asellum: es iſt ein Wunderſtreit, wenn ein Eſel den andern reit: kantsal kantsalt nevel. v. Krnec, Kotel, Peſ.

Blchaň, a, m. pulicosus, pulicibus plenus: voller Flöhe: bolhás, bolhákkal teli.

Blchaňiſko, a, m. *contemt et exagger* ex Blchaň.

blchawí, á, é, *adj.* pulicosus, pulicibus plenus, a, um: voller Flöhe, bolhás. *vulg.* bluchawí. *boh.* blechawí. *Usus.* Blchawí Peſ, pulicosus canis, Hund voller Flöhe: bolhás kutya.

† Blečaňí, n. v. Blačáňí.

† blečati, čal, čím, v. blačať.

† Blecha, i, f. v. Blcha.

† blechawí, á, é, *adj.* v. blchawí.

† Blečiwáňí, n. v. Blačíwáňí.

† blečiwati, al, ám, v. blačíwat.

bledaſt'e, *adv.* v. bledawe.

bledaſti, á, é, *adj.* v. bledawí.

bledawe, *adv.* subpallide, bleich, etwas blaß, halavány szinün. *Syn.* bledaſt'e.

bledawí, á, é, *adj.* subpallidus, subluridus, a, um: bleich, etwas blaß, sárga szabású, halavány szinü, szederjes. *Syn.* bledaſtí.

blede, *adv.* pallide, subluride: blaß, bleich: halaványon, sárgán.

bledí, á, é, (*abs.* bled, bledo), *adj. compar.* bledſi, *superlat.* nag, bledſí: pallidus, luridus (mustelinus *de colore*). a, um: pallens, tis: blaß, von der Farbe des Gesichts, und andern Farben; bleich, bleichfärbig: halavány, halovány, sárgáló. *Syn.* žltaſtí. *Usus.* Bledím biť, pallere, pallescere: blaß seyn: halaványodni, sárgúlni. Bledá Farba, v. Farba. *Prov.* Welmi ſa učí, preto ge tak bledí: hoc est, quod pallet: er iſt gar zu fleißig, deswegen ſieht er ſo bleich aus: igen tanúl, azért illy halovány.

Blednaſt', i, f. v. Bledoſt'.

blednuť, dnul (del), dňem, V. I. *imp.* dňi: pallere, pallescere, expallere, expallescere: blaß werden: sárgulni, halaványodni, el-sárgulni, elhalaványodni. *Syn.* oblednúť, zblednúť.

Blednutí, á, n. pallescentia, ae. f. das Blaßwerden: el-sárgulás, halaványodás.

Bledoſt', i, f. pallor, is m. luriditas, tis, f. die Bläſſe, die blaſſe Farbe, z. B. Gesichts: sárgaság, halaványság, haloványság. *Syn.* Blednoſt'.

Blekotač, a, m. v. Bleptač.

blekotaččin, a, e, *adj. poss.* v. breptaččin.

Blekotačka, i, f. v. Bleptačka.

blekotačow, a, e, *adj. poss.* v. bleptačow.

Blekotáňí, á, n. gannitus, ûs, m. das Belfern: róka nyikogás, tsehegés. *Syn.* Ščekáňí, Zablekotáňí.

blekotať, tal, čem et tám, V. I. *imp.* blekoc et tag: gannire: belfern, wie ein Fuchs: nyikogni, tsehegni mint a' róka. *Syn.* ſčekať gako Liſka, zablekotať.

Blekotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blekotáwať, al, ám, *freq.* ex blekotať: solere gannire, pflegen zu belfern, gyakran nyikogni.

blekotňe, *adv.* v. bleptawe.

blekotní, á, é, *adj.* v. bleptawí. *Usus.* Blekotní Čloweк, v. Bleptač.

Ble-

Blekotňica, i, f. v. Bleptačka.
blekotňiččin, a, e, adj. poss. ex Blekotňička.
blekotňičin, a, e, adj. poss. ex Blekotňica.
Blekotňička, i, f. v. Bleptačka.
Blekotňík, a, m. v. Bleptač.
Blekotnosť, i, f. v. Bleptawosť.
Blen, u, m. Zelina: hyoscyamus, i, m. cels. Bilsenkraut, ein unschmakhaftes Kraut: belénd, bolonditó - fü, ester-paréj, ízetlen paréj, östör. boh. Blín, Blit. Usus. Bílí Blen. Hyosciamus albus, weißes Bilsenkraut, fejér östör, čerňi Blen, Hyosciamus niger Linn. seu Hyosciamus officinar, schwarzes Bilsenkraut, v. Šreben.
blenní, á, é, adj. v. seq.
blenowí, á, é, adj. hyoscyaminus, Plin. H. N. aus (von) Bilsenkraut: beléndes. Syn. blenní. boh. blínowí. Usus. Blenowé Semeno, semen hyoscyami, Bilsenkrautssame, belénd mag.
Bleptač, a, m. garrulus, verbosus, i, m. fabulator, is, m. Schwätzer, Wäscher, Plauderer: tsátsogó, kiáltó, sok szavú, szó szaporító, tsevegö, trétsülö, fetsegö. Syn. Blekotač Blekotňík, blekotní Člowek, Breptač, Drgotač, Buchač, Gazičňík.
bleptaččin, a, e, adj. poss. ex seq. Syn. blekotaččin, blekotňiččin, breptaččin, buchaččin, drgotaččin.
Bleptačka, i, f. garrula, ae, f. fabulatrix, icis, f. Schwätzerinn, tsátsogóné, kiáltóné, tsevegöné, trétsülöné, fetsegöné. Syn. Blekotňica, Blekotňička, Breptačka, Buchačka, Drgotačka, Gazičňica, Gazikula, klebetňica.

bleptačow, a, e, adj. poss. ex Bleptač. Syn. blekotačow, blekotňíkow, buchačow.
Bleptáňí, á, n. garritus, ûs, m. loquacitas. dicacitas, tis, fabulatio, nis. f. das Geschwätz, Schwatzen: tsátsogás, tsevegés, tretsülés. kelletlen (hijában való) szóllás, fetsegés, dadogás. Syn. Blekotáňí, Bucháňí, Breptáňí, Drgotáňí.
bleptať, tal, cem, et tám, V. I. imp. blepei et bleptag: garrire, fabulari, garrulum se praebere, garritare, clamitare, glocitare: schwatzen, plaudern, unnütz reden, schwatzhaft thun: tsátsogni, tsevegni, fetsegni, trétsulni, dadogni, hijában - valo beszédet hinteni. Syn. blekotať, buchať, breptať, drgotať, klebekiť, Pletki wipráwať, we Spust Sweta mluwiť. Vulg. tárať.
Bleptáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
bleptáwať, al, ám, freq. ex bleptať.
bleptawe, adv. garrule, loquaciter, dicaciter; schwatzhaft, schwatzhaftig: tsátsogva, tsevegve, trétsülve, fetsegve. Syn. blekotňe, buchačňe, breptawe, drgotawe, klebetňe, boh. breptawé.
Bleptawec, wca, m. v. Bleptač.
bleptawí, á, é, adj. garrulus, a, um; dicax, loquax, cis: schwatzhaft, schwatzhaftig: tsátsogó, tsevegö, trétsülö, monda-mondó, dadogó, fetsegö. Syn. blekotní, buchační, breptawí, drgotawi, klebetní, boh. brebtawí.
Bleptawica, i, f. v. Bleptačka.
Bleptawosť, i, f. garrulitas, loquacitas, tis, f. Schwatzhaftigkeit: tsevegés, tsátsogás, trétsülés, fetsegés. Syn. Ble-

kot-

kotnost', Buchačnost', Breptawost', Drgotawost', klebetnost', *boh.* Brebtawost.

Blesk, u, m. fulgor *Cic. Plin. H. N.* nitor, splendor, is, m. iubar, is, n. das Blitzen, der helle Glanz, Schimmer, Blitz, der blitzende Schein, der Glanz: fény, fényeség, fénylés, tündöklés. z. B. der Sonne, des Silbers, der Ehre, der Tugend: *Syn.* Blisk, Blisčáňí, Lisk, Gasnost'. *Usus.* Blesk Slunca, fulgur solis *Lucret.* der Schimmer der Sonne, nap fényesége. Blesk zeseba dáwat (pusčat), i. e. blisčat sa. W swém Blesku sa ukázat: splendorem suum declarare, in suo splendore apparere: sich in seinem Glanze zeigen, maga fényességét meg-mutatni.

† Bleska, i, f. *dem.* v. Blska.

† Blesňík, u, m. v. Blšňík, Chmel'k.

† Blikáňí, n. v. Škúleňí.

† blikati, al, ám, v. škúlit.

† Blikawáňí, n. v. Škúliwáňí.

† blikáwati, al, ám, v. škúliwat.

† blikawé, *adv.* v. škúlawe.

† blikawí, á, é, *adj.* v. škúlawí.

† Blikawost, f. v. Škúlawost'.

† Bl'n, u, m. v. Blen.

† blínowí, á, é, *adj.* v. blenowí.

Blisčáňí, á, n. fulgor, splendor, nitor, fulgescentia, splendescentia, ae, f. micatio, emicatio, radiatio, rutilatio, splendicatio, scintillatio, nis, f. das Schimmern, Funkeln, Blitzen, Flinkern, Glänzen: fénylés, tsillámlás, tündöklés, ragyogás, szikrázás, fény, fényesség, fényeskedés. *Syn.* Blesk, Blískáňí, Bliskňutí, Ligotáňí, Lisčáňí, Lisknutí, Liskáňí, Stkwíteňí, Zablisčáňí. *boh.* Blistěňí.

blisčat sa, čal sa, čím sa V. I. *imp.* blisči sa: fulgere, fulgescere *Jul. Firm.* micare, nitere, nitescere, splendere, splendicare, radiare, rutilare, lucere, collucere, corruscare, stellare: Glanz von sich geben, glänzen, flinkern, blitzen, schimmern, leichten, z. B. ein Edelstein: fényleni, tündökleni, szikrázni, tsillámlani (lom), fényeskedni, ragyogni. *Syn.* bliskat sa, skwíkit sa, lisčat (ligotat), liskat, lisknút, zablsčat sa, Blesk ze seba púsčat, dáwat. *boh.* blistěti se, lesknúti (lisknúti) se. *Usus.* Dom sa od Zlata blísčí: fulgurat domus auro, das Haus schimmert mit dem Golde, arannyal fénylik a' ház. *Prov.* Ne wsecko ge (neňí wsecho) zlato, čo sa blisčí: pelle sub agnina latitat mens saepe lupina. Non omne, quod splendet, aurum est: es ist nicht alles Gold (Hönig), was glanzt (süß ist): nem mint arany, a' mi fénylik. v. Zlato.

Blísčiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blísčiwat sa, al sa, ám sa, *freq.* ex blisčat sa. *boh.* blisčiwati se.

Blisk, u, m. v. Blesk. 2) fulgur, is, n. *Cic.* der Blitz, das Wetterleuchten; villamlás, villámás.

Bliskač, a, m. fulgurator, is. *Inscr.* der Blitzer, Blitzschleuderer: villámó, villámló. 2) fulgurator, *Cic.* fulguris explanator: der Blitzer, Ausleger vom Blitze: villámásból jövendölő.

bliskací, á, é, *adj.* v. bliskawí.

Bliskačka, i, f. res rutilans: eine

bli-

blitzende Sache: fényesség, tündöklés, pillangó. *Syn.* Ligotačka.

Blíſkáňí, á, n. fulguratio, nis, f. das Blitzen, der Blitz beim Gewitter: villámás, villámlás. *Syn.* Zablíſkáňí, Zabliſknutí. *Usus.* Od Blíſkáňá ſpáleňí, fulguritius. *Plaut.* vom Blitz getroffen, verbrennt: meny-kötöl villámtól illettetett. 2) v. Blíſčáňí.

blíſkať, al, ám, V. I. *imp.* ſkag. v. blíſčať ſa. *Usus.* Telem blíſkať, corpus nudum exhibere: den bloßen (nackten) Leib zeigen: a' mezételen testét, farát mutogatni. 2) v. *seq.* II. *rec.* blíſkať ſa: fulgurare. corruscare: blitzen, beim Gewitter: villámlani (villámom). *Syn.* zablíſkať ſa, zabliſknúť ſa. *Usus.* Bliſká ſa, fulgurat *Plin. H. N.* micat ignibus aether *Ovid.* es blitzt, villámlik.

Blíſkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blíſkáwať, al, ám, *freq.* ex blíſkať. II. *rec.* blíſkáwať ſa, *freq.* ex bliſkať ſa.

blíſkawe, *adv.* fulgide, splendide, nitide. rutile: glänzend, ſchimmernd, glänzig, blitzend: fényessen, tündökölve. *Syn.* blíſklawe, ligotawe, liſkawe, liſklawe.

blíſkawí, á, é, *adj.* fulgidus *Lucr.* splendidus, corruscus, nitidus, rutilus, a, um; fulgens, corruscans, splendens, splendicans, stellans, splendescens. micans, lucens, radians, rutilans, tis: ſchimmernd, blitzend, glänzend, glänzig: fényes, tündöklö, tsillámló, ragyogó, fénylö. *Syn.* blíſkačí, blíſkliwí, ligotawí, liſkawí, liſklawí. *Usus.* Blíſkawé (woſčené) plátno: (cerata) tela, linteum splendidum: Glanzleinwand, Wachsleinwand: viaszkos vászon.

Blíſkawka, i, f. bracteola. bractea (aurichalci auri radians), ae, f. das Flinkerlein, Flinkerchen, Fliederchen, Flitterchen, der kleine Flieder, Flitter, Goldflimmer, Goldflitter, das Flittergold: pillangó. *Syn.* Bliſklawka, Libotka, Ligotačka, Ligotka, Liſkawka, Liſklawka.

Blíſkawoſť, i, f. fulgida natura (conditio): eine ſchimmernde Beſchaffenheit: fénylö tulajdonság. *Syn.* Bliſklawoſť, Ligotawoſť, Liſkawoſť, Liſklawoſť.

blíſklawe, *adv.* v. blíſkawe.

blíſklawí, á, é, *adj.* v. bliſkawí.

Blíſklawka, i, f. v. Blíſkawka.

Blíſklawoſť, i, f. v. Blíſkawoſť.

bliſknúť ſa, knulo (klo) ſa, kňe ſa V. P. *imp.* nech ſa bliſkňe, v. blíſkať ſa. *Syn.* zabliſknúť ſa, *boh.* leſknúti (liſk) ſe.

Bliſknutí, á, n. v. Blíſkáňí.

† bliſtěti ſe, tel ſe, tim ſe, v. blíſčať ſa.

† bliſtíwati ſe, al, ám, v. bliſčíwať.

† Blit, u, m. v. Blen.

† blíti, blil, bligi (u), v. dáwiť ſa; wracať 2. Nro.

† Blití, n. v. Dáweňí, Wracáňí 3. Nro.

† blíwati, al, ám, *freq.* ex blíti, v. wracáwať, dáwíwať ſa.

† blíwáwati, al, ám, *freq.* ex *praec.* v. wracáwáwať, dáwíwáwať ſa.

Bliženci, cow, m. *plur.* gemelli, gemini, fratres gemini *Cic.* didimi. orum, m. *plur.* gemini pueri, geminae proles *Virg.* gemellus fetus (partus): die Zwillinge, zwei Kinder

der

er in einer Geburt: kettős ;yermek. *Syn.* Dwogčátka, Dwogčence, Dwogički. 2) ;emini (syderum), unum ex ignis Zodiaci *Plin. H. N.* ie Zwillinge am Himmel, ein Gestirn: kettős jegy az égen.
ženec, nca, m. geminus *Cic.* ;emellus, i, m. geminus fraer *Plaut.* Zwilling, zugleich geboren, leiblicher Zwillingsbruer: kettős, kettőtske. *Syn. Plur.* Blíženci (spolu narozené Deti): v. supra, Dwogča, Dwogčátko, Dwogčenec.
žení, á, n. adpropinquatio, propinquatio, nis, f. das Nähern, Hinzunahen: közelgetés, közelítés. *Syn.* Približowání.
žit sa, il sa, im sa, V. I. *mp.* blíž sa: propinquare, adpropinquare, adproximare, proximare, prope (propius, vicinius) accedere: nahen, sich nahen, sich nähern, näher kommen, hinzunahen, hinanzunahen, közelgetni, közelíteni, közelébb hozzá menni. *Syn.* Približowat sa. *Usus.* Noc sa blíží. Uš sa mrká. Ge na Mrkání: nox ingruit (instat adpetit): es wird Nacht; die Nacht ist vor der Thür; die Nacht nähert sich: közelget az éjtszaka; estveledik.
blížiti se, il, im, idem.
žkí, á, é (*abs.* blízko), *adj. comp.* bližší, *superl.* nagbližší: propinquus vicinus, um: nahe, dem Orte, der Zeit, der Verbindung nach ꝛc. nahe gelegen der (die, das), nahe ist: közel való. *Syn.* blížší, nedaleký. *Usus.* Na Blízku (*boh.* na blízce); in propinquo, in vicinia, cominus, prope: in der Nähe, in der Nachbarschaft: közel (nem meszsze). Z Blízka, e propinquo. aus der Nähe: közelröl.

Ti tu nékde blízko bíwáš, ostáwáš: non procul habitas: du mußt nicht weit von hier wohnen: te közel lakol itt valahol. — Kedbich gá mal tak blízko domow gako on, gábich pobil každu Nedelu doma: si domus Parentum meorum tam vicina esset, quolibet die Dominico eam inviserem: wenn ich so nahe nach Hause hätte, wie er, ich ginge alle Sonntage nach Hause: ha az én szüleimnek haza olly közel vólna, mind az övé, én azt minden vasárnapon meg látogatnám (minden vasárnap haza mennék). — *Prov.* Gá sem si (každí si gest) nagbližší: proximus egomet mihi. Amor incipit ab ego: ich bin mir die nächste Treue schuldig: kiki magát leg-jobban szereti: Mindenik keze magához görbe.— Bližšá ge Ko ela, než Kabát: tunica pallio propior (prior): das Hemde ist näher als der Rock: közelébb az ing a' tsuhánál.
blízko, *adj. abs.* v. blízký.
blízko, *adv. comp.* blíž, blíže, blížeg, blížšeg (*boh.* blížegi), *superl.* nagblíž, nagblíže, nagblížeg (*boh.* negblížegi), *cum et sine Genit.* prope, in propinquo, non procul: nahe vom Orte, Zeit, Verbindung: in der Nähe, nicht weit: közel, nem meszsze. *Syn.* blízo, nedaleko. *Usus.* Blízko (na Blízku) ležat, bit: prope (in propinquo, in vicinia) iacere, esse: nahe (in der Nähe) liegen seyn: közel feküdni. Blízko ísť, prope accedere, nahe hin gehen, közel menni. 2) *cum praepos.* od. Blízko od seba, non procul invicem, nicht weit auseinander, nem meszsze egy mástól.

† Blízkost, i, f. v. seq.
Blízkost', i, f. propinquitas, proximitas, vicinitas, tis, f. vicinia, ae, f. propinquum, i, n. die Nähe: közel valóság, nem meszszeség. *Syn.* Nedalekost'.
Bližní, ného, m. proximus, propinquus, i, m. homines: der Nächste, jeder Mensch: felebarát. *boh.* Bližňí. *Usus.* Musíme Blížného milowať, gako seba samého: proximum ut nosmet ipsos amare debemus: wir müssen die Nächsten, wie uns selbsten lieben: szeretnünk kell felebarátunkat, mint önnön magunkat.
bližňí, á, é, *adj.* proximus, propinquus, a, um: der (die, das), Nächste: falebarát, felebaráti. 2) v. blízkí.
† Bližňí, ňího, m. v. Bližní.
blizúčkí, á, é, *adj.* valde propinquus, vicinus, vicinissimus, propinquissimus, a, um: der (die, das), sehr nahe ist: igen közel (éppen nem messzéröl) való. *Syn.* blizúnkí.
blizúčko, *adv. dem.* valde vicine (prope, propinque), vicinissime, propinquissime; sehr nahe: igen közel. *Syn.* blizúnko.
blizúnkí, á, é, *adj. dem.* v. blizúčkí.
blizúnko, *adv. dem.* v. blizúčko.
Blk, u, m. flamma, ae, f. ardor, is m. die Flamme: láng, égés, lobbanás. *Syn.* Plameň.
Blkáňí, á, n. v. Blčáňí.
blkať, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. blčať.
Blkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
blkáwať, al, ám, *freq.* ex blkať.
blkawe, *adv.* flammate, flaminee: flammig: lobbanva, fel lobbanva, lángolva. *Syn.* blčawe.
blkawí, á, é, *adj.* flammeus, flammatus, a, um: flammig: felgyulladtt, lángoló. *Syn.* blčawí.
Blkawost', i, f. flammea conditio; flammige Beschaffenheit: lángoló tulajdonság. *Syn.* Blčawost'.
blknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* blkňi, v. blkať.
Blknutí, á, n. v. Blkáňí.
Blsa, aťa, n. v. seq.
Blsečka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Blska, i, f. *dem.* ex Blcha: parvus pulex: ein kleiner Floh: bolhátska, kis bolha. *boh.* Bleska.
Blsisko, a, n. *contemt. ex exagg.* ex Blcha: magnus (grandis) pulex: ein großer Floh: nagy bolha, balha.
blsní, á, é, *adj.* v. blchawí.
Blsňík, u, m. Zelina, pulicaria, inula pulicaria Linn. *et* conyza squarrosa Linn. das Flöhkraut, Dürrkraut, balhafu, bolha-fü, hunyor. *Syn.* blsná Zelina, Chmelík. *boh.* Rdesno, zlatí Traňk, Blešňík.
* Blucha, i, f. v. Blcha.
* bluchawí, á, é, *adj.* v. blchawí.
Blud, u, m. loc. sing. Bluďe, *boh.* Bludu: error, is, m. lapsus, ûs, m. peccatum, i, n. der Irrthum, die Irre, das Irren, Irrsal, Irrung: hiba, tévelygés, eset, botlás. *Syn.* Omil, Omilka, Omíleňí, Pomíleňí, Zámíleňí. *Usus.* Blud odwolať, revocare errorem, wiederruffen den Irrthum, a' hibát viszsza tzáfolni. Do Bludu upadnúť, in errorem incidere; errorem committere: ein Irrthum begehen, in der Irre gehen, darein fallen: tévely gés-

gésbe esni, meg bottlani. Blúd sa stal, error contigit, commissus est: erratum est; es ist ein Irrthum vorgefallen, geschehen: hiba esett. W Blude bit, esse (versari). in errore; in der Irre (im Irrthume), seyn; sich befinden: hibázni, tévelyegni, tévelygésben lenni. Blúd (zabludení, Pobludení) na Cestě: labyrinthus, error viae: der Irrgang: útban való tévelygés. 2) opinio falsa, error: Irrwahn: tévelygés. hamis vélekedés. *Syn.* Bludárstwí. 3) labyrinthus, i. m. Irrgarten: keringés, fortélyos, kert, mellynek sok tévelygö útain a' ki bé-menénd nehezen jö ki. *Syn.* omílná Zahrada, Bludník.

Blúd, a, m. insanus, i, m. nicht klug: bódúlt, bolond, eszelös, esztelen. *Syn.* Nemudrí, Nerozumní. *Usus.* Blúde, Blúde! *interj.* hem! obsecro! quaeso! mein! ich bitte: kérlek. *Etiam de feminis adhibetur.*

Bludar, a, m. doctor falsus, docens errores: Irrlehrer: tévelygésre tanító.

† Bludač, e, m. idem.

Bludár, a, m. discursor, grassator, erro, vagator, circuitor, is, m. vagabundus, erraticus. i. m. Irrgeist, Herumstreichender, Herumstreicher, Herumschweifer, Streicher, herumschweifender Mensch: kóborló, koslató *Par. Páp.* kószáló, tsavargó, vandorló, ország járó. *Syn.* Břilač, Brusár, Lankár, Powalač, Tulák, Wandrowník, bludná Du a, *vulg.* Čabrinkár. *Usus.* Noční Bludár: vespertilio, nächtlicher Herumstreifer, éjeljár, mint a' bagoly.

bludarčin, a, e, *adj. poss.* ex Bludarka.

bludárčin, a, e, *adj. poss.* vagae vagabundae: der Herumstreicherinn gehörig: kószálónéé, kóborlónéé, tsavargónéé. *Syn.* brílaččin, brúsárčin, lankárčin, powalaččin, tulaččin, wandrowniččin, *vulg.* čabrinkárčin.

Bludárení, á, n. v. Bludárstwí.

bludárit, il, im, V. I. *imp.* dar. vagatorem esse: ein Herumstreichender seyn: koborlónak lenni, tsavarogni. *Syn.* brílač, brúsit, lankárit, powalač sa, tulač sa, wandrowat, *vulg.* čabrinkárit. 2) v. blúdit 3-*tio Nro.*

Bludarka, i, f. errores docens, *femina.* Irrlehrerinn: tévelygésre tanító személy (aszszonyság). *boh.* Bludarka.

Bludárka, i, f. vagabunda, vaga: Herumstreicherinn, Herumschweiferinn: kóborló (kószáló, koslató, tsavargó, vándorló) aszszony. *Syn.* Břilačka, Brusárka, Lankárka, Powalačka, Tulačka, Wandrowníčka, *vulg.* Čabrinkárka.

bludarow, a, e, *adj. poss.* ex Bludar.

bludárow, á, e, *adj. poss.* vagabundi, vagi, dem Herumschweifer gehörig: kószálóé, kóborlóé koslatóé, tsavargóé, vándorlóé *Syn.* brílačow, brúsárow, lankárow, powalačow, tulačow, wandrowníkow.

bludárski, *adv.* more vagatorum, vagabunde, vage *Liv.* herumschweifend: bujdosva, koslatva, tsavarogva, kószálva, széllyel, imitt-amott. *Syn.* brusárski, brílawe, lankárski, powalački, tulački, wandrowníčki, *vulg.* cabrankawe, čabrinkárski.

bludárskí, á, é, *adj.* vagabundus *Solin.* vagus, a, um; vagatores adtinens: herumschweifend

fend, herumstreichend, die Herumstreifer betreffend: koslató, kószáló, kóborló, vándorló, tsavargó, ország 's világ. *Syn.* brúlawí, brúsárskí, lankárskí, powolačkí, tulackí, wandrowňckí, *vulg.* čabrinkawí čabrinkárskí.

Bludarstwí, á, n. doctrina falsa (a vero aliena) Irrlehre: hamis (tévelygö) tanitás. *boh.* Bludařstwí. 2) v. Blud. 2. Nro.

Bludárstwí, á, n. Vita vagabunda: ein herumschweifendes Leben: kóborlásban töltt (tsavargó kószáló) élet. *Syn.* Brílawosť, Bludáreňí, Lankáreňí, Lankárstwí, Powalačtwí, Tulačtwí, Wandrowňictwí, *vulg.* Čabrinkárstwí, Čabrinkáwosť. 2) v. Blúdeňí 2. Nro.

Bludek, dku, m. *dem.* ex Blúd.

Blúdek, dka, m. *dem.* ex Blúd.

Blúdeňí, á, n. erratio, exerratio, nis, f. das Irren, Fehlen: el-tévelyedés, v. Blud. 1. et 2. Nro. 2) vagatio, divagatio, oberratio, grassatio, discursio, nis, f. das Streifen, Herumschweifen, Herumstreichen, die Streifung, Streiferei: bujdosás, tsavargás, koslatás *Par. Páp* vándorlás, kószálás, kóborlás. *Syn.* Bludárstwí, Brílaňí, Brílačka Brúseňí, Lankáreňí, Powaláňí, TuláňíWandrowáňí, *vulg.* Čabrinkáňí.

Bludička, i, f. ignis fatuus: Irrlicht, Irrwisch, éjjel tsillámló reves-fa világa.

blúdit, il, ím, V. I. *imp.* blud: errare, aberrare a via, deviare: irren, irre gehen, den rechten Weg verfehlen: tibolyogni (tibolygok), tévelygeni, el-tévelyedni. el-tévezteni. *Syn.* Cestu chibiť, poblúdiť, zablúdiť. *Usus.* W Temnosťach blúdiť: errare in tenebris: in der Finsternisse irren: a' setétségben el-tévelyedni. 2) errare, peccare, hallucinari, haesitare, dubitare: irren, fehlen: hibázni, véteni, tévelyegni. *Syn.* chibowať, pochibowať. 3) errare, discurrere, grassari, oberrare, vagari, circumvagari, divagari, circuire: herumstreichen, streifen, herumschweifen: vándorlani, tévelyegni (tévelygek), koslatni (tok) *Par. Páp.* kószálni, kóborlani, bujdosni, tsavarogni. *Syn.* bludárčiť, brílať, brúsiť, lankárit, wandrowať, túlať sa, *vulg.* čabrinkať. *Usus.* Sem a tam blúdiť, hinc inde divagari, oberrare: hin und her irren, herumschweifen, herumstreichen: ide 's tová bujdosni, vándorlani, tsavarogni.

Blúdíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blúdíwať, al, ám, *freq.* ex blúdiť.

bludňe, *adv.* falso, perperam, erronee, per errorem: irrig, irrend, nicht richtig: hamissan, tsalárdúl, gonoszúl, tévelygössen.

bludní, á, é, *adj.* errans, errabundus, falsus, a, um: irrig, irrend: tévelygö hibázó, hamis vélekedésben lévö. *Syn.* chibug'cí, ošálení, pochibug'cí. 2) falsus, a vero alienus, erroneus, a, um: irrig, nicht richtig, falsch: hamis, tsalárd, nem igaz. *Syn.* neprawdiwí, neoprawdiwí, falešní. 3) erraticus, vagus, vagabundus, a, um: herumschweifend: bujdosó, bolygó, tsavargó. *Syn.* bludárskí. *Usus.* Bludné Hwézdí, stellae erraticae, Irrsterne: bujdosó tsillágok. Bludná Duša, v. Bludár.

Bludňica, *i*, f. falsae doctrinae **dedita**, haeretica, ae, f. **Keţerinn**, Irrgläubigerinn: **eretnek** (tévelygö hitben lévö) **aszszony**, személy. *Syn.* **Kacírka.**

bludňicki *adv.* errabunde, erronee, false: irrig, irrend: **tévelyegve**, hamissan. 2) haeretice, sectariarum more: **irrgläubisch**, keţerisch: **eretnekül.** *Syn.* **Kacírski.**

bludňick, *á*, *é*, *adj.* haereticus sectarius, á, um; errantes in fide (haereticos) adtinens: Irrgläubige betreffend: a' hitben tévelygöket illetö. *Syn.* **Kacírskí.**

Bludňictwí, *á*, n. error in fide, haeresis: der Irrglaube: tévelygés a' hitben. *Syn.* **Bludarstwí, Kacírstwí.**

Bludňík, *a*, m. falsae doctrinae deditus, falsae formulae addictus, errans in fide. haereticus: Irrgläubig, Keţer: tévelygö hitü, eretnek. *Syn.* **Kacír.** 2) homo erroribus deditus (plenus): Irrgeist, Mensch voller Irrthümer: tévelygéssel el-tellt ember; szabad lelkü. *Syn.* **Slobodowerec.**

Bludňík, *u*, m. v. **Blud** 3. Nro.

† **Blume**, *i*, f. v. **Hluťica.**

Bob, *u*, m. faba, ae. f. Vicia Faba Linn Faba officin. swrablawí Bob. Dolychos pruriens Linn. *Varr.* fabulus, i, m. *Cato.* die große Bohne: öreg (nagy) bab. *Usus.* **Planí Bob**, faba sylvestris, wilde Bohne, vad bab. *Prov.* **Aňi gedn'ho Bobu, nedalbich zaňho.** v. **Aňi Babki nestogí.** sub **Babka** 2. Nro. Aliud est **Fizula** et **Hrach.**

Bobček, *u*, m. *dem.* ex **Bobek**: fabula, ae, f. fabellum. i, n. das Böhnchen: babotska, kis bab.

bobčení, *á*, *é*, *part.* *Constr.* minute (luride) scriptus, a, um: gekrakelt, mit kleinen Buchstaben oder schlecht geschrieben: irkáltt, firkáltt. *Syn.* **drobňe (zle) písaní.**

Bobčeňí, *á*, n. minuta (lurida) scriptio (scriptura): das Krakeln: irkálás, firkálás. *Syn.* **drobné (zlé) p'smo (p'sáňí).**

bobčiť, *il*, *ím*, V. I. *imp.* **bobči**: minute (luride) scribere: krakeln: irkálni, firkálni. *Syn.* **drobňe (zle) p'sať.**

Bobč'wáňí, *á*, n *Nom. Verb.* ex *seq.*

bobč'wať, *al*, *ám*, *freq.* ex **bobčiť.**

Bobeček, *čka*, m. *dem.* ex **Bobček.**

Bobek, *bku*, m **Strom**: laurus, i, et ûs. f. *Horat.* Laurus nobilis Linn. Laurus officin. der Lorbeer, Lorbeerbaum: borostyán-fa. *Syn.* **bobkowí Strom.** *Usus.* **Bobkem zawencowaní, okrášení, ozdobení**, *á*, *é*: laureatus, a, um. *Cic.* mit Lorbeern bekränzt, mit einem Lorbeerzweige (Kranze) geschmückt, versehen: 2) **Zrno**: bacca lauri: Lorbeere, Lorberbeere, Lorberkorn, Lorberkörner: borostyán-mag, babil-mag. 3) **Kozí, owčí Bobek**: bacca (baca), ae, f. *Pallad.* stercus caprinum, ovile: Schäfkoth, Ziegenkoth, Ziegenlorbeern, Schaflorbeern: júh, ketske bogyó, szar. 4) *dem.* ex **Bob.** v. **Bobček**, *Plur. nom.* **Bobki**, *genit.* **kow**, etc.

Bober, *bra*, m fiber, bri, m. et Castor, is, m. *Plin. H. N.* Castor fiber Linn. ein Biber: hód. *boh.* **Bobr.** *Aliud est* **Widra**, lutra, licet Párizpápay confundat.

bobkowí, *á*, *é*, *adj.* laureus, a, um; e lauro: vom Lorbeerbau-

baume, dahin gehörig: borostyám, borostyánból való. *Usus.* Bobkowí Líst, folium laureum, (lauri), das Lorbeerblatt, borostyán levél, babil levél. Bobkowé Lísti (*vel collect.* Lístí): folia laurea *Cato.* die Lorbeerblätter: borostyán levelei. Bobkowí Hág, nemus laureum *Martial.* Lorbeerwald, borostyán fa erdő. Bobkowí Strom, v. Bobek 1. Nro. — Bobkowí Wenec, laurea et laurea corona *Cic.* Lorbeerkranz, Lorbeerzweig, womit die Triumphirenden ihr Haupt schmückten, sie hatten auch einen in der Hand: borostyán koszorú, mellyel koronázták azokat, a' kik az ellenségen győzedelmet vettek. Bobkowí Wenec magící (nosící), á, é,: lauriger, a, um, *Ovid.* einen Lorbeerkranz tragend, mit einem Lorbeerkranze (zweige) umwunden, oder geziert: borostyán koszorút viselő. Bobkowá Růža, Nerium oleander Linn. Rosenbaum, magas rósa-fa. 2) laurinus, a, um, *Plin. H. N.* e baccis lauri: von Lorbeern, borostyán magból való. Bobkowí Oleg, laurinum oleum. Lorbeeröl, borostyán olaj. Bobkowé Zrno, v. Bobek 2. Nro. 3) laureus, lauricomus, a, um. *Lucret.* lorbeerhaarig, mit Lorbeern besetzt: borostyánnal tellyes. Bobkowí Wrch, lauricomus mons, lauretum: borostányhely.

bobkowňícki *adv.* v. bakalárski.

bobkowňícký, á, é, *adj.* v. bakalárský.

Bobkowňictwí, á, n. v. Bakalarstwí.

Bobkowňík, a, m. v. Bakalár.

bobkowníkow, a, e, *adj. poss.* v. bakalárow.

bobowí, á, é, *adj.* fabaceus (fabacius) *Plin. H. N.* fabaginus et fabarius, a, um. *Cato.* fabalis *Ovid.* fabulis. e: *Cato.* aus (von) großen Bohnen dahin gehörig: öreg babból való, öreg babhoz való. *Usus.* Bobowé Slúpki, neb Stúpki, culmi fabales. fabalia *Varr.* die Stängel der Bohnen, Bohnenstängel; bab-szár. Bobowá Múka, lomentum, i. n. *Martial.* farina fabacea (fabagina): Bohnenmehl: bab liszt, mellyel a' régiek kendöző gyanánt éltenek. Bobowá Rola, v. Bobowi čo. Bobowé Lusčin, fabalia, ium. n. *plur.* Bohnenhülsen, bab héja.

Bobownik, Veronica becca bunga Linn. Bachbungen.

Bobowi čo, a, n. fabetum. i, n. Bohnenacker; bab-föld. *Syn.* Bobowisko, bobowá Rola, *boh.* Bobowisčě.

Bobowisko, a, n. idem.

† Bobowisčě, n. idem.

† Bobr, a, m. v. Bober.

bobrowí, á, é, *adj.* castoreus, *Senec.* castorinus *Marcell. Emp.* fibrinus: a, um, *Plin. H. N.* vom Biber, von Bibern; hódi, hódból való. *Usus.* Bobrowí Širák, pileus e pilis castoris (castoreis): Biberhut, Castorhut, hód kalap. Bobrowé Wlasí, pili castorei (castorini), Biberhaare, hód szőr. Bobrowá Robota, opus fibrinum, Castorarbeit, hód munka. Bobrowé Rožki, fibrinae Pelles, *Plin. H. N.* Biberhäute, hód bőr. Bobrowí práček: pulverisatum castoreum, gepulvert Bibergeil, hód tetem pora. Bobrowí Strog, bobrowe Lekárstwí: castoreum *Virg.* castorium: Bibergeil; hód tökiből való orvosság, kástoreum, hód tetem. Bobrowá

rowá Mast' : unguentum castoreum, Biberfett: hód zsír.
bťení, á, n. turgescentia, umescentia, ae, f. das Schwellen, die Schwellung: dagadás, akadás. *Syn.* Puchnutí.
ťeť, ťel, ťm, V. I. *imp.* obťi: tumescere, turgescere: schwellen, z. B. der Same: agadni, fakadni. *Syn.* puchnúť.
cań, a, m. ciconia, ae, f. ardea Ciconia Linn. der Storch, ólya. eszterag. *Syn.* Boǧdál, boǧdán, Bokáń, Góla. *boh.* Čáp.
Bočan, a, m. idem.
ančeť, a, et nečťa, m. em. et *seq.*
aneť, nťa, m. *dem.* pullus iconiae, ein junges Störchchen, óva-fi. *Syn.* Boǧdálček, boǧdánček, Bokánček, Góčťa. *boh.* Čápe.
anńínošeť, šťu, m. Zelina: Čapínošek.
eť, čťu, m. *dem.* ex Bok: tusculum *Lucret.* exiguum tus: die kleine Seite, das eitchen: óldalotska, kis óldal.
ení, a, n. aversio, aversao, nis, f. *Quint.* das Wegenden, z. B. seiner Person von manden, Abscheu: valamitöl tózás, utálás, farolás, elrdúlás. 2) omnium lateris mmarum in unam coactio, *lg.* laterisatio: das Summren: az egy óldalon lévő mmának egybe számlálása, edése. 3) v. Obcházání.
ochen, chnu, m. v. Peceń.
ochníček, čťu, m. *dem.* ex v. Pecníček.
ochníť, u, m. *dem.* ex Bon, v. Pecník.
šťo, a, n. *content. et exag.* Bok.
, il, ím, V. I. *imp.* boč: mnes lateris summas in unam cogere, *vulg.* laterisare: summiren: az egy óldalon lévő summákat egybe számlálni, egybe szedni. 2) Od ńečeho, od ńekoho: aversari *Plaut.* averso animo esse, sich weg wenden von etwas, den Rücken zu kehren, nicht an etwas gehen wollen, nicht wollen, nicht Lust haben, sich weigern: farolni valamitöl, valakitöl el-fordúlni, irtózni töle, útalni valakit. 3) v. obcházať. *II. rec.* bočiť sa: objecto latere reniti: sich stemmen: oldalát fordítva, ellene tusakodni, ellene állani.
Bočíwáńí, á, n. *Nom. Verb,* ex *seq.*
bočíwať, al, ám, *freq.* ex bočiť. *II. rec.* bočíwať sa, *freq.* ex bočiť sa.
* Bočka, i, f. v. Bečka.
* Bočkár, a, m. v. Bednár.
* bočkárčin, a, o, *adj. poss.* v. bednárčin.
* Bočkárka, i, f. v. Bednárka.
* bočkárow, a, o, *adj. poss.* v. bednárow.
* bočkárski, *adv.* v. bednárski.
* bočkárskí, á, é, *adj.* v. bednárskí
* Bočkárstwo, a, n. v. Bednárstwí.
bočne *adv.* lateraliter, a latere: von der Seiten: óldalaslag, óldalast, óldalról.
bočni, á, é, *adj.* lateralis, e; die Seite betreffend: óldali, óldalas. *Syn.* poboční, postránńí. *Usus.* Bočná Bolesť, dolor lateralis, das Seitenwehe, óldal-fájdalom. Bočná (postráńá) Stena, murus lateralis. Seitenmauer, óldali kőfal, fal.
† bočńí, *adj. om. gen.* idem.
bodag, *interj.* utinam! o si! daß, o daß, wollte Gott! hogy, vajha. *Usus.* Bodag ti tak Boh plaťil! sic tibi Deus ad

sit;

sit: daß dirs Gott so vergelte: úgy fizesse meg néked az Isten.

Bodagzdraw, u, m. resalutatio, nis. f. das Bedanken, Antwort auf das Grüssen: köszönés, felelet a' köszöntésre. *Prov.* Gakí Pomáhagboh, takí Bodagzdraw: si vis benedici, homini maledicere noli. Qualis clamor adit, talis et inde redit. Qualis interrogatio, talis responsio. Par pari refertur (referre): wie man in den Wald schreit, so schallt es wieder heraus. Wurst wieder Wurst. Geht ein böses G'schrey in Wald, ein böser Echo herausfallt: minémü a' köszöntés, ollyan a' köszönöt-is. Költsön helyébe költsönt adni.

† Bodec, dce, m. v. Píchač 5-o *Nro.*

† bodeni, á, é, *p. c.* ex bůsť'i, v. pichaní.

† Bodeňí, n. v. Pichání 1-*mo* *Nro.*

† Bodiňi, din, f. *plur.* v. Rúf.

† Bodka, i, f. v. Pich 2-o *Nro.*

* Bodláč, u, m. v. Pichláč. 2) v. Jhlič Artičoka.

* Bodláček, čku, m. *dem. ex praec.* v. Pichláček.

* Bodlačí, et Bodláčí, á, n. *collect.* v. Pichláčí.

† Bodlák, u, m. v. Pichláč.

† bodlawe *adv.* v. pichlawe.

† bodlawí, á, é, *adj.* v. pichlawí.

† bodmo *adv.* v. pichmo.

† bodnúťi, bodl, bodnu *fut.* v. pichnúť, píchať 1-o *Nro.*

† bodnutí, á, é, *p. c.* v. pichnutí, pichaní 1-o *Nro.*

† Bodnuťí, n. v. Pichnuťí, Pichání 1-o *Nro.*

bodroǧſki, *adv.* bodroghiensium more: nach der Art der Bodroger: bodroghiak módjára, bodroghi módon.

bodroǧſtí, á, é, *adj.* Bodroǧſká Stolica, Comitatus Bodroghiensis, die Bodroger Gespannschaft, Bodrog-Vármegye.

Bog, a, m. bellum, praelium, i, n. pugna, ae, f. certamen, inis, n. agon, nis, m. der Krieg, Streit, Kampf, jedes Streiten mit oder ohne Waffen; Gefecht, das Fechten, Treffen: had ütközöt, háború, hartz, tsata, tusakodás, viadal. *Syn.* Bitka, Ŝare, Wogna, Zrážka. *Usus.* Bog (Bitku) začínať, capessere pugnam *Liv.* das Treffen (die Schlacht) anfangen: hartzhoz fogni. Bog weſť; welku Neprátelom učiňiť Zrážku: proelium (pugnam, stragem) edere, eine Schlacht liefern; große Niederlage der Feinden machen: hartzot tartani; meg hartzolni; sok embert veszteni. 2) contentio, disputatio, nis, f. lis, rixa, controversia, certamen: Krieg, Streit mit Worten, Zank, Disput: vetekedés, veszekedés, perlés, háborgás. *Syn.* Zwada. 3) repugnantia, ae, f. Streit, Wiederspruch: ellenzés, ellenkezés. *Syn.* Protiwnosť. 4) v. Báťí, Bázliwosť, Bogazliwosť.

† Bog, e, m. idem.

bogáčne *adv.* v. bázliwe.

bogáční, á, é, *adj.* v. bázliwí.

Bogáčnosť, i, f. v. Bázliwosť.

bogazliwe *adv.* v. bázliwe, lekawe.

bogazliwí, á, é, *adj.* v. bázliwí, lekawí.

Bogazliwosť, i, f. v. Bázliwosť, Lekawosť.

Boǧdál, et Boǧdáň, a, m. v. Bocaň.

bogící sa, á, é, *part. praes.* ex báť sa.

Bo-

ogiſko, a, n. locus (campus) pugnae, Schlachtfeld, tsata-hely, tsata-piatz.

ogňe *adv.* v. bázliwe. 2) v. bogowňe.

ogni, á, é, *adj.* v. bázliwí. 2) v. bogowní.

Bogňica, i, f. bogná (Wogni) Bohiňa: Bellona, ae, f. *Virg.* Enyo, us, f. *Stat.* die Bellona, Kriegsgöttin: hadi istenaszszony.

Bogňice, ňic, f. *plur.* Baimotzium, *Oppidum Provinciae Nitriensis:* Bojnitz, Bajmótz, *mezőváros.*

Bogňička, i, f. pagus, in Comitatu Nittriensi: Bojnitschka, Bojnitska.

Bogowáňí, á, n. praelium, bellatio, belligeratio, dimicatio, pugnatio, decertatio *Cic.* praeliatio, nis, f. das Kriegen, Streiten, Fechten, Kriegeführen: hadakozás, hadviselés, vivás, hartzolás, tsatázás, ütközet. *Syn.* Bog, Zráčka, Harcowáňí, Wog, Wogowáňí.

bogowať, gowal, gugem V. I. *imp.* gug: bellare, belligerare, dimicare, praeliari, militare, certare, concertare, decertare *Cic.* velitare, pugnare, pugnam *Plaut.* proelia *Horat.* kriegen, Kriege führen, kämpfen, fechten streiten mit Waffen: hadakozni, hadat viselni, vini, hartzolni, küszködni, tsatázni, meg-ütközni. *Syn.* bíť ſa, potíkať ſa, Wognu weſť', wogowať, harcowať, zrážať ſa. *boh.* zawražditi ſe. *Usus.* Proti Neprátelom bogowať; na Neprátelow napadnúť, oboriť ſa: effundere se in hostem: Schlacht halten, ſcharmützeln: meg-ütközni, meg hartzolni. Z Neprátelem na Koňi bogowať: pugnare ex equo in hostem *Liv.* wider den Feind zu Pferde ſtreiten: lóháton viaskodni az ellenség ellen. *Prov.* Kdo nebóguge, ten nezwítazuge: non nisi certanti, laeta corona datur: wer nicht kämpfet, der wird nicht gekrönt. Ohne Gegner iſt kein Streit: a' ki nem hadakozik, az nem győzedelmeskedik. 2) contendere, certare, litigare, lite agere, litem habere, rixari: ſtreiten mit Worten, zanken: viszálkodni, pörölni, veszekedni, patvarkodni. *Syn.* wadiť ſa. 3) *Tropice.* conflictari re, et cum re, laborare, a re: ſtreiten, geplagt werden, z. B. mit Hunger, Noth: gyötrődni. *Usus.* Bogugícá Církew, militans (conflictans cum multis malis) Ecclesia: ſtreitende Kirche: vitézkedő Anyaszentegyház. 4) repugnare: wiederſprechen ſtreiten: ellenkezni, ellenkedni, ellene állani. *Syn.* prot wiť ſa. *Usus.* Sám ze ſebú boguge, secum pugnat *Horat.* er wiederſpricht ſich ſelbſten, önnön magával ellenkezik.

Bogowatel, a, m. v. Bogowník.

Bogowatelka, i, f. v. Bogowňica.

Bogowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

bogowáwať, ál, ám *freq.* ex bogowať.

bogowňe *adv.* bellicose *Cic.* pugnaciter, praeliatorie, certatim: ſtreitbar kriegeriſch: hartzolva, hartzoson, hadákozva, küszködve, tusakodva, egymásra valóképest, viaskodva, hadviselő módon. *Syn.* bogňe, harcowňe, wogenſki, powogenſki. *boh.* wálečňe. 2) more belli: kriegeriſch, nach Kriegsart: hadi (had-viselő) módon. 3) v. zápaſňe.

bo-

bogowní, á, é, *adj.* bellicosus *Cic.* dimicatorius concertatorius, a, um; pugnax, cis; praeliaris, e: streitbar, kriegerisch, kämpfisch, gerne fechtend oder streitend: vitéz hadviselö, hartzoló, tusakodó, hartzos, viaskodo hali, hartzi. *Syn.* bogní, wogenſkí harcowaní. *boh.* walečný. 2) bellicus pugnatorius a, um, militaris, e: kriegerisch, den Krieg, das Fechten betreffend, dahin gehörig: hadi, hadhoz hartzoláshoz való, vetézi. *Usus.* Bogawní (harcowní) koň, bellator equus, Fechtpferd, fegyveres ló; Wiďá ſa mi bik Porádki bogowne: species rerum est bellica: es ſieht kriegerisch aus: hadra mindenek tzéloznak. 3) v. zápaſňí.

Bogowňica, i, f. bellatrix, pugnatrix, cis, f. *Amnian.* Streiterinn, Fechterinn, ein kriegerisches Weib: hadakozó, hartzoló aszszony, hartzolóné. *boh.* Bogowňice. *Syn.* harcownica.

bogowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Bogowňička, v. bogowňičin.

† Bogowňice, f. v. Bogowňica.

bogowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Bogowňica: bellatricis: dem kriegerischen Weibe gehörig: hadakozó aszszonyé. *Syn.* harcowňičin, 2) v. zápaſňiččin.

bogowňický, á, é, *adj.* bellatores adtinens: die Krieger betreffend: hadakozókat illetö, hadi. *Syn.* harcowňický.

Bogowňictwí, á, n. militia, militaris vita: das Streiten, (Kriegen): vitézség, katonaság katona élet. 2) v. Bog, Wogna.

Bogowňík, a, m. bellator, dimicator, proeliator, pugnator, is, m. miles, vel es, itis, m. bello, nis, m. Streiter, Krieger, Kriegsmann, Kampfmann: hadakozó, hartzoló, tsatázó, katona, könnyü szerrel való vitéz. *Syn.* harcowňík. wogák, wogowňík. 2) v. Zápaſňík.

bogowňíkow, a, e, *adj. poss.* bellatoris, dem Krieger gehörig: hadakozóé, vitézé, katonáé. *Syn.* harcowňíkow. 2) v. Zapaſnikow.

Bogtár, a, m. subopilio, nis, m. famulus opilionis: Schafknecht, Schaftreiber, Schäferknecht, Schaflerknecht, Unterschafler, Unterschäfer, bojtár, *Syn.* Honelňík Starſí Bogtár, v. Starek.

bogtárčin, a, e, *adj. poss.* ex *seq.* *Syn.* Hoňelňiččin.

Bogtárka, i, f. subopilionis conjux, Schaffknechtinn, Schaflerknechts Weib, Schaftreiberinn. *Syn.* Honelňčka.

bogtarow, a, e, *adj. poss.* ex Bogtár.

bogtárſki, *adv.* more suboopilionis, schaflerknechtisch, schafknechtisch: bojtárosan. *Syn.* pobogtárſki, hoňelňicki.

bogtárſký, á, é, *adj.* subopilonaris e; subopilionisticus, a, um: den Schaffknecht betreffend, bojtári, bojtárokat illetö. *Syn.* hoňelňický.

Bogtárſtwí, á, n. subopilionatus, ûs, m. Schaffknechtschaft, bojtárság. *Syn* hoňelňictwí.

Bogwod, a, m. bellidux, cis, m. Kriegsführer, hadi vezér. *Syn.* Wogwod.

Bogownoſt, i, f. pugnacitas, tis, f. *Quintil.* Streitbegierde, Streitbarkeit: baj kivánás, hártzosság. *Syn.* Harcownoſt'.

Boh, a, m. *Voc. Sing.* Bože: Deus, i, m. Gott, Isten. *boh.* Bůh. *Plur. nom.* Bozi, *boh.* Bohowé: idola, deastra. Götzen, hamis Istenek. *Usus.* Wi-

Wínowí Boh, v. Bachus. Pekelní Boh, pluto, Plúto, der Abgott der Hölle, plúto, pokolnak istene. Pastírskí Boh, v. Pan. Wogenskí Boh, v. Smrtonos, Domácí Bozi, pennates, Hausgötter, házi istenek. Lesňí Bozi, lesňé Obludi: fauni, Waldgötter, erdei istenek. — Dalbi Boh, utinam, o si: wollte Gott, daß: adná az Isten, hogy. Dalbi Boh, abi prišel: utinam (o si) veniat! wollte Gott, er käme, daß er käme: adná az Isten, hogy el-jönne. — Nedag to Boh! Deus avertat! Deus meliora! das wolle Gott nicht! behüte (bewahre) Gott! Isten mentsen-meg. Ne adja azt az Isten. — Gak ge Boh na Nebi! per vitam Dei! per Deum! so wahr Gott lebt! a' mint az Isten az égben vagyon. Pomáhag Pán Boh! Bože pomáhag! bene vertat! Gott helf'! Isten áldja-meg a' munkát! Isten segílj! Tak mňe Pán Boh pomáhag! sic me Deus adiuvet! so wahr mir Gott helfe! Isten engem úgy segíllyen! — Boh wí: *a*) Deus novit, Gott weiß es, tudja az Isten: *b*) Deus est testis, testor Deum: Gott ist Zeuge; Gott weiß es: Isten látya; ő az én tanu-bizonyságom. — Gestli (keď) Boh chce: si Deo placet; bono cum Deo: wenn Gott will; geliebts Gott; wills Gott: ha az Isten akarja. — Bud Bohu Chwála! Ďekowať Pánu Bohu! Deo gratias, Deo est habenda gratia: Gott Lob, Gott sey gedankt! hálá légyen az Istennek! — Bohu Obetu čiňiť. Službu božku Konať, facere divina (rem divinam); sacris (divinis) operari: Gott ein Opfer thun (darbringen); Gottes Dienst halten: az Isteni szolgálatot végbe vinni; Istennek szolgálni. — Poruč to Pánu Bohu, Deo rem committe, empfehle es Gott, bízdd ezt az Istenre. — Poručeno Pánu Bohu, Deo rem permitto, Gott sey es geklagt, Isten néki. — Boha robiť z ňekoho. Nekoho za Boha mať: numinis loco venerari, nimis colere aliquem: einen Gott aus einem machen, valakit Isten gyanánt imádni. — Boha za Swedka brať (wolať). Prisáhať, iurare, Deum in testem vocare: schwören, Gott zum Zeugen ruffen: esküdni, hitét le tenni; Istent tanu-bizonyságúl hínni. — Milí, mocní Bože! bone Deus! gerechter (allmächtiger) Gott! mein Gott! bei Ausrufungen: Istenem! Istenem! — Bože chraň! Zachowag Pán Boh! *a*) Deus avertat, behüte Gott! Isten ments-meg *b*) minime, minime vero, nihil minus: nein, behüte Gott! éppen nem. Isten mentsen-meg. — Bože dag, abi: faxit Deus, ut: Gott gebe (gebe es Gott), daß: adja az Isten, hogy. Dag mi Bože, *contemtive* scilicet, videlicet! Gott gebe (spöttisch)! Isten adta. — Bože odpusť, parcat mihi Deus; divinum excipio numen: Gott sey mir gnädig, Isten botsáss (bűnömet). Istent ne bántsak véle. — Do Pána Boha (do Wólí bozkeg) mať wšeckého, omnibus, adfluere (abundare), alles im Ueberfluße (in allen einen Ueberfluß) haben, mindenekkel bövölködni, Isten untáig. v. bozkó. — Od Boha, divinitus, a Deo, von Gott, Istentől. — Pré Bohá, *a*)

per

per Deum, um Gottes (des Himmels) willen, bei Gott! bei heftigen Reden: az Istenért. *b*) ah, o, hem: ach! o! o jaj! az Istenért. *c*) euge, atat: ey, ey ey! no no! ládd-é! no ládd-é! Pre Boha prosit, obsecrare (quiritari, querulari) per Deum, um Gottes willen bitten, istenkedni. az Istenért kérni. — Pred Bohem, coram (teste) Deo, vor Gott, vor Gottes Augen, Isten elött. — Z Bohem, *a*) bono cum Deo, Dei auxilio: mit Gott, mit Gottes Hülfe: Isten' segítségével. *b*) si Deo placet, bono cum Deo: wenn Gott will; mit Gott: ha akarja az Isten, ha az Isten akarja. — S Pánem Bohem: *a*) bono cum Deo; quod felix, faustum, fortunatumque sit; quod bene vertat: in Gottes Namen; mit Gott: eine Formel, worauf ein Vorhaben folgt: Isten' (Istennek) nevében. — S Pánem Bohem začňíme: quod felix, faustum, fortunatumque sit (quod bene vertat) incipiamus: wir wollen in Gottes Namen anfangen: Isten' nevében kezdjük-el. *b*) per me licet, ego non prohibeo: in Gottes Namen, ein spöttischer oder gemeiner Ausdruck, én-miáttam, nem bánom. Isten hirivel. *c*) nomine (jussu) Dei, in Gottes Namen, auf Gottes Willen, Auftrag: Isten nevében. — U Boha Milosť, apud Deum gratia. bei Gott Gnade: Istennél a' kegyelem. — W Bohu, *a*) per Deum, in (durch) Gott, Istenben, Isten által. *b*) pie, in Domino: in Gott fromm: Istenben, istenesen, ájtátossan. W Bohu (W Pánu) usnuli, pie (in Domino) defunctus, in Gott entschlafen, Istenben bóldogúltt. — *Prov.* Boh gesť, Deus est *Cic.* singulari laude dignus: das ist ein göttlicher Mensch, ö egy jó, istenfélö ember. — Eſſe starí Pán Boh žige, adhuc coelum voluitur, der alte Gott lebt noch, még él az Isten. — Boh neňí Powodec, ale Pomstitel Zlého; každému odplatí, čo učiňil Dobrého: non Deus est author culpae, sed criminis ultor, pro meritis iustis praemia iusta dabit. — Keď (gestli) Boh chce, stať sa može. Boh kdekolwek chce, spomocť može (spomože): Deus uudecunque iuvat, si modo propitius. Si libeat, servare procul quoque numina possunt. *Horat.* es ist möglich, wenns Gott will: meg-lehet, ha az Isten akarja. — Boh wšecko može. U Boha každá Wec možná. Bohu nič neňi nemožné: Divi tamen omnia possunt *Horat.* Nihil est impossibile apud Deum: beim Gott ist alles möglich, Istennél minden lehetséges (semmi lehetetlen). — Boh swogích neopúšťá, deserit ille suos nunquam, qui cuncta gubernat: Gott verläßt die Seinigen nicht: az Isten soha el nem hadgya, az övéit. — Pán Boh sic dopúšťa, ale neopúšťa: Deus ultra vires neminem tentari permittit. Deus intentator est malorum: Gott läßt sinken, aber nicht versinken: az Isten egy felöl sujtogat, más felöl ápolgat. — Komu Pán Boh, temu wšecci Swatí: cui Deus, illi omnes Sancti. Diis, hominibusque plaudentibus *Cic.* Feliciter, atque auspicato. Felix cui militat aether: Glück hat, der Gott an seiner Seite hat: a' ki-

kinek az Isten baráttya, könnyü annak üdvezülni. — Boh. wšade wšecko widi. Bitbiš ša sktil w tagném Měšt'e, Boh přítomní gešt zaišt'e: Oči Geho aňi Noc zašt'iňiti nemá Moc: Deus omnia videt. Oculis Dei nihil est impervium. Et in occulto, et in tenebris acta tua videt Deus: ob du schon im Verborgnen bist, denk doch, daß Gott zu gegen ist; vor seinem Auge ist gewiß nicht finster auch Finsterniß, ha titkos helyen vagy-is, gondollyad, hogy az Isten jelen vagyon; az ö szemei elött a' setétség-is világosság. Mindeneket lát az Isten. — Čo komu Pán Boh dá, Člowek wzať nemože: virgula divina. Quod Deus homini dedit, nemo negare potest: was Gott dem Menschen gibt, das kann niemand nehmen: a' kinek Isten mit ád, ember nem veheti-el. — Komu Pán Boh nedá, Kowáč nenakuge: bona mens non emitur. was Gott nicht gibt, das kann der Schmied nicht geben: a' mit az Isten nem ád, kováts Istók sem adhat. — Dobre Pán Boh wí, čo robí: fata viam invenient. Gott weiß es, wie was seyn soll: tudgya Isten. minek hogy kell lenni. — Dag, čo gešt Božého, Bohu; a čo gešt c'šarowe, C'šaru: Caesaribus censum, soluite vota Deo. Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari; et quae sunt Dei. Deo: dem Kaiser gebt sein Gebühr, was Gott gehört, das zahlet ihr: adgyátok-meg a' Tsászárnak, a' mi a' Tsászáré, és az Istennek, a' mi az Istené. — Pánu Bohu twému klaňať ša, a gemu šamému (geďiňe) šlúžiť budeš: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies: du sollst Gott deinen Herrn anbeten, und ihm alleinig dienen: a' te Uradat Istenedet imádgyad, és tsak néki szolgállyy. — Služ Bohu, nechag Swet, keď chceš šťastliwe zemret: vive Deo gratus, toti mundo tumulatus, pectore pacatus, semper transire paratus. Vive Deo soli, quod amat caro, quaerere noli: dient Gott allein, die Welt laß seyn: szolgállyad Istenedet, haddel a' vilagot, hogy szerentsés lehessen a' halálod. — Boha twého zgewňe cti, neb on gešt hoden zgewneg Počešt'i: publice (externe) cole Deum, quia dignus est cultu externo: ehre deinen Gott öffentlich, denn er verdienet öffentliche Ehre: tisztellyed az Istent külsöképpen, mert méltó a' külsö tiszteletre. — Kdo Boha miluge, teho Swet šužuge. Kdo ša Boha drží, teho má Swet wkříži: si quis amat Christum, mundus non diligit istum. Omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur: wer Gott hat zum Freund, der hat die Welt zum Feind: a' ki az Istent szereti, azt a' világ gyülöli. — Kdo Boha w Pamati má, na teho téš Boh pamatá: cuius in mente est Deus, huius vicissim memor est Deus: wer auf Gott denkt, auf den denkt Gott wieder: a' ki az Istenröl el-nem felejtkezik, az Isten-is arról el-nem felejtkezik. — Bez Boha, každá Wec nemožná. Bez božkeg pomoci, nič nemožeme zwešt'i. Bez Boha nič nemoha: sine ope divina nihil valemus. *Homer.* Manca est omnium mortalium industria, omnis-

omnisque conatus, nisi fauor aspiret diuinus: ohne Gott ist nichts möglich, Isten nélkül minden lehetetlen. — Kdo na Boha zapomíná, ten zapomíná sam na seba: oblitus (qui obliviscitur) Dei, obliviscitur ipse sui: wer auf Gott vergießt, der vergießt auf sich selbst: a' ki az Istenről el-felejtkezik, az magáról felejtkezik-el. — Od Boha Počátek (počínag). Boh má Začátek i Konec biti wsech (wseckích) naších Prácí: a Jove principium. Cum Jove manum move: alles mit Gott. Mit Gott soll man anfangen: az Istennel kell kezdeni. — Kdo w Bohu dúfá, ten nikdi nezúfa (dobre si radí): spes confisa Deo, nunquam confusa recedit: wer auf Gott vertraut, hat wohl gebaut: a' ki Istenben bizik, soha megnem tsalatkozik. — Kdo z Bohem začíná, ščastného Konca dochádzá. Z Bohem začatu Wec, korunuge ščastní Konec. — Co sa z Bohem začíná, dobre sa skonáwá: Jove propitio omnia bene cedunt: was man mit Gott anfängt, erreicht ein glückliches End. Wer mit Gott anfängt, der erreicht ein glückliches End: a' ki Istennel kezdi, szerentsésseen végzi.

bohabog'cí, á, é, *adj.* v. bohabogní.

bohabogňe *adv.* pie, religiose: gottesfürchtig, isteni félelemmel, istenesen, ájtatossan, ahétatossan, ahitatossan, szentül. *Syn.* pobožňe.

bohabogní, á, é, *adj.* pius erga Deum, religiosus, devotus, a, um: gottesfürchtig, istenes, Isten-félő, szent (ahétatos, ahitatos, ájtatos). *Syn.* pobožní. *Prov.* Bohabogňí wždi bogowat musá: nunquam bella piis, nunquam certamina desunt; et quocum certet, mens pia semper habet: die Frommen haben immer zu kämpfen: az ájtatos lelkek mindenkor küszködnek.

Bohabognost, i, f. reverentia Dei, pietas erga Deum, religio, nis, f. die Gottesfurcht, Gottesfürchtigkeit, Isten-félőség, isteni félelem. *Syn.* Pobožnost.

Boháč, a, m. dives, itis, m. ein Reicher, gazdag ember. dús. *Syn.* Bohatec, v. bohatí.

boháččin, a, e, *adj. poss.* divitis feminae, der Reichen gehörig, gazdag aszszonyé (személlyé).

Boháčka, i, f. dives femina, eine Reiche, gazdag aszszony (személy).

boháčow, a, e, *adj. poss.* divitis, dem Reichen gehörig, gazdagé, dúsé.

Bohactwí, á, n. v. Bohatstwí.

† bohaprázdňe, — ní, — nost, v. *seq.*

bohaprázňe *adv.* v. bezbožňe.

bohaprázní, á, é, *adj.* v. bezbožní.

Bohapráznost, i, f. v. Bezbožnost.

bohate *adv.* opulente, nummose. reich, gazdagon, gazdagúl. *Syn.* zámožite, zámožňe. 2) copiose, large. ubertim: reichlich: bőven, béven, bővölködve.

Bohatec, tca, m. v. Boháč.

bohatení, á, é, *p. c.* ditatus, locupletatus, a, um: bereichert, reich gemacht: meg-gazdagittatott. *Syn.* obohatení.

Bohateňí, á, n. ditatio, locupletatio alicuius: Bereicherung, das Bereichern, gazdagitás, meg-gaz-

gazdagítás. *Syn.* Obohaceňí. 2) v. Bohatnuťí.

bohaťeť, ťel, ťím V.I. *imp.* hať, v. bohatnúť.

bohatí, á, é, *adj. comp.* bohatší, *superl.* nagbohatší: dives, locuples, tis; opulentus, pecuniosus, bene nummatus, a, um: reich, Reichthum besitzend, viel Geld (Vermögen) habend: gazdag, vagyonos, birtokos, pénzes. *Syn.* zámožití, zámožní. *Usus.* Bohatí ge na Peňáze, Zlatí Mesec ma: est pecuniosus; crumena illius auro turget: er hat viel Geld, ist geldreich: pénzes ember; nehéz az erszénye. *Prov.* Bohatí. — (Boháč) čím wíc má, tím wždi wíceg žádá: quo plus sunt potae plus sitiuntur aquae. Parthi quo plus bibunt, eo plus sitiunt. Auaro nunquam satis. Auri sacra fames: ein Reicher wird niemals satt: a' gazdag mennél többet bír, annál többet kíván. — Bohatí nemá dosť, až mnoho chudobních odere (zežere): potentes crescunt alienis damnis: große Fische fressen die kleine: a' gazdagok mások nyomorgatásával gyarapodnak. — J bohatí (Boháč) chudobním zostať može: Irus et est subito, qui modo Croesus erat: auch der Reiche kann noch arm werden. Ein Reicher kann bald arm werden: annyit fordúl alá a' kerék, a' mennyit fel. — J bohatí (Boháč) len dwe má w Nosi D'érki, gako chudobní. — J bohatí prám tak zemre, gako žebrák chudobní: dimidio vitae nihil differunt felices ab infelicibus: der Reiche hat so nur zwei Füße, wie der Arme: a' gazdagnak-is kettö az orra-lyuka, mint a' szegény ember disznajának. — Kdiž bohatí zemre každí (mu) na Pohreb ide; umreli chudobní, sotwa idú gedňí. Ked umre bohatí, Pohreb ge ludnatí; zemreli chudobní, Pohreb má mizerní. Za ňekím bohatím, mnohím plakať načím; ale Neboráka, sotwa kdo naréká: cum (si) moritur dives, concurrunt undique cives; cum (si) moritur pauper, currit vix unus et alter: der Reiche ist überall angesehen, der Arme muß allzeit hintan stehen. Stirbt der Reiche, so geht man mit der Leiche; stirbt der Arm', so geht man mit, daß Gott erbarm: ha gazdag meg-hal, számossan gyűlnek a' temetésére; ha meg-hal a' szegény, alig vannak kisérői. Gazdag temetését számossan kisértik; ha szegény a' halott, alig egy két kullog. A' szegény embernek mindenkor szegény a' szerentséje. 2) copiosus, uber, dives, locuples: reich, eine Menge oder Ueberfluß habend, z. B. von Gold, Zeit, Worten, etc. in Menge vorhanden: gazdag, bö, bövelkedö.

bohaťiť, il, ím V. I. *imp.* hať: ditare, divitem reddere, locupletare, reich machen, bereichern, gazdagítani. *Syn.* bohatím činiť, obohacowáť, obohaťiť.

bohatnúť, tnul (tel), tňem. V.I. *imp.* tňi: ditari, opulentari, ditescere divitem fieri, opulescere: reich werden, sich bereichern: gazdagulni. meg-gazdagulni. *Syn.* bohatím zostať, zbohatnúť, obohatnúť.

Bohatnuťí, á, n. comparatio (incrementum) diuitiarum, ditatio, locupletatio, opulentatio, nis, f. das Reichwerden, Bereicherung, Erwerbung des Reich-

Reichthums, Wachsthum des Vermögens: gazdagulás, meggazdagulás. *Syn.* Obohatnuťí, Zbohatnuťí.

Bohatosť, i, f. v. Bohatstwo.

Bohatstwí, á, n. v. *seq.*

Bohatstwo, a, n. opulentia, ae, f. divitiae, *arum* facultates, opes, *um*, *f. pl.* der Reichthum, viel Geld, und Gut, das zeitliche Vermögen: gazdagság, sok jószág. *Syn.* Bohatosť, Bohatstwí, Zámožitosť, Zámožnosť. *Prov.* Psotu a Bohatstwo, zbogowať geťažko: contra duo contraria, divitias, egestatem, pugnare difficile *Plato.* 2) copia, ubertas, divitiae: reicher Vorrath, Reichthum an Gedanken, Worten, Früchten *ec.* bövség, bévség, gazdagság, sokasság. *Syn.* Mnoztwí.

Bohdag, a, m. Deodatus, i, m. Gottgieb, Deodátus, *férfi név.*

bohdagow, a, e, *adj. poss.* Deodati, dem Gottgieb gehörig, Deodátusé.

Bohiňa, i, f. dea, diva, ae, f. Göttinn, isten aszszony. *boh.* Bohiňe. *Usus.* Bogná Bohiňa, v. Bogňica. Dobroťiwá (dobromiselná, prigemná) Bohiňa, v. Dobrotňica Lesňá *neb* polowná Bohiňa, v. Diana, Lesňica, Polowňica. Milostná Bohiňa, v. Krasopaňí, Milostica. Obilná Bohiňa, v. Obilňica 2-*do Nro.* Pekelná Bohiňa, v. Pekelňica, Smrtná (Mrtwách) Bohiňa, v. Smrtňica. Ziwotná Bohiňa, v. Súsička.

† Bohiňe, f. idem.

Bohomil, a, m. Theophilus, i. m. Gottlieb, ein Mannsname: Theofilus, *férfi név. Syn.* Bohurád.

bohomilow, a, e, *adj. poss.* Theophili, dem Gottlieb gehörig, Teofilusé. *Syn.* bohurádow.

† bohomilů et ůw, owa, owo, idem.

bohomiselňe *adv.* v. bohomluwňe.

bohomiselní, á, é, *adj.* v. bohomluwní.

bohomiselňicki *adv.* v. bohomluwňe.

bohomiselňický, á, é, *adj.* v. bohomluwní.

Bohomiselňictwí, á, n. v. Bohomluwnosť.

Bohomiselňík, a, m. v. Bohomluwňík.

bohomiselňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bohomluwňíkow.

Bohomiselnosť, i, f. v. Bohomluwnosť.

bohomluwňe *adv.* theologice, more Theologorum: theologisch, nach der Art der Gottesgelehrten: isteni tudomány szerént, az isteni tudományban foglalatoskodó böltsek módjára. *Syn.* bohomluwňicki, bohomiselňe, bohomiselňicki, podla Spůsobe Učitelow Umeňa Božkého, Záťonňicki.

bohomluwní, á, é, *adj.* theologicus, a, um *Ammian.* Theologos adtinens: theologisch, die Gottesgelehrten oder die Gottesgelehrheit betreffend: isteni tudománynak tanítóit az isteni tudományban foglalatoskodó böltseket), vagy az isteni tudományt illetö; azok vagy ez szerént való. *Syn.* bohomluwňický, bohomiselní, bohomiselňický, záťonňický.

bohomluwňicki *adv.* v. bohomluwňe.

bohomluwňický, á, é, *adj.* v. bohomluwní.

Bohomluwňictwí, á, n. v. Bohomluwnosť. 2) v. Záťonňictwí.

Bohomluwňík, a, m. Theologus.

gus, i, m. *Cic.* Theolog, der von Gott handelt, Gottesgelehrter: isteni tudománynak tanítója, az isteni tudományban foglalatoskodó bölts, Sz. Iráshoz jól tudó. *Syn.* Bohomiselňik, Umeňá Božkého Učitel, Božkí Mudrec (Mudrc), Záňonňík.

bohomluwňíkow, a, e, *adj. poss.* Theologi (*genit.*), dem Theolog (Gottesgelehrten) gehörig, isteni tudománynak tanítójáé, az isteni tudományban foglalatoskodó bölltsé. *Syn.* bohomiselňíkow, Mudrca (Učitela Umeňá) Božkého, záňonňíkow.

Bohomluwnosť, i, f. Theologia, ae. f. *Varr.* die Theologie, Gottesgelehrtheit, Gottesgelehrsamkeit, Lehre von Gott: isteni (Istenröl és az isteni dolgokról való) tudomány. *Syn.* Umeňí Božké (záňonné) Bohomluwňictwí, Bohomiselňictwí, Bohomiselnosť. *Usus.* Bohomluwnosť'i (Umeňá Božkého Posluchač, Theologiae Auditor (Tyro), Zuhörer (Zögling) der Gottesgelehrsamkeit, isteni tudományt tanúló, isteni tudománynak halgatója. — Bohomluwnosť'i zgewní nařídení Učitel, Theologiae Professor Publicus Ordinarius, ein öffentlicher und ordentlicher Lehrer der Gottesgelehrsamkeit, isteni tudománynak rend szerént 's nyilvan-való tanítója.

Bohuslawice, wic, *f plur.* Bohuslavicium, i, n. Bohuslawitz, Bohuszlavitz.

Bok, u, et a, m. *Plur. nom.* Boki, *boh.* boci: latus, eris, n. pleura, ae. f. die Seite, z. B. des Menschen, der Thiere, des Lagers rc. óldal. *Syn.* Strana. *Usus.* Wrchu ňekterého Boki, latera montis, die Seiten des Berges, hegy-óldalai. Bokow Makosť, v. Slabina Bolá ma Boku.

Bokál, a, m. v. Bukál.

Bol, u, m. *Plur. nom.* Bole, v. Bolesť. *Usus.* Bole na ňu idú. *Prou.* W Boli treba biť dobreg Wóli: in re mala animo si bono utare, adiuvat *Plaut.* Fortiter ferendo vincitur malum, quod evitari non potest.

boláwe *adv.* aegre, infirme, male, adfecte, cum dolore *corporis*, schmerzlich, schmerzhaftig, krank, schlecht: fájósan, fájdalmassan: betegen, betegesen, nyavalyásan, nehezen, roszszúl. *Syn.* bolesťňe, nemocňe.

bolawí, á, é, *adj.* aeger, aegrotus, infirmus, adfectus, malus, a, um; male se habens: schmerzlich, böse, krank, verletzt, schmerzhaftig: fájós, fájdalmas, beteg, beteges, nyavalyás, erötlen. *Syn.* bolestní, nemocní, nezdrawí. *Usus.* Bolawá Noha, adfectus (male se habens) pes, böser Fuß, nyavalyás láb. Bolawé Oko, adfectus (male se habens) oculus, böses Auge, fájos szem.

Bolehlaw, u, m. **Zelina**: cicuta, ae. f. *Plin. H. N. Horat.* conium, i, n. Bolehlaw wetsi, Conivm maculatum Lin. seu Cicuta vulgaris officin. 2) Bolehlaw wodní, Cicuta virosa Linn. Wasser Schierling, Vizi-bürök. Schierling, ein giftiges Kraut: bürök et börök *Par. Páp.*

bolehlawowí, á, é, *adj.* cicuteus, conius, a, um: aus (von) Schierling, böröki, büröki, börökböl (bürökböl) való. *Usus.* Bolehlawowá Wlaha (Močka), succus cicutae,

 Schier-

Schierlingssaft, börök nedvessége.

Boľení, á, n. dolor, is, m. das Weh, der Schmerz des Leibes: fájdalom, gyötrelem. *Syn.* Boľesť. *Usus.* Brucha (*boh.* břicha) Boľení, ináč Trháňí neb Ščípání w Bruchu (*boh.* w Břiše), Zrání: tormina, *num. n. pl.* dolor alui: Bauchgrimmen, Bauchkneipen, Bauchschmerz, Bauchweh: has-rágás. Hlawi Boľení, dolor capitis, Kopfschmerz, Kopfweh: fö-(fej) fájás, — Hrdla Boľení, synanche, es, f. angina, ae, f. dolor faucium: Halsweh: torok-fájás, torok-gyék. — Klubow Boľení, v. Klubná Boľesť. Krížow (Ledwí, Beder, Bokow) Boľení, lumbago, dolor lumborum: Lendenschmerz, Lendenweh: derék-fájás, ágyéki fájdalom, tzombfájás. Ledwin Boľení, nephritis, idis, f. passio renalis: Nirrenbeschwerung, Nierenkrankheit: vese-fájás (fájdalom). — Noh Boľení, dolor (adfectio pedum), Fußweh, láb-fájás (fájdalom). — Očí Boľení, dolor oculorum, Augenweh, szem-fájás. — Ruk Boľení, dolor manuum, chiragra: Handweh, kéz-fájás. — Srdca Boľení, dolor cordis, cardialgia, Herzweh, Herzleid, szív-fájás. — Uší Boľení, dolor aurium, Ohrenschmerz, fül-fájás. — Zubow Boľení, dolor dentium, odontalgia, Zahnschmerz, Zahnweh, fog-fájás.

Boleslaw, a, m. Boleslaus, i, m. Boleslaus, ein Mannsname: Boleszlaus.

Boleslaw, u, m. Mestečko w Čechách. Nowí (*boh.* mladí) Boleslaw, Neo-Boleslavia, Jungbunzlau, új Boleszlávia. Starí Boleslaw, Vetero-Boleslavia, Altbunzlau, Ó Boleszlávia.

† Boleslaw, é, et i, f. idem.

boleslawow, a, e, *adj. poss.* Boleslai, dem Boleslaus gehörig, Boleszlausé.

boleslawskí, á, é, *adj.* boleslaviensis, e: von (aus) Bunzlau, boleszlaviai

Boľesť, i, f. dolor, is, m. das Weh, der Schmerz des Leibes oder der Seele: fájdalom, fájas. *Syn.* Boľ, Boľení, *Usus.* Klubná (*boh.* kičelní) Boľesť, malum ischiadicum, Hüftweh, ágyék-fájdalma. — Morowá Boľesť, ináč Mor, pestis, pestilentia, Pestilenz, dög-halál, pestis. — Porodná (Porodu) Boľesť, dolores partûs, Kindsweh, szülés (gyermekszülés) fájdalom. Srdečná (Srdca) Boľesť, animi dolor, cordolium, Herzweh, szív-fájás. Boľesť trpeť, znášať, mať, podstúpiť; Boľesťú trápením biť a súžením: conflictari doloribus *Cels.* in Schmerzen liegen: Schmerzen ausstehen, übertragen; mit Schmerzen behaftet seyn: nagy fájdalmokban lenni. Boľesť mi Reč odňmá, mluwiť ma nenecháwá: dolor mihi intercludit sermonem; prae dolore loqui non possum, der Schmerz macht mich redlos, ich erstumme, kann vor Schmerzen kaum reden: a' keserüség miatt nem szólhatok. — Pre Boľesť neňí sem pri sebe. Od Boľesťi newím, čo robím: me ipsum mihi dolor adimit: vor Schmerzen weiß ich selber nicht, was ich thue; ich bin nicht bei mir selbsten: a' fájdalom miatt nem tudom, mi tévö légyek. Časem pregde (ulachčí sa) tato Boľesť, dies levabit hunc dolo-

lorem, die Zeit wird dieses Leid ringer machen, auswischen: idővel (idő jártával) fog enyhülni ez a' fájdalom. *Prov.* Gaká Boleſt, taká Maſt: qualis infirmitas, talis medicina. Qualis dolor (contusio), talis cura (curatio): kleiner Schmez braucht kleine Arznei. Wie die Wunde, so das Pflaster: minémű a' fájdalom, ollyan az orvosság. — Boleſt z Boleſt'ú zahnaná bit muſí: dolor est medicina doloris. Clavus clavo. Duro nodo querendus est cuneus: Schmerz muß mit Schmerz vertrieben werden: a' szeget szeggel kel ki-ütni. Fájdalom a' fájdalmat üzi-el. v. Klín. — Kde Boleſt, tam Ruka. Kde koho bolíwá tam z Rukú ſapkáwá. Kde Miloſt, tam Oči: ubi dolor, ibi manus. Ubi quis dolet, ibi et manum habet: wo der Schmerz ist, da ist auch die Hand: a' kinek hol fáj, ott tapogatya. — Kdo ſa požaluge, Boleſt' ukiſuge: per lachrymas levatur, egeriturque dolor. Animo aegrotanti medicus est oratio *Plutarch.* sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem possis, et magnam morbi depellere partem *Homer.* — I Boleſt má, i Radoſt': gaudium dolori iunctum habet. Laetitia huic, moerorque simul praecordia cepit *Homer.* Est, quod et gaudeat, et doleat.

boleſtňe *adv.* o Tele: cum dolore, dolorose: schmerzlich, von dem Leibe: fájdalommal, fájdalmasan. *Syn.* bolawe. 2) o Duſi: dolenter, dolorose, cum dolore, acerbe, amare, moleste, graviter: schmerzlich, von der Seele: fájdalmasan, fájdalommal, nehezen, bánkodva, siralmasan, keservesen, keserűségesen, szomorúan. *Syn.* z Boleſt'ú, horko, ťažko. *Usus.* Boleſtňe plakala, amare flebat, sie weinte bitterlich, keservesen sír vala. 3) vehementer, graviter: heftig, schmerzlich, z. B. beweinen: nagyon, felette, igen. *Syn.* tuho, prewelice, welmi

boleſtní, á, é, *adj.* dolorosus, a, um; dolens, tis: schmerzhaft, schmerzlich, schmerzend, am Leibe: fájdalmas, fájos. *Syn.* bolawí. 2) dolorosus, acerbus, molestus, a, um; gravis, e; dolens, tis: schmerzhaft, schmerzlich, von der Seele: fájdalmas, keserves, keserűséges, bánkodó, szomorú. *Syn.* horkí. *Usus.* Boleſtná Matka, mater dolorosa, schmerzhafte Mutter, keserves anya. 3) flebilis, e: schmerzlich, kläglich: siralmas, szomorú. *Syn.* plačliwí, ſmutní. 4) gravis, vehemens: heftig: schmerzlich: nagy, nehéz, felette-való. *Syn.* welkí, prewelikí, tuhí.

Boleſtnoſt, i, f. v. Boleſt'.

boleť, kel, kím. V. I. *imp.* bol, *cum et sine accus. pers.* dolere, dolori esse, dolorem, (dolores) adferre, facere etc. wehe thun, schmerzen, Schmerzen machen: fájni, fájdalmat okozni, szerezni. *Syn.* zaboleť. *Usus.* Hlawa ma bolí, dolet mihi caput; dolore capitis laboro: der Kopf thut mir wehe, a' fejem fáj. Hlawa ma od Slunka bolí, caput mihi a' sole dolet, von der Sonne thut mir der Kopf wehe, a' nap hévsége miatt fáj a' fejem. — Nohi ma bolá, a ňikdeh nebol (a nebol ſem ňikdež): pedes mihi dolent, et in publicum non prodii: mir thun

 die

die Füsse weh, und ich war nirgends: a' lábaim fájnak, és sehol nem vóltam (sehová kinem mentem). — Oči ma bolá, oculi mihi dolent (dolore adficiuntur); doleo ab oculis *Plaut.* die Augen thun mir wehe, szemem fáj: a' szemeim fájnak. Oko ho bolí. Bolí ho Oko: oculus ei dolet, das Auge thut ihm weh, fáj a' szeme. — Žalúdek ma bolí, stomachus mihi dolet, der Magen thut mir wehe, a' gyomrom fáj. Zubi ma bolá, dentibus laboro, dentes mihi dolent: thun mir die Zähne weh, fájnak a' fogaim. To ma bolí (mrzí, trápí): hoc mihi dolet, hoc doleo: das schmerzt mich: azt bánom, fájlalom; azért fáj a' szivem. *Prov.* Každí naglepšeg wí, kde ho čo bolí (mrzí, trápí; kde ho Obuw hnete, tlačí): domesticum omne afficit Sua quisque incommoda optime novit. Quisque optime scit, ubi calceus urat: jeder weiß am besten, wo ihn der Schuh drückt: kinek kinek az ö bébéje faj. To ho bolelo! hinc illae lachrymae! daher kommts; da liegt der Hund begraben: e' vólt az ö bibéje. v. Peš.

Bolíwání, á, n. *nom. V.* ex seq.

bolíwat, al, ám, *frequ.* ex bolet.

Bolíwáwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bolíwáwat, al, ám, *frequ.* ex bolíwat.

Bombolček, u et lečku, m. *demin.* stiriola, stillula, ae, f. das Eiszapfchen: jég-tsapotska (tseppetske). *vulg.* Cimbolček, Cingelček, Combolček.

Bombolec, lca, m stiria, stilla, ae, f. der Eiszapfen, Eiszacken: jég-tsap, jég-tsep. *vulg.* Cingel, Cimbolec, Cimbolek, Comb, Combel, Combol, Combolec, ledowá Swíca, ledowí Čep, *boh.* Rapúch, Ropúch (ledowí). 2) na Prsi člowečem, neb Cicku howadém: papilla, ae, f. *Plin. H. N. et Epist.* die Warze, das Wärzchen an den Brüsten der Menschen und Thiere: tsetsbimbó. *Syn.* Bradowica, Bradowička.

† bopomozi, *interj.* v. Bože pomáhag, pomáhag Boh, no, noša, nože.

Bor, u, m. pinetum, i, n. pinea sylva: der Fichtenwald, Kieferwald, Kienwald: fenyő erdö. *Syn.* borowá Ság (Leš), Borow. *Aliud est* Smrečina, et Gedlina. 2) v. Borowica.

Bora, i, f. v. Borika.

Borák (Borág), u, m. Zelina. Borago officinalis Linn. Borretsch, kerti ökör nyelv. Borrák. *Aliud est* wolowí Gazik.

boráková, á, é, *adj.* i. e.

Borček, rečku, m. *dem.* ex sequ.

Borek, rku, m. *dem.* pinetulum, parvum pinetum: ein kleiner Fichtenwald, Kieferwald, das Fichtenwäldchen, Kiefernwäldchen: fenyö erdötske. *Syn.* borowí Ságček (Lešek).

Borena, i, f. v. Boriša.

† Bořena, i, f. idem.

borenčin, a, e, *adj. poss.* v. boriščin.

† boření, á, é, *p. c.* v. búraní. 2) v. zborení.

† Boření, n. v. Búrání. 2) v. Zboření.

boreňin, a, e, *adj. poss.* v. borišin.

Borenka, i, f. v. Boriška.

* Borg, u, m. v. Wera.

* borgowaní, á, é, *p. c.* zwereni 3. Nro.

* Borğowáňí, á, n. v. Zwereňí 3. Nro.

* borğowať, ğowal, ğugem V. I. *imp.* ğug, v. zweriť 3. Nro.

† bořící, *adj. omn. gen.* v. búrací.

Bořík, a, m. Boríchius, i, m. Borik, ein Mannsname: Borik, *férfi nev.*

† Bořík, a, m. idem.

boříkow, a, e, *adj. poss.* Borichii, dem Borik gehörig, boriké.

† bořiků et ůw, owa, owo, idem.

borin, a, e, *adj. poss.* v. bořišín.

Bořiša, i, f. Barbara, Barbara, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: Borbálya, Boris. *Syn.* Bora, Borena, *boh.* Barka, Bořena.

bořiščin, a, e, *adj. poss.* parvae Barbarae, der Babette gehörig, boriskáé, borbálykáé, bortsáé. *Syn.* borenčin, *boh.* barušćin.

Bořišisko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bořiša.

Bořiška, i, f. *dem.* parva Barbara, die Babette, das Babettchen: Boriska, Borbályka, Bortska. *Syn.* Borenka, *boh.* Baruška.

Borislaw, a, m. Borislaus, Borislaus, ein Mannsname, Boriszlaus, *férfi név. boh.* Bořislaw.

borislawow, a, e, *adj. poss.* Borislai, dem Borislaus gehörig, Boriszlausé.

† bořislawů et ůw, owa, owo, idem.

† bořiti, il, ím, v. búrať. 2) v. zboriť. *II. rec.* bořit se, v. búrať sa.

† Boříwáňí, n. v. Búráwáňí.

† boříwati, al, ám, v. búráwať. *II. rec.* boříwat se, v. búráwať sa.

Boriwog, a, m. Borivoius, Boriwoy, ein Mannsname: Borivojus. *ferfi nev.*

† Bořiwog, e, m. idem.

boriwogow, a, e, *adj. poss.* Boriuoii, dem Boriwoy gehörig, Borivojusé.

† bořiwogů et ůw, owa, owo, idem.

Borňík, a, m. Bornitius, Bornik, ein Mannsname, Bornitzius, *ferfi nev.*

borňíkow, a, e, *adj. poss.* Bonitii, dem Bornik gehörig, Bornitziusé.

† borňíků et ůw, owa, owo, idem.

Borotice, tic, f. *pl.* Boroticium, Borotitz, ein Dorf im Berauner Kreise, Borótz, *falu.*

Borotín, a, m. Borotinium, Borotin, ein Städtchen im Bechiner Kreise, Taborer Antheils: Borotinom, *varoska.*

Borowá, weg, f. Boroua, Borova, Borova, *falu.* Pozsony Vármegyében.

Borowani, wan, f. pl. *dat.* nom. (*boh.* nům), loc. noch (*boh.* nech): Borouana. Borowan, ein Städtchen im Bechiner Kreise, Budweiser Antheils: Borovana, mezö város.

Borowí, á, n. v. Bor.

borowí, á, é, *adj.* pineus, a, um *Virg.* e pino sylvestri: fichten, kiefern, von (aus) Fichten, Kiefern: fenyös, fenyöfából való. *Syn.* borowicowí. *Usus.* Borowí Oleg, oleum pineum, das Kienöl, fenyö-fa olaj. Borowí Peň, caudex pinus sylvestris, Kienstock, fenyö-fa dereka, tsutak. Borowá Sadza, fuligo pinea, Kienruß, fenyö-fa korom. Borowá Šiška, nucamentum pi-

pineum, conus pineus, nux pinea: strobilus, i, m. *Pandect.* Zamia, ae, f. Zirbelnúß, Strobel, Kienapfel, Kienzapfen: fenyö-fa dió, fenyö-fán nött mag. Borowá Šlagſa, taeda, fax e taeda: Kienholz, Kienfackel: szurkos fenyö-fa fáklya. v. Lúč Borowé Drewo, v. Borowina 1-*mo Nro.*

Borowica, i, f. pinus ûs, et i, f. *Virg.* pinus sylvestris *Lin.* taeda (têda), ae, f. *Plin. H. N.* Kien, Kienholz, Kienbaum, ein Baum der Kien in sich hat; Fichte, Kiefer, Fähre, Föhre, Kienföhre, der Kienbaum, Fichtenbaum: szurkos fenyö-fa. *Syn.* Bor, borowí (borowicowí) Strom, Lúč, Smolňica, Smolina, *boh.* Borowice, Smolina, Smolňice; Lúč. *Aliud est* Gedla et Smrek.

† Borowice, f. idem.

Borowička, i, f. parva pinus sylvestris, eine kleine Fichte (Kiefer, Fohre, Kienfohre): kis (fiatal) fenyö-fa. *Syn.* Borowka. *Aliud est* Gedlička, et Smreček. 2) granum (bacca, fructus) iuniperi comunis Linnęi: Kranzbeere, Wachholderbeere, gyalog fenyö-mag. *Syn.* borowičkowé (galowcowé) Zrnko. 3) crematum iuniperaceum (iuniperi), Wachholderbrandwein, gyalog fenyö-mag pálenka, borovitska. *Syn.* borowičkowá Pálenka, borowičkowé Páľené. 4) Zekina: Rusňacká moſkewſká, moſkowitſká) Borowička: caprifolium i, n. *Scheller.* Lonicera caprifolium. *Linn.* Je länger je lieber, Geißblatt, eb szölö: szép szölö. *Syn* Rozí Liſt, pſé Gahodi. *Aliud est* D'eň a Noc.

Borowičkár, a, m. negotiator granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacei: Wachholderbeerehändler, oder Wachholderbrandweinhändler: gyalog fenyö-mag, *vagy* pálenka áros.

borowičkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacei: der Wachholderbeerehändlerinn, oder Wachholderbrandweinhändlerinn gehörig: gyalog fenyö mag *vagy* pálenka árosnéé.

Borowičkárka, i, f. negotiatrix granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacęi: Wachholderbeerhändlerinn, oder Wachholderbrandweinhändlerinn, gyalog fenyö mag *vagy* pálenka árosné; gyalog fenyö-maggal, *vagy* fenyö-mag pálenkával kereskedöné, kalmárkodóné.

borowičkárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris granorum iuniperi *vel* cremati iuniperacei. dem Wachholderbeerehändler, oder Wachholderbrandweinhändler gehörig: fenyö mag pálenkával kereskedöé, kalmárkodóé.

borowičkowí, á, é, *adj.* iuniperaceus, iunipereus, a, um: aus (von) Wachholder, gyalog fenyö-fából való. *Syn.* galowcowí. Uſuſení, a utlčení borowičkowí Koreň: siccata, et contrita iuniperacea radix: getrocknete Wachholderwurzel zu Pulver gestoſſen: meg-száritott, és porrá töretett gyalog fenyö gyökér. Browičkowí Olej, oleum iuniperaceum (e baccis iuniperi), Wachholderöl, Wachholderbeeröl, gyalog fenyö-mag olaj: Borowičkowí Stromček (Stromek, ker): iuniperus, i, f. *Virg.* Wachholder, Wachholderbaum, Wachholderſtaude, Wachholderſtrauch: fenyö-fa bokor. gyalog vad fenyö-fa. *Syn.* Galowček, Galowec. Borowičkowá Močka, Šťawa: succus

eus iuniperi, Wachholderbeersaft, fenyö - mag nedvesség. Borowičkowá Woda, aqua iuniperi, Wachholderwasser, Wachholderbeerwasser, fenyömag viz Borowičkowé Pálené, v. Borowička 3-*io* *Nro*. Borowičkowé (golowcowé) Zrnko, v. Browička 2-*do* *Nro*.

borowicowí, á, é, *adj*. v. borowí.

Borowina, i, f. lignum pineum (pini sylvestris) taeda, ae, f. *Hor*. die Kiefer, das Fichtenholz, Kiefernholz Kienholz: szurkos fenyö - fa. *Syn*. borowé neb lúčowé Drewo. *Aliud est* Smrečina, Smrekowina, et Gedlowina. 2) v. Bor.

Borowinka, i, f. dem. et praec.

Borowisčo, a, n. myrtilletum, i, n. der Strauch der Heidelbeeren, woran die Heidelbeeren (Blaubeeren, Schwarzbeeren) wachsen: afonya (havasi tseresnye) tsemete Gahodisčo, Gahodina, Gahodowí.

Borowka, i, f. *a*) kríček: myrtillus, i, f. vaccinium myrtillus *Linn*. vaccinium, *et* vacinium, i, n. *Virg*. die Blaubeere, Heidelbeere, Schwarzbeere, eine Pflanze: afonya, havasi tseresnye, *mirt tsemete*. *Syn*. Čučorétka, Gafira, Páleňica, Šáleňica, černa (swetlá, wlasstá) Gahoda, *vulg*. Hafira, Mirtil. *b*) Gahoda tehož kríčku: bacca myrtilli, myrtillus, i, m. Blaubeere, Heidelbeere, Schwarzbeere: afonya, havasi tseresnye *Par*. *Páp*. barkétza. *Syn*. wraňé Oko, Čučorétka, etc. *boh*. Borůwka. *Plur*. *Nom*. Borowki, *gen*. wek: myrtilli orum, *m*. *pl*. baccae myrtilli, vaccinia (vacinia) nigra: Blaubeeren, blaue Beeren, Heidelbeeren, Schwarzbeeren: afonya, havasi tseresnye. *Syn*. Čučorétki, Gafiri, Páleňice, Šáleňice, černé (swetlé, wlasté) Gahodi, wraňé Oka, *vulg*. Hafiri, *boh*. Borůwki, wraňí Oka. *Aliud est* Mirt (Jchlič, Swída), *vel* králowskí Zwaľňík, *aut* Ostružina. 2) v. Borowička 1-*o* *Nro*. 3) istá huba: species fungi, eine Art Schwämme, gomba neme.

borowkowí, á, é, *adj*. e myrtillo (vaccinio nigro), von (aus) Blaubeeren, Heidelbeeren, Swarzbeeren: afonyából (havasi tseresnyéből) való. *Syn*. čučorétkowí, gafirowí, páleňicowí, páleňicowí, šáleňicowí, *vulg*. hafirowí.

Borraš, u, m. santerna, chrysocolla *Plin*. *H*. *N*. ae, f. ochra veneris: Berggrün, Borax: póris. *vulg*. Peregrín *Aliud est* wolowí Gazik.

Boršod, u, m. Borsodinum, i, n. Borschod, eine Stadt in Ungarn, Borsod, város.

boršodskí, á, é, *adj*. Boršodská Stolica, Comitatus Borsodiensis, die Borschoder Gespannschaft, Borsod - Vármegye.

† Borůwka, i, f. v. Borowka.

† boš, boša, bošo, *adj*. *abs*. v. boší.

Bošák, a, m. discalceatus *monachus*. ein Baarfüsser (Mönch), mezét lábú *barát*.

Bošákow, a, e, *adj*. *poss*. discalceati, dem Baarfüßer gehörig, mezét lábúé.

boši, *adv*. nudis pedibus, discalceate: baarfüsig: mezét láb. *Syn*. boški.

boší, á, é, *adj*. nudipes, *dis*; nudis pedibus;. discalceatus, a, um: barfuß, barfüßig, mezét lábú. *Syn*. boškí. *Usus*. Nechoď wen boší, ne exi nudis pedibus,

bus, gehe nicht barfuß (bloſſuß) hinaus, ki ne męnny mezét láb. Kam ale pogdem boſá? quorsum, obsecro, nudis pedibus eam? wo kann ich denn barfuß hingehen? hová menyek, kérlek, mezét láb?

Boſk, u, m. osculum, basium, suavium, savium, i, n. der Kuß, tsók. *Syn.* Hubička. *Usus.* Boſk dať, v. boſkať.

Boſkáňí, á, n. basiatio, osculatio, deosculatio, suaviatio, saviatio, nis, f. das Küſſen, wenn man küſſet: tsókolás, meg-tsókolás, tsókolgatás, meg-tsókolgatás. *Syn.* Boſkáwačka, Boſkáwáňí, Lúbáňí, Polúbeňí, *boh.* Celowáňí, Líbáňí.

boſkať, al, ám V. P. *imp.* kag: basiari, osculari, deosculari, exosculari, suaviari, saviari, osculum dare, oscula (basia) figere: küſſen, Kuß geben: tsókolni, megtsókolni, tsókot adni, tsókolgatni, meg-tsókolgatni. *Syn.* lúbať, polúbiť, Hubičku (Boſk) dať, *boh.* celowati, líbati. *II. rec.* boſkať ſa: oscula iungere, osculari se invicem (inter se) ſich untereinander küſſen: egy mást meg-tsókolni, tsókolgatni, meg-tsókolgatni. *Syn.* boſkáwať ſa, poboſkáwať ſa.

Boſkáwač, a, m. osculator, is, m. der Küſſer, Küſſender: tsókoló, tsókolgató, meg-tsókolgató.

Boſkáwačka, i, f. osculatrix, cis, f. die Küſſerinn, tsókolóné, tsókolgatóné, meg-tsókolgatóné 2) v. Boſkáň'.

Boſkáwáň', á, n. v. Boſkáňí. *boh* Líbáwáň'.

boſkáwať, al, ám. V. I. *imp.* wag, v. boſkať, *boh.* líbáwať. *Usus.* Boſkáwám Gím Ruki, exosculor manus Dominationis Vestrae, ich küſſe Ihnen die Hände, kezeit tsókolom.

boſki *adv.* v. boſi.

boſkí, á, é, *adj.* v. boſí.

boſňačkin, a, e, *adj. poss.* bosnensis feminae, der Boſnierinn gehörig, bosniai aszszonyé.

Boſňačka, i, f. bosnensis femina, eine Boſnierinn, bosniai aszszony, személy.

boſňacki *adv.* bosniace, bosnensi more: boſnieriſch, nach der Art der Boſnier: bosniáúl, bosniai módon. *Syn.* poboſňacki.

boſňácký, á, é, *adj.* bosnensis, e; bosniacus, a, um: boſnier, aus Boſnien, dahin gehörig: bosniai. *Usus.* Boſňacká Zem, v. Boſnia.

Boſňák, a, m. bosnensis homo, bosniacus, i, m. ein Boſnier, Boſnack, Bosnyák, bosniai ember.

boſňákow, a, e, *adj. poss.* bosnensis viri, bosniaci: dem Boſnier gehörig, bosnyáké, bosniai emberé.

Boſnia, e, f. Bosnia, a, f. die Boſnien, ein Land: Bosnia Ország. *Syn.* Boſňacká Zem.

Boſoráček, čka, m. *dem.* ex Boſorák.

boſoráčkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. boſorákow.

Boſorák, a, m. magus, sortilegus, veneficus, i, m. incantator, praestigiator, *is*; nigromanta, ae, m. ein Zauberer, Schwarzkünſtler: bübájos, babonás, garabantzia, bábonáskodó, boszorkányos, büvölö (bájoló) ember, varaszló, ördöngös. *Syn.* Čarowník, Čarodelník, Strigáň, Strigon, Wešec, Wražec, Wražedelník. *boh.* Čarodegník, Kúzedlník, Wražedlník.

bo-

bosorákow, a, e, *adj. poss.* magi, dem Zauberer gehörig, varaszlóé, ördöngösé. *Syn.* čarodelňíkow, čarowňíkow, strigoňow, wešcow, wražcow, wražedelňíkow, *boh.* čarodegňíků, kúzedlňíků, wražedlňíků et ůw.

bosorčin, a, e, *adj. poss.* magae, der Zauberinn gehörig, boszorkanyé, varaszlónéé. *Syn.* čarodelňiččin, čarodelňičin, čarowňiččin, čarowňičin, strigin, wešcičin, wražedelňičin, *boh.* čarodegňičin, kúzedlňičin, wražedlňičin.

Bosorčisko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bosorka. *Syn.* Bosorisko.

Bosorečka, i, f. *dem.* ex Bosorka.

Bosori, row, m. *pl.* v. Bosorstwí.

Bosorisko, a, n. v. Bosorčisko.

Bosorka, i, f. maga, saga, venefica, incuba, pharmaceutria, ae, f. incantatrix, infascinatrix, praestigiatrix, cis, f. strix, gis, f. *Ovid.* striga, ae, f. *Apul.* die Hexe, Zauberinn, Glücksprecherinn, Unhold: boszorkány, babonáskodó (bájoló, bübájos, büvölő, ördöngös, varaszló) aszszony. *Syn.* Čarodelňica, Čarodelňička, Čarowňica, Čarowňička, Raňičňica, Wešcica, Wražedelňica, Striga, čarowná Baba, *boh.* Čarodegňice, Kúzedlňice, Wražedlňice, Wěštkyňe. *Usus.* Stará Bosorka, anus eriphus *Zenod.* mulier venefica et fascinatrix: senex (vetula) strix: alte Hexe, vén boszorkány.

bosorowaní, á, é, *p. c.* fascinatus, incantatus, a, um: gehext, gezaubert: babonált, meg-büvölt, meg-büvöltetett, bájolt. *Syn.* čarowaní, mámení, omámení, wešcení, *boh.* kúzlowaní.

Bosorowáňí, á, n. fascinatio, incantatio, nis, f. das Hexen, Zaubern, die Beschreiung, Bezauberung: babonálás, bájolás, boszorkányozás, bübájolás, büvölés, meg-büvölés. *Syn.* Čarowáňí, Mámeňí, Wešceňí, Wražeňí, Omámeňí, *boh.* Kúzlowáňí.

bosorowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: fascinare, infascinare, incantare, incantamentis uti, artem magicam exercere: hexen, zaubern, Zauberey treiben: babonálni, babonáskodni, bájolni, boszorkányozni, büvölni, bübájolni. *Syn.* čarowať, mámiť, omámiť, wešcit, wražit. *boh.* kúzlowati.

Bosorowáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. Kúzlowáwáňí.

bosorowáwať, al, ám, *freq.* ex bosorowať, *boh.* kúzlowáwati.

bosorsky *adv.* magice, incantatorie, praestigiatorie, venefice: zauberisch, babonásan, babonáskodva, bájolva, boszorkányúl, bübájolva, ördöngösön. *Syn.* čarodelňe, čarodelňicky, čarowňicky, pobosorsky, wešcičňe, wražedelňe, *boh.* kúzedlňicky.

bosorský, á, é, *adj.* fascinatorius, infascinatorius, incantatorius, magicus, praestigiatorius, veneficus, a, um. zauberisch, babonás, boszorkányos, ördöngös, varaszlási. *Syn.* čarodelní, čarodelňický, čarowňický, wešcní, wražedelňický, *boh.* čarodegní, kúzedlňický, wražedlňický. *Usus.* Bosorské Mrnčáňí, zoroastraei susurri. zauberisches Murmeln, babonás börbitelés.

Bosorstwí, á, n. magia, nigroman-

mantíae, ae, f. incantamentum, magium, fascinum, praestigium, sortilegium, veneficium, i, n. magice, es; ars magica, incantatio: die Hexerey, Zauberey, Schwarzekunst, Zaubereykunst, das Zauberwerk: babonaság, bájolás, boszorkányság, boszorkányozás, babonálás, bübájolás, ördöngös tudomány, varaszlás, büvölés. *Syn.* Bosori, Bosorowáňí, Čára, Čarodelňictwí, Čarowáňí, Čarowňictwí, *boh.* Čarodegňictwí, Kúžedlňictwí, Kúžla, Kúžle, Wraždelňictwí.

Bota, i, f. ocrea (slavica, ungarica) dupplicatis soleis: der (slavische, ungarische) Stiefel: sok talpú saru, szekernye. *Syn.* Škorňa, *boh.* Škorňe, Bota. *Usus.* Čo ge to len za Robota? gedna Čižma, druhá Bota. *Prov.* Chwálí sa s podsítíma Boti: imperitus subligaculo indutus, omnibus id ostentat. Propter insolentiam etiam ineptissimis rebus effertur. *Aliud est* Čižma, et Stibla.

Botár, a, m. ocrearius, i, m. Stiefelmacher, szekernye-tsináló. *Syn.* Šwec (slowenskí).

Botečka, i, f. *dem.* ex Botka.

Bošička, i, f. idem.

Botisko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bota.

Botka, i, f. *dem.* ocreola slavica (ungarica). ein kleiner slavischer (ungarischer) Stiefel, das Stiefelchen: sarutska, kis saru.

Bozáňí, á, n. linctus, ûs, m. das Lecken, nyalás. *Syn.* Lizáňí, Polúbeňí, Bozáwáňí, Bozáwačka.

bozať, al, ám V. P. *imp.* zag, ňekoho w ňečo: lambere, lingere alicui quidpiam: lecken Jemand etwas: nyalni, megnyalni valakinek valamijét. *Syn.* lizať, oblizať, polubiť.

Bozáwač, a, m. lambens (lingens) homo, der Lecker, nyaló. *Syn.* Lizač, Oblizowač.

bozáwaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Bozáwačka, i, f. lambens (lingens) femina, die Leckerien, nyaló aszszony. *Syn.* Lizačka, Oblizowačka. 2) v. Bozáňí, Bozáwáňí.

bozáwacow, a, e, *adj. poss.* ex Bozáwač.

Bozáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. 2) v. Bozáňí.

bozáwať, al, ám V. I. *imp.* wag, *freq.* ex bozať. *II. rec.* bozáwať sa w ňečo, iubere quidpiam sibi lambi (lingi), sich etwas lecken heißen; valamijét valakivel nyalattatni.

Božec, zca, m. epilepsia, ae, f. *Lamprid.* morbus caducus (comitialis, S. Valentini) *Apul.* die fallende Sucht, hinfallende Krankheit, Epilepsie, der Fraiß, Fraisch: kórság, nyavalya-törés, nehéz nyavalya. *Syn.* paducnica, paducá (tašká, Swatého Walentína) Nemoc, Psotina, Psotňík, Wred, Wredisko, Zratkiňa, *boh.* paducí Nemoc, Paducnice. *Usus.* Ďetínskí Božec (Wred etc.) epilepsia infantilis (puerilis), Kinderfraiß, a' kitsinyekenlévő nehéz nyavalya. Božec (Nesčasť'í, Wred etc.) máwá, epilepsia laborat, die fallende Sucht hat er, a' nyavalya töri (hántya) ötet. Božec (Wred) ho schitil, hádzal (metal): epilepsia correptus est: die fallende Sucht hat ihn angegriffen: a' nyavalya ki-törte ötet. Božec (Wred etc.) máwagíci, epilepticus, a, um. der die fallende Sucht hat, kórságos. *Aliud est* phrenesis, Otresčeňí.

ňí, Otreſčenoſť, et phreneticus, Otreſčenec, otreſčení.
† Božedřewco, a, n. Artemisiá Abrotanum Linn. die Stabwurzel, Abrotanum officin. v. Drewina.
Božegow, a, m. Bozciovium, i, n. Bozejow, ein Städtchen im Bechiner Kreiſe, Taborer Antheils: Bozsejov, *tsek-mezö-város.*
Božek, žka, m. *dem.* idolum, simulacrum, deus fictus (fictitius, commentitius): Abgott, bálvány. *Syn.* Modla.
Božeňí, á, n. Dei in testimonium vocatio, adfirmatio per Deum: Betheuerung durch Gott: az Istennek bizonyságúl hívása; valaminek az Istennel-való bizonyitása. *Syn.* Zabožení.
boženičin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* príſažňiččín.
Boženička, i, f. iurassoris (iurati) uxor, die Geſchwornerinn, esküttné, eskütt feleſége. *Syn.* Príſažňička.
boženicki *adv.* more iurassorum, geſchwornermäßig, eskütt módon. *Syn.* poboženicki, príſažňicki.
boženický, á, é, *adj.* iurassores adtinens, die Geſchworner betreffend, esküttleket illetö. *Syn.* príſažňický. *Usus.* Boženický Úrad, v. seq.
Boženictwí, á, n. iurassoratus, ûs, m. die Geſchwornerei, das Geſchwornersamt: esküttség. *Syn.* Príſažňictwí.
Božeňík, a, m. iuratus, i, m. iurassor, iuratus adsessor: ein Geſchworner, eskütt. *Syn.* Príſažní, Príſažňík.
boženíkow, a, e, *adj. poss.* iurassoris, dem Geſchworner gehörig, esküttté. *Syn.* príſažňíkow.
boží, á, é, *adj.* Dei, divinus, a, um: Gottes, göttlich, isteni. *Syn.* Bohow, božkí. *Usus.* Syn Boží, Filius Dei, Gottes Sohn, Isten Fia. Boží Drewec, v. Drewec, Drewina. Božá Drewina (Drewinka), v. Drewina. Matka Boža, Mater Dei, Mutter Gottes, Isten Annya. Služba Božá, cultus Dei (divinus), religio, Gottesdienſt, isteni szolgálat. *Prov.* Boží Meno newezmeſ nadarmo, in annulo figuram Dei ne gestato, du ſollſt den Gottes Namen nicht eitel nennen, Istennek nevét soha hijában ne-vedd. Do božeg Wóle, v. do Pána Boha sub Boh.
† boží, *adj. omn. gen.* idem.
† Boží dřewce, n. v. Drewinka.
božiť ſa, il ſa, im ſa V. I. *imp.* bož ſa: per Deum aliquid innuere (adfirmare), Deum in testem vocare: Gott zum Zeugen ruffen, durch Gott etwas betheuern: valamit az Istennel bizonyítani: az Istent bizonyságúl hínni; istenkedni. *Syn.* zabožiť ſa.
Božíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
božíwať ſa, al ſa, ám ſa, *freq.* ex božiť ſa.
bozki *adv.* divine, dive: göttlich, istenessen. *Syn.* bozſki, *boh.* bozſki.
bozký, á, é, *adj.* divinus, divus, a, um: göttlich, isteni, istenes. *Syn.* boží, bozſký, *boh.* božſký. *Usus.* Moc bozká, vis (potestas) divina, numen: göttliche Macht, isteni hatalom (erö). Ruka bozká, virgula divina *Cic.* die Gottes Hand, Isten akaratja, isteni végezés. Bozku Reč wigʼmám (wiňímám), divinum excipio sermonem *Plato.* qui nihil non potest, et cui nemo prae-

praescribit. Bozká Wolá: voluntas Dei, der göttliche Willen, Isten akarattya. Wšeckého magú do bozkeg Wôli: omnibus ad satietatem abundant, sie haben an allem Ueberfluß, mindenek elég Isten untáig. Bozkí Učitel (Mudrc), v. Bohomluwník, Umení Bozke v. Bohomluwnosť.

* Bozoǵáň, a, m. v. Čakan.

* Bozoǵánček, nečku, m. dem. ex seq. v. Čakanček.

* Bozoǵánek, nku, m. dem. v. Čakanek.

* Bozoǵáňisko, a, n. v. Čakanisko.

bozſki adv. v. bozki.

bozſkí, á, é, adj. v. bozkí.

Bozſtwí, á, n. v. Boztwí.

† Bož̌ſtwí, n. v. seq.

Boztwí, á, n. deitas. divinitás, tis, f. Gottheit, Göttlichkeit, istenség. Syn. Bozſtwí, boh. Božſtwí.

Brabancia, e, f. Brabantia, ae, f. Brabanz, Brabanterland, Brabantzia tartomány. Syn. brabantſká Zem.

brabantſki adv. brabantice, brabantiſch, brabantziáúl, brabantziai módon.

brabantſkí, á, é, adj. brabanticus, a, um. brabantiſch, brabanter: brabantziai, brabantziakat illető. Usus. Brabantſkí Oleg, oleum brabanticum, das Brabanzeröl, Brabanteröl, brabantziai olaj. Brabantſká Zem, v. Brabancia.

Braček, čka, m. v. seq.

Brach, a, m. sodes Cic. Ter. amicus: ein lieber, guter Freund: barát (barátom), lélek (lelkem). Syn. Braček. Usus. Míli Brachu, prosím ťa, powec mi: dic sodes, amabo Ter. ich bitte dich, guter Freund, ſage mirs: kérlek barátom (lelkem), mondd-meg.

Brada, i, f. mentum, i, n. Cic. das Kinn, ál, áll. Syn. Podbradek, Podbradník. Usus. Dwogá Brada (dwe Bradi), mentum dupplicatum, zweyfaches Kinn, tokája (álla) kövérsége. 2) barba, ae, f. Cic. barbitium, i, n. Apul. mentum Petron. Virg. Hen. der Bart, an Menſchen und Thieren: boh. Fúſi. Usus. Dlubá Brada, barba promissa, langer Bart, hoszszú szakál. Dluhu Bradu noſiť; nechať ſi dluho Bradu rosť: promittere barbam Cic. den Bart lang wachſen laſſen: hoszszú (nagy) szakált viselni: a' szakállát sokáig meg-hagyni. — Brada mu rosťe; lanugo per malas eius serpit; barba ipsius lanuginem emittit; barba illi crescit: der Bart wächſt ihm, nyöl a' szakálla; a' szakálla pihet (mohot) botsát. — Ešče Bradi nemá, necdum habet barbam; adhuc est imberbis: er hat noch keinen Bart: még nintsen szakálla; még ö szakállatlan. Kozá Brada: a) na Kozi: barba caprina, aruncus, i, m. Plin. H. N. Ziegenbart, Bocksbart: ketske (ketske-bak) Szakálla. b) Zelina: tragŏpōgon, ōnis, n. pratense Linn. barba hirci: Bocksbart, Habermilch, ein Kraut bak-szakállú fü, erdei haraszt káposzta Aliud est Krkoſka Prov. Brada nečiní (netwoří) Mudrca, barba non facit philosophum, das äuſſerliche Anſehen macht keinen Gelehrten aus, a' szakálban nem áll az okosság. 3) v. Wera, vulg. Borǵ. Usus. Na Bradu dať, ňečo ňekomu: mutuo dare rem alicui, Jemanden etwas borgen, hitelre adni valakinek valamit.

mit. Na Bradu wzať (brať), ňečo od ňekoho: mutuo accipere quidpiam ab aliquo, von Jemanden etwas borgen, auf Borg nehmen: hitelbe venni valakitöl valamit. Muž pige celí Týdeň na Bradu, a Žena diw neumre od Hladu. Muž w Šenku pri Muzice hihíká, a Žena doma z D'ećmi naríká. Tak ſa to totižto takeg ſtáwá, ktera ſa za korhela doſtáwá.

Bradáč, a, m. barbatus i; barbo, nis, m. Langbart, ein Bärtiger: szakálos, nagy szakálu. *boh.* Fúſáč 2) mentosus, i, mento, nis, m. der ein langes Kinn hat; állos, nagy állú.

† Bradáč, e, m. idem.

bradáčow, a, e, *adj. poss.* barbati, dem Langbarte gehörig: szákállosé.

Bradár, a, m. v. Holič.

bradárčin, a, e, *adj. poss.* v. Holiččin.

Bradáreň, rňe. f. v. Holičňa.

Bradárka, i, f. v. Holička.

Bradárňa, i, f. v. Holičňa.

bradárow, a, e, *adj. poss.* v. Holičow.

bradárſki *adv.* v. Hol'čki.

bradárſki, á, é, *adj. v.* Holički.

Bradárſtwí, á, n. v. Holictwí.

Bradaťeňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bradaťet, ťel, ťím V. I. *imp.* dať: barbam accipere (acquirere), einen Bart bekommen: szakált nyerni. *boh.* fúſaťeťi.

bradatí, á, é, *adj.* barbam gerens, barbatus, a, um: bärtig, der einen langen Bart hat, szakállos. *boh.* fúſatí. 2) mentosus, a, um: der ein groſes Kinn hat: állas, a' kinek nagy álla vagyon nagy állú.

† Bradawice, f. v. Bradowica.

† Bradawička, i, f. dem. v. Bradowička.

† Bradawičňík, u, m. v. Bradowičník.

† bradawaſtí, á, é, *adj.* v. bradowičný.

Bradečka, i, f. *dem. ex* Bradka: barbula, ae, f. barbitiolum, i, n. das Bärtchen, Bärtlein, szakálka, szakállotska. *Syn.* Bradička, *boh.* Fúſki. 2) mentulum, i, n. ein kleines Kinn, állotska, kiss-áll.

Bradička, i, f. idem.

† Bradíř, e, m. v. Bradár.

† bradířčin, a, o, *adj. poss.* v. bradárka.

† Brad'řka, i, f. v. Bradárka.

† bradířſki *adv.* v. bradárſki.

† bradířſki, á, é, *adj.* v. bradárſkí.

† Brad'rſtwí, n. v. Bradárſtwí.

† bradířů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. bradárow.

Bradka, i, f. *dem.* v. Bradečka.

Bradowica, i, f. verruca, ae, f. *Plin. H. N.* claui, *orum, m pl.* die Warze, das Hüneraugе: szömölts, szömöltsö, sümöltsö, tik (tyúk) seg. *Syn.* kuracá Kiť, *boh.* Bradawice.

Bradowička, i, f. *dem.* verrucula, ae, f. *Colum.* das Wärzchen, szömöltsötske sümöltsötske, kis szömöltsö. *boh.* Bradawička. *Usus.* Bradowička na Prſách, v. Bombolec 2-*dd Nro.*

bradowičný, á, é, *adj.* verrucis plenus, verrucosus, a, um: der voll (voller) Warzen iſt, der viele Warzen hat, warzig: sömöltsös, szömöltsös, a' kinek sok sömöltsöje vagyon a' testén. *Syn.* bradowiſtí, *boh.* bradawaſtí, bradawiſtí.

Bradowičňík, u, m. Zelina, kwet: heliotropium Europeum Linn. Vid. Otočnk.

Brag, a, m. paetus *Plaut Horat.* paetulus, i, m. *Cic.* der Lieb-

Liebäugelnde, Liebäugige: szép (gyönyörü) szemü. *Syn.* pekné Oko, libezného Wzreňá Člowek. *Aliud est* Škulawec

† Brak, u, m. v. Brok 2-*do Nro.*

† Brakiňe, f. v. Brokiňa.

† Brakowáňí, n. v. Brokowáňí.

† brakowati, owal, ugi (u), v. brokowat.

† Brakowáwáňí, n. v. brokowáwat.

† Braň, e, f. v. Zbrog Braň prostá, v. Sochor.

Brána, i, f. prota, ae. f. *v. g. domalis areae*, *Civitatis*: das Thor, z. B. eines Hofes, einer Stadt: kapu. *Usus.* Bránú (*vulg.* Bránow) íst, wist: per portam exire, zum Thore hinaus gehen, a' kapun kimenni. 2) occa, ae, f. crates occatoria, irpex, picis, m. *Varr.* urpex *Cato.* sarculum, i. n. *et* dentale, is, n. *Páriz Pápay.* die Ege, Egge: borona *et* barona *Pár. Pap. Syn.* Wláčka. *Aliud est* Smik.

Braňač, a, m. occator, is, m. *Colum.* der Eger, Egger: boronáló. *Syn.* Braňič, Bráňitel.

brandeburčin, a, e, *adj. poss.* prussae, borussae, brandeburgae: der Preusinn gehörig, burkusnéé. *Syn.* pragzčin.

Brandeburek, rka, m. Prussus, Borussus, Brandeburgus, i. m. ein Preuße, einer in (aus) Preußen: Burkus. *Syn.* Pragz.

Brandeburka, i, f. Prussa, Borussa, Brandeburga, ae, f. eine Preußinn, Burkusné, burkus aszszony, személy. *Syn.* Pragzka.

brandeburkow, a, e, *adj. poss.* Prussi, Borussi, dem Preuße gehörig, burkusé. *Syn.* pragzow.

brandeburski *adv.* prussice, borussice, brandeburgice, brandeburge: preußisch, burkusossan, burkus módon. *Syn.* pobrandeburski, pragzki, popragzki.

brandeburskí, á, é, *adj.* prussicus, borussicus, brandeburgicus, brandeburgus, a, um: preußisch, burkusi. *Syn.* pragzkí. *Usus.* Brandeburskí Širák, pileus borussicus, ein preußischer Hut, burkus-kalap. Brandeburská zem, Brussia, Borussia, Brandeburgia: das Preusen, burkus oszág. Brandeburské Wíložki, limbi prussici, replicatura (expositura) borussica, preusische Aufschläge, burkus perémezet, *vagy* sinórozat széli.

Brandeburstwo, a, n. *collect.* Prussi, Borussi: die Preußen, Burkusok. *Syn.* Pragzi.

Bránečka, i, f. *dem ex* Bránka.

bráňení, á, é, *p. c.* defensus, protectus, a, um: vertheidigt, óltalmaztatott, védelmeztetett. *Syn.* chráňení, warowaní. 2) inhibitus, prohibitus, prohibititius, vetatus, vetitus, a, um: gewehrt, verboten: tiltatott, tilalmazott, tilalmaztatott. *Syn.* hágení, nedopušťení, nedowolení, zakázaní, zakazowaní. 3) coërcitus, repressus, a, um: gedämpft, gesteuert, gewehrt: meg-zaboláztatott, tartóztatott. *Syn.* dusení, udusowaní, tlačení, potlačení, potlačowaní, utlačení, utlačowaní, krotení. 4) impeditus, prohibitus, a, um: verhindert, gewehrt: akadályoztatott, gátoltt, gátoltatott, hátráltatott. *Syn.* prekazení, prekazowaní. 5) occatus, a, um: geeget, boronáltt. *Syn.* wláčení, zawlačowaní.

Brá-

Bráněňí, á, n. defensio, propugnatio, protectio, tutatio, nis, f. das Wehren, Verwahren, die Verwahrung: óltalom, óltalmazás, védelmezés. *Syn.* Chráněňí, Warowáňí, Zastáwáňí. 2) inhibitio, prohibitio, vetatio. das Verbieten, Wehren, die Verbietung: tilalom, tilalmazás, tiltás. *Syn.* Hágeňí, Zakázáňí, Zakazowáňí. 3) coercitio, coertio, coerctio, repressio: das Dämpfen, Wehren, Steuern, die Steuerung, Dämpfung: megzabolázás, tartóztatás. *Syn.* Duseňí, Udusowáňí, Tlačeňí, Utlačeňí, Utlačowáňí, Potlačeňí, Potlačowáňí, Kroťeňí, Skrocowáňí. 4) impeditio, prohibitio: das Verhindern, Wehren: akadályoztatás, gátolás, hátráltatás. *Syn.* Prekazeňí, Prekazowáňí, Prekážka. 5) occatio *Cic.* das Egen, Eggen: boronálás, baronálás. *Syn.* Wláčeňí, Zawlačowáňí.

† **Braňí**, n. v. seq.

Bráňí, á, n. acceptio, ablatio, sublatio, nis, f. das Nehmen, Wegnehmen, vétel, vévés, elvévés, el-vétel. *Syn.* Wzáťí, *boh.* Braňí.

Bráňič, a, m. v. Braňač.

Braňica, i, f. rapina, raptura, praeda, ae, f. raptio, direptio, praedatio, nis, f. raptus, ûs, m. die Plünderung, ragadás, ragadozás, ragadomány. *Syn.* Koristowáňí, *boh.* Braňice.

Bráňica, i, f. omasum *Horat.* omentum, i, n. *Plin. H. N.* diaphragma, tis, n. das Netz (in Bauch, darinn das Eingeweide liegt), die Netzhaut der Gedärme, melynek és hasnak üregi által rekesztö hártya, fedél, takaródzó. *Syn.* Blana tučná okolo Črew a Žalúdka, ktera Slezinu od Črew Delí. *boh.* Bráňice.

† **Braňice**, f. v. Braňica.

† **Bráňice**, f. v. Bráňica.

bráňiť, il, ím V. I. *imp.* braň, *cum genit. vel cum praep.* na *et accus.* defendere, propugnare, protegere, tueri, tutari, handhaben, vertheidigen, beschützen, wehren, verwehren: óltalmazni, vídelmezni. *Syn.* chráňiť, hágiť, obraňowať, zastáwať, zastupowat. 2) *cum dat.* ňečo ňekomu: inhibere, prohibere, vetare: verbieten, wehren: tiltani, tilalmazni, nem engedni. *Syn.* hágiť, nedopusťiť, nedowoliť, zakazowat. 3) coercere, reprimere: dämpfen, steuern, wehren, abhalten: meg-zabolázni, tartóztatni, tiltani. *Syn.* dusit, udusowať, tlačiť, potlačiť, potlačowať, utlačowať, krotiť, skrocowať. 4) impedire, prohibere, verhindern, wehren, akadályoztatni, gátolni, hátrálni. *Syn.* prekaziť, prekazowať. 5) occare agrum *Colum.* cratire (*a* cratio) *Pár. Páp.* egen, eggen: boronálni, baronálni. *Syn.* wláčiť, zawlačowať, zabraňowať. *II. rec.* bráňiť sa: se defendere (tueri, tutari), resistere: sich wehren: óltalmazni (vídelmezni) magát. *Syn.* chrániť sa, hágiť sa, nedať sa, powstať. *Prov.* Braň sa Pták, aneb skap: arma capere, te oportet, vel mortem oppetere: wehr dich Vogel oder stirb: megkell halnod, vagy magadat vídelmezned.

Bráňitel, a, m. v. Braňač.

Bráňiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bráňiwať, al, ám, *freq.* ex brá-

bráňiť. *II. rec.* bráňiť sa, *freq.* ex bráňiť sa.
Branka, i, f. v. seq.
Bránka, i, f. *dem.* portula, ae, f. ein kleines Thor, das Thörchen, Pförtchen: kaputska, kis kapu. *Syn.* Fortňa. 2) occula, irpicula, ae, f. eine kleine Ege: bronátska, baronátska, kis borona.
bránliwí, á, é, *adj.* v. branní.
Branní, ného, m. portae occupator, der Thoreinnehmer, a' kapunak el-foglalója.
branní, á, é, *adj.* portam adtinens, das Thor betreffend, kapui, kapuhoz való. 2) occam adtinens, occatorius, a, um: das Egen (die Ege) betreffend: boronahoz való, tartózandó; boronálási, boronálói. *Syn.* bránliwí, braňačí. *Usus.* Branné Zubi, occae dentes, die Zähne der Ege: borona fogai.
Brat, a, m. frater, tris, m. der Bruder, bátyám, ötsém, testvérem. *Syn.* Brater, *boh.* Bratr. *Usus.* Wlastní Brat, frater germanus, leiblicher Bruder, von einerlei Eltern: testvér ötsém, bátyám. Newlastní Brat, frater non germanus, Stiefbruder, mostohától való testvér. Polowičatí (polowičný) Brat, semifrater, frater dimidius, Halbbruder, fél-testvér. Polowičatí, Brat po Mateři; Brat žiwotní (z gedneg Matki): frater uterinus, frater germanus: leiblicher Bruder, von einer Mutter: testvér anyával. Polowičatí Brat po Otcowi; Brat z gedného Otca: frater consanguineus (germanus), leiblicher Bruder, von einem Vater: testvér atyával. Mladší Brat, junior frater, jüngerer Bruder, ötsém. Starší Brat, senior frater, älterer Bruder, bátyám (bátsi). Mužow, neb ženin brat, v. Šwager. Otcow Brat, v. Strýček. Materin Brat, v. Ugček. Starého Otca Brat, v. Prestrýček. Babin (stareg Matki) Brat, v. Preugček, gako Brata milowať, fraterne amare, fraterno amore complecti, fratris loco diligere *Ter.* als Bruder lieben, mint testvérét szeretni. *Prov.* Brat z mokreg Štwrti, vinipotor, merobibus, calicum remex: ein Saufer, boriszák, korhely. — Brat ma Bratu pomáhať, frater viro adsit *Plato.* fidum auxilium: Bruder soll dem Bruder helfen; ein guter Freund hilft in der Noth: testvér testvérit segíti. A' jó barát szükségben segíti az embert. — Braťi wespolek nebíwagú dobrí: rara concordia fratrum: Brüder sind selten einig: ritka egygyesség vagyon a' testvérek között. 2) frater, amicus: Bruder, Duzbruder, als Liebkosungswort gegen Freunde: barát, lélek. *Syn.* Brach. *Usus.* Mog milí Brate (Bratku, Bratisku)! dilecte amice! anime mi! mein liebster (bester) Bruder! kedves barátom! édes lelkem!
brať, bral, berem V. I. *imp.* ber: accipere, capere, sumere: nehmen, anfassen, ergreifen, annehmen, an sich nehmen, in Empfang nehmen: venni, fel-venni, fogni. *Syn.* wzáť. *Usus.* Konec brať, dokonáwať sa: finiri, finem capere (accipere), ein Ende nehmen, végét venni, végeződni. Príčinu brať, capere causam, ansam arripere: eine Ursach nehmen, finden, ergreifen: okot keresni, találni, venni magának. — Z ňekoho Príklad brať, sume-

mere exemplum ex aliquo, sich ein Beispiel woran nehmen. Jemanden zum Beispiele anführen: valakitöl példát venni. Valakit követni. — Rozum brať, sapere, Vernünftlich werden, okosodni. Slowo brať, excipere aliquem; suscipere sermonem: das Wort nehmen; reden nach Jemanden: valaki után beszélni, szólni. — Ňekoho za Slowa brať, adprehendere verba alicuius; niti verbis alicuius: einen beim Worte nehmen, valakit beszédiben meg-fogni. Srdce (kuráž) brať, dostáwať: capere animum, fiduciam sumere: sich ein Herz nehmen, fassen: bátorodni, bátorkodni, bátor szívvel lenni. Wíru brať, religionem suscipere (sequi), die Religion, annehmen, a' hitet fel-venni. — Do Arendi brať, conducere, in Pacht nehmen, bérben fogadni, árendába fel-venni. Do Užitku brať, ire in possessionem rei, potiri re, possessionem adire, usum capere: in Besitz nehmen, valaminek birtokába lépni; valamit birtoká alá venni. Do Domu (do Prátelstwá) brať, in domum (in amicitiam) recipere, admittere: ins Haus (in die Freundschaft) aufnehmen, annehmen, zu sich nehmen, beherbergen: házába (barátságába) valakit fogadni, bé-venni. Do Ruki brať, sumere (capere) in manum, in die Hand nehmen, kézben fogni, venni. Do Wezeňá brať, comprehendere, in Verhaft nehmen, valakit meg-fogni, tömlötzbe vinni. Do Slawi (do Srdca, k Srdcu) brať, v. brať si. Do Uši brať, počúwať: audire, hören, zu Ohren nehmen, hallani, halgatni, fülébe ereszteni. Do seba brať, užíwať: capere, sumere: zu sich nehmen, z. B. Essen, Trinken, Gift, Speise: magába bé venni. K sebe brať, ad se accipepere, adsciscere: zu sich nehmen: magához venni. K ňečemu (k tomu) brať, adsumere, adsciscere: dazu nehmen: hozzá venni. — Ňečo naľahko brať, rem leviter assumere; leui (molli) brachio aliquid agere *Cic.* facere. Virgultea scaphula Aegeum transmittere *Lucian.* Res supra modum arduas levi opera conficere tentare. Deo favente naviges vel vimine *Aristoph.* etwas leichthin (nachläßig) thun, angreifen: gyengén nyúlni valamihez; könnyen venni-fel a' dolgot. Na Pozor brať, pozorowať, merkowať: observare, in Acht nehmen, reá vigyázni, reá gondot tartani. Na seba ňečo brať, recipere, suscipere, in se assumere: etwas auf (über) sich nehmen, magára válalni (fel-válalni) valamit. — Opowážliwosť a Pichu na seba brať, spiritus sibi et arrogantiam sumere *Caes.* Vermessenheit und Stolz an sich nehmen, magát kevéllyen és mérészszen hányni, vetni. Tobich new'm za čo (za celí Swet) na seba nebral (newzal), non meream omnes divitias, ut faciam. Id universi causa in me recipere nollem: ich wollte nicht wie viel nehmen, und das thun. Ich möchte es um die ganze Welt nicht thun: azt felnem válalnám magamra az egész világért. — Na seba kohokolwek brať; do každého sa dať: cum quolibet congredi; non cedere (parem esse) cuicunque: seinen Mann auf sich nehmen; sich mit jedem in ein

ein Gefecht einlassen; akár kivel (mindenikkel) szembe menni. Peňáze na Weru brať, pecuniam mutuam (mutuo) sumere, Geld borgen, auf Borg nehmen: pénzt venni-fel költsön, költsönözni, költsön kérni. — Na žart brať, pro ioco habere, excipere: für (als) Scherz aufnehmen, anhören: a' dolgot tréfára venni. Pod swogu Ochranu, a Staroſt brať: sub curam (tutelam, patrocinium) suscipere: unter seine Obsorg aufnehmen; maga gondviselése alá venni (fogadni). Pred ſeba nečo brať: *a*) adgredi, suscipere, moliri: vornehmen, unterfangen, sich an etwas machen, z. B. Arbeit, Reise: hozzá fogni, igyekezni, valamit kezdeni (-dek), valami dologhoz kezdeni. Welku wec pred ſeba bereſ, magna petis Phaëton. *b*) statuere, constituere, decernere, defigere proponere, consilium capere: vornehmen, sich vornehmen, Willens werden (seyn): rendelni, végezni, tanátskozni, el-tekélleni, magában fel-tenni. *Syn.* uložiť, umíňiť, uſtanowiť. Za ſwoge (za ſwého, za ſwogu) brať, adoptare, aufnehmen an Kindes Statt, fiává (magához, magáévá) fogadni. Nekoho za Učitela brať, sumere (capere, accipere, eligere, deligere) aliquem magistrum: einen zum Lehrer nehmen, wählen, aussuchen: valakit tanítónak venni, magának választani. Ze ſebú brať, *a*) secum ferre (accipere, portare) mit sich nehmen, tragend: magával el-vinni. *b*) secum ducere, mit sich nehmen, führend: magával el-vezetni. *c*) secum vehere, mit sich nehmen, fahrend: magával el-vinni, *kotsin*, *hajón*. 2) acceptare, admittere, probare: annehmen, sich gefallen lassen, z. B. Entschuldigung: fel-venni, *p. o. a' mentséget*. *Syn.* prigímať. 3) carpere, decerpere, demere, auferre: nehmen, benehmen, wegnehmen: el-venni, fosztani valamitöl. *Syn.* odňímať, odberať, ugímať. *Usus.* To nemocneg Kragiňe Silu bere, hoc aegrae provinciae carpit vires, das schwächet ein ohnmächtiges Land, az veszi-el ereit az országnak. 4) capere (sumere) vi, rapere: rauben, mit Gewalt nehmen: ragadni, ragadozni (-zok), erövel el-venni, szedni. *Syn.* chitať lapať. *Usus.* Wčil w aže na Wognu berú. 5) sumere, emere: kaufen, erstehen, nehmen, venni. *Syn.* Kupowať. *Usus.* Gá wſecko od ňeho berem. 6) accipere, sumere, considerare, betrachten, nehmen: fel-venni, meg-gondolni. *Syn.* rozgímať. *Usus.* Gá tuto Wec w Celoſt'i berem, rem in universum (in concreto) considero, die Sache nehme ich im Ganzen, ezt a' dolgot én általlyában (egészen) veszem-fel, 's meg-gondolom. 7) interpretari, accipere, sumere, assumere: nehmen aufnehmen, auslegen: fel-venni, magyarázni. *Syn.* wikládať. *Usus.* Wſecko hore (pod Noſ, na Noſ) bere, omnia assumit (in malam partem vertit), er nimmt alles auf, mindent az orrára vesz. Zle (za Zlé) brať: *a*) vitio vertere, male interpretari, in malam partem sumere (accipere): übel nehmen (auslegen), roszra venni (magyarázni). To ti zle (w zleg, w prewrátenég Miſli) bereſ, id male assumis (perverse interpretaris), du nimmst (verstehst) es übel,

te azt balul magyarázod. *b*) moleste (aegre) ferre, übel nehmen, verdrüßlich darüber seyn: nehezen szenvedni. 8) ponere (casum), facere, fingere: annehmen den Fall setzen: tenni, hagyni. *Syn.* dopustit, položit. *Usus.* Berme (položme, dopusťme) to, ponamus, fingamus: wir wollen einmal annehmen, tegyuk, hadgyuk. *boh.* brát, bráti. *II. rec.* brať sa, neťde: se conferre, ire, vadere, concedere: sich begeben (verfügen) wohin, oder zu etwas: valahová menni, magát neki kapni. *Syn.* poberať sa, *boh.* bráť se. *Usus.* Kam sa bere? quo te capessis? quo intendis (vadis? wo willst du hin? wo verfügst du dich hin? hová mégy? hová akarzs menni. Hore sa brať; chceť wstáť: niti, erigere se, surgere velle: aufstehen wollen: akarni fel-kelni, emelkedni, fel-emelni magát, ágaskodni. *Prov.* Nebér sa k nicemu, keď si neňí k temu: si brevis es, sedeas, ne stans videare sedere: nach Hof bist du zu kurz, und auf das Land zu lang: ne nyúlly ahoz, a' mihez nem vagy alkalmatos. 2) se gerere, sich nehmen, sich betragen; viselni magát. *Syn.* ukazowať sa, držať sa. 3) nuptias facere, coniugium, (connubium) inire, matrimonium contrahere: heurathen, von Manns- und Weibpersonen: házaságra lépni, öszve-kelni. *Syn.* do Stawu manželskécho wstupowať. *Usus.* Berú sa. Zeberú sa. 4) *Varie exponitur.* Do Cesti (do Posťeľe) sa brať, lectum petere (itineri se accingere). zu Bette (zur Reise) sich begeben: az ágyba menni (útnak indulni). Do nečeho sa brať: aggredi, moliri, occipere, suscipere aliquid: sich an etwas machen: el-kezdeni, hozzáfogni. Na ňeco sa brať: *a*) recipere (suscipere, assumere) in se aliquid, sich etwas annehmen, etwas übernehmen, annehmen, aufnehmen, valamit magára venni, reá adni magát, fel-válalni. *Usus.* Načo sa ten na to bereš? cur id in te assumis? warum übernimmst du das? miért válalod azt fel magadra? *b*) curam gerere, curare, curam suscipere (assumere): sorgen, sich annehmen: gondját valaminek fel-venni, viselni. 5) *Passive*: accipi, sumi, assumi, explicari, exponi: genommen werden, vitetni, felvitetni, magyaráztatni. *Syn.* wikládať sa, wzať sa. *Usus.* To sa tak brať musi, hoc ita est accipiendum, dieß muß man so nehmen, ezt úgy kell fel-venni. érteni. Nech sa bere, gako chce: quomodocunque (in quamcunque partem) res accipiatur, man mags nehmen, wie man will, akár hogy vegyük-fel a' dolgot. *III. rec.* brať si (sebe). Brať (dať, wzáť) si Prácu: operam sumere (dare), sich die Mühe nehmen, valami körül forgódni, azon lenni. Ženu (Manželku) si brať, ženiť sa: ducere (*uxorem*), heurathen, sich eine Frau nehmen: házasodni, meg-házasodni. D'ewku (Panenku), Wdowu si brať za Manželku: ducere virginem, viduam (*in matrimonium*): sich eine Jungfer, Wittwe zur Frau nehmen; eine Jungfer, Wittwe heurathen: leányt, özvegy aszszonyt magának házas-társól venni. Muža si brať, widáwať sa: nubere (*viro*), heura-

rathen, sich einen Mann nehmen: férjhez menni. Do Srdca (k Srdcu, do Hlawi) ňečo si brať: cordi sibi sumere; moveri re: sich zu Herzen nehmen, szívére venni a' dolgot. Neber si to tak k Srdcu, ea re non ita moveare, nimm dir's nicht so zum Herzen, azt ne vedd annyira szivedre; ne gondolly vele annyira.

† brát (bráťi), bral, beru *fut. imp.* ber et beř, v. brať. *II. rec.* brát se, v. brať sa.

Brataňa, aťa, n. *Plur. nom.* ata, v. Bratraňa.

Bratáňča, aťa, n. *Plur. nom.* ata, *dem. ex praec.* v. Bratranča.

bratancow, a, e, *adj. poss.* v. bratrancow.

Bratanec, nca, m. v. Bratranec.

bratanſki *adv.* v. bratranſki.

bratanſki, á, é, *adj.* v. bratranſki.

Bratanſtwí, á, n. v. Bratranſtwí.

Bratek, tka, m. *dem. ex* Brat, v. Bratríček.

Brater, tra, m. v. Brat.

braterſki *adv.* fraterne, brüderlich, atyafiú-képpen, atyafiságosan. *Syn.* pobraterſki, bratſki, pobrátſki, *boh* bratrſki.

braterſki, á, é, *adj.* fraternus, a, um: brüderlich, atyafiúi. *Syn.* bratſkí, *boh.* bratrſkí.

Braterſtwí, á, n. fratrum consanguinitas, fraternitas, tis, f. die Bruderschaft, brüderliche Verwandschaft: atyafiúság, testvérség. *Syn.* Bratſtwí, *boh.* Bratrſtwí.

Braterſtwo, a, n. *collect.* congregatio, confraternitas (v. g. Mariana), sodalitium, i, n. heilige Bruderschaft, Congregation, Versammlung: ájtatos társaság, gyülekezet.

Braťi, á, n. v. Bráňí.

Braťíček, čka, m. *dem.* v. Bratríček.

braťíčkow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

Braťík, a, m. *dem.* v. Bratrík.

braťíkow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

Bratiſek, ſka, m. v. bratríček.

bratiſkow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

bratow, a, e, *adj. poss.* fratris, dem Bruder gehörig: testvéré, bátyámé, ötséme. *Syn.* bratrow, *boh.* bratrů et úw. *Usus.* Bratowa Žena, fratria, ae. f. *Test.* des Bruders Weib (Frau), ángyom, bátyám vagy ötsém felesége.

† Bratr, a, m. v. Brat.

Bratraňa, aťa, n. *Plur. nom.* ata: patruelium proles, Geschwisterkindskinder, atyafi gyermekeknek gyermeki. *Syn.* Brataňa, *boh.* Bratráňe.

Bratranča, aťa, n. *Plur. nom.* ata, *dem. ex praec.* *Syn.* Brataňča.

bratancow, a, e, *adj. poss.* patruelis, fratruelis (*genit.*) dem Vaters Bruderssohn (dem Vetter) gehörig, atyám ötsinek vagy bátyának fiáé. *Syn.* bratancow.

† Bratráňe, éte, n. *Plur. nom.* Bratráňata, v. Bratraňa.

Bratranec, nca, patruelis. *Svet.* frater patruelis *Cic.* fratruelis *Hieron.* patrui filius: des Vaters - Brudersſohn, Vetter: atya ötse vagy bátya fia. *Syn.* Bratanec, Str'čenec, ſtrični Brat, otcowého Brata Sin: *Plur.* Bratranci (Bratanci), Str'čenci: fratres patrueles *Pandect.* fratrueles *Hieron.* patrueles. *Svet.* die Vettern, zweier Brüder Kinder, Geschwisterkinder, wenn die Väter-Brüder ſind: két testvér fiaknak atya-

(atyafiaknak) gyermeki. *Syn.* Strýčňí Bratri, dwoch Bratow Siňi. 2) Matruelis, is, m. *Pandect.* e fratre matris filius: Mutterbruderſohn, meiner Mutter Bruderssohn: anya báttya vagy öttse fia. *Syn.* mateřiného Brata Sin, Ugčenec. *boh* Seſtřenec. *Aliud est.* Seſtrenec, Seſtrenci.

Bratraňica, i, f. patruelis Soror *Pers.* patrui filia patruelis (fratruelis), is, f. *vulg.* patruelissa, fratruelissa: des Vaters-Bruders-Tochter, atya ötse vagy báttya leánya. *Syn.* Str'čeňica, ſtr'čná Seſtra, Brataňica, otcowého Brata Céra. 2) Matruelis, is, f. *Pandect.* e fratre matris filia: Mutter-Bruderstochter, meiner Mutter-Bruderstochter: anya báttya vagy öttse leánya. *Syn.* mateřiného Brata Céra, Ugčeňica. *boh.* Seſtřeňice. *Aliud est.* Seſtreňica.

bratranſki *adv.* more patruelium. nach der Art, der Geschwiſterkinder, két testvér fiaktól való gyermekek módjára. *Syn.* bratanſki, pobratranſki.

bratranſkí, á, é, *adj.* patrueles adtinens, die Geschwiſterkinder betreffend, két atyafiak' gyermekeit illető. *Syn.* bratanſkí.

Bratranſtwí, á, n. cognatio patruelium. patruelismus, i, m. die Anverwandſchaft der Geschwiſterkinder, testvérek gyermekei között-való atyafiság. *Syn.* Bratanſtwí.

Bratríček, čka, m. *dem.* fraterculus, i, m. das Brüderchen, Brüderlein: atyafiútska. *Syn.* Brat'ček, *boh.* Bratríček.

bratríčkow, a, e, *adj. poss.* fraterculi, dem Brüderchen gehörig, atyafiútskáé. *Syn.* bratíčkow.

Bratrík, a, m. *dem.* v. Bratríček.

bratríkow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

Bratrijek, ſka, m. *dem.* v. Bratr'ček.

bratríſkow, a, e, *adj. poss.* v. bratr'čkow.

bratrow, a, e, *adj. poss.* v. bratow.

† bratrſki *adv.* v. braterſki.

† bratrſkí, á, é, *adj.* v. braterſkí.

† Bratrſtwí, n. v. Braterſtwí.

† Bratrſtwo, a, n. v. Braterſtwo.

† bratrů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. bratrow.

bratſki *adv.* v. braterſki.

bratſkí, á, é, *adj.* v. braterſkí.

Bratſtwí, á, n. v. Braterſtwí.

Bratſtwo, a, n. v. Braterſtwo.

Braw, a, m. porcus (*masculus*), maialis, sus, *suis*, *m.* das Schwein, männlichen Geschlechts, besonders ein verschnittenes: serlés, árlány, herélt Kan. *Syn.* Brawec, *boh.* Wepř. *Usus.* Diwokí Braw, aper (sylvestris) *Cic.* ein wildes Schwein, vad disznó, erdei. Krmní Braw: na Sadlo chowaní: porcus saginatus, das Maſtſchwein, hizlaltt árlány. Uhriwí Braw: sus grandinosus, finniges Schwein, görtsös (tsomós) árlány. Newimiſkowaní (nerezaní) Braw: v. Kanec.

† Braw, a, et u, m. v. Kr8el Owec.

Bráwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bráwať, al, ám, *freq.* ex brať: solere accipere, pflegen zu nehmen, szokni venni. *II. rec.* bráwať ſa, *freq.* ex brať ſa.

Bráwáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

brávávať, al, ám, *freq.* ex bráwať. *II. rec.* bráwáwať sa, *freq.* ex bráwať sa.

Brawčár, a, m. negotiator suarius (suillus) porcinarius *Plaut.* Schweinhändler, disznokkal (sertésekkel) kereskedő: 2) suillae carnis distractor, Schweindler, hentes.

brawčárčin, a, e, *adj. poss* negotiatricis suariae, der Schweinhändlerinn gehörig, sertéssel kereskedőnéé. 2) distractricis suillae carnis, der Schweindlerinn gehörig, hentesnéé.

Brawčáreňí, á, n. v. Brawčárstwí.

brawčáriť, il, ím V. I. *imp.* cat. porcis (suibus) negotiari, ein Schweindler seyn, den Schweinhandel treiben: sertéssel (disznóval) kereskedni. 2) suillam distrahere, suilla negotiari: ein Schweindler seyn, die Schweindlerey treiben, das Schweinfleisch verkaufen: henteskedni.

Brawčárka, i, f. negotiatrix suaria (suilla), die Schweinhändlerinn, disznóval (sertéssel) kereskedő aszony. 2) distractrix suillae, die Schweindlerinn, hentesné.

brawčárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris suarii, dem Schweinhändler gehörig, sertéssel (disznóval) kereskedőé 2) distractoris suillae, dem Schweindler gehörig, hentesé.

brawčárski *adv.* more negotiatoris suarii, schweinhändlerisch, sertéssel kereskedő módjára. 2) more distractoris suillae carnis, schweindlerisch, hentes módjára. *Syn.* pobrawčárski.

brawčárskí, á, é, *adj.* negotiatores suarios (suillos) adtinens, die Schweinhändler betreffend, sertéssel kereskedőket illető, azokhoz tartozandó. 2) distractores suillae concernens, die Schweindler betreffend: hinteseket illető, hozzájok tartozandó.

Brawčárstwí, á, n. negotiatio suaria (suilla), der Schweinhandel, die Schweinhändlerey: sertéssel (disznóval) való kereskedés. 2) distractio suillae, negotiatio cum suilla: die Schweindlerey: henteskedés. *Syn.* Brawčáreňí.

Brawček, a, et wečka, m. *dem.* porcellus, ein Schweinchen, ártányotska, sertésetske. *boh.* Wepřik.

brawčí, á, é, *adj.* v. seq.

brawčowí, á, é, *adj.* suillus *Liv* porcinus, a, um: schweinen, von Schweinen, Schweinsertésből (disznóból) való. *boh.* wepřowí. *Usus.* Brawčowé Maso, v. seq

Brawčowina, i, f. suilla (*scil.* caro). ae, f. *Plin. H. N.* porcina: das Schweinfleisch, schweinenes Fleisch: disznó hús. *boh.* Wepřowina, wepřowé Masso.

Brawčowinka, i, f. *dem. ex praec.*

Brawec, wca, m. v. Braw, Brawček.

brawow, a, e, *adj. poss.* porci, maialis: dem Schweine gehörig, ártányé, herélt kané, disznóé. sertésé.

Brázda, i, f. sulcus, i, m. *Cic.* lira, ae, f: *Colum.* sulcamen, inis, n. *Apul.* die Furche, barázda. *Syn.* Or, Rozor, *boh.* Rozhor, Rozwor, Wor. *Usus.* Brázdi robit, v. brázdiť, orať. Brázdami, po Brázdách: sulcatim, liratim *Colum.* furchenweise, barázdánként.

Brázdár, a, m. sulcator, is, m. *Prud.* Furcher, der Furchen macht oder pflügt, barázdáló. *Syn.* Brázdítel.

Bráz-

Brázdečka, i, f. *dem.* v. Brázdička.
brázdení, á, é, *p. c.* sulcatus, liratus, a, um: gefurcht, barázdáltatott, barázdás. *Syn.* zabrázdený.
Brázdeň, á, n. sulcatio, liratio nis. f. sulcamen: das Furchen, Pflügen: barázdálás. *Syn.* Zabrázdeňí.
Brázdička, i, f. *dem.* sulculus, i. m. lirula, ae, f. eine kleine Furche: barázdátska. *Syn.* Brázdečka.
brázdit, il, ím V. I. *imp.* brázdi: sulcare. sulcos ducere (facere) *Colum.* imprimere *Cic.* lirare *Varr.* furchen, Furchen machen, mit dem Pfluge zerschneiden, pflügen: barázdálni (dálok), barázdát tsinálni, szántani. *Syn.* zabrázdit. 2) v. fuňowať, žlabkowať.
Brázditel, a, m. v. Brázdár.
Brázdíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
brázdíwať, al, ám, *freq.* ex brázdit: solere sulcos ducere, pflegen zu furchen, szokni barázdálni.
Brázdka, i, f. *dem.* v. Brázdička.
Brčadlo, a, n, turbo, inis. m. turbo murmurans, trochus, i. m. *Horat.* der Kreisel, Brummkreisel, die Kreiselschnecke: tsapó (forgó) tsiga.
Brce, a, n. na Wáze wozoweg: helciaria machinula. das Zugriemenholz, Zugseilholz, das Holz, an welches der Zugriemen, oder Zugseil gebunden wird: hámfa. *Syn.* Cuchta, *vulg.* Brco.
* Brco, a, n. v. Brko. v. Brce.
Brd, u, m. v. Brod. 2) v. Brdnutí.
Brdár, a, m. v. Koritár.
brdárčin, a, e, *adj. poss.* v. Koritárčín.
Brdáreňí, á, n. v. Koritáreňí.
brdárit, il, ím V. I. *imp.* dar, v. koritárit.
Brdárka, i, f. v. Koritárka.
brdárow, a, e, *adj. poss.* v. koritárow.
brdárski *adv.* v. koritárski.
Brdárstwí, á, n. v. Koritárstwí.
Brdeňí, á, n. *nom. Verb.* ex brsť, v. brdnutí.
brdkiwi, á, é, *adj.* v. brodní.
brdní, á, é, *adj.* idem.
brdnút, dnul (del), dňem V. I. *imp.* dňi: vadare *Veget.* vado transire: waden, durch den Fluß, durchwaden: lábolni (lábolom. lábbok), a' vizben gázlóban menni. *Syn.* zabrdnút, brodit, brsť, *boh.* bŕísť'i.
Brdnutí, á, n. vadatio; nis, f. vado transitus: das Waden, Durchwaden: lábolás, lábbolás, vizben gázlóban menés. *Syn.* Brdeňí, Brodeňí, Zabrdnutí. *boh.* Bŕídeňí.
Brdo, a, n. pres které Tkáči Ňiťi prekahugú: licium (textorium), i, n. *Virg.* iugum textorium, radius (pecten) textorius, spatha. ae, f. *Senec.* das Kammblatt, Weberkamm: borda, takáts tsónok, szövö zugoly. *boh.* Kůr, Paprslek. *Prov.* Na gedno Brdo tkaní. Na gedno Kopito nabití (uderení): eiusdem farinae (modi. genii, moris): von gleichem Schlage, egy bordában szött.
Brech, u, m. latratus, ûs, m. *Virg. Colum.* das Gebell, Bellen: ugatás. *Syn.* Brecháňí, Šček, Ščekáňí, *boh.* Štek, Štekáňí. *Prov.* Psí Brech (Hlas) do Neba neide, bruta fulmina *Plin. H. N.* Fulmen de pelvi. Canis latrat, lunam non mordet. Latratus canum

oo-

Coelum non penetrat (pervadit): das Hundsgebell steigt nicht in Himmel: nem hallik eb-ugatás meny-országba.
Brecháč, a, m. latrator, is, m. *Martial.* ein Bellender, Hund: ugato, eb, kutya. *Syn.* Brechawec, Šćekač, *boh.* Šćekač. 2) rabula, ae, m. latrator *Quintil.* Zungendrescher, Schreihals, Rabulist: tsevegö, trétsülö, sok szavú prókátor. *Syn.* Gazičňík, Šćekawec, Trepoč.
Brecháňí, á, n. v. Brech.
brechať, al, ám et brešem V. I. *imp.* brechag et breš: latrare *Cic.* latratus edere *Ovid.* bellen, ugatni. *Syn.* šćekať, *boh.* šťekati. 2) clamare, latrare *Cic.* bellen, schreyen, von Menschen, besonders von elenden Rednern, und Rabulisten: tsevegni, trétsülni, szót szaporítani, hijában-valót beszélni. *Syn.* búchať, trepať.
Brecháwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Šćekáwáňí, *boh.* Šťekáwáňí.
brecháwať, al, ám, *freq.* ex brechať: solere latrare, pflegen zu bellen, szokni ugatni. *Syn.* šćekáwať, *boh.* šťekáwati.
brechawe *adv.* latrando, oblatrando: bellend, ugatva. *Syn.* šćekawe, *boh.* šťekawé.
Brechawec, wca, m. v. Brechač.
brechawí, á, é, *adj.* latrans, oblatrans, tis: bellend, ugató. *Syn.* šćekawí, *boh.* šťekawí.
Brechawosť, i, f. latrans natura, proclivitas ad latrandum: bellende Beschaffenheit, Neigung zum Bellen: ugató tulajdonság, ugatásra való hajlandóság. *Syn.* Šćekawosť, *boh.* Šťekawost.
Brečička, i, f. *dem.* ex seq. *boh.* Ržeďinka.

Brečka, i, f. cerevisia secundaria (absque lupulo), Kofent, Nachbier, Frischbier (ohne Hopfen): utóly ser, komló nélkül, *boh.* Ržeďina, Patoki. *Aliud est.* Chmelňica, Ficko, et Piwo.
† Břečka, i, f. v. Čingír. 2) v Briga. 3) v. Madowec.
Brečkár, a, m. vir secundariam cerevisiam vendens, Frischbiermann: utólysert árúló. *boh.* Ržeďinář.
Brečkárka, i, f. femina secundariam cerevisiam vendens, Frischbierweib, utólysert árúló aszszony. *boh.* Ržeďinářka.
Brečtan, a, m. Zelína: hedera (edera) Hedera helix Linn. ae, f. *Virg.* der Epheu; damit bekränzten sich die Weintrinker; auch wurde der Bacchusstab (thyrsus) damit umwunden, und die Dichter damit bekränzt: folyó borostyán. *Aliud est* Zimozel, *boh.* Barwínek. Stromowí Brectan, hedera arborea, der Baumepheu, a' fán el-folyó borostyán. *Aliud est.* Oponka, *boh.* Openec. Zahradňí Brečtan, syringa italica, Hedera quinque folia Linn. Gartenepheu, kerti borostyán.
† Brečtan, u, m. idem.
Brečtanec, nca, m. hederatus, i, m. mit Epheu geschmückt, borostyánnal ki-rakott. 2) hederiger, i, m. *Catull.* Epheu tragend, borostyán viselö.
brečtanowaní, á, é, *p. c.* hederatus, a, um *Nemes.* mit Epheu geschmückt, borostyánnal ki-rakott.
brečtanowí, á, é, *adj* hederaceus, hederacius, a, um: aus (von) Epheu, folyó borostyáni, borostyánból való. *Usus.* Brečtanowí Oleg: oleum hederaceum, Epheuöl, borostyánolaj. Brečtanowá Gaboda, corymbus, i,

i, m. Epheubeere, borostyán-magva, fürtös gyümölts, mint a' gálna vagy ostormény fán terem. 2) hederaceus, hederacius, hederae similis: Epheu ähnlich, borostyánhoz hasonló. 3) hederosus, voller Epheu, borostyánnal tellyes. *boh.* břečťanowí.

Břeh, u, m. litus, oris, n. ripa *Caes. Ovid.* acta, ae, f. *Cic. Nep.* margo, nis, f. das Ufer, der Rand, des Flusses, Meeres; das Gestade, die Küste: part. *Syn.* Krag Wodi, Zemi. *Usus.* Morský Břeh, litus maritimum, Meerufer, Meerküste: tenger-part, Řéční (potoční) Břeh, ripa. crepido: das Ufer des Flusses: folyó-viz' partya, széle. Okolo saméhu Břehu sa plawiť, legere oram, litus abradere (ad lambere, praetervehi): hart an dem Gestade vorbei schiffen, a' part mellett evezni. *Prov.* Břeh orať, písek wázať, Wodu hrabať: litus arare, arenas in litus fundere *Ovid.* sich vergebliche Mühe machen, hijába munkálódni. Tichá Woda Břehi mige (pod mìwá): aquae silentes plerumque sunt altae. Quo minus est murmur, plerumque est altior unda. Magis nocent insidiae, quae latent: stille Wasser sind tief: lassú viz partot mos.

Břěh, u, m. *loc. sing.* u. idem.

břehowití, á, é, portuosus, a, um: zum Länden dienlich, réves, rév-partos hely.

Břek, u, m. opulus, i. f. *Varr.* acer, is, n. *Plin. H. N.* acer minus *Par. Páp.* Acer platanoides Linn. Spitz Ahorn, juhar-fa *Par. Pap. Syn.* břekowí Strom. *Aliud est.* Dřeň (*boh.* Dřín), Garáb, Gawor, kalina, kleň, et oskoruša.

† **Břek**, u, m. idem.

Břekiňa, i, f. Crataegus torminalis Linn. foliis cordatis septangulis lobis infimis divaricatis. Berkenyefa. *Aliud est.* Garabina, kalina, et Oskoruša.

† **Břekiňe**, f. idem.

břekowí, á, é, *adj.* acernus, a, um, ex acere platonoide: juhar fából-való. *boh.* břekowí. *Usus.* Břekowá Huba: bruscum, molluscum, i, n. *Plin. H. N.* fungus acernus, tuber in acere arbore: Ahornschwamm *Scheller*), bötke, juhar-fa tsomója, taplója. *boh.* břekowí Hladr. *Aliud est.* garábowí, gaworowí, oskorušowí.

† **břekowí**, á, é, *adj.* idem.

Brema, *genit.* Bremena, n. v. Bremeno, *boh.* Břím'e.

Bremenečko, a, n. dem. ex seq.

Bremenko, a, n. *dem.* sarcinula, ae, f. onusculum, i, n. eine kleine Last, terhetske, kis terh. *boh.* Břemínko.

Bremeňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex seq.

Bremeno, a, n. onus, eris, n. sarcina, ae, f. die Bürde, Last, Pack: tereh, terh. *Syn.* Náklad. *Usus.* Nemožem to Bremeno unesť. Neňí sem teg Ťaži chopní: ferendo huic oneri par non sum, diese Bürde kann ich nicht ertragen, nem viselhetem-el ezt a' terhet; nints annyi eröm, hogy avval a' terhel birják.

Brenta, i, f. Řeka benátská: medoacus, i, m. Brenta, ae, f. *fluvius ad venetias:* Brente, bei Benedig, ein Fluß: Brenta, velentzei fólyóviz.

Brepotáňí, á, n. v. Breptáňí.

brepotať, tal, cem et tám V. I. *imp.* brepoc et = tag, v. breptať.

Brepotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

brepotáwať, al, ám, *freq.* ex brepotať, v. breptáwať.

Breptač, a, m. v. Blblač. 2) v. Bleptač, Buchač 2-*do Nro.* 3) v Dudlač.

breptaččin, a, e, *adj. poss.* v. blblaččin. 2) v. bleptaččin. 3) v. dudlaččin.

Breptačka, i, f. v. Blblačka. 2) Bleptačka, Buchačka 2-*do N.* 3) v. Dudlačka.

breptačow, a, e, *adj. poss.* v. blblačow. 2) v. bleptačow, buchačow. 3) v. dudlačow.

Breptáňí, á, n. v. Blbláňí. 2) v. Bleptáňí, Bucháňí 3-*tio Nro.* 3) v. Dudláňí.

breptat, tal, cem et tám, V. I. *imp.* brepci et = tag, v. blblať. 2) v. bleptať, buchať 3-*tio Nro.* 3) v. dudlať.

Breptáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

breptáwať, al, ám, *freq.* ex breptať.

breptawcow, a, e, *adj. poss.* v. breptačow.

breptawe *adv.* v. blblawe, 2) v. bleptawe, buchačne 2-*do Nro.* 3) v. dudlawe.

† **breptaw'e** *adv.* idem. 1-*mo Nro.*

Breptawec, wca, m. v. Breptač.

breptawí, á, é, *adj.* v. blblawí. 2) v. bleptawí, buchační 2-*do Nro.* 3) v. dudlawí.

Breptawosť, i, f. v. Blblawosť. 2) v. Bleptawosť. 3) v. Dudlawosť.

Breſkew, ſkwe, f. v. Breſkiňa.

† **Břeſkew**, ſkwe, f. v. seq.

Breſkiňa, i, f. persicum lanuginosum, malum (pomum) persicum: Pfirſche, Pfirſchiche: szőrös baratzk. *Syn.* Breſkew, *boh.* Břeſkew, Broſkew. 2) Strom: arbor persici, persica, ae, f. Amygdalus persica Linn. der Pfirſchichbaum: szőrös baratzk-fa. *Syn.* breſkiňowí (breſkwowí) Strom. 3) Drewo: lignum persici, Pfirſchichholz, szőrös baratzk-fa.

Breſkinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Breſkinka, i, f. *dem.* *ex* Breſkiňa. 2) Zelina: persicaria, ae; f. Polygonum persicaria Linn. das Pfirſchichkraut, baratzk-fü.

breſkiňowí, á, é, *adj.* persicarius, a, um: von Pfirſchich: baratzki, baratzkból való. *Syn.* breſkwowí, *boh.* broſkwowí. *Usus.* Breſkiňowí kwet, flos persicae, Pfirſchichblüthe, szőrös baratzk-favirág. Breſkiňowí Líſt, folium persicae, Pfirſchichblatt, szőrös baratzk-fa levél. Breſkiňowí Strom, v. Breſkiňa 2-*do Nro.* Breſkiňowá Zelina, v. Breſkinka 2-*do Nro.* Breſkiňowé Gádro, nucleus mali persici, Pfirſchichkern, szőrös baratzk magva. Breſkiňowé Gádra, nuclei malorum persicorum, Pfirſchichkerne, szőrös baratzk magva.

Breſkwa, i, f. v. Breſkiňa.

breſkwowí, á, é, *adj.* v. breſkiňowí.

Breſt, u, m. ulmus, i, f. *Virg.* Ulmus Campestris Linn. Ulme, Ulmbaum, Rüſter, Rüſtbaum, Ilme, Ilmbaum: szil-fa, *boh.* Gilm.

† **Bře ťeňí**, n. v. Wreſčáňí.

† **břeſťeťi**, ťel, ťim, v. wreſčať.

Breſťíček, čku, m. *dem.* ex seq.

Breſťík, u, m. *dem.* ulmulus, i, f. parva ulmus, ein kleines Ulmbaum, das Rüſterchen, szil-fátska, kis szil-fa. *Syn.* Breſťíček.

Breſťina, i, f. ulmea sylva, Rüſterwald, szil-fa erdő. *Syn.*

Bre-

Brestowina, brestowí Ság. 2) lignum, ulmeum, Rüsterholz, szil-fa. *Syn.* brestowé Drewo. 3) ulmarium, i, n. *Plin. H. N.* Pflanzschule von Ulmen, szil-fa oskola. *Syn.* brestowí Sad.

† Břesťíwáňí, n. v. Wresčáwáňí.

† břesťíwati, al, ám, v. wresčawat.

brestowí, á, é, *adj.* ulmeus, a, um: rüstern, von Ulmen (Rüstern): szil-fás, szil-fából való. *Usus.* Brestowé Pruti (Pruťí), virgae ulmeae, Rüsterreis, szil-fa veszsző.

Brestowina, i, f. v. Brest'ina.

Bretislaw, a, m. Bretislaus, i, m. Bretislaw, ein Mannsname: Bretislaus, férfi név.

† Břetislaw, a, m. idem.

† Břewno, a, n. v. Brwno.

* brez *praec.* v. bez.

Brez, u, m. v. seq.

Breza, i, f. betula (betulla), ae, f. *Plin. H. N.* Betula alba Linn. die Birke, der Birkenbaum: nyir-fa. *Syn.* brezowí Strom, *boh.* Bříza. 2) D' Sina w Orawe.

Brezeň, zňa, m. Martius *mensis*, März, böjt más Hava. *Syn.* Marec.

† Březen, zna, m. idem.

brezí, á, é, *adj.* gravidus, foetus, a, um: trächtig, von Thieren: hasas, viselös, borjas. *Syn.* ťelní, *boh.* březí. *Usus.* Brezá Krawa, farda (horda, ferens ventrem) vacca. trächtige Kuh, borjas tehény, hasas ünö. Brezú (*boh.* březí) bit, esse gravidum, ferre ventrem: trächtig seyn, viselösnek lenni.

† březí, *adj. omn. gen.* idem.

Brezina, i, f. betuletum i, n. sylva betulis consita (constans e betulis): der Birkenwald, Birkenhain: nyir-fa erdö. *Syn.* Brezowina, brezowí Ság. 2) lignum betulinum, Birkenholz, nyir-fa. *Syn.* brezowé Drewo. 3) virga betulina (betulae), Birkenreis, Birkenruthe, Ruthe von Birken: nyir-fa veszszö *Syn.* brezowí Prut (Ganek), Brezowka, *boh.* Březowka.

† Březina, i, f. idem.

brežní, á, é, *adj.* riparius, a, um; litoralis, e: das Ufer betreffend: parti. *Syn.* brehowí. *Usus.* Brežná Lastowička, inač Trasorítka: hirundo riparia *Klein.* Uferschwalbe, parti fetske.

brezňanskí, á, é, *adj.* bresnensis, Brezno-Banyensis, e: aus (von) Brieß, dahin gehörig, dort befindlich: brezno-bányai. *Usus.* Brezňanskí Sir, Brezno-Banyensis caseus, Brießkäse, brezno-bányai túró. v. Brindza.

† břežní, *adj. omn. gen.* idem.

brezno, a, n. Brezno-Bánya, *Civitas montana*: die Brieß, ein Städtchen in Ungarn: Brezno-Bánya, *város. boh.* Březno.

brezňowí, á, é, *adj.* martialis, e: den März Monat betreffend, böjt más havi. *boh.* březnowí. Brezňowí Kwet, i. e. Hiacintus racemosus Linn. hyacinthus (os), i, m. *Plin H. N.* flos martius (adparens tempore martii): die blaue Märzblume, der Hiacinth: hiátzintos virág. *boh.* březnowí kw'et. *Aliud est.* gozefowa Palica, et bílá Bukwica. — Brežnowá Fialka: viola martia, viola odorata Linn. Märzviole, Märzveilchen, mártziusi viola. — Brezňowá Woda, aqua martia, Märzwasser, mártziusi viz. Z brezňowého Sňehu Woda, aqua nivis mar-

martiae, Märzschneewasser, márcziusi hóból-való víz.

† březnowí, á, é, adj. idem.

brezowí, á, é, adj. betulinus, a, um; de betulis: birken, von Birken: nyírfái, nyir-fából való. boh. březowí. Usus. Brezowá Woda, čo ze Stromu w Brezňi teče: aqua betulina, succus betulae: Birkensaft, Birkenwasser: nyir-fa leve, nyir-fa viz. Brezowí Háj, v. Brezina 1-mo Nro. Brezowí Prút (Ganek), v. Brezina 3-tio Nro. Buďe sa widáwať za brezowého Ganka.

† březowí, á, é, adj. idem.

Brezowina, i, f. v. Brezina 1-mo Nro.

Brezowka, i, f. fringilla sylvestris, fringula, fringvilla, ae, f. ein Waldfink: pinty, medgy-törö, havasi pinty, pintyóke. Syn. lesňá Pinkawka. 2) v. Brezina 3-tio Nro.

† Březowka, i, f. idem.

Brezula, i, f. v. seq.

Brezulka, i. f. bersilium, i, n. Bresilienholz, Bresilien: festö-fa forgáts. Syn. brezulkowé Drewo, boh. Prisilowí Dřewo. Usus. Čerwená Brezulka, lignum brasilianum, Caesalpinia echinata Linn. item Caesalpinia Sappan Linn. Fernambuckholz, veres festö-fa. Swetlá Brezulka, lignum campeschinum, Hematoxylon Campechianum Linn. blaues Brésilienholz, kék festö fa.

Brezulkár, a, m. negotiator brasilinus, Bresilienhändler, festö-fa árúló (áros).

brezulkárčin, a, e, adj. poss. bersilinae negotiatricis, der Bresilienhändlerinn gehörig, festö-fa árulónéé (árosnéé).

Brezulkárka, i, f. bersilina negotiatrix, Bresilienhändlerinn, festö-fa árulóné (árosné).

brezulkárow, a, e, adj. poss. negotiatoris bersilini, dem Bresilienhändler gehörig, festö-fa árulóé.

brezulkowí, á, é, adj. k. P. brezulkowé Drewo, v. Brezulka.

† Břich, a, m. v. Bruch.

† Brichač, e, m. v. Bruchač.

† Břicháček, čka, m. dem. v. Bruchaček.

† břichatí, á, é, adj. v. bruchatí.

† Břicho, a, n. v. Brucho.

† Břichopásek, ska, m. v. Bruchopásek.

Brid, u, m. v. seq.

Brideňí, á, perditio, pessumdatio, nis, f. das Verderben: vesztés, vesztegetés. Syn. Straceňí, Strata, Márňeňí, Pomárňeňí.

Bridil, a, m. perditor, pessumdator, is, m. der Verderber, vesztö, rontó, vesztegetö. Syn. Briditel, Márnotratňík, Tratňík.

† Břidil, a, m. idem.

bridilčin, a, e, adj. poss. pessumdatricis, perditricis: der Verderberinn gehörig, vesztegetönéé. Syn. briditelčin.

Bridilka, i, f. pessumdatrix, perditrix, cis, f. die Verderberinn, vesztegetöné. Syn. Bridítelka.

bridilow, a, e, adj. poss. perditoris, pessumdatoris: dem Verderber gehörig, vesztegetöé, rontóé. Syn. briditelow.

bridiť, il, ím, V.I. imp. brid: perdere, pessumdare, disperdere: verderben, zu Grunde richten: vesztegetni, el-vesztegetni. Syn. márňiť, pomárňiť, zamárňiť, odhagdákať. boh. břiditi. 2) acuere, exacuere: schärfen, z. B. Messer: élesíteni. Syn. ostriť, brúsiť.

Briditel, a, m. v. Bridil.

bri-

bridítelčin, a, e, *adj. poss.* v. bridilčin.
Briditelka, i, f. v. Bridilka.
briditelow, a, e, *adj. poss.* v. bridilow.
† břidíti, il, ím, v. břídit.
Bridíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
bridíwat, al, ám, *freq.* ex bridit.
bridkí, á, é, *adj.* obesus, opimus, a, um; pinquis, e: fett, feist: kövér. *Syn.* tučný. 2) acutus, a, um: scharf, z. B. Spitze, Messer, Degen: éles. *Syn.* ostrí.
† břidki, á, é, *adj.* idem.
bridko, *adv.* opime, pinquiter: fett, feist: kövéren. *Syn.* tučňe.
Bridkost', i, f. pinquitudo, pinquedo, inis, f. obesitas, tis, f. die Feiste, Feistigkeit, Fette, das Fett: kövérség, vastagság. *Syn.* Tučnost'. 2) acies, ei, f. Schärfe z. B. des Messers, der Spitze: éle valaminek. *Syn.* Ostrost'.
† Břidlica, i, f. v. Škridlica.
Briga, i, f. quodvis tenue (rarum) iusculum: jede dünne Brühe: ritka leves. *Syn.* rédka Poléwka. *boh.* Břečka, Gicha. 2) v. múčná Kaša rédka.
Brigečka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Brigka, i, f. *dem.* ex Briga.
Brika, i, f. petromyzon fluviatilis muriâ conditus, die Bricke, eine eingemachte Neunauge: kilentz-szemü hal.
Bríl, a, m. paetus *Plaut. Horat.* paetulus, i, m. *Cic.* parvus strabo. cernens res oculis sursum versis: liebäugig, übersichtig, etwas shielend, wenn man sich gewöhnt die Gegenstände von der Seite anzusehen, oder wenn das Auge so verdreht ist, daß es dergleichen thut; liebäugelnd: hunyorító, szerelmesen néző. *Pár. Páp.* fel-néző. *Syn.* brlookí, trochu škúlawí, l'bežného Sledu. (*boh.* libého Wzezřeňí) Člowek. 2) v. Bludár.
Brílač, a, m. v. Bludár.
brílaččin, a, e, *adj. poss.* v. bludárčin.
Brílačka, i, f. v. Bludárka. 2) v. Blúdeňí 2. Nro.
brílačow, a, e, *adj. poss.* v. bludárow.
Bríláňí, á, n. blanditiae oculorum, das Liebäugeln, szem nyajasság. 2) v. Blúdeňí. 2. Nro.
brílat, al, ám, V. I. *imp.* lag, oculis blandiri, liebäugeln, szemekkel nyájaskodni. 2) v. blúdit. 3. Nro. Sem a tam brílat: hinc inde divagari.
Bríláwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
bríláwat, al, ám, *freq.* ex brílat.
brílawe *adv.* v. bludárki.
brílawí, á, é, *adj.* v. bludárskí.
Brílawost', i, f. v. Bludárstwí.
brílčin, a, e, *adj. poss.* ex Brílka.
Bríle, *Gen.* Bríl, f. *plur.* vitrum oculare, ocularia, perspicilla, ium, et orum, n. *plur.* die Brille, Brillen, Augengläser: pápa-szem. *Syn.* Očňíce, očné Skla. *vulg.* Okuláre.
Brílka, i, f. paeta, paetula, ae, f. cernens res oculis sursum versis: liebäugiges (liebäugelndes, übersichtiges, etwas shielendes) Weibsbild: hunyorító (felnéző, szerelmesen néző) asszony *vagy* személy. *Syn.* brlooká (trochu škúlawá, l'bežného Sledu) Ženská.
brílow, a, e, *adj. poss.* paeti, paetuli: dem Uebersichtigen (Schieler) gehörig, hunyorítóé, felnézőé.

† Brím-

† Břím'e, *gen.* Břemene, n. Bremeno.

Brindza, i, f. burinda, ae, f. der Brinsenkäse, túró.

Brindzár, a, m. negotiator casearius, Käsestecher, Käsehändler, Käsekrämmer: túróval kereskedő, túrós. *Syn.* Sirár.

brindzárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis caseariae, der Käsehändlerinn gehörig, túróval kereskedőnéé, túrosnéé.

Brindzáreňí, á, n. v. Brindzárstwí.

brindzárit, il, ím, V. I. *imp.* zar: caseo negotiari, mit den Käse handeln, ein Käsehändler seyn: túróval kereskedni.

Brindzárka, i, f. negotiatrix casearia, Käsehändlerinn, Käsekrämmerinn: túróval kereskedőné, túrósné.

Brindzárňa, i, f. caseale, is, m. Käsehaus, Käsekammer: túrós kamera, sajt nyomó hely.

brindzárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris casearii, dem Käsehändler gehörig, túróval kereskedőé, túrósé.

Brindzárstwí, á, n. negotiatio casearia, der Käsehandel, Käsekram: túróval való kereskedés. *Syn.* Brindzáreňí, Siráreňí, Sirárstwí.

Brindzečka, i, f. *dem.* ex Brindzka.

Brindzička, i, f. *dem.*

Brindzka, i, f. *dem.* ex Brindza.

brindzowí, á, é, *adj.* k. p. brindzowí, Koláč, v. *seq.*

Brindzowňík, a, m. placenta caseata, torta burendata: Käsekuchen, túrós lepény, rétes.

Brink, u, m. v. *seq.*

Brinkáňí, á, n. tinnitus, ûs, m. das Klingeln, tsengés, tsendülés. *Syn.* Brink, Brnk, Brnkáňí.

brinkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: tinnire, klingeln, tsengeni, pengeni. *Syn.* brnkať. *Usus.* Peňázmi brinkať, pecuniis tinnire, mit dem Gelde klingen, tönnen: pengetni a' pénzt, tsörögni pénzel.

† břinkati, al, ám, idem.

Brinkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brinkáwať, al, ám, *freq.* ex brinkať.

Brisel, slu, m. Bruxellae, arum, *plur.* Brüssel, eine Stadt in den Niederlanden: Brissel, fő várossa havas Austrianak.

Briselčan, a, m. bruxellensis vir, Brüsseler, Brisseli-ember.

briselskí, á, é, *adj.* bruxellensis, e: brüselisch, aus Brüssel her: brisseli.

† Bříško, a, n. *dem.* v. Brúško.

† bříšti, bředl, bředu, v. brsť, brdnúť.

Britwa, i, f. novacula, ae, f. das Scheermesser, Barbiermesser; beretva, borotva. *Prov.* Kdo sa topí, i Britwi sa lapá: in periculo quodvis remedium bonum, in der Gefahr greift man ein jedes Mittel an, a' vízbe haló ember habhoz (parthoz)-is kapkod.

† Břitwa, i, f. idem.

Britwanka (Britfanka), i, f. sartago, inis, f. Bratpfanne, sütő, serpenyő. *Syn.* Pekáč. *boh.* Kuthan.

Britwečka, i, f. *dem.* parva novacula, das Scheermesserchen: kis beretva, beretvátska.

Britwička, i, f. idem.

† Bříza, i, f. v. Breza.

† Brk, u, m. v. *seq.*

Brko, a, n. penna, pinna, ae, f. eine ungeschnittene Feder, Flossfeder, Schwingfeder: toll, kemény toll. *boh.* Peruk. *Plur.* Brka: pennae, pinnae (arum): Floß

Floßfedern: kemény tollak. *boh.* Peruťi. *Prov.* Opadli mu Brka, Ohoreli mu Kridla: ambustus phaeton *Ovid.* er hat sich verbrennt, blamirt, versengt: er ist mit einem blauen Auge davon gekommen: ollyan, mint a' szárnya-szegett lúd. 2) caulis (canalis) pennae: der Kiel, Federkiel, Federspuhle: penna (toll) szára. *Syn.* Písk od Pera.

Brla, i, f. gralla, ae, f. fulcrum subalare, scipio, nis, m. die Krücke, die Stelze, daran zu gehen: mankó, fa-mankó, fa-láb. *vulg.* Barla, Brhla. *boh.* Berla, Štihla, *Plur. Nom.* Brli (*boh.* Štihli), *Gen.* Brl: grallae, arum, *Varr.* Stelzen, mankó, *boh.* Štihli. Na Brlách chodiť, grallis (fulcris subalaribus) incedere, auf Stelzen gehen, mankón járni.

Brlár, a, m. grallator, is, m. *Varr.* ein Stelzner, der auf Stelzen geht: mankón járó. *boh.* Štihlák, *vulg.* Barlár, Brhlár, Berlár.

Brleňí, á, n. cataracta, ae, f. Schutzgatter, viznek le rohanása, zsilip a' malomban.

Brloh, u, m. lustrum, antrum (cubile) ferrae: das Lager der Thiere, Wildlager: barlang, vaduak fekvő helye. *Syn.* Ležisko. *boh.* Peleš, Pelešňe, Pelesina.

† **Brloha**, i, f. *idem.*

brlooký, á, é, *adj.* v. Bríl.

Brň, e, f. lorica, cataphracta, ae, f. ephestris thorax, cis, m. indusium hamis ferreis consertum: der Panzer, das Panzerhemd, Harnisch, Brustharnisch, Kuraß, Kuriß: vas derék, mely-vas, pántzél, pántzélos-ing. *Syn.* Brňská Košela, Brňa, Brňeg, Pancír, Pošowaňica, Prešiwaňica. *boh.* Brňeňí, Kiriš, Kiriz, Pancír, Pošiwaňice, Prošiwaňice, pancírowá Košile. 2) v. Brňeňí.

Brňa, e, f. idem.

Brňár, a, m. loricarius, thoracopaeus, i, m. loricarum (cataphractarum) confector, is, m. Panzermacher: pántzél-mives, tsináló, gyártó. *Syn.* Pancírňík Pošiwaňičňík, Prešiwaňičňík. *boh.* Pancíčňík. 2) eques cataphractus (loricatus), eques gravis armaturae: Panzerreiter, Küraßier, Kuraßierer Kürißer: vasas németh. *boh.* Kirisar, Kirizar, *Vulg.* Kirisragtar.

brňárčin, a, e, *adj. poss.* loricariae, der Panzermacherinn gehörig, pántzél-mivesnéé. *Syn.* pancírňíččin.

Brňárka, i, f. loricaria, thoracopaea, ae, f. Panzermacherinn, pántzél-gyártóné, mivesné. *Syn.* Pancírňíčka.

brňárow, a, e, *adj. poss.* loricarii, *vel* cataphracti: dem Panzermacher, oder Küraßier gehörig: pántzél-mivesé, *vagy* vasas némethé.

brňárski, *adv.* more loricariorum, panzermachermäßig, pántzél-gyártók módjára. *Syn.* pancírňicki. 2) more cataphractorum, kuraßiermäßig, vasasnémetek-módjára.

brňárský, á, é, *adj.* loricarios *vel* cataphractos adtinens: die Panzermacher oder Küraßier betreffend: pántzélgyártókat, *vagy* vasas németeket illető. *Syn.* pancírňický.

Brňárstwí, á, n. opificium loricarium, das Panzermacherhandwerk: pántzél-gyártó mesterség.

Brňárstwo, a, n. *collect.* equites cataphracti, die Küraßiers, Pan-

Panzerreiters, vasas németek, *vulg.* Kirisragtari.

brňatí, á, é, *adj.* loricatus, lorica indutus, a, um: gepanzert, geharnischt, einen Panzer anhabend: pántzélos, vasas, fegyver-derékbe öltözött. *Syn.* brňení.

Brňčáňí, á, n. susurrus apum, bombilatio, murmuratio, nis, f. das Summen, Sumsen, Säuseln der Binnen: méheknek bongások zengések. *Syn.* Bručáňí, Wrnčáňí, Zabrnčáňí. Zabručáňí. *boh.* Bručení. 2) v. Dudláňí, Škamráňí.

brnčať, čal, čím. V. P. *imp.* brnči: bombilare, bombitare susurrare, murmurare: sumsen, sumnsen, summen, säuseln: zengeni, bongani, mint a' méh. *Syn.* bručať, wrnčať, zabrnčať, zabručať. *boh.* bručeti. 2) v. dudlať, škamrať.

Brnčáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* *Syn.* Bručíwáňí.

brnčáwať, al, ám, *freq.* ex brnčať. *Syn.* bručíwať.

Brňeg, e, f. v. Brň. 2) Zelina: vinca minor *Linn.* Vincapervinca officinar. Ingrün, Singrün, Sinngrün, Wintergrün, szúlák, szász-fü, egy földön el-terjedő, borostyán levelü szabású-fü, téli-zöld. *Syn.* Zelenec, Zimozel, Zimostráž, Ožanka mensá etc. *boh.* Barwinek. *Aliud est.* Samorostlec, et Brečtan, aut Netresk, Poseď.

brňení, á, é, *p. c.* v. brňatí.

Brňeňí, á, n. torpor, is, m. torpedo, inis, f. das Einschlafen der Gliedern, Brellen, Drönen, die Gefühllosigkeit, Brellung, Drönung: tagoknak zsibbadások, meg-aluvások. *Syn.* Mrtwosť udňá, Koprňeňí, Trpnutí, Strpnutí. 2) loricatio, nis, f. das Panzern: vasba öltözés. 3) *boh.* v. Brň.

brňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* brň: torpere, torpescere: einschlafen, von Gliedern, gefühlos seyn: el sorvadni, zsibbadni. *Syn.* koprňeť, trpnúť, strpnúť.

brňenskí, *adv.* more brunensi, brünnerisch, brini módon. *Syn.* pobrňenskí.

brňenskí, á, é, *adj.* brunensis, e, brünner, brünnerisch: bríni, Brínből való. *Usus.* Brňenské Sliwi, pruna brunensia, brünner Pflaumen, Brini szilva.

† Brňík, e, m. v. Brňár.

brňiť, il, ím, V. I. *imp.* brň: lorica tegere, loricare, panzern: pántzélba öltözni. *Syn.* Brňú oďeť (prikriť).

Brňíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brňíwať, al, ám, *freq.* ex brňeť.

Brnk, u, m. v. Brink.

Brnkáňí, á, n. v. Brinkáňí.

brnkať, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. brinkať.

Brnkáwáňí, a, n. *Nom. verb.* ex *seq.*

brnkáwať, al, ám, *freq.* ex brnkať.

Brno, a, n. Slawné Mesto w Morawe: Bruna, *Metropolis Moraviae*: Brünn, eine Hauptstadt in Mähren: Brin, fő váro-a Morva országnak. *Ad hanc Urbem alludendo sequenti dysticho exprimitur nostri Lexicographi cognomen:*

Nominis exorsum Moravus si dixerit, urbs est: } B(e)rno-
Finem sponte dabunt ubera pressa bovis } lac.

brň-

brňſkí, á, é, *adj.* Brňſká Koſela, v. Brň. Brňſká Řetaz, torques squamatus, Panzerkette, pántzél-láutz. Brňſké Kolečka (Obručki), squamae in lorica: Panzerringe, pántzél-gyürők. *Syn.* pancírowí. *boh.* pancířowí.

Broček, čka, m. *dem.* ex Brok.

Brod, u, m. vadum, i, n. *Caes. Ovid.* vadus, i, m. *Sallust. Fragm.* natatile, is, n. die Furt, an einem Waſſer, das Wadenort; ſeichtes Waſſer, ſeichter Ort im Waſſer, wo man zu Fuße durchgehen kann; Untiefe: lábbló (gázló) hely, által-járó, tsekély víz, zattony. *Syn.* Prúd. 2) natatio, fluctatio, fluctuatio, nis, f. die Schwemme: úszás, úszkálás, úszkáló.

† Brodce, dcú, n. *plur. dat.* dcúm, v. *seq.*

Brodec, dca, m. Brodecium, Brodetz, ein Städtchen im Bunzlauer Kreiſe: Brodetz, *morva mezö város.* 2) v. Broditel.

Brodení, á, n. v. Brdnutí. 2) proluitio, lotio, natatio, das Swemmen, z. B. der Pferde, Schafe: úsztatás. *Syn.* Kúpání.

brodit, il, ím, V. I. *imp.* brod. v. brdnút 2) proluere, lavare: ſchwemmen, z. B. die Pferde Schafe: úsztatni. *Syn.* Kúpat. *II. rec.* brodit ſa: in aqua circuire: im Waſſer herumgehen: a' vézben körül menni, járni.

Broditel, a, m. vadator, is, m. der Wader: gázoló, láboló, lábboló. *Syn.* Brodec. 2) lotor is, m. Schwemmer, úsztató, *Syn.* Kúpač.

Brodíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brodíwat, al, ám, *freq.* ex brodit. *II. rec.* brodíwat ſa, *freq.* ex brodit ſa.

brodní, á, é, *adj.* vadus, *Cic.* vadosus, a, um: *Caes. Plin. H. N.* ſeicht, durchzuwaden: lábolható, meg lábbolható, tsekély, sekély. *Syn.* brdní, brdliwí, prebrdliwí, brodliwí.

Brog, u, m. v. Bog.

Brogení, á, n. v. Bogowání.

brogit, il, ím, V. I. *imp.* brogj v. bogowat. *Usus.* Každí proti mne brogí: cuncti in me insurgunt, adversum me pugnant: jederman ſtreitet wieder mich: mindenik fel zeudúl (fel támad) ellenem.

Brogíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brogíwat, al, ám, *freq.* ex brogit.

Brogowání, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* v. Bogowání.

brogowat, gowal, gugem V. I. *imp.* gug, v. bogowat.

Brok, u, m. grando (frustula) plumbea, strategema, atis, n. Schrot, zum Schießen: serét. 2) peripsema, atis, n. reiiculum, i, n. quod reiectum est: Auswurf, was ausgemerzt iſt: meg hánytt (meg-vetett.a' többi közzül ki-hánytt) dolog. *Syn.* Odhod, Odhodek, Wihod, Wihodek, Odwržek, Zawržek. *boh.* Brak.

Brokiňa, i, f. ovis, reiicula (e-lustrata, reiecta), Märzſchaf, ausgemerztes Schaf: meg-hánytt juh. *Syn.* Wihodená Owca. *boh.* Brakiňe. *Nom Plur.* Brokiňe, *genit.* Brokiň: reiiculae oves. ausgemerzte Schafe, meg-hánytt juhok.

brokowaní, á, é, *p. c.* reiectus, elustratus, a, um: ausgemerzt: meg-hánytt. *Syn.* wihodení, wimuſtrowaní.

Brokowání, á, n. reiectio, e-lustratio, nis, f. das Ausmerzen, Ausmerzung, meg-hányás, ki-hányás. *Syn.* Wihodení, Wi-

Wimuſtrowáňí. *boh.* Brakowáňí.
brokowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: reiicere, eiicere, elustrare: ausmerzen: meghányni, ki-hányni. *Syn.* wihodit, wimuſtrowať. *boh.* brakowati.
Brokowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* *boh.* Brakowáwáňí.
brokowáwať, al, ám, *freq.* ex brokowať. *boh.* brakowáwati.
brokowí, á, é, *adj.* pro stratagematibus, für Schrot, serítnek való. *Usus.* Brokowá Flinta, v. *seq.*
Brokowňica, i, f. sclopetum stratagematibus (frustullis plumbeis) emittendis: eine Schrotbüchse: serét puska, flinta. 2) pixis pro stratagematibus. Schrotbüchse, Schrotbeutel, serét-zsatskó.
† Brokowňice, f, idem.
Brona, i, f. equus albus: Schimmel, ein weißes Pferd: fehér ló. *Syn.* bílí Koň, Beloň. *boh.* Brůna. *Usus.* Tento Rok. *boh.* Letos) swatí Martin na Broňe priſel *boh.* (na Brůne přigel) hoc anno in festo S. Martini ninxit: heuer fiel um Martini Schnee: az idén hó esett szent Márton napján; szent Márton fehér lovon jött ebben az esztendöben.
† Broſkew, kwe, f. v. Breſkiňa.
† broſkwowí, á, é, v. breſkiňowí.
† Brotan, u, m. v. Drewina, Drewinka.
† brotanowí, á, é, v. drewinkowí, drewinowí.
Brſlen, u, m. evonymus (os). i, f. *Plin. H. N.* evonymus europaeus *Linn.* Spinndelbaum, Pfaffenkappelholz: hályog-fa, pap-süveg-fa. *Syn.* Kňazowí Širáček. *Aliud est* Čér, Klokoč et Drmek.
Brſſen, u, m. idem.
brſlenowí, á, é, *adj.* von Spindelbaum: hályog-fából (pap süveg fából) való.
brſlenowí, á, é, *adj.* idem.
brſť, brdel, brdem, V. I. *imp.* brd, v. brdnúť.
Bručáňí, á, n. v. Brnčáňí.
bručať, čal, čím, V. I. *imp.* brnč. v. brnčať.
† Brúček, čka, m. v. Chrúſtek.
† Bručeňí, n. v. Brnčáňí.
† bručeti, čel, čim, v. brnčať.
Bruch, a, m. v. Brucho. *boh.* Břich. *Prov.* Bruch plní, k Učeňú neňí ſnadní (neňí ſchopní, nerád ſa učí): plenus venter, non studet libenter: ein voller Bauch, lehrnet nicht gerne: a' hol jól lakott a has, ott nem kell a' tanulás.
Bruchač, a, m. ventriosus, ventrosus, ventripotens, tis: Großbäuchig, ein Dickbauch: nagy hasú. *boh.* Břichač.
Bruchaň, a, m. idem.
bruchatí, á, é, *adj.* ventriosus, ventricosus, ventrosus, a, um; ventripotens, tis; magnum habens ventrem: großbäuchig: nagy hasú, hasas. *boh.* břichatí, m'echatí. *Usus.* Bruchatí Oſlík, asellus ventricosus, Bolchfehling, Dickbauchester, hasas szamárotska.
Brucho, a, n. venter tris, m. uterus, i, m. der Bauch: has, méh. *Syn.* Bruch, Žiwot. *boh.* Břich, Břicho. *Prov.* Na Brucho ſi lahnúť, a Chrbtem ſa príkriť (odeť): male iacere; carere lectisterniis: übel liegen, rosz ágyon feküdni. Urež Ucha, nadſtaw Brucha: miseriam miseria iuvare (plicare). Versuram facere *Terent.* die Sache nicht besser machen; nicht besser dran seyn: a' szegénységget szegenységgel pótolni. A-

dó-

dóssága meg-fizetéséért más adósságba verni magát.

Bruchopáſ, a, m. v. *seq.*

Bruchopáſek, ſka, m. ventri deditus, ventri dans operam, ollaris Deus: Bauchdiener: hasának szolgáló, boldog asszony katonája. *Syn.* Bruchopaſ, Witrimiſka, Zráč. *boh.* Břichopáſek. *Usus.* Bruchopáſkem bit, duci ventre, gefräßig ſeyn, tsak a' hasnak szolgálni. 2) parasitus i, m. gnatho, nis, m. Schmarotzer, Tellerlecker: tányérnyaló, hizelkedö. *Syn.* Fačinkár, Podlizač, Pochlebník.

bručit ſa, il ſa, ím ſa, V. P. *imp.* bruč ſa: virere, frondere, virescere: grünen: zöldeni.

Bručiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

bručiwať, al, ám, *freq.* ex bručať. *II. rec.* bručiwať ſa, *freq.* ex bručit ſa.

Brud, u, m. sordes, squallor, squalor, illuvies: der Schmutz: szeny, szenny, motsok, otsmányság. *Prov.* To ge twog Brud. Stwozeg Wihňi (Kuchiňe) to wiſlo: ex tua officina prodiit: du biſt der Urheber davon: te kezedszennye.

brudnaťe, *adv.* sordide, squalide, squallide: ſchmutzig: szennyesen, motskosan. *Syn* brudowaťe, ſpinawe.

Brudnaťeňí, á, n. sordescentia: das ſchmutzig werden: szennyesedés, szennyesülés. *Syn.* Spinaweňí.

brudnaťet, ťel, ťím, V.I. *imp.* dnať: sordere, sordescere, obsordere: ſchmutzig werden: szennyesedni (-dem, szennyes vagyok).

brudnatí, á, é, *adj.* sordidulus, sordidus, squalidus squallidus, maculosus, sentus, a, um: ſchmutzig unrein: szennyetske, rusnya, utálatos, szennyes. *Syn.* brudowatí, ſpinawí.

brudowaťe, *adv.* v. brudnaťe.

brudowatí, á, é, *adj.* v. brudnatí.

Brudnatoſť, i, f. squalor, squaliditas, tis, f. ſchmutzige Beſchaffenheit: szennyesség.

† Brúk, a, m. v. Chrúſt.

† Brúkáňí, n. v. Dudláňí, Reptáňí, Škamráňí.

† brúkati, al, ám, v. dudlať, reptať, ſkamrať.

† brúkaw'e, *adv.* v. dudlawe, reptawe, ſkamrawe.

† brúkawí, a, é, *adj.* v. dudlawí, reptawí, ſkamrawí.

† Brůna, i, f. v. Brona.

brunatí, á, é, *adj.* v. *seq.*

brunatní, á, é, *adj.* purpureus, a, um: purpurroth, purpurfarbig, braunroth: piros, verespiros. *Syn.* čerweni, ſkarlátowí. *Usus.* Brunatní, (ſwetlí) Mečík, inač Duha ňebeſká; Zelina: iris, idis, f. *Linn.* gladiolus, i, m. blaue, oder Schwerdlilie, Himmelsſchwertl: kik (mezei) liliom. v. Mečík.

† brunátní, á, é, *adj.* idem.

Bruncwičan, a, m. Brunsvigensis homo, Braunſchweiger, Branusvaigi.

bruncwiekí, á, é, *adj.* Brunsvigensis e: braunſchweigiſch, Braunsvaigi.

bruncwická, á, é, *adj.* brunsvigensis, e: braunſchweigiſch: Branusvaigi.

Bruncwík, u, m. Brunsviga, Tallsurgium, *Civitas Saxoniae inferioris*, Braunſchweig: Braunsvaig, *alsó Saxóniának városa.*

† Brunſwik, u, m. idem.

Bruſ, a, m. cos, tis, f. Wetzſtein, fénkő. *Syn.* Točenec. 2) sa-

saxum politorium, cos: Schleifstein, köszörü-kö. *Syn.* Oſla.

Brusar, a, m. cotarius, qui cotes. *vel* litoria saxa elaborat, *aut* vendit: der die Wetzsteine oder Schleifsteine macht, oder verkauft: köszörü követ áruló. 2) acrefactor, politor, is, m. Schleifer z. B. des Messers: köszörülö, köszörüs. *vulg.* Šlagfer. 3) v. Bludár.

† Brusař, e, m. idem.

Brusarka, i, f. politoris uxor, des Schleifers Weib; die Schleiferinn: köszörülöné köszörüsné, köszörülö felesége. 2) v. Bludárka.

† Brusařka, i, f. idem.

Brusarňa, i, f. v. Brusňica.

Brúsek, sku, m. *dem.* ex Brus: coticula, ae, f. ein kleiner Wetzstein, fén-kövecske. *Syn.* Brúsik.

brúseni, á, é, *part. const.* acrefactus, politus, a, um: geschärft, geschliffen: köszörültetett, köszörültt.

Brúseňí, á, n. acrefactio, politio, nis f. politura, ae, f. das Schärfen, Schleifen, die Schleifung: köszörülés. ékessen tisztitás. *boh.* Brúšeňí. 2) v. Blúdeňí, vagatio.

† Brúseňí, n. idem.

Brúsik, u, m. v. Brúsek.

Brusisko, a, n. *contempt.* et *exagger.* ex Brucho: magnus venter, ein großer Bauch: nagy has.

brúsit, il, ím, V. I. *imp.* brus: cote acuere: exacuere, acrefacere, polire: schärfen, schleifen, z. B. das Messer: köszörülni. élesiteni. *Syn.* ostrit. 2) v. blúdit, vagari.

Brúsitel, a, m. v. Brusar.

Brúsiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brúsiwat, al, ám, *freq.* ex brúsit.

Brusko, a, n. *dem.* ex Brucho: ventriculus, uterculus, i, m. das Bäuchlein, hasatska. *boh.* Břiško.

Bruslek, u, m. pectorale, mamillare, tunica inferior, colobium, i, n. die Weste, das Leibchen, der Koller, Collet, Bekleidung ohne Aermel: bruszli, lajbli, mely fedél, melegzö, melyre-való. *Syn.* Lagblík. *Aliud est* Mantlík.

Bruslice, lic, f. v. Brusňice.

Bruslíček, čku, m. *dem.* ex *seq.* *Syn.* Lagblíček.

Bruslík, u, m. v. Bruslek.

Brusňica, i, f. substaculum cotis, ein Gestelt, worinn der Schleifstein gedrehet wird, Schleiftrog: köszörü válú. *Syn.* Točenec.

† Brusňice, f. idem.

Brusňice, ňic, f. *plur.* acidarum baccarum in herbis pratensibus crescentium species.

Brúsňík, a, m. v. Brusar.

Brwa, i, f. cilium, i, n. die Augenwimper, szem-héja. *Syn.* Chlupi na Wrchu Oka.

Brwenko, a, n. dem. trabecula, ae, f. tigillum, i, n. kleiner Balken, szál-fátska. *boh.* kladka.

Brwno, a, n. trabs, bis, f. tignum, i, n. der Balken, der Stamm eines Baumes, ohne Rücksicht der Aeste, sie mögen noch daran oder abgehauen seyn: szál-fa. *boh.* Břewno, Kláda. *Prov.* Wiňm prw Brwno z Oka wlastného, tak budeš moct wiňat Mrwu z Oka Bratra twého: ejice prius trabem de oculo tuo, ut valeas ejicere festucam ex oculo fratris tui: ziehe erst den Balken aus deinem Auge, dann kannst du den Splitter aus dem Auge deines Bruders ziehen: vesdki elöször a' gerendát a' szemedböl, és akkor lássad, hogy

hogy ki vegyed a' szálkát az atyád fia szeméből. W cúdzem Oku Mrwu (Ost'inu) hledáš, Brwno w twogém newidíš: ipse trabem ignorans, festucam cernis amici. Medice cura te ipsum. v. Nos. Ti sam wkip sa, za Nos chit sa. 2) v. Trám.

brwnowí, á, é, *adj.* trabem adtinens, tignarius, a, um: Holz, den Balken betreffend: szál - fához - való. *boh.* kladní, Brwnowá Sekera, i. e. Pántok: securis lignaria, die Holzaxt, öreg fejsze. *boh.* Kladnice, kladní Sekera.

Brz, u, m. impedimentum, obstaculum, i. n. remora, ae, f. das Hinderniß: akadály, akadályoztatás. *Syn.* Brza, Prekážka, Záwada, Záwad. *Usus.* Žáden Brz není w Stawe, od tohoto Predsa wzaká mňa odwrátit: nullo impedimento ab hoc proposito dimoveri possum, semmi akadály meg nem változtathattya a' szándékomat.

† brž *conj.* v. ano, ba *Nro* 1-o i welmi.

Brza, i, f. v. Brz. 2) vena, virga, ae, f. Maser, Ader oder Streif im Fleische, am Holze: ér.

† brzce *adv.* v. hneď, náhle. richle, skoro.

Brzečka, i, f. *dem.* ex Brza, k. p. Brzečka w Mase. venula, virgula, ae, f. Maserlein: eretske.

Brzďoňení, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* v. Maskrkení.

brzďonit, il, ím, V. I. *imp.* brzďon v. maskrkit 2. Nro.

† brzi, *adv.* v. brzo.

† brzičko, *adv. dem.* v. raňučko.

† brzkí, á, é, *adj.* v. náhlí, pospešní, richlí, skorí, spešní.

† brzo et brzi, *adv. comp.* dríw, dríwe, dríwegi, *super.* negdríw, negdríwe, negdríwegi, v. skoro. 2) v. us 2-*do Nro.*

brzowatí, á, é, *adj.* venosus, virgatus, a, um: maserig, z. B. Fleisch, Holz, eres.

Bubák, a, m. manducus, i, m. *Plaut.* Popanz, Popelman: kókós, kivel a gyermeket ijesztik, hogy meg-eszi. *Syn.* Bubuš, Strašidlo.

Buben, bnu, m. tympanum, i, n. die Trommel: dob. *Usus.* Polokruhlí Buben, tympanum semirotundum, die Paucke, félig kerékded dob; katona dob. Na Buben uderit, R. P. Oheň: indicare aliquid sonitu tympani, v. g. tumultum incendiarium; proclamare, propalare: trommeln z. B. Feuerlärmen; austrommeln, auspauken, ausschreien, offenbahren, kundmachen: dobra ütni, verni; ki-dobolni, ki-kiáltani, kijelenteni. *Plur. Nom.* Bubni, *gen.* bnow. tympana, orum: die Trommeln, die Pauken: dobok. *Prov.* Na Zagáce z Bubni chodit: aliquid agere palam. Perturbas feram. Non tundit nervum, qui vult transfigere corvum: etwas öffentlich thun: valamit nyilván tselekedni. A' ki varjat akar lőni nem pengeti kéz-iját. Nem pengeti az íjat, a' ki madarat akar lőni. 2) Bubni w Kartách: die Schellen, in Karten: kártya játékban a' *tök.* 3) w Uchu: tympanum auris: die Trommel des Ohrs: fül-dobja. 4) cylindrus, Trommel, ein Cylinder: hömpölygő, hempergő. Na káwu, cylindrus ustorius, Trommel zum Kaffeebrennen, kávé hempergő.

Bubenček, čku, m. *dem.* ex *seq.* Bu-

Bubének, nku, m. *dem.* tympanellum, tympaniolum, i, n. eine kleine Trommel, Pauke: dobotska. *boh.* Bubínek.

Bubeňica, i, f. v. Bubeňička.

bubeňiččin, a, e, *adj. poss.* tympanistriae: der Trommelschlägerinn (Paukerinn) gehörig: dobosnéé, dobos leányé, vagy aszszonyé.

Bubeňice, f. v. *seq.*

Bubeňička, i, f. tympanistria, ae, f. Trommelschlägerinn, Paukerinn: dobosné, dobos leány, vagy aszszony. *boh.* Bubeňice.

bubeňický, á, é, *adj.* Bubeňický Tlučék, tudicula tympani, Trommelschlägel: dob verö pálcza.

Bubeňictwí, á, n. tympanotribatus, ûs, m. Trommelschlägerei, dobosság.

Bubeňík, a, m. tympanista tympanotriba, salpicta, et salpista *Jul. Firm. Vopisc.* ae, m. Trommelschläger, Pauker: dobos.

bubeňíkow, a, e, *adj. poss.* tympanotribae, tympanistae: dem Trommelschläger (Pauker) gehörig: dobosé.

† **Bubínek**, nku, m. *dem.* v. Bubének.

Bubinka, i, f. pustula, ae, f. Blätterlein: kis fakadék, keléske, bibortsó, pöffedék. *Syn.* Wředek.

† **Bubláňí**, n. v. Dubláňí.

† **bublaty**, ál, ám, v. dublat.

† **Bubláwáňí**, n. v. Dubláwáňí.

† **bubláwaty**, al, ám, v. dubláwat.

† **bublaw'e** *adv.* v. dublawe.

† **bublawý**, á, é, *adj.* v. dublawý.

Bublina, i, f. Wasserblase, der Knopf: viz boborék. *Syn.* Banka wodňá.

Bublinnečka, i, f. *dem.* ex *seq.*

Bublinka, i, f. *dem.* bullula, ae, f. ein Bläschen Wasser, oder einer andern Feuchtigkeit: buborékotska, gombotska.

Bubnačka, i, f. tympanites, tis, f. Trommelsucht: viz korság, melly miatt ember meg-dagad, és feszül a' böre, mint a' dob. *Syn.* Wodnáčka, Wodnatelka.

Bubnowáňí, á, n. pulsatio (sonitus) tympani, tympanisatio, nis, f. das Trommeln Pauken, Trommelschlag: dobolás. *Syn.* Zabubnowáňí.

bubnowat, nowal, nugem, V. I. *imp.* nug: tympanum pulsare tympanisare: trommeln, pauken, die Trommel (Pauken) schlagen, rühren: dobolni, dobot verni. *Syn.* Zabubnowat. 2) strepere, trommeln, Geräusch machen, zörögni, *Syn.* buchat. *Usus.* Předňími nohami bubnowat, gako zagáci: agitare pedes: trommeln, von Hasen: dobolni.

Bubnowáwáňí, á, n. *Nom Verb.* ex *seq.*

bubnowáwat, al, ám, *freq.* ex bubnowat.

bubnowý, á, é, *adj.* Bubnowá Kožka, membrana tympani, Trommelhaut, Hautchen in Ohre: dob hártya.

Bubuš, a, m. v. Bubák.

Bučani, čan, f. *plur.* Butsán, *possessio. Comittatus Posoniensis:* Buschan: Butsány falu Posony Vármegyében.

Bučáňí, á, n. mugitus, boatus, ûs, m. das Brüllen: bögés, ordítás. *Syn.* Řičáňí, Ručáňí, *boh.* Bučeňí.

bučat, čal, čím V. I. *imp.* buč: mugire, boare: brüllen, wie ein Ochs: bögni, ordítani. *Syn.* řičat, ručat, *boh.* bučeti.

Bučáwáňí, á, n. *Verb.* ex *seq.*

bu-

bučáwať, al, ám, *freq.* ex bučát.
Bucek, cka, m. v. bucnati.
Buček, čku, m. *dem.* ex Buk.
† Bůček, čku, m. *dem.* v. Boček.
† Bučení, n. v. Bučání.
† bučeti, čel, čím, v. bučať.
Buch, u, m. fragor, is, m. sonus, i, strepitus, us, m. der Knall, Puff, harsogás, tsattogás, dörgés ropogás, zúgás, zuhogás zörgetés, zajgás, zendülés, zengés, hang zörgés, szó. *Syn.* Buchání Buchot. 2) verber, eris, n. plaga, ae, f. ictus, ûs, m. ictus pugni: Klatsch, Puff, Schlag, Faustschlag: verés, ütés. *Syn.* Buchnuťí. *Usus.* Možem gá eśče geden Buch widržať: multa pati possum: non mollis sum: ich kan noch einen Puff ausstehen: sokat türhetek.
buch! puff! puff, als ein Laut: puff. *Syn.* bac, fuk, swac, plesk. *Usus.* Buch ho o Zem etc.
Buchač, a, m. tumultuator, strepitator, is, m. Polterer, Lärmer, Klätscher: zörgö, zörgető, zajgó, zuhogó. 2) garrulus. morologus, vaniloquus, bucculentus, buccosus, i, m. blatero, garrio, bambalio, nis, confabulator, blaterator, is, m. Klatsche, plauderhafte Mannsperson, Pausback, Klätscher, Klatschermaul, Plapperer, Plappermaul, Plappertasche, Narrentheidiger, Schwätzer, Plauderer, pausbäckig: fetsegö, dadagó, nagy-száju, tsatsogó, rebesgető. *Syn.* Buchala gano, Blblač, Breptač, Breptawec, Gazičník, Klebetník, *vulg.* Tarač. *boh.* Plisťač, daremní Zwáč. 3) asper (praeceps) in dicendo: Polterer in Reden, Poltergeist, kemény (maró) beszédü.
buchaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Buchačka, i, f. tumultuatrix, strepitatrix, cis, f. Lärmerinn, Poltererinn, zörgöné, zörgetöné. *Syn.* Tréskačka. 2) garrula, vaniloqua, bucculenta, buccosa, ae, f. blateratrix, cis, f. Klatsche, plauderhafte Weibsperson, Klätscherinn, Klatschmaul, Schwätzerinn, Plaudererinn, Plappererinn: fetsegöné, dadagóné, nagy szájú személy, potyogóné, tsátsogóné, lotyogóné. *Syn.* Blblačka, Breptačka, Gazikula, klebetňica, *vulg.* Taračka. 3) v. Buchání. 4) sclopus, i, m. tubus jacularis puerorum, Klatsch Paustrohr, bozza-fa puska. *Syn.* Pukáč, Pukačka, Bambitka, Mordárka.
Búchačka, i, f. idem.
buchačňe *adv.* tumultuose, strepitose: mit Lärmen, lärmenhaft: háborogva, zenebonáson, zörögve, zörgetve. 2) garrule, loquaciter, cum garrulitate: schwatzhaft, klatschhaft, plapperhaft, plapperig: tsátsogva, tsevegve, fetsegve. kiáltva. *Syn.* blblawe, breptawe, klebetňe. 3) aspere, polterhaft, keményen, mardosva.
buchační, á, é, *adj.* tumultuosus, strepitosus, a, um: lärmenhaft, voller Lärmen und Unruhe, Getös verursachend: zörgös, zörgetös, zajgó, háborús, zörgölödö, tsatépatés, zenebonás, zürzavaros, háborgó, nyughatatlan. 2) garrulus. loquax: klatschhaft, plapperhaft, plapperig, schwatzhaft, geschwätzig: tsátsogó, fetsegö, tsengö. kiáltó, szó-szaporító. *Syn.* blblawí, breptawí, klebetní. 3) asper, a, um: polter-

terhaft in Reden. Kemény, zsémbes, zordon, darabos, embertelen, vastag, kedvetlen.

Buchačnosť, i, f. v. Buchačtwí.

buchačow, a, e, *adj. poss.* ex Buchač.

Buchačtwí, á, n. garrulitas, loquacitas, tis, f. Schwatzhaftigkeit, Klatschhaftigkeit, tsevegés, tsátsogás. *Syn.* klebetňictwí. 2) v. Bucháňí.

Buchal et Búchal, a, m. v. Buchač.

Buchala, i, m. idem.

Buchalka, i, f. v. Buchačka.

buchaní, á, é, *p. c.* ex buchať.

búchaní, á, é, *p. c.* ex búchať.

Bucháňí, á, n. cottabus, pultatio, nis, f. *Plaut.* das Klopfen, Anklopfen, kótogás, kótzogás. 2) strepitus, tumultus, sonitus, ûs, m. fragor strepitatio, tumultuatio, nis, f. das Lärmen (Lermen), Poltern, Geräusch, Getöß, Rasseln, Knallen, Klirren, Klang: zörgés, zörgetés, zajgás, zengés, zuhogás, tsatépaté, zenebona, zendülés, zúrzavár tsordúlés, zivatar. *Syn.* Buchot, Chlopot, Lomot, Štabarc, Štabarcowáňí, Šarwak. Tréšťáňí, Trešťot. 3) percussio ope pugni, manus: das Schlagen mit der Faust, oder Hand: ököllel-való verés. *Syn.* Buchnuťí. 4) blateratus, garritus, ûs, m. garrulitas, tis, f. blateratio, famigeratio, nis, f. das Klatschen, Schwätzen, Plaudern, Plappern, die Klatscherei, Plapperei: fetsegés dadagás, tsátsogás tsevegés, beszéllés, szószaporítás. *Syn.* Blbláňí, Brepťáňí, Klebeťeňí, *vulg.* Táráňí. 5) enunciatio. propalatio: das Ausschwatzen, Klatschen: kipetyegés, ki beszéllés. *Syn.* Wibucháňí, Wipoweďeňí, Wigeweňí, Wikričáňí. 6) oratio aspera: das Poltern, heftige Reden: kemény (zsémbes, zordon) beszéd. 7) oratio propera: das Poltern, hitzige Reden: siető beszéd.

Búcháňí, á, n. idem.

buchať, al, ám V. I. *imp.* chag: pultare, strepere: klopfen, anklopfen: kótogni: 2) sonare, strepere, strepitare, tumultuari: rauschen, Getöß (Geräusch, Lärmen) machen, lärmen, sich hören lassen, poltern, plumpen, schallen, ertönen, rasseln: zörögni, zörgetni. *Syn.* tréšťať, lomcowať, štabarcowať. *boh.* chramostiťi se, stromotiťi se. 3) caedere pugno, puffen, mit der Faust schlagen: ököllel verni. *Syn.* buchnúť. *Usus.* Po Chrbťe ňekoho buchať etc. 4) blaterare, garrire confabulari: schwatzen, plappern, plaudern: tsátsogni, tsevegni dadagni, kotyogni, trétsülni, rebesgetni. *Syn.* klebetiť, plesť, plužňiť, *vulg.* tárať, trizňiť, *boh.* plesťať. Do Wetra (we Spusť Sweta) buchať: extra chorum saltare *Suidas.* extra oleas ferri *Plato.* a re proposita dicere aliquid alienum; aliena, nec adrem pertinentia loqui, in die Welt reden, rendetlenül beszéllni. 5) enuntiare, propalare: ausschwatzen, ausplaudern, klatschen: ki-petyegni, ki-beszélni, ki-tsevegni, ki-mondani. *Syn.* wibuchať, wikričať wiwolať, wiwoláwať, wipoweďeť. 6) aspere (cum impetu) loqui: poltern, herauspoltern, im Reden: keményen beszéllni (szollani). 7) praecipitem esse (ruere) in dicendo, praecipitanter loqui: poltern, hitzig reden: sietve szóllani (beszéllni). Len buchag etc. 8) incedere

dere cum strepitu: schlarfen im Gehen: zörgetve menni, járni.

búchať, al, ám, idem.

Buchávání, á, n. *Verb.* ex seq.

bucháwať, al, ám, *freq.* ex buchať.

búcháwať, al, ám, *freq.* ex búchať.

† Buchhalter, a, et tra, m. v. Počtňík. Wiberač počtowní.

† buchhalterčin, a, o, *adj. poss.* v. počtňiččin.

† Buchhalterka, i, f. v. Počtňička, počtowna Wiberačka.

† buchhalterow, a, o, *adj. poss.* v. počtňíkow, počtowňíkow.

† Buchhalterstwí, n. v Počtňíctwí, počtowné Wiberactwí, Počtowňictwí.

buchnúť, chnul (chel), chňem V. P. *imp.* chňi, *de uno actu,* v. buchať. 2) O Zem buchnút, bušiť: adlidere terrae, ad terram dare *Plaut.* in terram statuere *Ter.* prosternere: zur Erde (zu Boden) werfen: földhöz ütni, tsapni, verni. 3) Buchlo ho Zeňidlo: amore nuptiarum captus est, er bekam Lust zum Heirathen, kedve jött a' házasságra. *II. rec.* buchnúť sa, o (na) ňečo: offendere, anstoßen, meg-botlani. *Usus.* Buchnul sa o Dwere, o Stol, etc. 2) Buchnúť (bušiť) sa o Zem: illidere se terrae; humi provolvi: sich zu Boden werfen: földhez ütni (tsapni) magát. 3) *tropice,* Do ňekoho sa buchnúť, capi alicuius amore, sich verlieben in Jemanden, valakibe bele szeretni, valakit meg szeretni.

búchnúť, chnul (chel), chňem, v. buchnůť. *II. rec.* búchnúť sa, v. buchnůť sa.

Buchnutí, á, n. v. Buchání.

Buchot, u, m. v. Buch, ex Buchání 1-*mo Nro.*

Buchta, i, f. placenta frixa, torta sphaerica (rotunda): Kugelhopf, der Pfannkuchen, Buchte, eine Art von Mehlspeisen: bukta. *Syn.* smažení koláč.

buchtárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Buchtárka, i, f. laganaria *fem.* laganorum coctrix: Buchtenweib, bukta-sütőné.

Buchtička, i, f. laganulum, i, n. eine kleine Buchte: buktátska.

Buchtík, u, m. idem.

Bučina, i, f. sylva faginea, Büchenwald, bik-fa erdő. *Syn.* Bukowí. *Usus.* Okolo Trenčina, zelená Bučina, etc. 2) v. Bukowina.

Bučíwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bučíwať, al, ám, *freq.* ex bučať.

Bucko, a, m. v. Bucek, bucnatí.

bucnaťe *adverb.* pinguicule, obese, crasse: feist, dick, fett: köptzösön, vastagon, kövéren.

bucnatí, á, é, *adj.* pinguiculus, obesus, ventriosus, crassiusculus, a, um: feist, bauchig, dick, fett: köptzös, kövér, meg-hízott, vastag. *Syn.* Bucek, Bucko, bruchatí, *boh.* mechatí.

Bucnatosť, i, f. pinguitudo, nis, f. pinguitia, ae, f. pinguities, crassities, ei, f. obesitas, tis, f. die Dicke, Fette, Fettigkeit, Bauchigkeit: köptzösség, kövérség, vastagság.

Bud, u, m. v. Buďeňí.

buď *conj.* aut, seu, sive, vel, oder, entweder, vagy, avagy. *Syn.* buďto, neb, aneb. *Usus.* Buď gá, neb ti: aut ego, aut tu: entweder ich, oder du: vagy én-

én, vagy te. 2) v. bár, *Usus.* Ale bud, (Bár bi bolo, nech ge) tak, gak prawíš: verum enim (enim vero) ita sit, ut dicis: es seye dem also, wie du sprichst: de légyen úgy, amint mondod. 3) v. budže.

Búda, i, f. taberna, ae, f. Bude, kleines Häuschen, zum Verkaufen: bódé, hajlék, áhol valamit árulnak. *Syn.* krámček, krámek. 2) casa, ae, f. tugurium, i, n. die Hütte, kunnyó, kalyiba. *Syn.* koliba. 3) nubilarium, i, n. nubilar, nubilare, is, n. Feldhütte, Wetterhütte, Feldschoppen: filegoria, szin, melly alá eső ellen ember vonja magát, fél-haj. *Syn.* Síň, Sopa, Folwárka.

Budár, a et u, m. cloaca, latrina, forica, ae, f. secessus, recessus, ûs, m. secreta loca, orum, *n. plur.* Abtritt, heimliches Gemach, Scheißhaus: per véta, árnyék (szaró)-szék. *Syn.* Srač, Sroň, Záchod, *vulg.* Hagzel, Sekrét. *Prov.* Z Budára Zámek (Budár Zámkem) robiť: arcem ex cloaca facere *Cic.* Rem, hominemve nimis laudibus magnificis attollere: etwas oder Jemanden über seinen Werth, über seine Verdienste loben: valamit, *vagy* valakit érdemén felöl détsérni.

Búdár, a, m. structor casarum, tuguriorum, tabernarum: Budenmacher, kunnyó (kalyiba) tsináló.

budení, á, é, *p. c.* exscitatus suscitatus, a, um: geweckt, aufgeweckt: fel-serkentetett, fel-ébresztetett.

Budení, á, n. suscitatio, exscitatio, nis, f. das Wecken, Aufwecken, die Weckung, Aufweckung: fel-ébresztés, fel-serkentés. *Syn.* Obudení, Zbudení.

Budič, a, m. suscitator, excitator, is, m. der Wecker, Aufwecker: fel-ébresztö, fel-serkentö. *Syn.* Buditel, Zbudzač.

budící, á, é, *part. praes.* suscitans, excitans, tis: weckend, aufweckend, fel-ébresztö, felserkentö.

Budíček, čku, m. exscitatorium, suscitabulum, i, n. der Wecker an der Uhr: fel-serkentö (ébresztö) az órán.

Budín, a, m. Buda, ae, f. *Metropolis Hungariae in Comitatu Pilisiensi*: der Ofen, eine Hauptstadt in Ungarn: Buda, *várossa.*

Budínčan, a, m. budensis vir, Ofner, von Ofen: budai (budáról-való) fi.

budínčančin, a, e, *adj. poss.* budensis feminae, der Ofnerinn gehörig, budai személyé.

Budínčanka, i, f. budensis *femina*, eine Ofnerinn, budai (budáról-való) személy.

budínčanow, a, e, *adj. poss.* budensis viri, dem Ofner gehörig, budai emberé.

budínsky *adv.* more budensi, ofnerisch, nach der Art der Ofner, budai módon (módra). *Syn.* pobudínsky.

budínský, á, é, *adj.* budensis, e: ofner, von (aus) Ofen, budai, budáról való. *Usus.* Budínské čerwené Wíno, budense rubrum vinum, budai vörös bor.

budiť, il, ím V. P. *imp.* bud: excitare, suscitare; wecken (aufwecken), aus dem Schlafe: felkelteni, fel-serkenteni, felébreszteni, fel-verni az álomból. *Syn.* obudiť, obúdzať, zbudiť, zbúdzať. *Usus.* Gách (gá sem) porád kričal, abi

bo

ho nebudili: assidue clamavi, ne ille excitaretur: ich schrie immer, man möchte ihn nicht wecken (aufwecken): én szüntelen kiáltottam, hogy fel ne keltenék (fel ne vernék) ötet. *II. rec.* budiť sa: expergisci, evigilare, excitari, suscitari: aufwachen, aus dem Schlafe, fel-serkenni, fel-ébredni. *Usus.* Dňes sem málo spal, porád sem sa budil: hodie parum dormivi, saepius somno solutus sum: ich schlief heute wenig, ich wachte alle Augenblicke auf: ma keveset aluttam, gyakran fel-serkentem.

Budíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

budíwať, al, ám, *freq.* ex budiť. *II. rec.* budíwať sa, *freq.* ex budiť sa.

Budka, i, f. *dem.* tabernula, casula, ae, f. tuguriolum, i, n. eine kleine Hütte, das Hüttchen: kunnyótska, kalyibátska.

budto *conj.* v. bud.

budúcí, á, é, *part. fut. temp.* futurus, proximus, posterus; a, um; insequens, tis: künftig, nächstkünftig: jövö, következendö, azután (leg-közelebb) való, léendö. *Usus.* Budúcu Nedelu (*boh.* příští Neděli), futura Dominica, proximo die dominico (solis); künftigen Sonntag, jövö (következendö) vasárnapon. *Prov.* O budúcé Weci sa starať: ultra peram sapere *Lucian.* cogitare de crastino.

budúcí *adj. omn. gen.* idem.

budúcňe *adv.* inposterum, postea, posthac, deinceps, in futurum: künftig, künftighin, ins Künftig, az után, ez után, annak (ennek) utánna, osztán. *Syn.* nabuduce, pozatim.

budúcní, á, é, *adj.* v. budúcí.

budže *conj.* sive, seu: mögen, akár, *Syn.* bud. *Usus.* Bud že geme, neb pigeme: sive edamus (manducemus), sive bibamus: wir mögen essen, oder trinken: akár együnk, akár igyünk.

Bugáček, čka, m. taurellus, parvus taurus: das Stierchen, ein junger Stier: bikátska. kis (fiatal) bika. *Syn.* Bugáčik.

bugačí, á, é, *adj.* taurinus, taureus, a, um: Stier-, dem Stier betreffend: bikából-való. *Usus.* Bugačé Maso, v. Bugačina.

Bugáčik, a, m. *dem.* v. Bugáček.

Bugačina, i, f. caro taurina, Stierfleisch, bika-hus. *Syn.* bugačé Maso.

Bugačisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex seq.

Bugák, a, m. taurus, i, m. ein Stier, bika. *Syn.* Bik, *vulg.* Bulo. *Prov.* Uš Bugák do Hága odešel. Uš swog swogu zanechal: abiit et taurus in sylvam *Theocr.* Veterem amicam deseruit amasius: die alte Amantinn hat schon der Schatz verlassen, a' régi mátkáját el-hagyta már a' szeretö. Pod Bugákem Tela hledáš: asini vellera quaeris, vom Esel willst du die Wolle bekommen, ökör alatt-is borjút keressz. *Par. Páp.* Tela pod Bugákem hledá. I galoweg krawe (Bugakowi) Tela bi podstrčil: v. galowí.

† **Bugla**, i, f. v. Kopa, Stoch.

* **Bugel**, glu, m. v. Praclik.

* **Buglár**, a, m. v. Praclikár. 2) v. Kopár, Stohár.

* **bugľárčin**, a, o, *adj. poss.* v. praclikárčin.

* **Bugláreňí**, á, n. v. Praclikáreňí.

* **buglárit**, il, ím V. I. *imp.* glar: v. praclikárit.

* Bug-

* Bugľárka, i, f. v. Pracľikárka.
* bugľárow, a, o, *adj. poss.* v. pracľikárow. 2) v. kopárow, ſtoһárow.
* Bugľarowáňí, á, n. v. Pracľikárowáňí.
* bugľárowať, rowal, rugem, *freq.* ex bugľárit, v. pracľikárowať.
* bugľárſki *adv.* v. pracľikárſki.
* bugľárſkí, á, é, *adj.* v. pracľikárſki.
* Bugľárſtwo, a, n. v. Pracľikárſtwi.
* Bugľíček, čku, m. *dem.* v. Pracľíčiček.
* Bugľík, u, m. *dem.* v. Pracľíček.
* Bugkiſko, a, n. v. Pracľičiſko, Pracliſko.

bugnaťe *adv.* v. bugňe 2-*o Nro.*

bugnatí, á, é, *adj.* v. bugní 2. *Nro.*

Bugnatoſť, i, f. v. Bugnoſť 2-*do Nro.*

bugňe *adv.* lascive, petulanter, insolenter: geil muthwillig: fajtalanúl, bujáúl. 2) luxurianter. geil: bövölködve, levelezve. *Syn.* bugnaťe. 3) ferociter, ferocienter proterve: muthig, munter, wild, frech: szilajul, vadúl, kegyetlenúl. *Syn.* ſwéwolňé, ſwémiſelňe.

Bugňeňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. v. Bugnoſť.

bugňeť, ňel, ňím V. I. *imp.* bugňi: lascivire, petulcire, petulantem (lascivum, lascivibundum) fieri: geil (ausgelaſſen) ſeyn, muthwillig werden: fajtalankodni, bujalkodni. 2) *de arboribus:* luxuriare, geil ſeyn, von Bäumen, Gewächſen: levelezni. bimbózni. 3) ferocire. ferocem fieri: wild, (muthig) werden: szilajkodni. szilajoskodni, nyughatatlankodni.

bugní, á, é, *adj.* petulcus, lascivus, protervus, lascivibundus, a, um, petulans, petulciens, tis: geil, muthwillig, frech: fajtalan, buja. bujalkodó, tsintalan. *Syn.* ſwéwolni, ſwémiſelní. 2) *de arboribus:* luxurians. tis: geil, von Bäumen, Gewächſen: bimbozó, levelezö. *Syn.* bugnatí. 3) ferox, cis; security ferociens, tis: muthig, munter, wild, z. B. ein Pferd: szilaj, vad.

Bugnoſť, i, f. protervitas, tis, f. protervia. petulantia, lascivia, ae, f. der Muthwille, die Muthwilligkeit, Frechheit: tsintalanság, fajtalanság. bujaság. *Syn.* Swéwolnoſť, Swémiſelnoſť. 2) *de arboribus:* luxuria, ae, f. luxuries, ei. f. Geilheit, der Bäume und Gewächſe: bimbózás, levelezés. *Syn.* Bugnatoſť. *Usus.* Tráwi Bugnoſť, in herba luxuries *Cic.* 3) ferocia, insolentia, ae, f. ferocitas, tis, f. Muthigkeit, Munterkeit, Wildheit: szilajság, vadság.

† Bůһ, *gen.* Boһa, v. Boһ.

Buk, u et a, m. fagus, i, f. *Caes.* fagus, us, *Virg.* die Buche, der Buchbaum: bik-fa, bük-fa. v. Grab. Čerwení Buk: fagus sylvatica *Linn.* Rothbuche: vörös bik-fa. *Syn.* Bukew, Bukwa, *Prov.* Zdrawí, gako Buk: sanior est pisce: friſch wie ein Fiſch: olly egeszséges, mint a' hal, mint a' mak.

Bukáč, a, m. onocrotalus, i, m. *Plin H. N.* Pelecanus onocrotalus *Linn.* anser nivis *Klein.* Schneegans, Kropfgans: vizi bika, vizben szamárúl böſſentő madár. *Syn.* wodné Tela. 2) Nočňí Bukáč, Ardea nycticorax *Linn.* Nachtrabe, Nachtreicher: éjjeli holló.

Bukál, a, m. baucalium, i, n. bombylius, i, m. *Plin. H. N.* poculum maius: Bokal, Bocal, Pocal; ein grosses Trinkglas zum Bewillkommen: nagy pohár. *Syn.* Bokál, welkí Pohár (welká Sklenica) k prwnému Priwítáňú.
† Bukáňí, n. v. Chrochtěňí.
† Búkáňí, n. v. Húkáňí.
† bukati, al, ám, v. chrochtať. 2) v. Kričať gako nočňá Sowa.
† búkati se, al se, ám se, v. hukať sa.
† Bukáwáňí, n. v. Chrochtáwáňí.
† Búkáwáňí, n. v. Húkáwáňí.
† bukáwati, al, ám, v. chrochtáwať.
† búkáwati se, al se, ám se, v. Húkáwať sa.
Bukew, kwi, f. v. Buk.
Bukow, a, m. sylva bohemici circuli Berauneusis, ein Wald im Berauer Kreise: bizonyos erdő tseh országban.
Bukowí, á, n. v. Bučina.
bukowí, á, é, *adj.* fageus *Plin. H. N.* faginus, fagineus, a, um *Cato.* büchen, aus Büchenholze, von Büchen: bik-fából való. Bukowé Drewo, v. seq.
Bukowina, i, f. lignum faginum, das Büchenholz, bik-fa. 2) tak rečené Stanowisko, Bukowina *portus*: Bukowina: bukovár, bukovina, kikötő hely.
Bukowka, i, f. i. e. bukowá Huba: fungus fageus, der Büchesschwamm, bük (bik)-fa gomba.
Bukwa, i, f. v. Buk.
Bukwica, i, f. glans fagina, Buchecker, Buchnuss, bik-mak. *Syn.* bukowá Žaluď. 2) Zelina: *a*) bílá Bukwica: v. Prwňička, *b*) Čerwená (brunatná) Bukwica, betonica serratula (purpurea), betonica officinalis Linn. vettonica, ae, f. *Plin. H. N.* Betonie, Betonienkraut: betóniafü seb-fü. *Aliud est*, Pretržňík, et Stožrnečko.
† Bukwice, f. idem.
Bukwička, i, f. *dem.* ex Bukwica.
Búla, i, f. tuber, is n. tumor, is, m. die Beule: daganat, tsomó pöffedék, fakadék. *Syn.* Hrča.
† Búle, f. idem.
Búlička, i, f. *dem.* ex seq.
Búlka, i, f. *dem.* tuberculum, i, n. das Beulchen, kis-daganat, tsomótska. *Syn.* Hrčka.
Bulla, i, f. bulla, ae, f. diploma tis, n. die Bulle, függő petsétes levél.
* Bulo, a, m. v. Bugák.
Bulowateňí, á, n. tuberatio, nis, f. das Schwellen, Pausen: dagadás, fel-dagadás.
búlowateť, tel, tím V. I. *imp.* wať: tuberare *Apul.* Beulen bekommen, schwellen, pausen: dagadni, fel-dagadni.
búlowatí, á, é, *adj.* tuberosus, a, um: voller Beulen: tsomós, fel-dagadt.
Bunda, i, f. rheno (reno), nis, m. *Caes.* Leibpelz, Leibbelz, Leibrock, Pelzrock, Belzrock, Pelz, Pelzkleid, Pelzkleidung Bunda: bunda: *Syn.* podšití kožuch, *boh.* pršňí Plíšek. Wlčá Bunda, i. e, Wlčúra, wlčí kožúch: Čuba, Šuba: pallium pelliceum lupinum, rheno lupinus, lupina, palla, ae, f. die Schaub, Wildschur, der Wolfsbelz, Wolfspelz: farkas bunda, farkas börböl-való suba.
Bundečka, i, f. v. Bundička.
Bundica, i, f. v. Bunda.
Bundička, i, f. *dem.* ex praec.
Bundisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Bunda.

Bú-

Búra, e, f. usitatius *dem.* **Búrka**, *boh.* **Búřе.**

Búrač, a, m. destructor, is, m. Niederreißer, rontó, omlító. *boh.* **Bořič.**

burací, á, é, *adj.* disjectivus, disjectorius, a, um: zum Einreißen dienlich, le-vonó, rontó, omlító. *Syn.* **wálací.** *boh.* **bořicí.** *Usus.* Búrací Hák, uncus incendiarius, hama, ae, f. *Plin. Ep.* Feuerhacken, zum Feuerlöschen: tsaklya, ház-fedél le-vonó öreg horog. Búrací Kus, ballista, catapulta, ae, f. Belagerungsgeschütz, szám szeréj.

búraný, á, é, *p. c.* destructus, dirutus, disiectus, disturbatus, ruinatus, a, um: eingerissen, niedergerissen, eingebrochen: el-rontatott, le-döntetett, rakásra omlított.

Búráňí, á, n. destructio, diruitio, demolitio, disjectio, disturbatio, ruinatio, nis, f. das Einreißen, Niederreißen, Einbrechen: el-rontás, le-döntés le-rontás, le-vetés, rakásra omlítás. *Syn.* Rúcáňí, Wáláňí. *boh.* Bořeňí et Búráňí. 2) luctatio, nis, f. das Ringen: küszködés, bajlódás, tusakodás. *Syn.* Pasowáňí, Mordowáňí.

búrať, al, ám V. I. *imp.* rag: diruere, destruere, demoliri, ruinare, disturbare, disjicere, aequare solo: einbrechen, niederbrechen, einreißen, niederreißen, von einander reißen, z. B. ein Haus, Gebäu: (földig) le-rontani, le-dönteni, le-omlítani. *Syn.* rúcať, wálať, *boh.* bořiti et búrati. *II. rec.* búrať sa: ruere, corruere, labi, collabi: einstürzen, einfallen, zusammenfallen: le-esni, le-omlani, le-roskadni, dölni. *Syn.* rúcať sa, wálať sa, *boh.* bořit se et búrat se. 2) luctari, ringen, küszködni, bajlódni, tusakodni. *Syn.* pasowať sa, mordowať sa.

Búratel, a, m. v. Búrač.

Búráwáňí, á, n. v. *nom. Verb.* ex seq. *boh.* Boříwáňí.

búráwať, al, ám, *freq.* ex búrať, *boh.* boříwati et búráwati. *II. rec.* búráwať sa, *freq.* ex búrať sa, *boh.* boříwati se.

† **Búře**, e, f. v. Búra, Búrka.

Burdár, a, m. veruutum, i, n. *Caes.* Spieß, Wurfspieß, spitziges Gewehr: vasas dárda, kópia. *Syn.* Kopiá, Končár, Sudlica. *boh.* Končíř, Sudlice.

† **Burdíř**, e, m. idem.

búrený, á, é, *p. c.* turbatus, a, um: beunruhigt, bestürzt gemacht; fel-háboríttatott.

Búreňí, á, n. tumultuatio, nis, f. tumultus, strepitus, ûs m. das Lermen, Poltern, Rumpeln: zenebona, zendülés, zerdülés, tsatépaté, zürzavar, fel-háborodás. *Syn.* Búcháňí, Lomoteňí, Tréskáňí, Treskot. 2) sollicitatio (provocatio) ad seditionem, das Empören, ingerlés (izgatás, kisztetés) a' zenebonára (fel-háborodásra, fel-támadásra). 3) turbatio, conturbatio, nis, f. Beunruhigung, Bestürzung: fel-háborítás, öszve-vesztés, zárás zavarás. *Syn.* Nesnadeňí, Nespokojnosť. *Usus.* Morské (Moru) Búreňí, aestus maris (marinus), der Ungestüm des Meers, Ebbe und Fluth: tenger habzása (járása).

† **Búřeňí**, n. idem.

Burgund, u, m. Burgundia, ae, f. Bourgogee, Burgund, Burgundia *tartomány.* *Syn.* burgundská Zem.

Burgundčan, a, m. burgundio, nis,

nis, m. ein Burgunder, burgundiai ember.
burgundčančin, a, e, *adj. poss.* burgundae, der Burgunderinn gehörig, burgundiai aszszonyé.
Burǵundčanka, i, f. burgunda, burgundica *femina*: eine Burgunderinn, burgundiai aszszony.
burǵundčanow, a, e, *adj. poss.* burgundionis, dem Burgunder gehörig, burgundiai emberé.
Burǵundia, e, f. v. Burǵund.
burǵundſki *adv.* burgundice, burgundiſch, burgundiaúl.
burǵundſkí, á, é, *adj.* burgundicus, burgundiacus, a, um: burgundiſch: burgundiai. *Usus.* Burǵundſká Zem, v. Burǵund. Burǵundſké Wíno, burgundicum vinum, Burgunderwein, burgundiai bor.
Burǵundſtwo, a, n. *collect.* burgundiones, die Burgunder, burgundiaiak.
Buric, a, m. concitator, turbator, is, m. Aufrührer, Aufwiegler: kísztető, fel-háborító, fel-indító. *Syn.* Nawadzač, Podwodník. 2) v. Buditel.
† Buřič, e, m. idem.
búrik, il, ím V. I. bur: strepere, tumultuari, rumpeln, poltern, lermen, zenebonát indítani, zendülni, zenegni, zörögni, zörgetni, lármázni. *Syn.* buchak, lomokit, Lomot robik tréſkak. 2) ad seditionem movere, excitare, sollicitare, commovere: empören Aufruhr machen: fel-háborítani, fel-indítani, a' fel-háborodásra kisztetni, izgatni. *Syn.* zborik, zbúrak, zbúrik, Bor zdwichnúk. 3) turbare, conturbare, perturbare: beunruhigen, beſtürzt machen: fel-háborítani, szét-vesztení, öszve zűrni, zavarni. 4) v. budik. *II. rec.* búrik ſa: seditionem movere, ſich empören, fel-háborodni, fel-zendülni, pártot ütni. 2) turbari, conturbari, perturbari: beunruhiget (beſtürzt) werden: fel-háborodni, meg-búsúlni, meg-indúlni, meg-bontatni, meg-háborítani. 3) v. budik ſa. *Usus.* Gako začal Paſtír trúbik, počali ſa Wſecci búrik.
† búřiki, il, ím, v. búrik. *II. rec.* búřit ſe: v. búrik ſa.
Búríwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
búríwak, al, ám, *freq.* ex búrik, *boh.* búřiwaki. *II. rec.* búríwak ſa, *freq.* ex búrik ſa.
Búrka, i, f. tempestas tonitralis (tonitrua edens, conjuncta cum tonitru) das Gewitter, Ungewitter, Donnerwetter: égi háború. *Usus.* Búrka ide, tempestas oritur, es kommt ein Gewitter, égi háború jön. Búrka ſa ſchádzá, nubes tonitrales coguntur, das Gewitter zieht ſich zuſammen, az égi háború öszve húzódik. Ge Búrka, tonat, fulgurat: es iſt ein Gewitter, es donnert; es blitzt: égi háború vagyon; zörög az ég, és villámlik. — Dňeſ nedám zato ňič, abi ſme nemali w Noci Búrku: hodie [illegible] probabiliter tempestas erit: heute kömmt gewiß ein Gewitter in der Nacht: az éjjel nyilván égi háború lészen. 2) tempestas turbulenta, procella: das Ungewitter: szélvész, fergeteg, háború. *Usus.* Morſká (na Mori) Búrka, procella, tempestas maris (maritima): Ungewitter auf dem Meere, tengeri szélvész, háború, fergeteg. Wetrowá Búrka, inác Wichor: turbo, inis, m. der Wirbel, Wirbelwind, Sturmwind, forgó szél. 3) seditio, nis, f. Aufruhr, Empörung,

Auf-

Aufſtand: párt-ütés, háború, támadás, zendûlés, fel-háborodás. *Syn.* Zbor, Zbúřeňí. *boh.* Buře. *Usus.* Búřku zdwichnúť, v. búřiť 2-*do Nro.* 4) tumultus, strepitus, ûs, m. turba, ae, f. Aufruhr, das Lärmen: zenebona, zendülés, tsatépaté, lármázás zürzavar, zérzúr, zivatar. *Syn.* Lomot. *Usus.* Ale hle nowá Búřka, i Zwada (Dohádka)! ecce autem nova turba, atque rixa! und da iſt eine neue Aufruhr und Empörung! ihol pedig új zürzavar, és veszekedés támad.

† Búřka, i, f. idem. 1. et 2-o *Nro.*

búřliwe *adv.* turbulente, tumultuose, turbate, confuse, confusim: unruhig, unordentlich, beſtürzt, verwirrt, ungeſtümm, ungeſtümmig, ungeſtümmlich: zürzavarúl, zavarossan, fel-háborodottúl, fel-háborodtúl, zenebonásan, fel-háborodtan. 2) seditiose, aufrühriſch, pártolkodva, támadásképen. *Syn.* odtrženliwe, rozbrogňe. 3) procellose, ſtürmiſch, ungeſtüm, fergetegesen. *boh.* bouřliwe.

búřliwí, á, é, *adj.* turbulentus, tumultuosus, seditiosus, a, um: unruhig, ſtürmiſch, Unruhe erregend, ungeſtüm, aufrühriſch: fel-háborodott, háborúság-szerző, háborúság. (háborúságra) indító, támadásra készitő, nyughatatlán. *Syn.* ſwárliwí, odtrženlíwí, rozbrogní, neſpokogní, podzbudzowní. 2) procellosus, a, um *Liv.* ſtürmiſch, voller Stürme, oder Sturm erregend: szélvészszel rakva, fergeteges. 3) turbulentus, turbidus, turbatus, confusus, a, um: verwirrt, zürzavaros, zavaros.

† búřliwí, á, é, *adj.* idem.

Búřliwoſť, i, f. turbulenta (seditiosa) conditio (natura): eine ungeſtüme (unruhige, aufrühriſche) Beſchaffenheit: zürzavaros (nyughatatlan) tulajdonság.

Burſet, u, m. v. Akſamet planí.

Búſow, a, m. Horňí Búſow, Superior Busovia, Oberpautzen ein Dorf im Bunzlauer Kreiſe, Felsö Busó. Dolní Búſow, inferior Busovia (*oppidum*), Unterpautzen, ein Städtchen: Alsó Busó.

† bůſti, bodl, bodu, v. pichať, pichnúť.

Butelia, e, f. lagena (rotunda), Bouteille, butela. *Syn.* Sklenica, Flaſka okruhla.

Butelka, i, f. *dem.* ex praec.

Butín, u, m. massa rotunda cum uvis passis et zemelis praeparata, ac cum embammate vinaceo dari solita: Bodin, Boutain: butín.

† Bůwol, a, m. v. Biwol.

† Bůžek, *gen.* Božka, m. *dem.* v. Božek.

* Buzikáň, a, m. v. Čakan.

* Buzoğáň, a, m. idem.

Bzdec, a, m. ventre crepitator, bombizator, is, m. ein Farzer, Furzer: fingó, poszogó, a' pap tyúkját el-ütö. *Syn.* Prdák, Prdlawec, Poprdák, Frfotač, Zabzdec, Prdoch, Prdúch, Poprdač.

Bzdeňí, á, n. crepitus (crepitatio) ventris, peditum, i, n. *Catull. vulg.* bombizatio: das Farzen, Furzen: poszogás, fingás. *Syn.* Prdeňí, Uprdnutí, Zabzdeňí.

bzdeť, del, d'm V. I. bzdi: pedere (pēdo, pĕpēdi, peditum) *Horat.* crepitare; crepitum ventris emittere, visire, *vulg.* bombizare: farzen, furzen, Blähungen von ſich geben (gehen laſſen): poszogni (-gok), finga-

fingani, a' szeleket ki-botsátani, a' pap tyukját el-ütni. *Syn.* prdeť, zabzdeť, uprdnúť sa, poprdať, frfotať. *boh.* bzdíti.

Bzdina, i, f. peditum, i, n. crepitus ventris, *vulg.* bombus, i, m. pedor, is, m. Furz, herausgelassene Blähung: fing, posz. *Syn.* Prd, Trt.

Bzdiňce, *genit.* ňec, *f. plur.* Botthfalva, Bzdienz, Botfalu.

Bzdinec, nca, m. locus pedito (crepitui ventris) idoneus, *vulg.* bombizatorium, i, n. Furzort, Farzenort: fingó hely.

Bzdinka, i, f. *dem.* ex Bzdina.

bzdinskí, á, é, *adj.* k. p. Bzdinské Wíno, crepitum ventris causans (*vulg.* bombizatorium) vinum, Furzwein, fingó bor.

† bzdíti, del, dím, v. bzdeť.

Bzdíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bzdíwať, al, ám, *freq.* ex bzdeť.

Bzdoch, a, m. crepitum ventris emittens, crepans, pedens, *vulg.* bombizator, is, m. Farzer, Furzer: fingó, poszogó. *Syn.* Lapuša, Prdlawec, Prdlák, Prdák, Poprdák, Trtek, Tetko, Trtkár. *Usus.* Odegdi preč, smradlawí (capowí) Bzdochu! apage, foetide hircce! weiche ab, du garstiger Geißbock! vakarj tovabb (menny-el) büdös bak!

Bzec, a, m. petulcus, i, m. nequam *indecl.* der Muthwillige, Leichtfertige: tsintalan, furtsa. *Syn.* Ǵzec, Nesnadník, Neposední, Nespokogník, Psec.

Bzeňí, á, n. nequitia, petulantia, ae, f. der Muthwillen, die Leichtfertigkeit: tsintalanság, furtsaság *Syn.* Ǵzeňí, Nesnadeňí, Nespokognosť.

bziť sa, il sa, ím sa V. I *imp.* bzi sa: petulcire, nequiculari, nequam esse, *vulg.* nequisare: muthwillig handeln (seyn); tsintalankodni. *Syn.* ǵziť sa, nesnadiť, Nesnádki robiť (wiwádzať), psiť sa.

Bzíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bzíwať sa, al sa, ám sa, *freq.* ex bziť sa.

bziwe, -wí, wosť: v. ǵziwe, -wí, -wosť.

Bzowičan, a, m. bozokiensis vir (homo), ein Bzowiker, bozóki ember.

bzowičančin, a, e, *adj. poss.* bozokiensis feminae, einer Bzowikerinn gehörig, bozóki asszonyé.

Bzowičanka, i, f bozokiensis femina, eine Bzowikerinn, bozóki asszony.

bzowičánow, a, e, *adj. poss.* bozokiensis viri, einem Bzowiker gehörig, bozóki emberé.

bzowicki *adv.* more bozokoviensi, bzowikermäßig, bozóki módon.

bzowický, á, é, *adj.* bozokiensis, e: von (aus) Bzowik, bzowiker: bozóki, bozókról-való.

Bzowik, u, m. Bozók, *oppidum Kis-Honthense*: Bzowik, ein Städtchen in Ungarn: Bozók, ***Mező-Város.***

Č.

* Čabrak, a, m. v. Čarbák.
* Čabrak, u, m. v. Šabrak.
* čabraný, á, é, *p. c.* v. čarbaný.
* Čabráňí, á, n. v. Čarbáňí.
* čabrať, ral, rem V. I. *imp.* ri: v. čarbať.
* Čabráwáňí, á, n. v. Čarbáwáňí.
* čabráwať, al, ám, *freq.* v. čarbáwať.
* Čabrinkáňí, á, n. v. Blúdeňí 2-*do Nro.*
* Čabrinkár, a, m. v. Bludár.
* čabrinkárčin, a, e, *adj. poss.* v. bludárčin.
* Čabrinkáreňí, á, n. v. Bludárstwí.
* čabrinkáriť, il, ím V. I. *imp.* kar: v. bludáriť.
* Čabrinkárka, i, f. v. Bludárka.
* čabrinkárow, a, e, *adj. poss.* v. bludárow.
* čabrinkárski *adv.* v. bludárski.
* čabrinkárski, á, é, *adj.* v. bludárskí.
* Čabrinkárstwí, á, n. v. Bludárstwí.
* Čabrinkárstwo, a, n. idem.
* čabrinkať al, ám V. I. *imp.* ag: v. blúdiť 3-*tio Nro.*
* Čabrinkáwáňí, á, n. v. Bludíwáňí.
* čabrinkáwať, al, ám, *freq.* v. bludíwať.
* čabrinkawe *adv.* v. bludárski.
* čabrinkawí, á, é, *adj.* v. bludárskí.
* Čabrinkawosť, i, f. v. Bludárstwí.
* Čača, i, f. v. krása.
* čačaňe *adv.* v. krásňe.
* čačaní, á, é, *adj.* v. krásní.
* Čačanosť, i, f. v. krása.
* Čacher, chrú, m. v. Čarowáňí 3-*tio Nro.*
* čachrený, á, é, *p. c.* v. čarowaný 3-*tio Nro.*
* Čachreňí, á, n. v. Čarowáňí 3-*tio Nro.*
* čachriť, il, ím V. I. *imp.* chri: v. čarowať 3-*tio Nro. II. rec.* čachrit sa: v. čarowat sa.
* čachrowaný, á, é, *p. c.* v. čarowaný 3-*tio Nro.*
* Čachrowáňí, á, n. v. Čarowáňí 3-*tio Nro.*
* čachrowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: v. čarowať *II. rec.* čachrowať sa: v. čarowať sa.
* čachrowňe *adv.* v. čarowňe 3-*tio Nro.*
* čachrowní, á, é. *adj.* v. čarowní 3-*tio Nro.*

Čachtice, tic, *f. pl.* Csejthe, *oppidum Provinciae Nittriensis*: Tschachtitz, Tsejte, *mezö város.*

† Čačka, i, f. v. krása. 2) v. Wíbornosť.

† čačkí, á, é, *adj.* v. krásní. 2) v. wíborní.

čadený, á, é, *p. c.* fumificatus, suffumigatus, fumo (fuligine) infectus, fumosus, fuliginosus, a, um: beräuchert, geräuchert, rußig gemacht (geworden): füstös, kormos, megfüstöltetett, füstölödett, füstösödett, kormoztatott. *Syn.* kadený, Dimem začerňený, od Dimu černí.

Čadení, á, n. fumificatio, suffumigatio, fumo (fuligine) infectio: das Räuchern, Beräuchern, Rußigmachen, die Räucherung, Beräucherung: megfüstölés, füstöltetés, kormozás. *Syn.* Kadení, Dímem (kadením) Začerňení. 2) *Nom. Verb. ex* čadiť sa: v. Čadnutí.

čadiť, il, ím V. I. *imp.* čad: fumificare *Plaut.* suffumigare, fumo (fuligine) inficere: räuchern, beräuchern, rußig machen: megfüstölni, kormozni *Par. Páp. Syn.* kadiť, Dímem začerňiť. *II. rec.* čadiť sa; v. čadnuť.

Čadíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

čadíwať, al, ám, *freq.* ex čadiť. *II. rec.* čadíwať sa: *freq.* ex čadiť sa.

čadnúť, dnul (del), dňem V. I. *imp.* čadni: fumificari, suffumigari, fumo (fuligine) infici, fuliginem (fumum) contrahere, fuliginosum (fumosum) fieri, reddi: rußig, (vom Rauche schwarz) werden, megfüstölödni, füstösödni, kormosodni, a' füsttöl feketedni. *Syn.* od Dimu sa čerňiť, čadiť sa.

Čadnutí, á, n. fumificatio, fuliginis (fumi) contractio, a fumo nigrescentia: das Rußigwerden, Schwarzwerden vom Rauche: megfüstölödés, füstösödés, kormoskodás, a' füsttől-való feketedés. *Syn.* od Dimu Čerňení, Čadení.

Cagch, u, m. materia, ae, f. *lanea, sericea. panno nonnihil subtilior*: der Zeug, etwas Gewirktes, das dünner ist als Tuch: matéria, valami szött jószág a' posztónál vékonyabb. *boh.* Cegch. 2) *vulg.* v. Znak.

* **Cagchmagster**, tra, m. v. Zbrogňičník.

* **cagchowaný**, á, é, *p. c.* v. značení.

* **Cagchowáňí**, á, n. v. Značeňí.

* **cagchowať**, chowal, chugem V. I. *imp.* chug: v. značit.

* **Cagchowáwáňí**, á, n. v. Značíwáňí.

* **cagchowáwať**, al, ám, *freq.* v. značíwať.

Cagka, i, f. Pták: v. Bíbic.

Čaháňí, á, n. extensio (porrectio) manus, Langung, Ausstreckung der Hand: kézkinyújtás, kiterjesztés. *Syn.* Saháňí. 2) v. Čáhnutí.

čahať, al, ám V.I. ag: manum extendere, porrigere: langen, die Hand bis wohin ausstrecken: a' kezét ki-nyújtani, kiterjeszteni. *Syn.* sahať. Do Misi čahať: extendere manum in patenam, in die Schüssel langen, tálba nyúlni. 2) v. čáhnuť.

čáhnúť, hnul (hel), hňem V.P. *imp.* hňi: capere, prehendere, tangere: greifen, angreifen: fogni, illetni, hozzá nyúlni. *Syn.* čahať, dočáhnúť, sáhnúť, dosáhnúť. Po Meči čáhnúť: arripere (capere) gladium. greifen nach dem Degen, a' kardot fogni. 2) v. čahať.

Čáhnutí, á, n. arreptio, captio, prehensio, apprehensio, tactio, nis, f. tactus, ûs, m. Greifung, das Greifen: fogás illetés, hozzá nyúlás. *Syn.* Čaháňí, Dočáhnutí, Sáhnutí, Dosáhnutí. 2) v. Čaháňí.

* **Čáka**, i, f. v. Dúfáňí Nádeg.

Čakan, a, et u, aclis, idis (aclys, ydis), f. *Virg.* cambuca, clava *Cic.* ae, f. caestus, ûs, m. rudis, is, f. die Keule

le, Kolbe zum Schlagen, Streitkolbe, der Kolb, das Rappir, Rappier, köpfiger Knittel: fejes bot, buzgány, buzogány, fokos *Pár. Páp. vulg.* Bozoǧáň, Buzoǧáň, Buzikáň, *boh.* Rončík, Palcát, Palice, Rapír. *Usus.* Ťažki Čakan: gravis clava, schwere Keule, nehéz buzogány *Pár. Páp.* Troklincowí Čakan: trinodis clava, dreinägelige Kolbe, három szegü *vagy* tollúfejes bot. *Par. Pap.* Čakanem sa bit, bogowat: bellare caestu, mit der (auf die) Keule streiten, buzogánnyal hadakozni, megütközni. 2) *boh.* v. Šibeňica.

Čakančeк, a et nečka, vel u, m. dem. ex Čakanek.

* Čakaňec, nca, m. v. Čekanec.

Čakanek, nka et nku, m. *dem.* clavula, clavella, ae, f. das Keulchen, Kolbchen: buzogányotska, fejes bototska. kisbuzogány. *vulg.* Bozogánek, Buzogének, Buzikánek.

* čakani, á, é, *p. c.* v. čekaní.

* Čakáňí, á, n. v. Čekáňí.

* Čakaňica, i, f. v. Čekaňica.

Čakaňisko, a, n. *contemt. et exaggerat. ex* Čakan. *vulg.* Bozoǧáňisko, Buzoǧáňisko, Buzikáňisko.

* Čakanka, i, f. v. Čekanka.

* čakat, al, ám V. I. *imp.* ag: v. čekat.

* Čakáwáňí, á, n. v. Čekáwáňí.

* čakáwat, al, ám, *freq.* v. čekáwat.

* čakawe *adv.* v. čekawe.

* čakawi, á, é, *adj.* v. čekawí.

* Čakawosť, i, f. v. Čekawosť.

† Čáko, m. *indecl.* v. klobúk.

* Caletka, i, f. v. koláč.

* caletkárčin, a, e, *adj. poss.* v. koláčkárčin.

* Caletkáreňí, á, n. v. koláčkárstwí.

* caletkárit, il, ím V. I. *imp.* kar: v. koláčkárit.

* Caletkárka, i, f. v. koláčkárka.

* caletkárow, a, e, *adj. poss.* v. koláčkárow.

* caletkárskí, á, é, *adj.* v. koláčkárskí.

* Caletkárstwí, á, n. v. koláčkárstwí.

* Caletkárstwo, a, n. idem.

* caletkowí, á, é, *adj.* v. koláčkowí.

Čalokez, i, f. Insula Cituatum, *seu* Cituorum: die Schütt: Tsallóköz. W Čalokezi: in Insula Cituorum, in der Schütt, Tsalló közben. Do Čalokeze: ad Insulam Cituorum, in die Schütt, Tsallóközbe.

Čalokezan, a, m. insulanus, cituus, i, m. cituas, atis, m. ein Schüttler, Tsallóközi ember.

čalokezančin, a, e, *adj. poss.* insulanae (cituae, cituatis) *feminae*, der Schüttlerinn gehörig, Tsallóközi asszszonyé.

Čalokezanka, i, f. insulana, citua, ae, f. cituas *femina*: eine Schüttlerinn, Tsallóközi asszony.

čalokezanow, a, e, *adj. poss.* insulani, citui, cituatis: dem Schüttler gehörig, Tsallóközi emberé.

čalokezanski *adv.* v. čalokezki.

čalokezanskí, á, é, *adj.* v. čalokezkí.

Čalokezanstwo, a, n. *collect.* v. Čalokeztwo.

čalokezki *adv.* v. čalokezki.

čalokezkí, á, é, *adj.* v. čalokezkí.

Čalokezstwo, a, n. *collect.* v. Čalokeztwo.

čalokezki *adv.* more insulano (cituatum, cituorum): schüttlerisch: tsallóközi módon. *Syn.* čalokezanski, počalokezski.

ča-

čalokezkí, á, é, adj. insulanus, cituus, a, um; insulanos (cituos, cituates) adtinens: die Schüttler betreffend, tsallóközi, tsallóközieket illető. Syn. čalokezanskí.

Čalokeztwo, a, n. collect. i, e. Čalokezaňi: insulani, citui, orum, cituates, tum, m. pl. die Schüttler, tsallóközi emberek, Tsallóköziek.

* Calta, i, f. v. koláč.

* Caltár, a, m. v. kolačkár.

* Caltarka, i, f. v. kolačkárka.

* caltárskí, á, é, adj. v. kolačkárskí.

* Caltárstwí, á, n. v. kolačkárstwí.

* Caltička, i, f. dem. v. koláček.

* caltowí, á, é, adj. v. koláčowí.

† Čalún, u, m. v. koberec.

† Čalúňík, a, m. v. koberčár.

Čambláč, a, m. loripes, edis, m. Plaut. varus, i, m. Hor. vatius homo Varr. Pand. Krummschenkel, krummbeiniger (krummfüßiger, grätschelnder) Mensch: horgas (löts, tsámpás)-lábú ember. Syn. čamblawí (kriwonohí) Člowek.

čamblawe adv. vare, vatie, loripes: krummbeinig, grätschelnd: horgas (löts, tsámpás) lábbal, tsámpáson. Syn. smatlawe.

čamblawí, á, é, adj. varus Horat. vatius Varr. a, um; loripes, edis: krummbeinig, einwärts (seitwärts) gebogne Schenkel (eingebogene Füsse) habend; oder der, dessen Füße von einander gedehnt sind, grätschelnd: horgas lábú, löts lábú, tsámpás lábú, görbe-lábú, kinek a' lábai bé-horgadtak. Syn. kriwonohí, rozlezlonohí, sirokonohí, smatlawí. Usus. Čamblawé (kriwé, rozlezlé, siroké, smatlawé) Nohi: crura vara vel vatia Varr. valgi pedes: von einander gebogne, gespannte oder gewachsene, auswärts gebogene oder gespannte oder gehende, einwärts oder seitwärts gebogne, krumme Schenkel oder Füße: horgas (löts tsámpás, bé-horgadtt, görbe) lábak. Čamblawími wíc, nežli roztezlími Nohi: cruribus potius varis, quam vatiis Varr.

Čamrdár, a, m. opifex lignellorum vel ossiculorum pro nodulis seu globulis fibulatoriis: Knopfhölzchenmacher, Knopfbeinchenmacher, der die Knopfhölzchen oder Knopfbeinchen macht: fa-vagy tsontgomb kerék tsináló.

† Čamrdáč, e, m. idem.

čamrdárčin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čamrdárka, i, f. uxor opificis lignellorum vel ossiculorum pro globulis fibulatoriis: Knopfhölzchenmacherinn, Knopfbeinchenmacherinn: fa-vagy tsontgomb kerék tsinálóné.

† Čamrdáčka, i, f. idem.

čamrdárow, a, e, adj. poss. ex Čamrdár.

Čanad, u, m. Csanadinum, Csanadum, i, n. Tschanad, ein Städtchen in Ungarn: Tsanád.

Čanadčan, a, m. Csanadiensis homo, ein Tschanader Mensch, tsanádi ember.

čanadčančin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čanadčanka, i, f. Csanadiensis femina, eine Tschanaderinn, tsanádi aszszony.

čanadčanow, a, e, adj. poss. ex Čanadčan.

čanadskí, á, é, adj. csanadiensis, e: tschanader, tsanádi. Čanadská Stolica: Comitatus Csanadiensis, das Tschanader Ko-

Komitat, die Tschanader Gespannschaft: Tsanád Vármegye.
Čanadské Biskupstwo: Dioecesis (Episcopatus) Csanadiensis, Tschanader Bisthum, Kirchensprengel: Tsanádi Megye, Püspökség.
† Čank, u, m. v. Zubadlo.
* čankaní, á, é, *p. c.* v. klamaní.
* Čankéní, á, n. v. klamání.
† Čankár, e, m. v. Zubadlár.
* čankat, al, ám V. I. *imp.* ag: v. klamat.
* Čankáwání, á, n. v. klamáwání.
* čankáwat, al ám, *freq.* v. klamáwat.
* čankawe *adv.* v. faleśne, klamawe.
* čankawí, á, é, *adj.* v. faleśní, klamawí.
* Čankawost', i, f. v. Faleśnost', klamawost'.
Čap, a, m. caper, hircus, i, m. der Bock, Geißbock, Ziegenbock: bak, ketske-bak, tzáp. *Par. Pap.* *Syn.* kozel. *Prov.* Čapa dogit. Čapowi Sito (Frotek, Dogelňicu) podkládat: mulgere hircum, cribrum hirco supponere, iungere vulpes. *Lucian Virg.* Rem absurdam facere. Qui Bavium non odit, amet tua carmina Maevi; atque idem iungat vulpes, et mulgeat hircos: etwas ungeräumtes thun: valami éktelen dolgot tenni, éktelenséget követni-el. — Čapa Zahradníkem sprawit. Owcu Wlku poručit. Slaninu na Psa zwerit: committere lupo ovem, den Bock zum Gärtner setzen, ebre bízni a' hájat. 2) i. e. nečistotní, nespiderní, smradlawí Člowek, hircus *Plaut.* sordidus (sqallidus) homo: ein unreinlicher Mensch, stinkender Bock: purutya (tisztátalan) ember. 3) Drewení Čap, pre Remeselníkow, na Leśení, kresání, Pílení etc. vara, ae, f. *Vitrur.* cantherius (fabrorum), i, m. *Par. Pap.* Bock, eine aus Queerhölzern bestehende Maschine, vierfüßiges Gestelle, etwas darauf zu legen wie z. B. Sägebock: fa ketske-bak; ketske, mellyen a' fát faragják, füxészelik *Par. Pap.* 4) Železní Čap, k. p. Kuchinskí Čap: cantherius focarius *Par. Páp.* hircus focalis: Küchebock: vas matska a' tüzhelyen. *Par. Páp.* konyha-ketske, konyha-bak. Posťelní Čap: cantherius lecticarius, hircus lecticalis: Bettbock: ágyi vas ketske, vas matska.
† Čáp, a, m. v. Bocaň.
čápaní, á, é, *p. c.* iniectus, ingestus, proiectus, a, um: eingeworfen, hineingeworfen: béhántt, hányatott, vettetett. *Syn.* hádzaní, pohádzaní. 2) v. bití.
Čápání, á, n. injectio, projectio, ingestio, nis, f. Einwerfung, Hineinwerfung: bé-hányás, bé-vetés. *Syn.* Hádzání, Pohádzání. 2) v. Bití. 3) Čápaní (seba samého) we Wode: jactatus (jactatio, projectio) sui in aqua: das Manschen im Wasser, vizben-való hányás 's vetés, hánkódás, hányakodás, hánygolódás, hányódás; maga mindenfelé hányása, 's vetése a' vizben. *Syn.* Čapkání. 4) Čapkání, w Blate: ambulatio (incessus, volutatio) in luto: das Gehen (Hergehen, Einhergehen; Wälzen, Herumwälzen) im Kothe: sárban-való gázolás (gázolódás, járás menés, jövés). *Syn.* Čapkání.
čápat, pal, pem (pám) V. I. *imp.*

imp. pag: ingerere, iniicere, proiicere: einwerfen, hinein werfen: bé-hányni, bé-vetni. *Syn.* hádzat, pohádzat. Wsecko do seba cápe: omnia in se injicit, in stomachum ingerit. 2) v. bit (bigem) 1-*mo* *Nro.* *II.* *rec.* cápat sa we Wode: fluctuare (exsultare, se iactare, se proiectare) in aqua: manschen sich hin und her werfen, im Wasser, a' vizben hánkódni, hányakodni, hánygolódni, hányódni; magát mindenfelé hányni 's vetni a' vizben. *Syn.* capkat (hádzat, trepat) sa we Wode. 2) W Blate sa cápat: ambulare (incedere, volutari) in luto: gehen (hergehen, einhergehen, sich wälzen, sich herumwälzen) im Kothe: a' sárban gázolni (gázolódni, járni, jönni, menni). *Syn.* capkat sa. *III. passive.* Cápe sa to wsak do Zalúdka, ale skodi.

čapatí, á, é, *adj.* compressus, latus, planus, a, um: breit flach, platt: lapos, szélés. *Syn.* pleskatí, ploskatí, ploskawí, ploskí, širokí. *Usus.* Čapatí (opičí, pleskatí, ploskí) Nos: resimus (compressus, latus, simius) nasus, eine flache (platte) Nase, lapos (majom) orr. Čapatá Hruška, i. e. Pásowka: turbinatum pyrum, die Zapfenbirne, lapos körtvély. *Aliud est* dlúhonohí, et širokonohí. 2) *vulg.* v. šupatí.

Cápáwání, á, n. *nom. Verb.* ex *seq.*

cápáwat, al, ám, *freq.* *ex* cápat. *II. rec.* cápáwat sa: *freq.* ex cápat sa.

Capček, a, et pečka, m. *dem.* *ex* Capek.

Capčík, a, m. idem. *Gentilitie* kaprinai.

Cápečka, i, f. *dem.* ex Čápka: mitella *Cic.* galeria, galericula. mitrula *Solin.* mitrella, ae, f. parva mitra, galericulum, galericum, i, n. *suet.* eine runde Bedeckung des Haupts, das Käppchen, Käpplein, Mützchen, Mützlein, eine kleine Mütze, *vulg.* das Kappl: sapkátska, süvegetske *Par. Pap.* sipkátska, tsápkátska. *Syn.* Čapička, *boh.* Čepička, Karkulka. *Usus.* Kňezká Čápečka (*vulg.* Rapucia, Rapucium): capitium *Var.* galericulum caputium (*communiter*), i. n. pileolus, i. m. mitella: Pfaffäppchen, Käpplein: pap-sapkátska, pap-süvegetske *Par. Pap.* Nočňá Čápečka: mitella nocturna, Nachtmützchen, éjjeli sipkátska, háló süvegetske.

Capek, pka, m. *dem.* *ex* Cap: hirculus *Catull.* hircellus, haedillus (hoedillus) *Plaut.* haedulus (hoedulus) *Iuvenal.* haedus (hoedus) *Cic.* i, m. das Böckchen, Böcklein, Geißböckchen, junger Ziegenbock: gödölye, bakotska, ketske-bakotska *Par. Pap.* *Syn.* kozka, kozlátečko, kozlátko.

capí, á, é, *adj.* v. capowí.

Capica, i, f. v. Čápka.

Capička, i, f. *dem.* *ex praec.* v. Čápečka.

Capina, i, f. caro hircina, das Bocksfleisch, tzáp (bak)-hús. *Syn.* capowé Maso, Capowina, kozlowina, Mrcina. 2) i. e. capowá Koža, kozlowina: pellis hircina, Bocksfell, Bockshaut, Bocksleder: bakbör, tzáp-bör. *Par. Pap.* 2) i. e. capowí Smrad: hircus, i, m. *Horat.* hircinus foetor: der Bocksgestank, bak-büz. Capinú smrdet:, olere hircum *Horat.* hircosum esse *Plaut.* stinken, wie ein Bock; ein Bocksge-

gestank haben: bak - büzünek lenni, ollyan büdös, mint a' ketske - bak.

Capinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Capinka, i, f. *dem. ex praec.* i. e. capkowé Maso: caro haedina, Böckchenfleisch, gödölye-hús. 2) i. e. capkowá kožka, kozlacina: haedina pellicula *Cic.* Böckleinfell, gödölye-bőr.

Čapínosek, *gen.* Čapéhonosku, m. Zelina: geranium (-nion) *Linn. Plin. H. N.* i, n. gruinaria, ae, f. der Storchschnabel, Storchenschnabel, eine Pflanze: daru orrú fű. *Par. Páp. Syn.* Bocanň'nosek. *Usus.* Capinosek pižmowí, Geranium moscatum *Linn.* Capinosek smradlawí Geranium Robertianum *Linn.*

† **Čapínůsek**, *gen.* Čapíhonůsku, m. idem.

Čápka, i, f. mitra *Lucret. Virg.* mitella *Cic.* galera, ae, f. galerus, i, m, et galerum *Varr. Virg. Suet.* galericulum *Suet.* capitium *Varr.* i, n. rotundum capitis tegumentum pro viris: die Mütze, Haube, Kappe, das Käppchen, Käpplein, *vulg.* Kappl, eine runde Kopfbedeckung in Gestalt einer Haube, dergleichen Priester trugen, z. B. Flamen dialis, etc. auch Andre, z. B. im Felde, auch beim Ausgehen auf die Gasse: sapka, süveg *Par. Páp.* sipka tsápka. *Syn.* Čapica, *boh.* Čepice, karkule. *Usus.* Baranča (barančená, z barančích kožek) Čápka: galerus agninus, mitra agnina: Lammmütze, Pelzmütze, aus Pelz gemacht, die den Kopf haubenförmig bedeckt, und mit Bändern am Kinne zugebunden wird: bárány-sapka. — Biskupská Čápka (Čapica): v. biskupskí. Futrowaná (podfutrowaná, podšitá) Čápka: subducta mitra, gefutterte Mütze, bélelt sapka. Kožkami futrowaná Čápka: galerus pelliceus, mitra pellicea (pelliculis munita: Pelzmütze, mit Pelz gefuttert: bőrrel (bőrötskékkel) bélelt sapka. — Kňezká Čápka: camaura, mitella, ae, f. galerus, et galerum *varr.* Priestermütze, Priesterhaube, das Priesterhäubchen, *vulg.* Pfaffenhäubl: pap-sapka (sipka, tsápka). *vulg.* kamaura. Končitá (špicatá) Čápka: galerus picatus, Pechhaube, Pechkappe, Pechmütze: hegyes sapka. Kožená Čápka: cudo, et cudon, onis, m. *Sil.* galerus pelliceus, mitra pellicea, galea, ae, f. lederne Mütze (Kappe), ein Helm: bőr-sapka, bőr sisak *Par. Páp. Syn.* Lebka, *boh.* Helm, Helmelin: Nočná Čápka (Čepec noční): vitta nocturna, die Schlafhaube, éjjeli sapka, háló süveg (fejkötő). Čápka na Hlawe magící: galeritus *Prop.* a, um: mit einer Mütze (Haube etc.) bedekt, sapkás. 2) *boh.* v. Čepček. 3) v. klobúk.

čapkaní, á, é, *p. c.* madefactus, humectatus) a: um: benetzt: meghintetett, meg-vizezett, meg-nedvesíttetett. *Syn.* pomáčaní.

Čapkáňí, á, n. humectatio, madefactio, nis f. Benetzung, das Benetzen: megvizezés, meghintés. meg-nedvesítés. *Syn.* Máčáňí, Pomáčáňí.

Capkáňí, á, n. w Blaťe, we Wode: v. Cápáňí 3., et 4-o *Nro.*

capkať sa, al sa, ám sa, V. I. *imp.* ag sa, w Blaťe, we Wode: v. cápať sa.

čapkať, al, ám V. I. *imp.* ag, *cum acc. et instrum.* Hlawu Wínem, neb Wodú: humecta-

ctare, madefacere, *caput vino vel aqua:* benetzen, naß machen, den Kopf mit dem Weine oder Wasser: meg-hinteni, megvizezni, megnedvesíteni a' fejét borral *vagy* vézzel. *Syn.* máčať, pomáčať. *II. rec.* čapkať sa, madefacere se, sich benetzen, sich naß machen, meg-hinteni (meg nedvesíteni) magát borral *vagy* vízzel. *Syn.* pomáčať (máčať) sa.

Čapkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

čapkáwať, al, ám, *freq.* ex čapkať. *II. rec.* čapkáwať sa *freq.* ex čapkať sa.

capkowí, á, é, *adj.* haedinus (hoed.) a, um: von jungen Ziegenböcken, gödölyéböl-való. *Syn.* kozlací. Capkowá kožka, capkowé Maso: v. Capinka.

capowí, á, é, *adj.* hircinus hirquinus), a, um: von (aus) Bock oder Böcken, Bocks: ketske-bakhoz való, ketske-bakból való, baki, ketske-baki. *Syn.* capí, kozlowí. *Usus.* Capowá Brada: barba hircina *Plaut.* Bocksbart, bak-szakál. Capowá Hwězda: hircinum sidus *Brud.* caper: Steinbock, bak, *tsillagzat.* Capowá koža (kožka): v. Capina 2-*do Nro.* Capowá krw: sanguis hircinus *Plin. H N.* Bocksblut, bak-vér. Capowé Maso: v. Capina 1-*mo Nro.* Capowé Nohi magící: hircipes, edis *Mar. Cap.* bockfüßig, baklábú.

Capowina, i, f. v. Capina.

Čar, u, m. v. Čarowáňí 3-*tio Nro.* 2) v. Bosorstwí.

Čára, i, f. linea, ae, f. ductus, tractus, ûs, m. eine Linie, ein Strich, z. B. der Feder, des Pinsels, etc. linea, linia *Par. Pap.* vonás. *vulg.* Linaga, Linagka. *Plur. Nom.* Čári, *gen.* Čar: lineae, arum: die Linien, Striche: liniák, vonások. Čáru robiť (urobiť, učiňiť, sprawiť, táhať, táhnúť): lineam ducere, Strich machen, egy vonást tenni (húzni) líniát húzni. *Prov.* Ňekomu pres Počti Čáru preťáhnúť, i. e. Usta utreť, Chúť premeňiť: turbare rationes (conceptus) alicujus; fraudare aliquem genio suo: Strich machen durch die Rechnung Jemandes, valaki számodásán kereszt-vonást tenni; valaki kedvét (szándékát) el-rontani (meg-gátolni), száját megtürölni. — Od Čári (od Prwopočátku, od Abecedi) začať: a linea incipere *Aristot.* Ab ipso rei exordio summere initium: vom ersten Ursprung anfangen, első eredetétöl kezdeni. 2) ordo, series, linea: die Linie, Reihe: sor, rend. *Syn.* Rádek, Porádek, *vulg.* Linaga. *Usus.* Čára krwnosťi, i. e. koleno, Pokoleňí: gradus (linea) consanguinitatis, Linie der Verwandtschaft, atyafisági linea (iz). Čára otcowská; Prátelstwí po Otcowi, Pribuzenstwí po Mečí: linea paterna, Vaterlinie, Geschlecht vom Vater her: atyai linea, atya után-valo atyafiság. Čára mačerinská; Prátelstwí po Maťeri, Pribuzenstwí po Praslici: linea materna, Mutterlinie, Geschlecht von der Mutter her: anyai linea, anya után-való atyafiság. Čára wichádzagíca (wíchadzna, wistupná, wstupná): linea, adscendentium, aufsteigende Linie, fel-menö linea. Čára schádzagícá (schádzačná, zestupná): linea descendentium, herabsteigende Linie, le-menö li-

linea. Rowná (nerowná) Čára: linea aequalis (inaequalis), gerade (ungerade) Linie, egyaránsó (nem egy számú, nem egyaránsó) linea. W gedneg Čári: uno ordine, una serie, in una linea: in einer Linie (Reihe), egy lineában (sorban, izben, izromban). 3) v. Bosorstwí.
čáraní, á, é, *p. c.* v. čarowaní 1-*mo Nro.*
Čáráňí, á, n v. Čarowáňí 1-*mo Nro.*
Čarapár, a, m. pedestris miles, Infanterist, gyalog katona, tsarapár. *Syn.* Bakančoš, Pechotňík, Pechúr.
čarapárow, a, e, *adj. poss.* ex praec.
čárať, al, ám V. I. *imp.* ag: v. čarowať 1-*mo Nro.*
čarbaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Čarbačka, i, f. male scribens *femina*. Kraklerinn, Schmiererinn, schlechte Schreiberinn, firkálóné, roszsz iróné. *Syn.* Čabračka, Mazačka. 2) v. Čarbáňí.
Čarbák, a, m. malus scriba (scriptor). male scribens: ein Krakler, Schmierer, schlechter Schreiber, der schlecht schreibt: firkáló roszsz író. *Syn.* Čabrač, Čabrák (a), Mazač, Mazák (a).
čarbákow, a, e, *adj. poss.* ex praec.
čarbaní, á, é, *p. c.* male scriptus, a, um: gekrakelt, geschmirt, schlecht geschrieben: firkáltt, firkáltatott, roszszúl irtt (iratott. irattatott). *Syn.* čabraní, mazaní.
Čarbáňí, á, n. mala scriptio (scriptura), das Krakeln, Schmieren, ein schlechtes Schreiben, die Kraklerei, Schmiererei: firkálás, roszsz (tsúnya) irás. *Syn.* Čabračka, Čabráňí, Čarbačka, Firkowáňí, Mazačka Mazáňí.
čarbať, bal, bem (bám) V. I. *imp.* bag: male scribere, krakeln, schmieren, schlecht schreiben: firkálni, roszszúl irni. *Syn.* čabrať, firkowať, mazať. Ňečo do Kňižki čarbať, načarbať: libro quidpiam illinere, etwas ins Buch schmieren, valamit a' könyvbe firkálni (irni, bé-irni).
Čarbáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
čarbáwať, al, ám, *freq.* ex čarbať.
čarbawe *adv.* male (sordide) scribendo, kraklerisch, schmiererisch, schmierig, schmuzig (schlecht) geschrieben: firkálva, roszszúl (tsúnyáúl) írva. *Syn.* čabrawe, mazawe. 2) v. čarbawe.
čarbawí, á, é, *adj.* male (sordide) scribens, krakelnd, schmierend, schlecht (schmuzig) schreibend: firkáló, roszszúl iró. *Syn.* čabrawí, mazawí. 2) v. čarbawí.
Čárčička, i, f. *dem. ex* Čárka: parva lineola, ein kleines Strichelchen, Strichlein: vonásotska, kis vonáska (lineátska).
Čárečka, i, f. idem.
Čari, *gen.* Čar, f. *pl.* v. Bosorstwí.
Čárka, i, f. *dem.* lineola, ae, f. parva linea: das Strichlein, Strichelchen, eine kleine Linie: vonáska, lineátska, liniátska. *vulg.* Linagečka Linagka.
Čarmarečňík, a, m. mango, nis, m. *Mart. Quint. Plin H. N.* ein Händler, der mit etwas handelt, z. B. mit Balsam und Salben, mit Edelsteinen, mit Menschen, mit Weine etc. und daher diese Waare zustutzt: martalótz, a' ki embert, lovat, *vagy* egyebet lop, el-ád, *vagy* tserél.

čar-

čarmarečníkow, a, e, adj. poss. ex seq.
† čarodegní, á, é, adj. v. bosorkí.
† Čarodegnice, f. v. Bosorka.
† Čarodegnictwí, n. v. Bosorstwí.
† Čarodegník, a, m. v. Bosorák.
† čarodegníků et ůw, owa, owo, adj. poss. v. bosorákow.
čarodelne adv. v. bosorsky.
čarodelní, á, é, adj. v. bosorský.
Čarodelnica, i, f. v. Bosorka.
čarodelniččin, a, e, adj. poss. ex Čarodelníčka: v. bosorčin.
čarodelničin, a, e, adj. poss. ex Čarodelnica: v. bosorčin.
Čarodelníčka, i, f. v. Bosorka.
čarodelnícki, adv. v. bosorsky.
čarodelnícký, á, é, adj. v. bosorský.
Čarodelníctwí, á, n. v. Bosorstwí.
Čarodelník, a, m. v. Bosorák.
čarodelníkow, a, e, adj. poss. v. bosorákow.
čarowaní, á, é, p. c. lineatus, lineis signatus, a, um: gelinirt, lineázott, liniázott, liniáltt. *Syn.* čáraní, *vulg.* linagowaní, liniowaní, trahowaní, natrahowaní. Čarowaní (načarowaní) Papír: charta lineis exarata (descripta), gelinirtes Papier, liniázott papiros. 2) v. bosorowaní 3) commutatus, permutatus mutatus, cambiatus: getauscht, tseréltt, tseréltetett, tokmáltt, tokmáltatott, tukmáltt tukmáltatott. *Syn.* fragmočení, zafragmočení, premeňení, zmeňení, *vulg.* čachrení, čachrowaní.
Čarowání, á, n. lineatio, lineis signatio, linearum exaratio (descriptio, productio, ductus, tractus): das Liniren, lineázás, liniázás, liniálás, vonás. *Syn.* Čáraní, Načáráňí, Načarowáňí, *vulg.* Linagowáňí, Liniowáňí, Trahowání Natrahowáňí. 2) v. Bosorowáňí. 3) comutatio, permutatio, mutatio, cambiatio, cambium, i, n. das Tauschen, der Tausch: tsere, tserélés, tokma, tokmálás, tukma, tukmálás *Par. Páp. Syn.* Čar, Fragmočeňí, Zafragmočeňí, Premeňeňí, Zmeňeňí, *vulg.* Čacher, Čachrení, Čachrowáňí.
čarowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: lineare, lineis exarare (describere, signare), lineas ducere (producere, trahere): liniren, Linien ziehen: linéazni, liniázni, liniálni. *Syn.* čárať, *vulg.* linagowať, liniowať, trahowať, natrahowať. 2) v. bosorowať. 3) ňečo z ňekým čarowať: commutare, permutare rem cum aliquo: tauschen mit Jemanden, etwas fürs andre geben: tseréllni valakivel valamit, tokmálni, tukmálni *Par. Páp. Syn.* fragmočiť, zafragmočiť, premeňiť, zmeňiť, *vulg.* čachriť, čachrowať. Širáki čarowať: permutare pileos, mit den Hüten tauschen, kalapokat tserélni. *Prov.* Nechcelbich s ňím čarowať: nolim sortem cum illo permutare (esse illius loco). ich wollte nicht mit ihm tauschen, in Ansehung des Schicksals: nem akarnék véle tserélni. *II. rec.* čarowať sa, na (ze) Širáki: permutari inter se, *pileos*: tauschen mit einander, i. e. unter sich, z. B. mit den Hüten: tserélni egymással, *kalapokat. Syn.* fragmočiť sa, *vulg.* čachriť sa, čachrowať sa.
čarowňe *adv.* lineando, signando

do lineis, ducendo (trahendo) lineas: linirend, Linien ziehend: lineázva, liniazva, liniálva. 2) v. bosorſki. 3) commutative, permutative, cambialiter, per cambium: tauſchend, tauſchungsweiſe, durch den Tauſch: tserélve, tserébe, tserében, tsereképen, tokmálva, tukmálva. *Syn.* fragmočňe, zmenňe, *vulg.* čachrowňe.

čarowní, á, é, *adj.* lineis plenus, lineosus, a, um. linienvoll, lineákkal (liniákkal) tellyes. 2) v. bosorſkí. 3) commutativus, permutativus, cambialis, e; ad cambium pertinens: tauſchförmig, durch den Tauſch geſchehend, zum Tauſche gehörig, den Tauſch betreffend: tseréltt, tserés, tsereképenvaló, tserét illető. *Syn.* fragmoční, zmenni, *vulg.* čachrowni. 4) commutativus, permutativus, libenter commutans (permutans, cambians: tauſchig, gern tauſchend, der gern tauſcht: örömest tserélő, tserés. *Syn.* rád čarugící.

Čarowňica, i, f. v. Čarowňička.

čarowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňička.

čarowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňica.

Čarowňička, i, f. commutatrix, permutatrix, cambiatrix, icis, f. Tauſcherinn, die tauſcht: tserélőné, tokmálóné, tukmálóné. *Syn.* Čarowňica, Fragmočňica, Fragmočňička, *vulg.* Čachrowňica, Čachrowňička. 2) lineatrix, linearum ductrix, quae lineas ducit (signat lineis): Linienzieherinn, die linirt, Linien zieht: lineazóné, liniázóné, liniálóné. *Syn.* Čarowňica, *vulg.* Linagowačka Liniowačka, Trahowačka, Natrahowačka. 3) v. Bosorka.

čarowňicki *adv.* v. bosorſki.

čarowňickí, á, é, *adj.* v. bosorſkí.

Čarowňictwí, á, n. v. Bosorſtwí.

Čarowňík, a, m. commutator, permutator, cambiator, is, m. Tauſcher, der tauſcht: tserélő, tokmáló, tukmáló. *Syn.* Fragmočňík, Premenec, Zmenec, *vulg.* Čachrec, Čachrowač, Čachrowňík. 2) lineator, ductor (tractor) linearum, qui lineis signat (lineas ducit, trahit): Linirer, der linirt (Linien zieht): lineázó, liniázó, liniáló. *vulg.* Linagowač, Linagowňík, Liniowač, Liniowňík, Trahowač, Natrahowač. 3) v. Bosorák.

Čarowňík, u, m. linea, regula, ae, f. amussis, is, f. lineale, is, n. das Lineal, die Richtſchnur: liniázó-fa *Par. Páp.* *Syn.* Prawidlo, *vulg.* Linag, Lineal, Liniál.

čarowňíkow, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňík (a).

Čas, u, m. tempus, oris, n. die Zeit, idő, üdö. Gá ſa ceſí Čas ňečeſem: ego me nunquam pecto, ich kämme mich niemals, én soha sem fúsölöm magamat. Čas mi ge dlúhý: tempus fit mihi longum; tempus mihi tarde effluit: die Zeit wird mir lang: hoszszú (késön múlik az idöm. Drahý Čas: tempus carum, die edle Zeit, drága idő. Čas mi geſt drahý: tempus est mihi carum; debeo parcere tempori (bene uti tempore), die Zeit iſt mir edel; ich muß die Zeit ſchonen (gut anwenden): idövel jól kell élnem; nékem drága az idő. Každí Čas: omni tempore,

re, semper: zu aller Zeit, immer: folyvást, mindenkor, mindétig, minden idöben (órában). Prawí (dobrí, priležití) Čaſ: tempus commodum (opportunum), die rechte Zeit, alkalmatos idö. Tento (w tento) Čaſ ne, i. e. eſce ne: nondum, noch nicht, zur Zeit nicht: még nem, most még nem. Wčilegſí (tento, w tento) Čaſ: hoc tempore, nunc, iam, in praesentia (-tiarum): itzt, bei (zu) jetziger Zeit, zur Zeit: most, mostanában, mostanságban, mostani idöben. Wčilegſé (prítomné, po teto) Čaſi: his temporibus, zu (bei) itzigen Zeiten, mostani (jelen-való) idökben. Čaſ márnit (mrhat, nadarmo trowit): abuti tempore, agitare dies *Plaut.* die Zeit verſchwenden, verzehren: el-vesztegetni az idöt. Čaſ potrebowat (užíwat): adhibere tempus, uti tempore: die Zeit anwenden, brauchen: idövel élni, idöt valamire fordítani. Zabáňat Čaſ: fallere tempus, ſich die Zeit vertreiben, idöt múlatni; múlatsággal tölteni (eltölteni) az idöt. Čaſem (*vulg.* Čaſom: *a*) tempore, suo tempore, progressu temporis, mit der Zeit, idövel, idö jártára (jártával), idönek alkalmatosságával. Čaſem priďe D'eň Pohowi. Čaſem ulahčí (utíſí) ſa ta Boleſt': dies hunc dolorem levabit, die Zeit wird dieſes Leid ringer machen, ringern, auswiſchen: idö jártával meg-fog enyhülni ez a' fájdalom, ez a' szomorúság. *b*) i. e. ňekdi, ňekedi, ſ Čaſu na Čaſ: interdum, nonnunquam: zu Zeiten, zu manchen Zeiten, von Zeit zu Zeit, zuweilen: hébe-hóba, néha. Prawím Čaſem: loco *Cic.* in loco, in tempore, suo tempore: zu rechter (zu ſeiner) Zeit, jókor, idején. Swogím Čaſem: *a*) i. e. ňekdi: aliquando, olim, suo tempore: zu ſeiner Zeit, einmal: maga idejében, ez-elött, néha, valaha. *b*) prawím Čaſem Dlúhí Čaſ potom: multo (diu) post, lange Zeit hernach, sokkal késöbben. Doſt' dlúhí Čaſ potom: aliquanto post, eine ziemliche Zeit hernach, valamivel (egy kevéssel) késöbben. Krátkí Čaſ potom: paulo post, kurze Zeit hernach, egy kevéssel az után, nem sokára. Dlúhí Čaſ predtím: diu (multo) ante, lange Zeit vorher, vor langer Zeit: sokkal elöbb. Doſt' dlúhí Čaſ predtím: aliquanto ante, eine ziemliche Zeit vorher, valamivel elöbb. Krátkí Čaſ predtím: ante breve tempus, paulo ante: vor kurzer Zeit, kurze Zeit vorher: egy kevéssel elébb (ez-elött). Do Čaſu: pro tempore, zur Zeit, auf eine Zeit: idöre, egy ideig, ideig-óráig. Do tehoto Čaſu, i. e. dodňeſka, dowčilka: hucusque, ad hoc usque tempus, adhuc: die Zeit her, bis itzt, bis dieſen Tag, bisher: mostanig, mostaniglan, mindeddig, még-eddig, mái napig. Na Čaſ: ad tempus, auf eine Zeit, egy (bizonyos) ideig, egy idöre, ideig-óráig. v. do Čaſu. Na každí Čaſ: in omne tempus, auf alle Zeit, auf immer: minden idöre (órára), örökre. Na krátkí Čaſ: ad (in) breve tempus, auf kurze Zeit, rövid idöre. Od Čaſu: ab aliquo tempore, ſeit einer Zeit her, egy idötöl fogva. Od tehoto Čaſu, ex eo tem-

tempore, ſeit der Zeit, ſeit derſelben Zeit: azúlta, azúltától-fogva, attól az időtől. Má o d teho Čaſu druhu Službu: ex eo tempore alteri domino servit, er (ſie) hat ſeit der Zeit den zweiten Dienſt, azúlta más urat szólgál. O d teho Čaſu, gak: ex quo tempore, ex quo: ſeit dem (ſeit der Zeit), daß: miólta, miúlta, miúta, mióltától fogva. O k o l o teho Čaſu: sub id tempus, gegen die (dieſe) Zeit, um die Zeit: abban az idő tájban (az időben), ollykor, ollyankor. — O k o l o kterého Čaſu (w kterí Čaſ, kedi) prideſ? ad quae tempora venies? wann (um welche Zeit) wirſt du kommen? mikor (melly idő tájban) jösz-el? P o Čaſi: *a*) i. e. potom: postea, post, deinde: hernach, nach der Zeit: azután, annakutánna. *b*) i. e. podle Čaſu: tempore, iuxta tempus: der Zeit nach, idővel, idő szerént. — P r e d Čaſem: *a*) ante, antea, ante id tempus: vorher, vor der Zeit: azelőtt, ezelőtt, annak-elótte. *Syn.* predtím. *b*) i. e. ſkoro: ante tempus (diem), praemature, zu zeitig, vor der Zeit: idő előtt, igen idején, korán. P r e d dlúhím Čaſem: *a*) antiquitus, olim, quondam, longo tempore antea: ehemals, vor langer Zeit: régenten. *Syn.* zaſtarodáwna. *b*) v. dlúhí Č a ſ p r e d t í m. P r e d krátkím Čaſem: v. krátkí Č a ſ p r e d t í m. P r e d Čaſi: olim, antiquitus, aliquando: vor Zeiten, einſtens, jemals: ezelőtt, hajdan, hajdanában, hajdant, régen, régenten, valaha, valamikor. *Syn.* ňekdi. W Čaſ Núdzi: necessitate cogente, im Nothfalle, szükségnek idején, szükségben, szükségből. Práwe w naglepſí Čaſ: ipso tempore commodo, gerade zur rechten Zeit, éppen jókor, legjobb időben. — W prawí Čaſ: tempore suo, in tempore: zu gehöriger Zeit, jókor, alkalmatos idoben maga idejében. W prawí Čaſ (prám dobre) ma ſtretnul (ſtretel) commodum mihi obviam venit, eben iſt er mir entgegen gekommen, éppen jókor akadtt szembe vélem, jött elömbe, öszvejött velem. W nepríležití Čaſ: alieno tempore, zur unrechter Zeit, alkalmatlan időben, roszszkor W ten Čaſ, i. e. tenkrát, wtedi: illo tempore, tunc: dazumal, damals, zu der Zeit: akkor, abban az időben. Práwe w ten Čaſ: commodum, eodem tempore, per idem tempus, recte tunc: zu eben der Zeit, gerade zu der Zeit: éppen akkor, abban az időben (órában). W ten Čaſ, gak (geſtli, keď, kdiž): tempore, quo (cum): zur Zeit, da (wenn, als, daß): akkor, midőn (ha). Práwe w ten Čaſ ſem wiſel, kdiž ſa on nawrátil: commodum exieram, cum ille rediret: gerade zu der Zeit gieng ich hinaus, als er zurückkehrte: éppen az órában mentem vala-ki, midőn ő viszsza-jöve. — Z a Čaſ: per (intra) aliquod tempus, aliquandiu, et aliquamdiu *Cic.* aliquo tempore: eine Zeit lang, eine Weile: némelly (egy kevés) ideig, egy kevessé, valameddig. Z a krátkí Čaſ: brevi tempore, breve intra tempus, brevi, mox: in kurzer Zeit, bald nächſtens: rövid idő alatt, nem sokára, egynéhány szempillantás után. Z a ňekterí Čaſ: *a*) post

ali-

aliquod tempus, progressu temporis, interiecto tempore: nach einer Zeit, idő-jártára, valami idő múlva, nem sokára, némelly idö alatt. Za ten Čas, i. e. medzitím: intra (per) id tempus, interea temporis, interea, interim, unter (innerhalb, während, in) der Zeit, unterdessen: abban az idô tájban, az idó alatt, azonközben. Za ten Čas, gak: interea dum, während der (in währender) Zeit, daß: addig míg, az idö közben, hogy. Za mého Času: meo tempore, zu meiner Zeit, az én idömben. Za onéhoČasu: illo tempore, tunc: zu jener Zeit, damals: ama (amaz, azon) idöben. *Prov.* Čas sa wičkat muši. Bez Času nič neňi. Každí Čas (každa Wec, wsecko) má swog Čas. Wsecko s Časem prichádzá: Omnia cum tempore. Tempus ipsum adfert consilium. Omnia tempus habent. Suum cuique rei tempus est: alles hat seine Zeit. Kömmt Zeit, kömmt Rath: idővel jár minden. Mindennek ideje vagyon. Čas platí, Čas tratí: fortuna aestuosa. Fortuna volubilis errat. Varium, et mutabile fortuna: das Glück wächselt, változó a' szerentse. Idö nyer, idö veszt. — Užíwag (potrebug) k twému Napraweňú Čas, dokad ho máš: praesenti tempore in tui emendationem utere, brauche zu deiner Besserung die Zeit, so lange (weil) du sie hast: úgy élly az idővel, hogy annak folytával jobb legyél. — Čas wsecko wigewí: tempus omnia revelat, die Zeit endeckt alles, az idö mindeneket ki-nyilatkoztat. Wsecko sa Časem miňe (pomiňe). — Nič na Weki trwat (stáléhő) nebude. Geden za druhím pogdeme: Omnia transibunt, sic ibimus, ibitis, ibunt: mit der Zeit wird alles verbei. Einer nach dem andern, müssen (werden) wir alle sterben. Wenns Gott will haben, so muß man dran: idövel mindenekel - múlnak. Nints semmi álandóság e vilagon. Mindnyájan egymás után világból ki-múlunk. — Wsecko to Časem pregde: omnia haec cum tempore abibunt, dies alles wird mit der Zeit vergehen, idó-jártával mind el-múlik ez. Časem (s Časem wsecko prechádzá (míňá sa): tempus edax rerum. — Tempora mutantur, et nos mutamur in illis: mit der Zeit vergeht alles, mindenek az idövel múlnak. Kdo w Čas (wčas) wstáwá, Boh ho požehnáwá: capram coelestem orientem conspexit *Plutarch.* der frühe aufsteht, wird von Gott gesegnet: a' ki korán fel-kél, az Isten áldásával él. — 2) aetas, *tis*, *f.* anni, *orum m. pl.* tempus: Zeit, Zeitpunkt, das Alter, die Jahre: idö, idönek folyta (folyása), kor, esztendök. *Syn.* Rok, Wek. Za Čas Ziwota (Žiwobitá) mého: per omnem meam vitam, per omne vitae meae tempus: Zeit meines Lebens, z. B. denke ich dran: egész életemben (éltemben) miólta élek. Kde sú moge Časi predeslé? kdože mi gich nawrátí? ubi sunt mei priores anni? O mihi praeteritos referat si Iupiter annos! o daß man (ich) die vergangenen Jahren wieder zurück holen könnte! oh vajha az el-múllt időket (esztendeimet) el-érhetném. *Prov.* Čás sa richle míná. Roki utekagú, gakobi leteli. Roki sa minagu, geden

za

za druhým (gako Woda) ſkoro pregde, prechádzá: labitur occulte, fallitque volubilis aetas; et celer admissis labitur annus equis. Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis, et fugiunt freno non remorante dies: die Zeit fährt ſchnell davon, rauſcht ſchnell dahin: múlik az idö, mint a' víz. Staré Čaſi chwálíme, a podle wčilegſích žiwí ſme: laudamus veteres, sed nostris utimur annis: wir loben die alten Zeiten, und gebrauchen doch die unſrigen: ditsérjük az elmúltt idöket, és betsüllyük a' mostaniakat ('s élünk a' mostaniakkal). — 3) occasio, Gelegenheit, gelegene Zeit, alkalmatosság. *Syn.* Příhodnoſt' Příležitoſt'. — 4) otium, spatium, die Muße, der Zeitraum: idö, üresség. *Syn.* Chwíla, prázní Čas. Brať ſi Čaſ: sumere sibi otium, tempus: ſich Zeit nehmen zu etwas, valamire idöt venni magának. Čaſ zíſkáť, wihrať: tempus (spatium) nancisci, Zeit gewinnen, idöt nyerni. Dáwám ťi oſem Dňí Čaſu: concedo (relinquo) tibi spatium octo dierum, ich laſſe dir acht Tage Zeit, nyóltz-napi idöt hagyok néked. Máſ eſſe doſt' Čaſu k tomu: habes satis temporis (spatii) ad rem illam efficiendam, du haſt noch Zeit genug dazu, még elég idöd vagyon reá (hozzá); még reá érsz. Nemám Čaſu: *a*) careo otio, non est mihi otium, non vaco: ich habe nicht Zeit, nintsen idöm (ürességem) reá. *b*) non mihi vacat, ich mag nicht, nem érek reá, nem kell. Powedal ſem, že nemáſ (nemáte) Čaſu: dixi, te carere otio (non esse tibi otium): ich ſagte, du hätteſt (ihr hättet) keine Zeit: mondottam, hogy reá nem érsz, hogy nints idöd arra. Keď (kdiž) wíceg Čaſu mať budem: cum plus otii nactus fuero, wenn ich mehr Zeit haben werde: midön több idöm (üresség-m) lészen reá, midön jobban reá érkezem (reá érek). — 5) mora, ae, f. die Weile, Verweilung, Zögerung, Zeit, der Verzug: idö, késedelem, késedelmeskedés, várakozás. Ge temu Čaſ; eſſe temu doſt' Čaſu: res patitur moram, es hat Zeit damit; die Sache leidet Verzug: még annak elég ideje vagyon; nem olly sürgetös dolog ez; lehet késni vele. Čaſ ſi brať (wzať), i. e. meſkať: cessare, cunctari, mora uti: zaudern, zögern, ſich Zeit nehmen: késedelmeskedni, késni, idöt venni magának. Čaſu ſi wzať newí (nechce, nemože), i. e. čekať nechce: impatiens morae, ungeduldiger Menſch, der nicht warten kann, der ſich die Zeit nicht nehmen kann: sürgetös ember, türhetetlen, a' ki nem várakozhat, a' ki nem túd (nem akar) idöt venni magának. Boleſt' Čaſem uſla: dolor finitus est mora *Cic.* durch die Zeit (Länge der Zeit) verſchwung der Schmerz, idövel el-multt a' fájlalom. 6) tempora, adiuncta, circumstantiae: die Zeiten Umſtände: környül-állások, idö. *Syn.* Okoloſtogičnoſt'i. Do Čaſu ſa hodiť ſikowať: obedire (obsequi, servire, inservire, subservire, accommodare se) tempori, temporibus, tempestati: ſich in die Zeit ſchicken, az idöhöz szabni (alkalmaztatni magát. Árra fordítani a' köpenyeget, a' merre a' szél

füj

kúj (fú). Do Čašu sa hodiť (sikowať) treba: cedendum (serviendum) est tempori. Tempora temporibus tempera (accommoda): Zeit hat Ehre, az időhez kell szabni (alkalmaztatni) magát. Dobré Časi: tempora laeta, gute Zeiten: jó (vég, örvendetes) idök, napok. Milé Časi! i. e. och! hem! wah! liebe Zeit! aha! haj! óha! O Časi! o Mrawi! o tempora! o mores! o Zeiten! o Sitten! o idök! o erkölttsök! Také sú wčil Časi. Takí wčil Čas (Swet). Tak wčil Swet ide. Tak sa wčil we Swete dege: tales nunc vivimus mores, so geht es ißt in der Welt. Solche Zeiten leben wir ißt: olly mostoha idöket élünk mostanában. Ez a' mostani világnak fel-vett szokása. Illyen (így megy) most a' világ. Smutné, truchliwé Časi: tristia tempora, traurige Zeiten, szomorú idök. Twrdé Časi: dura tempora, schwere (harte) Zeiten, nehéz (kemény) idök. Úzké Časi: tempora angusta, knappe Zeiten, szoros idök. Má dobre Časi. Nič mu nechibí (neschádzá): bene cum eo agitur. Peniales dies habet: er hat (lebt) gute Zeiten, es fehlt ihm nichts: jó napokat él. Jó napjai vannak. Jól szolgál nékie a' szerentse. Semmi baja sintsen. Kutya baja vagyon. Teto (po teto) Časi. Tichto (za tichto) Časow. Tehoto Času: his temporibus, hoc tempore: bei diesen Zeiten, Umständen: ezekben az idökben, környül - állásokban. — 7) mature, maturum, tempestivum: zeitig: idején, korán, idö-nap. Ešče ge dosť Času, to skúsiť: est satis adhuc mature (maturum), id experiri: ist immer noch Zeit genug, es zu erfahren: még elég ideje (korán) vagyon, azt meg-próbálni, ki-tanúlni. Máš Čas, že ne: habes tempus (mature tibi consuluisti), ne: hast Zeit, daß nicht: van idöd (szerentséd) hogy nem. — 8) tempestas, tis, f. aeris constitutio: die Witterung, das Wetter: idö, levegö, égnek állapottya. *Syn.* Powetrí. Tu prší Sňech, tu ge Čas: modo ningit, modo tempestas serena est: bald schneit es, bald ist ein schönes Wetter: most hó esik, most szép idö vagyon. To sú Časi! tu prší, tu neprší: tempestas mira est! nunc pluit, nunc non: daß ist ein wunderbares Wetter! bald regnet es, bald nicht: tsudálatos idö ez! már esik, már nem esik. Takí ge wčil Čas, že Psa není hodno wen wihnať: pessima nunc tempestas est, canem quoque expellere indignum foret: das ist ein übles Wetter! ißt wär schad auch einen Hund hinaus zujagen: ollyan most az idö, hogy a' kutyát sem volna méltó ki-hajtani. *Prov.* Po Nečasi Čas bíwá nasťáwá: sequitur post nubila phoebus. Succedunt gaudia moestis. Venit post multos una serena dies. Non, si male nunc, et olim sic erit. *Hor.* auf Leid folgt Freude: öröm követi a' szomorúságot. A' háború után öröm következik. A' mosolygó ki-kelet fel-váltya a' mord telet; a' setét éjtszakára fel-jön a' nap-sugára. 9) Zenſkí Čas (kwet): menstrua purgatio, menstruae purgationes, *et* menstruum (femineum) i, n. *Plin. H. N.* menstrua, orum, n.

n. pl. *Cels.* menses muliebres: die Blüthe (Blüte), monathliche Reinigung des Frauenzimmers, das Monathliche: hónap-szám, havi kórság, havi folyás, havi vér-folyás, aszszonyok hószami folyások. *Par. Páp. Syn.* Meſáčné. Swog Čaſ magícá Zenſká: menstrua (menstrualis) femina *Plin. H. N.* die monathliche Reinigung habendes Frauenzimmer, havi-kórságos személy.

Čaſlaw, e, et i, f. Czaslavia, ae, f. Czaſlau, eine Stadt in Böhmen: Tsaszló, Tsaszlávia, *tseh-város.*

čaſlawſkí, á, é, *adj.* czaslaviensis, e: czaſlawiſch, tsaszlói, tsaszláviai.

čaſňe *adv.* mature, opportune, tempestive, in tempore: zeitig, zeitlich, zur rechter (=ten) Zeit, bei (in) Zeiten: hamar, idején, korán, jókor, idejekorán, idein korán *P. Páp. Syn.* w Čaſ, wčaſ, wčaſňe, ſkoro, za Čaſu. Dag Pozor, abi ſi ſa čaſňe doſtawil (uſtanowil): cura, ut tempestive te sistas: ſeh, daß du dich bei Zeiten darſtelleſt: láss hozzá (lásad), hogy idején el-jöjj. Bolí wáſ Zub? R. J ne; tobi bolo čaſňe, nedáwno ſem ſi dal geden trhat: dens tibi dolet? R. Non; mature nimis esset, haud diu est, cum mihi unum evellendum curavi: thut dir (euch) der Zahn weh? R. Nein; das wäre zubald, unlängſt ließ ich mir einen ausreißen: fáj-e' a' fogad? R. Nem; igen korán volna az, nem igen régen egygyet ki-húzatattam. 2) mane, mature: früh, zeitig, zeitlich, frühzeitig: hajnalba, jó reggel, idején, korán. *Syn.* wčaſ Ráno, zaránka, zránka. Kam ale tak čaſňe? quorsum tam mane? wohin denn ſo früh? hová olly korán? Co ale dňeſ tak čaſňe (ſkoro) wſtali (ſi wſtal)? cur hodie tam mature (e lecto) surrexisti? warum ſind ſie den heute ſo früh aufgeſtanden? minek keltél-fel ma olly korán? 3) celeriter, praemature, ante tempus: bald, ſchleinig, zeitig, zeitlich: gyorsan, hamar, idő előtt, hamarjában, sietve. *Syn.* náchle, náchliwe, richle, pred Čaſem. Welmi čaſňe: praemature, nimis mature, ante tempus: zu zeitig: idö (nap) előtt igen sietve, nagy hamarjában. 4) hic, hac in vita, temporaliter, temporanee: auf dieſer Welt, da, zeitlich, irrdiſch, vergänglich, weltlich: itt, ez életben, e' világon, ideig-tartó (való) képen, múlandóúl. *Syn.* tuto, na temto Swete, pomígagičňe, ſwetſki, zemſki.

čaſní, á, é, *adj.* maturus, opportunus, tempestivus, a, um: früh, frühzeitig, zeitlich, zeitig, zur rechten Zeit geſchehend (machend): idejekorán-való, idein-korán-való, jókori. *Syn.* ſkorí. Welmi čaſní: praematurus, nimis maturus: zu zeitig: idö előtt-való, eléve érit. 2) celer, eris, ere; maturus, a, um: ſchleinig, zeitlich: gyors, serény, siető. *Syn.* náchlí, náchliwí, richlí. 3) modernus. nunc (hoc tempore, pro tempore) constitutus, temporaneus, a, um; praesens, tis: itzt ſeyend, gegenwärtig, zeitig: mostani. *Syn.* wčileğſí. Čaſní Dekan: nunc (modernus) Decanus, der zeitige Decanus, mostani Dékán. 4) temporaneus, temporarius, temporalis, e: zeitig; eine Zeit dauernd: ideig-tartó, ideig-va-

való. *Syn.* na (za) Čaſ trwagící, neſtálí. 5) tempus adtinens, temporalis, e: zeitlich, die Zeit betreffend: idei, időt illető. *Syn.* R Čaſu patříčí (přináležící). 6) mundanus, temporaneus, terrenus, transitorius, terrestris, huius vitae: irrdisch, vergänglich, weltlich, zeitlich: idei ez életüi, ideig-tartó (való), földi, világi, múlandó. *Syn.* pomíjagící, pomíjagičný, ſwetſkí, zemſkí. Čaſné Bohatſtwí: facultates, fortunae, res familiares: zeitliches Vermögen: gazdagság, múlandó jószág, vagyon. Čaſné Šťaſt'í: felicitas temporanea (huius vitae), das Zeitliche Wohl, ideig-tartó szerentse. Čaſné Weci: mundana, terrena, terrestria, res temporales (terrenae, huius vitae): zeitliche Dinge, múlandó (ideig-tartó) dolgok. 7) civilis, secularis, e; profanus, a, um: zeitlich, weltlich, nicht geistlich: polgári, világi, nem egyházi, nem papi. *Syn.* ſwetſkí. Čaſná Moc: civilis potestas, zeitliche Gewalt, polgári (világi) hatalom.

Čaſnoſt', i, f. maturitas, tempestivitas, tis, f. Zeitlichkeit, idein-korán-valóság. 2) maturatio, acceleratio, properatio: Beschleinigung, Zeitigung: sietés, sietség. *Syn.* Poſpeſnoſt', Poſpíchagičnoſt', Poſpíchawoſt'. 3) haec vita: Zeitlichkeit, dieses Leben: mostani (ez az) élet, múlandóság. *Syn.* tento (wčilegſí) Ziwot. Čaſnoſt'i witrhnutí: huic vitae ereptus, der Zeitlichkeit entrissen. Istenben boldogúltt, e' (ez árnyék) világból ki-múltt (ki-szóllíttatott, ki-ragadttatott), meg-halálozott, életétől meg-fosztatott. 4) maturitas, ad maturitatem perductio, tempestivitas: die Reife, érettség. *Syn.* Zreloſt', *boh.* Zraloſt.

* Čaſom, *instrum.* v. Čaſem sub Čaſ 1-*mo Nro.*

Čaſt', i, f. v. Čáſtka.

Čaſta, teg, f. Csaszta, *oppidum Provinciae* Posoniensis: Schottmansdorf: Tsaszta.

Čaſtawa, i, f. bohemicum nomen muliebre, ein Weibsname, aszszonyi név.

čaſt e *adv.* v. čaſto.

Čáſtečka, i, f. *dem. ex* Čáſtka: particula, portiuncula, ae, f. ein kleiner Theil, ein Stückchen, Stücklein: részetske, darabotska. darabka. *Syn.* kúſček, kuſčíček, kúſek.

čaſtí, á, é, *adj. comp.* čaſtegſí, *superl.* nagčaſtegſí: creber, bra, um; frequens, tis: häufig, öfter, oftmalig: gyakor, gyakorta-való.

Čáſtka, i, f. pars, tis, f. portio, nis. f. ein Theil, ein Stück: rész, darab. *Syn* Del, kuſ, Strana. Nerozdelná (nerozdeliteDelná) Čáſtka: atomus, i, f. *Cic.* Monade, jedes untheilbare Ding oder Körperchen: ketté oszthatatlan apró részetske. S Čáſtki: ex parte, partim: theils, zum Theil: rész szerént, egy részént. 2) Čáſtka Nebeſ, pod kterú ňekdo bíwá (bidlí): clima, atis, n. *Apul.* ein Erdstrich, die Gegend, ein Theil des Himmels, unter welchem jemand wohnet: égnek (földnek) tartománya, a' melly alatt (áhol) valaki lakik.

čaſto *adv comp.* čaſtegſeg, *superl.* nagčaſtegſeg et nagčaſt'eg (*boh.* čaſt'egi, negčaſt'egi): crebro, frequenter, saepe, saepenumero, saepius, cre-

crebrius: oft, oftmal, oftmals: sokszor, gyakorta, gyakran. *Syn.* čaſtokrát. Tu Wec čaſto ſem ſi dobre rozhoSil, a rozwážil: rem apud me saepe perpendi, ich habe die Sache bei mir oftmal überlegt, én ezt a' dolgot sokszor jól meg-fontoltam, meg-visgáltam; én ezt eleget hántam, vetettem. PogSem k ňemu, ačkolwek ma čaſto witworil, wiwrel: ibo ad illum (accedam illum) etsi me exclusit saepe: ich will ihn besuchen, obschon er mich oft ausgesperrt habe: hozzá megyek (meg-látogatom ötet), ambátor (noha) gyakran ki-zártt a' házából.

čaſtokrát, čaſtokráte *adv.* v. čaſto.

Čaſtokrátež, i, f. crebritas, tis, f. frequentia, ae, f. *Cic.* die Häufigkeit, Menge: gyakorság, gyakortavalóság, sokaság. *Syn.* Hognoſt' Množſtwo.

Čaſtolowice, wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cum), etc. Czasztolovicium, Czaſtolowitz, ein Städtchen im Königgrätzer Kreiſe, und Antheile: Tsasztolótz, Tsasztolovitz.

Čaſtowáňí, á, n. propinatio *Senec.* nis, f. das Zutrinken, reá-köszönés. *Syn.* Pripígáňí, Pripiťí.

čaſtowať, towal, tugem V. I. *imp.* tug, ňekoho ňečim: propinare alicui *Cic. Mart.* praebere *potum*, praebibere gustandi *vel* salutandi causa: Jemanden zutrinken, zu trinken geben: italt valakire reá-köszönni. Aňi ma nečaſtowali (nepočaſtowali), tak ma pekňe uctili.

Čaſtowňík, a, m. propinator, is, m. *Ovid.* Zutrinker, reá-köszönö. *Syn.* Pripigač.

čať, čal, čňem V. I. *imp.* čňi: incipere, inchoare, occipere: anfangen, el-kezdeni. *Hinc composita*: načať, počať, začať. *boh.* četi et čiti, *compos.* načiti, počiťi, začiti.

* Čawka, i, f. v. kawka.

Čawotáňí, á, n. blateratio, deblateratio, garritio, loquitatio, nis, f. garritus, us, m. das Kittern, Plaudern, Schwappern, Schwatzen Geschwätz: tsátsagás, tsátsogás, tsevegés petyegés. *Syn.* Remzeňí, Ščebetáňí, Ščebotáňí. 2) v. Čawotawoſt'.

čawotať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* čawoc et tag: blaterare deblaterare, garrire, loquitari (tor, taris): kittern plaudern schwappern, schwatzen: tsátsagni, tsátsogni (gok) *Par. Páp.* tsevegni. (gek) petyegni. *Syn.* remziť, ſčebetať, ſčebotať.

čawotawe *adv.* dicaciter, garrule, loquaciter, verbose: kitternd, plaudernd, schwappernd, schwatzhaft, geschwätzig schwätzend: tsátsagva *Par. Páp.* tsátsogva, tsevegve. petyegve. *Syn.* remziwe, ſčebetňe, ſčebotňe.

Čawotawec, wca, m. dicaculus, garrulus, loquaculus, locutuleius, i, m. blatero, blaterator, deblaterator, is, m. Kitterer, Plauderer, Schwapperer, Schwätzer, Schwappermaul, Plaudermaul: tsátsagó (tsátsagólska, tsátsogó, tsevegö petyegö) ember. *Syn.* Remziwec, Ščebetňík, Ščebotňík.

čawotawí, á, é, *adj.* dicaculus, garrulus loquaculus, verbosus, a, um: dicax, loquax, cis: kitternd, plaudernd, schwappernd, schwätzend, plauderhaft, schwatzhaft, geschwätzig: tsátsagó, tsátsogó, tsevegö, petyegö. *Syn.* remziwí, ſčebetní, ſčebotní.

Čawotawoſt', i, f. dicacitas, gar-

garrulitas, loquacitas, verbositas, tis; dicax (garrula) natura, conditio: Plauderhaftigkeit, Schwatzhaftigkeit, Geschwätzigkeit, plauderhafte Beschaffenheit: tsátsagó (tsátsogó, tsevegö) természet. *Syn.* Remziwost', Ščebetnost', Ščebotnost'. 2) v. Cawotáňí.
Cebula, i, f. v. Cibula.
Cebulár, a, m. v. Cibulár.
cebulárčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulárčin.
Cebuláreňí, á, n. v. Cibuláreňí.
cebulárit, il, ím V.I. *imp.* lar: v. cibulárit.
Cebulárka, i, f. v. Cibularka.
cebulárow, a, e, *adj. poss.* v. cibularow.
cebulárski *adv.* v. cibulárski.
cebulárskí, á, é, *adj.* v. cibulárskí.
Cebulárstwí, a, n. v. Cibulárstwí.
Cebulečka, i, f. *dem.* v. Cibulečka.
Cebulka, i, f. *dem.* e Cebula v. Cibulka.
Cebulkár, a, m. v. Cibulár.
cebulkárčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulárčin.
Cebulkáreňí, á, n. v. Cibuláreňí.
cebulkárit, il, im. V.I. *imp.* v. cibulárit.
Cebulkárka, i, f. v. Cibulárka.
cebulkárow, a, e, *adj. poss.* v. cibulárow.
cebulkárski *adv.* v. cibulkárski.
cebulkárskí, á, é, *adj.* v. cibulkárskí.
Cebulkárstwí, a, n. Cibulkárstwí.
cebulkowí, á, é, *adj.* v. cibulkowí.
cebulowí, á, e, *adj.* v. cibulowí.
* Cecák, a, m. v. Cicák.
* Cecáňí, á, n. v. Cicáňí.
* cecat, al, ám, v. cicat.
* cecatí, á, é, *adj.* v. cicatí.
* cecawí, á, é, *adj.* v. cicawí.
† Cecek, cku, m. v. Cicek.
† Čečelina, i, f. v. Šošowina.
† Čečelisko, n. v. Šošowisko.
† Čečelka, i, f. v. Šošowica.
† Čečetka, i, f. v. morskí Králík, morská Swinka, morské Prasa.
Cech, u, m. coetus, ûs, m. corpus, *oris.*, n. Collegium, i, n. *vulg.* cocha, ae, f. die Zeche, Zunft der Handwerker rc. tzéh. *boh.* etiam Pořádek. 2) potatio, Compotatio, nis. f. die Zeche, das Trinken in Gesellschaft: egygyütt-való ital, korhelkedés vendégeskedés. W Cechu pit: in coetu bibere, potare etc. 3) symbola, rata ad potum curandum: die Zeche der Betrag, den man zur Trinkgesellschaft giebt: ital szerzésre-való rész.
Čech, a, m. *Plur. nom.* Češi (*boh.* Češi, Čechowé): Bohemus, i, m. der Böhm: tseh.
Čechi, f. *plur. gen.* Čech, *dat.* Čechom (*boh.* ům), *acc.* Čechi, *loc.* Čechách: Bohemia, ae, f. Böhmen, Böheim: tsehország.
† Čechlel, *gen.* Cechla, m. v. Fertuška kúpelná.
† Čechl'k, u, m. v. Košela nočňa.
Cechmagster, stra, m. magister coetus, praefectus collegii, caput (primus) magistrorum: Zechmeister, Zunftmeister, Vorgesetzter einer Zunft: tzéh (atya) mester.
† Cechmístr, stra, m. idem.
cechowňe *adv.* coetualiter, convenienter coetui (collegio), zunftmässig, tzéhesen, tzéhmódon. 2) per coetus (collegia), zunftweise, tzéh szerént.

ce-

cechowní, á, é, *adj.* pertinens ad coetum (collegium, coetualis, e: zünftig, zu einer Zunft gehörig: tzéhez-való (tartózandó), tzéhbéli. 2) habens ius coetus (collegii), zünftig, z. B. Handwerk: tzéhbéli, tzéhes. 3) Conveniens coetui (collegio). zunftmässig der Zunft gemäß: tzéhhez illendö. 4) dignus coetu (collegio) zunftmässig, würdig der Zunft: tzéhbe-való, méltó (érdemes a') tzéhre.

Cechowník, a, m. socius coetus (collegii) coetualista, ae, m. (collegii), Zunftgenoß, Zunftverwandter: tzéhben-való (lévö) tzéhez tartózandó, tzéhbéli társ.

cechowníkow, a, e, *adj. poss.* ex praec.

čechraní, á, é, *p. c.* laxatus, a, um, aufgelockert, meg tágítatott (tágult). *Syn.* suchorení, sipotení, suchorení.

Čechráňí, á, n. laxatio, nis f. das Auflockern, meg tágítás (tágúlás). *Syn.* Šichoreňí, Šiporeňí, Šuchoreňí.

čechrať, ral, rem (rám), V. I. *imp.* ri: laxare; auflockern, meg tágítani. *Syn.* sichoriť, siporiť, suchoriť.

Čechráwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

čechráwať, al, ám, *freq.* ex čechrat.

Čechtice, f. *pl. gen.* tic, *dat.* com (*boh.* cům): Czechticzium. Czechtitz, ein Städtchen im Czaslauer Kreise: Tsehtitz.

Cecilia, i, f. Caecilia, ae, f. Cecilia, Tzitzele. *Syn.* Cilka.

† Cecka, i, f. v. Cecek.

Cedák, a, m. v. Cedník.

cedení, á, é, *p. c.* Colatus, percolatus, a, um: geseigt, geseicht: szürtt.

Cedeňí, á, n. colatio, percolatio, nis, f. das Seigen, Seichen, die Seigung Seihung: szürés, által szürés.

Ceder, dru, m. Cedrus, i, f. Pinus Cedrus Linn. Ceder, Cederbaum: tzedrus-fa. *Syn.* cedrowí Strom, *boh.* Cedr.

Cedidelko, a, n. *dem.* ex Cedidlo. v. Cedníček.

† Cedídko, a, n. *dem.* idem.

Cedidlo, a, n. v. Cedník.

Cedidník, u, m. idem.

cediť, il, ím, V. I. *imp.* ceď: colare, percolare: seigen, seihen: szürni, által szürni. *Syn.* preceďiť. *II. rec.* cedit sa: manare fluere: rinnen, fliessen: folyni, tsurogni. *Syn.* ťeci.

Cedíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

cedíwať, al, ám, *freq.* ex cediť *II. rec.* cedíwať sa: *freq. ex* cediť sa.

Cédka, i, f. v. Cedník.

Cedníček, čku, m. *dem.* parvum colum, ein kleiner Seiger, szürötske, kis szürö. *Syn.* Cedidelko, *boh.* Cedídko.

Cedník, u, m. colum, qualum, i, n. qualus, i, m. der Seiger, Seiher, die Seige, Seihe, das Seiggefäß, Seihgefäß, Seiggeschirr: szürö (ruha vagy szita). *Syn.* Cedák Cedidlo, Cedidník Cédka, Cedzák, *boh.* Cezák.

† Cedr, u, m. v. Ceder.

cedrowí, á, é, *adj.* cedrinus, cedreus, a, um: cedern: tzedrusi, tzedrus ból-való. Cedrowí Oleg: oleum cedreum: Cedernöl: tzedrus olaj.

Cedula, i, f. scheda, scida, et f. der Zettel, tzédula. *boh.* Cedule. Cedula (Zmluwa) swadebná: instrumentum dotale, (dotalisticum), Heirathsbrief, Heurathskontrakt: házaság-béli alku, móringos levél.

† Cedule, f. idem.

Ce-

Cedulečka, i, f. *dem. ex seq.*
Cedulka, i, f. *dem.* schedula, scidula, ae, f. das Zettelchen, Zettellein: tzédulátska.
Cedzák, a, m. v. Cedňik.
† Cegch, u, m. v. Cagch. 2) v. Znak.
† Cegchmistr, a, m. v. Zbrogňičňik.
† cegchowani, á, é, *p. c.* v. značeni.
† Cegchowáňi, n. v. Značeňi.
† cegchowati, owal, ugi (u), v. značit.
† Cegchowáwáňi, n. v. Značiwáňi.
† cegchowáwati, al, ám: v. značiwat.
† Čegka, i, f. v. Čagka.
† Ček n, u, m. v. Čakan. 2) v. Šibenica.
Čekanec, nca, m. Candidatus, i, m. Anwartschafter, Anwärter: várakozó. *vulg.* Čakanec.
čekani, á, é, *p. c.* exspectatus, a, um: gewartet, vártt, várattatott, várakoztatott, várakozott. *vulg.* čakani.
Čekáňi, á, n. exspectatio, praestolatio, nis f. das Warten auf jemand, oder etwas: várás, várakozás. *Syn.* Očekáwáňi, *vulg.* Čakáňi. 2) mansio, moratio: das Bleiben: meg-maradás, mulatás, mulatozás. *Syn.* Zostáwáňi.
Čekanka, i, f. candidata, ae, f. Kandidatinn Anwärterinn: várakozóné. *vulg.* Čakanka. 2) Z e l i n a: ambubcia *Cels.* ambula, et ambugia *Plin H. N.* cichorea, cichoria, ae, f. cichorium, intibus Linn. Cichorium officinarum. *Horat. Plin. H. N.* der Wegweis, Wegwart, Cichorie: katáng-korö (gyökér, fü). *Aliud est:* Pupawa, Andiwia.
čekankowi, á, é, *adj.* cichoreus, a, um: aus (von) Wegwart, katáng-koröi. Čerstwi posekaní, neb usušení čekankowí Koreň: recens conscisa, vel siccata cichorii radix: zerschnittene frische oder gedürrte Hohnlaufwurzel, öszve metéltt nyers *vagy* száraz katáng-koró gyökér.
čekať, al, ám, V. I. *imp.* ag: *cum vel sine genit. aut cum praep.* na, *et accus.* praestolari, exspectare, operiri, manere, aliquem: warten auf jemand, oder etwas: várni valakit, valamit, várakozni valakire: *Syn.* dočkat, očekáwať, *vulg.* čakať. Uš dáwno (dlúho) na to čekám: dudum id operior (exspecto): ich warte schon lange darauf, már régtül fogva várok reá. Gestli si (šili) uš w Lioňe? čekag na mňa; gestli ne? budem gá teba tuto očekáwať (na teba čekat): si iam Lugduni es? ibi me praestolare; si non es? te ego hic praestolor: wenn du schon in Lion eingetroffen bist? warte dort auf mich; wo nicht? so will ich hier deine Gegenwart erwarten: ha már Lionban, (Lugdunum várossában) vagy? ott várj-meg engem; ha pedig még oda nem érkeztél? itt foglak téged várni. *II. rec.* čekať sa: exspectari, erwartet werden, várakoztatni, magát várattatni. 2) Čekať sa doküta: exspectare tempus partus, die Niederkunft erwarten, szülés ideit várni.
Čekáwáňi, á, n. *nom. verb. ex seq.*
čekáwať, al, ám, *freq. ex* čekať.
Čekl'š, a, m. Cseklész, *oppidum Comitatus Posoniensis*: Lahnsitz, Lahnschütz: Cseklész, *mező város.*
čeknúť, knul (kel), kňem, V.P. *imp.*

imp. kňi: mutire, mussare, mussitare: mücken, mückſen: suttogni. *Syn.* čknúť, ſuchnúť. Na to Slowo aňi ſem ceknúť neſmel (neweděl ſem, cobich odpowěděť mohel). Stím Slowem Uſta mi zacpal: responsiones omnes hoc mihi verbo eripuit *Plaut.* mit dieſem Spruch hat er mir das Maul geſtopft; auf dieſes Wort könnte ich nichts antworten: ezen szóval (beszéddel) bé-dugta a' számat, én erre semmitsem felelhettem. W Proſtred Reči, kdižbi naglepſeg, a nagwíc Howoriť mal, aňi ceknúť newí (ge docela nemí): haeret eius oratio in salebra. er hält im Reden bei ſchweren Stellen ſtill, fontos (nehéz) dolgokban egy szót sem túd szóllani, midőn leg jobban (leg inkább) kellene beszélni.

Ceknutí, á, n. mussatio, mussitatio, nis f. das Mücken, Mückſen: suttogás. *Syn.* Čknutí.

Čelaď, i, f. familia, ae, f. domus: die Familie, nemzet, nemzetség. *Syn.* Rod, Národ, Pokoleňí *vulg.* Familia *boh.* Čeleď. 2) v. Čeládka.

Čeladín, a, m. famulus, servus, i, m. der Dienſtbote, szolga, legény. *Syn.* Chaſňík, *boh.* Čeledín.

Čeládka, i, f. famulitium, ministerium, servitium, i, n. familia (servilis), famuli, servi, ancillae, famulae, servae: das Geſinde, Hausgeſinde, Hausleute: tseléd, tsalád *Par. Páp.* szolgák szolgálok. *Syn.* Chaſa.

čeladňe *adv.* famulariter, serviliter: auf die Art des Geſindes, geſindmäßig: tselédesen, szolgai-módon. *Syn.* čeladſki.

čeladňí, á, é, *adj.* famularis, servilis, e; famulitius, a, um: das Geſinde (Hausgeſinde) betreffend, tselédi, szolgai. *Syn.* čeladſki, *boh.* čeledňí. Čeladňí Chleb: famularis panis, das Geſindebrod, tseléd kenyér, fekete kenyér. Čeladňá Izba: v. Čeladňica 2) famulitium habens, mit dem Geſinde verſehen, tselédes. Čeladňí Hoſpodár: pater familias, der Hausherr, Hauswirth: tselédes gazda. 3) domesticus, familiam adtinens: einheimiſch, die Familie betreffend: házbéli. *Syn.* domácí.

Čeladňica, i, f. cubiculum familiae (famulare), Geſindeſtube, Geſindezimmer: tseléd ház, tseléd szoba. *Syn.* Čeladňík (u). *boh.* Čeledňík, Ratina.

Čeladňík, a, m. v. Čeladín.

Čeladňík, u, m. v. Čeladňica.

čeladſki *adv.* v. čeladňe.

čeladſkí, á, é, *adj.* v. čeladňí.

čelatí, á, é, *adj.* frontosus, a, um: der eine breite Stirne hat, homlokos, nagy homlokú. Čelatí Člowek: fronto, nis. m. Menſch, der eine breite Stirne hat: nagy (széles) homlokú ember

cele *adv.* integre, solide, plene: gänzlich, egészszen, egészlen. *Syn.* docela, ſcela, Celkem, celkowňe.

† Čeleď, i, f. v. Čelaď.

† Čeleďín, a, m. v. Čeladín.

† čeleďňí, *adj. omn. gen.* v. čeladňí.

† Čeledňík, u, m. v. Čeladňík (u).

Celek, lku, m. integritas, tis. f. totum: die Gänze, das Ganze: egészsze valaminek. *Syn.* Celoſť. *Instru.* Celkem omnino, plane, prorsus, ex integro: gänzlich, ganz und gar: egészszen.

ce-

celeni, á, é, *p. c.* integratus, expletus, suppletus, a, um: ergänzt, egészittetett, helyre állatott, meg-újittatott. v. wiceleni.

Celeňí, á, n. integratio, *Ter.* expletio, supplementum: Ergänzung, egészítés, helyre állatás, meg újítás. v. Wiceleňí.

Celer, u, m. apium dulce (petroselinum), apium dulce celleri Italorum *Tournef.* Apium graveolens Linn. Selleri, Sellerie, Sellerie: tzeller, zeller. *boh.* Apich indiánský. Apich wodni Adam weleslawin. 2) Plani Celer: Sylvestre apium Sium angustifolium Linn. wilder Sellerie, vad Zeller.

celerowí, á, é, *adj.* e dulci apio, aus (von) Sellerie, tzelleri, tzellerböl-való.

* Celesno, a, n. v. Celustník.

* Čelesten, stnu, m. v. Čelustník, Zabreb.

celí, á, é, *adj.* integer, solidus, totus, a, um: ganz, gänzlich, unverlezt, unberührt: egész. *Syn.* dokonalí ne dotkuntí, w Celosti. Celí boží D'eň spolu budeme: totum diem una (simul) erimus, den ganzen Tag werden wir beisammen seyn, egész nap együtt lészünk (fogunk maradni, lenni). Gá ťa tu nepotrebugem celí Rok: hic mihi nunquam opus es, ich brauche dich nie hier, egész esztendö által (soha) nem kivánlak itten. Celu (skrz celu) Noc sa hrať: aequare ludum nocti *Virg.* die ganze Nacht hindurch spielen, az egész éjelt játékban tölteni (folytatni) egész éjtszakákon játszani. Noc tak, gak dlúhá bola, tam strówil: totam ibi, quam longa est, noctem exegit: die ganze, und lange Nacht hat dort zugebracht: a' nagy hoszszú éjtszakát egészlen ott töltötte. Ta Wec ge celému Swetu známá (w Obec powedomá). — Wrabce gu po Strechách roznásagú, rozhlasugú, a kričá: patent illa, in promtuque sunt omnibus: diese Sachen (Dinge) sind weltkündig, jedermann bekannt. Es wissen dieses die Kinder auf der Gassen: mindenek tudgyák ezen (ezt a') dolgot. Tudva vagyon mindennél ez a' dolog.

† Celidon, u, m. v. Krwawník, Castowičník.

† Celidonia, i, f. idem.

Celina, i, f. solum, i, n. der Boden, merö (egész) föld, mellyen a' fondamentom áll; fenék-föld. *Syn.* celá (pewná) zem, *boh.* Patro Púda 2) glacies infera (inferior), Grund eis, alsó jég.

† Čelist, i, f. v. Čren.

† celistní, á, é, *adj.* v. črenowí.

celistwí, á, é, *adj.* solidus, a, um: ganz, dicht, derb: ép, erös, köptzös, izmos, vastág. *Syn.* celí, dobre zawázaní, pewní, plní, udatní.

celiť, il, ím, V. I. *imp.* cel: integrare *Lucret.* explere, supplere: ergänzen: meg újitani, egésziteni, helyre állatni. *II. rec.* celiťsa: integrascere *Ter.* integrari, expleri, suppleri: ganz (ergänzt) werden: épülni (lök), helyre jönni, v. wiceliť sa.

celkem *adv.* v. bagzem.

* celkom, idem.

* celkí, á, é, *adj.* v. celkowí.

Čelko, a, n. *dem.* parva frons, fronticula, ae, f. das Stirnchen, kis homlok, homlokotska.

* celkowatí, á, é, *adj.* v. celí.

cel-

celkowí, á, é, *adj.* v. celí, Celkowí Groš: integer grossus argenteus, *vel* cupreus, ein ganzer Groschen, egész garas.
† Celná, é, f. v. Mítňička.
† Celní, ého, m. v. Mítník.
† celní, á, é, *adj.* v. mítní.
čelní, á, é, *adj.* frontalis, e: die Stirne betreffend, homlokhoz - való, homloki. Čelní Kapitán: primipilus (primopilus) i, m. *Caes.* ductor (capitaneus) frontis exercitus: erster Hauptmann der Triarier, Hauptmann des Vorzugs: az első seregnek kapitánnya.
† čelňí, *adj. omn. gen.* v. čelní.
† Celňíce, i, f. v. Mítňica.
† Celňík, a, m. v. Mítňík.
Celňík, u, m. Zelina: symphytum (-ton), i. n. *Plin. H. N.* symphytum officinale *Linn.* solidagium, solidago, inis, f. consolida maior: Beinwell, Schwarzwurz, Schwarzwurzel, Wallwurz: nadály-fü, *vagy* gyökér. *Syn.* kosťiwal, Madowňica, Maduňica, Zwalňík, *boh.* Swalník. *Aliud est*: Černohláwek (u), Jwa, Lomíkameň, mágowí et Wisokí Trank.
Čelňík, u, m. Zelina: plantago lanceolata, *Linn.* Spitzwegerich, hegyes úti fü, bárány nyelvü fü, ugorka szagú fü, kerti atratzél. *Syn.* baraňí (baranňí) Gazík, kopica menšá, *boh.* beraňí Gazík, kopice menší. *Aliud est* kolocír.
Čelo, a, n. frons, tis. f. die Stirne, homlok. Hladké (wiwražčené, *boh.* wiwraštené) Čelo: frons erugata, glabra: glatte Stirne, sima homlok. Hrbaté (chochvlaté, končité, widute, wipuklé, wisedlé Čelo: frons exporrecta (extumida, extuberans, protuberans, aspera cornu *Par. Pap.*) hohe, über sich gezogene, pucklichte Stirne: hegyes (magos, ki-düllyedtt, kidülledett, ki-döllvedtt, kidöllyedett) homlok, szarvas homlok *Par. Páp.* Hrbaté Čelo mag'cí, cilo, nis, m. Spitzkopf, ki-düllyedtt (hegyes) homlokú. Široké Čelo: frons lata, breite Stirne, széles homlok. Uzké Čelo: frons angusta, enge Stirne, keskeny (kitsiny) homlok. Zwraškalé (nabírané, pozberané, rancowité, gracnaté, zgracňené, wiwražčené, wiwražkané, wiwražkowané, zakrňelé, zwražčené, zwražkane, zwražkowané, *boh.* swraškale, swraštené, swraštowané) Čelo: frons adducta (caperata, contracta, corrugata, rugosa, vieta): runzlichte (gerunzelte, runzelige, gestrumpfte, verstrumpfte, runzelvolle) Stirne: rántzos (rántzal megrakott, sömörgözött, öszverántzoltt, öszvehúzott) homlok. Čelo krčit (naberať, rancowať) zwražčit, zwražkať, zwražkowať, *boh.* swraštiti, swraštowati): frontem adducere *Ovid.* caperare, contrahere, corrugare: die Stirne runzeln, strumpfen, verstrumpfen: homlokát komorítani (rantzolni, öszve-rántzolni, öszvehúzni). Č lo si (w Čelo sa) biť. O Čelo sa uderiť, udrеť: ferie (pulsare) frontem, *ex dolore vel indignatione*: sich auf die Stirne schlagen, homlokát ütögetni (verni, veregetni, meg-ütni), *fájdalomból vagy haragból.* 2) Čelo (i. e. predňá Stránka, prwňá Hromada) Wogska: frons exercitus, acies pri-

prima: Spitze, (der vorderste Theil) des Heers, Vorposten, Vortrupp Soldaten, Vorzug: ör-álló katonák, elsö rende (rendye) a' hadi népnek. *boh.* Špic. *Prov.* Na Čele (*boh.* na Špicu) sa dostal: summo periculo expositus est, er ist in Gefahr, nyilván-való veszedelemben forog. Bezpečnegšeg ge za druhými, nežli na Čele stáť: tutius est a' tergo stare, quam ab ante, es ist sicherer nach den andern, als auf der Spitze stehen: jobb nézni a' veszedelmet, hogy sem bene forogni.

Celodomník, a, m. integrae sessionis colonus, ein Ganzhäusler, egész helyes gazda.

celoročni, á, é, *adj.* totius (integri) anni, annuus, a, um: ganzjährig: egész-esztendei (esztendőbéli). Celoroční Plat: integri anni (annuum) salarium, ganzjähriger Gehalt (Sold), ganzjährige Besoldung: egész-esztendőbéli fizetés.

† celoroční, *adj. omn. gen.* idem.

celosrdečňe *adv.* cordialiter, aperto animo, aperte, ingenue, libere, simplici corde: offenherzig, aufrichtig, redlich: egygyügyüen, egyenes (igaz) szívvel, *vagy* szívből. *Syn.* uprimňe.

celosrdeční, á, e, *adj.* apertus (animi), ingenuus, a, um; simplex, simplicis cordis, cordialis e: offenherzig, aufrichtig, redlich: igaz, szivbéli, egygyügyü, igaz (egyenes) szívü. *Syn.* uprimní. Celosrdečná Uprimnosť: ingenuus amor, offenherzige Liebe, szivbéli szeretet.

Celosrdečnosť, i, f. cordialitas, ingenuitas, simplicitas cordis, apertus animus: Offenherzigkeit, Aufrichtigkeit, Redlichkeit: egygyügyüség, igaz (egyenes) szív. *Syn.* Uprimnosť.

Celosť, i, f. integritas *rei*, totum *non divisum*: die Gänze, das Ganze: egész (darab nélkül-való) állapot. W Celosťi: in toto, in sua integritate: gänzlich, in der Gänze, im Ganzen, egészszen, mindenestül, minden darabostúl. 2) Soliditas, integritas: die Gänze, jó kar, jó rend, ép (egész, romlás nélkül-való, ép) állapot. Stawaňí w dobrém Stawe, a w sweg Celosťi odewzdať, widať: sarta tecta tradere, die Gebäude in ihrer Gänze übergeben, az épületeket jó rendben (állapotban) által-adni.

† Čelowáňí, n. v. Bosķáwáňí.

† čelowati, owal, ugi (u), v. bosķáwať. *H. rec.* čeķowat se: v. bosķáwať se.

Čelusť, i, f. v. Čren.

Čelusťe, *gen.* sťí, f. *pl.* v. Čelustňík.

čelustní, á, é, *adj.* v. črenowí. 2) Čelustná Zácpawka, Zátkawka: obturaculum foraminis furnalis, oppilamentum: Verstopfung des Rauchlochs: sütő kementze szájának dugaszsza.

Čelustňík, u, m. praefurnium, i, n. os fornacis, foramen furni: das Ofenloch, Rauchloch: sütő-kementze (kályha) szája. *Syn.* Čelusťe, Zahreb, O'íra w Peci, neb w Kachlách, *boh.* Čeľsten, Wihňa (aka), *vulg.* Čelesno.

Čemer, u, m. nausea, ae, f. Schiffkrankheit, ungrische Krankheit, Tschemer: tsömör, tsemer, étel-útálás. Čemer treť, natret, potreť, zatreť: nauseam terere, conterere: die Schiffkrankheit (den Tschemer) reiben, frut-

fruttiren: tsömört törni, dörgölni. Morbus hic est *Hungaris* proprius, sicut *pica* Polonis, et *sudor sanguineus* Hispanis. — Species quaedam calide febris, qua sanguis in celeriorem motum concitatus, nodos sub cute excutit, ac conspissatur. Facile id, ni malum serpere permiseris, frictione crebra, et unctione, adhibitis, allio videlicet, et aceto, ac sale dispellitur. Consciscere vero sibi solent plurimi morbum hunc nimia aviditate in cibo, potuque capiendo, alii vero si post aestum nimium corpus noctu refrigerent.

Čemerica, i, f. Zelina: helleborus (elleborus), i, m. *et* helleborum (elleborum) *Pl. H. N. Plaut.* veratrum *Cels.* i. n. sternutatoria, ae, f. die Niesewurz, zászpa, szászpa *Par. Pap.* húnyor, ptrüszszentő fű (gyökér). *Syn.* kíchawka, *boh.* Čemerice, kegchawka. Bílá Čemerica (kíchawka): helleborus albus, veratrum album *Colum.* et Linn. weiße Niesewurz, fejér húnyor (zászpa). — Černá Čemerica (kíchawka), i. e. Swatoduſní (Swatého Ducha) koreň: helleborus niger, Linn. schwarze Niesewurz, fekete szaszpa (húnyor), kígyó-fü. *Aliud est* černí koreň, seu černí Gablčňík. Faleſná Čemerica (kíchawka): pseudohelleborum. falsche Niesewurz, hamis zászpa. NB. Starodáwné bolo Domňíwáňí, že tato Zelina, poňewáč ſkodliwe Wlhkosťi wiſiſkuge, též i bláznjwích, a zamiſlenich (na Slezinu trpícich, melankolickích) Ludi hogí. *Plaut. Plin. H. N.* Obzláſtňe bílá Čemerica za welmi proſpeſnu ſa držáwala. Credebant veteres, cum ista herba noxios evehat humores, quod maniacos quoque, et hypochondriacos sanet: *album helleborum* singulariter proficuum censebatur. die alten glaubten, weil dieses Kraut die schlechten Feuchtigkeiten abführt, so heile es närrische und milzsüchtige Leute: weißes hielt man besonders für heilsam.

† Čemeřice, f. idem.

Čemerička, i, f. *dem.* ex Čemerica.

† Čemeričko, a, n. v. Čmírička.

Čemerka, i, f. pulvis sternutatorius, das Niesepulver, ptrüszszentő por. *Syn.* kíchawí Práſek, kíchawka. 2) v. Čemerica.

Cena, i, f. pretium, i, n. der Preis, der Werth einer Sache: ára (betse, betsi) valaminek. Cenu zbožnu (potrawňu) zlahčit, zmenſit, znížit: annonam levare Liv. den Getreidepreis (Marktpreiß) vermindern, alább szállítani a' gabona-árát. Tato Wec nemá (ge bez) Ceni: res haec extra pretium est *Plaut.* dieses Ding hat keinen Preis, éppen olltsó portéka, kelletlen (alá-való) dolog, el-vetett jószág ez: nintsen ára. Zboží nemá žádneg Ceni (žáden ho nekupuge; ge lacné): annona est vilis, das Getreide ist wohlfeil, ólsó a' gabona; most a' gabonának semmi ára nintsen. Zboží do Ceni (hore) ide, drahňe, draží: annona ingravescit, das Getreide schlägt auf, a' gabonának ára fellyebb szál. Zboží ſ Ceni ide, ge lacňegſí; Cena zbožná upadá, dolu pa-

pada: annona laxat, levatur, fit vilior: das Getreide schlägt ab, a' gabonának alább szál az ára.

Cenec, nca, m. v. Ceňitel.

ceňený, á, *p. c.* aestimatus, taxatus, a, um: geschätzt, taxirt: meg-betsúltetett, ki-szabott, ki-szabottatott, meg-határoztatott, árára nézve. *Syn.* oceňený, wážený, *vulg.* sacowaný, osacowaný. 2) appretiatus (adpret.), aestimatus, certo pretio emtori oblatus: geboten: satzoltatott, árúba botsáttatott, árrán tartatott (adogáltatott). *Syn.* držaný, dáwaný, predáwaný, zaceňený.

Ceňeňí, á, n. aestimatio taxatio, pretii defixio (limitatio): das Schätzen, Taxiren, die Schätzung, Taxirung: meg-betsülés, reá-betsülés, ára szabás (ki-szabás), árára nézve meghatározás. *Syn.* Oceňeňí, Wážeňí, Ulożeňí Ceni, *vulg.* Sacowáňí Osacowáňí. 2) appretiatio, aestimatio, indicatio pretii oblatio erga certum pretium, licitatio, das Bieten, die Bietung, beim Handel vom Verkaufer: satszoltatas, satszoltatas, satzoltatás, árúba-botsátás, árrán-tartás (adogalás), árúlás. *Syn.* Držáňí, Dáwáňí, Predáwáňí, Zaceňeňí, *vulg.* Sacuněk, *boh.* Sacuňk.

† **Ceňicháňí**, n. v. Nucháňí.

† ceňichati, al, ám, v. nuchať.

ceňiť, il, ím V. I. *imp.* ceň: aestimare, taxare, pretium defigere (limitare): schätzen, den Preis bestimmen: valamit meg-betsülni, pénzre betsülni, valaminek árát szabni (meg-hatarozni). *Syn.* oceňiť, wážiť, na Peňáze prehodiť, Cenu klásť (położiť, sádzať, ukladať, uložiť, určiť, uridzowať, ustanowiť, ustanowowať), *vulg.* sacowať, osacowať), *boh.* sacowati. Draho, lacno, na tri Grose ceňiť: magno, parvo, tribus grossis aestimare: hoch, gering, auf drei Groschen schätzen: drágán óltsón, három garasra betsülni. Ňeco s Prawdi (podle obecného Zdáňá) ceňiť: aliquid e veritate (ex opinione) aestimare, der Wahrheit (dem Sagen) nach schätzen, valamit az igazság (vélekedés) szerént betsülni. Obilí (Zboží) ceňiť; Zbożú Cenu klásť: constituere pretium frumento, den Preis dem Getreide setzen, das Getreide taxiren: a' gabona árát szabni, ki-szabni. Škodu ceňit: damnum aestimare (revidere), *vulg.* oculatam instituere (suscipere, peragere) *damni*: den Schaden schätzen, a' kárt meg-betsülni. 2) appretiare (adpr.), pretium indicare, vendere, venui exponere, licere *et* liceri (*in distractione de venditore*): bieten, beim Verkaufen vom Verkaufer: satzoltatni (tatom), árúba botsátani (-tom), árrán tartani (tom), adni. *Syn.* dať, dáwať, držať, predáwať, zácenit. — Pán kňihár! začo tu kňihu ceňa (dagú, držá)? i. e. gak drahо ge ta kňiha na Predag? quanti librum hunc indicas bipliopola? *Plaut.* Herr Buchhändler! wie theuer bieten (halten, verkaufen) sie dieses Buch? hogy tartya (mint adgya), könyv-áros Uram ezt a' könyvet? Ceň tu kupu. Powec ostatňim Slowem teg kupi magmensu Cenu. Wireč (wirekňi) začo gu čo naglacňegseg dáš? indica (fac pre-ti-

tium), minimo daturus qui sis? biete deine Waare an, wie du sie am wohlfeilesten geben willst? mondd-ki a' leg-kisebb (alsóbb) árát. Hogy adod ezt? mondd-meg egy szóval az utólsó árát. Twoga ge kupa, ti gu cenić máš (musíš): tua merx est, tua est indicatio: die Waarre ist dein, dir gehört es, sie zu bieten: a' te marhád ez, néked kell meg-mondanod az árát (mint tartod). Wezmi (mag) ſi gu za deſat, Groši: habe tibi denis grossis, behalte es um zehn Groschen, tartsdd magadnak (vedd-el) tíz garasért. Jnáč (lacňegſeg) nedáte? secus (viliori pretio) non dabis? sonsten (wohlfeiler) geben sie es nicht? hát külömbön (óltsobban) nem adgya kend? 3) *boh.* v. dáwać 2-*do Nro.*

Ceňitel, a, m. aestimator, taxator, pretii defixor (limitator): Schätzer, Schätzmann, Taxirer: betsülő, meg-betsülő, árát szabó (ki-szabó, meg-határozó). *Syn.* Ceňitelník, Cenec, *vulg.* Sacowník. 2) appretiator, pretii indicator, venditor, venui expositor: Bieter: satzoltató, árúba-botsátó, árrán tartó.

ceňitelňe *adv.* aestimationaliter, mediante aestimatione: durch die (nach der) Schätzung (Taxirung): megbetsulve, ki-szabott árán. *vulg.* ſacowňe.

cenitelní, á, é, *adj.* aestimationalis, e: durch die Schätzung bestimmt (ausgeworfen), megbetsülés (satzoltatás) által kiszabott (meg-határoztatott.) *vulg.* ſacowní.

Ceňitelník, a, m. v. Cenitel.

ceňitelow, a, e, *adj. poss.* ex Ceňitel.

Cent, u, m. Centenarius, i, m. centenarium pondus: der Centner, mázsa: *boh.* Centnik. Dwa Centi: duo centenarii, zwei Zentner, két mázsa. Na Zenti: centenariatim, per centenarios: centnerweise: mázsa számra, mázsánként.

† Centník, e, m. idem.

centowí, á, é, *adj.* centenarius, a, um: ein Centner wägend, mázsás. Centowí Kameň: lapis centenarius (unius centenarii, centenarium appendens), ein Centnerstein, egy mázsás kö.

† Centrum, i, n. v. Cíl, Prostředek.

Cep, u, m. v. Cepík. 2) *boh.* v. Cepi.

Čep, u, m. i. e. kohútek (Kúrka, Trúbka, Točka) na Suде: epistomium, i, n. embolus, i, m. der Hahn am Faße, Faßhahn, die Pippen der Zapfen, zum Verstopfen, z. B. im Faße: tsap, eresztö tsap. *Syn.* Točka, točná Trúbka. Na Čep uderit, načepowat: epistomiare, ad epistomium dare: anzapfen: tsapra ütni. *Prov.* Na Čepe Wino dobré. Kde ge Studenka, Woda ge chutnegšá: gratius ex ipso fonte bibuntur aquae. besser zum Smied, als zum Schmiedel: jobb a' bor a' tsapnál. 2) na Dwerách: Cardo, inis. m. Thürnagel, ajto sark. *Syn.* dwerni Hák, na kterém Dwere chodá, wisá, *boh.* Stežege. 3) w Hrdle: v. Čepi 1-o *Nro.* 4) na Wreteňe, a neb na Hrádeli. v. Čepi 2) *Nro.*

* Čepák, a, m. v. Črpák.

čepčárčin, a, e, *adj. poss.* ex Čepčárka.

Čepčáreňí, á, n. v. Čepčárstwí.

čepčárit, il, ím, V. I. *imp.* čar: conficere vittas, confectricem vit-

vittarum esse: ein Haubenmacherinn seyn: fejkötövarrónénak lenni.
Čepčarka, i, f. confectrix (sutrix) vittarum, Haubenmacherinn, fejkötö varróné. *boh.* Čepčářka.
Čepčárstwí, á, n. opificium conficiendarum (confectio, suitio) vittarum, die Haubenmacherei, fejkötö varrás, tsinálás.
Čepček, a, et pečka, m. *dem. ex* Čepec: *a*) Ženské, parva vitta, eine kleine Haube, fejkötötske. 2) Detinské: rica, ricula, ae, f. ricinium, riciniolum, capitiolum, capitium, i, n. die Kappe, Kinderhaube, kleine Kinderhaube, das Käppchen: gyermek fejkötö, gyermek fejkötötske. *Syn.* Čepeček. *boh.* Čapka, Karkule, Karkulka.
Čepčení, á, n. impositio vittae, das Haubenaufsetzen, fejkötö fel-tétel, fejkötönek fel-tétele. *Syn.* Čepení, 2) v. Bití.
čepčiť, il, ím, V. I. *imp.* čepči: vittam imponere, die Haube aufsetzen, besonders wenn es das erstemal geschieht, wie bei den schlavischen Bauermädchen, welche erst den Zweiten Tag nach ihrer Trauung die Haube bekommen, fökötöt fel tenni. *Syn.* čepiť 2) v. bit (bigení).
† Čepé, čte, n. v. Hlawica.
Čepec, pca, m. vitta, taenia, ae, f. reticulum, i, n. die Haube, Kopfbinde: fökötö, fejkötö, fej szorító. Nočný Čepec: vitta nocturna, Schlafhaube, éjeli fökötö. Čepec zlatohlawowí: aurea vitta, goldene (mit gold gestickte) Haube, arany fejkötö. 2) v. Kružka, Okružlí. 3) Materinskí, neb Žiwotní Čepec, i. e. Cožka ženská po Porode, Posť elka: secundae, secundinae (*muliebres*) arum, f. pl. secundarium, i, n. galea infantum: die Nachgeburt, burok, gyermek tartó lantorna, szüló aszszonynak a' mása. W Čepci narodení: infans galeatus, mit der Nachgeburt auf die Welt gekommen, burokban született, *Par. Pap.*
Čepení, á, n, v. Čepčení. 2) v. Čepowání.
* Čepgec, pca, m. v. Čepec.
Čepi, *gen.* Cep, *dat.* Cepám etc. pl. tribulum *Virg. Varr.* flagellum triturarium excutiendis granis frugum, tribula, ae, f *Colum.* der Flegel, Dreschflegel, Dreschel, Schlägel: tsép. *boh.* Cep, Slaka puchowní. Tříb.
Čepi, pow, m. pl. w Hrdle: epiglossis (epiglottis), uva, (uvula), ae, f. tonsillae, arum, f. *pl.* der Zapfen (das Zäpfchen) im Halse, die Mandeln: torok diója, torok mondolái, nyak tsap. *boh.* Mandle z obidwech Stran Hrdla. Cepi spadli: uva desedit (a desido), delapsa est: der Zapfen ist geschossen: le esett a' a' nyak tsap. 2) na Wreteně, a neb na Hrádeli: codaces? Zapfen der Spillen, orsó feje, karikája.
Čepica, i, f. v. Čápka.
Čepice, f. v. idem.
Čepička, i, f. *dem.* v. Čápička.
Cepík, u, m. tribulus, i, m. *veget.* tribulum, i, n. *Virg. Varr.* brevior pars flagelli trituratorii: der kürzere Theil des Flegels, Dreschwalze Flegelwalze: Tsép-Sújto, hadarú, sulym. Železné Cepíki: murices tribuli ferrei: eiserne Dreschwalze: vas-sulymok.
Čepík, u, m. epistomiolum, i, n. das Zäpfchen, ein kleiner Zapfen:

pfen: tsapotska. *boh.* Čípek, Stoliční (Záchodní) Čepík: balanus: i, m. suppositorium cloacae: Zäpfchen zum Stuhlgange, Stuhlzäpflein: makk. Nosowí (nosní) Čepik: errhinium, Nasenzäpfchen, orrtsap. Hrdelní (w Hrdle) Čepík, v. Čepi 1-*mo Nro.* 2) Zelina: v. Čípek 1-*mo Nro.*
čepik, il, ím, V. 1. *imp.* čep: v. čepčik. 2) v. čepowat.
čepowaní, á, é, *p. c.* epistomiatus, a. um: gezapft, meg tsapoltatott, tsapra ültetett.
Čepowáňí, á, n. epistomiatio, nis, f. das Zapfen, tsapolás, meg-tsapolás, tsapra ütés.
čepowat, powal, pugem, V. I. *imp.* pug: epistomiare, e dolio promere: zapfen, z. B. Wein, Bier: tsapolni, meg tsapolni tsapra ütni. 2) singulatim vendere, frustatim distrahere, zapfen, einzeln verkaufen: egygyenként (darabonként) árulni, kölön el-adni.
Cér (Cér), i, f. et Cer (Cér), u, m: quercus (cerris) Linn. *mollior et ultior species quercus*: die Hagniche, Weißniche, Zereiche: tser, tser-fa, tser-tölgy *Pár. Páp. Syn.* bílí Dub, cerowí Strom. *Aliud est* Hrab. 2) v. cerowé Drewo.
Céra, i, f. filia, ae. f. die Tochter, gyermek leány. *boh.* Dcera. *Prov.* Z gednú Cérú dwoch zaťow dostať. Gedno Dobroďení dwom slubowať. Za gedno Dobroďení od dwoch Powďečnosť žádať, očekáwať: unicâ filia duos parere generos. Idem beneficium duobus simul polliceri. Pro eodem Officio, quod alteri praestitum, a duobus gratiam reposcere.
Cerber, a, m. Cerberus, i, m: Cerberus, dreiköpfiger, Höllenhund: tzerberus, pokol kapuján álló harom fejü eb. *Syn.* pred pekelnú Bránú ležící tro hlawí Pes, gak Pohani sa domńíwali.
Ceremonia, i, f. Caerimonia, ceremonia, ae, f. ritus, us, m. Ceremonie, tzeremónia, szokás, rendtartás. *Syn.* Običag, zdworilí Čin (Spósob) *boh.* Ceremonie. Ceremonie (Običage) Církewné: Ritus Ecclesiastici. Kirchengebräuche, egyházi szokás, rend-tartás. Smutné Ceremonie: funesti ritus, Leichnamsgebräuche, halottás tzeremoniák.
† Ceremonie, f. idem.
† Čeren, u, m. v. Pres. 2) v. Sungačka, Hádzač a.
Čeresen, sne, f. v. Čeresňa.
Čeresenka, i, f. *dem.* v. Čeresňička.
Čereslo, a, n. Culter, (praecisorius) aratri, *Plin. H. N.* das Pflugmesser, Pflugeisen, Sech, Pflugsech, Pflugsäge: lemezvas, tsoroszlya *Par Páp. Syn.* Krogidlo, Cemes, plužní Zub, plužné Železo. *Aliud est* orné Zelezo, womer.
Čeresňa, i, f. Strom: Cerasus, i, f. prunus cerasus *Linn.* der Kirschbaum, die Kirsche: tseresnye-fa. *boh.* Třešně. *a*) Bobkowá Čeresňa: Prunus Lauro-Cerasus Linn. Lorberkirsche, Lorberkirschbaum: borostyán-tseresnye-fa. *b*) Čertowá Čeresňa, i. e. Wlčá Gahoda: Atropa belladona, ae, f. Teufelskirsche, Teufelsbeere: Tollbeere, Wolfsbeere, Tollkraut, eine Pflanze: földi tök, farkas eperj. *Syn.* wlčí Gahodník. Židowská (morská) Čeresňa: v. Mechunka. 2) Owoce: Cerasum, i. n. die Kirsche, tseresnye (gyümölts) *boh.* Třešně.

ňe. Bobkowá Čeresňa: lauro-cerasum, Lorberkirsche, borostyány tseresnye. *Plur. nom.* Čeresňe, *gen.* Čereseň: cerasa, orum, n. *pl.* die Kirschen, tseresnye. *boh.* Třešňe. Čérné Čeresňe: cerasa actiana: schwarze Kirschen, fekete tseresnye. Čertowé Čeresňe, i. e. wřčé Gahodi: baccae belladonae, Teufelskirschen, Wolfsbeeren, Tollbeeren, als Beeren: farkas eperj. Wlasſké Čeresňe: v. Hamrawi, et Drénki. Židowſké neb morſké Čeresňe: v. Mechunki. — Čeresňe urodňegſe ſú w tichto Mestách, než inich: laetius fructificant his in locis cerasa, die Kirschen gerathen in diesem Lande besser, als in andern: bövebben terem itt a' tseresnye, mint másutt. — *Prov.* Neňí dobre zwelkími Páni Čeresňe geſt' (gedáwať), nebo Člowekú Stupki do Oči hádzú: cum Domino cerasum res est mala mandere servum. Consortium potentiorum te ne quaesieris. Cum magnis Dominis familiarem esse non expedit: mit grossen Herren ist nicht gut Kirschen zu essen; sie werfen einem die Stiele ins Angesicht: nem jó (nem tanátsos) a' nagy Urakkal tseresnyét enni (kotzkázni). Igen veszedelmes a' szolgának az ö urával tseresnyét enni (kotzkázni).

Čeresňička, i, f. *dem. ex praec.*

Čeresňiſko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Čeresňa.

čeresňowí, á, é, *adj.* Cerasinus, a, um: Kirschen: tseresnyei, tseresnyéböl - való. *boh.* třešňowí. Čeresňowí Strom: v. Čeresňa 1-*mo Nro.* Čeresňowá Koſtečka: os Cerasinum nucleus cerasinus: der Kirschkern: tseresnye mag. Čeresňoweg Farbi: Cerasini coloris, kirschfärbig, tseresnye szinű.

* Čergeſlo, a, n. v. Čereſlo.

Čérička, i, f. *dem. ex* Čérka.

čérin, a, e, *adj. poss.* filiae, der Tochter gehörig, leányé. *boh.* dceřin.

Čerina, i, f. v. cerowé Drewo.

Čérka, i, f. v. Čéruſka, *boh.* Dcerka.

† Čermáček, čka, m. *dem.* v. Čerwenka 1-*mo Nro.*

† Čermák, a, m. v. Čerwenka 1-*mo Nro.*

* Černáňí, á, n. v. Čerňeňi 1-*mo Nro.*

černaſt'e *adv.* subnigre, fusce: braun: feketésen, barnáúl. *Syn.* černaťe, černawe, načerne, barnawe.

černaſtí, á, é, *adj.* subniger, fuscus, a, um: braun: feketés, barna. *Syn.* černatí, černawí, načerní, barnawí.

černať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. čerňeť. *II. rec.* čerňať ſa: v. čerňeť ſa.

černaťe *adv.* v. černaſt'e.

černatí, á, é, *adj.* v. černaſtí.

Černawa, i, f. atrum solum (terrae), ein schwarzer Boden, Erdboden: fekete föld. *Syn.* černá Zem.

černawe, *adv.* v. černaſte.

černawí, á, é, *adj.* v. černaſtí.

Černawoſt', i, f. subfusca conditio (natura), braune Beschaffenheit, feketés (barna) tulajdonság. *Syn.* Černaſtoſt', Černatoſt', Barnawoſt'.

černe et čerňe *adv.* nigre, schwarz, feketén. Čerňe (na černo) farbiť: nigrificare, nigrare, nigro colore (tingere), schwarz färben, meg feketéteni, feketére festeni.

Čerňec, a, et renca, m. na Bo-

Bobe: hilum, i, n. der Bohnenflecken, kis fekete helyetske a' babon.

černeni, á, é, *p. c.* niger factus (redditus), nigro colore inductus, nigrificatus, a, um: geschwärzt, meg feketéttetett, feketére festett.

Čerňeňí, á, n. ex čerňeť: nigrescentia, ae, f. das Schwarzwerden, Schwarzseyn: feketedés, feketülés, feketesség. *vulg.* Černáňí, 2) ex čerňiť: nigrificatio, das Schwärzen, feketétés, feketére festés, feketére-tétel. Čižem (Črewic) etc. Černeňí: calceamentorum nigrificatio, inceratio: das Schwärzen der Schuhe das Auswichsen: a' láb-belinek feketétése, suviksolása. *vulg.* Suwikſowáňí.

čerňeť, ňel, ním, V. I. *imp.* čerňi. nigrescere, schwarz werden, feketedni, feketülni. *Syn.* černať. *II. rec.* čerňeť ſa. idem 2) nigrum esse, nigrare: schwarz seyn, feketének lenni. *Syn.* černím bit.

černí, et čérní, á, é, (*abs.* černo), *adj.* niger, ater, a, um: schwarz: fekete, hólttszinű. Černí Chleb, Ceſ, Poſed; černá Krw; černé Koreňí Žito, Gahodi: *v. haec substantiva sub suis literis.* Černé Umeňí. v. Černoknežtwí.

Čerňice, *gen.* ňic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům) Czerniczium, Czernitz, ein Dorf im Prachiner Kreiſe: Tsernitz, Fekete-Falu, tseh-országban.

černický, á, é, *adj.* czerniczensis, e: aus Czernitz, tsernitzai, fekete-falusi.

Čerňidlo, a, n. na Piſáňí: atramentum (*scriptorium*); liquor scriptorius), die Tinte, ténta. *vulg.* Atrament, *boh.* Ingúšt. 2) na Čižmi, Črewice, Stible: atramentum sutorium, melania *Plin. H. N.* melanteria, ae, f. *Scrib. Larg.* cera calcearia, ceratum calcearium: Schwärze, Schusterschwärze, Schuchwachs: feketélő, suviks. *vulg.* Suwikſ. 3) v. Sňet.

Čerňikow, a, m. Czernikovium, Czernikow, ein Dorf im Prachiner Kreiſe: Tsernikov.

Čerňikowice, *gen.* wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům) Czernikovicium, Czercikowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreiſe und Antheile: Tsernikov.

Čerňilow, ae, f. m. Czernilovium, Czernilow, ein Dorf im Königgrätzer Kreiſe, und Antheile: Tsernilov.

čerňiť, et čérňiť, il, ím, V. I. *imp.* čérňi et čerňi: nigrum (atrum) reddere nigrificare, nigro colore inducere (tingere) denigrare: schwärzen, schwarzmachen: feketéteni, feketére festeni. 2) Čižmi Črewice černit; cothurnos, calceos nigrificare, incerare: die Tschischmen, Schuhe schwärzen, auswichsen: a' tsizmat, tzipellöt feketéteni, ki suviksolni *vulg.* ſuwíkſowať.

Černo, v. Černí.

Černobíl, u, m. Zelina: Artemisia vulgaris Linn. artemisia, ae, f. *Plin. H. N.* der Beifuß, fekete üröm, féregmag. *Syn.* hroznowá Zelina.

černobílowí, á, é, *adj.* ex artemisia, aus (von) Beifuß, fekete ürömböl-való. Černobílowé Semeno: semen santonici, Cinae officinarum. Artemisiae judaicae Linn. Wurmsame, féreg-mag *Aliud est* cicwarowé Semeno.

Černochow, a, m. Czernochovi-

riam. Czerchow, ein Dorf im Rakonitzer Kreise: Tsernokov.

Černohláwek, wka, m. Pták sylvia atri-capilla *Klein* Motacilla atricapilla Linn. Schwarzkopf eine Art Brustwenzel, fekete-fejü erdei madarka.

Černohláwek, wku, m. Zelina: prunella, vulgaris, ae, f. *Linn.* Prunelle, Gyékfü. *Aliud est* Čelňík.

černohlawí, á, é, *adj.* atris capillis, nigricomus, a, um: Schwarzkopf, schwarzköpfig, schwarhaarig, der schwarze Haare hat: fekete hajú.

Černokňažík, á, m. v. Černokňežník.

Černokňažnička, i, f. v. Černokňežnička.

Černokňažník, a, m. v. Černokňežník.

Černokňazstwí, a, n. v. Černokňeztwí.

Černokňežík, a, m. v. Černokňežník.

Černokňežnička, i, f. maga, venefica, necromantica, ae, f. Schwarzkünstlerinn, ördöngös (kanta-ires boszorkany) aszszony.

Černokňežník, a, m. magus, veneficus necromanticus, i, m. praestigiator, is.m. Schwarzkünstler, garabontziás Deák, kanta-ires, ördöngös, büvösbájos. *Syn.* Čarowník Černokňežík.

Černoknezstwí, á, n. v. *seq.*

Černokňeztwí, á, n. magia, necromantia, ae, f. die schwarze Kunst, ördöngösség, büvölés, bájolás. *Syn.* Čarowňictwí, Černokňažstwí.

černooký, á, é, *adj.* nigris oculis, nigros oculos habens: schwarzäugig, fekete szemü. A to bola kačica, černo oká Déwčica.

Černosť, i, f. nigritia, ae, f. nigrities, nigredo, inis, f. nigror, is, m. die Schwärze, die schwarze Gestalt, einer Sache: feketeség. *Syn.* Černota.

Černota, i, f. idem.

Černowice, *gen.* wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům) Czernovicium, Czernowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreise, und Antheile: Tsernovitz.

Černowka, i, f. Czernovicia, Czernowka, ein Dorf im Kaurzimer Kreise: Tsernovka.

černožlčne *adv.* atrobilariter atrobiliose: schwarzgallig, fekete-epésen. 2) v. Kalokrwňe. *Aliud est* horkokrwňe.

černožlční, á, é, *adj.* atrobilaris, e; atra bili percitus (praeditus), atrobiliosus, a, um: schwarzgallig, schwarze Galle habend: fekete epés 2) v. Kalokrwní. *Aliud est* horkokrwní.

Černožlčnosť, i, f. atrabilis, schwarze Galle, fekete epe *Syn.* černážlč 2) v. kalokrwnosť. *Aliud est* horkokrwnosť.

Černúš, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férfi név.

Černuša, i, f. nigra vacca, ein Name der schwarzen Kuhe, fekete tehény.

cerowí (cérowí), á, é, *adj.* de carpino, carpineus, a, um *Colum* hageichen, weißeichen, zereichen, von Zereichen, oder Zereichenholz, aus Hageichen: tserfából-való. *Aliud est* Habowí. Cerowí Háĝ: der Hageichenwald, Weißeichenwald, Zereichenwald, tsere, tserés hely, tserfás-hely, tser-tölgyes *Par. Pap.* Cerina, Cerowina. Cerowé Drewo: cerrinum lignum, zereichenes (hageichenes, weißeichenes) Holz, Zereichenholz: tser-fa.

Cerowina, i, f. v. cerowí Háĝ, et cerowé Drewo.

Čerpáček, čku, m. *dem.* v. Črpáček.

Čerpadlo, a, n. locus ad fluvios, in quo aqua hauriri solet: der Ort an Flüßen, wo man Wasser schöpft: viz meritö hely. 2) portus, us, m. navale, is, n. der Hafen wo die Schiffe einlaufen, die Anfurt: rév-part, part-rév ki kötö hely. *Syn.* Pribog, Přístaw, Stanowisko Lodí 3) v. Čerpák.

Čerpák, a, m. capula *Varr.* situla, ae, f. crater, is, m. haustorium i, n. das Schöpfgefäß, ein kleines Gefäß zum Schöpfen: viz merítö edény, tsésze, mereglye, mereklye. *Syn.* Čerpadlo Čunek na Piti wodi, *vulg.* Črpák.

čerpaní, á, é, *p. c.* v. čřeni.

Čerpáňí, á, n. v. Čřeňí.

čerpať, pál, pem (pám) V. I. *imp.* pag, v. čřeť.

Čerpáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex *seq.*

čerpáwáť, al, ám, *freq.* ex čerpať.

čerstwe, *adv.* frigide, frisch, kühl, frisen, hidegen. *Syn.* chládňe, studeňe. 2) recens, recenter, recentissime, modo: frisch, neuerlichst, vor kurzem, den Augenblick: most, mostanában, nem régen, tsak most. 3) alacriter, vivaciter, vivide: frisch, lebhaft, munter: vidámon, gyorsan, elevenen. *Syn.* načerstwo, sčerstwa, žiwe. *vulg.* frisko. Čerstwe nečo wiriđiť: vivide aliquid peragere, lebhaft etwas verrichten, elevenen valamit meg-tenni. 4) celeriter, velociter, perniciter: geschwind, schnell, behend, frisch: gyorsan, hamar, sietve, serényen. *Syn.* náhle spešňe, pospešňe, richle.

čerstwí, á, é, (*abs.* čerstwo) *adj.* frigidus, a, um: frisch, kühl: hideg, héves. *Syn.* chladní, studení. Weil ge čerstwé Powetrí: est coelum frigidum, aura recens (frigida), es ist frisch (draußen) ein kühles Wetter: fris, (héves) ég, idö vagyon most. Čerstwím učiňiť, v. čerstwiť. 2) recens, novus, nondum adhibitus, non destructus, integer: frisch, noch neu, noch nicht lange geschehen, geboren, gemacht gekommen, z. B. Milch, Häring, Wasser, Schnee, Wunde, Geld, Truppen, Andenken etc. noch nicht gebraucht, z. B. Ruthen, noch nicht verdorben: fris, mostani, nem régi. *Syn.* nowí, nedáwní, *vulg.* friskí. Čerstwé Maso, caro integra, recens: frisches Fleisch, fris hús. Čerstwé Maslo: butyrum recens, frische Butter, fris vaj. Na čerstwém Skutku dopadnúť, dosťichnúť, zasťichnúť: in re ipsa (in recenti re) deprehendere, auf frischer That ertappen, a' tselekedeten rajta kapni. Na čerstwo to učiniť: recenti re id facere, auf frischer That (i. e. sogleich) es thun: újra tenni, tselekedni: Sčerstwa: de integro, denuo: von frischen, von neuen: újonnan, újra *Syn.* znowu. 3) viridis, recens, integer, grünn: fris-zöld. *Syn.* surowi, zelení Čerstwé Drewo: recens lignum, grünes Holz, fris (zöld) fa. 4) vegetus, vividus, incolumis, alacer, is, e, lebhaft, munter, wacker, kräftig, gesund: erejében-való, eleven, fris. Čerstwím biť: vigere viribus valere (pollere), gesund, und frisch bleiben, frissen (egészségessen) lenni. Wogák čerstwí, a neustatí, miles integer, atque alacer: ein frischer Soldat, der nicht abgematet ist, fris (serény,

rény, virgontz) katona. Čerstwí, a weselí: laetus, atque alacer: lustig, frisch, munter: víg, vidám, fris. Čerstwige, a zdrawí; pri Ziwobiti, i pri čerstwém Zdrawí sa winachádzá: vivit, et viget, er lebt noch, und ist frisch auf, ö él még, és jó eröben vagyon. Čerstwá Farba: color vegetus, frische Farbe, eleven, fris festék.

čerstwo, v. cerstwí, et čerstwe.

čerstwost', i, f. vivacitas, vividitas, tis, f. vigor, is, m. Lebhaftigkeit, frisscsség, elevenség. 2) alacritas, Munterkeit, Vidámság, végság. 3) celeritas, velocitas, velocia, ae, f. Geschwindigkeit, die Schnelle: fris gyorsaság, serénység. *Syn.* Náhlost, Richlost'.

Čert, a, m. daemon, cacodaemon, nis, m. diabolus, malus genius, i, m. der Teufel, böser Geist: ördög, gonosz lélek. *Syn.* Ďábel zlí Duch, Pekelník, Podkusítel, Prepadník, Karášek. Do Čerta: *a*) vah! papae! euge! der Teufel (beim Wundern)! ördöget! *b*) malum: der Teufel, beim Teufel (beim Fluchen)! ördöget! Jdi do Čerta! nech ťa Čert wezme! abi ťa Čert wzal! abi in malam rem! geh zum Teufel! hole dich der Teufel: ördög vigyen-el. *Prov.* Čert, neb Ďábel, wsecko gedno: diabolus, *vel* daemon, unum, idemque; daemonem diabolo expellere: der Böse Geist, oder Teufel, alles eins: eb, vagy kutya, mind egy. — Nekedi i Čertu zažíháme Swěčku: etiam indigno nonnunquam obsequium praestatur. Diabolo nonnunquam accenditur lumen: man zündet daweil das Licht auch dem Teufel an, néha az ördögnek-is gyújtanak gyertyát. — Máho Čert rád: non est acceptus; est invisus: der Teufel hat ihn lieb: ördögnek kell, nem nékem. — Uš ge Čert odwázaní (spuštení): turbae sunt, der Teufel ist los: es ist als wenn der Teufel los wäre, mintha az ördöget lantzról le oldozták volna. El oldozott ördög a' lantzról. — Čerta mat: saevire, insanire: den Teufel haben, wüthen: dühösködni, ördögének lenni. — Čertowi do Kuchiňe prisť: perire, in des Teufels Küche kommen, el-veszni. — Čert sa hrá: diabolus ludos facit, der Teufel hat sein Spiel, az ördög játszik. Chitil Čerta, kapra Chlopňu. Umil Kapra: infelix fuit, diabolum coepit: da hat er den Teufel gefangen; es ist ihm ein Unglück wiederfahren; er war unglücklich: ördöget fogott. v. Chlopňa, Kaper Čertem obsedlí: *a*) a furiis oriundus, ein Besessener von Teufel, ördöggel határos. *b*) pestiferis furiis ardet, er wüthet wie der Teufel: ördöggel béllett.

† Čertadlo, a, n. v. orné Zelezo.

Čertíček, čka, m. *dem. ex seq. Syn.* Ďáblíček, Ďábelček.

Čertík, a, m. *dem.* daemunulus, i, m. ein Teufelchen, ördögötske. *Syn.* Ďablík.

Čertkus, u, m. Zelina: succisa, ae, f. scabiosa succisa *Linn.* morsus diaboli: Abbiß, Teufels Abbiß, Teufelsbiß eine Pflanze: ördög harapta fü. *Par. Pap. Syn.* čertowí Kus, čertowé Rebro.

čertow, a, e, *adj. poss.* daemonis, diaboli: dem Teufel gehörig, des Teufels: ördögé. *Syn.* ďablow. Čertow Sirák: oroi ga-

galea *Zenod.* Semet arte quapiam occultans: ein Teufelshut, ördög kalapja. Čertowé Čerešňe: v. Čerešňe.

Čertowáňí, á, n. frequens daemonis commemoratio (adpellatio), per daemonem increpatio: das öftere Nennen des Teufels, ördöggel való szitkozódás. *Syn.* D'ablowáňí, Začertowáňí, Hrešeňí.

čertowať, towal, tugem, V. I. *imp.* tug: saepe daemonem commemorare, per daemonem increpare: den Teufel oft nennen: ördöggel szitkozódni (vitetni) *Syn.* Sablowať, začertowať, hřešit.

čertowí, á, é, *adj.* daemonicus, diabolicus, a, um: teufelisch, teuflisch: ördögi. *Syn.* Sáblowí. Čertowí Kuš, čertowé Rebro, v. Čertkuš. Čertowé Howno, (Lagno) v. Howno et Wšedober.

Čertowina, i, f. res mala (improba daemoniaca) Teufelszeug, böses Ding: roszsz (ördögi) dolog. 2) societas diabolica, die Teufelsrotte, ördögség, ördögi szövetség (társaság). *Syn.* Ďáblowina. 3) Čertowstwí.

Čertowňík, a, m. daemoniacus, a daemone obsessus: den Teufel in sich habend, von bösen Geistern besessen: ördöngös, ördögtöl meg szállott. *Syn.* Ďábelňík, Ďablowňík. 2) sceleratus, i, m. scelus: Teufelskind, híres látor, ártalmas gonosz.

čertowsky, *adv.* daemoniace, daemonice, diabolice: teufelisch, teuflisch, ördögül. *Syn.* Sábelsky, Sábelňe, počertowsky, poSábelsky. 2) furialiter, höllisch, entsetzlich: dühössen.

čertowský, á, é, *adj.* daemoniacus, daemonicus, diabolicus, a, um: teufelisch, teuflisch: ördöngös, ördögi. *Syn.* Sábelský, Sábelní. 2) furialis, e: teufelisch, höllisch, entsetzlich: dühösséges.

Čertowstwí, á, n. daemonium, i, n. die Teufelei, der Teufel: ördögség, ördög. *Syn.* Čertowina, D'ábelstwo, D'áblowina.

čeruščin, a, e, *adj. poss.* filiolae, dem Töchterchen gehörig, leánykáé. *boh.* dceruščin.

Čéruška, i, f. *dem.* filiola, ae, f. Töchterchen, Töchterlein: leányka, leányotska. *Syn.* Céřička, Cérka. *boh.* Dceruška.

Čerw, a, m. vermis, is, m. der Wurm, féreg, kukatz, bogár, bugár, moly. *Syn.* Čerwík. — Cchlupatí, (chlpatí, piwňičný) Čerw: sellus, oniscus, i, m. v. Beruška. — D'ešďowí Čerw: lumbricus terrae (terrester), Regenwurm, esö féreg. Drewný Čerw: v, Čerwotoč. — Hadbáwný Čerw: bombyx, Seidenwurm, selyembogár. — Masný (w Masí) Čerw, i. e. v. Chrobák. — Múčný Čerw: vermis farinaceus. Mehlwurm, liszt moly. — Obilný (zbožný) Čerw, bílí: tinea granella, Kornswurm, der weiße: gobona moly. Obilný Čerw, čérný, curculio, curculio granarius *Linn.* Kornwurm, der braune, oder schwarze: zizsik, gabona féreg. Rewowí, (winičowí) Čerw: v. Wincúr. Stužkowí Čerw (w Čloweku), taenia, ae, f. Bandwurm, *vulg.* Pantelwurm: lapos geleszta az emberben. Zemský Čerw: terrestris vermis, Erdwurm, földi kukatz.

† Čerwánky, ů, m. *pl.* v. zora, zori.

Čerwec, wca, m. Coccum, coccinum,

cinum, cusculum, i, n. Scharlach, Scharlachbeere, oder Scharlachfarbe: skarlát festö mag. *Syn.* ſkarlátowé Zrno, ſkarlátowá Gahoda, neb Farba, Škarlát.

Čerweň, a, (*boh.* wňe), m. Iunius, i, m. Brachmonat, Szent Iván hava. *Syn.* úchorní Meſác. 2) ruber color in foliis lusoriis, rothe Farbe in Karten, vörös kártya.

Čerwená, neg, f. v. Čerwenka. 2) v. Krw.

* Čerwenáňí, á, n. v. Čerweňeňí.

* čerwenať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. čerweňeť. *II. rec.* čerwenať ſa: v. čerweňeť ſa.

čerweňe *adv.* rubre, rubicunde: roth: veresen pirossan. Čerweňe (na čerweno) farbiť: rubefacere, rubrum reddere, rubro colore tingere (inducere), roth farben, veresiteni, pirosítani, veresre festeni.

Čerwenec, nca, m. Iulius, i, m. Quintilis, is, m. Heumonat Julius, Szent Jakab hava. *Syn.* ſenní (ſenowí) Meſác.

Čerweňeňí, á, n. v. čerweňet: rubor, is, m. rubescentia, erubescentia, ae, f. das Rothwerden, Rothſeyn: veresedés, pirosodás, verhenyödés, pirúlás. *Syn.* Čerwenáňí. 2) ex čerweňiť: rubefactio, das Röthen, Rothmachen, die Röthung: verösités, pirosítás, veresre festés.

čerweňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* čerwen: rubescere, rubere, erubescere: roth, ſeyn roth werden, erröthen: veresedni, pirosodni, pirúlni, verhenyödni. *Syn.* čerwenať, ſčerweňeť *boh.* zarďíti. *II. rec.* čerweňeť ſa: idem. *boh.* rďíti ſe, píriti ſa. 2) *tropice.* erubescere: ſchamroth (roth) werden, erröthen: el pirúlni. *Syn.* ſtiďiť (hanbiť) ſa, očerweňet, *vulg.* čerwenať. Líca ſa čerweňá *vulg.* čerwenagú) ruborem trahunt genae *Colum. Plin. Ovid.* die Wangen erröthen, werden roth: az ortza pirúl, pirosodik. Čerweňá (oſlíhagú) ſa, abi boli chwáleni (abi Chwáli boſli), ut bene audiant, et rumorem bonum colligant, erubescunt: ſie erröthen, (ſie werden ſchamroth), nur damit man ſie lobe: El pirúlnak, tsak hogy ditsértessenek, tsak hogy valaki ditsérje öket.

čerwení, á, é, (*abs.* čerweno) *adj.* ruber, rubicundus, a, um: roth, veres, vörös, piros. Čerwení Zwonček, Zelina, v. Zwonček. Čerwení (králowſkí, lambertſkí,) Orech: v. Orech. Čerwena Nemoc: v. Čerwenka *3-tio Nro.* Čerwená Repa: v. Ćwikla. Čerwená Sírka: v. Sírka. Čerwená Sukňa: v. Sukňa. Čerwená Ruda (Rudka): v. Slinka. Čerwené Piſmo: *idem.* Čerwené Oſipki, ďeťinſké Neſ;owički: v. Frizle, Oſipki. Čerwené Peňáze: v. Peňáze.

Čerweňica, i, f. rubrum solum terrae, rother Boden, Erdboden: veres föld. *boh.* Čerweňice 2) species rubrorum prunorum, eine Art von rothen Pflaumen: veres szilva neme. *Syn.* čerwená Sliwka, Čerwenka. 3) species rubrorum pyrorum, eine Art von rothen Birnen, veres körtvély neme. *Syn.* čerwená Hruſka, Čerwenka, *boh.* Čerweňice, Čerwinka. 4) Salix rubra (amara): rothe Weide, ein Baum: veres füz - fa. *Syn.* čerwená Wrba. 5) rubra vacca, ein Name der rothen Kuhe, veres (verhenyös) tehén. *Syn.* Čerwen-

wenka, čerwená Krawa, *boh.* Čerwěnice, Čerwinka. 6) rubrum vinum, ein rother Wein, veres bor. *Syn.* čerwené Wíno.

† Čerweňice, f. *idem.* per 5. *Nros.*

čerweňit, il, ím, V. I. *imp.* weň, rubefacere, rubrum reddere: röthen, roth machen: veresíteni, pirositani.

Čerwenka, i, f. Pták ſčerwenú Hlawú: rubecula, rubicilla, ae, f. Motacilla rubecula Linn. Rothbrüſtchen, Rothkelchen, Rothkopfchen: veres bögy. *boh.* Čermák, Čermáček. 2) iný Pták ſčerweným Chwoſtemi (Ocaſemi) motacilla erythacus Linn. Rothſchwänzchen: veres farkú madár. 3) *Syn.* Čerwenoritek. Nemoc: dysenteria, ae, f. exulceratio, intestinorum: die Ruhr, rothe Ruhr: vér-has. *Syn.* Čerweňá, čerweňa Nemoc, Rúža Žirka. 4) v. Čerweňica 3. et 5-*to Nris.*

čerweno, v. čerwený.

Čerwenoſt', i, f. rubedo, inis, f. rubor, is, m. die Röthe, rothe Beſchaffenheit: veresség, pirosság.

Čerwíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Čerwík, a, m. vermiculus, i, m. das Würmchen, ein kleiner Wurm: férgetske, kukatzka, nyévetske, bogaratska, bugaratska. 2) v. Čerw. Pſí Čerwík: vermis, (vermiculus) Caninus, Hundswurm, kutya féreg, eb nyév.

čerwíkow, a, e, *adj. poss.* vermis vermiculi: dem Wurme (Würmlein) gehörig, féregé, férgetskéé, nyévé.

čerwíkowí, á, é, *adj.* e vermiculo (verme), von (aus) Wurm, féregből (kukatzból) való. Čerwíkowí (ze zemſkého Čerwíka) Oleg: oleum vermis terestris, Erdwürmeröl, földi kukatz olaj. *Syn.* čerwowí.

† Čerwinka, i, f. v. Čerwenka. 4-*to Nro.* 2) Čerwenica. 3, et 5-*to Nris.*

Čerwiweňí, á, n. vermiculatio, Cariei tractio, das Wurmſtihigwerden, nyévesedés, férgesedés. *Syn.* Občerwiweňí, Sčerwiwení.

čerwiwet, wel, wím, V. I. *imp.* wiw: vermiculari, cariem trahere: wurmſtichig werden, férgesedni, nyévesedni. *Syn.* občerwiwet, ſčerwiwet.

čerwiwí, á, é, *adj.* Cariosus, obrosus, a, um: wurmſtichig, vom Holze, Zahne: szú-ette, lyikatsos. Čerwiwí Zub: cariosus, dens, wurmſtihiger Zahn, lyukas fog. Čerwiwé Drewo: Cariosum (obrosum) lignum, wurmſtihiges Holz, szú-ette fa. 2) verminosus, vermiculosus, a, um: wurmſtihig vom Obſte: férges, nyéves. Čerwiwé Jablko: verminosum pomum, wurmſtihiger Apfel, férges alma.

Čerwiwoſt', i, f. vermiculatio, verminatio, nis, f. vermiculositas, tis, f. der Wurmſtich im Obſte, férgesség nyévesség.

Čerwotoč, a, m. tarmes, itis, m. *Plaut.* termes pulsatorium *Linn.* Hemerobius pulsatorius Fabricii cossis, is, m. et cossus, i, m. *Plin. H. N.* Bombix Cossus Linn. seu Cossus ligniperda Fabricii. der Holzwurm, szú, melly a' fát rágja. *Syn.* Drewotoč drewňi Čerw. 2) v. Čerwotočina.

Čerwotočina, i, f. caries, ei, f. der Wurmſtich, im Holze: szú étel, avasság, óság. *Syn.* Drewotočina, Prachňiwoſt, Truchliwoſt'.

čer-

čerwowý, á, é, *adj.* v. čerwíkowí. 2) v. čerwiwí.

Česač, a, m. pexor, is, m. qui pectit, pectens, tis, m. Kämmer, der kämmt: fésülö, fösülö. 2) Konopí Lenu: carminator, pectinator *canabum, lini*; carminarius, i, m. Hechler, Krämpler, kender *vagy* len héhelö, gerebelö, gerebellö. *Syn.* Česák *a*) *vulg.* Hachlár *boh.* Čechračkramplík, Mikač. 3) Wlni: carminarius, carminator, pectinans lanam: Wollkämmer, Wollkratzer, Wollschlager, Krämpler: gyapjú héhelö (gerebelö). *Syn.* Wlnočesač, *boh.* Wlnotepec, *vulg.* kramplár, krampler. 4) v. Bitec 2. *N.* 5) *boh.* v. Oberač owocní.

česaččin, a, e, *adj. poss.* pectricis, pectentis *feminae:* der Kämmerinn gehörig, fesülönéé. 2) carminatricis, der Hechlerinn gehörig, héhelönéé, gerebelönéé. *vulg.* Hachlárčin.

Česáček, čku, m. *dem. ex* Česák (u): parstrigilecula, ae, f. *Apul.* parva strigilis, das Striegelchen, eine kleine Striegel: vakarótska, kis vakaró. *Syn.* Česadelko, *boh.* Hrbilko, Štráfatko, Dřewo, gimž se Potjtírá.

Česačka, i, f. pectrix, icis, f. pectens *fem.* Kämmerinn, die kämmt: fésülöné, fösülöné. fésülö aszszony. 2) carminatrix. pectinatrix, carminaria, ae, f. Hechlerinn, Krämplerinn, Kämmerinn: héhelöné, gerebelöné; kendert, lent, *vagy* gyapjút héhelö (etsellö) aszszony. *vulg.* Hachlárka, kramplárka, kramplerka, *boh.* Čechračka, kramplíčka, Mikačka. 3) carminatorium, i, n. carmen, inis, m. pecten carminatorius, *linarius, canabarius, lanarius:* die Hechel, Kardetsche, Kartätsche, Kartetsche, Krämpel, Krämpelkamm, Wollkamm: héhel, héhelö, gerebel, gereben. *Syn.* Šćetka, kterú Len, konope, Wlnu česú; Česák, *vulg.* Hachla, krampla, *boh.* krample, Wochle. *Aliud est* Drchlen. 4) v. Bičí. 5) *boh.* v. Oberačka owočná.

Česadelko, a, n. *dem.* v. Česáček.

Česadlo, a, n. v. Česák 1-*mo* *Nro.*

Česák, a, m. v. Česač.

Česák, u et a, m. na koně: strigilis, is, f. *Cic. Hor.* der Striegel, die Schrage: ló vakaró. *Syn.* Česadlo, *boh.* Hřebelce, Hřbelec, Hřbílko. 2) na Wlnu: v. Česačka 4-*to* *Nro.*

česaní, á, é, *p. c.* Hřebeňem: pexus, pectinatus, pectitus, a, um: gekämmt, fésültt, fösültt, fösüllött. *Par. Páp.* Nečesaní, neučesaní: depexus, impexus, ungekämmt, fésületlen, fösületlen. *Par. Pap.* 2) kefú: scopula pexus, gebürstet, etsellett, etsettel etseltt kefézett, kefével tisztíttatott. *Syn.* kefowáňí. 3) Šćetkú žděznú: carminatus, pectinatus, pexus, factus: gehechelt, gekrämpelt, héheltt, héheltetett, etseltt, etsellett, készített, gerebeltt: gerebeltetett, gerebenlett. *Syn.* wičesaní, *vulg.* Hachlowaní, kramplowaní, *boh.* čechraní, mikaní, wochlowaní. *Usus.* Česaní (očesaní, witrení, k Prádze zhotowení) Len: linum factum (pectinatum, pexum), gehechelter Flachs, megetseltt (készített) len. *Par. Pap.* Nečesaní Len: impexum (impectinatum, incarminatum) linum, ungehechelter Flachs, etselletlen (héheletlen)

len) len. Čeſaná Wlná: lana carminata, gekrämpelte Wolle, gerebenlett (héheltt) gyapjú. 4) Čeſadlem neb Čeſákem: strigili rasus, geſtriegelt, vakartatott, *boh.* hrbelcowani, hřbelowí, Hrbílkem ciďen. *Usus.* Čeſaní (očeſaní) koň: strigili rasus equus, geſtriegeltes Roß, vakartatott ló. 5) Slowmí: obiurgatus, reprehensus, verbis perstrictus, vituperatus: gehechelt, geſtriegelt, durchgezogen mit Worten, getadelt, geſtraft, dorgáltt, feddett, pirongattatott, szidott, ki-szidott. *Syn.* hreſení, karhaní, *vulg.* ſtráfaní. 6) Bičem, korbáčem, Palicú, Prutem: v. bití, korbačowaní, palicowaní, prutowaní, ſlahaní. 7) *boh.* v. obraní 2-*do Nro.*

Čeſáňí, á, n. Hlawi: pexio, pectinatio, nis, f. *capitis*: das Kämmen, die Kämmung: fésülés, fösülés, fésülgetés. 2) Sat: pexio ope scopulae, das Bürſten, etselés, etsellés, kefézés. *Syn.* kefowáňí. 3) konopí, Lenu: carminatio *Plin. H. N.* pectinatio, *canabum lini*: das Hecheln, kender *vagy* len etselés, etsellés, gerebelés, héhelés, készités. *Syn.* Wičeſáňí, *vulg.* hachlowáňí, kramplowáňí, *boh.* Čechráňí, Míkáňí, Wochlowáňí. 4) Wlni: carminatio, pectinatio lanae: das Kardetſchen, Kartätſchen, Krämpeln, gyapjú gerebelés, gerebellés, héhelés. 5) koňa: usus strigilis, rasio ope strigilis: das Striegeln des Pferdes, Gebrauch des Striegels: ló vakarás. 6) ſlowné: obiurgatio, reprehensio, perstrictio, vituperatio: das Hecheln, Striegeln, Strafen, Tadeln, Durchziehen mit Worten: dorgalás, feddis, pirongatás, szidás, öszvehordás. *Syn.* Hreſeňí, karháňí, Láňí, *vulg.* Stráfáňí. 7) v. Bití, korbačowáňí, Palicowáňí, Prutowáňí, Slaháňí. 8) *boh.* v. Obráni 2-*do Nro.*

Čeſaňina, i, f. strigmentum, i, n. *Plin. H. N.* der Unflath, Unrath, das Abgekratzte, Abgeſchabte: vakarék, le-vakartt (ki-fösültt) szenny. *Syn.* Wíčeſek, Wičeſki ſ koňa. 2) S konopi, z Lenu: v. kúďel, Počeſki.

čeſať, ſal, ſem V. I. *imp.* čeſ, hlawu: pectere, pectinare, *caput.* kämmen, kampeln: fésülni (-löm), fösülni (-löm) *Par. Pap.* 2) Sati: scopula pectere (purgare), bürſten, etselni (-lem), etselleni (etsellem) *Par. Pap.* kefézni, kefével tisztítani. *Syn.* kefowať, kefú čiſťiť. 3) konope, Len: carminare, pectinare, pectere, *canabes, linum:* hecheln, gerebelni (-lek), gerebelleni (-bellek), héhelni (-lek), etselni, etselleni, *Par. Pap. kendert, lent. Syn.* wičeſať, *vulg.* hachlowať, kramplowať, *boh.* čechrati, kramplowati, míkati, wochlowati. 4) Wlnu: lanam carminare *Plin. H. N. Varr.* carpere *Virg.* pectere, pectinare: die Wolle hecheln, krämpeln, kardetſchen, kartätſchen, kartetſchen: gyapjút héhelni, gerebelni. 5) koňe: strigili radere *equos*, ſtriegeln die Pferde, vakarni a' lovat (lovakat). *boh.* Hrbelcem ciďiti. 6) Slowmi ňekoho: obiurgare, reprehendere, corripere, perstringere, vituperare: durchziehen mit Worten, hecheln, ſtriegeln, ſtrafen, zwacken, tadeln: dorgálni, feddeni, piron-

rongatni, szldni, szóval illetni, öszve-hordani, gyalázni. *Syn.* hreſiť, karhať, láť, wiláť, *vulg.* ſtráfať. 7) v. biť (bigem), korbačowať, prutowať, palicowať, ſlahať. 8) *boh.* v. obrať 2-*do Nro.* (Owoci). *II. rec.* čeſať ſa: pectere se, ſich kämmen, fésülni magát.

† čeſati, al, ám: v. čeſať.

Čeſáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

čeſáwať, al, ám, *freq.* ex čeſať. *II. rec.* čeſáwať ſa, *freq.* ex čeſaťſa.

čeſčin, a, e, *adj. poss.* bohemae, der Böhminn gehörig, tsehnéé, tseh aszszonyé. *vulg.* čeſkin.

Čeſina, i, f. lingua bohemica, bohemismus, i, m. die böhmiſche Sprache, tseh nyelv, tsehség. *Syn.* čeſká Reč, *boh.* Čeſſina.

Čeſka, i, f. bohema, ae, f. eine Böhminn, tsehné, tseh aszszony.

čeſki, *adv.* bohemice, böhmiſch, tsehül. *Syn.* počeſki.

čeſkí, á, é, *adj.* bohemicus, bohemus, a, um: böhmiſch: tseh, tsehi. Čeſkí Groſ, Čeſ: čeſkí Hág (Leſ): v. Groſ, Hág.

* čeſkin, a, o, *adj. poss.* v. čeſčin.

Ceſnáček, čku, m. *dem. ex seq. vulg.* Ceſneček, *boh.* Čeſneček.

Ceſnak, u, m. allium, i, n. allium sativum *Linn.* der Knoblauch, fokhagyma, foghagyma. *Par. Pap. vulg.* Ceſňek, *boh.* Čeſnek. 1) Haďí Ceſnak, i. e. lúční (na Lúkách roſt'ící) Hadowec: Allium scorodoprasum *Linn.* hyacinthus, scilla, squilla, bulbus agrestis: Rocambole, Schlangenknoblauch: kígyó fok-hagyma. 2) Planí (polní) Ceſnak: Allium ursinum *Plin. H. N. et Linn: Virg.* scordion, et scordium, i, n. *Plin. H. N.* der Dyptam, der wilde Knoblauch, Lachenknoblauch, Waldknoblauch, Ramſel, Scordien, Waſſerbathengel; ein Kraut, das die Kraft halten ſoll, Pfeile heraus zu ziehen: ezer jó fü, fokhagymá szagú fü, körös-fa levelü fü *Par. Pap.* vad fokhagyma. *Aliud est* Ceterák: asplenum (*quocum confunditur per Pariz-Papayum*), miſací Chwoſt, millefolium (*ezer levelü fü*), et Zemežlč centauria, (Tauſendgüldenkraut, föld epe fü). Planého Ceſnaku (planoceſnakowí) Mad: syrupus scordii, Scordienſyrup, ezer jó fü méz (mézo). 3) Wodňí (wodní) Ceſnak: scordilis, is, f. Dobroſlawina. Scordilon, i, n. *Apul.* Teucrium scordium Linn. der Waſſerknoblauch, das Waſſerknoblauchskraut: vizi fok-hagyma. Hlawka, Struček, Wenec Ceſnaku: v. ceſnakowí.

ceſnakowí, á, é, *adj.* ex allio, alliaris, e; alliarius, a, um: von (aus) Knoblauch, den Knoblauch betreffend: fokhagymából-való, fokhagymát illetö, fokhagymai. *vulg.* ceſnekowí, *boh.* čeſnekowí. *Usus.* Ceſnakowí Struček: allii granum, grumus, nucleus, stica: Knoblauchskern, fokhagy ma foka *Par. Pap.* Ceſnakowí Wenec, Wenec Ceſnaku: restis alliorum, Knoblauchsband, Knoblauchskranz: koszorú fokhagyma. *P. Pap.* Ceſnakowá Hlawka (hlawička): bulbus (caput) allii, Knoblauchshäutchen, fokhagyma feje *Par. Pap.* Ceſnakowá Zelina (*boh.* čeſnekowá Bilina): alliaria, ae, f. Erysimum allia-

liaria Linn. das Knoblauchs-kraut, Leuchelkraut, Salßkraut: fokhagyma fü. 2) alliatus *Plaut.* cum allio confectus (mixtus), allio provisus, alliarius, a, um: mit Knoblauch versehen, vermischt angemacht: fokhagymás, foghagymás *Par. Pap.* Cesnakowá Omáčka: embamma alliatum (alliarium), Knoblauchstunke, fokhagymás mártalék (mártogató). Cesnakowá Poléwka: alliatum, moretum, i, n. ius alliarium (alliatum): Knoblauchssuppe, fokhagymás lév. *Par. Pap.*

* Cesneček, čku, m. *dem.* v. Cesnaček.

† Česneček, čku, m. idem.

* Cesnek, u, m. v. Cesnak.

† Česnek (čzesnek), u, m. idem.

* cesnekowí, á, é, *adj.* v. česnakowí.

† česnekowí, á, é, *adj.* idem.

† česňičin, a, o, *adj. poss.* v. krčmárčin.

† Česňice, f. v. krčmárka.

† Česňík, a, m. v. krčmár.

† česňíků, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. krčmárow.

† Čessina, i, f. v. Česina.

česnúť, snul (sel), sňem V. P. *imp.* česňi: pectere semel, kämmen (kampeln) einmal: egy vonással fésülni, egyszer fésülni. 2) Haluz ze Stromu, i. e. zlomiť: carpere ramum ex arbore, defringere: abpflücken, pflücken, abreißen z. B. den Ast, Zweig vom Baume: le-szakasztani (le-törni) az ágat. 3) cespitare, offendere pedem, labi: straucheln, botlani, megbotlani, meg-ütni valamibe a' lábát. *Syn.* klesnúť, potehať (potchnúť, potknúť, utchnúť, utknúť) sa.

česnutí, á, é, *p. c.* v. česaní. 2) carptus, defractus, a, um: gepflückt, abgepflückt: le-szakasztott, le-törött. *Syn.* zlomení.

Česnutí, á, n. carptura, ae, defractio, nis, f. das Pflücken Abpflücken, Abreißen, Abreißung: le-szakasztas, le-törés. *Syn.* zlomeňí. 3) cespitatio, offensio pedis, lapsus, ûs, m. das Straucheln, botlás megbotlás. *Syn.* Klesnutí, Potknutí.

Čest *gen.* cti, f. honor, is, m. existimatio, nis, f. die Ehre: tisztesség, tisztelet, betsület. *Syn.* Počestnosť, Počtiwosť'. Čest ňekomu čiňiť, preukázať: honorem alicui tribuere, adorea allicere: Jemanden Ehre erweißen, valakit tiztelni, valakinek tiszteletet adni, tenni. — Bolali tebe taká Čest preukázaná, gaká mňe? talis ne honos tibi delatus est, ac mihi? ist dir solche Ehre, wie mir, erwiesen worden? adatott-é néked ollyan tisztelet, mint nékem? — Preukázala (učiňila) sa gím Čest, čolen (kterálen) mohla nagwetšá (naglepšá): illis quantus maximus poterat, habitus est honos: man hat ihnen die größte Ehre bewiesen, erwiesen: őket a' mennyire lehetett, annyira tisztelték; őket leg-nagyobb betsülettel illették. — Ňekoho Česť' obraziť: offendere existimationem alicuius, Jemanden in seiner Ehre angreifen, verletzen: valaki betsületét meg-sérteni. — Ňekomu poslednú Čest preukázať. Ňekoho do Hrobu sprowádzať; gemu na Pohreb isť: solvere alicui ultima *Tacit.* ultimum honorem alicui tribuere, praestare, i. e. funus illius comitari: Jemanden die letzte Ehre erweisen, i. e. mit zu Grabe gehen: valakinek tiszteletet tenni,

ní, azt koporsóig késérteni. — Česť a Chwála ho až do Ne-ba powísila, wizdwihla: cum gloria ad coelos extulit: er ist durch die Ehre bis zum Himmel erhoben, ötet a' ditsöség egészszen az égig fel-magasztalta. — Ta Wec, gestli wedeť chceš, weliku Česť gím doňesla, prinesla, priwedla: illa res, si quaeris, magno eis honori fuit: jene Sache, wenn du wissen willst? hat ihnen eine große Ehre mitgebracht, verursacht: ezen dolog, ha tudni akarod, nagy ditsöséget hozott nékik. Kedikolweť budem mať Česť (Sčastí) ťeba prítomného wídeť; kedikolweť mi twogu Prítomnosť doprešeš, popregeš, udelíš: quoties mihi potestas tui praesentis fuerit: so oft ich die Ehre haben werde, dich zu sehen (deine Gegenwart zu genießen): valahányszor lesz az a' szerentsém, hogy veled lehessek. — Na mogu Česť (Statečnosť). Tak, gak sem statečni: ita vir bonus habear, bei meiner Ehre; so wahr ich ehrlich bin: betsületemre mondom. — Gegich Slowa w Česti mám (držím). Gegich Slowám wšecku Česť dáwám: verbis tuis omnem honorem tribuo, Ihr Wort in Ehren, tisztelet betsület minden szavaidnak: Minden szavaidat tisztelem, betsülöm. — To ti ge (slúží) k Česti: hoc tibi est honori, dies gereicht dir zur Ehre, ez betsületedre válik. — Nekoho Česť zachowať, geho pri Česti zadržať: servare alicuius honorem, dignitatem: Jemanden bei Ehren erhalten, valaki betsületét fentartani. — S Čestú odtad (odnekad) wisť, wistúpiť: honeste (cum honore) inde (aliunde) exire, mit Ehren davon kommen, betsülettel onnét (valahonnét, valahonnan) ki-jönni. S Čestú (s Počestnostú, s Prepitowáním) powedewši: sit venia (honor) verbo (verbis), mit Ehren zu melden, tisztességgel szólván. — Na ňekoho s Čestú spomenúť. O ňekom chwálitebnu Zmínku činit: mentionem honorificam alicuius facere, Jemanden in Ehren erwähnen, valakit ditsérettel emlegetni, elö hozni. Na ňekoho w Čti a Chwále častegšeg chwálitebne misleť, neb mluwit: colere memoria aliquem (memoriam alicuius): Jemandes in Ehren ingedenk verbleiben, valakiröl tisztelettel meg-emlékezni. — *Prov.* Komú Česť, temu Česť; cui honorem honorem: Ehre, dem Ehre gebühret: tisztelet, betsület annak, a' kinek illik (a' kit illet). Česť chowá Kumšti, Remesla: honos alit artes: Ehre erhält die Künste, tisztelet tartya fent a' mesterségeket. Česť lúpice Reči, sú Pripal (Podpal, Podňet) zwadi: cavillatoria verba suscitant (incendunt) dissidia: Ehrenrührische Reden sind der Zunder des Zankes: a' rágalmazó (tsúfoló) szók a' haragot gyújtyák. — Kdo sám nemá Čti, ten aňi druhich ne čti. Kdo sám Čti (Poctiwosti) nemá, ten geg aňi druhému nedá: qui ipsemet honore caret, hunc nec alteri praebet: der selbst keine Ehre hat, der giebt sie auch einen andern nicht: a' kinek magának betsületlye nintsen, az másnak sem adgya meg aztat. — Ked chceš nadobit Česti, musiš wen ísť z Wlasti: patria dat vi-

tam,

tam, raro largitur honores; hos multo melius terra aliena dabit. Nemo Propheta in Patria: willst du mit Ehren seyn bekannt, mach dich aus deinem Vaterland: a' kit otthon (oda haza) marad, ditsőségre szert nem tehet.

Cesta, i, f. via, ae, f. iter, *itineris*, n. der Weg, Ort, wo man geht, reitet, oder fährt z. B. in der Stadt, im Hause, Felde etc. út. *Syn.* Draha. Dlažená (widlažená, wiložená wikladaná) Cesta: strata lapidibus via, gepflasteter (ausgelegter, ausgesetzter) Weg: kövekkel ki-rakott út. Hradská (králowská) Cesta, i. e. Silňica: via regia, die Strasse, ország út (úttya). — Krížowá Cesta, caput viae, compitum bivium, quadrivium: der Kreuzweg: kereszt-út, kettös út, két-felé ágazó út, sokfelé ágazó útú hely, négyfelé ágazó út. — Mléčná (nebeská, na ňebi) Cesta: galaxia, galaxios, ae, m. *Macrob.* lacteus orbis, via lactea: die Milchstrasse, Jacobsstrasse: fejér út az égen. Nasipaná Cesta, strata via *Liv.* strata viarum *Virg.* Straße, gebahnter Weg, rakott út. Neschodná (neschoDená, ostrá) Cesta: salebra, salebrosa via (semita), *Apul.* holperiger (unebener, rauher voller Holpern, mit Holpern versehener, steinigter) Weg: háta hoporjás (követses, darabos) út. Pešá Cesta: v. Chodňík. Trená (utretá, schoDená, schoDná, Hladká) Cesta: callis, via plana, trita *Cic.* ein betretener (gebahnter abgeriebner) Weg: jártt (törött) út. Trogná Cesta: trivium *Cic.* ein Dreiweg; Ort, wo drei Wege zusammenstoßen, ein Kreuzweg von drei Wegen: három útnak öszveszakadása. Cesta, která k Bráňe wedla: iter quod ferebat ad portam: der Weg, der dem Thore zugienge: az az út, a' melly egyenessen a' kapuhoz vezet vala. *Prov.* Cestu presekat, ukázat. Led prelomit: scindere (frangere) glaciem: Eisbrechen, den Weg zeigen: útat nyitni valamire. Uská Cesta do Neba, siroká do Pekla: tátam ge welmi dlúhá, a táto kratúčká: arcta via in coelum, lata est, quae ducit ad orcum: illa nimis longa est, est nimis ista brevis: o lieber Mensch! nimm dir die Welt, und betrachte recht den Sündengräul; es ist, jawohl betrachtenswerth, das gröste Uebel auf der Erd: keskeny az út, melly egekbe vezet, széles a' pokoli: amaz igen hoszszú, ez pedig igen rövid. — Na Krížoweg Cesté sem: in trivio sum, *Theogn.* dubito; incertus sum animi, haesito, quid potissimum eligam: ich weiß nicht, was ich thun soll: kétségben vagyok; mit tévő légyek, nem tudom. Powibaweneg Cesté Strowu hledat na Cestu: exacta via viaticum quaerere. *Seneca.* Quominus super est vitae hoc magis esse de victu sollicitum. (*Quadrat in senes avaros, quae aetas plerumque hoc vitio laborat.* nach dem gemachten Wege sich um die Reißunkösten sorgen, elvégezvén az útat, (pálya futását), úti költségröl gondoskodni. Nespúšťag sa Hradskég Cesti: extra publicam viam ne deflectas *Diog.* Loquendum, ut plures, sapiendum, ut pauci: bleibe bei dem gebahnten Wege, el-ne hadd az Or-

Ország úttyát. 2) iter, profectio via: der Weg, das Gehen, der Gang, die Reise: út, útazás, út-járás. *Syn.* Chodení, Chódza. Rowná Cesta: via recta, der gerade Weg, egyenes út. Prawá (dobrá) Cesta: via vera, der rechte Weg, igaz (jó) út. Cestu robit: *a*) i. e. presekat: viam facere (sternere, aperire): einen Weg machen; machen, daß man wo gehen kann: útat tsinálni. *b*) iter (viam) facere, proficisci: einen Weg machen, einen Gang oder Reise wohin thun: útazni. Nekomu ukázat Cestu: *a*) monstrare alicui viam, iter indicare: Jemanden den Weg weisen: valakinek útat mutatni. *b*) abigere aliquem, Jemanden den Weg weisen, fortjagen: valakit el-igazítani, le-kergetni. Hned ti ukážem Cestu, len nemlč: mox te abegero, nisi tacueris: ich werde dir gleich den Weg weisen, wenn du nicht still bleibest: mindgyárt ki-igazitlak, ha nem halgatsz. *c*) male accipere aliquem. Jemanden den Weg weisen, übel empfangen, übel anlaufen lassen: roszszúl fogadni valakit. Prawu a dobru Cestu ukázat: rectum iter indicare, den rechten Weg weisen, jó útat mutatni. Mám predsebú Cestu: est mihi iter, paro (cogito) proficisci: ich habe eine Reise vor, útnak kell indúlnom, indúlóba vagyok. Na Cestu (do Cesti) sa dat (oddat); Cestu na seba wzát: carpere (suscipere) iter. *Hor.* se dare in viam; viae (itineri) se committere: eine Reise anstellen; sich auf die Reise (auf den Weg) machen, reisen: útnák (útra), indúlni, útazni. Dluhú Cestú na seba wzát (činit, robit): conficere longam viam, eine lange Reise thun (verrichten), hoszszú útat el-járni. Do Cesti ist, wstúpit: inire (ingredi) viam, den Weg betreten, útnak indúlni. Dámsa na Cestu (pogdem do Cesti); kedi ale? zítra totižto: proficiscar; quando autem? cras scilicet: ich will reisen; aber wann? nämlich morgen: útazni fogok de vallyon mikor? hólnap tudni illik. Nedlúho potom (skoro nato) dal sa na Cestu (do Cesti): nec ita multo post profectus est, nicht lange hernach hat er sich auf die Reise begeben, nem sokára azután útazott. Žádám wedet, preč náhle sa na Cestu dal? scire cupio, quid habeat argumenti ista repentina profectio? ich möchte die Ursach wohl wissen einer so eilends angestellten Reise? igen akarom tudni, mi az oka, ennek a' hirtelen-való útazásnak? Nekde Cestu mat, na (w) Ceste bit: iter facere, ire, proficisci: sich einen Weg wohin machen, i. e. hingehen, Reise thun (machen), reisen, gehen: valahová menni, útazni. — Kde ta Cesta ide? cílí? quo tendis? quo ire paras? wo geht die Reise hin? wo willst du hin? hova tzéloz ez az út? Šćastí na Cestu! Šcastliwu dobrú Cestu! bene vertat iter! Glück auf die Reise! szerentsés utat kivánok. — Uš sem kus Cesti odložil (ušel) uš sem ponekad odešel: aliquantum viae processeram, auf dem Wege ware ich schon etwas fortgegangen; ich hatte schon ein Stück Weg gethan (zurück gelegt): már az útamból egy darabotskát meg-haladttam vóltt. — Tri

Dni

Dňi uſ bol na Ceſte: tridui viam iam processerat (progressus erat), er wäre ſchon drei Tage auf der Reiſe, már harmadnapnál tovább volt az úton; harmad napi úttyát már meg haladta vala. Omilnú (neprawú príčnú) Ceſtú iſt: adversa via ire, durch einen widrigen Weg, gehen, tévelgyös útat járni. Na prawú Ceſtu ſa nawrátit: redire in viam, auf den rechten Weg zurück (wieder) kommen, viszsza jönni (térni) az igaz útra. Pri Mori (podle Mora) Ceſtu držá: secundum mare iter faciunt, längs neben dem Meere gehen ſich ihren Weg, a' tenger mellett útaznak. — Na (w) Ceſte: inter viam, in via (itinere): unter Weges: út közbe, az úton. Na (w) Ceſte bit: *a*) obstare, esse impedimento, impedire: im wege ſeyn, hindern, in den Weg legen: akadált tenni, akadálozni. *b*) in itinere constitui, esse: auf dem Wege ſeyn: útban lenni, útazni. Na Ceſtu kláſt, wložit: *a*) v. W Ceſte bit. *b*) offendere hominem, in den Weg legen, beleidigen: meg sérteni (bántani) valakit. Na Ceſtu priweſt: reducere in viam, auf den Weg zurück führen, viszsza téríteni az igaz útra. Nepráтelom Ceſtu a wſecek Priſtup zawret, zahradit, zarúbat: iter inimicis (itinere inimicos) intercludere; inimicis intercludere (praecludere) viam, omnes aditus ad aliquem locum: dem Feinde den Paß und allen Zugang zu einem Orte ſperren, verſperren, verwahren: az ellenségnek minden menést el fogni valamelly helyre. Ceſtu otworit; preſ Ceſtu nechat druhého iſt: aperire iter *Liv.* den Weg aufmachen; durch die Straſſe paſſiren laſſen: útat nyitni, másnak útat adni. — S Ceſti wichnat: depellere de via, aus dem Wege treiben, wegtreiben, vertreiben: az útból (-ról) el-kergetni. S Ceſti wihodit: tollere de medio (de via), aus dem Wege räumen, ſchaffen: az útból ki-vetni. Jd twú (ſwú) Ceſtú! abi tuam viam (tuas vias)! geh deinen Weg (deine Wege)! menny dolgodra. Nekde ſem to Ceſtú ſtratit muſel: in itinere (in via. intervias, inter eundum) id perdidi: ich muß es unterwegs verloren haben, azt valahol az úton vesztettem-el. Preč ſ Ceſti! decede (decedite) de via! facesse hinc! abi! reiſe! geh fort! du kannſt reiſen. Aus dem Wege! geh (geht) aus dem Wege! félre innen az útból; térj-ki (térjetek-ki) az útból. Takarodgy (takarodgyatok) innen. S Ceſti wiſt, wikročit, wiſtúpit: ex via excedere, de via decedere: aus dem Wege gehen; vom Wege abgehen: ki térni az útból. Nekomu wiſtúpit ſ Ceſti: de via decedere alicui, Jemanden aus dem Wege abgehen: ki térni az útból. Nekomu Wiſtúpit ſ Ceſti: de via decedere alicui. Jemandem aus dem Wege gehen, valakinek ki-térni az útból. S Ceſti kričí: clamat de via: er ſchreiet von dem Wege, útból kiált. Mimo Ceſti: extra calcem (callem) *Ammian.* Extra propositum (rhombum): außer dem Wege: úton kivül. *Prov.* Dobre bežá, ale mimo Ceſti: bene currunt, sed extra viam: ſie laufen zwar gut, doch außer dem Wege: jól futnak ugyan, de úton kivül. —

3)

3) *tropice*: via, progressus, (processus) rei: der Weg oder Gang einer Sache, z. B. der Tugend, des Processes: út elömenetel. S Ceſti Cnoſti wiſtúpiť: decedere de via virtutis, von dem Wege der Tugend abgehen, az erköltsnek (jóságos tselekedeteknek) úttyát el-hagyni, abból ki térni, ki-lépni. — 4) Medium, occasio, modus, via: Weg, Mittel, oder Gelegenheit zu etwas; Methode, Art und Weiſe: út, mód, eszköz, alkalmatosság. *Syn.* Proſtredek, Spóſob, Prjležitoſť. Naiſt' Ceſtu: inire viam, den Weg betreten, oder ausfündig machen: módot (útat) találni. Ceſtu ſi robiť (hledať), k Doſáhnutú ſwého Cíla a Konca; Proſtredki k ňemu powihledáwať, a ſ ňimi ſa zaopatriť, allectare viam ad aliquid *Virg.* munire sibi aditum (sibi viam sternere) ad aliquid: zu einem gewiſſen Ziele und Ende ſich den Weg bahnen, Mittel erſinnen, ausſuchen: útat nyitni (késziteni), módot szerezni magának valamelly dolognak elérésére; mindent el-követni valaminek el-nyerésére. Wſecké Ceſti a Spóſobi wí (známé) k Zhrabáňú (k Zhromážďeňú) Peňazí (*boh.* Peňez): novit omnes vias pecuniae cogendae, er weiß alle Griffe und Mitteln, Geld zuſammen zu ſcharren (zuwege zu bringen): jól tudgya a' pénz keresésnek módgyát. *Prov.* Nag ſe ſa temu Ceſta (Spoſob, Porádek). Ge Motúz w Kepi: est modus in rebus, man wird ſchon ein Mittel dazu finden, vann abban mód; végére lehet annak járni; lehet annak módgyát találni. — 5) actio; id, quod quis agit, via: Weg, Handlung: út, tselekedet. *Syn.* Čin, Skutek. Boh zná twoge Ceſti: novit Deus actiones tuas, novit ea, quae agis: Gott kennt deine Wege, jól tudgya Isten a' te tselekedeteidet (útaidat). Nekoho na dobrú Ceſtu priweſť; gemu prawu a dobru Ceſtu ukázať: ad viam rectam deducere quempiam, Jemanden auf den rechten Weg bringen; ihm einen rechten Weg weiſen, zeigen: valakit jó útra hozni (téríteni). Ta Wec ge na dobreg Ceſte, *a*) res est in tuto, es hat gute Wege; die Sache ſteht gut oder ſicher: jó karban áll (vagyon) a' dolog, *b*) iam praecautum est: es hat gute Wege; es iſt ſchon vorgebeugt: meg-van már elözve a' dolog; szerét vettük a' dolognak.

Ceſtečka, i, f. *dem.* ex Ceſtka.

Ceſtička, i, f. *idem.*

Ceſtka, i, f. *dem.* parva via (semita), ein kleiner Weg, das Wegchen: útatska, kis út.

ceſtní, á, é, *adj.* v. ceſtowí.

čeſtní, á, é, *adj.* honorarius, a, um; titularis, e: titulum gerens: Titular, den Titel nach ſo genannt: tituláris, titulus szerént. Čeſtní Kapitulňík: honorarius Canonicus, titulum gerens Canonici: Titular-Domherr, tituláris Kanonok.

* Ceſto, a, n. v. Ťeſto.

ceſtowí, á, é, *adj.* itinerarius, viaticus, a, um: den Weg betreffend, úti, úthoz való. 2) v. ťeſtowí.

Ceterák, u, m. Zelina: asplenium, et splenium *Plin.* *H. N.* Asplenium Ceterach Linn. das Milzkraut, Steinfahrn, eine Pflanze: fu. *Par.* *Páp.* *Syn.* pſaní (*boh.* pſaní)

ní) Trank. *Aliud est.* gelenňi gazik, planí Cesnak.

Cew, u, et Cwu, m. clavus capitatus, Nagel mit einem Kopfe zum Einschlagen: fejes szeg. *Syn.* Klinec, *boh.* Cwok, Hřeb.

cewní, á, é, *adj.* claviculatus, dentatus, a, um: mit Nägeln (mit dem Kamme) versehen: szeges. *Syn.* Hřebeňowí, klincowaní, klincowní, *boh.* cewňí Hřebikowatí, Hřebowní. Čewné (*boh.* cewňí) kolo we Mlíne: tympanum dentatum, das Kamprad, Kerrad: bél-kerék a' malomban.

† cewňí *adj. omn. gen.* idem.

† Cezák, a, m. v. Čedzák.

čğaní, á, é, *p. c.* v. cpaní.

Čğáňí, á, n. v. Cpáňí.

čğat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cpat. *II. rec.* čğat sa: v. cpat sa.

Čğáwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

čğáwat, al, ám, *freq. ex* čğat: v. cpáwat. *II. rec.* čğáwat sa, *freq. ex* čğat sa: v. cpáwat sa.

* Cgedka, i, f. Čédka, Cedňík.

* Cgen, e, f. v. kolňa Sín, úkol.

† Cgeňa, i, f. idem.

ch, *additur particulis, et verbis loco praesentis Indicativi* sem. Alech (*pro* ale sem) ki tesdobre učiňil. Gách (*pro* gá sem ho uš dáwno newidel. Gestlich (*pro* gestli sem) nebol mňe, a inému škodni? Nepilch (*pro* nepil sem) ho.

Chabzda, i, f. sambucus ebulus Linn. (terrestris), ebulum, i, n. *virg.* Attich, der Niederholunder, eine Pflanze: földi bodza. *Syn.* Polní (zemní, zemskí, podzemskí) Bez, *boh.* Chebdí.

Chabzdička, i, f. *dem. ex seq.*

Chabzdka, i, f. *dem. ex* Chabzda.

chabzdowí, á, é, *adj. ex* ebulo, von Attich, földi bodzából-való.

Chalup, i, f. v. *seq.*

Chalupa, i, f. casa (rustica), ae, f. gurgustium, tugurium (rusticum), i. n. attegiae, *arum.* f. *plur.* die Bauerhütte, das Bauerhaus: kunnyó, kalyiba, hajlék, paraszt-szegény-ház. *Syn.* Koliba, *boh.* Katrč, Katrče, Pastírská Chalupa, i. e. Salaš: mapale, magale: Hirtenhaus, Feldhütte: pásztor-ház, (kalyiba).

Chalupečka, i, f. *dem. ex seq.* *Syn.* Kolibečka.

Chalupka, i, f. *dem.* gurgustiolum, tuguriolum (rusticum) i, n. casula, ae, f. eine kleine Bauerhütte, kunnyótska, kalyibátska. *Syn.* Kolibka.

Chalupkár, a, m. v. Domkár.

chalupkárčin, a, e, *adj. poss.* v. domkárčin.

Chalupkáreňí, á, n. v. Domkárstwí.

chalupkárik, il, ím, V. I. *imp.* kar: v. domkarik.

chalupkárski, *adv.* v. domkárski.

chalupkárskí, á, é, *adj.* v. domkárskí.

Chalupkárstwí, á, n. v. Domkárstwí.

Chalupňica, i, f. v. Domkárka, Hostakárka.

† Chalupňice, f. *idem.*

Chalupňík, a, m. v. Domkár, Hostakár.

Chám, u, m. *plur. nom.* Chámi, *gen.* mow: helcium *Apul.* i, n. antilena, pectorale, is, n. das Pferdegeschirr, das, was den Pferden, wenn sie eine Last ziehen sollen angemacht wird, damit sie ziehen können; der Riemen, womit das Pferd an die Kutsche gebunden wird: hám, elö-hám, szügyhám, szügyellö, szügyelö. *Syn.*

Syn. Štwerňa. *Aliud est* Chámowec, et Chomút.

Chámček, u, et mečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Štwerňička.

Chámek, mku, m. *dem.* helciolum, epirrhediolum i, n. avettusa, ae, f. ein kleines Pferdegeschirr, hámka, hámotska. *Syn.* Štwerenka.

Chámowec, wca, m. helciarius (tractorius) funis, Zugseil, hám istráng. *Syn.* Hámowi Štranek.

chámowi, á, é, *adj.* helciarius, a, um; *Martial.* der (die das) eine Last, oder etwas zieht: hámos, hámba-való, be-fognivaló. *Syn.* Zápražni. Chámowí Koň: helciarius equus, Zugpferd, hámos-ló, Chámowí Štranek: v. Chámowec.

chápaní, á, é, *p. c.* Rukú: manu apprehensus (arreptus captatus), a, um: gegriffen, angegriffen, ergriffen gefaßt mit der Hande: kapdostatott, megkapott, meg-ragadtatott. *Syn.* chmataní, smatraní. 2) Rozumem: mente comprehensus, conceptus: gefaßt, mit dem Verstande begriffen: megértett, értelemmel meg-fogattatott. *Syn.* pochopení, pochopowaní.

Chápáňí, á, n. Rukú: manu apprehensio, (arreptio, captatio, prehensio) nis. f. das Greifen, Angreifen, Ergreifen, Fassen mit der Hand: kapdosás, meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chmatáňí Šmatráňí. 2) Rozumem: Comprehensio, mente adseqvutio, conceptus, captus, intelligentia: das Fassen mit dem Verstande, Begreifung, Fassungsvermögen, Begriff, Einsicht: meg-értés, elmével-való meg-fogás. *Syn.* Pochopeňí, Pochopowáňí. 3) motio, motus: das Rühren, mozgás, indúlás. *Syn.* Híbáňí Šmatráňí.

chápať, pal, pem (pám), V. I. *imp.* pag: Ruku: manu apprehendere, arripere, captare, prehendere: greifen, angreifen, ergreifen, fassen mit der Hand, anfassen: kapdosni, meg-kapni kezével, meg-fogni, meg-ragadni. *Syn.* chmatať smatrať. 2) Rozumem: mente capere, (concipere, comprehendere), intelligere, intellectu adsequi: fassen mit dem Verstande, begreifen: megérteni, értelemmel meg-fogni. *Syn.* pochopiť, zrozumeť. *II. rec.* movere se, niti: sich rühren: mozogni, indúlni, igyekezni. *Syn.* brať sa, smatrať sa. Ledwa sa chápe: vix se movet, kaum rührt er sich, alig mozog: 2) *cum genit.* ňečeho: capere, prehendere, apprehendere, arripere aliquid: etwas fassen, ergreifen: meg-kapni, meg-fogni, megragadni valamit, valamihez fogódzkodni. *Syn.* chitit sa. 3) cum prae k et dat. k ňečemu: apprehendere, prehendere, arriperre, aggredi aliquid; dare se rei: zugreifen, ergreifen: belé kapni. valimihez fogni. *Syn.* dať sa na ňečo.

† Charba, i, f. v. Sinokwet.

† Charpa, i, f. *idem.*

Charúf, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férfi név.

Charwa, i, f. v. *seq.*

Charwáňí, á, n. propulsatio, defensio, nis, f. das Wehren, die Vertheidigung: maga oltalmazása, videlmezése, el-hárítás. *Syn.* Háčeň.

Charwať sa, wal, sa, wem, sa, V. I. *imp.* charwag sa, et charwi sa od ňečeho: a se propulsare, defendere (tueri) se: sich wehren (vertheidigen), von sich

ſich abwenden, abhalten: oltalmazni, (videlmezni) magát, el-háritani. *Syn.* hágit ſa. — Ledwá ſa od Pſoti charwe: aegre admodum propulsat a se paupertatem; vix (aegre) tolerat vitam: er kann ſich kaum ernähren, ſein Leben unterhalten: nagynehezen tápláilya magát.

Chaſa, i, f. v. Čeládka.

Chaſňík, a, m. v. Celadín.

chatrňe *adv.* leviter, misere, tenuiter, viliter: ſchlecht geringe: hitványon, nyomorúltúl, tsekélyen, silányúl, könnyen, vékonyan, alávalón. *Syn.* lahko, ledagako, tenko, mizerňe, pſotňe, ſproſte, *boh.* ſproſtňe, ſpatňe.

chatrní, á, é, (*abs.* chatrno), *adj.* levis, tenuis, vilis, e; exiguus, miser, a, um: gering, ſchlecht: hitvány, nyomorúlt, silány, tsekély, könnyű, vékony. *Syn.* lahkí, ledagakí, lecigakí, tenkí, mizerní, ſproſtí, *boh.* ſproſtní, ſpatní. Chatrné Súkno: pannus levidensis, ein ſchlechtes dünnes, oder geringes Tuch, silány posztó.

Chatrnoſt, i, f. levitas, tenuitas, exiguitas, vilitas, tis, f. ſchlechte (geringe) Beſchaffenheit, hitvánság, silányság, tsekélység, vékonyság. *Syn.* Mizéria, Pſota, Sproſtoſt, *boh.* Sproſtnoſt, Spata, Spatnoſt.

Chceňí, á, n. volitio, nis, f. velleitas, voluntas, tis, f. das Wollen, der Wille: akarás, akarat. *Syn.* Wóla, *vulg.* Kceňí, *boh.* Zlodáňí.

chceť, chcel, chcem, V. I. *imp.* chceg, et chci: in 3-tia pers. plur. modi indicat. temp. praes. chcú (*vulg.* chcegú): velle, cogitare, in animo habere (esse): wollen, Willens ſeyn, mögen, eine Luſt zu etwas haben: akarni. *vulg.* kceť, *boh.* chtíti, zlodati. Zítra chcem odiſť: cras volo abire, discedere: ich will (ich werde) morgen weggehen: holnap el akarok menni. Nechcem: nolo, ich will nicht, nem akarok. Radſeg chcem (wolim) umreť: malo (praeopto) mori, lieber will ich ſterben, inkább akarok, kívánok meg-halni. chce preč: vult abire, er will weg (fort), el akar menni. Keď chceſ poď: si vis, veni: wenn du willſt, ſo komm: jöjj, ha akarsz. *Prov.* Čo chceſ, urobi. Kde Pán chce, Sluha ide: ex cohorte Praetoris *Cic.* Ad omnem nutum praesto est. Cibo officiisque devinctus nihil ausit recusare. J chce, i nechce: volens nolente animo *Homer.* Ambigens, animique incertus. Nolens volens *Eurip.* Kdo nekomu dať chce, nepitá ſa, či chce? Kdo ſa pítá, neráď dáwá: qui dare vult aliis, non debet dicere, *vultis?* wer einem etwas geben will, muß nicht fragen, ob ers will? a' ki kérdezöskedik, nem örömest ád. — 2) Velle, cupere, cupidum esse, desiderare: wollen, gern ſehen, wünſchen; begierig ſeyn: akarni, kivánni, óhajtani. *Syn.* žádať. Chcel bich, abi ſa to ſtalo: velim (vellem) id fieri, ich wollte, daß es geſchähe: szeretném, ha az meg-esne. Chcelbich, abiſ priſel: ut venires, velim: ich wollte gern, daß du kämeſt: igen akarnám, hogy el-jönnél. Gakbich gá to ráď učiňiť chcel! quam libenter velim (vellem) id praestare! wie gern wollte ich es thun! de örömest akarnám azt meg-tenni! Gábich len wideť chcel, čo ſtého bude? cupio videre, quidnam inde fiet? ich will

nur

nur gern sehen, was daraus wird? szeretném látni, mi leszsz abból? — 3) poscere, reposcere, petere, fordern, begehren, verlangen, wollen, haben wollen: meg-kívánni, akarni, kérni, kívánni, *Syn.* prosit, žádat. Čo chceš wic? Čo wic (wíceg) žádáš? quid-vis (quaeris) amplius? was willst du noch mehr haben? mit akarsz többet? Swoge (k swému) chcet: suum poscere, das Seinige verlangen, a' magáét meg-kívánni. — Chce gu mat: expetit ipsam in connubium; procatur eam: er verlangt sie zur Ehe; er will sie heurathen: ötet kívánnya magának házas társúl. — 4) iubere, befehlen, wollen, verlangen: parantsolni, akarni. *Syn.* kázat, rozkazowat. Gá chcem, abiš tam nechoSil: volo (jubeo) locum illum per te relinqui: ich wills nicht haben, daß du hingehest: nem akarom, hogy te oda járjál. BuSem robit, čo chceš, Gakého buSeš chcet mat, takí buSem: ero, ut me voles. Ut voles esse me, ita ero *Plaut.* ich will mich nach deinem Willen richten. So will ichs thun, wie du es von mir haben willst: én készen lészek akaratodra. Azt akarom tselekedni, a' mit te parantsólsz. — 5) Dobre chcet nekomu: favere (bene velle) alicui: wohl wollen, günstig seyn: valakinek jól akarni. — Zle chcet: male velle, non favere: übel wollen: roszszat akarni. — 6) credere, statuere, glauben, vorgeben, behaupten, wollen: hinni, állatni (-tom), el-hitetni magával, *vagy* mással. Chce, že slišal: credit se audisse, er will gehört haben, el-hiteti magával, hogy hallotta. — 7) posse, wollen, können: akarni, tehetni. Kdo bi to werit chcel? Kdo tomu werit chce (uweri)! quis credere potest? quis credat? wer will das glauben? ki akarná azt hinni, ki-hiszi azt-el? — 8) *Exprimit futurum Indicativi.* Čo s teho bit chce? quid inde fiet? was will draus werden? mi leszsz ebből? Ten Dom sa zwalit chce: domus illa corruet, das Haus will einfallen, az a' ház le-dől (le-roskad, le-akar dőlni, esni). Zemret chce: morietur, er will sterben, meghall; meg-akar halni. 9) *saepe redundat.* Ten Klinec nechce wen: clavus non exit, der Nagel will nicht heraus, ez a' szeg nem jön-ki. To Drewo nechce horet: lignum non ardet, das Holz will nicht brennen, ez a' fa, nem ég (nem akar égni). To mnoho znamenat chce: hoc multum est, das will viel sagen; das sagt viel: ez sokat tészen (jelent). To nič znamenat nechce: hoc est nihil (nihili), das will nichts sagen, az semmit sem teszsz. Stím tolko znamenat chcem? hoc (*accus.*) dico, damit will ich so viel sagen: azzal annyit akarok mondani, érteni. Gá nechcem úfat, werit: non spero, non credo: ich will nicht hoffen, glauben: nem reménylem, nem hiszem. Prosil ma, abich prišti chcel: rogavit me, ut venirem: er bat mich, daß ich doch kommen wollte: arra kért, hogy jönnék-el. To mi nechce do Hlawi: *a)* non animum inducere (non adduci) possum, ut credam: es will mir nicht in den Kopf. i. e. ich kanns nicht glauben: az nem mehet a' fejembe, el-nem hitet-

tethetem magammal azt. *b*) non possum memoria tenere, ich kanns nicht merken; es will mir nicht in den Kopf: nem tarthatom fejemben. — 10) Nechcemeli, nechceſli etc. quin, wollen wir nicht, willſt du nicht etc. bei Ermunterungen: miért nem? Nechcemeli iſť: quin imus? wollen wir nicht gehen? miért nem megyünk? Nechceſli píſať? quin scribis? willſt du nicht ſchreiben: miért nem akarsz írni. — 11) *Saepe approximationem vicinitatem notat.* Zúfať chce: spem abiicit; in eo est, ut desperet, er will verzweifeln, reménységében tsügged, kétségben esik. Zemreť chce: est vicinus morti, agit animam; in eo est, ut moriatur: er will ſterben: meg-akar halni; nem sokára meg hall, ki adgya a' lelkét. Chcel ſem hneď odiſť: in eo eram, ut abirem; parabam abitum (abire); abiturus eram: ich wollte gleich fortgehen: mindgyárt el-akartam menni. S Koži chce wíſť: parum abest, quin ex se exeat: er will aus der Haut fahren: alig, hogy a' böréből ki nem ugrik. — 12) Čo (gak, kde, kdo, kedi, kolko, kolkokrát) chce etc.: quidcunque (quomodocunque, ubicunque, quiscunque, quandocunque, quantumcunque, quotiescunque): was (wie, wo, wer, wenn, wieviel, wie oft) es wolle (es ſey): akár mi (hogy, hogyan, hol, ki, mikor, mennyi, mennyiszer). Nech ge, čo chce: quodcunque (quidquid) est, quaecunque sunt: es ſey, was es wolle: akár mi légyen. Nech ge, gak chce: quomodocunque (utcunque) sit, fiat: es geſchehe, wie es wolle: akár hogy légyen. Nech ge tomu, gak chce: quidquid (quodcunque) est, (sit): dem ſey, wie ihm wolle (ſey) es ſey, wie es wolle: akár hogy légyen. Stól nech ge tak dlúhí, (ſiroki etc.), gak chce: quamvis longa (lata etc.), sit mensa: der Tiſch ſey ſo lang (breit etc.), als er wolle: akár melly hoszszú (széles etc.) légyen az asztál. Nech ge, gakí chce: qualiscunque est (sit), es ſey beſchaffen, wie es wolle: akár minémü légyen. Nech íde, kdo chce: quicunque venit (veniat), es komme, wer da (nur) wolle: jöjjön akárki. Nech ſa ſtane, kedi chce: quandocunque sit (fiat), es geſchehe, wenn es wolle: akár mikor történnyen: Nech gich príde, kolko chce: quotcunque (quotquot) veniunt (veniant), es mögen kommen, ſo viel ihrer wollen: jöjjenek, akár mennyien, a' mennyin akarnak. Nech ſa ſtane, kolkokrát chce: quotiescunque sit (fiat), es geſchehe, ſo oft es nur wolle: akár mennyiszer történnyen, légyen. *II. rec.* chceť ſa: cupere coniugium inire: einander heurathen wollen: házasodni akarni. *Syn.* ráčiť ſa. 2) *imperson. cum dat. pers.* appetere, desiderare, cupidum esse, animum habere, lubere: eine Luſt haben, lüſtern: tetszeni, akarni, kivánni, valamihez kedvel viseltetni. Cchce (lúbí) ſa mi: libet, es beliebt mir, tetszik. Chce ſa mi geſť, piť, ſpať: cibum, potum, somnum appeto: ich will eſſen, trinken, ſchlafen: enni, inni, aludni akarok. Ehetném, ihatnám, alhatnám. Do Chleba ſa mi nechce: non lubet panem ede-

dere, zum Brodessen habe ich keinen Appetit, keine Lust: kenyér nem kell én nékem. Ani sa mi dněs nechce do Roboti (boh. do Djla): hodie non libet laborare, heute habe ich keine Lust zur Arbeit, ma dolog (munka) sem kell én nékem; ma dologhoz (a' dologra) sintsen kedvem. Pi Ganko? N. mňe sa nechce: bibe Ioannes? N. non sitio: trink Johannes, N. mich dürstet nicht: igyál Jankó! N. nem szomjú hozom. Uš (boh. giž) sa ti nechce spat? non amplius dormitas? schläfert dich nicht mehr? már nem szunnyadozól? nem alhatnál? Nechce sa ti wstáwat (stáwat)? non lubet surgere (e lecto)? stehst du nicht gern auf? nem tetszik fel kelned az ágyból? Ked prší, chce sa spat: dum pluit, dormitamus: wenn es regnet so ist man schläfrig: midőn esik, szunnyádozunk, álmosak vagyunk. Gemu sa chce Wína: cupidus est vini, appetit vinum: ihn lüstert nach Wein, bor kell néki bort kiván (akar inni). Temu sa chce w Sňehu chodit, huic lubet in nive vagari, den muß es freuen, im Schnee herumzugehen: ennek kedve vagyon (tetszik) a' hóban járni. Gím sa ešče nechce ist domow? non dum vultis domum ire? wollen sie denn noch nicht nach Hause gehen? nem tetszik még haza menni?

Chcíwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.

chciwat, al, ám, freq. ex chcet. II. rec. chciwat sa, freq. ex chcet sa.

chciwe adv. v. chtiwe.

chciwí, á, é, adv. v. chtiwí.

Chciwost, i, f. v. Chtiwost.

Cheb, gen. Chba: Egra, ae, f. Eger eine Stadt: Eger, Vdros.

† Chechtáňí, n. v. Rehotáňí.

† chechtati se, al se, ám se, v. rehotat sa.

† Chechtáwáňí, n. v. Rehotáwáňí.

† chechtáwat se, al se, ám se. v. rehotáwat sa.

† Chelidon, u, m. v. Krwawník.

Chiba, i, f. error, is, m. erratum, naevus, i. m. mendum Cic. vitium i, n. menda, ae, f. Ovid. Senec. der Fehler Tadel, Gebrechen, botlás, gánts, hiba, vétek; Syn. Omil Omilka, Zmílka. To ge welká Chiba: iste est magnus error, das ist ein großer Fehler, ez nagy hiba (botlás). Prov. Bez Chibi ňikdo (žáden) neňi. Neňi tak dobrého, kterí bi ne chibil. Kdo gest bez Chibi? dobri Koň na štiroch nohách sa potkňe. In multis labimur omnes. Quisque suos patitur manes. Bonus quandoque dormitat Homerus. Nullus sine naevo. Nemo sine crimine vivit. Si vitam dispicias hominum si denique mores? Cum culpent alios, nemo sine crimine vivit: wer ist in der Welt ohne Tadel? der nicht dann und wann fehlt. Niemand wird ohne Gebrechen gefunden. Es ist keiner so fromm, der nicht fehle. Es stolpert auch ein Pferd, hat doch vier Füße: senki sints gánts (hiba) nélkül. Blázen ge, kdo swoge newidí, a druhím wistrkuge Chibi: est proprium stultitiae aliorum vitia cernere, oblivisci suorum: es ist thöricht, seine Fehler nicht achten, und andern ihre aufmutzen: bolondság mások gántsát szemre hányni, 's a' magaét meg nem is-

ismérni. Ti wsade (każdemu) nachádzáš Chibu. Tebe nič dobre neňí: nodum in scirpo quaeris: dir ist alles fehlerhaft; du must überall Fehler finden: mindenben gántsot találsz te.

chiba, chibabi, chiba gakbi *conj.* ni, nisi, nisi forte: außer, es sey denn, daß etc. es müßte dem seyn, daß; wofern nicht etwa: hanem ha, ha tsak nem, kivévén. *Syn.* krom, krome, krombi kromebi, leč, lečbi, nežlibi, nežgestlibi: Chibabi si weril, že gá nenáwidím, čo krásné gest: nisi vero credis me odisse pulchra: es sey denn, daß du vielleicht meinest, ich seye allen schönen Dingen Feind (daß mir alle schöne Dinge verhaßt sind): hanem ha hiszed, hogy gyülölöm a' szépet. — Chibabi ňekdo bol, kterébi chcel: nisi vero si quis esset, qui velit: es sey denn etwa einer vorhänden (wofern nicht etwa jemand sich fände), der wollte: hanem ha lenne egy valaki, a' ki akarna.—Neotworím, chibabi (chiba gakbi) Otec chcel: non aperiam, nisi forte pater velit: ich mache nicht auf, es sey denn, daß der Vater will: ki nem nyitom, hanem ha talántán az atyám akarná. — Chibabi to bolo, čo sem sa domňíwal: nisi id est, quod suspicor *Ter.* es müßte den jenes seyn (wenn nichts eben dieses ist), was ich argwohne: ha tsak nem ugyan az, a' miröl gyanakszom. — Chíbabi sme snad chceli bídní bit: nisi forte volumus esse miseri. es sey denn, daß wir gern wollten armseelig seyn. Wofern wir nicht etwa arm seyn wollten. Wir müßten denn gern armselig seyn: hanem ha talán szegények (nyomorúltak) akarunk lenni.

Chíbáňí, a, n. *nom. verb.* ex seq.

chibak, al, ám, V.I. *imp.* ag, v. chibek.

chibení, á, é, (*abs.* chibeno), *p. c.* ex chibik. Tu ge chibené: hic erratum est, da ist es gefehlt, itt hiba esett (történt).

Chibeňí, á, n. *nom. verb.* ex chibek, et chibit. v. Chiba.

Chibet, bel, bím, V. I. *imp.* chib, in 3. *plur.* chibá, (*frequentius* chibagú ex chibak): de esse, deficere, abesse: fehlen, mangeln, nicht da seyn: hibázni, hijával lenni, nem lenni, fogyatkozni. To mi esče chibí, hoc mihi adhuc de est: hac re adhuc careo (destituor) das fehlt mir noch; es fehlet mir noch das: még e' hijával vagyok, még ez hija (hibázik) énnékem. — Kňižki mi chibá (chibagú): libri desunt mihi, careo libris: mir fehlen Bücher; es fehlt mir an Büchern: nintsenek könyveim; könyv hijával vagyok, könyv nélkül szükölködöm. Peňáze mu chibá (chibagú): pecuniae (nummi) eum deficiunt, ihm fehlt Geld, es fehlt ihm am Gelde: pénze nintsen; pénz hijával vagyon. Nič si nedá chibek: nihil sibi de esse patitur (sinit), er läßt sich an nichts fehlen, semmiben sem szenved leg-kissebb fogyatkozást. 2) abesse, de esse, non esse praesentem: fehlen, abwesend seyn: jelen nem lenni. hibázni. Teg Hosťiňe Ganko chibel: huic convivio defuit Ioannes, es fehlte noch Johannes dem Gastmahle, János ott (azon a' vendégségen) je-

jelen nem voltt. Annak a' vendégségnek még János héja voltt. Kdo eśće chibi? quis adhuc de est? wer geht noch ab? wer fehlt noch? ki héja még? Eśće mnoho chibí, multum abest, es fehlt noch viel, még sok híja vagyon. Málo chibí, že ne etc. parum abest quin etc. es fehlt wenig, daß ich nicht etc. kevés híja, hogy nem etc. Mnoho chibí (daleko ge od teho): minime gentium, nihil minus: weit gefehlt, i. e. mit nichten: együtt sem; semmi-képpen: sok híja vagyon, tová (meszsze) vagyon attól. Mnoho chibí, abi on to čińil, učińil: tantum abest, ut faciant: weit gefehlt, daß er das thun sollte: tová vagyon attól (sok híja vagyon) hogy ö azt tselekedgye; ö azt tellyességgel nem tselekszi (meg nem teszi). Mnoho chibí, žebi (abi) ma lúbil, milowal; ba (radśeg) nenáwidí ma: tantum ab est, ut me amet, ut me (potius) oderit: weit gefehlt, daß er mich lieben sollte, er haßt mich vielmehr: távúl vagyon attól, hogy ö engem szeretne, söt inkább gyülöl. — 3) esse, seyn, lenni. *Syn.* biť (sem). Čo ťi chibí? *a*) i. e. čo (čože) ťi ge? quid est tibi? was fehlt dir? mi bajad? *b*) i. e. čo chceś (žádáś)? quid tibi vis? was willst du haben? was fehlt dir? mit akarsz, (kivánsz)? mi kell? Mne ńečo chibí: minus belle me habeo. mir fehlt etwas; ich befinde mich nicht recht: valami bajom vagyon; nem jól (roszszúl érzem magamat; roszszúl vagyok. Ňič mu nechibelo: bene se habuit, non aegrotavit: es hat ihm nichts gefehlt; er ist nicht krank gewesen: semmi baja sem vólt; nem vólt beteg. Čo mu (Umrlému) chibelo? quo morbo (morbi genere) laboravit? was hat ihm (dem Verstorbenen) gefehlt? was für eine Krankheit hat er gehabt? mi baja vólt? mitsoda (minémü) betegségben feküjt (azon halott)?

chib'eťi, b'el, bím *praes.* idem.

chibiť, il, ím, V. P. *imp.* chib: peccare, labi, offendere in aliquo: fehlen, einen Fehler begehen, etwas versehen: hibázni, véteni, vétkezni, valamiben meg-botlani, vétkesen tselekedni. *Syn.* pochibiť, prewińiť, zhrešiť, Chibu urobiť, Chibi sa dopusťiť: 2) errare, aberrare, hallucinari: fehlen, irren im Verstande, auf dem Wege: hibázni, tévelyegni, el-tévelyedni, el-véteni, meg tsalatkozni. *Syn.* Pochibiť, poblúdit. *Prov.* Chibiť ge ludské, ale w Chibe (w Bludе zátwrdlím zostať (zetrwáwať) ge dábelské: humanum est errare, diabolicum in malo perseverare. Cuiusvis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errore perseverare: fehlen (irren) ist menschlich, aber im Fehler (Irthume) verharren, ist teuflisch: emberi dolog véteni, ördögi vétekben meg-rögzeni. — 3) Cum et sine *acc.* (*boh. gen.*) peccare, aberrare a re, non (male) ferire (icere) rem: fehlen, nicht treffen, z. B. das Ziel etc. fehl schlagen, fehl schießen: tzéllyát el-véteni, reá nem találni. *Syn.* netrefiť. *In hac significatione sa etiam adhibetur.* — 4) *Cum acc.* (*boh. cum dat*). *pers.* excidere re, irritum fieri, ad irritum cadere: fehl gehen, etwas nicht be-

bekommen, nicht gelingen, fehlen, fehl schlagen: valamiből ki-esni, valmiben nem részesülni. To ma nechibí: non fallor, daß soll mir nicht fehlen: ebből ki-nem esem; azt bizonyossan meg-nyerem. To nechibi. *a*) est certum, certo certius est: es kann (wird) nicht fehlen; es ist zuverläßig: ez igaz, bizonyos; minden bizonnyal úgy vagyon. *b*) certo fiet, es wird gewiß geschehen; es kann (wird) nicht fehlen: ez bizonyossan (minden bizonnyal) meg lesz; meg történik, el-nem marad. Nemože chibiť, bi ne: abesse (esse, fieri) non potest, quin: es kann nicht fehlen, daß nicht etc, nem lehet (nem történhetik), hogy ne. Náďeg ma chibuge: spes me fallit, die Hoffnung schlägt mir fehl, reménységemben (gondolatomban) meg tsalatkozom; híjános a' reménységem, híjában reménylem. — Chibilo ťa: opinione falsus est, die Hoffnung hat dir fehlgeschlagen, gondolatodban (reménységedben) meg tsalatkoztál; híjában reményleltél. Chibabi (lečbi) ma chibilo: nisi me fallit, es sey denn, daß ich mich trügen sollte: hanem ha tsalatkozom: Dalbi Boh, abi ma chíbilo, čeho sa obáwám (bogím): Dii fallant metum! Gott giebs, daß es mir fehlschlagen sollte (daß es nicht geschehe), wo vor ich fürchte: adgya Isten, ne légyen úgy, a' mitől félek (tartók). Tento Rok Obilí (zboží) chibilo: hoc anno fruges defectuose fuerunt (in irritum ceciderunt, fefellerunt, minus feliciter provenerunt): dieses Jahr hat die Frucht fehlgeschlagen (ist nicht gut, ist schlecht, gerathen): ebben az esztendőben hibázott (híjános vólt) a' gabona, roszszúl termett. *II. rec.* chibiť sa, *cum sine gen.* peccare, aberrare a re, non icere (ferire), male ferire rem: fehlen, nicht treffen, z. B. das Ziel; fehl schlagen: tzéllyát el-véteni, szándékára nem találni. 2) praeterire, praeterlabi, praeterbitere (*a* praeterbito) *Plaut.* aberrare, deerrare: sich verfehlen (verirren), vorbei gehen (passiren), vorüber gehen: egy mást el-mellőzni, el-véteni, által menni, nem jönni öszve. Chibili sa na Cesťe: praeterierunt se, sie haben sich auf dem Wege verirrt (verfehlt), nem jöttek öszve az úton, egy mást el-vétették.

chibňe *adv.* erronee, mendose vitiose, hiulce: fehlerhaft, mangelhaft: hibássan, vétkessen.

chibní, á, é, *adj.* defectuosus, erroneus, hiulcus, mendosus, vitiosus, a, um: fehlerhaft, mangelhaft: hibás híjános, vétkes. Chibní Rok: sterilis (defectuosus) annus, mangelhaftes Jahr, hibás (híjános) esztendő. Chibné Zbožé: defectuosae fruges, mangelhafte Frucht, híjános gabona.

Chibnosť, i, f. mendositas, vitiositas, defectuositas, tis, f. Mangelhaftigkeit: híjánosság.

Chibowáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chibowať, bowal, bugem, V. I. *imp.* bug: *freq. ex* chibeť, et chibiť per omnes numeros. *Ad 2-dum* Gestli nechibugem: nisi fallor, nisi me fallit animus: wenn ich mich nicht irre, hanem ha meg-tsalatkozom. Na čelu Mílu (celého Cíla, celí Cíl) chibugeš; owšem sa

tak

tak mílíš, že sa wíc míliť nemožeš; welmi chibugeš (sa mílíš): tota erras via *Terent.* Toto coelo erras *Macrob.* du fehlest ganz und gar: tellyességgel nem oda beszélsz, a' hová kellene. Felette tsalatkozól. Daleko (spatne) chibuge; welmi sa mílí: longe errat *Ter.* turpissime labitur: er fehlt weit; er irrt sich sehr: igen nagyon tsalatkozik; igen rútúl hibázik; igen meszsze van az igaz útról. Nekdi w tem chíbuge; ten Hrích pácha: aliquando id peccat, dann und wann fehlt er in diesen Stücken, néha (híbe hóba) abban vét, vétkezik. — Gestli wčem chibuge? wíce chibuge z Hlúposti, nežli z Neprawost'i: si peccat? magis ineptiis, quam improbitate peccat: wenn er fehlt? so fehlt er mehr aus seiner Unbedachtsamkeit, als aus einer Bosheit; ha valamiben vít (hibáz, meg-esik)? az inkább az ö tudatlanságából, mint sem roszszaságából származik.

† chičen, a, o, *part. abs.* v. chitení.

* chicení, á, é, *p. c.* idem.

† Chicení, n. v. Chiteňí.

Chichotáňí, á, n. v. Rehotáňí.

chichotať sa, tal sa, cem (tám) sa V. I. *imp.* chichoc sa, et chichotag sa v. rehotať sa.

Chichotáwáňí, á, n. *ex seq.* v. Rehotáwáňí.

chichotáwať sa, al sa, ám sa, *freq. ex* chichotať sa: v. rehotáwať sa.

Chikáňí, á, n. v. Ďiweňí, Hikáňí.

chikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. diwiť sa, hikať.

Chíl, u, m. v. Chíleňí.

chíleni, á, é, *p. c.* inclinatus, a, um: geneigt, meg-hajlott, meg-hajtatott. *Syn.* nachíleni.

Chíleňí, á, n. inclinatio, declinatio, nis, f. Neigung, meghajtás, hanyatlás, hajlás, hajolás, hajulás. *Syn.* Nachíleňí.

chíliť, il, ím, V. I. *imp.* chil: inclinare, declinare, curvare: neigen, hajtani, meg-hajtani. *II. rec.* chíliť sa: inclinari, inclinare se, clinare (vetustum) vergere: sich neigen: hajolni, hajúlni, hajlani, hanyatlani. *Syn.* nachíliť sa, na kloňiť (nakloňowať) sa. Chílí (približuge) k Wečeru, i. e. mraka: vesperascit, advesperascit, ad vesperum vergit: es dämmert, estvélyédik, a' nap hanyatlik.

China (Chína), i, f. cortex peruvianus, china, ae, f. Cinchona officinalis Linn. der Fieberrindenbaum. Chinarinde. Fieberrinde: perúviai fa-héj, kina-háj, kina. Na prach utreta Chína: china chinae, China zu Pulver gestossen, törött (porrá töretett) kina-héj.

chínowí, (chínowí), á, é, *adj.* Chinowí koreň: radix chinae, Chinawurzel, kina-gyökér.

Chír, u, m. fama, ae, f. rumor, is, m. das Gerücht, was man von Jemanden, oder etwas hört: hír. *Syn.* Powesť. Chír ge (ide): fama (rumor) est, es geht ein Gerücht, hír vagyon, ez a' hír, hírlelik. Chír sa rozsíruge: fama serpit, manat, percrebescit: das Gerücht breitet sich aus, az a' híre, el-megy a' hír. Chír widať rozhlásiť: dissipare rumorem, das Gerücht ausstreuen, ausbreiten: a' hírt széllyel-el hordozni, el-széllyeszteni. Chír nastal, wisel: fama (rumor) exiit, ein Gerücht ist erschollen, hír jött ki. Aňi Chíru o ňem neňí:

ňi: nec famam quidem eius audire licet, man hört gar nichts von ihm: hírét sem hallani. 2) fama nomen: Gerücht, der Ruf worinn Jemand steht: hír, név. Dobrí Chír: fama, bona fama: gutes Gerücht: jó hír. Dobri Chír má; w dobrém Chíru stogí (ge); dobré Méno má: bene audit, ein gutes Gerücht hat er; er steht in einem guten Rufe: említik; jó híre, neve vagyon. Zlí Chír má: male audit, ein schlechtes Gerücht hat er, mindenütt roszszat mondanak felőle. W zlém Chíru postawení, zlí Chír magící: infamis, male audiens: der ein schlechtes Gerücht hat: roszsz nevü.

chírečňe *adv.* famose, clare, inclyte: berühmt, híressen, nevezetessen. *Syn.* chírňe, wichírne, sláwňe.

chírečni, á, é, *adj.* celeber, bris, e; insignis, e; clarus, famosus, inclytus, celebratus, declamatus, a, um: berühmt; híres, nevezetes. *Syn.* chírecní, wichírní, wzňesení, sláwni. *Prov.* Chírečná kurwa: onobatis, prostibulum: berühmte große Hure, híres kurva.

Chírečnosť, i, f. celebritas, is, f. nomen, inis, n. der Ruhm: die Berühmtheit: nagy hír, név. *Syn.* Wichírnosť.

chírení, á, é, *p. c.* vulgatus, divulgatus, sparsus, a, um: verbreitet, ausgebreitet, bekannt gemacht: hirdettetett, híresíttetett. *Syn.* wichírení. 2) celebratus, praedicatus: gerühmt, ditsértetett, ditsősíttetett, ditsőült. *Syn.* sláwení, wichwalowaní.

Chírení, á, n. vulgatio, divulgatio, sparsio, pronuntiatio, proclamatio, annuntiatio, nis, f. fama: die Verbreitung, Ausbreitung, Ausrufung, Ausschreiung, Bekanntmachung, das Gerücht: hírdetés, híresítés, ki híresítés. *Syn.* Wichírení. 2) celebratio, praedicatio, praeconium, i, n. das Rühmen, híressé-tévés, ditsérés, ditsőítés magasztalás, híresítés, hirdetés. *Syn.* Sláweňí, Wichwalowáňí.

chíriť, il, im, V. I. *imp.* chír: spargere in vulgus, vulgare, divulgare, pronuntiare, proclamare, verbreiten, ausbreiten, bekannt machen, ausrufen, öffentlich durch Worte bekannt machen; ausschreyen, hirdetni, ki-hirdetni, híresíteni, hírlelni. *Syn.* wichíriť. 2) celebrare, praedicare: rühmen, híressé (nevezetessé) tenni, hírdetni, ditsérni, dítsőíteni, magasztalni híresíteni. *II. rec.* chíriť sa: increbrescere, increbescere percrebrescere percrebescere: sich verbreiten, ausbreiten: el-híresedni. Chíri sa, diditur fama *Virg.* fama fert: es verbreitet sich das Gerücht, el-híresedett, hírlelik, az a' híre. v. wichírowať sa.

chírňe *adv.* v. chírečňe.

chírní, á, é, *adj.* v. chírečni.

Chírnosť, f. v. Chírení. Chírnosť nastrogowať, i. e. wimiślowat, famam praeparare.

Chistač, a, m. parator, praeparator, apparator, instructor, is, m. apparans, praeparans, tis, m. Zurichter, Bereiter, Zubereiter, Zurüster, Zuschicker: készitő.

chistaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Chistačka, i, f. paratrix, praeparatrix, apparatrix, instructrix, adornatrix, cis, f. Bereiterinn, Zubereiterinn, Zuschi-

schickerinn: készitőné. 2) Chistáňí.

chistaní, á, é, p. c. paratus, praeparatus, apparatus, instructus, a, um: bereitet, gerüstet, zurichtet, zubereitet, zugerüstet, zugeschickt: készítetett, készíttetett, készültt. *Syn.* hotowení, príhotowení, strogení, pristráganí.

Chistáňí, á, n. paratio, apparatio, praeparatio, instructio, adornatio, nis, f. paratus, apparatus, us, m. das Bereiten, Zubereiten, Zurichten, Rüsten, Zuschicken; die Bereitung, Rüstung, Zubereitung, Zuschickung: el-készités, készület, készülés. *Syn.* Chistačka, Hotoweňí, Prihotoweňí, Strogeňí, Pristrágáňí.

chistať, al, ám, V. I. *imp.* ag: parare, praeparare, apparare, adornare, instruere: bereiten, zubereiten, rüsten, ausrüsten, mit dem Nöthigen versehen, zurichten, zubereiten, zurüsten, zuschicken: késziteni. *Syn.* hotowiť, prihotowiť, strogiť, pristrágať, Pripravu robiť. *II. rec.* chistať sa, se parare (praeparare, adornare): sich bereiten (rüsten, zubereiten, ausrüsten, zuschicken): készülni. *Syn.* hotowiť (prihotowiť, strogiť, prístrágať) sa. K Wogňe, k Swadbe sa chistať: odornare bellum, nuptias: sich zum Kriege rüsten, zu der Hochzeit bereiten (dazu Anstalt machen): hadat késziteni, menyegzőhöz készülni, a' hadra, menyegzőre készületeket, és szert meg-tenni. K wšeckég Príhode sa chistať; proti wšeckému Pribehu sa upewňiť: confirmare se ad omnia, (ad omnes fortunae casus, in omnem eventum), auf alle Begebenheit (auf allen Zufall) sich rüsten (gefaßt machen): magát minden esetek (veszedelmek) ellen meg-keményiteni. 2) videri, sich anlassen, látszatni. *Syn.* Widěť sa. Chistá (bere) sa k Děšdu. Widí sa, že bude pršať (Prška): videtur pluvia instare, es läßt sich zum Regen an, látszatik felhőzni, borúlni.

Chistáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chistáwať, al, ám, *freq. ex* chistať. *II. rec.* chistáwať sa *freq. ex* chistať sa.

Chyt, u, m. captus, ûs, m. captura, ae, comprehensio, nis, f. der Fang, das Fangen, Fassen, die Fassung, Anfassung: fogás, meg-fogás, meg-kapás, meg-ragadás. *Syn.* Chyťeňí. 2) missus, ûs, m. *Capitol.* apparatus ferculorum, ad unam vicem mensae simul appositorum: der Gang bei der Tafel, i. e. Gerichte, die auf einmal aufgesetzt werden: fogás, tál étek, egy rendbéli tál-étek, egy fogás. *Syn.* Záchyt, *vulg.* Fogáš. 3) conceptus, ûs, m. notio comprehensio, idea, intelligentia, ae, f. der Begriff, die Idee, Vorstellung von einer Sache: értelemmel-való meg-fogás, képzelése (formája) valaminek, esméret, megtudás. *Par. Pap. Syn.* Chápáňí, Pochop.

Chytač, a, m. captor, comprehensor, interceptor, is, m. Fänger, Auffänger, Erhascher, Ertapper, Erwischer: fogdosó, fogó, kapó, vadászó. *Syn.* Lapač, Lapag, *vulg.* Fogmek. 2) captator prehensator prehensor, prensator, apprehensor, prensitator: Fasser, Anfasser, Angreifer, Ergreifer, der sich bemüht etwas zu fassen, zu fangen: kapdosó, va-

vadászó, valamin kapdosó, meg-kapó fogdósó, kapaszkodó, kaposzkodó, tsibenkedő. *Syn.* Chápač, Chmatač, Smatrač. 3) v. seq.

Chitáček, čka, m. *dem.* captiosus homo, verfänglicher Mensch, tsalárd (álnok, fogásokkal élő ember. *Syn.* Chitač, Chitawec, Lapáček, Lapawec.

chitaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Chitačka, i, f. captrix, interceptrix, icis, f. Fängerinn, Auffängerinn, Erhascherinn: fogdosó (fogó, kapó, vadászó) aszszony. *Syn.* Lapačka, Lapagka, *vulg.* Fogmečka. 2) captatrix, prehensatrix, prensatrix, prensitatrix: Fasserinn, Anfasserinn, Angreiferinn, Ergreiferinn, die etwas zu fassen sucht: kapdosó (valamin kapdosó, valamihez tsibenkedő) aszszony. *Syn.* Chápačka, Chmatačka, Smatračka. 3) v. Chitáňí.

chitačow, a, e, *adj. poss.* ex Chitač.

chitaní, á, é, *p. c.* pro interceptione quaesitus, captatus, captitatus, a, um: zum Auffangen gesucht, den man hat fangen (auffangen, ertappen) wollen: fogdostatott. *Syn.* chmataní, lapaní. 2) captatus, prehensatus, prensatus, prensitatus: zum Fassen (Anfassen, Ergreifen) gesucht, gefaßt, angefaßt, ergriffen: kapdostatott, fogdostatott.

Chitáňí, á, n. captio, interceptio, comprehensio, nis, f. captura, ae, f. das Fangen, Auffangen: fogdosás. *Syn.* Chitačka, Chmatáňí, Lapačka, Lapáňí, Lapánka. 2) captatio, prehensatio, prensatio, *Cic.* prensio *Gell. Varr.* prensitatio: der Fang, das Fangen, die Bemühung etwas, oder Jemand zu fassen, zu fangen: kapdosás, fogdosás, fogódzás, fogoszkodás, tsibenkedés, kapaszkodász, kaposzkodás *Par. Páp.* valamin kapás, reá-vágyás. *Syn.* Chápáňí, Chmatáňí, Lepáňí, Chmatáňí, Smatráňí. 3) apprehensio, in manus, sumtio: Anfassung, Angreifung, Ergreifung: meg-fogás, kezébe-vévés. 4) ňečeho na ňečo: haesio, adhaesio, adhaesitatio *Cic.* adhaerentia, ae, f. das Hangenbleiben, Klebenbleiben, Anhangen, Ankleben einer Sache: ragadás, reá (hozzá) ragadás, ragadódzás, ragaszkodás, fogódzás, fogoszkodás. *Syn.* Lepáňí, Lepeňí 4-*to Nro.* 5) incensio, inflammatio: das Anbrennen, Feuerfangen: gyúladás.

chitať, ál, ám V. I. ag: capere, comprehendere, intercipere: fangen, auffangen, nehmen, erhaschen, ertappen: fogdosni. *Syn.* chmatať lapať. Wčil na Wognu chitagú: nunc pro militia capiuntur homines, itzt nehmens zu Soldaten, itzt fängt man die Leute zu Soldaten auf, most szedik a' katonákat, most katonaságra fogdosnak, most katonáknak fogdossák a' legényeket. 2) ňečo, ňekoho: prehensare, prensare (-so, avi, atum) *Liv.* prensitare *Sidon.* captare aliquem, aliquid: sich bemühen etwas, oder Jemanden zu fassen, zu fangen: kapdosni, fogdosni, kapaszkodni, kaposzkodni *Par. Pap.* fogódzni, fogoszkodni, ragaszkodni, tsibenkedni valamihez, valakihez. *Syn.* chápať, chmatať, smatrať, nečeho neb nekeho sa chitat. 3) apprehendere, com-

comprehendere, prehendere manu: anfassen, angreifen, ergreifen, fassen (fangen) mit der Hand: kezével meg-fogni, kezébe venni. *Syn.* Do Ruki brať. 4) capere, captare, excipere: fangen, auffangen, erhaschen, nachstellen: fogni, fogdosni, utánna járni. *Syn.* číhať, lapať, *boh.* gati. Miši ptáki, chitať: mures, aves capere: Mäuse, Vögel fangen: egereket fogdosni, madarakat fogni. *Prov.* Rak Zagáca chitá: cancer leporem capit, der Krebs, jaget den Hasen, olt az ebet a' pap rétén. *Par. Páp.* 5) haerere, adhaerere, adhaerescere, adhaesitare: hangen (kleben) bleiben, anhangen, ankleben: ragadni, rea (hozzá) ragadni. 6) ardere, ardescere ignem concipere, inardescere, inflammescere: Feuer fangen, anfangen zu brennen, anbrennen: gyúladni (dok), meg-gyúladni, meg-gyúlni, égni kezdeni. *Syn.* chiťiť ſa, chitať ſa, začať horeť. Uſ chitá: iam concipit ignem, es fängt schon an zu brennen, gyúlad (meg-gyuladtt) már, kezd már égni. *II. rec.* chitať ſa: se capere (apprehendere), sich fangen, meg-kapni magát. *Syn.* chmatať ſa 2) i. e. počínať horeť etc. i. e. počínať horeť, zapáliť ſa: v. chitať 6. *Nro.* 8) *cum vel sine genit.* ňečeho, ňekoho: v. chitať 2. *Nro.* Chitá ſa koča: prensat (prehendit) rhedam, currum: er hält (hängt) sich an die Kutsche an, a' kotsihoz tsibenkedik. Pomali ſa ňečeho (do ňečeho) chitať: molli brachio tractare. Duobus digitis primoribus accipere: etwas nachläſsig betreiben, lágyan fogni valamihez. 4) *cum praep.* na et *acc.* na ňečo: haerere, haerescere, adhaerere, adhaerescere, adhaesitare, inhaerescere: hangen, anhangen, kleben, ankleben (*neutr.*) an etwas, sich anhängen, hangen oder kleben bleiben: ragadni (dok), ragadódzni, rea (hozzá) ragadni. *Syn.* chiťiť ſa, lepiť ſa, lepnúť. Blato ſa na koleſo chitá: lutum rotae adhaeret, adhaerescit: das Koth klebt (hängt sich) an das Rad, a' sár kerékre ragad. 5) *cum praep.* za, et *acc.* Chitať (chiťiť) ſa za Hlawu: se apprehendere (arripere) capite, sich faſsen beim Kopfe, meg-kapni (meg-ragadni) fejét. *III. passive* chitať ſa: capi, comprehendi, intercipi: gefangen werfen, meg-fogattatni, meg-fogódzni. *Syn.* chiťiť ſa.

Chitáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

chitáwať, al, ám, *freq. ex* chitať. *II. rec.* chitáwať ſa: *freq.* ex chitať ſa.

chitawe *adv.* captiose, dolose: verfänglich, sophistisch: álnokúl, ravaszúl, tsalárdúl, tsaláské-pen. *Syn.* chitliwe, lapawe. 2) captiose, periculose: verfänglich, gefährlich, bedenklich, nachtheilig: veszedelmessen, ártalmassan, károssan. *Syn.* nebez pečňe, ſkodliwe. 3) viscose, viscide, adhaesive, lente, tenaciter: klebrig, zäh, zähe: lépessen, ragadósan. *Syn.* lepawe.

Chitawec, wca, m. v. Chitáček.

chitawí, á, é, *adj.* captiosus, dolosus, a, um: sophistisch, verfänglich, z. B. Worten: álnok, ravasz, tsalárd, hamis. *Syn.* chitliwí, lepawí. Chitawá Otázka: fallax, et captiosa interrogatio, quaestio: verfäng-

fängliche Frage, alattombanvaló tsalárd kérdés. 2) captiosus, periculosus: bedenklich, gefährlich, nachtheilig, verfänglich: veszedelmes, ártalmas, káros. *Syn.* nebezpeční, škodliwí. Chitawé gest Ľudu: captiosum est populo, dies ist für das Volk bedenklich (gefährlich), ártalmára (meg tsalására) vagyon a' népnek. 3) viscosus, viscidus lentus adhaesivus, tenax: klebrig, zähe, zäh: lépes, ragadó, ragadós, enyves. *Syn.* lepawí, lepní.

Chitawosť, i, f. captio, nis, captiositas, tis, f. Verfänglichkeit in Worten, Sophisterey: álnokság, ravaszság, tsalárdság, hamisság, fogás, megtsalás. *Syn.* Chitliwosť, Lapawosť. 2) captio *Cic.* periculum: Verfänglichkeit, die Handlungen, Bedenklichkeit, bedenkliche Sache: veszedelem, ártalom, veszedelmes állapot. *Syn.* Nebezpečnosť, Škodliwosť. 3) viscositas, tenacitas, f. adhaesio, lentitudo, lentor, is, m. die Zähigkeit, Zähheit, Klebrigkeit: lépesség, enyvesség, ragadósság. *Syn.* Lepawosť, Lepnosť.

chiťeni, á, é, *p. c.* captus, comprehensus, exceptus, interceptus, a, um: gefangen, meg fogattatott, meg kapott, *Syn.* chmatnutí, lapení, ulapení, *boh.* chicení. Chiťenich wimeňiť, wikúpiť, wimeňowať, wipláceť: redimere captos, die Gefangene auslösen, foglyokat (rabokat) ki-valtani.

Chiťeňí, á, n. captio, comprehensio, interceptio, inis, f. captus, us, m. captura, ae, f. das Fangen, die Ergreifung, Anhaltung, Arretirung: meg-fogás, meg kapás, meg lepés. *Syn.* Chit, Chmatnutí, Lapeňí, *Syn.* Chiceňí. 2) comprehensio *Cic.* adsequutio, intellectus, captus, us, m. der Begriff, die Begreifung: értés, meg-értés, értelemmel meg-fogás. *Syn.* Chit, Pochopeňí.

chiťiť, il, ím, V. I. *imp.* chiť: capere comprehendere, excipere, intercipere: fangen, auffangen, erhaschen, ertappen, erwischen, gefangen nehmen, ergreifen, anhalten, arretiren: meg-fogni, meg-kapni, megragadni, meg-venni, meglepni, fogni, kapní. *Syn.* chmatnúť, lapiť posťihnúť. Utekagícého chiťiť: excipere (capere) fugientem, einen Flüchtigen ertappen, verhaften, gefangen nehmen: valamelly szaladó, (el-szökött) embert meg-fogni. Aňi nemohel Ducha (Pari Dechu) chiťiť: non poterat spiritum (animam) recipere, er konnte nicht zu Athem kommen, lélekzetet nem vehetett; nem lehelhetett. — 2) Do Ruki chiťiť: capere apprehendere, (prehendere) manu: mit der Hand fassen, anfassen, ergreifen: kezébe fogni, kezével megfogni. Chiť to do Ruki: cape id manu, nimm es in die Hand, fogd ezt a' kezedbe. *Prov.* Co chiťil, nech má (nech si to drží): quod cepit, habeat (habet): er soll sich behalten, was er gefangen (bekommen) hat: tartsa meg magának, a' mit kapott. — 3) Za Ruku chiťiť: capere manu (per manum), bei der Hand nehmen, fassen, anfassen: kezénél fogni, meg-fogni. Za Ruku chiťiť, a wen wiwesť: capere per manum, et educere: bei der Hand nehmen, und hinaus füren: kezénél meg-fogni,

fogni, és ki-vezetni. *II. rec.* chitit sa: ardescere, ignem concipere: anbrennen, anfangen zu brennen: égni kezdeni. Chiti (zegme) sa ten Trúd, to Prácho: concipiet ignem hic fomes, dieser Zunder wird Feuer fahen (fangen annehmen): ebbe a' taplóba belé akad a' tüz. v. chitat 6. *Nro.* — 2) aduri, anbrennen, angebrannt werden: meg égni. *Syn.* opálit sa, ohoret. Gak sem sa uf na Slunci chitil: ut a sole iam adustus sum, wie ich schon von der Sonne angebrannt bin, miképen el sültem már a' napon. 3) *cum et sine genit.* něčeho: apprehendere aliquid, sich anhalten an etwas, valamihez fogni, valamibe kapni; valamit meg kapni, ragadni, fel-venni. Rozumu sa chitit: adinvenire se, sich finden, feltalálni magát. 4) *cum praep.* na, *et acc.* na něčo: adhaerescere, inhaerescere: sich anhängen, ragadni ragaszkodni, v. chitat sa 3. *Nro.* 5) *cum praep.* za, *et acc.* za Hlawu: v. chitat sa 4. *Nro.* Za Ruki sa chitit: capere se manibus (per manus), sich bei den Händen fassen, anfassen, nehmen: kezeknél meg-fogódzni. Za Hlawu sa chitit: se apprehendere capite, sich fassen beim Kopfe, fejét meg-kapni. *III. passive*, chitit sa: capi: gefangen werden, meg-fogattatni. *Syn.* lapit sa.

chitliwe *adv.* captabiliter, comprehensibiliter: ergreiflich, faßlich: meg-fogható képen. *Syn.* chititedelňe. 2) comprehensibiliter, intelligibiliter, plane, perspicue, aperte: faßlich begreiflich: érthető-képen, nyilván, világossan. *Syn.* pochopňe, wirozumitedelňe, swetle, zretedelňe. 3) Comprehensibiliter, sensibiliter, ad sensum, ad captum: bemerklich, handgreiflich: érezhetőképen. *Syn.* cititedelňe, zmiselňe. 4) v. chitawe per 3. *Nros.*

chitliwi, á, é, *adj.* captibilis, comprehensibilis, e, qui (quae, quod) capi facile potest: was umfaßt oder ergriffen werden kann; faßlich, ergreiflich: megfogható, a' mit könnyen meglehet fogni. *Syn.* chititedelní. 2) comprehensibilis, *Cic.* intelligibilis, e; planus, perspicuus, apertus, a, um: faßlich, begreiflich: érthető, meg-fogható, nyilván-való, világos. *Syn.* pochopní, wirozumitedelní, swetlí, zretedelní. 3) comprehensibilis *Senec.* sensibilis, sensilis, observabilis, bemerklich handgreiflich: érezhető, sajdítható, észre vehető. *Syn.* cititedelní, zmiselní. 4) chitawí per 3. *Nros.*

Chitliwosť, i, f. captibilitas, comprehensibilitas, tis, f. eine faßliche (ergreifliche) Beschaffenheit, Faßlichkeit: meg-foghatóság. *Syn.* Chititedelnosť. 2) Comprehensibilitas, perspicuitas; die Faßlichkeit; érthetősség, világosság, nyilvánvalóság. *Syn.* Pochopnosť, Wirozumitedelnosť, Swetlosť, Zretedelnosť. 3) comprehensibilitas, observabilitas: die Bemerklichkeit: érezhetősség, meg-foghatósság. *Syn.* Cititedelnosť. 4) Chitawosť per. 3. *N.*

Chítráček, čka, m. *dem. ex seq.*

Chitrák, a, m. properator, accelerator, is, m. Eiler, siető siettető, serénykedő. *Syn.* Náhliwec, Ponáhlač. 2) *boh.* v. Zalesňik 3. *Nro.*

chitre *adv.* cito, properanter, festinanter, propere, accelerate, velociter, celeriter: ei-

lig eilfertig, eilend, eilends, geschwinde, schnell, in der Eile, sogleich, aus dem Stegereife: gyorsan, sietséggel, hirtelen, sietve, siettetve, hamar. *Syn.* chitro, náhle, richle, pospesñe, skoro, *vulg.* frisko.

† chitke *adv.* v. falesñe 2. *Nro.* lest'iwe, obmiselñe, podwodñe.

chitrení, á, é, *p. c.* acceleratus, a, um: geeilet: siettetett. *Syn.* náhlení, ponáhlaní.

Chitreñí, á, n. properatio, festinatio, acceleratio, nis, f. die Eile, das Eilen, sietés, hamarság, siettetés. *Syn.* Náhleñí, Ponáhláñí.

chitrí, á, é, *adj.* velox, cis, celer, festinans, properans, properus: eilig, eilfertig, eilend, schnell: gyors, serény, sietséges. *Syn.* náhlí, richlí, *vulg.* friskí. *Prov.* Chitrí, gako Weter: velocior Euro, schneller als der Wind, gyors mint a' szél. Chitrí, gako olowení Pták: velox, ut testudo. (Valde tardus) est. er ist sehr langsam, lange verweilend: fris mint az ólom madár, mint tekenős béka. Chitrého neskorí nastupuge: velocem tardus sequitur, *Homer.* Viribus imbecillior, arte atque ingenio vincit potentiorem. 2) *boh.* v. faléśní. 3. *Nro.* *Syn.* lest'iwí, obmiseln', podwodní.

chitrit, il, ím. V. I. *imp.* chitri: festinare, properare, accelerare: eilen: sietni, serénykedni, gyorsálkodni, siettetni. sürgetni. *Syn.* náhlit, ponáhlat sa, posp'chat. Z ñečím: rem: mit etwas: valamivel. *Prov.* Chitri poméli: festina lente, eile mit Weile, lassan járj, tovább jutsz, érsz.

chitro *adv.* v. chitre.

Chitrost', i, f. velocia, ae, f. velocitas, celeritas, tis, f. pernicies, ei, f. acceleratio properatio, festinatio, nis, f. die Eile, Eilfertigkeit, Schnelle; das Eilen: serénység, gyorsaság, hamarság, sietletés, sietés, sietség. *Syn.* Náhlost, Pospesnost, Richlost, Skorost, *vulg.* Friskost. 2) *boh.* v. Falesf 2. *Nro.* Falesnost, Lestiwost, Obmiselnost, Podwodnost.

* Chíža, i, f. v. Izba, Swetlica.

* Chížečka, i, f. *dem.* ex Chížka: v. Izbička, Swetlička.

* Chížička, i, f. *idem.*

* Chížisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Chíža: v. Izbisko, Swetličisko.

Chížka, i, f. *dem. ex* Chíža: v. Izbička.

† Chláchoľeñí, n. v. Rogeñí. 2) v. Fatinkowáñí.

chláchoľit, il, ím, *praes. cum acc.* druhého v. kogit: 2) *Cum dat. pers.* druhímu, sob'e: v. fatinkowat sa.

† Chláchoľíwáñí, n. v. kogíwáñí. 2) v. Fatinkowáwáñí.

† chláchoľíwati, al, ám, *freq. ex* chláchoľit: v. kogíwat 2) v. fatinkowáwat sa.

Chlad. u, m. v. *seq.*

Chládek, dku, m. frigus (modicum) refrigerium, umbra, ae, f. die Kühle, der Schatten: heveselske, hivesség, árnyék. *Syn.* Chladnost, Stín, *vulg.* Twoña. Do Chládku sednút: in frigido (in umbra) considere, sich in der Kühle niedersetzen, árnyékban ülni. W Chládku stát: in frigido (in umbra) stare, in der Kühle stehen, árnyékban állani. Kdiž ge tak Chládek, añi sa pit nechce: frigus expellit sitim. wenn es so kühl ist, hat man

kei-

keinen Durst: ha hives vagyon, nem-is szomjúhozik az ember. Seďni si tam hle do Chládku, tu ge Slunce: conside illic in umbra, hic sol urit: setze dich dorthin, in der Kühle (im Schatten), hier scheint (brennt) die Sonne: ülly-le oda az arnyékba, itt sütt a' nap. 2) *tropice*. W Chládku (we Wezeňú, w Temňici) bit, sedet: in carcere esse, carcere concludi, constringi: im Kerker seyn, sitzen: tömlötzben lenni. 3) pergula, ae, f. die Sommerlaube: sétáló folyosó, árnyék-hely.

chladení, á, é, *p. c.* frigeratus, refrigeratus, frigidefactus, a, um: gekühlt, kühl gemacht: meg-hidegíttetett, hivesíttetett, meg-hüttetett, hivéteztetett, hivöröztetett, hűlt. *Syn.* ochladení, wichládzaní, wichladzowaní, wichladení.

Chladení, á, n. frigefactio, frigeratio, refrigeratio *Cic.* nis, f. refrigerium, i, n. *Tertull.* die Kühlung, Abkühlung, Kühlmachung, das Kühlen, Abkühlen, Kühlmachen, meg hidegítés, hívesítés, hütés, hivétezés, hivötözés. *Syn.* Ochladení, Wichládzání, Wichladzowání, Wichladnutí.

Chladič, a, m. refrigerator, m. Kühler, meg-hidegítö, hütö, hivesítö, hivétezö, hivötözö. *Syn.* Chladňík, Ochladič, Ochladzowač, Wichládzač, Wichladzowač.

chladiċí, á, é, *part. praes.* ex chladiť: refrigeratorius, a, um *Plin. H. N.* kühlend, erkühlend: meg hidegítö, hivesítö, hütö. *Syn.* chladní, chladowní, wichládzací, wichladzowací. Chladicá Nádoba: v. Chladňica.

Chladička, i, f. refrigeratrix, icis, f. *Plin. H. N.* Kühlerinn, kühlend, Erkühlerinn: meg-hidegítöné, hütöné *Par. Páp.* *Syn.* Chladňička, Ochladička, Ochladzowačka, Wichládzačka, Wichladzowačka.

chladiť, il, ím, V. I. *imp.* chlaď: frigerare, refrigerare, frigidefactare, frigefacere, refocillare: kühlen, kühl machen: meghidegíteni, hívesíteni, hívéteni, hivötözni. *Syn.* ochladiť, ochladzowať, wichládzať, wichladzowať, wichladiť, studeniť. *II. rec.* chladiť sa: refrigerari, frigefieri refrigescere, refocillari: sich kühlen: hivételezni (*praes.* hivétezem), hivesedni. *Syn.* ochladit sa, ochladzowať sa. 2) frigescere, kühl (kalt) werden, meg-hűlni (lok) *Syn.* ochladnút, stidnút, chladnút.

Chladíwáňí, á, n. *nom. Verb.* *ex seq.*

chladíwať, al, ám, *freq.* *ex* chladiť *II. rec.* chlaďwať sa. *freq. ex* chladiť sa.

chladňe *adv.* frigide, subfrigide, algide: kühl, hivesen, hidegen. *Syn.* studeňe, studeno, chladno.

chladní, á, é, (*abs.* chladno), *adj.* algidus, frigidulus, subfrigidus, a, um: kühl, kalt: hideg, hives. *Syn.* studení. Dnes ge chladno: hodie frigus est, heute ist es kühl, ma hideg vagyon. 2) v. chlaďcí.

Chladnica, i, f. frigidarium, frigeratorium, psycter; das Kühlfaß, die Kühlwanne, *vulg:* Kühlwandl: hütö, bor hütö (hivesétö) edény. *Syn.* Chladowňa.

† Chládňice, f. idem.

Chladňička, i, f. v. Chladička.

Chladňík, a, m. v. Chladič.

chladno, v. chladňe et chladní.

Chladnosť, i, f. v. **Chládek**.
chladnúť, dnúl (del) dňem, V. I. *imp.* dňi: frigescere, refrigescere, refrigerari: kühlen, kühl (kalt) werden: hívesedni, meg-hülni. v. chladit sa 2-*do Nro.*
Chladnutí, á, n. frigescentia, refrigescentia, ae, refrigeratio (*neut.*) nis, f. das Kühlen, Abkühlen, Kühlung, Abkühlung, Erkaltung: hívesedés, meg-hülés. *Syn.* Mrznutí, Ochladnutí.
Chladowňa, i, f. v. **Chladňica**.
Chlap, a, m. homo, vir: ein Mann, Mensch, Kerl: férjfi, ember. *Syn.* Člowek. To ge Chlap: iste est vir, das ist ein Mann, ez ám az ember. Hlúpí Chlap: homo stupidus, obstupidus, ein dummer Kerl, einfältiger Mensch: ostoba (otromba, döre) ember. 2) famulus, servus, i, m. ein Bedienter, Kerl: szolga, legény. *Syn.* Pacholek. 3) mancipium, i, n. servus: ein Leibeigener, ein Bauersknecht: saját pénzen vett ember, szolga. *Syn.* Otrok. 4) amator, amasius: ein Amant, Liebhaber, chapeux, Kerl, szeretö, *Syn.* Frager. Má Chlapa, habet amasium, sie hat einen Kerl, Amanten: szeretöje vagyon. 5) longus homo, longurio, nis, m. ein langer Mensch, Kerl: nagy (magos, hoszszú) ember. 6) v. Chlapinka.
Chlapček, a, et pečka, m. *dem.* pusio, nis, m. puellus, puerculus, puerulus, i, m. das Knabchen, Knäblein, das Bübchen: gyermetske, gyerkötze. *Syn.* Pacholátečko, Pacholátko, Pacholíček, Parobček, *boh.* Klúček.
chlapčekow, a, e, *adj. poss.* pueruli, dem Knäbchen gehörig, gyermetskéé. *Syn.* pacholátečkow, pacholátkow, pacholíčkow.
Chlapčisko, a, n. *contemt et exagger. ex* Chlapec.
chlapcow, a, e, *adj. poss.* pueri, dem Knabe (Bube) gehörig, gyermeké. *Syn.* pacholíkow.
Chlapec, pca, m. puer, i, m. ein Knabe, Bube, Junge: gyermek. *Syn.* Pacholík, Pachola, *boh.* Pachole. Šwární Chlapec (Šuhag): in ostio formosus *Aristoph.* gratiosus; ein Scharmanter Bube, gyönyörü gyermek. *Prov.* S Chlapcow, dostáwáme Chlapow: de nuce fit corylus, de glande fit ardua quercus. E parvo puero saepe peritus homo: aus Kindern werden auch Leute, kis gyermekekből származnak a' vitéz (derék) emberek. Medzi Chlapci starí: inter pueros senex. Homo grandiusculus, maior, quam ut puer videri possit, minor, quam ut vir. Homo sic eruditus, ut inter idiotas, videri possit doctulus, inter eruditos indoctus.
Chlapeček, a, m. v. **Chlapček**.
Chlapení, á, n. *Nom. Verb. ex* chlapit sa.
Chlapíček, čka, m. *dem.* adolescentulus, i, m. ein kleiner junger Bursche, ifiútska, legényke. *Syn.* Chlapinka.
Chlapík, a, m. adolescens, tis, m. ein Bursche, ein junger Bursche: ifiú legény. *Syn.* Chlapina.
Chlapina, i, f. idem.
Chlapinka, i, m. *dem.* v. Chlapíček. 2) homuncio, nis, m. ein kleiner Mensch (Kerl), das Mänchen, verächtlich: emberke, emberetske.
Chlapisko, a, n. *contemt. et* ex-

exagger. ex Chlap: absurdus, magnus homo: ein abscheulicher, großer Mensch: otromba (nagy) ember.

Chlapikſa, il ſa, ím ſa, V. I. *imp.* chlap ſa: virum se nominare, (existimare), sich für einen Mann (Kerl) ausgeben, embernek mondani (tartani) magát.

Chlapkiňa, i, f. mancipium, ii, n. serva, famula, ae, f. eine Leibeigene, saját pénzen vett szolgáló. 2) longa mulier, langes Weibsbild, hoszszú (magos) aszszony. 3) v. Zena.

† Chlapkíňe, f. idem.

Chlapow, a, e, *adj. poss.* hominis, viri: dem Menschen, (Kerl, Mann) gehörig, emberé. férjfiúé.

chlapſki, *adv.* viriliter, männlich, emberül, férjfiassan. *Syn.* mužſki, pochlapſki.

chlapſkí, a, é, *adj.* virilis, e; männlich, die Männer betreffend, ihnen anständig: férjfiúi, férjfiakat (derék embereket) illető. *Syn.* mužſkí.

Chlapſtwí, a, n. virilitas, tis, f. die Männlichkeit, Mannschaft: férjfiúság. *Syn.* Mužſtwí. 2) mancipatus, us, m. servitus, tis, f. die Kuntschaft, Dienstbarkeit: szolgai állapot.

Chlapſtwo, a, n. *collect.* i. e. Chlapi.

Chlaſtač, a, m. v. Korbel, Pigák. 2) v. Lizač, Maſkrtník. 3) v. Zráč.

chlaſtaní, á, é, *p. c.* v. lokaní, 2) v. lízaní, maſkrkení 3) v. žraní.

Chlaſtáňí, á, n. v. Lokáňí. 2) v. Lízáňí, Maſkrkeňí. 3) v. Zráňí.

chlaſtač, al, ám, V. I. *imp. ag:* v. lokač, 2) v. lizač, maſkrkič. 3) v. žrač.

Chlaſtáwáňí, a, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlaſtáwač, al, ám, *freq. ex* chlaſtač.

chlaſtawe, *adv.* v. lízačňe, maſkrtňe.

chlaſtawí, á, é, *adj.* v. lízační, maſkrtní.

Chlaſtawoſt, i, f. v. Lízačnoſt, Maſkrtnoſt.

Chléb (Chleb) *gen.* Chleba, m. panis, is, m. das Brod, kenyér, *boh.* Chléb, et Chlíb. Bílí (wirażkowí) Chléb: panis candidus (similagineus), Weißbrod (Semmelbrod), fejér (seml e lisztből - való) kenyér. Čeladní Zrubſí Chléb: panis acerosus, Spannerbrod, tseléd kenyér. Černí Chléb: panis ater, niger: Schwarzbrod, fekete kenyér. Domácí Chléb: panis domesticus, domi coctus: Hausbrod, hausbackenes Brod: házi kenyér. Dwakrát pečení Chléb: v. Cwípáč. Jačmenní Chléb: panis hordeaceus, Gerstenbrod, árpa kenyér. Hlegowatí (kalkíſowí, zadrhnutí) Chléb: v. Zadrhnutí Chléb: Kwaſení Chléb: panis fermentatus, gesäuertes Brod, megkö̈ltt, kovászos kenyér. Nekwaſení (preſní) Chléb: panis azymus: ungesäuertes Brod, kovász nélkül sültt kenyér. Makí Chléb: panis recens (mollis, recenter coctus): neubackenes (weiches) Brod, púha kenyér. — Nebeſkí Chléb, Zelina: ambrosia, ae, f. *Plinius Hist. Natural.* Ambrosia maritima Linn. das Himmelsbrod, eine Pflanze: mennyei kenyér. — Odpadlí Chléb: panis cavus, holes Brod, el-váltt kenyér. Otrubní Chléb: furfuraceus panis, Kleienbrod; korpa kenyér. Owſe-

wseni Chléb: panis avenaceus, Haberbrod, zab kenyér. Pekarstí Chléb: panis pistorius: Beckerbrod, pék kenyér. Plesňiwi Chléb: panis mucidus. schimmeliges (kahmisches) Brod, penészes (penyiszes) kenyér. Podpopelní Chléb, i. e. Plamenňík, Podplamenňík, subcinericeus (in favilla coctus) panis, Aschenbrod, hamu álatt sültt kenyér, lángos. Pohančení Chléb: ocimus panis, Heidenbrod, tatárka kenyér. Prosní Chléb: miliaceus panis. Hirsenbrod, köles kenyér. Pšeniční (žitn') Chléb: panis triticeus; Weizenbrod, búza kenyér. Režní Chléb. v. žitní Chléb. Suchí Chléb: panis siccus, bloßes, trockenes Brod: száraz kenyér. — Swatogánstí Chléb: siliqua *Colum.* ceratium Ceratonia Siliqua Linn. Johannisbrod, Engelsüß: szent János kenyere. Swatogánského Chleba koreň: radix ceratii (siliquae), Engelsüßwurzel, Sz. János kenyér gyökere. Trhowí Chléb: panis emtus, emtitius: Kaufbrod, vett pinzes, piatz kenyér. Twrdí Chléb: panis vetus (durus. non amplius recens). altbackenes Brod, kemény kenyér. Zadrhnutí (kalk'sow' Chléb: panis uvidus. wasserstreifiges Brod, záklás kenyér. Žitni (režní) Chléb: *a*) panis secalinus, (vibarius. frumentarius. siliginaceus): Rockenbrod, rozs (abajdos) kenyér *b*) v. pšeniční Chléb. Chléb z Maslem: panis butyro illitus, Butterbrod, vajas kenyér. Chleba Pečení: panificium, pistura (coctura) panis: das Brodbacken: kenyér - sütés. Chléb pect: panem coquere (pinsere), Brodbacken, kenyeret sütni (kenyért sütök). Chleba si odkrogit: panem scindere, distringere: Brodschneiden: kenyeret szelni. Chléb si s Prácú wihledáwat, zístat: vivere de lucro, sein Brod, und Leben mit Arbeit gewinnen: kézi munkával kenyeret keresni, nyereségböl (keresked6ésböl) élni. Drahí ge wčil Chléb: argenteo vomere aratum est hoc anno, heuer ist das Brod theuer, pita ez idén a' kenyérnek neve *Par. Páp.* Položil sem mu Chléb (dal sem mu Chleba) do Ruk: vitae media illi procuravi, ich habe ihm eine gute Nahrung verschaft, élelmet szereztem néki. *Prov.* Chléb ze Solú, z dóbrú Wólú. Kdo rád dáwá, dwakrát dáwá: hospitis in mensa vultum, non fercula, pensa. Dat bene, dat multum, qui dat cum munere vultum. Bis dat, qui cito dat, nil dat, qui munera tardat: wer bald giebt, doppelt giebt. Man muß den guten Willen mehr, als die vorgelegten Speisen schätzen: többet ér szívesség a' teritett asztalnál. — Aní nám suchého Chleba ne podal: nihil omnino praestitit nobis; ne siccum quidem panem proposuit: er hat uns nicht das bloße (trockene) Brod vorgelegt: száraz kenyérrel sem kináltt. — Chleba a Noža, nepúšťag ze (od) Stola: salem et mensam ne praetereas *Diogen.* Ne negligas amicorum consvetudines. Ne violes amicitiae jura: verletze nicht die Freundschaftsrechte (Pflichte): légy barátságos. — Chléb kamenňití: panis lapidosus *Seneca.* Beneficium ab homine du-

duro aspere datum, von einem Knicker schwer erhaltene Gutthat: szoros markú embertül nagy nehezen ki fatsartt jószág, panaszos ken ér kôból ki-fatsartt víz. — Čí Chleb geš, teho počúwať (wichwalowať) mušíš: eius cantilenam canas, cuius plaustro veheris: wer dir das Brod giebt, den mußt du loben, der soll seyn dein Lied: a' ki szekere farkán ülsz, az énekét hallgassad. *Par. Pap.*

Chlebíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Chlebík, a, m. *dem. ex* Chléb.

Chlebnár, a, m. panifex pistor, artocopus, pistor panarius: Brodbacker, kenyérsütő, pék. *Syn.* chlebowí Pekar.

chlební, á, e, *adj.* v. chlebowí.

† chlebňí, *adj. omn. gen.* idem.

Chlebňica, i, f. cella panaria, die Brodkammer, kenyér kamara.

† Chlebňice, f. idem.

Chlebňíček, čku, m. *dem.* panariolum, i. n. *Martial.* panarium scriniolum (armariolum, asservatoriolum) panarius, corbiculus: Brodschränkchen (klein) Brodkörbchen: kenyér tartótska *Par. Pap.* v. Káčík (n). 2) *boh.* v. Polínek.

Chlebňík, u, m. panarium, i, n. *Varr.* (*scil.* armarium, scrinium): locus, in quo panis asservatur; artotheca, a, f. corbis panarius: Brodschrank, Brodkorb, Brodhange, Behältniß des Brodes: kenyér tartó *Pár. Páp.* ráts, kenyér ráts. *Syn.* Chlebowňík, Káč.

chlebowí, á, é, *adj.* panaceus, panarius, a, um; panem adtinens: das Brod betreffend, kenyeres, kenyért illető. *Syn.* chlební. Chlebowí košík: scirpiculus panarius, panarium: Brodkorb, kenyér szakasztó kosár. *Syn.* Ošitek, Ošitka.

Chlebowí Pekar, v. Chlebnár.

Chlebowí Towariš: convictor, contubernalis: Brodgesell, kenyeres-társ. Chlebowá Kórka: crusta panis, die Brodrinde, kenyér-héj. Chlebowé kórki: crustarum panis segmenta, die Brodrinden, kenyér-héjak. Chlebowá Lopata: infurnibulum, pala furnaria (pistoria, panaria): Backschaufel, kenyér-hányó (vetélö, bé-vetö) lapát, sütö-lapát. Chlebowé (múčné, pekarské) korito: mactra, ae, f. magis, idis, f. *Pandect.* alveus farinarius (pistorius, panarius) cibarium: Backtrog: sütö-teknö. Chlebowé Towarišstwo: contubernium, Brodgesellschaft, kenyeres-társaság.

Chlebowňík, u, m. v. Chlebňík.

Chleburád, a, m. artophilus, i, m. Brodlieb, kenyér szeretö.

chlemtaní, á, é, *p. c.* lambendo (more canum) bibitus, a, um: geschlappert, hobsolva ivott. *Syn.* chleptaní.

Chlemtáňí, á, n. potus, bibitio (*lambendo, more canum*) das Schlappern, hobsolva-ivás. *Syn.* Chleptáňí 2) v. Chwátáňí 2 et 3. *Nris.*

chlemtať, tal, cem (tam, *boh.* mci) V. I. *imp.* tag, et chlemci: lambendo (more canum) bibere, schlappern, habsolva inni. *Syn.* chleptať. 2) v. chwátať 2 et 3. *Nris.*

Chlemtáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlemtáwať, al, am, *freq. ex* chlemtať.

Chleptáňí, á, n. v. Chlemtáňí.

chle-

chleptať, tal, cem (tám) V. I. ag, et chlepci: v. chlemtať.
Chleptáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chleptáwať, al, ám, *freq. ex* chleptať.
Chléw, a, m. hara, ae, f. suile, porcile, is, n. der Saustall, Schweinstall: disznó-ól. *Syn.* Krmňík, Chléwec, *vulg.* Chlgew, *boh.* swinský Chlíw. *Prov.* S Chléwa wiťáhnuté: ex hara protractum. Indoctum, atque illiteratum: einfältiger (alberner, ungelehrter) Gedanke: tudatlan (döre, kába) gondolat.
Chléwček, u, et wečku, m. *dem. ex* Chléwek. *vulg.* Chlgewček. *boh.* swinský Chlíwecek.
Chléwec, wca, m. v. Chléw.
Chléweček, čku, m. *dem. ex seq. vulg.* Chlgeweček.
Chléwek, wka, m. *dem.* harula, ae, f. ein kleiner Saustall, disznó-ólatska. *Syn.* Chléwček, Chléweček, Chléwík, Chléwíček, *vulg.* Chlgewík, *boh.* swinský Chlíwek.
Chléwíček, čka, m. *dem. ex seq. vulg.* Chlgewíček.
Chléwík, a, m. *dem. ex* Chléw, *vulg.* Chlgewík.
Chléwisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chléw.
* Chlgew, a, m. v. Chléw.
* Chlgewček, a, m. v. Chléwček.
* Chlgewec, wca, m. v. Chléwec.
* Chlgeweček, čka, m. v. Chléweček.
* Chlgewek, wka, m. v. Chléwek.
* Chlgewíček, čka, m. v. Chléwíček.
* Chlgewík, a, m. v. Chléwík.
† Chlíb, a, m. v. Chléb.

Chlip, u, m. haustus, stoppus, strepitus gutturis in bibendo: Schluck, Trunk: korty. *Syn.* Chlup.
chlipaní, á, é, *p. c.* sorbillatus, a, um: geschlürft, getrunken: szürtsöltt, szürtsölgetett, szürtsöldögéltt, szürtsölve ivott. *Syn.* chlupaní, chlupkaní.
Chlipáňí, á, n. sorbillatio, sorbitio, nis, f. *Cels.* das Schlürfen, Hinterschlucken, Trinken: sürtsölés, szürtsöldögelés, szürtsölgetés, hörpögetés, hörpentés. *Syn.* Chlupáňí, Chlupkáňí, Popígáňí.
chlipať, pal, pem, V. I. *imp.* pag, et chlip: sorbere, sorbillare *Ter.* pitisare, absorbere: schlürfen, hinterschlucken, nach und nach hinter ziehen, trinken: szürtsöldögelni (lem), szürtsölni (-lök) szürtsölgetni, szürtsölve inni, hörpögetni (tem) *Par. Páp. Syn.* chlupať, chlupkať, popigať.
Chlipáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chlipáwať, al, ám, *freq.* [*ex* chlipať.
chlipawe *adv.* sorbillando, schlürfend, szürtsölve. *Syn.* chlupawe.
chlipawí, á, é, *adj.* sorbilis, e *Cels.* schlürfig, was sich schlürfen läßt, schlürfenbar: szürtsölhető, hörpögethető, fel-hörpenthető, fel-szürtsölhető. *Syn.* chlupawí, chlupkawí. Chlipawé Wagce: ovum sorbile (molle), schlürfiges (weiches) Ei, lágy tojás. 2) sorbillans, tis; sorbillatorius, a, um: schlürfend, szürtsölő, szürtsöldögelő, szürtsölgető. *Syn.* chlupawí, popigací.
Chlípeňí, á, n. salacitas, tis, f. lascivia, ae, f. Geilheit, das Geil seyn: bujálkodás, fajtalankodás, szerelmeskedés, bújá-

jasság, fajtalanság. *Syn.* Chlipnost, Wilnost, Wilňení.

chlipet, pel, pím V. I. *imp.* chlip: lascivire, lascivum esse, luxuriari: geil seyn: bujálkodni, fajtalankodni, szerelmeskedni. *Syn.* chlipit, wilním bit, wilňet.

chlipit, il, ím V. I. *imp.* chlip: idem.

chlipkí, á, é, *adj.* avidus, cupidus, a, um: begierig, kévánó, kévánságos, valamin mohon kapó. *Syn.* dichtiwí, žadostliwí. 2) chlipní.

chlipko *adv.* avide, cupide: begierig, mit Begierde: mohon, nagy kévánsággal, kévánságossan, kévánságoson *Par. Pap.* *Syn.* díchtiwi, žádost'iwí. 2) v. chlipní.

Chlipkost', i, f. aviditas, cupiditas, tis, f. Begierde, begierige Beschaffenheit: kévánság, valamin mohon-kapó (kévánságos) természet. *Syn.* Dichtiwost', Žádliwost'. 2) v. Chlipnost'.

chlipňe, *adv.* lascive, luxuriose, impudice, libidinose, salaciter, effeminate: geil, üppig, unzüchtig, muthwillig, wollüstig, unkeusch: bújáúl, fajtalanúl, katzérossan, szemtelenül. *Syn.* chlipko, nečistotňe, wilňe.

chlipní, á, é, *adj.* lascivus, luxuriosus, libidinosus, impudicus, veneri deditus, effeminatus, a, um: salax, cis: geil unzüchtig, unkeusch: búja, bujálkodó, fajtalan, fajtalankodó, katzéros, katzér, aszszonyos. *Syn.* wilňí chlipkí, nečistotní.

Chlipnost, i, f. lascivia, luxuria, ae, f. libido, inis, f. salacitas, tis, f. venus, eris, f. Geilheit, Neigung zur Wenus, Buhlerei: bujaság, bujálkodás, fajtalanság, fajtalankodás, szerelmeskedés, katzérosság, púhaság, búja szerelem, gonosz kévánság. *Syn.* Bugnost', Nečistota, Wilnost, telesná Žádost. Zdálení (wzdálení) ge od Chlipnosti, alienato est ad libidinem animo, er ist weit von der Geilheit entfernt, die Geilheit kann er durchaus nicht leiden: éppen távul vagyon a' bujaságtól. *Prov.* Skrz Caťnost, udusug (udúsá, udusuge, duší, chladí sa), Chlipnost: per raros pastus, carnales deprime fastus: Nüchternheit, und Keuschheit wohnen beisam (beisammen), allezeit, a' fajtalan lelket böjtöléssel öldökeldd. — Od (proti) Chlipnost'i, richlí Útek naglepší: cypria damna fugis, si tua tela fugis: für die geile Sucht, ist das Beste, schnelle — Flucht: a' ki fut a' fajtalanságtól az menekedik-meg attól. — Kra (kocka). Wíno a Chlipnost, toto troge priňášá Clowека o swoge. Kdo sa pridržuge Kri, Wína, Chlipnosti, ten má w každém kúte Psoti dosti: alea, vina, venus, tribus his sum factus egenus: durch Würfel, Wein, und Hurerei, kommt mancher auf Betterei, a' játék (kotzka), bor, és a' búja szeretet, nem egygyet (nem egy embert) kóldúságra vezet. Od Chlipnosti, a Wína ide do Noh Chiba: ktera gegich Cérka, wolá sa nožňá Lúpka (Lámka). S Chlipnosti, a Wína Údi kazícich, po chádzá Cérka ktera sa wolá poslowenski Lámka. Chlipnost, a Wíno, kazíce Údi, splodzugú Cérku, kterú Slowáci nožnu menugú Lúpku: nascitur ex venere et bacho, solventibus artus, filia quae

quae perdit membra *podagra* virum: vom Bacho und Wenus kömmt ein Töchterlein, das man lateinisch Podagra heißt, und deutsch Zipperlein: a' részegeskedéssel, és a' paráznasággal meg-fosztatnak a' lábok az ő erejektől. A' ki nem őrizkedik (nem ójja, nem tartóztattya magát) a' sok bortól, és a' fajtalanságtól, az nintsen, igen meszsze a' láb-köszvénytől.

chlípnút, pnul (pel), pňem V.P. *imp.* pňi, de uno actu: v. chlipat.

chlipnutí, á, é, *p. c.* v. chlipaní.

Chlipnutí, á, n. v. Chlipáňí.

† Chlista, i, f. v. Slista.

† Chlístňík, u, m. v. Slisťňík.

† Chlíw, a, m. *loc. sing.* e, *loc. plur.* ich; dobitčí, krawstí: v. Maštal. Swinstí Chlíw: v. Chléw.

† Chlíweček, čku, m. *dem.* v. Maštalečka.

† Chlíwek, wka, m. v. Maštalka.

Chlopač, a, m. pulsator *Val. F C.* pulsator, is, m. pulsans, pultans, tis, Klopfer, der klopft: kotzogó, kótogató, kótogató zördítő, zörgető, verdegelő, ütögető, tsattogató, verő, ütő. *Syn.* Chlopkač, klopač, klopkač, *boh.* klepač. 2) v. seq.

Chlopac, u et a, m. crepitacillum *Tertull. Colum.* crepitaculum *Quint.* crotalum, i, n. tudes, is, *et* itis, f. *sever. in Aetna.* tudicula, ae, f. *Colum.* crusma, atis, n. eine Klapper, Klopfkeule, das Klopfholz, der Klopfhammer: tsörgetyű, zörgetyű, zörgő, *Par. Páp.* zörgető kalapáts. *Syn.* Chlopačka, Chlopkačka, klopač, klopačka, *boh.* klepačka.

Chlopačka, i, f. v. Chlopač. 2) v. Chlopáňí.

chlopaní, á, é, *p. c.* pulsatus, pultatus, a, um: geklopft, angeklopft, geschlagen: kotzogatott, kotzogattatott, kótogatott, ütött, vertt, ütögetett, tsattogtatott. *Syn.* chlopkaní, klopaní, klopkaní, *boh.* klepaní. Pasa koňmi ustawičňe chlopaná: campus pulsatus assiduis equis, von immerwährenden Pferden betretene, Weide, szüntelen lovaktól tapodtatott mező *Pár. Páp.* 2) v. chlopkaní.

Chlopáňí, á, n. pulsatio *Cic.* pultatio *Plaut.* pulsio *Arnob.* nis, f. pulsus, ûs, m. *Plin. H. N.* das Klopfen, Anklopfen, z. B. an die Thür; das Schlagen: kotzogás, kotzogatás, kótogatás, ütés, ütögetés, verés, verdegelés, zördítés, zörgetés. *Syn.* Chlopačka, Chlopkáňí, klopačka, klopáňí, klopkáňí, Lúpkáňí, *boh.* klepaňí. 2) v. Chlopkáňí.

chlopat, pal, pem (*boh.* pám) V. I. *imp.* chlopag, na ňečo: pulsare, pultare *rem:* klopfen, anklopfen, schlagen, an etwas: kotzogni, kotzogatni, kótogatni (-tom), ütögetni (tem), verdegelni (lem), zördíteni (tem), zörgetni (tem et tek), tsattogatni (-tom). *Syn.* chlopkat, klopat, klopkat, lúpkat, *boh.* klepati. Na Dwere chlopat: pulsare fores *Ovid.* ostium *Plaut.* pultare fores, ostium *Terr.* aedes *Plaut.* anklopfen, anschlagen, klopfen an die Thür: kótogatni az ajtót, kotzogatni az ajtón. Kdo na Dwera chlopal? quis pulsavit fores? wer

hat

hat angeklopft? ki verte az ajtót? *Par. Pap.* Budem chlopak (zachlopem) na Dwere: pultabo ianuam. ich werde anklopfen, meg-kótogatom az ajtót. *Pár. Páp.* Prstami na Prse chlopať: pultare pectus digitis *Plaut.* 2) v. chlopkať.

Chlopáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlopáwať, al, ám, *freq.* ex chlopať.

chlopawe, *adv.* pulsim *Nigid.* pulsando, pultando: klopfend, anklopfend, schlagend, anschlagend: kotzogva, kotzogatva, kótogatva, zörgetve, verdegelve, ütögetve. *Syn.* chlopkawe, klopawe. 2) v. chlopkawe.

chlopawí, á, é, *adj.* pulsatorius, pultatorius, pulsuosus *Coel. Aur.* pulsibus plenus, a, um: klopfend, schlagend, kotzogó, kotzogató, kótogató, ütögető, verdegelö, zörgető. *Syn.* chlopkawí, klopawí. 2) v. chlopkawí.

Chlopawosť, i, f. pulsatoria (pultatoria) conditio, natura: eine klopfende Beschaffenheit: kótogató, (zörgető etc.) tulajdonság, természet. *Syn.* Chlopkawosť, klopawosť.

Chlopečék, čka, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Klopček, Slopček.

Chlopec, pca, m. laqueus, i, m. *Cic.* tendicula, pedica, *Liv. Plaut.* decipula, ae, f. et decipulum, i, n. *Apul. Sydon.* Falle, die man Jemand legt, Schlinge, der Fallstrick, Fessel, Fußfessel, Sprenkel, Dohne, für Thiere und Menschen: fogó, les, keleptze, tör· Chlopňa, klepec, klopec, klopňa, Osidlo, Sidlo, Slopec, záloha, *boh.* Ličká, Past, et Pasť. Chlopec nasádzať (nasadzowať), *boh.* Past vel Pletki líceti: tendiculam ponere, laqueos disponere (ponere) *Ovid.* tendere insidias: eine Falle stellen, Schlingen legen (stellen): lest vetni (-tek). Zwetna Chlopec (do Clopca) chitať: laqueo (laqueis) captare feras *Virg.* das Wild mit der Falle fangen, vadászni törrel *Par. Páp.* Do Clopca padnúť, i. e. Chlopňu chitiť: in laqueos cadere *Ovid.* incidere *Quintil.* induere in se laqueos, collum inferre in laqueum *Cic.* in die Schlinge fallen, törbe esni. Do Chlopca chitiť: illaqueare, verstricken, törbe ejteni. Chlopec slowní: laqueus verbi *Cic.* Chlopce otázkowé, práwné: laquei interrogationum, iudiciorum, (legum) *Cic.* 2) Chlopec misací, i. e. na Miši: muscipula, ae, f. et muscipulum, i, n. *Lucil. Varr. Phaedr.* die Mausfalle, Falle der Mäuse: egér (pótzik)-fogó.

chlopení, á, é, *p. c.* subversus, eversus, inversus, a, um: umgestürzt: fel-fordíttatott, fel-forgattatott, fel-forgatott, el-döjtetett. *Syn.* prekotení, prewrátení, *boh.* klopení. 2) laqueo (-is) implicatus (implicitus, irretitus), illaqueatus: verstrickt, törbe esett. *Syn.* zachlopení.

Chlopeňí, á, n. inversio, subversio, eversio, nis, f. Umstürzung, fel-fordítás, felforgatás, el-döjtés. *Syn.* Prekoteňí, Prewráteňí, *boh.* Klopeňí. 2) illaqueatio, laqueis implicatio: Verstrickung, törbe esés (ejtés. kerítés), megfogás. *Syn.* Zachlopeňí.

chlopiť, il, ím V. I. *imp.* chlop: evertere, invertere, subvertere: umstürzen, fel-fordítani, fel-forgatni, el-döjteni. *Syn.* prekotiť, prewrátiť, *boh.* klopi-

piki. 2)' illaqueare, laqueis implicare, irretire *Cic.* verstricken, im Fallstricke verwickeln (fangen): törbe ejteni (keríteni), meg-fogni. *Syn.* zachlopik.

Chlopkáňí, á, n. strepitus, crepitus, sonitus, us, m. strepitatio, crepitatio, nis, f. das Kloppen, Klappern, Knastern, Knistern, Rasseln, Ertönen das Geräusch, Geklirr: tsördülés, zördülés *Pariz - Pápay.* tsörgedezés, dörgés, zörgés. *Syn.* Buchot, Chlopot, Chlopotáňí, Búcháňí, Dupkáňí, klopkáňí, klopot, klopotáňí, *boh.* Gektáňí, Klapáňí, Klapnukí. Čizem Chlopkáňí: strepitus pedum calceatorum, das Geklirr (Geräusch) der Tschizmen, tsusztogás. *Par. Páp.* Chlopkáňí Bitki: crepitus plagarum *Cic.* 2) v. Chlopáňí.

chlopkat, al, ám. V. I. *imp.* kag: strepere, constrepere, perstrepere, crepere (-po, pui, pitum) *Ovid.* crepitare *Virg. Prop.* klappen, klappern z. B. mit den Zähnen, knastern, knistern, knallen, knacken, klirren, ertönnen, rauschen, rasseln: tsördülni, zördülni *Par. Pap.* tsörgedezni (tser.), zörgetni (tek). zörögdögelni (gelek), zörgölödni (döm) dörögni, tsattogni. *Syn.* klopkat, klopotat, chlopotat, tréskat, búchat, dupkat, *boh.* klapati, klapnúti. Čižmámi chlopkat: strepitum edere vestigiis pedum calceatorum, im Gange mit Füssen rauschen, klappern: tsusztogni (gok).

Chlopkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Klopkáwáňí.

chlopkáwat, al, ám, V. I. *imp.* ag: *freq.* ex chlopkat. *Syn.* klopkáwat.

chlopkawe *adv.* crepule, strepere, strepitose, strepitando: klappernd, ertönend, rauschend, knackend, klirrend, knasternd, knisternd, knallend, rasselnd: tsördúlve, tsörgedezve (tser.) zörgetve, dörögve, tsusztogva. *Syn.* chlopotawe, chlopotňe, klopotawe, klopotňe. 2) v. chlopawe.

chlopkawí, á, é, *adj.* crepulus *Sidon.* crepitatorius, streperus, strepitatorius, strepitosus, pulsuosus *Coel. Aur.* a, um; crepax, acis *Senec.* constrepens: ertönnend, klappernd, rauschend, etc. zörgö, dörgö, tsörgedezö (tser.), tsattanó. *Syn.* chlopotawí, chlopotní, klopotawí, Klopotní. Chlopkawí Potoček: rivulus streperus, fluentum: ein rauschender Bach, tsörgeteg *Par. Páp.* tsörgedezö patak. Chlopkawé gablko: pomum spadonium, Klapperapfel, zörgö alma, mellynek a' magva zörög.

Chlopkawosť, i, f. strepera conditio (natura), klapperige (rauschende) Beschaffenheit, zörgö természet (tulajdonság). *Syn.* Chlopotawosť, Chlopotnosť, klopotawosť, klopotnosť.

Chlopňa, i, f. v. Chlopec, 2) malum, mala, res, fortuna adversa, sinister casus: das Unglück, Uebel, unglücklicher Zufall, Unglücksfall: szerentsétlenség, szerentsétlenségbe esés, szerentsétlen eset (történet). *Syn.* Lopňa. *Prov.* Chlopňu chitik: incidere in malum (accidit mihi malum): in Unglück gerathen, Unglück haben: pórúl járni, szerentsétlenségbe esni. Chitik Chlopňu (Čerta): v. Čert.

chlopnúť, pnul, (pek), pňem, V. P. *imp.* pňi, *de uno actu*: v. chlopik.

chlopnuti, á, é, p. c. v. chlopení.
Chlopnutí, á, n. v. Chlopení.
Chlopot, u, m. v. Klopkání. Stworonohím Chlopotem práchniwé tluče Podkowa Drewo.
Chlopotání, á, n. v. klopkání.
chlopotat, tal, cem et tám V. I. imp. tag et chlopoc: v. chlopkat. Syn. klopotat.
Chlopotáwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.
chlopotáwat, al, ám, freq. ex chlopotat. Syn. klopotáwat.
chlopotawe adv. v. chlopkawe.
chlopotawí, á, é, adj. v. chlopkawí.
Chlopotawost, i, f. v. Chlopkawost.
Chlopotne adv. v. chlopkawe.
chlopotní, á, é, adj. v. chlopkawí.
Chlopotnost, i, f. v. Chlopkawost.
† Chlost, i, f. v. Prutowání (Wirgasowání).
Chlp, u, m. v. Chlup.
Chlpáč, a, m. v. Chlupáč.
Chlpatení, á, n. v. Chlupatení.
chlpatet, tel, tím, V. I. imp. pat: v. chlupatet.
chlpatí, á, é, adj. v. chlupatí.
Chlpatost, i, f. v. Chlupatost.
Chlpček, u, m. dem. v. Chlupček.
Chlpeček, čka, m. dem. v. Chlupeček.
Chlpek, pku, m. dem. v. Chlupek.
† Chlúba, i, f. v. Pochwalownost.
* Chlubení, n. idem.
† chlubiti se, il se, ím se, v. pochwalowat sa.
† chlubne adv. v. pochwalowne.
† chlubní, á, é, adj. v. pochwalowní.
† Chlubnost, i, f. v. Pochwalnost, Pochwalownost.
Chlumec, mca, m. Chlumeczium. Chlumetz, ein Städtchen im Königgrätzer Kreise, Bidschower Antheils: Chlumetz, *tseh mezö varos*. 2) ejusdem nominis pagus, ein Dorf in Bechiner Kreise Taborer Antheils: Chlumetz, *tseh falu*.
† Chlumek, mku, m. v. Ropec 1-*mo Nro*.
Chlup, u, m. pilus, i, m. crinis, is, m. ein kurzes Haar, an Menschen, und Thieren: rövid haj-szál, ször. *Syn.* Wlas, Wlasek. 2) villus, i, m pendulum, i, n. ein langes Thierhaar, Zotte, Zottel, ein Klunker: fürrt, hoszszú ször, gyapjú fürt. *Syn.* Srst, Cíp, Swítek, Zwítek, *boh.* etiam Cucek.
Chlupáč, a, m. i. e. chlupatí Člowek: pilosus (villosus) homo, ein haariger Mensch, der voller Haare ist: szörös ember. 2) *contemtive*: rusticus, agricola: ein Bauer, paraszt. *Syn.* Sedlák. 3) faunus satyrus, i, m. ein Waldgott, Waldman, wilder Mann: erdei isten, vad (erdei) kecske lábú ember. *Syn.* Chlpáč, Lesák, polní Ďábel, diwí (diwoký lesní) Člowek, neb Chlap, aneb Muž, lesní Boh neb Božek, lesná Obluda. *Plur. nom.* Chlupáči (Chlpáči, Lesáci, diwí Chlapi, neb Muži, lesní Božci neb Bozi lesné Obludi): fauni, satyri: Waldgötter, Waldmänner, wilde Männer: vad (erdei) istenek, emberek.
Chlupáček, čka, m. *dem. ex praec.*

Chlu-

Chlupáček, čku, m. Zellna: pilosella (minor), Hieracium Pilosesella Linn. et Hieracium villosum Linn. Nagelkraut: szőrös-fü. *Syn. Aliud est.* Mišačnik, mišacé Ušľo, Ušica, zágemné koreňí, *boh.* Ušice, miši Ucho.

chlupaní, á, é, *p. c.* v. chlipaní.

Chlupáňí, á, n. v. Chlipáňí.

chlupať, pal, pem (pám) V. I. *imp.* chlup et chlupag: v. chlipať.

Chlupáťeňí, á, n. pilatio, nis, f. das Haarebekommen, szőrösödés. *Syn.* Chlpaťeňí, Wlasaťeňí.

chlupaťeť, ťel, ťím, V. I. *imp.* pať: pilare, pilos accipere; Haare bekommen, haarichtwerden: szőrösódni (döm). *Syn.* chlpaťeť, wlasaťet.

chlupatí, á, é, *adj.* pilosus, a, um: haarig am Leibe, behaart haaricht, voller Haarn: szőrös. *Syn.* chlpatí, wlasatí. 2) villosus, pilosus, hirsutus, hirtus, a, um: zottig, szőrös. *Syn.* srstnatí. Chlupatí, od Wlni, i. e. podráňení, Wlnú podrostnutí: lanuginosus, wollicht, gyapjas. Chlupatí Pes, (kterí má husté Chlpi, a z Wodi winášá: canis villosus. Wasserhund, zottiger Hund: vizbe menö sürü szőrü kulya. Chlupatá Owca: hirsuta ovis, Flämischschaf, gyapjas juh. Hop! Kubo chlupatí, od Hlawi až do (po) Pati.

Chlupatosť, i, f. pilositas, villositas, tis, f. haarige (zottige, wollige) Beschaffenheit, das haarige (zottige, wollige) Wesen, das etwas haarig (zottig, wollig) ist: szőrösség, gyapjasság, szőrös (gyapjas) állapot. *Syn.* Chlpatosť, Wlasatosť, Srstnatosť.

chlupawí, á, é, *adj.* v. chlipawí.

Chlúpek, pku, m. *dem.* parvus pilus (villus), ein kurzes Haarchen, sőrötske, hajatska, kis haj, kis szőr. *Syn.* Wlasek, Chlpek, Wlasek. Chlúpki na Wíčku Oka, i. e. Obočí: cilium. Wimpern an den Augen, Augenbraun: szem szőr: Chlúpki w Nosi: vibrissae, Nasenhaarchen, orr-szőr, szőr az orr lyikában.

chlupkaní, a, e, *p. c.* v. chlipaní.

Chlupkáňí, á, n. v. Chlipaňí. 2) fluitatio, funditatio, agitatio, motio, quassatio, succussio, viscerum v. g. *equi currentis*: das Schütteln, die Schüttelung, Schütlung der Eingeweide, z. B. in einem rennenden (laufenden) Pferde: béllotsogás, lotsogása, *p. o.* a' futó lóban. *Syn.* Ločkáňí.

chlupkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. chlipať. 2) agitari, quassari, moveri, fluitare, *Cic. Ovid. de visceribus currentium animalium*: geschüttelt werden, sich schütteln: lotsogni (-gok), lotsoglatni. *Syn.* ločkať. Chlupká (ločká) w Koňowí, kdiž Cwalem beží: fluitant (quassantur) viscera equi admissis habenis incitati: schütteln sich die Eingeweide dem Pferde, wenn es rennt: lotsog a' futó (nyargaló, száguldó) lónak a' béle.

Chlupkáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlupkáwať, al, ám, *freq. ex* chlupkať.

chlupkawí, á, é, *adj.* v. chlipawí.

chlupnúť, nul, (pel) pňem, V. P. *imp.* pňi: v. chlipnúť. 2) Do Wodi chlupnúť, incidere, ca-

cadere irruere, labi, in aqvam, sidere, desidere, subsidere, submergi, demergi, sidere: sinken, fallen in das Wasser, einfallen, einsinken, erseufen, ersoffen werden: belé esni, süllyedni (-dek), el süllyedni (elsüljedek *Par. Páp.* el-merülni a' vizbe. *Syn.* wchlupnúť do Wodi, utopit sa. 3) *tropice.* Do Hlawi, do Rozumu chlupnúť: incidere, in mentem venire, occurrere, succurrere: einfallen, in die Gedanken (in den Sinn) kommen: eszébe jönni, jutni. Ani gednému, ani druhému to do Rozumu ne chluplo: nec uni, nec alteri in mentem (memoriam) venit: es ist weder einem noch dem andern in die Gedanken gekommen: se egygyiknek, se másiknak eszébe ez nem jutott.

chlupnutí, á, é, *p. c.* v. chlipaní. 2) submersus, demersus, a, um: gesunken, gefallen ins Wasser, ersoffen: süllyedt, süllyedett, süllyesztett; elsüllyedett. *Syn.* utopený.

Chlupnutí, á, n. v. Chlípáňí. 2) do Wodi, lapsus, (prolapsus) in aqvam, submersio: das Einsinken, Einfallen in das Wasser, Ersaufen: vizbe esés, süllyedés, el-merülés, el-süllyedés, el-süljedés *Pár. Páp.*

* Chmára, i, f. v. Mračno, 2) v. Oblak.

* Chmáreňí, á, n, v. Mráčeňí.

* chmáriť sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* chmar sa: v. mráčiť sa.

* Chmaríwáňí, á, n. v. Mračíwáňí.

* chmaríwať sa, al sa, ám sa, v. mračíwať sa.

* chmárňe *adv.* v. mračňe.

* Cmárnosť, i, f. v. Mračnosť.

Chmat, u, m. prehensio, apprehensio, nis, f. der Griff, das Greifen, Ergreifen, Erhaschen Auffangen: meg-ragadás, meg-kapás, meg-fogás. *Syn.* Chit, Chiťeňí, Chmatáňí, Cmatnutí, Chwatnutí, Chwat. 2) Chmat Panenki: v. Chwat. 3) v. Chitáňí 1. *Nro.* 4) v. Chápáňí 1. et Chitáňí 2. *Nro.* 5) v. Matáňí.

chmataní, á, é, *p. c.* v. chitaní 1. *Nro.* 2) v. chápaní 1. et chitaní 2. *Nro.* 3) v. mataní.

Chmatáňí, á, n. v. Chitáňí 1. *Nro.* 2. v. Chápáňí et Chitáňí 2) *Nro.* 3) v. Chmat. 4) v. Matáňí.

chmatať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* ag: v. chitat 1. *Nro.* 2) v. chápat 1, et chitat 2. *Nro.* 3) v. matať. *II. rec.* chmatať sa: v. chitat sa 1. *Nro.* 2) v. matať sa.

Chmatáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chmatáwať, al, ám, *freq. ex* chmatať. *II. rec.* chmatáwať sa: *freq ex* chmatať sa.

chmatawe *adv.* v. chmatňe, 2) v. matawe.

chmatawí, á, é, *adj.* v. chmatní. 2) v. matawí.

Chmatawosť, i, f. v. Chmatnosť, 2) v. Matawosť.

chmatňe, *adv.* rapaciter, raptim: schnell ergreifend, ragadozva, ragadva. *Syn.* chmatawe, chwatawe, chwatňe. 2) v. matňe. *Aliud est boh.* hmotňe seu obťižne, graviter, beschwerlich, nehezen.

chmatní, á, é, *adj.* rapax, cis, m. schnell ergreifend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozó. *Syn.* chmatawí, chwatawí, chwatní. 2) comprehensionem (detentionem) adtinens; comprehensorius, detentorius, a, um: das Arre-

restiren betreffend, meg-fogást illető, arra tzélozó. *Syn.* chitací, *boh.* zatikací. Chmatni List, v. Chmatňík; 3) v. matní. *Aliud est boh.* Hmotní.

Chmatňík, u, m. Literae de comprehendendo malefico, ein Steckbrief: gonosz-tévő meg-fogását magában foglaló levél. *Syn.* chmatní (chitací) List, *boh.* Zatikač.

Chmatnosť, i, f. rapacitas, tis, f. *Cic.* das rauberische Betragen, das schnelle Ergreifen, Anfassen: ragadozás. *Syn.* Chmatawosť, Chwatawosť, Chwatnosť. 2) v. Matnosť. *Aliud est boh.* Hmotnost seu Obtížnosť.

chmatnúť, tnul (tol), tňem. V. P. *imp.* tňi: rapere arripere, capere, prehendere, comprehendere, apprehendere, tangere: ergreifen, schnell anfassen, oder nehmen, greifen, fassen, angreifen, beim Leibe nehmen, ertappen: meg-fogni, kapni, ragadni, el-kapni, erővel el-vonni, el-ragadni. *Syn.* chitiť, chwátnúť, *boh.* utkati. Meč chmatnúť: capere gladium, greifen nach dem Degen, kardot fogni. Chmatňi ho, a o zem prasňi (uwrhňi): arripe illum medium, et allide terrae: fasse ihn an (nimm ihn beim Leibe) und werfe zu Boden: ragadd-meg őtet és üssd a' földhöz. 2) detinere, intercipere, rapere, comprehendere: ergreifen, erhaschen, gefangen nehmen, verhaften, in Verhaftung nehmen, verkümmern, verarrestiren, arretiren: meg-fogni, meg-ragadni, el-fogni. *Syn.* chítiť, ugať. *boh.* zatíkati, zatknúti.

chmatnutí, á, é, *p. c.* raptus, arreptus, prehensus, apprehensus, comprehensus, captus, a, um: ergriffen, schnell angefaßt, oder genommen: meg-fogattatott, meg-fogott, meg-kapott, el-kapattatott, el-ragadttatott, meg-ragadott, *boh.* utkaní. 2) captus, comprehensus, detentus, interceptus: gegriffen, erhascht, in Verhaftung (gefangen) genommen, arretirt: meg-fogattatott, meg-ragadtatott. *Syn.* chitení, ugatí, *boh.* zatíkaní, zatknutí.

Chmatnutí, á, n. arreptio, prehensio, apprehensio, nis, f. raptus, ûs, m. die Ergreifung, das schnelle Anfassen oder Nehmen: megfogás, meg (-el) kapás, meg (-el) ragadás. Utkáňí. 2) captio, comprehensio, detentio, interceptio, nis, f. die Erhaschung, Arretirung, Verhaftung: el (-meg) fogás, meg-ragadás. *Syn.* Chiténí, Ugatí, *boh.* zá́wada, Zatíkáňí, Zatknutí.

Chmel, u, m. lupulus, lupus, *Plin. H. N.* humulus, lupulus, Lin. der Hopfen, Hopfenpflanze: komló. *boh.* Babka. *Prov.* Chmel a Slad gest preč: spes omnis de homine periit, oleum et opera perdita: Hopfen und Malz ist verloren, z. B. an Jemanden: haszontalan vólt minden fáradság, és költség.

Chmelár, a, m. negotiator humularius, Hopfenhändler, komló áros (árros).

† Chmelář, e, m. idem.

chmelárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis humulariae, Hopfenhändlerinn gehörig, komló árosnéé.

† chmeláťčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Chmelárka, i, f. negotiatrix humularia, die Hopfenhändlerinn, komló árosné.

† Chme-

† Chmeláčka, i, f. idem.
chmelářow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris humularii, dem Hopfenhändler gehörig: komló árosé.
† chmeláčů, et růw, owa, owo, *adj. poss.* idem.
Chmelení, á, n. conditio ope humuli, das Hopfen, komlózás, meg-komlózás.
Chmelíček, čku, m. *dem. ex seq.*
Chmelík, u, m. *dem. ex* Chmel. 2) Plantago Psyllium Linn. Flöhsaamen.
chmelik, il, ím, V. I. *imp.* chmel: humulo condire cerevisiam, hopfen das Bier: a' sert komlózni, meg-komlózni.
Chmelíwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chmelíwat, al, ám, *freq. ex* chmelik.
Chmelňica, i, f. hortus humulo consitus (serviens cultui humuli): der Hopfengarten, komló-kert. *Syn.* Chmelňik. 2) cultus humuli, Hopfenbau, komló vetés. 3) recens cerevisia lupulo mixta, Hopfenbreu, komlós-ser. *Aliud est.* Brečka, Ficko et Piwo.
† Chmelňice, f. idem.
Chmelňik, u, m. v. Chmelňica.
chmelowí, á, é, *adj.* ex humulo (lupulo): von (aus) Hopfen, komlóból-való, komlós.
* Chmulák, a, m. v. Chmulo.
chmulawe, *adj.* inscite stolide, stupide, rustice: tölpelhaft, tölpisch, dörén, ostobáúl, kábán, bolondúl, tudatlanúl, esztelenül, gorombáúl. *Syn.* Hlupe, sprosťe.
chmulawí, á, é, *adj.* inscitus, stupidus, stolidus, rusticus, a, um: tölpelhaft, tölpisch: durva, döre, esztelen, goromba kába, ostoba, tudatlan. *Syn.* Hlupí, sprostí.
Chmulawosť, i, f. inscitia, ae, f. stoliditas, stupiditas, rusticitas, tis, f. die Tölpelei, esztelenség, kábaság, tudatlanság, ostobaság, gorombaság.
Chmulisko, a, n. *contemt. et exagger. ex seq.*
Chmulo, a, m. stolidus *Ter.* stupidus, rusticus, i, m. stolo, nis, m. simplicitatis terebellum, caudex, hebes, stipes: Alberner, Narr, albern, närrisch, dumm, thörig: bolond, döre, durva, értetlen, eszetlen, eszelös, kába, goromba, ostoba, otromba. *Syn.* Hlupák, Mamlas, Sprosťák, Trubiroh, Trulo, Trup. Sotwa cítil Chmulo: vix sensit stolidus, *Ter.* der alberne (der Narr)! spürte es kaum: alig érzette ostoba.
* chňápání, á, é, *p. c.* v. bití 1. *Nro.*
* Chňápání, á, n. v. Bití 1. *Nro.*
* chňápat, pal, pem V. I. *imp.* pug et chňap: v. biť (bil) 1. *Nro.*
† Chobot (More), u, m. v. Zátok. 2) v. Hromada, Množstwo.
Chochel, chlu, m. v. Chochol.
Chochláček, čka, m. *dem.* minor species avium iuniperacearum, cristis instructarum. Ampelis garrulus Linn. Seidenschwanz, selyem-farkú.
Chochol, u, m. crista, ae, f. cirrus, i, m. *Martial.* Schopf, ein Büschel Haare oder Federn, Federbusch, Federstraus: bóbita. fodorított haj, fürtt haj. 2) ptačí Chochel: crista, cirrus (avium) *Plin. H. N.* ein Schopf am Kopfe der Vögeln, der Busch, ein Federbusch, ein Büschel, den eini-

einige Vögel am Kopfe haben: bóbita, boglár, taré, toll, némelly madaraknak fejeken való bóbitájok. *Syn.* Chochel, Chocholica, Chocholka, ptačí Hřebeň, *boh.* Wrkoč ptačí. 3) Chochol na Lebce (na Helme, na Hemelíně, na Šiſaku): conus (cassidis, galeae), i, m. *Virg.* Helmſpitz, Helmbuſch, Eiſenhut auf der Beckelhaube, eine kögelförmige Figur auf dem Helm, worinn der Federbuſch ſtak: sisak tekéje (tsútsossága), a' mellyben toll ál; sisak-bóbita tartó.

Chocholák, a, m. cilo, nis, m. Spitzkopf, der einen Spitzigen Kopf hat: (hegyes hoszszú) fejü, ki düllyedtt homlokú. *Syn.* Chocholatí (chocholatého Těla) Člowek.

chocholate, *adv.* cirrate, cristate: ſchopfig krauſelig: fodorítattan, bóbitassan.

chocholatí, á, é, *adj.* cristatus, cirtatus, *Martial.* a, um: gekrauſelte Haare, oder Locke habend, mit einem Büſchel auf dem Kopfe verſehen, von Menſchen und den Vögeln: bóbitás, fodorított hajú, taréjos, tzimeres, bokrétás. *Syn.* chocholowatí. Chocholatí Škowránek: v. Chocholka 2. *Nro.* Chocholatí Člowek: v. Chocholák.

Chocholček, u, et lečku, *dem. ex seq.*

Chocholek, lku, m. *dem.* circulus, i, m. cristula, ae, f. ein kleiner Büſchel, Büſchchen, Federbüſchchen: bóbitátska, taréjotska.

Chocholica, i, f. v. Chocholka.

Chocholíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chocholík, u, m. v. Chocholek.

Chocholiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chochol.

Chocholka, i, f. Alauda cristata Linn. die Haubenlerche, Bubos pipiske. Mitt. patsérta, *madár. Syn.* Chocholica, chocholatí Škowránek. *boh.* Trpelka. *Aliud est* Prepelka, Prepelíčka. 2) v. Chochol.

chocholowatí, á, é, *adj.* v. chocholatí.

Chocholúſ, a, m. Pták: garrulus, pica nucifraga *klein.* corvus caryocatactes vel potius glandarius *Linn.* gracula, frugilega, ae, f. Nußbeißer, Nußhäher, Nußkrähe: szajkó. *Syn.* Sogka.

Chod, u, m. incessus, ingressus, us, m. der Gang, das Einhergehen: járás, menés, menetel. *Syn.* Chodení, Chódza.

* choda *Conj.* v. chokaſ, ačkolwek, bár, bárſ, trebaſ.

chodačky *adv.* ambulando, deambulando, eundo, incedendo, gradiendo: gehend, járva, menve, lépve 2) v. žebracky.

chodačkí, á, é, *adj.* ambulatorius, incessorius, a, um, gängig, járó, menö. 2) v. žebracky.

* chodaſ *adv.* v. chokaſ.

Chodec, dca, m. gradio, ambulo, nis, m. incessor, is, m. incedens, tis, m. der Gänger, járó, menö. *Syn.* Choditel. 2) v. Žebrák.

* chodecky *adv.* v. chodáčky.

* chodeckí, á, é, *adj.* v. chodačkí.

Chodení, á, n. incessus, us, m. ambulatio, incessio, itio, nis, f. das Gehen, járás, úton járás, menés. *Syn.* Chod, Chódza, Kráčání, Pokračowání, *boh.* Chození. Poceſtné Chodení, itineratio, nis, f.

f. die Reise, das Reisen: útazás, úton járás.

Chodi, *gen.* Chod, f. *pl.* v. Brla. *boh.* Chůdi.

chodici, á, é, *part. praes. ex* chodiť: ambulans, incedens, tis: Gehend, járó, menő.

Chodidelko, a, n. *dem. ex seq. boh.* Chodílko.

Chodidlo, a, n. planta (*pedis*), ae, f. Fußblatt, an Menschen, und Thieren: talp. *Syn.* Pata na Noze.

† Chodídko, a, n. v. Chodidelko.

chodiť, il, ím, V. I. *imp.* chod: ambulare, incedere, ingredi: gehen, einher gehen, auf und abgehen: járni, járkálni, lépni, menni, mendegelni, Pišňe chodiť (kráčať): ingredi iunonium, hoffärtig hergehen, páva módra sétálni. Otrhání, posťáwagucí chodí: lacer, otiosus incedit: er geht müßig, zerrißen her: rongyossan, hivalkodva jár. Do Školi chodiť: scholas frequentare, in die Schule gehen, iskolába járni. Po Cestách chodiť: itinerari, peregrinari: reisen, útazni, úton járni. Sematam chodiť: circumvagari, quaqua versus ire: hin und her gehen, ide 's tová járni, tsavarogni, kószálni. — Tak ma dňes boli Glawa, že Nemožem od Bolesti chodiť, (že ledwa chodím: ita mihi hodie caput dolet, ut vix prae dolore incedam: mir thut heute so der Kopf weh, daß ich kaum vor Schmerzen gehen kann: mai napon úgy (annyira) fáj a' fejem, hogy alig járhatok. — — Kdeś ale (kde aleś) chodil? ubi vagabaris? wo bist du denn herumm gestreift? vallyon hol jártál? Gá tam chodím pre Piwo: soleo ibi emere (sumere) cerevisiam, ich pflege dort Bier zu nehmen, én serért oda járok; én sert veszek ottan. Gá newím, kam chodí: ego nescio, quem ille locum frequentet: ich weiß nicht, wo er hingeht: én nem tudom, hová jár. Nechod ňikam, bolelibiťa potom Nohi: ne in publicum prodeas, pedes tibi dolebunt (dolerent): gehe nirgends hin, es thäten dir die Füße weh: sehová se menny, fájnak azután (osztán) a' lábaid. — Na Prstoch chodit: suspenso gradu, summis unguibus ingredi *Aristoph.* Avidius auscultare. Auribus suspensis aliquid bibere: auf den Zehen gehen: láb-hegyen járni, óvást járni; igen reá-hallgatni. Len na samích Prstoch chodí: summis ingrediens pedum unguibus. Fastuosus. homo: er ist sehr hochmüthig (aufgeblasen): igen nagyra tartya magát, kevélyen jár. Chodí hore dolu: Sibaritae per plateas: er geht hin und her: úgy sétál mint a' kunok ebe a' homokon. *Prov.* Kdo neskoro chodí, sám sebe škodí: tarde venientibus ossa, nach dem Essen mein Gast. Wer nicht kömmt zur rechten Zeit, der muß essen, was überbleit: későn járóknak tsont a' lakodalmok. v. neskoro. — Wise seba chodiť. Na Wechťi sa nosiť: selissare *Suidas.* Gloriosum, fastuque praeturgidum esse: stolz seyn, kevélykedni. — 2) gravidam (praegnantem) esse, ferre ventrem (partum), uterum gestare: schwanger gehen (seyn), tragen, trächtig seyn: nehézkesnek (terhesnek, viselősnek) lenni. *Syn.* nosiť, ťehotnú biť. Krawa štiricať Nedel chodí (nosí): vacca fert ventrem quadragin-

ginta hebdomadis, die Kuh trägt virzig Wochen, a' tehén negyven hétig hordoz, visel. Uſ oſem Meſácow (na oſmí Meſác) chodí, in octavum jam mensem partum fert, ſie geht ſchon acht Monathe, már nyóltzad hólnapra nehézkes. — 3) Na koči (Wozi) chodiť: v. woziť ſa. 4) Na koňi chodiť: v. noſiť ſa na koňí.

Chodíwáňí, á, n. frequentatio, nis, f. das öftere Gehen, Auf- und Ab-Gehen: gyakor, járás. *boh.* gezdíwáňí.

chodíwať, al, ám, V. I. *imp.* ag: itare, ambulitare, frequentare: oft beſuchen, oft gehen (auf und ab gehen): járdogálni, gyakran járni. *Syn.* čaſto chodiť, *boh.* gezdíwati.

Chodíwáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

Chodíwáwať, al, ám, *freq. ex* chodíwať.

Chodňíček, čku, m. *dem.* parva semita, semitula, ae, f. ein kleiner Fußſteig, ösvényetske, gyalog-útatska. *Prov.* Wichádzať (wiſť) na ſtaré Chodňíčki: ad ingenium redire *Ter.* auf die alten Sprünge kommen, i. e. Sitten, die ſeinem Naturelle gemäß ſind: régi termézetét elő venni. Wichádzá na ſtaré Chodňíčki: antiquam repetit viam (semitam); redit ad ingenium suum (ad pristinum morem): er kömmt auf den alten Schlag, auf die vorigen Sprünge: elő veszi a' régi szokását (bolondságát). Na moge Chodňíčki, po mogích Chodníčkoch: more (exemplo) meo, auf meinem Schlag, szokásom (példám szerént.

Chodňíčiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex seq.*

Chodník, u, m. semita ae, f. trames, itis, m. callis, is, m. der Fußweg Fußſteig, Pfad, Fußpfad: ösvény, gyalog-út. *boh.* Stezka, p'eſí Stezka.

Chodowice, *gen.* wic, *f. plur. dat.* com (*boh.* cům): Chodoviczium, Chodowitz, ein Dorf im Königgratzer Kreiſe, Bidſchower Antheils: Chodovitz.

Chódza, i, f. incessus, ingressus, ûs, m. das Gehen, Einhergehen, der Gang: járás, menés. *Syn.* Chod, Choďeňí, *boh.* Chůze. Znám geho Chódzu: novi ejus incessum, ich kenne ſeinen Gang, ismérem én az ö járását. Gá ho znám po Chódze: cognosco eum ex incessu, ich kenne ihn am Gange, a' járásáról ismérem ötet.

* Chodzeňí, n. v. Choďeňí.

† Chomáč, e, m. v. Krſt 2-*do Nro.*

† Chomáček, čku, m. *dem.* v. Krſtka 2-*do Nro.*

Chomút, u, m. iugum equarium, asinarium *Ovid. Virg.* helcium, *Apul.* i. n. das Kummt, Kummet, Joch, Halsjoch der Pferde Eſel: ló-iga, chomut. Chomuti koňom zložit: demere juga equis *Ovid.* Chomuti na koňe položiť, kláſť: equos subdere etc. *Aliud est* Chám.

Chomúťíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chomúťik, u, m. *dem.* parvum jugum equinum, helciolum, i, n: ein Kummetchen, ló-igátska.

Chomúťiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chomút.

chomutowí, á, é, *adj.* v. g. koň: iugo instructus (helciarius equus, Kummetpferd, igás (chomútos, hámos) ló.

chopeni, á, é, *p. c.* prehensus, apprehensus, a, um: ergriffen, gefaßt, angefaßt: meg-fogattatott, meg-fogott, meg-kapott, meg-

meg-ragadtatott. *Syn.* chitení, chmatnutí. 2) v. chápaní 2. *Nr.*

Chopeňí, *á*, n. prehensio, prensio, apprehensio, nis, f. das Ergreifen, Fassen, Anfassen: meg-fogás, meg-kapás, meg-ragadás. *Syn.* Chitení, Chmatnutí. 2) v. Chápáňí 2. *Nro.*

chopiť, il, ím, V. I. *imp.* chop, *cum acc.* ňeco: prehendere, prendere, apprehendere: ergreifen, fassen, anfassen: meg-fogni, meg-kapni, meg-ragadni. *Syn.* chitiť, chmatnút. 2) v. chápať 2. *Nro. II. rec.* chopiť sa, *cum genit.* ňečeho: prehendere, apprehendere, arripere, aggredi, arripere aliquid: angreifen, anfassen, sich an etwas machen, Hand anlegen: hozzá (valamihez) fogni, kezdeni, valamire adni magát. *Syn.* chitiť sa ňečeho, dať sa na ňečo. Chopit sa iních Prostredkow: alia arripere media, andere Mitteln treffen, suchen, angreifen: más (külömbb) módhoz fogni. Zbroge sa chopiť, k Zbrogi bežať: concurrere ad arma *Caes.* zu den Waffen greifen, zur Wehr laufen: fegyvert fogni. 2) *cum et sine genit.* manum iniicere, adiuvare, cupide amplecti: zugreifen, helfen, begierig angreifen: kezét reá tenni, édesdeden (örömest) hozzá fogni, néki fogni.

* **chorawe** *adv.* v. nemocňe, nezdrawe.

* **chorawí**, *á*, *é*, *adj.* v. nemocní, nezdrawí. 2) v. chudí, chudorlawí.

* **Chorawosť**, i, f. v. Nemoc, Nemocnosť, Nezdrawosť. 2) v. Chudosť, Chudorlawosť.

* **chore** *adv.* v. nemocňe.

* **Choreňí**, *á*, n. v. Nemoc, Nemocňeňí, Nemocnosť.

* **choreť**, rel, rím, et chorgem V. I. *imp.* chor: v. nemocňeť, nemocním (nezdrawím) biť, ležať, stonať.

* **chorí**, *á*, *é*, *adj.* v. nemocní, nezdrawí. *Prov.* Bárs Pawel ge chorí (nemocní), Peter neňí chromí. Preto, že Pawla obrazíš, Petra neurazíš: laeditur urbanus, non claudicat inde Romanus: hat Paul ein Schaden am einem Fuß, Peter darum nicht hinken muß: ha Pál meg-van sértve, Péter azért nem sánta.

* **Choroba**, i, f. v. Nemoc, Nezdrawosť.

* **Chorobisko**, *a*, n. *contemt. et exagger. ex* Choroba: v. Nemocisko.

Chorušice, *genit.* šic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Choruschicium, Choruschitz, ein Dorf in Bunzlauer Kreise: Chorusitz.

* **Chošeň**, šna, m. v. Osoh.

* **Chošňeňí**, *á*, n. v. Osožeňí.

* **chošňiť**, il, ím, V. I. *imp.* šňi: v. osožiť.

* **Chošňiwáňí**, *á*, n. v. Osožiwáňí.

* **chošňiwať**, al, ám, v. osožiwať.

† **Chot**, *ě*, m v. Oddanec, Slúbenec.

† **Chot**, et **Choť**, i, f. v. Oddaňica, Slúbeňica.

Chotár, *a*, m. territorium *Cic.* terrenum *Liv.* i, n. der Hotter, die zu einer Stadt oder einen Dorf, gehörige Aeckern, das Gebiet derselben, Territorium, Terren, Erde, Acker: határ. 2) v. Medza.

chotáreni, *á*, *é*, *p. c.* v. medzení.

Chotáreňí, *á*, n. v. Medzeňí.

Chotárisko, *a*, n. *contemt et exagger. ex* Chotár.

cho=

chotárik, il, ím, V. I. *imp.* tár: v. medzit.
chotárne, *adv.* v. medzňe.
chotárni, á, é, *adj.* v. medzni.
Chotárník, a, m. finitimus, vicinus, limitaneus, collimitaneus, i, m. Benachbarter, határos.
Chotárnost, i, f. v. Medznost'.
chotas *conj.* v. bár, bárs.
Chotetow, a, m. Chotietovium, Chotietau, ein Dorf im Bunzlauer Kreise: Chotyetov.
Chowa, i, f. nutrimentum, i, n. victus, ûs, m. cibus, i, m. Nahrung, eledel, táplálás. *Syn.* Krmeňí, Obžiweni, Pokrm, Krma. 2) victus, ûs, m. die Kost, étel 's ital. *Syn.* Kost, Stól. Má u nás Chowu swogu: apud nos victum habet, er hat bei uns seine Kost, minálunk vagyon asztala. 3) v. Chowačka. Kogná Chowa. v. Dogka.
Chowač, a, m. v. Chowatel.
Chowačka, i, f. v. Chowatelka. 2) v. Dogka suhá.
chowancow, a, e, *adj. poss.* alumni, adoptivi: des Zöglings (Nahrkindes), dem Zöglinge gehörig: nevendéké, valakitöl fel-neveltetetté, tartatotté.
Chowanec, nca, m. alumnus *Hor.* adoptivus, filius cura, qui tanquam filius educatur: das Nahrkind, der Zögling, Pflegesohn, Eleve, der von Jemanden ernährt oder groß gezogen wird oder worden ist: nevendék, fogadott fiu. *Syn.* Schowanec. 2) alumnus *Cic.* discipulus: Zögling, Schüler: tanúló, tanitvány, deák. *Syn.* Školňík, Učeň.
Chowanectwo, a. n. *collect.* i. e. Chowanci: alumnatus, ûs, m. die Zöglinge, nevendékség, nevendékek, nevendék ifjuság.
chowaní, á, é, *p. c.* altus, nutritus, intertentus, sustentatus, a, um: gehalten, ernähret, unterhalten, táplált táplálltatott, tartott, tartatott, nevelt, neveltetett. *Syn.* držaní, krmení, wichowaní.
Chowáňí, á, n. alimentatio, alitio, intertentio, nutritio, sustentatio, nis, f. Erhaltung, Ernährung, das Nähren: nevelés táplalás, tartás. *Syn.* Chowa, Držáňí, Krma, Krmeňí Obžiweňí, Wichowáňí. 2) vita, ae, f. mores, um, *plur.* m. das Betragen, Verhalten, die Aufführung: élet, maga viselés, tartás. *Syn.* Držáňí, Mrawi, Zachowáňí, Žiwobiťí.
Chowaňica, i, f. alumna *Plaut. Suet.* adoptiva, filia Cura, quae tanquam filia educatur: Pflegetochter, Zögling, die von Jemanden ernährt (groß gezogen) wird, oder worden ist: fogadott (örökbe tartott) leány, valakitöl fel neveltetett (magáévá fogadott) leány. *Syn.* Chowaňíčka, *boh.* Schowaňice, Schowanka.
chowaniččin, a, e, *adj. poss.* ex Chowaničta: v. seq.
chowaňičin, a, e, *adj. poss.* alumnae, adoptivae: der Pflegetochter gehörig, fogadott (valakitöl fel-neveltetett) leányé. *Syn.* chowaňiččin.
Chowaňička, i, f. v. Chowaňica.
† Chowáslo, a, n. v. Hrba, Hromada.
chowat, al, ám, V. I. *imp.* ag: alere, fovere, habere, intertenere, nutrire, sustentare, sustinere: halten, ernähren, unterhalten: nevelni, táplálni, tartani. *Syn.* držat, krmit, wichowat. Mnoho Dobitka (Statku) chowat: multa pecora, multas pecudes alere: viel

viel Vieh halten, sok harmot (marhát) tartani. Nemoc, Neslechetnost chowat: alere morbum, vitium, *Virg.* eine Krankheit, ein Laster hegen, a' betegséget magában gyarapítani, a' gonoszságot nevelni. Wlasi chowat, rost' (rostnút) nechat: alere capillos *Plin.* seine Haar wachsen (lang werden) lassen, haját meg hagyni, nevelni. Dobre náś tam chowali: belle nos habuerunt, sie haben uns gut bedient, jól tartottak bennünket. 2) *boh.* v. nosit. *II. rec.* chowat sa: se alere (sustentare), sich unterhalten (nähren, ernähren): magát táplálni, eledellel tartani. Sám sa chowá: se ipsum sustinet, er ernährt sich selbst, maga magát táplállya, tartya. *Prov.* Sám nemagíc čo gest', Psow Chowáś: te ipsum non alens, canes alis *Plaut.* Quae ad voluptatem aut splendorem pertinent, curas, neglectis his, quae magis sunt necessaria: du hälst die Hunden, wo du selbst hast nichts zu essen: kutyákat tartasz, és magad koplalsz. 2) gerere se, sich betragen, sich verhalten, sich benehmen, sich aufführen: viselni magát, *Syn.* držat sa, zachowat sa. Podle swého dobrého Ména, a Powest'i sa chowat; nič nečinit, čobi získaneg Slowe, a dobrému Ménu odporno (na wzduri) bit mohlo: insistere vestigiis laudum suarum *Liv.* seiner schon erworbenen Ehre gemäß sich aufführen, a' maga ditséretes tselekedetiben semmit alább nem hagyni: azoknák gyakorlásában állhatatossan meg-maradni. Tak sa chowag, abi ta žáden karhat nemohel: sic te gere, ne quis te iure reprehendat: halte dich also (so führe dich auf) daß niemand wider dich eine Klage haben könne: úgy viseldd magadat, hogy senki méltán meg-ne pirongathasson.

Chowatel, a, m. alitor, altor, nutritor, sustentator, is, m. nutritius, alumnus, i, m. *Plaut.* Ernährer, Erzieher, Nährer, Unterhalter, Kostgeber: tápláló, nevelö, tartó. *Syn.* Chowač, Chowatelník, Stolowník.

chowatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Chowatelka, i, f. altrix, nutrix, intertentrix, sustentatrix, cis, f. alumna, ae, f. *Gil.* Ernährerinn, Erzieherinn, Nährerinn Unterhalterinn: nevelöné, táplálóné, tartóné. *Syn.* Chowačka, Chowatelkiňa, Chowatelňica, Chowatelňička, Stolowňica.

Chowatelkiňa, i, f. idem.

chowatelní, á, é, *adj.* altivus, nutritivus, nutritorius, a, um: nährend, zur Erziehung, oder Nahrung dienlich, oder gehörig: nevelö, tápláló, tartó, neveléshez (tápláláshoz, tartáshoz) való.

Chowatelňička, i, f. v. Chowatelka.

Chowatelník, a, m. v. Chowatel.

Chowáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chowáwat, al, ám, *freq. ex* chowat, *II. rec.* chowáwat sa, *freq.* ex chowat sa.

† **Chozeňí**, n. v. Chodeňí.

† **Chrachotáňí**, n. Chrochceňí.

† **chrachotati**, al, ám: v. chrochkit.

† **chrachotawé** *adv.* v. chrachtawe.

† **chrachotawí**, á, é, *adj.* v. chrochtawí.

† Chra-

† Chrachotawost, i, f. v. Chrochtawost.
Chrachotiňa, i, f. v. Chrochotina.
† chřadnúti, dl, dnu: v. schnúť 2) v. wadnúť.
† Chřadnutí, n. v. Schnutí. 2) v. Wadnutí. 3) v. Suchotina, suchá Nemoc.
Chrák, u, m. phlegma (flegma) tis, n. crassum (spissum) sputum: zähe Feuchtigkeit im Körper, Sleim: torha. *Syn.* Slám.
Chrákač, a, m. screator, is, m. Räusperer, hákogó. *boh.* Chrkač. 2) krwú Chrákač: haemaphtysicus, sanquisputa, ae, m. Blutbrecher, Blutspeier: vér-pökö, vér-hányó.
Chrákáňí, á, n. screatio, nis, f. screatus, us, m. das Räuspern, hákogás, *boh.* Chrkáňí. 2) Krwi Chrákáňí: exscreatio cruenta, sanguinis sputum (ejectio, spuitio), haemaptysis, i, f. das Blutspeien, Blutbrechen: vér hányás, vér pökés.
chrákať, kal, čel (kám), V. I. chrač et chrákag: screare, sich räuspern, hákogni. *Syn.* Zachrákať. *boh.* chrkati. 2) Krwú chrákať: sanguinem spuere (eiicere, exscreare): das Blut speien, brechen: vért hányni, vért pökni.
Chrákáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
chrákáwať, al, ám, *freq. ex* chrákať.
Chrám, u, m. templum, i, n. ecclesia, ae, f. aedes sacra: der Tempel, die Kirche: templom, szentegyház. *Syn.* Kostel. Chrám Božkí: Ecclesia Dei, Gotteshaus, Isten háza. Chrám modlárskí, pohanskí; delubrum, der Götzentempel, hamis isten temploma. Chrám turecký: Mosaca (moschea): türkischer Tempel, Moschen, metset. Chrám židowskí: synagoga, Judenschul, Judenkirche: zsinagóga, zsidó templom, oskola. *Prov.* Mrtwích s Chrámu nenawrácagú: semel data non repetuntur, eine geschenkte Sache kann man nimmermehr zurück begehren (fordern). Das Geschenk wird nicht zurück begehrt: ajándékot nem lehet többé viszsza venni, az ajándékot viszsza nem várják, az ajandék viszsza nem kérettetik (kívántatik).
Chrámač, a, m. claudus (curvus mutilus) homo, ein Lahmer, sánta (Lénna) ember. *Syn.* chromí Člowek kulhač, kulhawec. *boh.* Chromec.
Chrámáňí, á, n. claudicatio, nis, f. *Cic.* das Hinken, Lahmseyn: sántítás, sántikálás, sántálas. *Syn.* Kríwáňí, Kulháňí. *Aliud est* Chromeňí, et Chromosť. 2) *boh.* v. Drúzgáňí, Lámáňí, Raňeňí.
chrámať, mal, mem, V. I. *imp.* chrám: claudicare *Cic.* hinken, lahm seyn: sántálni, sántítani, sántikálni. *Syn.* Kríwať, kulhať, Nohú natrhať (natrhowať). 2) *boh.* v. drúzgať, lámať, raňiť.
Chrámáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
chrámáwať, al, ám, *freq. ex* chrámať. *Syn.* kríwáwať, kulháwáwať.
chramawe *adv.* v. chrome.
chrámawí, á, é, *adj.* v. chromí.
Chramawosť, i, f. v. Chrámáňí.
† Chramosta, i, m. v. Buchač, Hurtowač, Hurtowňík.
† Chramosťeňí, n. v. Buchot, Hrmot, Hurt, Hurtowáňí, Lomot. 2) v. Šušťáňí.

† Chra-

† Chramoštil, e, m. v. Lasica bilá.
† chramoštilowí, á, é, *adj.* v. lasicowí (z bileg Lasici) 2. *Nro.*
† chramošt'iti se, il se, ím se, v. buchať, hurtowať, Hrmot, (Lomot) robiť. 2) v. sušťať.
† Chránce, m. v. Chránec.
chráncow, a, e, *adj. poss.* custodis, tutoris, defensoris: dem Beschützer gehörig: oltalmazóé, védelmezöé, örzöé. *Syn.* ochrancow.
Chránec, nca, m. tutor, defensor, is, custos, dis, m: Beschützer, Bewahrer, Hüter, oltalmazó, védelmezö, örzö. *Syn.* Chranitel, Ochranec, Ochraňitel, Ochraňowatel, *boh.* Chránce.
chráňení, á, é, *p. c.* custoditus, servatus, defensus, a, um: geschützt, beschützt, bewahrt, gehütet: oltalmaztatott, védelmeztetett, örzött. *Syn.* chráňení, ochraňowaní, warowaní, wistrihaní, zachowaní, zastáwaní.
Chráňeňí, á, n. defensio, tuitio, nis, f. Beschützung, Bewehrung, Schützung, das Hüten: oltalmazás, védelmezés. *Syn.* Chránka, Háǵeňí, Ochrana, Ochraňeňí, Ochraňowáňí, Warowáňí, Zachowáňí, Zastáwáňí.
Chraňica, i, f. tutrix, defensatrix, servatrix, cis, f. die Beschützerinn, oltalmazóné, védelmezöné. örzöné. *Syn.* Chranitelka, Chranka, Ochráňačka, Ochraňowačka.
chráňiť, il, ím, V. I. *imp.* chraň, *cum acc.* (*boh. gen.*) tueri, tutari, defendere, fovere, custodire, servare: hüten, schützen, bewahren, behüten, beschützen: oltalmazni, védelmezni, örizni. *Syn.* Háǵiť warowať, wistrihať, zachowať, zastáwať, ochraňowať. Nekoho chráňiť, zachowať, zastáwať: suscipere causam (patrocinium) alicuius, Jemanden beschirmen, vertheidigen: valakinek ügyét, oltalmát fel-venni, magára válolni. Chraň Boh! abich sa opowážil teba nečo učiť: non mihi sumo, ut te doceam: ich will mir nicht so viel zumessen, dich etwas neues zu lehren: nem mérészelek téged tanitani. Chráň Boh od toho! ne Deus siverit! Gott wolle dies nicht zulassen (von uns abwenden! ne adgya az Isten. Az Isten távoztassa-el tölünk. Od toho Nešťast'á chraň nás Boh! hoc infortunium Deus avertat! Gott wende dieses Unglück von uns ab! attól a' szerentsétlenségtöl mentsen-meg minket az Isten! *II. rec.* chrániť sa, *cum gen. sine vel cum praep.* od: se defendere (tueri etc.) vitare, fugere, declinare: sich warnen hüten, abhalten: örizkedni, valamitöl távozni, tartani valamitöl. *Syn.* wistrichať sa, warowať sa. Chráňiť sa Zlého (od Zlého): vitare malum, declinare a malo: sich vom Bösen abhalten, a' gonosztól távozni. *Prov.* Dokaď može, chraň sa: fuge, dum licet: so lange es möglich ist, währe dich: szedd-el a' lépet.
Chraňitel, a, m. v. Chránec.
chranítelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Chraňitelka, i, f. v. Chraňica.
chraňitelow, a, e, *adj. poss.* v. chráncow.
Chráňíwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
chráňíwať, al, ám, *freq. ex* chrá-

chráňiť. *II. rec.* chraňíwať sa, *freq. ex* chrániť sa.

Chranka, i, f. v. Chráňeňí. 2) v. Chraňica.

chránliwe *adv.* parce, frugaliter *Cic.* moderate, temperate: mäßig, wirthschaftlich: takarékossan, mértékletessen, módgyával. *Syn.* šanobliwe, schrankiwe, spósobňe.

chránliwí, á, é, *adj.* parcus, moderatus, temperatus, a, um, frugalis, e: mäßig, wirthschaftlich: takarékos, mértékletes, mértéklett. *Syn.* šanobliwí, schranliwí, spósobní.

Chránliwosť, i, f. frugalitas *Cic.* parcitas, tis, f. parsimonia, ae, f. die Mäßigkeit, Wirthschaftlichkeit: mértékletesség, takarékosság. *Syn.* Šanoba, Šanobliwosť, Schranliwosť, Spososobnosť.

Chráp, u, m. *Plur. nom.* Chrápi, *gen.* pow: v. Chrip. 2) v. Chrápáňí.

Chrapač, a, m. magnae speciei nux, eine große Nuß, Morchel, nagy dió. *boh.* Chřapáč. 2) i. e. welkí Nos: magnus nasus, eine große Nase: nagy orr.

† Chřapáč, e, m. *idem.*

Chrápač, a, m. stertor, rhonchisator, is, m. Schnarcher, hortyogó.

Chrapáňí, á, n. strepitus, crepitus, us, m. crepitatio, strepitatio, nis, f. das Rasseln: dörgés, zengés, zörgés. *Syn.* Prasčáňí, *boh.* Chřapáňí, Chřapawosť, Chrapťeňí.

† Chřapáňí, n. *idem.*

Chrápáňí, á, n. rhonchus, i, m. rhonchisatio, nis, f. das Schnarchen, hortyogás. *Syn.* Chrapot, *boh.* Chropťeňí, Chrupáňí.

chrapať, pal, pem, (pám) V. I. *imp.* pag: crepare, crepere, crepitare, strepere: rasseln: dörögni, zörögni, zengeni. *Syn.* praskať. *boh.* chřapati, chrapťeti.

† chřapati, al, ám: *idem.*

chrápať, pal, pem (pám) V. I. *imp.* chráp, et chrápag: stertere, rhonchisare, ronchos trahere: schnarchen im Schlafe, hortyogni, hortyogva alunni. *Syn.* zachrápať. *boh.* chropťeti, chrápati. Pre mňa i chrap, nelen odpočíwag: per me vel stertas licet, non modo quiescas: meinetwegen kannst du nicht nur schlafen (ruhen) sondern auch schnarchen: én miáttam ugyan nem tsak nyúgodhatsz, hanem henyélhetz-is (hortyoghazz-is). 2) v. chripeť.

Chrapáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex* chrapáwať.

Chrápáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex* chrápáwať: *boh.* Chrupáwáňí, Chropťíwáňí.

chrapáwať, al, ám, *freq. ex* chrapať: *boh.* chřapáwati.

chrápáwať, al, ám, *freq. ex* chrápať: *boh.* chrupáwati, chropťíwati.

chrapawe *adv.* strepere, sonore, cum strepitu: rasseln, dörögve, zörögve. *boh.* chřapawe. 2) v. chriplawe.

† chřapaw'e *adv. idem.*

chrapawí, á, é, *adj.* streper, streperosus, strepitosus, a, um: rasselnd, dörgö, zörgö. Má chrapawí hlas: streperam vocem habet, er hat eine rasselnde Stimme, zörgö szava vagyon. 2) v. chriplawí.

† chřapawí, á, é, *adj. idem.*

Chrapawosť, i, f. lethargus, i, m. *Hor. Plin. H. N.* Schlafsucht, unüberwindliche Begierde unaufhörlich zu schlafen: alutó kórság. *Syn.* Záchwat, Záchwátenosť. 2) v. Chrápáňí. 3) v. Chriplawosť.

† Chřaplawosť, i, f. *idem.*

Chrap-

Chrapkač, a, m. v. Kapkáč.
Chrapkáňí, á, n. v. Kapkáňí.
chrapkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. rapkať.
chraplawe *adv.* v. chríplawe.
chraplawí, á, é, *adj.* v. chríplawí.
Chraplawosť, i, f. v. Chriplawosť.
Chrapot, u, m. v. Chrápáňí.
Chrapotá, i, f. v. Chriplosť.
† Chrapkeňí, n. v. Chrapáňí.
† chrapkeťi, kel, kím, v. chrapať.
Chrapún, a, m. *contemtive*: rusticus, i, m. ein Bauer, aus Verachtung: paraszt. *Syn.* Sedlák.
Chrásťel, a, m. Ptáк: crex, ortygometra, ae, f. garrula avis, Rallus crex Linn. Wachtelkönig, Wiesenknarrer: haris, ör madár, a' fürjek között leg-nagyobb, és a' többinek vezére. *Syn.* Chrásťel. *boh.* Chřastal.
† Chrast, i, f. v. *seq.* *boh.* Chrast. 2) v. seq.
Chrasť, i, f. folium oleris, Krautblatt, kerti veteménynek levele.
Chrásť, i, f. dumus i, m. dumetum, frutetum, fruteclum, fruticetum, virgultum, i, n. das Gebüsch, Gesträuch, Busch, Strauch: bokor, haraszt, bokros, (tserés) hely. *Syn.* Chrasťí, Chrasťina. W zeleneg Chrásťi Zagác leží: in viridi fruteto delitescit lepus, im grünnen Gebüsch steckt ein (der) Haase: a' zöld bokorban fekszik (tartózkodik) a' nyúl. *Prov.* Každá Chrásť, može bit Wlasť. Kríček geden každí, Hospodu wšeli: quaevis terra, patria *Zenod.* Vir sapiens ac bonus ubicunque gentium vixerit, felix est: ein guter Mann ist glücklich in einem jeden Lande: a' jó ember mindenütt helyet talál.
Chrasta, i, f. eschara, ae, f. *Coel. Aur.* crusta ulceris (vulneris): der Ranft, die Rinde (der Grind) einer Wunde; var, vara a' sebnek, fakadéknak, kelésnek. *Vulg.* Krasta, *boh.* Škrakúp. Žiwá Chrasta, i. e. Hosťec we Wlasoch: porrigo, inis, f. *Cels.* *Hor.* tinea lactis, ephiasis *Colum.* plica, ae, f. ignis sacer, zoster: ein anhaltender böser, oder Erbgrind, eine Hautkrankheit des Kopfs zwischen den Haaren, auch anderer behaarter Theile des Leibes, auch der Thiere; Rothlauf, oder das heilige Feuer in der Sprache der Hirten, Ründe: kosz, fő koszmó. *Aliud est* Kňahňá. Zeškrabať Chrastu: crustam (crustulam) ulceris detrahere, den Grind abkratzen, varat el-vájni. *Prov.* Chrasťi neňí sačo báťi: innocua haud metuenda. Viri umbris non terrentur: vor dem Schatten muß man nicht erschröcken, die Schatten muß nicht fürchten: a' vartól az (árnyéktól) nem kell félnünk. Ťuč (šeď) gako Weš pod Chrastú: altum tace (sile), quiesce! sey still, und rühre dich nicht: ülly vesztég, meg se motzanny. 2) veruca *Plin. H. N.* ae, f. acrochordon, onis, f. *Cels.* die Warze, sümöltsö, var. 3) pustula, ae, f. *Cels.* excussio: die Blase das Bläschen, z. B. an der Haut, Blatter: bibortsó, fakadék, keléske. *Syn.* Wred.
† Chřastal, e, m. v. Chrásťel.
chrastawe *adv.* ulcerose, scabiose: grindig, rändig, schäbich, krätzig: varassan, rühessen, koszossan, senyedékessen. *Syn.* chastnaťe, *Vulg.* krastawe, krastnaťe. 2) verrucose, warzig,

zig, sümöltsössen. 3) pustulate, pustulose, pusulatim: voll Blasen, fakadékossan, kelésessen, bibortsóssan. *Syn.* wihádzaňe.

Chrastawec, wca, m. Zelina: verrucaria (herba) ae, f. Warzenkraut, das die Warzen vertreiben soll, der Mauerpfeffer, fül-fü, bárány tsets fü. *Vulg.* krastawec. v. baranňí Gazik. 2) scorpiurus sulcata *Linn.* i, m. Scorpionkraut, Warzenkraut, skorpio-fü. 3) v. chrastawí.

Chrastaweňí, á, n. ulceratio, pustulatio *Coel. Aur.* nis, f. das Blasen bekommen, varasodás. *Syn.* Wicháďzáňí.

chrastawek, wel, wím, V. I. *imp.* staw: pustulescere (seo) *Coel. Aur.* Blasen, bekommen, varasodni. *Syn.* wiháďzak sa.

chrastawí, á, é, *adj.* porriginosus, ulcerosus, scabiosus, a, um: grindig, rändig, schäbig, krätzig: varas, koszos, rühes, senyedékes. *Syn.* chrostnatí, *Vulg.* krastnatí, krastawí. Chrastawí Člowek. v. Chrastawec. 2) verrucosus, warzig, vol (voller etc.) Warzen: sümöltsös. 3) pustulatus: pustulosus, *Cels.* pusulatus, pusulosus *Colum.* voll Blasen, oder Blattern; mit Blattern versehen: bibortsós, fakadékos, keléses, varas, himlös, *Syn.* wícháďzaní. Chrastawá Owca: pustulosa ovis, ein Schaf, das voll Blasen (Blattern) ist: himlös juh.

Chrastawosť, i, f. porriginosa (verrucosa, pustulosa) conditio: grindige (Beschaffenheit), varasság, sümöltsösség. *Syn.* Chrastnatosť, *Vulg.* krastawosť, krastnatosť.

Chrastečka, i, f. *dem.* ex Chrastka, *Vulg.* Krastečka.

* **Chráskel**, a, m. v. Chrásčel.

Chrasť'í, á, n. *coll.* folia olerum, die Krautblätter, kerti vetemények (zöldség') levelei. *Syn.* Chrasť'ina. 2) v. Chrásť.

Chrasť'ička, i, f. *dem.* ex Chrastka: *Vulg.* Krasť'ička.

Chrasť'ina, i, f. v. Chrásť. 2) v. Chrasť.

Chrastka, i, f. *dem.* verrucula, ae, f. *Colum.* das Wärzchen, Wärzlein: sümöltsötske. *Syn.* Chrastečka, Chrasť'ička, *Vulg.* krastka, krastečka, krastička. 2) pustula, ae, f. das Bläschen, eine kleine Blase: bibortsotska, fakadékotska, kelésetske, kis bibortsó (fakadék, kelés), kis-fakadék.

chrastnate, *adv.* v. chrastawe.

chrastnatí, á, é, *adj.* v. chrastawí.

Chrbet, btu, m. dorsum *Hor. Plin. H. N.* tergum *Cic. Caes. Liv. Ovid.* i, n. dorsus, i, m. *Plaut.* tergus, oris, n. *Virg. Colum.* der Rücken, eines Menschen oder Thiers: hát. *Syn.* Zad, Zadek, *boh.* Hřbet, Záda. Chrbet *boh.* Páter Hory: clivus (dorsum) montis *Cic. Caes.* der Rücken eines Berges, die Anhöhe, der Hügel: hegytetcje. Ňekomu s Chrbta Remeňe rezak: de cute alicuius ligulas detrahere, einem die Haut vom Rücken abziehen: szalag-szijat metszeni valaki hátából. *Prov.* Wíc si wzal na Chrbet, nežli uňesť možes: ultra vires agis, du nimmst mehr auf dich, als du verrichten kannst: erölteted magadat, eröd felett tselekszel. Wsecko na Chrbte nosí: Autolecytus. Inter inquilinos censetur: auf dem Rücken trägt er alle seine Güter: hátán háza, 's kebelében szobája *Par. Pap.*

Chrbetek, tku, m. *dem.* ex Chrbtek.
* Chrbetjk, u, m. v. Chrbtjk.
* Chrbetisko, a, n. v. Chrbtisko.
* chrbetní, á, é, *adj.* v. chrbtowí. *boh.* Hřbetní.
† Chrbítek, tku, m. v. Chrbtek.
Chrbtečeк, čku, m. *dem. ex seq.*
Chrbtek, betku, m. *dem. ex* Chrbtek: tergulum, dorsulum, i, n. das Rücklein, Rückchen: hátotska kis hát. *Syn.* Chrbetjk. *boh.* Hřbitek, Hrbek. 2) Chrbetek Ruki: musculus prope policem eminens, tuberculum manus, torus, i, m. der Ballen (Berg) in der Hand: nagy új alatt-való húsosság. *Syn.* Wršek Maša na Ruce *boh.* Hřbitek Ruki.
Chrbtjček, cku, m. *dem. ex seq.*
Chrbtjk, u, m. *dem.* v. Chrbtek.
Chrbtina, i, f. v. Chrbtowina.
Chrbtisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Chrbet: turpe, ingens dorsum: ein abscheulicher sehr großer Rücken: tsúnya, felette nagy hát. *Vulg.* Chrbetisko.
chrbtowí, á, é, *adj.* dorsualis, e; *Apul.* dorsuarius, dossuarius *Varr.* a, um: den Rücken betreffend; auf dem Rücken befindlich, mit dem Rücken tragend, lasttragend: hátas, hátról-való, háton-lévő, hátat illető. *Vulg.* chrbetní, *boh.* hřbetní, hřbetowí. Chrbtowá Kosť: *a*) spondylius, i, m. vertebra in spina dorsi: die Gräte, hát gerentz forgó tsontya *Par. Pap.* *b*) spina dorsi, vertebra, ae, f. der Rückgrath, die Gräte: hát gerentz, hát gerezdi *Par. Pap.* derék gerints, hát gerénts, *Syn.* Kríže, *boh.* Hřbetní Páteř.
Chrbtowina, i, f. caro dorsualis: das Rückenfleisch, hát szélhús. *Syn.* Chrbtina.
Chrčání, á, n. anhelitus, gravis spiritus, grave respirium: das Schnauben, starkes Athenholen: fulladozás, fulladás, nehéz lélekzet-vétel. *Syn.* ťažké Dichání, Dichawičnosť 2) v. Chrápání. 3) v. Chrchlání 2-*do Nro.*
chrčať, čal, čím, V. I. *imp.* chrč: anhelare, graviter spirare, difficulter respirare, grave respirium ducere. praefocari: schnauben, stark Athen holen: nehéz lélekzetet venni, fulladozni. *Syn.* dichu wičním biť, ťažko dichať. 2) v. chrápať. 3) v. chrchlat 2-*do Nro.*
Chrčáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chrčáwať, al, ám, *freq. ex* chrčať.
Chrček, čka, m. cricetus; Mus cricetus *Linn.* glis cricetus *Klein.* mus montanus *Par. Pap.* Hamster, eine große Feldmaus: hörtsök. *Syn.* obilná Miš, *boh.* Křeček, Škřeček. 2) v. wlaská Gaščerica.
Chrchračka, i, f. gargarisma, tis, n. *Theod. Prisc.* gargarismatium, i, n. *Marc. Emp.* gargarismus, i, m. das Gurgelmittel, das womit man sich gurgelt: torkában rotyogtatni (száját mosni) való eszköz. *Syn.* Grglačka, grglowka, kloktačka, *vulg.* Gargara. 2) v. seq.
Chrchrání, á, n. gargarizatio, nis, f. *Cels.* gargarizatus, ûs, m. das Gurgeln, torkában-való rotyogtatás, száj-mosás. *Syn.* grglowání kloktání, *vulg.* gargarizowání, klogtání.
chrchrať, ral, rem V. I. *imp.* ri: gar-

gargarizare (zo, zavi) aliquare *Cels.* eluere fauces: sich gurgeln, torkában meg-rotyogtatni, torkát (száját) mosni. *Syn.* grglowat, kloktat, *vulg.* gargarizowat, klogtat.

Chrchráwáni, á, n. *Nom. Verb. ex seq. Syn.* grglowáwáni, kloktáwáni, *vulg.* gargarizowáwáni, klogtáwáni.

chrchráwat, al, ám, *freq.* ex chrchrat. *Syn.* grglowáwat, kloktáwat, *vulg.* gargarizowáwat klogtáwat.

chrchrawe *adv.* gargarizando, gargarizatorie: sich gurgelnd, torkában rotyogtatva torkát mosva. *Syn.* grglawe, kloktawe.

chrchrawi, á, é, *adj.* gargarizationi serviens, gargarizatorius, a, um, zum Gurgeln dienend, rotyogtatásra-való, torkát mosni-való. *Syn.* grglaní, kloktawí.

Chrčkár, a, m. fossor cricetorum, Hamstergräber, hörtsökásó.

chrčkowi, á, é, *adj.* cricetinus, a, um: aus (von) Hamster, oder die Hamster betreffend: hörtsöki, hörtsökböl-való, azt illető. *boh.* škřečkowí. Chrčkowi Kopač: v. Chrčkár. Chrčkowá Kožka: pellis cricetina (criceti), Hamsterfell, hörtsök bör. Chrčkowé Kožki: pelles cricetinae, Hamsterfelle, hörtsök, börök. Chrčkowé Futro: subductura cricetina, das Hamsterfutter, hörtsök bélés.

Chrchlák, a, m. tussiens, tis, m. *Plin. H. N.* der den Husten hat, daran krank ist: hurútoló. *Syn.* Chrchlawec, Chrchotawec, Koslawec, Kuckawec.

Chrchláni, á, n. tussitatio, nis, f. das Husten, hurútás, hurútólás. *Syn.* Chrchňeni, kasláni kuckáni 2) pri umíragícich: singultus, ûs, m. *Virg.* stertor lethalis: das Schlucken, oder Röcheln bei Sterbenden: vonaglás, fel-vonás, melyében hergés *Par. Pap. Syn.* Chrčáni, Chrchotáni. *boh.* Chropot.

chrchlat, lál, lem, V. I. *imp.* chrchli: tussire, tussitare: husten, den husten haben: hurútni (tok) *Par Pap.* hurútolni. *Syn.* chrchňet, kaslat, kuckat. 2) o Umíragícich: lethali stertore corripi, singultare animam *Ovid.* schlucken röcheln von Sterbenden: vonaglani, melyében heregni (hörögni) *Par. Pap. Syn.* chrčat, chrchotat.

chrchlawe *adv.* tussienter, tussitando: hustend: hurútolva 2) singultanter. *Virg.* schluckend, röchelnd: melyében heregve.

Chrchlawec, wca, m. v. Chrchlák.

Chrchlawení, á, n. acquisitio, tussis, das Husten bekommen, hurút el-kapás.

chrchlowet, wel, wím. V. I. *imp.* law: tussim acquirere, den Husten bekommen, a' hurútot el-kapni.

chrchlawí, á, é, *adj.* tussiens, tis, tussiculosus *Coel. Aur.* tussicus *Firmil.* a, um: zum Husten geneigt, dem Husten unterworfen, oft hustend: hurútó, hurútó *Par. Pap.* hurútoló, hurútos. *Syn.* chrchňawí, kaslawí, kuckawí.

Chrchlawosť, i, f. tussis, is, tussedo, dinis, f. der Husten, das Husten: hurút, hurútás *Pár. Páp.* hurútolás. *Syn.* Chrchňawosť, Koslawosť, Kuckawosť, Kasel.

* Chrčleni, á, n. v. Chrchláni.

* chrchlet, lel, lem v. chrchlat.

Chrch-

Chrchňák, a, m. v. Chrchlák.
chrchňawe, *adv.* v. chrchlawe.
Chrchňawec, wca, m. v. Chrchlák.
Chrchňawení, á, n. v. Chrchlawení.
chrchňawek, wel, wím, V. I. *imp.* ňaw v. chrchlawek.
chrchňawí, á, é, *adj.* v. chrchlawí.
Chrchňawosť, i, f. v. Chrchlawosť.
Chrchňení, á, n. v. Chrchláňí.
chrchňek, ňel, ňím, V. I. *imp.* ňi. v. chrchlak.
Chrchotáňí, á, n. v. Chrčáňí, 2) v. Chrchláňí per 2. *Nros.*
chrchotak, tal, cem (tám), V. I. *imp.* tag, et chrchoc, v. chrčat 2) v. chrchlat per 2. *Nros.*
Chrchotáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chrchotáwak, al, ám, *freq.* ex chrchotak.
chrchotawe, = wi = wosť: v. chrchlawe = wí, = wosť.
Chrchotawec, wca, m. v. Chrchlák.
Chren, u, m. armoracium: i, n. *Colum.* armorarea *Colum.* armoracia *Plin. H. N.* ae, f. Cochlearia armoracia *Linn.* raphanus rusticus. *vulg.* nasturtium. (quo Režucha denotatur): der Krän, Meerrettig, Bauerrettig: torma. *boh.* křen. Wodňí Chren: armoracium (nasturtium) aquaticum, Wasserkrän, vizitorma. Lučni chren Cardamine pratensis Linn. Wiesenkresse: ſpanielſki Chren Tropaeolum majus Linn. *Prov.* Natrek ňekomu pod Nos Chrenu: obiicere (exprobrare, dare, ad intelligendum) alicui: Jemanden etwas unter die Nase reiben, i. e. vorrücken: tormát törni valaki orrá alá. Kdo má mrcha Ženu, netreba mu Chrenu: uxor mala, crux maxima (pessima), ein schlechtes (schlimmes) Weib, ist das größte Kreuz: rosz feleség leg-nagyobb veszötség (felette nagy kereszt).
Chrenar, a, m. armoracius, i, m. negotiator armoraceus (armoraciae): Kränmann, der den Meerrettig verkauft: torma áros. *boh.* Křenár.
Chrenarčení, á, n. v. Chrenarſtwí.
chrenarčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis armoraceae, dem Kränweibe gehörig, torma árosnéé. *boh.* Křenaččin.
chrenarčik, il, im. V. I. *imp.* či: v. chrenarik.
Chrenareňí, á, n. v. Chrenárſtwí.
chrenarik, il, ím, V. I. *imp.* nar: negotiatorem armoraceum esse, ein Kränmann seyn, tormát árulni, tormával kereskedni, torma árosnak lenni. *boh.* křenaččiti.
Chrenarka, i, f. negotiatrix armoracea, Kränweib, die den Meerrettig verkauft: torma árosné, tormával kereskedő aszszony. *boh.* Křenačka.
chrenarow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris armoracei, dem Kränmann gehörig: torma árosé. *boh.* křenáků (kůw).
Chrenarſtwí, á, n. negotiatio armoracea, Kränhandel, torma-árúlás, torma kereskedés. *Syn.* Chrenarčení Chrenareňí. *boh.* krenoččení křenačſtwí.
Chrenček, u, et nečku, m. *dem. ex seq.*
Chrenek, nku, m. *dem.* armoraceola, armoraciola, ae, f. das Kränlein, Kränchen: tormátska *Syn.* Chreňík.
chreňení, á, é, *p. c.* armoracea conditus (conspersus), a um: mit Krän bestreut (angemacht),

macht), tormás, tormával tsinált, *vagy* meg hintetett.

Chreňení, á, n. conditio (confectio) cum armoracea, armoracia facta conspersio: das Bestreuen, oder Anmachen mit dem Krän, tormázás, tormával-való bé-tsinálás, *vagy* meg-hintés.

Chreňíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chreňík, u, m. v. Chrenek.

Chreňisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chren.

chreňiť, il, ím, V.I. *imp.* chreň armoracea, condire (conspergere), cum armoracia conficere: mit Krän bestreuen, anmachen: tormázni, tormával bé-tsinálni, *vagy* meg hinteni.

chrenowí, á, é, *adj.* armoraceus; armoracius, a, um: von Krän, zum Krän gehörig, mit Krän angemacht: tormás, tormából-való, tormával tsinált. *boh.* křenowí. Chrenowá Omáčka: armoraceum embamma, Krän tunke, tormás mártogató (mártalék).

† Chřest, u, m. v. Hurt. 2) v. Suchot, Suchotáňí, Suše, Sušťáňí.

† Chřestačka, i, f. v. Hrkawka.

† Chřesťeňí, n. v. Hurtowáňí.

† chřesťeťi, ťel, ťím. v. hurtowať, 2) v. sušťať.

† Chřestiwáňí, n. v. Hurtowáwáňí, 2) v. Sušťáwáňí.

† chřestíwáťi, al, ám v. hurtowáwať. 2) v. sušťáwať.

Chríp, u, m. foramen nasi. das Nasenloch, orrlyik, orrlik. *Syn.* Chrap. D'ěrka w Nose. *Plur. nom.* Chrípi, *gen.* pow: nares, ium, f. *pl.* Nasenlöcher, orr-lyikak, orr-likak. *boh.* Chřip'e.

Chripač, a, m. v. Chriplawec. 2) v. Chrápač.

Chripáňí, á, n. v. Chripeňí. 2) v. Chrápáňí.

chripať, pal, pem, (pám), V. I. *imp.* pag, et chrip, v. chripeť. 2) v. chrápať.

† Chřípě, i, f. *pl.* v. Chríp.

Chripeňí, á, n. raucedo, inis, f. ravis, is, f. das Haisern, Haisrigseyn: rekedezés, rekedtt szóllás, bé-rekedés. *Syn.* Chriplawosť, Chriptáňí v. Chripnuťí.

chripeť, pel, pím, V. I. *imp.* chrip: raucum esse, raucere, rauce loqui: heisern, heiser seyn, heiser werden: rekedezni, rekedttnek lenni, bérekedni. *Syn.* chrapať, chriptať. Tak dlúho kričá, až chripí (že mu Hlas ne stačí): tam diu (usque eo) clamat, dum voce deficiatur, (dum vocem obtundat); adravim usque clamat: so lange schreit er, bis er heiser wird; er schreit sich heiser: mind addig kiált, valameddig a' szava el-nem reked. v. chripnúť.

Chrípi, pow, m. *pl.* v. Chríp.

Chripíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chripíwať, al, ám, *freq. ex* chripeť.

Chripláč, a, m. raucus homo, ein Heiserer, heiser Mensch: bérekedtt (rekedtt szavú) ember. *Syn.* Chriplowec, Chriptawec, Chriptač.

chripláwe *adv.* rauce, rauci sone: heisch, heiser: rekedtten. rekedttül. *Syn.* chrapawe, chraplawe, chriple, chriptawe, *boh.* chřapawe.

Chriplawec, wca, m. v. Chripláč.

chriplawí, á, é, *adj.* raucus, raucisonus, a, um: heiser, heisch:

heiſch: rekedtt, rekedező, bé-rekedtt, rekedtt-szavú. *Syn.* chrapawí, chraplawí, chriplí, chriptawí, zachripnutí. *boh.* chřapawí.

Chriplawina, i, f. v. seq.

Chriplawoſť, i, f. ravis, is, f. raucitas, tis f. obtusio vocis, raucedo, dinis, f. raucitas, tis, f. Heiſerkeit: rekedttség, berekedtt-szó, rekedés. *Syn.* Chrapawoſt, Chraplawoſt, Chrapota, Chriptawoſt, Chriploſt, Chriplina, Chriplawina Oſtroſt (Drſnatoſť) Hrdla, *boh.* Chřapawoſt.

chriple *adv.* v. chriplawe.

Chripleňí, á, n. v. Chripeňí.

chriplet, lel, lím, V. I. *imp.* v. chripet.

chriplí, á, é, *adj.* v. chriplawí.

Chriplina, i, f. v. Chriplawoſť. Powedá ſa, že Orechi Chriploſť čiňá, nuces obtundere vocem dicuntur, man ſagt, daß die Nüſſe eine heiſere Stimme machen, (verurſachen): a' dióról mondatik, hogy az ember szavát bé-rekedteti. Keď až do Chriploſti mluwil: cum vocem in dicendo obtudisset, da er im Reden heiſer worden, midőn a' beszédben (prédikálásban) a' torka bérekedtt volna.

chripnúť, pnul (pel) pňem, V. I. *imp.* pňi: raucum fieri, raucescere, irraucescere: heiſer werden, rekedezni, bé-rekedni. *Syn.* zachripnúť, v. chripet.

Chripnutí, á, n. raucescentia, ae, f. das Heiſer werden, rekedezés, bé-rekedés. *Syn.* Zachripnutí, v. Chripeňí.

Chriptáňí, á, n. v. Chripeňí.

chriptat, tal, cem (tám) V. I. *imp.* tag, et chripci: v. chripet.

chriptawe, *adv.* v. chriplawe.

chriptawí, á, é, *adj.* v. chriplawí.

Chriptawoſť, i, f. v. Chriplawoſť.

† Chrkáňí, n. v. Chrákáňí.

† chrkati, al, ám: v. chrákat.

† Chrkáwáňí, á, n. v. Chrákáwáňí.

† chrkáwati, al, ám: v. chrákawat.

Chrobáček, čka, m. *dem.* v. Čerwíček, vermiculus, i, m. eine kleine Made, (Fleiſchmade): férgetske, nyé etske, kis szú. *Syn.* maſní Čerwíček. 2) v. Howňi wáľček.

chrobačnatí, á, é, *adj.* v. čerwiwí.

chrobační, á, é, *adj.* verminosus, verminosus, vermifluus, a, um: madig, voll Maden, Maden habend, von Maden wimmelnd, férges, nyéves. *Syn.* čerwiwí.

Chrobák, a, m. vermis, is, m. vermiculus, i, m. teredo, inis f. *Plin. Hist. Nat.* die Made, Fleiſchmade: nyév, hús féreg. *Syn.* maſní Čerw. 2) v. Howňiwál.

chrobákowí, á, é, *adj.* e teredine (vermiculo, verme): aus (von) Fleiſchmade, hús-féregből (nyévből) való 2) teredinem (vermiculum) adtinens: die Made betreffend, hús férget (nyévet) illetö, ahoz való.

† Chrochceňí, n. v. Chrochtáňí.

Chrochoť, i, f. hiatus a gelu ortus; gelidus grumus, via congelata prostantibus luti frustis: Eiskluft, Eiſcholle, eisklüftiger Weg: fagyos (göröny) hant, *vagy* sár. rögös (göröngyös) út. *Syn.* Zmrazok, zmrazki.

chrochotní, á, é, *adj.* habens hiatus ortos a gelu. eisklüftig, fagyos. göröngyel tellyes. *Syn.* zmrazkowí, zmrazkowití.

Chrochtáňí, á, n. grunnitus,

ás, m. *Cic.* grunnitio, cucubatio, nis, f. das Grunzen des Schweins, nyikorgás, röhögés, nyöfögés, nyöszögés, *mint a' disznoké. Syn.* Chrachotáñí, Chrochtáñí, Grukeñí, Grukí, Gruñeñí. *boh.* Búkáñí Chrochceñí *Aliud est* Rwičáñí.

chrochtať, tal, cem (tám), V. I. *imp.* tag et chrochci: grunnire, *Plin. H. N. Varr.* grundire, cucubare: grunzen von Schweinen: nyikorgani nyikorogni (nyikorgok) nyöfögni, nyöszögni, röhögni, mint a' disznó. *Syn.* chrachotať, ğrúkiť, ğruñiť, gruť. *boh.* búkati. *Aliud est* kwičať.

† chrochtati, al, ám et chrochci idem.

Chrochtáwáñí, á, n. *Nom.Verb. ex seq.*

chrochtáwať, al, ám *freq.* ex chrochtať. *Syn.* chrachotáwať, ğrúliwať, ğruñiwať, ğruwať.

chrochtawe *adv.* grunniendo, grunzend, nyikorogva, nyöfögve, nyöszögve, röhögve. *Syn.* chrachotawe, ğrúliwe.

chrochtawí, á, é, grunniens, tis: grunzend: nyikorgó, nyöfögö, nyöszögö, röhögö. *Syn.* chrachotawí, ğrúkiwí.

Chrochtawosť, i, f. grunniens conditio, natura, grunzende Beschaffenheit, röhögö állapot, természet, tulajdonság. *Syn.* Crachotawosť, Chrachotina, Chrochtina, Grúliwosť.

Chrochkina, i, f. idem.

chrome *adv.* claude, claudicando, claudicatorie, claudicanter, curve, mance, mutile: lahm, hinkend, Krumm: bénnáúl, sántán, sántálván, sántáúl, sántikálva, sántitva, görbén. *Syn.* chrámawe, kriwe, kulhawe. Chrome choďiť, v. chrámať.

† Chromec, mce, m. v. Chrámač.

Chromeñí, á, n. ex chromeť: claudum fieri, das Lahmwerden, Hinkend werden: meg sántúlás, sántává-létel. *Syn.* kulhaweñí, Ochromeñí 2) ex chromit: claudum facere, das Lahm machen, meg sántítás, sántavá-tétel.

chromeť, mel, mím, V. I. *imp.* chrom: claudicare, claudum fieri (reddi): hinkend (lahm Krumm) werden, meg sántúlni, sántává lenni. *Syn.* kriweť, kulhaweť, o chromeť, okulhawet. *Aliud est* chrámať, et chromit.

chromí, á, é, *adj.* claudus, curvus, claudicatorius, mancus, mutilus, curvus, a, um; claudicans, tis: lahm, krumm hinkend: sánta, sántáló, tzibertes *Par. Pap. Syn.* chrámawí, kriwí, kulhawí. *Prov.* Chromí ge nagsúcegší do wogni, claudus optime virum agit *Athen.* wer lahm ist, der ist zum Soldaten am besten geschickt, a' sánta legjobb katona. Chromému i Buďín ge daleko: procul Buda claudo: ein Lahmer denkt, das auch die Thür von der Küche seye weit entfernt: meszsze Buda sánta embernek. *Pár. Páp.* Kdo s chromím choďí (chrámat kríwať) sa učí. S chromím chrámať Člowek sa úcí: si juxta claudum habites, claudicare disces. Cum perverso perverteris: mit den Hinkenden lernet man hinken, a' ki sántával lakik (jár), sántikálni (sántálni) tanúl.

chromiť, il, ím, V. I. *imp.* chrom claudum reddere, mutilare: krumm (lahm hinkend) machen, tsonkitani, meg sántitani, ben-

benni-tani, sántává tenni. *Syn.* kulhawik, ochromik.

Chromost, i, f. clauditas, tis, f. *Plin. H. N.* curvedo, inis, f. das Hinken, Lahm seyn: sántaság. *Syn.* Chramost, Chramota, Kriwost, Kulhawost.

Chromota, i, f. idem.

Chropkáni, á, n. v. Chrupkáni.

chropkak, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. chrupkat.

Chropot, u, m. rhonchus, altus (profundus) somnus, i, m. sopor, stertor, is, m. das Schnarchen Röcheln, tiefer Schlaf: hortyogás, mély álom. *Syn.* Chrápaní, Chrapot. *Prov.* Prebudik sa s Chropotu: evigilare, ad se redire, ad periculum advertere: aufwachen, ermuntern, munter werden: felserkenni. 2) v. Chroplawost'. 3) *boh.* v. Chrchláni 2. *Nro.* 4) *boh.* v. Čkáni, Ščikútka.

† Chropkení, n. v. Chrápání.

† chropketi, kel, kím: v. chrápak.

† Chropkíwáni, n. v. Chrápáwání.

† chropkíwaki, al, ám, v. chrápáwák.

† Chroptiwost, i, f. Chrápawost.

† Chrpa, i, f. v. Sinokwet.

Chrt, a, m. vertagus, i, m. canis vestigator (venaticus, lepores capiens): Windhund, das Windspiel: agár, agár-kutya, kopó, kopó-kutya, vadász-eb, tatsko. *Syn.* Kop, Kopow, kopowíves. *Prov.* Mnoho Chrtow Zagačá Smrk, ne hercules quidem adversus (contra) duos *Plato.* Cedendum multitudini *Homer.* viele Hunde sind des Hasen Tod: sok lúd disznót győz. v. Mnoho. Chrtow za Zagáci honik: invitis canibus venari, etwas mit Gewalt zu erlangen suchen: a' melly ebet bottal hajtnak a' nyúl után, nem fogja a' meg. Tako Chrt wihlédá, wizírá: cybaritici canes, fleber wie ein Windhund, mint a' tatskók, ugyan fel-fügyészik *Pár. Páp.*

Chrtán, u, m. guttur, is n. gula arteria aspera, trachea, ae, f. iugulum, i, n. iugulus, i. m. die Gurgel, Luftröhre, Kehle: nyelö torok, lélekzet-vévő gége. *Syn.* Predek Grdla, *vulg.* Grtán, *boh.* Krtán, Chřtán. *Prov.* Keď Chrtán wodu zadrhá, načo bisa pila? quum aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? *Aristot.* Cum iis frustra disceptes, qui in absurdissima sententia pertinaciter manent, vel manifesta negantes: mit einem hartnäckigen ist umsonst zu reden: a' nyakas emberrel, semmit sem végezhetni nyelvvel.

† Chřtán, u, m. idem.

Chrtánček, a, m. *dem. ex seq.*

Chrtánek, nka, m. *dem.* parvus iugulus, eine kleine Gurgel, gégétske, kis gége. *boh.* Chřtánek.

† Chřtánek, nku, m. *idem.*

Chrtáňisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chrtán.

chrtaňowí, á, é, *adj.* gutturalis, iugularis, e, die Gurgel betreffend, toroki, gégei; torokhoz (gégéhez) való.

Chrtica, i, f. vertaga, ae, f. die Hündinn, von den Windspielen: nyöstény agár-kutya.

† Chrtice, f. *idem.*

Chrudím, u, m. Chrudimium, Chrudim, eine Stadt in Böhmen, Chrudim.

† Chrudím, é, f. *idem.*

Chrudímka, i, f. Chrudimillus, i,

i, m. ein Fluß in Chrudimer Kreise: Chrudim, *folyó viz.*
* Chrumka, i, f. v. Chrupka.
* Chrumkáňí, á, n. v. Chrupkáňí.
* Chrumkať, al, ám, V.I. *imp.* ag: v. Chrupkať.
* Chrumkáwáňí, á, n. v. Chrupkáwáňí.
* Chrumkáwať, al, ám, v. chrupkáwať.
* chrumkawe *adv.* v. chrupkawe.
* chrumkawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.
* Chrumkáwka, i, f. v. Chrupka.

Chrunka, i, f. v. Chrupka.

Chrunkáňí, á, n. v. Chrupkáňí.

chrunkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. chrupkať.

Chrunkáwáňí, a, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chrunkáwať, al, ám, *freq. ex* chrunkať, v. chrupkáwať.

chrunkawe *adv.* v. chrupkawe.

chrunkawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.

Chrunkáwka, i, f. v. Chrupka.

† Chrupáňí, n. v. Chrápáňí et Chropot.

† chrupati, al, ám, v. chrápať.

† Chrupáwáňí, v. Chrápáwáňí.

† chrupawáti, al, ám, v. chrápáwať.

Chrupáwka, i, f. cerasum duracinum: Pelzkirsche, Knorpelkirsche: ojtott tseresnye, kemény portzogó tseresnye.

Chrupka, i, f. cartilago, nis, f. der Knorpel, portzogó. *Syn.* Chrunka, Chrunkáwka, Chrupkáwka, Chrustačka, Chrustawec, *vulg.* Chrumka, Chrumkáwka. Nosowá (w Prostřed Nosu) Chrupka: Cartilago nasi, interfinium (interseptum, discriminarium) narium: der Nasen Knorpel, das Mittel zwischen beiden Nasenlöchern: or tzimpa.

Chrupkáňí, á, n. crepitus, strepitus, ûs, m. fragor, is, m. crepitatio, dentibus (cum fremitu, crepitu) fractio, comminutio, nis, f. das Knacken, Krachen, ropogás, portzogás, portzogatas. *Syn.* Chropkáňí, Chrunkáňí, Chrustáňí, *vulg.* Chrumkáňí.

chrupkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: crepare, concrepare, crepitare, strepere, fragorem edere, dentibus cum fremitu frangere (comminuere): Krachen, Knacken, aufknachen, z. B. Nüsse: ropogni, portzogni, portzogatni.

Chrupkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.*

chrupkáwať, al, ám *freq. ex* chrupkať. *Syn.* chrunkáwať, chrustáwať.

chrupkawe *adv.* cartilaginose, Knorpelig, portzogóssan. *Syn.* chrunkawe, chrustawe, *vulg.* chrumkawe.

chrupkawí, á, é, *adj.* cartilaginosus, a, um: Knorpelig, portzogós. *Syn.* chrunkawí, chrustawí, *vulg.* chrumkawí.

Chrupkawosť, i, f. cartilaginosa conditio, eine Knorpelige Beschaffenheit: portzogós állapot. *Syn.* Chrunkawosť, Crustawosť, *vulg.* Chrumkawosť.

Chrupkáwka, i, f. v. Chrupka.

Chrúst, a, m. bruchus *Prud.* i, m. der Käfer: tserebogár. *boh. etiam* Brúk. Čerwení Chrúst: v. Krawička. Koňskí Chrúst: v. Howníwal. — Mágowí Chrúst: scarabaeus maialis, Melolontha vulgaris. *Linn.* Maikäfer: pünkösd-havi bogár. Rohatí Chrúst: v. Roháč. *Prov.* Z Usti na Crústi, i. e. naslepo ňekde iťť: caeoe in consul-

sulte, inconsiderate, temere), quidpiam adgredi, aliquo se conferre; in incertum ire. More andabatorum pugnare (facere) *Hieron.* mit verbundenen (verdeckten) Augen fechten; blind (blindlings) sich an etwas machen, vaktában (vakmerően) valamihez kezdeni (fogni). Esztelenül (kordéban, szem béhúnyva) valamit mivelni.

Chrustačka, i, f. v. Chrupka.

Chrustawec, wca, m. v. *idem.*

chrustawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.

Chrustawost, i, f. v. Chrupkawost.

Chrusteček, čka, m. *dem.* ex Chrústek.

chrústečkowí, á, é, *adj. dem.* ex chrústowí.

Chrústek, tka, m. *dem.* parvus bruchus (scarabaeolus, i, m.) das Käferchen, Käferlein, ein kleiner Käfer: kis tsere-bogár, bogarka. *Syn.* Chrúštík. *boh.* Brůček.

chrústkowí, á, é, *adj. dem.* ex chrústowí.

Chrústow, a, m. Chrustovium: Chrustow, ein Dorf im Königgrätzer Kreise, Bischower Antheils: Chrusztov.

chrústowí, á, é, *adj.* e brucho (scarabaeo). aus (von) Käfer: tsere-bogárból való. Chrústowé Pálené: vile Crematum, ein leichter Brandwein, silány pálenka (égett bor).

Chrústowice, *gen.* wic. f. *pl. dat.* com (*boh.* cům), Chrustovicium, Chrustowitz, ein Städtchen im Grudimer Kreise, Chrusztovitz.

chťáč *adv.* volenter voluntarie, volendo: wollend, willig: akarva, szántt szándékkal, kész akartva. *Syn.* chcegíc, dobrowolňe. Hinc Composita: nechťáč, samochťáč.

Chtelnica, i, f. Vittencz, *oppidum Comitatus Nitriensis*: Chtelnitz, Vittentz, mező-város.

† **Chťíč**, e, m. v. Chuť.

† **chťíti**, chťel, chci, 3. *pl.* chťí, et chťegí, *imp.* chteg: v. chceť.

† **Chťíwáňí**, n. v. Chciwáňí.

† **chťíwati**, al, ám, v. chciwať.

chťiwe, *adv.* cupide, avide, anhelanter: begierig, mohon, nagy kévánsággal. *Syn.* chciwe, dichťiwe, prahо sťiwe, žádosťiwe, žádostňe.

chťiwí, á, é, *adj.* cupidus, avidus, anhelus, a, um; anhelans: begierig, kévánó, kévánságos, mohon-kapó. *Syn.* chciwí, dichťiwí, prahosťiwí, žádosťiwí, žádostní.

Chtiwost, i, f. aviditas, cupiditas, velleitas, tis, f. volitio, nis, f. Begierde, Begierlichkeit: valamire vágyás, nagy (buzgó) kévánság. *Syn.* Chciwost, Dichťiwost', Prahosťiwost, Žádosťiwost, Žádost. 2) promtitudo, dinis, f. studium, i, n. die Neigung, Bereitheit, Bereitwilligkeit, Fertigkeit etwas zu thun: valamihez való kedv, hajlandóság, készség, akarat. *Syn.* Hotowost', Náchilnost k ňečemu.

Chuchel, chlu, m. oesypum (oesypum), *Plin.* i, n. oesypus (oesypus). i. f. Klunker, Schafklunker, Schafbölkotten der Wolle: mosatlan (zsiros) gyapjú, motsok a' gyapjúban. *Syn.* Nečistota (neumití knot) wlni. *vulg.* Chuchol. 2) *boh.* v. Hruda, Kus. 3) *boh.* v. Nezdoba.

Chuchlíček, čku, m. *dem.* ex *seq.*

Chuchlík, u, m. *dem.* oesypulum, i, n. ein kleiner Klunker, das Klünckerchen, Klünckerlein: mosatlan (motskos) gyapjútska. 2) *boh.* v. Hrudka, Kusek.

Chuch-

Chuchmák, a, m. de nare loquens, Propest, durch die Nasen redend, orrából szólló (beszélő) *Syn.* Chuchmawec, Chuchňák, Chuchňawec. 2) v. Cchmuko.

Chuchmáňí, á, n. locutio de Naribus (per nares), das Reden durch die Nase, orrából való beszéd (szóllás). *Syn.* Chuchmawosť, Chuchnáňí, Chuchnawosť.

chuchmať, mal, mem (mám) V. I. *imp.* mi: de naribus (per nares) loqui, durch die Nase reden, orrából beszélleni (szóllani). *Syn.* chuchmeť, chuchňať, chuchňáť, pres Nos howoriť (mluwiť).

Chuchmáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chuchmáwať, al, ám *freq. ex* chuchmať.

chuchmawe *adv.* de naribus (per nares) loquendo, durch die Nase redend, orrából beszélve (szólva). *Syn.* chuchňawe, pres Nos mluwiwse. 2) v. chmulawe.

chuchmawí, á, é, *adj.* per nares loquens, durch die Nase redend, orrából beszélő (szolló). *Syn.* chuchňawí. 2) v. chmulawí.

Chuchmawosť, i, f. v. Chuchmáňí. 2) v Chmulawosť.

chuchmeť, mel, mím, V. I. *imp.* mi: v. chuchmať.

Chuchnák, a, m. v. Chuchmák.

Chuchňaňí, á, n. v. Chuchmáňí.

chuchňať, ňal, ňem (ňám), V. I. *imp.* ňí: v. chuchmať.

Chuchňáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chuchňáwať, al, ám *freq.* ex chuchňať.

chuchnawe *adj.* v. chuchmawe.

chuchňawí, á, é, *adj.* v. chuchňawí.

Chuchňawosť, i, f. v. Chuchmawosť.

chuchňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* ňi: v. chuchmať.

* Chuchol, u, m. v. Chuchel.

* Chucholček, ečku, m. *dem.* v. Chuchlíček.

* Chucholek, lku, m. *dem.* ex Chuchlík.

Chudák, a, m. miser, (miserandus) homo, der Arme, ein armer Tropf: szegény (szánakodásra méltó) ember. *Syn.* Chudáš, Neborák. Neboráz, Nebožátko, *boh.* Chudina, Chudinec. Chudák z Uňína, keď wsecko premárňil, isel do Budína.

Chudas, a, m. *idem.*

chude *adv.* macre, macilente: mager, soványúl, ösztövéren. *Syn.* chudo, chudorlawe, *boh.* churawe. 2) *boh.* v. chudobňe.

Chudeňí, á, n. emaceratio, emaciatio, nis. f. das Magermachen, Abzehren, Ausmergeln: meg-soványitás. *Aliud est.* Chudnuti.

Chudenice, *gen.* nic f. *pl. dat.* com, (*boh.* cům) chudenicium, Chudenitz, Chudenitz.

Chudera, i, f. v. Chudinka.

Chuderka, i, f. *dem.* ex *praec.*

† Chůdi, *gen.* Chůd, f. *pl. dat.* dam: v. Brla, Chodi.

chudí, á, é, (*abs.* chudo) *adj. compar.* chudší, *superl.* nagchudší: macer, macilentus, siccus, siccaneus, siccanus, strigosus, a, um: mager, dürr, abgezehrt, z. B. Pferd, Hund, Fleisch, Acker, Erde etc. sovány, ösztövér, száraz, száraz természetű, kartsú hasú. *Syn.* chudorlawí, wischnutí, suchí, wisusení, *boh.* churawí, hubení. *Prov.* Chudá Mrsina dobre kahá: macrum pecus bene trahit. Macri bene potant:

tant. dürres, aber starkes Vieh, Magere Leute pflegen stark zu saufen (starke Säufer zu seyn): sovány dög, de nagyon erös. Sovány ember, de nagy korhely. Kis törsök, de nagy iszák. 2) *boh.* v. chudobní.

† chuďičký, á, é, *adj.* v. chudučký. 2) v. chudobňučký.

Chuďina, i, f. v. Chuďinka.

† Chuďina, i, m. v. Chuďák.

Chuďinka, i, f. pauper (miseranda, Commiseratione digna): *femina*, eine Arme, szegény (szánakodásra méltó) asszony. *Syn.* Chuďera, Chuďina. Pokom to ale tam pošlem? moga Slúžka Chuďinka (Chuďera) ge preč: per quem hoc illuc mittam? mea pauper ancilla abiit: durch wen soll ich es hinschicken? meine arme Magd ist weg: vallyon ki által küldgyem ezt oda? az én szegény szolgálóm el-ment.

chuďiť, il, ím, V. I. *imp.* chuď. emaciare *Colum.* emacerare. *Senec.* macrefacere, reddere macrum (macilentum): mager machen, abzehren, ausmergeln: meg soványítani. soványná tenni valakit. *Syn.* chuďím učiniť, wisusiť, witrúzniť 2) *boh.* chudobniť.

Chuďíwáni, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chuďíwať, al, ám: *freq. ex* chuďiť.

chudnúť, dnul (del), dňem. V. I. *imp.* dňi. macrescere, *Varr.* emacescere *Cels.* emacrescere, emacrari *Plin. H. N.* macrum fieri (reddi): mager werden, soványodni, száradni. ösztövéredni. *Syn.* chudorlawet, schnúť, wichúdať. *boh.* churaw'eti, hubnúti

† chudnúti, dl, dnu: v. chudobňeť.

Chudnutí, á, n. macrescentia. macilentia, ae, f. macror (macor), is, m. *Pacuv.* das Magerwerden, die Magerung, Magerkeit, száradas, ösztövéredés. *Syn.* Chudorlawení, Schnutí, Wichúdání. 2) *boh.* v. Chudobňení.

chudo, v. chuďe, et chudí.

Chudoba, i, f. paupertas, egestas, tis, f. inopia. ae, f. incitae, arum, f. *pl.* egenus (pauper) status: die Armuth, Dürftigkeit, Noth, der Zustand, da man arm ist: szegénység, szükölködés, utólsó szükség, szegény állapot. *Syn.* Bída, Chudobnosť, Nedostatek, Núdza, Psota. Chudoba domácá sužugeho: difficultas domestica eum angit, angusta res familiaris premit: seine Armuth (Hausarmuth) plagt ihn, a' házi szükség (a' nagy szegénység) gyötri (bántya) ötet. Jakákolwek ge tato moga Chudoba, predca: quanta quanta haec mea paupertas est, tamen: wenn ich noch einmal so arm bin, doch: akár melly szegény légyek, mind azon által. Nekoho do chudobi priwesť: v. chudobniť. *Prov.* Chudoba wšade trpí wšade sa zle má) Ꝺ Chudobného každí sa otre: v. chudobní. Chudoba Cti netrakí. U Chudobi nehledag hanbi. Chudoba, gako pes, hanbi nemá: paupertas non habet ruborem. die Armuth ist nicht schamhaftig (hat keine Schamhaftigkeit): a' szegénység nem tudgya mi a' szemérmetesség. A' ki szegény, közönségessen ortzátlan. Ne Chudoba, ale samotní Hrích ge Hanba: vitium, non egestas. pudorem conciliat (pudori esse debet): nicht die Armuth, sondern die Sünde allein ist die Schande: nem szegénység. hanem egyedül

dúl a' vétek magával szégyent hoz. Chudobe, a Paráde neswedčí bič w Zromade: luxus, et egestas, inconveniens societas: der Putz, und Armuth, stehen beisammen nicht gut: illetlen társaság, a' szegénység, és tzifraság. Gec Mrnki, pi Wodu, nepríde (newidet) na Chudobu: parsimonia vitatur (declinatur) inopia, die Sparsamkeit vertreibet die Dürftigkeit, mértékletes élet távosztattya a' szegénységet. Chudobe pripíše bošt, ked nemal pri Stole došt (wšak ši doma poprawit može). Nech Pšoke pripíšú, čo chibilo gedlu: si non habes satis, memento paupertatis: die Speisen wirst du nicht verachten, wenn du die Armuth thust betrachten: szegény ember, szegény ebédet adhat. Ha a vendég azzal meg nem elégedett, oda haza tsináltasson jobb ebédet. 2) paupertas, pauperes homines: die Armuth, arme Leute: szegény emberek, szegénység.

chudobňe *adv.* misere, tenaciter, in paupertate (egestate): arm, vékonyan, szegényül, szegény módon. *Syn.* pšotňe. *boh.* chude.

Chudobňeňí, *á*, n. depauperatio, redactio in paupertatem: das Arm werden, meg szegényedés, meg-szegényülés, szegény állapotra jutás. *Syn.* Pšotňeňí. *boh.* Chudnuťí.

chudobňet, *ňel, ňím,* V. I. *imp.* *ňi*, depauperari, ad egestatem pervenire, ad incitas redigi: arm werden, meg szegényülni, szegénységre jutni. *Syn.* pšotnúť, *boh.* chudnúti.

Chudobní, *neho*, m. mendicus, i, m. ein Armer, Bettler: kóldús, szegény. *Syn.* Žebrák 2) v. *seq.*

chudobní, *á*, *é*, (*abs.* chudobno), *adj.* egenus, a, um; pauper, inops, is; egens tis: arm, dürftig, bedürftig: szegény szükölködö. *Syn.* bídní, núdzní, potrébní, pšotní, žádní. *boh. etiam* chudí, *Prov.* Chudobní wždi budeš, keď wíc žádať budeš; len wtedi zbohatňeš, kdiž na swém prestaňeš: semper egenus eris, si semper plus tibi quaeris; si contentus eris, dives tunc efficieris: der ist reich, der Vergnügen hat; der ist arm, der nie wird satt: gazdag, a' ki a' magával meg-elégszik, szegény, a' kinek soha sem elég: I Chudobní gest tak dobri Čłowek, gako bohatí: etiam pauper est homo, non minus, atque dives: auch der Arme ist ein Mensch, wie der Reiche: a' szegény-is tsak ember, valamint a' gazdag. Kdiž úmre bohatí, Pohreb ge ludnatí; zemreli Chudobní, sotwa šu tam gedňí: v. bohatí. Chudobného chudobné gest Šťasťí. Bez Peňazí we Swete, darmo ša Čłowek plete (nič Čłowek nezwede). O chudobného Čłoweka ňikdo ša neozre: leonem lena, non diligit absque crumena. Miseri misera est fortuna. Viri infortunati procul amici. *Aristot.* Amici vulgares, hirundinum ritu, pro ratione temporis advolant, ac devolant: advolant, ubi res secundae, devolant ingravente tempestate rerum: ein Armer hat auch ein armes Glück. — Des Armen Glück ist arm. Ohne Geld ist alles gefehlt: a' szegény embernek a' szerentséjé-is szegény.

gény. v. Šťasťí (Dokaď slúží Šťastí, přátelow ge dosť'i etc.); Chudobnému Člowěku i z hrnca wiwre (wiki-pí): pauperi et ipsa paupertas iniqua. Qui non habet, et quod habet, auferetur ab eo: einem Armen auch das Wenige, was er hat, wird abgenommen: attól, a' kinek nintsen, a' mi e' láttatik-is lenni, el-vétetik töle. — Nezawrhug Chudobného, bikbi on bol i nagmenší, neb gest Člowek, gako ti: a zdáliž potrebuge čím wíc biti? homo cum sis, genus tuum ne despexeris; minimum quoque, ac miserrimum proximum contemnere noli: verschmäh den Armen nicht, er sey auch noch so klein; er ist ein Mensch, wie du: braucht er was mehr zu seyn? leg-szegényebb, és leg-kissebb embert se vesseddmeg; mert ö is szinte ollyan ember, valamint te: ennél, mi kell nékie több? — Na Úrok Pánu Bohu dáwá, kdo sa nad Chudobním zmilowáwá: foeneratur Domino, qui miseretur pauperis *Prov.* 19. wer sich der Armen erbarmt, der leihet dem Herrn (wuchert für Gott): az Istennek uzsorát ád, a' ki a' szegényen könyörül. Nad Chudobného (od Sedláka) powišeného, nič neňí horšého. Od chudobného (sprostého) Člowěka, kdiž wide na něčo, nič twrdšého neňí: asperius nihil est humili, cum surgit in altum: wenn der Bauer ein Edelmann wird, ist er noch gröber, als zuvor. — Kein Scheermesser schärfer — schiert, als wenn ein Bauer ein Edelmann wird: nints roszszabb ember e' világon a' szegény embernél, ha valamire megy — fel. — O Chudobného každí sa otre (žáden nestogí), Chudobní wšade gest potapní (za powrhnutí). Chudoba wžade trpí: pauper ubique iacet, dum sua bursa tacet. Mendico ne parentes quidem amici (favent). Si careas aere, cupiet te nemo videre: bist du arm am Geld, und Gut, niemand wird dich achten gut. Armuth ist allenthalben verachtet. Arme Leute müssen jedermanns Schuchhader seyn. — Wer nicht hat im Beutel Geld, wird veracht' in ganzer Welt: mindenütt hever a' szegény. — Kdo s Chudobním powrhuge, Cestu si do Pekla (k Peklu) priprawuge: qui miseros spernit, sibi callem ad tartara sternit: wer die Armen verschmähet, der bauet (bereitet) sich zu der Hölle einen Weg: a' ki a' szegényt megveti, pokolban jutalmát veszi. Bár sem gá chudobní, chudobného Rodu; ale poctiwého, Chwála Pánu Bohú.

Chudobňík, a, m. ptochotrophus, i, m. *Cod. Iust.* curator pauperum: Armenverpfleger, szegények attya. *Syn.* Lazárňík, Špitálňík, chudobní (špitální) Otec.

Chudobňík, u, m. ptochium (eum), ptochotrophium (eum), i, n. *Cod. Iust.* domus pauperum, hospitale: das Armenhaus, szegények háza, ispitály. *Syn.* Lazáreň, Lazárňa, Špitál.

chudobňit, il, ím V. I. *imp.* bňi někoho: reddere pauperem (egenum) ad incitas (ad egestatem, inopiam, mendicitatem, paupertatem) redigere: Jemanden an dem Bettelstab bringen, arm machen: valakit szegénységre (utólsó szükség-re)

re) hozni. *Syn.* do Chudobi priwesť, chudobním učiniť, *boh.* chuditi.
chudobno, v. chudobňe et chudobní.
Chudobnosť, i, f. v. Chudoba.
chudobňúčki, á, é, *adj.* pauperculus, a, um: sehr arm, szegényke. *boh.* chudičkí.
chudobnúť, bnul (bel), bňem, V. I. *imp.* bňi: v. chudobňeť.
Chudobnuťi, á, n. v. Chudobňeňí.
chudopacholski, *adv.* pauperis hominis more, elend, nach der Art eines Armen: szegény legény módgyára. *Syn.* pochudopulski. Chudopacholski sa mať: misere vivere, valere: sich recht elend befinden; in der größten Armuth leben: szegény legény módgyara (módon) élni, birni magát.
chudorlawe *adv.* v. chude.
Chudorlawec, wca, m. i. e. chudí Člowek: macer (siccus) homo, ein magerer Mensch: sovány ember.
Chudorlaweňí, á, n. v. Chudnuťí.
chudorlaweť, wel, wím, V. I. *imp.* low: v. chudnúť.
chudorlawí, á, é, *adj.* v. chudí.
Chudorlawosť, i, f. v. Chudosť.
† Chudost, i, f. v. Chudoba. 1-*mo Nro.*
Chudosť, i, f. macies, ei, f. macilentia, ae, f. macror (macor) is, m. *Pacuv.* macritudo, dinis, f. die Magerkeit, z. B. der Menschen, Thieren, Acker etc. soványság, szarazság. ösztövérség. *Syn.* Chudorlawosť, *boh.* Hubenost, Churawosť. Chudosť Twár zoškliwuge, spaťí: macies deformat vultum, die Magerkeit macht das Gesicht häßlich, a' soványság rutíttya az ortzát.
chudúčki, á, é, *adj.* valde macer, sehr mager, igen sovány, soványka, soványotska, *Syn.* welice chudí.
Chugawica, i, f. v. Fugawica
chugawiční, á, é, *adj.* v. fugawiční.
chúlosťiwe *adv.* pusillanimiter, pusille: kleinmächtig, bátortalanúl, szív nélkül. *Syn.* málomiselňe, bogazliwe, *boh.* chílosť'iwe.
chúlosťiwí, á, é, *adj.* pusillanimis, e; pusillanimus, a, um: kleinmüthig, kitsény szívü, bátortalan, meg-ejtett kedvü. *Syn.* málomiselní, bogazliwí. Chúlosťiwím ňekoho učiňiť, Srdca zbawiť, Srdce mu odňať: in fringere animum alicuius. *Liv.* Jemanden kleinmüthig (zaghaft) machen, meg kedvetleníteni valakit; valaki kedvét el-bontani, szivét el-venni. 2) *tropice.* Chúlosťiwím (rozmazaním) biť. O swu Kožu sa rozmazaňe starať. Nádherňe (lohostagňe) žiwím biť: curare aetatem suam *Plaut.* se molliter curare *Ter.* pelliculam *Horat.* Cutem curare, laute vivere, indulgere genio: sich zärtlich pflegen (stattlich halten); ein gutes Leben (gute Täge) haben: magát gyönyörködtetni, kényesen (maga innye, kedve szerént) élni.
Chúlosťiwosť, i, f. pusillanimitas, tis, f. desidia, ae f. Kleinmüthigkeit, bátortalanság, kis szivüség, kedvetlenség. *Syn.* Málowiselnosť, Bogazliwosť.
† Chumel, e, m. v. Wíchor.
Chumeleňí, á. n. v. seq.
Chumelica, i, f. volatus vagus nivis, cum vento, et pluvia coniunctus, nix valde volitans: Gestöber des Schnees, fer-

fergeteg, havas szél. *Syn.* Fugák, Fugawica, *boh.* Chumelice. Poďíwagſa, gaká ge tam Chumelica: aspice, ut nives circum volitent: ſieh, wie es ſtöbert, nézdd meg, minémű fergetek vagyon? 2) pugna, ae, f. das Schlagen, Raufen: verekedés, veszekedés, ütközet. *Syn.* Bitka. 3) v. Wichor.

† Chumelice, f. *idem.*

chumelik ſa, ilſa, ímſa V. I. *imp*, melſa: volitare, ningere: ſtöbern, vom Schnee, ſchneien: havazni, esni, szálinkozni. Chumekíſa, Sňeh padá: *a*) nives circum volitant, es ſtöbert, szálinkozik a' hó. *b*) ningit: es ſchneit, hó esik. 2) pulverare, ſtauben, porzani. *Syn.* práſik ſa. To ſa tu chumelí: valde pulverat, da ſtaubts, igen porzik. Prach ſa chumelí, i. e. práſí ſa: pulverat, es ſtaubt, porzik. 3) pugnare inter se, luctari: ſich (untereinnander) raufen, ſchlagen, egymás között küszködni, hartzolni, viaskodni, verekedni, veszekedni. *Syn.* bik ſa.

† churawe *adv.* v. chude. 2) v. chorawe.

† Churawení, n. v. Chudnukí. 2) v. Choreňí.

† churawek, wel, wím, v. chudnúk. 2) v. chorek.

† churawí, á, é, *adj.* v. chudí. 2) v. chorawí.

† Churawoſt, i, f. v. Chudoſt. 2) v. Chorawoſt.

Chuk, i, f. sapor, is, m. gustus, (rei), us, m. der Geſchmack einer Sache, die genoſſen wird, z. B. des Fleiſches: iz. *Syn.* Smak. Horká Chuk: sapor amarus), bitterer Geſchmack, keserü iz. Má Chuk, gako D'iňa: peponem sapit *Plin.* es ſchmeckt nach dem Melaune, es hat einen, dem Melone ähnlichen, Geſchmack: dinnye izü, olly izü, mint a' dinnye. *Prov.* Aňi Chukí, aňi Smaku nemá: nec odorem, nec saporem habet. Insulsa res: es hat weder Geruch, noch Geſchmack: se ize, se büze (neve) 2) gustus (hominis), palatum, i, n. *Cic.* der Geſchmack eines Koſtenden, oder Eſſenden, die Empfindung der gekoſteten Sachen, oder der Gaumen, als ein Werkzeug des Geſchmacks beim Eſſen: kóstolás, kóstolásból vett iz. Dobru Chuk má, rozeznáwá, čo ge chutného a dobrého: palatum ei sapit: ſein Gaumen (ſeine Zunge) weiß wohl, was gut iſt: jó kóstoló; jól meg tudgya az ö nyelve külömböztetni, a' jó, és rosz izt. Chuki ňemak; hnuſik (z hnuſik) ſi: nauseare, eckeln, einen Eckel vor etwas haben: émelygeni, meg útálni. S Chukí geſt': sapide comedere, recht appetitlich Eſſen, jó izüen enni. — 3) libido, lubido, inis, f. animus, i, m. die Luſt, das belieben: valamihez való kedv. *Syn.* Wóla. Chuk mám, habeo animum, iuvat me. libet mihi, volo: ich habe Luſt, es beliebt mich: kedvem vagyon. Chuk tratím, Chuk ma zanechává: non libet mihi, die Luſt vergeht mir (verläßt mich); ich habe kein Belieben: nints kedvem. Wšecku Chuk ſem ſtrakil: amisi omnem animum (libidinem), die Luſt iſt mir vergangen, ich habe alle Luſt verloren: minden kedvem elment. Chuk ma napadá: me incessit lubido (cupiditas), die Luſt kommt mich an, kedvem jön. Chuki dodáwak: acuere (addere) animos,

mos, Jemanden aufmuntern, Herz machen, szivet adni valakinek, bátorítani (biztatni) valakit. Chuť kazit: animum perdere (destruere), die Lust verderben, el-rontani a' kedvét, kedvét rontani. Nemalbich zlu Chuť: non nolim, fere cupiam: ich hätte nicht üble Lust, nem rosz, nem kitsin kedvem volna. Pre Chuť: animi Causa, zur Lust, kedv okáért. S Chuťú, libenter, lubens, lubenti animo: mit Lust, örömest. *Prov.* Chuť a dobrá wóla čokolwek (wšecku Ťažkosť) premáhá: omnia conando docilis solertia vincit: Lust, und Liebe zu etwas überwindet alles (macht alle etc.): a' hol kedv vagyon, és iparkodás, ottan könnyü minden járás: kedvel (iparkodással, igyekezettel, szorgalmatossággal, szorgalommal) győze delmeskedni lehet minden nehézségen. — Kdo nemá Chuti, lahko sa wikruťí. Kdo nemá Wóli, wšecko ho bolí: nolenti in promtu excusatio (adest). Qui non vult, facile non potest: keine Entschuldigung ist die beste. Wer nicht will, der kann nicht: nem akarásnak nyögés a' vége. 4) studium, desiderium, i, n. cupiditas, appetitus: Lust, Neigung, Begierde: kévánság, hajlandóság. *Syn.* Chťiwosť, Žádosť, *boh.* Chťíč Chuť k ňečemu mať: teneri studio rei alicuius, Lust zu etwas haben, valamit kedvelni, kévánni. Gá mám welku Chuť do toho Mesta ísť. Obnášám welku žádosť, Mesto wideť: magnum me tenet urbis desiderium: ich trage ein großes Verlangen nach der Stadt zu gehen: igen kévánkozom a' városba menni.

Chuťeňí, á, n. sapor, is, m. das Schmecken, der Geschmack: iz. *Syn.* Chuť, Chutnosť, Chutňeňí, Smakowáňí, *boh.* Chutnáňí.

chuťiť, il, ím, V. I. *imp.* chut, *cum dat. pers.* mi, ti, mu etc. sapere, conducere, schmecken, einen Geschmack haben, durch den Geschmack empfunden werden, wohl anschlagen (bekommen), jó ízün esni, jó ízünek (ízének) lenni *Syn.* chutňeť, smakowať, *boh.* chutnati. Toto Owoci dobre mi chutí, hic fructus bene mihi sapit, das Obst schmeckt mir gut, ez a' gyümölts nékem jó ízüen esik 2) *cum instrum.* Cesnakem chutí, allium sapit, es schmeckt nach Knoblauch, foghagyma íze vagyon.

Chuťiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. boh.* Chutnáwáňí.

chuťiwať, al, ám, *freq. ex* chuťiť *boh.* chutnáwati.

Chuťka, i, f. *dem. ex* Chuť. Napadla ho Chuťka: cupido (lubido) eum incessit, die Lust ist ihn ankommen: kedve jöttreá.

† Chutnáňí, n. v. Chuťeňí.
† chutnati, al, ám: v. chuťit.
† Chutňáwáňí, n. v. Chuťiwáňí.
† chutnáwať, al, ám: v. chuťiwať.

chutňe *adv.* sapide, cum sapore: schmackhaft, appetittlich: jó ízüen, jó ízün. *Syn.* chutno, smačňe, smakowňe.

Chutňeňí, á, n. v. Chuťeňí.

chutňeť, ňel, ňím. V. I. *imp.* tňi: v. chúťiť.

chutní, á, é, (*abs.* chutno) *adj.* sapidus, a, um: saporem habens: schmackhaft, wohl geschmackt:

schmackt: jó ízű. smační, smakowní. Chutní Chléb: sapidus panis, ein Brod, von gutem Geschmacke, jó ízű kenyér.

Chutnosť, i, f. sapiditas, tis, f. sapida conditio (ratio): die Schmackhaftigkeit, jó ízűség. 2) v. Chuť.

† Chůze, f. v. Chódza.

† Chwáceňí, n. v. Chwátáňí.

Chwála, i, f. laus, dis, f. gloria, ae, f. praeconium, encomium, i, n. das Lob, die Lobeserhebung, ditséret, ditsőség, ditsérés. *Syn.* Pochwala, Sláwa. Towaričharská Chwála: mercenarium praeconium *Cic.* Laudes, non ex animo tributae, sed commodi gratia per adulationem oblatae: schmeichelhaftes Lob, hizelkedő ditséret. Chwáli hledať (žádať). Po Chwále (Cti) dichťeť (túžiť, isť, kráčať). Cti, a Chwáli žádostiwím biť. O márnu Chwálu stáť (na ňu biť, tlúcť): laudi inhiare, laudes (inanem rumorem, gloriae auram, rumusculos imperitorum hominum) venari (aucupari, captare). Gloriae studio (amore) flagrare: das Lob suchen. Gar zu begierig dem Lobe nach streben (nach trachten, nachjagen): a' hijában való ditséretet hajhászni, igen kévánni, vadászni. Az hamar el-veszendő ditsőség füstye után kapdosni. — Chwáli doisť pre Ctnosť: capere gloriam ob virtutem (ex virtute): wegen der Tugend, und Tapferkeit gelobt (geehret) werden; eine Ehre empfangen: ditséretet nyerni, a' nagy szívűségért, meg ditsértetni a' jó erköltsért. Chwálu si získať, obdržať: laudem sibi comparare, sich ein Lob zuwege bringen, erwerben: ditséretet érdemleni, szerezni magának. — Chwálu mať, i. e. chwálením biť: laudem habere, laudari. laude frui, in laude esse: Lob haben, gelobt (berühmt) werden: ditsértetni, ditséretben lenni. — Ňe komu Chwálu dať, ňekoho chwáliť: tribuere laudem alicui; laudibus tollere, (efferre) aliquem; laudem (laudes) alicuius celebrare: Jemanden Lob beilegen (geben) mit Lobe erheben, Jemandes Lob erheben (preisen): ditsérni, (magasztalni, ditsőiteni) valakit. Chwálu prospewowať: cantare (celebrare) laudem, Lob preisen, singen: ditséretet mondani, hirdetni, zengeni. Cudzu Chwálu sebe pri wlasťňowať, laudem alterius sibi vendicare, fremdes Lob sich zueignen, más ditséretét magának tulajdonítani, magára hárítani. Ňekoho Chwálu zlachčiť zmenšiť, umenšiť, utrhnúť: de laude cuiuspiam detrahere, laudes alterius minuere: eines sein Lob schmälern, más ditséretét kisebbíteni. — K Chwále biť, (slúžiť). Cwálu donášať, prinášať: esse laudi, adferre laudem: zum Lobe gereichen; Lob verschaffen: ditséretre (ditséretére) válni. To ťi k Chwále bude. To ťi Chwálu získá: conducet hoc tuae laudi, dieses wird dir zum Lobe gereichen. Es wird dir einen Ruhm erwerben: ez a' te ditséretedre fog szolgálni. K Chwále powedeť, počítowať: alicui rem tribuere laudi, zum Lobe nach sagen, anrechnen: valakinek valamit ditséretűl, tulajdonítani. Stoho si Chwálu robím: honori mihi duco, ich mache mir eine Ehre daraus: szerentsémnek (betsületemnek) tartom ezt.

Chwá-

— Chwála Pánu Bohu. Buď Bohu Chwála! *a*) Deus est celebrandus (laudandus): Gott sey Lob! Gott Lob! Gott ist zu preisen: hálá légyen az Istennek! hálá Isten! *b*) Dei beneficium, Gott sey Lob! durch göttliche Güte: Isten kegyelméből, *c*) bene mecum agitur, ich bin wohl dran (glücklich): jó szerén vagyok; jól vagyon (folyik) dolgom. *d*) landem, endlich, Gott sey Lob: már egyszer. *Prov.* Chwála podlizačná, ge Lest potwárná, pretwárná: adulationis laus, est speciosa fraus: Schmeichelei, Betrügerei: hizelkedés, tsalfa heszéd. Wlastná Chwála smrdí: se ipsum laudare, dedecet: Propria laus sordet: Eigenlob (eignes Lob) stinkt: a' ki magát ditséri, kuvartzát vallya.

* Chwalač, a, m. v. Chwalitel
* Chwalačka, i, f. v. Chwalitelka.
* chwalebňe adv. v. chwaliteb-ňe.
* chwalební, á, é, adj. v. chwalitební.
* Chwálebnosť, i, f. v. Chwálitebnosť.

chwálení, á, é, *p. c.* laudatus, dilaudatus, a, um: gelobt, berühmt: ditsértetett, meg-ditsértetett. *boh.* chwálen. *Prov.* Lepseg gest od Boha, než od Ludi chwálením biti: praestat a Deo; quam ab hominibus laudari: es ist besser von Gott, als von Menschen gelobet zu werden: jobb Istentöl, mint sem az emberektöl ditsértetni.

Chwáleňí, á, n. laudatio, dilaudatio, nis, f. das Loben, Rühmen, die Lobung: ditsérés, ditséret. *Syn.* Chwála.

Chwaleňice, *gen.* nic, *plur. dat.* com (*boh.* cům) Chvalenicium, Chwalenitz, ein Dorf im Pilsner Kreise, und Antheile: Chvalenitz.

Chwaletice, *gen.* tic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Chvaleticium, Chwaletitz, ein Dorf im Chrudiner Kreise: Chvaletitz.

Chwalič, a, m. v. Chwaliteľ.

Chwalička, i, f. v. Chwalitelka.

chwálihoden, dna, dno, *adj. poss.* v. chwalitební.

chwálihodňe *adv.* v. chwalitebňe.

chwálihodní, á, é, *adj.* v. chwalitební.

Chwálihodnosť, i, f. v. Chwalitebnosť.

Chwálispew, u, m. v. Chwalospew.

chwáliť, il, ím, V. I. *imp.* chwal: laudare, laudibus extollere: loben, rühmen, Lob ertheilen, lobpreisen, lobsagen, Gutes von einem sagen (reden): ditsérni, meg-ditsérni, magasztalni. *Syn.* wichwalowať, dobre a druhém howoriť (mluwiť). Ňekoho wisoko (welmi) chwáliť, Chwálami powisowať: efferre aliquem laudibus, Jemanden sehr loben: valakit nagyon ditsérni. Stídím sa, w Pritomnosti (w Oči) ťa chwáliť: vereor coram (in os) te laudare *Ter.* ich darf dich nicht im Beiseyn, (in das Gesicht) loben, nem merlek téged szembe ditsérni. *Prov.* každá Liška swog Chwost (Ocas) chwálí: suum cuique est pulchrum, alienum velut sepulchrum. Laudat venales, qui vult extrudere (exponere) merces: einem jedem Lappen gefällt seine Kappen. Ein jeder Krämmer lobt seine Waaren. Ein jeder Fuchs lobt seinen Schwanz: minden ró-

róka a' maga farkát (minden tzigány a' maga lovát) ditséri. — Každi ho chwáli, každému fa lúbí: omne tulit punctum *Horat.* Omnium calculis (sententia) probatus: Jedermann lobt ihn, mindnyájan ditsérik ötet. 2) probare, billigen, loben: jónák találni, ditsérni. *Syn.* f chwałowať. Ranní Čaf chwálim, placet (probatur) mihi tempus matutinum, da lob ich mir die Morgenzeit, regveli (reggeli, hajnali) idöt jónak találom, ditsérem. *II. rec.* chwáliť fa, laudare se, sich loben, magát ditsérni. Seba samého chwálíť; pifňe fa powifowat: extollere se gloriando. et praedicatione, sich selbst rühmen, mit Hoffart erheben: ditsekedni, kérkedni. Sam fa chwálí: ipse sibi tibicen est, er rühmt (lobt) sich selbst, ö maga ditséri magát. Gakobi celí Swet bol prewífil tak fa chwálí, pífí. Pachorí (pífí) fa, gakobi newím, gakí Witaz bol: tamquam Argiuum clypeum abstulerit, ita gloriatur *Zenod.* Fastuose, et magnificentius se se gerit: er macht sich groß; er macht aus sich gar viel: olly kevély, mintha övé volna a' dió-fáig, mintha valami fö-ember volna *Par. Páp.*

chwalitebňe *adv.* laudabiliter, cum laude, laude digne: löblich, rühmlich, lobwürdig: ditséretessen, *Syn.* chwáli hodňe, Chwálňe. *vulg.* chwálebňe.

chwalitební, á, é, *adj.* laudabilis, laude dignus, laudandus, a, um: löblich, rühmlich, liebenswürdig, lobwürdig, lobenswerth: ditséretes, ditséretre méltó. *Syn.* chwálihoden, chwálihodní, chwální, *vulg.* chwálební. Chwálitebná Reč. v. Chwáloreč.

Chwalitebnosť, i, f. laudabilitas, laude dignitas, tis, f. laudabilis natura (conditio), Löblichkeit, Rühmlichkeit, Lobwürdigkeit: ditséretesség. *Syn.* Chwálebnosť, *vulg.* Chwálebnosť.

Chwalitel, a, m. laudator, is, m. encomiasta, ae, der Lober, Lobsprecher: ditsérö, magasztaló. *Syn.* Chwálič, Chwálňík, Chwalič, *vulg.* Chwalač, Chwalebňík.

chwalitelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Chwalitelka, i, f. laudatrix, cis, f. die Loberinn, Lobsprecherinn: ditséröné. *Syn.* Chwálička, Chwalitelkiňa, Chwalňička, *vulg.* Chwálebňica, Chwalačka.

Chwalitelkiňa, i, f. idem.

chwalitelow, a, e, *adj. poss.* laudatoris, dem Lober (Lobsprecher) gehörig, ditsérőé. *Syn.* chwaličow, chwálňíkow, *vulg.* chwalačow, chwalebňíkow.

chwalitelskí, á, é, *adj.* encomiasticus, a, um; laudatorem adtinens: den Lobsprecher betreffend, ditsérőé, ditsérőt illető.

Chwalitelstwí, á, n. laudatoris provincia (munus), Lobsprecherei, ditsérö tisztsége.

Chwaľíwáňí, á, n. *nom.Verb. ex seq.*

chwaľíwať, al, ám, *freq. ex* chwálik. *II. rec.* chwaľíwať fa: *freq.* ex chwáliťfa.

Chwáližádosť, i, f. cupiditas, (studium) laudis, die Lobbegierde, ditséret kévánás, ditséretre vágyás. Chwáližádosť mať, i. e. Chwáli žádostiwím biť, laudis cupidum esse, ferri (duci) laudis cupiditate. cupidum esse laudis: Lobbegier-

gierde haben, lobbegierig seyn: ditséretre vágyódni, vágyni. Od Chwáližádosti horet, ardere laudis cupiditate, vor Lobbegierde brennen, igen kívánni a' ditséretet. Od Chwáližádosti počal: prae laudis cupiditate coepit, vor Lobbegierde fing er an. A' ditséret kívánsága miatt kezdett.

Chwáližádostiwe *adv.* cum cupiditate laudis, lobbegierig, a' ditseret kívánságával.

chwáližádostiwí, á, é, *adj.* cupidus, (studiosus) laudis, lobbegierig, ditséret kívánó.

chwálňe *adv.* v. chwalitebňe. 2) panegyrice, rühmend, lobend, ditsérve, ditsöítve.

chwální, á, é, *adj.* v. chwalitební. 2) panegyricus *Cic.* a, um: rühmend, lobend: ditsérő, ditsöítő. Chwální Spis: v. Chwalospis. Chwálná Rázeň (Reč): v. Chwáloreč.

Chwálnost, i, f. v. Chwalitebnost.

Chwáloreč, i, f. laudatio, oratio panegyrica, elogium: die Lobrede Ehrenrede: ditsérés, ditsérö beszéd. *Syn.* chwálná Reč. Chwáloreč držat nad ňe kím: oratione laudare aliquem, Lobrede halten auf Jemanden, valaki felett ditsérő beszédet tartani. 2) laus, encomium, praeconium: Lobspruch, ditséret. Nagwetsé Chwáloreči nekomu priwlastňowat: maximam laudem (maximas laudes) tribuere alicui, Jemanden die größten Lobsprüche beilegen, valakit igen meg ditsérni, magasztalni.

Chwálorečňička, i, f. laudatrix, cis, f. die Lobrednerinn, ditsérőné, magasztalóné. *Syn.* Chwalitelka.

Chwálorečňík, a, m. laudator, is, m. encomiastes, encomiasta, panegyrista *Sidon*, *ae*, m. Lobredner, ditsérő, magasztaló. *Syn.* Chwalitel.

Chwálospew, u, m. cantio laudativa (continens laudes) hymnus, i, m. der Lobgesang, das Loblied: ditséret-ének. *Syn.* chwální Spew. 2) carmen laudativum (continens laudes): das Lobgedicht, ditséret vers. *Syn.* chwálné Werse.

Chwálospis, u, m. laudatio scripta, scriptum laudes continens, libellus panegyricus: die Lobschrift, irott ditséret.

Chwat, u, m. raptus, us, m. *Tacit.* der Raub, das Rauben, Entführen, die Entführung: ragadás, el-ragadás, el-kapás. *Syn.* Chmat. Chwat (Odweseňí, Odwod) Panni (pannenki): raptus virginis *Cic.* Entführung der Jungfer, erőszakos el-kapása valamelly leánynak. *Pár. Páp.* 2) v. Chwátáňí.

Chwatač, a, m. captor, direptor, is, m. Rauber, Entführer, der an sich reißt oder zieht: ragadó, ragadozó, el-ragadó, kapó, el-kapó.

Chwatačka, i, f. captrix, raptrix, direptrix, cis, f. die Räuberinn, Entführerinn: ragadóné, kapóné, ragadozóné, el-ragadóné, kapóné, el-kapóné. 2) v. Chwátáňí.

chwátaní, á, é, *p. c.* raptus, direptus, a, um: gerafft, gerapst, el-ragadtt, el-ragadttatott, el-kapatott, el-kapattatott. *Syn.* chwatnutí, uchiteňí habaní.

Chwátáňí, á, n. raptus, captus, us, m. rapina, captura, ae, f. direptio, nis, f. das Raffen, Rauben, Entführen: ragadás, erövel való el-vétel, el-ragadás, el-kapás *Syn.* Chwat, Chwatačka, Chwatnu-

tnukí, Uchitení, Zabání. 2) helluatio, heluatio, ingurgitatio, lurcatio: Ueberladung, mit Fressen, oder Saufen, zabálás, zabálódás, meg zabálás. *Syn.* Chlemtání, Obgedení, Ožrání. 3) ingurgitatio, ingestio: Hineinstürzung, mohon evés. *Syn.* hltání Chlemtání. *boh.* v. Náhlení, Náhliwost, Ponáhlání, Pospíchání, Pospesnost.

chwátat, tal, cem, (tam) V. I. *imp.* tag: rapere, diripere, obripere, corripere: raffen, rappsen, rauben, entreißen, entführen, hurtig wegnehmen, wegreißen: ragadni, el-ragadni, el-kapni, erövel el-vonni, el-vonszani (szom). *Syn.* chwatnút, uchitit, habat. Penaze chwátali: pecunias diripiebant, sie haben das Geld gerauffst, el-ragadták a' pénzt. — 2) heluari, se ingurgitare, se multo esu, *vel* potu onerare: sich überladen mit Fressen, oder Saufen: zabálódni, (dom) zabálni (lok), meg-zabálni. *Syn.* obgest sa, ožrat sa, chlemtat. — 3) intro praecipitare (impellere) in se ingurgitare (ingerere) avide comedere, vorare: hinein stürzen, mohon enni. *Syn.* chlemtat, hltat.

† chwátati, al, ám, v. nahlit, pospíchat, ponahlat sa.

Chwátáwání, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chwátáwat, al, ám: *freq. ex* chwátat.

chwátawe *adv.* rapaciter, raffend, räuberisch, schnell, oder gern ergreiffend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozva.

† chwátaw'e *adv.* v. nahle, nahliwe, pospesňe.

chwátawí, á, é, *adj.* rapax, cis, raffend, räuberisch, schnell, oder gern ergreiffend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozó, el-ragadó, el-kapó. 2) *boh.* v. náhlí, nahliwí, pospesn'.

Chwátawost, i, f. rapacitas, tis, f. *Cic.* die Raubbegierde, räuberische Betragen: ragadozóság. 2) *boh.* v. Náhlost, Náhliwost', Pospesnost.

chwatnút, tnul, (tel) tňem, V. I. *imp.* tňi, de *uno actu:* v. chwatat 2) v. chmatnút.

chwatnutí, á, é, *p. c.* v. chwataní 2) v. chmatnutí.

Chwatnutí, á, n. v. Chwátání. 2) v. Chmatnutí.

Chwíla, i, f. tempus, oris, n. spatium, intervallum, punctum temporis: eine Weile, eine Zeit, idö, idönek közi. *Syn.* Čas, *boh.* Chwíle. Dlúhá (Weliká) Chwíla longum tempus, otium altum: eine lange Weile, jó (nagy) idö. Dobrá Chwíla gest, že: non parum temporis est, quod: eine hübsche Weile ists, daß: nem kevés ideje, hogy. Malá Chwíla v. Chwílka. Nekteru Chwíku: per aliquod tempus, aliquandiu: eine Weile, eine Zeit lang: Egyideig. Nekterá Chwíla gest: aliquantum temporis est, eine ziemliche Weile ists, jó idö tölt el. Dlúhu Chwílu po Smrti: multo (longe) post mortem: eine lange Weile nach dem Tode, z. B. hörte ich: sok idö múlva, halála után. Dlúhú Chwílu potom: post longum tempus, multo (longe) post: eine lange Weile hernach, über eine lange Weile, nach einer langen Weile: hoszszú idö múlva. Gá bich proti wám na Roči wisel, kedbich wedel, kteru Chwílu: curru vobis obviam veherer, si sci-

scirem, quo tempore venturi sitis: ich führe euch entgegen, wenn ich die Zeit wüßte: kotsival elejtek be mennék, ha tudnám, melly tájban jöttök. On ge geďnu Chwílu tak, druhu tak: nunc est talis, nunc alius. Omnium horarum homo: er ist bald so, bald so: most illyen, most amollyan. Ö minden órában változik. Na tu Chwílu: tantisper, so lange, tsak addig az ideig. Po maleg Chwíli: v. po Chwílce. Po Chwíli: post moram, nach einer Weile, immer weil: kis (rövid) idö múlva. Po nektereg Chwíle: aliquanto post, eine ziemliche Weile hernach, egy kevessel (valamivel) azután. Za malu Chwílu, v. za Chwílku. 2) otium, tempus: Weile, Zeit: idö, üdö-üresség. *Syn.* Čas, Prázdnost. Chwíle dost (Času Hognost): otii abundantia, viel Zeit, und Weile: elég idö. Mal sem Chwíle k Písáňú: otium mihi erat scribendi (ad scribendum); ich hatte wohl Weile zu schreiben, volt idöm irni. Nemám Chwíke; nemám Času, aňi na Chwílku neňi sem bez Práce: vacui temporis nihil habeo, ich habe keine übrige Zeit, semmi ürességem (idöm) nintsen. Chwílu (*boh.* na Chwíli) si dać: sumere sibi tempus, sich die Weile (Zeit), nehmen, idöt adni (venni) magának. — Gestliže Chwílu máš (gestliši bez Práce)? si es animo vacuo, et soluto? wenn du eine Weile, und Zeit hast? ha nintsen dolgod? ha idöd vagyon? Pristan (zastaw) sa unáš, buďešli mať Chwílu (*boh.* po Chwíli): veni ad nos, si (tibi) vacaverit: halte dich bei uns auf, wenn (wofern) du wirst Zeit haben: jöjj hozzánk, ha idöd lészen (ha reá érsz) Až buďem mať Chwílu, učiňím; po Chwíli urobím: per otium faciam, mit guter Weile will ich es thun (machen), ha idöm lesz arra, meg tselekszem. Keď wetšu Chwílu (wetší Čas) mať buďem: cum plus otii nactus fuero, da ich mehr der Weile werde haben, midön több idöm (ürességem) lészen reá. Dlúhu Chwílu mať: otiosum esse, otiari: lange Weile haben, idejének (ürességének) lenni. Dlúhu Chwílu potrebowať, strawiť: otium consumere, lange Weile zubringen, hoszszú idöt el-töltetni. Dlúhu Chwílu (dlúhí Čas) zaháňať; zabawowať sa: fallere tempus (otium): sich die lange Weile vertreiben, a' hoszszú üdöt mulatsággal tölteni. — Od dlúheg Chwíle: prae otio, vor langen Weile: idönek hoszszasága miatt. Od dlúheg Chwíle hinúť: otio tabescere, vor langer Weile vergehen, dolgatlanság miátt el-puhúlni. — Pre dlúhu Chwílu: temporis fallendi causa, für die lange Weile, zum Zeitvertreib; um sich die Zeit zu vertreiben: mulatságnak kedviért. Ne pre dlúhu Chwílu, ne z dlúheg Chwíli: non prae otio, nicht für die lange Weile, nem idönek hoszszasága miatt. — 2) mora, ae, f. dilatio, nis, f. die Weile, der Verzug, Aufschub: haladék, halasztás, késedelem, késés, húzás, vonás. *Syn.* Čas, Mešťáňi. Wec má Chwílu: res patitur (admittit) moram, die Sache hat Weile, lehet a' dologgal késni.

Chwíl-

Chwílčička, i, f. *dem.* ex Chwílečka.

† Chwíle, f. v. Chwíla.

Chwílečka, i, f. *dem.* ex Chwílka.

Chwílení, á, n. mora, ae, f. commoratio, nis, f. das Verweilen, die Verweilung: késedelem, késés, mulatozás, mulatás. *Syn.* Bawení, Meskání.

chwíliť, il, ím, V. I. chwil, moras trahere, morari, commorari: weilen, verweilen: késödni, késni, mulatozni, mulatni. *Syn.* bawiť sa, meskať.

Chwílka, i, f. tempus, oris, n. paululum temporis, tantisper, paulisper, aliquantisper, parumper: das Weilchen, eine kleine Weile (Zeit): kis (rövid) idő, idötske. *Syn.* Chwílčička, Chwílečka. Chwílku čekať: parumper (paulisper, aliquantisper, paululum temporis) exspectare: eine kleine Weile warten: egy kevés ideig várni, várakozni. Možeš isť o Chwílku skoreg, časnegseg (*boh.* dříwegi): potes paulo citius ire, du kannst ein wenig früher gehen, kevessé hamarább mehetsz. — Čo ako gá sem tu porád? gá sem tu Chwílku: adsidue ne hic ad sum? ego tantum interdum hic adsum: bin ich den beständig hier? ich bin ja nur zuweilen hier: hát mindenkor itt vagyok-én? én tsak néha, és ritkán vagyok itt: Nekdibich tak spal Chwílku, a hneď zaś nič: interdum dormito paululum, et mox somnus abit: zuweilen schläfert mich ein wenig, und gleich wieder nicht: néha alhatnám egy kis ideig, de azonnal el-envészik az álmom. Wčera ma bolela celí Ďeň hlawa, a dneś len Chwílkami: heri tota die mihi caput doluit, hodie interdum: gestern habe ich den ganzen Tag Kopfschmerzen gehabt, heute nur zuweilen: tegnap egész nap fáj vala a fajem, ma tsak néha, hibe hóba. — Po Chwílce *a*) paulo post, post breve tempus: über eine kleine Weile, eine kleine Weile: mindgyárt azután, rövid idő mulva. *b*) v. Za Chwílku. Dáwno išel? R. Pred Chwílku: diu est cum ivit? R. haud diu: ist er schon lange gegangen? R. unlängst: régen ment-el? R. nem régen. Za Chwílku: *a*) intra exiguum tempus, in einer kleiner Weile: rövid idő alatt. *b*) paulo post: bald darauf, nem sokára. On prišel za malu Chwílku zaś: ille mox rediit, er kam bald wieder, azonnal viszsza tért. Wšak on nezmrzne za tu Chwílku: non illico frigore peribit, er wird ja nicht gleich erfrieren: meg nem fagy azon rövid idő alatt.

Chwíšť, u, m. v. Drišť.

Chwíšťač, a, m. v. Drišťač, Seri plánka, Stalo.

Chwíšťačka, i, f. v. Drišťačka.

chwíštaní, á, é, *p. c.* v. drištaní.

Chwíšťání, á, n. v. Drišťaní.

chwíšťať, tal, šcem (tám) V. I. *imp.* tag ej šči: v. drištať.

Chwíšťáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chwíšťáwať, al, ám, *freq. ex* chwíšťať.

Chwog, e, f. frondes abiegnae, piceae, et pineae: grünes Reis von Tannen, Rothtannen, und Kiefern: fenyő-fa ágai. *Syn.* Chwogí, Chwogina.

Chwogí, á, n. *idem.*

Chwogina, i, f. *idem.*

Chwo-

Chwogisko, a, n. *contemt. et exagger ex* Chwog.

Chwogka, i, f. Zelina tithymalus, et tihymallus, i, m. et f. tithymalon, i, n. *Plin. H. N. Colum.* lactaria, esula, ae, f. Euphorbia Cyparissias Linn. die Wolfsmilch, ebtéj. *Syn.* Wlčé mléko. 2) Stromček, Kríček: sabina, ae, f. herba sabina *Ovid. Plin. H. N.* Iuniperus Sabina Linn. Säbenbaum, Sadebaum: kerti tzipros-fa. *Syn.* klásterská Chwogka.

Chwogowí, á, é, *adj.* frondeus, a, um: e frondibus abiegnis, piceis, pineis: aus grünnen Reis, von Tannen Rothtannen, und Kiefern: fenyö-fa ágaiból való. Chwogowé Drewo: *a*) i. e. Gedlina: lignum abiegnum: Tannenholz: fenyö-fa. *b*) i. e. Borowina: lignum piceum, Fichtenholz, szurkos-fa. *c*) i. e. Smrečina: lignum pineum: Kiefernholz, fenyó-fa.

Chwogsčisčko, a, n. v. Ometlo, Pometlo.

Chwogsčisčo, a, et aka, n. v. Metla.

† **Chwogsčisče**, n. *idem.*

Chwost, u, et a, m. cauda (coda), ae, f. der Schwanz, Schweif: fark. *Syn.* Mrdas, Ocas. — Konskí Chwost: *a*) cauda equi, Roßschweif, ló fark. *b*) Zelina: v. Praslička. — Misací Chwost: *a*) cauda murina (muris), Mauseschwanz, egér fark. *b*) Zelina: *vide* Rebríček, *boh.* Ržebříček. — Wolowí Chwost: *a*) cauda bovis, Ochsenschwanz, ökör fark *b*) Zelina: verbascum, albucum, i, n. et albucus, verbascum thapsus Linn. Königskerze, das Wollkraut: ökör fark-fü, ökör fark koró *Par. Pap.* — **Chwost na Lísku** (o Lísče) swedčí: cauda de vulpe testatur, er ist ein rechter Vogel in dieses Nest, ki tetszik szeg a' zsákból. Každá Líska swog Chwost chwálí: v. chwálik.

Chwosteček, čku, et čka, m. *dem. ex seq. Syn.* Chwosťíček.

Chwostek, stku, et stka, m. *dem.* caudula (codula), ae, f. das Schwänzchen, Schwänzlein Schweifchen, Schweiflein, ein kleiner Schwanz (Schweif): farkotska. kis fark. *Syn.* Chwosťík, Ocásek.

Chwosťíček, čku, et a, *dem. ex seq.* v. Chwosteček.

Chwosťík, u, et a, m. *dem.* v. Chwostek.

† **Chwosčisče**, n. v. Metla.

† **Chwosčistko**, a, n. v. Ometlo, Ometlo, Pometlo.

či, *conj.* an, vel, aut: oder, vagy, avagy. *Syn.* neb. Budeš uš wečerať, či ešče ne? iamne vis coenare, an serius? willst du schon zu Nacht speisen, oder nicht? fogsz immár vatsorálni, vagy késöbben? Nešli, ale, či ne? vadisne, an non? gehst du denn, oder nicht? vallyon mégy (mész)-é, vagy nem? Kíchals, či sa mi to len tak zdá? sternutastine, an videbaris mihi sternutare? hast du geniest, oder kam es mir nur so vor? prüszszentettél-é, vagy tsak nékem ugy tetszett (látszatott)? Prišeli, či ne? venietne, an non? wird er kommen, oder nicht? el-fog-é jönni, vagy nem? Dobreli, či ne? nič náš do tebo neňí: recte, an secus? nihil ad nos: es sey recht, oder unrecht? das geht uns nicht an: jól, vagy roszszúl? semmi gondunk reá, semmi közünk hozzá. **N. B.** *In hac significatione conjunctio-*

ctioni či, *frequentissime* li, adiungi solet. Pozorug le-pšeglige zostať, čili preč ísť' (odísť')? vide, utrum sit aequius manere, an abire? sieh, ob es rathsamer seye, da bleiben, oder zu gehen? lássadd, ha jobb-é itt maradni, hogy sem el-menni? 2) či - či: seu-seu, sive - sive, sive seu, seu-aut: oder es mag entweder z. B. liegen oder (brechen): akár-akár. *Syn.* bár, buďto, neb, čibi. Či spí, či ge hore (či bedlí): sive dormit, sive vigilat: er mag wachen, oder schlafen: akár aludgyék, akár nem. Či zostanú, či pogdú: seu maneant, seu proficiscantur *Caes* sie möchten bleiben, oder fortreisen (weggehen): akár maradgyanak, akár el-mennyenek.

čí, čigá (*contr.* čá), čige (*contra.* čé) *pron.* cuius, wessen, kié. Gá sem sa nepítal, čí ge: non interrogavi cuius esset: ich fragte nicht, wenn er gehörte: nem tudakoztam (kérdeztem) kié volna, kié légyen.

† cí, *indeclin. idem.*

číba! *vox canem abigens* (*propellens*): apage! weg! tsiba! kutyát üző - szó. *Syn.* čibe coki. Číba Bunďáš!

čibe, *idem.*

Cibéba, i, f. *Plur. Nom.* Cibébi, *gen.* beb: uva passa (cubeba), carpesium, i, n. die Rosine Cubebe: töpött (malo za) szölő, tzibébi. *Syn.* Cibébla *vulg.* Kubeba. *boh.* Rozina.

Cibébla, i, f. idem.

čibi *conj. Sing.* 1-*ma* pers. čibich et čibišem, 2-*da* čibiši et čibiš, 3-*tia* čibi, *Plur.* 1-*ma* pers. čibišme, 2-*da* čibište, 3-*tia* čibi; *construitur tantum cum poaeterito: v.* či. Skuš (probug), čibi ti dal: tenta (experire), num tibi daturus esset: mache einen Versuch, ob er dir geben wollte: próbáldd, adna-é. Keď bich len mal Wodu, čibi bola čerstwá, či ne? oto bich ne prám dbal: modo aqvam haberem, recensne, vel tepida foret? non multum curarem: wenn ich nur ein Wasser hätte, es möchte schon frisch, oder warm seyn? daran wollte ich mich nicht viel aufhalten: tsak vizem volna, fris-é, vagy lagy meleg? azzal nem sokat gondolnék, törődnék.

Cibula, i, f. caepa (cepa), ae, f. et caepe (cepe), *indecl. Ovid. Hor. Cels.* Allium Cepa Linn. die Zwiebel (Zwiefel), vörös hagyma. *Syn.* Cebula, *boh.* Cibule. — Morská Cibula: scilla (squilla), ae, f. *Plin. His. N.* scilla maritima Linn. Meerzwiebel, tengeri veres hagyma, kigyó hagyma. Morsteg Cibuli koreň: radix scyllae marinae, Meerzwiebelwurzel, tengeri veres gyökér. M. C. octowí Mad: oximel scylliticum, Meerzwiebelsaft, tengeri veres hagymás etzetes méz. — Wlčá Cibula: v. Pažítka. Zwazek Cibuli (cibulowí): mallo ceparum, Zwiebelband, veres hagyma rojtya. *Prov.* Wižigeš, bár sa mu Cibulu gesť' buďeš: vivus fueris, vel caepe solum accipies *Zenod.* E re pusilla magnam opinionem consequeris: auch durch eine kleine Sache wirst du gelangen zu einer grossen Ehre: el-élsz, ha tsak veres hagymával ilsz - is. Polná Cibula: bulbus, i, m. et ornithogalum, i, n. *Linn.* ornithogale, es, f. *Plin. His. N.* Hühnermilch, Vogelmilch, Feldzwiebel: vad hagyma *Par. Pdp.*

Pap. madár téj-fü. *Syn.* zemſkí Orech, Ptačé neb ſlepačé Mléko.
Cibulár, a, m. negotiator ceparius, Zwiebelhändler, veres hagyma áros. *Syn.* Cebulár, Cebulkár, Cibulkár.
† Cibulář, e, m. idem.
cibulárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis cepariae, der Zwiebelhändlerinn gehörig, veres hagyma árosnéé. *Syn.* cebulárčin, cebulkárčin, cibulkárčin.
† cibulářcin, a, o, *adj. poss.* *idem.*
Cibulárení, á, n. v. Cibulárſtwí.
cibulárik, il, ím, V. I. *imp* lar: negotiatorem ceparium esse, ein Zwiebelhändler ſeyn, veres hagymával kereskedni, veres hagyma-árosnak lenni. *Syn.* cebulárik, cebulkárik, cibulkárik.
Cibulárka, i, f. negotiatrix ceparia, Zwiebelhändlerinn, veres hagyma árosné. *Syn.* Cebulárka, Cebulkárka, Cibulkárka.
† Cibulářka, i, f. idem.
cibulárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris ceparii, dem Zwiebelhändler gehörig, veres hagyma árosé. *Syn.* cebulárow, cebulkárow, cibulkárow, *boh.* cibulářowic, cibulářů et růw.
cibulářowic, *adj. poss. omn. gen. idem.*
cibulárſki *adv.* more negotiatorum ceparioum, zwiebelhändleriſch, nach Art der Zwiebelhändler: veres hagyma áros módon. *Syn.* cebulárſki, cebulkárſki, cibulkárſki, pocibulárſki.
cibulárſkí, á, é, *adj.* negotiatores ceparios adtinens, die Zwiebelhändler betreffend, veres hagyma árosokat illetö. *Syn.* cebulárſkí, cebulkárſkí, cibulkárſkí.
Cibulárſtwí, á, n. negotiatio ceparia, mercimonium ceparium: der Zwiebelhandel, die Zwiebelhändlerei: veres hagymával-való kereskedés. *Syn.* Cebulárſtwí, Cebulkárſtwí, Cibulkárſtwí.
† cibulářů et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. cibulárow.
† Cibule, f. v. Cibula.
Cibulečka, i, f. *dem. ex* Cibulka.
Cibuliſco, a, n. caepina (cepina), ae, f. scilicet terra *Colum.* Zwiebelacker, Zwiebelfeld, Zwiebelland: veres hagymás föld. *Syn.* Cibuliſko.
Cibulka, i, f *dem.* caepulla, ae, f. das Zwiebellein, Zwiebelchen, eine kleine Zwiebel: veres hagymátska. *Syn.* Cebulka. 2) bulbus, i, m. Zwiebel, die runde dicke Wurzel der Zwiebelgewächſe, z. B. Tulipanen, Lilien, Narciſſen etc. tsomós fejés gyökér, mint a' fok-hagymának, vörös hagymának, tulipánynak, liliomnak.
Cibulkár, a, m. v. Cibulár.
cibulkárčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulárčin.
Cibulkárení, á, n. v. Cibulárſtwí.
cibulkárik, il, ím, V. I. *imp.* kar: v. cibulárik.
Cibulkárka, i, f. v. Cibulárka.
cibulkárow, a, e, *adj. poss.* v. cibulárow.
cibulkárſki *adv.* v. cibulárſki.
cibulkárſkí, á, é, *adj.* v. cibulárſkí.
Cibulkárſtwí, á, n. v. Cibulárſtwí.
cibulkowatí, á, é, *adj.* v. cibulowatí.
cibulkowí, á, é, *adj.* v. cibulowí.

ci=

cibulowatí, á, é, *adj.* bulbosus, a, um: Zwiebeln, habend von den Zwiebelgewächsen: tsomós fejes, mint a' hagyma. *Syn.* cebulowatí, cebulkowatí, cibulkowatí.

cibulowí, á, é, *adj.* caepinus, a, um: von Zwiebel, veres hagymás, veres hagymából-való. *Syn.* cebulowí, cebulkowí, cibulkowí. **Cibulowá Omáčka**: ius (embamna) caepinum, Zwiebelbrühe, Zwiebeltunke: veres hagymás mártogató (mártalék). 2) v. monstro-cibulowí, v. g. Koren, Mad: v. Cibula.

Cic, u, m. Zizus, i, m. zizum, i, n. *ziz dictus:* der Zitz, die feinere Art des Cattuns: tzitz karton. *Syn.* Cickartún. 2) v. Cicek.

cic, ciccic! vox cattum vocantis: die Katz ruffen, das Wort, matska hivó szó.

Cica, i, f. v. Kočka.

Cicák, a, m. puer. lactens, Säugling, szopós gyermek. *vulg.* Cecák. *boh.* Cucák. 2) subrumus (lactens, sugens) agnellus, Saugelamm, szopóbárány. 3) *contemt.* puer, ein Bube, verächtlich: szopós, gyermek *tsuf-képen. boh.* Cucák. 4) ductus urinae, *in via per equos* (*boves*) *effusae:* Zug des Urins auf dem Wege: az úton tett hoszszú húgy vonás.

cicaní, á, é, *p. c.* suctus, a, um: gesaugt, szopott, szopogatott. *vulg.* cecaní, cuclaní, *boh.* cucaní.

Cicáňí, á, n. suctio, nis. f. suctus, us. m. das Saugen, szopás, szopogatás. *vulg.* Cecáňí, Cucláňí, *boh.* Cecáňí, Cicáňí, Cucáňí, Dutmáňí, Ssáťí.

cicať, al, ám, V. I. *imp.* ag: sugere, lactere: saugen, an der Brust: szopni, szopogatni. *vulg.* cecať, cuclať, *boh.* cecati, cucati, dutmati, ssáti.

* čičať, al, ám, V. I. *imp.* ag; v. močiť, sčať.

cicatí, á, é, *adj.* mamillosus, mamillis instructus, a, um: mit der Zitze versehen, tsetses.

Cicáwáňí, á, n. *Nom Verb. ex seq.*

cicáwať, al, ám, *freq. ex* cicať.

cicawe *adv.* sugendo, suctorie: saugend, szopogatva, szopva. *vulg.* cecawe, cuclawe.

cicawí, á, é, *adj.* sugens, lactens, tis; suctorius, subrumus, a, um: saugend, szopós, tsets szopó, tsötsömős. *vulg.* cecawí, cuclawí. *boh.* cecawí, cicawí, cucawí. **Cicawé Prasa**: porcellus subrumus, Spanferkel, szopós malatz.

Cicek, cku, m. mamma, mamilla, ae, f. die Zitze, die Brust: tsets. *Syn.* Cic, Prsník, *vulg.* Cecek. *boh.* Cecek, Cic, Howadí (*vulg.* howadzí) Cicek: ruma, ae, f. uber pecorinum: das Euter eines Viehes, tölgy. Kozí Cicek: *a*) i. e. Kozí Škurák: ruma caprina, uber caprinum: Ziegeneiter, ketske tsetse. *b*) i. e. Hrozna weliké, gako kozé Cicki: bumamma, bumanima, ae, f. bumasion, nis, m. *Par. Páp.* Trauben mit großen Beeren, öreg ketske-tsetsü szölö. *c*) Zelina, i. e. císarskí Trank: chondrilla, ae, chondrille, es, et chondris, is f. et chondrillon, i, n. *Plin. H. N.* Chondrilla juncea Linn. uber caprae, ruma caprina: Kondrillenkraut, ketske tsetsü-fü, ketske-tsetse, tsászár-itala. 2) i. e. Brado-

dowička, na Prsňíku, Bombolec, Bombolček: papilla, ae, f. *in mamilla*: die Warze an der Zitze (Brust): tsetsbimbó. 3) pendulum, i, n. ein Klunker, was herab hängt: púp, tsúts, függö, tsüggö. *boh.* Cucek.

Cicer, u, m. cicer, eris, n. *Hor. Colum.* cicerula, ae, f. *Plin. H. N.* Cicer arietinum Linn. die Kicher, Kichererbse, Kickerling, eine Hülsenfrucht: tzitzer (tsitser, bagoly) borsó. *boh.* Cizrna. — Bilí Cicer, cicer album, weiße Kicher, fejér tzitzer borsó. — Cerwení Cicer, cicer rubrum, rothe Kicher, veres tzitzer borso.

Cicerek, rku, m. fluentis, is, f. fluentum, i, n. *Auson.* fluentia: ae, f. *Ammian.* fluor, is, m. *Apul.* der Fluß, Ausfluß, Stromm, das Fließen, Strömmen, häufiges Triefen (Träufeln): patak, tsurgó, szivárgó, szivárkodó, tsepegdegelö. *Syn.* Cicorek, Potok, *vulg.* Cicurek, Curek. *Instrum. sing.* Cicerkem, *plur.* Cicerkami, *contr.* Cicerki: manando, demanando; spargendo, fluendo: fließend, strömend, häufig triefend (träufelnd): szivárkodva, tsurogva. *Syn.* Cicorkem, Cicorkami, Cicorki, *vulg.* Cicurkom (-kami, -ki), Curkom (-kami, -ki), Cicerkem (-kami-ki) Tečení: manatio *Frontin.* demanatio, profluxio, nis, f. das Fließen, Ausfließen, Strömmen, häufiges Triefen (Träufeln): folyás, szivárgás, szivárkodás. *Par. Pap. Syn.* Cicorkem (*vulg.* Cicurkom, Curkom) Tečení, Cicerkání, Cicorkání, *vulg.* Cicurkání, Curkání. *Aliud est* Sičání, et Strékání 1. *Nro.* Cicerkem téct: manare (-no navi, -natum), demanare, fluere, perfluere, copiose stillare: fließen, strömmen, häufig triefen (träufeln), von etwas: folyni (folyok), szikárkodni (dom), tsepegdelni (lek), tsurogni. (tsurgok) *Par. Pap. Syn.* cicerkat, cicorkat, *vulg.* cicurkat curkat, *Aliud est* sičat, et strékat. Woda ze Studňic Cicerkem teče: manat aqua e fontibus (fontibus). das Wasser strömmt von den Quellen, patak foly a' forrásból *Par. Pap.* Woda se mňa Cicerkem teče, i. e. wšeček, mokrí (čistá, neb sama Woda) sem: permadeo, mano sudore *Cic. Lucret. Ovid.* sudorem *Plin. H. N.* ich fließe (strömme, triefe, träufle) von Schweiß, tsur viz vagyok *Par. Pap.* 2) *dem.* ex Cicer: cicerula, ae, f. eine kleine Kicher, tzitzer borsótska. 2) v. Curek, Cicurek.

Cicerkání, á, n. v. Cicerkem Tečení sub Cicerek.

cicerkat, al, ám, V. I. *imp. ag*: v. Cicerkem téct sub Cicerek.

Čich, u, m. odoratus (olfactus), ûs, m. sagacitas, tis, f. *Cic.* der Geruch, das Vermögen etwas zu riechen, Empfindsamkeit: szaglás. *Syn.* Čuch. Slúží nám k Užitku slidní Psow Čich: abutimur sagacitate canum ad utilitatem nostram, wir bedienen uns der Empfindsamkeit (des scharfen Geruchs) der Hunde, zu unserem Nutzen: a' kutyának természet szerént való éles szaglását magunk hasznára fordittyuk.

Cicha, i, f. cadurcum i, n. indumentum culcitae (culcitrae pulvinaris: die Bettziehe, Polster-

ſterzlehe: vánkos haj, dunha haj. *Syn.* Sowek.

Cickartún, u, m. v. Cic.

cickowí, á, é, *adj.* v. g. Chlapček: v. Cicák.

Cicorek, rku, m. *Instr. sing.* Cicorkem, *plur.* Cicorkami, *contr.* Cicorki, kéck: v. Cicorek.

Cicorkáňí, á, n. v. Cicerkáňí.

cicorkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cicerkať.

Cicula, i, f. vacca glabra: eine glatte Kuh: sima tehény. 2) *contemt.* v. Cifrička, Cifričkárka.

Cicuľka, i, f. *dem. ex praec.*

* Cicurek, rku, m. *Instr. sing.* Cicurkom, *plur.* Cicurkami, *contr.* Cicurki: v. Cicerek.

* Cicurkáňí, á, n. Cicerkáňí.

* cicurkač al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cicerkať.

Cicurkáwáňí, á, n. v. Curkáwáňí.

Cicwar, u, m. Zelina: Zedoaria (zadura), ae, f. santonicum: der Zitwer, Ingber: tzitzvar, vad gyömbér. *Syn.* Cicwar, planí Dumbér 2) v. cicwarowé Semeno. *Aliud est* Černobil židowſki.

cicwarowí, á, é, *adj.* zedoarium, zedoareus, a, um: von Zitwer: tzitzvarból, vad gyömbérből való. *Syn.* cicwarowí. Cicwarowé Semeno: semen zedoariae (santonici): Zitwerſame, Wurmſame, Same des Zitwers: tzitzvar, vad gyömbér magva.

Cicwor, u, m. v. Cicwar.

cicworowí, á, é, *adj.* v. cicwarowí.

† ciđen, v. cuđení.

† Ciđeňí, n. v. Cuđeňí.

† ciđiti, il, ím: v. cuđiť.

* cidzí, á, é, *adj.* v. cudzí.

* Cidzina, i, f. v. Cudzina.

* cidzokragní, á, é, *adj.* v. cudzokragní.

* Cidzolozeňí, á, n. v. Cudzolozeňí.

* cidzolozit, il, ím, v. cudzolozit.

* cidzolozni, á, é, *adj.* v. cudzolozní.

* Cidzolozňica, i, f. v. Cudzolozňica.

* Cidzolozňička, i, f. v. Cudzolozňička.

* cidzolozňicki, *adv.* v. cudzolozňicki.

* cidzolozňicki, á, é, *adj.* v. cudzolozňicki.

* Cidzolozňictwí, á, n. v. Cudzolozňictwí.

* Cidzolozňík, a, m. v. Cudzolozňík.

* Cidzolozſtwo, á, n. v. Cudzolozſtwí.

* Cidzonárod, u, m. v. Cudzí Národ.

* cidzonárodſki *adv.* v. cudzonárodſki.

* cidzonárodſkí, á, é, *adj.* v. cudzonárodſkí.

* Cidzozemec, mca, m. v. Cudzozemec.

* Cidzozemka, i, f. v. Cudzozemka.

* cidzozemſki, *adv.* v. cudzozemki.

* cidzozemſkí, á, é, *adj.* v. cudzozemſkí.

* Cidzozemſtwo, a, n. v. Cudzozemſtwí.

ciferní, á, é, *adj.* Ciferná (ſmukowá) Skatulka: dactyliotheca, cistula (scriniolum) mundi muliebris: Schmuckkäſtchen, gyürü-tok, aszszonyi ékesség-ládátskája.

Cifra, i, f. comtus (comptus) *Lucr.* cultus, ornatus, ûs, m. mundus muliebris, decus, oris, n. ornamentum, i, n. der Putz, Aufputz, Schmuck, ver-

verschönerte Gestalt, Zierde: ékssség, tzifraság, ékesítés. *Syn.* Ozdoba, Ozdobnosť, Okrasa. *Prov.* Cifra nič neplatí, ale krasí: cifra nihil valet, sed ornat: der Putz heißt nichts, doch ziert's: a' tzifraság semmit sem ér, de ékesét. 2) v. Cifrowáňí. 3) numerus, i, m. nota numeri: die Ziffer: tzifra (a' szám-vetésben), számbetű.

Cifrička, i, f. *dem. ex praec.* 2) v. Cifričkárka.

Cifričkár, a, m. trossulus *Senec.* comtulus *Hier.* ornatui nimium studens, se nimium comens: Putzsüchtiger, Schmücker, ein Stutzer, petit-maitre: betyár, hetyke, nyalka, magát igen tzifrázó (ékesétő) férfi. *Syn.* Cifrowaňec.

cifričkárčin, a, e, *adj. poss.* comtulae, trossulae: der Putzsüchtigerinn gehörig, nyalka aszszonyé (leányé).

Cifričkárka, i, f. comtula, trossula, ae, f. femina ornatui suo nimium dedita, ampullacea mulier: die Putzsüchtigerinn, die sich immer putzt, schmückt: hetyke (karikás, nyalka, tzifrálkodó) aszszony, kompódi Nemes aszszony. *Syn.* Cifrička.

cifričkárow, a, e, *adj poss.* trossuli, comtuli: dem Stutzer, (Schmücker) gehörig: hetykéé, betyáré, nyalkaé, igen tzifrálkodó (ékesgetö) férfiúé.

cifričkárski *adv.* more trossulorum, stutzermäßig, betyárossan, hetykén. nyálkán.

cifričkárskí, á, é, *adj.* trossulos adtinens, die Stutzer betreffend, bettyáros, hetyke, nyalka; betyárokat (hetykéket, nyalkákat) illető.

Cifričkárstwí, á, n. studium (cupiditas) ornatûs, comtio sui extraordinaria, exornatio nimia: die Prachtsucht, Putzsucht: betyárság, nyalkaság, tzifrálkodás.

cifrowaňe *adv.* comte (compte) *Senec.* ornate, decore, culte, munde, venuste, pulchre: geschmückt: dészessen, ékessen, tzifrán, tsinossan. *Syn.* ozdobňe.

Cifrowaňec, nca, m. v. Cifričkár.

cifrowaní, á, é, *p. c.* comtus, (comptus) ornatus, exornatus, decoratus, decorus, venustus, cultus, a, um: geschmückt, aufgebutzt: díszes, tzifra, tsinos, fel-ékesittetett, tzifrázott, dészesittetett. *Syn.* krášení, ozdobowaňí. Cifrowaní Stôl: abacus (mensa) *elegantior*, Putztisch, tzifra (tsinos) asztal. — Cifrowaná (parádná) Izba: cubiculum ad ornatum (pompam), Putzstube, tzifra (parádés) szoba.

Cifrowáňí, á, n. cultus, comptus), ornatus, decoratus, ûs, m. decoratio, ornatio, venustatio, exornatio, (comtio), nis, f. das Putzen, Schmücken, die Schmückung: diszesítés, ékesítés, szépítés, tzifrázás, tsinosítás. *Syn.* Krášení, Ozdobowáňí.

cifrowať, rowal, rugem, V. I. rug: comere *Cic. Tacit.* ornare, exornare, decorare, venustare: putzen, schmücken, dészesitenì, ékesíteni, szépíteni, tsinosítani, tsinogatni, tsifrázni. 2) saltare, de puellis: tanzen, von Frauenzimmern: tántzolni, a' tántzban, tzifrán vetni (fordítani) a' lábait, *a' fejér népröl. II. rec.* cifrowať sa: se comere. (ornare. exornare, decorare, venustare): sich putzen (schmücken, aufputzen): dészesiteni,

(éke-

(ékesíteni, szépiteni, tzifrázni) magát. *Syn.* Kráſit, (ozdobowat) ſa. Celí D'eň nič nerobí, len ſa wždi ciſtuge: integram diem comtui (cultui corporis sui) impendit, den ganzen Tag puzt ſie ſich, egész napot a' tzifrázásban tölti.

Ciſtowáwáňí, á, *Nom. Verb. ex seq.*

ciſtowáwat, al, ám, *freq. ex* ciſtowat. *II. rec.* ciſtowáwat ſa: *freq. ex* ciſtowat ſa.

Ciſtowňička, i, f. effectrix rerum ad ornatum muliebrem pertinentium: Putzmacherinn, tzifrázóné.

Cigáň, a, m. attigarus, zingarus (cingarus) i, m: Zigeuner: tzigány. *boh.* Cikán. 2) mendax, fallax, cis, m. Lügner, hazug. *Syn.* Luhar. Wſeobecní Cigáň, canalicola, ein bekannter Weltlügner, piatz hazugja. *Par. Pap.* Cigánem bit: v. cigáňit. Nech ſem Cigáň, geſtli (keď): mentior, si: ich will ein Lügner ſeyn, wenn: hazug legyek, ha. Rád Cigánem zoſtaňem: facile personam mendacis sustineo; facile sim mendax: ich will gern ein Lügner ſeyn (gelogen haben): örömest hazug maradok. v. luhat. 3) nomen canis, ein Hundsname, kutya neve.

Cigánča, ata, n. *Plur. Nom.* ata: infans zingaricus, ein Zigeunerkind, tzigány gyermek, rajkó, purdi. *Syn.* cigánſké D'éta. *Prov.* J Cigánča ge ſwég Materi wzácné (milé): quisque suum diligit. Suum cuique carum: jedes Kind, hat die Mutter lieb: a' bénna rajkó-is kedves az annyának: Kiki a' magáét kedveli (szereti).

cigánčin, a, e, *adj. poss.* zingarae, attigarae: der Zigeunerinn gehörig: tzigány aszszonyé, tzigányéé.

Cigánek, nka, m. *dem. ex* Cigán. *boh.* Cikánek.

cigáneni, á, é, *p. c.* mendaciter dictus, a, um: gelogen, hazudott. *Syn.* luhaní, ſcigáňení, zluhaní.

Cigáňení, á, n. mendacium, dictio mendacii: das Lügen: hazugság, hazudozás. *Syn.* Cigánſtwé, Luháňí, Scigáňení, Zluháňí, Zacigáňení.

cigáňit, il, ím, V. I. *imp.* cigáň. mentiri mendacium dicere: lügen, nicht wahr reden: hazudni, hazudozni. *Syn.* luhat, zluhat, zacigáňit, ſcigáňit. *Prov.* Zdaleka priſlému ſlobodа cigáňit: plurima narrabat figmenta simillima veris, Fremdlingen iſt erlaubt zu lügen, meszszünnen jöttnek szabad hazudni. 2) mentiri, fallere, verbis non stare: lügen, nicht Wort halten, hintergehen, trügen: szavat meg nem tartani, meg-tsalni, hazudni.

Cigáňiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cigáňiwat, al, ám, *freq. ex* cigáňit.

Cigánka, i, f. attigara, zingara (cingara) ae, f. Zigeunerinn: tzigányné, tzigány aszszony. *boh.* Cikánka. 2) mendax, (fallax) femina, deceptrix: Lügnerinn. hazug aszszony. *Syn.* Luhačka.

cigáňow, a, e, *adj. poss.* attigari, zingari: den Zigeuner gehörig, tzigányé.

Cigáňowáňí, á, n. vagatio (migratio, circumvagatio) more zingarorum, das Herumſchweifen nach Art der Zigeuner: tzigány módra való hordozkodás,

dás, helyröl helyre-való által költözködés. *Syn.* cigánſke Preſkehowáňí, Prenáſáňí *boh.* Cikanowáňí.

ciğaňowat ſa, nowal ſa, ňugem ſa V. I. *imp.* nug ſa: vagari (circumvagari, migrare) more zingarorum: herumſchweifen, wie die Zigeuner, hin und her ſchweifen, bald hier, bald dort ſeyn: tzigány módon hordozkodni, egy helyröl másra által költözködni. *Syn.* pociğánſki preſtěhowat (prenáſat) ſa. *boh.* cikanowati ſe.

ciğánſki *adv.* zingarice, attigarice: zigeuneriſch, tzigányúl, tzigány módon. *Syn.* pociğánſki. 2) mendaciter, falso: lügenhaft, lügneriſch: hazugon, hazudva, hazudozva. *Syn.* luharſki, lužiwe, luhawe.

ciğánſkí, á, é, *adj.* attigaricus, a, um: zigeuneriſch, tzigányi. 2) mendax, fallax, cis, falsus, a, um: lügenhaft, lügneriſch, falſch, erlogen: hazug, hazudozó. *Syn.* luharſkí, luhawí, lužiwí. 3) mendax, propensus ad mendacium: lügenhaft, gern oder oft lügend: hazugságos, hazugsághoz hajlandó.

Ciğánſtwí, á, n. mendacium, i, n. dictio mendacii: der Lug, die Lüge, das Lügen: hazugság. *Syn.* Luháňí, Luž, Luharſtwí. To ge Ciğánſtwí: hoc est mendaciter (false) dictum, das iſt gelogen, ez hazugság. Na Ciğánſtwé ſa dat: *a*) operam dare mentiendo, ſich aufs Lügen legen; ſich des Lügens befleißigen: hazugságra adni magát. *b*) ope mendacii uti: ſich der Lügen zum Schutze bedienen: Nekoho w Ciğánſtwé pohledáwat, aliquem mendacii arguere, Jemanden der Lügen beſchuldigen, hazudtát mondani valakinek, hazuttólni valakit *Par. Páp.*

Ciğánſtwo, a, n. *collect.* gens zingara, zingari, orum, m. pl. das zigeuner Geſchlecht, die Zigeuner: tzigányság, tzigányok, tzigány nemzet. *Syn.* ciğánſkí Lud (Národ).

Čihač, a, m. inhiator, inhians, imminens (cupidus) rei: der Nachtſtreber, Nachtrachter: valamit igen kévánó, valamire vágyó (vágyodó), reá-ásító, valamin kapó. *Syn.* Chtiwec, Tužebník, Tužitel. 2) v. Čihar.

čihaččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Čihačka, i, f. inhiatrix, inhians, imminens (cupida) rei: die Nachſtreberinn, Nachtrachterinn: valamin kapó (valamire ásító valamit igen kévánó) asszony. 2) v. Čiharka.

čihačow, a, e, *adj. poss. ex* Čihač.

Čihadlo, a, n. area aucupatorum, Vogelherd, madarászóhely. 2) v. Čížba.

Čiháňí, á, n. exspectatio praestolatio: das Paſſen, Warten: lesés, várás, várakozás. *Syn.* Čekáňí Očekáwáňí. 2) insidiae, arum, f. speculatio, observatio, nis, f. subsessa; praestolatio insidiosa: die Lauer, das Lauern, Paſſen, Nachſtellen, Nachſtellung: orozás, les, lesés, leselkedés, leseskedés *Par. Páp. Syn.* Stíháňí, Strihnutí. 3) v. Čížba. 4) inhiatio, nis, f. studium (cupiditas) rei: das Nachſtreben, Nachtrachten, die Nachſtrebung, Nachtrachtung: reáásítás, ásítozás, kivánság, valamin kapás, valaminek kívánása.

Čihar, a, m. praestolator, exspectator, is, m. Warten, Paſ-

Passer: lesö, váró, várakozó. *Syn.* Čekatel, Očekáwatel. 2) insidiator, speculator, observator, insidiosus praestolator, is, m. Lauerer, der lauert, Nachsteller: lesö, leselkedö, leseskedö, orozó. *Syn.* Postrechowník, Strahowník. 3) auceps, ipis, m. Vogelfänger, Vogelsteller, Vogler: madarász. *Syn.* Ptačník. 4) v. Čihač.

† Čihač, e, m. idem.

čihačin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Čihačka, i, f. praestolatrix, exspectatrix, icis, f. die Warterinn, Passerinn, die paßt auf Jemanden, oder etwas: lesöné, váróné, várakozóné. *Syn.* Čekatelka, Očekáwatelka. 2) observatrix, speculatrix, insidiosa praestolatrix, insidiatrix, cis, f. die Lauererinn, Nachstellerinn: lesöné, leselkedöné, leseskedöné. *Syn.* Postrewníčka, Strahowníčka. 3) aucupatrix, captatrix, cis, f. Vogelfängerinn, Vogelstellerinn: madarászné. *Syn.* Ptačníčka.

čihačow, a, e, *adj. poss. ex* Čihač.

čihačsky *adv.* aucupatiorie, nach Art der Vögelfänger, madarász módon. *Syn.* ptačnícky, *boh.* čihačsky.

čihačský, á, é, *adj.* aucupatorius, a, um; aucupalis, e: zum Vogelfange dienlich, gehörig: madarászáshoz, való. *Syn.* ptačnícký, *boh.* čihačský.

číhač, al, ám, V. I. *imp.* ag: exspectare, praestolari, operiri: warten, passen: lesni, várni valakit, valamit; várakozni, valakire, valamire. *Syn.* čekač, čekáwač, očekáwač, wihlédač. Číhač na Užitek: emolumento inhiare, seinem Vortheil (seinen Nutzen) suchen, hasznot várni, hajhászni, keresni. 2) insidiari, insidias struere alicui, speculari, insidiose praestolari, observare aliquem (rem): lauern, passen auf Jemanden (etwas), auf der Lauer seyn, nachstellen: lesni, leselkedni, leseskedni, orozni (zok) *Syn.* strécť, strébnúť, stribnúť, na Postrézce biť. Na ňekoho lesťiwe (podwodňe) číhač, pasť; gemu Osidla klásť, strogiť: insidiari, ponere insidias alicui: auf Jemanden passen, einen lauern: valakire lesekedni. — 3) Číhač na Ptáki: avibus laqueos struere, aucupari, aves capere: auf die Vogel passen, Vogel fangen, Vögel stellen: tört vetni a' madaraknak, madarászni, madarakat fogni. *Syn.* Ptákow chitač. — 4) Chitač na nečo: appetere rem, imminere (studere) rei, inhiare rei *Senec.* inhiare rem *Plaut. Virg.* nach etwas begierig trachten, streben, valamit kévánni, valamire ásítani, valamin kapni. *Syn.* po ňečem túžiť, ňečo žádač, na ňečo isť.

Číháwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

číháwač, al, ám, *freq. ex* číhač.

† Cihelna, i, f. v. Čehelna.

† cihelní, á, é, *adj.* v. čehelní.

† cihelňí, *adj. omn. gen.* v. čehelňí.

čihí, i. e. k sebe: sinistorsum, links, hozzád.

† Cihla, i, f. v. Čehla.

† Cichlář, e, m. v. Čehlář.

† cichlářčin, a, o, *adj. poss.* v. čehlářčin.

† Cihlářeňí, n. v. Čehlářeňí.

† cihlářiti, il, ím: v. čehlářiť.

† Cihlářka, i, f. v. Čehlářka.

† Cihlařowáňí, n. v. Tehlárowáňí.
† cihlařowati, owal, ugi (u): v. tehlarowat.
† cihlářowic, *adj. poss. omn. gen.* v. tehlárow.
† cihlárſki *adv.* v. tehlárſki.
† cihlářſkí, á, é, *adj.* v. tehlárſkí.
† Cihlářſtwí, n. v. Ťehlárſtwí.
† číhlářů, et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. tehlárow.
† Cihlička, i, f. v. Tehlička.
Čik, a, m. Kibička: fluta *Varr.* lampetra, muraenula *Hieron.*} pecilias (poecilias), ae, f. lacertus *Plin. H. N.* Cobitis fossilis Linn. eine Schicke, tsík. *Croatice* Csihor. *Aliud est* Úhor morſkí.
† Cikán, a, m. v. Cigáň.
† Cikánek, nka, m. v. Cigánek.
* Cikáňí, á, n. v. Močeňí, Sčaňí.
† Cikánka, i, f. v. Cigánka.
† cikanowati, ſe, owal ſe, ugi (u) ſe: v. ciganowat ſa.
* cikat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. močit, ſčat.
* Cikoria, i, f. v. Čekanka.
* Cikúta, i, f. v. Bolehlaw.
Cil, a, m. meta, ae, f. scopus, i, m. centrum, i, n. das Ziel, das, wornach man ſchieſst, läuft, wirft etc. tárgy, tzél. *Syn.* Proſtredek. *vulg.* Centrum. Cíl (do Cílu) trefit: ferire scopum *Fest.* tangere metam: das Ziel treffen, erreichen: a' tzéltmeg ütni, el-érni. Cíl poblúdit: aberrare a scopo, non ferire scopum: das Ziel verfehlen, el-esni tzéllyától, a' tzélt el-véteni. 2) meta, ae, f. terminus, modus, i, m. finis, ium m. pl. das Ziel, die Gränze, die Maſs: határ, vég, tzél, vége (módgya) valaminek. *Syn.* Medza, Míra Spóſob. Cíl prekročit: transire (excedere) fines terminum, modum: das Ziel überſchreiten, z. B. im Trinken, übers Ziel gehen: határán kivül hágni, kivül lépni a' határon. Cíl, a míru položit, uſtanowit: terminum (terminos, modum) constituere: pangere terminos: Ziel, und Maſs ſetzen, határt vetni, és módot szabni, határ követ hanyni (tenni). Wiſe Cílu: supra modum: übers Ziel: feletébb, mód nélkül, módon kivül. — 3) groma (grama) ae, f. *Fest.* das Ziel, Werkzeug, die Felder zu meſſen, der Feldmeſszeug: föld mérték, út-mérö (út-jegyzö) eszköz. *Syn.* Zem, neb Čeſtu wimeráwací Náſtrog. — 4) propositum, Consilium, intentum, i, n. scopus, i, m. finis, is, m. intentio, nis, f. das Ziel, der Zweck, Endzweck, die Abſicht: szandék tzél, tárgy, vég. *Syn.* konec, Miſel, Predſawzatí, Umiſel. Wſecko kgeď nému Cílu, a Koncuřídit, zmerowat, iſtí we wſeckích Wecech Umiſel mat: ad finem aliquem referre omnia, alles zu einem Ziele, und Ende richten; in allen eine gewiſſe Abſicht haben: Mindeneket bizonyos tzélra intézni. Swog Cíl obſáhnúť: consequi propositum, ſein Ziel erreichen, fel-tett tzéllyát, szándékát el-érni. Cíl neobdržat (neobſáhnúť): aberrare a proposito, non consequi propositum:, ſein Ziel verfehlen, meszsze esni szándékától. *Prov.* Cíl twog Nebe nech ge, ne Zem: non terrena, sed coelestia specta (pro fine, scopo habe: dein Ziel hienieden iſt nicht die Erde, ſondern der Himmel: Ne a földieket, hanem a' Menyeiket keres-

ressedd. 5) finis, terminus, modus: Ziel, das Ende: vég. *Syn.* Konec. K Cílu priſtúpit: ad finem pervenire, zum Ziele kommen, végére jutni, végezni. Cíl učiňit, i. e. dokončit: finem, (modum) statuere, constituere, facere, imponere: ein Ziel setzen, végit szakasztani, végére járni valaminek, el-végezni valamit.

† Cíl, e, m. idem.

čile *adv.* vivide, vivaciter, alacriter, vegete: lebhaft, friſch, hurtig: elevenen, frissen, gyorssan, serényen. *Syn.* čerſtwe rezko.

Cíleňí, á, n. collineatio, petitio, nis, f. das Zielen, die Zielung auf etwas, z. B. mit Geschoß, Worten: arányozás, tzélozás. *Syn.* Míreňí Prirownáňí.

čili, *conj.* v. či. Čilíne? aut non, oder nicht: avagy nem? Nekolko Dňí, čili Meſácow pred ſwú Smrtú, paucis antequam mortuus est, an diebus, an mensibus? wenig Tage, oder Monate, vor ſeinem Tode (ehe er geſtorben iſt), egynéhány nappal, vagy hólnappal, halála elött.

čilí, á, é, *adj.* vividus, vegetus, a, um: vivax, cis, alacer, cris, cre; recens, tis: friſch, lebhaft, hurtig: eleven, fris, gyors. *Syn.* čerſtwí, rezkí. Čilím bit: vigere, rüſtig ſeyn, frissen, eröben lenni.

cílit, il, ím, V. I. *imp.* cil, zprogú na nečo: petere rem re, collineare, dirigere: zielen, mit etwas (mit dem Gewehre) nach etwas: arányozni, tzélozni valamivel valamire. *Syn.* mírit. 2) Slowni na nekoho cílit: petere aliquem verbis, collineare dicteria in aliquem: zielen, attakiren mit Worten, Satyre, auf Jemanden: szóval valakire tzélozni, arányozni. — 3) spectare, intendere, pro scopo (fine) habere petere: zielen, etwas zur Abſicht haben, worauf Rückſicht haben: valamit tzélöl (tárgyól) venni, tárgyazni, valahová tzélozni, szándékozni. *Syn.* ſchilowat, zmerowat. Kam tedi twa Reč cílí (ſchiluge)? quorsum igitur haec tua spectat oratio? wo zielt denn hin deine Rede (dein Diſkurs)? was haſt du dabei für eine Abſicht? ugyan hová tzélozol ezen beszédeddel? Na Swornoſt (Gednotu) cílí: Concordium (ad concordiam) spectat, ſie zielt auf Einigkeit, egygyességre tzéloz. Wiďím, kam twa Odpoweď cílí (priňáleží), video, quorsum recidat responsum tuum: aus deiner Antwort merke ich wohl, wo du hin zielſt: veszem észre a' feleletedből, hová szándékozól (tzélozól): Badám (merkugem pozorugem), kam ta Reč cílí, a zmeruge: video, quo fluant hae rationes: ich merke es wohl, wo dieſe Rede hin zielt: jól tudom én hová tzéloz ez a beszéd. Ta Pichačka na mňa cílí, to mňa pichá: haec dicteria me petunt, dieſe Stichelei zielt auf mich, ez a' gúnyoló beszéd én reám tzéloz. — 4) cogitare, spectare: zielen, wohin denken, in Gedanken haben: valahová gondolkodni, tzélozni. *Syn.* nekam miſlet. 5) spectare, pertinere, adtinere: zielen, betreffen, gehören, z. B. zum Frieden: illetni, tartozni. *Syn.* prináležit.

Cílíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cílíwat, al, ám, *freq. ex* cílit.

Cilka, i, f. Caecilia, ae, f. Cecilia, Tzitzele. *Syn.* Cecília.

Čilosť, i, f. vivacitas, alacritas, tis, f. Lebhaftigkeit, Hurtigkeit: elevenség, frissesség, gyorsaság. *Syn.* Čerstwosť, Rezkosť.

Cílowáňí, á, n. v. Cíleňí.

cílowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. cíliť.

Cílowňík, a, m. petens, collineans, tis, petitor, collimator, is m. der Zieler: arányozó. *Syn.* Miritel, Zmerowač.

čím, instrumentalis ex čo: quo? qua re? womit? mivel? Čím ťa uderil, (*boh.* uchodil)? qua re te feriit? womit schlug er dich? mivel ütött-meg téged? 2) čím dáleg: magis ac magis, quo magis, quo diutius, quo longius: je mehr, je länger: hova-tovább *Par. Páp.* Čím dáleg ge horší, etc. 3) čím-tím: quo-eo (hoc) quanto-tanto: je-je: mennél-annál, mentül (mennyivel) annyival. Čím prw, tím lepšeg (*boh.* čím dříw, tím líp): quam primum, primoquoque tempore, quo ocius, eo melius: je eher, je lieber: mennél hamarább, annál jobb. Čím wíc, tím horšeg: quo plus, eo pejus: je mehr, je ärger: mennél több, annál roszszabb. Čím bohatší, tím skúpegší sem: quo ditior, eo (ex eo, hoc) sum avarior: je mehr ich habe, je weniger gieb ich: mennél gazdagabb, annál fösvényebb vagyok. Čím wíceg žádosť'iwí sem, abi to Prawda bola, tím wíc sa obáwám, abi nebola, quam misere hoc cupio esse verum, eo vereor magis *Ter.* je mehr ich verlange, das dieses wahr seye, und geschehen sollte, je mehr fürchte (sorge) ich, es möchte nicht geschehen; mennél inkább kévánom, hogy az igaz légyen, annál inkább félek, ne talántán meg-tsalatkozzam, és hazugság légyen. 4) *Instrument. singul. et dat. plur. ex pron.* čí.

Cimáda, i, f. lacerna (talaris vestis) canonicalis, die Zimade: tzimáda, kanonoki ruha. *Syn.* Kapitulňícka Rewerenda.

Cimbal, u, m. cymbalum (cymbalon), trimibulum, i. n. *Cic. Liv. Virg.* die Cymbel, das Cymbelwerk, musikalisches Becken: tzimbalom. *boh.* Cimbál. Na Cimbal hrať: cymbalum pulsare, die Cymbel schlagen, tzimbalmot verni, tzimbalmozni.

Cimbalček, u, et lečku, m. *dem. ex seq.*

† **Cimbál**, u, m. idem.

Cimbalek, lku, m. *dem.* parvum Cymbalum, eine kleine Cymbel, tzimbalmotska. *boh.* Cimbálek. 2) Z e l i n a, umbilicus veneris, cotyledon, onis f. *Plin. H. N.* Cotyledon umbilicus Linn. das Nabelkraut, Nabelpflanze: Boldog Aszszony köldökje fü, köldök-fü. *Syn* pupkowá Zelina *boh.* Cymbalek.

† **Cimbálek**, lku, m. idem.

Cimbalisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Cimbal.

* **Cimbalista**, i, f. v. Cimbalňík.

* **Cimbalistka**, i, f. v. Cimbalňička.

cimbalní, á, é, *adj.* cymbalisticus, a, um. die Cymbel betreffend, tzimbalmos, tzimbalomi. *Syn.* Cimbalowí.

Cimbalňica, i, f. v. Cimbalňička.

† **Cimbálnice**, f. idem.

Cimbalňička, i, f. cymbalistria, ae, f. *Petron.* die, die Cymbel schlägt,

schlägt, Cymbelschlägerinn, Beckenschlägerinn: tzimbalmosné, tzimbalom verőné. *Syn.* Cimbalňica, *vulg.* Cimbalistka. *boh.* Cimbalnice.
Cimbalňík, a, m. cymbalista, ae, m. *Apul.* cymbalistes, is, m. Cymbelschläger, Beckenschläger, der die Cymbel schlägt: tzimbálmos, tzimbalom verő. *vulg.* Cimbalista, *boh.* Cimbálňík.
† Cimbálňík, a, m. idem.
cimbalowí, á, é, *adj.* v. Cimbalní.
* Cimbolček, u et lečku, m. dem. v. Bombolček.
* Cimbolec, lca, m. v. Bombolec.
* Cimbolek, lka, m. idem.
Cimbora, i, f. v. Cimbura.
Cimborí, á, n. v. seq.
Cimbura, i, f. na Sťenách: pinna (*muri*) ae, f. die Zinne der Mauer, Mauerspitz, Mauerkranz: kőfal teteje. *Syn.* Cimbora, Cimborí, Cimburí, Sťenka, *boh.* Cimbuří.
Cimburí, á, n. idem.
† Cimbuří, n. idem.
Čimelice, *gen.* lic. f. *plur. dat.* com (*boh.* cům) cimelicium, Czimelitz, ein Dorf im Prachiner Kreise: Tsimelitz, tseh-falu.
čimelícký, á, é, *adj.* czimelicensis, e: aus Czimelitz, tsimelitzi.
Cimer, u, m. insigne, is, n. stema, tis, n. gentis symbolum, gentilitium scutum, gentilitia scuti tessera, signum scutarium, insignia, orum, n. pl. Wapen, Wappen: tzimere valamelly familiának *Pár. Páp.* tzimere *Par. Pap.* tzimer, tzimer. *Syn.* Znameňí, *boh.* Erb, Cimr. Pohrebné Címeri: arma, (insignia) feralia, Leichwappen, halotti tzimerek (tzimerek).
címerní, á, é, *adj.* insignis, e; scutatus, gentilitio scuto (insigni) praeditus, heraldicus, a, um: Wapen, oder Wapenkunst betreffend: tzimeres, tzimeres, tzimmeres. *Syn.* známěňití, *boh.* erbonní. Címerná Kňižka, liber insignium (continens insignia, heraldicus): Wappenbuch, tzimerekről való könyv. Címerná Pokriwka, címerné Prikriwadlo: operculum insignium, Wappendecke, tzémer fedél. Címerné Umeňí: v. Címerňictwí 2) Címerné (wichírné) Woli: capitales boves, Hauptochsen, tzimeres ökrök.
Címerňictwí, á, n. heraldica, ae, f. scientia insignium: Wappenkunde, Wappenkunst: tzimer-tudomány, tzimertsináló-mesterség. *Syn.* Címerné Umeňí.
Címerňík, a, m. praeco heraldicus, heroldus, i, m. Wappenhalter, Schildhalter, Wappenherold, Wappenkönig: tzimer tartó, herold. *boh.* Herold.
Čimislawa, i, f. nomen muliebre, ein Weibsname, aszszonyi név.
† Cimr, u, m. v. Címer.
† Cín, u, m. v. *seq.*
Ciň, u, m. stannum, i, n. das Zinn, fejér ón. *boh.* Cín, Ceyn.
Čin, u, m. actum, factum, i, n. actus, us, m. facinus, oris, n. opus, eris, n. res, ei, f. die That, jede Handlung: tselekedet. *Syn.* Práca, Robota, Skutek, Učinek. Wšeckím Činem: totaliter, funditus, ex integro, plene, ne sannione quidem domi relicto:

cto: gänzlich, egészszen, mind aprostól, tsepöstöl *Par. Páp.*

† Cinár, a, m. opifex (artifex) stannarius, (vasorum stanneorum): der Zinngießer, fejér ón öntő. *boh.* Cinař, konwář.

† cinařčin, a, o, *adj. poss.* v. *seq.*

ciňárčin, a, e, *adj. poss.* stannariae, conjugis stannarii: der Zinngießerinn gehörig, fejér ón öntönéé. *boh.* cinařčin, konwářčin.

† Cinařka, i, f. v. *seq.*

Ciňarka, i, f. stannaria, ae, f. conjux stannarii, die Zinngießerinn: Fejér ón öntöné. *boh.* Cinařka.

ciňarow, a, e, *adj. poss.* stannarii, dem Zinngießer gehörig, fejér ón öntöé, *boh.* cinařů, konwářů et ůw.

† cinařů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* idem.

cíňení, á, é, *p. c.* v. ciňowaní, 2) v. ciňowí.

Ciňení, á, n. v. Ciňowáňí.

čiňení, á, é, *p. c.* actus, factus, a, um: gemacht, gethan: tett, tselekedett, tsinált, tsináltatott, miveltetett, *Syn.* robení.

Čiňení, á, n. actio, factio, operatio, nis f. das Thun, die Verrichtung einer Sache: mivelés, tselekedés tsinálás, tétel. *Syn.* Robeňí, Robota.

Cingáňí, á, n. tintinatio, tintinabuli pulsatio: das Klingeln, Leuten aufs Glöcklein, tsenditès, tsengetés. *Syn.* Zwoňeňí, *boh.* Cinkáňí.

Cingárečka, i, f. *dem. ex seq.*

Cingarka, i, f. tintinabulum, i, n. Campanula, ae, f. das Glöckchen, Glöcklein, die Klingel: tsengetyü, harangotska, kis harang. *Syn.* Cingať, Zwonček. Mlínská Cingarka: molarium crepitaculum, Mühlklopper, tsengetyű a' malomban, mikor kilogy a' garatból.

cingať, al, ám, V. I. *imp.* ag: tintinare, tintinnabulum pulsare, tinnire facere: klingeln, aufs glöcklein leuten: tsendíteni, (tem), tsengetni (tek). *Syn.* zwoňiť, *boh.* cinkati. Na Skonáňí cingať, campanam agoniae pulsare, das Zügenglöcklein leuten, haldokló haranggal harangozni, haldoklóra tsengetni. Cingag: tintinabulum pulses, sollst klingeln, tsenges, tsendits.

Cingáwáňí, á, n. *Nom.Verb.* *ex seq.*

cingáwať, al, ám, *freq. ex* cingať.

* Cingel, gla, m. v. Bombolec.

* Cingelček, u, et lečku, m. *dem.* v. Bombolček.

Čingír, u, m. lora, *Varr.* lorea *Gell.* deuteria, ae, f. vinacium, deuterium (secundarium, pro usu torcularis) vinum *Plin. H. N.* der Lauer, Lauerwein, Nachwein, Tresterwein, Kelterwein: tsigér, lőre, tsingér, törkölös bor. *Syn.* Ločka, Wodnár (u), zadňé (z Ośeče) Wíno, *boh.* Břečka, komini Lúr, Pakesski, Winstír.

cíňiť, il, ím, V. I. *imp.* ciň: v. ciňowať.

čiňiť, il, ím V. I. *imp.* čiň: agere facere, operari, praestare: thun, machen: tenni, tselekedni, tsinálni, mivelni, munkálkodni, munkálni. *Syn.* robiť, pracowať, sposobiť, *boh.* delati. Proti swég Powinnosti ňečo činit: officium prodere, seiner Schuldigkeit zuwider, thun, a' maga hivatallya ellen tselekedni. Proti swému Swedomú ňečo čiňiť, ňe-

ňečeho sa dopusť'iť: non dacere religioni, etwas wider sein Gewissen thun, lelki-isméréte ellen tselekedni. Pilňe čin, čo čiňíš: age, quod agis: thue fleißig, was du thust: szorgalmatossan tselekedd, a' mit tselekszel. Čin to na mogu odpoweď (na mé Odpowedáňí, na moge Slowa), fac hoc mea fide, thue dieses auf mein Wort, auf meine Verantwortung: tselekedd azt, az én'szavamra (feleletemre). Čo máme čiňiť? quid est nobis agendum? was sollen wir thun? mit kell tennünk (tselekednünk)? mi tévők legyünk? *Prov.* gako si kdo čiňí (robi), tak má. Čo kdo hledá, to dostáwá: malis ter mala. Sui cuique mores fingunt fortunam: wie der Fleiß, so das Glück. Ein jeder schmiedet sich selbst sein Glück: a' ki lator, latrúl veszi hasznát. Ki mint keresi, úgy vészi hasznát. Čo sebe nepreges (nechceš) druhe mu nečiň (nerob): quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: was du dir nicht vergönnest, das thue auch einem andern nicht: a' mi néked nem jó, másnak sem jó az. Wšecko čo kolwek chcete, abi wám Ludi čiňili, i wi gim čiňte *Matth. VII*, 12. omnia, quaecunque vultis, ut faciant vobis homines, et vos similiter facite illis: alles was ihr wollet, daß euch die Leute thun, das thut ihnen auch: Mindeneket, a miket akartok, hogy mivellyenek néktek az emberek, tiis mivellyétek nékik. Čiňímli dobre? pochwal ma: čiňímli zle? warugsa: bene agentem lauda, delinquentem (offendentem) vita: thu ich recht? so lobe mich; thu ich unrecht? so hüte dich: a' jól tévőt dítsérjed, a' rosz tévőt kerüllyed. v. dobre. — Čiň uš to, uš iné, tak sa ti Čas miňe: nunc lege, nunc ora, nunc cum fervore labora: sic erit hora brevis, sic labor ipse levis: jetzt beth, jetzt ließ, jetzt arbeit, jetzt iß, so wird dir leicht das Leben, und kurz die Zeit darneben: most azt tedd, most amazt, változtasdd munkádat, ugy hamar el-folyik a' te minden órád. Čiň, gako kedbiš umret mal. Čiň, čobiš rád čiňené prí Smrti w Prawde widel: fac modo, quae moriens facta fuisse velis: thue jetzt, was du einstens wolltest: tselekedd azt, a, mit, hogy tselekedtél volna, halálod óráján kévánnál. Čiň, čo čiňiť na wek swedčí: caput artis decet, quod facias *Quintil.* Hoc non est decorum (veluti si cantillet, aut lusitet senex, si praecat, et obiurget iuvenis): thue deinem Alter gemäß, was sich auf dein Alter schickt: azt, tselekedd ámi a' te korodhoz illik Čiň, čo čiňiti máš, ostatňé wšecko na Pána Boha nechaš (Pánu Bohu zweríš: fac tua, quae tua sunt, quae functio iusta requirit, commendans uni, caetera cuncta Deo: thue, was du thun sollst, das andere (übrige) aber befiel Gott: felelly-meg a' magad kötölességének, a' többit bizdd az Istenre. Čo čiňiš, čiň mudre, dag Pozor na wípad: quid quid agis, prudenter age, et respice finem: was du thust, thue vorsichtig, und bedenke das Ende: a' mit teszel, böltsen tedd, és annak végét tekéntsd-meg.

Čiňitel, a, m. actor, factor, is. m. der Macher, Thäter, Wir-

Wirker, Ausüber: tévő, tselekedő.

činitelčin, a, e, *adj. poss.* actricis, factricis: der Macherinn gehörig, tévőnéé, tselekedőnéé.

Činitelka, i, f. actrix, factrix, cis, f. die Macherinn, Thäterin, Wirkerinn, Ausüberinn: tévőné, véghez vivőné, tselekedőné.

činitelow, a, e, *adj. poss.* actoris, factoris, dem Macher gehörig, tselekedőé, véghez vévőé.

Čiňíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

ciňíwat, al, ám, *freq.* ex čiňit.

† Ciňk, u, m. v. Koh, Truba. 2) Ciňk na Oku: v. Belmo.

Cinkáňí, n. v. Cingáňí.

† cinkati, al, ám: v. cingat.

† Cinkáwáňí, n. v. Cingáwáňí.

cinkáwati, al, ám: v. cingáwat.

Cinober, bru, m. cinnabaris, is, f. *Plin. H. N.* cinnabari, n. *indecl.* der Zinnober, tzinóber, tzinóbruom, zinabar. *boh.* Cinobr. Horňí Cinober: montana cinnabaris, Bergzinnober, hegyi tzinóbriom.

† Cinobr, u, m. idem.

ciňowaní, á, é, *p. c.* stanno obductus, instannatus, a, um: verzinnt, mit Zinn überzogen: fejér ónnal meg-futtatott, meg-tzineztetett. *Syn.* ciňení, pociňení, zaciňení.

Ciňowáňí, á, n. stanno obductio, instannatio, nis, f. das Verzinnen, fejér ónnal meg futtatás, tzinezés. *Syn.* Ciňeňí, Pociňeňí, Zaciňeňí, Zaciňowáňí.

Činowat, i, f. trilix, icis, f. der Drillich, tsinvatt vászon. *Syn.* činowaté Plátno.

ciňowat, ňowal, ňugem, V. I. *imp.* ňug: stanno obducere, instannare: verzinnen, mit Zinn überziehen: fejér ónnál meg futtatni, meg tzinezni. *Syn.* ciňit, ociňowat, pocínit, pociňowat, zacínit, zaciňowat.

činowatí, á, é, *adj.* trilix, icis, *Virg.* dreifädig, aus drei Fäden bestehend, dreidrähtig: három rend nyüst fonálban szött. *Syn.* činowití. Činowaté Plátno: v. Činowat.

ciňowí, á, é, *adj.* stanneus, a, um, e Stanno: Zinnern, fejér ónból-való. Ciňowá Misa: catinum, i, n. catinus, i, m. *Hor. Varr.* zinnerne Schüssel, tzin-tál, fejér ónból-való tál.

činowití, á, é, *adj.* v. činowatí.

Cinter, u, m. coemeterium, sepulchretum, bustum, i, n. der Kirchhof, Freudhof, Gottesacker: temető (hely). *Syn.* Cinterím, Hrob, Hrobna Pohrebňica, *boh.* Krchow, Hrbitow.

Cinterín, a, m. idem.

Cinterníček, a, m *dem. ex seq.*

Cinterínek, nka, m. *dem.* coemeteriolum, ein kleiner Freudhof, das Freudhöfchen: temető helyetske, temetötske, *Syn.* Cinterček, Cinterek Cinteríček, Cinterík.

cintlawe *adv.* graciliter, schlank, vékonyan, kartsúan, ösztövéren, soványon. *Syn.* čiple čitawe, tenko, *boh.* lep'e, št'epike, št'ihle.

cintlawí, á, é, *adj.* gracilis, e: schlank, geschlank, schwank, rahn, dünn: vékony, kartsú, ösztövér, sovány. *Syn.* čiplí, čitawí, tenkí, *boh.* lepí, št'epilí, št'ihlí.

Čintlawosť, i, f gracilitas, tis, f. die Schlankheit, Schlankigkeit, Dünnigkeit: Rahitze: kartsúság, vékonyság, ösztö-

tővérség, soványság. *Syn.* Cintkosť, Ćiplosť Ćitawosť, Ćenkosť, *boh.* Lepost, Stepikost, Stjhlost.

† Cinz, u, m. v. Arenda, Úrok, roční Plat, Dánka, Porcia.

Cíp, u, m. lacinia, ae, f. angulus, i, m. Zipfel, des Rockes, Tuches etc. Stückchen, z. B. Landes: hasiték a' ruházaton, széle p. o. posztónak. *boh.* Cepp 2) humerale, is, n. pars Capucii humeros tegens: Kappenzipfel: vállra való. *Syn.* Stránka Kapi Pleca prikriwagicá. 3) v. Chlup.

Ćipa, i, f. viscum, i, n. *Plin. H. N. Virg.* viscus, i. m. *Cic Plaut.* Mistel, woraus Vogelleim wird: lép, fa-gyöny. *Syn.* Lep *boh.* Melí. 2) resina, cerasina, Kirschgummi, Kirschharz: tsipa, tseresnye-fa gyánta, matska méz.

* Cipaw, a, m. v. Peceň.

* Cipawček, a, et wečka, m. *dem.* v. Pecníček.

* Cipawek, wku, m. *dem.* v. Pecník.

Ćipečki *gen.* pečeк. f. *pl. dem.* fimbriolae, arum, f. *plur.* reticula spiculata: kleine Spitzen, Spitzchen, Spitzlein: tsipkétske, kis tsipke.

Ćípek, pku, m. Zelina: hypophyllum, hyppoglossum, i, n. ruscus hypoglossum *Lin.* item uvularia amplexi folia Linn. vulgo laurus alexandrina. das Zapfenkraut, Zungenblatt: baj-fü, torok-fü, tsap-fü, nyak tsap-fü, diadalmas-fü, földi borostyán-fü, nyelves-fü, pera-fü, ló-nyelvü-fü. *Syn.* Ćepík, Listnatec, Listník, babá Gahoda, čípkowá Bilina (Zelina), koňskí Gazik. 2) *boh.* v. Ćepík. 3) *boh.* v. Ćepi.

† Cipecle, a, n. v. Lámka w Kukách, w Klubech.

Ćipkár, a, m. opifex, (factor, effector) reticulorum spiculatorum: Spitzenmacher, tsipke szövö (kötö). *boh.* Kragkář 2) negotiator (quaestor) reticulorum spiculatorum: Spitzenhändler, tsipke áros (kereskedö) *boh.* Kragkář.

čipkárčin, a, e, *adj. poss.* effectricis (negotiatricis) reticulorum, spiculatorum, der Spitzenmacherinn (Spitzenhändlerinn) gehörig, tsipke kötönéé (árosnéé, kereskedönéé) *boh.* kragkářčin.

Ćipkárka, i, f. effectrix (negotiatrix) reticulorum spiculatorum, die Spitzenmacherinn (Spitzenhändlerinn), tsipke kötöné (arosné, kereskedöné, *boh.* Kragkářka.

čipkárow, a, e, *adj. poss.* effectoris (negotiatoris) reticulorum, spiculatorum, dem Spitzenmacher (Spitzenhändler) gehörig, tsipke kötöé árrosé, kereskedöé. *boh.* kragkářů et tůw.

Ćipkárstwí, á, n. opificium (ars) texendorum reticulorum spiculatorum, die Schitzenmacherei, das Spitzenmacherhandwerk: tsipke kötö mesterség. 2) negotiatio reticulorum spiculatorum, Spitzenhandel, tsipke kereskedés. *boh.* Kragkářstwí.

Ćipki *gen.* Ćipek, f. *pl.* textum spiculatum, reticula spiculata, orum *pl.* fimbria denticulata (clavata), limbus denticulatus: die Spitzen, ein geklöppeltes Gewirk: tsipke. *boh.* Kragki.

čipkowí, á, é, *adj.* ex Ćipki: reticulis spiculatis (fimbriis denticulatis) instructus (ornatus) a, um: mit Spitzen versehen, geschmückt: tsipkés. *Syn.* čip-

čipkowati. 2) v. šipkowi.
čipkowí, á, é, adj. ex Čipek.
Čípkowá Bilina: v. Čipek.
cíple adv. v. cintlawe.
cíplí, á, é, adj. v. cintlawí.
Číplost', i, f. v. Cintlawost.
* Cipow, a, m. v. Pecen.
* Cipowček, a, m. dem. v. Pečníček.
* Cipowek, wka, m. dem. v. Pecník.
Cipriš, a, m. cupressus, (cyparissus Cyprus), i, et ûs, f. *Virg. Ovid.* Cupressus Sempervirens Linn. Cypresse, Cypressenbaum: tziprus-fa. *Syn.* ciprišowí Strom. Cipris Santolina chamaeci parissus Linn. das Cypressenkraut.
ciprišní, á, é, adj. cupressifer *Ovid.* a, um: Cypressentragend, tziprus fát hozó (termö) *p. o.* hely.
Ciprišowí, á, n. Cupressetum, i, n. *Cic.* Ort, mit Cypressen besetzt, Cypressenwald, Cypressengarten: tziprus-fa erdö, kert.
ciprišowi, á, é, adj. cupressinus, (cypressinus, cyprinus, cypreus) Colum. a, um: aus (von) Cypressen, tziprusi, tziprus-fából-való.
† Circin, u, m. v. Kružidlo.
čirí, á, é, adj. purus, merus, a, um: pur, rein, lauter, z. B. Gold, Wein, Lügen etc. merö, tsúpa, tiszta. *Syn.* čistí, samí. Čirí Nemec, Slowák, Uher: purus germanus, slavus, ungarus: ein purer Deutscher, Slowak, Unger: tiszta (tsupa) németh, tóth, magyar. — 2) liber, propatulus, apertus, explicatus, exporrectus, diffusus: frei, nicht verbaut, z. B. Luft: szabad, ki-terjedt, tágas, sík. *Syn.* slobodní, *boh.* širí. Čiré Pole, *i. e.* Rowňina: aequor, apertus campus, mera planities: ebenes Feld, sík mezö (mezösség. — Pod čirím Nebem: sub divo (dio) *Cic. Nepot.* in freier Luft, unter freiem Himmel, szabad levegöben, ég alatt. W čirem Poli: in propatulo, in aperto campo, in magna planitie: im Freien, wo alle zusehen können: ki terjedtt helyen, a' sík mezöben. Wčirem Poli Kruška stogí, len sa, geg wrch zelená etc.
Čiridlo, a, n. Zelina, kterég Semeno do Zbožá namišané, Chleb swetlí robí: Osyris, is, f. *Plin. H. N.* Melanpyrum arvense Linn. der Wachtelweitzen, Kuh weitzen, Tsermolya. *Aliud est.* Len matki bozeg, kwetec, et Lenica ac kokotica.
Cirifandel, dlu, m. sircitula, *Colum.* sircula, ae, f. *Plin. H. N.* species botrorum, olida et viridis caeteris dulcior: Cirifandel, Art Weintrauben: tzinifándli szölö, melly a' többinél zöldebb, és édesebb.
cirifandlowí, á, é, adj. e sircitula (sircula), sircituleus, sirculeus, a, um: aus (von) Cirifandel bestehend, oder gemacht, tzinifándlés, tzinifándliból való.
Čirik, u, m. fritinnitus, pipatus, zinzilulatus us, m. *vox passeris:* das Zwitschern, z. B. des Spatzes: tseripelés. *Syn.* Čwrlik, Čwrlikání.
Čirikání, á, n. v. Čwrlikání.
čirikat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. čwrlikat.
Ciril, a, m. Cyrillus, i, m. Cyrillus: Tzirillus.
cirilow, a, e, *adj. poss.* Cyrilli, dem Cyrillus gehörig: tzirillusé.
Cirín, a, m. Cyrinus, i, m. Cyrinus, Tzirínus.

ci=

cirinow, a, e, adj. poss. Cyrini, des Cyrinus, dem Cyrinus gehörig: tzirinusé.
Ciris, u, m. pix sutoria (coturnaria) colla farinacea: Schusterpech, Tischmamacherpech papme: tsiriz. Par. Páp. Syn. čižmárski (ſewcowſki) Lep.
Čirka, i, f. querquedula, ae, f. Varr. anasquerquedula Linn. die Krichente, vizi madár, sártsa, aprófü, Pár. Páp. buár kátsa. Syn. malá kačica, polná Liska: v. krehar.
† Cirkel, kla, m. v. Kružidlo. 2) v. kolo 2. Nro. 3) v. Krag 3. Nro.
Cirkew, kwi, f. ecclesia, ae, f. coetus cristianorum: die Kirche, die Versamlung der Christen, anyaszentegyház. kereszténység, keresztény hivek. Syn. křesťanstwo, Obec křesťanská.
† Cirkew, kwe, f. idem.
cirkewňe adv. ecclesiastice, Kirchlich, anyaszentegyházi módon.
cirkewní, á, é, adj. ecclesiasticus, a, um: Kirchlich, die Kirche betreffend, der Kirchen anständig: anyaszentegyházi. boh. církewní. Cirkewní Služebňík: ecclesiae minister, Kirchendiener, egyház szolgája. Cirkewní Snem, i. e. cirkewné zhromážďeňí: synodus ecclesiastica, Kirchenversammlung, allgemeine Versammlung der Geistlichen: Zsinat. Anya-szentegyház gyülése. Cirkewné Prikázáňí: praecepta Ecclesiae. Kirchengebothe, die gebothe der Kirche: Anya-szentegyháznak parantsolati (lattya),
† církewňí adj. omn. gen. idem.
cirkewňicki adv. more ecclesiasticorum, sacerdotaliter: geistlichmäßig, papi módon. Syn. po cirkewňicki, kňezki.
cirkewňický, á, é, adj. ecclesiasticos adtinens, ecclesiasticus, a, um, sacerdotalis, e: die Geistlichen betreffend, oder ihnen anständig, geistlich: papi, papokat illetö. Syn. kňezký.
Cirkewňictwí, á, n. status ecclesiasticus (sacerdotalis) sacerdotium, i, n. der geistliche Stand, papi rend, papság. Syn. kňeztwí.
Cirkewňictwo, a, n. collect. ecclesiastici, Sacerdotes, sacerdotium: die Geistlichkeit: papok, pap urak, papság. Syn. kňeztwo, vulg. kňaztwo.
Cirkewňík, a, m. ecclesiasticus, i, sacerdos, tis, m. der Geistliche, egyházi ember, Pap. Syn. kňez, vulg. kňaz.
cirkewňíkow, a, e, adj. poss. ecclesiastici, sacerdotis: dem Geistlichen gehörig, papé. Syn. kňezow, vulg. kňazow.
† Cirkl, e, m. v. Cirkel.
* Cirklowáňí, á, n. v. Krúžeňí.
* cirklowať, lowal, lugem, V. I. imp. lug: v. krúžiť.
čís (contr. ex čísi)? cuius es? wem gehörst du? kié vagy?
Číša, i, f. v. Sálka.
Císar, a, m. imperator, caesar, is, m. Kaiser, tsászár. Syn. nagwissí Sprawce, boh. Cýsář. Prov. Dag Cisarowi, čo gest císarowe, a čo gest božého, Bohu. Censum caesaribus solvito, vitam Deo. Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo: gib dem Kaiser, was des Kaisers ist, und Gott, was Gottes ist: add-meg tsászárnak, a' mi a' tsászáré, és az Istennek, a' mi az Istenné. Déšď w Noci stále prší, wracagú sa Diwadla Ráno, rozdelene Císar s Persanem Práwo magú: nocte pluit tota, redeunt spectacula mane, divisum imperi-

rium cum Iove Caesar habet.

† Císař, e, m. idem.

císarčin, a, e, *adj. poss.* imperatricis, der Kaiserinn gehörig, tsászárnéé: *vulg.* císarowňin, *boh.* císařowňin.

Císarka, i, f. imperatrix, cis, f. die Kaiserinn, tsárszárné. *vulg.* Císarowá, Císarowna: *boh.* Cýsařowá, Cýsařowna. 2) tak rečena Hruška: pyrum caesareum, Kaiserbirne, tsászár körtvély.

císarow, a, e, *adj. poss.* imperatoris, dem Kaiser gehörig, tsászáré. *boh.* císařů, et řůw.

* Císarowá, eg, f. v. Cisarka.

† Císařowá, é, f. *idem.*

Císarowáňí, á, n. v. Císarstwí.

cisarowat, rowal, rugem, V.I. *imp.* rug: imperatorem esse, agere: ein Kaiser seyn, tsászárkodni.

Císárowáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

císárowáwat, al, ám, *freq. ex* císarowat.

* Císarowna, i, f. v. Cisarka.

† Cisarowna, i, f. idem.

* císarowňin, a, e, *adj. poss.* v. cisarčin.

† cisařowňin, a, o, *adj. poss.* *idem.*

císarsky *adv.* imperatorie caesareae, more imperatoris: Kaiserlich, tsászár módon. *Syn.* pocisarsky. *boh.* císařsky.

císarský, á, é, *adj.* caesareus, imperatorius, a, um: Kaiserlich, tsászári. *boh.* císařský. Císarský koreň: v. Bedeřnik. Císarský Orel: aquila caesarea, insigne imperii: Kaiserlicher Adler, Reichswappen: tsászár sas, tsászári tzimer. Císarský Ptak: v. Garábek, Cisarský Trank: v. kozí Cicek.

císarskokrálowský, á, é, *adj.* Caesareo Regius, a, um: Kaiserlich-Königlich, tsászári-királyi.

Císarstwí, á, n. imperatoria (caesarea) dignitas, imperium, i, n. das Kaiserthum, tsászári méltóság. *boh.* Císařstwí.

† císařů, et řůw, owa, owo, *adj. poss.* v. Císarow.

† čisáwati, al, ám, v. wesukáwat.

† Číse, f. v. Šálka.

† čiseti, sel, sím: v. nůter fůkát 3. *Nro.*

Císka, i, f. *dem. ex* Cícha: in re parvum cadurcum, culcitae, aut pulvinaris: kleine Bettziehe, donha (vánkos) héjatska, kis donha-héja, kis vánkos héja.

Číska, i, f. *dem. ex* Číša: v. Šalečka, Šálka. 2) kolenná Číska (Šálka) i. e. Prehib pod Kolenem: poples, itis, m. die Kniescheibe: térdnek hajtása, térd alsó két in közi, vápája.

† Číslo, a, n. v. Počet. 2) v. Minca.

Cist, u, m. Zelina: cisthos (cisthus), i, m. *Plin. II. N.* chamaecisthus. Cistus incanus Linn. rosa sylvatica: Cistenröslein, tetetem toldó-fű. cistowá Růža.

čist: v. čisti.

čistcowi, á, é, *adj.* v. čistecowí.

čisťe *adv.* pure, puriter, munde, nitide: rein, ohne Schmutz (Fehler, Zusatz etc.), sauber, säuberlich, reinlich: tsinoson, tisztán. *Syn.* čistotňe. 2) pellucide, perspicue, clare: klar, hell, durchsichtig: világosan, által-látható képen. *Syn.* widňe. 3) limpide, lauter, klar, hell, ohne Unreinigkeit: tisztán, motsok nélkül. 4) caste: keusch, tiszteségesen, szüzen, szemérmessen, szemérmetessen. *Syn.*

pa-

panenſkí, popanenſkí. 5) plane, prorsus, omnino: rein, gänzlich z. B. aufessen, egészlen, mindenestül, tellyességgel, tellyessen. *Syn.* dočiſta, načiſto, zhola. 6) v. čiſtotňe.

Čiſtec, tca, m. Zelina: *a*) wetſí: sideritis scordioides *Linn.* sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* sideritis maior hirsuta, heraclea, n. das Gliedkraut, Feldandorn: nagyobb tisztesfü; parlogi-fü (virág). *Syn.* klúbná Zelina, Miloſt' božá (božká). *b*) menſí: parthenium *Plin. H. N.* perdicium, i, n. sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* heracleon, Stachys recta Linn., juxta Lumniceri Flora Poson. Gliedkraut, tisztes-fü. 2) electrum, succinum, carabetrum, i, n. der Achtſtein, Agſtein, Bernſtein: tengeri gyánta. Folyó-gyánta Mitt. Gyantakö Fabian. *Syn.* morſká Guma, *boh.* Cziſtec Akſtin (Akſteyn) Rozpuſt'ení (rozmočení) Čiſtec: destillatum succinum, destilirter Bernſtein, ki-fözetett tengeri gyántá.

Čiſtec, ſtca, m. *idem.* 2. *Nro.*

čiſtecowí, á, é, *adj.* sideriticeus, a, um: von Gliedkraut, tisztes füböl-való. *Syn.* čiſtcowí. 2) electricus, succineus: von Bernſtein (Agtſtein), gyántás, gyántából való. *Syn.* čiſtcowí *boh.* akſtínowí.

čiſt'ení, á, é, *p. e.* mundatus, purgatus, expurgatus, purificatus, a, um: gereinigt, gesäubert: tisztíttatott, meg tisztíttatott, tisztított. 2) lustratus, expiatus, purgatus, sanctificatus: gereinigt, von der Schuld, von Sünden: ki tisztúltt, ki tisztíttatott, *vétkeitöl, büneitöl.*

Čiſt'ení, á, n. mundatio, purgatio, expurgatio, purificatio, nis, f. die Reinigung, Säuberung, das Reinigen, Säubern: tisztítás, ki tisztítás, tsinosítás. 2) lustratio, expiatio: Reinigung von Sünden, ki tisztúlás *a' büntöl.*

čiſtí, á, é, (*abs.* čiſt, čiſto), *adj.* purus, mundus, nitidus, a, um: ſauber, rein, frei vom Unflathe, von Sünden (Fehlern) etc. z. B. Spiegel, Zimmer, Luft, Papier, Stimme, Mund, Kleid, Schreibart etc. tiszta, motsok nélkül-való, tsinos. *Syn.* čiſtotní. Na čiſto mit: pure lavare, rein waſchen, tisztára mosni. Na čiſto obráťit: pure vertere, rein kehren, tisztára fordítani. Na čiſto píſat: perscribere in chartam puram (*vulg.* purisare), ins Reine ſchreiben, tisztára irni, le-irni. Na čiſto priweſt', doweſt': absolvere, perficere: ins Reine (i. e. zu Stande) bringen, véghez-vinni, el-végezni 2) purus, merus: rein frei von allem Zuſätzen, nit nichts vermiſcht, z. B. Gold, Silber, Waſſer, Wein, Luft, Weizen: tiszta tsupa, merö. *Syn.* ſamí. Čiſtí Ozoch: purum (liquidum) lucrum, reiner Gewinn, tiszta haszon. Čiſtí Papír: charta pura (non scripta), reines (unbeſchriebenes) Papier, tiszta papiros. Čiſtého Wína nakáť, i. e. ſamu (čiſtu, čiſtučku) Prawdu poweDeť: vere loqui, verum dicere: reinen Wein einſchenken, i. e. die Wahrheit ſagen: igazat mondani. Do čiſta zrobiť, i. e. Prácu dokonat: totum opus absolvere, reine Arbeit machen, i. e. alles aufarbeiten: dolgát egészen el-végezni, véghez vinni a' dolgot.

čistučký, á, é, adj. dem. mundulus Plaut. a, um: reinlich, geputzt, galant, sauber, artig: tisztátska, tsinosotska.

čistučko adv. mundule, Apul. reinlich, sauber, artig, galant, wohlanständig: tisztátskán, tsinosotskán.

Cit, u, m. sensus, us, m. potentia sentiendi: der Sinn, die Empfindung, Empfindlichkeit, das Fühlen: érzékenység. Syn. Citedelnosť, Zmisel.

cit! interjectio silentium indicantis: st, ho, sile, tace, quiesce: st, still, schweig, sei ruhig: tzit, lassan, halgass. Syn. kuš, pš, št. Cit Chlapci! pueri silentium (tacete)! still, (schweigt) Buben! halgassatok gyermekek.

čít, čil, čigem, V. I. imp. čí: sentire: empfinden, fühlen: érezni. Syn. cítit. 2) odorari, olfacere: riechen, durchs Riechen bemerken: szagolni. Syn. woňať, nuchat, čuť. Tropice. On to čige (woňá, badá) odoratur (olfacit) rem, res ei subolet: er richts, er bemerkts: észre veszi a' dolgot. v. cítit 2. Nro.

† čiti, čil, čigi (u), idem.

Čítač, a, m. lector, recitator, is m: Leser, Ableser, Vorleser: olvasó, el-mondó. Syn. Čítar, Čitatel, boh. Čtenář.

čítaččin, a, e, adj. poss. lectricis, recitatricis: der Leserinn gehörig, olvasónéé. Syn. čítatelčin, boh. čtenáččin.

Čítačka, i, lectrix, cis, f. legens (recitans) femina: Leserinn, Ableserinn, Vorleserinn: olvasóné, el-mondóné. Syn. Čitárka, Čitatelka. boh. Čtenářka.

čítačow, a, e, adj. poss. lectoris, recitatoris: dem Leser (Ableser) gehörig, olvasóé, el-mondóé. Syn. čitarow, čitatelow, boh. čtenářů, et řůw.

čítaní, á, é, p. c. lectus, a, um: gelesen, abgelesen, Vorgelesen: olvastatott, el-mondattatott. Čítaní Člowek: magnae (multae) lectionis homo, ein belesener Mann, nagy (sok) olvasású ember 2) praelectus, perlectus, recitatus, vorgelesen, abgelesen: el-olvastatott, el-mondattatott. 3) numeratus, computatus: gezehlt, szamláltatott, olvasott. Syn. počtowaní. boh. čten. Prov. I s čítaného Wlk bere: non curat numerum lupus, der Wolf frist auch wohl gezehlte Schafe, az olvasott juhokból is visz a' farkas.

Čítáňí, á, n. lectio, nis f. das Lesen, z. B. eines Buchs: olvasás boh. Čteňí. Nič Čítáňá neupušćaj: nunquam remittis animum a legendo Liv. du lassest vom Bücherlesen nicht ab, soha sem hagyol alább az olvasásban. 2) praelectio, lectio, recitatio: das Vorlesen, die Vorlesung. z. B. eines Briefs: olvasás, el-olvasas, elő-mondás. boh. cteňí. 3) schola, ae, f. praelectio: das Lesen über ein Buch als ein Kollegium, das Vorlesen, die Vorlesung: tanítás, elöl-adás, elöl-olvasás. boh. Čteňí. 4) numeratio, computatio: das Zehlen, die Zehlung: olvasás, számlálás. Syn. Poctowáňí.

čítanliwe adv. legibiliter, lesbar, leserlich: olvasható-képen. Syn. čítatedelňe boh. čítedlňe.

čítanliwí, á, é, adj. legibilis, e, qui (quae, quod) legi potest: lesbar, leserlich: olvasható. Syn. čítatedelní, boh. čítedlní.

Čítanliwosť, i, f. legibilitas, tis, f. Lesbarkeit, Leserlichkeit: ol-

olvashatóság, olvasható tulajdonság. *boh.* Čitedlnost.
Čitár, a, m. v. Čitač.
* Citara, i, f. v. Harfa.
* Citarár, a, m. v. Harfár.
* Citarárka, i, f. v. Harfárka.
čitárčin, a, e, *adj. poss.* v. čitaččin.
Čitárka, i, f. v. Čitačka.
čitárow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
čitať, al, ám, V. I. *imp. ag:* legere, leſen, olvasni. *boh.* číſt'i (četl), čtu). Nemáſli tak mnoho Roboti, že tu Knihu čitať možeſ? tantumne abs re tua est otii, ut hunc librum legas? haſt du wohl ſo viele Weile, dieſes Buch zu leſen? haſt du ſonſten keine Arbeit, als dieſes Buch zu leſen? ugyan érkezhetel-é a' magad dolgaid miátt annyira, hogy ezt a' könyvet olvassad? nints-e' más dolgod, hogy ezt a' könyvet olvashatod 2) praelegere, perlegere, recitare: vorleſen, ableſen, vorſagen: el-olvasni, el-mondani. *Syn.* prečitat, predpoweďeť. 3) numerare, censere, computare: zehlen: számlálni, olvasni. *Syn.* počtowať, rátát.
čitatedelňe *adv.* v. čitanliwe.
čitatedelní, á, é, *adj.* v. čitanliwí.
Čitatel, a, m. v. Čitač.
čitatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.* v. čitaččin.
Čitatelka, i, f. v. Čitačka.
čitatelow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
Čitáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
čitáwať, al, ám, *freq. ex* čitať.
citedelňe *adv.* sensibiliter, cum sensu, vehementer: empfindlich, empfindſam, empfindbar: meg-érezhetőképen, érezve, érzékenyessen, érzékenységessen. *Syn.* citliwe, citedelňe. *boh.* citedlňe. 2) sensualiter, sensitive: empfindſam, empfindlich, empfindend: érzékenyessen, érzékenységessen, érzékenységgel.
čitedelňe *adv.* idem.
citedelní, á, é, *adj.* sensibilis, sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindſam was ſich empfinden läßt: meg-érezhetö, *Syn.* citliwí, čitedelní. *boh.* citedlní. 2) vim sentiendi habens, sensitivus, a, um; sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindſam, was empfinden kann: érezhető, érzékenyes, érzekenységes. *Syn.* citedelní.
čitedelní, á, é, *adj.* idem.
Citedelnosť, i, f. sensibilitas, tis, f. sensus, us, m: Empfindbarkeit, Empfindlichkeit, Empfindſamkeit, Empfindniß der Sache, die empfinden wird: érzékenység, érzés. *Pár. Páp. Syn.* Citliwosť, Čitedelnosť, Čitenosť, *boh.* Čitedlnost. 2) sensualitas, sensus, vis sentiendi: Empfindſamkeit, Empfindlichkeit, Kraft zu empfinden: érzékenység, érezhetösség. *Syn.* Čitedelnosť. *boh.* Čitedlnost.
Čitedelnosť, i, f. idem.
† citedlňe, *adv.* v. citedelňe.
† čitedlňe, *adv.* idem. 2) v. čitanliwe.
† citedlní, á, é, *adj.* v. citedelní.
† čitedlní, á, é, *adj.* idem. 2) v. čitanliwí.
† Citedlnost, i, f. v. Citedelnosť.
† Čitedlnost, i, f. idem. 2) v. Čitanliwosť.
citeni, á, é, *p. c.* sensu perceptus a, um: gefehlt, empfunden: érzett, éreztetett.
Ciťeňí, á, n. sensio, nis. f. das Empfinden, Fühlen: érzés. 2)

2) praesagium, i, n. praesagitio, nis, f. das Ahnen, Ahnden, die Ahndung: elöle (elöl) meg-érzés. *Syn.* Badáňí, Cítenosť.

Cítenosť, i, f. idem. 2) v. Citedelnosť.

† Citera, i, f. v. Harfa.

cítiť, il, ím, V. I. *imp.* cíť: sentire, sentiscere, subsentire, fühlen, empfinden, érzeni (érzem). Hlaf (Zwuk) cítiť, i. e. slišať: sentire sonitum *Plaut.* Klang (Schall Getös) hören, hangot (zengést) hallani. Dobrí Učinek Léku cítiť, znamenať: sentire medicinam *Cels.* die Wirkung der Arznei empfinden, érzeni hasznát az orvosságnak. Hlad cítiť, okúsiť, skúsiť. Hladi mret: sentire famem. *Liv.* dem Hunger spühren, éhséget szenvedni. — 2) odorari, sub odorari, olfacere rem: riechen, durchs Riechen bemerken, schmecken: meg szagolni, észre venni a' dolgot. *Syn.* onuchať, owóňať, zawoňať. Cítí to: odoratur (olfacit) rem, res ei sub olet: er riechts, er riecht den Braten: észre veszi a' dolgot: v. čít 2. *Nro.* Cítí, čo chcem: olet ei, quid velim: er riechts, was ich will: észre veszi mit akarok. — 3) sentire, animadvertere, notare, observare: spüren, merken, wahr nehmen: érzeni, meg-érzeni, észre venni, tapasztalni. *Syn.* badať, merkowať. Cítíme, gak predeslé, tak ai budúcé Weci: animo et praeterita, et futura sentimus: wir merken die vergangen sowohl, als die Zukünftigen Sachen: érzük magunkban, valamint az el-multt, úgy a' jövendő (következendő) dolgokat. *II. rec.* cítiť sa, dobre, zle: bene, male valere, sich, wohl, übel befinden: jól, roszúl érzeni magát. *Syn.* wina cháďzať sa. Zle sa cítím: male valeo, ich befinde mich übel, roszszúl érzem magamat. 2) Wnečem sa cítiť: sibi conscium esse rei alicuius, sich bewust seyn, érzeni magát. Wnečem sa cítím: rei cuiuspiam mihi conscius sum, ich bin mir einer Sache bewußt, valamiben érzem magamat. *Prov.* Kdo sa w ňečem cítí, že každi o ňem howori, misli: conscius ipse sibi de se putat omnia dici: wer sich nichts Gutes bewußt ist, der denkt, man rede allenthalben von ihm: a' ki miben tudós, abban gyanós.

Cítiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cítiwať, al, ám, *freq.* ex cítiť. *II. rec.* cítiwať sa: *freq. ex* cítiť sa.

citliwe, *adv.* v. citedelňe.

citliwí, á, é, *adj.* citedelní.

Citliwosť, i, f. v. Citedelnosť.

Citron, u, m. *a*) i. e. citrowí Strom: citrus, i, f. citrea pomus: der Citronenbaum, die Citrone: tzitrom-fa. Kiseli Citron, i. e. Lemon, *boh.* Limún: limon, citrus medica *Linn.* Citrus limonia officin. Limone, Limonie, eine Art Citronenbaum: lémonya-fa. Nag kiselší Citron: limonia acidissima *Linn.* der saure Limonienbaum, leg savanyúbb lémonya-fa. *b*) i. e. citrowé (židowské) Jablko: citrinum citreum, i, n. malum citreum, pomum citri: die Citrone, der Citronapfel, Judenapfel: tzitrom. Kiseli Citron: malum limonium, Limonienapfel, Limone, Limonie: lémonya.

Citronár, a, m. negotiator citreus,

treus, Citronenhändler, tzitrom áros.
† Citronář, e, m. idem.
citronářčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis citreae, der Citronenhändler gehörig, tzitrom-árosnéé.
† citronářčin, a, o, *adj. poss.* idem.
Citronáření, á, n. v. Citronářstwí.
citronářiti, il, ím, V. I. *imp.* nar: negotiatorem citreum esse: ein Citronenhändler seyn: tzitrommal kereskedni, tzitrom-árosnak lenni.
Citronářka, i, negotiatrix citrea, die Citronenhändlerinn, tzitrom árosné.
† Citronářka, i, f. *idem.*
citronářow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris, citrei, dem Citronenhändler gehörig, tzitrom árosé.
† citronářů, et ůw, owa, owo, *adj. poss. idem.*
Citronček, u, et nečku, m. *dem. ex seq.*
Citronek, nku, m. *dem.* a) i. e. citronowí Stromček: parva pomus citrea, ein kleiner Citronenbaum: tzitrom-fátska. b) i. e. citronowé gablčko: pomettum (parvum pomum) citreum: eine kleine Citrone, tzitromotska, kis-tzitrom.
citronowí, á, é, *adj.* citreus, citrinus, a, um: die Citronen betreffend: tzitromé, tzitromos, tzitromból-való. Citronowí Moček (Mok, *vulg.* Saft, citronowá Močka (Šťáwa): succus citri (citrei), Citronensaft, tzitrom leve. Citronowí Strom: v. Citron. Citronowá Bazilika, Zelina: ocymum basilicum citratum: Citronbasilien, tzitrom basalika-fü. Citronowá Farba: color citreus, Citronfarbe, tzitrom szín. Citronowá Kôrka (zaprawená), cortex citrei (conditus), Citronenschale (Citronat, eingemachte Citronenschale): tzitrom héj (bé-tsinált tzitrom-héj). Citronowá Zelina, i. e. Dubrawník. Citronoweg Farbi: citreus, coloris citrini: citronengelb, tzitrom színű. Citronowé Gablko: mala citrea, die Citronen, tzitromok.
Ciwka, i, f. fistula textoria, panus, i, m. *Lucil.* Spule (des Webers) Waffelspule, die Spulpfeife, Schütze: bél-fonalnak öszve-tekerménye, mellyet a' bordán által botsátanak *Par. Páp.* takáts tsév. *vulg.* Cgewka. *Aliud est* Bredo, et klubko, (glomus, Knäuel, gombolyag) 2) Útek.
Číž, a, m. v. Čížik.
† Číž, e, m. *idem.*
Čížba, i, aucupium, i, n. der Vogelfang, madárászás, madarfogás. *Syn.* Číhadlo, Číhání, Gumenec Ptáčnictwí.
Čížek, žka, m. v. Čížik.
† čizí, *adj. omn. gen.* v. cudzí.
Čížíček, čka, m. *dem. ex seq.*
Čížik, a, m. acanthis, idis. f. acredula, ae, f. *Cic.* Fringilla Spinus Linn. der Zeisig, das Zeisel: tsíz madár *Pár. Páp.* *Syn.* Číž, Čížek.
čížikow, a, e, *adj. poss.* acanthidis: des Zeisigs, dem Zeisig gehörig: tsízé. *Syn.* čížow, čížkow.
čížikowí, á, é, *adj.* acanthinus, a, um: acanthidem adtinens: vom Zeisig, den Zeisig betreffend: tsízből-való, tsizet illető. *Syn.* čížkowí, čížowí.
† Cizina, i, f. v. Cudzina.
čížkow, a, e, *adj. poss.* v. čížikow.

čiž-

čížkowí, á, é, *adj.* v. čížikowí.

† Čížlist, u, m. v. Čepošt.

Čižma, í, f. cothurnus, i, m. *Cic. Horat, Virg.* Tschischme, der Cothurn, Art hoher Schuhe, deren sich die Ungarn bedienen, und die Griechen, und Andre bei vielen Gelegenheiten bedienten z. B. bei der Jagd, besonders trugen sie Acteurs in Tragödien. *Hor.* tsizma. Čižmu wikriwit: cothurni talum adterere, die Tschischme anstreten, tsizma-sarkát el-nyomni. W Čižmách chóďiť: cothurnatum (in cothurnis) incedere, cothurnos gestare: die Tschischmen tragen, tsizmában járni, tsizmát viselni. W Čižmách obutí: cothurnatus, die Tschischmen anhabend, tsizmás. Čižmi obúť, wižúť: cothurnos adtrahere (induere), exuere: die Tschischmen anziehen, ausziehen: tsizmát húzni-fel, levetni (lehúzni). *Prov.* Gedna Čižma (Obuw) na každu Nohu: omni pedi eundem calceum inducere *Galen.* Eodem calceamento calceare omnes. Unum contrá omnia possibilia remedium: ein Mittel wider alles: egy tsizma minden lábra. Egy szerrel mindenre élni. Dáwno sem gá to uš w Čižmách podral (zedral), čemu (čo) sa ti eště učiť mušiš: pedum visa est via. Discere primum ea debes, quae me expertum docere cupis: das weiß ich schon lange, was du mir sagen willst (was du erst lernen mußt): megjöttem én onnan, a' hova te mégy *Par. Páp.*

Čižmár, a, m. cothurnarius, i, m. Tschischmamacher, tsizmadia, tsizmazia. *Prov.* Ani Čižmár neňi dobrí, kteri na malu Nohu welku Čižmu robí: vel cothurnarius non videtur bonus, qui parvo pedi magnum cothurnum inducit. *Plutarch.* Res minimas dicendi artificio efficere maximas est ineptum. Oratio cum re congruat, oportet, non aliter, quam vestis corpori congruere debet: die Rede muß passend seyn auf die Sache: a' beszéd hogy egygyezen-meg a' dologgal, szükséges. Az a' tsizmadia sem jó, a' ki nagy tsizmát varr kitsiny lábra.

čižmárčin, a, e, *adj. poss.* cothurnariae, der Tschischmamacherinn gehörig, tsizmadiánéé, tsizmazianéé.

Čižmáreň, rňi, f. v. Čižmárňa.

Čižmáreňí, á, n. v. Čižmárstwí.

čižmáriť, il, ím, V. I. *imp.* mar. cothurnarium esse, opificium cothurnarium exercere: ein Tschischmamacher seyn, das Tschischmamacherhandwerk treiben: tsizmadia mesterséget üzni, tsizmadiáskodni.

Čižmárka, i, f. cothurnaria, ae, f. uxor cothurnarii: die Tschischmamacherinn, tsizmadiáné, tsizmazianė.

Čižmárňa, i, f. officina cothurnaria, Tschischmamacherstube, tsizmadia mühely. *Syn.* Čižmáreň.

čižmárow, a, e, *adj. poss.* v. cothurnarii, dem Tschischmamacher gehörig, tsizmadiáé, tsizmaziáé.

Čižmarowáňí, á, n. v. Čižmárstwí.

čižmarowať, rowal, rugem, *freq. ex* čižmáriť.

čižmárski *adv.* cothurnarie, more cothurnariorum: Tschischmamacherisch, tschischmamachermässig, nach der Art der Tschischma-

ma-

mamacher: tsizmadia (tsizmazia) - módon. *Syn.* počižmárſki.

čižmárſki, á, é, *adj.* cothurnarius, a, um: opificium cothurnarium, *vel* cothurnarios adtinens: die Tschischmamacher, oder ihres Handwerk betreffend: tsizmadiai, tsizmaziai, tsizmadiákat, vagy tsizmadia mesterséget illető.

Čižmárſtwí, é, n. opificium cothurnarium, die Tschischmamacherei, das Tschischmamacherhandwerk: tsizmadia mesterség. *Syn.* Čižmáreňí Čižmarowáňí.

Čižmárſtwo, a, n. *collect.* cothurnarii opifices, die Tschischmamacher, tsizmádiák 2) *vulg.* v. Čižmárſtwí.

Čižmička, i, f. *dem.* cothurnulus, cothurnellus, i, m: parvus cothurnus: eine kleine Tschischma: tsizmátska, kis tsizma. Nezametag, nezametag Jzbički, zamažeš ſi, zamažeš ſi Čižmički.

Čižmiſko, a, n. *contemt. et exager.* ex Čižma.

čižmowí, é, é, *adj.* Čižmowá Sara: caulis cothurni, Tschischmen ſchenkel, tsizma-szár.

† cizokragní, á, é, *adj.* v. cudzokragní.

† cizoložiti, il, ím, v. cudzoložit.

† cizoložní, á, é, *adj.* v. cudzoložní.

† Cizoložňice, f. v. Cudzoložňica.

† Cizoložňictwí, n. v. Cudzoložňictwí.

† Cizoložňík, a, m. v. Cudzoložňík.

† Cizoložſtwí, n. v. Cudzoložſtwí.

† Cizoložſtwo, a, n. v. Cudzoložſtwo.

† Cizorálek, lku, m. v. perowí Nožík, Penicil.

† Cizozemec, mce, m. v. Cudzozemec.

† Cizozemka, i, f. v. Cudzozemka.

† Cizrna, i, f. v. Cicer.

Čkáňí, é, n. singultus, us, m. *Cic.* das Schluchzen, der Schlucken: tsuklás. *Syn.* Ščikˌwka, Ščikutáňí, Ščikútka, Čknuki, Začknuki, *boh.* Chropot.

čkat ſa, čkalo ſa, čká ſa V. I. *imp.* nech ſa čká cum *dat. pers.* mi, ti, mu, etc. singultire *Apul.* singultare *Cic.* ſchluchzen, den Schlucken haben: tsuklani. *Syn.* ſčikútat ſa, čknút, začknút. *Aliud est* ríhat, ructare. Čká ſa mi: singultio *Apul.* singultus habeo: ich habe den Schlucken, tsuklom.

Čkáwáňí, é, n. *nom. Verb. ex seq.*

čkáwat ſa, čkáwalo ſa, čkáwa ſa mi, ti, mu. *freq.* ex čkat ſa.

čkawe *adv.* singultim *Apul.* ſchluchzend, tsukolva. *Syn.* ſčikútawe.

čkawí, á, é, *adj.* singultiens, tis: ſchluchzend, den Schlucken habend: tsukló. *Syn.* ſčikútawí.

čknút, čknul (čkel) čkňem. V. I. *imp.* čkňi: mutire, muttire, mussare, mussitare, hiscere: mucken, mukſen, muckeln, leiſe reden, etwas nicht laut heraus ſagen, nur davon murmeln: motszamni, lopva suttogni. *Syn.* ceknút, ſuchnút. Aňi len čknút neſmím: nihil mutire audeo *Terr.* ich darf davon nichts mukſen, motszanni sem merek *Par. Páp.* Aňi čknút otom netreba: neque opus est mutilo *Ter.* es darf davon auch nicht gemuckt (i. e. leiſe, oder auch ein Wortchen geredet) werden: suttogni sem kell arról. Čuč, aňi len neckiň:

kni: tace altum, neque mutire aude: sey still, unterstehe du dich nicht niemal zu mucken: hallgass, egygyet se motszanny.

čknút, čknul (čkel), čkňem V. I. *imp.* čkňi: v. čkat sa. *II. rec.* čknút sa, mi, ti etc. *idem.*

Čknutí, á, n. mussitatio, mussatio, nis f. mutilum, i, n. *Ter.* das Mucken, Mucksen, Muckeln; motszanás, suttogás. *Syn.* Cekmutí; Suchnutí.

Čknutí, á, n. v. Čkání.

Článček, u, et nečku, m. *dem. ex* Článek.

Článeček, nečku, m. *dem. ex praec.*

Článek, nku, m. articulus i, m. artus, us, m. membrum, i, n. das Gelenk, Glied, der Theil, z. B. des Menschen, als Arm, Fuß, Hand, Finger: iz, tag. Po Článku: v. člankowně. 2) nodus, articulus, geniculum, i, n. *Plin. H. N.* der Knoten, z. B. am Halme: bötkö, iz a' fü-száron *Par. Pap. Syn.* kolenko, Súček, Uzlíček na Zrostlinách: *boh. etiam* kolínko. 3) articulus membrum, pars, caput, vel locus theologicus: der Artikel, Stück, Theil, z. B. der Theologia: tzikkely, agázat. Článek Wíri: articulus fidei, caput religionis: ein Glaubensartikel, hitnek ágázattya. Článki zákona: legis capita, die Artikel des Gesetzes, foglalattya (sommájá, veleje) a' törvénynek. 4) Reči, Písmá: membrum (pars) orationis, *vel scripti*: ein Stück, oder Theil einer Rede, einer Schrift: része a' beszédnek, vagy irásnak. *Syn.* Částka. Článki Predpowedi: articuli, et membra periodi: die Stücke der Rede, egész beszédnek részei.

článkowí, á, é, *adj.* articulos adtinens, articularis, e, articularius, a, um: die Glieder betreffend, izekhez-való, izekben-lévö, izi, izeket, (tagokat) illetö, izes. *Syn.* článkowní. Článkowá Woda: axungia articulorum, liquor articularis: Gliedwasser, Gelenksaft: izek nedvessége. Článkowá Nemoc, Bolest: *a*) i. e. článkowá Wodnačka: hydrops e. nimia multitudine axungiae articulorum, Gliedwassersucht, viz-korság. *b*) i. e. Lámka Lámání, Lúpka Hostec) w Článkoch a klubech, suché Lúpání, *boh.* Dna (Lámání) w Článcích a klúbích, Pakostňice: arthrytis, idis, f. *Vitruv.* morbus articularis, tormina articulorum: das Gliederreißen, Reißen in Gliedern, die Gicht, Gliederkrankheit, Gliederwehe: köszvény, taghasogatás. Článkowé Wíno: vinum anti arthryticum: der Gliederwein, ézesbor. Článkowé Čepi: glandulae articulares, Gelenkdrüse, izekben lévö mirigy.

článkowně *adv.* articulatim, membratim, per capita, per partes particulatim: artikelweise, gliederweise: izenként, darabonként, tagonként. *Syn.* po Článkoch. 2) ordinatim, ex ordine, seriatim, iuxta seriem: nach Reihen, gliederweise: rend szerént, egymás utann.

článkowní, á, é, *adj.* membris praeditus (instructus) a, um: gliedern, gegliedert: tagas. 2) v. článkowí.

Členček, nečku, m. *dem.* parvus talus, das Knöchellein, Knörrchen: bokátska, kis lábbo-

boka. *Syn.* kotníček, kuťíček, *vulg.* kotečeck.
Členeck, nku, m. talus, i, m. der Knorren, Knöchel am Fuße: boka lábboka, boka tsont. *Syn.* kotňék, kůtek na Noze, *vulg.* kotek, *boh.* Kůtek. Až po Členki: talorum tenus, bis zum Knorren, egész bokákig.
členkowatí, á, é, *adj.* scaurus, a, um: großknörrig, nagy bokáú, kinek nagy boka-tsontya vagyon. *Syn.* kotňi kowati.
členkowí, á, é, *adj.* talaris, e, *Cic.* die Knöchel betreffend, dahin gehörig, bis an die Knöchel gehend: bokáig-érö.
* Členok, nku, m. v. Členeck.
ckiwe *adv.* solitarie, deserte: einsam, magánossan. *Syn.* cňe, otupňe, samotňe.
ckiwí, á, é, (*abs.* cliwo) *adj.* solitarius, desertus, solus, a, um. einsam, z. B. Menschen, Thier Leben: magános. *Syn.* cní, otupní, samotní. Tak mi ge tu cliwo *a*) locus hic videtur mihi esse solus (desertus): es ist mir hier so einsam, dieser Ort scheint mir einsam: olly tsudálatosnak tetszik nékem itt lenni. *b*) sum hic solitarius, ich bin da einsam, magánossan vagyok itten.
ckiwo, v, ckiwe, et ckiwí.
Ckiwost, i, f. solitudo, inis, f. die Einsamkeit, magánosság. *Syn.* Otupnost, Samotnost.
Čln, u, m. v. Člun.
Člnček, u, et nečku, m. *dem.* v. Čluneck.
Člnkár, a, m. v. Člunkár.
Člnkárka, i, f. v. Člunkárka.
Člnkowáňí, á, n. v. Člunkowáňí.
člnkowat sa, kowal sa, kugem sa, V. l. *imp.* kug sa: v. člunkowat sa.
člnkowi, á, é, *adj.* v. čluntowi.
Člnkowňík, a, m. v. Člunkowňík.
† Člo, a, n. v. Míto.
* Člowačiňec, nca, m. v. Člowečinec.
Člowečeck, čka, m. *dem.* homulus, homunculus, i, m. homuncio, nis, m. das Menschlein, Menschchen, Männchen, Männlein, ein kleiner Mensch: emberetske. emberke, kis ember. *Syn.* Chlapík, malí Člowek. *boh.* Člowíček.
Člowečenstwí, á, n. humanitas, tis, f. humana natura: die Menschheit, emberi természet, emberség. *Syn.* Člowectwí. 2) proprietas (dos, virtus) corporis: die Leibeigenschaft, testi tulajdonság.
† Člow'ečenstwi, n. *idem.*
člowečí, á, é, *adj.* humanus, a, um: menschlich, emberi. *Syn.* clowecký, ludský.
† člow'ečí, *adj.* *omn.* *gen.* *idem.*
Člowečica, i, f. mulier, is, f. femina, ae, f. Weibsmensch, aszszony ember. *Syn.* Roba, Žena, Ženská.
† Člow'ečice, f. *idem.*
Člowečina, i, f. caro humana, das Menschenfleisch, ember hús. *Syn.* člowečé Maso.
† Člow'ečina, i, f. *idem.*
Člowečinec, nca, m. excrementum, (stercus, merdum) humanum: ein Dreck, Menschenkoth: szar, ember szar.
† Člow'ečinec, nce, m. *idem.*
Člowečisko, a, n. contemt. et exagger ex Člowek: ingens (absurdus) homo, ein großer (abscheulicher) Mensch, igen nagy (otsmány) ember.
člowecki *adv.* humane, humanitus: menschlich, emberül, emberi módon. *Syn.* počlowecki.
člowecký, á, é, *adj.* v. člowečí.

 Člo-

Člowečtwí, á, n. v. Člowečenstwo.

Clowek, a, m. *Plur. pro.* Cloweči dicitur Ľudi Ľudá: (*boh.* Lidé): homo, inis, m. der Mensch, ember. Múdrí Clowek: prudens homo, qui feliciter sapit: ein vernünftiger Mensch, okos ember. Sprostí (Hlúpí) Clowek, stupidus homo, qui nihil sapit, ein dummer Mensch, Tölpel: értetellen (ostoba otromba) ember. Geden dobrí Člowek: Teophorus, Gottmann, Gottlieb: Isten embere. Obecní Člowek: idiota, plebeius homo: der gemeine Mann, köz (paraszt) ember. Twrdí Clowek. Jna Wrški wichádzá, i do Nížin (Dolin) wpadá: difficilis vir *Hom.* Durus et implacabilis *Plutarch.* Homo impendio rigidus, et implacabilis. At tibi non umquam placanda in pectore mens est. Durus alloquiis. Homo inexorabilis, exoratu difficilis, ac praefractus, suoque relinquendus ingenio. Corinthus et collibus surgit, et vallibus deprimitur *Suidas.* Homo intractabilis, et aspero ingenio: ein steinharter Mensch, kemény ember. Welki Clowek, i. e. Obrr, Obor: gigas antis, m. ein Rieß, óriás. Udatní (dobre zawázaní) Člowek: bene (solide) compactus homo, ein gut gewachsener (starker) Mann, izmos (erös) ember. Gestliže chce Člowek žiw biť, musí robiť (*boh.* Delat): labore comparandus est victus, labore opus est ad comparandum victum: man muß arbeiten, wenn man leben will: dolgozni kell az embernek, ha élni akar. Gakí (kdo) ge to ten Člowek? Čo ge to za Člowека? quid hoc hominis est? was ist das für ein Mensch? ugyan mitsoda ember ez? Powím g m, kdo (čo) ge ten Člowek: exponam quid hominis sit: ich will ihnen erklären, was das für ein Mensch seye: meg-mondom mindgyárt, mitsoda ember ez? Čo si ti za Clowека? Gakí si ti Člowek? kdo si? quid tu hominis es? was bist denn für ein Mensch? wer bist denn du? mitsoda ember (ki) vagy te? *Prov.* Člowek s Časem sa mení: tempora mutantur, nos et mutamur in illis: es vergeht alles mit der Zeit, idövel változik az ember-is. — Člowek na Sweté okolo Nemoci a Smrti často sa pleťe: cor sine corde nihil, caro nil, nisi triste cadaver; nasci aegrotare est; vivere saepe mori: der Mensch auf der Welt, ist oft der Krankheit, und dem Tode ausgesetzt: nyomorúltt e' világon az ember élete, a' nyavalya, és halál nem egyszer forog körülette. — Gakí Člowek, taká Reč: qualis homo, talis sermo: wie der Mensch, so die Rede: minémü az ember, ollyan a' beszédgye. — Člowek Člowеku Boh (Ďábel): homo homini Deus (diabolus, lupus), ein Mensch ist dem andern ein Gott (ein Teufel), az ember Istene (ördögö) az embernek. — Člowek míní, Pán Boh mení. Člowek ustanowuge, umíňuge, Pán Boh naprawuge: homo proponit, Deus disponit: der Mensch denkts, Gott lenkts: az ember fel-teszi. de Isten el-rendeli. v. míníť. — Člowek rišawí a černí (barnawí) malokedi dobrí: per barbam rubram debes cognoscere nequam; multi

ti non rubram, sed habent cum crimine nigram: thu nicht allein den Rothbart schelten, der schwarze Bart gerath auch selten, veres 's barna szakál ritkán jó embere talál. 2) mancipium, manucapium, i, n. ein Leibeigener, saját pénzen vett emberünk (ember).

† Člow'ek, a, m. *idem.*

† Člowíček, čka, m. *dem.* v. Človeček.

† Člowík, a, m. v. Člowek.

Člun, u, m. cymba, *Cic. Virg.* scapha arbor cavata, navicula, ae, f. lembus, i, m. linter, tris, f. *Cic.* catascopium, i, n. codicaria (parva) navis: der Kahn, Stachen, ein kleines Fahrzeug zu Fahren, das Schifflein, Schifchen, Einakel, das Klanel: tsónok *Par. Pap.* fából kivájtt tsónak, ladik, sajka, kis hajótska, hajó nászád, folyó hajó. *Syn.* Čln, Loďka, ſtrowná Loď, *vulg.* Lodek, *boh.* locďka, koráb. Ribárſkí Člun: scapha piscatoria, navigium piscatorium: Fischerkahn, halász tsónók. Nemám Čluna, aňi weſla, gako bi náſ Woda ňeſla? etc.

Člunček, u, et nečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Člnček.

Člunek, nku, m. *dem.* lintriculus, i, m. *Cic.* scaphula, cymbula, navicella, ae, f. *Plin. Ep.* cymbium, i, n. ein kleiner Kahn, Kähnchen: tsónakotska *Par Pap.* ladikotska. *Syn.* Člnek. *boh.* koráb. Máſti Člunek ai Weſlo, trápí ťeba twoge Peſtwo. 2) na Pití Wodi etc. cymbium, i, n. *Virg.* Kähnchen zum Trinken, Kahngeschirr, ein kahnförmiges (mit einem länglichrunden Rande versehenes Trinkgeschirr: ivó tsónak, tsónakotska *boh.* koráb 3) kadlečkí tkáčkí Člunek: v. Brdo.

Člunkár, a, m. cymbarius, scapharius opifex: der Kahnmacher, tsónak tsináló. *Syn.* Členkár, Člnkár, Člunár, Člunkowňík, Loďkár.

člunkárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Člunkárka, i, f. cymbaria, scapharia opifex: die Kahnmacherinn, tsónak tsinálóné. *Syn.* Člnkarka Loďkárka.

člunkárow, a, e, *adj. poss. ex* Člunkár. *Syn.* člnkárow.

Člunkowáňí, á, n. scapha navigatio: das Fahren auf dem Kahne, hajókázás, ladikázás. *Syn.* Člnkowáňí.

člunkowat ſa, kowal ſa, kugem ſa, V. I. *imp.* kugſa: cymba vehi, auf dem Kahne fahren, hajókázni, ladikázni. *Syn.* člnkowat ſa.

člunkowí, á, é, *adj.* cymbalarius, scapharius, a, um: ad scaphas (cymbas) pertinens: den Kahn betreffend, tsónakos *Par. Páp.* ladikokhoz tartozandó. *Syn.* člunowí, člnkowí, loďkowí.

Člunkowňík, a, m. v. Člunkár.

člunowí, á, é, *adj.* v. člnkowí.

Čmáňí, á, n. herbae inutiles, das Unkraut, gaz, giz-gaz. *Syn.* mrcha Zelina.

Čmaňina, i, f. idem.

Čmar, u, m. lac butyraceum, restans post confectionem butyri: die Buttermilch, iró.

čmarowí, á, é, *adj.* e (cum) lacte butyraceo, von (aus) Buttermilch, mit Buttermilch, irós, iróból-való.

Čmel, a, (*boh.* e), m. apis terrestris *Linn.* die Hummel, eine Art Feldbienen, mezö méh.

Čmela, i, f *idem.*

Čmelíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Čme-

rium cum Iove Caesar habet.

† Císař, e, m. idem.

císarčin, a, e, *adj. poss.* imperatricis, der Kaiserinn gehörig, tsászárnéé: *vulg.* císarownin, *boh.* císařowňin.

Císarka, i, f. imperatrix, cis, f. die Kaiserinn, tsárszárné. *vulg.* Císarowá, Císarowna: *boh.* Cýsařowá, Cýsařowna. 2) tak rečena Hruška: pyrum caesareum, Kaiserbirne, tsászár körtvély.

císarow, a, e, *adj. poss.* imperatoris, dem Kaiser gehörig, tsászáré. *boh.* císařů, et řůw.

* Císarowá, eg, f. v. Cisarka.

† Císařowá, é, f. *idem.*

Císarowáňí, á, n. v. Císarstwí.

císarowať, rowal, rugem, V.I. *imp.* rug: imperatorem esse, agere: ein Kaiser seyn, tsászárkodni.

Císárowáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

císárowáwať, al, ám, *freq. ex* císarowať.

* Císarowna, i, f. v. Cisarka.

† Cisarowna, i, f. idem.

* císarowňin, a, e, *adj. poss.* v. cisarčin.

† císařowňin, a, o, *adj. poss. idem.*

císarski *adv.* imperatorie caesareae, more imperatoris: Kaiserlich, tsászár módon. *Syn.* pocísarski. *boh.* císarski.

císarskí, á, é, *adj.* caesareus, imperatorius, a, um: Kaiserlich, tsászári. *boh.* císařský. Císarskí koreň: v. Bederňík. Císarskí Orel: aquila caesarea, insigne imperii: Kaiserlicher Adler, Reichswappen: tsászár sas, tsászári tzimer. Císarskí Pták: v. Garábek, Císarskí Trank: v. koží Cicek.

císarskokrálowskí, á, é, *adj.* Caesareo Regius, a, um: Kaiserlich - Königlich, tsászári - királyi.

Císarstwí, á, n. imperatoria (caesarea) dignitas, imperium, i, n. das Kaiserthum, tsászári méltóság. *boh.* Císařstwí.

† císařů, et řůw, owa, owo, *adj. poss.* v. Císarow.

† čisáwaťi, al, ám, v. wefukáwať.

† Číse, f. v. Šálka.

† čiseťi, sel, sím: v. núter fúkať 3. *Nro.*

Císka, i, f. *dem. ex* Cícha: in re parvum cadurcum, culcitae, aut pulvinaris: kleine Bettziche, donha (vánkos) héjatska, kis donha - héja, kis vánkos héja.

Čiska, i, f. *dem. ex* Číša: v. Šalečka, Šálka. 2) kolenná Číska (Šálka) i. e. Prehib pod Kolenem: poples, itis, m. die Kniescheibe: térdnek hajtása, térd alsó két in közi, vápája.

† Číslo, a, n. v. Počet. 2) v. Minca.

Cist, u, m. Zelina: cisthos (cisthus), i, m. *Plin. H. N.* chamaecisthus. Cistus incanus Linn. rosa sylvatica: Cistenröslein, tetetem toldó - fü. cistowá Rúža.

čist: v. čisti.

čistcowí, á, é, *adj.* v. čistecowí.

čisťe *adv.* pure, puriter, munde, nitide: rein, ohne Schmuz (Fehler, Zusatz etc.), sauber, säuberlich, reinlich: tsinoson, tisztán. *Syn.* čistotňe. 2) pellucide, perspicue, clare: klar, hell, durchsichtig: világosan, által-látható képen. *Syn.* widňe. 3) limpide, lauter, klar, hell, ohne Unreinigkeit: tisztán, motsok nélkül. 4) caste: keusch, tiszteségesen, szüzen, szemérmessen, szemérmetessen. *Syn.* pa-

panenſkí, popanenſkí. 5) plane, prorsus, omnino: rein, gänzlich z. B. aufeſſen, egészlen, mindenestül, tellyességgel, tellyessen. *Syn.* dočiſta, načiſto, zhola. 6) v. čiſtotňe.

Čiſtec, tca, m. Zelina: *a)* wetſí: sideritis scordioides *Linn.* sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* sideritis maior hirsuta, heraclea, n. das Gliedkraut, Feldandorn: nagyobb tisztesfü; parlogi-fü (virág). *Syn.* klúbná Zelina, Miloſt' božá (božká). *b)* menſí: parthenium *Plin. H. N.* perdicium, i, n. sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* heracleon, Stachys recta Linn., juxta Lumniceri Flora Poson. Gliedkraut, tisztes-fü. 2) electrum, succinum, carabetum, i, n. der Achtſtein, Agſtein, Bernſtein: tengeri gyánta. Folyó-gyánta Mitt. Gyantakö Fabian. *Syn.* morſká Guma, *boh.* Cžiſtec Akſtin (Akſteyn) Rozpuſt'ení (rozmočení) Čiſtec: destillatum succinum, deſtilirter Bernſtein, ki-fözetett tengeri gyántá.

Čiſtec, ſtca, m. *idem.* 2. *Nro.*

čiſtecowí, á, é, *adj.* sideriticeus, a, um: von Gliedkraut, tisztes füből-való. *Syn.* čiſtcowí. 2) electricus, succineus: von Bernſtein (Agtſtein), gyántás, gyántából való. *Syn.* čiſtcowí *boh.* akſtínowí.

čiſt'ení, á, é, *p. e.* mundatus, purgatus, expurgatus, purificatus, a, um: gereinigt, geſäubert: tisztíttatott, meg tisztíttatott, tisztított. 2) lustratus, expiatus, purgatus, sanctificatus: gereinigt, von der Schuld, von Sünden: ki tisztúllt, ki tisztíttatott, *vétkeitől*, *bűneitől.*

Čiſt'ení, á, n. mundatio, purgatio, expurgatio, purificatio, nis, f. die Reinigung, Säuberung, das Reinigen, Säubern: tisztítás, ki tisztítás, tsinosítás. 2) lustratio, expiatio: Reinigung von Sünden, ki tisztúlás *a' büntöl.*

čiſtí, á, é, (*abs.* čiſt, čiſto), *adj.* purus, mundus, nitidus, a, um: ſauber, rein, frei vom Unflathe, von Sünden (Fehlern) etc. z. B. Spiegel, Zimmer, Luft, Papier, Stimme, Mund, Kleid, Schreibart etc. tiszta, motsok nélkül-való, tsinos. *Syn.* čiſtotní. Na čiſto mit: pure lavare, rein waſchen, tisztára mosni. Na čiſto obrátit: pure vertere, rein kehren, tisztára fordítani. Na čiſto píſat: perscribere in chartam puram (*vulg.* purisare), ins Reine ſchreiben, tisztára irni, le-irni. Na čiſto priweſt', doweſt': absolvere, perficere: ins Reine (i. e. zu Stande) bringen, véghez-vinni, el-végezni 2) purus, merus: rein frei von allem Zuſätzen, mit nichts vermiſcht, z. B. Gold, Silber, Waſſer, Wein, Luft, Weizen: tiszta tsupa, merö. *Syn.* ſamí. Čiſtí Ofoch: purum (liquidum) lucrum, reiner Gewinn, tiszta haszon. Čiſtí Papír: charta pura (non scripta), reines (unbeſchriebenes) Papier, tiszta papiros. Čiſtého Wína nalát, i. e. ſamu (čiſtu, čiſtučku) Prawdu poweSet: vere loqui, verum dicere: reinen Wein einſchenken, i. e. die Wahrheit ſagen: igazat mondani. Do čiſta zrobit, i. e. Prácu dokonat: totum opus absolvere, reine Arbeit machen, i. e. alles aufarbeiten: dolgát egészen el-végezni, véghez vinni a' dolgot.

got. Do ciſta zhoreť: penitus (prorsus) conflagrare, gänzlich verbrennen, egészszen ki (el) égni. 3) vacuus, purus: rein, leer: tiszta, üres. *Syn.* prázní. Na čiſto wiſt', i. e. nič nedoſtať: nihil accipere, rein ausgehen, nichts bekommen: szüzen maradni, semmit sem kapni (nyerni) 4) pellucidus, perspicuus, clarus: klar, hell, durchsichtig, z. B. Glas, Waſſer: tiszta, vilagos, által világozó. *Syn.* widní. 5) limpidus, clarus, perspicuus, pellucidus: lauter, klar, hell, ohne Unreinigkeit, z. B. Waſſer, Wein: tiszta nem Zavaros. 6) castus, purus: keuſch: tiszta, tiszteséges, szüz. *Syn.* čiſtotní, panenſkí. Čiſtí, gako Slunce etc. 7) v. čiſtotní.

† čiſtí, četl, čtu: v. čitať.

čiſtiť, il, ím, V. I. *imp.* ciſt'i: mundare, purgare, expurgare, purificare: rein machen, reinigen, ſäubern: tisztítani, meg-tisztítani. *Syn.* očiſtiť. 2) Wíſtrčki čiſt'iť, (i. e. odoláwať) odolať: purgare crimina *Cic. Liv.* refutare (disiicere) obiecta (obiectiones): wiederlegen, ablehnen: meg tzáfolni, meg hamisítani az ellen-vetéseket, szemre hánlt vétkeket. 3) Od žalobi čiſt'iť *a*) i. e. wichowárať: purgare. *Cic.* purgare aliquem crimine *Tacit.* Jemanden entſchuldigen, reinigen von der Beſchuldigung, rechtfertigen, zur Entſchuldigung, oder Rechtfertigung ſagen: menteni. mentegetni. *b*) i. e. oſlobodiť (oſlobodzowať) od Wini; ne winním (zanewinnécho) wiréct, wirekńuť: immunem (liberum) declarare, purgare aliquem crimine *Tacit.* Jemanden frei ſprechen von Sünden: fel szabaditani valakit az vádolástól.—4) Od Stríchu: expiare, lustrare, purgare, sanctificare: reinigen von der Schuld, von Sünden, vom Fluche heiligen, moraliſch rein machen: ki tisztúlni a' bünböl, meg tisztúlni a' büntöl, a' bünt el-törülni. a' vétekért penitentziát tartani. 5) coedere, ferire, icere. percutere, verberare: prügeln, ſchlagen: verni, ütni. *Syn.* biť (bigem), ſlaťať. Dobreho čiſt'i: serio caedit, (habet) illum, er prügelt ihn tüchtig, derokassan veri ötet. *II. rec.* čiſtiť ſa: purgare se, mundari, purgari, purificari: rein (gereiniget, geſäubert) werden, ſich reinigen: tisztúlni, tisztittatni. 2) U nekoho (prednekím) ſa čiſtiť, excusare (purgare) se alicui *Cic.* ſich bei Jemanden entſchuldigen, menteni magat valaki elött. *Syn.* wihowárať ſa.

Čiſtitel, a, m. mundator, purgator, is m. purgans, tis, m. Reiniger, tisztító.

čiſtitelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Čiſtitelka, i, f. mundatrix, purgatrix, icis, f. die Reinigerinn: tisztítóné.

čiſtitelńe, *adv.* v. čiſtiwe.

čiſtitelní, á, é, *adj.* v. čiſtiwí.

čiſtitelow, a, e, *adj. poss.* ex Čiſtitel.

čiſt'iwe *adv.* purgative, purgatorie, purgando: reinigend, tisztítva. *Syn.* čiſtitelńe, čiſtotkiwe.

čiſt'iwí, á, é, *adj.* purgativus, purgatorius, a, um: reinigend, z. B. Arzneimittel: tisztító. *Syn.* čiſt'itelní, ciſtotliwí. Čiſt'iwí Lék: purgamen, medicamentum purgativum (purgans): Reinigungsmittel, tisztító orvosság. Čiſt'iwá Obeta: sacrificium lustrale, (expiatorum)

rum) piaculum: Reinigungsopfer, engesztelő (tisztító) áldozat. Čiſt'iwá Príſaha: iuramentum (iusiurandum) purgatorium (innocentiae), Reinigungsmittel, tisztító esküvés.

čiſto: v. čiſt'e, et čiſtí.

Čiſtoſt', i, f. claritas, perspicuitas, tis f. claritudo, dinis, f. die Klarheit, Lauterkeit, die Helle, Helligkeit, z. B. des Glases, Wassers, Weines: tisztaság, motsok-nélkül valóság. 2) v. *seq.*

Čiſtota, i, f. munditia, ae, f. mundities, puritas, tis f. cultus, us, m: Reinigkeit, Sauberkeit: tisztaság, tsinosság. *Syn.* Čiſtotnoſt', Čiſtoſt'. 2) castitas, virginitas, castimonia, pudicitia, ae, f. Keuschheit, szüzesség, tiszta élet, tisztaság. *Syn.* Panenſtwo. Čiſtota panenſká: pudicitia virginalis, jungfräuliche Keuschheit, szüzi tisztaság, tiszta szüzesség. Čiſtota ſkrz Mrtweňí (Trúzňeňí, *boh.* Trízňeňí) a Mdleňí Těla bíwá obdržaná (zachowaná): ex asperitate vitae et afflictione corporis, efflorescit castimonia: die Keuschheit wird durch die Abtödtung (Abmattung) des Leibes erhalten: a' tisztaság sanyarú élettel, és a' testnek öldöklésével, sanyargatásával tartatik-meg. On gu o Čiſtotu (Čeſt', Počtiwoſt') priwedol. Swet (Krk, Slawu) geg zawázal: expugnavit eius pudicitiam: er hat sie um die Keuschheit gebracht, meg-szeplösitte ötet.

čiſtotliwe *adv.* purgabiliter, reiniglich, tisztitható-képen. 2) v. čiſt'iwe.

čiſtotliwí, á, é, *adj.* purgabilis, e, qui (quae, quod) purgari potest: was sich reinigen läſt, reiniglich; was gereinigt werden kann: meg tisztítható. 2) v. čiſt'iwí.

čiſtotňe *adv.* munde, nitide, pure: reinlich, säuberlich, rein, sauber: tisztán, tsinossan. *Syn.* čiſt'e, čiſto, kluďňe, ſ piderňe. 2) munde, eleganter: sauber, manierlich, fein: tsinossan, ékesen. *Syn.* kráſňe, pekňe, poróďňe. 3) caste, pudice: keusch: szüzen, tisztán *Syn.* čiſt'e, panenſkí, nepoſkwrňe.

čiſtotní, á, é, *adj.* purus, mundus, nitidus, a, um: reinlich, rein, reinlich sauber: tiszta tsinos. *Syn.* čiſtí, kluďní, ſ piderní. 2) mundus, elegans, tis: sauber manierlich, fein: szép, tsinos, ékes. *Syn.* kráſní, pekní, poráďní. Čiſtotní Pták, egregius scilicet, egregius vero: sauberer Vogel (ironisch), szép madár. 3) castus, pudicus: Keusch, szemérmes, tiszta, szüz. *Syn.* čiſtí, panenſkí, nepoſkwrňení. *Prov.* Čiſtotní, (dobrí) gako Strach priceſte: Metello innocentior. Integer vitae, scelerisque purus, (*scilicet ut thesaurus secus viam communi direptioni obnoxius*): ein unschuldiges Kind, wie ein Wolf: ártatlan, mint a' kit akasztani visznek. Borsó az út mellett nem marad szüzen.

Čiſtotnoſt, i, f. munditia, ae, f. mundities, ei, f. nitor, is, m. Reinlichkeit, Sauberkeit: tisztaság, tsinosság. *Syn.* Čiſtoſt', Čiſtota. 2) castitas tis, f. castimonia, pudicitia, ae, f. Keuschheit: szüzesség, tisztaság, szemérmetesség. *Syn.* Čiſtoſt', Čiſtota, Panenſtwí, Nepoſkwrňenoſt.

čiſtowí, á, é, *adj.* Čiſtowa Růža: v. Čiſt.

čí-

čiſtučkí, á, é, *adj. dem.* mundulus *Plaut.* a, um: reinlich, geputzt, galant, sauber, artig: tisztátska, tsinosotska.

čiſtučko *adv.* mundule, *Apul.* reinlich, sauber, artig, galant, wohlanständig: tisztátskán, tsinosotskán.

Čit, u, m. sensus, us, m. potentia sentiendi: der Sinn, die Empfindung, Empfindlichkeit, das Fühlen: érzékenység. *Syn.* Čitedelnosť, Zmiſel.

čit! *interjectio silentium indicantis*: st, ho, sile, tace, quiesce: ſt, ſtill, ſchweig, ſei ruhig: tzit, lassan, halgass. *Syn.* kuſ, pſ, ſt. Čit Chlapcí! pueri silentium (tacete)! still, (schweigt) Buben! halgassatok gyermekek.

čit, čil, čigem, V. I. *imp.* či: sentire: empfinden, fühlen: érezni. *Syn.* cítit. 2) odorari, olfacere: riechen, durchs Riechen bemerken: szagolni. *Syn.* woňať, nuchat, čuť. *Tropice.* On to čige (woňá, badá) odoratur (olfacit) rem, res ei subolet: er richts, er bemerkts: észre veszi a' dolgot. v. cítit 2. *Nro.*

† čiti, čil, čigi (u), idem.

Čitač, a, m. lector, recitator, is m: Leser, Ableser, Vorleser: olvasó, el-mondó. *Syn.* Čitar, Čitatel, *boh.* Čtenář.

čitaččin, a, e, *adj. poss.* lectricis, recitatricis: der Leserinn gehörig, olvasónéé. *Syn.* čitatelčin, *boh.* čtenářčin.

Čitačka, i, lectrix, cis, f. legens (recitans) *femina*: Leserinn, Ableserinn, Vorleserinn: olvasóné, el-mondóné. *Syn.* Čitárka, Čitatelka. *boh.* Čtenářka.

čitačow, a, e, *adj. poss.* lectoris, recitatoris: dem Leser (Ableser) gehörig, olvasóé, el-mondóé. *Syn.* čitarow, čitatelow, *boh.* čtenářů, et řůw.

čitaní, á, é, *p. c.* lectus, a, um: geleſen, abgeleſen, Vorgeleſen: olvastatott, el-mondattatott. Čitaní Člowek: magnae (multae) lectionis homo, ein beleſener Mann, nagy (sok) olvasású ember 2) praelectus, perlectus, recitatus, vorgeleſen, abgeleſen: el-olvastatott, el-mondattatott. 3) numeratus, computatus: gezehlt, szamláltatott, olvasott. *Syn.* počtowaní. *boh.* čten. *Prov.* J ſ čitaného Wlk bere: non curat numerum lupus, der Wolf friſt auch wohl gezehlte Schafe, az olvasott juhokból is visz a' farkas.

Čitáňí, á, n. lectio, nis f. das Leſen, z. B. eines Buchs: olvasás *boh.* Čteňí. Nič Čitáňá neupuſčag: nunquam remittis animum a legendo *Liv.* du laſſeſt vom Bücherleſen nicht ab, soha sem hagyol alább az olvasásban. 2) praelectio, lectio, recitatio: das Vorleſen, die Vorleſung. z. B. eines Briefs: olvasás, el-olvasas, elő-mondás. *boh.* cteňí. 3) schola, ae, f. praelectio: das Leſen über ein Buch als ein Kollegium, das Vorleſen, die Vorleſung: tanítás, elöl-adás, elöl-olvasás. *boh.* Čteňí. 4) numeratio, computatio: das Zehlen, die Zehlung: olvasás, számlálás. *Syn.* Počtowáňí.

čitanliwe *adv.* legibiliter, lesbar, leſerlich: olvasható-képen. *Syn.* čitatedelňe *boh.* čitedlňe.

čitanliwí, á, é, *adj.* legibilis, e, qui (quae, quod) legi potest: lesbar, leſerlich: olvasható. *Syn.* čitatedelní, *boh.* čitedlní.

Čitanliwosť, i, f. legibilitas, tis, f. Lesbarkeit, Leſerlichkeit: ol-

olvashatóság, olvasható tulajdonság. *boh.* Čitedlnost.
Čitár, a, m. v. Čitač.
* Citara, i, f. v. Harfa.
* Citarár, a, m. v. Harfár.
* Citarárka, i, f. v. Harfárka.
čitárčin, a, e, *adj. poss.* v. čitaččin.
Čitárka, i, f. v. Čitačka.
čitárow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
čitať, al, ám, V. I. *imp. ag:* legere, lesen, olvasni. *boh.* čísťi (četl), čtu). Nemášli tak mnoho Roboti, že tu Kňihu čitať možeš? tantumne abs re tua est otii, ut hunc librum legas? hast du wohl so viele Weile, dieses Buch zu lesen? hast du sonsten keine Arbeit, als dieses Buch zu lesen? ugyan érkezhetel-é a' magad dolgaid miátt annyira, hogy ezt a' könyvet olvassad? nints-e' más dolgod, hogy ezt a' könyvet olvashatod 2) praelegere, perlegere, recitare: vorlesen, ablesen, vorsagen: el-olvasni, el-mondani. *Syn.* prečítat, predpowedeť. 3) numerare, censere, computare: zehlen: számlálni, olvasni. *Syn.* počtowať, rátát.
čitatedelňe *adv.* v. čitanliwe.
čitatedelní, á, é, *adj.* v. čitanliwí.
Čitatel, a, m. v. Čitač.
čitatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.* v. čitaččin.
Čitatelka, i, f. v. Čitačka.
čitatelow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
Čitáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
čitáwať, al, ám, *freq. ex* čitať.
citedelňe *adv.* sensibiliter, cum sensu, vehementer: empfindlich, empfindsam, empfindbar: meg-érezhetőképen, érezve, érzékenyessen, érzékenységessen. *Syn.* citliwe, citedelňe. *boh.* citedlňe. 2) sensualiter, sensitive: empfindsam, empfindlich, empfindend: érzékenyessen, érzékenységessen, érzekenységgel.
čitedelňe *adv.* idem.
citedelní, á, é, *adj.* sensibilis, sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindsam was sich empfinden läßt: meg-érezhető, *Syn.* citliwí, čitedelní. *boh.* citedlní. 2) vim sentiendi habens, sensitivus, a, um; sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindsam, was empfinden kann: érezhető, érzékenyes, érzekenységes. *Syn.* citedelní.
čitedelní, á, é, *adj.* idem.
Citedelnosť, i, f. sensibilitas, tis, f. sensus, us, m: Empfindbarkeit, Empfindlichkeit, Empfindsamkeit, Empfindniß der Sache, die empfinden wird: érzékenység, érzés. *Pár. Páp.* *Syn.* Citliwosť, Čitedelnosť, Citenosť, *boh.* Čitedlnost. 2) sensualitas, sensus, vis sentiendi: Empfindsamkeit, Empfindlichkeit, Kraft zu empfinden: érzékenység, érezhetősség. *Syn.* Čitedelnosť. *boh.* Čitedlnost.
Čitedelnosť, i, f. idem.
† citedlňe, *adv.* v. citedelňe.
† čitedlňe, *adv.* idem. 2) v. čitanliwe.
† citedlní, á, é, *adj.* v. citedelní.
† čitedlní, á, é, *adj.* idem. 2) v. čitanliwí.
† Citedlnost, i, f. v. Citedelnosť.
† Čitedlnost, i, f. idem. 2) v. Čitanliwosť.
citení, á, é, *p. c.* sensu perceptus a, um: gefehlt, empfunden: érzett, éreztetett.
Citeňí, á, n. sensio, nis. f. das Empfinden, Fühlen: érzés. 2)

2) praesagium, i, n. praesagitio, nis, f. das Ahnen, Ahnden, die Ahndung: elöle (elöl) meg-érzés. *Syn.* Badáňí, Cítenost.

Cítenost, i, f. idem. 2) v. Citedelnost.

† Citera, i, f. v. Harfa.

cítit, il, ím, V. I. *imp.* cít: sentire, sentiscere, subsentire, fühlen, empfinden, érzeni (érzem). Hlas (Zwuk) cítit, i. e. slišat: sentire sonitum *Plaut.* Klang (Schall Getös) hören, hangot (zengést) hallani. Dobrí Učinek Léku cítit, znamenat: sentire medicinam *Cels.* die Wirkung der Arznei empfinden, érzeni hasznát az orvosságnak. Hlad cítit, okúsit, skúsit. Hladi mret: sentire famem. *Liv.* dem Hunger spühren, éhséget szenvedni. — 2) odorari, sub odorari, olfacere rem: riechen, durchs Riechen bemerken, schmecken: meg szagolni, észre venni a' dolgot. *Syn.* onuchat, owóňat, zawoňat. Cítí to: odoratur (olfacit) rem, res ei sub olet: er riechts, er riecht den Braten: észre veszi a' dolgot: v. čít 2. *Nro.* Cítí, čo chcem: olet ei, quid velim: er riechts, was ich will: észre veszi mit akarok. — 3) sentire, animadvertere, notare, observare: spüren, merken, wahr nehmen: érzeni, meg-érzeni, észre venni, tapasztalni. *Syn.* badat, merkowat. Cítíme, gak predeslé, tak ai budúcé Weci: animo et praeterita, et futura sentimus: wir merken die vergangen sowohl, als die Zukünftigen Sachen: érzük magunkban, valamint az el-multt, úgy a' jövendő (következendő) dolgokat. *II. rec.* cítit sa, dobre, zle: bene, male valere, sich, wohl, übel befinden: jól, roszúl érzeni magát. *Syn.* wína cháďzat sa. Zle sa cítím: male valeo, ich befinde mich übel, roszszúl érzem magamat. 2) Wnecem sa cítit: sibi conscium esse rei alicuius, sich bewust seyn, érzeni magát. Wnecem sa cítím: rei cuiuspiam mihi conscius sum, ich bin mir einer Sache bewußt, valamiben érzem magamat. *Prov.* Kdo sa w ňecem cítí, že každí o ňem howori, mislí: conscius ipse sibi de se putat omnia dici: wer sich nichts Gutes bewußt ist, der denkt, man rede allenthalben von ihm: a' ki miben tudós, abban gyanós.

Cítiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cítiwat, al, ám, *freq.* ex cítit. *II. rec.* cítiwat sa: *freq. ex* cítit sa.

citliwe, *adv.* v. citedelňe.

citliwí, á, é, *adj.* citedelní.

Citliwost, i, f. v. Citedelnost.

Citron, u, m. *a*) i. e. citrowí Strom: citrus, i, f. citrea pomus: der Citronenbaum, die Citrone: tzitrom-fa. Kiselí Citron, i. e. Lemon, *boh.* Limún: limon, citrus medica *Linn.* Citrus limonia officin. Limone, Limonie, eine Art Citronenbaum: lémonya-fa. Nagkiselší Citron: limonia acidissima *Linn.* der säure Limonienbaum, leg savanyúbb lémonya-fa. *b*) i. e. citrowé (židowské) Jablko: citrinum citreum, i, n. malum citreum, pomum citri: die Citrone, der Citronapfel, Judenapfel: tzitrom. Kiselí Citron: malum limonium, Limonienapfel, Limone, Limonie: lémonya.

Citronár, a, m. negotiator citreus,

treus, Citronenhändler, tzitrom áros.

† Citronáč, e, m. idem.

citronáčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis citreae, der Citronenhändler gehörig, tzitrom-árosnéé.

† citronáčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Citronáreňí, á, n. v. Citronárstwí.

citronárit, il, ím, V. I. *imp.* nat: negotiatorem citreum esse: ein Citronenhändler seyn: tzitrommal kereskedni, tzitrom-árosnak lenni.

Citronárka, i, negotiatrix citrea, die Citronenhändlerinn, tzitrom árosné.

† Citronáčka, i, f. *idem.*

citronárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris, citrei, dem Citronenhändler gehörig, tzitrom árósé.

† citronáčů, et ťůw, owa, owo, *adj. poss. idem.*

Citronček, u, et nečku, m. *dem. ex seq.*

Cittoneк, nku, m. *dem. a)* i. e. citronowí Stromček: parva pomus citrea, ein kleiner Citronenbaum: tzitrom-fátska. *b)* i. e. citronowé gablčko: pomettum (parvum pomum) citreum: eine kleine Citrone, tzitromotska, kis-tzitrom.

citronowí, á, é, *adj.* citreus, citrinus, a, um: die Citronen betreffend: tzitromé, tzitromos, tzitromból-való. Citronowí Moček (Mok, *vulg.* Saft, citronowá Močka (Šťáwa): succus citri (citrei), Citronensaft, tzítrom leve. Citronowí Strom: v. Citron. Citronowá Bazilika, Zelina: ocymum basilicum citratum: Citronbasilien, tzitrom basalika-fü. Citronowá Farba: color citreus, Citronfarbe, tzitrom szín. Citronowá Kôrka (zaprawená), cortex citrei (conditus), Citronenschale (Citronat, eingemachte Citronenschale): tzitrom héj (bé-tsinált tzitrom-héj). Citronowá Zelina, i. e. Dubrawňík. Citronoweg Farbi: citreus, coloris citrini: citronengelb, tzitrom színü. Citronowé Gablko: mala citrea, die Citronen, tzitromok.

Ciwka, i, f. fistula textoria, panus, i, m. *Lucil.* Spule (des Webers) Waffelspule, die Spulpfeife, Schütze: bél-fonalnak öszve-tekerménye, mellyet a' bordán által botsátanak *Par. Páp.* takáts tsév. *vulg.* Cgewka. *Aliud est* Brdo, et klubko, (glomus, Knäuel, gombolyag) 2) Útek.

Číž, a, m. v. Čížik.

† Číž, e, m. *idem.*

Čížba, i, aucupium, i, n. der Vogelfang, madárászás, madarfogás. *Syn.* Číhadlo, Číháňí, Sumenec Ptačňictwí.

Čížek, žka, m. v. Čížik.

† čizí, *adj. omn. gen.* v. cudzí.

Čížiček, čka, m. *dem. ex seq.*

Čížik, a, m. acanthis, idis. f. acredula, ae, f. *Cic.* Fringilla Spinus Linn. der Zeisig, das Zeisel: tsíz madár *Pár. Páp.* *Syn.* Číž, Čížek.

čížikow, a, e, *adj. poss.* acanthidis: des Zeisigs, dem Zeisig gehörig: tsízé. *Syn.* čížow, čížkow.

čížikowí, á, é, *adj.* acanthinus, a, um: acanthidem adtinens: vom Zeisig, den Zeisig betreffend: tsízböl-való, tsizet illető. *Syn.* čížkowí, čízowí.

† Cizina, i, f. v. Cudzina.

čížkow, a, e, *adj. poss.* v. čížikow.

čiž-

čižkowí, á, é, *adj.* v. čižikowí.
† Čížtisk, u, m. v. Čeposť.
Čižma, í, f. cothurnus, i, m. *Cic. Horat, Virg.* Tschischme, der Cothurn, Art hoher Schuhe, deren sich die Ungarn bedienen, und die Griechen, und Andre bei vielen Gelegenheiten bedienten z. B. bei der Jagd, besonders trugen sie Acteurs in Tragödien. *Hor.* tsizma. Čižmu witriwiť: cothurni talum adterere, die Tschischme anstreten, tsizma-sarkát el-nyomni. W Čižmách chóditi: cothurnatum (in cothurnis) incedere, cothurnos gestare: die Tschischmen tragen, tsizmában járni, tsizmát viselni. W Čižmách obutí: cothurnatus, die Tschischmen anhabend, tsizmás. Čižmi obúť, wižúť: cothurnos adtrahere (induere), exuere: die Tschischmen anziehen, ausziehen: tsizmát húzni-fel, levetni (lehúzni). *Prov.* Gedna Čižma (Obuw) na každu Nohu: omni pedi eundem calceum inducere *Galen.* Eodem calceamento calceare omnes. Unum contrá omnia possibilia remedium: ein Mittel wider alles: egy tsizma minden lábra. Egy szerrel mindenre élni. Dáwno sem gá to uš w Čižmách podral (zedral), čemu (čo) sa ti ešče učiť mu. siš: pedum visa est via. Discere primum ea debes, quae me expertum docere cupis: das weiß ich schon lange, was du mir sagen willst (was du erst lernen mußt): megjöttem én onnan, a' hova te mégy *Par. Páp.*
Čižmár, a, m. cothurnarius, i, m. Tschischmamacher, tsizmadia, tsizmazia. *Prov.* Ani Čižmár neňi dobrí, kteri na malu Nohu welku Čižmu robí: vel cothurnarius non videtur bonus, qui parvo pedi magnum cothurnum inducit. *Plutarch.* Res minimas dicendi artificio efficere maximas est ineptum. Oratio cum re congruat, oportet, non aliter, quam vestis corpori congruere debet: die Rede muß passend seyn auf die Sache: a' beszéd hogy egygyezen-meg a' dologgal, szükséges. Az a' tsizmadia sem jó, a' ki nagy tsizmát varr kitsiny lábra.
čižmárčin, a, e, *adj. poss.* cothurnariae, der Tschischmamacherinn gehörig, tsizmadiánéé, tsizmazianéé.
Čižmáreň, rňi, f. v. Čižmárňa.
Čižmáreňí, á, n. v. Čižmárstwí.
čižmáriť, il, ím, V. I. *imp.* mar. cothurnarium esse, opificium cothurnarium exercere: ein Tschischmamacher seyn, das Tschischmamacherhandwerk treiben: tsizmadia mesterséget üzni, tsizmadiáskodni.
Čižmárka, i, f. cothurnaria, ae, f. uxor cothurnarii: die Tschischmamacherinn, tsizmadiáné, tsizmaziáné.
Čižmárňa, i, f. officina cothurnaria, Tschischmamacherstube, tsizmadia mühely. *Syn.* Čižmáreň.
čižmárow, a, e, *adj. poss.* v. cothurnarii, dem Tschischmamacher gehörig, tsizmadiáé, tsizmaziáé.
Čižmarowáňí, á, n. v. Čižmárstwí.
čižmarowať, rowal, rugem, *freq. ex* čižmáriť.
čižmársky *adv.* cothurnarie, more cothurnariorum: Tschischmamacherisch, tschischmamachermäßig, nach der Art der Tschischma-

mamacher: tsizmadia (tsizmazia) - módon. *Syn.* počizmárſki.
čizmárſki, á, é, *adj.* cothurnarius, a, um: opificium cothurnarium, *vel* cothurnarios adtinens: die Tſchiſchmamacher, oder ihres Handwerk betreffend: tsizmadiai, tsizmaziai, tsizmadiákat, vagy tsizmadia mesterséget illető.
Čizmárſtwí, á, n. opificium cothurnarium, die Tſchiſchmamacherei, das Tſchiſchmamacherhandwerk: tsizmadia mesterség. *Syn.* Čizmáreňí Čizmarowáňí.
Čizmárſtwo, a, n. *collect.* cothurnarii opifices, die Tſchiſchmamacher, tsizmádiák 2) *vulg.* v. Čizmárſtwí.
Čizmička, i, f. *dem.* cothurnulus, cothurnellus, i, m: parvus cothurnus: eine kleine Tſchiſchma: tsizmátska, kis tsizma. Nezametag, nezametag Izbički, zamažeſ ſi, zamažeſ ſi Čizmički.
Čizmiſko, a, n. *contemt. et exager.* ex Čizma.
čizmowí, á, é, *adj.* Čizmowá Sara: caulis cothurni, Tſchiſmen ſchenkel, tsizma-szár.
† cizokragní, á, é, *adj.* v. cudzokragní.
† cizoložiti, il, ím, v. cudzoložit.
† cizoložní, á, é, *adj.* v. cudzoložní.
† Cizoložňice, f. v. Cudzoložňica.
† Cizoložňictwí, n. v. Cudzoložňictwí.
† Cizoložňík, a, m. v. Cudzoložňík.
† Cizoložſtwí, n. v. Cudzoložſtwí.
† Cizoložſtwo, a, n. v. Cudzoložſtwo.
† Cizorálek, lku, m. v. perowí Nožík, Penicil.
† Cizozemec, mce, m. v. Cudzozemec.
† Cizozemka, i, f. v. Cudzozemka.
† Cizrna, i, f. v. Cicer.
Čkáňí, á, n. singultus, us, m. *Cic.* das Schluchzen, der Schlucken: tsuklás. *Syn.* Ščikawka, Ščikutáňí, Ščikútka, Čknuťí, Začknuťí, *boh.* Chropot.
čkať ſa, čkalo ſa, čká ſa V. I. *imp.* nech ſa čká cum *dat. pers.* mi, ti, mu, etc. singultire *Apul.* singultare *Cic.* ſchluchzen, den Schlucken haben: tsuklani. *Syn.* ſčikútať ſa, čknúť, začknúť. *Aliud est* rihať, ructare. Čká ſa mi: singultio *Apul.* singultus habeo: ich habe den Schlucken, tsuklom.
Čkáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
čkáwať ſa, čkáwalo ſa, čkáwa ſa mi, ti, mu. *freq.* ex čkať ſa.
čkawe *adv.* singultim *Apul.* ſchluchzend, tsukolva. *Syn.* ſčikútawe.
čkawí, á, é, *adj.* singultiens, tis: ſchluchzend, den Schlucken habend: tsukló. *Syn.* ſčikútawí.
čknúť, čknul (čkel) čkňem. V. I. *imp.* čkňi: mutire, muttire, mussare, mussitare, hiscere: mucken, mukſen, muckeln, leiſe reden, etwas nicht laut heraus ſagen, nur davon murmeln: motszamni, lopva suttogni. *Syn.* cekňúť, ſuchnúť. Aňi len čknút neſmím: nihil mutire audeo *Terr.* ich darf davon nichts muckſen, motszanni sem merek *Par. Páp.* Aňi čknút otom netreba: neque opus est mutilo *Ter.* es darf davon auch nicht gemuckt (i. e. leiſe, oder auch ein Wortchen geredet) werden: suttogni sem kell arról. Čuč, aňi len neckiň:

kňi: tace altum, neque mutire aude: sey still, unterstehe du dich nicht niemal zu mucken: hallgass, egygyet se motszanny.

čknút, čknul (čkel), čkňem V. I. *imp.* čkňi: v. čkat sa. *II. rec.* čknút sa, mi, ti etc. *idem.*

Čknutí, á, n. mussitatio, mussatio, nis f. mutilum, i, n. *Ter.* das Mucken, Mucksen, Muckeln; motszanás, suttogás. *Syn.* Četnutí, Šuchnutí.

Čknutí, á, n. v. Čkáňí.

Článček, u, et nečku, m. *dem.* ex Článek.

Článeček, nečku, m. *dem.* ex praec.

Článek, nku, m. articulus i, m. artus, us, m. membrum, i, n. das Gelenk, Glied, der Theil, z. B. des Menschen, als Arm, Fuß, Hand, Finger: iz, tag. Po Článku: v. článkowňe. 2) nodus, articulus, geniculum, i, n. *Plin. H. N.* der Knoten, z. B. am Halme: bötkö, íz a' fü-száron *Par. Pap. Syn.* kolenko, Súček, Uzlíček na Zrostlinách: *boh. etiam* kolínko. 3) articulus membrum, pars, caput, vel locus theologicus: der Artikel, Stück, Theil, z. B. der Theologia: tzikkely, agázat. Článek Wíri: articulus fidei, caput religionis: ein Glaubensartikel, hitnek ágázattya. Článki zákona: legis capita, die Artikel des Gesetzes, foglalattya (sommájá, veleje) a' törvénynek. 4) Reči, Písmá: membrum (pars) orationis, *vel scripti*: ein Stück, oder Theil einer Rede, einer Schrift: része a' beszédnek, vagy írásnak. *Syn.* Částka. Článki Předpowedi: articuli, et membra periodi: die Stücke der Rede, egész beszédnek részei.

článkowí, á, é, *adj.* articulos adtinens, articularis, e, articularius, a, um: die Glieder betreffend, izekhez-való, izekben-lévö, ízi, izeket, (tagokat) illetö, izes. *Syn.* článkowní. Článkowá Woda: axungia articulorum, liquor articularis: Gliedwasser, Gelenksaft: izek nedvessége. Článkowá Nemoc, Bolest: *a*) i. e. článkowá Wodnačka: hydrops e. nimia multitudine axungiae articulorum, Gliedwassersucht, viz-korság. *b*) i. e. Lámka Lámání, Lúpka Hostec) w Článkoch a kluboch, suché Lúpáňí, *boh.* Dna (Lámání) w Článcích a klúbich, Pakostňice: arthrytis, idis, f. *Vitruv.* morbus articularis, tormina articulorum: das Gliederreißen, Reißen in Gliedern, die Gicht, Gliederkrankheit, Gliederwehe: köszvény, taghasogatás. Článkowé Wíno: vinum anti arthryticum: der Gliederwein, ézesbor. Článkowé Čepi: glandulae articulares, Gelenkdrüse, izekben lévö mirigy.

článkowňe *adv.* articulatim, membratim, per capita, per partes particulatim: artikelweise, gliederweise: izenként, darabonként, tagonként. *Syn.* po Článkoch. 2) ordinatim, ex ordine, seriatim, iuxta seriem: nach Reihen, gliederweise: rend szerént, egymás utann.

článkowní, á, é, *adj.* membris praeditus (instructus) a, um: gliedern, gegliedert: tagas. 2) v. článkowí.

Článček, nečku, m. *dem.* parvus talus, das Knöchellein, Knörrchen: bokátska, kis lábbo-

boka. *Syn.* kotňíček, kúťíček, *vulg.* kotéček.

Členek, nku, m. talus, i, m. der Knorren, Knöchel am Fuße: boka lábboka, boka tsont. *Syn.* kotňék, kútek na Noze, *vulg.* kotek, *boh.* Kůtek. Až po Členki: talorum tenus, bis zum Knorren, egész bokákig.

členkowatí, á, é, *adj.* scaurus, a, um: großknörrig, nagy bokáú, kinek nagy boka-tsontya vagyon. *Syn.* kotni kowati.

členkowí, á, é, *adj.* talaris, e, *Cic.* die Knöchel betreffend, dahin gehörig, bis an die Knöchel gehend: bokáig-érő.

* Členok, nku, m. v. Členek.

clíwe *adv.* solitarie, deserte: einsam, magánossan. *Syn.* cňe, otupňe, samotňe.

clíwí, á, é, (*abs.* cliwo) *adj.* solitarius, desertus, solus, a, um. einsam, z. B. Menschen, Thier Leben: magános. *Syn.* cní, otupní, samotní. Tak mi ge tu cliwo *a*) locus hic videtur mihi esse solus (desertus): es ist mir hier so einsam, dieser Ort scheint mir einsam: olly tsudálatosnak tetszik nékem itt lenni. *b*) sum hic solitarius, ich bin da einsam, magánossan vagyok itten.

clíwo, v, clíwe, et clíwí.

Clíwosť, i, f. solitudo, inis, f. die Einsamkeit, magánosság. *Syn.* Otupnosť, Samotnosť.

Čln, u, m. v. Člun.

Člnček, u, et nčku, m. *dem.* v. Člunek.

Člnkár, a, m. v. Člunkár.

Člnkárka, i, f. v. Člunkárka.

Člnkowáňí, á, n. v. Člunkowáňí.

člnkowať sa, kowal sa, kugem sa, V. I. *imp.* kug sa: v. člunkowať sa.

člnkowí, á, é, *adj.* v. čluntowí.

Člnkowňík, a, m. v. Člunkowňík.

† Člo, a, n. v. Mito.

* Člowačiňec, nca, m. v. Člowečínec.

Člowečék, čka, m. *dem.* homulus, homunculus, i, m. homuncio, nis, m. das Menschlein, Menschchen, Männchen, Männlein, ein kleiner Mensch: emberetske. emberke, kis ember. *Syn.* Chlapík, malí Člowek. *boh.* Člowíček.

Člowečenstwí, á, n. humanitas, tis, f. humana natura: die Menschheit, emberi természet, emberség. *Syn.* Člowectwí. 2) proprietas (dos, virtus) corporis: die Leibeigenschaft, testi tulajdonság.

† Člow'ečenstwí, n. *idem.*

člowečí, á, é, *adj.* humanus, a, um: menschlich, emberi. *Syn.* clowecký, ludský.

† člow'ečí, *adj.* *omn. gen.* *idem.*

Člowečica, i, f. mulier, is, f. femina, ae, f. Weibsmensch, aszszony ember. *Syn.* Roba, Žena, Ženská.

† Člow'ečice, f. *idem.*

Člowečina, i, f. caro humana, das Menschenfleisch, ember hús. *Syn.* člowečé Maso.

† Člow'ečina, i, f. *idem.*

Člowečinec, nca, m. excrementum, (stercus, merdum) humanum: ein Dreck, Menschenkoth: szar, ember szar.

† Člow'ečinec, nce, m. *idem.*

Člowečisko, a, n. contemt. et exagger ex Člowek: ingens (absurdus) homo, ein großer (abscheulicher) Mensch, igen nagy (otsmány) ember.

člowecki *adv.* humane, humanitus: menschlich, emberül, emberi módon. *Syn.* počlowecki.

člowecký, á, é, *adj.* v. člowečí.

Člowečtwí, á, n. v. **Člowečenstwo.**

Člowek, a, m. *Plur. pro.* Čloweči dicitur Ludi Ludá: (*boh.* Lidé): homo, inis, m. der Mensch, ember. Múdrí Člowek: prudens homo, qui feliciter sapit: ein vernünftiger Mensch, okos ember. Sprostí (Hlúpí) Člowek; stupidus homo, qui nihil sapit, ein dummer Mensch, Tölpel: értetellen (ostoba otromba) ember. Geden dobrí Člowek: Teophorus, Gottmann, Gottlieb: Isten embere. Obecní Člowek: idiota, plebeius homo: der gemeine Mann, köz (paraszt) ember. Twrdí Člowek. Jna Wrški wichádzá, l do Nížin (Dolin) wpadá: difficilis vir *Hom.* Durus et implacabilis *Plutarch.* Homo impendio rigidus, et implacabilis. At tibi non umquam placanda in pectore mens est. Durus alloquiis. Homo inexorabilis, exoratu difficilis, ac praefractus, suoque relinquendus ingenio. Corinthus et collibus surgit, et vallibus deprimitur *Suidas.* Homo intractabilis, et aspero ingenio: ein steinharter Mensch, kemény ember. Welkí Člowek, i. e. Ober, Obor: gigas antis, m. ein Rieß, óriás. Udatní (dobre zawázaní) Člowek: bene (solide) compactus homo, ein gut gewachsener (starker) Mann, izmos (erös) ember. Gestliže chce Člowek žiw biť, musí robiť (*boh.* Delat): labore comparandus est victus, labore opus est ad comparandum victum: man muß arbeiten, wenn man leben will: dolgozni kell az embernek, ha élni akar. Gakí (kdo) ge to ten Člowek? Čo ge to za Čloweka? quid hoc hominis est? was ist das für ein Mensch? ugyan mitsoda ember ez? Powím gim, kdo (čo) ge ten Člowek: exponam quid hominis sit: ich will ihnen erklären, was das für ein Mensch seye: meg-mondom mindgyárt, mitsoda ember ez? Čo si ti za Čloweka? Gakí si ti Člowek? kdo si? quid tu hominis es? was bist denn für ein Mensch? wer bist denn du? mitsoda ember (ki) vagy te? *Prov.* Člowek s Časem sa mení: tempora mutantur, nos et mutamur in illis: es vergeht alles mit der Zeit, idővel változik az ember-is. — Člowek na Sweté okolo Nemoci a Smrti často sa plete: cor sine corde nihil, caro nil, nisi triste cadaver; nasci aegrotare est; vivere saepe mori: der Mensch auf der Welt, ist oft der Krankheit, und dem Tode ausgesetzt: nyomorúltt e' világon az ember élete, a' nyavalya, és halál nem egyszer forog körülette. — Gakí Člowek, taká Reč: qualis homo, talis sermo: wie der Mensch, so die Rede: minémű az ember, ollyan a' beszédgye. — Člowek Čloweku Boh (Dábel): homo homini Deus (diabolus, lupus), ein Mensch ist dem andern ein Gott (ein Teufel), az ember Istene (ördöge) az embernek. — Člowek míní, Pán Boh mení. Člowek ustanowuge, umíňuge, Pán Boh naprawuge: homo proponit, Deus disponit: der Mensch denkts, Gott lenkts: az ember fel-teszi. de Isten el-rendeli. v. míňiť. — Člowek rišawí a černí (barnawí) malokedi dobrí: per barbam rubram debes cognoscere nequam; multi

ti non rubram, sed habent cum crimine nigram: thu nicht allein den Rothbart schelten, der schwarze Bart gerath auch selten, veres 's barna szakál ritkán jó embere talál. 2) mancipium, manucapium, i, n. ein Leibeigener, saját pénzen vett emberünk (ember).

† Člow'ek, a, m. *idem*.

† Člowíček, čka, m. *dem*. v. Člowečeк.

† Člowík, a, m. v. Člowek.

Člun, u, m. cymba, *Cic. Virg.* scapha arbor cavata, navicula, ae, f. lembus, i, m. linter, tris, f. *Cic.* catascopium, i, n. codicaria (parva) navis: der Kahn, Stachen, ein kleines Fahrzeug zu Fahren, das Schiflein, Schifchen, Einakel, das Klanel: tsónok *Par. Pap.* fából kivájtt tsónak, ladik, sajka, kis hajótska, hajó nászád, folyó hajó. *Syn.* Čln, Loďka, ſkrowná Loď, *vulg.* Lodek, *boh.* koráblka, koráb. Ribárſkí Člun: scapha piscatoria, navigium piscatorium: Fischerkahn, halász tsónók. Nemám Čluna, aňi weſla, gako bi náſ Woda ňeſla? etc.

Člunček, u, et nečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Člnček.

Člunek, nku, m. *dem.* lintriculus, i, m. *Cic.* scaphula, cymbula, navicella, ae, f. *Plin. Ep.* cymbium, i, n. ein kleiner Kahn, Kähnchen: tsónakotska *Par Pap.* ladikotska. *Syn.* Člnek. *boh.* koráb. Máſti Člunek ai Weſlo, trápí teba twoge Peſtwo. 2) na Pití Wodi etc. cymbium, i, n. *Virg.* Kähnchen zum Trinken, Kahngeschirr, ein kahnförmiges (mit einem länglichrunden Rande versehenes Trinkgeschirr: ivó tsónak, tsónakotska *boh.* koráb 3) kadlečki tkáčki Člunek: v. Brdo.

Člunkár, a, m. cymbarius, scapharius opifex: der Kahnmacher, tsónak tsináló. *Syn.* Členkár, Člnkár, Člunár, Člunkowník, Loďkár.

člunkárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Člunkárka, i, f. cymbaria, scapharia opifex: die Kahnmacherinn, tsónak tsinálóné. *Syn.* Člnkarka Loďkárka.

člunkárow, a, e, *adj. poss. ex* Člunkár. *Syn.* člnkárow.

Člunkowáňí, á, n. scapha navigatio: das Fahren auf dem Kahne, hajókázás, ladikázás. *Syn.* Člnkowáňí.

člunkowat ſa, kowal ſa, kugem ſa, V. I. *imp.* kugſa: cymba vehi, auf dem Kahne fahren, hajókázni, ladikázni. *Syn.* člnkowať ſa.

člunkowí, á, é, *adj.* cymbalarius, scapharius, a, um: ad scaphas (cymbas) pertinens: den Kahn betreffend, tsónakos *Par. Páp.* ladikokhoz tartozandó. *Syn.* člunowí, člnkowí, loďkowí.

Člunkowňík, a, m. v. Člunkár.

člunowí, á, é, *adj.* v. člnkowí.

Čmáňí, á, n. herbae inutiles, das Unkraut, gaz, giz-gaz. *Syn.* mrcha Zelina.

Čmaňina, i, f. idem.

Čmar, u, m. lac butyraceum, restans post confectionem butyri: die Buttermilch, iró.

čmarowí, á, é, *adj.* e (cum) lacte butyraceo, von (aus) Buttermilch, mit Buttermilch, irós, iróból-való.

Čmel, a, (*boh.* e), m. apis terrestris *Linn.* die Hummel, eine Art Feldbienen, mező méh.

Čmela, i, f *idem*.

Čmelíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Čme-

Čmelík, a, m. *dem. ex* Čmel.
† Cmer, u, m. v. Cmar.
† cmerowí, á, é, *adj.* v. cmarowí.
† Čmeyří, n. v. Čmírí.
čmeyricko, a, n. v. Čmíra.
† Cmíra, i, f. fibra, fibrilla arborea, vel plantae: das Zäserchen, Zeserlein, Fäserchen, Fäserlein, Faser, Zaser in Bäumen, und Pflanzen: fának szösös róstya, rostyátskája. *Syn.* Čmírka, Cmírička, konár, konáček, konárek, mala zilka nakoreňi stromowém, neb na zelinách. *boh.* Čmířičko. *Plur. nom.* Čmírí, *gen.* Cmir: fibrae arborum, die Baumfäsern, fáknak szöszös róstyai. *Pár. Pap.*
Cmírí, á, n. *collect.* fibrae arboreae, vel plantarum: die Zäsern, fáknak szöszös rostyaik. *Syn.* Čmíri, Čmírki, Konáre, malé Zilki. *boh.* Čmíří.
† Čmíří, n. *idem.*
Čmírička, i, f. *dem.* ex Čmírka.
† Čmířičko, a, n. *dem.* v. Cmíra.
Čmírka, i, f. *dem.* Čmíra.
cňe *adv.* v. cliwe.
Cňeňí, á, n. v. Cliwost.
cňít, cňel, cňem, V. I. *imp.* cňí: solitarium esse, einsam (ganz allein) seyn, magánossan lenni. *II. rec.* cňet sa, *cum dat. pers.* mi, ti, mu, etc. v. cňet. Cňe sa mi, i. e. cliwo mi ge: v. cliwí.
cní, á, é, (*abs.* cno), *adj.* v. cliwí. Cno (cliwo) mi ge: v. cliwí.
Čnost, i, f. v. Čtnost.
† Cnostki, tek, f. *plur.* v. Ctnostki.
čnostliwe *adv.* v. čtnosťliwe.
čnosťliwí, á, é, *adj.* v. čtnostliwí.
Čnostliwosť, i, f. v. Čtnostliwosť.
čnosťňe *adv.* v. čtnosťňe.
čnostní, á, é, *adj.* v. čtnostní.
Čnostnosť, i, f. v. Ctnostnosť.
† co, *gen.* ceho v. čo.
čo, *gen.* čeho? quid? was? mi? mitsoda? *boh.* co. Čo ge? quid est? was ists? mi az? Čo ale robí? R. Newím, snad píše: quid agit? R. nescio (ignoro) fortasse scribit: was macht er denn? R. ich weiß es nicht, er schreibt vielleicht: mit tsinál? R. nem tudom, talán ír. Čo ale tam budeš robiť? quid ergo ibi facies? was willst du denn dort machen? ugyan mit fogsz tsinálni ottan? Čo tam chceš (robíš)? quid ibi vis (quaeris) was willst (suchst) du dort? mit akarsz (mit keresel) ott? Čo tu robíš? quid tibi hic negotii est? *Ter.* was hast du da zu thun? mi dolgod néked itt? Čo ma ge potom? Čo mňa do teho? non est meum negotium, multum valeat. *Diog.* Quid ad me? non laboro de re, quae nihil ad me adtinet: was geht mich das an? ich frage nichts darnach: eb helye, mi nem én dolgom *Par. Pap.* mi közöm hozzá? Nohi ma bolá. R. Od čeho ale? pedes mihi dolent? R. A qua re? die Füße thun mir weh? R. Wovon denn? fájnak a' lábaim? R. Ugyan mitöl? Ke čemu ge to (toto)? ad quid est hoc? ad quid hoc deservit? zu was dient das? zu wem ist dieses? minek ez? mire való ez? Čo ge to za Wec? gaká ge to Wec? quid hoc rei est? was ist das (für eine Sache)? mi dolog ez? Čo Otec robí? Gako ge z Otcem? geli Žiwí? quid pater? vivitne? wie ist

mit

mit dem Vatter? lebt er noch? hát az atyám él-é még? Čo s ním urob'me? Čo máme s ňím robit? quid faciemus? quid facto opus? was sollen wir mit ihm thun? mit tészünk (tégyünk) véle *Par. Pap. Prov.* Čo kdo hledá, naide (nagde): Pyrauslae interitus: was einer sucht, das findt er: ki mit keres, meg-leli. *Loco.* na čo, o čo, pre čo, wčo, za čo, *dicitur*: nač, oč, preč (*boh.* proč) weč, zač. — 2) qui, quae, quod: so welcher, welche, welches: ki, mellyik. *Syn.* kteri, *boh.* gesto. Ten Člowek (Chlap) čo nás stretnul (*boh.* potkal), ge tu tes (*boh.* taki): ille vir, qui nobis occurrit, etiam hic ad est: der Mann, der uns begegnete, ist auch hier (da): az az ember-is, a' ki minket elöl találtt (szem közt jött), itt vagyon. Gá us nemám teg Sili (tu Silu), čo sem prw mal: ego non amplius habeo vires, quas olim habui: ich habe nicht mehr die Stärke, die ich vorhin hatte: nékem immár nintsen az az eröm, mellyel az elött bírtam. — Gá bich nemal tu Trpezliwost (teg Trpezliwost'i) čo on má: ego id non ita aequo animo ferrem, sicut ille: ich hätte nicht die Geduld, die er hat: én el-nem türném azt olly békességgel, mint ö. — To ge ta Paňí, čo, snami prisla: haec domina (femina) est, quae nobiscum venit: das ist die Frau die mit uns gekommen ist: ez az aszszony, a' ki velünk jött. To su ti Páňi, čo snami sedeli: illi domini, (viri) sunt, qui nobiscum adsidebant: das sind die Herren, die mit uns sassen: ezek azok az urak, a' kik mi velünk együtt ültek. *In obliquis Casibus demto Accusativo feminino, et neutro, si čo ad substantivum referatur, etiam pronomen personale ho gu, mu, geg etc. et ňeho, im, ňemu, neg, etc. adhiberi debet v. g.* Toge ten čo smeho prosili: ille est, quem rogavimus: das ist der, den wir gebeten haben: ez az, a' kit kértünk. To sú ti, čo sme sňími mluwili: illi sunt, quibuscum loquuti sumus: das sind die, mit denen wir gesprochen haben: ezek azok, a' kikkel szóllottunk (beszéllettünk, beszéltünk). Tu magú Hrnček, čo ge Bílek w ňem: hic est ollula in qua est albumen: da haben sie das Töpfchen, worinn das Eiweiß ist: itt vagyon a' fazék, a' mellyben a' tojás fehére, (fejére) vagyon. — 3) cur? quare? quamobrem? quid ita? qua de causa? was? warum? miért? miokból? mi úgy? *Syn.* preč. Čo ale sa lekás? čeho? cur terreris? quare? was (warum) erschrickst du denn? wovor? mit ugyan ijedsz meg? mitöl? Čo ale bich to tam dáwal, prečo? newedelbich Príčinu: cur id illuc dem? nescio causam; warum sollte ich es denn hingeben? ich weiß keine Ursache: miért adgyam (adnám) azt oda? nem tudom az okát. Čo ma trápíte? cur me affligitis, vexatis? warum plagt ihr mich? mit (miért) nyomorgattok engemet (engem)? Čo ale sa neposadís? cur non adsides? warum setzest du dich denn nicht nieder? miért nem ülsz le? *I.* Čo *emphasis, vel euphoniae causa saepe assumit* ž, což, *et* že, čože *v. g.* Kdo ma polál? *p.* Což gá

gá wím: quis me perfudit? n. nescio: wer hat mich begossen? n. Ich weiß es nicht: ki öntött meg engem? n. Nem tudom. Čož neide spať? cur non iit cubitum? warum geht er nicht schlafen? miért nem megy alunni (fekünni)? Čož on poslúchne? non obtemperabit (-rat), er folgt ja nicht, talán szót fogad? Čože plačeš? čože ti ge? cur lachrymaris (fles)? quid tibi de est? was weinst du? was fehlt dir denn? miért sírsz? mi bajad? *II. Pro* čož ge, *dicitur unice* čože? quid est? was ists? mi az? mitsoda? Čo že to? quid est hoc? was ists? mi dolog. — 4) Gá mám porád čo behať: assidue (ads) concursandum mihi est, ich muß beständig hin und her laufen, szüntelenül kell futkosnom. Mám sním čo činiť. Mám sním gednáňí: mihi cum illo negotium est, ich habe mit diesem da zu thun, nékem véle valami dolgom vagyon. Žáden, čo (gak) gá wím, tam newešel: nemo, quod equidem sciam, illuc est ingressus: niemand ist da hinein gegangen: senki sem mentt oda-bé, a' mennyire én tudom. 5) ne čo: nihil, quidquam: nichts, semmi. Ti tu nemáš čo robiť: nihil tibi hic negotii est, du hast hier nichts zu thun, semmi dolgod nints itten. — 6) čo newideť: mox brevi: bald, in kurzem, in kurzer Zeit: majd, majdon, mindjárt *Par. Pap.* mindgyártt, nem sokára, rövid idő múlva (alatt). On tu bude čo newideť: mox veniet, er kömmt den Augenblick, nem sokára el-fog jönni. Mindgyárt itt terem. — 7) Cum, quod: daß, hogy. *Syn.* že. Nebolo dlúho, čo usnuli: non diu fuit, cum obdormierunt: es ware nicht lange, daß sie eingeschlafen sind: nem soká vóltt, hogy el-aluttanak. Zítra bude Tíden, čo sme tam boli: cras erunt octo dies, cum ibi fuimus (quod ibi fuerimus): morgen sind acht Tage, daß wir dort gewesen sind: hólnap lészen egy hete, hogy ott voltunk. — 8) ubi, wo, hol, a' hol. *Syn.* kde. Ten Dom ge od sameho Drewa, čo tam horelo dňes: illa domus tota lignea est, in qua, (ubi) hodie incendium ortum est: das Haus ist ganz vom Holze, wo es heute gebrannt hat: az a' ház egészszen mind fából vagyon, mellyben ma tüz támadott. — 9) quoad, quamdiu: so lange, meddig, míg, miólta, mioltától. *Syn* dokad, gak. On nestonal, čo ge tu: ille, quamdiu hic est, non aegrotavit: er war so lange er hier ist, nicht krank: Mioltától itt vagyon, nem volt beteg. — 10) Čo-to: quo-eo: je-je (desto): mennél, annál. *Syn.* čím-tím. Čo wíc, to lepšeg: quo plus, eo melius: je mehr, je (desto) besser: mennél több, annál jobb.

čobi, *Sing.* 1-*ma pers.* čobich, 2-*da* čobiši et čobiš, 3-*tia* čobi; *Plur.* 1-*ma pers.* čobisme, 2-*da* cobisťe, 3-*tia* čobi. *Construitur tantum cum Praeterito Perfecto.* v. čo, Čo bich učiňil, ňenachádzám: ultra, quo progrediar, non habeo: ich kann nicht weiter gehen, nem mehetek tovább. Nemám nič, čo bich ti písal: nihil habeo ad te scribere, quod (cur) tibi scribam: ich habe keine Ursach an dir zu schreiben: semmi okom nints, hogy néked írjak. Čobich (čobiši, et

et ťobiš, ťobi): robil, *plur.* čobišme (čobište, čobi) robili: ita omnino, utique: ja, allenthalben, allerdings, auf alle Weise: igen-is, úgy, hát. *Syn.* ano, i welmi, tak gest.

* Čob la, i, f. v. Lahwica 2) v. Čutora.

* Čobolka, i, f. *dem.* v. Lahwička. 2) v. Čutorka.

† Čočka, i, f. v. Šošowica.

† čočkowi, á, é, *adj.* v. šošowicowí.

† Čočkowina, i, f. v. Šošowina.

† Čočkowište, n. v. Šošowišťo.

* Cof, u, m. v. Kulík, Wrkoč.

Cofáňí, á, n. v. Cofkáňí.

cofať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cofkať.

Cofáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cofáwať, al, ám, *freq. ex* cofať.

* Cofček, u, et fečku, *dem.* v. Kulíček, Wrkočík.

Cofkáňí, á, n. recessio, nis, f. retrogradus, recessus, regressus, us, m. das Zurücktreten, Zurückweichen: hátra (viszsza) térés. *vulg.* tzurukolás. *Syn.* Cofáňí, *boh.* Cúfáňí. 2) remotio, retractio, reductio: Zurücktreibung, Zurückziehung: viszsza (hátra) vonás, húzás, *vulg.* tzurukoltatás.

cofkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: cessim ire, regredi, retrograde recedere, retrocedere: zurücktreten, zurückweichen: hátra (viszsza) térni, hátra mászni *vulg.* tzurukolni. *Syn.* cofať, cofnúť, cofkať sa, našpáť lezť. *boh.* cúfati 2) removere, retrahere: zurücktreiben, zurückziehen: viszsza (hátra) vonni, húzni. *vulg.* tzurukoltatni. *II. rec.* cofkať sa: v. cofkať 1. *Nro.*

Cofkáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cofkáwať, al, ám, *freq. ex* cofkať. *II. rec.* cofkáwať sa: *freq. ex* cofkatsa.

cofkawe *adv.* cessim *Varr.* rückwärts, zurück: hátra mászva, viszszatérve. *Syn.* cofkagíc.

cofkawí, á, é, *adj.* cessim iens rückwärts gehend (weichend), hátra mászó, viszsza térö. *Syn.* cofkagící. Cofkawé Koňe: equi cessim euntes, zurückweichende Pferde, hátra mászó lovak.

cofnúť, fnul (fel), fňem, V. I. *imp.* fňi, *de uno actu.* v. cofkať, *boh.* cofnúti. *II. rec.* cofnúť sa: v. cofkať sa.

Cofnutí, á, n. v. Cofkáňí.

* cokaní, á, é, *p. c.* v. wihnaní.

* Cokáňí, á, n. v. wihnáňí.

* cokať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. wihnať, wiháňať.

* Cokáwáňí, á, n. v. Wiháňáwáňí.

* cokáwať, al, ám, v. wiháňáwať.

coki! *vox canem repellens*: apage! geh! weg! tzoki, *kutya űző* (kergetö) szó. *Syn.* čibe, *vulg.* čibo. *Prov,* Coki Pšowi od Oltára: margaritae non proiiciuntur ante porcos, die Perlen hängt man nicht den Hunden an, nem illik a' disznó órrára az arany peretz.

† cokoli, cokoliw, cokoliwek: v. čokolwek.

čokolwek, *gen.* čehokolwek: quidquid, quodcunque: was nur, was da nur, was immer: akár mi, valami *boh.* cokoli. *Prov.* Čokolwek ge naglepše, bíwá nagwzáčňegší: quod optimum carissimum (rarissimum): gute Waaren bekommt man selten, a' mi jó, az igen ritka.

Col, u, m. Míra: digitus, i, m. pollex, cis, m. Zoll, ein

Maß

Maß: uj (mérték). *Syn.* Prst, palec, *boh.* Cúl.
* Colmagster, stra, m. v. Wiplatník.
† Colmistr, a, m. idem.
* Comb, u, m. v. Bombolec.
* combaní, á, é, *p. c.* v. Zinčowaní.
* Combáňí, á, n. v. Zinčowáňí.
* combať, al, ám, V. I. *imp. ag*: v. Zinčowať *II. rec.* combaťsa: v. Ziňčowať sa.
* Combáwáňí, á, n. v. Zinčowáwáňí.
* Combáwať, al, ám, v. Zinčowáwať. *II. rec.* combawať sa, v. Zinčowáwaťsa.
* combawe *adv.* v. Zinčowňe.
* combawí, á, é, *adj.* v. Zinčowní.
* Combel, u, m. v. Bombolec.
* combílaní, á, é, *p. c.* v. Zinčowaní.
* Combíláňí, á, n. v. Zinčowáňí.
* Combílať, al, ám, V. I. *imp. ag*: v. Zinčowať. *II. rec.* combílať sa: v. Zinčowat sa.
* Combíláwáňí, á, n. Zinčowáwáňí.
* combíláwať, al, ám, v. Zinčowáwať. *II. rec.* combíláwať sa: v. Zinčowáwať sa.
* combílawe, *adv.* v. Zinčowňe.
* combílawí, á, é, *adj.* v. Zinčowní.
* Combol, u, m. v. Bombolec.
* Combolček, u, m. *dem.* v. Bombolček.
* Combolec, lca, m. v. Bombolec.
* Combolek, lku, m, *dem.* v. Bombolček.
Čombor, u, m. v. *seq.*
Čongrád, u, m. Csongradinum, i, n. Tschongrad, eine Stadt in Ungarn, Tsongrád, *Város.*
čongrádsky *adv.* more csongradiensium, tschongradmäßig, nach der Art der Tschongrader: tsongrádi módon. *Syn.* počongrádsky.
čongrádsky, á, é, *adj.* Čongrádská Stolica: Comitatus Csongradiensis, die tschongrader Gespannschaft, Tsongrád Vármegye.
* Cop, et Copf, u, m. v. Kulík, Wrkoč.
* Copček, et copfček, u, et čéku, m. *dem.* v. Kulíček, Wrkočík.
Corgon, a, m. *contemt.* adultus, i, m. coridon, is. m. herangewachsener (groß gewachsener, oder gewordener) Kerl: kamasz. *Syn.* kamaš, Starí Corgon: senex puer, alter Kerl, vén kamasz.
čoz, v. čo 3. Nro. sub NB. I.
čože, v. co 3. Nro. sub NB. II.
† čožkoli, čožkoliw: v. čožkolwek.
čožkolwek, *gen.* čehožkolwek: v. čokolwek.
Cpač, a, m. fartor, infartor, is, m. Stopfer, tömö. *Syn.* Pchač.
čpaní, á, é, *p. c.* fartus, confartus, infartus, refartus, impletus, a: um: gestopft, tömöt, tömöttetett bé-töltetett. *Syn.* čganí, pchaní, nacpáwaní, naplňowaní. 2) ingestus *Tacit.* intrusus, impositus, obtrusus: hineingethan, hineingestreckt, hineingestoßen, aufgedrungen: bétolyatott. *Pár. Páp.* taszíttatott, béadatott *Pár. Páp.* erövel valakinek adatott, bé-vétetett. strčéní, strkaní, klaďení, wložení. 3) saginatus, fartus: gestopft, gemästet, meg-tömött, hizlaltatott. *Syn.* krmení.
Cpáňí, á, n. fartura, farctura, ae, f. impletio, nis f. das Stopfen, die Stopfung, z. B. der

der Speise in dem Mund: bé-töltés, tömés. *Syn.* Čgáňí, Pcháňí, nacpáwáňí, naplňowáňí. 2) ingestio, ingessio, intrusio, inculcatio, impositio, obtrusio, das Hineinthun, Einstecken, Aufdringen, die Aufdringung, Hineinstechung: bé-tolás, bé-tolyás, bé-taszitás, bé-adás, bé-tétel, bé-temés, bé-tömés. *Syn.* Strčeňí, Strkáňí, kladeňí, wložeňí. 3) fartura, saginatio: Stopfung, Mästung, das Stopfen: tömés, hizlalás. *Syn.* krmeňí.

cpať, cpal, cpám, V. I. *imp.* cpag: farcire, confarcire, infarcire, refarcire, implere: stopfen, etwas füllen, voll füllen: tömni, bé-tölteni (töm). *Syn.* čgať, pchat, nacpáwať, naplňowať, *boh.* cpáti, Gedlo do seba cpať: ingerere cibum, die Speisen in sich (in den Mund) stopfen, mohon enni *Pár. Páp.* 2) ingerere, intrudere, inculcare, imponere, obtrudere: hineinthun, hineinstoßen, hineinstecken, aufdringen: belétemni (mem) belétolni (lóm) belétoszni *Pár. Páp.* bé-tenni (teszem) bé-tolni (lom), bé-tolyni (lyom) erövel néki adni. bé-adni, taszitani, (tom) bé-vinni, bé-vetni. *Syn.* dáwať, klásť, strkať, strčit, wložit. Semeno do Zemi cpat: semen solo ingerere, den Samen in die Erde werfen, a' magot a' földbe-vetni. *Par. Pap.* 3) farcire, saginare: stopfen, mästen, tömni, hizlálni. *Syn.* krmiť. *II. rec.* cpať sa: se farcire (infarcire), farciri: sich stopfen, gestopft werden: magába tömni (tölteni). *Syn.* čgaťsa. 2) ingerere se, intrudere se *Cic.* sich aufdringen, erövel bé-menni, bé-tolni magát. *III. pass.* cpať sa: saginari, farciri: gestopft, (gemästet) werden, tömettetni, hizlaltatni. *Syn.* krmiť sa.

† cpáti, cpal, cpám, et cpu, v. cpať.

Cpáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. Syn.* Čgawáňí.

cpáwať, al, ám, *freq. ex* cpať *Syn.* čgáwať. *II. rec.* cpáwat sa, *freq. ex* cpať sa. *Syn.* čgáwať sa.

cpawe *adv.* farciendo, farctim, fartim: stopfend, füllend: tömve, töltve, *Syn.* čgawe.

čpawe *adv.* graveolenter foetide: stark riechend stinkend, büdössen. *Syn.* smradlawe.

cpawí, á, é, *adj.* farctorius, fartorius, infartorius, refartorius, a, um, farcturae deserviens: stopfend, zur Stopfung (Füllung) dienend: tömő, töltéshez való.

čpawí, á, é, *adj.* graveolens, tis, m. foetidus, a, um: stark riechend, stinkend: nehéz szagu büdös. *Syn.* smradlawí.

Čpawosť, i, f. graveolentia, ae, f. gravis odor, foetor, is, m. ein starker Geruch, Gestank: nehéz szag, büdösség. *Syn.* Čpeňí, Smradlawosť.

Čpeňí, á, n. v. Čpawosť.

čpeť, čpel, čpím, V. I. *imp.* čpi: graviter olere, foetere: stark riechen, stinken: nehéz szagúnak (büdösnek) lenni *Syn.* smrdeť.

Čpíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. Syn.* Smrdíwáňí.

čpíwať, al, am, *freq. ex* čpeť. *Syn.* smrdíwať.

Čren, u, m. maxilla, ae, f. der Kinnbacken, áll. áll-tsont, all-kaptza. *Syn.* Čelusť, Sáňe, Sanki, Škraň, Škraňa, Škráneк. *boh.* Čelist, Sáňe, Škraňe.

Črenek, nku, m. *Plur. nom.*

Čren-

Črenki, *gen.* kow: manubrium cultri, *vel* fuscinulae: das Heft eines Messers, oder einer Gabel, das Messerheft: kés-nyele, villa-nyele. *Syn.* Črenka, *boh.* Střenka, Střenek.

črení, á, é, *p. c. ex* čreť: capulatus, haustus, a, um: geschöpft, merített, merittetett *Syn.* čerpaní, črnutí, začrení.

Čreňí, á, n. haustus, ûs, m. capulatio, haustio, nis, f. das Schöpfen, die Schöpfung des Wassers: merités. *Syn.* Čerpáňí, Črnuťí, Začreňí.

Črenka, i, f. v. Črenek.

črenowí, á, é, *adj.* maxillaris, e: zum Kinnbacken gehörig, áll-tsonthoz-való, áll-tsonti. *Syn.* čeluſtní, ſkranné, ſkraňowí. *boh.* čeliſtní, třenowí. Črenowí Zub: dens maxillaris, Backenzahn, Záp-fog.

Črep, u, m. testa, ae, f. ostracium, i, n. vas testaceum (figlinum, fictile, figuli, fragile): der Scherbe, Scherben, Scherbel, Schirbel, irdenes Geschirr, das irdene Gefäß: tserép, fazék, *Syn.* Črepina. *boh.* Střep, Střepina. 2) frustrum fractae testae, testa (fracta), Scherbe, ein zerbrochenes Stück. z. B. von Topfe, tserép-darab, tserép. *Syn.* Črepina.

Črepček, u, et pečku, m. *dem. ex seq.*

Črepek, pku, m. *dem.* testula, ae, f. das Scherblein, Scherbchen: tserepetske. *Syn.* Črepinka. 2) fracta testula, fragmentum testae: das Scherbchen, tserepetske, tserép-darabotska.

Črepina, i, f. v. Črep, *boh.* Střepina. KeS ſa trepe i Črepina, ga ſem temu téſ Pŕičina: dum frangitur testa, ego quoque sum causa: wenn ihr auch ein Scherben bricht, die Schuld daran schiebt sie auf mich: ha törik-is a' fazika, annak-is én vagyok oka.

Črepinka, i, f. *dem.* v. Črepek.

Črepiſko, a, n. *contemt. exagger. ex* Črep.

črepnatí, á, é, *adj.* v. črepowí. *boh.* ſtřepnatí. Črepnatá Zaba: v. Koritnačka.

črepowí, á, é, *adj.* testaceus, figlinus, a, um; fictilis, e: töpfern, tserepes, tserépi. *Syn.* črepnatí, *boh.* ſtřepnatí.

čreť, črel, črem, V. I. *imp.* čri, Wodu: haurire, capulare, haustare, antlare (tlo) *aquam*: schöpfen, z. B. Wasser: valamiből meréteni, vizet meregetni, merítövel merni, meregélni.

* Črečí, á, n. v. Čreňí.

Črewíc, a, m. *Plur. nom.* Črewice *gen.* Črewicow: calceus, i, m: calceamentum, i, n. der Schuh zum Anziehen: tzipö, tzipellö. *Syn.* Črewica, črewik, *boh.* Střwíc. Drewení, Crewic i. e. kalapodia *boh.* dřewenní Střewíc, Trepka: calceus ligneus, calepodium, i, n. calo, nis, m. Holzschuh, fa talp, fa tsizma, minémüt a' Barátok viselnek. Plſťenní Črewíc, i. e. wlňené kopitko, Pſſtka. *boh.* plſťenní Střewíc: udo, udonis, m. calceus e coactilibus: Filzschuh: gyapju kaptza, tzendora, zeke, szokmány. Wiſokí Črewic: i. e. Čizma. cothurnus, i, m. der hohe Schuh, i. e. Tschischme: tsizma. Črewice obúť, *boh.* w Střewíce obút: induere (inducere) calceos, die Schuhe anziehen, fel-húzni, (lábra venni) a' tzipellöt. Črewice, wizúť, zezúť, zobúť, *boh.* Střewíce Szút: exue-

uere calceos, die Schuhe, ausziehen, le-húzni (le-vonni) lábáról a' tzipellöt. Črewic ma tlačí (pálí), calceus me premit (urit), der Schuh drückt (brennt) mich, a' tzipellö szorít. *Prov.* Každí naglepšegwí, kde ho črewíc tlačí: quisque optime scit, ubi calceus urat. Sua quisque incommoda optime novit: jeder weiß am besten, wo ihn der Schuh drückt: kiki leg jobban tudgya a' maga baját. 2) pes, *pedis* m. *mensura*, Schuh, als ein Maß: láb (*mértek*), lábnyom.

Črewica, i, f. *Plur. nom.* Črewice, *gen.* wic: v. Črewíc.

Črewíček, čku, m. *dem. ex* Črewík: calceolus, i, m. das Schuhchen, tzipötske, tzipellötske. *Syn.* Črewička. *boh.* Střewíček.

Črewičisko, a, n. *contemt.* et *exagger ex* Črewíc: absurdus, (ingens) calceus, ein abscheulicher (großer) Schuh, rút (nagy) tzipö.

Črewička, i, f. *dem. ex* Črewica: v. Črewíček.

Črewičkár, a, m. sutor (germanicus), is, m. crepidarius, i, m. Schuhmacher, Schuster: tzipellös varga, Németh varga. *Syn.* Šwec, *boh.* Střewičkář. 2) i. e. čo obšíwá Črewice: sutor veteramentarius, Schuhflicker, foldozó varga.

črewičkárčin, a, é, *adj. poss.* sutoris conjugis, crepidariae: der Schuhmacherinn gehörig, németh Vargánéé.

Črewičkáreň, rne, f. v. Črewičkárňa.

Črewičkárení, á, n. v. Črewičkárstwí.

črewičkárit, il, ím, V. I. *imp.* kar: sutorem esse, sutrinam facere: ein Schuhmacher seyn, das Schuhmacherhandwerk treiben: németh Vargának lenni. *Syn.* Šewcem bit.

Črewičkárka, i, f. sutoris uxor, crepidaria, ae, f. Schuhmacherinn, Schusterinn Schusters Weib: németh vargáné, varga felesége. *Syn.* Šewcowá.

Črewičkárňa, i, f. taberna (officina) sutoria, die Schubank, németh Varga mühely *Syn.* Črewičkáreň.

črewičkárow, a, e, *adj. poss.* sutoris, dem Schuhmacher gehörig, németh vargáé, tzipellös vargáé. *Syn.* šewcow.

Črewičkárowání, á, n. v. Črewičkárstwí.

črewičkárowat, rowal, rugem, *freq. ex* črewičkárit.

črewičkárski *adv.* sutorie, crepidarie, more sutorum: schuhmachermäßig, schustermäßig, nach der Art der Schustern: vargáúl, varga-módon. *Syn.* po-črewičkárski, šewcowski.

črewičkárskí, á, é, *adj.* sutorius, crepidarius, a, um: sutores adtinens: die Schuhmacher betreffend, németh varga, németh vargákat illetö. *Syn.* šewcowskí, *boh.* střewičkářskí. Črewičkárskí Towariš: sodalis, (adiutor, mercenarius) sutorius: Schustergesell, Schuhknecht: Varga legény.

Črewičkárstwí, á, n. sutrina, ae, f. opificium sutorium: das Schuhmacherhandwerk, Metier, varga mesterség. *Syn.* Šewcowstwí. Črewičkárení, Črewičkárowání, *boh.* Střewičkářstwí.

Črewičkárstwo, a, n. *collect.* i. e. Črewičkári, Páni Šewci: sutores, coetus sutorum: die Schustern, Schuhmacherhandwerk, Innung: vargatzéh, vargák.

črewiční, á, é, *adj.* calcearis, e;

e; calcearius, a, um: calceos adtinens, die Schuhe betreffend, tzipellös, tzipö, tzipellöi, tzipöi, tzipellöt illető. *Syn.* črewičkowí, črewicowí. Črewični Remen: corrigia (ligula) calcearia (calcei, calceamenti): der Schuhrimm: tzipellö (tzipö) kötöbör. Črewični Wosk: cera calcearia, ceratum calcearium: Schuhwachs, tzipellös viasz, v. Čerňidlo Črewični Čistitel (Čistec): purgator, calceorum, Schuhputzer, tzipö-tisztitó. Črewičná Blana i. e. črewični Nárt: pars superior calcei Schuhblatt, Obertheil des Schuhs: tzipellönek felsö része, feje, Črewičná Kefa: peniculus calcearius, Schuhbürste, tzipö kefe. Črewičná Mast, črewičné Čerňidlo: atramentum calcearium, Schuhschmiere, Schuchschwärze: tzipellö feketitö v. Čerňidlo. Črewičná Dratwa: linum (filum tortum) sutorium, Schuhdrat, varga fonál. szurkos fonál *Par. Pap.* Črewičná Pracka: fibula calcearia, Schuhschnalle: tzipellö tsat. Črewičná Smola: pix sutoria, Schuhpech, varga szurok. Črewičná Podeswa: solea (planta) calcei, Schuhsohle, tzipö talpa. Črewičné Šidlo: subula, Schuhahle, Schuhfrieme: varga-ár.

črewičkowí, á, é, *adj.* v. črewični *boh.* střewičkowí.

črewicowí, á, é, *adj. idem*

Črewik, u, m. *Plur. nom.* Črewiki, *gen.* kow: v. Črewic. *boh.* Střewík.

Črewisko, a, n. *contemt. et exagger ex* Črewo: absurdum (magnum) viscus, intestinum: ein abscheulicher (großer) Darm, utálatos (nagy) bél.

Črewko, a, n. *dem.* parvum intestinum, intestinulum, i, n. das kleine Eingeweide, Eingeweidchen, Därmchen: béletske, kis-bél. *boh.* Střewko. 2) Gelitko.

črewní, á, é, *adj.* visceralis, e; intestinus, a, um: die Eingeweide betreffend, béli, bélhez való. *Syn.* črewowí. *boh.* střewňí. Črewné Žráňí, *boh.* střewňí Žřeňí: passio illiaca, Darmgicht, bél-fájdalom, bélrágás (fájás).

Črewo, a, n. intestinum, i, n. viscus, eris. n. das Eingeweid, ein Darm: bél. *Syn.* Bál, *boh.* Střewo. Lačné Črewo: omasum *Hor.* i, n. omasus, i, m. dicker (fetter) Rindsdarm, kövér-bél, potrohósság. *Plur. nom.* Črewa, *gen.* Črew: intestina, exta, orum viscera, rum, n. *pl.* die Ingeweide, Eingeweide: bél.

črewowí, á, é, *adj.* v. črewní.

Črk, u, m. v. Cwrk.

crkaní, á, é, *p. c.* v. cwrkaní.

Crkáňí, á, n. v. Cwrkáňí.

crkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cwrkat.

Crkáwáňí, á, n. v. Cwrkáwáňí.

crkáwat, al, ám: v. cwrkáwat.

crknút, knul (kel) kňem, V. I. *imp.* kňi, v. cwrknút.

Črknuťí, á, n. v. Cwrknuťí.

črnút, nul, ňem, V. I. *imp.* črň: v. čret.

Črnuťí, á, n. v. Črеňí.

Črpáček, čku, m. *dem.* bombiliolus, guttulus, urceolus, i, m. das Blutzerchen, Wasserkrüglein, mit einem engen Halse: kotyogós (szoros nyakú) korsótska. *Syn.* krpečka, *boh.* kolbička.

Črpák, u, et a, m. bombylius *Plin. H. N.* guttus *Gell. Iuvenal. Plin. H. N.* urceus *Hor.*

Hor. i, m. bombylium, i, n. *Par. Pap.* der Blutzer, Krug, Wasserkrug, ein Gefäß mit einem engen Halse, und dickem Bauche: kotyogós (szoros nyakú) korsó mellynek nyaka szoros. *Syn.* Krpka, krčah (Zbán) z úzkím hrdlem *boh.* kolba.

† čten, a, o, *p. c.* ex čísti: v. čítaní.

† Čtenák, e, m. v. Čítač.

† Čtenáčka, i, f. v. Čítačka.

ctení, á, é, *p. c.* cultus, honore affectus, honoratus, observatus, a, um: geehrt, tisztelletett, betsülletett. *Syn.* ucteni, *boh.* cten.

Ctení, á, n. cultus, ûs, m. veneratio, honoratio, cultio, nis, f. das Ehren, tisztelés, betsülés. *Syn.* Ucteňí.

† Čteňí, n. v. Čítáňí.

Ctiboh, a, m. Deicola, ae, m. Deum colens (adorans), tis, m. Gottverehrer, ein Mannsname: Isten-imádó, férfi név.

ctihodne *adv.* colende, honorabiliter, honorande, reverende, venerande: ehrwürdig, tiszteletessen. *Syn.* welebňe.

ctihodní, á, é, *adj.* colendus, honorandus, honore dignus, reverendus, venerandus, a, um: honorabilis, venerabilis, e: ehrwürdig, ehrenwerth, tisztelendö, tiszteletes, betsülendö, betsülletes, betsületre, (tiszteletre) méltó. *Syn.* welební, Cti nagbodneg ſí: colendissimus, reverendissimus, maxime colendus, (reverendus): geehrteſter, ehrenwürdigſter: leg-tisztelendöbb, fö-tisztelendö.

† čtirdenní, *adj. omn. gen.* v. ſtirdenní, ſtwordenní.

† čtiři, v. ſtiri.

† čtiřidcáti, á, é, *adj.* v. ſticicáti.

† čtiřidcet, čtiridceti, *gen.* čtiřidceti, et čtiřidcíti: v. ſticicat.

† čtiřidceti letí, á, é, *adj.* v. ſtiricáto letí, ſtiricátročí.

† čtiřidcetkrát, čtiřidcetkráte, *adv.* v. ſtiricátkrát.

† čtiřidcítiletí, á, é, *adj.* v. ſtiricátoletí.

† čtiřikrát *adv.* v. ſtirikrát.

† čtirletí, á, é, *adj.* v. ſtirletí, ſtirročí, ſtworletí, ſtworročí.

† čtirletní, *adj. omn. gen. idem.* v. ſtirletní.

† čtirmečitma, v. ſtiri a dwacat.

† čtirmecítmi, á, é, *adj.* v. ſtiri a dwacátí.

† čtirſtí, á, é, *adj.* v. ſtirſtí, ſtiriſtí.

ctiť, ctil, ctim, V. I. *imp.* čti: colere, honorare, observare, revereri venerari, honore afficere, in honore habere: ehren, tisztelni, betsülni, betsületet adni (mutatni) valakinek. *Syn.* uctiť, wážiť, welebit, w Uctiwoſti mať ňekoho, gemu Čeſť dat, preukázat, *vulg.* ſtatkowať ňekoho. Chrámi, Weci, poſwatené ctiť (w Poctiwoſt'i mať), uctiwe ſa kním chowať: colere templa, sacra: die Kirchen, geweihte Sachen in Ehren halten, verehren: a' templomokat, szent dolgokat betsületben tartani tisztelni. *Prov.* Kdo druhého ctí, ſam ſtebo Chwálu má. Počeſtnoſť uctícému k Chwále ſlúží (proſpíwá): honor in honorante, non honorato consistit. Honor est honorantis, non honorati: wer andere ehrt, hat ſelbſt Ehre davon: a' ki mást betsül, magát betsüli. Kdo ſám nema Cti, ten=aňi druhich nectí: v. Čeſť.

Cti=

Ctitel, a, m. cultor, honorator, venerator, is, m. Verehrer, tisztelö, betsülö, *Syn.* Uctitel, Welebitel, Welebňik.

ctitelčin, a, e, *adj. poss.* cultricis honoratricis, veneratricis: der Verehrerinn gehörig, tisztelönéé, betsülönéé. *Syn.* uctitelkiňin, uctitelčin, welebitelčin, welebňiččin.

Ctitelka, i, f. cultrix, honoratrix, veneratrix, cis, f. Verehrerinn, tisztelöné, betsülöné. *Syn.* Ctitelkina, Uctitelka, Welebňica, Welebňička.

Ctitelkiňa, i, f. idem.

ctitelkiňin, a, e, *adj. poss.* v. ctitelčin.

ctitelňe *adv.* reverenter, cum observantia: ehrerbietig: tisztelve, betsülve, tisztelettel, betsülettel. *Syn.* počestňe.

ctitelní, á, é, *adj.* venerabundus, observatione plenus, a, um: ehrerbietig, valakit örömest tisztelö. *Syn.* počestní.

Ctitelnost, i, f. reverentia, observantia, ae, f. veneratio, observatio, nis f. Ehrerbietigkeit, Ehrfurcht, tisztelet betsület. *Syn.* Počestnost.

ctitelow, a, e, *adj. poss.* cultoris, honoratoris, veneratoris, dem Verehrer gehörig, tisztelöé, betsülöé. *Syn.* uctitelow, welebitelow, welebňíkow.

ctižádňe *adv.* ambitiose, arroganter, fastuose, superbe, cum cupiditate famae (laudis): ehrgeizig, ehrbegierig, ehrgierig, nach äußerlicher Ehre, nach Lob, nach Ruhm etc. negédessen, tiszteletre-vágyódva (vágyva). *Syn.* ctižádosť'iwe

ctižádní, á, é, *adj.* ambitiosus, fastuosus, superbus, a, um: cupidus honoris (famae, laudis). arrogans, subarrogans, tis: ehrgeizig, ehrbegierig, ehrgierig, ehrsüchtig: negédes, negédeske *Pariz. Papay.* tiszteletre vágyódó, (vágyó). *Syn.* ctižádosť'iwí.

Ctižádosť, i, f. ambitio, nis f. arrogantia, superbia, ae, f. cupiditas honoris (famae, laudis) fastus, ûs, m. der Ehrgeiz, die Ehrbegierde, Ehrsucht: negéd, megédesség, negédség, tisztességre vágyódás (tiszteletre vágyás). *Syn.* Ctižádosť'iwosť'. Tak welkeg Ctižádosť'i ňikdi esče wiďeť nebolo: nunquam magis exarsit ambitio, man hat noch nie so großen Ehrgeiz gesehen, soha nagyobb tiszteletre-vágyódást nem volt látni.

ctižádosťiwe *adv.* v. ctižádňe.

ctižádosť'iwí, á, é, *adj.* v. ctižádní.

Ctižádosť'iwosť', i, f. v. Ctižádosť.

ctizbaweňe *adv.* inhoneste, infamiter, sine honore, cum infamia: ehrlos, tisztességtelenül, gyalázatossan, betstelenöl. *Syn.* zlobowestňe.

ctizbawení, á, é, *adj.* infamis, e; inhonestus, infamatus, infamia notatus, a, um: ehrlos, gyalázatos, tisztességtelen, betstelen, meg-betstelenittetett. *Syn.* zlopowestní.

Ctizbaweňí, á, n. infamia, ae, f. Ehrlosigkeit, betstelenség, gyalázat, tisztességtelenség.

ctizbawiť, il, ím, V. I. *imp.* ctizbaw: infamare, inhonorare, infamia notare: ehrlos machen, um die Ehre bringen: meg-gyalázni. meg-betstelenítteni, tiszteletlenséggel illetni.

Ctizbawowáňí, á, n. v. Ctizbaweňí.

ctizbawowať, wowal, wugem, V. I *imp.* wug: *freq ex* ctizbawiť.

ctňe *adv.* honeste, ehrbar, ehrlich mit Ehrbarkeit: tisztességgel, tisztességessen, emberségessen, betsületessen. *Syn.* počestňe, uctiwe. 2) čtnostňe. 3) v. statečňe.

ctňí, á, é, *adj.* honestus, a, um: ehrbar, ehrlich, ehrbarlich: tisztes, tisztességes, betsületes, emberséges. *Syn.* počestní, uctiwí. 2) v. čtnostní. 3) v. statečňí.

Čtnosť, i, f. honestas, tis, f. honestum, i, n. Ehrbarkeit, Ehrlichkeit: tisztesség, emberség. betsület. *Syn.* Počestnosť, Uctiwosť. 2) v. Čnosť. 3) v. Statečnosť.

Čtnosť, i, f. virtus, tis, f. probitas, integritas, fides: die Tugend, erkölts jámborság, jósságos tselekedet. *Syn.* Ctnosť. Čtnosť wčil wzáčneg Wážnosti neňí. Žáden ši Čtnosť wčil ne wáží: iacet nunc virtus, die Tugend ist nun (itzt) verachtet, man läßt sie fahren: semmi betsülettye nints most a' jó erköltsnek. *Prov.* Čtnosť sama sa chwálí: virtuti nunquam sua laus de est, die Tugend lobt sich selbst, a' jó erkölts maga magát ditséri. — Čtnosť prawá blišťať (swetiť, stkneť sa) nežádá: vera virtus latere (in abscondito esse) cupit, wahre Tugend sucht nicht zu glänzen, az igaz erkölts külső tündöklést nem keres. — Wždi, w kterém Čtnosť bíwá, Zlého sa wistríhá: est virtus vere, semper malefacta cauere: wer sich hütet vor Missethat, die rechte (wahre) Tugend an sich (an ihm) hat: a' kében megvan a' jó erkölts, az mindenkor tart (távozik) a' gonosztól. — Prawá Čtnosť i wtedi ctihodná zostáwá kes ňikdo o ňeg Wedomosť'i nemá: vera virtus, quamvis ignota, est veneratione digna: wahre Tugend bleibt auch damals verehrungswürdig, wenn niemand davon weiß: az igaz erkölts noha ésméretlen, tiszteletre méltó. — Čtnosť ze Záwisť'ú spolu chodí. Každa Čtnosť má swého Žanca: nunquam virtutem deserit invidia. Maledici (obtrectatores) viris magnis non desunt: Tugend ist nie ohne Neid, a' hol a' jámborság, ott az irégység. — Čtnosť gedna každá gest sebe Odplata (Mzda) wlastná: ipsa quidem virtus sibi pulcherrima merces, die Tugend ist ihr selbsteigene Belohnung, minden erkölts maga bére, jutalma. Čtnosť gest nadew sedko: vilius argentum est auro, virtutibus aurum: die Tugend ist über alles, a' jó erkölts mindeneket fellyül halad. — Čtnosť a Peknosť, gest milá (libežná) Společnosť. Čtnosť a krása, welmi spolu swedčá. Kráse a Čtnosť'i dobre spolu swedčí: gratior est pulchro veniens e corpore virtus: Tugend und Schönheit stehen wohl beisammen: a' szépség, és jámborság, igen jó társaság. — W sameg a gediueg Čtnosti, záleží Zemanstwí (k Lúbosti gest Zemanstwí): tota licet veteres exornent undique cerae Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus: Tugend ist der beste Adel: a' jó erkölts egyedül nemesíti az embert. K Čtnosti, bárs i od Sengláwého D'ifaťa, dag sa wesťi: virtutem assequi duce quoque puero, erubescere noli: nem szégyen az erköltshez akárki által vezettetni S Čtnosť'ú, a ze Šťasťím: virtute duce, comite fortuna *Cic.* mit der Tugend

gend, und mit dem Glücke: erköltsel, és szerentsével.

Ctnostki, stek, f. *pl.* femoralia, um, n. braccae, arum, f. *pl.* die Beinkleider, lábra-való, bugyogó, németh-nadrág. *Syn.* Ċaloti, Spodki, *Vulg.* Cnostki, *boh.* Cnůstki.

ctnostliwe *adv.* v. ctnostne.

ctnostliwí, á, é, *adj.* v. ctnostní.

Ctnostliwost, i, f. v. Ctnost.

ctnostňe *adv.* probe, honeste, integre, virtuose: ehrbar, ehrlich, tugendhaft, rechtschaffen: erköltsössen, jol, jámborúl. *Syn.* ctňe, ctnostliwe, ctnostňe.

ctnostní, á, é, *adj.* probus, honestus, integer, bonus, virtute praeditus, virtuosus, a, um: ehrbar, ehrlich, tugendhaft, tugendsám, rechtschaffen: jó, jámbor, erköltsös. *Syn.* ctní, ctnostliwí, ctnostní, počestní. Čtnostní a učení Člowek: compos scientiae, et virtutis: ein gelehrter, und tugendsamer (rechtschaffener) Mann: tudós, és jó erköltsü (jóságos tselekedetekkel tellyes) ember. Čtnostní Ziwot wede. Swog Ziwot podle Čtnost'i ridi, a sprawuge: eius vita cum virtute congruit, sein Leben stellt er nach der Tugend, ö jól (jámborúl) él. *Prov.* Bud čtnostní, budeš šcastní. Nech sa drží Čtnosti, kdo chce biti šcastní (kdo chce doist' Šcast'i). — Wždi máš bit ctnostliwí, keď chceš bit šcastliwí: dilige virtutem, si vis reperire salutem: wer seelig will auf Erden leben, der soll allein nach der Tugend streben: a' jó erköltsel egygyüt jár a' szerentse. A' ki akar szerentsés lenni, annak kell magát a' jó erköltsökben gyakorólni. — Ten není šcastní, kterí není čtnostní. Čo Mašo bez kost'i, to Člowek bez Čtnost'i: vir sine virtute, semper manet absque salute: wo keine Tugend bei einem Mann, noch Glück noch Heil geht ihn an: a' ki nem erköltsös, az nem is szerentsés. A' jó erköltsel egygyüt jár a' szerentse.

Čtnostnost, i, f. virtuositas, tis, f. Tugendhaftigkeit, Tugendsamkeit: jámborság. *Syn.* Čtnostliwost'.

čtnostliwe *adv.* v. ctnostňe.

ctnostliwí, á, é, *adj.* v. čtnostní.

† Ctnůstki, tek, f. *pl.* v. Ctnostki.

† čtrnóct, čtrnácte, *gen.* čtrnácti. v. štrnást.

† čtrnácti, á, é, *adj.* v. štrnásti.

† čtrnáckileti, á, é, *adj.* v. štrnastoleti, štrnástoroči.

† Čtrnáctka, i, f. v. Štrnastka.

† čtrnáctkrát *adv.* v. štrnástkrát.

† čtu *praes. ex* čísti, *pro* čitám: v. čitat.

† Čtweráček, čka, m. *dem.* v. Štweráček.

† Čtweráčeňí, n. v. Štweráčeňí.

† čtweračiti, il, ím: v. štweračit.

† Čtweračíwáňí, n. v. Štweračíwáňí.

† čtweračíwati, al, ám: v. štweračíwat.

† čtweráčki, á, é, *adj.* v. štweráčkí.

† Čtweráctwí, n. v. Štweractwo.

† Čtwerák, a, m. v. Štwerák (9).

† Čtwerák, u, m. v. Štwerák (u).

† čtwerhraní, á, é, *adj.* v. štworhraní.

† Čtwer-

† Čtwerhranost, i, f. v. Stwor- hranost.
† čtwerí, á, é, (*abs.* čtwero.) *adj.* v. stworí.
† Čtwerka, i, f. v. Stworka.
† čtwernásobne, *adv.* v. stwor- násobne.
† čtwernásobní, á, é, *adj.* v. stwornásobní.
† čtwernohí, á, é, *adj.* v. stwor- nohí, stworonohí.
† Čtwrt, i, f. v. Stwrt.
† Čtwrtačka, i, f. v. Stwr- tačka.
† Čtwrtce, f. v. Stwrtka.
† Čtwrtek, tka, m. v. Stwr- tek.
† Čtwrtení, n. v. Stwrtení.
† čtwrtí, á, é, *adj.* v. stwrtí.
† Čtwrtina, i, f. v. Stwrtina.
† čtwrtiti, il, ím: v. stwrtit.
† Čtwrtka, i, f. v. Stwrtka.
† čtwrtletní, *adj. omn. gen.* v. stwrtletní, stwrtročí.
† čtwrtní, *adj. omn. gen.* v. stwrtní.
† Čtwrtník, a, m. v. Stwrt- ník.
† čtwrtodenní, *adj. omn. gen.* v. stwrtodenní.
Čuba, i, f. v. Čubka 2) v. wl- čá Bunda 3) v. Čuha. *Aliud est* Halena, Šuba.
cubčení, á, é, *p. c. ex* cubčit: v. bití 1. *Nro.*
Cubčení, á, n. ex cubčit: v. bit (bigem) 1. *Nro.*
Čubčení, á, n. stupratio, scor- tatio, vitae in stupris (impu- dicitia) traductio: das Unzucht- treiben, paráználkodás, kur- válkodás, tisztátalan élet, kur- vák után járás. *Syn.* Kurwení, Smilnení, Ženárstwí. *boh.* Honáckání.
čubčin, a, e, *adj. poss.* Canis femellae, der Hündinn gehö- rig, nyöstény kutyáé. *Syn.* psínin, sučin.
cubčit, il, ím. V. I. *imp.* cub- či: v. bit 1. *Nro.*
čubčit sa, ilsa, ímsa, V. I. *imp.* čubčisa: stuprum: (stupra) facere, stuprare, scortari, impudice vivere: Unzucht trei- ben, wie die Hündinnen: pa- ráználkodni, kurválkodni, tisztátalan életet élni, kur- vák után járni. *Syn.* kurwit, smilnit *boh.* Honáckati se.
Čubčíwání, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
čubčíwat sa, alsa, ámsa, *freq. ex* čubčit sa. *Syn.* kurwíwat, smilníwat.
Čubička, i, f. *dem. ex seq.*
Čubka, i, f. Canis femina, die Betze, Hündinn, Zaug: nyö- stény kutya. *Syn.* Psina, Psín- ka, Sučka, Suka, *boh.* Či- ska. 2) meretrix, lupa: Betze, Hure: kurva. *Syn.* kurwa.
† Cucák, a, m. v. Cicák.
† Cucání, n. v. Cicání.
Čučání, á, n. latitatio, deli- tescentia, ae, f. altum silen- tium: das Stillschweigen, lap- pagás, lappanás, lappangás, nem motszánás, mély halga- tás. *Syn.* Kusowání.
† cucati, al, ám: v. cicat.
čučat, čal, čím, V. I. *imp.* čuč: latere, delitere (teo) delite- scere, latitare, altum tacere, (silere), non mutire: still- schweigen, lappagni (gok), lap- pangani (gok), lappanni (lap- panok) mélyen halgatni, nem motszani. *Syn.* kusowat. *Prov.* Čuč, gak Weš pod Chrostu: v. Chrasta.
Čučáwání, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
čučáwat, al, ám, *freq.* ex ču- čat.
† cucaw'e *adv.* v. cicawe.
† cucawí, á, é, *adj.* v. cica- wí.

† Cu-

† Cuceк, cku, m: v. Chlup 2. *Nro.*

Cucel, clu, m. sucus (succus) i, m. *Tibull.* der Summel, Schlozer, Schlotzer, Schneller: mogony, tzutzli, szopóka. *Syn.* Cucľík, Zwanec, *boh.* Cumel, Cumlík.

† Čuch, u, m. v. Čich.

† cuchaní, á, é, *p. c.* v. kondolení.

† Cucháňí, á, n. v. kondoleňí.

† čuchaní, á, é, *p. c.* v. nuchaní.

† Čucháňí, n. v. Nucháňí.

† cuchaťi, al, ám: v. kondoliť. *II. rec.* cuchat se: v. kondoliť sa. *Syn.* zamotať, zapleśť.

† čuchaťi, al, ám: v. nuchať.

† Čucháwáňí, á, n. v. Nucháwáňí.

† čucháwaťi, al, ám: v. nucháwať.

† čuchnúťi, chl, chnu *fut.* v. nuchnúť.

† Čuchnuťí, n. v. Nuchnuťí.

Cuchta, i, f. na Wáze wozoweg: v. Brce.

cuchťení, á, é, *p. c.* v. biťí (bigem) 1. *Nro.*

Cuchťeňí, á, n. v. Biťí 1. *Nro.*

cuchťiť, il, ím, V. I. *imp.* cuchťi: v. bit (bigem) 1. *Nro.*

Cuchťiwáňí, á, n. v. Bigáwáňí.

cuchťiwať, ál, ám, *freq. ex* cuchťiť: v. bigáwať.

* Cuchtmagster, stra, m. v. Cwičňík.

* Cuchtmagsterka, i, f. v. Cwičňička.

† Cuchtmistr, a, m. v. Cwičňík.

† Cuchtowáňí, n. v. Cwičeňí.

† cuchtowaťi, owal, ugi (u) v. cwičiť.

čučki, *adv.* latenter, in magno silentio, altum tacendo: in großer Stille, sehr stillschweigend, verschwiegen: lappagva, mély halgatassal. *Syn.* čučmo, počučki.

cuclaní, á, é, *p. c.* e succo, suctus a, um: gesaugt am Summel, szopatott mogony *vulg.* cwokaní, *boh.* cumlaní.

Cucláňí, á, n. e succo suctus, (us, m.) suctio, nis, f. das Saugen am Summel: mogony-szopás. *Vulg.* Cwokáňí, *boh.* Cumláňí.

cuclať, lal, kem, V. I. *imp.* cucli: sugere e succo, saugen am Summel, mogonyt (tzutzlit) szopni, szini. *vulg.* cwokať, *boh.* čumlati.

Cuclášáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq. boh.* Cumláwáňí.

cucláwať, al, ám, *freq. ex* cuclať *boh.* cumláwať.

cuclawe *adv.* sugendo e succo, saugend am Summel, mogonyt szopva. *Vulg.* cwokawe, *boh.* cumlaw'e.

cucláwí, á, é, *adj.* sugens e succo, saugend am Summel, mogonyt szopó. *Vulg.* cwokawí, *boh.* cumlawí. 2) sugibilis, e; qui (quae, quod) sugi potest: säugbar, was man saugen kann: szopható.

Cuclawosť, i, f. suctoria (sugibilis) natura, conditio: saugbare Beschaffenheit, szópható állapot. *Vulg.* Cwokawosť, *boh.* Cumlawosť.

Cuclíček, čku, m. *dem. ex seq. Syn.* Zwaneček, *boh.* Cumlíček.

Cuclík, u, m. *dem.* succulus, i, m. das Zummelchen, Schlozerchen, Schnöllerchen, ein kleiner Summel: Mogonyka, tzutzlitska. *Syn.* Zwanček, *boh.* Cumlík.

cučmo *adv.* v. čučki.

Čučorétka, i, f. *Plur.* Čučorétki, *gen.* tek: v. Borowka.

čučorétkowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.

* Ču-

* Čučorgetka, i, f. idem.
* čučorgetkowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.
Čudák, a, m. v. D'iwák.
cuDení, á, é, *p. c.* cribratus, a, um: gesiebt, gesichtet: rostáltatott, rostáltt. *boh.* ciDení.
CuDeňí, á, n. cribratio, nis, f. das Sieben, Sichten: rostálás. *boh.* CiDení.
CuDič, a, m. cribrans, incernens, ventilans, vannans, tis, m. Sichter, palló, rostáló, *boh.* CiDič.
CuDica, i, f. cerniculum, cribrum, i, n. das Sieb, Reuter, rosta. *Syn.* Řéčica. 2) cribratrix, cernens (cribrans) femina: die Sichterinn, pallóné, rostálóné, rostáló aszszony. *Syn.* CuDička.
CuDička, i, f. idem.
cuDiť, il, ím, V. I. *imp.* cuD: cribrare, evallere (evallo) *Pl. H. N.* evallare (evallo) evannare, (no) *Varr.* vannere (vanno) *Lucill.* ventilare, cribro cernere: sieben, sichten, herauswerfen (wurfeln, schwingen): pallani (pallom) rostálni (lom). *Syn.* ošéwať, preošáť, preošéwat. *boh.* cidiťi. 2. Češákom cuDiť: v. čeșať 4. *Nro.*
CuDíwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
cuDíwať, al, ám, *freq. ex* cuDiť.
* čuDňe *adv.* v. Diwňe.
* čudní, á, é, (*abs.* čudno), *adj.* v. Diwní.
* čudno, v. Diwňe, et čudní.
* Čudowáňí, á, n. v. D'iweňí.
* čudowaťsa, dowalsa, dugem sa, V. I. *imp.* čudugsa: v. Diwiť sa.
cudze *adv.* extere, peregrine, more extranei, (peregrini): ausländisch fremd: idegenen, idegen módon. *Syn.* cudzokragňe, prešpolňe.
cudzí, á, é, *adj.* exterus, peregrinus, ignotus, a, um: exregnis, e: fremd, ausländisch, unbekannt: idegen, ésméretlen, isméretlen, vidéki. *Syn.* cudzokragní, nepowedomí, prešpolní, *vulg.* cidzí. *boh.* cizí. Cudzí Člowek: alienus homo *Plaut. Plin.* ein fremder Mensch, idegen ember jövevény. *Prov.* Člowek u cudzému nezwerug Srdcé twe (twoge Tagnosťi): homini alieno secretum pandere noli (non crede): du sollst einem unbekannten Menschen deine Geheimnisse (Geheimlichkeiten) nicht anvertrauen, esméretlen (idegen) embernek a' te titkaidat ki ne mondd (ki-ne nyilatkoztasdd). — 2) alienus, alium adtinens, ad alium spectans (pertinens): fremd, einem andern gehörig einen andern betreffend: idegen, másé, máshoz tartozandó. *Syn.* ludský. Wcudzem Dome biť: alienae domi esse, im fremden Hause sich befinden, más házánál lenni. Cudzé Weci zádá: appetit aliena *Sallust.* er strebt dem fremden Gute nach, másét kéványa, máséra vágyódik. Ňič cudzého (ludského) nežádá. Ňičeho cudzého sa netíká. Druhému na Statkoch ne škodí: manus, et oculos ab alieno cohibet: er berührt (begehrt) nichts vom fremden Gute, máséhoz nem nyúl, más jószágát el-nem veszi. *Prov.* Cudzí Statek ňikdi sa nedarí: male parta, male dilabuntur (idú do Čerta): unrechts Gut, gedeiht nicht: Ebül gyüjtött szerdéknek ebül kell-el-veszni. Cudzu Rolu žňeš: alienam metis messim. In alie-

lienam messem falcem mittis: du mischest dich in fremde Sachen, más dolgába avatod magadat. Cudzé, (ludské) Ruki lahké, ale neosožné: alienis manibus laborare commodum est, sed (at) minus proficuum: fremde Hände sind leicht, aber nicht nützlich: más kezével könnyü dolgozni (az idegen kéz könnyü), de nem hasznos. — Cudzé Weci sú odwlastních chutňegsé: furtivae aquae dulciores, gestohlenes Brod schmeckt uns besser, als eigenes; jó a' más abroszához törülni késít. Cudzé Weci za swím Pánom kričá: aliena post dominum clamant, fremde Sachen schreien nach ihren Herren, az idegen jószág maga Ura után kiált. — Do cudzég Weci sa mesaḱ: alienum arare fundum. In alienam messim immittere falcem: sich in eine fremde Sache mischen: más dolgába avatni magát. — Na cudzem Wozi (koňowi) seděḱ. Cudzé Čižmi nosiḱ: alienis soleis uti, fremde Sachen brauchen, más ember szekere farkán ülni. — Scudzú Škodú mudreḱ, mudrim biḱ: e terra spectare naufragium, mit fremden Sachen witzig werden, távul nézni más ember nyavályáját. 3) alienus, ad nostram familiam, *vel* ad nos minime pertinens: fremd, zu unsrer Familie (Zunft, Gesellschaft) nicht gehörig, was uns nicht angeht: idegen, a' nemzetünkhöz (familiánkhoz) nemünkhez, tzéhünkhez nem tartozandó. *Syn.* ludskí.

Cudzina, i, f. extera regio, die Fremde, külső ország, tartomány. *Syn.* cudzí Krag, Cudzo Kragnosḱ, Cudzozem. W Cudziňe biḱ: peregre esse, in der Fremde seyn, idegen tartományban lenni, Do Cudzini ist: peregre proficisci, in die Fremde gehen, meszsze földre menni.

cudzokragňe *adv.* extere, peregrine, extranee, externe. exotice, alienigene, ignote, peregre, ausländisch, unbekannt, idegen, jövevenyül, külsöen, külsöül. *Syn.* cudzonárodsḱi, cudzozemsḱi, cudzozemňe, prespolňe.

cudzokragní, á, é, *adj.* exterus, peregrinus, extraneus, exoticus, ignotus, alieniegenus, a, um: exregnis, e: ausländisch, unbekannt: idegen, jövevény, külső, hazafiakhoz nem tartozandó. *Syn.* cudzí, cudzonárodni, cudzonárodsḱí, cudzozemní, cudzozemsḱí, s cudzého Kragu, *boh.* cizokragní.

Cudzokragnosḱ, i, f. v. Cudzina.

Cudzolož, e, f. alienus torus, i, m. ein fremdes Bett, idegen ágy.

Cudzoložeňí, á, n. adulteratio, nis. f. moechia, ae, f. das Ehebrechen, paráználkodás, idegen feleséggel - való testi szövetség. *Syn.* Smilňeňí, ludsḱeg (cudzeg) Manželsḱi Potrebowáňí, sňú telesné obcowáňi. v. Cudzoložstwí, *vulg.* Cidzoložeňí, *boh.* Cizoložeňí.

cudzoložiḱ, il, ím, V. I. *imp.* cudzolož: adulterare, adulterium facere (committere), moechari: Ehe brechen, paráználkodni, más feleségégel élni. *Syn.* smilňiḱ, posmilňiḱ, ludsḱu Manželsḱu telesňe potrebowaḱ, *vulg.* cidzoložiḱ. *boh.* cizoložiti.

cudzoložňe *adv.* adultere, moeche, adulterando, moechando:

do: ehebrecherisch, nössen, paráznáúl paráználkodva. *Syn.* smilňe, *vulg.* cizoložňe.

čudzoložní, á, é, *adj.* adulter, moechus, a, um: ehebrecherisch, nös, parázna, paráználkodó. *Syn.* cidzoložní, *boh.* cizoložní.

Čudzoložňica, i, f. adultera, moecha, ae, f. Ehebrecherinn, parázna aszszony. *Syn.* Čudzoložňička, Smilňica, Smilňička, *vulg.* Cidzoložňica, Cidzoložňička, *boh.* Cizoložňice.

čudzoložňiččin, a, e, *adj. poss. ex* Čudzoložňička, v. *seq.*

čudzoložňičin, a, e, *adj. poss. ex* Čudzoložňica: adulterae, moechae: der Ehebrecherinn gehörig, parázna aszszonyé. *Syn.* čudzoložňiččin, *vulg.* cidzoložňiččin (et = ňičin), *boh.* cizoložňičin.

Čudzoložňička, i, f. v. Čudzoložňica.

čudzoložňicki *adv.* adulteratorie, more adultorum: ehebrechisch, ehebrechermäßig: parázna (paráználkodó) módon. *Syn.* podčudzoložňicki cidzoložňicki.

čudzoložňicki, á, é, *adj.* adulteros adtinens, die Ehebrecher betreffend. paráznai, paráznakat, illető.

Čudzoložňictwí, á, n. conditio (status) adulteri, ehebrecherische Beschaffenheit, parázna-állapot. *Syn.* Smilňictwí, *vulg.* Cidzoložňictwí, *boh.* Cizoložňictwí.

Čudzoložňík, a, m. adulter, moechus. i, m. Ehebrecher, nös, parázná, paráználkodó. *Syn.* Smilňík, *vulg.* Cidzoložňík. *boh.* Cizoložňík.

čudzoložňíkow, a, e, *adj. poss.* adulteri, moechi: dem Ehebrecher gehörig, nös paráznáé. *Syn.* smilňíkow, *vulg.* cidzoložňíkow, *boh.* cizoložňíků.

Čudzoložstwí, á, n. adulterium i, n. der Ehebruch, paráznaság. *Syn.* Čudzoložeňí, Smilstwí, *vulg.* Cidzoložstwí, *boh.* Cizoložstwí.

Čudzoložstwo, a, n. *collect.* i. e. Čudzoložňíci: adulteri, orum m. *pl.* die Ehebrecher: paráznák. *Syn.* Smilňictwo, *vulg.* Cidzoložňictwo, *boh.* Cizoložňictwo.

čudzonárodňe *adv.* v. čudzonárodski.

čudzonárodní, á, é, *adj.* v. čudzonárodskí.

čudzonárodski *adj.* v. čudzokragňe.

čudzonárodskí, á, e, *adj.* v. čudzokragní. Čudzonárodské Ména: peregrina nomina, fremde (unbekannte) Namen, idegen (ismeretlen) nevek. *boh.* cizonárodskí.

Čudzozem, i, f. v. Čudzina.

čudzozemčin, a, e, *adj. poss.* ex Čudzozemka.

čudzozemcow, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Čudzozemec, mca, m. alienigena, advena, ae, m. peregrinus; i, m. ein Fremder, Ausländer, Fremdling: idegen jövevény, idegen nemzetbéli (országi). *Syn.* Čudzokragňík, *vulg.* Cidzozemec. *boh.* Cizozemec.

Čudzozemka, i, f. alienigena, advena (femina) ae, f. eine Fremde, Ausländerinn: idegen nemzetbéli (országi) aszszony. *Syn.* Čudzokragňička, *vulg.* Cidzozemka *boh.* Cizozemka.

čudzozemski *adv.* v. čudzokragňe.

čudzozemskí, á, é, *adj.* v. čudzokragní.

† Čúfáňí, n. v. Cofkáňí.

† čufati, al, ám, v. cofkat.

† čufáwáňí, n. v. Cofkáwáňí.

† Čúf-

† Cúfáwati, al, ám, v. cofkáwat.
† cúfnúti, cúfl, cúfnu. v. cofnút.
† Cúfnúti, n. v. Cofnutí.
Čuha, i, f. tunica (vestis) pellicea, pallium (amiculum) pelliceum rheno nis, m. Schafpelz, Schafrock, Belzrock: tsuha *Par. Pap.* bunda. v. Cuba, Halena et Suba.
Čuhár, a, m. pallio pellicio vestitus, tunicatus: mit Schafpelz versehen, Schafpelzträger: tsuhás *Par. Pap.* bundás.
Cuhička, i. f. *dem.* tunicella, tunicula, pellicea: das Schafpelzchen, Schafröcklein: tsuhátska. *Par. Pap.*
Cuker, kru, m. saccharum, i, n. der Zucker, tzukor, nád-méz. *boh.* Cukr. Ládkowi, žlti Cuker: saccharum candum (chrystallinum, chrystalliforme), alumen sacharinum: Zuckerkand, Alaunzucker: sárga tzukor. *vulg.* Cukerkand, Cukerkandel, *boh.* Cukrkant. Medwedí Cuker: succus liquiritiae (glycyrrhizae, spissatus, diacopodion (um) i, n. Bärenzucker, medve tzukor. *vulg.* Perndrek, Pelundrek, medwedé howno (Lagno).
* Cukerkand, u, m. ladkowi Cuker.
* Cukerkandel, dlu, m. idem.
* cukerkandlowí, á, é, *adj.* i.e. z ládkowého Cukru.
* cukerkandowí, á, é, *adj.* idem.
† Cukerkant, u, m. v. ládkowí Cuker.
Čukoláda, i, f. chocholata, ae, f. der Schocolate (Tschokolade), tsokoladé.
čukoládowí, á, é, *adj.* chocolateus, a, um: aus (vom) Chocolate tsokoládi, tsokoládéból-való. Čukoládowá Poléwka: jusculum chocholateum (e chocholata factum): Chokolatesuppe, tsokoládé-leves.
† Cukr, u, m. v. Cuker.
Cukrár, a, m. sacchararius, pistor dulciarius (cupedinarius) Zuckerbäcker, nád-méz (tzukros) sütő, tzukor-pék.
† Cukrář, e, m. idem.
cukrárčin a, e, *adj. poss.* sacchariae, pistricis dulciariae (cupedinariae): der Zuckerbäckerinn gehörig, tzukor-sütőnéé (tzukros:) sütőnéé.
† cukráříin, a, o, *adj. poss. idem.*
Cukráreň, rni, f. v. Cukrárňa.
Cukráreňí, á' n. v. Cukrárstwi.
cukrárit, il, im, V. I. *imp.* tar pistorem cupedinarium esse, agere: ein Zuckerbäcker seyn, tzukorsötönek (tzukor-péknek) lenni. *Syn.* Cukrárem bit.
Cukrárka, i, f. pistrix cupedinaria (dulciaria): die Zuckerbäckerinn: tzukor-sütöné tzukorpékné. *boh.* Cukrárka.
Cukrárňa, i, f. officina cupedinaria (dulciaria, sacchararia): die Zuckerbäckerei, Ort, Werkstatt: tzukor sütő hely. *Syn.* Cukráreň.
cukrárow, a, e, *adj. poss.* pistoris cupedinarii (dulciarii): dem Zuckerbäcker gehörig, tzukorpéké, tzukor-sütőé. *boh.* cukráŕowic, cukráŕů, et ŕůw.
Cukrárowáňí, a, n. v. Cukrárstwí.
cukrárowat, rowal, rugem, *freq.* ex cukrárit.
† cukrárowic, *adj. poss. omn. gen.* v. cukrárow.
cukrárski *adu.* more pistorrum cupedinariorum. Zuckerbäckerisch, zuckerbäckermäßig: tzukor-sütő módon. *Syn.* pocukrárski.
cukrárski á, é, *adj.* pistores cupedinarios adtinens: zuckerbäckerisch, die Zuckerbäcker betreffend:

ſend: tzukor-sütői, tzukor-péki, tzukor-sütőket (pékeket) illető.

Cukrárſtwí, á, n. ars dulciaria (cupedinaria): Zuckerbäckerei, Zuckerbäckerkunſt: tzukor sütő mesterség. *Syn.* Cukráreňí, Cukrarowáňí.

† cukráťů, et rúw, owa, owo, *adj. poss.* v. cukrárow.

† Cukrkant, u, m. v. ládkowí Cuker.

cukrowaní, á, é, p. c. saccharo conditus, a, um: gezuckert tzukrozott, tzukroztatott, tzukros. *Syn.* cukrení.

Cukrowáňí, á, n. ope sachari conditio, das Zuckern, tzukrozás *Syn.* Cukreňí. 2) cantus turturis, das Singen der Turteltaube: gerlitze-éneklés. *Syn.* Grkútáňí.

Cukrowar, u, m. v. Cukrowňa.

Cukrowarčík, a, m. v. Cukrowňík.

cukrowať, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug. saccharo condire, zuckern, tzukrozni. 2) Canere de turture: ſingen, von der Turteltauben, oder Täuben: énekelni, a' gerlitzékről, vagy á, galambokról. *Syn.* Grkútať.

Cukrowateňí, á, n. sacchari formis, dulcescentia, ae, f. das Süßwerden wie Zucker: tzukormódra édesedés, édesülés.

cukrowateť, ťel, ťím, V. I. *imp.* wať: dulcescere instar sacchari, ſüß (wie Zucker) werden, tzukor gyanánt édesedni, édesülni.

cukrowí, á, é, *adj.* saccharaceus, saccharinus, saccharatus, a, um: von (aus) zucker, tzukros, tzukorból-való, tzukrozott. Cukrowi Báleſek: orbiculus massae triticeae saccharo conditae. Zuckerplätzchen, tzukros ıbélcs. Cukrowí Chléb. panis saccharaceus, Zuckerbrod, tzukros kenyér. Cukrowí Hrach: pisum saccharaceum, Zuckererbſe, tzukor borsó. Klobuk cukrowí (Cukru): meta sacchari, Zuckerhut: süvegtzukor. Cukrowí Koreň i. e. Mrkwa Cukrowí Lúſk: siliqua pisi saccharacei, Zuckerſchote, tzukor borsónak héja. Cukrowí Mlín: mola arundini saccharaceae tundendae: Zuckermühle, tzukor malom. Cukrowí Papír: charta saccharaceа(vestiendis metis sacchari), Zucker papier, tzukor papiros. Cukrowí Praclík: spira sacchari triticea. Zuckerbrezel, tzukros peretz. Cukrowá (Zlatá) Diňa: melo saccharaceus. Zuckermelone, sárgadinnye. Cukrowá Fizula: faba saccharacea; phaseolus saccharaceus: Zuckerbohne, tzukor-bab. Cukrowá Pikſla: pixis saccharacea (servando saccharo): Zuckerbüchſe Zuckerſchachtel, Zuckerdoſe: tzukor piksis. Cukrowá Trſť: arundo saccharifera Bauhin. saccharacea Linn. Zuckerrohr, tzukor (tzukross) nád. Cukrowa Woda: aqua saccharacea (mixta saccharo) Zuckerbäckerwaſſer, tzukros véz. Cukrowe Slowa: verba dulcia, blanditiae: Zuckerworte, édes szavak, mézes madzag. Cukrowé Uſta: os melitum, Zuckermund, tzukros (édes, mézes) száj. Cukrowé Weci: bellaria, dulciaria, orum. n. *pl.* opus dulciarium. Zuckerwerk, Zuckerbach: tzukros (édes) sütemény. Cukrowé Zrna: semina plantarum conditarum saccharo, Zuckerkörner, tzukros magok. 2) melleus, a, um: dulcior saccharo. Zuckerſüß, tzukros, édes

édes mint a' tzukor. *Syn.* sladkí gak Cukr.

Cukrowňa, i, f. locus coquendo saccharo, Zuckersiederei, Ort zum Zuckersieden: tzukor-főző hely, vagy ház. 2) coctura sacchari, Zuckersiederei, das Sieden: tzukor-főzés: *Syn.* Wareňí Cukru.

Cukrowňík, a, m. coctor sacchari, Zuckersieder, tzukor-főző.

† Cúl (Caul) u, m. v. Col.

† Culíček, čku, m, *dem.* v. Kulíček, Wrkočík.

† Culík, u, m. v. Kulík, Wrkoč.

† Cumel, mlu, m. v. Cucel.

† cumlaní, á, é, p. c. v. cuclaní.

† cumláňí, n. v. Cucláňí.

† cumlati, al, ám: v. cuclat.

† Cum áwáňí, n. v. Cucláwáňí.

† cumláwati, al, ám, v. cucláwat.

† cumlaw'e, *adv.* v. cuclawe.

† cumlawí, á, é, *adj.* v. cuclawí.

† Cumlawost', i, f. v. Cuclawost.

† Cumlíček, čku, m. *dem.* v. Cuclíček.

† Cumlík, u, m. *dem.* v. Cuclík.

Cundra, i, f. v. Flandra.

Čupeňí, á, n. sessio turcica, dorso incurvato, pedibus implicatis: das Sitzen auf türkische Art, török módon ülés, le-gugás, gugodás.

čupet, pel, pím, V I. *imp.* čup. dorso incurvato, et pedibus implicatis desidere, subsidere: more turcico sedere: sitzen auf türkische Art, (wie die Türken zu sitzen pflegen) le-gugni, guggodni *Par. Pap.* törökmódon ülni *Syn.* poturecki sedet.

Cupíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

cupíwat, al, ám, *freq.* ex cupět.

Čupka, i, f. v. Cubka.

čupki, gerund. ex čupet: more turcico sedendo, sitzend, auf türkische Art: török módon ülve, le-gugva, guggodva.

† Čuprina, i, f. v. Ščica.

† Čuprinka, i, f. *dem.* v. Ščička.

Cúr, u, m. syrma, tis. n. cauda (tracta) togae: szoknyafark (vondozódó), der Schleppe, z. B. des Kleides: a. fő aszszonyok hoszszú szoknyájoknak eresztett farka, melly utánna vondozódik. *Syn.* suknowí Wlak (Chwost, Ocas) *vulg.* Slep.

cúraní, á, é *p. c.* tractus, a, um: geschleppt, gezogen: vondozódott. *Syn* wláčení wlečení.

Cúráňí, á, n. tractio, nis, f. tractus, ûs, m. das Schleppen, Schleifen, Ziehen, z. B. eines Kleides: vondozódás, földönvaló húzás. *Syn* po Zemi Wlačeňí, (Wlečeňí).

* čuraní, á, é, *p. c.* v. ščaní.

* Čuráňí, á, n v. Ščáňí.

cúrat, al, ám V. I. *imp. ag.* trahere, *v. g.* vestem per terram: schleifen schleppen, z. B. ein Kleid: földön húzni, vondozni, p. o. a' ruhát. *Syn.* po Zemí wláčit (wlect) *II. rec.* cúrat sa: trahi per terram, fluere: schleppen, geschleppt werden: a' földön húzódni, vonódni vondozódni. *Syn.* wláčit (wlect, táhat) sa po Zemi. Plášt, Sukňa sa cúrá: pallium, toga trahitur, fluit: der Mantel, Rock, schleppt: a' palást, szoknya vonódik (vondozódik) a' földön.

* čurat, al, ám, V. I. *imp.* ag. v. ščat.

Cúráwáňí, á, n. *Nom. Verb ex seq.*

cúrawat, al, ám, *freq. ex* cúrat *II. rec.* cúráwat sa *freq.* ex cúrat sa.

* Curek, rku, m. v. Cicerek.

Ču-

Čuridlo, a, n. permincla femina, Brunzerin, hugyos aszszony (személy) *Syn.* Ošćina, Ošćinowa. 2) scortum, i, n. Schleppsack, verächtliche Weibsperson: kurva, ringyó. *Syn.* Kurwa, Wandrowná.

† Curka, i, f. v. Cérka.

* Curkáňí, n. v. Cicerkáňí.

* curkat, al, am, V. I. *imp.* ag. prorumpere v. cicerkat. Krw curkala (sicala Curkem tekla) sanquis exsiliebat. prorumpebat. das Blutt sprüßte aus, ki budgyantt (ki ugrott) a vér.

curkawe *adv.* ebulatim, ebullando, ebulliendo. prorumpendo, saliendo, exsiliendo: springend sprüßend: fetskendezve, ki-bugyogvá, szökdétselve. *Syn.* Curkem, Cicurkem.

curkowí, á, é, *adj.* ebullans prorumpens, exsiliens, saliens, saltans. saliens. ebulliens, tis, *omn.* springend, aussprüßend: fetskendező. szökelló, szököllő, felszökellő, szökdetselő, ugró, tsurgó, szökdétselő, ki-budgyanó, ki buzgó. *Syn.* cicurkawí, síčawí. Curkawá Studen (Studňa) fons saliens, effluens, profluens: Springwasser, Springbrunn: tsurgó kút.

Čurkawosť, i, f. fluens proprietas (natura): springende (sprüßende) Beschaffenheit: tsurgó tulajdonság.

čuť, čul, čugem, V. I. *imp.* čug. audire, hören, hallani. *Syn.* slišať, načúwať. *Prov.* Aňich newiďel, anich nečul: neque dicta, neque facta: ich habs weder gesehen, noch gehört: sem láttam, sem hallottam *Par. Páp.* Čuge i Prátel, i Osel: intervallo perit fames, et optime perdit: es höret der Freund, und der Esel auch: hal barát, 's hal szamár-is *Par. Pap.* 2) sentire: spüren, merken, wahrnehmen: érzeni *II. rec.* čuť sa w nečem: conscium sibi esse rei, bewußt seyn, z. B. etwas: valamiben érzeni magát. *Syn.* cítiť sa. W ňičem sa nečugem: nullius rei mihi conscius sum, ich bin mir nichts bewußt, semiben sem érzem magamat.

čutí, á, é, *adj.* mutilus, cornibus privatus (destitutus, minutus) a, um: ohne Hörner, suta. *Syn.* bezrohí, jutí. Čutá Koza: mutila (cornibus minuta) capra, Geiß ohne Hörner, suta ketske.

čutí, á, é, *p. c.* auditus, a, um: gehört, hallatott. *Syn.* slišaní.

Čutí, á, n. auditio, nis, f. auditus, us, m. das Hören, hallás. *Syn.* Slišáňí, Načúwáňí, v. Slich.

Čutora, i, f. orificium sugibuli, caput fistulae fumatoriae (calami nicotiani): Tabakskopf, Tabakspfeifekopf, das Mundstück an dem Tabacksrohre: tsutora. *Syn.* Pipka. 2. amphora (*lign.*) *Hor. Liv.* culigna et obba *Cato* tina, ae. f. die Füllgelte, hölzernes Trinkgeschirr: kulats, tsutora, vörös gyurka, tsobolyó, tsobán, tsobány. *vulg.* Weres Surek, *boh.* Subatka.

Čutorečka, i, f. *dem. ex seq.*

Čutorka, i, f. *dem. ex* Čutora. *Prov.* Oči na koláči, Ruki (*boh.* Ruce) na Cutorce, škoda že sú Wánoce: oculi in torta, manus in culigna, licet, proh dolor! sint natalitia festa: szemetek a' kálátson, kezetek a' kulatson, kár, Átson hogy karatson.

Čúwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

čúwať, al, ám: *freq. ex* čuť.

Cu-

Čuwera, i, m. nomen canis, ein Hundsname, kutya név.
Čuwiča, ata, n. *Plur. Nom.* ata. iuvenis nycticorax, ein junger Schildreiger, halál madárfia. *Syn.* mladí Čuwík.
Čuwík, a, m. nycticorax, cis, m. Strix passerina Linn. die Eule, Nachteule, das Kautzchen: halál madár, tsuvik. *Syn.* Kuwik, Pôčík, *boh.* Lelek.
Čuwikáňí, á, n. eiulatus, nycticoracis. das Schreien des Nachtreigers, halál-madár kiáltás. *Syn.* Kuwikáňí.
čuwikať, al, ám, V. I. *imp.* ag. eiulare *de nycticorace*: schreien, von Nachtreiger: tsuvikolni, ki-áltani, a' *halál madárról.* *Syn.* kuwikať.
Čuwikáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* *ex seq.*
čuwikáwať, al, ám, *freq. ex* čuwikať.
* **cwacnúť**, cnul (col), cňem, V. I. *imp.* cňi, v. šwacnúť.
* **cwacnutí**, á, é, *p. c.* v. šwacnutí.
* **Cwacnutí**, á, n. v. Šwacnutí.
Cwal, u, m. Cursus equicitatus, equitatio vehemens, cursus velox: Galopp, das Rennen: ügetés, kalapirozás, száguldás *Par. Páp.* futás, *vulg.* Kalup, *boh.* Zábod, Záwod. Cwal Koňa: quatuor stadia, ein Roßlauf, ló-futás. Cwalem: v. cwalňe. Cwalem bežať (ísť): v. cwalat. Trá pod Zbrogú Cwalem pricházali, s Holím Mečem: tres armati veniebant admissis habenis incitati, nudo fero: es kamen drei bewaffneten mit verhängten Zügel: und entblößtem Degen daher: három fegyveres sebes nyargalással jön vala, kivontt fegyverrel (mezételen karddal).
Cwalač, a, m. v. Cwalňík.
Cwaláňí, á, n. v. Cwal, *vulg.* Kalupírowáňí, *boh.* Zabodáňí, Zawodáňí.
cwalať, al, ám, V. I. *imp* lag: velociter (incitatis habenis) currere, citato cursu ferri: galoppiren, rennen, im Galoppe laufen, z. B. das Pferd: száguldani (-dok), sebesen futni, nyargalni. kalapirozni. *vulg.* Kalupírowať, *boh.* zabodati, zawodati. 2) equo admisso vehi, equum admittere, celeriter (cum impetu, pedepressim, subsultim,) equitare: galoppiren, im Galloppe, (im Sprunge reiten: ügetni (-tek) nyargalni (lok), neki botsajtani lonak a' Zablát.
Cwaláwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*
cwaláwať, al, ám, *freq. ex* cwalať.
Cwalík, u, m. *dem.* ex Cwal.
cwalňe *adv.* citato cursu, tolutim, subsultim, admissis habenis: galoppirend, ügetve, nyargalva. *Syn.* Cwalem.
cwalní, á, é, *adj.* koň: tolutarius (tolutaris, succussarius) equus: Rennpferd, ügető ló. Cwalní Plac: circus, i, m. curriculum, stadium, i. n. der Laufplatz, Rennplatz: futó piatz. Cwalní Wozík: clabula, ae, f. das Rennwägenchen, Rennwägelein, *vulg.* Rennwagel: futó szekerke, szekeretske. *Syn.* cwalowí, *boh.* záwodňí.
Cwalňík, a, m. Cursor in stadio, in Circo: Wettläufer, Läufer: futó, pállyázó, pallya futó, nyargaló. *Syn.* Cwalač, Behúň. *boh.* Záwodňík.
cwalowí, á, é, *adj.* v. cwalní.
Čwarga, i. f. colluvies (faex, fex quisquiliae) hominum: Lumpengesinde Lunpenpack, Gesindel, niedrige (liederliche) Leute:

te: községnek allya. *Syn.* Chasa, Zberba.

† Cwěček, čku, m. v. Klincek.

† Cwečkář, e, m. v. Klincář.

† Cwek, u, m. v. Klinec.

* cwerení, á, é, *adj.* *v.* cwerňení.

Cwerenka, i, f. *dem.* ex Cwerna: filamentum, parvum filum, stamen fili: ein kleiner Zwirn, das Zwirnchen: tzérnátska, tzérna-szál, kis-tzérna szál. *Syn.* Cwerňička.

cwerenní, á, é, *adj.* v. cwerňení.

Cwerna, i, f. filum lineum duplicatum, der Zwirn, Zwirnfaden, Zwirnsfaden: tzérna, fonál. *Syn.* Nit. *Prov.* Na Cwernu wzat: amussim applicare, genau aufnehmen, tzérnára venni.

Cwernář, a, m. negotiator filorum lineorum duplicatorum, Zwirnhändler, tzérna-áros.

cwernářčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis filorum lineorum duplicatorum, der Zwirnhändlerinn gehörig, tzérna-árosnéé.

Cwernářeňí, á, n. v. Cwernářstwí.

cwernářiť, il, ím, V. I. *imp.* nař: negotiatorem filorum lineorum duplicatorum esse, ein Zwirnhändler seyn, tzérnát árulni, tzérna-árosnak lenni. *Syn.* Cwernářem biť, Cwerni predáwať.

Cwernářka, i, f. negotiatrix filorum lineorum duplicatorūm, Zwirnhändlerinn, tzérna-árosné.

cwernářow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris filorum lineorum duplicatorum, dem Zwirnhändler gehörig, tzérna árosé.

Cwernářstwí, á, n. negotiatio filorum lineorum, duplicatorum, der Zwirnhandel, die Zwirnhandlerei: tzérna-árulás, tzérna-kereskedés.

cwerňení, á, é, *adj.* e filis lineis duplicatis, zwirnen, tzérnából-való. *Syn.* cwerenní, cwernowí, ňiťení, ňitowí, ňitkowí *vulg.* cwereni, ňiťenní. Cwerňené Pančuški: tibialia e filis lineis duplicatis, Zwirnstrümpfe, tzérna-harisnya.

Cwerňička, i, f. dem. v. Cwerenka.

Cwernisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Cwerna: absurdum (magnum crassum) filum, ein abscheulicher (großer, dicker) Zwirn, tsúnya (vastag) tzérna.

Cwernowáňí, á, n. *Nom.Verb.* *ex seq.*

cwernowať, nowal, nugem, V. I. *imp.* nug: fila dupplicare, dupliciter contorquere: zwirnen, öszve sodorni a' tzérnát.

cwernowí, á, é, *adj.* v. cwerňení. 2) fila linea duplicata adtinens, die Zwirn betreffend, tzérnához való. Cwernowí Mlín: machina (mola) duplicandis filis: Zwirnmühle, Kallogó motólla. Cwernowí Kolowrat: rhombus duplicandis filis, das Zwirnrad, pergő rokka. Cwernowí Uzel, Zwazek: vinculum lineorum filorum: Zwirnband, tzérna motring. Cwernowá Nit: v. Cwerna.

Cwíčala, i, f. avis iuniperacea, turdus, i, m. *Horat.* Turdus pilaris Linn. der Ziemer, Krammetvogel, Kronovetvogel: fenyves madár, huros (fenyő, fenyves) madár. *Syn.* Kwíčala, Kwíčawka, Kwíčánka, Kwíčárka, Přskawec, Přskota, borowíčkowí Pták. *vulg.* Čwíčela. *Aliud est* Čwíčala, Drozd et Kos.

Cwi-

Cwíčalka, i, f. *dem.* turdulus, i, m. das Krametsvögellein, húros madaratska (madarka) *Syn.* kwíčalka, *boh.* kwíčalík.
Cwičáreň, rňi, v. seq.
Cwičárňa, i, f. v. Cwičinec.
Cwiček, čku, m. dem. ex Cwik: cuneolus, i, m. ein kleiner Keil, das Keilchen, Zwickelchen: ékets-ke.
Cwíčela, i, f. v. Cwíčala.
cwičení, á, é, *p. c.* exercitatus, a, um: geübt, gyakorlott, gyakoroltatott. *Syn.* muštrowaní, *boh.* cwičen. 2) formatus, informatus, cultus, eruditus, institutus, educatus: gebildet, unterwiesen, erzogen: neveltetett, nevekedett, taníttatott, tanitattatott, formáltatott. *Syn.* wichowani, wicwičení, wiučení. 3) eruditus, lectus: gelehrt, vielkündig: bölts, okos, tanúltt. *Syn.* učení, umelí, múdrí, rozumní.
Cwičeňí, á, n. exercitium, i, n. exercitatio, nis, f. gymnas, atis, f. *Stat.* praxis, is, f. usus, ûs, m. Uibung, gyakorlás. *Syn.* Cwičenosť, Muštrowáňí. *Prov.* Cwičeňi wšecko može. Skrz stálé Cwičeňí, bíwá Clowek učení. Rozum sa Cwičeňím brusi. Ruka častím Robeňím, Častorobeňím: assiduus usus uni rei deditus, et ingenium, et artem saepe vincit. Exercitatio potest omnia *Laërt.* Nihil est tam arduum, quod diligentia, curaque non efficiatur. Fabricando fabri fimus. Dicendo dicere discunt. Cuiusvis rei peritiam usus potissimum suppeditat, optimus omnium rerum magister: Fabricando fabricam disces, canendo musicam. Scribendo disces scribere: wenn man ein Ding fleißig treibt, so wird es einem geläufig: gyakorlással mindent meg-tanúlhat az ember. 2) formatio, informatio, institutio, excultio, educatio, cultus, ûs, m. die Bildung, Unterweisung, Erziehung, Zucht: nevelés, oktatás, tanítás, formalás. *Syn.* Wichowáňí, Wicwičeňí, Wiučeňí, winaučowáňi.
Cwičenosť, i, f. v. Cwičeňí 1. *Nro.* 2) eruditio, doctrina, scientia, usus rerum, experientia: Wissenschaft, Erfahrniß: tudomány; tapasztalás. *Syn.* Učenosť, Umelosť, Wedomosť.
Cwičinec, nca, m. castigatoria (correctoria) domus, gyrgathus: Zuchthaus: fenyítö (büntetö) ház. *Syn.* cwiční (cwičliwí, trestací, trestanliwí, propraawní) Dom, Cwičáreň, Cwičárňa, Cwičňica, Cwičňík, Poprawňica, Poprawňík.
cwičiť, il, im, V. I. *imp.* cwič, exercere, exercitare: üben: gyakorolni gyakorlani (lom) 2) formare, informare, colere, erudire, instituere, educare: bilden, unterrichten, unterweisen, abrichten, erziehen: nevelni, oktatni, tanítani, formálni. *Syn.* učiť, winaučowať, wichowať, wicwičiť, wiučiť Deťiw Pobožnosti (w Mrawopočestnosti, w Bázňi božkeg) cwičiť: proles ad pietatem informare, die Kinder in der Frömmigkeit, (Gotesfurcht) auferziehen, a' gyermekeket ájtatosságra (Isteni félelemre) tanítani. *II. rec.* cwičiť sa: exercere se, exerceri: sich üben, gyakorlani (gyakorolni) magát. *Syn.* muštrowať sa. W negakem Umeňi (Remesle) sa cwičiť: artem celebrare, sich in einer Kunst üben, magát valami mesterségben gyakorolni.

Cwičitel, a, m. exercitator. is, m, Uiber, gyakorló. *Syn.* Muſtrowač, Muſtrowňík, Cwičňík. 2) formator, informatur, eruditor, educator, institutor, instructor, paedagogus: Bilder, Unterweiſer: Abrihter, Erziher: nevelő, oktató, tanitó. *Syn.* Učitel, Winaučowatel, Wihowáwač.

cwičitelčin, a, e, *adj. poss.* exercitatricis (formatricis educatricis), der Uiberinn (Unterweiſerin, Erzieherinn) gehörig, gyakorlónéé (nevelőnéé, oktatónéé, tanitónéé. *Syn.* Muſtrowaččin, cwičňiččin, cwičňičin.

Cwičitelka, i, f. exercitatrix, icis, f. Ueberinn, gyakorlóné. *Syn.* muſtrowačka, Cwičňica, Cwičňička. 2) cultrx, educatrix informatrix institutrix: Bilderinn, Unterweiſerin, Abrichterinn, Erzieherinn: nevelőné, oktatóné, tanitóné. *Syn.* Učitelka, Winaučowatelka, Wichowáwačka.

cwičitelow, a, e, *adj. poss.* exercitatoris (formatoris, cultoris, educatoris) dem Ueber Unterweiſer, Abrichter, Erzieher) gehörig: gyakorlóé (nevelőé, oktatóé, tanitóé). *Syn.* cwičňíkow, muſtrowačow.

Cwičkár, a, m. factor clavulorum ligneorum, Zwickenmacher, faszegetske tsináló.

cwičňe *adv.* correctorie, castigatorie, disciplinariter: zuchtmäßig, fenyítve, meg-fedve, büntetve. *Syn.* treſtanliwe, poprawňe. 2) exercitatorie, gymnasie: übend, gyakorlatossan.

cwični, a, e, *adj.* correctorius, castigatorius, a, um: disciplinaris, e: zuchtmäßig, fenyitő, meg-feddő, büntető. *Syn.* treſtanliwi. Cwični Dom v. Cwičinec. 2) exercitatorius a, um: gymnasius, gymnasius *Plin. H. N.* gymnasticus *Plaut.* zur Uebung dinlich, die Uebung betreffend: gyakorláshoz való, gyakorlatos *Par. Pap.* Cwični Dom, Cwičná. Škola v. Cwičňík, (u).

Cwičňica, i, f. v. Cwičňička. 2) v. Cwičinec.

cwičňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Cwičňička, v. cwičitelčin.

cwičňičin, a, e, *adj. poss.* ex Cwičnica, v. cwičitelčin.

Cwičňička, i, f. magistra disciplinae, Zuchtmeiſterin, fenyitő mesterné, fenyíték-tartóné. *Syn.* treſtaca (poprawná, napominača) Magiſterka, *vulg.* Cuchtmagſterka. 2) v. Cwičitelka per 2 *nros.*

Cwičňictwí, á, n. munus tuendi disciplinam, das Zuchtamt die Zuchtmeiſterei: fenyitő mesterség, fenyíték-tartó hivatal, rend-tartó tisztség. *Syn.* napominace (poprawne treſtace) Magiſterſtwí *vulg.* Cuchtmagſterſtwi.

Cwičňík, a, m. magister disciplinae (in ergastulo) Zuchtmeiſter, fenyéték-mester. *Syn.* napominací (poprawní, treſtanliwí, treſtací) Magſter, *vulg.* Cuchtmagſter. 2) v. Cwičitel per 2. Nros. 3) gymnasiarchus, i, m. Cic. gymnasiarches, ae, m. *val. max:* Director Scholarum: Schulen Direktär, Vorſteher eines Gymnaſii: Iskola fő-Igazgatója.

Cwičňík, u, m. i. e. cwični Dom, cwičná Škola: gymnasium, i, n. *Plaut.* publicus locus exercitatorius: ein öffentlicher Ort zur Uebung der Jugend in allerhand Sachen dienlich, Schule, Gymnaſium, Collegium: gyakorló hely 2) v. Cwičinec.

cwičňíkow, a, e, *adj. poss.* magi-

gistri disciplinae, dem Zuchtmeister gehörig, fenyíték Mesteré. 2) v. cwičitelow.

Cwik, u, m. disciplina, ferula, regula, ae, f. commonitio, nis, f. die Zucht. Držj ho w Cwik'u: sub disciplina tenet ipsum, hält ihn in der Zucht, fenyíték ben (fenyíték alatt tartya ötet. — 2) cuneus, i, m. ein Zwickel, Keil, z. B. an Fenstern: ék, ékszeg. *Syn.* Klin, Klinek. *Prov.* Cwik Cwiku uhýbá (uhýbuge, uhňe): cuneus cuneum trudit, ein Keil treibt den andern, ék éknek enged. Do Drewa Cwik dať (Drewo Cwikani kálat) treba: cuneandum est in ligno *Plin. H. N.* das Holz mit Keilen muß man zerspalten, a' fát kell ékkel hasitani. Gaké Drewo, takí Cwik. Do hrubého (twrdého) Drewa, hrubí (twrdi) Cwik dat potreba: qualis caudex (truncus) talis cuneus. Cum rustico rustice agendum est: auf einen groben Kloß, gehört ein grober Keil: a' minémü a' jó nap, ollyan a' fogagy Isten. A' kemény tökébe kemény-ék szükséges. v. Klin Klinem. — 3) clavulus, ligneus v. g. apud sutorem: die Zwecke, z. B. beim Schuster: fa-szegetske, tzövek, tzöveketske. 4) v. Cwikel.

Cwikel, klu, m. na Koseli: sutura (cuneus) indusii, die Naht, páha *Par. Páp.* ék az ingen, tzvikli *Syn.* Sew, Zahnutí, Založení Plátna. 2) na Pančusse: cuneus tibialis, Zwickel am Strumpfe, harisnya.

Cwikelka, i, f. *dem.* v. Cwikličká.

Cwikla, i, f. beta ae, f. Cic. rapa rubra. Beta rubra Linn. rothe Rübe, Mangold, Brete, Bete, Runkel, Runkelrübe, Dickrübe Burgenderrübe, Turnieße: tzékla, vörös tzékla, vörös répa, *Syn.* čerwená Repa. *boh.* Mangolt, Manholt, Turrín. 2) Planá Cwikla, carota, ae, f. *Apic.* Carotte, vad tzékla. *Syn.* Beheň, *Aliud est* Mrkew, et lesňá Repka: rapunculus.

Cwikličká, i, f. *dem.* betula, carotula, ae, f. rothes Rübenchen: tzéklátska. *Syn.* Cwikelka.

cwiklowaní, á, é, *p. c.* cuneis instructus (provisus) a, um: gezwickelt, mit Zwickeln versehen: tzvikeltt, tzviklizett, tzviklis. Cwiklowané (s Cwiklami) Pančusski: cuneata tibialia, Strümpfe, mit Zwickeln, tzviklizett (tzviklis) harisnya.

Cwiklowáňí, á, n. cuneis instructio, das Zwickeln, tzviklizés, tzvikelés.

cwiklowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: cuneis instruere (providere), zwickeln, tzvikelni, tzviklizni.

cwíklowí, á, é, *adj.* ex beta, carotinus, a, um: aus, (von) rother Rübe (Mangold), tzéklai, tzéklából való.

cwikowaní, á, é, *p. c.* cuneatus a, um: gekeilt, ékezett, ékezletett tzövöközött, tzövököztetett. *Syn.* zacwikowaní. 2) v. cwičení.

Cwikowáňí, á, n. cuneatio, cuneorum incussio: das Keilen, die Keilung: ékezés, tzövöközés, tzövök-verés. 2) v. Cwičeňí.

cwikowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug. cuneare, cuneis firmare, cuneos incutere. keilen etwas in etwas, ékezni (zem) *Par. Páp.* tzövököznì, tzövöket valamibe verni. Sklepení (Sklep) cwikowať (stáhnúť), fornicem cuneare *Senec.*

nec. das Gewölbe (die Gewölbung) verkeilen, durch Zwickel befestigen: a' boltozást megszorítani. *Par. Pap.* 2) v. cwičiť.

Cwilich, u, m. pannus bilix, sabanum, i, n. der Zwillich, két nyüstü (kettös gyolts. *boh.* Cwilink.

cwilichowí, á, é, *adj.* biliceus, sabaneus, a, um: von Zwillich, két nyüstü (-kettös) gyóltsból-való. *boh.* cwilinkowí.

† Cwilik, u, m. v. Cwilich.

* Čwilikáňí, á, n. v. Čwilikáňí.

* čwilikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cwrlikať.

* Čwilikáwáňí, á, n. v. Čwrlikáwáňí.

* čwilikáwať, al, ám, v. čwrlikať.

† cwilinkowí, á, é, *adj.* v. cwilichowí.

Cwípach, u, m. buccelatum, bis coctum, panis nauticus (bis coctus), das Schifbrod, Zwieback, peszmét *Par. Pap.* kétszer sültt kenyér. *Syn.* dwakrát pečení Chléb.

Čwiritáňí, á, n. v. Čwrlikáňí.

čwirikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. čwrlikať.

† Cwoček, čku, m. v. Klinček.

† Cwočkář, e, m. v. Klincár.

† Cwok, u, m. v. Klinec.

Cwoka, i, f. v. Cucel.

† Cwokář, a, m. v. Klinčár.

* cwokání, á, é, *p. c.* v. cuclaní.

* Cwokáňí, á, n. v. Cucláňí.

* cwokať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cuclať.

* Cwokáwáňí, á, n. v. Cucláwáňí.

* cwokáwať, al, ám, v. cucláwať.

Cwrčala, i, f. Pták: turdus iliacus Linn. et Klein. ficedula, f. Martial. et Varr. die Weindrossel, Ziepdrossel, Pfeifdrossel, Feigendrossel, Feigenschnepfe, Zippe, Schepfe: fagyöngyel elö húros madár, fenyö madár. *Syn.* Crewa zraci Drozd. *boh.* Dlask.

Cwrčalowí, á, é, *adj.* Cwrčalowé Howno: stercus scolopacium, Schnepfendreck, erdei fogolynak a' szara.

† Čwrčeňí, n. v. Šwrčání.

† čwrčeti, čel, čim: v. šwrčať.

cwrkaní, á, é, *p. c.* guttatim (stillatim) fusus, a, um, tropfenweise gegoßen, getröpfelt, tseppen ként öntött, tseppegtett, tsepegetett, *Syn.* kapkaní, šwrkaní.

Cwrkáňí, á, n. fusio per gutas, das Gießen tropfenweise, Tröpfeln: tseppen ként öntés, tseppegés, tsepegetés. *Syn.* kapkáňí 2) v. Šwrčáňí.

Čwrkáňí, á, n. v. Šwrčáňí.

cwrkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: gutatim (stillatim) fundere: tropfenweise gießen: tseppenként önteni.

čwrkať, al, ám, V I. *imp.* ag: v. šwrčať.

Cwrkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

cwrkáwať, al, ám. *freq.* ex cwrkať.

cwrknúť, knul (kel) kňem. V. I. *imp.* kňi, de uno actu: v. cwrkať. Cwrkňi mu trochu (Mléka, Piwa, Wína) funde illi aliquot guttas, gieß ihm etliche (einige) Tropfen ein, önts néki egynéhány tseppet.

cwrknutí, á, é, *p. c.* v. cwrkaní.

Cwrknutí á n. v. Cwrkáňí.

Čwrlik, u, m. v. Čwrlikáňí.

Čwrlikáňí, á, n. friti nitus, minuritus, et minurritus, zinzilulatus, pipatus, us, m, friti-

tinnitio, nis, f. das Girren, Zitschen Zwitschern: tserepelés (pölés, püles) *Syn.* Ćwirik, Ćwirikáni, Swirik, Swirink, Swirikáni, Swirinkáni, *vulg.* Ćwilinkáni *Aliud est.* Sweholeni.

ćwrlikat, al, ám, V. I. *imp.* ag: o Wrabcoch: fritinnire (nio) Varr. minurire, et minurrire (io) *Sidon.* Zinzilulare, girren, zitschen, zwitschern, tserepelni (pölni pülni) a' veréből. *Syn.* ćwirikat, swirikat, swirinkat. *vulg.* cwilinkat *Aliud est* sweholik (o Laštowičkách) *Prov.* gako staří spíwagú, tak mladí ćwrlikagú. dicta a maioribus repetunt minores. A bove maiori discit arare minor: wie die Alten singen, so zwitschern die Jungen: a' mint az öregek hegedülnek (énekelnek) az ifiak úgy tántzolnak.

Ćwrlikáwáni, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

ćwrlikáwat, al, ám, *freq. ex* ćwrlikat.

Ćwrlikowáni, á, n. v. Ćwrlikáni.

ćwrlikowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: v. ćwrlikat.

D.

* **D**a, *adv.* v. da.

D'ábel, bla, m. v. Čert. Pol'ni (Hágni, Horni, lesni) D'ábel: faunus, Feldteufel, Waldteufel: erdei (mezei) ördög.

D'ábelček, a, m. *dem. ex* D'áblik: v. Čertíček.

Ďábelně, *adv.* v. Ďábelski.

Ďábelni, á, é, *adj.* v. Ďábelski.

Ďábelski, *adv.* v. čertowski.

Ďábelski, á, é, *adj.* v. čertowski.

D'ábelstwí, á, n. v. Čertowstwí.

* Ďábeni, á, é, *p. c.* v. trefeni.

* D'ábeni, á, n. v. Trefeni.

* Ďábik, il, ím, V. I. *imp.* Ďab: v. trefit.

* D'ábiwáni, á, n. v. Trefiwáni.

* Ďábiwat, al, ám, *freq. ex* Ďábik: v. trefiwat.

D'ábliček, čka, m. *dem. ex seq.* Čertíček.

D'áblik, a, m. *dem ex* D'ábel: v. Čertík. 2) lar, pennas, tis, m. numen domesticum: Hausgott bei den Alten, házi Isten, a' régieknél. *Syn.* Hospodáŕik, *boh.* D'iblík. *pl.* D'áblici (*boh.* D'iblíci): lares, pennates: Hausgötter, házi Istenek.

D'áblik, u, m. v. Daktil 2) Zelina: Arum dracunculus Linn. Natterwurz Schlangenkraut. Kigyo-trang. *Syn.* Hadowec mensí.

Ďáblikowí, á, é, *adj.* v. daktilowí. 2) v. hadowčí.

Ďáblow, a, e, *adj. poss.* v. čertow.

D'áblowáni, á, n. v. Čertowáni. 2) v. Hrešeni, Láni.

Ďáblowat, owal, ugem, V. I. *imp.* Ďablug: v. čertowat. 2) v. hrešit, lát (lagem

D'á-

D'áblowáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
ďáblowáwať, al, ám, *freq. ex* ďáblowať. *Syn.* čertowáwať.
ďáblowí, á, é, *adj.* v. čertowí.
D'áblowina, i, f. v. Čertowina.
D'áblowňík, a, m. v. Čertowňík.
Dác, a, m. Dacicus, dacus, i, m. der Dacier: dátz, *plur.* Dáci: daci (orum), *Horat.* die Dacier: dátzok.
Dák, a, m. v. Dáwač.
Dach, u, m. tectum, i, das Dach, ház héja, szerha, isztréh, fedél. *Syn.* Strecha, Krow. Pod Dach priwesť (do Domu prigať) ňekoho: tecto recipere aliquem, Jemanden unter Dach bringen, in's Haus nehmen: valakit a' házba béfogadni. Dom pod Dach priwesť: domum tegere, ein Haus unter Dach bringen, a' házat fedél alá hozni fel-vinni. Ňekomu na Dachu biť (seďeť), i. e. na ňekoho Pozor dať: aliquem observare, einem auf dem Dache seyn, valakire vigyázni.
dachowí, á, é, *adj.* tectum adtinens: das Dach betreffend: ház héjához (szerhához) tartozandó. *Usus.* Dachowí Kameň: v. Škridlica. Dachowí Oblok: v. Dimňík. Dachowí Krow neb Koh, inač Krokwa: Canterius tecti: der Dachsparren: horog-fa. Dachowí Wrch: culmen tecti: Dachspitze: szerha teteje. Dachowá Rina: stillicidium: i, n. Dachrinne: szerhán-való tsatorna. Dachowé Krowí: substructio tecti: Dachstuhl: szaru-fa.
Dachowica, i, f. v. Došek.
Dácia, i, m. Dacia, ae, f. Dacien, ein Land, wo itzt Moldau, Wallachey, und Siebenbürgen ist: dátzia, *ország a' duna mellett.*
dáčin, a, e, *adj. poss.* dacicae feminae: der Dacierinn gehörig: dátznéé.
Dáčka, i, f. dacica femina: Dacierinn: dátzné.
Dáčka, i, f. v. Dáwačka.
dácki, *adv.* dacice: dacisch: dátzúl.
dácki, á, é, *adj.* dacicus, *Suet.* dacius, *Auct. Consolat. ad Liv.* dacus, a, um: dacisch: dátzi.
dácow, a, e, *adj. poss.* daci: dem Dacier gehörig: dátzé.
Dáctwo, a, n. *Collect.* v. Dáci.
Dada, i, m. cigánské Meno: nomen zingari: ein zigeuner Zuname: tzigány név.
* Ďadek, dka, m. v. Ďedek.
* Ďadek, dku, m. v. Ďedek.
* ďadkow, a, e, *adj. poss.* v. ďedkow.
* Ďak, u, m. v. Ďek.
* Ďakčiňeňí, á, n. v. Ďekowčiňeňí.
* Ďakowáňí, á, n. v. Ďekowáňí.
* ďakowať, owal, ugem, V. I. *imp.* ďakug: v. ďekowať.
* Ďakowčiňeňí, á, n. v. Ďekowčiňeňí.
* ďakowňiččin, a, e, *adj. poss.* v. ďekowňiččin.
* Ďakowňička, i, f. v. Ďekowňička.
* Ďakowňík, a, m. v. Ďekowňík.
* ďakowňíkow, a, e, v. ďekowňíkow.
Daktil, u, m. palma, ae, f. phoenix, dactylifera *Linn.* spadix, icis. f. der Dattelbaum: pálma-fa. *Syn.* Ďáblík (u), daktilowí (ďáblíkowí) Strom. Indiánskí Daktil *a*) Strom: tamarindus (tamarinthus) i, m. Linn. Tamarinde, Tamarinden.

denbäum: indiai pálma *b*) Owoce: tamarindus, i, m. Tamarinde, die Frucht: indiai pálma gyümölts. Indiánſkich Daktilow Maſſitoſt, pulpa tamarindorum, Tamarindenmark: indiai pálma gyümöltsnek héja, a' magvá között-való húsos része. *vulg.* Tamarinda.

Daktila, e, f. dactylus, i, m. os palmulae, caryotis, is, f. palmula, ae, f. das Dattelkern: pálma dió. *Syn.* daktilowé Zrno.

daktilowí, á, é, *adj.* palmeus, phoeniceus, a, um: die Datteln betreffend: pálmai. *Syn.* daktilowí. *Usus.* Daktilowí Strom: v. Daktil. Daktilowé Zrno: v. Daktila.

Dál, e, f. v. Dálka. *boh.* Díl.

dál, dáleg, *Comp. ex* daleko: longius, magis, diutius: ferner, länger: meszszebb, tovább. *boh.* díl. *Usus.* Čim dáleg, quo magis (diutius, longius) magis ac magis: je ferner je weiter: hova tovabb.

dalekí, á, é, (*abs.* daleko), *adj. Comp.* dálſí. *Superl.* nagdálſí: longinquus, longus, a, um: weit, entfernt, langwierig. z. B. Weg: meszsze való, hoszszas. *Syn.* wzdálení. *Rhytmus.* A gá idem na dalekú Ceſtu, budem ſebe hledať negaku Newesſtu etc. 2) *in Compar.* Dalſé Doklady, Dówody: ulteriora (plura) argumenta; plus argumentorum: weitere Beweiſe: több erósségek, okok.

daleko, *adv. Comp.* dál, dáleg. *Superl.* nagdál, nagdáleg (*boh.* dál, dále, dálegi, negdál, negdálé, negdálegi): longe, procul: weit, entfernt, weit hin, weit hinaus. z. B. ſehen, gehen, távol, meszsze. *Usus.* Daleko biť: longe abesse: weit entfernt ſeyn: távol lenni. Moga Wlaſt ge odtad daleko; daleko odtad ſtogí, padá: mea patria procul inde dissita est: mein Vaterland iſt weit davon gelegen: az én hazám meszsze vagyon (esik) onnant. To ge odtad daleko: longe est hinc: es iſt weit von hier: meszsze van (esik) az innént. Sem gak daleko? quam longe est? wie weit her? melly meszsze ide? Daleko mať: longe abesse: weit hin haben, weit entfernt ſeyn: távól lenni. Daleko od Domu: domo longe remotus: weit entfernt vom Hauſe: meszsze az háztol. — Tri Hodini ſem od neho daleko: absum tres horas ab illo: drey Stunden bin ich entfernt von ihm: három óra járásra meszsze vagyok töle. Tri Kroki daleko iſť, ſtáť: longe tres passus procedere, stare: in einer Weite von drey Schritten, i. e. drey Schritte weit, gehen, ſtehen: három lépésnére menni, állani. Široko daleko rozſtretí, late, longe lateque diffusus: weit und breit ausgedehnt: meszsze ki terjedtt, ki-hatott. Gak daleko biť može: quam longissime fieri potest: ſo weit es ſein kann: melly távól (tova, meszsze) lehetséges. Daleko iſť: longe progredi (procedere): weit vorrücken: meszszebb menni. Nekoho daleko priwesť, w negakém Umení etc. longe perducere quempiam in aliqua arte: einen weit bringen, in einer Kunſt etc. meszsze vinni (hozni) valakit a' tudományban. — Daleko ſáhať: *a*) manum nimis longe extendere: weit reichen (zu weit greifen) mit der Hand, meszsze kezével érni. *b*) longas manus ha-

habere, multum valere: weit reichen, mit der Gewalt, sokat tehetni. Daleko widet: longe (procul) videre, prospicere: weit hinaus (in die Weite) sehen: meszsze látni: Nemožem daleko widet: non possum longe videre: ich kann nicht gut in die Weite sehen: meszsze jól nem láthatok. Daleko wizíragící: dubius, incertus, anceps: weit aussehend, ungewiß, bedenklich: kétséges, bizonytalan ki-menetelű. Daleko prisť w Umení: longe progredi in doctrina: es weit bringen, weit kommen in der Gelehrsamkeit: tudományban nagy elö menetelt tenni, meszszebb menni a' tudományban. Tak daleko w Umení prisť: tam longe procedere (progredi) in doctrina; eo doctrinae procedere: es so weit bringen, so weit kommen in der Gelehrlamkeit: olly meszsze a' tudományban menni. Tak daleko prisel: eo pervenit (processit, progressus est): so weit hat ers gebracht, so weit ist er gekommen: olly meszsze (annyira) mentt, jött. Tak daleko ta wec prisla, že etc. eo redacta res erat, ut etc. die Sache ist so weit gekommen, daß etc.: annyira jutott (mentt) a' dolog, hogy etc. Zwada tak daleko prisla, že etc. jurgium usque eo evaluit, ut etc. der Zank ist bis dahin gekommen, daß etc. a' pörölés olly meszsze terjedett, hogy etc. Daleko ge od toho: minime, nullo modo, nihil minus: bey weitem nicht; weit gefehlt, ganz und gar nicht: tova (távol) van attól; semmiképpen, éppen nem, tellyességgel nem. Daleko od toho, abich weril, radsseg mislím, že etc. tantum abest ut credam, ut potius cogitem, etc. weit entfernt es zu glauben, denke ich vielmehr, daß etc. távol vagyon tölem, hogy én azt hidgyem, sött inkább azt hiszem, hogy etc. Daleko gest od toho, abi on bol etc. multum abest, ut sit: er ist bei weitem noch nicht: távol vagyon töle, hogy etc. Na daleko: non procul: nicht weit, unweit, unfern: nem meszsze közel. 2) longe multo: weit, viel: sokkal. *Syn.* mnoho, o mnoho, mnohem. *Usus.* Daleko učenegsí: longe doctior: weit gelehrter, sokkal tudóssabb. Starí Rím bol daleko wetsí, než ge dnesní: vetus Roma multo hodierna major fuit: das alte Rom war viel größer, als das jetzige: a' régi Róma sokkal nagyobb valá a' mostaninál. 3) *In Compar.* dáleg: *a*) porro: weiter, ferner: tovább, továbbá, ez után. *b*) longius, ultra: weiter hin (hinaus) z. B. gehen, wohnen: tovább, meszszebb, odább. *Usus.* Dák weſt: continuare: vollführen: folytatni. Gestli dál isti chces: si porro ire pergas. *Liv.* wenn du weiter gehst: ha tovább mégy. *c*) amplius: weiter, mehr: több. *Usus.* Nič dáleg: nihil amplius: nichts weiter: semmit többet. Dáleg nečiním: non faciam hoc (amplius) longius: ich will's nicht weiter machen: tovább nem tselekszem nem halasztom tovább. *d*) porro, longius: weiter fort, weiter: tovább. *Usus.* Nečo dáleg hore, dolu, donútra: paulo superius, inferius, interius: etwas weiter oben, unten, drinnen: valamivel fellyebb, allább, bellyebb. Abich dáleg neodchádzal, ut ne longius abeam: damit ich nicht weiter gehe: hogy

mesz-

meszszebb ne mennyek. *e*) deinde: hernach, weiter hin: az után, késöben, továbbat.

Dalekost, i, f. longinquitas, tis, f. distantia, ae, f. die Weite, Entfernung: meszszeség, távól valóság, máshová való vétel (tétel) *Syn.* Dál, Dálka, Wzdál, Wzdálenost. 2) intervallum, spatium, i, n. Weite, der Zwischenraum: köz valami között való hely. 3) v. Dlúhost.

dáleni, á, é, *part. Constr.* remotus, a, um: entfernt: távól tételett.

Dáleñí, á, n. remotio, nis, f. das Entfernen: távól való tétel, (létel).

dáliť, il, ím, V. I. *imp.* dal: removere: entfernen: meszsze tenni.

Dálka, i, f. v. Dálekost, Dlúhost. *boh.* Dílka.

Dalmačan, a, m. dalmata, ae, m. *Cic.* Dalmatier: Horváth, tót.

dalmačančin, a, e, *adj. pos. ex seq.*

Dalmačanka, i, f. dalmatica *fem.* Dalmatierinn: Horváth aszszony.

dalmačanow, a, e, *adj. poss. ex* Dalmačan.

Dalmácia, i, f. dalmatia, ae, f. *Ovid.* Dalmatien: Horvath ország.

dalmacki, *adv.* dalmatice. dalmatisch: Horvátul, Dalmátziáúl.

dalmacký, á, é, *adj.* dalmaticus, a, um. *Suet*: dalmatisch: dalmatziai, horváth-országi. *Usus.* Dalmacká Sata, *vulg.* Dalmatika: dalmatica (scil. vestis) *Suet.* eine gewisse Kleidung mit Kurzen Aermeln, Levitenrock: egyházi szolgaruha.

dálší, á, é. *Comparat. ex* dalekí. remotior, is. *Com.* weiter, mehr entfernt: tovább való, meszszebb való.

† Dama, i, f. v. Daňek (ňka)

Dáma, i, f. mulier, is, f. matrona, ae, f. Dame, Frau: aszszony, fö aszszony, Dáma. 2) *in lusu*, regina, ae, f. Dame, in, Kartenspile, dáma, játékban. 3) ludus duodecim Calculorum: Dame, das Damenspiel: ostábla játék.

Damaščan, a, m. damascenus, i, m. Dalmascener: damaskusbéli-férfi.

damaščančin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Damaščanka, i, f. damascena, ae, f. Damascenerinn: damaskus-béli aszszony.

damaščanow, a, e, *adj. poss. ex* Damaščan.

damaščánski, *adv.* damascene: damascenisch: damaskusiak módjára.

damaščanský, á, é, *adj.* damascenus, a, um: damasciner, damascerisch, damaskus-béli.

Damaščanstwo, a, n. *collect.* damasceni, orum, m: die Damascener: damaskus-bélik, damaskusiak.

Damašek, šku, m. textum damascenum, damascus, i, m. der Damast: Damaska, selyem neme.

Damašk, u, m. damascus, i, m. Damas, Damascus, eine Stadt: damask, siriai város.

damaškowí, á, é, *adj.* e texto damasceno: damasten: Damaskából való. 2) damascenus, a, um: damascirt: Damaskos.

Dan, a, m. danus, i, m. ein Däne, Dänemärker: dánus, dániabéli férfi. *boh.* Termančan. *Plur.* Daňi (*boh.* nowé): dani, orum, m. die Däner: dánusok.

Daň, e, f. vectigal, is, n. tributum, i, n. die Gabe, Abgabe

be, Auflage, Schatzung, der Steuer: adó, szedett pénz. *Syn.* Berňa, Daněk, Dánka, *vulg.* Porcia, *boh.* Sacuňk. Tribút. Daň Wítazká: palmarium, praemium victoriae: Ehrengabe, Geschenk der Sieger: győzedelemért való ajándék. Daň (Dánki, Porciu) uložiť: tributum (censum) imponere, beschätzen, Steier auflegen: adód ki-szabni. *boh.* sacowati.

Daňa, i, f. v. Daň.

daňčin, a, e, *adj. poss.* danaefeminae: der Dänemärkerinn gehörig: dánusnéé, dániabéli aszszonyé.

Danek, nku, m. v. Daň.

Daňek, nka, m. dama, ae, f. *Horat. Virg.* Cervus dama Linn. Dámvad. *vulg.* Dama, *Aliud est* Gamžik. 2) nomen viri: ein Mannsname: férfinév.

† Daňek, nku, m. v. Fartuch.

daní, á, é, (abs. dan, a, e) *part. Constr.* datus, a, um: gegeben: adattatott. *Usus.* Dan sem: datus sum: ich bin gegeben worden: adattattam.

Dání, á, n. datio, largitio, nis, f. datum, i, n. datus, ůs, m. das Geben: adás, adomány. 2) v. Darowání.

Dániel, a, m. Daniel, is, m. Daniel: Dániel.

† Daniš, a, m. *idem.*

Danka, i, f. dana, ae, Dänemärkerinn: daniai aszszony, danusné. *boh.* Termančanka.

Dánka, i, f. v. v. Daň.

† Dannel, u, m. v. Fartuch.

danow, a, e, *adj. poss.* dani: dem Däne (Dännemärker) gehörig; dánusé. dániabéli-férfié, emberé. *boh.* termančanow.

danki, *adv.* danice: dänisch: Dániáúl.

danskí, á, é, *adj.* danicus, a, um: dänisch: Dánusi.

Dánsko, a, n. dania, ae, f. Dänemark: dánia ország. 2) dantiscum, gedanum, i, n. Danzig: dantzka városa. *Syn.* Gdánsko.

Dar, u, m. donum (donarium) datum, proemium, i, n. munus, eris, n. die Gabe, ein Geschenk: ajándék. Dar hosťowskí (Hosťom daní) apophoreta, orum, n. *Suet.* Gastgeschenk, Gabe oder Geschenk der Gästen: vendég ajándék. Dar Kňížaci, kterí sa Poddaním od Pána dáwá: Congiarium, *Suet.* ein Geschenk Douceur für das Volk, fürstliches Geschenk: fejedelemtől adatott ajándék. Dar Milosť hledagící, *boh.* Galafance: donarium *Tacit.* donativum *Suet.* munusculum munus; Geschenk, Such: geschenk: ajándek. Dar nebeskí, išťá Zelina: v. Krwawník (Lastowičník) wetší. Dar noworočni, nowého Roku, Leta: (Koleda) Strena, ae, f. *Suet.* Geschenk, das die Römer einander am Neujahrstage machten, das Neujahrsgeschenk, die Neujahrsgabe: új esztendőbéli ajándék. — Dar pasowní, kteri sa udatním pasowníkom (Wítazom) dáwá: bravium: Geschenk der Helden: bajnoki ajándék. Dar poselskí (wislanskí) Počta, čo sa prespolním dáwá: lautia, orum, n. *Liv.* Gesandtengeschenk, das gewöhnliche Geschenk, das man in Rom fremden Gesandten oder andern vornehmen Gästen gab, bestehend in Speisen, und andern Bedürfnissen. Idegen követeknek való ajandékok. — Dar prácní (za Prácu): honorararium: Berehrungsgeschenk: tiszteség tévő ajándék (adás). Dar (Wzatek) richtárskí, sudcow-

dcówſkí: largitio: Richtergabe, Richtergeſchenk: birónak adatott ajándék. Dar dať: donum dare: Geſchenk geben: ajándékot adni. Dar nekomu učiniť z nečim: donare aliquem re, dare alicui rem dono: ein Geſchenk machen mit etwas: valakit meg ajándékozni. — Darem dať: dono (muneri) dare: zum Geſchenke geben: ajándékúl adni. Darem doſtať: dono accipere: zum Geſchenke bekommen: ajándékúl nyerni. Gá̆ho Darmi (z Darmi) ke mňe obrátím (Láſku geho zíſkám): praemiis illum deviuciam: ich werde ihn mit Geſchenken gewinnen, ſeine Gunſt erhalten: ötet ajándékkal téſzem jó akarómmá. *Prov.* Každý Dár wděčňe ber: munus quodcunque probato: den geſchenkten Gaul ſiehe nicht ins Maul: minden ajándékot kedvessen végy. Dari Boha, i Ludi tíſá: munera crede mihi, placant hominesque, Deosque. Placatur donis Iupiter ipse datis: die Geſchenken verblenden die Menſchen: az ajándékok Istent-is, embereket-is meg engesztelik. Wčil ken Boháči obſahugú Dari: hic mos est genti, panis praebetur habenti. Dantur opes nulli nunc nisi divitibus: man ſchenket nur den Reichen. 2) dos, facultas, tis, f. donum: die Gabe, die Fähigkeit der Seele, Talent: természeti ajándék, erő, tehetség, *Usus.* Čiſtoti: facultas (dos) castitatis: die Gabe der Keuſchheit: tisztaság-ajándék.

† Dárce, m. v. Darec.

Darček, a, m. *dem. ex* Darek.

Darda, i, f. lancea, *Virg. Hirt.* hasta, ae, f. verutrum, verutum, i, n. bolis, idis f. Lanze, Spieß, Picke, z. B. im Kriege: dárda. *Syn.* Kopia.

* Darebáčka, i, f. v. Daremnica.

* Darebák, a, m. v. Daremňík.

* Darebňe, *adv.* v. daremňe.

* dárebni, á, é, *adj.* v. daremní.

* darebňica, i, f. v. Daremňica.

* Darebňík, a, m. v. Daremňík.

* Darebnoſť, i, f. v. Daremnoſť.

Darec, rca, m. dator, donator, largitor tributor, is, m. Geber, Beſchenker: adó ajándékozó. *boh.* Dárce.

Darek, rku, m. *demin.* munusculum. donulum. i, n. ein Geſchenkchen: ajándékotska. *Syn.* Darík.

† Dárek, rku, m. idem.

daremňe, *adv.* inutiliter, inaniter, frustra, incassum. frustranee. irrite, vane, praeter rem: vergeblich unnütz, umſonſt: hijában, haszontalanúl, hitványúl, héjába. *vulg.* darebňe. *Usus.* Daremňe ſa hňewáſ: de nihilo irasceris. *Liv.* du erzürneſt dich um nichts, ohne Urſache: nints semmi okod a' haragra; ok nélkül haragszol.

daremní, á, é, *adj.* inutilis, inanis, e; frustraneus, irritus, vanus, a, um: vergeblich, unnütz: Hapontalan, hijában való, hitván. *Syn.* mární, ničemní, prázní. *vulg.* darební. *Usus* Daremné Weci: apinae: unnütze Dinge: semmire kellő dolgok, hioságok. 2) inutilis, non proficuus: unnütz, nicht nützend, eitel: haszontalan, hijában való. *Syn.* neužitečni. *Usus.* Daremná Strata, ranis vinum praeministras: unnütze Arbeit, lúdra vesztegetsz

szénát. Daremní Zwak : v. Darmotlach. Daremné Slowa, Reči (Rozpráwáňí, Zwáňí): vaniloquium, vaniloquentia. bellatae nugae, *Persuis.* Ventosa atque inania verba. Inanis perstrepentium vocum congeries, in quibus nihil subsit solidioris Sententiae: vergebliche Reden: hijába való beszéd. 3) inutilis, inhabilis, ineptus, nullius frugis, nequam: unnütz, untauglich, nichtswürdig, schlecht böse, faul: hijában való, haszontalan, rest, lusta, semmire kellö. *Syn.* nespôsobní, leňiwí. *Usus.* Daremní Člowek : v. Daremňík.

† daremňí, *adj. omn. gen. idem.*

Daremňica, i, f. nequam femina: ein schlechtes nichtswürdiges Weib: semmire való (rosz, gonosz) aszszony, lotyó. *vulg.* Darebňíca. 2) v. Ležačka, Leňoska.

† Daremňice, f. *idem.*

Daremňík, a, m. nequam homo, ein schlechter nichtswürdiger Mensch: semmire való (rosz, gonosz) ember. *Syn.* mrcha Člowek. 2) paniperda, ae, m. vappa, homo nauci, (nihili), ignavus fungus, ignavum pecus: Hasenfuß, ein läppischer Mensch: haszontalan here-ember, Brodverderber, kenyér vésztegetö, Taugenichts: semmire kellö ember. *Syn.* Hnilko, Hubichleb, Kazichleb, Leňiwec, Leňich, Leňuch, Darmochleb, *vulg* Derebák, Darebňík. Daremňík si: incaprificatus es *Suidas.* Homo inutilis, a quo nihil bonae frugis exspectandum.

Daremnost, i, f. inutilitas, vanitas, tis, f. Unnützlichkeit: haszontalanság, hijába valóság. *vulg.* Darebnost.

Dareňí, á, n. successus, ûs, m. das Gedeihen, Gelingen, glücklicher Erfolg: dolog ki meneteli, valaminek jó végi, dolognak jó, 's kedv szerént való folytatása. *Syn.* Pošťasteňí.

Dareňice, ňic, f. *Plur. dat.* com. (*boh.* cům) etc. dareniciurn: Darzenitz, ein Maierhof im Bunzlauer Kreise: darenitz,

† Dařenice, nic, f. pl. idem.

darik sa, il, ím, V. I. *imp.* dar sa: cedere, procedere, succedere, provenire: gedeihen, gerathen, gelingen, von Statten gehen: a' dolognak jó, és szerentsésen menni. *Syn.* pošťastit sa. *Usus.* Dobre sa mi darilo: res mihi processit (prospere cessit): es ist mir gelungen: jól jártam; szerentsés voltam; jol ment a' dolgom. Newím abi sa ti dobre darilo: male tibi timeo: ich fürchte die übel; ich sorge, es begegne dir ein Unglück: félek rajtad, ne talán roszszúl légyen a' dolgod. Gako sa darí? quomodo cedit? wie gehts (stehts)? mint mégy a' dolog?

Daríwáňí, á, n. v. Dareňí.

daríwat sa, al, ám, *freq. ex* darit sa.

darmo, *adv.* gratis, frustra, sine mercede (pecunia): umsonst, ohne Entgelt, ohne Lohn: ingyen, bér, vagy pénz nélkül. *Syn.* z Lásky bez platu. 2) frustra, incassum, vane, in vanum: umsonst, vergeblich, vergebens, ohne Nutzen, ohne Wirkung: hijában. haszontalanúl. *Syn.* daremňe, na darmo. *Usus.* Darmo ti o to pracuges: frustra conaris: du be-

bemühest dich umsonst; du machst dir eine vergebliche Mühe: haszontalanúl iparkodól azon. Darmo robiť (pracowať): oleum et operam perdere. Amittere urbem, et pugionem recipere: sich umsonst bemühen: nyertt benne, mint Bertók a' tsíkban. v. Turbica. Rhytmus. Darmo ma, Mamičko! darmo ma chowáte; ſe mňa Kňez nebude, darmo nakládáte.

Darmohléb, a, m. v. Daremňík. 2. Nro.

Darmodag, a, m. gratis dans: der umsonst (ohne Geld) etwas hergibt: ingyen adó. *Prov.* Umrel Darmodag, nastal Widrigrof (Kupſi). Aňi pri Hrobe Krista Pána, darmo Warta nestala: Nihil gratis: Geld ist die Losung. Umsonst ist der Tod: a' Kristus kaporsóját sem órizték ingyen.

Darmoreč, a, m. v. Darmotlach.

Darmoti, mot, f. pl. Balassa-Gyarmath, oppidum Neogradiensis Comitatus: Gyarmath: Balassa-Gyarmath, mezö-város.

Darmotlach, a, m. garrio, nis, m. garrulus, loculuIejus, i. m. Plauderer, Zungendrescher, Kläscher: tsevegö, trétsölö, tsátsogó. *Syn.* Darmoreč, Gazičňík Klebetár, Pletkár, Uſi nadimač, daremní Zwáč.

darňe, *adv.* dono: geschenkweiß: ajándékúl. 2) Cum successu, prospere, optate, bene, feliciter: gedeihlich, erwünscht, glücklich: jó ki menetellel, szerentséssen.

darňí, á, é, *adj.* donatitius dono datus, a, um: zum Geschenke gegeben: ajándéki, ajándékúl adott. 2) succedens, bene cedens, tis: prosper, optatus, a, um: felix, cis: gedeihlich, erwünscht, Glücklich: jó véggel (szerentséssen) járó.

Darnoſt, i, f. v. Dareňí.

darowaní, á, é. *Part.* dono datus, donatus, a, um: zum Geschenke gegeben: ajándékúl adott, ajándékoztatott. *boh.* darowán. *Prov.* Darowanému Koňowi, nehled na Zubi (netreba do Zubow hľaděť). donum quocunque probato. Si quis dat mannos, ne quere in dentibus annos: dem geschenkten Gaul, siehe (schaut man) nicht ins Maul: az ajándékozott lónak, ne visgáld a' fogát.

darowáňí, a, n. donatio, condonatio; largitio, nis, f. das Schenken, die Schenkung: ajándékozás, meg botsátás, el-engedés. *Syn.* Dar, Daňí. *Usus.* Darowáňí manželské, neb spolu medzi Manželi: donatio inter virum et uxorem: das Geschenk zwischen Eheleuten: házasságbéli ajándék. Darowáňí predweſelné, pred ſwadebním Weſelím: donatio ante nuptias: Uibergab vor der Hochzeit: Jegybéli ajándék. Darowáňí pre Smrt, na Čaſ Smrti: donatio mortis causa: Uibergab wegen Todesfurcht: halálfélelme miátt való ajándék. 2) condonatio, remissio, donatio, nis, f. das Erlassen, Nachlassen, die Erlassung, Nachlassung: el-engedés, meg-botsátás.

darowať, owal, ugem, V.P. *imp.* darug: donare, condonare, largiri, dono dare: schenken, unentgeltlich geben: ajándékozni, ajándékúl adni. *Syn.* Darem dať. 2) remittere, parcere, condonare, donare: schicken, erlassen, nachlassen, z. B. Schuld, Strafe: el-engedni, meg-botsátani, *Syn.* odpuſtiť.

Darunek, nku, m. v. Dar. *Usus.* Pohostinskí Darunek: xenium, ii, n, *Plin. Ep.* das Gastgeschenk, Geschenk an Gäste: vendég ajandéka.

* Dásd, u, m. v. Děsd.

* dásdowí, á, é, *adj.* v. děsdowí.

* Dásdowňica, i, f. v. Děsdowňica.

Dasek, sku, m. *dem. ex* Dach: tectulum. i. n. ein kleines Dach: ház héjátska.

Dasisko, a, n. *exagger et Contemt. ex* Dach. magnum (informe) tectum: ein großes Dach: igen nagy házhéja. *Syn.* Stresisko.

† Dáseň, sňe, f. v. Gásno.

† Dásňe, f. idem.

† Dásňička, i, f. *dem. ex praec.* v. Gásňičko.

† Dásk, u, m. v. Děsd.

dať, dal, dám, V. P. *imp.* dag. dare, praebere, tribuere, geben: adni, nyujtani. *Prov.* Dag Pozor (pozorug) na seba, nech, druhí, čo chcú, robá: fac tua, quae tua sunt, et non aliena require: schau auf dich, und nicht auf andere. *Prov.* Lepseg gest dať než brať: beatius est dare quam accipere: Geben ist seeliger als Nehmen: jobb adni mint sem várni (venni, kapni, nyerni). Od teho utekag, čo mnoho kričí dag: Teho ňikdo rád newidi, čo mnoho (wždicki) dag kriči, illum nullus amat, qui semper da mihi clamat: den sucht ein jeder fleißig zu meiden, der immer schreyt um das Geben: zu dem träger jederman ein Haß, der haben will ohne Unterlaß, attól, kérlek. szaladj. a' ki sokat kiált adj. 2) donare: schenken, geben: adni ajándékozni. *Syn.* darowať. 3) impertiri (re): mittheilen, geben: adni. *Usus.* Dowoleňí dať: potestatem (veniam) impertiri (facere, permittere): Erlaubniß geben: szabádságot engedelmet adni. Radu dať: consilium dare (impertire): Rath geben: tanátsót adni. Rhytmus. Čerd mi tu Radu dal, abich si Babu wzal: etc. 4) dare, tradere, reddere: geben, übergeben: adni, oda adni. 5) concedere, dare: geben verstatten, z. B. Zeit: adni, engedni: 6) tribuere, adtribuere: geben: adni, tulajdonitani. *Usus.* Práwo dať: adsentiri (re): Recht geben, beypflichten: valaki szavának helyt adni, jónak találni. Winu dať: culpam tribuere: Schuld geben: vétköl adni, véteknek tulajdonitani. 7) dividere, distribuere: geben, austheilen, z. B. Karten, adni, osztani p. o. Kártyát: 8) solvere, pendere: geben, bezahlen: adni, meg adni, fizetni, megfizetni. *Syn.* zaplatit. 9) dare, praebere, (causare), movere: geben, verursachen: adni, okozni. *Usus.* Príklad (Príležitosť) dať: exemplum (occasionem) praebere: ein Beispiel (eine Gelegenheiten) geben: példát (alkalmatosságot) adni. Nekomu Prácu dať: negotium alicui facessere: jemanden zuthun (zu Schaffen) geben (Arbeit verursachen): valakinek munkát (dolgot) adni, okozni, szerezni. Zrok dať: speciem praebere: Schein geben: szént mutatni. To negaký Žart (Špás) dá: hoc ludum dabit: daß wird einen Spaß geben: ez tréfát szerez, okozni: fog. 10) facere: geben, machen: adni, tenni. *Usus.* Boh dag: Deus faxit (faciat)! Gott gebe! adja az Isten! 11) inferre, infligere: geben, beybringen, z. B. Hieb, Stich, etc.

tsa-

tsapni, ütni, *Usus.* Dal mi Zauſek (Oflinek, Poliček, Stelipiſk, za Ucho): colaphum mihi infregit (impegit, inflixit): er hat mir eine Ohrfeige gegeben: artzúl (pofon) tsapott. 12) concedere: einräumen, zugeſtehen, zugeben, zulaſſen: meg engedni. *Syn.* dopuſtiť. *Usus.* To mu gá lahko dam, že ge w tem rozumni: id facile eidem concessero, haec illum callere (intelligere): das will ich ihm leicht (gerne) einräumen (zugeſtehen), daß er in dieſen Sachen erfahren ſey: azt könnyen meg engedem néki, hogy ö tudós ezekben. 13) sinere, pati, admittere: laſſen, veranlaſſen (durch Erlaubniß), daß etwas geſchehe; zulaſſen, engedni, türni. *Syn.* nehat, trpeť. *Usus.* Dá w ſwég Zahradé krawi páſť: in horto proprio vaccas pasci sinit: er läßt in ſeinem Garten die Kühe weiden: ö maga Kertvében teheneket legeltetni enged. 14) ponere, facere, fingere: ſetzen, annehmen, feſt ſetzen (als wahr); voraus ſetzen (in Reden, Diſputiren): megengedni, tenni, felvenni *Syn.* prepuſtiť, položiť, ſtawiť. *Usus.* Dagme, ponamus: vorausgeſetzt: wir wollen ſehen: engedgyük-meg, tegyük-fel. Dagme (prepuſť'me), že ſi nemal Chwíľki (Čaſu): ponamus, (posito, pone sic esse), tempus tibi non suppetiisse: geſetzt, du häſt keine Zeit gehabt: engedgyük meg, hogy idöd nem vala. Dagme, že príde: ut veniat, ponamus; fingamus (faciamus) eum venire: geſetzt (daß) er käme: tegyük, hogy el-jönn. Dagme, že ge tomu tak: faciamus (ponamus, fingamus) rem ita se habere: wir wollen einmal ſetzen, es wäre ſo: tegyük, hogy úgy vagyon. 15) mittere, omittere: laſſen: hagyni. *Usus.* Dag mi Pokog: sine (mitte) me: laß mich in Frieden, in Ruhe: hagy békit. Dag tomu Pokog: mitte (omitte) illud: laß es in Ruhe; gieb dem eine Ruhe: Hadgy annak békit. Dag teg zwade Pokog: mitte hanc rixam: laß das Zanken ſeyn: hadgy annak a' pörlekedésnek békít, maradgy veszteg. Nedá mi Pokoga: continuo me inquietat (turbat, interturbat) er giebt mir keine Ruhe: nem hágy békít. Ten Chlapec mi nedá Pokoga: ille puer assiduo me interturbat: der Bube läßt mich nicht in Ruhe (gibt mir keinen Frieden): az a' gyermek nem hágy békit. 16) curare, jubere: laſſen, befehlen: meghagyni, parantsolni. *Syn.* rozkázať. *Usus.* Dať nekoho zawolať: accire aliquem: Jemanden kommen laſſen: valakit el-hivatni. Dag tu Kňižku zwázať: jube hunc librum compingi: laß (befiehls, das Buch binden: köttesdd bé ezt a' Könyvet. Newím, dáľi tam bíliť Podlahi (*boh.* Stropi) nebo nedá? nescio utrum curaturus sit ibi inalbanda (dealbanda) pavimenta, nec ne? ich weiß nicht, läßt er dort die Eſtriche (in mehreren Zimmern) ausweißen, oder nicht? nem tudom, ha meg meszelteti-é ottan a' padlásokat, vagy nem. 17) *Cum praepos. na, et Accusat.* Curare, aestimare, rationem habere: achten: valamire vigyázni, számot tartani. *Usus.* Mnoho naň ho dá: multum illum curat, magnam ejus rationem (adtentionem) habet: er achtet ihn viel; ihm zu Gefallen thut

thut er viel: sokat ád (hajt, figyelmez) reá; az ő kedvéért sokat tészen. Nič nedať etc. *a*) non magni facere, spernere, non curare: nichts geben, auf; nicht achten: semmit sem adni. Na teba on nič nedá: non magni te facit, non te curat: er gibt nichts auf dich; er achtet dich nicht: ő semmit sem ádd reádd. *b*) non moveri re, spernere (non curare rem: nichts geben auf: nicht gerührt werden durch etwas: semmit sem adni valamire, avval keveset gondolni. 18) *Cum Dativo reciproco:* ſi (ſebe): Dať ſi (ſebe). — *A*) sinere, pati, admittere: laſſen: engedni, türni. *Usus.* Nedá ſi pod Noſ brnkať: non se sinit traduci: er läßt nicht mit ſich ſcherzen: Nem hágy az orra alá fitykit hánni. Dať ſi recť: *a*) sinere dici: ſich ſagen laſſen, erlauben zu ſagen: hadgyni mondani. *b*) audire, obedire, obtemperare: ſich ſagen laſſen, Gehör geben, gehorchen: szót fogadni, halgatni. Dag ſi recť: audias, obtemperes: laß dir ſagen, höre, gieb Gehör: hadgy magadnak szollani, szót fogadgy. Nedá ſi recť: non vult audire, obedire: er will ſich nicht ſagen laſſen: nem akarja hallani, nem akar engedelmeskedni. *a*) audire: hören, ſich ſagen laſſen: hallani. Dal ſem ſi recť (powedeť): dictum mihi est, audivi: ich habe mir ſagen laſſen: hallottam. *B*) jubere, curare: laſſen, befehlen: meg hagyni, parantsolni. *Usus.* Dať ſi recť: jubere dici: ſich ſagen laſſen; verlangen, daß es geſagt werde: parantsolni, hogy valami meg mondatassék. Dať ſi Šati ſprawiť: vestem faciendam curare: ſich ein Kleid machen laſſen: ruhát tsináltatni magának. Dať ſi žilu ſekať: mittere sanguinem; jubere (curare) venam incidi: ſich Ader (zur Ader) laſſen: eret vágatni magának. Daſ ſi eſťe na Piwo? jubesne adhuc cerevisiam ferri? läßt du noch Bier holen? hozatsz-é még sert? *C*) *Cum praepos.* na, *et Accusat. rei.* summere, Capere: nehmen: venni, valamivel élni. *Usus.* Gá ſi na to dám Pol Dňa Čaſu: tempus dimidiae diei mihi ad id summam: ich nehme mir dazu einen halben Tag Zeit: fél napi időt veszek magamnak arra. Dag ſi na to Čaſu: summe tibi tempus; quiesce, expecta paulisper: nehme dir eine Zeit dazu; warte ein wenig, laß dir die Zeit nicht lange werden; gedulde dich: engedy időt magadnak ahoz. *D*) *Diversimode effertur.* Dať ſi Prácu: operam dare, studere: ſich Mühe geben: fáradozni. Dá ſi chuťiť (ſmakowať): sapit ei: er läßt ſich ſchmecken; es ſchmeckt ihm: jó izüen esik néki: 19) *Praeterea varie exprimitur*, *v. g.* Hoſtinu dať, hoſtiť: convivium instituere (dare, praebere): einen Schmaus geben: vendégséget tartani, adni vendégelni: Knižku wen dať (widať): edere librum: ein Buch heraus geben: könyvet ki adni. Oheň dať: *a*) ignem dare (facere): Feuer geben: tüzet adni. *b*) emittere glandes plumbeas: Feuer geben, Kugeln heraus ſchießen: golyóbitsokkal lőni. Píſebňe (w Píſme) dať: scribere, scriptotenus dare: ſchriftlich geben: írásban adni. Píſmo ze ſeba dať: scriptum de se dare:

re: eine Schrift von sich geben: irást magáról adni. Pozor dat, pozorowat: adtendere, intendere: Achtung geben: vigyázni. Dobre Slowo dat: a) rogare, orare: gute Worte geben, bitten: jó szót adni. kérni: Za to ti gá ani Slowa nedám: pro eo ne verbulum quidem edam: dafür gib ich dir kein Wort: azért ugyan egy jó szót sem adok. b) benigne loqui cum aliquo: gütig reden, gütige Worte geben: kegyesen (nyájasan) beszélni, szólni. Wípad dat: decernere, momentum facere: Ausschlag geben: ki-menetelt adni. Známeńi dat: dare signum: ein Zeichen geben: jelt adni. Do Cwíčńice dat: in ergastulum dare: in's Zuchtshaus geben: büntető házba adni. Do Školi dat: scholae commendare, studiis initiare (consecrare): in die Schule geben: iskolába adni. Na známosť dat: significare, indicare, declarare, annuntiare, certiorem facere, notum reddere, notitiae dare: zu wissen (erkennen) geben, bekannt (kund) machen: tudtára adni. Dag mi na Známosť: certiorem me feceris: laß mich's wissen: tudósits engem. Čo (kolko) si za to dal? quantum pecuniae dedisti pro re? quanti rem emisti: wie viel hast du dafür gegeben? mennyit adtál azért? hogy vedted azt? Kolko mi za Stol dáš? etc. *II. rec.* dat sa: se dare, remittere: sich geben, nachlassen, nachgeben: adni magát, engedni. 2) sinere (permittere) se: sich lassen: hagyni magát. *Usus.* Dá sa chitit: capi se sinit: er läßt sich fangen: meg-fogatattya magát; megengedi, hogy fogják ötet. Nedá sa (on sa nedá) Núdzi: ille nullam patitur inopiam, bene se curat: er läßt sich keine Noth: er pflegt sich gut: ő semmi nyomoruságot nem szenved. Nedag sa: non cedendum malis, *trist.* non oportet cedere adversariis (adversae fortunae insultibus). non te sine: laß dich nicht: ne hadgyd magadat. Nedag sa bit: non te sine cedi (percuti, verberari): laß dich nicht schlagen: ne hagyád magadat verni. 3) Dá sa widet: in conspectum prodit; ostendit se; dat se conspiciendum, magnificus est: er läßt sich sehen, mit Pracht oder Aufsehen: mutattya (fitogattya) magát; elé-jönn. 4) se dare, extendi posse: sich geben: adni magát ki-terjesztheni. *Usus.* To Sukno sa dá: pannus se dat, extendi potest: das Tuch giebt sich: ez a' posztó terjed, ki lehet terjeszteni. 5) *Sine, vel cum praepositione* do, *et Genitivo: a*) incipere, occipere: anfangen: el-kezdeni. *Usus.* Do plaču, do kriku sa dat: incipere flere, clamare: anfangen zu weinen, zu schreien: sirni, kiáltani kezdeni. Dal sa wiprávat: narrare incoepit: er fing an zu erzählen: beszélni (beszélgetni) kezdet. Dal sa do Plaču: flere occoepit; in lachrimas solutus est: er fing an zu weinen: sírva fakadtt. Dal sa do Śmechu: in cachinnum (risum) effusus est: er fing an zu lachen: Igen nagyon nevetett, katzagott. Dal sa śńím do Zwadi: incoepit cum eo litigare, rixari, jurgare: er fing an mit ihm zu Zanken? pörölni, veszekedni kezdett vele. Gak sa do toho dá, tak bude pr-

sat

ſat: simul, ac inceperit pluere, valde pluet: ſobald es anfängt, ſo wird es ſtark regnen: ha esni kezd (ha esöre adja magát) igen fog esni. *b*) uti, capere: ergreifen, ſich bedienen: venni. fogni. véle élni. *Usus.* Do Uteku (w Nohi) ſa dat: fugam capere, se dare in fugam, conjicere se in pedes: die Flucht ergreifen, ſich flüchten: szaladásra vinni a' dolgot, szaladni. Uſ ſem ſa z Hladu muſel da dok Chleba: jam fame compulsus pane utor: ich muſte ſchon aus Hunger Brod ergreifen: már az éhségemben kenyeret eszem. *c*) adoriri, invadere, adgredi, petere, incessere: anfallen, angreifen, attakieren: valakire ütni. *Usus.* Do nekoho ſa dat: adgredi aliquem: ſich an einen (über einen) machen: valakibe belé kapni. Dal ſa do ňho poſtupními Slowmi: voce illum violavit: er hat ihn mit Schmachrenden angegriffen: roszsz szokkal illette ötet. Dal ſa mu do Wlaſow: per crines arripuit illum: er hat ihn bey Haaren angegriffen, genommen: hajába kapott. *d*) accipere: bekommen: el-érni, meg-nyerni, kapni. *Syn.* zawalit. *Usus.* Neco ſa mi dalo do Krku (neco mi zawadilo do hrdla) ale uſ mi to preſtáwá: aliquid in collo accepi, sed jam evanescit: ich bekam etwas im Halſe, aber es vergeht, wieder: valami a' nyakamon támodott, de immár el-oszlik: *e*) Do Roboti ſa dat: accingere se labori: ſich zu der Arbeit begeben, werden: munkához (dologhoz) fogni. Do Škol ſa dat: scholis se addicere: ſich auf die Schulen legen, in die Schulen gehen: iskolákra adni magát. 6) *Cum praepos.* na, et *Accusat. a*) fieri: werden: lenni. *Usus.* Zaſ ſa dá na Čaſ (na Čaſi): serena tempestas erit: es wird wieder ſchön (ein ſchönes Wetter) werden: ismét szép idö (tiszta levegö) fog lenni. *b*) addicere se alicui rei: ſich einer Sache ergeben, ſich auf etwas legen: valamire adni magát. *Usus.* Dál ſa na Remeſlo: opificio se addixit opifex (mechanicus) factus est: er iſt ein Handwerker geworden; er hat ſich auf das Handwerk gelegt: mesterségre adta magát; mester emberré lett. Dat ſa na Wognu: militem fieri (esse) nomen dare militiae: Soldat werden (ſeyn) ſich unterhalten laſſen: katonává lenni, katonaságra adni magát. *Rhytmus* Naco ſi ſa na to dal, naco ſi ſa zwerbowal; neſcaſtni ti Huſári, co magú krátke Sári, keď ka oni zwerbowali. *c*) se convertere, se conferre: ſich wenden, begeben: valamire fordulni, reá állani. *Usus.* Dat ſa na Ceſtu: itineri se accingere, committere; iter ingredi: ſich auf die Reiſe begeben: útra adni magát; útnak indúlni. Tade iďte preſ (ſkrz) ten Dom, a dagte ſa hore na (w) Lewo: hanc domum transite, et convertite vos ad sinistram sursum: gehet da durch das Haus, und wendet euch links hinauf: menyetek ezen által a' ház által, és fordúllyatok bal-kéz felé. Potom ſa dagte na Prawo, keď pregďete Konec teg Ulice: deinde vos ad dextram conferetis, cum hanc plateam transieritis: hernach wendet ihr euch rechts, wenn ihr zu Ende dieſer Gaſſe kommt: az után jobbra mennyetek, midőn ezen útzán által menendetek. *III. Impersonaliter.* dat ſa, dalo ſa, dá ſa: se dare, contingere,

re, evenire, accidere: sich geben, sich begeben, zutragen, fügen, geschehen: történni, megesni. *Syn.* stať sa *Usus.* Wsak sa to dá: res se dabit: das wird sich schon geben: majd meg-esik az. Dá sa to od seba samo: fiet id de se ipso: die Sache wird sich von selbst geben: majd magából meg esik az. 2) posse: sich lassen, werden, können: lehetni. *Usus.* Dať sa wiprávať: dici (narrari) posse: sich erzählen lassen, gesagt werden können: beszélhetni valamiröl. O tem sa mnoho wíprávať dá: multa eatenus dici possunt: multa hac de re dicere licet; hievon läßt sich viel sagen: erröl sokat lehet mondani, szólani, beszélni. Dá (može) sa gesť: comedi potest; esui est idoneum (accomodum, aptum): es läßt sich essen: ezt meg ehetni, meg lehet enni. Dá sa slíšať: *a*) audiri potest: das läßt sich hören: meg hallhatni. *b*) probatur, probari potest: das läßt sich hören: azt jónak lehet találni, állitani, tartani. *c*) mihi probatur, audio: das läßt sich hören, das gefällt mir hallom; ez nekem tetzik. Dá sa to mluwiť, robiť: hoc dici, fieri potest: das läßt sich reden, thun: azt beszélhetni, meg tehetni. To sa nedá robit: hoc fieri nequit: das läßt sich nicht thun; das kann nicht geschehen: azt meg nem tehetni. 3) *sequente* čo, esse: seyn, vorhanden seyn: lenni, adni (elö adni) magát, *Usus.* Dá sa, čo misleť, howoriť, smáť: est, quod cogitemus, loquamur, rideamus: es gibt etwas zu denken, reden, lachen: van, mit gondolni, szóllani, nevetni. Dá sa to, čo robiť: res indiget (opus habet) magno labore: es läßt sich arbeiten, das braucht viel Mühe: sok munka kell (kivántatik) ahoz (ehez). *IV. Passive; adhibetur per omnia verbi activi* dať *significata.* v. g. To sa mu musí dať: hoc ei tribui debet: das muß man ihm geben: azt meg kell adni néki. etc.

Datel, a, m. v. Dáwač.

† Datel, tle, m. v. seq.

Ďatel, tla, m. Pták: picus, i, m. *Ovid.* picus arborarius (martius). falcinellus arboreus, *Klein.* Picus martius Linn. Specht, ein Vogel: harkály, *boh.* Datel, Straukopúd. 2) Zelení D'atel, z Bruchem popelawím: picus viridis: Datelíček: Picus minor Linn. der Grasspecht: fa-vágó: Grünspecht, zöld harkály. *boh.* Strakopúd popelatí. 3) Strakawí D'atel, picus varius, scheckiger Specht, tarka (szarka forma) harkály. *Aliud est.* Žlna.

* Ďatelina, i, f. v. Gatelina.

* Ďatelisko, a, n. v. Gateliniško.

Datelka, i, f. v. Dáwačka.

* Datelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

Daw, u, m. pressura, ae, f. der Druck: nyomás, szoritás, szorongatás 2) Daw noční: incubus, i, m. Augustin. incûbo, onis, m. Tertull. ephialtes, ae, m. der Alp: lidéntz, boszorkány nyomás. *Syn.* Gňáw, Mora, Sedlisko, Šťráček.

Dáwač, a, m. dator, largitor, tributor, is, m. Geber: adó *Syn.* Dáč, Datel, Dáwatel, Dáwačník.

Dáwačka, i, f. datrix, cis, f. Geberinn: adó aszszony. *Syn.* Dač-

Dáčka, Datelka, Dáwatelka.

dáwaní, á, é, *part. construct. ex* dáwať.

Dáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.* datio, nis, f. die Gebung: adás.

Dáwaňisko, a, n. locus pabulatorius ovium, Ort, wo die Schafe im Winter gefüttert werden: juhok teleltető helye.

dáwať, al, ám, V. I. *imp. ag.* dare; geben: adni. *Prov.* Kdo dáwá, wíc žádá; munera qui mittit, sperat maiora remitti; Wurst wieder Wurst. Kdo skoro dáwá, dwa Rázi dáwá; qui cito dat, bis dat, nil dat, qui munera tardat; wer bald gibt, der gibt doppelt; kétszer ád; a' ki hamar ád. Kdo neráď dáwá, Záslubi nemá; si das plorando, perdis tua munera dando: eine unwillige Gabe ist eben, als hättest du keine gegeben. Dáwať ma učí, kdo mňe dáwá: dare, est docere reddere. Adni tanít engem, aki nékem ád. 2) licere et liceri in emtione de emtore; bieten, beim Kaufen vom Kaufer; adni, adogálni, igérni. *Syn.* slubowať. *boh.* ceňiti. Wíc dáwať, nežli druhí (pri kupe). Na druhého nadhadzowať; contra aliquem liceri, certare licitatione cum aliquo: mehr bieten, als die andre; valaki ellen többet igérni, adogálni. valaminek fel-verni (fellyebb verni) az árát. 3) *freq. ex seq.* dať, solere dare: pflegen zu geben: szokni adni. *II. rec.* dáwať sa *freq. ex* dať sa *Usus.* Po wikonaném Pozdrawení, dáwám sa na Umení: ubi salutatio defluxit, litteris involvo me: nach abgelegten Visiten (Besuchungen), und Gruß, alsdann begebe ich mich ganz auf das Lernen (Studiren): a' köszöntések után tanúlásra vetem magamat.

Dáwatel, a, m. v. Dáwač.

Dáwatelka, i, f. v. Dáwačka.

Dáwawáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dawáwať, al, am, *freq. ex* dáwať. *II. rec.* dawáwať sa *freq. ex* dáwať sa.

dáwení, á, é, *part. constr.* praefocatus, pressus, oppressus, a, um. gewürgt; fullasztatott.

Dáweňí, á, n. praeclusio spiritus, praefocatio; die Hemmung des Athems; lélekzet meg állitás. 2) gulae oblisio, strangulatio, nis, f. strangulatus, ûs, m. das Würgen, das Zudrücken der Kehle: fuladás, fulasztás. *Syn.* Duseňí, Krdúseňí. 3) suffocatio, strangulatio, nis, f. das Erwürgen; meg-fojtás. 4) vomitus, ûs, m. vomitio, nis, f. das Erbrechen, Brechen, Speien, Kotzen, die Uebergebung des Magens, Brechung; okádás, hányás, okádozás. *Syn.* Kuckáňí. Wracáňí. *boh.* Bliti. *Usus.* Keď mu Dáweňí príde, može sa do Postele sweg položiť, a kaslat (wracať), gak dlúho chce: ubi libido veniet nauseae, eumque adprehendet, decumbat, seseque purget, *Cels.* wenn ihn ein Erbrechen ankömmt, mag er sich zu Bete legen, und kotzen so lang, als er will: mikor a' hányas okádásra fog-jönni, feküdgyék-le, 's addig hánnyon, a' meddig tetszik.

Dáwič, a, m. vomens, vomitans, tis, vomitor, is, m. *Senec.* Erbrecher, Uebergeber, der sich erbricht (übergibt): okádó, okádozó, hányó. *Syn.* Dáwli-

wliwec, Kuckawec, Wracawec, Wirihač.

Dáwid, a, m. David, is, m. David: Dávid.

Dáwidek, dka, m. *dem. ex praec.* parvus david: ein kleiner David: dăvidka, kis dávid.

Dáwidka, i, f. consors davidis: Gattinn des Davids: dávidné, dávid (felesége).

dáwidow, a, e, *adj. poss.* davidis: dem David gehörig: dávidé.

dáwidowſkí, á, é, *adj.* davidicus, ex stirpe davidica prognatus. a, um: vom David herſtammend (herrührend): Dávid nemzetségiböl való. *Syn.* od Dáwida pochadzagící (zroſsení, ſploſení).

dáwit, il, ím, V. I. *imp.* daw: spiritum praecludere, angere: würgen, den Athen hemmen: a' lélekzetet meg-állitani. 2) gulam oblidere, strangulare: würgen, die Kehle zudrücken: meg-fúlasztani. *Syn.* duſit, hrdúſit. 3) suffocare, erwürgen, erſticken: meg-fojtani. *Syn.* zaduſit, zahrdúſit. 4) necare, enecare: würgen, tödten: meg-ölni. *Syn.* zabit. 5) vomere: ſpeien, durch Erbrechen ſpeien: okádni. *Syn.* wracat. *II. rec.* dáwit ſa: angi, aegre spiritum ducere: ſich würgen z. B. im Eſſen: fúladni. 2) vomere, vomitare: ſich erbrechen (brechen, übergeben), kotzen, ſpeien: okádni, okadozni, hányni. *Syn.* kuckat, wracat, Líſſki drat. *boh.* bliti.

Dáwiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

dáwiwat, al, ám, *freq. ex* dáwit. *II. rec.* dáwiwat ſa: *freq. ex* dáwit ſa. *Syn.* kuckáwat.

dáwiwe *adv.* vomitorie, vomendo: erbrecheriſch, ſich erbrechend: okádva, hányva. *Syn.* kuckawe, wracawe, dáwliwe.

Dáwiwé (Lekárſtwí), wého, n. vomitorium, i, n. pro vomitu medicina: Arzenei zum Erbrechen, Erbrechen erregende Arznei, Brechmittel: hántató. *Syn.* Kuckawé, Wracawé, Dáwliwé.

Dáwiwec, wca, m. v. Dáwič.

dáwiwí, á, é, *adj.* vomitorius, a, um *Plin. H. N.* Erbrechen erregend, dahin gehörig: okádásra gerjesztö, hánytató, okádtató. Neco dáwiwého (na-Dáweňí) dat, vomitum invitare (movere), vomitiones concitare: etwas zum Brechen (Erbrechen) geben, eingeben: hánytatót adni (bé-adni), okádtatni. 2) vomitorius *Macrob.* vomens, vomitum habens: ſich übergebend, hányó, okádo, ki-adó. *Syn.* dáwící ſa. 3) vomax, cis, *Sidon.* ſich oft übergebend (ſpeiend etc.) okádozó. *Syn.* dáwliwí, kuckawí, wracawí.

Dáwiwoſt, i, f. proclivitas ad vomendum, vomacitas. tis, f. Neigung zum Erbrechen, okádásra-való hajlandóság. *Syn.* Dáwliwoſt, kuckawoſt, Wracawoſt.

dáwliwe *adv.* v. dáwiwe.

Dáwliwé, wého, n. v. Dáwiwé.

Dáwliwec, wca, m. v. Dáwič.

dáwliwí, á, é, *adj.* v. dáwiwí.

Dáwliwoſt, i, f. v. Dáwiwoſt.

dáwni, á, é, (*abs.* dáwno), *adj.* diutinus, diuturnus, antiquus, vetustus, a, um. vetus, eris; diu, dudum, ex multis annis: lang, ſeit langen Jahren: régi, sok idötöl való. *Usus.* Dáwní Člowek: an-

antiquus homo: ein alter Mann: régi ember.

† dáwňí, *adj. omn. gen. idem.*

dáwno, *adv.* dudum, diu, multo ante, longe ante, pridem: lange, längst, seit (vor) langer Zeit, lange Zeit: régen, sokkal elöbb. *Usus.* Dáwno sem to wedel: dudum id scivi: ich habe es längst gewust: régen tudtam én azt. Uš dáwno sem ho znal; uš mi ge od dlubého Času známí: jam pridem illum novi: ich kenne ihn schon vorlängst: már régen esmérem ötet. Gá sem (gách) ho dáwno newidel: diu (longum est tempus), cum non vidi eum: ich habe ihn lange nicht gesehen; es ist schon lange (Zeit) daß ich ihn nicht gesehen habe: régen nem láttam ötet. Uš dáwno na tebá čekám; uš ta dlubo očekáwám: jam diu te operior: ich warte schon lange auf dich: már sokáig várlak.

Dáwnosť, i, f. multum, diuturnitas (longitudo) temporis: Länge der Zeit, Langwierigkeit, lange Dauer: hoszszú idö, idönek hoszszú volta.

Dáwnota, i, f. *idem.*

Dba, i, f. cura diligentia, ae, f. curatio; nis, f. sollicitudo, inis, f. Sorge für etwas, Achtung: gond, szorgalmatosság. *Syn.* Dbalosť, Dbáňí, Peča, Pečliwosť, Starosť.

dbale, *adv.* diligenter, accurate, sollicitite, provide: achtsam, sorgfältig: gondossan, szorgalmatossan. *Syn.* pečliwe, starostliwe, opaterňe.

dbalí, á, é, *adj.* diligens, tis; sollicitus, providus, a, um: achtsam, sorgfältig: gondos, szorgalmatos. *Syn.* pečliwí, starostliwí.

Dbalosť, i, f. diligentia, ae, f. Achtsamkeit: gond, szorgalmatosság.

Dbáňí, á, n. v. Dba.

dbať, al, ám, V. I. *imp.* dbag: *cum praepositione* na, *vel* o *et Accusativo*: curare rem, curam habere rei, laborare (sollicitari) de re: sich bekümmern, Sorge für etwas tragen, sorgen, achten: gondot valamire viselni. *Syn.* starať sa o nečo. 2) *cum praepositione* na, *et Accusativo*: rationem habere, curare: sich kehren an Jemand, an etwas; sich etwas daraus machen, achten: valamivel gondolni. *Usus.* Málo na to dbám; ne tuho sa o to starám: non magnopere laboro: ich bekümmere mich nicht viel darum: nem sokat gondolok, véle: keveset hajtok reá. Čo gá dbám! mňa nič neňí do toho: multum valeat, non est meum negotium: was kehre ich mich daran; mich geht's nicht an: eb helye, mi nem én dolgom. Na geho tréskawé (ostré) Slowa ti nič nedbag: ne quid moneare verborum strepitu. *Arist.* saevis verbis ac minis ne deterreare, quo minus experiaris. Quin rigido ferro magis obvius ito, nec unquam te saevis dictis deterreat, minisque. On naňho nič nedbá: non magni pensat eum: er giebt (er kehrt sich) nichts auf ihn: keveset gondol véle. On nedbá nič na Zimu: non habet rationem frigoris: er achtet die Kälte nicht: semmit sem gondol a' hideggel *Rhytmus.* Čo gá dbám, keď gá mám w Zahrade Hrušky, kedi chcem, natrhám do Fertušky.

Dbáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dbáwať, al, ám, *freq. ex* dbať.

* Dě-

* Dčbán, u, m. v. Žbán.
* Dčbánček, u, et nečku, n. *dem. ex* Dčbánek: v. Žbaneček.
* Dčbáneček, čku, m. (*dem. ex seq.* v. Žbánček.
* Dčbánek, nku, m. *dem. ex* Dčbán: v. Žbánek.
* Dčbar, u, m. v. Žbar.
* Dčbarnica, i, f. v. Kad. 2) v. Žbar.

† Dčber, u, m. v. Dčbar.
† Dčbernice, f. v. Dčbarnica.
† Dcera, i, f. v. Céra.
† dcerin, a, o, *adj. poss.* v. cérin.
† Dcerka, i, f. v. Cérka.
† dceruščin, a, o, *adj. poss.* v. céruščin.
† Dceruška, i, f. *dem.* v. Céruška.
† dchnúti, v. dichnúť.
† Dchnutí, n. v. Dichnutí.
† Dcí, f. v. Céra.
† Dcka, i, f. v. Deska.
* de, *adv.* v. kde.
* debi, *adv.* v. Kdebi.

Debrecin, u, m. debrecinum, *urbs Comitatus Bihariensis*: Debreczin, debretzen, város.
Dech, u, m. v. Dechnutí, Pad.
dechnúť, chnul (chel), chňem. V. I. *imp.* dechňi: perire, crepare, interire, de animalibus: umkommen, crepiren, vergehen: dögölni, veszni a' barmokról. *Syn.* hinúť, kapať, padať.
Dechnutí, á, n. interitus, ûs, m. peritio, crepatio, nis, f. das Umkommen, Crepiren: döglés, veszés. *Syn.* Hinutí, Kapéní, Padání.
† Decka, i, f. v. Kost.
Ďecko, a, n. infans, tis; soboles, is, f. ein Kind: gyermetske. *Syn.* Děťa. 2) infantilis (puerilis) homo, infans: ein kindischer (läppischer) Mensch: gyermek, gyermekes ember.
Ďeckowání, á, n. puerilitas, (infantilitas, tis) f. das Kindische Betragen: gyermekség, gyermekeskedés.
ďeckowať, owal, ugem, V. I. *imp.* ďeckug: ineptire: sich kindisch betragen, läppischen Possen treiben: gyermekeskedni.
ďečo, *adv.* minime, non, scilicet (ironice), *Cic. Virg.* minime, omnium minime. *Cic.* minime gentium. *Terent.* am wenigsten, am allerwenigsten, gar nicht, ganz und gar nicht, um des Himmels Willen nicht, bey Leybe nicht; ja freylich, ja wohl: de hogy. *Usus.* Dečo urobí scilicet faciet: ja wohl, wird ers thun: de hogy tselekszi. Dečo on tám pogde: non ibit illuc: ja wohl wird er hin gehen: de hogy megy ö oda.
Ďed, a, m. avus, i, m. der Groß-Vater: öreg (nagy, szép) apa. *Syn.* Ďedo, Otcow Otec, starí Otec. *Usus.* Otcowskí (po Otcowi) Ďed, Otca mého Tatík: avus paternus: Großvater, Vaters Vater: atyám attya. Materinskí (po Materí) Ďed, Matki még Tatík: avus maternus: Mutter Vater: anyámnak attya.
Ďedeček, čka, m. *dem. ex* Ďedek.
ďedečkow, a, e, *adj. poss. ex* Ďedeček.
† ďedečků et kůw, owa, owo. *idem.*
† Dedek, dka, m. v. Dudek.
Ďedek, dka, m. *dem. ex* Ďed. 2) senex, senecio: nis, m. ein Alter: öreg, öregetske, *vulg.* Ďadek.
Ďedek, dku, m. caput instrumenti victoris: bodnár (péntér) eszköznek feje. *vulg.* Ďadek.
ďedení, á, é, *part. constr.* haereditate obtentus (acceptus), haereditatus, a, um: geerbt: örökségül vett (nyertt), örökség

kép-

képpen nyerett. *Syn.* Dědjčenj, Zdědenj, Zdědjčenj, Zdědjčowánj.

Děděnj, á, n. haereditatio, nis, f. das Erben, die Erbung: örökségül nyerés. *Syn.* Dědjčenj, Zdědenj, Zdědjčenj, Zdědjčowánj.

Dědjc, a, m. haeres, dis, m: der Erbe: örökös. *Syn.* Podpusta. *Usus.* Nepřjbuzný Dědjc: alienior haeres: ein Erbe, der nicht befreund (verwandt) ist: nem vérből (nem atyafiságból) való örökös. Nekoho Dědjcem učiniť: haeredem aliquem facere, scribere, instituere: Jemanden, zum Erben machen: valakit örökössé tenni. *Prov.* Kdiž Dědjc place, w Srdci sa smege: haeredis fletus sub pectore (persona) risus est: wenn der Erbe weint, so lacht er im Herzen. Az örökösnek szemeiből a' könyvek folynak, de a' szive vigad.

Dědjččin, a, e, *adj. poss. ex* Dědjčka: haeredis feminae: der Erbinn gehörig: örökösnéé. *vulg.* Dědjčkin.

Dědjčenj, á, é, *p. c.* v. Děděnj.

Dědjčenj, á, n. v. Děděnj.

Dědjčiť, il, ím, V. I. *imp.* Dědjč: v. Děditi.

Dědjčka, i, f. haeres femina: die Erbinn: örökösné.

* Dědjčkin, a, e, *adj. poss.* v. Dědjččin.

Dědjčně, *adv.* haereditarie, jure haereditatis, haereditate, haereditario nomine: erblich: örökség jussával, hatalmával, örökössön.

Dědjčnj, á, é, *adj.* haereditarius, a, um: erblich: örökös, örököshez (örökséghez) tartozó. *Syn.* Zdědjčnj, *boh.* Zdědilj. *Usus.* Dědjčnj, (*boh.* kmetičnj) Poddanj: mancipium, mancupium: Leibeigener: sajat pénzen vett emberünk, jobbágyunk. Dědjčnj (přirodnj) Sťúh: v. Sťúh.

Dědjčnosť, i, f. v. Dědictwj.

Dědjčow, a, e, *adj. poss* haeredis: dem Erbe gehörig: örökösé.

Dědictwj, á, n. haereditas, tis, f. die Erbschaft, das Erbe: örökség. 2) haeredium, i, n. das Erbe, Erbgut: örökség, örökös jószag. *Syn.* Dědizna, Dědowizna, Jrek, Zdědjčnosť *boh.* Zdědilosť. *Usus.* Maťerinské: (po Materi, po Matce) Dědictwj: bona materna: mütterliches Gut: anya után maradott jószág. Otcowské Dědictwj, Statek po Otcowi: patrimonium, bona paterna: väterliche Erbschaft: atyától maradott jószág, örökség. Do Dědictwá wstupowáť, za Dědjca sa widáwať: ire in possessionem haereditatis, cernere haereditatem: sich für einen Erben ausgeben, eine Erbschaft antretten: magat, valamelly jószág örökkössének mutatni, az örökségbe bé állani. Dědictwá zbawiť: exhaeredare, haereditate excludere: enterben: örökségből ki vetni, ki-zárni.

Dědictwo, a, n. *idem.*

Dědina, i, f. vicus, pagus, i, m. das Dorf die Dorfschaft, der Fleck: falu: *Syn.* Wes, Osuda. *boh.* Wesnice. *Usus.* z Dědini na Dědinu: pagatim, de pago in pagum vicatim: von Dorf zu Dorf, falu-ról falura. *Prov.* Dám gá tebe Dědini, newidíš tam Hodini: oppidum est, non vicus; non vides horologium intus? 2) *boh.* v. Kola, Pole.

Dědinčan, a, m. (pagensis) vicanus, paganus vir, incola: Dorfsmann, Dorfsinwohner, der aus dem Dorfe ist: falusi (falubé-

béli) lakós. *boh.* Wesňík. *Prov.* Sčastní Pán Mesčan, a gá len Dedincan: felix Corinthus, at ego sim Teneates. *Strabo.* non inficior tuae rei praestantiam, verum mea animo meo magis arridet, placetque. 2) v. Sedlák.

Dedinčančin, a, e, *adj. poss.* pagensis feminae: der Dorfsinwohnerinn gehörig: falubéli (falusi) aszszonyé.

Dedinčanka, i, f. pagana, (pagensis) femina: eine Dorfsinwohnerinn: falubéli (falusi) aszszony.

Dedinčanow, a, e, *adj. poss.* pagani, pagensis incolae: dem Dorfsmann (Dorfsinwohner) gehörig: falubéli (falusi) férfié, lákósé.

Dedinečka, i, f. *dem. ex seq.*

Dedinka, i, f. *dem. ex* Dedina: pagellus, viculus, i, m. ein Dörfchen, Dörflein, ein kleines Dorf: falutska.

Dedinník, a, m. possessor (dominus) praedii immunis: Freisaß, Besitzer eines Freigutes: biró, örökös, gazdája (ura) valaminek, szabad minden adótól. *Syn.* Slobodník, Soltis. 2) colonus partiarius: Gemeiner: más földében bérben lakó, majorkodó ember.

Dedinski, *adv.* more pagensi (vicano, rustico): dorfmäßig, dorfartig: falusi módon. *Syn.* podedinski.

Dedinskí, á, é, *adj.* (pagensis, e) vicanus, rusticus, paganus, a, um. ad pagum spectans: das Dorf betreffend, vom Dorfe: falu-béli, falusi. *boh.* weskí. *Usus.* Dedinská Lúka: pagense (vicanum) pratum: Dorfswiesen: falú rétje.

Dedinstwí, á, n. mos pagensis (vicanus, rusticus): Dorfart: falubéli, falusi szokás.

Dedinstwo, a, n. *idem.*

Dedisko, a, n. *exagger et contemtive ex* Ded.

Dedit, il, ím, V. I. *imp.* Ded: hereditatem capere (accipere, adire), heredem esse, hereditare: erben, Erbe seyn: örökségbe bé-állani, örökössé lenni. *Syn.* Dedictwá dojsti. *Usus.* Po ňekom Dedit: hereditatem accipere ab aliquo, heredem alicujus (alicui) esse: erben von jemand: örökséget venni valakitöl. 2) hereditate accipere: erben, durch Erbschaft erlangen: örökösképpen (örökségül) venni, nyerni. *Syn.* Dedičit, zdedičit, zdedit, zdedičowat.

Dedizna, i, f. v. Dedictwí.

Dedko, dka, m. *dem. ex* Dedo: v. Dedek.

Dedkow, a, e, *adj. poss.* ex Dedek: v. Dedow. 2) senis, senecionis: dem Alten gehörig: öregé, öregtskéé. *vulg.* Dadkow.

† Dedků, et ůw, owa, owo; idem.

Dedo, a, m. v. Ded.

Dedow, a, e, *adj. poss.* avi: dem Großvater gehörig: öreg apáé. *Syn.* Dedkow. *boh.* Dedů et důw.

Dedowisko, a, m. locus haereditate acceptus: Erbort: örökségül vett hely.

Dedowizna, i, f. v. Dedictwí.

Dedowski, *adv.* avitice: großvaterisch: örög atya módjára.

Dedowskí, á, é, *adj.* aviticus, a, um: von Großvater herrührend: öreg atyái.

Dedowstwí, á, n. avorum munus, praecellentia: Großvateramt: öreg atyák hivatallya.

Dedowstwo, a, n. *idem.*

† Dedů et důw, owa, owo: v Dedow.

† Degeňí, u. v. Deňí.

De-

Degeſa, 3-*a pers. sing. temp. praes. modi Indic. ex* Deť ſa.

Ďek, u, m. *usitatum vel maxime in Plurali Nom.* Ďeki, *Gen.* Ďekow: gratia. gratiae, grates, der Dank: köszönet. hála adás. *vulg.* Ďak. *boh.* Díka. *Usus.* Ďeki čiňiť (wzdáwať): gratias agere, grates rependere, persolvere: Dank ſagen, abſtatten, bezahlen: köszönni, hálákat adni. Ďeki u ňekoho zaſlúžiť: gratiam inire apud aliquem: Dank verdienen bey Jemanden: másnak kedvébe esni: Zlé Ďeki: mala gratia: ſchlechter Dank: rosz köszönet. Bez mogúh Ďekow: ingratiis: ohne meinen (deinen etc.) Dank, wieder Willen: köszönet nélkül, akaratom ellen. Žádních Ďekow nemať: frustra laborasse (fecisse): keinen Dank haben; vergeblich ſich bemüht haben (es gethan haben): nints köszönet benne. Ňečo w (za) Ďeki čiňiť: adprobare (probare) alicui rem: etwas zu Danke machen: valamit köszönetre méltót tenni. Bez Ďekow: ingrate, ingratus: ohne Dank. z. B. gieng er: háladatlanúl. Z Ďekmi: grate, gratus: mit Danke: hálá-adással.

† Deka, i, f. v. Pokrowec, Prikriwadlo.

Dekade, *adv.* hinc inde: hie und da, ide 's tova. *Syn.* ſDekade, ſem a tam.

Dekan, a, m. Decanus, i, m. Dechant: dékán. *boh.* Děkan. *Usus.* Kapitulſkí Dekan, censor ecclesiasticus, curio maximus: Kapitel Dechant: káptalonybéli dékán. Školſkí (kterí Magſtrow, Doktorow ſporádá) Dekan, Decanus scholasticus, Schuldechant, oskolabéli dékán. 2) Vice-Archi-Diaconus, Dechant: Vitze-Esperest.

† Ďekan, a, m. *idem.*

dekanow, a, e, *adj. poss.* Decani, Vice-Archi-Diaconi: dem Dechante gehörig, dékané, Vitze-Esperesté. *boh.* Dekanů.

dekanſki, *adv.* more Decani, decanaliter; more Vice-Archi-Diaconi, Vice archidiaconaliter: dechantmäßig: dekán módra, Vitze-Esperest módgyára. *Syn.* podekanſki.

dekanſkí, á, é, *adj.* Decanum, vel Vice-Archi-Diaconum adtinens; decanalis, vice-archidiaconalis, e; den Dechant betreffend, dékánt vagy Vitze-Esperest illető, dékáni, vitzeesperesti.

† Dekanſkí, á, é, *adj. idem.*

Dekanſtwí, á, n. decanatus, us, m. munus Decani: die Dechanten, dékánság. 2) Vice-Archi-Diaconatus, us, m. das Dechantamt, die Dechanten: Vitze-Esperetség.

† Ďekanſtwí, n. *idem.*

† Dekanů et nůw, owa, owo: v. dekanow.

Ďekčiňeňí, á, n. v. seq.

Ďekowáňí, á, n. gratiarum actio: die Dankſagung, das Danken: köszönés, köszönet, hálá-adás. *Syn.* Ďekowčiňeňí.

Dekowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: gratias (grates) agere: danken, durch Worte, Dank ſagen, dankſagen, ſich bedanken: köszönni, meg köszönni, hálákat adni. *Syn.* Ďeki čiňiť, podekowať, *vulg.* Ďakowať. *Usus.* Ďekowať Bohu: Deo gratias, praeclare agitur: Gott ſey gedankt; hála légyen az Istennek. Ďekugem: est gratia, *Plaut.* ich danke, ſage den höflichſten Dank: köszönöm. Ďekugem naſtokrát: gratias ago centesies (centenas): dan-

danke zu hundertmal: köszönöm száz-szor. Tebe predńe med-zi wšeckými inými Dekugem: tibi ante alios omnes gratias ago, *Plaut.* dir danke ich for allen andern: néked mindenek elött köszönöm. Ja to Dekugem: gratia est; pro hoc gratias ago: ich danke dafür (bey Anbietung einer Gefälligkeit, die man nicht annehmen will): köszönöm a' jó akaratot. Gemu ja tu Milost Dekugem: hanc adeo habeo illi gratiam: diese Gefälligkeit (Gnade) hab ich zu verdanken: für diese Gutthat bin ich ihm dann verbunden: azért a' jóért köszönettel vagyok. Ďekugem Bohu, zdraw sem; bud Bohu Chwálá, dobre sa winachádzám: gratia Dei bene valeo: Gott sey Dank, ich bin wohl auf (ich befinde mich recht wohl): hála légyen az Istennek (Istennek jó voltából) egésséges vagyok (egésségessen találom magamat). 2) resalutare, salutem reddere: danken, wieder grüßen: viszsza köszönteni. *Usus.* Ked ho Člowek pozdrawí, ańi nedekuge: dum salutatur, nec salutem reddit: da man ihn grüßt, so danket er gar nicht: midön köszön az ember néki, nem fogadgya-el. 3) gratiam habere alicui, grato esse animo erga aliquem servare memoriam (meminisse) beneficii, in gratiis referre: danken, im Herzen: meg köszönni, a' jó téteményt meg-hálálni. *Usus.* Ďekug, žech tam nebol: in gratiis referre debes, me ibi haud adfuisse (praesentem non fuisse): zu deinem Glück wäre ich dort nicht; danke, daß ich da nicht gegenwärtig wäre: köszönd, hogy ott nem voltam. 4) gratiam referre: danken durch die That: hálát adni, meg-köszönni, a' jó téteményt meg hálálni tselekedettel. 5) nolle, abnuere, recusare rejicere: ausschlagen, nicht wollen, sich bedanken: nem akarni, köszönni. *Syn.* nechcet. *Usus.* Ja take Prátelstwí Dekugem, recuso talem amicitiam valeat talis amicitia, für solche Freundschaft bedanke ich mich: illyen barátság nem kell.

Ďekowčiňeňí, á, n. v. Ďekowáňí, *boh.* D'ikčiňeňí et D'ikůčiňeňí.

Ďekowňe, *adv.* grate: dankbeflissen, dankbegierig: hálá-adatossan. *vulg.* Ďakowňe.

Ďekowní, á, é, *adj.* gratus cupidus gratiae referendae: dankbeflissen, dankbegierig: hálá-adatos. *vulg.* Ďakowní. 2) eucharisticus, a, um. gratiarum actioni serviens: zum Danken gehörig: hálá-adós, hálá-adáshoz való (tartozandó). *Usus.* Ďekowní Oltár: altare serviens victimae Eucharisticae: Dankaltar: hálá-adó oltár. Ďekowí Swátek: gratulatio, supplicatio: Dankfest: hálá-adó innep. Držať: celebrare: halten: tartani. Ďekowná Kázeň: oratio (concio) testandae gratiae: Dankpredigt: hálá-adó predikátzio. Ďekowná Modlitba: precatio testando grato in Deum animo: Dankgebet: hálá-adó imádság. Ďekowná Obeta: victima eucharistica: Dankopfer: hálá-adós. Ďekowná Pesen: hymnus: Danklied: hálá-adó-ének.

Ďekowńiccin, á, é, *adj. poss.* gratiarum actricis: der Danksagerinn gehörig: köszönö asszonyé. *vulg.* Ďakowńiččin.

Ďekowńička, i, f. gratiarum actrix, cis, f. die Danksagerinn: kö-

köszönő aszszony. *vulg.* Ďakowńička.

Ďekowńík, a, m. gratiarum actor, ris, m. der Dankſager: köszönö, halát-adó. *vulg.* Ďakowńík.

Ďekowńíkow, a, e, *adj. poss.* gratiarum actoris: dem Dankſager gehörig: köszönöé, hála-adóé. *vulg.* Ďakowńíkow.

Ďekownosť, i, f. animus gratus, cupiditas gratiae referendae: Dankbefliſſenheit, Dankbegierde: hálá-adatosság. *vulg.* Ďakownosť.

† Dekrét, u, m. v. Rozkaz, Uložení, Uſudek, Nález.

Ďél, u, m. pars, tis, f. der Theil z. B. der Sache, des Menſchen etc. rész. *Syn.* Čáſtka, Stránka. *boh.* Díl. 2) pars rata, ratae, ae, f. Theil, der auf jeden kommt: osztály, rész. *Usus.* Doſtal ſwog Ďél: *a*) accepit ratam suam, accepit suum: er hat ſeinen Theil; hat ſeinen Theil. (Verweis, Strafe, Glück etc.) bekommen: meg nyerte (meg-kapta) a' maga részét. *b*) Má ſwog Ďél: habet: er hat ſein Theil; da hat ers nun. i. e. iſt verwundet, oder verliebt worden: van immár része benne; meg kapta immár a' magáét. *c*) i. e. doſtal ſwu Pokutu: poenas dedit: hat ſeinen Theil bekommen; er hat ſeinen Theil; er hat ſeine Strafe: meg büntetődött, amit keresett, rajta száradott. Dožil (wižil) ſwog Ďél: satis vixit: er hat ſein Theil gelebt: eleget (sokáig) éltt. Ďél ſe mňa: pars mei (de me): ein Theil von mir (von meiner Perſon): részem, osztályom. Ďél mať: esse participem rei: Theil nehmen oder haben: részesülni. Gá mám w tom Ďél (malí, welkí): pars (magna, parva) vel res mihi debetur: ich habe Theil (großen, kleinen) daran, i. e. mir gebührt ein Theil davon (die Sache): van (nagy, kitsény) részem benne; vagyon jussom hozzá; ez hozzám tartozandó. Gá nemám w tem žáden Ďél: res mihi non debetur; ich habe keinen Theil daran: semmi részem nints benne. Ďél nechať brať: facere participem; communicare rem cum homine: Theil nehmen laſſen: részesíteni (közleni) valakivel valamit. Ti nemáſ u mňa (na mňe) žáden Ďél: nihil rei mihi est tecum: du haſt keinen Theil an mir: i. e. ich habe mit dir nichts zu ſchaffen: semmi közöm nints hozzád. 3) pars: Partey: rész. 4) Ďél Kňihi (prwńí, druhí, treťí, ſtwrtí etc.): pars libri, volumen, tomus (primus, secundus, tertius, quartus etc.): Theil eines Buchs; Band (der erſte, zweyte, dritte, vierte): könyv-része szakasz (elsö, második, harmadik, negyedik etc.).

† Ďeláňí, n. v. Robeňí, Pracowáňí.

D'elar, a, m. tormentarius, i, m. emittens tormenta; tormentorum, bombardarumve moderator et circulator: Kanonier, Artilleriſt: ágyús, pattantyús. *Syn.* Kuſar. 2) fusor tormentarius: Kanonengießer, pattantyú öntö. 3) v. Ohňar.

Ďelarow, a, e, *adj. poss.* tormentarii, dem Kanonier gehörig, ágyúsé, pattantyúsé. *Syn.* Kuſarow. 2) fusoris tormentarii, dem Kanonengießer gehörig, pattantyú-öntöé. 3) v. ohňarow.

Ďelarſkí, á, é, *adj.* tormentarius, a, um: tormentarios adtinens: die Kanonier betreffend, pattan-

tantyúsokat illető. *Syn.* kusarſkí. 2) v. obňarſkí.

† Delaťi, al, ám; V. I. *imp.* Delag: v. robiť, pracowať.

† Ďeláwáňí, n. *Verb. ex seq.* v. Robiwáňí.

† Deláwať, ál, ám, *freq. ex* Delati: v. robíwať, pracowáwáť.

Délčí, a, é. *adj.* divisorius, a, um: theilend: osztó, osztogató. *boh.* Dílčí. *Usus.* Ďélčá Cedula: schaeda divisoria: Theilzettel: osztó tzédula.

Delení, á, é, *part. constr.* distributus, divisus, a, um: getheilt, abgetheilt: osztatott, el-osztatott. *Syn.* rozdáwaní. 2) divisus, separatus, discriminatus, a, um: getheilt: getrennt, el-válosztatott. *Syn.* oddelení, odlučení.

Ďeleňi, á, n. divisio, distributio, partitio, repartitio, nis, f. divisura, ae, f. das Theilen, die Theilung: osztás, el-osztás. 2) separatio, diremtio, nis, f. das Theilen, Trennen, Scheiden, die Theilung, Trennung, Scheidung. el-választás. 3) communicatio, nis, f. Mittheilung: közlés. *Syn.* Učáſtnoſť.

Delfin, a, m. delphinus, i, m. Delphin: delfin. 2) delphinus, i, m. et delphin, nis, m. Delphinus delphis Linn. das Meerschwein: tengeri disznó-hal. *Syn.* morſká Swiňa.

Delfinát, u, m. delphinatus, us, m. gallia braccata, seu narbonensis: die Delphinat: delfinát.

Ďeliť, a, m. divisor, partitor, is, m. Theiler, Abtheiler, Eintheiler, Austheiler, osztó, osztogató, el-osztó. *Syn.* Ďelitel. 2) separator, diribitor: ris, m. Scheidner: el-választó.

Delíččin, a, e, *adj. poss.* distributricis: der Theilerinn gehörig: osztó, el-osztó, aszszonyé. *Syn.* delitelčin. 2) separatricis: der Scheiderin gehörig: el-választó aszszonyé.

Delička, i, f. distributrix, cis, f. Theilerinn, Abtheilerinn, Eintheilerinn: osztó el-osztó aszszony. *Syn.* Ďelitelka. 2) separatrix, icis, f. Scheiderinn: el-válosztó aszszony.

Delíčow, a, e, *adj. poss.* divisoris, partitoris: dem Theiler gehörig: osztóé, el-osztóé. *Syn.* Delitelow. 2) separatoris: dem Scheider gehörig: el-választóé.

Deliť, il, ím, V. I. *imp.* Del: dividere, partiri, dispertiri, distribuere: theilen, abtheilen, eintheilen: zertheilen: el-osztani. *Usus.* Ďeliť з nekím (medzi sebú): partiri cum aliquo (inter se): theilen mit Jemanden (unter sich) z. B. Arbeit: valakivel osztoszkodni. 2) communicare: mittheilen: közleni, részesiteni, részeltetni. 3) separare, sejungere, dirimere: theilen, trennen, scheiden: el-osztani, el-választani. *Usus.* Zemſké Práwa na ſwé Čáſťi Deliť: digerere jus civile in certa genera: das Landrecht (Civilrecht) in gewisse Stücke abtheilen: a' haza törvényét bizonyos részekre osztani. Koritanſké Hori, ſpanielſku Zem od francúzkég Delá: hispaniam a Gallia pirenaei montes dividunt, dirimunt: das pirenäische Gebürge scheidet Spanien von Frankreich: spanyol országot frantzia országtól a' pireneus hegyek választyák-el. *II. rec.* Deliť ſa: partiri (dividere) inter se: unter sich theilen (zertheilen), sich theilen: magok (egy más) között el-osztani. 2) dividi, dirimi, separari, sejungi: sich theilen von Dingen. z. B. Gränze, getrennt werden: el-osztódni. el-választódni. 3) divertere, discedere, in diversum

sum abire: sich scheiden, theilen, von einander gehen, von Menschen: el-válni. *Usus.* Ďeliť sa od nekoho: ab aliquo divertere, discedere: sich scheiden, sich von Jemanden theilen: el-valni; valakit farba rúgni; 4) dissidere, discrepare. sich theilen, in der Meinung: különbözni. 5) discedere, abire: sich Scheiden, fortgehen, el-menni.

Ďelitel, a, m. n. Ďelič.

Ďelitelčin, a, e, *adj. poss.* v. Ďeliččin.

Ďelitelka, i, f. v. Ďelička.

Ďelitelow, a, e. *adj. poss.* v. Ďeličow.

Ďelíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

Ďelíwať, al, ám, *freq. ex* Ďeliť. *II. rec.* Ďelíwať sa: *freq. ex* Ďeliťsa.

Ďelňe, *adv.* dividendo, divisorie: theilend: osztva. 2) *boh.* v. robotňe.

Ďélňe, *adv.* dividue, divisibiliter, partite: theilbar: el-osztva, részenként. *boh.* Ďílňe.

Ďelni, á, é, *adj.* divisioni serviens, divisorius, a, um; zum Scheiden (Theilen) dienlich: osztó, osztáshoz való. *Usus.* Ďelná (křížowá) Cesta: divortium viarum, compitum: Scheideweg: kereszt-út. Ďelná Sťena: paries intergerinus: Scheidewand: köz-fal. Ďelná Woda: v. Ďelwoda. Ďelné Umeňí: v. Ďelnictwí. 2) *boh.* v. robotni, sprážni, zapráž-ní.

Ďélní, á, é. *adj.* dividuus, a, um: divisibilis, e: theilbar, theilhaft: el-osztható. *Syn.* rozďelni, rozlučitedelní! *boh.* Ďílní. 2) particeps, socius rei: theilhaft, theilhaftig: részes. *Syn.* účastní. *Usus.* Nekoho Ďélním učiniť: facere participem, comunicare rem cum homine: theilhaftig machen: részesíteni valakit.

Ďelnica, i, f. v. Ďelička.

Ďelňica, i, f. socia, particeps, condividens: Theilnehmerinn, részes osztályos aszszony.

† Ďelnice, f. v. Robotňica, Pracowňica.

† Ďelnictwí, á, n. chymia, chymica, ae. f. Scheidekunst: metallumokat egymástol el-választó mesterség. *Syn.* Ďelné Umeňí.

Ďelňictwo, a, n. idem.

Ďelňík, a, m. v. Ďelič. 2) chymicus, i, m. Scheidekünstler, metallumokat egymástól el-választó mesterséget gyakorló. 3) *boh.* v. Robotňík, Pracowňík, Towaričár.

Ďélňík, a, m. socius, particeps, condividens: Theilnehmer: osztályos.

Ďelňíkow, a, e, *adj. poss.* Ďeličow.

† Ďelňíků et ůw, owa, owo: *adj. poss.* v. robotňíkow.

Ďelnosť, i, f. dividens proprietas: theilende Beschaffenheit, osztó tulajdonság.

Ďélnosť, i, f. divisibilitas, tis, f. dividua natura (conditio): die Theilbarkeit: el-oszthatóság. 2) societas, participatio, condivisio, nis, f. Theilhaftigkeit, Theilnehmen: részesülés, osztály.

Ďelo, a, n. tormentum, bronteum, i. n. bombarda, ae, f. das Stück, Geschütz, Kanone: álgyú, pattantyú. *Syn.* welkí Ruf. *Usus.* Polné Ďela (Rusi): castrenses machinae. Feldstücke, álgyúk. Z Ďél strélať (strílať), uti (insonare, oppugnare) tormentis: kanoniren, mit Kanonen, schießen, beschießen: álgyúkól lövödözni.

Ďelowí, á, é, *adj.* tormentarius, a, um: tormenta adtinens: die Kanonen betreffend, da-

dazu gehörig: álgyúkhoz való. *Syn.* kusowí. *Usus.* D'elowá Gula, globulus ferreus serviens tormentis emittendis, pila (glans) tormentaria, globus tormentarius, glandes tormentariae. die Kanonenkugel, álgú-golyóbis.

D'elwoda, i, f. aqua fortis, chrysulca, ae, f. *Par. Páp.* Scheidewasser: választó viz. *Syn.* delňá Woda. *boh.* Sadwaser.

D'emikát, u, m. iusculum (intritum) casearium, jus caseatum: Käsesuppe: túrós leves, domika. *Par. Páp.* domikát leves. *Syn.* sirowá Polewka.

- Demikátowí, á, é, *adj.* R. P. Demikátowá Poléwka: v. Demikát.

† Den, dne, m. *Loc. sing.* dňi, *et* dne. *gen. plur.* dnů, *acc. plur.* dňi *et* dni, *loc. plur.* dnech. *v. seq.*

Ďeň, *Genit.* Dňa, m. *Loc. sing.* Dňi. *vel adverbialiter cum praepositione* we *constructum* Dňe. *Nom. plur. et Accusat.* Dňi, et Dňe, *gen.* Dňow. *Loc. plur.* Dňoch: dies, ei, f. der Tag, die Zeit, die der Nacht entgegen gesetzt ist: nap. *Usus.* Nedelní Ďeň: dies dominicus: Sonntag: vasárnap. Swátední Deň: dies festus: Feuertag, Festtag: ünnep nap. Robotní Ďeň: dies ferialis, feria: Werktag: dolog-tévő (dolgozó, hét-köz) nap. Pôstní Ďeň: dies abstinentiae, dies esurialis: Fasttag: böjtinap. Kántrowé Dňi, Kántri: quatuor tempora: Quatemberstäge, = Zeit: kántor. Krstní (Krsťená) Ďeň: dies lustricus: Kindstauf, Tauffuppe: keresztelésnek napja. Národní (Naroďená) Ďeň: dies natalis: Geburtstag: születés nap. Nagdálší Ďeň: solstitium, i, n. der längste Tag, da die Sonne am höchsten steht: nap megtérése, fordúlása, melly esztendőben kétszer esik, egyszer leg-hoszszabb, mászszor leg rövidebb ejtszakát tsinál. Nagkratší Ďeň w Roku: bruma: der kürzeste Tag im Jahre, wenn die Sonne am niedrigsten ist: leg rövidebb napja az esztendőnek: Neprávní (zahágení) Ďeň: dies nefastus: verschloßener Rechtstag: tilalmas nap. Predpowední Ďeň k Wiplatení Dluhu: pecuniae dies: Geldtag, Zahlungstag: a' fizetésre rendeltetett nap. Prestupní Ďeň: dies intercalaris, bissextilis: Schalttag: köziben számlálható nap: Šťastní, a weselí Ďeň: dies hilaris, et fausta: glückseliger Tag: szerentsés, és örvendetes nap. Nešťastní (nezdarní) Ďeň: dies ater: unglücklicher verworfener Tag: szerentsétlen, bóldogtalan nap. — Uwažowní (lekárského Súdu) Ďeň: dies criticus: kritischer Tag, am welchen man sieht, wo sich die Krankheit hinlenken will: itélő nap, mellyben a' betegről az orvosok itéletet tesznek. Dobrí Ďeň w Hodonce: dies intermissionis: der gute Tag in Fiebern: jó nap, hideglelésben. Zlí Ďeň w Zímňici: dies accessionis febris, der böse Tag in Fiebern, hideglelés napja. Dňešní Ďeň: hodie: heute zu Tage, heutiges Tages: mái napon. Wčeregší Ďeň; wčeragšého Dňa: hesterno die: gestrigen Tages: tegnapi napon Zítragší Ďeň: crastino die, cras: morgen des Tages: hónapi napon. Dobrí Ďen: salve, (salvete)! bona dies! guten Tag! jó napot! Dobrí Ďeň nekomu winšowat: salutare ali-

aliquem: guten Tag bieten: jó napot mondani valakinek. Pán Boh mu dag dnes dobrí Deň: deus illi faveat! Gott gebe ihm heute einen guten Tag: adjon Isten nékie mái napon jó napot. Dobri Deň si urobiť: indulgere sibi, exhilarare se, remittere: sich einen guten Tag machen: kedvét tölteni. Dobré Dňi mať: dies laetos (tempora laeta) habere: gute Tage haben. i. e. wenn's einen wohl geht: jó, vig napjainak lenni. ZahálčiwéDňi mať: otiari: faule Tage haben: henyelni, hivalkodni. Deň predlúžiť: differre, extrahere diem: verschieben, verlängern den Tag: meg hoszszabbitani a'napot el-hallasztani. Deň odeDňa odkladať: procrastinare: von Tag zu Tag aufschieben: halogatni. Deň ode Dňa, ze Dňa na Deň: a) in dies: von Tag zu Tag: napról napra, naponként. b) diem ex (de) die; in dies: Tag für Tag, einen Tag nach den andern z. B. warten: napról napra, naponkint. Deň po Dňi (boh. obden), každí druhí Deň: alternis diebus, einen Tag um den andern, masod napokon. Čo nagbližši (nagskorši) Deň: propediem: chester Tage; chesten Tages: leg-közelebb való napon. Dňešťa ge osmi Deň: hic est dies octavus: heute ist der achte Tag: mái nap nyoltzadik. Každi (Boži) Deň: a) quotidie, diebus singulis: alle Tage, täglich: minden nap. b) in dies singulos: auf jeden Tag, alle Tage: minden nap. Prwni Deň (Dňem) pred Príchodem: pridie adventus: am Tage vor der Ankunft: el-jövetel elött való napon. Dňem (Deň) predtím, predesťého Dňa: pridie: den Tag vorher, als: egy nappal előbb, hogy (mint) sem. Druhi Deň na to (pozatím, potom): postridie: Tags (den Tag) drauf: azután való napon. Teto Dňi sem ušel: his diebus ibam: dieser Tage gieng ich: ezekben a' napokban mentem vala. Na Deň zaplatiť: in diem solvere: auf den Tag zahlen: napra meg-fizetni. Na Deň žiť, žiw biť: vivere temere (in diem): in den Tag hinein leben: napról napra élni. — Na wše Dňi: a) in dies profestos (feriales): auf alle Tage, auf die Werktage: dolog-tévő napokra. b) in omnes dies: auf alle Tage, es sey welcher es sey: mindennémü napokra. c) in dies singulos: auf alle Tage, auf jeden Tag: minden napra. Po troch Dňoch: post tres dies, tribus diebus post: drey Tage hernach: három nappal utóbb. Pred troma Dňi prišel sem: tribus diebus ante (ante tres dies) veni: három nappal előbb jöttem vala. Dneš pred osmíma Dňi (pred Tídnem): ante hos octo dies: heute vor acht Tagen: ma nyoltz nap elött. Od dnešku (dneš) za osem Dňi: post hos octo dies: heute über acht Tage: mái naptol fogva nyoltz nap után. Za osem Dňi prídem (sa nawrátím): intra octo dies redibo, revertar: in acht Tagen komme ich: nyóltz nap alatt itt leszek, viszsza térek. We Dňe: interdiu: bei Tage, unter Tags: nappal. We Dňe, w Noci: die et noctu, interdiu, et noctu: bei Tag, und bei Nacht: éjjel, 's nappal. Switag, Bože! switag, abi skoro D'eň bol, abi sem sa zwedel, w kterém sem Dome bol. Prov. Geden Deň neňí

Rok (Swet): una dies seculum haud facit (non est aeternitas): ein Tag ist keine Ewigkeit: egy nap nem a' világ. Deň od Dňa mudregſí: dies diem docet: ein Tag lehrt dem andern: egyik nap okossabb a' masikánal. Mag Deň každí za poſledňí: omnem crede diem tibi diluxisse supremum: man soll einen jeden Tag für den letzten halten: minden napodat, utólsónak tartsad. Každí Deň, w kterémžto Déťa ňičemu ſa neučí, geſt ſtraten: puer diem perdit, in quo nihil discit: jeder Tag, an dem ein Kind nichts lernet ist für dasselbe verloren: a' melly napon a gyermek semmit sem tanúl, az töle haszontalanúl el-vészett. Z rodného Dňa pohrební ſprawit, ex natali die emortualem facere, *Plaut.* ex laeto ac felice tristem. Nemá preiſt aňi Dňa gedného, w kterém biſme nekonali wolačo dobrého: nulla dies sine linea: es soll kein Tag vergehen, wo nicht was gutes geschehe: egy nap se mullyon-el, mellyben valami jót ne tselekedgyünk. Dobrích Dňi neňi hoden, kdo zlích neokuſil (nepodſtúpil): dulcia non meruit, qui non gustavit amara: der ist keiner guten Tage werth, der keine böse erlebt hat: nem érdemel jót, a' ki roszszat nem kóstólt. Eſſe wſecké Dňi nezapadli: nondum omnium dierum sol occidit: es ist noch nicht aller Tage Abend: meg sok napok hátra vannak. 2) lux, cis, f. dies, ei, *com.* der Tag, das Tageslicht: világ, nap. *Syn* Swetlo. *Usus.* Prede Dňem: ante lucem (diem): vor Tage: nap (világ) ellött. Za Dňa: luce: bey Tage: még világos lévén, nappal. Uſ ge Deň: jam illuxit, lucet: es ist Tag: már meg viradtt: Uſ ge bili Deň: lucet clare, lux clara est: es ist helle, lichter Tag: már világos nap vagyon. Uſ ge Deň (Slunce) wiſoko: multus dies est: es ist hoch am Tage: immár magossan vagyon a' nap: Kdiž uſ Deň wiſoko bol: multo die: als es hoch am Tage war: midőn mar magosan fent volt a' nap. Eſſe ge Deň (Slunce) wiſoko: magna diei pars superest: es ist noch hoch am Tage: még magossan vagyon a' nap. Gak wiſoko ge Deň? *a*) quantum lucis (diei) superest? wie hoch (viel) ist's am Tage? melly magossan vagyon még a' nap? *b*) quota hora est? wie viel Uhr ist's? hány az óra? we Dňe, i, w Noci, noctesque dies. *Homer.* assidua et infatigabilis diligentia: Tag und Nacht, éjjel, nappal. *Prov.* Newídet we Dňe: caligare in sole *Quinctil.* in re clarissima caecutire. blind seyn, nicht (recht) sehen; die klare Sache nicht verstehen: a' vilagos dolgott sem érteni. 3) tempus, Zeit: idö, *Usus.* Po (za) naſe Dňi: nostra aetate, nostro tempore, nostris temporibus: in unsern Tagen: a' mi napjainkban. Za moge Dňí: mea aetate: meinen Tagen: az én idömben. Swoge Dňi dokonať: aetatem (vitam) finire, mori: seine Tage beschließen: életét végezni, meg halni: Moge Dňi preč idú: aetas mea labitur: meine Tage fliehen dahin: napjaim múlnak (folynak). Po wſecke moge Dňi: *a*) unquam, ullo tempore: mein Tage, alle mein Tage; jemals: valaha napjaimban *b*) omni tempore, semper: stets: minden napjaimban. Za moge

Dňi

Dňi ne: a) nunquam: mein Tage nicht, i. e. nie: soha sem, egész életem napjaiban soha sem. b) nunquam, non: nicht, mein Tage nicht: nem; meg élek, nem. Na moge (twoge, swoge etc) staré Dňi: in senectute, senex: in meinen (deinen, seinen) etc: alten Tagen; auf meine (deine, seine) alte Tage. i. e. im Alter, als Greis: végső napjaimra, vénségemre öregségemre. 4) Deň, a noc, Zelina: vitriaria, parietaria officinal, ae, f. Sanct Peterskraut, Glaskraut, Mauerkraut, Tag und Nachtkraut, kö rontó-fü, fal-fü. Isten poharkája, fogoly-fü, fal mellett növő-fü. *Syn.* sklen ná Zelina (Bilina). *Aliud est.* Leňica.

Denǧlawe, *adv.* tenere, molliter, delicate: zart, zärtlich: gyengén, lágyan, puhán. *Syn.* útle, *vulg.* ǧenǧlawe. v. makko.

Denǧlawý, á, é, *adj.* tenere, delicatus, a, um: mollis, e: zart, zärtlich: gyenge, lágy, púha. *Syn.* útlý, *vulg.* ǧenǧlawý. v. krehký, makký.

Denǧlawost, i, f. teneritudo, nis, f. teneritas, tis, f. mollitia, ae, f. mollities, ei, f. Zartheit, Zärtlichkeit: gyengeség, púhaság, lágyság. *Syn.* Útlost, *vulg.* ǧenǧlawost.

Deňica, i, f. v. Denňica.

Denňe, *adv.* quotidie, dietim: täglich: naponként, minden nap.

Denňí, á, é, *adj.* quotidianus, diarius, a, um: täglig: mindennapi. 2) diurnus, a, um: täglich: nappali. Denňí Sen, Zelina: pulsatilla, ae, f. et anemone pulsatilla Linn. die Küchenschelle (Kuchelschelle), kükerts, kökörtsin-fü, fekete kükirtz. *Par. Páp. boh.* koňiklec. *Aliud est.* Misácé Úsko, Jtročel, slepí Mak, et Truskawec menší a wetší. Denňá Práca, pensum: i, n. Tagarbeit: nappali munka. Denňé Swetlo: diurnum lumen: Tagslicht: nappali világosság.

Denňica, i, f. phosphorus *Martial.* lucifer (matutinus) i, m. *Cic.* iubar, aris, n. *Varr.* aurora, ae, f. *Plaut. Virg. Plin. H. N. Liv.* der Morgenstern, der Planet Venus, hajnali tsillag. *Syn.* ranňa Hwězda.

† Denňice, f. *idem.*

Denňíček, čku, m. diarium, i, n. das Tagebuch: mindennapi dolognak fel-jedző könyvetskéje. *Syn.* Denňá Kňiha.

Denňičňí, á, é, *adj.* phosphoraeus, a, um *Prud.* den Morgenstern betreffend, hajnali tsillagot illető.

Déra, i, f. foramen, inis, n. das Loch, jede Oefnung. z. B. am Kleide, am Leibe, in der Wand, wenn sie klein ist, oder doch nicht allzugroß: lyik, lyuk *boh.* Díra. *Prov.* Chudobná gest to Miš, která len gednu Déru má: pauper, cui unicum praesto est refugium: es muß eine schlechte Maus seyn, die nur ein Loch hat: szegény az az egér, akinek tsak egy lyuka vagyon. 2) caverna, ae, f. cavum, i, n: Loch in der Erde, Höhle: üresség, barlang, verem. *Syn.* gama. 3) rima, ae, f. hiatus, us, m: die Ritze: hasadék. *Syn.* Škulina, Spara. *boh.* Díra, Tuzeňí.

Derawe, *adv.* foraminose, pertuse: löcherig: lyukason.

Derawený, á, é. *part. Constr.* perforatus, pertusus, a, um: gelöchert: lyuggatott, lyukasztatott.

Deraweňí, á, n. preforatio, pertu-

tusio, nis, f. das Löchern : lyuggatás, lyukasztás.

Derawek sa, wel, wim, V. I. *imp.* Deraw sa: perforari, pertundi: löcherig werden: meg-lyuggatni, lyukasodni.

Derawi, á, é. *adj.* foraminosus, pertusus, a, um: löcherig: lyukas. *Usus.* Ďerawí Waček: sacculus pertusus: löcheriger Sack: lyukas Zseb. 2) rimosus, a, um: Ritze habend, zerspalten: hasadékos, repedezett. *Syn.* plní Škulin.

Derawik, il, im, V. I. *imp.* Deraw: perforare, cavare, pertundere: löcherig machen: meglyukasztani.

Derawo, *adv.* v. Derawe.

Ďerawost, i, f. raritas, tis f. multa foramina: Löcherigkeit, eine Menge Löcher: lyikatsosság, ritkaság.

Ďérčička, i, f. *dem.* ex Ďérka. *boh.* Ďírčička.

Ďérečka, i, f. *idem.*

Deres, a, m. murini coloris equus: mausfarbiges Pferd, mausefahles Roß: deres, egér szörü ló.

Deres, u, m. v. Wozik, čo na ňem zločincow bígú.

Deresisko, a, n. *exagger. et contemtive ex* Deres: v. Kladisko.

Ďérka, i, f. *dem.* ex Ďéra: foramellum, i, n. Löchelchen: lyukatska. *boh.* Ďírka. *Usus.* Potná Ďérka: porus, i, m. das Schweißloch: veríték lyuk, az ember börén. Ďérka w Chlebe (inač pekarowá Duša): pusula: Brodblätterlein: kenyér lukatsossága: Ďérka w Nose: naris: Nasenloch: orr-lyuk.

Dérkowaní, á, é, *part. constr.* v. Derawení.

Ďérkowáňí, á, n. v. Ďerawe-ňí.

Dérkowak, owal, ugem, V. I. *imp.* Dérkug: v. Derawik.

Dérkowatí, á, é, *adj.* rarus, a, um: lecherlig, poröß, voller kleinen Löcher, z. B. ein Schwamm, Netz etc. sok lyukú, lyukas, ritka. *boh.* dírkowatí. *Usus.* Ďérkowatí Chléb: panis porosus: löcheriges Brod: lukatsos kenyér.

Desak, *genit.* Desaki: decem: zehn: tiz. *boh.* deset. *Usus.* Desak Dňi: decendium: zehn Tage: tiz nap. Desak Rokow(Let): decennium; zehn Jahr: tiz esztendönek folyása, tiz esztendö.

† Desáteк, tku, m. v. seq.

Ďesáteк, tku, m. decima, decuma, ae, f. der Zehent, der Zehente: dézsma, dézma *Par. Pap. Syn.* Dežma. *Usus.* Ďesáteк dáwak, decimam praestare, den Zehent geben, dészmát adni. Ďesátku poddaní, decimae obnoxius (subiectus), dem Zehent unterworfen, dézsma-alá vetett.

† desaterí, á, é, (*abs.* desatero), *adj.* v. Desatorí.

† desaternásobňe, *adv.* v. Desatornásobňe.

† desaternásobní, á, é, *adj.* v. Desatornásobní.

† Desaternásobnosk, i, f. v. D'esatornásobnosk.

† desátero, v. Desatorí.

† desátí, á, é, *adj.* v. *seq.*

Desátí, á, é, *adj.* decimus, a, um: zehente: tizedik. *boh.* desátí. *Usus.* Ďesátí Ďeň Mesáca: quarto idus: zehnter Tag im Monate: tizedik napja a' hónapnak.

† Desátidenní, á, é, *adj.* v. Desátodenní.

† desákiletí, á, é, *adj.* v. Desátoletí, desátoročí.

† desátimesíční, á, é, *adj.* v. Desátomesační.

† desaki Pánow Úrad: v. Desátní Úrad.

Ďe-

Deſáťiſuded, dea, m. v. deſatní Pán.

† deſáťiťiſtcí, á, é: *adj.* v. deſárokiſící.

Deſátka, i, f. decima in foliis: die Zehn, der Zehner: tiz szem, a' kártyában. *boh.* Deſítka. 2) vas decem urnarum capax: ein Faß von zehn Eimern: tiz akós hordó. *boh.* Deſítka.

deſatkrát, *adv.* decies, decem vicibus: zhenmal: tizszer. *boh.* deſetkrát.

deſatkrátnáſobní, á, é, *adj.* v. deſatkrátnáſobní.

deſátní, á, é, *adj.* ad numerum decenarium spectans: zu der Zehnzahl gehörig: tiz számhoz tartozandó. *Usus* Deſátní Pán, neb Sudec: decem vir: Zehnherr: tiz tisztbéli ur, vagy biró. Deſátni (deſát Pánow) Súd, neb Urad: decemviratus. us, m. Zehnherrnamt: tiz embereknek tisztségek.

D'eſátňica, i, f. i. e. deſat Paſem Pradza: netura (filatura) decem sexagenarum, zehnſträhniges Garn (Geſpunſt), tiz-pászmos fonal.

† Deſátňik, a, m. v. *seq.*

Deſátňík, a, m. decurio, nis, m. Rottmeiſter Korporal: tizedes. *Syn.* Kaprál. 2) v. D'eʒmowňík. 3) decenarius, *moneta decem cruciferos valens:* ein Zehner, zehn Kreutzer, Schreckenberger: tizes, tiz-krajtzáros pénz. *Syn.* Deſakgragearník, anděl-ſki Groſ.

Deſátňík, u, m. idem Nro 3.

deſátňikow, a, e. *adj. poss.* decurionis: dem Rottmeiſter gehörig: tizedesé.

deſátodenňi, á, é, *adj.* decem dierum, decimanus, a, um: zehntägig: tiz napi.

deſátoleti, á, é, *adj.* decennalis. decennis, e), decem annorum: Zehnjährig: tiz-esztendős. *Syn.* deſátoročí. *boh.* deſítileti.

deſátomeſáční, á, é, *adj.* decem mensium, decimestris, é: Zehnmonathlich, zehnmondig: tiz hónapi. *Syn.* deſátomeſíční.

† deſátomeſícní, á, é, *adj. idem.*

deſatorí, á, é, (*abs.* deſatoro), *adj.* decem generum: zehnerley, von zehn Arten: tiz féle. *boh.* deſateri. 2) v. deſatornáſobní. *Usus.* Deſatori Počet: denarius Numerus, denio: zehnte Zahl: tizedik szám. 3) decem: zehn: tiz. *Usus.* Deſatoro božkích (božích) Prikázaňí: decalogus, i, m. decem praecepta Dei: zehn Gebothe Gottes: istennek tiz parantsolattya.

deſátornáſobňe, *adv.* decempliciter: zehnfach: tiz féle képpen. *boh.* deſaternáſobňe.

deſatornáſobní, á, é, *adj.* decemplex, decuplex, cis; decuplus, a, um: zehnfach, zehnfältig: tiz-féle. *Syn.* deſatkrátnáſobní, deſátorí. *boh.* deſaternáſobní.

Deſatornáſobnoſt, i, f. decemplicitas, tis, f. zehnfältigkeit: tizfileség.

deſátoročí, á, é, *adj.* v. deſátoletí.

Deſátoſúdec, dca, m. v. deſatní Pán.

deſátotiſicí, á, é, *adj.* decemmillenarius, decemmillesimus, a, um: zehntauſend: tiz ezeres. tiz ezeri. *Usus.* Deſátotiſicí Počet: decem millenarius numerus: Zehntauſendfältigkeit: tiz ezeri szám.

deſatkiſicnáſobní, á, é, *adj.* decies millecuplex, cis, decies mille cuplus, a, um: zehntauſendfach, zehntauſendfältig: tiz ezer féle.

deſčení, á, é, *adj.* e tabulis (ex

(ex asseribus) factus, a, um: brettern: deszkából való, deszkás. *Syn.* deſkowí. *boh.* prkenní.

Deſtička, i, f. *dem. ex* Deſka. asserculus, i, m. das Brettchen, Brettlein: deszkátska. *boh.* Prkínko. 2) tabula, assula, ae, f. das Brettchen, die Tafel, die Daube. z. B. eines Gefäßes: tábla hasáb-fa. *boh.* Deſtka, Dcka. 3) Deſtička na Kňiže: involucrum libri: Deckel, der Ueberzug eines Buchs: könyv deszka tábla. *Syn.* Obálka.

Déſd, a, et u, m. pluvia, ae, f. der Regen: esö. *Syn.* Prſka. *boh.* Déſt. *Usus.* Drobní Déſd: pluvia minuta, oseas, f. dünner Regen, das Rieſelein: apró esö. Legawí Déſd, ináč Priwal: imber, nimbus: Schlagregen, Platzregen: zápor esö. Bude Déſd (prſat): pluet: es kommt Regen, es wird regnen: esni fog. *Prov.* Malí Déſd prináſá wetſí. Po malém Déſdi bíwá wetſí: minutula pluvia imbrem parit. Res initio pusilla crescit in maius. *Rhytmus.* Prſí Déſd, prſí Deſd, pomalički ſuſtí, powedala Pſota, že naſ neopuſtí.

Déſdiček, čku, m. *dem. ex seq.* pluviola, parva pluvia, ae, f. Regenchen: esötske. *boh.* Deſtíček.

Déſdík, u, m. *dem. ex* Déſd: *idem.*

déſdowí, á, é, *adj.* pluvialis, e, pluvius, pluviosus, a, um: von Regen, regneriſch: esös. *boh.* deſdowí. *Usus.* Déſdowí Červ: v. Červ déſdowí. Déſdowá Woda: v. Déſdowňica.

deſdowití, á, é, *adj. idem.*

Déſdowňica, i, f. aqua pluvialis (pluvia). Regenwaſſer, esö víz. *Syn.* déſdowá Woda.

* Déſdž, a, m. v. Déſd.

* Deſdžíček, čku, m. v. Deſdíček.

* Déſdžík, u, m. v. Deſdík.

* deſdžowí, á, é, *adj.* v. deſdowí.

* deſdžowití, á, é, *adj.* v. deſdowití.

deſení, á, é, terrefactus, perterrefactus, territatus, terrore perculsus, a, um: ſehr erſchrocken, geſchreckt: meg-rémittetett, meg-rémúltt, ijesztetett, ijesztgetett, rettegtetett. *Syn.* gaſení, ſtraſení.

Ďeſeňí, á, n. territio, territatio, nis, f. terror, is, m. das Entſetzen, Erſchrecken, die Schreckung, der (das) Schrecken: megijedés, remülés, rettenés, ijesztés, ijesztgetés. *Syn.* Užáſnutí, Užaſloſt, zdreweňeňí, Zdrewenoſt, Gaſeňí, Straſeňí.

† deſet, *gen.* deſetí et deſítí. v. deſat.

† deſetkrát, *adv.* v. déſatkrát.

† deſetkrátnáſobní, á, é, *adj.* v. deſatkrátnáſobní.

* Ďeſina, i, f. v. Ďeſátka.

† deſiti, il, ím, v. deſit.

† *II. rec.* deſit ſe: v. deſit ſa.

deſit, il, ím, V. I. *imp.* deſ: *cum acc.* nekoho: terrere, territare, exterrere, perterrere, perterrefacere, terrorem injicere (incutere, facere), timore percellere, esse terrori, obstupefacere aliquem, horrorem incutere alicui: entſetzen, in Entſetzung bringen, ſchrecken, erſchrecken, in Schrecken ſetzen: ijeszteni, ijesztgetni, rettegetni meg ijeszteni, meg rémiteni. *Syn.* gaſit, plaſit, ſtraſit. *boh.* deſiti. *II. rec.* deſit ſa: terreri, exterreri, perterreri, terrore percelli (perculi), horrescere, cohorrescere, perterreri, horre-

re-

rere, stupere, pavere, obstupescere, obstupefieri: erſchrecken, von Schrecken befallen werden, in Schrecken gerathen, ſich entſetzen, erſtaunen, erſtarren, beben: el-iszonyodni, retteg-ni, meg-rémülni, meg-rettenni, meg-ijedni, félni. *Syn.* ſtrápiť ſa, užáſnúť ſa, gaſiť ſa, báť ſa, *boh.* Děſiť ſe. Děſím ſa na geho Pohľed: illius horreo conspectum: ich erſchrecke, ſobald ich ihn ſehe: rettegek az ö személyétöl.

† deſitidenní, á, é, *adj.* v. deſátodenní.

† deſitileté, á, é, *adj.* v. deſátoletí.

† deſitimeſíční, á, é, *adj.* v. deſátomeſační.

† deſitipánůw Úrad: v. deſať Pánow Urad.

† Deſitíſudce, m. v. Deſátni Pán.

† deſitiťiſíc Počet: v. d'eſátoťiſící Počet.

Deſíwání, á, n. *Verb. ex* d'eſíwať.

† deſíwati, al, ám, *freq. ex* deſiť: v. *seq.*

deſíwať, al, ám, *freq. ex* deſiť.

Deſka, i, f. asser, is; m. tabula, ae, f. ein Brett: deszka, tábla. *boh.* Prkno. *Usus.* Garbárſká (na kterég ſa Kože ſtrúhagú) Deſka: scabellum: Schabbrett: timár deszka, mellyen a' böröket ki-dolgozzák. Křižowé Deſki: asseres cancellati: Windbretter: kereszt-deszkák. *Prov.* Uſ Deſki predáwá na dolnég Zemi: jam mortuus est: er iſt ſchon todt; er verkauft ſchon die Bretter: immár deszkákat árúl; meg holtt már. 2) tabula, ae, f. die Tafel: tábla. *boh.* Deka. *Usus.* Pekarſká Deſka, ináč Wál: tabula pistoria: Wirkbret, der Wirktiſch: pék deszka, tábla, vagy asztal. Obecné meſtſké Deſki (Kňihi): tabulae publicae civitatis: Stadtbücher: város könyvei, irási. Obecné (zemſké, krajinſké) Deſki (*boh.* Deki): tabulae publicae (regni). Landstafel: ország táblai.

deſkowí, á, é, *adj.* ex asseribus, e tabulis (factus): tabularis, e. brettern, die Bretter betreffend: deszkából való. *Syn.* deſkení. *boh.* prkenní. *Usus.* Deſkowá Pila: v. Pila.

deť ſa, delo ſa, dege ſa: V. I. *imp.* nech ſa dege: fieri, accidere, contingere, evennire: geſchehen, ſich zutragen, wiederfahren: történni, lenni, meg esni. *Hinc Compositum.* podeť ſa. *boh.* díti ſe. *Usus.* Nechbi ſa delo, gak chcelo, z Neprátelem do Bitki wſtúpiť umíňil: utcunque esset, adgredi hostem placuit, *Liv.* ginge es, wie es immer wollte, ſo gefiel es ihm, den Feind anzugreifen: akár hogy (miként) volna, nagy kedve volt az ütközetre. Gak wčil ſa dege; gako wčil Spóſob, Običag ge: ut nunc sunt mores (tempora): für die Zeit, und Welt: az idönek állapottyára nézve. To ſa preto dege, že to naſa Wec ge: co fit, quia in re nostra sit, *Ter.* dies geſchieht darum, weil es uns betrifft, angeht: azért vagyon az, hogy a' mi dolgunkban, s. a. t. Gá newím, čo ſa mi to dege (robí) že ſpať nemožem: nescio quid accidat mihi, quod dormire nequeam: ich weiß nicht, was mir geſchehen iſt, daß ich nicht ſchlafen kann: nem tudom, mi leltt engemet, hogy nem alhatom.

Ďéťa, ata, n. puer, i, m. infans parvulus, proles, soboles, pusio, ein Kind: kis gyermek magzat, tsetsemö gyermek.

mek. *Syn.* Roba. *boh.* Dike. *Usus.* Ďéťa od Zemana ze Sedláčki (z Meśťanki): nothus: Kind, dessen Vater Adel, die Mutter aber unadelich ist: fattyú. Ďéťa od Zemanki ze Sedláka (z Meśćana): manser: Kind, dessen Mutter adel, der Vater unadelich ist: fattyú gyermek. Cickowé (dogné, které eśće pri Prśách ge) Ďétá: lactens puer: Säugling. tsetsemös (szopó) gyermek. Nalezené (na Ulici položené) Ďéťa: v. Nalezenec. Odmeňené (podwržené, premeňené) Ďetá: v. Odmeňec, Podwrženec, Premenec. Gednoročé (gednéĥo Roku) Ďéťa, inác Ročátko: puer anniculus: einjähriges (jähriges) Kind: egy esztendös gyermek. *Prov.* Chlapskí Čižmi D'ěťaťu obúwať: herculis cothurnos (personam) aptare infanti, *Quintil.* minimis applicare maxima. *nom. plur.* Ďeťi, *gen.* Ďeťí: nati, liberi, orum, m. *pl.* proles, ium. f. *pl.* soboles, is, f. die Kinder: magzat, fiaim, leányim, gyermekim. *Usus.* Spolu narodené Ďeti: v. Blíženci, Pobrusné (z gednég Matki, a z inéĥo Otca) Ďeti: uterini: Halbbrüder: egy anyátúl való gyermekek. Dwoch Bratrow Ďeťi: v. Bratranci. Dwoch Sester Ďeťi: v. Sestranci. Rádné neb práwné (z rádnég Posteľe manželskég) Ďeťi: legitimi liberi, legitimae proles: eheliche Kinder: igaz gyermekek. Nerádné neb neprawné (z nerádnég Posteľe) Ďeťi, inác Pankharťi: proles naturales: uneheliche Kinder: természeti (nem igaz ágybul való gyermekek, fattyak. Nerádnich Ďeťi (Pankhartow) Sprawoteňí: natalium restitutio: Ehrlichmachung der Kinder, der Bastarden: fattyu gyermeknek törvényes meg betsülés. *Prov.* D'eťi, Ďeťinské weci robá: sunt pueri pueri, pueri puerilia tractant: Kinder treiben kindische Händel, die Kinder müssen was zu spielen haben: a' gyermek tsak gyermek: Miluge D'eťi, Siw gich nezí: liberorum amantior, quam Gello. Mira caritate filios prosequitur, sed eosdem indulgentia, deliciisque corrumpit.

Ďéťátečko, a, n. v. seq.

Ďéťatko, a, n. infans, tis, *com.* infantulus, i, m. pusio, nis, m. pupa, ae, f. ein kleines Kind, das Kindchen, Kindlein, die Puppe: gyermetske. *Syn.* Robátko. *boh.* Ďeťiatko.

† Ďetel, e, m. v. Gatelina.

† Ďetelisśe, n. v. Gatelinisśo.

† Ďetelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

Ďeťinskí, *adv.* pueriliter, infantiliter, more puerorum: kindisch, wie Kinder: gyermekesen, gyermeki módra. 2) infantiliter, inepte, nugaciter: läppisch, kindermäßig: gyermekesen, tsintalanúl.

Ďeťinskí, á, é, *adj.* infantilis, puerilis, e: kindisch, kindlich, Knaben (Mädchen) eigen; oder gehörig: gyermeki. *Usus.* Ďeťinskí, Chléb: v. Klomisek. Ďeťinskí Wek: v. Ďeťinstwí. Ďeťinské Rwileňí: v. Gačáňí, Wresťáňí, Wresk. Ďeťinské Učeňí: v. Katechizmus. Ďeťinskí Hrački: v. Hrkawka. 2) infantilis, e; nugax, cis; ineptus, a, um: läppisch, kindermäßig: gyermeki, gyermekes, tsintalan.

Ďeťinstwí, á, n. infantia, pueritia, ae, f. Kindheit, Unmündigkeit, unmündiges (klein) Alter

ter, Kindsalter, Kindsjahren: gyermekség, gyermeki kor. *Syn.* Detinſký Wěk. *Usus.* Od Detinſtwa: a teneris unguiculis, *Plutarch.* de tenero ungui: *Horat.* ab incunabulis (crepundiis). *Plaut.* a prima pueritia: a primis vitae rudimentis: ab infantia, a puero: von Kindheit an, von Wiegen her: kitsinységtül (gyermekségtül) fogva. 2) infantilitas, puerilitas, tis, f. ineptiae, nugae, arum, f. *pl.* Kinderei: gyermekség.

Ďetinſtwo, a, n. idem.

Ďetiſko, a, n. v. Ďecko.

Ďétki, *gen.* Ďétek, f. *pl. dem. ex* Ďeti: pueri, nati, liberi, orum, infantes, um, *com.* proles, ium, f. die Kinder: gyermekek, magzatok. *boh.* Dítki. *Usus.* Moge mílé Ďétki! charissimae proles! meine lieben Kinder! kedves magzatim!

Ďetſko, a, n. v. Ďécko.

† dewadeſát, dewadeſáte, *gen.* dewadeſáti. v. seq.

Dewadeſát, *gen.* Dewadeſáti: nonaginta: neunzig: kilentzven.

† dewadeſáteri, á, é, *adj.* v. Dewadeſátori.

† dewadeſáti, á, é, *adj.* v. seq.

Dewadeſáti, á, é, *adj.* nonagesimus, a, um: neunzigſte: kilentzvenedik.

† dewadeſátiketi, á, é, *adj.* v. Dewadeſítoketi.

† Dewadeſátka, i, f. v. seq.

Ďewadeſátka, i, f. nonagesima, ae, f. nonaginta: die Neunzige, der Neunziger, neunzig: kilentzvenedik, kilentzven szám.

† dewadſátkrát, v. *seq.*

Dewadeſátkrát, *adv.* nonagesies, nonagies: neunzigmal: kilentzven-szer.

† Dewadeſátník, a, m. v. *seq.*

Ďewadeſátník, a, m. nonagenarius, i, m. Neunziger, neunzig Jahr alt: kilentzven esztendös.

Dewadeſátoketi, á, é, *adj.* v. Dewadeſátoroči.

Dewadeſátori, á, é, *adj.* v. dewatornáſobní.

Dewadeſátoroči, á, é, *adj.* nonagenarius, a, um. neunzigjährig: kilentzven esztendös: kilentzvenes.

Dewat, *Genit.* Dewati et Dewáti: novem: neun; kilentz *boh.* dewet.

Dewatdeſat, *Genit.* Dewatdeſáti: v, Dewadeſát.

Dewatdeſáteri, á, é; v. Dewadeſátori.

Dewatdeſáti, á, é, *adj.* v. Dewadeſáti.

Dewatdeſátiketi, á, é; v. Dewadeſatoketi.

Ďewatdeſátka, i, f. v. Ďewadeſátka.

Dewatdeſátkrát, *adv.* v. Dewadeſátkrát.

Ďewatdeſátník, a, m. v. Ďewadeſátník.

Dewatdeſátoketi, á, é, *adj.* v. Dewadeſátoketi.

Dewate (po Dewáte) *adv.* nona vice, nono: das neunte Mal: kilentzszer.

Ďewátek, tku, m. nona, ae f. der Neunte, Neunt: kilentzed. *Prov.* Wiſli ſme na pſí Ďewátek: in faucibus sumus: wir ſtecken drinn im Unglück: belé jöttünk a' szerentsétlenségbe.

† dewatenáct, dewatenácte, *gen.* dewatenácti: v. Dewatnáſt.

† dewatenácti, á, é, *adj.* v. Dewatnáſti.

† dewatenáctiketi, á, é *adj.* v. Dewatnáſtoroči.

† Dewatenáctka, i, f. v. Ďewatnáſtka.

† dewatenáctkrát, *adv.* v. Dewatnáſtkrát.

† De-

† dewateráſt, *adv.* v. dewatnáſt.
† dewatenáſtí, á, é, *adj.* v. dewatnáſtí.
† dewaterí, á, é, *abs.* dewatero; v. dewatorí.
† dewaternáſobňe, *adv.* v. dewatornáſobňe.
† dewaternáſobní, á, é, *adj.* v. dewatornáſobní.
† Dewaternáſobnoſt, i, f. v. Ďewatornáſobnoſt.
† dewatero, v. dewáterí.
† dewátí, á, é, *adj.* v. *seq.*
dewátí, á, é, *adj.* nonus, a, um: neunte (der, die, das): kilentzedik. *Usus.* Ďewátí Ďeň w Meſáci: quinto idus: der neunte Tag im Monate: kilentzedik napja minden hónapnak.
† dewáťidenňí, á, é, *adj.* v. dewátodenňí.
† dewátiletí, á, é, *adj.* v. dewátoletí.
† dewátimeſíční, á, é, *adj.* v. dewatomeſační.
† dewátiſtí, á, é, *adj.* v. dewátoſtí.
Ďewátka, i, f. nona ae, f. der Neuner, die Neune: kilentzes. *boh.* Dewitka.
dewatnáſt, dewatnáſte, *Genit.* dewatnáſti: undeviginti, novemdecim, decemnovem: neunzehn: tizenkilentz. *boh* dewatenáct.
dewatnáſtí, á, é, *adj.* undevicesimus, decimus, nonus, a, um: neunzehnte: tizenkilentzedik. *boh.* dewatenáctí. *Usus.* Ďewatnáſtí Ďeň w Meſáci: decimo tertio calendas: der neunzehnte Tag im Monate: tizenkilentzedik napja minden hónapnak.
Ďewatnáſtka, i, f. decima nona, unde viginti: neunzehn: tizenkilentzes. *boh.* Dewatenáctka.
dewatnáſtkrát, *adv.* undecies, decies nonies: Neunzehnmahl: tizenkilentzven szer. *boh.* dewátenáctkrát.
dewatnáſtoletí, á, é, *adj.* v. *seq.*
dewatnáſtoročí, á, é, *adj.* undeviginti (novemdecim) annorum: neunzehnjährig: tizenkilentz esztendös. *Syn.* dewatnáſtoletí. *boh.* dewatenáctiletí.
Ďewátňík, u, m. novena, ae, f. neuntägige Andacht: kilentznapi ájtatosság. *boh.* Dewitňík. 2) dominica septuagesimae; der Sontag septuagesima genannt: septuagesima vasárnap. *boh.* Dewitňík.
dewátodenňí, á, é, *adj.* novem dierum, novendialis, e. novimannus, a, um: neuntägig: kilentz napi. *boh.* dewíťidenňí.
dewátoletí, á, é, *adj.* v. dewátoročí.
dewátomeſační, á, é, *adj.* novem mensium, novimestris, e: neunmonathlich: kilentzhólnapi.
dewatorakí, á, é, *abs.* dewátorako), *adj.* v. dewaťornáſobní,
dewatorako, *adv.* v. dewatornáſobne.
dewatorí, á, é, (*abs.* dewatoro), *adj.* novem generum: neunnerlei, von neun Arten: kilentz féle. *boh.* dewaterí. 2) novem: neun: kilentz. *Usus.* Ďewatorí Počet: numerus nonus: neunte Zahl: kilentzedik szám.
dewatornáſobňe, *adv.* novempliciter: neunfach: kilentz-féle képpen. *Syn.* dewatorako. *boh.* dewaternáſobňe.
dewatornáſobní, á, é, *adj.* novemplex: neunfach: kilentz-féle: *Syn.* dewatorakí. *boh.* dewaternáſobní.
Ďewatornáſobnoſt, i, f. novemplicitas, tis, f. Neunfältigkeit; kilentzféleség.
dewatoro, v. dewatorí. *Usus.* De-

Ďewatoro Osení Matki božég, ista Zelina: v. Mečík swetlí.

Dewátročí, á, é, *adj.* novem annorum, novennis, novennalis, e; neunjährig: kilentz esztendős. *Syn.* Dewátoleti. *boh.* dewíťiletí.

Ďewča, ex Ďéwča, ata, n. *Plur.* ata. puella, ae, f. das Mädchen, ein junges Frauenzimmer, Mägdlein: leány leányzó. *Syn.* Ďéwčica, Ďewčička, Dewčína, D'íwča, D'íwčica, D'íwčička, D'íwčina, *boh.* Ďewče, Holče, Holčice, Holka. *Prov.* Uš ge D'ewča wiwegené (*boh.* Giž gest Holka wiwezená): conclamatum (desperata res) est. Sponsa iam nuptui tradita est: die Braut ist schon aus dem Hause hinaus: késő már, meglett. Sir a' leány a' kotsiba, mertmár viszik más fuluba.

Dewčatin, a, e, *adj. poss.* ex D'ewča: puellae, dem Mädchen gehörig, leányé, leányzóé. *Syn.* Díwčatin, *boh.* Holčin.

Ďewčátečko a, n. *dem ex seq.*

Ďewčátko, a, n. *dem. ex* Ďewča: puellula, ae, f. ein Kleines Mädchen: kis leány, leányka, leánykátska, leánykótska. *Syn.* D'íwčátko, *boh.* Holčička, Ďewčátko za Uhlem, neplačže za Uhrem; nebanug za Nemcem, nagdeš ho za Chlewcem.

† Ďewče, ete n. *plur.* ata. v. Ďewča.

Ďewčení, á, n. *verb. ex* Dewčiť.

Ďewčica, i, f, v. Dewečka.

Ďéwčička, i, f. *dem. ex praec.* v. Ďewča. *boh.* Ďíwčička. 2) certa pyrorum varietas: eine Art von Birnen: bizonyos körtvélynek neme. *boh.* Díwčička.

Dewčiční, á, é, *adj.* ancillaris, e. die Magd (das Dienstmensch) betreffend: szolgáló leányhoz tartozandó, azt illető.

Dewčin, a, e, *adj. poss. ex* Ďewka: ancillae: der Magd gehörig: szolgálóé, szolgáló leányé, leányzóé.

Ďewčisko, a, n. *exagger. et contemtive ex* Ďewka: absurda puella, ancilla: ein abscheuliches Mädchen oder Dienstmensch: tsunya, otromba szólgáló leányzó.

Dewčiť, il, ím, V. I. *imp.* Dewči: ancillari: als eine Magd dienen: szolgálóskodni.

Deweččin, a, e, *adj. poss. ex seq.* virginis: der Jungfer (der Magd) gehörig: Hajadon leányé. *Syn.* pannin.

Ďewečka, i, f. virgo, inis, f. puella, filia, ae, f. die Jungfer, die Magd: leányzó, hajadon leány. *Syn.* Panna, Ďéwka, D'ewčica. 2) ancilla, famula, serva, ae, f. die Magd: Dienstmagd, das Dienstmensch: szolgáló leány. *Syn.* Ďewka, Služebňica, Služka. *Usus.* Ďewečka pri Ďeťaťi inač Chowačka: geraria: Kindermagd: Gyermek mellett való leány.

Ďewer, a, m. v. Sweker.

Dewerow, a, e, *adj. poss.* v. swekrow.

Ďewesil, u, m. Zelina: petasites, ae, f. tussilago petasites Linn. die Pestilenzwurz, Pestilenzwurzel: kalap-fű, mirigy-fű. *Syn.* koňské kopito wetšé. *Aliud est* Podbel, seu koňské kopito menšé.

† dewet, *gen.* deweťi et dewíťi: v. Dewať.

† Dewetňík, u, m. v. Ďewatňík.

Ďewica, i, f. *antiquat.* v. Panna.

Ďewin, u, m. mestečko wiše Prešporka pri Dunagi ležícé: di-

divinium, i, n. Theben, der Dewin, Magdeburg: dévény. *Syn.* Dewčihrad. *vulg.* Téběň.
† Dewina, i, f. v. Dewátka.
† dewitidenní, *adj. omn. gen.* v. dewátodenní.
† dewitiletí, á, é, *adj.* v. dewátoletí.
† Dewítka, i, f. v. Dewátka.
† Dewítňík, u, m. v. Dewátňík.
Dewka, i, f. ancilla, famula, serva, ae, f. die Magd, Dienstmagd, das Dienstmensch: szolgáló-leány, leanyzó.
Déwka, i, f. v. Dewečka. *boh.* Díwka.
Dewkár, a, m. puellator, ris, m. der dem Menschen nachläuft: leány szerető.
† Dewkař, e, m. *idem.*
Dewla, i, f. decrepitus equus: ein altes Pferd: vén ló. *Syn.* Mrcina.
Dewlisko, a, n. *exager. et contemt. ex* Dewla.
Děža, e, f. scaphium, i, n. orca, mactra, patrica, ae, f. die Tonne, ein weitbauchiges Faß: désa, sajtár. 2) Dogáčá (k Dogeňú Mléka) Děža: v. Grotek, Sechtár.
Déžd, a, m. v. Désd.
Dezdíček, čka, m. *dem. ex seq.* v. Desdíček.
Dezdík, a, m. *dem. ex* Déžd: v. Désdík.
dezdowí, á, é, *adj.* v. desdowí.
Dezdowňica, i, f. v. Desdowňica.
Děžka, i, f. *dem. ex* Děža: orcula, ae, f. das Tönnchen, Gelte: désátska. 2) v. Dogelňica, Grotek, Sechtár.
Dežma, i, f. v. Desátek.
Dežmár, a, m. v. Dežmowňík.
dežmárow, a, e, *adj. poss.* v. dežmowňíkow.
dežmárski, *adv.* v. dežmowňícki.
dežmárskí, á, é, *adj.* v. dežmowňícký.
Dežmárstwí, á, n. v. Dežmowňictwí.
Dežmárstwo, a, n. *idem.*
dežmowaní, á, é, decimatus, a, um: abgezehret, gezehrt: dézsmáltatott, dézmáltt.
Dežmowáňí, á, n. decimatio, nis, f. das Zehenten: dézsmálás, dézmálás. *Syn.* Dežmowka.
dežmowat, mowal, mugem, V. I. *imp.* mug: decimare, decimam desumere (designare): den Zehent abnehmen, den zehnten Theil herausnehmen: dézsmálni, dézmálni (-lok) *Par. Páp.*
dežmowí, á, é, *adj.* decimalis, e, decimanus, decumanus, a, um: den Zehent (den zehnten Theil) betreffend: dézmás, dézsmához tartozandó. *Syn.* dežmowní. *Usus.* Dežmowé Zbožj, frumentum decumanum, Zehentgetreide: dézsma gabona.
Dežmowka, i, f. v. Dežmowáňí.
dežmowní, á, é, *adj.* v. dežmowí.
dežmowňícki, *adv.* more decimatoris, decimatorie: zehentnermäßig: dézsmáló módjára. *Syn.* dežmárski.
dežmowňícký, á, é, *adj.* decimatorius, a, um, decimatores attinens: die Zehentner betreffend: dézsmái, dézsmálókhoz tartozandó. *Syn.* dežmárskí.
Dežmowňictwí, a, n. officium decimatoris, Zehentamt, dézsmáló tisztsége, dézmás tiszti.
Dežmowňictwo, a, n. *idem.*
Dežmowňík, a, m. decimator, decumator, is, m. Zehentner, dézs-

dézsmáló, dézmás *Par. Páp.* *Syn.* Dezmár.
dezmowňíkow, a, e, *adj. poss.* decimatoris, dem Zehentner gehörig, dézmásé, dézsmálóé. *Syn.* dezmárow.
Dezmowstwí, a, n. v. Dezmowáňí.
Dezmowstwo, a, n. *idem.*
* Dgel, u, m. v. Ďél.
* Dgelo, a, n. v. Ďelo.
* Dgenečko, a, n. v. D'éňečko.
* Dgenko, a, n. v. Ďénko.
* Dgera, i, f. v. Ďéra.
* dgerawí, á, é, *adj.* v. ďerawí.
* Dgerečka, i, f. v. Ďérečka.
* Dgerka, i, f. v. Ďérka.
* Dgeťa, aťa, n. v. Ďéťa.
* Dgeťáťečko, a, n. v. Ďéťáťečko.
* Dgeťátko, a, n. v. Ďéťátko.
* Dgetki, tek, f. *pl.* v. Ďétki.
* Dgewča, ata, n. v. Ďewča.
* Dgewčáťečko, a, n. v. Ďewčáťečko.
* Dgewčátko, a, n. v. Ďewčátko.
* Dgewčica, i, f. v. Ďewčica.
* dgewčin, a, e, *adj. poss.* v. ďewčin.
* Dgewčisko, a, n. v. D'éwčisko.
* Dgewečka, i, f. v. Ďewečka.
* Dgewka, i, f. v. Ďewka.
* Dgeza, i, f. v. Ďéza.
* Dgezka, i, f. v. Ďézka.
Diamant, u, m. adamas, ntis, m. der Diamant: gyémánt. *Syn.* Ďemant.
diamantowí, á, é, *adj.* adamantinus, a, um: diamanten, aus Diamant: gyémántos, gyémántbólvaló. *Syn.* ďemantowí.
Diana, i, f. lesná neb polowná Bohiňa: Diana, ae, f. *Martial.* Diana, eine Göttinn und Liebhaberinn der Jagd und der Wälder; Tochter des Jupiter von der Latona, und Schwester des Apollo: erdei vagy vadászati isten-asszszony. *Syn.* Lesňica, Polowňica.
† Ďiblík, a, m, *plur.* Ďiblíci. v. Ďablík, *Nro.* 2).
Dich, u, m. v. Dichnutí.
Dichač, a, spirator, spirans, animam vel spiritum ducens, Athmer, Athemholer: lehellö, lélekzetet vévö. 2) halator: is, m. Haucher: lehellö.
dichaní, á, é, *part. const.* halatus, a, um: gehaucht: lehelt.
Dicháňí, á, n. spiratio, spiritus ductio, respiratio, nis, f. spiritus, habitus, ûs m. das Athmen, Athemholen, die Athemholung: lélekzet, lehellés, *Syn.* Dich, Dicháňí, Duch, Ducháňí. 2) spiratio, halatio, nis, die Hauchung, das Hauchen: fúvás.
Dícháňí, á, n. anhelitus, ûs, m. das Keichen, die Keichung: lélekzet, lehellés.
dichať, al, ám, V. I. *imp.* dichag: spirare, animam (spiritum) ducere, spiritum haurire: athmen, Athem holen: lehelni: lélekzetet venni. *Usus.* Nedichag: animam comprime, *Ter.* halte den Athen, schnaufe nicht: ne végy lélekzetet, tartóztasd-meg a' lélekzetet. 2) spirare, halare: hauchen: pihegni, lehelni.
díchať, al, ám, V. I. *imp.* díchag: anhelare, anhelitum ducere: keichen: lélekzeni.
Dicháwaňí, á, n. *verb. ex seq.*
dicháwať, al, ám, *freq. ex* dichať.
dichawe, *adv.* spirando, halando, spiritum ducendo: hauchend, Athem holend: lehelve.
dichawí, á, é, *adj.* spirans, halans, spiritum ducens: hauchend, Athem holend: lehelö.
Dichawica, i, f. arteria aspera,

ra, arteria trachea: die Luftröhre bei Menschen, und Thieren: gége. *boh.* Díchawice. 2) v. Dichawičnosť.

† Dichawice, f. *idem.*

dichawičňe, *adv.* anhelanter, anhele, suspiriose, asthmatice, dyspnoice: keichend, keichig: pihegséggel, pihegve, leheg-ve, fuladozva. nehezen lehelve. *Syn.* díchawe, dusňe, zádusňe, žaduchliwe.

Díchawičňeňí, á, n. anhelatio, asthmatis eruptio, anhelitus, us, m. das Keichend werden, Keichen Schnauben: fúladozóvá-létel, nehéz lélekzet fúladozásba való esés. *Syn.* Díchawičnosť, ťažké Díchání Dusňeňí Záduch.

dichawičňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* čňi: anhelare, asthmaticum fieri: keichend werden, keichen, schnauben: nehezen lehelleni, pihegni fúladozóvá (pihegővé) lenni. *Syn.* dusňeť, ťažko díchať, *boh.* supati.

díchawičňí, á, é, *adj.* anhelans, tis; asthmaticus et dyspnoicus. *Plin. H. N.* anhelus, a, um: schnaubend, schwer Athem holend, keichend, keichig, engbrüstig, mit Engbrüstigkeit (mit dem schwerem Athem) behaftet, dämpfig; pihegő, fuladozó, *Pár. Páp.* nehezen lehellő, lélekzetet nehezen vévő. *Syn.* díchaní dusní, záduchliwí, zádusní 2) koň dichawičňí. 2) koň: asthmaticus anhelus: dämpfig, szárazkehes. *Aliud est.* kachowití, et soplawí.

Díchawičnosť i, f: anhelatio, nis, f. anhelitus, us, m. asthma, tis, n. dyspnoea, ae, f. *Plin. H. N.* das Keichen, der schwere (schwerer) Athem, Dampf, die Engbrüstigkeit Dämpfigkeit: fúladozás, nehezen lehellés. *Syn.* Díchawosť Dusnosť, záduch, Záduchliwosť, Zádusnosť 2) konská Dichawičnosť': asthma (anhelitus) equi, der Roßdampf, Dampf: száros keh. *Syn.* suchí kach. Aliud est Sopel.

Díchawosť, i, f. *idem.*

dichnútt, chnul, (chel), chňem, V. P. *imp.* dichňi, de uno actu: v. dichať.

Dichnutí, á, n. spiritus, halitus, us, m. der Hauch: lélekzet, lehellés. *Syn.* Dich, Dichání. *boh.* Dchnutí.

Dichťeňí, á, n. po nečem: appetitus, desiderium rei: das Trachten, das Sehnen nach etwas: igen nagy kivánság, valami után való felettébb nagy vágyodás. *Syn.* Tuzeňí, Pachťeňí, Zádosť.

dichťeť, tel, tím, V. I. *imp.* dichťi, po nečem: appetere, desiderare. concupiscere, cupere, anhelare, quaerere rem, inhiare rei, nimio rei desiderio teneri: trachten, sich sehnen nach etwas: meg kivánni; valamelly dólog, vagy személy után felettébb vágyódni, szivében az után nyughatatlankodni. *Syn.* pachťiť, žádať, požádáť, wzíwať. *boh.* dichťiti. *Usus.* Po Cti, a Chwále dichťeť: niti ad gloriam: nach Ehre trachten: a' ditsőségre igyekezni, vágyódni. Čo dichťiš po Bohatstwe, keeré bez toho skrze Smrt opustiť musíš? quid divitiis inhias, morte alioquin amittendis? was trachtest du dem Reichtum nach, daß du ohnedem beim Tode verlassen mußt? mint kivánod a' gazdagságot, mellyet úgyis meg halván, el-kell hagynod?

† dichťiti, il, ím, po nečem. *idem.*

dichťiwe, *adverbium* cum desi-

siderio, inhianter: sehnlich, mit Sehnsucht: kivánva, vágyódva. 2) cupide *Cic.* avide *Cic.* begierig, zu begierig, sehr begierig, schmachtend, sehnlich, geizig: mohon. nagy kivánsággal, kévánságoson (kiv) *Par Pap.* *Syn.* žádostiwe, *boh.* dichtiwé. *Comp.* dichtiwegšeg, *Sup.* nagdichtiwegšeg: avidius: cupidius. *Liv.* avidissime *Cic.* cupidissime *Caes.* *Aliud est* lakomé.

dichtiwí, *a*, *é*, (*abs.* dichtiwo), *adj.* plenus desiderii: sehnsüchtig, 'voller Sehnsucht: kévánsággal tellyes, óhajtó, vágyódó, vágyó. 2) avidus rei *Cic.* in rem *Liv.* ad rem *Ter.* cupidus *Cic.* a, um; cupitor Tac. cupiens, tis: sehr (zu) begierig, schmachtend. sich sehnend, geizig nach etwas. kévánó, kévánságos *Par. Pap.* igen kévánó, valamire vagyó (vágyódó) valamin kapó valami után ásitozó. *Syn.* žádosťiwí. *Aliud est* lakomí. *Comp.* dichtiwegší, *Sup.* nagdichtiwegší: avidior, cupidior. aivdissimus, cupidissimus 2) aviditas, cupiditas, tis, f. cupedo (cuppedo), f. *Lucr.* cupido, inis. f. *et interdum* m. *Liv.* groſse Begierde nach etwas, Sucht, Sehnsucht, das Schmachten, Sehnen nach etwas; Begierlichkeit: nagy kévánság (kiv), valamire-való vágyás vágyódás, reá-ásitozás. óhaj. valamin-való kapás. žádosť. *Aliud est* Lakomosť, Lakomstwí. *Usus.* D'ichtwosť po Chwále: avaritia, gloriae *Cic.* die Ehrsucht, hír neven-való kapás. Dichtiwosť welmi silná: cupiditas acerrima: et fortissima: ein heftiges (inbrünstiges) Verlangen, groſse Begierde: igen erös, és hathatos kévánság. v. Chťiwosť.

† dicki, *adv.* v. wždi uždicki.

Dieta, i, f. diaeta (regnicolaris): Landtag: ország gyülés. diéta. *Syn.* Zhromážďení kragiňi. 2) v. Mernosť w Gedle.

† Ďika, i, f. *usitatius, in Nom. plur.* Ďiki, *gen.* Ďiků, m. et Ďiki, *gen.* Ďik: f. v. Ďek.

Dika, i, f. pugio, nis, m: der Dolch, Stilet: handsár, dákos, hegyes tör.

† D'ikčiňeňí, et Ďikůčiňeňí, n. v. Ďekčiňeňí.

Diktan, u, m. iſtá Zelina: v. Drewda.

Dik, u, m. tignum, i, n, *Caes. Horat.* tignus, i, m. *Liv. instrato pontis fluviatilis vel stabularis*: ein Balken oder Stück Bauholz: hidlás-fa. *Syn.* Mostňica.

† Dík, e, f. v. Dáłka.

† díl, *Comp. ex* dlúhho: v. dák.

† Ďíl, u, m. v. Ďél.

† dílčí, *adj. omn. gen.* v. delčí:

† Dílka, i, f. v. Dáłka.

† D'ílna, i, f. v. Robotňa, Robotňica.

† dílní, á, é, *adj.* v. delní.

† Ďílňice, f. v. Ďílna.

† Ďílnosť, i, f. v. Ďelnosť.

† Ďílo, a, n. v. Robota, Práca. 2) v. Ďélo.

dikowaní, á, é. *adj.* tignis stratus. a, um: mit Balken ausgesetzt: ki hidláztatott, paloltatott.

Dikowáňí, á, n. stratura tignea: das Aussetzen (Pflastern) mit Balken: hidlás, palolás.

dikowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dilug: tignis sternere, pontem, viam, stabulum etc: mit Balken aussetzen, pflastern, die Brücke, den Weg, oder Stall: hidlást tsinálni, ki palolni.

Dikowňík, a, m. strator tignarius, sich mit den Balken beschäftigend: hidláss tsináló, paloló.

Di

Dim, u, m. fumus, i, m. der Rauch: füst. *Syn.* Kúr. *boh.* Dím. *Prov* Wetſi Dim, nežli Pečenka: maior fama opere: der Ruhm iſt gröſſer, als die That: nagyobb a' füstye, mint sem a' hamva, kis (kitsiny) káposzta, nagy a' torzsa. Wſecko do Dimu ide: omnia dispereunt (disperguntur, dissipantur, in fumum abeunt): alles geht durch den Rauchfang hinaus: mint füstbe megy.
† Dím, u, m. *idem.*
dimací, á, é, *adj.* fumans, tis: rauchend: füstölö, füstölgö.
† Dímáňí, n. v. Dutí, Fukáňí.
† dímati, al ám; v. duť, fukať.
Dimeg, e, f. inguina, um. n. *pl.* panus, i, m. *Cels.* bubo inquinarius: geſchwulſt der Scham: agyékban lévö mirigy.
Dimega, i, f. *idem.*
dimenní, á, é, *adj.* v. dimní.
Dimiſko, a, n, *exagger. et contemtive ex* Dím: magnus (absurdus) fumus: groſer (abſcheulicher) Rauch: tsunya nagy füst.
dimiť, il, ím, V. I. *imp.* dim: v. kadiť *Nro.* 2 *et* kúriť. *II. recipr.* dimit ſa: v. kadiť ſa, kúriť ſa.
dimnatí, a, é, *adj.* v. *seq.*
dimní, á, é, *adj.* fumo imbutus, fumeus, fumidus, a, um: voll Rauch, rauchend, beräuchert: räucherig, nach Rauche riechend, füsttel áltol jártt füstös. *Syn.* dimenní, dimnatí, dimowí, dimowití.
Dimňíček, čku, m. *dem. ex seq.*
Dimňík, u, m. scandularia fenestra, fumariolum. n. *Tert*: das Dachfenſter, Bodenfenſter: ablak a' ház sendelyezetin. 2) v. komin.
dimowí, á, é, *adj.* v. dimní.
dimowití, á, é, *adj.* v. idem.
dimowní, á, é, *adj.* fumifer, fumificus, a, um: Rauch machend, rauchend: füstölyö.
† Dín, u, m: v. *seq.*
Ďiňa, i, f. (*plur.* Diňe): pepo, nis, m. cucurbita pepo *Linn.* Pfebe: dinye. *boh.* Turek (rku) Tekwica. *Usus.* Grecká, zelená, turecká Ďiňa. citrillus, i. m. cucurbita citrullus Linn. Waſſermelaun, türkiſch Melaun, Citrul, gurien: görög dinye. Žlta, (uherſka) Ďiňa (*boh.* Melaun): melopepo cucumis melo Linn. der Melaun: sarga dinye.
Dinch, u, m. v. Malta.
Dinchiť, e, m. v. kozowať. 2) v. Biliť.
† dinchowaní, á, e, *Part. constr.* v. kožowaní. 2) v. bilení, lícení.
† Dinchowáňí, n. v. Rožowáňí. 2) v. Bileňí, Líčeňí.
† dinchowati, owal, ugu (i), v. I. kožowať. 2) v. biliť, líčiť.
Ďinečka, i, f. *dem. ex* Ďinka.
Ďiňina, i, f. herba peponis: Pfebenkraut: dinye fü *boh.* Turčina.
Ďiňiſko, a, n. *exagger. et contemtive.* magnus pepo: ein groſer Melaun, nagy dinye.
Ďinka, i, f. *dem. ex* Ďiňa: pepunculus, parvus pepo ein kleiner Melaun. dinyétske.
† Dinkowáňí, n. v. Peſtowáňí.
† dinkowati, owal, ugu (i), V. I. *imp.* dinkug: v. peſtowať.
diňowí, á, é, *adj.* peponeus, meloneus, a, um: von Pfebe, von Melaunen: dinyei, dinyéböl való.
dinowití, á, é, *adj.* peponibus intermixtus, a, um; mit Melaunen vermiſcht: dinyével vegyitett.
† Díra, i, f. v. Ďera.

† Di-

† dírawí, á, é, *adj.* v. derawí.
† Ďírčička, i, f. v. Ďérčička.
† Ďírka, i, f. v. Ďérka.
† Ďírkowáňí, n. v. Ďerkowáňí.
† dírkowati, owal (ugu (i)); v. derkowat.
† dírkowatí, á, é, *adj.* v. derkowatí.
† dit, *conj.* v. wšak.
† díti, dím, *praesens usitatum Bohemis quod slavi per* recť (reku), prawiť (prawím) *reddunt.*
† díti se, dál se, degi se; v. deť sa.
† Ďíťa, aťa, n. v. Ďéťa.
† Ďiťátečko, a, n. v. Ďeťátečko.
† Ďíťátko, a, n. v. Ďeťátko.
† diťe, *conj.* v. wšak ge.
† Ďíťe, *gen.* Ďítete, n. *nom. plur.* Ďeti, *gen.* Ďetí: v. Ďéťa.
† Ditel, a, m. v. Datel.
† Ďítki, *gen.* Ďítek, f. *pl.* v. Ďetki.

Ďiw, u, m. mirum, miraculum, prodigium, portentum, i, n. res mira: das Wunder, jedes Wunderbare: tsuda, tsuda tétel (dolog). *Syn.* Zázrak. *Usus.* Ďiw ge: mirum est: es ist ein Wunder: tsuda. Neňí žáden Ďiw: non mirum est: es ist kein Wunder: nem tsuda, semmi tsuda. Welkí Ďiw: miraculum magnum: ein großes Wunder: nagy tsuda. Čo Ďiw! quid mirum! was Wunder! mi tsuda! Ďiw bi ši Člowek mislet mohel, čobi to bolo: miraculo esse videatur: man sollte Wunder denken, was es wäre: tsudát képzelhetne magának az ember, mi lehetne az. — Ďiw od Ďeťata: miraculum infantis: ein Wunder von einem Kinde: egy gyermektől tsuda. Pre Ďiw: miraculi causa: Wunders halber (wegen): tsudának okáért. Ďiw z nečeho robiť, čiňiť: vertere rem in miraculum: ein Wunder woraus machen: tsudát valamiból tenni, tsinálni. Prosil, ma, Ďiw mi Ruki nelúbal (neboskáwal): rogabat me adeo, ut mirer eum non osculatum fuisse manus meas: er bat mich so sehr, daß es mich wundert, daß er mir die Hände nicht küßte: annyira kérit engem, tsuda, hogy meg nem tsokólta kezemet. Padel (padnul), Ďiw neplakal: cecidit, mirum eum non flevisse: er fiel, ein Wunder! daß er nicht weinte: el-esett, tsuda, hogy nem sírtt. Ďiwičiňiť, robiť, stwárať: miracula edere: Wunder thun: tsudákat tenni. Ďiwi uslišíš, počuješ, učuješ: audies mira: du wirst dein Wunder hören: tsuda dolgot fogsz hallani.

Ďíwáč, a, m. spectator, is, m. Zuschauer: néző. *Syn.* Ďíwák.

díwací, á, é, *adj.* R. P. diwacá Hra: ludus, i, m. Schauspiel: komédiá játék.

Ďiwadlo, a, n. spectaculum, theatrum, i, n. scena, ae, f. der Schauplatz, die Schaubühne: néző hely, játék néző hely, levél szín. *Syn* Domkomediantskí. *Usus.* Od Ďiwadla iďe, prichádzá: a theatro venit: er kommt von der Schaubühne: a' játék néző helyről jön. Pri tem Ďiwadle mi sme boli; boli sme tomu Ďiwadlu prítomní: huic (in hoc) spectaculo interfuimus: bei diesem Schauspiele sind wir gegenwärtig (zugegen) gewesen: jelen vóltunk ebben' a' játék nézésben.

D'iwák, u, m. portentum, empu-

pu-

pusa: Ungeheuer: tündér. *vulg.* Čudák.

Ďiwák, u, m. *usit. in plural.* Ďiwáki, *gen.* Ďiwákow: spectaculum, i, n. Spectakel, Anblick: nézés. *Usus.* Takí tam Lomot, bol, že sa Ľuďi na Ďiwáki zbehli, zešli: ita ibi omnia tumultu (turba) erant plena, ut ad spectaculum rei magnus undique hominum factus sit concursus: so großer Lärm ware dort: daß man von allen Seiten her zum Spektakel anlief (zulief, zusammenlief); olly nagy larma voltt ott, hogy az emberek minden felöl öszve futottak a' nézésre.

Ďíwák, a, m. v. Ďúwáč.

Ďíwáňí, á, n. spectatio, inspectatio, nis, f. das Sehen, Zusehen, Zuschauen: nézés.

Ďíwať sa, al, ám, V. I. *imp.* Ďíwag sa: spectare inspectare, adspicere, cernere: sehen, zusehen, zuschauen: nézni. *Usus.* Ostre (Okem nemrkagícím) na Slunce sem sa Ďíwal: acerrime (oculis quam maxime intentis) solem contemplabar: auf das schärfeste sah ich der Sonne zu: éles tekéntettel (bé-nem húnytt szemmel) a' napot néztem.

Ďíwáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

Ďíwáwať sa, al, ám, *freq. ex* Ďíwať sa.

† Ďíwča, aťa, n. v. Ďíwča.

† Ďíwčátečko, a, n. *dem. ex seq.* v. Ďewčátečko.

† Ďíwčátko, a, n. v. Ďewčátko.

† Ďiwčáčisko, a, n. *exagger. et contemt.* v. Ďíwčatisko.

† Ďíwčička, i, f. v. Ďéwčička.

† Ďíwčičná, á, é, *adj.* v. Ďéwčičná.

† Ďiwčin, a, e, *adj. poss.* v. Ďéwčin.

† Ďíwčisko, a, n. *exagger. et contemt.* v. Ďéwčisko.

Ďiwe, *adv.* v. Ďiwoko.

Ďiweňí, á, n. miratio, admiratio, demiratio, nis, f. stupor, is, m. adtonitus, ûs, m. das Wundern, die Wunderung, Verwunderung: tsudalás, tsudálkozás. *Syn.* Poďiweňí. *vulg.* Čudowáňí, Čhikáňí. 2) ferocia, ae, f. das Wildwerden: kegyetlenség, keménység.

Ďiwí, á, é, *adj.* v. Ďiwoki 1. et 2. *Nro.* 2) crudus. corruptus, a, um: wild: fene, meg romlott. *Usus.* Ďiwé Maso. v. *seq.*

Ďiwina, i, f. cruda (corrupta, mala) caro, gangraena: wildes Fleisch, z. B. in der Wunde: fene (vad) hús. *Syn.* Ďiwé Maso. 2) ferocia, ae, f. ferocitas, tis, f. die Wildheit: vad természet, kegyetlenség.

Ďiwiš, a, m. dionysius, i, m. Dionysius: Diénes.

Ďiwiť, sa, il, ím, V. I. *imp.* Ďiw sa, R. P. nečemu: mirari, admirari, demirari, v. g. rem; stupere, in admirationem trahi, rapi: sich wundern, z. B. über etwas, sich verwundern: tsudálni, tsudálkozni. *vulg.* čudowať sa, chikať. *Usus.* Ďiwím sa: mirum mihi est, miror: ich wundere mich, es nimmt mich Wunder: tsudálom, tsudálkozom. Welmi sa Ďiwím: demiror: ich verwundere mich sehr: igen tsudálkozom. To (tomu) sa Ďiwím: id miror: das wundert mich: azt tsudálom. Nadtím sa Ďiwím; ta Wec mi ge Ďiwná: miror rem, mihi est (videtur) mira (mirabilis): ich wundere mich darüber, die Sache wundert mich: azt tsudálom, azon dolog tsúdálatosnak látszatik én nékem. Ďiwit

wiť sa musím: mihi est mirandum; est quod mirer: ich muß mich wundern: tsudálkoznom kell. Diwím sa, gako ři tak hlúpá Wec na Mišel príst mohla (prišla, pripadla)! miror, quomodo tam ineptum quidquam potuerit tibi venire in mentem, *Terent.* es nimmt mich Wunder, wie dir ein so läppischer (närrischer, einfältiger) Gedanke in den Sinn kamm (gekommen ist): tsudálom, hogy jöhetett ostoba dolog eszedbe? hogy lehetett olly esztelen gondolatod. Nad tím sem sa diwil: intuebar rem mirans (admirans, mirabundus): ich sah mein (blaues) Wunder daran; ich sah es voller Verwunderung an: tsudálkoztam rajta. Diwil sem sa, čobi to bolo (biť malo): mirabar, quid esset: ich dachte Wunder (bildete mir Wunder ein), was es wäre: tsudáltam, mi lehetne (volna) az, — Diwilbich sa, gestřibi Doma nebol: mirum, ni domi est: es soll mich Wunder nehmen, wenn er nicht zu Hause ist (seyn sollte): tsudálnám, ha otthon nem volna. On sa tomu diwil: id miratus est? er wunderte sich darüber: azt tsudálta; azon tsudálkozott? Gednému nad inich sa diwil: unum praeter caeteros mirabatur: er wunderte sich über einen aus ihnen: eggyen tsudálkozott köszülök.

Diwíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

diwíwať sa, al, ám, *freq. ex* diwiť sa.

Diwizna, i, f. medwedá Zelina, wolowocas: verbascum, i, n. *Plin. H. N.* Verbascum thapsus Linn. Bärenkraut, Wollkraut, Königskerze: ökör fark koró. *b*) Molowá Diwizna, blattaria, ae, f. *Plin. H. N.* Mottenkraut, Schabenkraut: moly-fü.

† Ďíwka, i, f. v. Ďewka.

diwňe, *adv.* mirabiliter, mire, admirabiliter, mirandum in modum: wunderlich, wunderbar, wundersam, auf wunderbare Art, wunderbarlich: tsudalatosan, tsudálatos-képen. *Vulg.* čudňe, čudno. 2) monstruose, monstrose: wunderlich, wunderbar, seltsam: tsudásan, képtelenül. 3) morose: wunderlich, mürrisch: kedvetlenül, tsudálatosan.

diwní, á, é, *adj.* mirabilis, admirabilis, e; mirus. admirandus, a, um: wunderlich, wunderbar, wundersam, wundernswerth, würdig: tsudálatos, *vulg.* čudní. *Usus.* Diwní Člowek: vir admirabilis (admirandus): Wundermann, verwundernswürdiger Mann: tsudálatos ember. 2) monstrosus, monstruosus, a, um: wunderlich, seltsam: tsudás, képtelen, tsuda formáju. 3) morosus, a, um. difficilis, e: wunderlich, mürrisch: kedvetlen, komor.

Diwnosť, i, f. mirabilitas, admirabilitas, tis, f. Wunderlichkeit, Wunderbarkeit, Wunderbarlichkeit: tsudálatoság. 2) conditio (natura) monstruosa: wunderliches (seltsames) Wesen, Beschaffenheit: tsuda, képtelen állapot. 3) morositas, tis, f. Wunderlichkeit, mürrisches Wesen: kedvetlenség, komorság.

† diwoce, *adv.* v. diwoko.

Diwočeňí, á, n. ferocia, ae, f. das Wildwerden: vadúlás.

diwočí, á, é, *adj.* ferinus, a, um: von wilden Thieren: vadállati. *Usus.* Diwočé Maso: *seq. Nro.* 2.

Diwočina, i, f. fera, ae, f. fe-

ferum animal: Wildpret, ein wildes Thier: fene, vad állat. *Syn.* D'iwoká Zwer. 2) Caro ferina: Wildpret, Fleisch von wilden Thieren: vad hús. *Syn.* diwočé Maso. *Usus* Černá Diwočina: aprina caro, aprugna (apruna): schwarzes Wildbret: vad diszno hús. *Prov.* Zwerinu si gedel, ozíwá sa ti: de ferina comedisti, i. e. oscitas; supinus, oscitabundus et negligens es: ettél a' vodbúl.

Diwočinka, i, f. *dem. ex praec.*

Diwočit sa, il, ím, V. I. *imp.* diwoč sa: ferocire: muthig seyn, wild werden: meg vadúlni, vadaskodni.

Diwoki, *adv.* v. diwoko.

diwoký, á, é, *adj.* ferus, a, um: wild, nicht zahm, ungezahmt: vad, fene. *Syn.* diwí. *boh.* lítí. 2) ferus, a, um; sylvestris, e; in sylvis degens: wild, in der Wildniß lebend, z. B. Thier, Mensch: fene, vad, erdei, erdöben (barlangban) lakozó. *Syn.* diwí. *Usus.* Diwoký Braw (Kanec): aper: das wilde Schwein: vad diszno, vad kan. Diwoký Člowek: v. Chlupáč. Diwoký Holub menší: v. Dúpnáček. Diwoký Holub wetší: v. Hriwnák. Diwoký Kozel; hircus sylvestris: Holzbock, wilder Bock: vad ketske-bak. Diwoká Hus: anser ferus: die Schneegans: vad lúd. Diwoká Swiňa: ferus sus: die wilde Schwein: vad diznó. Diwoký Zwer: fera: wildes Thier: vad állat. 3) incultus, bardus, a, um: wild, unbearbeitet, z. B. Mensch: faragatlan, goromba, idontalan. *Syn.* neckrúchaní, nestrojení, ukrutní, zwerinský. 4) ferox, cis; petulans, tis: frech, zu muthig, lebhaft: vad, szilaj, szeles. 5) saevus, a, um, crudelis, e: grausam: kegyetlen. *Syn.* ukrutní.

Diwoko, *adv.* fere, ferociter: wild, mit Muth, muthig, zu muthig, frech: vadúl. *Syn.* diwe. *boh.* diwoce, líte.

Diwokost, i, f. feritas, tis, f. Wildheit: vadság. *Syn* Diwost, *boh.* Lítost.

Diwonaduke, *adv.* v. diwoukrutně.

Diwonadutí, á, é, *adj.* v. diwoukrutní.

Diwonadutost, i, f. v. Diwoukrutnost.

Díworec, rca, m. daucus, i, f. daucum (daucon) i, n. *Plin. H. N.* Athamanta oreoselinum cretensis Linn. die wilde Pastinake, Bärwurz: kotsordfú, vad murok. *Syn.* Olešník, planí Pastrnák, horní Petržal. *Aliud est* Mrkew.

Diwost, i, f. v. Diwokost.

Diwostwor, u, m. animal mirabile: ein wunderbarliches Thier: tsudálatos állat.

Diwostworec, rca, m. thaumaturgus, i, m. effector (auctor) miraculorum: Wunderthäter: tsuda tévö. *Syn.* Zázračník. *boh* Diwotworce.

Diwostworka, i, f. thaumaturga, effectrix miraculorum: Wunderthäterinn: tsuda tévö aszszony. *Syn.* Zázračnička.

diwostworně, *adv.* thaumaturge: wunderthätig: tsudatévössen. *Syn.* diwotworne, zázračne.

diwostworní, á, é, *adj.* thaumaturgus, a, um, efficiens miracula: wunderthätig: tsuda tévö. *Syn.* diwotworné, zázrační.

Diwostwornost, i, f. thaumaturgia, ae, f. Wunderthätigkeit: tsuda tévö hatalom. *Syn.* Diwotwornost, Zázračnost'.

Di-

Diwotwor, a, m. v. Diwostwor.
† Diwotworce, m. v. *seq.*
Diwotworec, rca, m. v. Diwostworec.
Diwotworňe, *adv.* v. Diwostworňe.
Diwotworní, á, é, *adj.* v. Diwostworní.
Diwotwornosť, i, f. v. Diwostwornosť.
Diwukrutňe, *adv.* fere, ferociter: frech, grausam: vadúl, vad módra, kegyetlenül. *Syn.* Diwonaduke, ukrutňe.
Diwukrutní, á, é, *adj.* ferox, cis, *omn.* frech, grausam: vad természetü, kegyetlen, engedetlen. *Syn.* Diwonadutí, ukrutní.
Diwukrutnosť, i, f. ferocia, ae, f. feritas, ferocitas, tis, f. Frechheit, Grausamkeit: vadság, kegyetlenség. *Syn.* Diwonadutosť, Ukrutnosť.
† Díž, e, f. v. Déža.
† Díže, f. *idem.*
† Dížečka, i, f. *dem. ex seq.*
† Dížka, i, f. v. Hrotek, Sechtár.
dla, *praep.* v. podla, wedla. *Usus.* Dla Lúbosti: pro lubitu: nach Gefallen, (Belieben): kedve (tetszése) szerént.
Dlaba, i, f. branca (ungula) ursina, Bärenklau, Bärentatze, Tatze des Bären: medve-talp. *Syn.* medwedí pahnosť, *vulg.* Laba.
Dlabač, a, m. cavator, excavator, is, m. Höler, Holmacher: ki vájó, ásó.
dlabačow, a, e, *adj. poss.* excavatoris, dem Höler gehörig, ki-vájóé, üresitőé, ásóé.
Dlabadlo, a, n. v. Dlato.
dlabaní, a, é, *part. constr.* cavatus, excavatus, a, um: gehölt: ki-vájott. *Syn.* dlubaní.
Dlabáňí, á, n. cavatio, excavatio, nis, f. Hölung: vájás, ki-vájás. *Syn.* Dlubaňí. *boh.* Hlodáňí.
dlabať, bal, bem, V. I. *imp.* dlab: cavare, excavare, reddere (facere) cavum, fodere: hölen, hol machen, aushölen, löchern, stochern: vájni, vésni. *Syn.* dlubať. *boh.* hlodati.
Dlabáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dlabáwať, al, ám, *freq. ex* dlabať.
Dlabka, i, f. *dem. ex* Dlaba, *vulg.* Labka.
Dlaň, e, f. palma, vola, ae, f. pars manus: die flache Hand: tenyér, tenér *Par. Páp.* 2) palmus, i, m. Zwerchland, oder vier Zoll breit: araszt, négy újnyi, egy arasztni. *Syn.* stirich Prstow Šírka.
† Dlaňa, i, f. *idem.*
Dlanečka, i, f. *dem. ex* Dlanka.
dlaňení, á, é, *part. constr.* palmo dimensus, a, um: gemeßen mit Zwerchhand: arasztal mértt.
Dlaňeňí, á, n. palmo dimensio, nis, f. das Messen mit Zwerchhand: arasztal való mérés.
Dlaňička, i, f. *idem.*
Dlaňisko, a, n. *exagger. et contemt. ex* Dlaň: magna palma: große flache Hand: nagy tenyér.
dlaňiť, il, ím, V. I. *imp.* dlaň: palmo dimetiri: mit Zwerchhand meßen: arasztal megmérni. *Syn.* Dlaňú merať.
Dlanka, i, f. *dem. ex* Dlaň: palmula, ae, f. eine kleine flache Hand: tenyeretske, tenyerke. 2) palmulus, i, m. Zwerchhändchen: arasztotska. *Syn.* Dlaňička.
dlaňowí, á, é, *adj.* palmaris, e; palmarius, a, um: die fla-

che Hand betreffend, eine Queerhand oder Spanne groß: tenérni.

Dlask, a, m. isti Pták: Loxia coccotraustes, *Klein et Linn.* Dickschnabel, Dickschnäbler, Kirschfink: kosarjú (Fábián Jos. Természet Hist. Veszpr. 1799. tseresnye mag-vágo) *Mitterpacher.* 2) v. Cwrčala.

Dlatečko, a, n. *dem. ex* Dlatko.

Dlatek, tku, m. želežní, čo na ňem Koši kugú (ostrá).

Dlačičko, a, n. *dem. ex seq.*

Dlatko, a, n. *dem. ex* Dlato: parvum caelum, caelulum, i, n. das Holeisenchen: vésö. *Syn.* Dlatičko.

Dlato, a, n. ferrum cavatorium, caelum, i, n. das Holeisen: vésö.

† Dláto, a, n. *idem.*

dláwení, á, é, *part. constr.* v. ğňáweňí.

Dlaweňí, á, n. v. Ğňáweňí.

dláwiť, il, ím, V. I. *imp.* dlaw. v. ğnáwiť.

Dlažár, a, m. strator (expositor. munitor) viae, der Pflasterer: út ki-rakó. *Syn.* Dlažec, Dlažič.

dlažárow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

Dlažba, i, f. na Ceste: stratum viae, Pflaster, der Straße, rakott út.

† dlažděná, á, é, *part. constr.* v. dlažení.

† Dlažděňí, n. v. Dlažeňí.

† dlážditi, il, ím; v. dlažiť.

Dlažec, žca, m. v. Dlažár.

dlažeňe *adv.* tessellatim *Avic.* würfelig, gepflastert, ausgelegt: ki-rakva.

dlažení, á, é, *part. constr.* tessellatus, a, um: würfelig gemacht, mit viereckigem Stückchen oder Steinchen besetzt: négy szegü táblákkal vagy kövekkel pádimentozott, ki-rakott. *Syn.* wikladaní, wiložení widlažení. Dlažená Podlaha, tessellatum pavimentum *Suet.* 2) lapidibus stratus (expositus): gepflastert: kövel ki-rakott.

Dlažeňí, á, n. tessellatio, nis, f. Besetzung (Auslegung) mit viereckigen Stückchen oder Steinchen: négy szegü táblákkal vagy kövekkel-való pádimentozás, ki-rakás. *Syn.* Wikladáňí, Wiložeňí, Widlažeňí. 2) stratura, lapidibus expositio: das Pflastern, die Pflasterung: kövel-való ki-rakás.

Dlažič, a, m. v. Dlažár.

Dlažica, i, f. v. Skridlica.

† Dlažice, f. *idem.*

dlažicí, á, é, *adj.* stratorius, a, um; strato serviens: zum Pflastern dienlich: ki-rakáshoz tartozandó, vagy hasznos. *Syn.* dlažní. *Usus.* Dlažicí Kameň, v. Dlažka.

† dlažicí, *adj. omn. gen. idem.*

Dlažička, i, f. *dem.* ex Dlažka: tessella, ae, f. *Senec.* ein viereckiges Stückchen oder Steinchen Würfelchen, z. B. zum Fußboden: négy szegü táblátska, vagy kövecske.

Dlážička, i, f. *dem.* ex Dlážka: parvum solum, ein kleiner Boden: padláska pádimentotska. *boh.* Půdka.

dlažiť, il, ím, V. I. *imp.* dlaž: tessellare *Suet.* würfelig machen mit viereckigen, Stückchen oder Steinchen besetzen (auslegen): négy szegü táblákkal vagy kövekkel kirakni. 2) sternere, exponere lapidibus viam: pflastern z. B. eine Straße: kövekkel ki-rakni. p. o. útat.

Dlažka, i, f. tessera, ae, f. *Piln. H. N.* quadratus pro strato asserculus, vel lapis, emblema, atis, n. Viereck, viereckiges Stück, z. B. Holz, Steine etc. die Fußböden damit auszu-

zulegen; Pflastertafel, Pflasterstein, Kieselstein, Ziegelstein: ki rakni való négy szegü tábla, kö etc. *Syn.* dlažná Deſſčička, dlažní kameň 2) v. Dlažica.

Dlážka, i, f. solum (terrae), i, n. der Boden, der Erdboden: föld, fenék, padlás, pádimentom. *boh.* Půda. *Usus.* Rowná Dlážka, solum planum, ein ebener Boden: egyenes pádimentom.

dlažní, á, é, *adj.* v. dlážicí.

dle, *praepos.* v. dla, podla, wedla.

Dleňí, á, n. mora, ae, f. dilatio, protelatio, nis, f. Aufschub, Verzug: halasztás, halogatás. *Syn.* Odklad, Predléwáňí, Pretah.

dleť, dlel, dlí, V. I. *imp.* dli: protelare, differre, morari: aufschieben, verzögen: halasztani, halogatni. *Syn.* odkladať, predléwať, pretahowať.

* Dlh, u, m. v. Dluh.

* dlhí, á, ó, *adj.* dlúhí.

* dlho, *adv.* v. dlúho.

* dlhokí, é, é, *adj.* v. dlúhokí.

* Dlhokosť, i, f. v. Dlúhokosť.

* Dlhosť, i, f. v. Dlúhosť.

dliť, il, ím, V. I. *imp.* dli: v. dleť.

Dlubač, a, m. v. Dlabač.

dlubaní, á, é, *part. constr.* v. dlabaní.

Dlubáňí, á, n. v. Dlabáňí.

dlubať, bal, bem, V. I. *imp.* dlub: v. dlabať.

Dlubáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dlubawať, al, ám, *freq. ex* dlubať.

Dluh, u, m. aes alienum, debitum passivum (liquidum), nomen, inis, n. reliquum, i, n. reliqua, orum, n. *pl.* der Rest, die Schuld, was man schuldig ist, z. B. Geldschuld: adósság. *boh.* Restant, *vulg.* Restancia Restowáňí. *Usus.* Pitáňí Dluhu, exactio nominum, das Fordern der Schuld, adósság kérés. Dluh robiť: nomen (aes alienum) contrahere; nomen locare *Phaedr.* Geld borgen von Jemanden, Schulden machen: adósságot tenni. Dluhi robí, nomina facit *Cic.* er macht Schulden: adósságba veri magát; pénzt' kültsönöz. Mnohé Dluhi (mnoho Dluhow) mať; w Dluhoch zahrúžením biť: esse (haerere) in aere alieno; in nominibus (obaeratum) esse: in Schulden stecken: sok adósságban lenni. Dluhi spláčať, wipláčať (splatiť, wiplatiť, zaplatiť): debita (aes alienum) solvere, dissolvere; nomina (nomen) solvere dissolvere, expedire, exsolvere *Cic.* Schulden entrichten, abtragen, bezahlen: adósságait meg (-ki) fizetni. Z Dluhu ňečo odplatiť, wiplatiť: aes alienum minuere, etwas von der Schuld abzahlen, valami részét adósságának megfizetni. Dluhem Dluhu Plateňí, versura, ae, f. *Cic.* Bezahlung, durch Borgen, adósságból adósságnak meg-fizetése. Dluh Dluhem platiť: versura solvere (dissolvere) *Cic.* versuram facere: Schuld mit Schuld bezahlen; durch Borgen bezahlen: adósságot új adósságból fizetni meg. Cudzé Dluhi na seba brať; s cudzími Dluhi sa obťažiť: suscipere aes alienum: sich mit fremden Schulden beladen: más adósságát magára fel-venni, válalni: Z Dluchow wisť, exire aere alieno: aus der Schuld kommen: adósságból ki-jönni ki-fejtözni, ki-verni magát. Dluhi wiberať, nomina exigere (ciere) *Cic.* die Schulden ein-

eincassiren, meg-kérni (beszedni) az adósságot. Peňáze na (po) Dluhoch mať, pecuniam sibi esse in nominibus *Cic.* in ausstehenden Schulden Geld haben, kint vagyon pénzem. Drobné Dluhi do Kňihi nezapisuge, non refert parva nomina in codicem, die geringen Schulden schreibt er nicht ins Schuldbuch ein, aprólék adósságott nem ír-fel. Starodáwné zapomenuté Dluhi, nomina impedita, die uralten in Vergessenheit gerathenen Schulden, régi el-felejtett adósságok. *Prov.* Dluhi si plaťme, a dobrí Práteli buďme: solutio debiti amicitiam non turbat. Te mihi devinxi, credebam cum tibi nummos, me tibi devinctum vis, mihi redde meum: Entrichtung der Schulden störet nicht die Freundschaft: az adósságot fizessük, és jó barátok legyünk; az adósság fizetése söt, nem bontya a' jó barátságot. v. Prátel. 2) mutuum, i, n. Borg, das Borgen: költsönözés. *Usus.* Na Dluh dať: dare sine pecunia numerata: auf Borg geben: költsön adni, szakálra adni. Na Dluh brať (wzáť) Towar: summere sine pecunia numerata merces: auf Borg nehmen, z. B. Waaren: portékát hitelben venni.

dlúhí, á, é, *adj. comp.* dlužší, *superl.* nagdlužší (*boh.* delší, negdelší): longus, a, um: lang: hoszszú. *Usus.* Dlúhá Cesta: longum iter: langer Weg: hoszszú út. Dlúhá Tabula, dlúhí Stól: mensa perpetua: lange Tafel: hoszszú tábla (asztal). Dlúhé (spustené) Wlasi: coma promissa: lange Haaren: hoszszú haj, üstök. Pred dlúhím Časem: ante longum tempus, diu, dudum: vor langer Zeit: régen, sokkal elöbb. *Prov.* Wec prewelmi dlúhát. Ta dlúho trwá, gako wánočná Pesňička: prolixius Iliade: gar zu lange Sache, hoszszú, mint a' Szent Iván éneke. Ta Wec ge tak dlúhá, gak široká: nil differt: die Sache ist so lang als breit: i. e. gleichviel, einerley: mindegy, mind egyre megy. Dlužšá Sobota (Košela) než Neděla (Kabát): ordo inversus: a, um: verkehrte Ordnung: elfordúltt rend. 2) diutinus, diuturnus, longinquus, a, um: lang, langwierig, lange dauernd: hoszszú, sok ideig tartó (való). *Usus.* Čas mi ge dluhí: tempus fit mihi longum (longinquum): die Zeit wird mir lang: hoszszú az idöm. Dlúhí Čas sa súdá: aetatem litigant: sie stehen schon lange Zeit mit einander in Streit, und Rechtshandel: igen régen pörlekednek immár. — Nářamňe dlúhí Čas sa mu widel (biti zdal), keď te Peňáze uzrel (spatril): nihil ei longius videbatur, quam dum videret argentum: die Zeit kam ihm recht lang vor, wie er das Silber (Geld) sah: semmit nehezebben nem vár vala, mint sem hogy azt a' pénzt láthatná. — Dlúhí Hňew: diutina ira, amarulentia: langwüriger Zorn, Bitterkeit: hoszszas (sok ideig tartó) harag. Dlúhá Chwíla: otium: lange Weile, i. e. Muße: hoszszú idö, üresség. Dlúhu Chwílu mám: otium mihi est: ich habe lange Weile (Zeit genug): ürességem vagyon. Od dlúhég Chwíle sem to učinil: ad fallendum tempus id feci: von langer Weile that ichs: mulatságnak ked-

kedvéért tettem (tselekedtem) azt. — Pre dlúhu Chwílu: *a*) ad fallendum tempus: für die lange Weile; um sich die Zeit zu vertreiben: mulatságnak kedviért. *b*) frustra: umsonst, für die lange Weile: héjában. *c*) temere, de nihilo: ohne Grund, wegen nichts: vakmeröen ok nélkül, semmiért. To pre dluhu Chwílu neňí: non temere est, non de nihilo est: nicht für die lange Weile ist es; nicht ohne Grund: nem vakmeröen (ok nélkül) vagyon ez. 3) multis: viel: sok *Usus.* Pred dlúhíma Rokmi: ante multos annos: vor langen Jahren: sok esztendök elött. Od dlúhích Rokow: ex multis annis: seit langen Jahren: sok esztendöktöl fogva.

dlúho, *adv. Compar.* dlužſeg, *superl.* nagdlúžſeg (*boh.* déle, díl, negdéle, negdíl): longe, longiter: lang: hoszszan; hoszszason, messze, hoszszu. *boh.* dlúze. *Usus.* Dlúhobi bolo wikládať: longum foret explicare: enarrare, longum esset, si explicem: es wäre gar zu lang, dieses auslegen: igen hoszszú vólna, azt meg magyarázni, elö beszilleni. 2) diu, longum tempus: lange, lange Zeit: régen, hoszszú idö. *Usus.* Gá čekám na nečo, a nenesú mi to dlúho: expecto aliquid, et diu mihi non adfertur: ich warte auf etwas, und man bringt es mir lange nicht: sokáig várok valamire, és soká hoznak. Kde ste tak dlúho? ubi tam diu mansistis? wo bleibt ihr denn so lange? hol maradtatok olly sokáig. Dlúho predtím: multo (longe) ante: lange vorhero: sokkal elöbb. Dlúho potom: multo (longo tempore) post: lange hernach: sokkal késöbben, sokkal az után. Welmi dlúho: nimium diu: sehr lange: igen sokáig. *Prov.* Neſkoro ſa Člowek odučí, čemu ſa dlúho učí: dediscit animus sero, quod didicit diu; was man einmahl gelernet hat, kan man so bald nicht wieder entwerfen: késön tanül el az ember áttól, amihez egyszer hozzá tanúlt. Málo máš geſt' a piť' keď chceš dlúho žiw biť: parcito saepe cibis, et sic annosior ibis. Parcus vescendo, parcissimus esto bibendo: nam festina venit parca citata mero. willst du lang leben, den Magen mach nicht bang. 3) sero, tarde: spät: késön. *Usus.* Dňeſ nepriſ'i dlúho: hodie sero venerant: heute kamen sie spät: ma késön jöttenek. 4) per: durch, hindurch: által, át. *Syn.* preſ. *Usus.* Tri Roki dlúho: per tres annos, tres annos: drey Jahrelang: három esztendö által.

Dlubočekáňí, á, n. patientia, clementia, ae, f. lenitas, tis, f. Langmuth, Langmüthigkeit: hoszszú várakozás, békességes türés. *Syn.* Dlúhomiſelnoſť.

dlúhokí, á, é, *adj.* v. dlúhí.

dlúhoko, *adv.* v. dlúho.

Dlúhokoſť, i, f. v. Dluhoſť.

dlúhomiſelňe, *adv.* patienter, longanimiter: langmüthig: nagy türhetön.

dlúhomiſelní á, é, *adj.* longanimis, e: longanimus, a, um: langmüthig: nagytürhetö.

Dlúhomiſelnoſť, i, f. longanimitas, tis, f. Langmüthigkeit: nagy türhetösség. *Syn.* Dlúhočekáňí.

dlúhomluwňe, *adv.* copiose, late, verbose, longiloque, diffu-

fuse: weitſichtig, weitleuftig, langſchichtig: bö beszéddel.

dlúhomluwní, á, é, *adj.* copiosus, latus, verbosus, fusus, longiloquus, a. um: weitſchichtig, weitleuftig, wortreich, langſchichtig: tsátsogó, sók szavú.

Dlúhomluwnoſť, i, f. longiloquium, copia verborum, effusa oratio: Weitſchichtigkeit, Weitläuftigkeit im Reden: hoszszú beszéd, hoszú szóllás.

dlúhonohí, á, é, *adj.* longipes, dis; pedo, pis: langbeinig, langfuß: hoszszú lábú, *Syn.* nohatí, ťapatí.

Dlúhonoſ, a, m. naso, nis, m. lange Naſe habend; hoszszú orrú.

dlúhoruční, á, é, longimanus, a, um: langhand, lange Hand habend; hoszszú kezü.

Dlúhoſ, a, m. longurio, nis, m. ein langer Kerl (Menſch) langer Starr, Pugatz? magos. hoszszú ember. *Syn.* wiſokí Člowek, Dlúhan.

Dlúhoſť, i, f. longitudo, inis, f. die Länge, wenn etwas lang iſt z. B. des Tiſches, Weges, der Nächte, Stunden, Rede etc. hoszszaság, hoszsza valaminek. *Syn.* Dlúhokoſť, Dálka, *boh.* Dílka.

dlúhotrwagice, *adv.* v. dlúhotrwale.

dlúhotrwagicí, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí.

dlúhotrwagiéne, *adv.* v. dlúhotrwale.

dlúhotrwagiení, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí.

Dlúhotrwagienoſť, i, f. v. Dlúhotrwaloſť.

dlúhotrwale, *adv.* diutine, diuturne: langwierig, lange dauernd: sok ideig. *Syn.* dlúhotrwagice, dlúhotrwagiéne, dlúhotrwanliwe.

dlúhotrwalí, á, é, *adj.* diutinus, diuturnus, perpetuus, chronicus, chronius, a, um: langwierig, lange dauernd, immerwährend: sok ideig való, hoszszas, húzomos, sok ideig tartó. *Syn.* dlúhí, dlúhotrwagicí, dlúhotrwagiení, dlúhotrwanliwí. *Usus.* Dlúhotrwale (dlúhé) Nemoci: morbi chronici (chronii) *Coel. Aur.* langwierige Krankheiten, hoszszas sinlödés. *Par. Pap.*

Dlúhotrwaloſť, i, f. diuturnitas, perpetuitas, tis, f. Langwierigkeit: hoszszú idö, idönek hoszszú vólta. *Syn.* Dlúhotrwagienoſť, Dlúhotrwanliwoſť.

dlúhotrwanliwe, *adv.* v. dlúhotrwale.

dlúhotrwanliwí, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí:

Dlúhotrwanliwoſť, i, f. v. Dlúhotrwaloſť.

dlúhowekí, á, é, *adj.* longaevus, a, um: von hohem Alter, alte betagt, bejahrt, langlebig: hoszszu életü, sokáig élö, sokáig tartó. *Usus.* Dlúhowekí Otec: longaevus parens, *Virg.* betagter Vater: hoszszú életü atya. Dluhowecé Wlaſi: longaevi capilli, *Martial:* alte Haaren: ösz hajak.

Dlúhowekoſť, i, f. longaevitas, tis, f. *Macrob.* das lange Leben, langes Alter, Langlebigkeit, langes Leben: hoszszú élet. *Syn.* dlúhí Wek.

† dlúze, *adv.* v. dlúho.

dlužen: dlužna, dlužno. *adj. abs.* debitor, debens, obligatus, obstrictus, a, um; qui debet (tenetur): ſchuldig, der etwas zu bezahlen, zu geben, oder zu thun verbunden iſt: adós. a' ki tartozik. *Usus.* Dlužním (w Dluhoch) biť, *vulg.* reſtowať: ad libellam teuere, debere, teneri, aes alic-

alienum habere: Schulden haben, schuldig seyn: kész pénzzel tartozni, adósságban lenni. Dlužním zostať: debere rem alicui: schuldig bleiben: ádós maradni. Dlužen sem Peňáze, Kňihi dať: teneor (debeo) pecuniam, libros dare: ich bin schuldig Geld, Bücher zu geben: adós vagyok pénzel, könyvekkel; tartozom pénzt, könyveket adni. *Prov.* Čo sme dlužňí zostali, plaťíme: quae peccamus iuvenes, ea luimus senes. Damnum tunc factum, nunc apparuit: most adjukám meg az árrát a' többinek. 2) v. dlužní, podlužní.

dlužení, á, é, *part. constr.* prolongatus, protractus, a, um: verlängert: meg-hoszszabbítatott.

Dlužeňí, á, n. prolongatio, protractio, extensio, nis, f. Verlängerung: meg hoszszabbítás. 2) mutuatio, mutuo sumtio, nis, f. das Borgen: költsönözés.

Dlužina, i, f. longum arvum: ein langes Feld: hoszszú föld.

dlužiť, il, ím, V. I. *imp.* dluž: prolongare, protrahere, extendere: verlängern: meg hószszabbitani. *II. rec.* dlužiť sa: mutuari (summere mutuam) rem ab aliquo, mutuo summere aere alieno gravari (se obruere): borgen von jemand etwas, das man wieder gibt. z. B. Geld, Getreid: költsönözni, adosságot tenni.

Dlužíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dlužíwať, ál, ám, *freq. ex* dlužiť. *II. rec.* dlužíwať sa, *freq.* ex dlužiť sa.

dlužňí, á, é, *adj.* debitum adtinens: die Schuld betreffend: adóssághoz tartozandó, azt illető. *Usus.* Dlužní List (*vulg.* Kartabianka, Obligácia, Obligátor) inač Upis, Upísáňí: syngrapha (charta-bianca) obligatio, literae obligatoriales: der Schuldbrief, die Schuldverschreibung, Schuldbekenntniß Obligation: kötelező levél, adosság levél. 2) debitus, a, um: schuldig, was man schuldig ist z. B. Geld, Pflichten: adós, köteles, le-kötelezett, tartozott. *Syn.* podlužní.

† dlužňí, *adj. omn. gen. idem.*

Dlužňica, i, f. debitrix. cis, f. die Schuldnerinn: adósné. *Syn.* Dlužňička.

dlužňiččin, a, e *adj. poss. ex* Dlužňička. v. dlužňičin.

† Dlužňice, f. v. Dlužnica.

dlužňičin, a, e, *adj. poss.* debitricis: der Schuldnerinn gehörig: adósnéé.

Dlužňička, i, f. v. Dlužňica.

dlužňicki *adv.* debitorum more: schuldnermäßig: adósok módjára. *Syn.* podlužňicki.

dlužňický, a, é, *adj.* debitores adtinens: die Schuldner betreffend: adósokat illető.

Dlužňictwí, á, n. status debitoris: der Schuldnerstand: adosok állapottya.

Dlužňictwo, a, n. *idem.*

Dlužňík, a, m. debitor, is, m. nomen, inis, n. der Schuldner. z. B. in Ansehung des Geldes, Gefälligkeiten: adós *Syn.* Ištec. *Usus* Dobrí Dlužňík, bonum nomen (existimatur) *Cic.* ein guter (gutzahlender) Schuldner, jó adós, jó fizető. Za wiplatného (werného) Dlužňíka mňa magú (držá), bonum nomen existimor, man hält mich für einen guten (rechtschaffenen, richtigen) Schuldner: jó adósnak (jó fizetőnek) tartanak engemet. Ja sem twog Dlužňík, sum tuus debitor; sum in aere tuo; debeo

beo tibi: ich bin dein Schuldner, adóssod vagyok. Ga sem twog wekkí Dlužňík, debeo tibi multa, ich bin dein großer Schuldner: nagy adósod vagyok. *Prov.* Lepſſi ge Dlužňík, než Hnewňik: praestat debitorem, quam inimicum habere: es ist besser, einen Schuldner, als einen Feind zu haben: jobb az adós, mintsem haragos.

dlužňíkow, a, e, *adj. poss.* debitoris: dem Schuldner gehörig: adósé, tartozóé.

† Dmícháňí, n. v. Fukaňí.

† dmichaki, al, ám: v. fukak.

† Dmícháwáňí, n. *nom. verb. ex seq.* v. Fukáwáňí.

† dmícháwák, al, ám, *freq. ex* dmíchak: v. fukáwak.

† dmúťi se, dmul, dmu se; v. puchnúk.

† Dmuťí, n. v. Puchnuťí.

† Dna, i f. w Člancích, w klúbích: v. člankowá Nemoc. 2) Dna w Nohách, w Kukú: v. Lámka 2. et 3. Nris.

Dňár, a, m. čo Dne robí: v. Bednár.

† dnawí, á, é, *adj.* v. lámkawí. Dnáwá Bilina: v. Bukwica bílá.

Dňeňí (sa), á, n. initium (ortus) diei: Anbruch (Anfang, Entstehung) des Tages: virradás, nap kezdete. *Syn.* Swítáňí, Usvit.

dňes, *adv.* hodie, hoc die, hodierno die: heute, am heutigen Tage: ma. *Syn.* dňeska. *Usus.* Na dňes: in diem hodiernum: auf heute: mára, mái napra. Po dňes: hodiedum, usque ad diem hodiernum: bis auf heute, bis den heutigen Tag: máig. *Prov.* Lepſſí dňes Kuſ, než zítra Huſ; praestant praesentia futuris. Praesentem fortunam boni consule: besser ein Sperling (Spatz) in der Hande, als eine Storch auf dem Dache: jobb ma egy veréb, mint sem (hogy nem mint) hólnap egy túzok. Čo esče dňes-neňí, zítra sa stát može: aut sumus, aut fuimus, vel possumus esse, quod hic est: was heute nicht geschieht, kann sich morgen wohl ereignen: a mi ma nem történt, holnap meg eshetik. Dňes mňe, zítra tebe: hodie mihi cras tibi: heute an mir, morgen an dir: ma nékem, holnap néked. Dnes (Ráno) Radosť, zitra (Wečer) Žalosť: vespere flet crebro, qui risit mane sereno: heute roth, morgen todt. 2) nunc, hoc tempore, his temporibus: heute; heut zu Tage, heutiges Tages: mái napon, most, mostanában, mostani (ezekben az) időkben. *Syn.* dňeſſňého Dňa, wčilegſſe (po teto) Čaſi.

Dňeſek, ſka, m. hodiernus (hic) dies: der heutige Tag: mái: nap.

dňeska, *adv.* v. dňes.

dňeſňagſſí, á, é. *adj.* v. dňeſňí.

dňeſňegſſí, á, é, *adj.* v. *seq.*

dňeſňí, á, é, *adj.* hodiernus, a, um heutig: mái. *Syn.* dňeſňagſſí, dneſňegſſí.

Dňiſko, a, n: *exagger. et contemt. ex* Deň: absurda dies: abscheulicher Tag: tsuda, rút nap.

dňík sa, dnilo sa, dňí sa: V. I. diescere, lucescere, illucescere, luciscere: tagen, Tag werden: meg viradni. *Syn.* switak. *Usus.* Dňí sa: luciscit: dies illucescit, oritur, diescit, illucescit: es wird Tag, es taget, der Tag bricht an: virrad.

Dňíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dňí-

Dňíwáť ſa, = walo ſa, = wá ſa, *freq. ex* Dňiť ſa.

Dno, a, n. fundus, i, m. solum, i, n. der Boden, das Unterſte jeder Sache. z. B. der Boden eines Grabens, des Meeres, des Flußes, eines Faßes etc. fenék. *Syn.* Celina, Spodek. *boh.* Patro, Púda. *Usus.* Lodňé (ſífowé, hagowné) Dno: carina, ae, f. *Caes.* der unterſte Theil des Schiffs, der Kiel, worauf es gebaut iſt; Schiffkiel, Schiffboden, Boden im Schiffe: hajó fenék. Gako Dno Lodi prewráťené: carinae vice inversae: gleich wie der umkehrte Schiffkeil: mint mikor valamelly hajó fel-fordúl. Dno Zeme: soli fundus: Erdboden: föld feneke. Až do Dna, do Cela, do Úplna, naſkrz, naſkrze tedáſ: funditus: gründlich, vom Grunde aus: fenekestöl, egészlen.

do, *praep. reg. gen.* in, ad: in, zu: ba, be. *Usus.* Do Domu (domow) iſť: domum ire: zu Hauſe gehen: haza menni: Do Hága ſa wezť: in sylvam vehi: zu Walde fahren: erdöbe kotsin menni. Do Pola iſť: rus ire: zu Felde gehen: szánto földekre menni. Do Poſtele iſť: cubitum (in lectum) ire: zu Bette gehen: ágyba (feküuni) menni. Do Skodi priſť: detrimentum pati, damnum subire: zu Schaden kommen, Schaden nehmen: kárt vallani, kárba esni. Priňeſ mi to do Izbi (Swetlice): adfer mihi id in cubiculum: bringe es mir ins Zimmer: hozd bé azt nékem a' szobába. Geli len čo do tehho? bonumne id est? iſt's etwas Rechtes (Taugliches, Gutes)? ér e' ez valamit? mňa do toho nič neňí: nihil ad me pertinet (adtinet); mea nihil interest (refert): das geht mich nichts an: az engem éppen nem illet, nékem semmi közöm hozzá. Do Koži ſa ſmáť: in sinu ridere: ins Fäuſtchen lachen: böribe nevetni. — To ge do Smechu: hoc est ridiculum (risui); res est ridicula: das iſt zum Lachen: ez nevetésre méltó. Neňí mi do Smechu: *a*) res mihi non est ridiculo, risui: das iſt mir nicht lächerlich; ich kann darüber nicht lachen: azt én nem nevethetem. *b*) non est, quod rideam: es iſt mir nicht lächerlich; ich habe nicht Urſache zu Lachen: nints, mit nevetnem. — Iſe mu do Plaču, nemože ſa Plaču zdržať: non temperat lacrymis; non temperat sibi, quinfleat: er kann ſich des Weinens nicht enthalten: sírva fakad; sirásra indúl, nem tárthattya meg-magát a' sirastól. Skoreg mi ge do Plaču, než do Smechu: citius fleam, quam rideam: das Weinen iſt mir näher als das Lachen: inkább sírnék, mint sem nevetnék. 2) usque ad: bis, bei: ig. *Usus.* Do oſmích (oſmi) Hodin: usque ad horam octavam: bis acht Uhr: egész nyolcz óráig. Do Babki zaplaťím: ad denariolum (numum) solvam: bei Häller und Pfenning (i. e. genau, gänzlich) will ichs bezahlen: egy pénzig meg-fizetem, egy féllérig meg-adom. *II. In Compositione generatim perfectionem vel adsecutionem rei notat, ut ex sequentibus exemplis colligere licet.* In der Zuſammenſetzung wird bey den Deutſchen verſetzt durch ab, aus, be, er, ein; und bedeutet überhaupt die Vollendung oder Erreichung einer Sache. Sich die

die folgenden Beyspiele. NB. *Bohemi* do *in* dů *mutant, quotiescunque longiter proferendum venit. v. g.* důwěřiť se, důwerní, Důwěrnosť, Důwod, etc. pro dówerit se, dówerní, Dówernosť, Dówod etc. *Apud slavos genuinos hanc metamorphosim non subit, et brevem suům tonum in Compositis etiam ubique habet.*

doarendowaní, á, é, *part. constr.* ex doarendowať.

Doarendowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doarendowať, owal, ugem, V. P. *imp.* doarendug: desinere, mercede conducere (redimere): aufhören zu pachten (miethen): meg szüni az áréndálástól, áréndálásnak végét szakasztani.

Doarestowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

doarestowať, owal, ugem, V. P. *imp.* doarestug: desinere comprehendere (ducere in custodiam): aufhören zu arretiren (gefangen zu nehmen, in Verwahrung zu bringen): megszüni a' tömlötzözéstöl.

Doba, i, f. tempus, oris, n. die Zeit: idö. *Syn.* Čas. *Usus.* Od teg Dobi sem tam nebol: ex eo tempore ibi non fui: seit der Zeit war ich nicht da (dort): attól az idötül fogvást (az ótától fogva) nem voltam ott (ottan).

dobabraní, á, é, *part. constr.* commaculatus, maculatus, inquinatus, coinquinatus, sordidus, squalidus, a, um: völlig beschmutzt, besudelt: egészlen meg tsúnyitatott, meg rútitatott, meg fertöztetett. *Syn.* donečistení, dospiňení, dospaťení.

Dobabráňí, á, n. coinquinatio, nis, f. die völlige Besudelung, Beschmutzung: meg motskolás, meg tsúnyitás, meg-rútitás, undokítás, fertöztetés. *Syn.* Donečisťeňí, Dospiňeňí, Dospaťení.

dobabrať, ral, rem, V. P. *imp.* dobabri: commaculare, coinquinare, sordidum (squalidum) reddere ex integro: völlig besudeln, beschmutzen: egészlen meg tsúnyitani, meg rútitani, meg fertöztetni, meg undokitani. *Syn.* donečistiť, dospiňiť, dospaťiť. 2) desinere sordidum reddere: aufhören schmuzig zu machen: megszüni a' moskolástól. tsunyitástól. *II. rec.* dobabrať sa: se totum commaculare, foedare, sordidum reddere: sich völlig beschmutzen, besudeln: egészlen meg-tsúnyitani (meg motskolni) magát. *Usus.* Wšecek sa dobabral: totum se foedavit, commaculavit, coinquinavit, infecit: er hat sich völlig beschmuzt: egészlen meg szennyesítette magát. 2) desinere se foedare (commaculare): aufhören sich schmuzig zu machen, sich zu schmuzen: meg szünni maga meg motskolásától.

Dobadáňí, á, n. v. Zbadáňí.

dobadať, al, ám, V. I. *imp.* dobadag: v. Zbadať. *II. rec.* dobadať sa: v. zbadať sa.

† dobarwení, á, é, *part. constr.* v. dofarbení.

Dobarweňí, n. v. Dofarbeňí.

† dobarwiť, il, ím, v. dofarbiť.

Sobaní, á, é, *part. constr.* rostro punctus (fodicatus) a, um. mit einem Schnabel gestochen: madár orral gyakdosott. (szúrtt) *Syn.* Ďubáňí.

Sobať, al, bem, V. I. *imp.* Sob: rostro pungere (compungere, fo-

fodicare): stechen mit dem Schnabel: madár orral szúrni, gyakni, gyakdosni. *Syn.* Dubať.
dobáť sa, dobál sa, dobogím sa V. I. *imp.* dobog sa: desinere (metuere): aufhören zu fürchten (sich zu fürchten): meg szűni félni, a' félelemtől.
Dobažení, á, n. *verb. ex seq.*
dobažiť, il, ím, V. P. *imp.* dobaž R. P. po nekom, po nečem: desinere adpetere: aufhören sich nach jemanden oder nach etwas zu sehnen: a' nagy kívánságtól meg szünni.
† Dobečení, n. v. Doblačání.
† dobečeti, čel, čím; v. doblačať.
Dobedowání, á, n. *verb. ex seq.*
dobedowať, dowal, dugem, V. P. *imp.* desinere lamentari; aufhören von Weheklagen, jajgatástól meg szünni. 2) desinere aegre facere (molestiam exhibere) alicui: aufhören zu kränken (Kränkung, Verdruß zu verursachen): valakit meg bántani.
Dobehání, á, n. v. Dobehnutí.
dobehať, al, ám, V. P. *imp.* dobehag: v. dobehnúť. *boh.* dobíhati. 2) v. nabehať.
Dobehááwání, á, n. *verb. ex seq.*
dobeháwať, al, ám, *freq. ex* dobehať.
dobehnúť, hnul (hol), hňem, V. P. *imp.* dobehňi: adcurrere (currere) illuc (eo): hin, (dahin) laufen: oda futni.
Dobehnutí, á, n. accursus (adcursus) us, m. *Tacit. Valer. Max.* das Herzulaufen, Hinzulaufen: hozzá futás.
doberaní, á, é, *part. constr.* v. dobraní.
Doberání, á, n. v. Dobraní. *boh.* Dobírání.
doberať, al, ám, V. I. *imp.* doberag: v. dobrať. *boh.* dobírať.
Doberáwání, á, n. *verb. ex seq.*
doberáwať, al, ám, *freq. ex* doberať.
dobezpečení, á, é, *part. constr.* v. ubezpečení.
dobezpečiť, il, ím, V. P. *imp.* dobezpeč: v. ubezpečiť.
dobezpečowaní, á, é, *part. constr.* v. ubezpečowaní.
Dobezpečowání, á, n. *verb. ex seq.*
dobezpečowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dobezpečug: *freq. ex* dobezpečiť, v. ubezpečowať.
* dobgelení, á, é, *part. constr.* v. dobilení.
* Dobgelení, á, n. v. Dobílení.
* dobgeliť, il, ím, V. P. *imp.* dobgel. v. dobíliť.
dobičowaní, á, é, *part. constr.* v. ubičowaní.
Dobičowání, á, n. v. Ubičowání.
dobičowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dobičug: v. ubičowať.
Dobidlení, á, n. *verb. ex seq.*
dobidleť, lel, lím, V. P. *imp.* dobidli: desinere habitare, finem habitandi facere: aufhören zu wohnen: lakásnak végét tenni.
dobíganí, á, é, *part. constr.* v. dobití.
Dobígání, á, n. v. Dobití.
dobígať, al, ám, V. I. *imp.* dobígag: v. dobiť.
Dobigáwání, á, n. *verb. ex seq.*
dobigáwať, al, ám, *freq. ex* dobigať.
† Dobíhání, n. v. Dobehání.
† dobíhati, al, ám; v. dobehať.
† Dobíháwání, n. *verb. ex seq.* v. Dobeháwání.
† dobíháwati, al, ám; *freq. ex* dobíhať, v. dobeháwať.

do-

dobíleni, á, é, *part. constr.* plene (perfecte) inalbatus, a, um: völlig ausgeweißt: tellyessen (tökélletessen) meg fejérittetett.

Dobíleňí, á, n. plena (perfecta) inalbatio: das völlige Ausweißen, die Ausweißung: tellyes (tökélletes) meg fejérités.

dobíliť, il, ím, V. P. *imp.* dobíl: perfecte (plene) inalbare, dealbare, trullissare: völlig ausweißen, abweißen, übertünchen: tökélletessen meg-fejériteni. 2) desinere trullissare (dealbare): aufhören zu weißen, zu tünchen, weiß zu machen: meg szünni fehériteni, abban hagyni a' fehérítést.

† Dobíráwáňí, n. v. Doberáňí.

† dobírati, al, ám, v. doberať.

dobiť, dobil, dobigem, V. P. *imp.* dobí, *cum Accusat.* ferire, percutere, pulsare, verberare, caedere: schlagen, hauen, prügeln: verni, ütni, dögönyözni. *Usus.* Welmi ho dobil: magnis eum plagis adfecit: er hat ihn sehr (recht, wohl geschlagen: igen meg verte ötet. Nechoď tam, dobigú ťa: ne iveris eo, alioqui verbera feres: geh nicht hin, sonst wird man dich schlagen: ne meny oda, meg vernek. 2) prorsus occidere: völlig tödten: tellyességgel agyon verni, meg-ölni. *Syn.* doraziť, zabiť.

dobiť, dobil, dobudem, V. P. *imp.* dobuď: extrahere, educere, stringere: herausziehen, zücken (zucken): ki vonni, ki ragadni, ki húzni. *Syn.* dobíwať, widobiť, wiťahnúť. *Usus.* Meč s Pošwi dobiť, meč obnažiť: gladium educere de vagina, evaginare, stringere, nudare: den Degen zücken, entblößen, herausziehen: a' kardot a' hüvelyböl ki-vonni, ki-rántani. 2) parere comparare, quaerere, acquirere erwerben: szerezni, meg-szerezni, keresni, meg nyerni, 3) expugnare: erobern einnehmen: meg víni meg enni. *Usus.* Po zwíťazeném neprátelowi mesto dobil: caeso hoste urbem cepit: nach geschlagenem Feinde hat er die Stadt eingenommen: meg vervén az ellenséget, megvette a' várost. *II. neutr.* permanere, perseverare: ausdauern, aushalten, bis zu Ende bleiben: végig meg maradni. *Usus.* On snad tam aňi nedobude do dewáti hodin: fortasse nec ad horam nonam ibi manebit: er bleibt vielleicht nicht einmal bis neun Uhr da: talán kilentz óráig sem marad ottan. *III. rec.* dobiť sa: erumpere: prorumpere: herausbrechen: ki rohanni, ki-törni, kiütni. 2) irrumpere, irruere, penetrare, accedere: einbrechen, hineinbrechen, herein schlagen, dazu schlagen: reá ütni (támadni) bé-rohanni.

Dobitka, aťa, n. (*plur.* ata) *dem. ex* Dobitek.

† Dobiťce, ete, n. idem.

dobitčí, á, é, *adj.* v. lichwačí.

† dobitčí, *adj. omn. gen. idem.*

Dobitek, tka, m. v. Lichwa, Statek. 2) bona, orum, *pl.* n. das Gut, die Güter: jószág, vagyon.

dobití, á, é, *part. constr. ex* dobiť (dobigem): percussus, pulsatus, verberatus, caesus, a, um: geschlagen, geprügelt: meg-verettetett, meg-üttetett. 2) prorsus, occisus, a, um: völlig getödtet: tellyességgel meg-öletetett. *II. part.* con-

constructum ex dobit (dobuDem): extractus, eductus, a, um: herausgezogen: ki-vontt, ki-húzott; ki-ragadtatott. *Syn.* dobíwaní, widobití, witáhnutí. *boh.* dobit. *Usus.* Dobití Meč: evaginatus (nudatus, nudus) gladius, entblößter Degen: ki-vontt kard. 2) paratus, comparatus, partus, quaesitus, acquisitus, a, um: erworben, verschaffen: szereztetett, meg-szereztetett. *Syn.* dobíwaní. *Prov.* Zle dobite, Horšeg bíwá odbité. Gako prišlo, tak odišlo: male parta, male dilabuntur: wie gewonnen, so zerronnen: ebül gyüjtött marhának (szérdeknek), ebül kell el-veszni. 3) expugnatus, a, um: erobert: meg-vitatott, meg-vétetett. *Syn.* wibogowaní. *Usus.* Dobitá Loď, captiva navis: gefangenes (erobertes) Schiff: el-fogott, prédáltt hajó.

Dobití, á, n. *Verb. ex* dobit (dobigem): percusio, pulsatio, verberatio, caesio, nis, f. das Schlagen, Prügeln, die Schlagung: verés, ütés, tsapás. *II. Verb. ex* dobit (dobuDem): extractio, eductio, nis, f. das Herausziehen: ki-vonás, ki-rántás, ki-húzás. *Syn.* Dobíwáňí, Widobití, Witáhnutí. *Usus.* Dobití (Obnažeňí) Meču, evaginatio (nudatio, retectio) gladii: Zückung (entblößung, Herausziehung) des Schwerdes: kard ki-rántás, ki-vonás. 2) paratio, comparatio, acquisitio, nis, f. das Erwerben: szerzés, meg-szerzés, keresmény. *Syn.* Dobíwáňí. 3) occupatio, nis, f. Eroberung, z. B. einer Stadt: meg-vétel, el-foglalás. *Usus.* Dobití Mesta: occupatio urbis: Eroberung der Stadt: a' város meg-vevése, birtokába ejtése. 4) expugnatio, occupatio, nis, f. Eroberung, durch Bestürmung: viadallal meg-vétel, meg-vivás.

dobitní, á, é, *adj.* v. dobitčí, lichwací.

Dobiwač, á, m. oppugnator, obsessor, impetitor, is, m. Belagerer, der blokirt, der beschießt: vívó, ostromló. *Syn.* Dobiwatel.

dobíwaní, á, é, *part. constr.* v. dobití. 2) erutus, a, um: ausgegraben: ki-vájott, ki-ásott. 3) oppugnatus, a, um: blokirt, bestritten, angegriffen, attakirt, belagert, bestürmt, beschoßen: meg-ostromoltatott.

Dobiwáňí, á, n. v. Dobití. 2) oppugnatio, obsessio, obsidio, nis, f. die Belagerung, Blokade, Beschießung, das Belagern, Blokiren, Beschießen: ellene vivás, ostromlás. 3) quaesitio, quaestio, nis, f. das Suchen: keresés. *Syn.* Wihľedáwáňí. *Usus.* Práwné Dobiwáňí: vindicatio, *v. g. rei, bonorum. Trajan. in Plin. Ep.* Anmaßung einer Sache, rechtliche Zueignung, Behauptung, daß sie mir gehöre: a' dolognak törvényes videlmezése.

dobíwat, al, ám, V. I. *imp.* dobíwag: extrahere, educere, promere: herausziehen: ki vonni, ki húzni, ki rántani: *Syn.* dobit, witahowat. *Usus.* Dobiwat Streli s Túlu: sigittas pharetra promere: aus dem Köcher die Pfeile ziehen: a' nyilakat a' tegezből ki húzni. 2) parare, comparare, quaerere, acquirere: erwerben: szerezni, meg szerezni. 3) eruere: ausgraben: ki ásni, ki vájni. 4) oppugnare, obsidione claudere: belagern, blo=

blokieren, beschießen, bestreiten, angreifen, attakiren: z. B. einen Ort, eine Stadt, Festung: meg-szállani, ostromolni. *Usus.* Medzitím Zámek dobíwagú: interea loci oppugnatur arx: unterdessen wird die Festung belägert (attakirt); unterdessen greifet man das Schloß an: ez idö közben (azomban) ostromoltatik a' vár. 5) quaerere: suchen, zu finden oder ausfinden zu machen sich bemühen. z. B. Geld, eine Stelle etc. keresni. 6) vindicare, *Cic.* adpropriare: Anspruch machen an etwas, es als das Seine behaupten, oder zu behaupten suchen, oder als sein Eigenthum verlangen, sich zueignen, sich anmaßen; besonders gerichtlich an etwas, als sein Eigenthum, Anspruch machen: igazsággal el foglalni, magáévá tenni. *II. rec.* dobíwať sa: irruere, irrumpere, penetrare, invadere: einbrechen, hineinbrechen, eindringen: reá törni, bé-rohanni, reá rohanni. *Usus.* Zlodegi sa do Domu dobíwagú: aedes effringunt latrones: die Diebe brechen ins Haus ein: a' tolvajók fel-törik a' házát, bé rontanak a' házba. 2) erumpere, prorumpere: hervor brechen: ki-rohanni, néki ugrani. 3) velle, petere, poscere, cupere, conari, niti, studere, operam dare: suchen, sich bemühen wollen, Willens seyn, haben wollen verlangen: kivánni, akarni, igyekezni. *Usus.* Mačka, Pes núter (donútra) sa dobíwá: felis, canis intrare cupit: die Katze, der Hund will hereinkommen: matska, kuttya, be akar jönni; bekéredzik.

Dobiwatel, *a*, *m.* *v.* **Dobíwač.**

Dobíwáwáňí, *á*, *n.* *verb. ex seq.*

dobíwáwať al, am; *freq. ex* dobiwať. *II recipr.* dobíwáwať sa, *freq. ex* dobíwať sa.

Doblačáňí, *á*, *n. verb. ex seq.*

dobláčať, čal, čím, V. P. *imp.* doblač: balandi finem facere, desinere balare: aufhören zu bläken: a' bégezéstül meg szünni. *boh.* dobečati.

Doblahoslaweňí *á*, *n. verb. ex seq.*

doblahoslawiť, il, ím, V. P. *imper.* doblahoslaw: desinere beare: aufhören zu beglücken, glücklich zu machen: nem bóldogitani, bóldogitani meg szüni. 2) desinere glorificare: aufhören zu preisen: meg szünni ditsöiteni.

doblatení, *á*, *é*, *part. constr.* luto totaliter infectus, a, um: ganz kothig gemacht: egészszeu besároztatott.

Doblateňí, *á*, *n. verb. seq.*

doblatiť, il, ím, V. I. *imp.* doblať: totum luto inficere: völlig (ganz) kothig machen: egészlen bé-sarozni. *II. recipr.* doblatiť sa: se totum luto commaculare (inquinare inficere): sich völlig (ganz) kothig machen: egészlen bé-sározni magát.

Doblázňeňí, *á*, *n. verb. ex seq.*

doblázňiť, il, ím, V. P. *imp.* doblázňi: desinere infatuare aliquem: aufhören Jemanden zum Narren zu machen: meg szünni valakit bolondá tenni. 2) desinere ludibrio habere (ludificari): aufhören zu narren, zum Narren zu haben: megszünni valakit megtsúfolni. *II. rec.* doblázňiť sa: desinere ludere (jocari): aufhören zu scherzen: meg szünni tréfálni. 2) desinere stulte age-

agere (delirare, stultum esse): aufhören zu narren (sich albern zu betragen, Narr zu seyn), végét tenni a' bolondságuak: nem bolondoskodni.

Dobľečáňí, á, n. v. Doblačáňí.

dobľečáť, čal čím; v. doblačať.

dobľednúť, dnul (del) dňem, V. P. *imp.* dobľedňi: desinere pallescere: aufhören blaß zu werden: meg szüni halavá-nyodni.

Dobľednutí, á, n. *verb. ex seq.*

† Dobľekotáňí, n. v. Dosťe-kaňí.

† dobľekotati, al ám, et do-blekoci; v. dosťekať.

Dobľíščáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobľíščať sa, čal, čím, V. P. *imp.* doblíšči sa: desinere fulgere (micare, splendere, splendicare): aufhören zu glänzen (schimmern, leuchten): fényleni, ragyagni, tündökleni meg-szüni. *Syn.* dobľí-sťať sa.

Dobľísťáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobľísťať sa, al, ám, V. P. desinere fulgurare, cessare a corruscatione (fulguratione): aufhören zu blitzen: villámlani meg-szüni. *Usus.* Uš sa do-bľísťalo: jam non fulgurat: es blitzt schon nicht mehr: immár nem vilámlik. 2) v. do-bľíščať sa.

Doblúdeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doblúdiť, il, ím, V. P. *imper.* dobluď: desinere errare (peccare): aufhören zu irren, irre zu gehen, den rechten Weg zu verfehlen (zu fehlen): meg szünni tévelyegni. 2) desinere vagari (circuire), cessare a divagatione (oberratione): aufhören zu streifen, herum zu streifen, herum zu gehen: meg szüni bujdosástól, vándorlástol.

dobodnúť, dnul (del), dňem, V. P. *imp.* dobodňi: prorsus transfigere. configere: völlig erstechen, tod stechen: egészlen által szurni.

dobodnutí, á, é, *part. const.* transfixus, confixus, a, um: völlig erstochen, durchgestochen, tod gestochen: egészlen altal szúratatott.

Dobodnutí, á, n. transfixio, confixio, nis, f. völlige Erstechung, Durchstechung: által szúrás.

Dobogowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobogowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dobogug: cessare praeliari, desinere (bell gerare): aufhören zu Kriegen, Kriege zu führen: hadakozni meg szüni.

Doboľeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doboľeť, ľel, ľím, V. P. *imp.* dobol: desinere dolere: aufhören wehe zu thun: zu schmerzen: meg szünni fájni.

† Doboření, n. v. Dobúraňí.

† dobořiti, il, ím; v. dobúrať.

Dobosťáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobosťáwať, al, ám, V. P. *imp.* dobosťáwag: desinere osculari (oscula figere): aufhören zu küßen: meg szüni tsókolni.

Doboforowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doboforowať, owal, ugem, V. P. *imp.* doboforug: cessare a praestigiis, finire praestigias: aufhören zu hexen: a' boszorkányozástól meg szünni, bü bájolást el hagyni.

dobosť, dobodel, dobodem, V. P. v. dobodnúť.

Dobrámisel, *Genit.* Dobrégmi-sli f. ištá zelina: origanum (on), i. n. vulgare Linn. origanus, i *Plin. H. N.* Wohlgemuth, Dosten: fekete gyopár.

dobráňení, á, é, *part. constr. ex* dobráňiť.

Do-

Dobráňeňí, á, n. *verb. ex* dobraňiť.
dobraní, á, é, *part. constr.* penitus ablatus, a, um: gänzlich genommen: egészlen el-vett.
Dobráňí, á, n. *verb. ex* dobrať.
dobráňiť, il, ím, V. P. *imp.* dobraň: desinere occare: aufhören zu egen: meg szünni boronálni. 2) desinere tueri (defendere): aufhören zu schützen, vertheidigen: védelmezni (oltalmazni) meg szünni. 3) posse defendere, esse in statu defendendi: vertheidigen können, im Stande seyn zu schützen (zu vertheidigen): lehetni oltalmazni, videlmezésre erejének lenni. *II recipr.* dobráňiť sa: desinere se tueri: aufhören sich zu vertheidigen: meg szünni magát oltalmazni.
Dobraňowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dobraňowať, owal, ugem, *freq. ex* dobraňiť Nro. 1.
dobrať, dobral, dobrem, V. P. *imp.* dober: penitus auferre: gänzlich nehmen: egészlen elvenni. *Syn.* doberať, dobráwať.
Dobráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dobráwať, al, ám, *freq. ex* dobrať.
dobre, *adv. comp.* lepšeg, *superl.* naglepšeg: bene, belle, probe: gut, wohl, wie es seyn soll: jól, derekassan. *Usus.* Došť dobre, sat bene, wohl genug, igen jól. Welmi dobre, prebene, apprime. optime, valde bene: gar wohl, sehr gut, sehr wohl: igen jól. Dobre latinski: bene latine: gut lateinisch: jól deákúl. Dobre chceť nekomu: bene velle, favere alicui: wohl wollen, günstig seyn Jemanden: jól akarni, kivánni valakinek. — Chcemli dobre, neb zle? *a*) quid faciam? will ich wohl oder übel? was will ich machen? mit tévő legyek? mit kell tennem? mit tegyek? *b*) cogor, velim nolim: ich muß, ich mag wollen oder nicht, will ich wohl oder übel? meg-kell tenem, vagy akarom vagy nem. — Dobre činiť, robiť: *a*) bene agere: wohl thun, Gutes thun: jól tselekedni, jót tenni. *b*) salutarem esse, prodesse: wohl seyn, heilsam seyn: használni, hasznot hajtani. To dobre iďe: res bene procedit: das geht gut: jól megy a' dolog. szerentsésen folyik. Dobre mi ge: bene mihi est; bene habeo: mir ist wohl: jól vagyok, jól érzem, magamat. *Rhytmus.* Dobre mi ge, dobre; eg kebi bolo lepšé; bi moge Srdečko bolo weselegšé. Neňí mi dobre; zle mi ge: male (non bene) mihi est; male habeo: mir ist nicht wohl (recht); mir ist übel: rószszúl vagyok (érzem magamat). Dobre ge temu; šťastliwí ge ten: felix est is; bene cum illo agitur: wohl dem; glücklich ist der: szerentsés (boldog) az, jól szolgál annak. a' szerentse. — Dobre míšlíci: *a*) bene sentiens (animatus): wohl gesinnt; gute Gesinnung habend: jól gondolkodó. *b*) benevolus, bene sentiens, geneigt, wohl gesinnt: jó akaró. Dobre sa mám (winachádzám), dobre mi Zdrawí slúží: valeo: bene me habeo, bene valeo: ich befinde mich wohl: egésséges vagyok; jól szolgal az egésségem. Nedobre (zle) sa mám: minus bene (male) valeo: ich befinde mich nicht wohl: roszszúl vagyok. Dobre sa nadáwať, podáwať, ukazowať: bonam spem praebere; bonam speciem

ciem ostendere: sich gut anlassen: jónak mutatni magát; jó reménységet adni. Dobre sem; dobre ge se mnú; dobre sa mi wede: mecum bene agitur; felix sum: ich bin wohl dran; i. e. mir gehts gut; ich bin glücklich: jól vagyon dolgom; semmi bajam nintsen. Se mnú neňí dobre: zle sa mi wede: non bene agitur mecum; non bene me habeo; infelix sum: es sieht mit mir nicht wohl aus; ich bin nicht in guten Umständen: ebül vagyon dolgom; eb talpon álok; szerentsétlen vagyok. Uš ge lepšeg se mnú; trochu sem ščastliwegší: melius habeo; leniora fata experior: es sieht besser aus mit mir; ich befinde mich besser: jobbatskán vagyok; jobban mennek, folynak a' dolgaim. Dobre sem z Bratrem: convenio cum fratre; utor amicitia fratris: ich bin wohl dran, ich stehe in Freundschaft, lebe einig mit dem Bruder: jól (barátságban) vagyok bátyámmal, ötsémmel. Dobre sú spolu (wespolek); dobre sa znásagú: conveniunt inter se: sie kommen mit einander gut zu recht: jól értik magokat (egymást); barátságosan élnek együtt. Dobre pri Ťele: corpulentus, carnosus: wohl bei Leibe: testes, kövér, húsos. Neňí dobre pri Rozume; nemá wšeckích Doma: non satis sanus, male sanus, vesanus, amens, mente captus: nicht wohl bey Verstande, nicht recht klug: nints eszin, bolond, Balásnak ádos. — Dobre wihlédat, wizérať: *a*) bona specie esse; bene prospicere: wohl aussehen, gute Gestalt haben: jól nézni ki, jó szinben lenni. *b*) pulchra esse specie: schön seyn, wohl aussehen: szép lenni. Lepšeg wihlédať: meliori esse specie, melius prospicere: besser aussehen: jobban ki nézni. Dobre: audio: gut; das läßt sich hören: hallom. Dobre neb zle? bene an male? gut oder übel? jól, vagy roszszúl? *Prov.* Dobre sa mu wodí (wede). Má dobré Dňi: bonorum glomi. Gargara bonorum. Geniales dies habet. Laeta tempora vivit: es geht ihm wohl; er hat gute Tage; jó renden vagyon szénája, v. Deň, Slawa (Nezabolí ho Slawa). Kde komu ge dobre, nech tam sedí. Kde máš dobrí Sed; tam seď. Kde dobre sedíš, tam zostaňeš. Kde kdo dobre sedí, nechtam wezí: si qua sede sedes, et sit tibi commoda sedes: Illa sede sede, nec ab illa sede recede: wer wohl sitzt, der bleibe sitzen; verändere nicht bald deinen Stand, du hast denn was bessers in der Hand. Ha jól vagyon dolgod, ülly vesztég. Aneb dobre, aneb níč: oportet carnes testudinis edere, aut non edere, *Athen.* (*in eos, qui negotium susceptum frigide ducunt, neque explicantes, neque relinquentes.* Skutkem ukazuge, kterí dobre sluge: tu recte vivis, si curas esse, quod audis: man muß in der That zeigen, was man seyn will: a' ki a' jó hírt szereti, jámborúl él. Kdo dobre zawáže, dobre rozwáže: porta itineri longissima est. Qui bene ligat, bene solvit: a' ki jól köt, jól óld-az. 2) recte, rite, legitime: gut, recht, wohl, gehörig, richtig, z. B. leben, denken, geschehen: jól, derekasan. *Usus.* Dobre činiť, robiť: *a*) recte agere: recht (gut,

(gut, wohl) thun, sich recht betragen: jól viselni magat. *Prov.* Čin dobre, a s Práwa, nebog sa Císara aňi Krála: recte faciendo neminem time. Tute vivit, qui bene vivit: thue recht, scheue Niemand. Wer recht thut, darf sich vor keinen Teufel fürchten: akár-ki mit szóllyon, tsak te élly jámborúl (jámbor modon). *b*) prudenter (sapienter) facere, agere: klug handeln, wohl thun: okosan, eszesen tselekedni. Dobre si učiňil, urobil: sapienter fecisti: du hast es wohl gethan, du hast klug gehandelt: okossan (helyessen, jól, emberül) tselekedtél, viselted magadat. *c*) Dobre čiňit (robit): accomodare se ad voluntatem hominum: gut thun; sich in die Leute schicken: jól viselni magát; mások akaráttyához alkalmaztatni magát. *d*) obedire, parere hominibus: den Leuten gehorchen, gut thun, gehorchen: embereknek szót fogadni, engedelmeskedni. 3) utiliter: gut, nützlich: jól, hasznosan. *Syn.* užitečňe. *Usus.* Dobre robit: prodesse: nützen, gut thun: használni, jót tenni. 4) propense: günstig, geneigt, gut: jól. *Usus.* Dobre mislet: *a*) bene sentire (cogitare): es gut meinen: jót gondolni, akarni. Wsak gá s tebú dobre mislím etc. *b*) amare: lieben: szeretni. *c*) favere: günstig seyn: kedvezni, kedvelni. 5) amice, (amanter): gut, freundlich: barátságosan, jól. *Usus.* Dobre robit nekomu (s nekím): amice se gerere erga aliquem: gut thun gegen (mit) Jemanden: jól (barátságosan) valakivel bánni. 6) iucunde, commode: gut, bequem, angenehm: jól, vigan, alkalmatossan. *Usus.* Dobre (dobre Dňi) mat: bene (suaviter) vivere; bene se habere: es gut haben: jól élni, semmi hijával nem lenni. Tu ge dobre biwat: hic bene (commode) habitatur: hier ist gut zu wohnen: itten jó lakni. 7) facile: gut, leicht, wohl: jól könnyen. *Syn.* lahko. *Usus.* Dobre ti ge mluwit, howorit: facile (expeditum) tibi est hoc dicere: du hast gut reden: könnyű te néked beszélni. Dobreti ge tešit: facile tibi est consolari: du hast gut trösten: könnyü néked vigasztalni. Nemožem dobre: non facile (minus commode) possum: ich kann nicht wohl: nem tehetem könnyen, ki nem telhetik tölem. Dobre gá to witáhňem: facile id extracturus sum: ich wills gut herausbringen: ki-húzom én azt könnyen. Dobre trpet: facile pati: wohl leiden können; könnyen szenvedni. 8) delicate: gut, delikat: jól, kénnyesen. *Usus.* Dobre gest: bene edere: gut essen: jól enni. 9) bene, valde: gut, sehr, ziemlich: jól, igen. *Usus.* Dobre zapakowaní: bene compositus: gut bepackt: jól (derekassan) öszve rakott. 10) care: theuer, gut: drágán. *Syn.* draho. *Usus.* Dobre predat, zaplatit: caro pretio distrahere, emere: gut verkaufen, bezahlen: drágán el-adni, fizetni. 11) vili pretio: wohlfeil, gut: ótson, jól *Syn.* lacno. *Usus.* Dobre kúpit: levi pretio emere: gut kaufen: ótsón venni. 12) pulchre, praeclare: wohl, schön, vortrefflich: szépen, derekassan. *Usus.* To (mňe, tebe etc.) dobre stogí: decet: es läßt (steht) wohl: ez (nékem, néked

ked etc.) illik, jól ál. To neſtogí dobre: dedecet, non decet: es läßt nicht wohl: ez nem illik, nem ál jól. 13) vere, recte, rite: recht, wahr, z. B. reden, urtheilen: igazán, jól, helyessen. *Usus.* Dobre máſ: habes rectum, vere loqueris; non erras: du haſt recht, redeſt wahr, irreſt nicht: jól (igazán) mondod, igazat mondasz, nem híbázol. Dobre magú: rectum habet Dominatio vestra: ſie haben recht: jól mondja az Úr. 14) jure: recht, mit Recht: méltán, jól. *Usus.* Dobre ſa ti ſtáwá: jure tibi fit, accidit, contingit: das geſchieht dir recht: jol esik néked. Dobre ſa ti ſtalo: jure id tibi factum: es iſt dir recht geſchehen: jol esett (történt) néked. 15) opportune, in tempore: zu recht, zur rechten Zeit: jókor, jó időben. *Syn.* príležiťe. *Usus.* Dobre príť: venire in tempore: zu recht kommen: jó-kor jönni. 16) varie exprimitur. Dobre z ním wíť: convenire cum aliquo: zu recht kommen (auskommen) mit Jemanden: jó szerrel valakivel ki-jönni. Dobre z ním wíť: rem expedire posse: zu recht kommen mit etwas: valaminek végire járhatni.

† dobťe, *adu. comp.* lépe, lépegi, líp; *superl.* neglépe, neglépegi, neglép. *idem.*

Dobré, ého, n. bonum. commodum, i, n. salus, felicitas: das Wohl: jó, jó vólta. *Usus.* Obecné Dobré: salus publica, bonum publicum: das Wohl des Staats: köz jó. K Dobrému ſlúžiť: esse saluti; esse e re (in rem) alicujus: zum Wohl gereichen: jóra, esni. 2) bonum, i, das Gute, alles was gut iſt, das Taugliche: jó. *Usus.* Za Dobré mať (naiſť), Krédú naznáčiť: album calculum addere, *Aristoph.* creta notare, *Horat.* approbare. Mnoho Dobrého: multa bona: viel Gutes: sok jót. Nečo Dobrého učiňiť: *a*) recte (bene) agere: etwas gutes thun: valami jót tenni. *b*). benefacere (beneficia tribuere) alicui, beneficiis adficere aliquem: Wohlthaten erweiſen, etwas Gutes thun Jemanden: valakivel valami jót tenni. Mnoho Dobrého mi učiňil, urobil: saepe mihi benefecit, multa beneficia tribuit: viel Gutes hat er mir gethan: sok jót tett velem. *Prov.* Dobré ſamo ſa chwálí. Dobré Wíno bez Wíchi wipígú: bonum per se charum. Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus. Res praeclarae per se placent, neque desiderant exoticam commendationem. Vera virtus non eget alienis praeconiis. das Gute lobt ſich ſelbſt: nem kell a' jó bornak tzégér, ami jó, maga magát ditséri. Dobré z Dobrím: par pari referre, *Cic.* v. Bodagzdraw. Čo tebe neňí dobré, aňi druhému neňí: quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: a' mi néked nem jó, másnak sem jó az. Dobré, ňelen ſa začať, ale i dokonať má: bonum non modo inchoandum sed et finiendum: das Gute muß man nicht nur anfangen, ſondern auch vollenden: a' jót nem tsak el-kezdeni, hanem végbe is vinni kell. Zbawil ſem ſa Zlého a doſel Dobrého: effugi malum, inueni bonum, *Zenod.* fortuna lautior mihi contigit. Zbit wſeho Dokrého: bonorum mare. Z Dobrím pomálí: non

 omnia

omnia hodie: nicht alles auf einmahl: nem mind egy szerre, holnapit meg várrad. 3) gratia, ae, f. Gütigkeit, Gefälligkeit, das Gute: kegyelem, jó. *Usus.* Z Dobrím: *a*) bona cum gratia: im Guten, in Güte: jóval. *b*) sponte, ipse: von selbst, im Guten: kész akartva, önnön magától. *c*) libens, libenti animo: im Guten, gern: örömest. 4) Za Dobré mak: ignoscere, veniam dare: zu Gute halten, zu Gute gehen lassen, verzeihen: jó névvel venni, meg botsájtani. Za Dobré bik: *a*) prodesse: zu Gute kommen, gedeichen: használni, hasznos lenni. *b*) contingere: zu Theile werden, zu Gute kommen: meg lenni. *c*) tribui, dari: gegeben werden, zu Gute kommen: adatni.

Dobrenice, níc, f. *plur. dat.* com (*boh.* cům) etc: dobrenicium; Dobrenitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreise Bidschower Antheils: dobrenitz.

† Dobřeňice, ňic, f. *plur. idem.*

dobrí á, é, (*abs.* dobro) *adj. comp.* lepsí, *superl.* naglepsí: bonus probus, a, um: gut, womit man zufrieden seyn kann, tüchtig, brauchbar: jó. *Usus.* Dobrí Latinák: bonus latinus: ein guter Lateiner: jó deák. Dost' dobrí, sat (satis) bonus, bonus satis: gut genug, elig jó. 2) non malus, probus, a, um: frugi, *indecl.* nicht arg, nicht böse oder schlimm, fromm, wohlgesittet: jámbor. *Usus.* Dobré Skutki: bona opera: gute Werke: jó (jóságós) tselekedetek. *Prov.* Z zlí i dobrí. Polypi caput, *Plutarch.* homo varius, in quo pariter et vitia quaedam, et virtutes inuenias. Dobrím skod'í, kdo zlím howí: bonis nocet, qui parcit malis: man muß das Übel strafen. a' roszszat büntetni kell. Dobrého Počátku dobrí bíwá konec: boni principii, bonus finis: wie der Anfang, so das End: jól lakásnak jó hagyás a' vége. *Rythmus.* Nebudem dobrí, nebudem; až ma oderú na Buben: Keď budú na mňe bubnowat; potom gá budem slubowat. 3) integer, a, um: rechtschaffen, redlich, ehrlich: betsületes, emberséges. *Syn.* statečný. *Usus.* Dobrí Člowek: bonus vir: ein guter Mann: jó (igaz szivü) ember. *Prov.* Dobrí sa zisli: Amphyctionum consessus: gute Vogeln sind zusammen gekommen: öszve-gyültek a' jól-sülttek. 4) aptus, idoneus, accomodus, a, um: dienlich, tauglich: alkalmatos, alkalmas. *Usus.* Dobré ge to pre teba: id tibi est accomodum: das ist für dich tauglich: ez jó (alkalmatos) te néked. 5) salutaris, utilis, e. dienlich, zuträglich: hasznos. *Syn.* užitečný. *Usus.* To ge dobre proti Hodonce: hoc est contra febres salutare: das ist gut wieder das Fieber: ez jó hideg-lelés ellen. *Prov.* Tri Weci sú dobré, málo gést, k práci sa brat, a chráňit Bugnosti: tria saluberrima: vesci citra saturitatem, non refugere laborem, natura semen conservare: három dolog egésséges: eleget nem enni, munkától nem futni, és nem bujálkodni *Par. Pap.* 6) lactus, jucundus, a, um: hilaris, e: angenehm, lustig, erfreulich, fröhlich: víg, örvendetes. *Usus.* Dobrá Wôla: animus bonus (laetus): guter fröhlicher Muth: jó kedv. Dobrég

brég Wóli bit: bono (hilari, laeto) animo esse: gutes Muths seyn; fröhlich, lustig seyn: jó kedvel lenni. Dobrég Wóli sem: bono sum animo, laetus sum: mir ist wohl zu Muthe: jó kedvem vagyon. Trošku dobrég Wóli: paulisper laeto animo: ein wenig gutes Muths: egy kis jó kedvetskét. Není sem dobrég Wóli: non laetus sum: mir ist nicht wohl zu Muthe: nintsen jó kedvem. Dobré Dni má: laetos vivit (habet) dies: er hat gute Tage: jó vig, napjai vannak. Dobrí Deň si učiňit, urobit: diem sumere hilarem: bonum diem sibi facere: sich guten Tag machen: jó napot tenni (szerezni) magának; fel tenni az orbán süvegét. *Prov.* Dobré Dni: Datyli dies; res feliciter succedentes. 7) delicatus, a. um: angenehm, delikat: jó. *Usus.* Dobré Gedlo: delicatus cibus: gute Speise: jó étel. 8) commodus: bequem, gut: jó, alkalmatos. *Usus.* Dobrá Příležitosť: bona commoditas: gute Logis: jó alkalmatosság. 9) facilis, promtus, expeditus: leicht, nicht schwer: könnyő, nem nehéz. 10) peritus: geschickt, gut: jó, tudós. *Syn.* umelí. *Usus.* Dobrí Šwec: bonus sutor: geschickter Schuster: jó varga. 11) sanus: gesund, z. B. Augen: egészséges. *Syn.* zdrawí. 12) prosper, faustus, bonus: gut glücklich. z. B. Zeichen: jó, szerentsés. *Syn.* šťastliwí. *Usus.* Na dobru Hodinu prisť: prospere venire: zur guten Stunde kommen: szerentsésen jönni. Dobré Ráno winšowat: salutare aliquem mane, bonum mane precari: einen guten Morgen bieten: jó reggelt kivánni, mondani. 13) genuinus, authenticus: gut, ächt, z. B. Perlen, Silber: jó, igaz, valoságos. *Syn.* opráwdiwí. *Prov.* Gako dobrí Peňáz. Kdo ho widí, hned ho lúbí: Phydiae signum, quod primo statim aspectu probatur omnium suffragiis. 14) honestus, illustris: vornehm, ansehnlich: betsületes, híres, nagy. *Usus.* Dobrého Rodu: nascendi conditione illustris: von guter Geburt: jó nemből való. 15) bonus: ziemlich gut: jó. *Usus.* Dobrí Hlas: bona vox: gute Stimme: jó szó. Dobrá Částka: bona pars: guter Theil: jó rész. Z dobrég Částki: bonam partem: guten Theils: jó rész szerént, jó részen. 16) magnus: groß, gut: jó nagy. *Usus.* Dobrá Zdálka: magnum intervallum: gute Strecke: jó tova. 17) benignus: gütig: kegyes. *Usus.* Dobré Slowo: bonum verbum: ein gutes Wort: jó szó. Bud tak dobrí, a přiď: sis tam benignus, ut venias: sey so gut, und komm: légy olly jó, és jöj-el. Nebol tak dobrí, abi to bol powedel: non erat tam benignus, ut diceret: er war nicht so gut es zu sagen: nem volt olly jó, hogy azt meg mondotta volna. Z Dobrím, z Dobrotú: *a*) bona cum gratia: im Guten, mit Güte: jó szerrel. *b*) sponte, ipse, libenti animo: von selbst, gern: kész, akartva. 18) benevolus, amicus, propensus: geneigt, günstig: jó. *Syn.* pregní, pregící. *Usus.* Nekomu dobrím bit: amare aliquem, propensum esse alicui: einen gut seyn: valakit szeretni. Dobím sa robit (ukazowat) nekomu: simulare amicitiam erga

ga aliquem: gut thun zum Scheine gegen (mit) Jemanden: valakihez jónak mutatni magát. 19) libens: gut, freywillig, gern: jó örömest. *Usus.* Z dobrú Wóľú: libens (lubens), lubenti animo, non invitus: mit gutem Willen: jó akarattal, örömest. 20) bonus: gut, einfältig: jó. 21) Nonnunquam redundat. Z dobrím Umiſlem: consulto: mit gutem Verdachte: szántt szándékkal. 22) Čo Dobrého: quid novi est? was paſſirt gutes Neues? mi jót hozott?

Dobrichow, a, m. dobrichovium: Dobrichow, ein Dorf im Kaurzimer Kreiſe: dobrichov, tseh falu. *boh.* Dobřichow.

Dobrichowice, wic, f. *plur. dat.* com (*boh.* cům) etc. dobrichovicium: Dobrichowitz, ein Dorf im Berauner Kreiſe: dobrichovitz.

Dobríláňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobrílať, al, ám, V. P. *imp.* dobrílag: desinere circum vagari: aufhören herumzuſtreichen: meg szüni bujdosni, kószálni. *Syn.* doblúdiť.

dobročiňenľiwe, *adv.* v. dobročinňe.

dobročiňenľiwí, á, é, *adj.* v. dobročinní.

Dobročiňenľiwosť, i, f. v. Dobročinnosť.

dobročiní, á, é, *adj.* v. dobročinní.

dobročinňe, *adv.* benefice, benigne, liberaliter: wohlthätig, gutthätig: jól téve, jól vóltáúl.

dobročinní, á, é, *adj.* beneficus, benignus, munificus, a, um, liberalis, e: wohlthätig, gutthätig: jól tévö, adakozó, jó vóltú.

Dobročinnosť, i, f. beneficentia, munificentia, ae, f. benignitas, liberalitas, tis, f. Wohlthätigkeit, Gutthätigkeit: mással jól tétel, jól tselekedés, adakozósság, kegyelmesség. *Syn.* Dobrodeňí, Dobrodinſtwí, Dobrota, Dobrotiwosť.

Dobročinosť, i, f. idem.

Dobročinſtwí, á, n. v. Dobrodeňí. *Prov.* Králowſká Cnosť geſt, Dobročinſtwím prázňe dobíwať.

Dobročinſtwo, a, n. *idem.*

Dobrodeg, a, m. v. Dobrodinec.

Dobrodeňí, á, n. beneficium, i, n. Wohlthat, Gutthat: jó téteménу, jó tétel, jó tselekedet, jó tévés. *boh.* Dobrodíňí. *Syn.* dobrí Skútek, neb Čin. *Usus.* Dobrodeňí učiniť (dosťať): beneficium praestare, tribuere, dare etc. adficere aliquem beneficio (accipere beneficium; frui, adfici beneficio): Gutthat erweiſen (bekommen, genießen): jót tenni (venni, kapni). To od ťeba Dobrodeňí žádám: id a te beneficii peto; hanc rem in beneficii loco a te deposco: ich begehre von dir diese Gutthat: azt a' jót kérem töled. *Prov.* Každé Dobrodeňí, Ďeki zaſlúží: omne beneficium gratiarum actione dignum: jede Wohlthat verdienet Dank: minden jó téteményért köszönettel kell lenni. Za Dobrodeňí neočekáwag Podekowáňí: vallus vitem decipit. Aries nutricationis mercedem persolvit: für deine Gütigkeit, erwarte niemals eine Dankbarkeit: jó tött helyében jót ne-várj.

Dobrodina, i, f. *idem.*

dobrodinčin, a, e, *adj. poss.* benefactricis: der Wohlthäterinn gehörig: jó tévönéé.

dobrodincow, a, e, *adj. poss.* benefactoris: dem Wohlthäter gehörig: jó tévöé.

Dobrodinec, nca, m. benefa-

fa-

ctor, is, m. beneficus, i, m. Wohlthäter: jó tévő. *Syn.* Dobročinec. *Prov.* Prátelí a Dobrodinci, i po Smrtí sú naség Láskí hodňí: amicorum et benefactorum mortuorum quoque amice meminisse oportet; amici et benefici mortui quoque amore sunt digni: Freunde und Wohlthäter verdienen auch noch jenseits des Grabes unsre Liebe: a' jó barátok, és jó akarók (jó tévők) holtok után is szeretetre méltók.

† Dobrodiňí, n. v. Dobrodeňí.

Dobrodinka, i, f. benefactrix, cis, f. benefica, ae. f. die Wohlthäterinn, Gutthäterinn: jó tévőné.

Dobromíl, a, m. nomen virile: ein Mannsname: férfi-név.

Dobromila, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: aszszonyi-név.

Dobromír, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi-név.

Dobromisel, sli, f. v. Dobrámisel.

dobromiselňe, *adv.* benigne, bono animo, benevole, liberaliter: gutmeinend, wohlwollend, wohlmeinend, gutherzig: jó szivvel, jó kedvel, örömest. *boh.* dobromislňe. *Usus.* Dobromiselňe, a uprimňe sem to učiňil: id ex aequo. et bono feci: dieses habe ich wohlmeinend, und aufrichtig gethan: ezt jó szivvel, és örömest tselekedtem. 2) deliberate, considerate, consulto, circumspecte: wohlbedacht, wohl überlegt, mit Wohlbedacht: maga meg gondolva.

dobromiselní, á, é, *adj.* benignus, benevolus, a, um: gutherzig, gutmeinend, wohlgesinnt, geneigt, günstig, wohlwollend, wohlmeinend: jót kivánó, jó akaró. *Syn.* dobreprecící. *boh.* dobromislní. 2) bene sentiens: wohlgesinnt, gute Gesinnung habend: jól gondolkodó. 3) deliberatus, consideratus, circumspectus, a, um: wohlbedacht: magát meg gondoló.

Dobromiselňica, i, f. v. benignitas, tis, f. benevolentia, ae, f. das Gutmeinen, Wohlmeinen, Wohlwollen, die Gutherzigkeit: jó sziv, jó akarat. *boh.* Dobromislnosť. 2) deliberatio, consideratio, nis. f. der Wohlbedacht, die Uiberlegung: meg gondolás.

† dobromislňe, *adv.* v. dobromiselňe.

† dobromislní, á, é, *adj.* v. dobromiselní.

† Dobromislnosť, i, f. v. Dobromiselnosť.

dobromislowí, á, é, *adj.* origanitus, a, um. *Cato.* mit Wohlgemuth (Dosten) gewürzt: fekete gyopárral szerzámozott, elegyitett. *p. o.* Dobromislowé Wíno.

Dobromluweňí, á, n. v. Doboreceňí.

dobromluwiť, il, ím, V. I. *imp.* dobromluw: v. dobrorečiť.

dobromluwňe, *adv.* facunde, eloquenter: beredt, mit Beredtsamkeit: ékes szóllással.

dobromluwní, á, é, *adj.* facundus, a, um, eloquens, is, o. beredt: ékes szóló. 2) peritus linguae: sprachkundig: nyelv túdó.

Dobromluwňík, a, m. facundus, eloquens orator, is, m. Redner, beredt: ékessen beszéllő. 2) intelligens (peritus linguae: Sprachkenner, Sprachgelehrter: nyelvhez értő. 3 grammaticus, i, m. literator, is, m. Sprachgelehrter, Grammatiker, Sprachlehrer: deákos, deáki tudományt terjesztő.

Dobromluwnost, i, f. facundia, eloquentia, ae, f. Wohlredenheit, Beredsamkeit: ékes beszéd, ékessen szóllás. 2) peritia (scientia) linguae: Sprachkunde, Sprachkenntniß, Sprachgelehrsamkeit, Sprachwissenschaft: nyelv tudás. 3) grammatica, ae, f. Sprachkunst, Sprachlehre: betükröl való tudomány, grammatika.

Dobropán, a, m. mercurius, Deorum nuntius: Merkur: merkúrius.

Dobropaňi, ňég, f. v. Krasopaňí.

dobropísebňe, *adv.* orthographice: nach der Schreibekunst: igazán irva.

dobropísební, á, é, *adj.* orthographicus, a, um: die Schreibekunst betreffend, darnach eingericht: igazán irást illetö.

Dobropísebnost, í, f. orthographia, ae, f. *Suet.* ars scribendi: rechte Schreibart, Schreibekunst, Orthographie: jól irni tanitó mesterség, igazán irás.

dobrorečení, á, é, *part. constr.* benedictus, praedicatus, celebratus, a, um: gepriesen, gesegnet: álldott ditsértetett. *Syn.* požehnaní, wichwalowaní.

Dobrorečeňí, á, n. benedictio, celebratio, praedicatio, nis, f. das Preisen, Segnen: áldás détsérés. *Syn.* Požehnáňí, Wichwalowáňí.

dobrorečit, il, ím, V. I. *imp.* dobroreč, *cum. Dat.* praedicare, benedicere, celebrare: preisen, segnen: áldani détsérni. *Syn.* požehnáwat, wichwalowat. *Usus.* Dobrorečím Pánu Bohu: benedico dominum Deum: ich preise Gott den Herrn: ditsérem, áldom, magasztalom az Úr Istent.

Dobrorečíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobrorečíwat al, ám, *freq. ex* dobrorečit.

dobrorečňe, *adv.* v. dobromluwňe.

dobrorečný, á, é, *adj.* v. dobromluwní.

Dobrorečnost, í, f. v. Dobromluwnost.

Dobroslaw, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi név.

Dobroslawa, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: aszszonyi név.

Dobrota, i, f. bonitas, probitas, tis, f die Güte, Tauglichkeit, rechte Beschaffenheit: jóság. 2) benignitas, humanitas liberalitas, tis, f. die Gütigkeit: kegyeség. *Usus.* Tu Dobrotu mat: ea esse benignitate: die (diese) Güte haben: avval a' kegyeséggel lenni. Mag tu Dobrotu, a príd: sis ea benignitate (sis tam benignus), ut venias: haben sie die Güte, und kommen, oder zu kommen: légy olly kegyességgel és jöjj el. Po Dobrote, z Dobrotú: bona cum gratia, sponte, libens etc: in Güte von selbst, gern: jó szerével. Ked nechceš po Dobrote, na Silu musíš: si bonis non vis, invitus debes (vi compelleris, adigeris): wenn du es in Güte nicht willst, so wirst du es müßen (so wirst du dazu gezwungen werden): ha jó szerével nem akarsz, erövel reá hajtanak. *Prov.* Pre mogu Dobrotu, wišel sem na Psotu: desiit bonitas, accessit egestas: die Güte höret auf und die Noth steht auf: jóságom miat nyomoruságra jutottam.

dobrotiwe, *adv.* benigne, humane, placide, comiter, libe-

beraliter: gütig (in Worten, oder Betragen), gütlich: jó kedvel, kegyelmessen. kegyessen, tsendessen. *Syn.* milostiwe. *Usus.* Nekoho dobrotiwe mak: tractare benigne aliquem: einen gütlich halten: valakivel jól bánni. Wiďíš, gak dobrotiwe gá stebú zachádzám (gednám): vide, quam me utaris aequo: sieh, wie gütig ich mit dir umgehe (verfahre): nézzed, melly kegyessen bánok véled; lásdd melly igazságossan bánok én véled. 2) comiter. humane: freundlich, gütig: jó szivel, barátságosan. 3) officiose, liberaliter, humane: gefällig, gütig: jól, betsületessen. 4) benigne, liberaliter: gutthätig, gütig: kegyessen. 5) clementer, leniter: glimpflich, sanft, gelinde, gütlich, gütig. kegyelmessen, irgalmassan.

dobrotiwí, á, é. *adj.* benignus, placidus, humanus, a, um, comis: gütig (in Worten, oder Betragen): kegyelmes, kegyes. *Syn.* milostiwí. 2) comis, humanus: freundlich, gütig, emberséges, barátságos. 3) officiosus, facilis: gefällig, gütig: kész a' szolgálátra. 4) liberalis, benficus: gutthätig: jól tévö. 5) lenis, mitis, clemens, humanus: glimpflich, sanft, gelind, gütlich, gütig: szelid, kegyes.

Dobrotiwosť, i, f. benignitas; humanitas, comitas, liberalitas, tis, f. benevolentia, ae, f. die Güte, Gütigkeit in Worten, oder Betragen: kegyesség, emberség, jóság. *Prov.* Dobrotiwosť neprilešitá, nenawisť'i podobná: par odio intepestiva benevolentia nihil a simultate differt, *Suidas.* non habita temporis ratione quidam cum officiosi student esse, nocent aut molesti sunt sedulitate, importuna benevolentia. 2) comitas, humanitas: Freundlichkeit, Gütigkeit: barátságosság. 3) officium, facilitas, tis, f. Gefälligkeit, Gütigkeit: jó akarat. 4) liberalitas, benignitas, tis, f. beneficentia, ae, f. Gutthätigkeit, Gütigkeit: mással jól tétel. 5) clementia, ae, f. lenitas, tis, f Glimpf, Gelindigkeit, Gütigkeit: kegyesség, szelidség.

Dobrotňica, i, f. dobrotiwá (dobromiselná, prígemná) Bohíňa: charis, itos, f. *Plur.* charites *Ovid.* sunt tres: Aglaja, Thalia, Euphrosyna: die Grazie (als Person), Huldgöttinn; eine Göttinn der Gütigkeit und Gutwilligkeit: jóságnak isten-aszszonya. *Syn.* Dobromiselňica, Prigemňica.

dobrowolňe, *adv.* sponte, voluntarie ultro, ipse, ultronee, benevole: freywillig: akartva, jó akarattal, szabad akaratból. 2) data opera, consulto, de industria, studio, studiose: vorsetzlich, mit Vorsatz: szántt szándekkal. 3) libere, ad arbitrium, prout libet: willführlich: szabadon.

dobrowolní, á, é, *adj.* voluntarius, spontaneus; benevolus, ultroneus, a, um: freywillig, willführlich: szabad akaratból-való, szabad akaratt. *Usus.* Dobrowolní Wogák: voluntarius miles, volo: Volontär, freywilliger Soldat, Freipartist: szabad katonák. 2) voluntarius, data opera susceptus: vorsetzlich: szabad akarat szerint való. 3) liber, voluntarius: willführlich: szabad.

Dobrowolnosť, i, femininum. animus sponte proclivis, spon-

spontaneitas, tis, f. Freywilligkeit: szabad akaratság. 2) arbitrium, liberum arbitrium, beneplacitum, arbitratus: die Willkühr, der Wille, das Gut befinden: szabad akarat. *Usus.* Podla meg Dobrowolnosti: ad meum arbitrium, prout mihi lubet: nach meiner Willkühr: szabad akaratom szerént. 3) lex, gis, f. Gesetz, Verordnung, Willkühr: parantsolat, akarat. 4) arbitrium, optio: Wahl, freye Wahl, Willkühr: magunk tetszésünk. 5) consilium, propositum, sententia, animus: Vorsatz: szánt-szándék, fel tett tzél. 6) benevolentia, studium, favor: Wohlgewogenheit: Geneigtheit, das Wohlmeinen, Gunst: jó akarat, *Syn.* Dobrota.

dobrúčkí á, é *adj. dem. ex* dobrí.

dobrúčko, *adv. dem. ex* dobre.

dobrúseni, á, é, *part. constr.* acrefactus, a, um: ausgewetzt: meg-köszörültetett.

Dobrúseňí, á, n. acrefactio, nis, f. das Auswetzen: meg köszörülés.

dobrúsit, il, ím, V. I. *imp.* dobrus: exacuere: auswetzen, wetzen: meg-köszörülni.

Dobruska, i, f. dobrusca: Dobruschka, eine Stadt im Königgrätzer Kreise: dobruska, város.

Dobrusowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobrusowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dobrusug, *freq. ex* dobrúsit.

† dobrusowati, owal, ugi (u); *idem.*

Dobubnowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobubnowat, owal, ugem, V. P. *imp.* dobubnug: desinere pulsare tympanum: aufhören zu trommeln (die Trommel zu schlagen): a' dobolást el-végezni, meg szünni a' dobolástól.

Dobučáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobučat, čal, čím, V. P. *imp.* dobuč: desinere boare, mugire, rugire: aufhören zu brüllen: meg-szüni bögni.

Dobúcháňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobúchat, al, ám, V. P. *imp.* dobúchag: desinere pulsare (verberare): aufhören zu schlagen (klopfen): meg szünni kotzogni, zörgetni. 2) desinere tumultuari (strepere): aufhören zu poltern: el-végezni a' zörgetést, kotzogást.

Dobuzeňí, á, n. expergefactio, e somno excitatio; das Aufwecken: fel-serkentés.

dobuzit sa, il, ím, V. P. *imp.* dobuz sa, *cum genit.* expergefacere, somno excire (excitare): aufwecken, erwecken, einen Schlafenden: fel-serkenteni. *Usus.* Nedobuzím sa ho: frustra eum somno excito: ich kann ihn nicht erwecken: fel nem ébreszthetem ötet álmából.

dobúrani, á, é, *part. Constr.* penitus disturbatus, dirutus, destructus, disjectus, a, um: völlig (gänzlich) eingerissen, niedergerissen, von einandergerissen, eingebrochen, niedergebrochen: egészlen le rontatott, rákásra döntetett.

Dobúráňí, á, n. plena (perfecta) diruitio, destructio, demolitio, disturbatio, nis, f. das völlige Einreißen, Niederreißen, Einbrechen: le-rontás rakásra döntés.

dobúrat, al, ám, V. P. *imp.* dobúrag: plene (perfecte) disturbare, diruere, destruere, disjicere: völlig einreißen, niederreißen, von einanderreißen, einbrechen, niederbrechen: egészlen

len le-rontani, rakásra dönteni. 2) cessare diruere: aufhören einzureißen, einzubrechen: meg szünni le-rontani.
Dobúrení, á, n. verb. *ex seq.*
dobúrit, il, ím, V. P. *imp.* dobur: desinere strepere (tumultuari): aufhören zu rumpeln (poltern, lermen): meg szünni zörgetni. 2) desinere ad seditionem commovere: aufhören zu empören: meg szünni zendülést inditani. 3) desinere turbare, conturbare, perturbare: aufhören zu beunruhigen, bestürzt zu machen: meg szünni háboritani, meg zavarni.
dočáhnúť, hnul (hel), hňem, V P. *imp.* dočáhňi: v. dosáhnúť.
dočáhnutí, á, é, *part. constr.* v. dosáhnutí.
Dočáhnutí, á, n. v. Dosáhnutí.
Dočáhowáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dosahowáňí.
dočahowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dočahug: *freq. ex* dočáhnúť. v. dosahowať.
Dočekáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočekať, al, ám, V. I. *imp.* dočekag: v. dočkať. *II. reciproc.* dočekať sa: v. dočkať sa.
docela, *adv.* omnino, prorsus, plane: ganz, gänzlich, völlig, ganz und gar: egészlen, tellyességgel, éppen, mindenestöl.
docelení, á, é, *part. constr.* expletus, suppletus, redintegratus, a, um: ergänzt: újonnan helyre állitatott.
Docelení, á, n. expletio, redintegratio, nis, f. supplementum: Ergänzung: újonnan helyre állitás.
docelit, il, ím, V. P. *imp.* docel: explere, supplere, redintegrare: ergänzen: újonnan helyre állitni.
Doceňení, á, n. *verb. ex seq.*
doceňit, il, ím, V. P. *imp.* doceň: desinere aestimare: aufhören zu schätzen, zu taxiren: meg-szüni az árrát valaminek ki-szabni.
dočesaní, á, é, *part. constr. ex* dočesať.
Dočesáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočesať, sal, sem, V. P. *imp.* dočes: definire pectere, pexionem finire: mit dem Kämmen fertig werden: a' fésülést el-végezni. 2) carminationem absolvere: mit dem Hecheln fertig werden: a' gerebelést (héhelést) el-végezni. 3) collectionem fructuum terminare: mit dem Abbrechen des Obstes fertig werden: el-végezni a' gyümölts szedést.
Dočesáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočesáwať, al, ám, *freq. ex* dočesať.
Dochádzáňí, á, n. exitus, finis: das Ausgehen, der Ausgang, das Ende: végezet ki fogyás. *Usus.* Pri Dochadzáňí Roku: in fine (exitu) anni, anno exeunte: beym Ausgange des Jahrs: esztendőnek végezetével. 2) adproximatio, adpropingvatio, nis, f. das Her, oder Hinnahen: hozzá közelgetés.
dochádzať, al, ám, V. I. *imp.* dochádzag: deficere, finem habere: ausgehen, sein Ende erreichen, z. B. der Athem, die Ware: fogyni, végihez járni. *boh.* docházeti. 2) ire illuc (eo), adpropingvare: hingehen, dahin gehen: hozzá menni, közelgetni. *Syn.* priblížowať sa, pricházať.
Dochadzowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

Do-

Dochadzowať, owal, ugem, *freq. ex* dochádzať.

† dochážeti, el, ím; v. dochádzať.

Dochceňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dochceť sa, dochcelo sa, dochce sa, V. P. *cum. dat.* mi, ti, mu etc. desinere cupidum esse (appetere, velle etc): aufhören zu lüstern, eine Lust zu haben, zu wollen, zu wünschen, zu begehren, zu verlangen: meg szüni akarni (kivánni) *Usus.* Dochce sa ti písať, ken Ráz dobre začňi.

dochistaní, á, é, *part. constr.* v. dohotowení.

Dochistáňí á, n. v. Dohotoweňí.

dochistať, al ám, V. P. *imp.* dochistág: v. dohotowiť.

Dochitáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dochitať, al ám, V. P. *imp.* dochitag, desinere capere: aufhören zu fangen: fogni (fogdosni) meg szüni. *Syn.* dolapať.

Dochitení, á, é, *part. constr.* interceptus, arreptus, comprehensus, a, um: erwischt, aufgefangen: meg fogott, meg kapott. *Syn.* dochopení, dolapení. 2) deprehensus, a, um: ertappt, erwischt: rajta kapatott. *Syn.* dopadnutí, popadnutí.

Dochiteňí, á, n. interceptio: comprehensio, nis, f. die Auffangung, Erwischung, das Auffangen: meg fogás, meg kapás. *Syn.* Dochopeňí, Dolapení. 2) deprehensio, nis, f. Ertappung, Erwischung: rajta kapás. *Syn.* Dopadnútí, Popadnutí.

dochitiť, il ím, V. P. *imper.* dochit: intercipere, arripere, comprehendere: auffangen, erwischen: meg fogni, meg kapni, meg ragadni. *Syn.* dochopiť, dolapiť. 2) Na nekom dochitiť nekoho: deprehendere jure: ertappen über etwas, erwischen: valamin rajta kapni rajta érni. *Syn.* dopadnúť, popadnúť.

Dochitowáňí, á, n. *verb ex seq.*

dochitowať, owal, ugem. *freq. ex* dochitiť.

dochlastaní, á, é, *part. constr.* devoratus, exesus, a, um: aufgefressen, durch Fressen alle gemacht: meg ett. meg evett. *Syn.* zežraní. 2) ebibitus, epotatus. a, um: ausgetrunken: meg ivott ki ivott. *Syn.* wipití. 3) inebriatus, ingurgitatus, ebrius, a, um: betrunken, besoffen: meg részegedett. részeg. *Syn.* opilí, ožralí.

Dochlastáňí, a, n. devoratio, nis, f. das Auffressen: meg evés. *Syn.* Zežráňí. 2) epotatio, ebibitio, nis, f. das Austrinken: meg ivás. *Syn.* Wipití. 3) inebriatio sui: das Betrinken, Besaufen, Besäufen, die Besaufung, Besäufung seiner selbst: meg részegedés.

dochlástať, al, cem (tám) V. P. *imp.* docklastag: devorare, exedere: auffressen, durch Fressen alle machen: meg enni, *Syn.* požrať, zežrat. 2) ebibere: austrinken: meg inni. *Syn.* wipiť, wilokať. *II. rec.* dochlastať sá: se inebriare (ebrium reddere), inebriári: sich besaufen: besäufen: mag részegülni. *Syn.* ožrať sa, opiť sa.

dochmatnúť, tnul (tel), tňem. V. P. *imp.* dochmatňi: comprehendere: ertappen: megragadni, fogni. *Syn.* dolapiť, dochitiť.

Dochmatnutí, á, n. v. Dochiteňí.

Dochod, u, m. reditus, proventus,

tus, us, m: die Renten, die Einkünften, das Einkommen, dasjenige was einkömmt: jövedelem. *Syn.* Dochodek. *boh.* Důchod. *Usus.* Ročni Dochod: annuus proventus: die jährlichen Einkünfte: esztendöbéli jövedelem.

Dochodek, dku, m. *dem. ex praec. Usus.* Pekné Dochodki: pulchri reditus: schöne Einkünften: szép jövedelem.

Dochodení, á, n. *verb. ex seq.*

dochodiť, il, ím, V. P, *imp.* dochod: desinere ambulare: aufhören zu gehen: járni megszünni, járást el-végezni.

Dochodíwání, á, n. *verb. ex seq.*

dochodíwať, al, ám, *freq. ex* dochodiť.

Dochodná, neg, f. exactrix, coniux (rationistae) quaestoris: die Rentmeisterinn, Cassiererinn, Einnehmerinn: számtartóné, számtartó felesége, pénz-szedöné. *Syn.* Dochodnica, Dochodnička. *boh.* Důchodnice, *vulg.* Kasírka.

Dochodňa, i, f. rationaria, ae, f. das Rentamt: számtartó titszség.

Dochodní, ého, m. rationista, ae, m. rationum magister, quaestor, exactor, perceptor, is, m. Rentmeister, Einnehmer, Rechnungsführer, Cassier, Cassirer: szám tartó, pénzszedö, ki-szedö. *Syn.* Dochodník. *boh.* Důchodni, *vulg.* Kasír.

dochodní, á, é, *adj.* reditus adtinens, quaestorius, a, um: die Renten betreffend: jövedelmet illetö. *boh.* důchodní. *Usus.* Dochodní Úrad: quaestura: Rentamt: számtartóság. Dochodná Komora: fisci reditus: Kammer der gemeinen Einkünften: kintstartoház.

Dochodnica, i, f. v. Dochodná.

† **Dochodnice**, i, f. v. idem.

dochodníččin, a, e, *adj. poss.* exactricis. uxoris rationistae: der Rentmeisterinn (Cassirerinn) gehörig: szám-tartónéé pénzszedönéé. *vulg.* Kasírčin.

dochodníččin, a, e, *adj. poss.* *idem.*

Dochodníčka, i, f. v. Dochodná.

dochodnícki *adv.* rationistarum (exactorum, perceptorum) more: cassirerisch, cassirermässig, rentmeisterisch: szám-tartó pénzszedö) módon. *vulg.* Kasírski.

dochodnícki, á, é, *adj.* rationistas (exactores, perceptores) adtinens: die Rentmeister (Cassirer) betreffend: szám-tartókat (pénz-szedöket) illetö. *vulg.* Kasírskí.

Dochodníctwí, á, n. exactoratus, perceptoratus, ûs, m. munus rationistae, quaestura, ae, f. Rentmeisteramt, Cassireramt, Rentmeisterei: számtartóság szám-tartó (pénz kiszedö) tisztség. *vulg.* Kasírstwí.

Dochodník, a, m. v. Dochodní.

dochodníkow, a, e, *adj. poss.* exactoris, perceptoris, rationistae: dem Rentmeister (Cassirer) gehörig; szám-tartóé, pénz ki-szedöé. *vulg.* Kasírow.

dochopení, á, é, *part. constr.* v. dochitení.

Dochopení, á, n. v. Dochitení.

dochopiť, il, ím, V. P. *imp.* dochop. v. dochitiť.

dochoreť, rel, rím, V. P. *imp.* dohor: desinere infirmari: aufhören krank zu seyn: betegeskedni meg-szüni.

dochowaní, á, é, *part. constr. ex* dochowať.

Dochowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dochowat, al, ám, V. P. *imp.* dochowag: nutrire, sustentare, sustinere: ernähren: eltartani, táplálni. *Syn.* wichowat. 2) educare: auferziehen: fel-nevelni. 3) desinere, alere: aufhören zu ernähren, oder auferziehen: meg szünni, tartani, táplálni. 4) *boh.* v. dodržat.
Dochowáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dochowáwat, al, ám, *freq. ex* dochowat.
dochrákaní, á, é, *part. constr.* consputatus, consputus, a, um: bespeit: torhákkal megpökdösött. *Syn.* zachrákaní.
Dochrákáňí, á, n. sputis (phlegmatibus) contaminatio, conspuitio, consputatio: das Anspeien, Bespeyen: torhákkal meg-pökdösés. *Syn.* Zachrákáňí.
dochrákat, kal, čem, V. P. *imp.* chrač: conspuere *Plaut.* consputare *Cic.* sputis (phlegmatibus contaminare: bespeyen, anspeien, durch seinen Speichel besudeln: torhákkal meg-pökdösni. *Syn.* zachrákat.
dochwístaní, á, é, *part. constr.* v. pochwístaní.
Dochwístáňí, á, n. v. Pochwístáňí.
dochwístat, al, čem (tám), V. P. *imp.* dochwístag: v. pochwístat. *II. rec.* dochwístat sa: v. pochwístat sa.
Dočiňeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočiňit sa, il, ím, V. P. *imp.* dočiň sa, *cum genit.* admittere, comittere: begehen, thun, ausüben, verrichten, z. B. einen Mord, Laster, Sünde: véghez vinni, el-követni.
† dočíst, et dočísti, dočtl, dočtu; v. dočítat. *II. rec.* dočíst se: v. dočítat sa.
Dočítáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočítat, al, ám, V. P. *imp.* dočítag: perlegere, ad finem legere: auslesen, durchlesen: el-olvasni, végig által olvasni. *boh.* dočísti. 2) numerando addere: dazu lesen: hozzá számlálni. *II. rec.* dočítat sa, *cum et sine Genitivo*: legendo invenire, deprehendere: durch Lesen finden: olvasással valamire reá találni, akadni. *boh.* dočíst se. *Usus.* Dočítalli si sa toho nekde? legistine id alicubi? haben Sie es irgendwo gelesen? olvasta e' ezt valahol.
Dočkáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočkat, al, ám, V. P. *imp.* kag: exspectare, operiri, praestolari: erwarten: várni, várakozni. *Syn.* dočekat. 2) *cum Genitivo*: videre, vivere (pervenire): erleben: megérni. *Prov.* Zdrawá Kočka, čo to dočká: tarde hoc erit: das geschieht nicht so leicht (geschwind); das erlebt man nicht so leicht: későn lesz az. *II. rec.* dočkat sa, *cum, et sine Genitivo*: exspectare, praestolari operiri: erwarten: meg várni. *Syn.* dočekat sa. *Usus.* Wčera sem sa gich nemohel dočkat: heri non potui diutius eorum adventum praestolari: gestern konnte ich sie nicht erwarten: tegnap az el-jöveteleket meg nem várhattam. J pod. P. Uš sa nemožeš dočkat? veni P. exspecta: komme doch P. kannst du es nicht erwarten: jöjj P. várj. 2) *cum Genit.* videre, supervivere: erleben: megélni.
dočut, ul, ugem, V. P. *imp.* dočug. audire, percipere: hören, vernehmen: meg hallani. *Prov.* Kdo nedočuge, nech si domisslí: qui non bene audit, divinet (conjectura adsequi

qui debet): der etwas nicht gut hört, soll muthmaßen (muß auf das übrige schließen): a' ki jól nem hal, hozzá vetésből talállya ki.
Dočuki, á, n. *verb. ex praec.*
Dočúwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dočuwak, al, ám, *freq. ex* dočuk.
dodaní, á, é, *part. constr.* traditus, exhibitus, a, um: übergeben: által adott, kezéhez szolgáltatott. 2) adjectus, additus, a, um: zugegeben: hozzá adatott.. 3) subministratus, administratus, subvectus, a, um: geliefert: ki szolgáltatott, véghez vitetett. 4) *boh.* v. widaní.
Dodáňí, á, n. traditio, nis, f. das Uibergeben: által-adás. 2) additio, adjectio, nis, f. das Zugeben, die Zugebung, Hinzufügung: hozzá (reá) adás. 3) advectio, administratio, subministratio, subvectio, nis, f. die Lieferung, Zuschickung, Zusteckung: el-hozás, ki szolgaltatás. 4) *boh.* v. Widáňí.
dodak, al, ám, V. P. *imp.* dodag: tradere exhibere: geben, darreichen, einreichen, übergen. z. B. Jemand einen Brief: altal adni, kezéhez szolgáltatni 2) addere, adjicere, praeterea dare: zugeben, dazugeben, hinzufügen, fügen, außerdem geben: hozzá adni, reá adni. *Usus.* Chuki dodak: animum facere (addere) alicui: Muth machen: valakinek kedvet adni, meg hátoritani. 3) subministrare, administrare, subvehere, advehere: liefern, verschaffen, zuschicken, zuführen, zusteken: ki szolgáltatni, véghez vinni. 4) *boh.* v. widak.
Dodáwáňí, á, n. *freq. ex* Dodáňí.
dodáwak, al, ám, *freq. ex* dodak.
Usus. Peklíwosk mnoho Krási dodáwá Twári: cura commendat faciem. *Ovid.* durch besondern Fleiß giebt man dem Angesichte eine neue Liblichkeit: a' szorgalmatoság kedvesíti az ortzát; a' szorgalmattossan ékessitett ortza kellemetes.
Dodawek, wku, m. v. Pridawek. 2) *boh.* v. Widawek.
dodawňe, *adv.* v. pridawňe.
dodawní, á, é, *adj.* v. pridawní.
† dodelaní, á, é, *part. const. abs.* v. dorobení.
† Dodeláňí, á, n. v. Dorobeňí.
† dodelaki, al, ám; v. dorobik.
† Dodeláwáňí, n. *verb. ex seq.* v. Dorábáňí.
† dodeláwak, al, ám, *freq. ex* dodelaki.
† dodobaní, á, é *part. constr.* rostro totus confossus, a, um: mit dem Schnabel völlig durchstochen: madár órral öszve vagdaltatott.
Dodobáňí, a, n. *verb. ex seq.*
dodobak, bal, bem, V. I. *imp.* dodobag: rostro confodere: mit dem Schnabel durchstechen: madár orral öszve vagdalni.
dodraní, á, é, *part. constr.* laceratus, dilaceratus, a, um: gerißen: rongyos, meg rongyáltt, szakadozott. *Syn.* dodrápaní, dotrhaní. *boh.* dodrán.
Dodráňí, á, n. laceratio, dilaceratio, nis, f. das Abreißen: rongyálás, szakadozás. *Syn.* Dodrápáňí, Dotrháňí.
dodrápaní, á, é, *part. constr.* v. dodraní et dosarpaní.
Dodrápáňí, á, n. v: Dodráňí et Dosarpáňí.
dodrápak, pal, pem, V. I. *imp.* dodrap v. dodrak et dosarpak.
dodrak, dodral, dodrem, V. P. *imp.* doder: lacerare, dilacerare: zu Ende schleißen, reißen: meg

meg rongyálni öszve szakasztani.
Dodráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodráwať, al, ám, *freq. ex* dodrať.
dodrení, á, é, *part. constr. ex* dodreť: *boh.* dodřen.
Dodreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodreť, dodrel, dodrem, V. P. *imp.* dodri, detrahere: völlig abschinden. z. B. die Haut: le nyúzni, börét le vonni. *boh.* dodřiti. 2) exhaurire: ausschinden, durch Bedrückungen entkräften. z. B. die Unterthanen. nyúzni, nyomorgatni p. o. a' jobbagyát. *boh.* dodřiti.
dodríštaní, á, é, *part. constr.* v. pochwíštaní.
Dodríšťáňí, á, n. v. Pochwíšťáňí.
dodríšťať, al, ám, V. P. *imp.* dodríšťag: v. pochwíšťať.
† dodřiti, dodřel, dodru et řu: v. dodreť.
dodrúzganí, á, é, *part. constr.* v. podrúzganí.
Dodrúzgáňí, á, n. v. Podrúzgáňí.
dodrúzgať, al, ám, V. P. *imp.* dodruzgag: v. podrúzgať.
dodržaní, á, é, *part. constr.* ex dodržať.
Dodržáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodržať, žal, žím, V. P. *imp.* dodrž: tenere, tueri, conservare: bis dahin erhalten, behalten, nicht drum kommen: végig meg-tartani, örizni, oltalmazni. *boh* dochowati. 2) permanere, perdurare, perseverare: aushalten, bis zu Ende bleiben: végig meg-maradni. *Syn.* dodržeti.
† dodržeti, el, ím, *idem.*
Dodržowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodržowať, owal, ugem, *freq. ex* dodržať.
dodubaní, á, é, *part. constr. ex* dodubať.
Dodubáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodubať, bal, bem, V. P. *imp.* dodubag: v. dodobať.
* Dogač, a, m. v. Dogič.
dogací, á, é, *adj.* mulsionem (mulctum) adtinens: das Melken betreffend: fejéshez tartozandó. *boh.* dogecí. *Usus.* Dogacá Nádoba: v. Groteк.
† Dogačka, i, f. v. Dogička.
dogazdowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dogozdug: v. dochospodáriť.
dogčení, á, é. lactatus, a, um: gesäugt, szoptatott. szoptattatott. *Syn.* nadáganí.
Dogčeňí, á, n. lactatio, nis, f. praebitio mamae: das Säugen, szoptatás. *Syn.* Nadagáňí, *boh.* Rogeňí.
Dogčica, í, f. lactans foemina: Säugerinn, szoptató. *Syn.* Dogka.
Dogčička, i, f. *dem. ex praec.*
dogčičňe, *adv.* lactando, more lactantis: säugend: szoptatósan. *Syn.* dogčíwe. *boh.* Rogňe.
dogčíční, á, é, *adj.* lactans, tis, *omn.* säugend: szoptatós. *Syn.* dogčíwí *boh.* Rogní. *Usus.* Dogčičná Chowačka: v. Dogka mokra. 2) v. cickowí.
dogčiť, il, ím, V. P. *imp.* dogči: lactare, mammam (ubere) pascere: säugen: szoptatni. *Syn.* nadágať. *boh.* Rogiti.
Dogčíwáňí, á, n. *verb. ex seq.* *boh.* Rogíwáňí.
dogčíwať, al, ám. *freq. ex* dogčiť. *boh.* Rogíwati.
Dogec, gca, m. v. Dogič.
† dogecí, *adj. omn. gen.* v. dogací.
Dogedáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dogedať, al, ám, V. P. *imp.* dogedag: v. dogesť. *boh.* dogídati.

Do=

Dogedáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dogedáwat, al, ám, *freq. ex* dogedat.
dogedení, á, é, *part. constr. ex* dogest.
Dogedeňí, á, n. *verb. ex* dogest.
dogednaní, á, é, *part. constr.* perfectus, absolutus, confectus, a, um: abgehandelt, verrichtet, zu Ende gebracht: el-végeztetett. 2) pactus, constitutus, a, um: abgeredet, ausbedungen, accordirt, durch Vergleich geschloßen, versprochen, ausgedungen: meg egyeztetett, al-kottatott.
Dogednáňí, á, n. perfectio, confectio, absolutio, nis, f. Verrichtung, Abhandlung: el-végzés. 2) pactio (constitutio) pretii, conventio (consensio, consensus) de pretio: Abrede, Ausdingung, Verabredung, Accordirung, Ausbedingung, der Vergleich, Vertrag, Accord, zwischen zwey Personen oder Parteyen: meg-alkuvas, meg-szegödés, egyezés. 3) compositio, controversiae, conciliatio: Vereinigung (Verbindung) widriger oder streitender Dinge und Personen: az ellenkezésnek le-tsendessitése.
dogednat, al, ám, V. P. *imp.* dogednag: perficere, conficere, absolvere: abhandeln, verrichten, zu Wege (zu Ende) bringen: el-végezni. *Syn.* dokonat. 2) contractim finire (terminare) convenire, contrahere, pacisci: pactionem inire (concludere): ausbedingen, accordiren, ausdingen, Vergleich treffen, aushandeln, den Preis ausmachen: meg-alkudni meg szegödni egyezni. *Syn.* z gednat. 3) componere controversiam, finem imponere, disceptationi reconciliare: vereinigen. z. B. Dinge und Person, die wiedersprechend sind oder scheinen: az ellenkezést meg tsendesiteni. *II. recipr.* dogednat sa: constituere (pacisci) pretium, *Cic.* convenire de pretio: den Accord (Vertrag) schließen, zu Ende bringen; sich vereinigen, verabreden, ausmachen, den Preis einer Sache, einen Vergleich oder Vertrag mit Jemanden machen, accordiren, einig werden worüber, etwas verabreden, sich ausbedingen, Abreden treffen worüber. z. B. über den Preis: meg alkudni, az árrán meg egyezni. *Syn.* z gednat sa. 2) finem imponere alicui controversiae mutuo agitatae, conciliari inter se, concordes fieri consentive, reconciliari, amicitiam (concordiam) inire: sich vereinigen, einig werden: meg egyesülni. *Syn.* zmérit sa. *Usus.* Dogednali sa strz to: convenit inter illos de re: sie haben sich darinn vereinigt: valamin meg egyezni.
Dogednáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dogednáwat, al, ám, *freq. ex* dogednat. *II. rec.* dogednáwat sa: *freq. ex* dogednat sa.
Dogelňica, i, f. mulctrix ovium: Schafmelkerinn: juh-fejö aszszony. 2) sinum lactarium, sinus lactarius: Milchgelte, Milchtopf; das weite Milchgefäß: téjnek-való tágas edény. *Syn.* Spusták, mléčná sitoká Nádoba. 3) v. Krotek.
Dogelňík, a, m. mulctor ovium: Schafmelker: juh-fejö.
dogení, á, é, *part. constr.* mulctus, a, um: gemolken: fejett.
Dogeňí, á, n. mulctus, us, m. *Varr.* mulctura, mulsura, ae, f. das Melken: fejés.

dogesť, dogedel, dogem et dogím, V. I. *imp.* dogec: excedere, consumere edendo: aufessen: ki-enni. 2) desinere edere: aufhören zu essen: meg szünni enni. *boh.* dogísti.

† dogeti, dogel, dogedu; v. doisť Nro 2 et 3.

Dogič, a, m. mulctor, is, m. mulgens, tis, m. Melker: fejö. *Syn.* Dogec, Dogitel.

Dogička, i, f. mulctrix, cis f. mulgens femina: Melkerinn: fejö aszszony. *Syn.* Dogitelka, Dogka.

† dogídati, al, ám, v. dogedať, dogesť.

† dogísti, dogedl, dogím, v. dogesť'.

dogiť, il, ím, V. I. *imp.* dog: mulgere, *Virg.* melken: fejni. *II. neutral.* lac praebere: Milchgeben: tejet adni. *Usus.* Ta Krawa nedogí: haec vacca lac non praebet, non mulgetur: diese Kuh giebt keine Milch: ez a' tehény tejet nem ád, nem fejös.

† dogiti, dosel, dogdu; v. doísť.

Dogíwač, a, m. v. Dogič.

Dogíwáčka, i, f. v. Dogička.

Dogíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dogíwať, al, ám, *freq. ex* dogiť.

Dogiwo, a, n. mulsura, ae, f. *Calpurn.* das Melken, das Gemelkene, Milch: tejét.

† Dogízdeňí, n. v. Doideňí.

† dogízdeti, el, ím; v. doísť Nro. 2. et 3.

Dogka, i, f. *a*) mokrá: nutrix, lactatrix, cis, f. die Säugamme: szoptatós dajka. *Syn.* mokrá Dogka. *boh.* Kogná Chůwa, Kogná. *b*) Kuchá: gerula, curatrix. parvuli, mulier curans infantem: Kinderwärterinn, Kinderfrau, Kinderweib: száraz dajka. *boh.* Chowačka. 2) v. Dogčica. 3) ovis mulgibilis, Melkschaf, fejös juh. *Syn.* dogná Owca.

doǧňáweni, á, é, *part. constr.* obtritus, contritus, protritus, elisus, compressus, a, um: erdrückt, zerdrückt, zerquetscht: öszve nyomatott, törödött.

Doǧňáweňí, á, n. obtritus, us, m. elisio, protritio, compressio, nis, f. Erdrückung, Zerdrückung, Zerquetschung: öszve nyomás, törödés.

doǧňáwiť, il, ím, V. P. *imp.* doǧňaw: conterere, obterere, proterere, elidere, comprimere: erdrücken, zerdrücken, zerquetschen: öszve nyomni, törni.

Doǧnawowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doǧnawowať, owal, ugem, *freq. ex* doǧňawiť.

dogní, á, é, *adj.* lac praebens, lactifer, a, um: melk: fejös. *Usus.* Dogná Krawa: vacca (bos) mulgibilis, mulctraria, lactaria, lactifera, lac praebens: Melkkuh: fejös tehén. Dogná Owca: v. Dogka 3. 2) mulctarius, a, um: mulctralis, e: das Melken betreffend, dazu gehörig: fejést illetö. *Usus.* Dogná Nádoba: v. Frotek.

Doǧňica, i, f. v. Dogelňica. 2) v. Frotek.

Doǧňík, a, m. v. Dogič.

dohádnuť, dnul (del), dňem, V. P. *imp.* doháďňi: zhádnuť.

Dohádnutí, á, n. v. Zhádnutí.

Dohadowač, a, m. disceptator, is, m. cotroversista, polemista

sta, ae, m. Streiter: mások perét meg ítélö biró.

Dohadowání, á, n. disceptatio, nis, f. controversia; ae, f. lis, itis, f. den Streit, Zank, die Streitigkeit, das Streiten: perlés, vetélkedés. *Syn.* Wadění, Zwada, Zwadda. *boh.* Hadrowání.

dohadowat sa, owal, ugem, V. I. *imp.* dohadug sa: certare, contendere, pugnare verbis, disceptare, controvertere, rixari: streiten, streitig seyn, zanken, uneins seyn: perlekedni, pörpatvaroskodni. *Syn.* potíkat sa, hádat sa, wadit sa. *boh.* hadrowati se.

dohadowně, *adv.* controverse: streitig: Perben forogva. *Syn.* swárliwe, zwadně. *boh.* hadrowně.

dohadowní, á, é, *adj.* controversus, dubius, a, um: streitig, worüber gestritten wird, zweifelhaft: perben forgó, kétséges. 2) contentiosus, rixosus, a, um: streitsüchtig: viszsza vonó, garázdól, veszekedö. *Syn.* swárliwí, zwadní. *boh.* hadrowní.

Dohadownost, i, f. conditio controversa: Streitigkeit, streitige Beschaffenheit: peres dolog. 2) v. Dohadowání. 3) libido disceptandi: Streitsucht: perlekedésre kész indulat.

dohádzaní, á, é, *part. constr.* ex dohádzat.

Dohádzání, á, n. *verb. ex seq.*

dohádzat, zal, zem, V. P. *imp.* dohadz: desinere projicere: zu Ende werfen, aufhören zu werfen: a' hányástól (dobástól, vetéstöl) meg szűni. *boh.* doházeti. 2) v. zahádzat. 3) v. dohodit.

Dohadzowač, a, m. Conciliator, is, m. der etwas verschafft, der Zubringer: szerző. *boh.* Dohazowač.

Dohadzowačka, i, f. conciliatrix, cis, f. die etwas verschafft, die Zubringerinn: meg-szerzö aszszony. *boh.* Dohazowačka.

Dohadzowání, á, n. *verb. ex seq.*

dohadzowat, owal, ugem, *freq. ex* dohádzat: *boh.* dohazowati. 2) conciliare, procurare: verschaffen, zubringen: meg-szereczni.

doháganí, á, é, *part. constr.* ex dohágit.

Dohágení, á, n. *verb. ex seq.*

dohágit, il, ím, V. P. *imp.* dohag: desinere tueri (defendere, tutari): aufhören zu vertheidigen: oltalmazni, (örizni) meg-szűni.

dohánaní, á, é, *part. constr.* illuc actus (pulsus) a, um: hingetrieben: oda hajtatott, kergettetett üzettetett. 2) v. dohoněný.

Doháňání, á, n. actio, pulsio, impulsio, nis, f. das Hintreiben: oda hajtás, üzés, kergetés. 2) v. Dohonění.

doháňat, al, ám, V. I. *imp.* doháňag: illuc agere, pellere: hintreiben, dorthin oder an denselben Ort hintreiben: oda hajtani, kergetni, üzni. *boh.* doháněti. *Usus.* Doháňat Klin s Kiγánků: tudite cuneum adigere: den Keil mit Schlegel hineintreiben: sulyokkal le-verni a' tzöveket. 2) perpellere: wohin treiben: reá üzni, kénszeriteni. *boh.* doháněti. *Usus.* K Uměňú doháňat: compellere ad studia: zum Lernen antreiben: a' tanúlásra izgatni. 3) v. dohonit.

† doháněti, el, ím; v. doháňat.

Do-

Doháráńí, á, n. *verb. ex seq.*
dohárat, al, ám, V. I. *imp.* doháráj: ardendo absumi, deficere: ausbrennen, aufhören zu brennen: el-égni, az égés által el-fogyni. *Syn.* dohoret. *boh.* dohořowati. *Usus.* Dńes Swéčka skoro dohárá: hodie candela brevi absumitur: heute brennt das Licht bald aus: ma hamar el-ég a' gyertya. *Prov.* Usmu dohárá: est in angustiis; ardet ucalegon. *Virg.* es wird ihm bange; er ist bange: szoros a' kaptzája körmére égett.
Doháráwáńí, á, n. *verb. ex seq.*
dohárávat, al, ám, *freq. ex* dohárat.
† dohážeti, el, ím; v. dohádzat.
† Dohazowač, e, m. v. Dohadzowač.
† Dohazowačka, i, f. v. Dohadzowačka.
† dohazowati, owal, ugi (u); v. dohadzowat.
doheǵaní, á, é, *part. constr.* succussus, a, um: erschüttert.
Doheǵáńí, á, n. succussio, nis, f. *Senec.* das in die Höhe Schütteln, Erschüttern, die Erschütterung: hányott, fel-rázott.
doheǵat, al, ám, V. P. *imp.* doheǵag: succutere: in die Höhe schütteln, aufwärts schütteln, erschüttern: hányni, fel-rázni. *II. recipr.* doheǵat sa: succutti: erschüttert (geschüttelt) werden: hányodni, fel-rázódni.
* Dohladač, a, m. v. Dohľédáč.
* Dohládáńí, á, n. v. Dohľédáńí.
* dohládat, al, ám, V. I. *imp.* dohládag: v. dohľédát.
Dohľedač, a, m. curator rei, qui rei adtendit, inspector: Aufseher: vigyázó gondviselő. *Syn.* Přihľedač, Pohľedač.
Dohľédáńí, á, n. adtentio, inspectio, nis, f. cura rei, hominis: die Aufsicht, Aufmerksamkeit, Versorge, das Aufsehen: reá vigyázás. *boh.* Dohlížeńí.
dohľédat, al, ám, V. I. *imp.* dohľédag: *cum Genitivo.* curare, curam gerere, inspicere: die Aufsicht haben über etwas, sorgen: gondját viselni, reá vigyázni. *Syn* přihľédat. *boh.* dohlídati, dohlížeti. 2) custodire, servare: behüten, bewahren: oltalmazni. *boh.* dohlídati sa.
Dohľedáwáńí, á, n. *verb. ex seq.*
dohľedáwat, al, ám, *freq. ex* dohľédat.
dohľédnúť, dnul (dol); dńem. V. P. *imp.* dohľédńi: adtendere, curare: aufsehen, Achtung geben: reá vigyázni, valaminek gondját viselni. *boh.* dohlídnúti.
Dohľednutí, á, n. *verb. ex praec.*
† dohlídati se, al, ám; v. dohľedat. Nro. 2.
† dohlídnúti, dohlídl, dohlídnu; v. dohľédnúť.
† Dohlížeńí, á, v. Dohľédáńí.
† dohlížeti, el, ím; v. dohľédat.
dohlušení, á, é, *part. constr.* v. zahlušení.
Dohlušeńí, á, n. v. Zahlušeńí.
dohlušit, il, ím, V. P. *imp.* dohluš: v. zahlušit.
dohnaní, á, é, *part. constr.* adpulsus, a, um: hergetrieben, hingetrieben: ide, vagy oda hajtatott, kergetett, üzettetett.
Dohnáńí, á, n. adpulsio, nis, f.

f. Hertreibung, Hintreibung: ide, vagy oda hajtás, üzés, kergetés.

dohnať, dohnal, dożeňem, V. P. *imp.* praesens. doháňám. *imp.* dożeň: adpellere, agere (pellere) illuc: hintreiben, dort hin, oder an denselben Ort treiben, hertreiben: oda vagy ide hajtani, üzni, kergetni. *Syn.* doháňať.

Dohod, u, m. additamentum, i, n. adjectio, accessio, nis, f. Zugabe, Zusatz: reá adás, szerezés.

dohodení, á, é, *part. constr.* isthuc vel illuc projectus, a, um: hergeworfen, hingeworfen: ide vagy oda vetett, dobott. 2) adjectus, additus, adpositus, a, um: zugeworfen, zugesetzt, dazu gefügt: reá adott, szerzett.

Dohodeňí, á, n. istuc vel illuc projectio: das Herwerfen, Hinwerfen: ide vagy oda vetés, dobás. 2) adjectio, additio, adpositio, nis, f. Zusetzung, Dazufügung, Zugebung, Hinzufügung, das Zugeben: reá vetés (adás) meg szerzés.

dohodiť, il ím, V. P. *imp.* dohoď: jacere (projicere) illuc, istuc: hinwerfen, dorthin, oder an denselben Ort, herwerfen: oda vagy ide vetni, dobni. 2) adjicere, addere, adponere: zusetzen, hinzusetzen, oder fügen, Zugabe geben, zugeben, dazu geben: reá adni, szerezni, hozzá vetni. 3) parare, procurare, comparare, conciliare; verschaffen, zubringen: szerezni. *Syn.* zaopatriť. *Usus.* Prosil ma, abich ho dohodil do Slużbi: rogaverat me, ut ei servitium procurarem: er hat mich gebeten, ich möchte ihn einen Dienst verschaffen: arra kértt engemet, hogy szolgálatot szereznék néki. Ja gím dohodím Murára: procurabo Dominationi vestrae murarium: ich will Ihnen einen Maurer verschaffen: én szerzek az Úrnak kömévest.

Dohon, u, m. citatio, vocatio, evocatio in jus: die Ladung, Citation: hivás, idézés. *boh.* Důhon.

dohoňení, á, é, *part. constr.* ille, quem quis adsequitur: der eingeholt ist: utól értt. *boh.* uhoňení.

Dohoňeňí, á, n. adsequutio, nis, f. das Einholen: utól érés. *boh.* Uhoňeňí, Uhonka.

dohoňiť, il ím, V. P. *imp.* dohoň: adsequi, consequi: einholen, erreichen, nachkommen; nachholen: el-érni, utól érni. *boh.* uhoňiti. *Usus.* Len ičďe, wšak gá wáś dohoňím: procedite, jam ego vos adsequar: gehet ihr nur, ich will euch schon einholen: mennyetek tsak, hiszem el-érlek benneteket. *II. recipr.* dohoňiť sa, *cum Genit.* v. g. nekoho. idem. *Usus.* Hoňili Neptatelow a dohoňiwśe sa gich, bić sa, strélať spolu počali, a mnoho gich zbili, a pozagímali. In sequebantur hostes, assequutique eos, coeperunt confligere, multos occiderunt, et captivos fecerunt.

dohonne, *adv.* citatorie, evocatorie: ladend, ruffend: hiva, tzitálva, idézve.

dohonní, á, é, *adj.* citationem (vocationem) adtinens: citatorius, evocatorius, a, um: die Ladung betreffend: hivási; hiváshoz, tzitáláshoz, idézéshez tartozandó. *boh.* důhonní.

dohorení, á, é, *part. constr.* ardendo absumtus, a, um: ausgebrennt: el-égett, meg égett.

Do-

Dohoření, á, n. ardendo absumtio: das Ausbrennen: el-égés, meg égés.
dohořet, řel, řím, V. P. *imp.* dohoř: ardendo absumi, deficere: ausbrennen, aufhören zu brennen: el-égni, meg égni. *Syn.* dohárať *boh.* dohořeti. *Usus.* Poď, pogďem spať, Swéčka dohorí: eo cubitum: candela exardet (deficit): geh, ich will schlafen, die Kerzen brennt aus: gyere, alunni megyek; el-fogy a' gyertya.
† dohořeti, řel, řím; *idem.*
Dohorowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dohorowať, owal, ugem. *freq. ex* dohárať.
† dohořowati, owal, ugi (u); *idem.*
Dohospodáreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dohospodáriť, il, ím, V, P. *imp.* dohospodar: perdere, absumere: alles verwirtschaften: ki gazdálkodni, a' gaszdaságot fogyasztani. *Syn.* doďazdowať, prehospodáriť. *boh.* dohospodařiti.
dohotoweni á, é, *part. constr.* paratus, confectus, perfectus, a, um: verfertigt: el-késziteteit. *Syn.* dochistaní. *boh.* dohotowen.
Dohotoweňí, á, n. paratio, confectio, prefectio, nis f, Verfertigung: meg készités. *Syn.* Dochistáňí.
dochotowiť, il ím, V. P. *imp.* dohotow: conficere, perficere, parare: verfertigen: meg késziteni. *Syn.* dochistať.
Dohotowowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dohotowowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dohotowug: *freq. ex* dohotowiť.
Dohowáráč, a, m: exprobrator, is, m. *Ter.* Vorwerfer, Vorrüker: dorgálo, feddö, pirongató, szemre hányó, vetö. 2) v. Domluwač.
dohowaráččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Dohowáráčka, i, f. exprobratrix: cis, f. *Senec.* Vorwerferinn, Vorrükerinn: dorgálóné, feddöné, szemre vetöné. 2) v. Domluwačka.
dohowáračow, a, e, *adj. poss. ex* Dohowaráč.
dohowáraní, á, é, *part. constr.* exprobratus, a, um: vorgeworfen, aufgerükt, vorgerückt: szemre vetett. 2) v. domlúwaňí.
Dohowáráňí, á, n. exprobratio, *Terent.* objectio, oggestio, nis, f. das Vorwerfen, Vorrücken, die Vorwerfung, Vorrückung, der Vorwurf: dorgálás, feddés, szemre hányás; vetés, pirongatás. 2) v. Domlúwáňí.
dohowárať, al ám, V. I. *imp.* dohowárag, *reg. Accus.* v. g. nečo: exprobrare, objicere, oggerere. vorwerfen, aufrücken vorrücken, Vorwurf machen wegen etwas: szemre hányni, vetni, pirongatni, feddeni, dorgálni. 2) v. domlúwáť.
dohraní, á, é, *part. constr. ex* dohrať.
Dohráňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dohrať, dohral, dohrám (*boh.* dohragi et dohragu), V. P. *imp.* dohrag: lusum (ludum) absolvere: ausspielen. z. B. ein Spiel, bis zu Ende spielen, völlig spielen: játékot el-végezni, ki-jádzani. *Syn.* dohrať sa. *II. rec.* dohraťsa: *idem.*
dohráť, dohrál, dohregem, V. P. *imp.* dohreg: calefacere, tepefacere: erwärmen: meg-melegiteni. 2) desinere calefacere: aufhören zu wärmen: meg-szüni melegiteni valamit. *II. rec.* dohráť sa: calefieri, ca-

calescere, tepescere: erwärmen: meg-melegülni. 2) desinere calefieri: aufhören zu erwarmen: meg-szünni melegülni.

Dohráwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dohráwať, al, ám, *freq. ex* dohrať.

Doiděňí, á, n. *verb. ex seq. boh.* Dogížděňí.

doisť, došel, dogdem, V. P. *imp.* dogdi. pervenire, adpellere: wohin kommen, gelangen, ankommen: valahová eljönni, el-érkezni. *Syn.* dogisť. *boh.* dogíti. 2) provehi: wohin fahren, oder reiten: kotsin, szekeren valahová vitetni, menni. *boh.* dogeťi, dogížděťi. 3) advehere: holen, durch Fahren: szekeren hozni, vinni. *boh.* dogeti, dogížděťi. *Usus.* On si snad preňu dogde: forte illam advehet: er wird sie villeicht holen: tálán kotsin fog érte jönni, talan kotsin viszi-el ötet. 4) ferre, adferre, administrare: holen, etwas: el-hozni, szolgáltatni. *Usus.* Dogděťe mi pre Piwo: cerevisiam mihi feret: ihr werdet mir Bier holen: sert hozz kegyelmed nékem, serért fogg kend menni. 5) adducere: holen, jemand, durch Führen: hozzá vezetni, hozni. 6) arcessere: holen, jemand, durch Rufen: sietve hini, siettetni, hozatni. *Usus.* Dogděťe mi pre Ganka: Ioannem arcesset: ihr werdet mir den Johannes holen: Jánost el-hozzátok. 7) *cum Genitivo a*) adsequi, consequi: einholen, nachkommen: el-érni, utól érni. *Usus.* Gá ho predca dohoňiť musím: illum nihilominus adsequi debeo: ich muß ihn doch einhohlen: nékem még is el-kell ötet érnem. *b*) compotem fieri, adipisci, consequi, nancisci, obtinere: erlangen, theilhaft werden, bekommen: meg-nyerni, el-kapni. *Syn.* dostať, obsáhnúť. *Usus.* Nečeho doisť: aliquid sibi comparare: etwas an sich bringen: valamit szerezni magának. Doiść Milosťi: gratiam nancisci, vel inire: Gnade erlangen: kegyelmet, kedvet nyerni. Spaseňá wečného (Slávwi wečnég) doiść: salutem aeternam consequi, adipisci: der himmlischen Seeligkeit (Glückseeligkeit) theilhaf werden, dieselbe erlangen, seelig werden: az örök üdvösséget meg-nyerni, örökre idvezülni. 8) deficere, finem habere: ausgehen, sein Ende erreichen, z. B. der Athem, die Ware etc. el-fogyni, végére jönni. 9) na nekoho doiść: aggredi, invadere, impetere, impugnare, adoriri, increpare, invehi, impetum facere in aliquem: anpacken, angreifen, anfallen, anfahren, mit harten Worten begegnen: valakire reá ütni, támadni.

doisťa, *adv.* certo, certe, haud dubie, indubiate, sane profecto, nae: zuverläßig, ganz gewiß, ja: bizonyal, bizonyossan, kétségkévül. *Syn.* isťe, isťotňe.

doisťení, á, é, *part. constr.* v. uisťení.

Doisťeňí, á, n. v, Uisťeňí.

doisťiť, il, ím, V. P. *imp.* doisťi: v. uisťiť.

Doisťowáňí, i, n. v. Doisťeňí.

doisťowať, owal, ugem, *freq. ex* doisťi.

* doiť, a, doisť.

dokad, *adv.* donec, quamdiu, quod

quod, quoadusque, quousque, usque, usquedum: so lange, bis: míg, a' míg míglen *P. P.* a' meddig, valameddig. *Syn.* do-kawád, gak dlúho. *boh.* do-kud. Dokad neňi biti, ne-posluchňe: non obtemperat, nisi verberatus. Donec vapulet, refragatur: er folgt nicht eher, als bis er Schläge bekommt: addig nyakaskodik (nem engedelmeskedik), míg meg nem verik. Dokad sa nawráťiš: usque, donec redieris: bis du zurück kommst (zurückkehrst), addig, a' míg viszsza jöszsz. *Par. Páp.* 2) quamdiu, quousque, quanto (quam longo) tempore: wie lange: meddig *Par. Pap.* melly sokaig, melly hoszszú ideig. *Syn.* gak dlúho. Dokad sa tu bawiť budeš? quamdiu hic moraberis? wie lange wirst du dich hier aufhalten? meddig fogsz itt mulatni.

dokadkolwek, *adv.* quoadusque, quamdiucunque: so lange immer: valameddig. *boh.* dokud-koliw.

dokadlen, *adv.* quoad. donec, usque, dum, usquedum: so lange nur: még, méglen, meddig.

dokál, *adv.* v. dokad.

dokálkolwek, *adv.* v. dokadkol-wek.

dokállen, *adv.* v. dokadlen.

dokaleni, á, é, *part. constr.* v. doblaćeni, pokaleni.

Dokaleňi, á, n. v. Doblaćeňi, Pokaleňi.

dokaliť, il, ím, V. P. *imp.* do-kal: v. doblaćiť, pokaliť.

dokapkaní, á, é, *part. constr.* stillatim conspersus, a, um: beträuft, beträufelt, betröpfelt: meg-tseppegtetett. 2) instillatus, a, um: einträufelt, eingetröpfelt: telé tsepegtetett.

Dokapkáňi, á, n. conspersio stillaticia: Beträufelung, Betröpfelung: meg tseppegtetés. 2) instillatio, nis, f. Eintröpflung: belí tsepegetés.

dokapkať, al, ám, V. P, *imp.* dokapkag: stillatim conspergere: beträufen, beträufeln, betröpfeln: meg-tseppegtetni. 2) instillare: eintröpfeln, einträufeln: belí tsepegetni. 3) consummere stillando: verträufeln, vertröpfeln: ki-tsepegni, *II. rec.* dokapkať sa: stillatim conspergi: sich beträufeln (betröpfeln): meg tsepegetni magát 2) consumi stillando: verträufeln, träufelnd alle werden: ki-tsepegetödni.

dokarhaní, á, é, *part. constr.* v. nakarhaní.

Dokarháňi, á, n. *verb. ex seq.* v. nakarháňi.

dokarhať, al, ám, V. P. *imp.* dokarhag: v. nakarhať. *II. rec.* dokarhať sa: v. nakarhať sa.

dokatowaní, á, é, *part. constr.* vexando plane occisus, a, um. durch Schinden, Mißhandeln, Plagen, Verfolgen getödtet: sanyargattatott, nyomorgattatott, öldozés által megölettetett. *Syn.* ukatowaní.

Dokatowáňi, á, n. *verb. ex seq.* *Syn.* Ukatowáňi, *boh.* Do-rasowáňí.

dokatowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dokatug: vexando plane occidere: durch Schinden, Mißhandeln, Plagen, Verfolgen tödten: sanyargatás, nyomorgatás, öldözés által megölni. *Syn.* ukatowať, *boh.* dorasowati.

dokawád, *conj.* v. dokad.

Dokaz, u, m. argumentum, documentum, i, n. causa, probatio, onis, f. ratio, nis, f. der Beweis, Grund, Beweis-grund,

grund, Beweisthum, die Ursache; das, wodurch etwas dargethan wird: erősités, ok: probálás. *Syn.* Dowod, Doklad. *boh.* Důkaz, Důklad. *Usus.* Bár biſ hodní Dokaz nepredſtawil, predca bich gá tomu weril (towéril), čo powedáſ: utrationem nullam adferres, quae dicis, crederem: wenn du gleich keinen Beweis anführteſt, ſo wollte ich doch glauben, was du ſageſt: ha semmi okot nem adnál-is, én mind azonáltal el-hinném azokat, a' miket te mondasz. 2) signum, indicium, i, n. der Beweis, das Kennzeichen: jel, bizonyitó jel. *boh.* Důkaz. *Usus.* To k Dokazu ſlúží: est argumento (signo); est argumentum, signum: das dient zum Beweiſe, das iſt ein Beweis: jele az annak. 3) v. Dokázáňí.

dokázaní, á, é, *part. constr.* probatus, demonstratus, comprobatus, a, um: erwieſen, bewieſen, dargethan: meg mutatott, meg bizonyitatott. *Syn.* preukázaní. *boh.* dokázan. 2) institutus, patratus, commissus, admissus, a, um: angeſtellt, angeſtiftet, begangen: meg-tett. *Syn.* urobení, wiwedení.

Dokázáňí, á, n. probatio, demonstratio declaratio, nis, f. das Beweiſen, Darthun, Zeigen, an den Tag Legen, die Beweiſung, Darthuung einer Sache, Bewehrung: meg-bizonyitás, meg mutatás. *Syn.* Preukázáňí. *boh.* Důkaz. 2) institutio, admissio, commissio effectio, nis, f. das Anſtellen, Anſtiften, Begehen; die Anſtellung, Anſtiftung: megtévés.

dokázať, zal, žem, V. P. *imp.* dokaž, *cum Genitivo, vel accusativo*: probare, ostendere, demonstrare, docere, firmare, confirmare: beweiſen, darthun, zeigen, ſehen laſſen, an den Tag legen, darweiſen, die Wahrheit einer Sache zeigen. z. B. durch Gründe etc. meg-mutatni, meg-bizonyitani, állatni, erősiteni. *Syn.* preukázať. 2) *cum Accussativo.* moliri, machinari, committere, instituere: anſtellen, anſtiften, begehen. z. B. etwas Böſes: meg-tenni, tselekedni. *Syn.* urobiť, wiwesť. *Usus.* Čo dokazal? quid commisit? was hat er angeſtellt? vallyon mit tselekedet? 3) efficere: zuwege bringen: véghez vinni. *Syn.* ſpóſobiť.

dokazení, á, é, *part. constr.* perditus, pessumdatus, eversus, a, um: völlig verdorben, zu Grunde gerichtet: egészlen meg-romlott, meg-rontatott. *Syn.* pokazení, ſkazení.

Dokazeňí, á, n. perditio, pessumdatio, eversio, nis, f. das völlige Vrrderben, zu Grunde Richten: el-romlás, rontás. *Syn.* Pokazeňí, Skazeňí.

dokaziť, il, ím, V. I. *imp.* dokaz: perdere, pessumdare, evertere, destruere, vitiare, corrumpere, ruinare: völlig verderben, zu Grunde richten: egészlen meg-rontani. *Syn.* pohubiť, pokaziť, ſkaziť.

Dokazowáňí, á, n. v. Dokázáňí. 2) petulantia, lascivia, ae, f. petulans actio: das muthwillige Thun, Schökern: tsintalankodás, tsintalanság, *Syn.* Ráďeňí, *boh.* Kuťeňí. 3) jocatio, nis, f. iocus, i, m. das Scherztreiben: tréfálodás, tréfálkodás. *Syn.* Jhráňí, Hráňí, Žartowáňí. *boh.* kuťeňí.

dokazowať, zowal, ugem: V. I.

I. *imp.* zug: v. dokázak. 2) lascivire, petulanter agere, petulcire: muthwillig thun, z. B. schökern, hüpfen und springen: tsintalankodni. *Syn.* rádik, *boh.* kukiti. 3) iocari, Scherz treiben, scherzen: tréfálódni, tréfalkodni. *Syn.* ihrak (hrak, žartowak) sa *boh.* kukiti.

Doklad, u, m. adittamentum, supplementum, i, n. additio, accessio, nis, f. mantissa, ae, f. Zusatz, Zulage, Beylage, was dazu gelegt wird: reá (hozzá) adás, szerzés. *Syn.* Dokladek. 2) suppetiae, arum, f. *pl.* subsidium, adjumentum, i, n. die Beyhilfe: segétség. 3) v. Dokaz. *Usus.* Že si ti to učiňil, dosť Dokladu gest: satis magno argumento est, ea te patrasse: man hat einen hinlänglichen Beweis, daß du es gethan hast: hogy te tseleked-ted azt, onnan-is ki-tetszik.

Dokladač, a, m. additor, adjector, appositor, is, m. Zusetzer, Zuleger: reá adó, hozzá tévö. 2) suppetias (succursum) praebens, auxilium (opem) ferens, adjutor, auxiliator, ris, m. Beysteher: segéiséget hozó (adó, nyujtó), segétö. 3) argumentator, demonstrator, is, m. Beweiser: okoskodó, bizonyitó, megmútató.

Dokladačka, i, f. additrix, adjectrix, appositrix, cis, f. Zusetzerinn, Zulegerinn: hozzá tévöné, reá adóné.

dokládaní, á, é, *part. constr.* appositus, additus, adjectus, a, um: hinzugesetzt (gefügt, gethan) zugelegt: hozzá adatott. *Syn.* doložení.

Dokládáňí, á, n. appositio, additio, adjectio, nis, f. das Zusetzen, Zulegen, die Zulegung, Hinzufügung: hozzá adas. *Syn.* Doložeňí.

dokládať, al, ám, V. I. *imp.* dokladag: adponere, addere, adjicere: hinzusetzen, hinzufügen, hinzuthun, zulegen, dazu legen, thun: hozzá adni (tenni). *Syn.* doložiť. *II. recipr.* dokládať sa, *cum. Genit.* v. g. Boha sa dokládať: Deum testari, Deo adhaerere: Gott zum Zeugen anrufen: Istenre hagyni magát.

Dokladek, dku, m. *dem. ex* Doklad.

dokladení, á, é, *part. constr. ex* dokláść: v. dokládaní.

Dokladeňí, á, n. *verb. ex* dokláść: v. Dokládáňí.

dokladňe, *adv.* firme, firmiter, solide: gründlich, fest standhaft: erössen, fontossan. *boh.* důkladňe. 2) subtiliter, accurate, diligenter: gründlich, mit Gründlichkeit, genau, accurat. z, B. erklären: szorgalmatossan, helyesen. *boh.* důkladňe. 3) magnifice, valde, excellenter, praeclare: herrlich, vortrefflich, sehr, prächtig: uri módon, fö módra.

dokladní, á, é, *adj.* firmus, a, um: gründlich, gegründet, fest: erös, hathatós. *boh.* důkladní. 2) certus, exploratus, a, um: zuverlässig, gewiß, gründlich: bizonyos. 3) subtilis, e, diligens, tis, accuratus, a, um: gründlich, genau, in Ansehung des Denkens, Urtheilens etc. z. B. Mann, Verstand, Einsicht, Kenntniß etc. szorgalmatos, szorgos, gondos. *boh* důkladní. 4) splendidus magnificus, praeclarus, a, um; excellens, tis, *omn.* herlich, vortrefflich, prächtig: ékes, helyes.

Dokladnosť, i, f. firmitas, tis, f.

f. die Gründlichkeit: erősség; hathatósság. *boh.* Důkladnost. 2) subtilitas, tis, f. Genauigkeit, Gründlichkeit. z. B. eines Mannes, des Verstandes, Beweises: szorgalmatosság. *boh.* Důkladnosť. 3) res splendida (magnifica): Herrlichkeit, Pracht, herrliche Sache: ékesség, helyesség.

dokladní, á, é *part. constr. ex* doklaď.

Dokláďí, á, n. *verb. ex* doklaď.

doklapkaní, á, é, *part. constr.* v. dokapkaní.

Doklapkáňí, á, n. v. Dokapkáňí.

doklapkať, al, ám, V. P. *imp.* doklapkag: v. dokapkať.

dokláśť, del, dem, V. P. *imp.* doklad: v. dokládať.

doklaď, doklal, dokolem, V. P. *imp* dokol: transfigere, transverberare: erstechen: által döfni, szúrni, ütni.

† Doklideňí, n. v. Dokludeňí.

† doklidiť, il, ím; v. dokludiť.

† Doklizeňí, n. *verb. ex seq.* v. Doklúdzáňí

† doklizeti, el, ím; v. doklůdzať.

dokludeňí, á, é, *part. constr.* purgatus, mundatus, a, um: ausgeraumt, gereinigt: megtisztitatott. 2) penitus collectus, a, um: völlig eingeerndet: egészlen öszveszedett, gyüjtetett.

Dokludeňí, á, n. purgatio, mundatio, nis, f. Ausräumung, Reinigung: meg-tisztitás, ki-tisztitás. 2) collectio frugum: Einerndtung: gabona öszve szedés, gyüjtés.

dokludiť, il ím, V. P. *imp.* dokluď: purgare, mundare: ausräumen, reinigen: megtisztítani, tsinosítani. *boh:* dokliditi. 2) dokludiť zboží: penitus colligere fruges. völlig einerndten, die Früchte: gabonát öszve szedni, bé-hordani.

Doklúdzaňí, á, n. *verb ex seq.*

doklúdzať, al, ám, V. P. *imp.* doklúdzag: v. doklúdiť. *boh.* doklizeti.

dokola, *adv.* circacircum: ringsumher: környös körül. *Syn.* Kolem okolo.

dokonale *adv.* perfecte, absolute: vollkommen, ohne Mangel, ohne Fehler: tökelletesen. *Syn.* bez Chibi. 2) plene, plane, prorsus, omnino, peritus, integre: vollkommen, gänzlich, vollständig: egészlen. tellyességel. *Syn.* zuplna, uplňe.

† dokonále, *adv. idem.*

dokonalí, á, é; *adj.* perfectus, absolutus, a, um: vollkommen, dem nichts an Güte fehlt, vollkommen in seiner Art. z. B. Mensch, Sache, Rede, Leben: tökélletes. 2) plenus, absolutus, perfectus, integer, a, um: vollkommen, vollständig, ganz: egész, tellyes. 3) plenus, a, um: vollkommen, stark, dick wohlbeleibt: tellyes, erös, vastag, izmos. 4) verus, germanus, a, um: vollkommen, wirklich: igaz, valóságos.

Dokonalosť, i, f. perfectio, absolutio, nis, f. Vollkommenheit, wenn nichts an der Güte fehlt: tökélletesség. 2) integritas, perfectio; absolutio, plenitudo, is, f. Vollkommenheit, Vollständigkeit: tellyesség. 3) plenitudo, plenitas, corpulentia, ae, f. die Vollkommenheit, das wohlbeleibte, fleischliche Wesen: teliség, meg töltség. 4) virtus, utis, f. Vollkommenheit, gute Eigenschaft, Talent: erö, erösség.

dokonaní, á, é, *part. constr.* confectus, perfectus, absolu-

lutus, patratus, perpetratus, peractus, consummatus: vollgebracht: el-követett, végben vitt, meg tett. *Syn.* wikonaní. *boh.* dokonán. 2) absolutus, terminatus, finitus, ad finem perductus, consummatus, a, um: vollendeter (ein) geendigt: el-végeztetett. *Syn.* dokončení.

Dokonáňí, á, n. confectio. perfectio, peractio, nis, f. Vollbringung: végben vévés. 2) absolutio, terminatio, consummatio, nis, f. Vollendung, Endigung: el-végzés. *Syn.* Dokončeňí. 3) exspiratio, nis, f. mors, tis, f. das Auslöschen, Sterben, der Todt: meg-halás, halál. *Syn.* Skonáňí, Smrt.

dokonať, al, ám, V. P. *imp.* dokonag: conficere, efficere, perficere, patrare, perpetrare, peragere, absolvere, consummare: vollbringen, vollkommen machen, vollziehen, verrichten, abhandeln, ausmachen, abfertigen; meg-tenni, meg-tselekedni. *Syn.* urobiť, učiňiť, wibawiť, wikonať, wipľňiť, wirobiť. *Usus.* Dokonám gá to sám: id ego ipsemet perficiam (absolvam): das will ich selbst verrichten: én magam el-végzem azt. 2) absolvere, terminare, finire, perficere, conficere, ad finem perducere, consummare: vollenden, endigen: el-végezni, véghez vinni. *Usus.* Dobre začaté Weci dokonagme: bene coepta perficiamus: lasset uns die gut angefangenen Sachen vollenden: a' jól kezdett dolgokat végezzük-el. *Rhytmus.* Slubowal si že ma wezmeš, keď že Školi naspát prideš. Uš si prišel, i dokonal; esče si ma Selmo newzal. 3) exspirare (animam), *Ovid. Liv.* mori, decedere (de vita): auslöschen, sterben, mit Tode abgehen: meg halni. *Usus.* Uš dokonal: jam exspiravit, fatis cessit, devita decessit, vivere desiit: er ist schon gestorben: immár el-végezte a' pálya futását; immáron meg hóltt.

Dokonatel, a, m. v. Dokonáwač.

Dokonatelka, i, f. v. Dokonáwačka.

Dokonáwač, a, m. confector, perfector, is, m. Vollbringer, Vollender: véghez vivő, el-végező. *Syn.* Dokonatel. 2) transactor, is, m: Vortrag machen, der den Vortrag macht: közben járó.

Dokonáwačka, i, f. confectrix, perfectrix, icis, f. Vollbringerinn, Vollenderinn: véghez vévőné. el-végezőné. *Syn.* Dokonatelka.

Dokonáwáňí, á, n. *verb. ex. seq.* 2) v. Skonáwáňí.

dokonáwať, al, ám, *freq. ex* dokonať. 2) v. skonáwať.

† dokonca, *adv.* plane, omnino prorsus, penitus, totaliter: völlig, gänzlich, gar: tellyességgel, egészlen, mindenestöl. *boh.* dokonce.

† dokonce, *adv. idem.*

dokončení, á, é, *part. constr.* v. dokonani Nro. 2.

Dokončeňí, á, n. v. Dokonáňí. Nro. 2.

dokončiť, il, ím, V. P. *imp.* dokonči: v. dokonať Nro. 2.

dokopaní, á, é, *part. constr.* fossus, perfossus, a, um: zu Ende gegraben: meg-ásott. 2) pedibus impetitus, calcatus, conculcatus, proculcatus, a, um: mit Füßen getreten: meg-rugdaltatott.

Dokopáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokopať, pal, pem, V. P. *imp.*

do

dokop: fodere: zu Ende graben: meg-ásni, kapálni. kapálást (ásást) el-végezni. 2) pedibus trudere, conculcare, proculcare: mit Füßen treten Jemanden: meg-rugdalni.

Dokopáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokopáwak, al, ám, *freq. ex* dokopat.

dokosení, á, é, *part. constr. ex* dokosit.

Dokoseňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokosit, il, ím, V. P. *imp.* dokos: penitus falcare, falce desecare, demetere, defalcare: zu Ende mähen, abmähen: le-kaszálni. *boh.* dosekati.

dokowaní, á, é, *part. constr. ex* dokowat.

Dokowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokowat, owal, ugem, V. P. *imp.* dokug: desinere cudere: aufhören zu schmieden, zu schlagen: kovátsolni meg szűni. 2) finaliter cudere: zu Erde schlagen, schmieden: meg-kovátsolni.

Dokramáreňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokramárit, il, ím, V. .I *imp.* dokramar: desinere agere propolam: aufhören ein Krämmer zu seyn: kikalmárkodni.

dokrcaní, á, é, *p. c.* v. prowracaní.

Dokrcáňí, á, n. v. Powracáňí.

dokrcat, al, ám, V. P. *imp.* cag, v. powracat *II. rec.* dokrcat sa, v. powracat sa.

dokrčení, á, é, *part. constr.* contractus, a, um. zusammen gezogen. öszve húzott, vonott. 2) incurvatus, a, um: zusammen gekrümmt: meg-görbültt. 3) contortus, corrugatus, a, um: gerümpft, gerunzelt: öszve zsúgorodott, öszve rántzoltt, öszve vonott, öszve tekertt.

Dokrčeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrčit, il, ím, V. P. *imp.* dokrč. contrahere: zusammen ziehen: öszve húzni. 2) incurvare, zusammen krümmen: meg-görbiteni. 3) contorquere, corrugare: rümpfen, runzeln: egészszen öszve zsúgorítani, öszve vonni, tekerni.

Dokrčmáreňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrčmárit, il, ím, V. P. *imp.* dokrčmar: desinere cauponari: aufhören ein Schenk zu seyn: kortsomároskodni-meg szünni.

Dokrepčeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrepčit, il, ím, V. P. *imp.* dokrepči: desinere saltare (salire): aufhören zu tanzen, zu springen: meg-szüni tántzolni. ugrándozni. 2) desinere gesticulari: aufhören die Hände und den Leib behende zu bewegen, wie ein Gauckler: meg-szünni kezeit ide 's tova hánni, vetni, gyestálni.

dokresaní, á, é, *part. constr.* ex dokresat.

Dokresáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokresat, sal, sem, V. P. *imp.* dokres: desinere ignem elicere (excutere): aufhören Feuer zu schlagen: meg-szünni tüzet ki-ütni. 2) penitus asciare, exasciare, dedolare: völlig beschlagen, behauen: meg-faragni.

Dokresáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokresáwak, al, ám, *freq. ex* dokresat.

dokrésení, á, é, *part. constr.* recollectus, ad se revocatus, reductus, a, um: zurechte gebracht, erholt, erweckt: jó észre hozott.

Dokréseňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrésit sa, il, ím, V. P. *imp.* dokres sa: *reg. Genit.* recolligere, ad se (ad vitam) re-

vo-

vocare, reducere: zu rechte bringen, erwecken, erholen: észre hozni; fel-éleszteni. *Syn.* střésiť. *Usus.* Nemohli sme sa ho dokřésiť: revocare illum ad vitam (reducere) minime potuimus, valuimus: wir konnten ihn nicht zurechte bringen, erhohlen: fel-nem éleszthettök ötet, észre nem hozhattuk. Ledwa sme sa ho dokřésili (dokřésiť mohli).

dokriť, il, igem, V. P. *imp.* dokri: contegere, cooperire, plene tegere: bedecken, völlig decken, zu Ende decken: bé-takarni, bé-fedni. *Syn.* žakriť.

dokriti, á, é, *part. constr. ex praec.*

Dokriťí, á, n. *verb. ex* dokriť.

Dokríwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokríwať, al, ám, *freq. ex* dokriť.

Dokročeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokročiť, il, ím, P. V. *imp.* dokroč: gressu adsequi, pertingere, pervenire: hinschreiten, herschreiten: lépve el-érni.

dokropení, á, é, *part. constr.* ex dokropiť.

Dokropení, á, n. *verb ex seq.*

dokropit, il, ím, V. P. *imp.* dokrop. desinere conspergere, spargere aquam: aufhören zu sprengen, z. B. das Wasser: meg-hinteni, karapolni.

dokrwácaní, á, é, *part. constr.* v. dokrwawení.

Dokrwácáňí, á, n. v. Dokrwaweňí.

dokrwácať, al, ám, V. P *imp.* dokrwácag: v. dokrwáwiť. *II. rec.* dokrwácať sa: v. dokrwawiť sa.

dokrwawení, á, é, *part. constr.* cruentatus, cruentus redditus, sanquinolentatus, a, um: blutig gemacht: öszve véresitetett, meg-vérezett. *Usus.* Dokrwawenich Neprátelow odehnať: hostes vulneratos (vulneribus onustos) dimittere: die Feinde mit blutigen Köpfen abweisen: az ellenséget véressen el-botsájtani.

Dokrwaweňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrwawiť, il, ím, V. P. *imp.* dokrwaw: cruentare, cruentum reddere, sanguinolentare: blutig machen: meg-véresiteni. 2) verberando cruentare: blutig schlagen: meg-vérezni. *II. rec.* dokrwawiť sa: cruentare se; cruentari: sich blutig machen, blutig gemacht werden: magát meg-véresiteni.

* doktor, a, m. v. Lekár. 2) v. Učitel. *Prov.* Doktor Pančuška, v. Sprosťák, Trup.

* doktorčin, a, e, *adj. poss.* v. lekárčin. 2) v. učitelčin.

* Doktoreňí, á, n. v. Lekáreňí.

* doktoriť, il, ím, V. I. *imp.* v. Lekáriť.

* Doktorka, i, f. v. Lekárka. 2) v. Učitelka.

* doktorow, a, e, *adj. poss.* v. lekárow. 2) v. učitelow.

* doktorsky, *adv.* v. lekársky. 2) v. učitelsky.

* doktorský, á, é. *adj* v. lekárský. 2) v. učitelský.

* Doktorstwí, á, n. v. Lekárstwí. 2) v. Učitelstwí.

* Doktorstwo, a, n. *idem.*

† dokud *adv.* v. dokaď.

† dokudkoliw, dokudkoliwek, v. dokaďkolwek.

† dokudlen, *adv.* dokaďlen.

dokudlení, á, é *part. constr.* v. rozštrápaní, sstrapati.

Dokudleňí, á, n. v. Rozštrápáňí.

dokudliť, il, ím, V. I. *imp.* dokudli: v. rozštrápať.

Dokulháňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokulhať, sa, al, ám, V. P. *imp.* dokulhag sa: claudicando pervenire, adrepere: hinkend wohin kommen: sántikálva el-jön-

kőnni. *Syn.* dokríwať sa, doskmatlať sa.

Dokupčeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokupčiť, il, ím, V. P. *imp.* dokupči: desinere mercari (quaestum facere): aufhören zu handeln: meg szűni kereskedni.

dokúpený, á, é, *part. constr. ex* dokúpiť.

Dokúpeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokúpiť, il, ím, V. P. *imp.* dokup. residuum emere: das noch Uibrige abkaufen, zukaufen: hozzá venni.

Dokupowáňí, á, n. *verb ex seq.*

dokupowať, owal, ugem, *freq. ex* dokúpiť.

dokúrený, á, é, *part constr. ex* dokúriť.

Dokúreňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokúriť, il, ím, V. P. *imp.* dokur: desinere calefacere: aufhören, zu heizen, zu Ende heizen: meg szünni füteni. 2) desinere fumigare (fumum nicotianae ducere): aufhören Taback zu rauchen: meg szünni dohányozni. 3) percalefacere, satis calefacere; erheizen: igen be-füteni. *Syn.* dokúriť sa. *boh.* dotopiti se. *II. recipr.* dokúriť sa. *idem Nro* 3. 2) satis fumigare: genug Taback rauchen: eleget dohányozni.

Dokurowáňí, á, n. *verb ex seq.*

dokurowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dokurug *freq. ex* dokúriť.

Dol, u, m. scrobs, is, f. fossa, fovea, ae: Grube: verem. Gama. *boh.* Důl. 2) fodina, ae, f. Grube: bánya. *Usus.* Píſkowí (píſeční) Dol: araneria: Sandgrube: föveny verem, a' honnit a' fövenyet ássák. Solní Dol: salinae: Salzgruben, oder Salzbrunnen: só-bánya. Strébrní Dol: argenti fodina: Silbergrube: ezüst bánya. Zlatí Dol: auri fodina: Goldgrube: arany bánya. 3) in *Plur.* usitatius Doli, *gen.* Dolow. etc. m. et. Doli, *Gen.* Dol etc. f. inferior pars regionis: der untere Theil (die Tiefe, das Unterste) eines Landes, das Niederland: ál-föld, tartománynak alsó része. *Syn.* dolňí Krag. *Usus.* Na Doli iſť etc: ad inferiores partes (regionis. descendere, ire: in das Unterste eines Landes hinziehen, reisen, hinuntergehen: al-földre (a' tartománynak elsö részére) menni. *Rhytmus.* Eg za Horami, za Dolami, tancowala moga Sestra z Husárami.

dolámaný, á, é, *part. constr.* confractus, diffractus, a, um: zerbrochen: öszve tördeltt törött.

Dolámáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dolámať, mal, mem, V. P. *imp.* dolam: diffringere, confringere: zerbrechen: öszve törni. *Usus.* Hlawu ſi dolámať: caput rumpere: sich den Kopf zerbrechen: fejét öszve törni. Plece (Rameno) sem ſi dolámal: fractum est meum brachium: ich habe den Arm zerbrochen: karomat. öszve törtem.

Dolamowáňí, á, n. *verb ex seq.*

dolamowať, owal, ugem, *freq. ex* dolámať.

dolapený, á, é, *part. constr.* v. dochiťený.

Dolapeňí, á, n. v. Dochiťeňí

dolapiť, il, ím, V. P. *imp.* dolap: v. dochitiť.

Doláňí, á, n. *verb. ex seq.*

doláť, al, egem, V. P. *imp.* dolag: desinere increpare (objurgare): aufhören zu schelten.: meg szünni feddeni. *Syn.* dobresiť.

doláť, dolál, dolegem. V. P. *imp* doleg: complere. replere,

re, explere fundendo, infundere: vollgießen, eingießen: meg tölteni, hozzá tölteni. *boh.* doliti.

dolátí, á, é, *part. constr.* fundendo completus, repletus, expletus, a, um: vollgegoßen: meg (hozzá) töltetett. *boh.* dolit.

Dolátí, á, n. repletio, completio, expletio, infusio nis, f. das Vollgießen, Eingießen: megtöltés, hozzá öntés.

Dolazení, á, n. *verb ex. seq.* v. Dolezení.

dolazit, il, ím, V. P. *imp.* dolaz: v. dolezt.

Dolček: u, m. *dem. ex* Dolek. *Syn.* Gamečka.

† dole *adv. comp.* dolegi, *superl.* negdolegi: v. dolu.

dolěčení, á, é, *part. constr.* plene curatus, a, um: völlig geheilt: kigyógyitatott, meg-orvosoltatott.

Dolěčení, á, n. *verb. ex seq.*

dolěčit, il, ím, V. P. *imp.* doleč: plene curare: völlig heilen (curiren): kigyógyitani.

† dolegší, *comp.* negdolegší, *superl.* v. dolní.

Dolek, lku, m. *dem. ex* Doli; scrobiculus, i, m: fossula, foveola, stria, ae. f. fissum: das Grübchen, kleine Grube: vermetske, kis verem. *Syn.* Gamka. *boh* Důlek *Usus* Prsní (srdeční) Dolek: scrobiculus cordis: die Herzgrube: sziv vermetske. Medzi Lopatkami (Pleci) Dolek: interscapilium: i, n. die Grube zwischen den Schultern: válla közi. W Dlaní Dolek: vola, ae, f. Höhlung der Hand: marok, kéz marok, marok. 2) nota variolae: Blatternarbe, Blattergrübchen: himlö-hely. *Syn.* Rapina. *boh.* Důlek.

Dolekání, á, n. *verb. ex seq.*

dolekat sa, al, ám, V. P. *imp.* dolekag sa: perterreri, exterreri, terrore percelli (percuti): erschrecken, in Schrecken gerathen: meg-éjedni.

† dolení, *adj. omn. gen.* v. dolní.

Doletení, á, n. *verb. ex seq.*

doletet, el, ím, V. P. *imp.* dolet: advolare, pervolare: wohin fliegen: oda repülni. *boh.* dolítnúti.

doletnút, tnul (tel), tnem, V. P. doletni: *idem.*

Doletnuti, á, n. *verb. ex praec.*

Doletowání, á, n. v. *verb. ex seq.*

doletowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doletug: *freq. ex* doletet.

doléwaní, á, é, *part. constr.* ex doléwat.

Doléwání, á, n. *verb. ex seq.*

doléwat, al, ám, V. I. *imp.* doléwag: plane implere fundendo: ganz vollgießen, zufüllen; meg tölteni. *Syn.* dolát. *boh.* dolúwati. *Usus.* Wíno doléwat: nutrire (replere) vinum: den Wein füllen: bort meg-tölteni.

Doléwka, i, f. repletura, impletura vini, cremati, cerevisiae etc. liquor ad supplendum vas: Zufüllwein: Zufüllbier etc. Füllwein, Füllbier etc: bor, pálinka, vagy ser töltelék. *boh.* Dolíwka.

Doležání, á, n. *verb. ex seq.*

doležat, žal, žím, V. P. *imp.* dolež: jacere usque ad: liegen bis: el-feküdni. *boh.* doležeti. *Prov.* Čo chitrí nedohoní, to leniwí doleží. solertem pigritia, pigrum solertia fugit: was der Schnelle nicht einholen kann, das wird der Faule auskliegen: a' túnyaság és szorgalmatosság, nem testvérek.

Dolezení, á, n. *verb. ex* dolezt:

† doležeti, el, ím, v. doležat.

do-

dolezite, *adv.* graviter, serio, ponderose: wichtig, nachdrücklich: fontossan, tréfa-nélkül, hatható-képpen, valóban: *boh.* důležite.

dolezití, á, é, *adj.* gravis, e, magnus, a, um: wichtig, nachdrücklich, viel geltend, von Wichtigkeit, groß, ansehnlich: ható, való. *boh.* důležití. *Usus.* Dolezitá Wec, Prícina: res, causa gravis (magna, gravissima, maxima): wichtige (von Wichtigkeit) Sache, Ursache: sulyos dolog.

Dolezitosť, i, f. gravitas, tis, f. Wichtigkeit, Nachdrücklichkeit, Größe, Nachdruck: nehézség. *boh.* Důležitost.

dolezť, dolezel, dolezem, V. P. *imp.* dolez: perrepere, adrepere: wohin kriechen: hozzá mászni, *Syn.* dolazit.

† dolezti, dolezl, dolezu; *idem.*

Doli, *gen.* Dol. f. pl. v. Dol.

dolíčení, á, é, *part. constr.* plene inalbatus, a, um: völlig ausgeweißt: ki-meszeltetett.

Dolíčení, á, n. plena (perfecta) inalbatio, nis, f. völliges Ausweißen, völlige Ausweißung: ki-meszelés.

dolícit, il, ím, V. P. *imp.* dolič. plene inalbare: völlig ausweißen: meg-meszelni.

Dolíčowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dolíčowať, owal, ugem, *freq. ex* dolíčit.

Dolík, u, m. *dem. ex* Dol: v. Dolek. 2) *boh.* v. *seq.*

Dolina, i, f. vallis, is. f. der Thal: völgy. *boh.* Dolík.

Dolinečka, i, f. *dem. ex seq.*

Dolinka, i, f. *dem. ex* Dolina: vallicula, ae, f. Thallchen: völgyetske.

† dolit et dolit, dolegi (u); v. dolát.

† dolíwati, al, ám; v. dolewat.

† Dolíwka, i, f. v. Doléwka.

† dolítnutí, dolitl, dolitnu; v. dolekeť.

dolkowatí, á, é, *adj.* scrobiculosus, scrobibus (fossis) plenus, a, um: grüblicht, grüblet: vermes, árkos. *Syn.* gamkowatí. 2) variolarum notis (vestigiis) sparsus, variolatus, a, um: blatternarbig, blattergrubig: ripatsos, himlö-helyes. *Syn.* rapawí. *boh.* důlkowatí.

* Dolmán, u, m. v. Dolomán.

Dolňáčka, i, f. inferiorum partium femina: Niederländerinn, Unterländerinn: al-földi asszony.

Dolňák, a, m. inferiorum partium vir: Niederländer, Unterländer: al-földi férfi.

dolňe, *adv.* inferne: von unten: alóról.

dolní, á, é, *adj.* infer, inferus, a, um. inferior, ris: untere: alsó, alsóbb. *boh.* doleňí. *comp.* dolnegší (*boh.* dolegšíg): inferior: der, die, das untere: alsóbb. *Superl* nagdolňegší (*boh.* negdolegší) infimus, imus, a, um: der, die, das unterste: leg-alsóbb.

Dolníček, čka, m. *dem. ex seq.*

Dolník, a, m. W Kartách: inferior, der Untermann im Kartenspiele, der Bube in Karten: alsó. *boh.* Spodek. 2) w Šachu: inferior in lusu latrunculorum: Untermann, im Schachspiele: alsó, a' sachban. *boh.* Spodník.

Dolňozemec, mca, m. v. Dolňák.

Dolňozemka, i, f. v. Dolňáčka.

Dolománček, u, m. *dem. ex* Dolománeck.

Dolománeček, čku, m. *dem. ex seq.*

Dolománek, nku, m. *dem. ex* Dolomán: tunicella, ae, f. kurzes Mannröckchen: dolmány-ka, dolmányotska.

Dolománík, u, m. *idem.*

dolomeni, á, é, *part. constr.* penitus fractus, confractus, a, um: völlig gebrochen: szegett, romlott, törött. *Syn.* dolámaní. *boh.* dolomen.

Dolomení, á, n. *verb. ex seq.*

dolomiť, il, ím, V. P. *imp.* dolom: penitus frangere, confringere: völlig brechen: öszvetörni. *Syn.* dolámať.

dolowaní, á, é, *p. c.* demissus, imersus, flexus, a, um. de palmite: gesunken, herabgelassen: homlíttatott, vermeltetett, föld-alá bújtattatott; döntetett. *Syn.* Hrúžení, *vulg.* bugtasowaní, *boh.* Křížen.

Dolowáňí, á, n. imersio (demissio) palmitum per iugum; palmitum diductio, propagatio vitium: das Senken, Hinabsenken, Herablassen, die Senkung, Herablassung des Weinstocks: vermelése (föld alá bújtatása) a' szölö-töuek, bomlítás, bujtás, szölö döntés. *Syn* Hrúžení, *boh.* Křížení.

dolowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: demittere, propagare, mergere palmitem per iugum *Plin. H. N.* den Zweig oder Geschoß des Weinstocks senken, hinab senken, herab lassen: homlítani, vermelni, föld-alá bújtatni, dönteni, a' szölö veszszöt, bujtásokat tsinálni. *Syn.* Hrúžiť, *vulg.* bugtasowať, *boh.* křížiti.

dolowení, á, é, *p. c.* venando (piscando) vacuefactus, a, um: ausgejagt, (ausgefischt), durch Jagen, oder Fischen ausgeleert: ki-halásztatott.

Dolowení, á, n. *verb. ex seq.*

dolowiť, il, ím, V. P. *imp.* dolow: venando (piscando) vacuefacere: ausjagen (ausfischen), durch Jagen (Fischen) ausleeren: ki-vadászni (ki halászni).

Dolowka, i, f. mergus, i, m. *Colum.* tradux, cis, m. *Varr.* palmes, itis, m. truncus genitalis, propages, is, f. *Auson.* propago, inis, f. *Cic.* Rebengesenk, Weingesenk, Weinranke, die weiter gezogen, und so fortgepflanzt ward; ein Adamit, Grubenheimer, Ableger, Senker; ein alter Rebstock, der ins Erdreich gelegt wird, damit der neue Satz heraus wachse: por-hajas szölö-veszszö *Par. Pap.* bujtás, döntés, homlított szölö veszszö; öreg szölö-tö, mellynek homlítani való veszszei vannak. *Syn.* Gamník, Hrúžeňica, Riwák, Rewák, Rozwod, Záhibka. *boh.* Křížeňice, *vulg.* Bugtáš. *Aliud est.* Sadzar, seu Wašarka.

Dolowník, a, m. mergens palmites: der Senker des Weinstocks: homlító, szölö veszszö döntö.

dolowníkow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

Dolowowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dolowowať, owal, ugem, *freq. ex* dolowiť.

doložení, á, é, *part. constr.* additus, adjectus, adpositus, a, um: zugelegt, hinzu gesetzt, hinzu gefügt: hozzá tétetett, adatott. *boh.* doložen.

Doložení, á, n. additio, adjectio, nis, f. die Zulegung, Hinzufügung, das Hinzusetzen, Hinzufügen: hozzá adás, tévés, szerzés.

doložiť, il, ím, V. P. *imp.* dolož: addere, adjicere: zulegen, dazu legen, thun, setzen, hin-

hinzufügen: hozzá-adni, tenni, szerezni. *Usus.* Smím doložiť: audeo addere: dörf ich hinzu setzen: merek hozzá tenni.

dolu, *adv.* subter, subtus, inferius: unten: lent, allatta. *boh.* dole. *Usus.* Dolu bíwať: subtus habitare: unten wohnen: lent (alatt) lakni, Dolu w Meste: infra in civitate: unten in der Stadt: lent a' városban. Dáleg dolu: inferius: unter unten: alább. 2) infra, deorsum: hinunter, hinab: le, alá. *boh.* dolů. *Usus.* Dolu bežať: decurrere: hinunter fallen: le-esni. Dolu pusťiť: demittere, submittere: hinunter lassen: le-botsátani, ereszteni. Zídeš dolu? descendes: gehst du herunter? le-szálsz-é? 3) deorsum: herunter, herab: le, alá. *boh.* dolů. *Usus.* Poď dolu: descende: herunter! komm herunter: szálly-le.

doluznačky *adv.* i. e. dolu Bruchem dolu Twáru, na Bruchu (na Brúse) ležať: prone (pronum, in facie) iacere: vorwärts (herabwärts, gestützt, am Bauche) liegen: hasmánt (hason, artzal lehajolva, artzal-le) feküinni. v. horeznačky, et ležať.

Dom, u, m. domus ûs *com.* aedes, dis, f. accos, i, f. das Haus (zum Wohnen), Wohnhaus: ház. *Usus.* Blázenský (bláznowský) Dom: v. Blázňiňec. Bradárský (holárský) Dom: v. Bradárňa, Holárňa. Cwičný (cwičňiwí, trestací) Dom: v. [illegible]íňec. Diwací (diwadelní) Dom: Diwadlo. Hostinský Dom: v. Hostíňec. Kralowský Dom: domus regia (augusta): königliches Haus: király-ház. Kurewský (nečistých Osob) Dom: v. Kurwínec, Kurwárňa. Mincowí Dom: monetaria domus: das Münzhaus: pénz-verőhaz. Mítní Dom: v. Mítňica. Poprawní (cwičnî) Dom, correctoria (castigatoria, disciplinaris) domus, Zuchthaus: fog-ház, fenyéték-ház. *Syn.* robotná Temnica, w kterég okowaní robiť musá. Radňí Dom: v. Radňica. Šenkowní Dom: v. Krčma, Šenk. Školní Dom: v. Škola. Súdní Dom: v. Sudňica. Tanečni (k Tanču) Dom: nymphaeum: Tanzhaus: tántz-ház. Dom na gedno Poňebí (gednoponební): domus unius contignationis: Haus auf einen Stock: fel ház, egy emeletű ház. Na dwoge Poňebí (dwoponební): duarum contignationum: auf zween Stock: két emeletű. Na troge Poňebí (trogponební): trium contignationum, auf drey Stock: három emeletű. Dom stawať: aedificare domum: ein Haus bauen: házat épiteni. W Dome, mém, twém etc: domi meae, tuae etc: in domo mea, tua, etc: im Hause; in meinem, deinem etc. Hause; zu Hause: házban, házomban: házodban etc: Dom od Domu (z Domu do Domu, z Dweri) ísť po Domoch choďiť: circumire domos, ostiatim (domatim) ire: Haus für Haus (von haus zu Haus) gehen; in den Häusern herumgehen: házonként járni. z Domu wísť *a*) domo exire: aus dem Hause gehen: házból ki-menni. *b*) prodire in publicum: auf die Gasse gehen, aus dem Hause gehen: az útzára ki-menni. *Prov.* Dom priatelský, naglepší: domus amica,

wá, domus optima: eigner Herd ist Goldes werth: leg-jobb otthon; leg-édessebb az otthon-való lakás. Mog Dom neňí Sedlák: nulli servit fundus meus: mein Haus ist kein Knecht: nem paraszt az én házam. Prigmi ho do Domu, esce ka wen wižene z Zambú. Dag Uhrowi Zospodu, èsce ta wen wiženňe z Domu: da hospitium, perdes aestimium: nimm ihn ins Haus, so sagt er dich hinaus: adgy a' tótnaak szállást, még ö mutat határt. 2) familia: Haus, Leute im Hause, die zusammen gehören: hazi tseléd. *Usus* Pán Domu: pater familias (*ae*): herus: Herr vom Hause: háznak ura. Pani Domu: materfamilias (*ae*): Frau vom Hause: házi aszszony, háznak aszszonya. Sin (Céra) Domu: filius (filia) familias (*ae*): Sohn (Tochter) vom Hause: házbéli fiu (leány) *Prov.* Ten Dom neprospéwá, kde Kohút mlčí, a Slépka spéwá. Beda tomu Domowi, kde Slépka kríči a Kohút mlčí: vae domui, quam tacente hero domina regit (gubernat): weh dem Hause, wo der Hahn schweigt, und die Henne krähet: jaj annak a' háznak, ahol az aszszony parantsol. Beda temu Domowi, kde rozkazuge Tela Wolowi: quod vult pater, hoc debet filius. Inversus ordo. Currus bovem trahit: man spannt den Wagen vor die Pferde: simon híró hajtya a' lovat. Bez Soli do Domu, bez Peňazi do Trhu. Mudrí ňebíwá, kdo sa neučíwa: haurit aquam cribro, qui discere vult sine libro: es fällt kein gelehrter von Himmel: 3) inhabitatores domus: Haus, die Einwohner des Hauses: házban lévők. *Usus.* Celí Dom wen wisel. 4) familia, stirps: Haus, Familie, Geselschaft: ház nemzetség, nem. *Syn.* Rod. *Usus.* Z dobrého Domu: de bona domo: von gutem Hause. jó nemből, házból való: Z Domu Dáwidowého: de domo Davidis: von dawidischen Hause: dávid nemzetségéből való. 5) res familiarius: das Hauswesen: gazdaság. *Usus.* Dom držat: praesse rei familiari, curare rem familiarem: Haus halten; dem Hauswesen vorstehen: hazi dologra gondot viselni, gazdálkodni. *Prov.* Bohridí Dom: deus gubernat res humanas: Gott hält Haus: az Isten kormányozza az emberek dolgait állapottyait.

doma *adv.* domi, domi suae: zu Hause, heim; in meinem, deinem etc: Hause: othon, oda haza, honnyában, hon *Pár. Páp. Usus.* Doma zostat: *a*) domi manere: zu Hause bleiben: olthon (oda haza) maradni. *b*) abstinere publico: nicht auf die Gasse gehen, zu Hause bleiben: útzára ki-nem menni; oda haza maradni. Kde doma bit? *a*) Kde biwat k. p. w Trnawe: habitare Tyrnaviae: wo zu Hause seyn, wo wohnen z. B. in Tyrnau: hol lakni, p. o. Nagy-Szombatban. *b*) zroďením bit: natum esse: wo zu Hause seyn: születni. Kde si doma? *a*) unde domo? wo zu Hause (bist du)? hová való vagy? *b*) ubi habitas? wo zu Hause (der Wohnung nach)? hol lakol? *c*) ubi natus es? wozu Hause (der Geburt nach)? hol születiél. *Prov.* Doma rozkazug: ubi paveris, impera: hier hast du

nichts

nichts zu befehlen: othon parantsolj. Wſade ge dobre, doma naglepſeg; každému ge nagmilſſá Wlásť, každí, kde ſa ulážňe, tam ſa tážňe: ubique bene, domi optime. dulcis amor patriae. Domi manere oportet belle fortunatum: hon (othon) lakjék az, a' ki kedvére akar élni. Édes hazánknak szerelmi: Heimweh. Ueberall iſt gut, daheim (zu Hauſe) am beſten. Nemá wſeckich doma: est aliquantum rasus. Rotulas habet nonnihil confusas. Caput sine cerebro: er iſt nicht recht bey Sinnen; er hat nicht recht alle fünf Sinnen beyſammen: bódultt eszü.

Domabog, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi-név.

domacani, á, é, *part. constr.* v. domatani.

Domacáňí, á, n. v. Domatáňí.

domáčaní, á, é, *part. constr. ex* domáčať: v. domočení.

Domáčáňí, á, n. *verb. ex eodem.* v. Domočeňí.

domacať, al, ám, V. P. *imp.* domacag: v. domatať. *II. rec.* domacať ſa: v. domatať ſa.

domáčať, al, ám, V. P. *imp.* domáčag: v. domočiť. *II. rec.* domáčať ſa: v. domočiť ſa.

domácí, á, é, *adj.* domesticus, a, um: häuslich, was unſer Haus, oder Familie betrifft, darinn iſt, oder vorgeht: házi házbéli. *Syn.* domňí, domowí, domowní. *Usus.* Domácí Had: boa, ae, f. *Plin. H. N.* Hausſchlange, Unk: házi kigyó, tehény szopó kigyó. Domácí Peſ, Wežňík: canis villaticus, domesticus, Haushund: házi kutya, kuvasz, komondor. Domácá Čeláď: familia: das Hausgeſinde: tseléd. Domácá Wečera: dominaenia: Hausmahlzeit: házi vatsora. Domácí: domestici: ſeine Leute zu Hauſe: ház-béliek. 2) domesticus, internus, a, um: einheimiſch, innerlich; was unſere Stadt, oder Land betrifft, darinn iſt, oder vorgeht: házbéli, hazból való. 3) familiaris, communis, e: gemein: köz, közönséges. *Syn.* domagſí.

† domácí, *adj. omn. Gen. idem.*

† domácki, á, é, *adj.* v. domácí Nro. 3.

domagſí, á, é, *adj.* v. domácí.

Domahač, a, m. praetensor, postulator, praetendens vir: Forderer, Verlanger: kérö. 2) urgens, instans vir: Dränger, Antreiber: igen kérö.

Domahačka, i, f. praetendens (postulans) femina: Fordererinn, Verlangerinn die etwas fordert: kéröné. 2) urgens, instans femina: Drängerinn, Antreiberinn: erövel kérö asszony.

domáhaní, á, é, *part. constr.* praetensus, postulatus, petitus, a, um: gefordert: kértt, kéretett. 2) ursus, a, um: gedrängt, angetrieben: erövel kértt.

Domáháňí, á, n. praetensio, postulatio, petitio, nis, f. Forderung, das Fordern: kérés. 2) ursio, adursio, nis, f. das Fordern, Drängen, Antreiben, die Forderung, Drängung, Antreibung: igen erös kérés, kivánás.

domáhať, ſa, al, ám, V. I. *imp.* domáhag ſa: reg. *genit.* praetendere, poscere, postulare, petere, flagitare, efflagitare: fordern, verlangen: kérni, kivánni. 2) urgere, insta-

stare: drängen, antreiben, von etwas nicht ablassen, nicht abgehen: igen kérni, esedezni. *Usus.* Wždi sa donútra domáhá: sui immissionem constanter urget: er begehrt sich immer ein: be-kéredzik.

Domakáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domakať, al, ám V. I. *imp.* domakag: mollescere, *Ovid.* mollefieri: weich werden, die Härte verlieren: meg lágyúlni. *Syn.* domaknúť.

† domakati se, al, ám; v. domatať sa.

domaknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* domákňi: v. domakáť.

domaknutí, á, e, *part. constr. ex praec.*

Domaknutí, á, n. *verb. ex* domaknúť.

domataní, á, é, *part. constr. ex* domatať, et domatat sa.

Domatáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domatať, ál, ám, V. P. *imp.* domatag. desinere tangere (contrectare, attrectare): aufhören zu greifen (berühren, betasten): meg szünni tapogatni, illetni, motozni. 2) tangendo (palpando, contrectando) deprehendere. invenire: durch Greifen finden, erwischen: motozva, tapogatva meg találni, reá akadni. *Syn.* domatať sa. *II. rec.* domatať sa: satis tangere (attrectare, contrectare): genug (viel) greifen, berühren, betasten: meg motozni, tapogatni. 2) tropice cum *Genit.* reperire comperire: finden, erfahren: reá akadni, meg találni. *Syn.* dopáčit sa, nadabiť. *boh.* domakati se, dopíditi se. *Us.* Domatať sa Prawdi: veritatem adsequi: die Wahrheit finden: igszságot észre venni.

domazaní, á, é, *part. constr.* v. doblatení, pomazaní umazaní.

Domazáňí, a, n. v. Doblatení, Pomazáňí, Umazáňí.

domazať, zal, žem, V. P. *imp.* domaž: v. doblatiť, pomazať, umazať. *II. rec.* domazáť sa: v. doblatiť sa, pomazať sa, umazať sa.

Domček, u, m. *dem.* domuncula, domuscula aedicula, ae, f. ein kleines Häuschen, Häuslein: házotska, házika. *Syn.* Domec, Domek. 2) zeta (philagoria), ae, f. zotecula, ae, f. Plinn. domus hortensis: Lusthaus, Gartenhaus: filagoria. *Syn* záhradní Krámček.

Domec, mcu: v. Domek.

Domeček, čku, m. *dem. ex seq*

Domek, mku, m. *dem. ex* Dom: v. Domček.

domeraní, á, é, *part. constr. ex* domerať. *boh.* domořen.

Domeráňí, á, n. *verb. ex seq.*

domerať, al, ám, V. P. *imp.* domerag: desinere metiri (mensurare): aufhören zu messen: meg szüni, mérni. *boh.* domeřiti. 2) complere, replere, admetiri, suppeditare ad mensuram: zumessen, z. B. Getreide: hozzá mérni.

Domeráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domeráwať, al, ám, *freq. ex* domerať.

domerení, á, é, *part. constr. ex* domeriť.

Domereňí, á, n. *Verb. ex seq.*

domeriť, il, ím, V. P. *imp.* domer: desinere placare (conciliare, reconciliare, propitiare, componere): aufhören zu versöhnen: meg szünni engesztelni.

† doměriti, il, ím; v. domerať.

domesť, dometel, dometem, V. P. *imp.* domeť: v. dometať.

dometaný, á, é, *part. constr. ex* dometať.
Dometání, á, n. *verb. ex seq.*
dometať, al, ám, V. I. *imp.* dometag: desinere verrere (scopare): aufhören zu kehren: meg-szüni seperni. *Syn.* domesť. *boh.* domítati.
domeťený, á, é, *part. constr. ex* domesť.
Domeťení, á, n. *verb. ex eod.*
domidlený, a, é, *part. constr. ex* domidliť.
Domidlení, á, n. *verb. ex seq.*
domidliť, il, ím, V. P. *imp.* domidli: desinere sapone linere (smigmare, smigmate imbuere): aufhören zu seifen: meg-szünni szappanyozni.
domikaný, á, é, *part. constr.* ex domikať.
Domikání, á, n. *verb. ex seq.*
domikať, al, ám, V. P. *imp.* domikag: desinere trudere: aufhören zu stoßen: zu drängen: meg-szünni rántzikálni, taszitani. *II. rec.* domikať sa. *reg. Genitiv.* multum trusitare. *Phaedr.* viel stoßen, hin und her stoßen: sokat taszigálni.
Domíkení, á, n. *verb. ex seq.*
domíkiť, il, ím, V. P. *imp.* domik: desinere perturbare: aufhören zu verwirren, konfus zu machen: meg-szünni zúrni, zavarni.
Domilowání, á, n. *verb. ex seq.*
domilowať, owal, ugem, V. P. *imp.* domilug: desinere amare: aufhören zu lieben: meg-szüni szeretni. *Syn.* doľúbiť.
Domínení, á, n. consilium, sententia: der Entschluß, die Entschließung: végzés.
domíniť sa, il, ím, V. P. *imp.* domiň sa: reg. *gen.* statuere, constituere, decernere rem, capere consilium, resolvere se: sich entschließen, Entschluß fassen: magát meghatározni, el-szánni, el-tekélleni.
domírení, á, n. *verb. ex seq.*
domíriť, il, ím, V. I. *imp.* domír: desinere collineare (dirigere): aufhören zu zielen: meg-szünni arányozni a' tzélra. *II. rec.* domíriť sa: satis collineare: viel (genug) zielen: neki arányozni.
Domisel, slu, m. conjectura, ae, f. opinio, suspicio, nis, f. die Muthmassung: gyanakodás, vélekedés. *Syn.* Domislení, Hádání, Podezrení. *boh.* Důmisl, Důwtip. 2) sagacitas, tis, f. ingenium, i, n. Scharfsinn, Scharfsinnigkeit: éles elmesség. *Syn.* Dowtip *boh.* Důmisl, Důwtip.
domiselně, *adv.* quantum conjecturare licet: muthmaßlich: vélekedve. 2) sagaciter, solerter, acute, ingeniose: scharfsinnig: serényen, okosan, szorgalmatosan. *boh.* důmislně. 3) v. zmiselně.
domiselný, á, é, *adj.* opinabilis, conjecturalis, e: muthmaßlich: vélekedő. 2) sagax, cis; solers, tis; acutus, ingeniosus, a, um: scharfsinn: éles elmejü, valamit hamar által értő, fel-találó. *boh.* důmislný. *Usus.* Domiselné Reči: argutiae: Spitzfindigkeiten: mesterséges okoskodások. 3) docilis, e: gelehrig: könnyen tanuló. *Syn.* schopný, pochopný. 4) v. zmiselný.
Domiselnosť, i, f. natura (conditio) conjecturalis: Muthmaßlichkeit: vilekedöség. 2) v. Domisel. 3) v. Zmiselnosť.
Domisko, a, n. *exagger. et contemt. ex* Dom: ingens domus: ein großes Haus: nagy roppant ház.
Domislení, á, n. conjectura, ae,

ae, f. opinio, suspicio, conjectio, nis, f. Muthmassung: vélekedés. *Syn.* Domňeňí, Domiſel.

† Domiſleňí, n. *dem.*

domiſlet, ſa, ſel, ſím, V. P. *imp.* domiſli ſa: conjicere, conjecturam facere, divinare: muthmaßen, rathen, muthmaßlich ſchließen, Muthmaßung haben: vélekedni. *boh.* domiſleti ſe. 2) perspicere, intelligere: einſehen, verſtehen: által latni, meg-érteni. *Usus.* Wſecci tito, i gá těſ nemožem ſa domiſlet, gaké ti máſ ſňimi Zrozumeňí? omnes hi una mecum non intelligunt, quae ratio tibi cum illis intercedit. *Cic.*

† domiſleti ſe, el, ím; *idem.*

domiſliwe, *adv.* v. domiſelne.

domiſliwí, á, é, *adj.* v. domiſelní.

Domiſliwoſt, i, f. v. Domiſelnoſt.

domit, il, igem, V. P. *imp.* domi: desinere lavare: aufhören zu waſchen. z. B. die Töpfe: meg szüni mosni *II. rec.* domit ſa: satis lavare: genug waſchen: elegendöképpen mosni.

† Domítáňí, n. v. Dometáňí.

† domítati, al, ám; v. dometat.

domití, á, é, *part. constr. ex* domit et domit ſa.

Domití, á, n. *verb. ex iisdem.*

Domíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domíwat, al, ám, *freq. ex* domit.

† domíwatiſe, al, ám; v. domňíwat ſa.

Domkár, a, m. domuncularius, inquilinus, rusticus rure carens: Häusler, ohne Acker: zsellér, házas zsellér, kinek háza vagyon, de semmi földje sintsen. *Syn.* Chalupkár, Chalupňík, Hofer bez Roli, Hoſtakár, Hoſtačňík. *boh.* Podruh, Domownik.

domkárčin, a, e, *adj. poss. ex* Domkárka. *Syn.* chalupkárčin, chalupňiččin, hoſtakárčin, Hoſtačňiččin.

Domkáreňí, á, n. v. Domkárſtwí.

domkárit, il, ím, V. I. *imp.* domkar: domuncularium esse: ein Häusler ſeyn: zsellérkedni, zsellérségben lakni.

Domkárka, i, f. domuncularia, inquilina, uxor rustici sine rure: des Häuslers Weib: zsellér aszszony, kinek háza vagyon, de semmi földje sintsen. *Syn.* Chalupkarka, Chalupkňička, Hoferka bez Roli, Hoſtakárka, Hoſtáčňička; *boh.* Podruhiňe. 2) v. Hoferka.

domkárow, a, e, *adj. poss. ex* Domkár. *Syn.* chalupkárow, chalupňíkow, hoſtakárow, hoſtačňíkow.

domkárſki, *adv.* more domunculari (inquilinae): häusleriſch, häuslermäſſig: széller modgyára. *Syn.* chalupkárſki, chalupňicki, hoſtakárſki, Hoſtačnicki.

domkárſkí, á, é, *adj.* domuncularios (inquilinos) adtinens: die Häusler betreffend: zselléreket illető. *Syn.* chalupkárſkí, chalupňickí, hoſtakárſkí, hoſtačnickí.

Domkárſtwí, á, n. domuncularíatus, inquilinatus, us, m. rusticatio sine agris: Häuslerei ohne Acker: zsellérkedés, zsellérség. *Syn.* Chalupkárſtwí, Chalupňictwí, Hoſtakárſtwí, hoſtačňictwí, *boh.* Podruží, Podružſtwí.

domlácaní, á, é, *part. constr.* ex domlácat.

Domlácáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domlácat, al, ám, V. I. *imp.* do=

domlácag: finaliter triturare; jam jam absolvere triturationem: zu Ende dreschen: el-tsépelni.

† domláceti, el, ím; *idem.*

Domlacowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domlacowať, owal, ugem, *freq. ex* domlácať.

domlčení, á, é, *part. constr.* ex domlčiť.

Domlčeňí, á, n. *verb. ex seq.*

domlčiť, il, ím, V. P. *imp.* domlač: desinere tribulare, triturare, exterere: aufhören zu dreschen: a' tséplést el-végezni.

domleť, domlel, domelem, V. P. *imp.* domel: desinere molere, absolvere molitionem farinae: zu Ende mahlen: az örlést el-végezni. *boh.* domliti.

domletí, á, é, *part. constr. ex praeced.*

Domleťí, á, n. *verb ex* domleť.

Domlíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domléwať, al, ám, V. I. *imp.* domléwag: *freq. ex* domleť, *boh.* domlíwati.

† domliti, domlel, domeli (u); v. domleť.

† Domlíwáňí, n. v. Domléwáňí.

† domlíwati, al, ám; v. domléwať.

Domluwa, i, f. objurgatio, reprehensio. vituperatio, expostulatio, nis, f. der Verweis: pirongatás, feddés, dorgálás. *Syn.* Dohowárka.

Domluwač, a, m. objurgator, reprehensor, vituperator, expostulator, is, m. Verweiser, Verweisgeber: feddö, megfeddö, dorgáló, pirongató. 2) v. Dohowárač.

domluwaččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Domluwačka, i, f. objurgatrix, vituperatrix, expostulatrix, icis, f. Verweiserinn, Verweisgeberinn: feddőné, pirongatóné, dorgálóné. 2) v. Dohowáračka.

domluwačňe, *adv.* cum reprehensione: verweißlich: fedve, pirongatva. dorgálva. *Syn.* dohowáračňe.

domluwační, á, é, *adj.* objurgatorius, reprehensorius, vituperatorius, a, um: verweißlich, Verweiß gebend: feddö, pirongató, dorgáló. *Syn.* dohowáračnî.

domluwačow, a, e; *adj. poss. ex* Domluwač.

domlúwaní, á, é, *part. constr.* objurgatus, reprehensus, vituperatus, a, um: getadelt, verweißen: feddett, pirongatatott, dorgáltatott. 2) v. dohowáraní.

Domlúwáňí, á, n. objurgatio, reprehensio, vituperatio, expostulatio, correptio, nis, f. das Verweisen, die Verweisung, der Verweis, Tadel: meg-feddés, pirongatás, feddés, dorgálás, szemre vetés, hányás. *Syn.* Wičitáňí, Witikáňí, Trestáňí, Dohowáráňí. 2) v. Dohowáráňí.

domlúwať, al, ám, V. I. *imp.* domlúwag: objurgare, reprehendere, vituperare, expostulare: Verweis geben schelten tadeln, verweißen: feddeni, meg-feddeni, dorgálni, pirongatni, meg-fenyíteni, szemre vetni, meg dorgálni, meg-hurogatni. 2) v. dohowárať. *II. rec.* domlúwať sa: compellare: benennen: megszóllítani. *Syn.* menowať.

Domluwatel, a, m. v. Domluwač.

Domluwatelka, i, f. v. Domluwačka.
domluwený, á, é, part. constr. ex domluwit.
Domluwení, á, n. verb. ex seq.
domluwit, il, ím, V.P. imp. domluw: sermonem (orationem) absolvere, finire: ausreden, aussprechen, von jedem reden: a' beszédet el-végezni. Syn. Reč dokončit, dopowedet, Dohoworit.
domněle, adv. putative, opinate, opinative: vermeint, vermeintlich: gondolva, vélve.
domnělý, á, é, adj. putativus, creditus, opinatus, a, um: vermeint, vermeintlich, was dafür gehalten wird, oder worden ist: el-hitt, véltt.
domněliwe, adv. opinabiliter, imaginabiliter, imaginarie, imaginative, opinative, opinato: vermuthlich: vélekedve, képzelve, vélekedhetöképpen. Syn. domňitedelňe, domňitelňe, domňíwačňe.
domněliwý, á, é, adj. opinabilis, e; Cic. opinatus, imaginarius, imaginativus, opinativus, opiniosus, a, um; vermuthlich, nur im Gedanken oder in Vermuthung bestehend: vélekedö, képzelö. Syn. domnitedelní, domňitelní, domňíwační.
Domněliwost, i, f. opinabilitas, tis, f. imaginatio, vis imaginandi: Vermuthlichkeit: vélekedés, vélés, képzelösség.
domnělňe, adv. v. domiselňe.
domnělní, á, é, adj. v. domiselní.
Domnělnost, i, f. v. Domiselnost.
Domnění, á, n. opinio, opinatio, nis, f. coniectura, ae, f. die Meinung, Vermuthung, Muthmaßung, das Vermuthen: vélekedés, vélés. Syn. Domňíwaňí. boh. Domňeňí et Důmněňí. Usus. Proti Domňeňú: praeter (contra) opinionem ex inopinato: wider Vermuthen: vélekedésen kévül, reménytelenül. Proti mému Domňenu: praeter (contra) meam opinionem, nec opinantis, ti etc: wider mein Vermuthen: vélekedésem ellen. Proti mému Domňeňu to sa mi stáwá: mihi nec opinanti istud contingit: mir begegnet es wider mein Vermuthen: ez véletlenül történik velem. Podla mého Domňeňá: mea opinione, ex opinione mea, ut mea fert opinio, ut opinor (credo, puto): nach meiner Vermuthung: Az én vélekedésem szerént a' mint vélem. Prov. Zachowáňí Domneňú rowné neňí. Na wíchirné Gabodí skosem nechodá: non respondet opinioni calculus: hires eperjre nem kell kosárral menni. 2) sententia, existimatio, nis, f. Meinung, ilélet. Usus. Podla mého Domňeňá: de sententia mea: nach meiner Meinung: itéletem szerént. On ge podla mého Domňeňá múdrí: est de sententia mea (ex opinione mea, ut puto, credo) doctus; puto (opinor): eum esse doctum: er ist nach meiner Meinung gelehrt: ö az én itéletem szerént tudós tanúlkt. Swé Domňeňí wipowedet: dicere sententiam suam: seine Meinung sagen: az itéletit ki mondani. Teho Domňeňá bit: esse in opinione, habere opinionem, sentire, putare: in der Meinung seyn: abban a' vélekedésben (itéletben lenni. 3) consilium: Mei-

Meinung, Vorsatz, Entschluß: feltett tzél. 4) consilium, sententia finis: Meinung, Absicht: végzés. 5) sententia: Gesinnung, Meinung: meg gondolás. 6) voluntas, tis, f. der Wille, die Meinung: akarat. 7) suspicio, nis; f. der Argwohn; gyanuság, gyanakodás. *Syn.* Podezrení. 8) exspectatio, nis, f. Vermuthung, Erwarthung: várakozás.

domní, á, é, *adj.* v. domácí.

Domníčka, i, f. v. Domkárka.

Domník, a, m. v. Domkár.

domňitedelňe, *adv.* domňekiwe,

domňitedelní, á,é, *adj.* v. domňekiwí.

Domňitedelnosť, i, f. Domňekiwosť.

domňitelňe, *adv.* v domňekiwe.

domňitelní, á, é, *adj.* v. domňekiwí.

Domňitelnosť, i, f. v. Domňekiwosť.

Domňíwač, a, m. opinator, is, m. *Cic.* existimator: is, m. ein Vermuther: vélekedö, itelő.

Domňíwačka, i, f. opinatrix: imaginatrix, cis, f. eine Vermutherinn: vélekedöné, itélöné.

domňíwačňe, *adv.* v. domňekiwe.

domňíwační, á, é, *adj.* v. domňekiwí.

Domňíwačnosť, i, f. v. Domňekiwosť.

domňíwaní, á, é, *part. constr.* opinatus, a, um: vermuthet: vélt.

Domňíwáňí, á, n. opinatio: nis, f. Vermuthung, Meinung, vélés, vélekedés. *Syn.* Zdáňí, Domňeňí. 2) sententia, ae, f. Meinung, was man meint: itélet, vélés, gondolat.

domňíwať sa, al, ám, V. I. *imp.* domňíwag sa: opinari, conjicere, suspicari, imaginari: vermuthen, muthmaßen, vermuthend seyn, sich einbilden: vélekedni, vélni, gondolni, gyanakodni. *Syn.* misleť, nazdáwať sa, *Usus.* Gak sa domňíwám: ut opinor, mea fert opinio, mea opinione: wie ich vermuthe: a' mint én vélem, 2 putare, existimare, arbitrari, censere, sentire, veri, iudicare: meinen, glauben, dafür halten, urtheilen: itélni, vélni, gondolni. *Syn.* nazdáwať sa, zdať sa, záto mať, pokladať. *Usus.* Člowek bi sa aňi nedomňíwal: vix crederis, vix credas etc: man sollte kaum meinem: nem-is gondolhatná az ember. Čo sa wi domňíwaťe? quid putatis? was meinet ihr: mit véltek tik? Zdáliž sa domňíwáťe, že bich gá bol prišel? an me censetis venturum fuisse? vermeinet ihr, daß ich gekommen wäre? gondollyátok-é vélitek-é), hogy el-jöttem volna? 3) videri: meinen, scheinen, dünken: látszatni. *Syn.* wideť sa. *Usus.* Domňíwám sa, že ta Wec ge dobrá: res videtur mihi esse bona; res, puto (ut puto) bona est; rem bonam puto esse: ich meine, die Sache sey gut; die Sache scheint mir gut zu seyn; die Sache ist, wie ich meine, gut: nékem ez a' dolog jónak látszatik lenni; ez a' dolog, a' mint vélem, jó. 4) cogitare, sentire: meinen, denken, sich vorstellen: gondolni képzelni. *Usus.* Ináč mluwí, než sa domňíwá: aliter ac sentit (cogitat); loquitur: er redet anders, als ers meint: nem ugy beszél, mint gondol.

domňiwatedelňe, *adv.* v. domňekiwe.

domňíwatedelní, á, é, *adj.* v. domňelíwí.
Domňíwatedelnosť, i, f. v. Domňeliwosť.
Domňíwatel, a, m. v. Domňiwač.
Domňíwatelka, i, f. v. Domňíwačka.
domňíwatelne, *adv.* v. domňeliwe.
domňíwatelní, á, é, *adj.* v. domňelíwí.
Domňíwatelnosť, i, f. v. Domňeliwosť.
domnožení, á, é, *part. constr. ex* domnožiť.
Domnožení, a, n. *verb. ex seq.*
domnožiť, il, ím, V. P. *imp.* domnož: desinere augere, multiplicare: aufhören zu vermehren, zu mehren: meg szüni szaporitani, sokasítani. *II. rec.* domnožiť sa: valde augeri (crescere): sich zu viel mehren, vermehren: igen meg-sokasodni. szaporodni.
Domnožíwání, á, n. *verb. ex seq.*
domnožíwať, al, ám, *freq. ex* domnožiť.
domočení, á, é, *part. constr.* plane madefactus, humectatus, a, um: völlig genetzt, naß gemacht: egészlen meg-áztatott, meg-nedvesitetett, meg-vizeztetett. 2) plane maceratus: völlig gerüstet, gewässert, z. B. Flachs, Hanf: ki áztatott. *Usus.* Domočení Len, domočené Konope: maceratum linum, macerata canabes: geröstster Flachs, Hanf: ki áztatott kender, len.
Domočení, á, n. *verq. ex seq.*
domočiť, il, ím, V. P. *imp.* domoč: desinere madefacere, vel macerare: aufhören zu netzen (naß zu machen) oder zu rästen, zu wässern: meg szüni nedvesiteni, áztatni, vizezni. 2) plane madefacere (macerare): zu Ende netzen, röstenwässern, z. B. Flachs: meg-áztatni, ki áztatni. 3) desinere mejere (mingere, urinam reddere): aufhören sein Wasser abzuschlagen: meg szünni vizelleni, húgyolni. *II. rec.* domočiť sa. satis madefieri, vel macerari: genug genetzt oder geröstet (gewässert) werden: eleget ki ázni.
Domokání, á, n, *verb. ex seq.*
domokať, al, ám, V. I. *imp.* domokag: finaliter madefieri (humefieri): zu Ende naß werden: egészszen meg-ázni.
domoknúť, knul (kol), kňem, V. P. *imp.* domokňí. *idem.*
Domoknutí, á, n. *verb ex praec.*
Domow, a, m. domus, ûs, epic. habitatio, nis, f. die Heimat, Ort, wo jemand wohnt: ház, lakás. *Syn.* krag. 2) patria, ae, f. die Heimath, Geburtsort: haza, született földünk.
domow, *adv.* domum: nach Hause, heim: haza. *boh.* domů. *Usus.* Domow ísť: domum ire: nach Hause gehen: haza menni.
domowí, á, é, *adj.* v. domácí.
domowňe, *adv.* domestice: häuslich: házi módon.
domowní, á, é, *adj.* v. domácí.
† domowňí, *adj. omn. gen.* v. domácí Nro. 1.
† Domowňica, i, f. v. Hoferka. 2) v. Domkárka.
† Domowňík, a, m. v. Hofer. 2) v. Domkár.
Domrzání, á, n. *verb. ex seq.* v. Domrzání.
domrzať, al, ám, V. I. *imp.* domrzag, reg. *Accus.* pers. v. omrzať, domrzeť: in commodare. *Usus.* Wždi má domr-

mrzá: continuo mihi est molestus, gravis, incommodus: er fällt mir immer beschwerlich: szüntelen nekem alkalmatlan. Ta Wec ma domrzá: res mihi est molesta, moleste fero rem: mich verdrießt die Sache, ärgert mich: ez a' dolog boszszont engemet.

domrzení, á, é, *part. constr.* morosus, difficilis, indignans, indignabundus, iratus, a, um: verdrossen, verdrießlich, mürrisch, zornig, unwillig: kedvetlen, komor, haragos.

Domrzeňí, á, n. *verb. ex seq*

domrzeť, zel, žím, V. P. *imp.* domrz, reg. *Accus.* pers. esse molestum, esse molestiae, molestiam adferre, movere indignationem (stomachum): verdrießen, Aergerniß, oder Unwillen verursachen, beschwerlich fallen: valakit meg-boszszontani, boszszúságot szerezni. *Usus.* To ma domrzelo: hoc mihi molestum (molestiae) fuit; id moleste tuli; propter hoc indignatus sum; das hat mich verdrossen (geärgert): azért meg boszszonkodtam, az nekem alkalmatlan volt.

† domů, *adv.* v. domow.

domučení, á, é, *part. constr.* domučiť: tortus, excruciatus, a, um: abgemartert, abgepeinigt, abgefoltert: gyötrött, kénzott. *Syn.* umučení.

Domučeňí, á, n. *verb. ex eodem.* excruciatio, nis, f. Abmarterung: gyötrés, kénzás. *Syn.* Umučeňí.

domúčení, á, é, *part. constr.* domúčiť: farina conspersus, a, um: mit Mehl bestreut: belisztezett, liszttel meg-hintetett.

Domúčeňí, á, n. *verb. ex eodem.*

domučiť, il, ím, V. P. *imp.* domuč: desinere torquere (cruciare, excruciare): aufhören zu foltern, martern, peinigen: kénozni meg-szünni. *II. recipr.* domučiť sa: reg. *gen.* excruciare, discruciare, multum torquere: abmartern, vielpeinigen (martern): öszve kénozni.

domúčiť, il, ím, V. P. *imp.* domúč: farina conspergere, perspergere: mit Mehl bestreuen: meg-lisztezni, liszttel meg-hinteni.

domutení, á, é, *part. constr. ex* domutiť.

Domuteňí, á, n. *verb. ex seq.*

domutiť, il, ím, V. P. *imp.* domuť: desinere butyrum conficere: aufhören zu buttern, Butter zu machen: meg-köpülleni, a' köpüllést el-végezni. 2) desinere turbidum reddere: aufhören trübe zu machen: meg szünni fel-zavarni.

donášání, á, é, *part. constr.* v. donesení.

Donášáňí, á, n. v. Doneseňí.

donášať, al, ám, V. I. *imp.* donášag: v. donesť. *boh.* donášeti.

Donášáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

donášáwať, al, ám, *freq. ex* donášať.

† donášeti, el, ím; v. donášať.

doňekad, *adv.* aliquamdiu, aliquandiu, aliquo tempore: eine Zeit lang, eine Weile: egy ideig. *Syn.* poňekad.

† doňekud, *adv. idem.*

Doňes, u, m. adlatura, allatura, ae, f. hozás.

donesení, á, é, *part. constr.* adlatus, adportatus, a, um: gebracht, hinzugebracht, zugetragen, hingetragen: el-hozatott, el-hozott. *Syn.* donášaní. *boh.* donesen et donesen.

Do=

Donesení, á, n. adlatio, adportatio, perlatio, nis, f. das Bringen, Bringung, Herzubringung, das Zutragen, Zutragung, Hertragung, Hintragung: el-hozás al-hozatás. *Syn.* Donášání.

donésť, donesel, donesem, V. P. *imp.* dones: ferre, adferre, adportare, deferre, perferre illuc, istuc: bringen, herzu bringen, holen, hintragen, dort hin tragen, zutragen: el-hozni. *Syn.* donášať. *Usus.* Na Rinek donésť: in forum ferre: zu Markte bringen: piatzra hozni.

† donésti, donesl, donesu: *idem.*

doňičení, á, é, *part. constr.* v. zňičení.

Doňičéní, á, n. v. Zňičéní.

doňičiť, il, ím; V. P. *imp.* doňič. v. zňičiť.

doňitowaní, á, é, *part. constr.* *ex* doňitowať.

Doňitowáňí, a, n. *verb. ex seq.*

doňitowať, owal, ugem, V. I. *imp.* doňitug: conferruminare, *Plin. H.N.* zusammen löthen: öszve forasztani.

donosení, á, é, *part. constr. ex* donosiť.

Donoseňí, á, n. *veb. ex seq.*

donosiť, il, ím, V. P. *imp.* donos: desinere portare, gestare: aufhören zu tragen: meg szüni hordozni, viselni.

donowí, á, n. v. Donowek.

Donowáňí, á, n. *verb. ex seq.* temporis verni transactio: Zubringung der Frühlingszeit: tavaszi idönek el-töltése.

donowať, owal, ugem, V. I. *imp.* donúg: tempus vernum transigere: die Frühlingszeit zubringen: a' tavaszi idöt el-tölteni, ki-tölteni.

Donowek, wku, m. tempus vernum: Frühlingszeit: tavaszi idö. *Syn.* Donowí, garný Čas, Gar.

• donuceni, á, é, *part. constr.* *v. seq.*

donuťení, á, é, *part. constr.* adactus, coactus, impulsus, a, um: gezwungen: kintelenítetett, kénszeritetett. *Syn.* prisiľení. *boh.* donucen.

Donuťeňí, á, n. adactio, coactio, impulsio, nis, f. das Zwingen, der Zwang: kénszerités kéntelenités. *Syn.* Prisileňí.

donuťiť, il, ím, V. P. *imp.* donuť: adigere impellere: zwingen, bemäßigen: kéntelenítení, kénszeriteni. *Syn.* prisiliť.

dooraní, á, é, *part. constr.* peraratus, a, um: völlig gepflügt, ausackert: mindenestöl fogva felszántatott, egiszszeu meg szántatott.

Dooráňí, á, n. *verb. ex seq.*

doorať, ral, rem, V. P. *imp.* door: arandi finem facere, araturam (arationem) absolvere: das Pflügen endigen, völlig ausackern: el-végezni, a' szántást. *boh.* dowórati.

Dooráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doorávať, al, ám, *freq. ex* doorať. *boh.* doworáwati.

dopadaní, á, é, *part. constr.* clausus, a. um: zugefallen, geschlossen: bézárlott, rekesztett. 2) v. dopadnutí. 3) v. dopukaní.

Dopadáňí, á, n. clausio, nis, f. Zufällung, Schleißung, das Zufallen, Schließen: rekesztés, tsukás. 2) v. Dopadnuťí. 3) v. Dopukáňí.

dopadať, al, ám, V. I. *imp.* dopadag: claudi: zufallen, schließen, sich schließen: bézárodni, bé-tévödni tsukódni. *Syn.* dopadnúť. *Usus.* Zátwor nedobre dopadá na Klučku. 2) v. dopadnúť. *II. rec.* dopadať sa: v. dopukať sa.

do=

dopáděný, á, é. *part. constr.* v. domataný.
Dopáděňí, á, n *tropice.* v. Domatáňí.
dopádiť sa, il, ím, V. P. *imp.* dopaď sa. tropice cum *Genit.* v. domatať sa. *boh.* dopíditi se.
dopadnúť, dnul (dol), dňem, V. P. *imp.* dopadňi: deprehendere, inactu corripere, arripere, prehendere: ertappen, erwischen: valakit valamin rajta érni, rajta kapni. *Syn.* dochiťiť, dochopiť, dolapiť, dosťihnúť, posťihnúť, prichiťiť. *Usus.* Keď ťa dopadňem, dám ťi: si te deprehendero, vae tibi (vapulabis)! weh dir! wenn ich dich erwische: jaj lesz néked! ha rajta érlek, kaplak. Gestli ťa zítra dopadňem, o Žiwot prídeš (Kosti zložíš, Dušu straťíš, ňikdi wác na Nohi newstaňeš, zemreť musíš, w mogích Rukách Ducha wipusťiš): si te in aliam diem deprehendero, morieris: wenn ich dich morgen dort erwische, so mußt du sterben (deinen Geist aufgeben): hogy ha holnap ott érlek, ki végezlek, soha sem fogsz többé élni. Uš ho dopadli: jam interceptus est: man hat ihn schon ertappt, erwischt: el-fogattatott már, kézre kerüllt. 2) v. dochiťiť. 3) Dopadnúť zhora dolu: decidere ex alto: von der Höhe abfallen: magosrol alá esni, le-esni. Dopadnúť k Zemi: humo (terrae), insilire: zur Erde fallen: földre esni. 4) v. dopadať.
dopadnutí, á, é, *part. constr.* deprehensus, a, um: ertappt, erwischt: rajta kapatott, rajta éretett. *Usus.* Dopadnutím biť w negakém Skutku: manifesto crimine teneri: erwischt (ertappt, überfallen) werden; einer Uibelthat überwiesen werden: rajta kapatni valami vétken. 2) v. dochiťení.
Dopadnuťí, á, n. deprehensio, nis, f. Ertappung, Erwischung: rajta kapás, érés. 2) v. Dochiťeňí.
Dopadowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dopadowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dopadug: *freq. ex* dopadnúť.
dopálení, á, é, *part. constr.* plene ustus, combustus, a, um: zu Ende gebrannt, verbrannt: egészlen el-égetett. *boh.* dopálen.
Dopáleňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dopáliť, il, ím, V. P. *imp.* dopal: usque ad finem (plene) urere, comburere: zu Ende brennen, verbrennen: egészszen meg-égetni; el-égetni.
Dopalowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dopalowať, owal, ugem, *freq. ex* dopáliť.
dopečení, á, é, *part. constr.* satis assatus, a, um: ausgebraten: jól ki sültt. *boh.* dopečen. 2) satis coctus, a, um: ausgebacken, gehörig gebacken: egészszen ki-sütött.
Dopečeňí, á, n. *verb. ex* dopecť.
† dopeci et dopect, dopekl, dopeku (ču); v. dopecť. *II. rec.* dopeci (dopecť) se. v. dopecť sa.
dopecť, dopekel, dopečem, V. P. *imp.* dopeč: satis assare: ausbraten, genug braten lassen: ki sütni, jól meg-sütni. 2) satis coquere. percoquere, excoquere: ausbacken, gehörig backen: egészszen ki-sütni. *II. rec.* dopecť sa: satis assari: ausbraten, genug braten: jól ki sülni. 2) satis coqui, perco-

coqui, excoqui: ausbacken: (*neutr.*) kisülni. *Syn.* dopekať ſa.

Dopekáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopekať, al, ám, V. I. *imp.* dopekag: v. dopecť. *II. rec.* dopekať ſa: v. dopecť ſa. *Usus.* Chléb ſa nedopeká: panis non satis coquitur (percoquitur): das Brod bäckt nicht aus: a' kenyér nem jól sül ki.

Dopekáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopekáwať, al, ám, *freq. ex* dopekať. *II. rec.* dopekáwať ſa: *freq. ex* dopekať ſa.

dopéraní, á, é, *part. constr.* v. dopraní.

Dopéráňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopráňí. *boh.* Dopíráňí.

dopérať, al, ám, V. I. *imp.* dopérag: v. doprať: *boh.* dopírati.

Dopéráwáňi, á, n. *verb. ex seq.*

dopéráwať, al, ám, *freq. ex* dopérať.

† Dopíděňí, n. v. Dopáděňí.

† dopíditi ſe, il, ím; v. dopáđiť ſa.

Dopígáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopiťí.

dopígať, al, ám, V. P. *imp.* dopígag: v. dopiť.

† dopígeti, el, ím; *idem.*

† Dopíráňí, n. v. Dopéráňí.

† dopírati, al, ám; v. dopérať.

dopíſaní, á, é, *part. const. ex* dopíſať.

Dopíſáňí, á, n. *verb. ex' seq.*

dopíſať, ſal, ſem, V. P. *imp.* dopíš: aliquid totum scribere: ausſchreiben, völlig ſchreiben: az irást el-végezni, le-irni. 2) desinere scribere: ausſchreiben, aufhören zu ſchreiben: meg-szünni irni. *II. rec.* dopíſať ſa: multum scribere: viel ſchreiben: sokat irni.

dopiſkaní, á, é, *part. constr.* ex dopiſkať: sordidus, squallidus, commaculatus, inquinatus, a, um: beſchmutzt: rusnya, szennyes, motskos, piszkos.

Dopiſkáňí, á, n. *verb. ex eodem.* maculatio, commaculatio, inquinatio, nis, f. das Beſchmuzen, Beſudeln, die Beſchmuzung: bé-motskolás, szennyesség, piszkolás, rútitás.

dopiſkaní, á, é, *part. constr.* ex dopíſkať.

Dopíſkáňí, á, n. *verb. ex eodem.*

dopiſkať, al, ám, V. P. *imp.* dopiſkag: maculare, commaculare, inquinare, foedare: beſchmuzen, beſudeln: meg-motskolni. rútítani, szenyesiteni, piszkolni. *II. rec.* dopiſkať ſa: se maculare, inquinare: ſich beſchmuzen, beſudeln, bemackeln: meg motskolódni.

dopíſkať, al, ám, V. P. *imp* dopíſkag: desinere tibia (fistula) canere: auspfeifen, aufhören zupfeifen, auf einer Pfeife, Flötte: meg szünni sipolni, sipot fújni. *II. recipr.* dopíſkať ſa: satis fistula (tibia) canere: genug pfeifen auf der Flötte, Pfeife etc: eleget sipolni.

Dopiſowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopiſowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dopiſug: *freq. ex* dopíſať.

dopiť, il, ígem, V. P. *imp.* dopi: ebibere exhaurire epotare: austrinken, etwas flüßiges: ki inni.

dopítaní, á, é, *part. constr. ex* dopitať et dopítať ſa.

Dopítáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopítať, al, ám, V. P. *imp.* dopítag: desinere petere (mendicare): aufhören zu bitten (betteln): meg szünni kér-

kérni. *II. recipr.* dopítať sa: percontando invenire (reperire, deprehendere): erfragen: meg kérdezni, tudakozni. *boh.* doptáti se.
dopítí, á, é, *part constr ex* dopiť: ebibitus exhaustus. epotatus, a, um: ausgetrunken: ki ivott. *Syn.* wipití *boh.* dopit.
Dopití, á, n. *Verb. ex* dopiť.
dopľácaní, á, é, *part. constr. ex* dopľácať. *Syn.* doplatení.
Dopľácaňí, á, n. *verb. ex seq. Syn.* Doplaťeňí.
dopľácať, al, ám, V. I. *imp.* dopľácag: v. doplaťiť.
† dopľáceti, el, ím, *idem.*
doplatení, á, é, *part. constr. ex* doplaťiť. *boh.* doplacen.
Doplaťeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopľaťiť, il, im, V. I. *imp.* doplať: residuum solvere: das noch übrige zahlen: ami még hátra maradt, meg fizetni. 2) penitus solvere, exsolvere: völlig bezahlen: egészszen kifizetni, meg-fizetni.
Doplazeňí, á, n. *verb. ex seq.*
doplaziť sa, il, ím, V. P. *imp.* doplaz sa: eo (illuc, istuc) repere: hin (dahin) kriechen: oda mászni.
dopľesť, dopľetel, dopľeťem, V. P. *imp.* dopleť: plexionem finire, plene plectere, desinere plectere: zu Ende flechten: a' fonást el-végezni, meg-szünni fonni.
dopľeť, dopľel, dopľegem. V. P. *imp.* dopľeg: eruncare, exherbare, desinere runcare: ausjäten, ausgäten, zu Ende jäten: ki gyomlálni, a' gyomlálast el-végezni.
dopľetaní, á, é, *part. constr.* v. dopľeťení.
Dopľetáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopľeťeňí.
dopľetať, al, ám, V. I. *imp.* dopľetag: v. dopľesť.
dopleťení, á, é, *part. constr.* ex dopľesť. *boh.* dopľeten.
dopľetí, á, é, *part. constr.* eruncatus, a, um: ausgejätet: kigyomláltatott.
Dopľetí, á, n. ad finem perducta runcatio: das zu Ende Jäten, Ausjätung, Ausgätung: ki gyomlálás.
dopľeťení, á, é, *part. constr.* plene plexus, a, um: zu Ende geflochten: meg fonott.
Dopľeťeňí, a, n. *verb ex* dopľesť.
† dopľiti, il, igi (u); v. dopľuť.
doplňení, á, é, *part. constr.* plenus, completus, impletus, a, um: angefüllt: meg-töltött. *boh.* doplňen.
Doplňeňí, á, n. impletio, completio, nis, f. Anfüllung, Zufüllung, Erfüllung, Ausfüllung, das Erfüllen: meg-töltés.
doplňiť, il, ím, V. P. *imp.* doplň: plane implere, complere: zufüllen, ganz voll füllen, ausfüllen, erfüllen: egészszen meg tölteni.
Doplňowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doplňowať, owal, ugem, *freq. ex* doplňiť.
dopľuť, dopľul, dopľugem, V. P. *imp.* dopľug: eo (illuc, istuc) spuere: hin speien, dorthin, oder an denselben Ort hin speien: oda (ide) pökni. *Syn.* dopľuwať. *boh.* dopľiti. 2) illuc (eo) despuere: herabwärts speien: le-pökni. *boh.* dopliti.
dopľutí, á, é, *part. constr. ex* dopľuť.
Dopľutí, á, n. *verb. ex eodem.*
Dopľuwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopľuwať, al, ám, V. I. *imp.* dopľuwag: *freq. ex* doplut.
† dopoledňe, *adv.* v. dopoludňa. 2) v. pred Poludňím.

dopoli, *adv.* dimidius, a, um: bis in die Helfte: közepig, félig. *Syn.* s Polowice.

dopoludňa, *adv.* usque ad meridiem, usque tempus ante meridianum: bis an den Mittag: délig, *Syn.* do Obeda, do Poludňa: *boh.* do Poledňe, dopoledne. *Usus.* Dopoludna tu bol: usque meridiem hic fuit: er war bis an den Mittag hier: egész délig itt voltt. Kdižbi pre ňu neposlal, takbi tam sedela do Poludňa: illa ibi usque ad meridiem maneret, nisi arcesseretur: sie bliebe da bis an den Mittag sitzen, wenn man sie nicht holen ließe: egész délig ott maradna, ha tsak érette nem küldene.

Dopomáháňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopomáhať, al, ám, V. I. *imp.* dopomáhag: adjuvare aliquem in re consequenda (obtinenda) vel ad rem obtinendam (consequendam): verhelfen: elö segétteni valakit valamelly dologuak el-nyerésében. *Syn.* dopomocť.

† dopomóci et dopomocť, dopomohl, dopomohu (dopomožu) *idem.*

dopomocť, dopomohel, dopomožem, V. P. *imp.* dopomož: *Usus.* Pán Boh nám dopomože (dopomocť ráčí): praesens Deus aderit: der Allerhöchste wird uns beystehen, wird uns nicht verlassen: nem hágy elminket (megsegét bennünket) az Isten.

dopomohnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dopomohňi *idem.*

Dopomohnutí, á, n. v. Dopomáháňí.

Dopomožení, á, n. *idem.*

dopowedaní, á, é, *part constr.* ex dopowedať.

Dopowedáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopowedať, al, ám, V. I. *imp.* dopowedag: narrationem absolvere, finire, terminare: die Erzählung zu Ende bringen: a' mesézést, beszéllést el-vigezni. *boh.* dopowídati.

Dopowedeňí, á, n. v. Domluweňí.

dopowedeť, dopowedel, dopowím: V. P. *imp.* dopowec. v. domluwiť.

† dopowéditi, dopowéděl, dopowím; *idem.*

† dopowídati, al, ám; v. dopowedať.

doprádaní, á, é; *part. constr.* ex doprádať.

Doprádáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doprádať, al, ám, V. I. *imp.* doprádag: v. doprásť.

† dopřádati, al, ám; *idem.*

dopradení, á, é, *part. constr.* ex doprásť.

Dopradeňí, á, n. *verb. ex eodem.*

dopraní, á, é, *part. constr.* ex doprať: *boh.* doprán.

Dopráňí, á, n. *verb. ex eodem.*

doprásť, doprádel, doprádem, V. I. *imp.* doprad: desinere nere: aufhören zu spinnen: meg szünni fonni, a' fonást el-végezni. *boh.* dopříšti.

doprať, doprel, doperem, V. P. *praes.* dopérám, *imp.* doper: desinere lavare: aufhören zu waschen, z. B. die Hemden: meg-szünni mosni. *Syn.* dopérať.

dopráť, doprál, dopregem (*vulg.* dopragem), V. P. *imp.* dopreg, *cum gen.* concedere, permittere, dare, favere: vergönnen, zulassen: adni engedni. *boh.* dopřáti et dopříti. *Usus.* Paňe! dopregte mi teg Milosti: Domine! faveat mihi hoc gratiae: Herr! vergönnen

nen Sie mir die Gnade: Uram! engedgye meg-ezen kegyelmet.

† dopťáti, ál, egi (u); *idem.*

dopratani, á, é, *part. constr.* ex dopratať. v. dokľuďení.

Dopratáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dokľuďeňí.

dopratať, al, ám, V. P. *imp.* doprataġ: v. dokľuďiť.

dopráti, á, é, *part. constr.* ex dopráť.

Dopráťí, á, n. *verb. ex eodem.*

dopredaní, á, é, *part. constr.* ex dopredať. *boh.* dopredán.

Dopredáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopredať, al, ám, V. P. *imp.* dopredag: residuum vendere: das Übrige noch verkaufen: az utollyát el-adni. *boh.* doprodati.

Dopredáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopredáwať, al, ám, V. I. *freq. ex* dopredať: *boh.* doprodáwať.

† dopťísťi, dopťedl, dopťedu. v. doprásť.

† dopťíti, dopťál, dopťegi (u); v. dopráť.

† doprodati, al, ám; v. dopredať.

† doprodáwati, al, ám; v. dopredáwať.

Doprowádzáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Doprowodeňí.

doprowádzať, al, ám, V. I. *imp.* doprowádzag: v. doprowodiť.

Doprowodeňí, á, n. comitatio, prosequutio, nis, f. das Begleiten, die Begleitung: el-kísérés.

doprowodiť, il, ím, V. I. *imp.* doprowod: comitari, prosequi, deducere: begleiten Jemand: késérni, el-késérni. *Syn.* odprowadiť.

doprskaní, á, é, *part. constr.* sparsus, adspersus, conspersus, a, um: besprüßt: öszve fetskendeztetett.

Doprskáňí, á, n. sparsio, adspersio, conspersio, nis, f. das Besprüßen, Besprüßung: öszve fetskendezés.

doprskať, al, ám, V. P. *imp.* doprskag: spargere, adspergere, conspergere, perspergendo inquinare: besprüßen, durch Sprüßen beschmußen: befetskendezni, öszve fetskendezni. 2) desinere spargere, conspergere: aufhören zu sprüßen: meg szünni öszve fetskendezni. *II. rec.* doprskať sa: se perspergere (conspergere): sich besprüßen: magát öszve fetskendezni.

* Doptáňí, n. v. Dopítáňí.

* doptáťi se, al, ám; v. dopítať sa.

* Doptáwáňí, n. *verb. ex seq.* v. Dopitowáňí.

† doptáwaťise, al, ám, *freq. ex* doplati se: v. dopitowať sa.

dopudení, á, é, *part. constr.* perpulsus, a, um: getrieben, dahin gebracht: reá hajtatott, kénszeritetett. *boh.* dopuzen.

Dopudeňí, á, n. perpulsio, nis, f. Dahinbringen, Treiben: rea hajtás, kénszerítes. *Syn.* Donuťeňí, Dowédeňí, Priwedeňí.

dopudiť, il, ím, V. P. *imp.* dopud: perpellere: dahin bringen, treiben: vinni, hajtani, kénszeriteni. *Syn.* donuťiť, dowesť, priwesť, dohnať.

dopukaní, á, é, *part. constr.* ruptus, disruptus, a, um: zersprungen, zerbersten: meg romlott, hasadott, el-rontatott.

Dopukáňí, á, n. ruptio, diruptio, disruptio, nis, f. Zerspringung, Zerberstung: meg-hasadás, el-rontás.

dopukať, al, ám, V. P. *imp.* dopukag: desinere rumpi (dis-

rumpi, dirumpi): aufhören zu von einander zu springen, zu bersten, einen Riess zu bekommen. meg szünni hasadni, romlani. *II. rec.* dopuкаť ſa: disilire: rumpi, dirumpi, disrumpi: zerſpringen, zerberſten: el-hasadozni, öszve hasadózni.

dopúſťaní, á, é, *part. constr. ex* dopúſťať: v. dopuſtení.

Dopúſťáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopúſťeňí.

dopúſťať, al, ám, V. I. *imp.* dopúſťag: v, dopuſťiť. *boh.* dopúſťeti. *II. rec.* dopúſťať ſa: v. dopuſťiť ſa. *boh.* dopúſťet ſe

† Dopuſceňí, á, n. v. Dopuſťeňí.

Dopuſt, u, m. v. Dopuſťeňí.

dopuſťení, á, é, *part. constr.* admissus, a, um: zugelaſſen: bé-botsáttatott. 2) concessus, permissus, a, um: zugelaſſen, erlaubt: meg-engedtetett. 3) admissus, commissus, patratus, perpetratus, a, um: begangen: elkövetett.

Dopuſťeňí, á, n. admissio, nis, f. Zulaſſung, das Zulaſſen, Hinlaſſen. z. B. vor den Fürſten: bébotsátás, hozzá-botsátás, eresztés. 2) permissio, concessio, nis, f. permissus, indultus, ûs, m. das Zulaſſen, Erlauben, Geſtattung, Zulaſſung, Erlaubung: meg engedés, engedelem, szabadság. *Syn.* Dopúſťáňí, Dopuſt, Dowoleňí, Pripuſťeňí, Sloboda. *boh.* Dopuſťeňí. 3) fatum, i, n. sors, tis, f. immissio, nis, f. das Verhängen, Verhängung, Zuſchikung, Verhängniß, Schickſal: isteni végezés, rendelés, sors. *Usus.* Božké Dopuſťeňí: fatum divinum, voluntas divina; Verhängniß Gottes: isteni rendelés, isteni akarat. 4) patratio, admissio, nis, f. Begehung, Ausübung: el-követés.

† Dopuſťeňí, n. *idem.*

† dopuſteti, el, ím; v. dopúſťať. *II. recipr.* dopuſťet ſe v. dopúſťať ſa.

dopuſťiť, il, ím V. P. *imp.* dopuſť: admittere: zulaſſen, hinzu (gehen) laſſen: bé-bótsátani, hozzá-botsátani. 2) concedere, permittere, pati, sinere: zulaſſen erlauben, geſtatten, verſtatten, verhängen: hagyni meg engedni. *Syn.* dowoliť dopúſťať. *Usus.* Gako Čaſ, Meſto, a Možnoſť dopuſťí: pro temporis, loci, et facultatis ratione: wie es die Zeit, der Ort, und die Kräften zulaſſen werden: valamint az idö, a' hely, és alkalmatosság megengedi. 3) sinere fieri, immittere: verhängen, geſchehen laſſen, zuſchicken. z. B. von Gott: hagyni, reá-ereszteni botsájtani. *Proverb.* Pán Bоh dopuſťí ale neopuſťí: Deus neminem ultra vires tentari permittit: Gott läßt niemanden über ſeine Kräften verſuchen: az isten senkit nem enged ereje felett késérteni. *II. rec.* dopuſťiť ſa, cum *Genit.* admittere, committere, patrare, perpetrare: begehen, thun, ausüben, z. B. einen Mord, Laſter, Sünde etc. el-követni, meg-tselekedni, véghez vinni. *Syn.* dopúſťať ſa. *Usus.* Hríchu, Wini ſa dopuſťiť: crimen, culpam admittere; adstringere (obstingere) se scelere: eine Sünde begehen: vétket követni el, vétekbe (bünbe) esni. Gá ſa takég Weci nedopuſťím, pretoto bif ma z Nedbaliwoſťi

kar

karhak (strásak) mohel: non comittam, ut me de negligentia accusare possis: ich werde nie etwas solches begehen, wegen welches du mich der Nachlässigkeit beschuldigen könntest: nem adok okot arra, hogy engem restnek mondhass. 2) sine casu. dopustit sa: vitiari, stuprari, labi: zu Falle kommen: meg fertösztődni, meg szeplösitetni, paráznalkodni. *Usus.* Od teho Času (od teg Dobi), gak sa dopustila, žádného Šceſtá nemá: a lapsu nullam fortunam habet (a nullo expetitur in uxorem): seit dem (seit der Zeit, seit derselben Zeit) daß sie zu Falle gekommen ist, hat sie kein Glück mehr: azon idötül fogva, hogy meg-esett, semmi szerentséje nintsen (senki sem kéri feleségül).

Dora, i, f. v. Dorota.

dorábaní, á, é, *part. constr.* ex darábat: v. dorobení.

Dorábáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dorobeňí.

dorábat, al, ám, V. I. *imp.* dorábug: v. dorobit. *boh.* dodělávati.

† Dorasowáňí, n. *verb. ex seq.* v. Dokatowáňí.

† dorasowati, owal, ugi (u); v. dokatowat.

Doraz, u, m. ultimus ictus: der letzte Streich: utolsó tsapás. *Syn.* Zaraz. *Usus.* Dorazdat nekomu; dorazit, zabit nekoho: plane occidere quempiam: jemanden völlig tödten: umbringen: valakit meg-ölni.

* doraz, *adv.* v. hneď, zaraz.

dorážagící, á, é, *part. constr.* ex dorážat: ingruens, invadens imminens: hereindringend, herdringend, anfallend, der herein dringt, anfällt: altal-ható.

dorážagícne, *adv.* invectivaliter *Sidon.* aspere: anfahrend, scheltend, polterhaft.

dorážagícní, á, é, *adj.* invectivus, *Ammian.* asper: a, um: scheltend, anfahrend, losziehend, mit Schelten und Losziehungen angefüllt, z. B. die Rede; polterhaft: szidalommal kárhoztató, haragos, pirongató.

Dorážagícník, a, m. invasor, is, m. *Cod. Iust.* der herein dringt, anfällt, Hereindringer, Anfäller: reá támadó, ütö. 2) invectivus orator, asper (praeceps) in dicendo: Loszieher, losziehender (scheltender) Redner: Polterer: haragos, pirongató ékessen szólló.

Dorážagícnost, i, f. v. Dorážáňí.

dorážaní, á, é, *part. constr.* ex dorážat: v. dorazení. 2) 2) invasus, impetitus, a, um: angefallen, angegriffen: megbántatott.

Dorážáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dorazeňí. 2) invasio, invectio, *Cic.* *Ascon.* adgressio, nis, f. invasus, ûs, m. *Coel. Aur.* der Anfall, Angriff, z. B. mit Worten, das Anfahren, Losziehen: meg bántás, reá rohanás, tamadás.

dorážat, al, ám, V. I. *imp.* dorážag: v. dorazit. *boh.* dorážeti. 2) dorážat do (na) nekoho: invehi in aliquem, aspere loqui, invadere aliquem, *Cic. Ovid. Liv.* impetere: auf einem losziehen mit Worten, losgehen, Jemanden angreifen, anfallen; poltern: valakit pirongatni. *boh.* dorážeti. *Usus.* Do (na) Nepráteľa Šípami dorázagú: tela in hostem ingerunt, hastis in eundem irruunt: sie schießen mit Pfeilen auf den Feind: reá

reá lövik szaporán az ellenségre a' nyilakat. Ostro dorážali: acriter invaserunt *Liv.* drangen heftig ein: erössen reá támodtak.
dorazení, á, é, *part. constr.* plane infixus, a, um: völlig eingeschlagen: egészszen belí üttetett. *Syn.* dorážaní. *boh.* dorážen. 2) plane occisus, a, um: völlig getödted: meg-ölletett.
Dorazení, á, n. *verb. ex* dorazit. *Syn.* Dorážáňí.
† dorážeti, el, ím; v. dorážat.
dorazit, il, ím, V. P. *imp.* doraz: plane infigere, incutere: völlig hinein schlagen: egészszen belé ütni, belé verni. *Syn.* dorážat. 2) plane occidere, mactare: völlig tödten, ermorden: agyon verni, meg-ölni. 3) perficere: verrichten: véghez vinni. *Syn.* urobit, učiňit, wibawit, wikonat. *Usus.* Predca ste to dorazili (urobili, učiňili): tamen id perfecistis: ihr habt es doch verrichtet: meg-is el-végeztétetek azt. 4) pervenire: wohin gelangen, kommen: el-érkezni, oda menni. *Usus.* Wčera sem dorazili: hesterna die horsum adpulerunt, pervenerunt: gestern sind sie hieher (heran) gekommen, gelangen: tegnap érkeztek-el ide; tegnap jöttek ide. Po Straňe dorazil, na Prsa padnul: de transverso irruit: von der Seite, und über Zwerch rumpelt er daher: keresztül rohantt-be. Na ťeba dořážá Prosba mogá: oro te: ich bitte dich; es gelangt an dich meine Bitte: kérlek tégedet.
Doražowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doražowat, owal, ugem, *freq. ex* dorážat.
dorčin, a, e, *adj. poss.* Dorka: parvae Dorotheae: dem Dorchen gehörig: kis Dorottyáé. *Syn.* dorotkin.
dorezaní, á, é, *part. const.* plane sectus, absectus, abscissus, a, um: völlig abgeschnitten: egészszen öszve vágott, vagdaltatott.
Dorezáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dorezat, zal, žem, V. P. *imp.* dorež: plane secare, absecare, abscindere: völlig abschneiden: egészszen el-vágni, el-metszeni. 2) desinere secare: aufhören zu schneiden: metszeni (vágni) meg-szűni.
† dořezati, al, ám; *idem.*
Dorezáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dorezáwat, al, ám, *freq. ex* dorezat.
dorezowaní, á, é, *part. constr.* v. dorezaní.
Dorezowáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dorezáňí.
dorezowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dorezug: *freq. ex* dorezat.
dorin, a, e, *adj. poss.* ex Dora. v. dorotin.
Dorka, i, f. dorotheola, dorothea, ae, f. Dorchen, ein Name des gemeinen Frauenzimmers in Dörfern: kis Dorottya. *Syn.* Dorotka.
dorobení, á, é, *part. constr.* absolutus, perfectus, a, um: fertig gemacht, verfertigt: el-készitetett, meg-készítetett. *Syn.* dochístaní, dohotowení. *boh.* dodelán.
Dorobeňí, á, n. absolutio, perfectio, nis, f. Fertigmachung, Verfertigung: el-készítés, meg készítés. *Syn.* Dochístáňí, Dohotoweňí. *boh.* Dodeláňí.
dorobit, il, ím, V. P. *imp.* dorob. absolvere, perficere: fertig (zu Ende) machen: el-késziteni, meg-késziteni. *Syn.* prichí=

čistať, dohotowiť. *boh.* dodelati. *Rhytmus.* Čo budeme robiť? uš sme dorobili: budeme sa ďúlať, z Wršku do Doľini.

dorosení, á, é, *part. constr.* rore spersus, conspersus, a, um, roratus, a, um, *Ovid.* mit dem Thaue besprüzt, benezt. harmatoztatott, harmattal meg-nedvesedett.

Dorosení, á, n. rore adspersio, conspersio, perspersio, nis, f. des Benetzen (Besprützen) mit dem Thaue: harmattol való meg-nedvesedés, meg-nedvesítés.

dorosiť, il, ím, V. P. *imp.* doros. rore adspergere, conspergere, perspergere: mit dem Thaue besprützen, benetzen: harmattal meg-nedvesíteni, meg-hínteni. *II. rec.* dorosiť sa: rore adspergi, conspergi, perspergi: mit dem Thaue besprützt (befeuchtigt, benetzt) werden: harmattal meg-nedvesedni, meg-hintödni.

dorosť, dorostel, dorostem, V. P. *imp.* dorosti: v. dorostať. *boh.* doråsti.

Dorostání, á, n. adolescentia, pubescentia, sucrescentia, ae, f. das Heranwachsen: nevedékenység.

dorostať, al, ám, V. I. *imp.* dorostag: adolescere, pubescere, sucrescere: heranwachsen, mündig (mannbar) werden von Menschen; wachsen, zunehmen, gröser werden, vom Getreide etc. fel-nevékedni. *Syn.* dorosť, dorostnúť.

dorostke, *adv.* adulte: herangewachsend: meg-állapodott idöben, idösen. *Syn.* dospeke.

dorostlí, á, é, *adj.* adultus, a, um, pubes, puber, ris, *Com.* mündig, mannbar, herangewachsen von Menschen, Thieren, Pflanzen, groß gewachsen, groß geworden: meg-állapodott idejü, idös, *Syn.* dospelí, dorostnutí.

Dorostlosť, i, f. pubertas, tis, f. adolescentia, ae, f. das Heranwachsen, Mündigkeit, Mannbarkeit: ki mohozott ifiúság, a' ferjfiúnak 14. a' leányzónak 12. esztendös korában. *Syn.* Dospelosť.

dorostnúť, stnul (stel), stňem, V. P. *imp.* dorostňi: v. dorostať.

Dorostnutí, á, n. v. Dorostáňí.

Dorota, i, f. dorothea, ae, f. Dorothea: dorottya. *Syn.* Dora.

dorotčin, a, e, *adj. poss.* ex Dorotka. v. dorčin.

dorotin, a, e, *adj. poss.* ex Dorota: dorotheae: der Dorothea gehörig: dorottyáé. *Syn.* dorin.

Dorotka, i, f. *dem. ex* Dorota: parva dorothea: Dorchen, eine kleine, oder junge Dorothea: kis Dorottya. *Syn.* Dorka.

Dorownač, a, m. aequator, complanator, is, m. *Apul.* der gleich macht, Gleichmacher, Ebner: egyenesítö. *Syn.* Dorownatel, Dorownáwač, Dorownáwatel.

Dorownačka, i, f. v. Dorownatelka.

dorownaní, á, é, *part. constr.* adaequatus, coaequatus, complanatus, a, um: gleich (eben, gerade) gemacht, geebnet: meg-egyenesítetett.

Dorownáňí, á, n. adaequatio, coaequatio, complanatio, nis, f. *Senec.* die Gleichmachung, das Ebnen: egyenesítés.

dorownať, al, ám, V. P. *imp.* dorownag: adaequare, *Liv.* coaequare, *Salust.* complanare, *Cato*, *Colum.* planare: gleich (eben, gerade) machen, eb-

ebnen: meg egyenesíteni, egyenessé tenni.

dorownatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Dorownatelka, i. f. aequatrix, complanatrix, icis, f. die gleich macht, Gleichmacherinn, Ebnerinn: meg-egyenesítöné.

Dorownáwač, a, m. v. Dorownač.

Dorownáwačka, i, f. v. Dorownatelka.

Dorownáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dorownáwáť, al, ám, V. I. *imp.* dorownag: *freq. ex* dorownať.

dorownáwatedelní, á, é, *adj.* aequabilis, complanabilis, e: das man gleich (eben, gerade) machen kann: meg-egyenesíthetö.

Dorownáwatel, a, m. v. Dorownač.

Dorownáwatelka, i, f. v. Dorownatelka.

dorownáwatelní, á, é, *adj.* aequatorius, adaequatorius, adaequativus, coaequativus, complanativus, a: um: gleich (eben, gerade) machend, ebnend: meg-egyenesítö, egyenlöve tévö.

† Dort, u, m. v. Koláč, Torta.

dorubaní, á, é, *part. constr.* v. dosekaní.

Dorubáňí, á, n. v. Dosekaňí.

dorubať, bal, bem, (bám), V. P. *imp.* dorub: v. dosekať.

dorúcaní, á, é, *part. constr. ex* dorúcať.

Dorucáňí, á, n. *verb. ex* dorúcať.

Dorucáňí, á, n. *verb. ex* dorucať.

dorúcať, al, am, V. P. *imp.* dorúcag: desinere diruere (ruinare): aufhören zu zerstören, von einander zu reißen: meg szünni rontani, dönteni. 2) diruere: von einander reißen, einreißen, zerstören: lerontani.

dorucať, čal, čím, V. P. *imp.* doruč: desinere boare (mugire, rugire); aufhören zu brüllen: meg szüni bögni.

† dorůsti, dorostl dorostu; v. dorosť.

Doruwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doruwať, al, ám; V. P. *imp.* doruwag: desinere vellere (vellicare): aufhören zu raufen. z. B. Jemand bey den Haaren: meg szünni típni, szaggatni. *Syn.* dorwať. *II. rec.* doruwáť sa: desinere pugnare cum aliquo: aufhören sich zu raufen, mit Jemand, aufhören sich zu schlagen: meg szünni valakivel viaskodni. *Syn.* dorwať sa. 3) v. ruwať (poruwať) sa.

Dorwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dorwať, wal, wem, V. P. *imper.* dorwi: v. doruwať. *II. rec.* dorwať sa: v. doruwať sa.

dosadení, á, é, *part. constr.* impositus, a, um: eingesetzt: bététetett. *boh.* dosazen. 2) expletus, suppletus, a, um: ersetzt: helyébe tétetett. 3) additus, adjectus, a, um: zugesetzt: hozzá adatott, tétetett. 4) impensus, a, um: zugesetzt, darauf gewendet: reá-költött.

Dosadeňí, á, n. impositio, insertio, nis, f. Einsetzung: bétévés. 2) expletio, suppletio, nis, f. Ersetzung: helyébe tevés. 3) additio, adjectio, nis, f. Zusetzung, Hinzufügung: hozzá, adás (tévés). 4) impensio, nis, f. Zusetzung, Draufwendung: reá-költés.

dosádit, il, ím, V. P. *imp.* dosaď: imponere, inserere. ein-

einsetzen: bé-tenni. 2) explere, supplere, snbstituere, surrogare: ersetzen, etwas an die Stelle einer andern Sache wieder setzen: helyébe tenni, más helyébe helyheztetni. 3) addere, adjicere: zusetzen, hinzufügen: hozzá tenni, hozzá adni, vetni. *Usus.* Dosadiť Peňazí, čo nedostáwá: supplere defectum pecuniae: zusetzen, was am Gelde abgeht: a' pénz hiját kelyre tenni, hozni. 4) impendere, insummere: zusetzen, darauf wenden: reá költeni. 5) dosadiť (dodržať, dodržáwať we Hre): tenere solide in lusu: im Spiel ernstlich halten: a' játékban erössen tartani.

dosádzaní, á, é, *part. constr.* v. dosadení.

Dosádzáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dosadeňí.

dosádzať, al, ám, V. I. *imp.* dosádzag. *freq. ex* dosádzať.

dosáhnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dosáhňi: pretinere eo: hinreichen, hinlangen, bis dahin sich erstrecken: oda érni: szolgálni. *Syn.* dosahowať. 2) dosáhnúť z Rukú: contingere (adtingere) manu: erlangen, erreichen, bis dahin reichen: kezével el-érni. oda nyúlni. *Syn.* dočáhnúť. 3) v. dopadnúť, dostíhnúť. 4) *cum Genitivo, vel Accusativo*: accipere, adipisci, adsequi, consequi, impetrare, nancisci, obtinere: erlangen, erhalten, bekommen: meg-nyerni, el-venni, el-nyerni: *Syn.* dostať, obdržať. *Usus.* Sláwi, Cti, Bohatstwá (Sláwu, Cest, Bohatstwí) dosáhnúť: adipisci laudem, honorem, divitias: Ehre, Lob, Reichthum erlangen: ditséretet, tiszteletet: gazdagságot nyerni. Dosáhel, čo dúfal (žádal): adsequutus est, quod sperabat: er erhielt (bekam) was er hofte; er ist seiner Hofnung gewährt worden: meg-nyerte, a' mit kívántt; az ő reménysége bételtt.

dosáhnutí, á, é, *part. constr.* manu contactus, a, um: erlangen, erreichen: meg-illetett. *Syn.* dočahnutí. 2) acceptus, impetratus, obtentus, a, um: erlangen, erhalten: meg-nyerettetett.

Dosáhnutí, á, n. adtactio manu, contactus, ûs, m. das Erlangen, Erreichen: illetés. *Syn.* Dočáhnutí. 2) acceptio, adeptio, consecutio, impetratio, nis, f. Erlangung, Erreichung: el-nyerés, el-érés. *boh.* Dosažení.

Dosahowáňí, á, n. *verb. ex seq.* *Syn.* Dočahowáňí.

dosahowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dosahug: *freq. ex* dosáhnúť. *Syn.* dočahowať.

dosáknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dosákňi: ad ungvem effluere: bis auf den letzten Tropfen ausfließen: egész egy tseppig ki-folyni. *Syn* do posledného Kapki witecť. 2) vergi in exitium; in das äußerste gerathen: végsö szükségre jutni. *Syn.* na Psotu wicházať s Posledného mlátiť.

dosáknutí, á, é, *part. constr.* ex praec.

Dosáknutí, á, n. *verb. ex eodem.*

dosarpaní, á, é, *part. constr.* dilaceratus, dilancinatus, dilaniatus, lancinatus, pannosus. a, um: zerrißen, zerfleischt: szakadozott köntösü, rongyos, foltos. *Syn.* docundraní, dodraní.

Dosarpáňí, á, n. dilaceratio, *Ar-*

Arnob. lancinatio, dilancinatio, nis, f. Zerreißung, Zerfleiſchung: rongyosság.
doſarpať, pal, pem (pám), V. P. *imper.* doſarpag: lancinare, *Senec.* dilancinare, *Prud.* dilacerare, *Ovid.* dilaniare, *Cic.* zerreißen, zerfleiſchen: meg rongyálni, tépni, szaggatni. *Syn.* docundrať, dodrať.
doſáť, doſál, doſegem, V. P. *imp.* doſeg: seminaturam absolvere: zu Ende ſäen: el-végezni a' vetést. 2) desinere sementem facere (seminare): aufhören zu ſäen: meg-szünni vetni, be-vetni.
doſáti, á, é, *part. constr. ex praec.*
Doſáťi, á, n. *verb. ex* doſáť.
doſawád, *adv.* hactenus, *Cic. Ovid.* adhuc, hucusque: bis itzt, bis dato, bis hieher, bis auf die Zeit (dieſen Zeitpunkt): eddig, ekkoráig. *Syn.* poſawád, až doſawád, až do tehoto Čaſu, do tehoto Dňa, do Wčilka.
† Doſažení, n. v. Doſáhnuťí.
doſčaní, á, é, *part. constr.* permінctus, a, um: beharnet, bepiſſen: öszve hugyozott.
Doſčáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doſčať, čal, čím, V. P. *imp.* doſči: permingere, *Horat.* beharnen, bepiſſen: öszve hugyozni. 2) desinere mingere (mejere): aufhören zu brunzen, zu härnen, zu piſſen: meg szüni hugygyozni. *II. recipr.* doſčať ſa: permingere (permejere) se: ſich beharnen, bebrunzen, ſich bepiſſen: öszve hugygyozni magat.
Doſčekáňí, á, n. v. Doſťekáňí.
doſčekať, al, ám, V. P. *imp.* doſčekag: v. doſťekať.
doſchnúť, ſchnul (ſchel), ſchňem, V. P. *imp.* doſchňi: plane siccari, siccescere, arefieri: trocknen, trocken werden: egészszen meg-száradni, ki-szikkadni. *Syn.* wiſchnúť.
doſchnutí, á, é, *part. constr.* plane siccatus, arefactus, a, um: völlig getrocknet, trocken geworden: egészszen meg-száradtt. *Syn.* wiſchnuťí.
Doſchnuťí, á, n. *verb. ex* doſchnúť.
Doſčikútáňí, á, n. *verb. ex seq.*
Doſčikútať, al, ám, V. P. *imp.* doſčikutag: desinere singultire: aufhören zu ſchluchzen, den Schlucken zu haben: tsuklani meg-szünni.
† doſečení, á, é, *adj.* v. dokoſení, ſkoſení.
doſedagící, á, é, *part. constr. ex* doſedať. *Usus.* Doſedagící Towariš: aemulus, i. m. Nacheiferer oder Mitbuhler, Rival: vetélkedö társ.
Doſedáňí, á, n. v. Doſedeňí.
doſedať, al, ám, V. I. *imp.* doſedag: v. doſedeť.
Doſedáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doſedáwať, al. ám, *freq. ex* doſedať.
Doſedeňí, á, n. *verb. ex seq.*
doſedeť, del, dím, V. P. *imp.* doſed: sedere usque ad, persedere: ſitzen bis: el-ülni.
Doſedlačeňí, á, n. *verb. ex seq.*
doſedlačiť, il, ím, V. P. *imp.* doſedlač: desinere rusticari, rus colere cessare: aufhören Landwirtſchaft zu treiben: megszünni mezei munkát üzni.
doſednúť, dnul (del), dňem, V. P. *imp.* doſedňi: considere, subsidere, residere: ſich ſetzen, ſich niederſetzen: le-ülni, meg-üllepedni. *Usus.* Sotwa ſem doſedel: vix consedi: ich ſetzte mich kaum nieder: alig ültem-le.
Doſednuťí, á, n. consessio, nis, f. consessus, us, m. Niederſetzen: le-ülés.

Do-

Dosedowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dosedowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dosedug: *freq. ex* dosednúť.
Dosek, sku, m. fasciculus stramineus, merges, itis, m. Strohbüschel: getze. *Syn.* Doska, Dachowica.
dosekaní, á, é, *part. constr.* caesus, sectus, concisus, consectus, a, um: gehaut, zerhaut: el-vágott, öszve vagdaltt. *Syn.* dorubaní. *boh.* dosekán.
Dosekáňí, á, n. caesio, sectio, concisio, nis, f. das Hauen, Zerhauen: öszve vágás, vagdalás. *Syn.* Dorubáňí.
dosekať, al, ám (*boh.* doseći), V. P. *imp.* dosekag: caedere, consecare: bis dahin hauen: meg-vágni. *Syn.* dorubať. 2) concidere, consecare, dissecare: hauen zerhauen: öszve vagdalni. *Syn.* dorubať. 3) desinere secare, sectionem finire: aufhören zu hauen: a' vagdalást, vágást el-végezni. *Syn.* dorubať. 4) *boh.* v. dokosiť.
Dosekáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dosekáwať, al, ám, *freq.* ex dosekať.
doseknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dosekňi: v. dosekňi: v. dosekať.
doseknutí, á, é, *part. constr. ex praec.* v. dosekaní.
Doseknuťí, á, n. v. Dosekáňí.
Dosekowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dosekowať, owal, ugem, *freq. ex* doseknúť.
Doséwáňí, á, n. *verb. ex seq. boh.* Dosíwáňí.
doséwať, al, ám, V. I. *imp.* doséwag: *freq. ex* dosáť. *boh.* dosíwati.
dosikaní, á, é, *part. constr.* v. dosćaní.
Dosikáňí, á, n. v. Dosćáňí.
dosikať, al, ám, V. P. *imp.* dosikag: v. dosćať. *II. rec.* dosikať sa: v. dosćať sa.
dosipaní, á, é, *part. constr.* adfusus, a, um: zugeschüttet: hozzá töltetett.
Dosipáňí, á, n. adfusio, nis, f. das Zuschütten, Zuschüttung, Hinzuschüttung: hozzá töltés.
dosipať, pal, pem, (pám) V. P. *imp.* dosip et dosipag: adfundere (de solidis): zuschütten, hinzu schütten: hozzá tölteni (a' magról).
Dosipowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dosipowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dosipúg: *freq. ex* dosipať.
† **dosít**, dosil, et dosel, dosegi; v. dosáť.
dosiť, il, igem, V.P. *imp.* dosi: desinere suere, suturam finire, ad finem suere: fertig nähen, aufhören zu nähen: meg-szünni varrni.
dosití, á, é, *part. constr. ex praec. boh.* dosit.
Dosiťí, á, n. *verb. ex* dosiť.
† **Dosíti**, n. v. Dosáťí.
† **Dosíwáňí**, n. *verb. ex* dosíwati. v. Doséwáňí.
dosíwaní, á, é, *part. constr.* ex dosíwať.
Dosíwáňí, á, n. *verb. ex eodem.*
† **dosíwati**, al, ám; v. doséwať.
dosíwať, al, ám, *freq. ex* dosiť.
Doska, i, f. v. Dosek. 2) *vulg.* v. Deska.
Doskákáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doskákať, kal, čem (kám), V. P. *imp.* doskač: saliendo (saltando) pervenire: hüpfend wohin kommen: ugrándozva el-érkezni, el-jönni. 2) desinere salire (saltare): aufhören zu hüpfen, zu springen: meg-szűni ugorni. *Prov.* Kdo sa ožeňís,

ňiſ, doſkáceſ: matrimonio junctus omittes saltus: mit dem Heurathen wirſt du aufhören vom Hüpfen, vom Springen: ha meg házosodol eszedbe sem jut a' tántz.

Doſkakowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſkakowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doſkakug: *freq. ex* doſkákat.

Doſkočeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſkočit, il, ím, V. P. *imp.* doſkoč: eo (illuc, istuc) salire, saltare. adsilire: herſpringen, hinſpringen, dorthin ſpringen, an denſelben Ort hin ſpringen: oda ugrani.

doſkočňe, *adv.* curiose: vorwitzig, neugierig: szem-fülesen. *Syn.* drze, wſetečňe.

doſkoční, á, é, *adj.* curiosus, a, um, ardelio, nis, *Com.* vorwitzig, neugierig: szem füles. *Syn.* drzí, wſetečňí, Wſadebol.

Doſkočnoſt, i, curiositas, tis, f. Vorwitz, Neugierde, Neugierigkeit: szem-fülesség. *Syn.* Drzoſt, Wſetečnoſt.

doſkowí, á, é, *adj.* e fasciculis stramineis, factus, a. um: von Strohbüſcheln: szalma kévékbül való. *Usus.* Doſkowá Strecha: tectum stramineum (stramentitium): Strohdach: szalmával fedett ház héjá, szalma fedél.

doſláděni, á, é, *part. constr. ex* doſladit.

Doſladeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſladit, il, ím, V. P. *imp.* doſlad: sufficienter dulcorare, reddere (facere) dulcem edulcare *Gell.* genug ſüß machen, verſüßen: elégségessen édessíteni. 2) desinere reddere dulcem: aufhören zu verſüßen: meg szünni édesiteni.

Doſladowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſladowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doſladug: *freq. ex* doſladit.

doſlápání, á, é, *part. constr.* protritus, proculcatus, a, um: niedergetreten, zertreten: öszve tapodtatott.

Doſlápáňí, á, n. protritio, proculcatio, *Plin. H. N.* das Niedertreten, Zertreten: öszvetapodás.

doſlápat, pal, pem (pám), V. P. *imp.* doſlápag: proculcare. *Ovid.* proterere *Cic.* niedertreten, mit Füßen treten; öszve tapodni.

Doſlapowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſlapowat, owal, ugem, *freq. ex* doſlápat.

† doſlechnút, doſlechl, doſlechnu; v. doſlichnút.

† doſlechnutí, n. v. Doſlichňutí:

Doſlícháňí á, n. *verb. ex seq.*

doſlíchat, al, ám, V. I. *imp.* doſlíchag: v. doſlichnút.

Doſlíchawáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſlícháwat, al, ám, *freq. ex* doſlíchat.

doſlichnut, chnul (chel), chňem, V. P. *imp.* doſlichňi: audire, percipere. inaudire: vernehmen, hören: meg-hallani. *Syn.* doſliſat, počut. *boh.* doſlechnúti.

doſlichnutí, á, é, *part, constr.* auditus, perceptus, a, um: vernommen: hallatott. *Syn.* doſliſaní.

Doſlichnutí, a, n. auditio, perceptio, inauditio, nis, f. das Vernehmen, Hören: hallás. *Syn.* Doſliſáňí.

doſliſaní, á, é, *part. constr.* v. doſlichnutí.

Doſliſáňí, á, n. v. Doſlichnutí.

doſliſat, ſál, ſím, V. P. *imp.* doſliſ: v. doſlichnút.

dosluchnúk, chnul (chel), chňem, V. P. *imp.* dosluchňi: v. doslichnúk.
dosluchnuti, á, é, *part. constr.* v. doslichnuti.
Dosluchnuťí, á, n. v. Doslichnuťí.
Dospáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospať, pal, pím, V. P. *imp.* dospi: dormire ad, perdormire: schlafen bis: aluuni valameddig.
dospateňe, *adv.* inquinate, sordide, immunde: unreinig, schmuzig: tisztátalanúl, rútúl, otsmányúl.
dospaťeni, á, é, *part. constr.* inquinatus faedatus, immundus, sordidus, a, um: unreinig, schmuzig, garstig, heschmuzt, besudelt: rút, otsmány, tisztátalan.
Dospaťeňí, á, n. inquinatio, commaculatio, coinquinatio, faedatio, nis, f. Beschmuzung, Besudelung: meg rútítás, tsunyítás, undokítás.
dospaťit, il, ím, V.P. *imp.* dospať: commaculare, inquinare, coinquinare, faedare: unrein machen, beschmuzen, bemackeln, besudeln: meg rútitani, tsúnyitani, undokitani.
Dospáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospáwať, al, ám, *freq. ex* dospať.
dospeke, *adv.* mature, tempestive: reif: idein, korán. *Syn.* Zrostke.
dospelí, á, é, *adj.* adultus, a, um: erwachsen, ziemlich groß gewachsen, groß geworden; idös, koros. *Syn.* dorostlí. 2) pubes, is; puber, ris: mannbar, mündig, nevedékeny. 3) maturus, tempestivus, a, um: reif: idei. érett, megirett. *Syn.* dozrelí.
Dospelosť, i, f. pubes, is, f. pubertas, tis, f. Mannbarkeit, Plündigkeit: ki-mohozott ifiúság. *Syn.* Dorostlosť. 2) maturitas, tempestivitas; tis, f. die Reife: érttség.
Dospeňí, á, n. adcursus, adventus, ûs, f. accessio, nis, f. das Zukommen: el-jövés el-érkezés. *Syn.* Príchod, Prispeňí.
dospeť, dospel, dospegem, V. P. *imp.* dospeg: adcurrere, advenire, accedere: zukommen, herzukommen, hinzukommen, gelangen, ankommen, wohin kommen: el-jönni, meg-érkezni. *Syn.* prisť, prispeť. *Usus.* Na Pomoc (k Pomoci) dospeť: venire auxilio (subsidio), suppetias venire: zu Hülfe kommen: segétségül jönni. Ale ze Wogska Krála ceského nenadále, a náramňe pritáhlo, a Poláci i Uhri nemohlí k Mestu dospeť Bitka tu weliká bola. Haj 2) v. prispeť.
Dospéwáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dospíwáňí.
dospéwať, al, ám, V. I. *imp.* dospéwag. v. dospíwať.
dospíwaní, á, é, *part. constr.* ex dospíwáť.
Dospíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospíwať, al, ám, V. P. *imp.* dospíwag: finire (terminare) cantum, desinere canere: aufhören zu singen: meg-szüni az énekléstöl, el-végezni az éneket. 2) *freq. ex* dospeť.
dosť. *adv.* cum et sine *Genit.* satis, sat, affatim: genug: dosztig, elég. *Syn.* dosťi. *Usus.* Dosťge: satis est, sufficit: ist genug: elég már. Dosť už po krki: ad satietatem usque, bis dem Hals genug: torkig elég. Dosť dobri, v. dobri 1. Nr. Dosť Péňazí: satis pecuniae: Geld genug, genug Geld: elég pénz. Dosť Slow: satis verborum: Worte genug: elég a' be-

beszéd. Dosť mať. *a*) habere satis: genug haben: elég vagyon. *b*) satis habere, contentum esse: genug haben, zufrieden seyn: meg-elégedni. Dosť mám na tom: satis id habeo; contentus sum re; id mihi sufficit: ich habe genug daran: avval meg elégszem. Dosť mám na tom, že sem slišal: satis habeo (contentus sum) audisse: ich habe genug es gehört zu haben: azzal meg elégszem, hogy hallottam. Geśli ale tu Tepla dosť? satisne hic calet? ist's denn warm genug hier: elég meleg vagyon-é itten? Nebudeš mať Swéčki dosť: haec candela non sufficit: mit dem Lichte langst du nicht aus: nem lészen elegendö gyertyád. Geśtli ale gím bude ten Čepeč dosť? conveniet ne haec vitta tuo capiti? wird Ihnen denn die Haube recht seyn (nicht zu klein seyn): jó leszsz-é az Aszszonynak ezen féketö (fö-kötö, fej-kötö)? Dosť o tom: haec sufficiant; haec hactenus: genug davon: elég már eddig. *Prov.* Dosť, keď bígú: nunquam satis: niemals genug: soha sem elég. 2) satis multum (*ta* etc.): genug, eine hinlängliche Menge: elég, sok. *Usus.* Dosť gesť, čítať: satis multa edere (comedere) legere: genug essen, lesen: eleget enni, olvasni. Dosť Ludi tam bolo: satis multi homines ibi fuerunt: es waren genug Menschen (Leute) da: elég sok ember volt ott. Dosť'bi toho bolo ina Wóz: amaxiaea, i. e. ampla, magnificaque; plaustralia, i. e. tanta, ut iustum plaustri onus videri possint.

Dostačéní, á, *verb. ex seq.*

dostačit, il, ím, V. P. *imp.* dostač: sufficere, satis esse: hinlangen, zureichen, genug seyn: elég lenni. *Syn.* dosť bit, wistačit. *boh.* dostat se.

Dostáňí, á, n. acceptio, consecutio, nis, f. *per verba nihilominus* accipere, adipisci, consequi obtinere *elegantius reddi solet*: das Bekommen: el-nyerés, el-érés el-kapás. *Usus.* Kde ge ta Kňiha k Dostáňu? ubi nam liber hic haberi (emi etc.) potest: wo ist das Buch zu bekommen? hol lehet meg-venni, meg-szerezni azt a' könyvet?

dostať, dostal, dostaňem, V. P. *imp.* dostaň: accipere, nancisci, optinere, consequi, adipisci: bekommen etwas, es sey von ungefähr oder durch Mühe. z. B. Amt, Wunde, Geld, Erbschaft, Fieber etc; el-kapni, meg-nyerni, el-érni. *Usus.* Gá ňečo dostaňem: ego aliquid accipiam, mihi obveniet quidpiam: ich bekomme etwas; es wird mir zu Theil, stößt mir auf. z. B. Erbschaft, Hofnung: én valamit nyerek, nyerni fogok: Uš teho, uš iného Pána dostanú: alium, atque alium dominum sortientur, *Plin. Iun*: sie werden mehrere Herrn bekommen: több urok lészen. Od swég Ženi troge Děti dostal: tres ex uxore liberos suscepit: von seiner Frau hat er drei Kinder gehabt, gezeuget: ettül a' feleségétül harom fia volt. *Prv.* Nazdáwá (domňiwá) sa, že kdo wí, čo dostal: magis sibi placet, quam Peleus in machaera, *Zenod.* praeter modum re quapiam insolens est, ac tumet. quid pueri in saba? er meint, daß er etwas Besonderes bekommen habe: az gondollya, hogy tudgya mit nyerett: keď

čo

ko dostaňem, na wšecko prístaňem: da mihi de libo, tecumque libentius ibo: giebst mir so gehe ich mit dir: 2) incidere: bekommen, in etwas gerathen oder fallen: valamibe esni. *Syn.* upadnúť. *Usus.* Nemoc dostať, do Nemoci upadnúť: incidere in morbum: eine Krankheit bekommen, in Krankheit fallen: betegségbe esni. 3) Skulinu dostať; rimam agere, vitium facere: einen Ritz bekommen: hasadni, repedni. 4) v. dostačiť. *Usus.* Stebo na dwe Košele nedostaňe: hinc duo indusia parari non possunt; dieß wird auf zwey Hemde nicht hinlänglich: ebből két ing ki nem telik. *II.rec.* dostať sa: pervenire: gelangen, kommen: el-érkezni; el-jönni. *Syn.* prisť *Usus.* Newím, gak sem sa na Posťel dostal? Gá newím, gako sa Domow dostaňem? Ona sa bude widáwať J kam ale sa dostaňe? 2) *Passive:* J tebe sa stebo ňečo dostaňe: tu quoque inde aliquid participabis: du wirst auch etwas davon bekommen: te néked-is jutt ebből valami. 3) v. *boh.* dostačiť.

dostáť, dostál, dostogím, V. P. *imp.* dostog: stare usque ad: stehen bis: állani, el-állani.

dostatečňe, *adv.* sufficienter, satis: hinlänglich, zulänglich, genug: elég-képen, elégségessen, elegendő képpen. *Syn.* hogňe. 2) sufficienter, idonee, apte: hinlänglich, tüchtig, tauglich: elégségesen, alkalmatosan.

dostatečný, á, é, *adj.* sufficiens, tis: hinlänglich, zulänglich, zureichend, genug: elégséges, elegendő: *Syn.* hogný: 2) sufficiens, tis: idoneus, a, um: hinlänglich, zureichend, tüchtig, tauglich, wozu: alkalmatos, elégséges.

Dostatečnosť, i, f. sufficientia, ae, f. Hinlänglichkeit: elegendőség. *Syn.* Hognosť. 2) sufficientia, aptitudo idoneitas, tis, f. Tüchtigkeit, Tauglichkeit, Hinlänglichkeit: alkalmatósság.

Dostatek, tku, m. sufficientia, ae, quantum sufficit: so viel als genug ist, Hinlänglichkeit: elegendőség, elég, a' mennyi kívántatik. *Syn.* Dostatečnosť. 2) copia, abundantia, ae, f. ubertas, tis, f. die Menge: bővség. *Syn.* Hognosť. *Usus.* Wšeckého na Dostatek magú: omnia in abundantia habent: sie haben alles in der Menge: mindenekkel bővelkednek.

dostatňe, *adv.* v. hogňe.

dostatný á, é, *adj* v. hogný.

Dostatnosť, i, f. v. Hognosť.

dostawaný, á, é, *part. constr. ex* dostawať: ex aedificatus, a, um: ausgebaut: fel-épétetett. *boh.* dostawen.

Dostawáňí, á, n. *verb.* dostawať: exaedificatio, nis, f. Ausbauung: fel-épités.

Dostáwáňí, á, n. *verb. ex* dostáwať: v. Dostáňí.

dostawať, al, ám, V. P. *imp.* dostaw: exaedificare, v. g. domum, absolvere aedificationem: ausbauen, das Gebäude vollenden: fel-épiteni, az építést el-végezni. *boh.* dostawěti. 2) desinere aedificare: ausbauen, aufhören zu bauen: meg szűnni épiteni.

dostáwať, al, ám, V. I. *imp.* dostáwag: accipere, nancisci: erlangen, bekommen: meg nyerni, kapni, el-érni. *Syn.* dostať. *Usus.* Wogáci bez wšeckeg Chibí swog Plat dostáwagú: stipendia militibus ri-

rite et absque omni defectu procedunt: die Soldaten bekommen (empfangen) ihre richtige Besoldung: ki jár a' katonáknak zoldjok. *Prov.* Kdo mnoho pýtá, málo dostáwá: si vinum postulet, pugnos illi dato: sokat kér a' beteg, de az egészséges nem adja. 2) solere accipere: pflegen: zu bekommen: szokni nyerni (venni). *II. rec.* dostáwat ſa: *freq. ex* dostat ſa.

dostawený, á, é, *part. constr.* praesentatus, propositus, a, um: gestellt: megmutatott, elö állatott. *Syn.* ustanowený. *boh.* dostawen.

Dostawený, á, n. praesentatio. propositio. nis, f. das Stellen, Gestellen: elö állatás, elö hozás.

† Dostawěňí, n. *verb. ex seq.* v. Dostawáňí.

† dostawěti, el, ím; v. dostawat.

dostawit, il, ím, V. P. *imp.* dostawugem *imp.* dostaw: sistere. praesentare, proponere: stellen, gestellen: elö állitani, állatni, *II. rec.* dostawit ſa: sistere se, adparere, comparere: sich stellen, sich gestellen, erscheinen: meg-jelenni, elö állani.

Dostawowáňí, á, n. *verb ex seq.* v. Dostawáňí et Dostawěňí.

dostawowat, owal, ugem V. I. *imp.* dostawug: *freq. ex* dostawat et dostawit.

Dosťekáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dosťekat, al, ám, V. P. *imper.* dosťekag: desinere latrare: aufhören zu bellen: ugatástól meg-szüni.

dosti, *adv.* v. dosťi.

Dosťičineňí, á, n. satisfactio, nis, f. Genugthung: elég-tétel. *Syn.* Dosťiučineňí.

dosťičiňit, il, ím, V. I. *imp.* dosťičiň: satisfacere, ex integro adimplere: genug thun: eleget tenni. *Syn.* dosťiučiňit.

Dosťiháňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dosťihnuťí.

dosťihat, al, ám, V. I. *imp.* dosťihag: v. *seq.*

dosťihnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dosťihňi: adsequi: erreichen, einholen: elérni, utól érni. *Syn.* dohoňit. *Usus.* Utekagicého sťihat, a dosťihnúť; fugientem insequi, et adsequi: einen Flüchtigen nacheilen (nachsetzen) und ihn erreichen: a' futót kergetni, 's elérni. 2) v. dopadnúť.

dosťihnutí, á, é, *part. constr.* ex *praec. boh.* dosťižen.

Dosťihnuťí, á, n. adsecutio, nis, f. die Erreichung, Einholung: el-érés. *Syn.* Dosťiháňí, Dosťihowáňí.

Dosťihowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dosťihowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dosťihug: *freq. ex* dosťihat. *Usus.* Skrz teba, o Maria! Hříšňíci dosťihugú k Pokáňu: per te, o Maria! scelesti ad poenitentiam perveniunt: durch dich, o Maria! gelangen die Sünder zur Buße: te általad, ó Mária! penitentzia-tartáshoz jutnak a' bünösök.

Dosťiučineňí, á, n. Dosťičineňí.

dosťiučiňit, il, ím, V. I. *imp.* dosťiučiň: v. dosťičiňit.

dostlaný, á, é, *part. constr.* stratus, a, um (de lecto): aufgebettet, fertig gebettet: megvetett (az ágyról) *boh.* dostlan.

Dostláňí, á, n. *verb. ex seq.*

dostlat, dostlal, dosťelem, V. P. *imp.* dosťel: lectum sternere: fertig betten, das Bette fer-

fertig machen, aufbetten: agyat vetni. *Usus.* Nemožem tu Poſtel doſtlať.

Doſtláwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſtláwať, al, ám, *freq. ex* doſtlať.

Doſtogenſtwí, á, n. magnificentia, pompa, ae, f. die Herrlichkeit: nagyság, pompázás. *Syn.* Doſtogenſtwo, Welebnoſt. *boh.* Důſtogenſtwí. 2) dignitas, authoritas, tis, f. Würde, Gewalt, das Anſehen: méltóság, tisztség, betsület. *Syn.* Zretel. 3) dignatio, nis, f. Würdigung: méltóztatás. *Syn.* Ráčeňí. Poráčeňí.

Doſtogenſtwo, a, n. *idem.*

doſtogňe, *adv.* magnifice, ample: herrlich: úri módon, nagyságosan, fő-módra. *boh.* důſtogňe. *Usus.* Doſtogňe Welební Pán: Reverendissimus Dominus: Hochwürdiger Herr: fő-tisztelendő (nagyságos) Úr.

doſtogní, á, é, *adj.* magnificus, amplus, a, um: herrlich: nagyságos, méltoságos. *boh.* důſtogní. *Usus.* Doſtogní Pán: Admodum Reverendus Dominus: Wohlwürdiger Herr: tisztelendő Úr.

Doſtognoſť, i, f. magnificentia, ae, f. Herrlichkeit: nagyság. *boh.* Důſtognoſt. 2) dignitas, authoritas, tis, f. Würde Amt, Anſehen: méltóság. *Syn.* Doſtogenſtwí. *Usus.* To ſa neſwedčí na Doſtognoſť twogu: alienum hoc est dignitate tua: dieſes gehührt dir, und deinem hohen Anſehen nicht wohl: a' te méltóságodhoz ez nem illik. *Prov.* Od Boha Doſtognoſť: auctoritas diuinitus, *Homer.* Divinitus contingit, ut idem homo nunc magnifiat, nunc despiciatur.

doſtrápaní, á, é, *part. constr.* v. doſarpaní.

Doſtrápáňí, á, n. v. Doſarpáňí.

doſtrápať, pal, pem (pám), V. P. *imp.* doſtrapag: v. doſarpať, doſtrapiť.

doſtraſení, á, é, *part. constr* terrendo adductus (permotus), a, um: durch Schrecken zu etwas gebracht, bewogen: ijesztéssel reá vetetett.

Doſtraſeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſtraſiť, il, ím, V. P. *imp.* doſtraſ: terrendo adducere (permovere) ad aliquid: durch Schrecken zu etwas bringen, bewegen: valakit ijesztéssel valamire reá venni. 2) desinere terrere: aufhören zu ſchrecken: meg-szünni ijeszteni.

Doſtraſowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſtraſowať, owal, ugem. *freq.* ex doſtraſiť.

doſtrčení, á, é, *part. constr.* plane intrusus, infixus, insertus, immissus, a, um: völlig hineingeſtoßen: belé dugott. *Syn.* wſtrčení. *boh.* doſtrčen. 2) trusus, intrusus, a, um: geſtoßen, gedrängt: bétoltt, taszitatott.

Doſtrčeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſtrčiť, il, ím, V. P. *praes.* doſtrkugem, *imp.* doſtrč: plane intrudere, infigere, inserere, immittere: völlig hineinſtoßen: egészszen bé-dúgni, belé dúgni. *Syn.* wſtrčiť. 2) trudere: ſtoßen, wohin ſtoßen, drängen: tolni, taszítani.

doſtréknúť, knul, (kel), kňem, V. P. *imp.* doſtrékňi: spargere illuc istuc: hinſprützen: oda fetstsenteni, tseppenteni. *boh.* doſtříknúti. 2) siphone (siringa) adtingere, contingere rem: mit der Sprütze etwas erreichen, hinſprützen, an denſelben Ort hinſprützen: megfetskendeni.

dostréknutí, á, é, *part. constr. ex praec.*
Dostréknutí, á. n. *verb. ex eod.*
Dostrekowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrekowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dostrekug: *freq. ex* dostréknúť. *boh.* dostřikowati.
dostrelaní, á, é, *part. constr.* iaculando laceratus (fractus, corruptus), a, um: zerschoßen, durch Schießen zerrissen (zerbrochen, verdorben): öszve lött.
Dostréláňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrélať, al, ám, V. P. *imp.* dostrélag: jaculando lacerare, frangere, corrumpere: zerschießen, durch Schießen zerreißen, zerbrechen, verderben: öszve löni.
dostrelení, á, é, *part. constr. ex* dostreliť.
Dostreleňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostreliť, il, ím, V. P. *imp.* dostrel: eo jaculari, jaculando ad certum locum pertingere: hinschießen, an denselben Ort hinschießen: oda-löni, bizonyos helyre löni. *boh.* dostřeliti. *Usus.* Na to Mesto ze Šípmi, z Ďelami (s Kušami) nemože sa dostreliť: in illum locum tela, tormenta adjici nequeunt: dieser Ort kann mit dem Geschütze nicht erreicht werden; an denselben Ort kann man nicht hinschießen: árra a' helyre nem ér-el a' lövés, az álgyú golyóbis.
Dostrelowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrelowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dostrelug: *freq. ex* dostreliť. *boh.* dostřelowati.
dostrihaní, á, é, *part. constr.* forficibus concisus (conscisus), a, um: zerschnitten: öszve nyírtt.
Dostriháňí, á, n. forficibus concisio (conscissio), nis, f. Zerschneidung: öszve nyírás.
dostrihať, al, ám, V. P. *imp.* dostrihag: forficibus secare (consecare, dissecare, conscindere): zerschneiden: öszve nyírni.
dostríhnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dostríhňi: deprehendere, aucupando deprehendere, vigilando (intendendo) aliquid rescire: erlauern: meg kémlelni, meg-lesni.
Dostríhnúťí, á, n. deprehensio, nis, f. Erlauerung: meg-kémlelés, lesés.
† dostříknuti, dostřikl, dostříknu: v. dostréknúť.
† Dostříknuti, n. v. Dostréknutí.
† Dostřikowáňí, n. v. Dostrekowáňí.
† dostřikowati, owal, ugi (u); v. dostrekowať.
dostrogení, á, é, *part. constr.* indutus, a, um: völlig angezogen: fel-öltöztetett. *Syn.* pristrogení. *boh.* dostrogen. 2) plane paratus, a, um: völlig zubereitet: egészszen készültt.
Dostrogeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrogiť, il, ím, V. P. *imp.* dostrog: induere: völlig anziehen: fel-öltözni. *Syn.* pristrogiť, oblecť. 2) plane parare: völlig zubereiten. z. B. die Speise: egészszen el-késziteni. *II. rec.* dostrogiť sa: induere se veste: sich völlig anziehen: fel-öltözködni. *Syn.* pristrogiť sa, oblecť sa.
Dostrogíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrogíwať, owal, ugem, *freq. ex* dostrogiť. *II. rec.* dostrogíwať sa: *freq. ex* dostrogiť sa.
dostruhaní, á, é, *part. constr.* imperite concisus, a, um: zermetzelt, ungeschickt, zerschnitten:

ten: tovább faragott, meg-faragott. 2) secando (scindendo) perditus, corruptus, a, um: zermetzelt, durch Schneiden verdorben, zerschnitten: öszve metélt, öszve faragott.

Dostruháňí, á, n. *verb. ex seq.*

dostruhať, hal, hám (zem) V, P. *imp.* dostruhag: imperite concidere, conscindere: zermetzeln, zerschneiden: rútúl öszve metélni, el-faragni. 2) secando (scindendo) perdere, corrumpere: zermetzeln, durch Schneiden verderben, zerschneiden: öszve metélni, öszve faragni. 3) desinere secare (scindere): aufhören zu schneiden: meg-szünni metélni, faragni.

Dostruhowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dostruhowať, owal, ugem, *freq. ex* dostruhať.

dosúdení, á, é, *part. constr. ex* dosúdiť.

Dosúdeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dosúdiť, il, ím, V. P. *imp.* dosúd: desinere judicare: aufhören zu urtheilen; megszüni itélni. *II. recipr.* dosúdiť sa, *cum Genit*: invenire, reperire: finden, erhalten, bekommen: meg találni, meg-nyerni. *Syn.* naisť, nalezť, naleznúť. *Usus.* Kdo má zaf Klúč? kde sa ho zaf dosúdím (kde ho zaf nagdem, nalezňem)? quis habet clavim? ubi inveniam eam? wer hat den Schlüssel? wo finde ich ihn wieder? kinél van a' kults? hol találom meg azt. 2) desinere lite agere (litigare): aufhören zu streiten, vor Gericht: aufhören zu rechten, einen Prozeß (Rechtshandel) zu haben oder zu führen: meg-szüni pörlekedni, törvénykedni.

dosušení, á, é, *part. constr.* plane siccatus, arefactus, exsiccatus, aridus, a, um, völlig (ganz) trocken: ki-száradott, el-száradott.

Dosušeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dosušiť, il, ím, V. P. *imp.* dosuš: plane siccare, exsiccare, arefacere: völlig trocknen, ganz trocken machen: ki-szaritani, meg aszalni. 2) desinere siccare: aufhören zu trocken: aszalni (száritani) meg-szünni.

Dosušowáňí á, n. *verb. ex seq.*

dosušowať, owal, ugem, *freq. ex* dosušiť.

dosúžení, á, é, *part. constr. ex* dosúžiť.

Dosúžeňí, á, n. *verb, ex seq.*

dosúžiť, il, ím, V. P. *imp.* dosuž: desinere angere, cruciare: aufhören zu ängsten (zu ängstigen, zu plagen): meg-szünni búsúlni. emésztödni. 2) v. dosužowať.

dosužowaní, á, é, *part. constr.* angore (cruciatu) confectus, a, um: abängstigt: búval epedett. *Syn.* usužowaní

Dosužowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dosužowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dosužug: angore (cruciatu pavore) conficere: abängstigen Jemanden: valakit búval epeszteni. 2) v. dosúžiť.

doswedčení, á, é, *part. constr.* testimonio probatus, confirmatus, a: um: bezeugt, durch Zeugnisse versichert: meg-bizonyítatott.

Doswedčeňí, á, n. testatio, testificatio, confirmatio, comprobatio, nis, f. Bezeugung, Versicherung: meg-bizonyítas. *Syn.* Swedectwí.

doswedčiť, il, ím, V. P. *imp.* doswedč: testari, testificari, confirmare, testimonio comprobare: bezeugen, durch Zeugnisse

niſſe verſichern: meg-bizonyítani, bizonyságot tenni. *Usus.* Pred Bohem a Swetem, doſwedčiť: Deum et homines testari, testificari: vor Gott und Menſchen bezeugen: Isten, és világ elött bizonyitani.

Doſwedčowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſwedčowať, owal, ugem, *freq. ex* doſwedčiť.

dotad, *adv.* hucusque, huc usque, *Plin. H. N.* bis hieher, ſo weit: eddig. *Syn.* potad, potal. *boh.* dotud. 2) v. doſawád.

doťáchnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dotáhňí: trahere illuc (istuc), pertrahere: hinziehen; herziehen: oda vonni, húzni, hurtzolni.

doťáhnutí, á, é, *part. constr.* pertractus, a, um: hergezogen: hingezogen: oda húzatott, vonatott. *boh.* dotažen.

doťáhnutí, a, n. *verb ex* doťáhnuť.

Doťahowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doťahowať, owal, ugem, V. I. *imp.* doťahug: *freq ex* doťáhnúť.

doťať, doťal, dotňem, V. I. *imp.* dotňi: pergere caedere ultro (porro) caedere: zuhauen, weiter hauen: tovább vágni. 2) caedere: hauen, zuhauen: vágni.

doťatí á, é, *part. constr. ex praec.*

Doťatí, á, n, *verb. ex eodem.*

† Dotazowáňí, n. v. Dopitowáňí, Opitowáňí.

dotazowati ſe, owal, ugi (u) v. dopitowať (opitowať, wipitowať) ſa.

† dotčení, á, é, *adj.* v. dotíčení.

† Dotčeňí, n. v. Dotíčeňí.

dotíče ſa. 3. *persona ex* dotíkať ſa. *impers.*

dotíčení, á, é, *adj.* adtactus, a, um: angerührt, berührt: meg illetett, hozza értt. *boh.* dotčení.

Dotíčeňí, á, n. tactus, adtactus, ûs, m. contrectatio, nis, f. Anrührung, Berührung: meg-érintés. *boh.* Dotíčňí.

dotíkaní, á, é, *part. constr.* adtactus, a, um, ad rem: angerührt, an etwas: valamihez hozzá illetetett. *Usus.* Pátričky na zázračňí Obraz dotíkané: adtactum ad thaumaturgam iconem rosarium: die an das Wunderbild angerührte Beten: tsudálatos képhez illetett olvasó. 2) tactus, adtactus, attrectatus, contrectatus, a, um: angerührt, berührt: meg-érintetett.

Dotíkáňí, á, n. tactus, adtactus, contactus, us, m. contrectatio, nis, f. Anrührung, Berührung, das Anrühren, Berühren: hozzá érintés, hozzá nyúlás.

dotíkať, al, ám, V. I. *imp* dotíkag, nečo na nečo: adtingere rem ad rem: anrühren etwas an etwas: valamit valamihez illetni. *II. rec.* dotíkať ſa, *cum Genit:* k. p. nečeho: tangere, adtingere, attrectare contrectare rem: anrühren, berühren betaſten: valamit meg illetni, hozza nyúlni, érni. *Syn.* dotknúť ſa. *boh.* p'eſtowati. *Usus* Z Ruků ſa neceho dotíkať, do Ruki to brať: tentare. palpare aliquid manu: etwas mit der Hand anrühren: valamit kézzel illetni, azt kézbe venni. Nech ſa ho žáden nedotíká, aňi ſňím nehoworí: ne quis illum adtingat, neve alloquatur: es ſoll ihn niemand weder anrühren, noch anreden: senki hozzá se ne nyúllyon, se meg ne szóllitsa ötet. 2) *impersonaliter.* dotíkať ſa, do-

dotíkalo ſa, dotíká et dotíče ſa, V. I. *fut.* dotíkať ſa buďe, *cum Genit. personae*: concernere, spectare, adtinere, pertinere ad: betreffen, anbelangen, angehen: illetni. *Syn.* tíkať ſa. *boh.* tknúti ſe. *Usus.* Čo ſa mňa dotíká, dotíče: quod ad me adtinet (spectat): was mich betrifft, anbelangt: a' mi engem illet. Čo ſa to mňa dotíka? Čo mňa do toho? Čo mňa po tom? quid ad me? was gehts mich an? mi gondom van reá? mi közöm hozzá? Mňa ſa dotíče, dotíká: me concernit, ad me adtinet: es geht mich an: engemet illet. Még Osobi ſa dotíka: meam personam concernit: es betrifft mich: az én személlyemet illeti, engemet illet. Teba ſa nič nedotíče, nedotíká: nullam in partem tua interest: es geht dich gar nicht an: ez semmi képpen nem illet téged: semmi közöd hozzá. Mňa ſa nič nedotíče, nedotíká: nihil ad me pertinet (adtinet): es geht mich nichts an: engemet semmi sem illet; semmi közöm hozzá. Čo ſa mňa dotíkalo: quod ad me adtinebat: was mich anging (betroffen hat): a' mi engemet illetett. Čo ſa mňa dotíkať buďe: quod ad me pertinebit: was mich angehen (betreffen) wird: a' mi engemet fog illetni.

dotínaní, á, é, *part. constr.* finaliter sectus, resectus, a, um: zu Ende gehaut, abgehaut: el-vágattatott.

Dotínáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotínať, al, ám, V. I. *imp.* dotínag: finaliter secare, desecare, resecare: zu Ende hauen, abhauen. le-vágni, el-vagni a' vágást el-végezni.

dotírani, á, é, *part. constr.* ex dotírať.

Dotíráňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotírať, al, ám, V. I. *imp.* dotírag: obtinere, operire linendo: zuschmieren, zustreichen: bé-mázolni, bé-kenni. 2) pergere mulcere, porro (ultro) mulcere: zustreichen, ferner streichen z. B. die Haare: simogatni p. o. a' hajat. 3) Dotírať na nekoho: invehi in aliquem, increpare aliquem: Jemanden heftig anfahren, mit harten Worten begegnen: valakit keményen meg-pirongatni, meg-feddeni.

dotiſkaní, á, é, *part. constr.* v. dotiſknutí.

Dotiſkáňí, á, n. *verb. ex* seq. v. Dotiſknutí.

dotiſkať, al, ám, V. I. *imp.* dotiſkag: v. *seq.*

dotiſknúť, knul (kel), knem, V. P. *imp.* dotiſkni: porro (ultro) premere: zudrücken: hozzá nyomni, tolni. 2) comprimere: zusammen drücken: öszve nyomni, szoritani. 3) pergere trudere, porro (ultro) trudere: zustoßen, ferner stoßen, hinein stoßen: tovább nyomni, tolni. 4) obturare (obstruere) trudendo: zustoßen, durch Stoßen verstopfen: be-nyomni, tolászal be-dugni. *II. recip.* dotiſknúť ſa: se ingerere, se obtrudere, se oggerere urgendo: sich wohin oder zu etwas drängen, sich zudringen: be-tolni magát.

dotiſknutí, á, é, *part. constr.* porro (ultro) pressus, a, um: zugedrückt: be-megnyomott, szoritott. 2) porro trusus, a, um: zugestoßen: tovább nyomatott, tolatott. 3) obturatus (obstructus) trudendo: zugestoßen, durch Stoßen verstopft: tolászal be-dugott.

Do-

Dokisknuti, á, n. accessus vehementior: das Zudringen: tolakodás.
dokisnúk, snul, (sel), sňem, V. P. imp. dotisňi: v. dokisknúk.
dokisnuti, á, é, p.c. v. dotisknuti.
Dokisnúti, á, n. v. Dokisknuti.
Dotka, i, f. cavillatio, ludificatio, irrisio, nis, f. cavillum *Apul.* ludibrium, probrum, opprobrium, i, n. die Spötterey, Höhnerey, Neckung, Sticheley, Schökerey, Gespötte, der Spott, das Spotten, die Spottung: gúnyolás, tsúfolás, gyalázás, ossállás. *Syn.* Utrháňí. *boh.* Dûtka.
dotkáni, á, é, *part. constr.* pertextus, a, um: durchgewebt: meg-szövött.
Dotkáňi, á, n. *verb. ex seq.*
dotkat, al, ám, V. I. *imp.* dotkag: pertexere, *Apul.* texturam finire: durchweben, bis zu Ende weben, mit dem Gewebe fertig werden: 2) tropice pertexere, *Cic.* perficere, absolvere: ausführen, zu Stande (zu Ende) bringen: véghez vinni. *Syn.* dokonat. *Usus.* Len dotkag, čo si počal: pertexe (perfice) modo, quod exorsus es. *Cic.*
dotkliwe, *adv.* cum cavillatione, cavillatorie: spöttisch, so pfiffisch: gúnyolva, gyalázva. *Syn.* posméwaňe. *boh.* dûtkliwe. 2) cum sensu, vehementer: empfindlich: érzékenységesen. 3) mordaciter, acerbe: empfindlich, beißend: 4) titillatorie, titillabunde: fitzelig, kützelig.
Dotkliwec, wca, m. cavillator, *Cic.* ludificator, irrisor: Spötter, Höhner, der Sophistereyen macht: gúnyoló. *Syn.* Posméwač.
dotkliwi, á, é, *adj.* cavillatorius, *Pandect.* cavillabundus, *Tertull.* cavilosus, a, um. cavillans, tis: spöttisch, höhnisch, sophistisch: gúnyoló, gyalázó. *Syn.* posméwačni. *boh.* dûtkliwi. *Usus.* Dotkliwá Reč: cavillum, cavillus. *Apull.* Höhnerey, Schöckerey, höhnische Rede: gúnyoló beszéd. 2) mordax, acerbus: empfindlich, zorn erregend, beißend: morgó. 3) facile sentiens: empfindlich, leicht empfindend: érzékenységes. 4) irritabilis, iracundus: empfindlich, leicht zornig. 5) irritabilis, proclivis ad sensum titillationis: empfindlich, kützelig, geneigt Kützel zu empfinden: 6) morosus: häckelig, eigensinnig.
Dotkliwost, i, f. v. Dotka. 2) titillus, i, m. *Cod. Theod.* pruritus, titillatus, us, m. *Plin. H. N.* titillatio, nis, f. der Kützel, Kitzel, das Kützeln: *Syn.* Steglimost.
dotknúk sa, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dotkňi sa: v. dotikat sa.
dotknuti, á, é, *part. constr.* v. dotikani. 2) supradictus, memoratus, adtactus, praeadtactus, a, um: obenbedeutet: fellyebb emlitett, neveztetett, olvasott.
Dotknuti, á, n. v. Dotikáňi.
dotlačeni, á, é, *part. constr.* eo (illuc, istuc) ursus, adursus, a, um: hingedrückt, hingedrängt, oda, hozzá nyomott. *Syn.* dokisknuti. 2) typis exscriptus (excusus, procusus) a, um: abgedruckt: ki-nyomtattatott. *Syn.* witlačeni. *boh.* dokisten.
Dotlačeňi, á, n. ursio, adursio, nis, f. das Hindrücken, Hindrängen: hozzá nyomás. *Syn.* Dokisknuti. 2) typis exscriptio (excusio, procusio), nis, f. das Abdrucken, die Abdruckung: ki-nyomtatás.

Dot

dotlačiť, il, im, V. P. *imp.* dotlač: urgere eo, illuc, istuc: hindrücken hindrängen: oda, hozzá nyomni, szorítani. *Syn.* dokisknúti. 2) typis exscribere (excudere): abdrucken z. B. ein Buch: kinyomtatni. p. o. könyvet. *Syn.* witlačiť. *boh.* dokisknúti. *II. rec.* dotlačit sa: se urgere eo: sich hindrängen, hindrücken: oda (hozzá) nyomódni. *Syn.* dokisknúť sa.

Dotlačowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotlačowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dotlačug: *freq. ex* dotlačit.

Dotkeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotkeť, keľ, kem. V. P. *imp.* dotki: desinere gliscere: aufhören zu glimmen: meg-szünni pislogni.

dotlučení, á, é, *part. constr.* plane contusus. a, um: völlig zerschlagen, zerstoßen: egészszen öszve törött, öszve verett. *boh.* dotlučen.

Dotlučeňí, á, n. plena contusio, nis, f. völlige Zerschlagung, Zerstoßung: öszve törés, öszve verés. *Syn.* Dotlúkáňí.

† dotlúci (dotlúcti), dotlúkl, dotluku (ču) v. *seq.*

dotlúcť, dotlukel, dotlučem, V.P. *imp.* dotluč: plane contundere: völlig zerschlagen, entzweischlagen, zerstoßen: öszve törni, öszve verni. *Syn.* dotlúkať. *II. rec.* dotlúcť sa: pulsando (pultando) excitare: erklopfen: fel-verni kotzogással.

Dotlúkáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dotlučeňí.

dotlúkať, al, ám, V.I. *imp.* dotlúkag: v. dotlúcť.

† dotopiti se, il, im; v. dokúriť sa.

dotrení, á, é, *part. constr. ex* dotreť: plane contritus, a, um: völlig zerrieben: szét törött, öszve törött. *boh.* dotřen.

Dotreňí, á, n. *verb. ex eodem.*

dotrepaní, á, é, *part. constr.* contusus, tundendo solutus, a, um: zerklopft, entzweygeklopft: eltörött. 2) contusus, plagis oneratus, a, um: zerklopft, sehr geprügelt: igen-megveretett. 3) fractus, confractus, diffractus, a, um: zerbrochen: öszve törött.

Dotrepáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotrepať, pal, pem, V. P. *imp.* dotrep: contundere, tundendo solvere: zerklopfen, entzwey klopfen: öszve törni. 2) contundere, plagis onerare. verberibus caedere: zerklopfen, sehr klopfen oder prügeln: igen megverni. 3) frangere, diffringere, confringere: zerbrechen. z. B. den Kopf, Stock: el-törni.

dotréskaní, á, é, *part. constr.* contusus, fractus, a, um: zerschlagen, zerbrochen: öszve törött.

Dotréskáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dotréskať, al, ám, V. I. *imp.* dotréskag: contundere, solvere pulsando, frangere: zerschlagen, entzwey schlagen, zerschmeißen, zerbrechen: öszve törni. el-törni.

dotreť, el, em, V. P. *imp.* dotri: plane conterere: völlig zerreiben: meg-törni, szét törni. *boh.* dotříti. *II. rec.* dotreť sa, *cum Genitivo*: adsequi, consequi: mit Mühe erlangen, bekommen: el-érni, meg-nyerni. *boh.* dotřít se.

† Dotrískáňí, n. v. Dotréskáňí.

† dotrískati, al, ám; v. dotréskať.

† dotříti, dotřel, dotru (řu); v. dotreť. *II. rec.* dotřít se: v. dotreť sa.

* Do-

* Dotrízneňí, á, n. v. Dohoworeňí, Domluweňí. 2) *boh.* v. Domučeňí.
* dotríznik, il, ím, V. P. *imp.* dotrizňi: v. dohoworik, domluwik. 2) *boh.* v. domučik.
Dotrúbeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dotrúbik, il, ím, V. P. *imp.* dotrub: desinere canere tuba, buccina (cornu): aufhören die Trompete (das Waldhorn) zu blasen: meg-szünni kürtölni, trombitálni. *Prov.* Uš sme mu dotrúbili: iam illum confecistis: ihr habt ihn schon zu Grunde gerichtet: vigére jártatok már néki, meg-adtátok néki, ami kellett.
Dotrwáňí, á, n. perseveratio, permansio, nis, f. das Ausdauern, Aushalten, die Verharrung, Aushaltung: végig megmaradas.
dotrwak, al, ám, V, P. *imp.* dotrwag: perdurare, permanere, perseverare: ausdauern, verbleiben, bis zu Ende bleiben, aushalten, standhaft bleiben: ki-állani, végig meg-maradni.
† dotud, *adv.* v. dotad.
dotwrdení, á, é, *part. constr.* v. potwrdení.
Dotwrdeňí, á, n. v. Potwrdeňí.
dotwrdik, il, ím, V. P. *imp.* dotwrd: v. potwrdik.
Dotwrdzowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dotwrdzowak, owal, ugem, V. I. *imp.* dotwrdzug: *freq. ex* dotwrdik.
doučení, á, é, *part. constr.* plane doctus, a, um: recht gelehrt, der schon ausgelernet hat: jól tanúltt, értelmes.
Doučeňí, á, n. *verb. ex seq.*
doučik, il, ím, V. P. *imp.* douč: plane docere edocere: recht lehren: jól tanitani. *II. rec.* doučik sa: desinere discere (studere), ediscere: auslernen, aufhören zu lernen: meg-szünni tanúlni. 2) plane (satis) discere: auslernen, recht lernen: ki-tanúlni, eleget tanúlni.
Doučowáňí, á, n. *verb ex seq.*
doučowak, owal, ugem, V. I. *imp.* doučug: *freq. ex* doučik. *II. rec.* doučowak sa: *freq. ex* doučik sa.
dowábení, á, é, *part. constr.* v. priwábení.
Dowábeňí, á, n. v. Priwábeňí.
dowábik, il, ím, V. P. *imp.* dowab: v. priwábik. *II. rec.* dowábik sa: v. priwábik sa.
Dowadeňí, á, n. *Verb. ex* dowadik sa.
† Dowádeňí, n. *verb. ex seq.* v. Dowádzáňí.
† dowádeti, del, dím; v. dowádzak.
dowadik sa, il, ím, V. P. *imp.* dowad sa: desinere rixari (litigare, jurgare): aufhören zu zanken mit Jemand: meg szünni pörölni.
† dowádíwati, al, ám, *freq. ex* dowádeti: v. dowadzowak.
dowádzaní, á, é, *part. constr.* ex dowádzak.
Dowádzáňí, á, n. petulantia, ae, f. Leichtfertigkeit, Muthwillen: tsintalanság. *boh.* Dowádeňí. 2) jocatio, nis, f. das Scherzen: tréfálódás.
dowádzak, al, ám, V. I. *imp.* dowádzag: petulcire, petulanter agere, lascivire: muthwillig thun, z. B. schäckern, hüpfen, und springen: tsintalankodni, tsintalanul tselekedni. *Syn.* dokazowak, wíwádzak. *boh.* dowádeti. *Usus.* Mi sme sa mu kolkokrát nasmáli, až sme ňikam nemohli, gak on dowádzal. 2) jo-

jocari, jocos tractare: Scherz treiben: tréfálni, tréfát üzni. 3) jurgari, contendere: zanken: pörölni. *Syn.* wadit sa. *boh.* dowádeti. *Usus.* Nerozkládag Oheň; príde, zas bude dowádzat: ne accende ignem, ille, cum venerit, contendet: mache kein Feuer an; er zankt sonst wieder, wenn er kommt: ne rakjj tüzet; majd ha el-jön, pörölni fog. 4) objurgare: schelten: meg-feddeni. *Syn.* hresit, lát. *boh.* dowádeti. *Usus.* On tam na mňa dowádzal: objurgavit me ibi: er schalt mich dort: meg-feddett engemet ottan.

Dowadzowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowadzowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dowadzug: *freq. ex* dowádzat. *boh.* dowádíwati.

dowálaní, á, é, *part. constr. ex* dowálat. 2) volutatus, a, um: herumgewälzt: forgatott, hengergetett. 3) v. dorúcaní. 4) v. dopiskaní.

Dowálaní, á, n. *verb. ex seq.* 2) volutatio, nis, f. Herumwälzung: forgatás, hengerités, hömpölygetés, fetrengés. 3) v. Dorúcáňí. 4) v. Dopiskáňí.

dowálat, al, ám, V. P. *imp.* dowálag: desinere depsere: aufhören zu knetten: meg-szünni dagasztani, gyúrni. *boh.* dowáleti. 2) volvere, volutare: herumwälzen, wälzen: hempelygetni, hengeriteni. 3) v. dorúcat. 4) v. dopiskat. *II. rec.* dowálat sa: volvi, volutari: sich herumwälzen, z. B. im Kothe: henteregni, hengergeni.

dowaleni, á, é, *part. constr. ex* dowalit.

Dowaleňí, á, n. *verb. ex eod.*

† dowáleti, lel, lím; v. dowálat.

dowalit, il, ím, V. P. *imp.* dowal: eo usque provolvere: bis dahin wälzen: egész oda, hengeriteni.

dowárani, á, é, *part. constr. ex* dowárat.

Dowáráňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowárat, al, am, V. I. *imp.* dowárag: v. dowarit. *boh.* dowařowati.

dowarení, á, é, *part. constr.* decoctus, a, um: abgekocht, gar gekocht: meg fött. *Syn.* wiwarení. *boh.* dowařen.

Dowareňí, á, n. decoctio, nis, f. das Abkochen: meg-főzés.

dowarit, il, ím, V. P. *imp.* dowar: decoquere: abkochen, gar kochen: meg-főzni, el-főzni. *Syn.* wiwarit. *boh.* dowařiti.

dowarowaní, á, é, *part. constr. ex* dowarowat.

Dowarowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowarowat, rowal, rugem, V. I. *imp.* desinere custodire: aufhören zu hüten: meg-szünni örizni, gondot viselni. *II. rec.* dowarowat sa: *reg. Gen.* desinere vitare: aufhören zu meiden: meg-szünni eltávoztatni.

† dowařowati, owal, ugi; v. dowárat.

dowázání, á, é, *part constr. ex* dowázat.

Dowázáňí, á, n. *Verb. ex eodem.*

dowážani, á, é, *part. constr.* advectus, pervectus, a, um: hergeführt, hingeführt: el-hozattatott. *Syn.* dowezení.

Dowážáňí, á, n. advectio, pervectio, nis, f. das Herführen: el-hozatás. *Syn.* Dowezeňí.

dowázat, zal, žem, V. P. *imp.* dowaž: desinere ligare: aufhören zu binden: meg-szünni kötni, kötözni.

do=

dowážať, al, ám, V. I. *imp.* dowážag: advehere, pervehere: herführen, hinführen, wohin führen (fahren): szekeren el-hozni. *Syn.* dowezť. 2) vehere eo, illuc, istuc: hinführen, an denselben Ort hinführen: ide hozni, vinni, a' szekeren. *boh.* dowážeti.

Dowažek, žku, m. additamentum ad libram: Zusatz, Zulage, beym Wägen (Wiegen): reá adás a' fontra.

dowážení, á, é, *part. constr. ex* dowažiť.

Dowážení, á, n. *verb. ex eodem.*

† dowážeti, žel, žím; v. dowážať.

dowážiť, il, ím, V. P. *imp.* dowáž: librationem absolvere: zu Ende wiegen (wägen): el-végezni a' mérést, fontolást. 2) adpendere, addere librationi: zuwägen, zuwiegen: hozzá mérni, fontra reá adni.

Dowazowání, á, n. *verb. ex* dowazowať.

Dowážowání, á, n. *verb. ex* dowažowať.

dowazowať, zowal, zugem, V. I. *imp.* zug: *freq. ex* dowázať:

dowažowať, owal, ugem, V. I. *imp* dowažug: *freq. ex* dowážať, et dowážiť.

Dowedač, a, m: scrutator, explorator, percontator, interrogator, quaesitor, is, m. Forscher, Erforscher, Ausforscher, Ausfrager, Erkundiger: tudakozó, kérdező, értekező, visgáló. *Syn* Spítowač, Widowedač.

dowedaní, á, é, sciscitatus, a, um: geforscht, nachgefragt erkundigt; tudakoztatott, kirdeztetett. *Syn.* widowedaní, spitowaní.

Dowedání, á, n. sciscitatio, *Petron.* percontatio, *Cic.* scitatio *Ammian.* quaestio: das Forschen, Nachforschen, Fragen, die Forschung nach etwas, Befragung Frage, die Erkundigung: tudakozás, kérdezkedés, értekezés. *Syn.* Widowedání, Spitowání.

dowedať sa, al sám, su, V. I. *imp.* dowedag sa: sciscitari, scitari, *Cic.* percontari, *Cic.* quaerere: wissen wollen, fragen, nach etwas fragen, sich erkundigen, forschen, nachforschen, befragen: értekezni, tudakozni, kérdezkedni. *Syn.* pítať sa, widowedať sa, spitowať sa.

dowedení, á, é, *ex* dowedeť sa: percontando inventus, compertus, a, um: fahren, in Erfahrung gebracht, erforschen, ausgeforschen, ausgefragt: nyilván meg-tudatott, kihalászott, tudakoztatott, megtudódott. *Syn.* widowedení. 2) *ex* dowesť: adductus, deductus, perductus, a, um: hergeführt, hingeführt, vezetett, el-vitetett. *boh.* doweden.

Dowedení, á, n. *verb. ex* dowedeť sa: cognitio, exploratio, percontatio, expiscatio, nis, f. compertum, i. n. peritia, experientia, ae, f. das Erfahren, die Erfahrung, Erforschung, Erfragung, Ausforschung, Ausfragung, Erfahrenheit, Kenntniß: meg-tudás, ki halászás, tudakozás. *Syn.* Skúsení, Widowedení. 2) *verb. ex* dowesť: adductio, perductio, deductio, nis, f. das Hinführen Herführen: el-vezetés.

dowedeť sa, dowedel sa, dowím sa, V.P. *imp.* dowec sa: *cum et sine gen. etiam cum Acc.* percontando invenire, explorare, expiscari aliquid ab aliquo, com-

comperire, cognoscere, rescire, discere, certiorem fieri: erfahren, erforschen, erfragen, ausforschen ausfragen, in Erfahrung bringen, Nachricht bekommen: meg-tudni, végére menni, ki-halászni, tudakozni (-zom). *Syn.* skúsik, widoweďeť sa, zweďeť sa *Usus.* Geli to prawda? ťďo ale sa može prawdi doweďeť? si res sic se habet? difficile est comperire, quid verum sit? wenn es wahr ist? man kann das wahre nicht so leicht erfahren: ha az igaz? nehéz az igazságot meg-tudni. Nemohel sa žaden doweďeť, kďe horí: nemo poterat comperire, ubi incendium ortum esset? es konnte niemand erfahren, wo es brennt? senki sem tudhatta meg, hol ég, hol támadott a' tüz. Teprw sme potom sa to doweďeli: tum demum id cognovimus (comperimus): dann haben wir es erst erfahren: akkor osztán tudtuk meg.

Dowedowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowedowať sa, owal, ugem, V. I. *imp.* dowedug sa: *freq. ex* dowedať sa.

dowerení, á, é, *part. constr.* creditus, commissus, fidei commissus, concreditus, a, um: getraut, vertraut, anvertraut: valakire bizattatott. 2) sequestratus, a, um: sequestrirt: köz biró kezéhez le-tétetett.

Doweření, á, n. fiducia, fidentia, *Cic.* ae, f. fidei commissio, nis, f. das Zutrauen, Vertrauen, Zuversicht, Anvertrauung: valakire bizatott dolog. 2) sequestratio, nis, f. *Cod. Theod.* Sequestrirung, Sequestration, Niederlegung des streitigen Geldes: valamelly jónak köz biró kezéhez letévése.

dowerik, il, ím, V. P. *imp.* dower: credere, committere, fidei committere, *Pandect.* vertrauen, anvertrauen, eines Ehrlichkeit anvertrauen, einem etwas auf seine Ehrlichkeit anvertrauen, in Hoffnung, daß es einem andern richtig übergeben werde: valaki emberségére bizni. 2) sequestrare, *Pandect.* sequestriren, beym Sequester niederlegen: valamelly jót köz biró kezéhez letenni. *II. recipr.* dowerik sa: fidere *Cic.* confidere, fiduciam ponere in re, fretum esse: trauen, vertrauen, sein Vertrauen setzen, sich vertrauen (anvertrauen), sich verlassen: bízni, hinni, hitelt adni. *Syn.* zwerik (dowerowať, zwerowať) sa. *boh.* důwěřiti se.

Doweritel, a, m. fidei commissor, is, m. Anvertrauer: valamit valakire bizó. 2) sequestrator, is, m. *Symach.* Sequestrirer, der sequestrirt: valamelly jót köz biró kezéhez le-tévö.

dowerňe, *adv.* fideliter, fidenter, confidenter, fiducialiter. *August.* zuversichtlich, keck: bizodalmason, bátrán. *Syn.* dúfanliwe, smele, zwerňe. *boh.* dúwěrně.

dowerní, á, é, *adj.* fidens, confidens, tis: versichtlich, voller Zuversicht, keck: bízó, bizodalmas merész. *Syn.* dúfanliwi, smelí. *boh.* důwěrní. 2) sequester, tra, trum; et sequestris, e. *Virg. Cic.* vermittelnd: közben járó. *Syn.* prostredňickí. 3) fiduciarius, a, um. *Liv. Caec.* was mit einem Zutrauen. z. B. der Rückgabe, verbunden ist; was einem nicht als sein Eigenthum, sondern mit

der

der Bedingung übergeben wird, daß ers wieder zu seiner Zeit zurückgeben, oder an Jemanden abtreten soll. z. B. eine Stadt: kit valaki maga képében állatott. 4) sequestrarius, a, um. *Pandect.* die Niederlegung des Gelds, oder das bey einem Sequester niedergelegte Geld betreffend: köz biróhoz tartozó.

Dowerňica, i, f. sequestris (fidei commissarii) uxor: Sequesterinn, Schiedmaninn: közbiróné. *Syn.* Prostředňica.

Dowerňík, a, m. fiduciarius, i, m. *Pandect.* sequester, tris, m. *Cic. Lucan. Val. Max. Gell.* fidei commissarius: der etwas empfängt um es wieder abzutreten; Sequester, Mittelsperson, bey der das, worüber zwey Personen streiten. z. B. Geld etc. indeß verwahrlich niedergelegt wird: köz biró, kire két fél hadgya magát, és kinek köz kéznél le-tészik a' marhát.

Dowernosť, i, f. fiducia, confidentia, ae, f. das Vertrauen, Zutrauen, die Zuversicht: bizodalom, reménység, bátorság. *Syn.* Dúfanliwosť, Nádeg. *boh.* Důwěrnosť. 2) sequestrum, i, n. *Plaut.* sequestre, tris, n. *Ascon Pandect.* Niederlegung einer streitigen Sache bey einer dritten Person: valamelly jónak köz biró kezéhez le-tévése.

Dowerowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowerowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dowerug: credere, concredere, confidere: glauben, trauen: bízni, hinni. *Syn.* dowerit. *II. rec.* dowerowať sa: se alicui concredere, confidere in aliquo: sich verlassen auf Jemanden: valakire bizni magát.

dowerugící sa, á, é, *part. praes.* ex dowerowať sa: fretus, confisus, a, um: sich verlassen auf Jemanden: bizván, bizott, bizó.

dowesť, dowedel, dowedem, V. P. *imp.* doweď: eo deducere, perducere: hinführen, an denselben Ort hinführen (gehend): el-vezetni, oda-vezetni. *Usus.* Tak daleko sem tu Wec dowedel: eo rem adduxi: ich habe die Sache so weit gebracht: annyira vittem a' dolgot. 2) moliri: etwas Böses anstellen: valami nagy dologhoz kezdeni. *Syn.* spáchať, wiwesť. 3) probare, demonstrare: beweisen, darthun: meg-bizonyitani, meg-mutatni. *Syn.* preukázať, potwrdiť. 4) scire: treffen zu machen, können: érteni, tudni meg-tenni. *Syn.* wedeť, rozumeť, umeť.

dowezení, á, é, *part. constr.* advectus, pervectus, eo (istuc) vectus, pervectus, a, um: hingeführt, hergeführt: el-hozatott. *Syn.* dowážaní. *boh.* dowežen.

Doweženi, á, n. advectio, nis, f. das Herführen, Hinführen: el-hozatás. *Syn.* Dowážáňí.

doweзť, dowezel, dowezem, V. P. *imp.* dowez: advehere vehere eo, pervehere, herführen, hinführen, an denselben Ort hinführen: ide oda vinni, hozni. *Syn.* dowážať.

dowírani, á, é, *part. constr. ex* dowírať: v. dowrení.

Dowíráňí, á, n. *verb ex seq.*

dowírať, al, ám, V. I. *imp.* dowírag: v. dowreť.

dowláčaní, á, é, *part. constr. ex* dowláčať. *Syn.* dobranowaní.

Dowláčáňí á, n. *verb. ex seq. Syn.* Dobranowáňí.

dowláčať, al, ám, V. I. *imp.* dowláčag: occationem absol-

solvere: zu Ende eggen: megboronálni, boronálást el-végezni. *Syn.* dobranowat, dowlačowat. *boh.* dowláčeti.

dowláčený, á, é, *part. constr.* ultro utroque (huc illuc) tractus, raptatus, circumactus, circumductus, a, um: herumgeschleppt, herumgezogen, herumgeführt, herumgezerrt: ide s' tova a' földön hurtzoltatott, vonatott. 2) circum gestatus, a, um: herumgeschleppt, herumgetragen: környöl hordoztatott.

Dowláčení, á, n. *verb. ex* dowláčit: circumactio, circumductio, nis, f. Herumschleppung, Herumziehung, Herumführung, Herumzerung: Hurtzolás. 2) circumlatio. nis, f. Herumtragung, Herumschleppung: környül hordozás.

† dowláčeti, čel, čím: v. dowláčat.

dowláčit, il, ím, V. P. *imp.* dowlač: ultro citroque trahere, circumtrahere, circumducere: herumschleppen, hin und her zerren, schleifen, herumziehen, herumzerren, herumführen: ide, s' tova hurtzolni, vonni. 2) circum gestare, hinc inde ferre: herum tragen, herum schle pen: környül hordozni. 3) desinere trahere, raptare: aufhören zu schleppen, schleifen, ziehen, mit oder ohne Gewalt: hurtzolni (vonni) meg-szünni. *II. rec.* dowláčit sa: satis vagari (errare), circumire, migrare: herumziehen, herumgehen oder wandern. eleget járni kelni széllyel. 2) desinere migrare (vagari, oberrare): aufhören herum zu ziehen: meg-szünni bolyogni, ide, s' tova jarni.

Dowlačowání, á, n. *verb. ex seq.*

dowlačowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dowlačug: *freq. ex* dowláčit. 2) v. dowláčat.

dowlečený, á, é, *part. constr.* istuc tractus, raptatus, trahendo vel portando adductus, a, um: hingeschleppt, hingezogen, hingeführt, hingeschlifen, hingebracht, hergeschleppt: ide hurtzoltatott.

Dowlečení, á n. *verb ex seq.*

dowlecť, dowlekel, dowlečem, V. P. *imp.* dowleč: trahere (raptare) istuc trahendo ducere, adducere, perducere: hinschleppen, hinziehen, hinführen, hinbringen (führend) hinschleifen, dort hinschleifen, herschleppen: ide hurtzolni, hozni. 2) perferre: hinbringen, überbringen (tragend): megvinni.

Dowod, u, m. argumentum, documentum, i, n. proba, ae, f. der Beweis, Beweisgrund, Beweisthum, Erweis: erösítés, erösség. *Syn.* Dokaz, Potwrdení. *boh.* Důwod. *Usus.* Silní (neprewiſitedelní, nerozwázatedelní) Dowod: achilleum argumentum, insuperabile, et insolubile.

Dowodení, á, n. probatio, demonstratio, argumentatio, *Cic.* nis. f. Beweisung, Darthuung, der Beweis, das Darthun, Erweisen: bizonyitás, erösitö beszéd.

dowodit, il, ím, V. P. *imp.* dowod. probare, *Cic.* ostendere, demonstrare, argumentari, *Cic. Liv.* firmare, confirmare: beweisen, darthun, zeigen, erweisen, glaublich machen, überzeugen, Beweise anführen, durch Gründe darthun: megmutatni, meg-erösiteni. *Syn.* dokázat, potwrdit, potwrdzowat. *boh.* dowoditi, důwoditi. 2) cessare ducere: aufhö-

hören zu führen: meg-szünni vezetni.

dowodňe, *adv.* probabiliter, argumentose, nervose: erweislich: hihető (meg-mutatható) képpen, fontossan. *boh.* důwodňe.

dowodní, á, é, *adj.* argumentalis, *Ascon.* probabilis, e; probativus, *Quint.* demonstrativus, *Cic.* probatorius, argumentosus, nervosus, a, um: erweislich, zum Beweise dienlich, den Erweis betreffend, oder damit verbunden: erös, meg-mutató, hihető fontos. *boh.* důwodní. *Usus.* Dowodní Spósob: syllogismus: Folgerungsforme: erösitö beszéd, mellyből valami nyilván következik. Dowodná (zawretná) Reč: argumentatio, *Cic.* die Beweisführung: erösitö beszéd.

Dowodňica, e, f. argumentatrix, icis, f. *Tertull.* Beweisführerinn: erösitö okoskodó aszszony.

Dowodňík, a, m. argumentator, is, m. *Tertull.* der Beweisführer: erösitö, okoskodó.

Dowodnosť, i, f. probabilitas, tis, f. conditio probabilis: Erweislichkeit: el-hihetöség javalható dolog. *boh.* Důwodnost.

dowolaní, á, é, *part. constr.* ex dowolať.

Dowoláňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowolať sa, al, ám, V. P. *imp.* dowolag sa: clamore adsequi, ita vocare aliquem, ut audiat: so lange rufen, bis man gehöret wird: valakit fent szóval hini. *Usus.* Nemohel sem sa ťa dowolať: sufficienter te inclamare nequivi: ich konnte ihn nicht mit Erfolg rufen: nem hibattalak elegendö képpen.

dowolení, á, é, (abs. dowoleno), *adj.* licitus, liber, a, um: erlaubt: szabad, szabados, *Usus.* Dowoleno gest: licitum est: es ist erlaubt: szabad. Pre mňa, nedbám: per me, licet: von mir (meinetwegen): én miattam meg-lehet.

dowolení, á, é, *part. constr.* ex dowoliť: permissus, concessus, indultus, a, um: erlaubt: meg-engedtetett.

Dowoleňí, á, n. venia, licentia, ae, f. facultas, potestas, tis, f. concessio, nis, f. Erlaubniß, Freiheit: engedelem, szabadság. *Syn.* Dowolenosť, Dopusťeňí, Priwoleňí, Powoleňí, Sloboda. *Usus.* Dowoleňí dať: dare veniam, permittere, concedere: Erlaubniß geben: szabadságot adni, megengedni. Dowoleňí mať: habere potestatem: Erlaubniß haben: szabadságának lenni. Gá mám Dowoleňí: mihi licet; habeo potestatem: ich habe die Erlaubniß: nékem szabadságom vagyon. Dowoleňí pítať (dostať, obsáhnúť): veniam petere (accipere): Erlaubniß nehmen, oder sich geben lassen, darum ansuchen (dieselbe bekommen): szabadságot kérni (nyerni). Z Dowoleňím, z Odpusťeňím: sit venia verbo (verbis): mit Erlaubniß, zu sagen: engedelemmel. Z mím Dowoleňím (bez mého Dowoleňá) išel: venia a me (non) accepta, me (non) concedente, ivit: mit (ohne) meiner Erlaubniß gieng er: az én engedelmem nélkül ment. Z Dowoleňím twogím (gegích) rekňem: bona tua (Dominationis Vestrae) venia (pace tua) dicam: mit deiner (Ihrer) Erlaubniß will ich sagen: meg botsáss szómról, hogy igy szóllok. 2) commeatus, us, m. di-

dimissio, nis, f. Urlaub, Erlaubniß zu verreisen, oder wegzubleiben: szabadság az el-menetelre. *Usus.* Na Dowoleňí bit: in commeatu esse: auf Urlaub seyn: szabadsággal lenni.

Dowolenost, i, f. v. Dowoleňí.

dowolit, il, ím, V. P. *imp.* dowol: permittere, concedere, indulgere alicui rem, vel ut etc. potestatem (veniam) alicui dare (impertiri), sinere, pati: erlauben, zugeben, zulassen: meg-engedni, szabadságot adni. *Usus.* Dowolil mi odist: mihi veniam abeundi dedit: er hat mir Erlaubniß gegeben, weg zu gehen: szabadságot adott (meg-engedte). hogy el-mehessek. Dowol neco Prátelstwu naśemu: largire (tribue, concede) aliquid amicitiae nostrae: erlaube etwas unserer Freundschaft, thue etwas unser Freundschaft zu Lieb: engedgy valamit a' mi barátságunknak, atyafiságunknak.

Dowolitel, a, m. concessor: is, m. Erlauber: meg-engedö, szabadság adó. *Syn.* Dowolować.

dowolitelčin a, e, *adj. poss. ex seq.*

Dowolitelka, i, f. quae veniam (facultatem) facit, potestatem tribuens *fem.* die erlaubt, Erlauberinn: meg-engedö, szabadság adó aszszony.

dowolitelow, a, e, *adj. poss. ex* Dowolitel.

Dowolować. a, m. v. Dowolitel.

dowolowaččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Dowolowačka, i, f. v. Dowolitelka.

dowolowačow, a, e, *adj poss. ex* Dowolować.

Dowolowáňí, a, n. *verb. ex seq.*

dowolowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dowolug: *freq. ex* dowolit.

† doworatí, al, ám; v. doorat.

† doworráwati, al, ám; v. doorávat.

dowození, á, é, *part. constr.* convectus, a, um, eingeführt: bé-hordott.

Dowozeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowozit, il, ím, V. P. *imp.* doweoz: vectionem absolvere: aufhören zu führen (fahren): a' hordást el-végezni.

dowracaní, á, é, p. c. v. powracaní.

Dowracáňí, á, n. v. Powracáňí.

dowracat, al, ám V. P. *imp.* cag, v. powracat. *II. recipr.* dowracat sa, v. powracat sa.

dowrelí, á, é. *adj.* elixus, elixatus, coctus, decoctus, excoctus, a, um: abgekocht, gesotten, ausgesotten, abgesotten: fött, meg-fözött. *Syn.* doweení.

Dowrelost, i, f. elixatura, coctura, ae. f. coctio, decoctio, excoctio, nis, f. das Abkochen, Sieden, absieden, Aussieden: fözés, meg-fözés. *Syn.* Dowreňí.

dowrení, á, é, *part. constr.* plane clausus, a, um: völlig zugemacht: bé-tett. *Syn.* dowiraní. *boh.* dowřen, et dowřín. 2) v. dowrelí.

Dowreňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowret, rel, rem, V. P. *imp.* dowri: plane claudere: völlig zu machen: bé-tenni, tsukni, zárni. *Syn.* dowírat. *boh.* dowřiti. 2) decoqui, percoqui, ex-

excoqui elixari: gesotten seyn sieden, absieden, aufsieden, aussieden, abgekocht (eingekocht) werden: meg-föni. *Usus.* Ešte nedowrelo Maso: Caro needum excocta est: das Fleisch ist noch nicht gesotten: még meg-nem fött a' hús.

dowretí, á, é, *part oonstr.* v. dowrelí.

Dowretí, á, n. v. Dowrelosť.

† dowříti, řel, ru (řu); v. dowreť.

Dowtip, u, m. v. Wtip. *boh.* Důwtip. 2) v. Domisel.

Dowtípeňí, á, n. *verb ex seq.* v. Wtípeňí.

dowtípiť sa, il, ím, V. P. *imp.* dowtip sa, conjicere, facile adsequi, sagire: errathen, leicht bemerken fassen: hamar észre venni, hamar fel-találni, által látni el-mével. *Syn.* lahko pochopiť. *Usus.* Stoho sa dowtípte: ex illa re colligite: aus dem nehmet ab, schließet daraus: abból vegyétek észre.

dowtipňe, *adv.* v. Wtipňe. *boh.* důwtipňe.

dowtipní, á, é, *adj.* v. wtipní *boh.* důwtipní.

Dowtipnosť, i, f. v. Wtipnosť. *boh.* Důwtípnosť.

Dowtipowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowtípowať sa, owal, ugem, V. P. *imp.* dowtipug sa: *freq. ex* dowtípiť sa.

dožádaní, á, é, *part. constr.* exoratus, a, um: erbetener: könyörgéssel meg-nyerett. *boh.* dožádán.

Dožádáňí, á, n. rogatus, us, m. exoratio, nis, f. das Ersuchen, Erbitten, die Erbittung, Ersuchung: kérés, könyörgéssel meg-nyerés.

dožádať, al, ám: V. P *imp.* dožádag. *cum. Gen.* exorare: erbitten, durch Bitten bewegen: könyörgéssel meg-nyerni.

dožať, dožal, dožňem, V. P. *imp.* dožňi: plane demetere: zu Ende schneiden, mähen: le-aratni, meg-aratni. *Syn.* došínať, zežať. *boh.* dožíti.

dožatí, á, é, *part. constr.* plene demessus, a, um: zu Ende geschnitten, gemähet: le-aratott. *Syn.* zežatí, dožínaní. *boh.* dožať.

Dožatí, á, n.*verb. ex eodem.*

dožínaní, á, é, *part. constr. ex* dožínať: v. dožatí.

Dožínáňí, a, n. *verb. ex seq.*

dožínať, al, ám, V. I. *imp.* dožínag: v. dožať.

Dozírať, a, m. inspector, ris, m. *Plin. H. N. Ovid. Theod:* Beseher, Besichtiger, Betrachter, Aufseher, Untersucher: meg-néző, szemlélő:

dozíraní, á, é *part. constr.* v. dozřelí. 2) inspectus, inspectatus, a, um: angesehen, besichtigt, in Rücksicht genommen, betrachtet: meg-nézetett.

Dozíráňí, á, n. v. Dozrelosť. 2) inspectio, *Quint. Colum.* inspectatio, nis, f. *Senec.* die Besicht, das Ansehen, Besichtigung, Betrachtung, das Aufsehen: meg-nézés, reá vigyázás.

dožiraní, á, é, *part. const. ex* dožírať: v. dožraní.

Dožíráňí, á, n. *verb. ex eodem.* v. Dožráňí.

dozírať, al, ám, V. I. *imp.* dozírag: v. dozreť. *Usus.* Tehoto Stromu Owocí skoreg, než iních, dozírá: hic prae aliis maturescit fructus: dieser Baum macht seine Früchte schleuniger (balder) reif (zeitig), als die andern: ezen a' fán hamarébb, érik a' gyümölts a' többinél. 3) *cum. Dat.* inspicere, *Cic. Quint.* inspectare, *Plaut.*

Plaut. Cic. aliquem: Aufsicht haben, Jemanden ansehen, beschauen, betrachten mit den Augen (auch mit der Seele), untersuchen, erwägen, kennen lernen, einsehen: meg-nézni, meg-tekénteni.

dožírať, al, ám, V. I. *imp.* dožírag: v. dožrať.

dožiť, il, igem, V. P. *imp.* doži: supervivere, überleben, erleben: meg-élni, meg-érni.

Dožití, á, n. supervictio, nis, f. das Erleben, die Erlebung, Überlebung: meg-élés, meg-érés.

† **dožiti** et **dožit**, dožal, dožnu. v. dožať.

dožiwení, á, é, *part. constr.* sustentatus, a, um: ernährt: fel-neveltetett.

Dožiwení, á, n. *verb. ex seq.*

dožiwiť, il, ím, V. P. *imp.* dožiw: alere (sustentare) usque ad: ernähren bis: valameddig táplálni, nevelni. *Syn.* dochowať.

* **dožnúť**, znul, žnem; v. dožať.

* **Dožnutí**, a, n. v. Dožatí.

† **dozralí**, á, é, *adj.* v. dozrelí.

† **Dozrání**, n. v. Dozrení.

dožraní, á, é, *part. constr.* devoratus, exesus, a, um: aufgefressen: meg-zabáltt, meg-evett.

Dožrání, á, n. devoratio, exesio, absumtio, nis, f. das Auffressen: meg-evés, meg-zabalás.

† **dozráti**, ral, rági, (u) v. dozret.

† **dožrať**, dožral, dožerem, V. P. *praes.* dožírám, *imp.* dožer: devorare, exedere, edendo absumere, consumere: auffressen, durchfressen alle machen: meg-enni, meg-zabálni.

† **Dozráwání**, n. *verb. ex* dozráwati: v. Dozírání.

† **Dožráwání**, á, n. *verb. ex* dožráwať. v. Dožírání.

† **dozráwatí**, al, ám. *freq. ex* dozráť: v. dozírať.

dožráwať, al, ám, *freq. ex* dožrať.

dozrele, *adv.* mature: zeitig, reif: éretten, meg-érve. *boh.* dozrale.

dozrelí, á, é, *adj.* maturus, a, um: reif, zeitig. z. B. Obst, Getreide: érett, értt, meg-érett. *Syn.* zrelí, dozrení, dozrelí, dozíraní. *boh.* dozralí. *Usus.* Dozrelá (welká) Šelma: perversus (malignus) homo: ein grober Schalk, Schurk: gonosz ember.

Dozrelosť, i, f. maturitas, tis, f. die Reife: érttség, érés. *Syn.* Dozrení, Dozretí, Dozírání.

dozrení, á, é, *part. constr.* v. dozrelí. 2) visus, conspectus, a, um, erblickt, gesehen: meg-sajdíttatott, meg-láttatott.

Dozrení, á, n. v. Dozrelosť. 2) visio, conspectus: us, m. das Erblicken, die Erblickung: meg-szemlélés, meg-látás.

dozret, el, em, V. P. *imp.* dozri: plane maturescere: reif (zeitig) werden, von Früchten: meg-érni. *Syn.* dozírať. 2) conspicere, videre: erblicken, sehen: meg-sajdítani, meg-szemlélni, meg-látni. *Usus.* Gak nás dozre, dá nám ten: ubi nos conspexerit (observaverit), rem inultam haud sinet: wenn er uns erblickt, so wird er uns, straflos nicht lassen: ha meg-lát bennünket, büntetlenül ugyan nem hagy.

dozretí, á, é, *part. constr.* v. dozrelí.

Dozretí, á, n. v. Dozrelosť.

Dozwánání, á, n. *verb. ex seq.*

dozwánať, al, ám, V. I. *imp.* dozwánag: v. dozwoniť.

Dozwoňení, á, n, *verb. ex seq.*

dozwoňit, il, ím, V. P. *imp.* dozwoň: desinere campana (campanis) pulsare, insonare: aufhören zu läuten, mit der Glocke (mit den Glocken): elharangozni, meg-szünni harangozni. *II. rec.* dozwoňit sa, k. P. Nemožem sa tam dozwoňit: pulsando campanulam operam perdo; nemo foras prodit (neminem foras prolicere possum): ich mag läuten, wie ich will, es kömmt niemand heraus: haszontalanúl tsengetek, senki sem jön-ki.

Dráb, a, m. satrapa, ae, m. *Curt.* satelles civicus, custos civitatis: Trabant, Stadttrabant, Stadtgardist: város hajdú, darabant. *Syn.* mestskí Zagdúk. 2) v. Zagdúk, Pechotník.

† Drabant, a, m. *idem.*

† drabantú el tůw, owa, owo, *adj. poss.* v. drábow.

drábčin, a, e, *adj. poss.* satrapae (satellitis civici) uxoris: der Trabantinn gehörig: város-hajdu feleségéé. 2) v. hagdučcin, pechotňiččin.

* Drabina, i, f. Rebrina.

* Drabiňáček, čku, m. *dem. ex seq.* v. Rebrináček.

* Drabiňák, u, m. v. rebrinowí Woz, Rebriňák.

* Drabinečka, i, f. *dem. ex seq.* v. Rebrinečka.

* Drabinka, i, f. *dem. ex* Drabina: v. Rebrinka.

Drábka, i, f. satrapae (satellitis civici) uxor: Trabantinn: város hajdú felesége, város hajdúné, drabantné. *Syn.* mestska Zagdučka. 2) v. Zagdučka.

drábow, a, e, *adj. poss.* satrapae civici, satellitis: dem Trabanten gehörig: drabanté, város hajdúé. 2) v. Zagdúkow.

Drábowáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Drábstwí.

drabowat, owal, ugem, V. I. *imp.* drabug: satrapam (satellitem civitatis) agere: ein Trabant (Stadttrabant) seyn: Darabantnak, város hajdujának lenni.

drábskí. *adv* more satraparum: trabantmäßig: város hajdu módra, darabant módra. 2) v. hagducki.

drábskí, á. é, *adj.* satrapas adtinens: die Trabanten betreffend: város hajdúkat illető. 2) v. hagducki.

Drábstwí, á, n. officium (munus) satrapae (satellitis civici): die Trabantenstelle: hajdú szolgálat, darabant hivatal.

Drábstwo, a, n. *collec.* satellites, custodes civitatis, satrapae, arum: die Stadtgarde, die Trabanten: darabantok, város hajdúi.

Drač, a, m. detractor pellium corporis morticini, decoriator: Feldmeister, Abdecker, Nachtkönig: nyúzó.

Drač a, m. raptor, is m. ein Räuber: ragadó, ragadozó. *Syn.* Lúpežník. 2) carnifex, cis, m. tortor, is, m. Schinder, ein Marterer, Plager: hóhér, kénzó. *Syn.* Kat, Mučitel, *boh.* Dříč, Raf.3) v. Drancír. 4) istí Stromček: berberis, is, f. berberis vulgaris, *Linn.* spina acuta. der Weinschädling, Saurach, Sauerdorn, Berberisstaude: sóska-fa. *Syn.* Drištal.

Dračeček, čka, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Šarkanček.

Dráček, čka, m. *dem. ex* Drak: dracunculus, i, m. ein kleiner Drache, kis-sárkány. *Syn.* Šarkanek, Šarkaňík.

Drá-

Dráček, čka, m. *dem.ex* Dráč.
Drachow, a, m. drachovium: Drachow, ein Dorf im Bechiner Kreise, Taborer Antheils: drachó.
Dračica, i, f. dracaena, ae, f. Drachinn: nyöstény sárkány. *boh.* Dračice. 2) furia, ae, f. die Furie: pokolbéli dühös aszszony.
Dračisko, a, n. absurdus draco: abscheulicher Drache: otsmány, rút sárkány.
Dračka, i, f. direptrix, raptrix, cis, f. die Räuberinn: ragadozó aszszony. 2) direptio, nis, f. Gereiß, Ripsrapps: el-ragadozás, kóborlás. 3) taeda, ae, f. Schleiße, Span zum Leuchten: fáklya, szövítnek. *Syn.* Lúč, Šlagsa, Smokina, Smolnica.
dráčow, a, e, *adj. poss.* raptoris: dem Rauber gehörig: ragadozóé. 2) carnificis, tortoris: dem Schinder (Marterer, Plager) gehörig: kénzóé, hóhéré. *Syn.* katow. 3) v. draňčírow.
dráčowí, á, é, *adj. ex* berberi: von Saurach:
Dragant, a, m. traganta, ae, m. Tragant, oder Dragonzelt: gumi ex astragalo tragacantha Linn. in den Apotheken hat man das gumi von Tragauth.
* Dragon, a, m. v. Dragún.
* dragonow, a, e, *adj. poss.* v. dragunow.
* Dragonstwo, a, n. v. Dragunstwo.
Dragún, a, m. dimacha, ae, m.miles et equo et pedibus pugnans: Dragoner: drágon, mind lovon, mind gyalog vitézkedó.
dragúnow, a, e, *adj. poss.* dimachae; dem Dragoner gehörig: drágoné.
Dragúnstwo, a, n. *collect.* dimachatus, us, m. milites equis et pedibus pugnantes: die Dragonerey: drágonság.
Drah, i, f. v. *sequ.*
Draha, i, f. (hebraice darah) via, ae, f. iter, itineris, n: jeder Weg, Straße: út. *Syn.* Cesta. 2) platea, ae, f. die Gaße: útsza. *Syn.* Ulica. 3) cavitas glaciei: Eisloch: Lék.
drahí, á, é (*abs.* draho), *adj. comp.* drážší, *superl.* nagdražší. Carus, pretiosus, sumtuosus, a, um: theuer, in hohem Preise, viel kostend: drága: bötsös, költséges. *Syn.* stkwostní, ceňití. *Usus.* Potrawa začíná biť drahá: ingravescit annona: die Lebensmitteln werden theuer: drágódik a' búza. Wer mi, bolo tak drahé: fuit mihi tanti, crede: glaube mir, es war so theuer: hidd-el olly drága volt. Drahé Koreňí: aroma, atis, n. Spetzerey, das Gewürz: füszerszám. 2) carus, acceptus, a, um: theuer, in hohem Werthe, werth, lieb und werth. z. B. Freund: angenehm: kedves, kellemetes, szerelmetes. *Syn.* milí, wzácní. *Usus.* Sinu mog drahí! care fili! mein theuer, liber, und werther Sohn! kedves fiam!
drahní, á, é, *adj.* magnus, a, um: grandis, e; ingens, tis; groß; igen nagy. *Syn.* weličizní, weliki, welki, zruta.
Drahnoúgezd, a, m. drahnoaugezda: Drahnoaugezd, ein Dorf im Berauner kreise: drahnoújezd, falu.
Draho, a, n. v. Drahota.
draho, *adv. comp.* dražšeg, *superl.* nagdražšeg: care, caro, magno (*pretio.*); theuer: drágán, daragán. *Usus.* Welmi draho kúpik: zu theuer kaufen: igen drágan venni. Gak draho? g tak draho: quan-

quanti? ȣ. tanti: wie theuer. hogy ȣ úgy. Gak drahó ti kupúgeſ, gá tak drahó nekúpím: quanti tu emis, tanti non emo: ſo theuer (als) du kaufeſt, ſo theuer kaufe ich nicht: nem veszek olly drágán mint te.

Drahomíra, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: aszszonyi név.

Drahoň, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi név.

Drahoňowice, wic, f. pl. dat, com (*boh.* cům) etc: drahoniovicium; Drahoniowitz, ein Dorf im Bunzlauer Kreise: drahonyovitz, falu.

Drahoſt, i, f. v. *seq.*

Drahota, i, f. caristia, ae, f. caritas, tis, f. Theurung: drágaság. *Syn.* Draho, Drahoſt.

Drahoteſice, ſic, f. *plur. dat.* com (*boh.*) cům) etc: drahotieschicium: Drohotieſchitz, ein Dorf im Bechiner Kreiſe, Budweiſer Antheils: drahotyiesitz, falu.

Drahotice, tic, f. *pl. dat.* com. (*boh.* cům) etc: drahoticium: Drahotitz, ein Dorf im Bunzlauer Kreiſe: drahotitz.

Drak, a, m. draco, nis, m. der Drache: sárkány. Šarkan.

drakow, a, e, *adj. poss.* draconis, dem Drache gehörig: sárkányé. *Syn.* ſarkanow.

drakowí, á, é, *adj.* e dracone: aus (von) Drachen: sárkányból való. *Syn.* ſarkanowí.

Drancír, a, m. immodicus exactor, exsuctor (emunctor) hominum; hirudo, inis, f. *Cic.* sanguisuga, ae, m Blutſäuger, Blutegel: Blutigel, Egel, Schinder, der andere ausſaugt: piotza, nadály, vér szopó, ember fosztó, nyúzó. *Syn.* Dráč, Rat, Widrigroſ kterí druhím krw cicá, *boh.* Dríč, Raſ.

drancírčin. a, e, *adj. poss. ex seq.*

Drancírka, i, f. immodica exactrix, exsuctrix hominum, emunctrix, cis, f. die Schinderin, Ausſaugerinn: ember fosztó aszszony. *Syn.* Dráčka.

drancírow, a, e, *adj. poss. ex* Drancír: immodici exactoris, hirudinis: dem Schinder gehörig: ember fosztóé. *Syn.* dráčow.

drancirſki, *adv.* more exactoris immodici: nach Art des Schinders, ſchindermäßig: ember-fosztó módra.

drancírſkí, á, é, *adj.* exactores immodicos (hirudines) adtinens: die Schinder betreffend: ember fosztókat illető.

Drancirſtwí, á, n. exactio immodica, exsuctio hominum emunctio, nis, f. die Schinderei, Ausſäugung: ember fosztás, nyúzás. *Syn.* Drancowání, Dráčtwí, Widrancowání.

drancowaní, á, é, exsuctus, emunctus, a, um: ausgeſaugt: meg-fosztatott, fosztattatott. widrancowaní.

Drancowání, á, n. v. Drancírſtwí.

drancowak, cowal, cugem, V. I. *imp.* cug: exsugere, emungere homines: ſchindern, andere ausſaugen: másokat fosztani nyúzni, meg-fosztani, meg-nyúzni. *Syn.* widrancowak.

draní, á, é, ex drak: carptus, laceratus, a, um, geriſſen: le-szaggattatott. 2) vehementer (solide) verberatus: derb geprügelt: nagyon (jól) megverettetett.

Dra-

Dráňí, á, n. carptio, laceratio, nis, f. das Reißen: leszaggatás. 2) vehemens (solida) verberatio: derbes (tüchtiges, heftiges, starkes) Prügeln: nagy verés.

Draňica, i, f. raptura, ae, f. raptum, i, n. das Gereiß, Rippsrapps: ragadomány, préda. *Syn.* Dračka. *Usus.* Draňica ge welká, a Roki sú tažké i ze wsech Stran Čloweka prebáňagú.

† Draňice, f. *idem.*

dránkaní, á, é, mendicatus, enixe rogatus, a, um: gebettelt, sehr gebeten: kóldultt, kóldultatott, kunyoráltt, kértt. *Syn.* proseni, žebraní.

Dránkáňí, á, n. mendicatio, enixa (importuna) petitio, rogatio, nis, f. das Betteln: kóldulás, kóldulgátas, kunyorálás, unalmas alkalmatlan kérés. *Syn.* Proseňí, Žebráňí.

dránkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: mendicare, valde (enixe) rogare, importune petere: betteln, sehr bitten: alkalmatlanúl, kérni. kunyorálni, kóldúlni, kóldúlgatni. *Syn.* prosiť, žebrať.

drápaní, á, é, rasus, scalptus, frictus, a, um. gekratzt: vakartatott, rágott. *Syn.* drapkaní, drbaní, škrábaní. 2) fissus, carptus: geschlißen: fosztott, p. o. tollú. *boh.* drán 3) laceratus, discerptus, ruptus etc. zerrißen: szaggatott, el-szaggatott tépett. *Syn.* potrhaní, trhaní.

Drápáňí, á, n. rasura, scalptura, ae, f. rasio, frictio, fodicatio, scalptio, nis, f. das Kratzen: vakarás, vájás, kivájás. *Syn.* Drapkáňí, Drbáňí, Škrábáň, Škrabkáňí. 2) fissio, carptura: das Schleißen, tollú fosztás. 3) laceratio, dilaceratio, dilaniatio, discerptio, etc. szaggatás, el-szaggatás, tépés. *Syn.* Potrháňí, ňí, Trháňí.

drápať, pal, pem, V. I. *imp.* drap, Nechtami: radere, fricare, scabere, scalpere, fodicare: kratzen mit den Nägeln: vakarni, ki-vájni. *Syn.* drapkať, škrábat drhnúť. 2) Perí drápať: findere, carpere plumas: Federschleißen: tollút fosztani. 3) Papír, Plátno (Handru) Šati drápať: lacerare, dilacerare, laniare, lancinare, dilaniare, rumpere, dirumpere, discerpere, scindere, conscindere, discindere: zerreißen: z. B. das Papier, die Leinwand, Kleider etc. szaggatni (-tom), el-szaggatni, tépni, a' papirost, vásznot, ruhát. etc. *Syn.* trhať. *II. rec.* drápať sa: findi, carpi: sich schleißen, reißen: magát meg-karmisólni. *boh.* drát se. 2) Na Wrch (Brch) sa drápať lezť: in montem niti, serpere, ascendere, conscendere, hinauf klettern: mászni, hágni. Na Strom sa drápe, in arborem enititur, er klettert auf den Baum hinauf: mászik (hág) a' fára.

drapawe, *adv.* v. drapkawe.

drapawí, á, é, *adj.* v. drapkawí.

Drapawosť, i, f. v. Drapkawosť.

Drapkáňí, á, n. v. Drápáňí.

drapkať, al, ám, V. I. *imp.* kag, v. drápať.

drapkawe, *adv.* scabre, scabrose, aspere: rauch: darabosan, tsoportosan. *Syn* drapawe, draslawe, drsnate.

drapkawí, á, é, *adj.* asper, scaber, scabrosus, a, um: rauch, holperig: darabos, tsoportos. *Syn.*

Syn. drapawí, draslawí, drsnatí.

Drapkawosť, i, f. asperitas, tis, f. scabrities, ei, f. scabritia. ae, f. die Rauhigkeit, die Rauhe, die Holperigkeit: darabosság, tsopportosság, varasság. *Syn.* Drapawosť, Draslawosť, Drsnatosť, Ostrosť.

draslawe, *adv.* v. drapawe.

draslawí, á, é, *adj.* v. drapáwí.

Draslawosť, i, f. v. Draplawosť.

† Drát, u, m. v. Drót.

drať, dral, derem, V. I. *imp.* der: carpere, lacerare: reißen: szaggatni. *Syn.* drápať. *Usus.* Šati dere: vestes lacerat, destruit: er reißt die Kleider: ruhát szaggat, ront. 2) vehementer (solide) verberare: derb, tüchtig, heftig, stark prügeln, schlagen: keményen megverni. *Syn.* drbať. *Usus.* Treba ho drať, gako Psa: ut canem, solide plagis onerare (verberare) oportet: man muß ihn derb (tüchtig), wie einen Hund prügeln: verni kell-ötet, mint a' kutyát. *II. rec.* drať sa: lacerari: sich reißen: szakadozni. *Usus.* Od teho sa Boti derú: ea re ocreae destruuntur: davon reißen die Stifel stark: attol romlanak a' saruk, szakadnak. *Prov.* Čo sa nosí, drať sa musí: quod gestatur, laceratur: alles reißt, was man trägt: kopik, a' mi viseltetik. Annak kopni kell, ámit az ember visel.

† dráti, dral, deru; v. drápať Nro. 2. *II. rec.* drát se: v. drápať sa. 2) v. dreť sa.

Dratew, twi, f. v. Dratwa.

† Dratník, a, m. v. Drótník.

† drátowí, á, é, *adj.* v. drótowí.

Dratwa, i, f. filum sutorium: Schustertrat: varga fonál, dratva. *Usus.* Smolená Dratwa: filum picatum: Pechdrat: szurkos fonál.

Dratwička, i, f. *dem. ex* Dratwa.

dratwowí, á, é, *adj.* v. e filis sutoriis: schusterdrätern: varga-fonálból való.

Dráw, u, m. Réka: dravus, i, m. daras, *fluvius Illyrici Hungarici*: die Drau, ein Fluß: Dráva, folyóviz.

drawe, *adv.* rapaciter: räuberisch, reißend: ragadozva.

drawí, á, é, *adj.* rapax, cis, omn. reißend, räuberisch, von Raubthieren: ragadozó. *Usus.* Drawí Pes, kterí, čo uhoňí, zežere: harpia, rapax canis: Fraaß, der Räuberhund: ragadozó kutya, aki, mit kap, meg-eszi. Drawí Pták: avis rapax: Raubvogel, Stoßvogel: ragadozó madár.

Dražak, a, m. rete, is, n. die Netz, zum Fischen: háló.

Drážďaní, *Gen.* ďan, f. pl. Mesto w nemeckég Zemi: dresda: Dreßden eine Stadt: drezda, város.

dražďanskí, á, é, *adj.* dresdensis, e: aus Dresden: drezdai.

† Drážďení, n. v. Drážnení.

† Drážďil, a, m. v. Drážník.

† Drážďilka, i, f. v. Drážnička.

† drážďiť, il, ím; v. drážniť.

† Drážďiwání, n. v. Drážniwání.

† drážďiwať, al, ám; v. drážniwať.

† draze, *adv. comp.* dráž, dráže, drážegi, *superl.* negdráž, negdráže, negdrážegi: v. draho.

Dražec, žca, m. v. Drážník.

dražení, á, é, *part. constr.* alto pretio propositus, a, um: vertheuert: drágán tartott.

Dražení, á, n. auctio pretii, alto pretio facta propositio: Ver-

Wertheuerung: drágán tartás, drágódás.

drážení, á, é, *part. constr.* v. drážňení.

Drážení, á, n. v. Drážňení.

Dražil, a, m. cognomen bohemicum: ein böhmischer Zuname: tseh vezeték név.

dražit, il, ím, V. I. *imp.* draž: alto pretio proponere, augere pretium rei: vertheuern: drágán tartani, drágitani. *II. rec.* dražit sa z nečím: caro pretio vendere, distrahere (proponere) rem: theuer verkaufen wollen: drágán adni, árulni.

Dražíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dražíwat, al, ám, *freq. ex* dražit.

drážnení, á, é, *part. constr.* concitatus, excitatus, incensus, impulsus, a, um: angehetzt, angereitzt: fel-indittatott, fel-háborittatott, ingereltetett, késztetett. *Syn.* nadrážení.

Drážňení, á, n. concitatio, excitatio, incensio, impulsio, stimulatio, irritatio, nis, f. Anhetzung, Anreitzung: fel-haborítás, inditás, ingerlés, késztetés, boszszontás. *Syn.* Nadrážení. *boh.* Drázdění.

drážni, á, é, *adj.* irritabilis, e; mordax, cis: beißig, gern beißend, reizbar: hamar fel-háborodó, hirtelen haragú, mord, maró, harapó. *Usus.* Drážni Pes: mordax canis: beißiger Hund: harapo kutya.

drážňččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Drážňička, i, f. concitatrix, incitatrix, instigatrix, cis, f. Anhetzerinn, Anreizerinn, die anhetzt, anreizt, antreibt: felháboritó, inditó, ingerlö aszszony. *boh.* Drázdilka.

Drážňík: a, m. concitator, irritator, incensor, impulsor, agitator, excitator, is, m. Anhetzer, Anreizer, Antreiber: fel-háboritó, inditó, ingerlö, késztetö. *Syn.* Dražec. *boh.* Drázdil, Postewa.

drážňíkow, a, e, *adj. poss. ex praeced.*

drážňit, il, ím, V. I. *imp.* drážňi: concitare, incendere, excitare, irritare, impellere, instigare, stimulare, lacio, is. *antiquum:* anhetzen, anreizen, reizen, erregen: fel-inditani, fel-haboritani, ingerleni, boszszontani, késztetni. *Syn.* huskat, škodlit, popudzowat, nadrúžit. *boh.* drázditi. *Usus.* Gedného proti druhému drážňit, nepokog medzi ními robit: aliquem cum alio *Mart.* aliquos inter se committere: Jemanden wider andern anhetzen, zween wieder einander hetzen, erregen: valakit mással öszve vesztetni.

dražowití, á, é, *adj.* cavernosus, a, um: drüsig: likas, hízakos *Syn.* gamkowití, derkowití. *Usus.* Dražowití Zmrsk: fibra cavernosa: die drüsige Kluft.

Drbač, a, m. fricator, frictor, is, m. Reiber, Kratzer: vakaró, dörgölö. *Syn.* Škrabač.

drbací, á, é, *adj.* fricabilis, e, *com.* frictorius, a, um: zum Reiben, Kratzen dienlich: dörgölö, vakaró. *Usus.* Drbacé Zelezo: v. Pilňík.

† drbací, *adj. omn. gen. idem.*

Drbačka, i, f. fricatrix, frictrix, icis, f. Reiberinn, Kratzerinn: vakaró (dörgölö) aszszony. *Syn.* Škrabačka. 2) v. Drbáňí.

drbaní, á, é, *part. constr.* frictus, a, um: gerieben, gekraut, gekratzt: vakartt. *Syn.* drápaní, škrabaní. *boh.* drbán.

Dr-

Drbáňí, á, n. fricatio, frictio, nis, f. das Reiben, Krauen, Kratzen: vakargatás, vakarás, rihelödés. *Syn.* Drbaňica, Drbaňina, Škrabáňí, Potíráňí, Drhnutí.

Drbaňica, i, f. *idem.*

Drbáňina, i, f. v. Swrab.

drbať, bal, bem, V. I. *imp.* drb: fricare, scabere, scalpere: reiben, krauen, kratzen: vakarni, rihelödni. *Syn.* drápať, škrábať. *Usus.* Drbať Slowmi: vellicare, *Cic.* zupfen, kneipen, mit Worten durchziehen, anstechen, sticheln: gyalázni, rágalmazni. 2) vehementer (solide) verberare: derb (tüchtig, heftig, stark) prügeln, schlagen: keméyen megverni. *Syn.* drať; biť. 3) objurgare, reprehendere: schelten: dorgálni, meg-fedeni. *Syn.* karháť. 4) vorare: fressen: enni, zabálni. *Syn.* žráť. 5) potare: saufen, trinken: inni, hörpenteni, köppenteni. *Syn.* piť. *Usus.* Ti drbú to Piwo: isti hauriunt (potant) cerevisiam illam; die trinken (saufen) das Bier: azok iszszák azt a' Sert. *II. rec.* drbať sa: se fricare, scabere: krauen, sich reiben; kratzen: rihelödzeni, vakaródzani. *Syn.* drhnúť (škrábať) sa.

Drbáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

drbáwať, al, ám, *freq. ex* drbať. *II. rec.* drbáwať sa, *freq. ex* drbať sa.

drbnúť, bnul (bel, bňem, V. P. *imp.* drbňi, *cum Accusativo.* plagam alicui inferre, ingerere, injicere: einen Hieb geben: valakit meg ütni verni. *Syn.* swacnúť. *II. rec.* drbnúť sa: vehementer offendere: derb anstoßen: meg-bántódni, haragitatni. *Syn.* drgnúť sa. 2) amore capi: sich verlieben: belé szeretni. *Syn.* zamilowať sa. *Usus.* Oňi sa do ňeg drbli: inamorati sunt in illam; amore ejusdem capti sunt: sie haben sich in sie verliebt: bele szerettek.

Drbolec, lca, m. v. Drbač.

drbolení, á, é, *part. constr.* v. drbaní.

Drboleňí, á, n. v. Drbáňí.

drboliť, il, ím, V. I. *imp.* drbol: v. drbať. *II. rec.* drboliť sa: v. drbať sa.

drchaní, á, é, *part. constr.* dispersus, disjectus, a, um: zerwühlt: szitt hányit, vetett. *Syn.* rozhodení.

Drcháňí, á, n. dispersio, disjectio, nis, f. das Zerwühlen, Zerwühlung: el-hanyás, elszéllesztés. *Syn.* Rozhodeňí.

drchať, al, ám, V. I *imp.* drchag: dispergere, disjicere: zerwühlen: el-hányi, ide, s' tova hánnyi, széleszteni. *Syn.* rozhodiť.

dréčne, *adv.* procere, personate, amoene, venuste: wohlgestaltett hübsch, schön: termetesen, tekintetesen, terjedtten, szálaján, magasan. *Syn.* osobňe, *boh.* spaňile. 2) membrose, corpulente: fleischig, testessen. 3) solide, nervose, *Cic.* kräftig, stark, mit Nachdruck. derekassan, fontosan.

dréční, á, é. *adj.* procerus, personatus, amoenus, venustus, a, um: wohlgestaltet, gerade, von Leib, hübsch, schön: termetes, tekintetes, derék, nagy szálas, magos. *Syn.* osobní, *boh.* spanilí. *Usus.* Dréční Clowek, persona heroica: wohlgestalteter hübscher Mensch: tekéntetes, termetes, nágy szálas ember. 2) membrosus, corporosus, *Coel Aur.* corpulentus, *Plaut.* wohl

wohl bei Leibe, fleischig, dick vom Leibe: testes, válas. 3) solidus nervosus: kräftig, stark, nachdrücklich: derekas, izmos, fontos.

Dréćnosť, i, f. proceritas, formositas, venustas, tis, f. wohlgestalteter Leib, schöne Statur: szép magas termet, egyenes magasság. *Syn.* Osobnosť, *boh.* Spanilosť. 2) corpulentia, ae, f. *Plin. H. N.* die Dicke oder Fleischigkeit des Leibes: testesség. 3) v. *seq.*

Drék, u, m. membratura, ae, f. *Vitruv.* corpus, oris, n. systema, atis, n. membrum, i, n. *Terent. Virg.* summa, ae, f: der Leib, die Glieder, Bildung der Glieder: derék. 2) nervositas, tis, f. *Plin. H. N.* die Stärke: erőség.

Drémać, a, m. dormitans, dormiscens, dormitator, is, m. Schlummerer, szunyadó, szunnyadozó.

Drémáňí, á, n. dormitatio, nis, f. sopor, is, m. somnolentia, ae, f. das Schläfern, Schlummern: szunnyadás szunnyadozás, aluszékonyság, álmosság; szenderedés. *Syn.* Drémota, Ospanľiwosť. *boh.* Dřímáňí.

drémać, mal, mem, V. I *imp.* drem, et mag: dormiscere, obdormiscere, dormitare, dormiturire: schläfern, schlummern: szunnyadni (adok), szunnyadozni, al-hatni, el-álmosodni, szenderedni (dem). *boh.* dřímati.

drémawe, *adv.* somnolenter, dormitanter, somniculose: schläfrig: szunnyadozva, szunyátán, szunnyadagosan, álmosan, alhatva, szenderedve. *Syn.* ospaľe, ospanľiwe. *boh.* dřímaw'e.

Drémaweňí, á, n. soporatio, nis, f. das Einschläfern, szunnyasztás.

drémáwí, á, é, *adj.* somnolentus, somniculosus, a, um: schläfrig, schlummernd, schlummerig: álmos, szunnyadagos, szunyáta, szunnyadozó, szenderedő. *Syn.* ospalí. *boh.* dří. mawí. *Usus.* Drémawím biť: langvere: schläfrig seyn: szunnyadozni, el-almosodni.

drémawiť, il, ím, V. I. *imp.* maw: soporare, sopire: einschläfern, in Schlaf bringen, mit Schlaf machen: der Kraft versehen: szunnyaszitani (tom). *Syn.* Drémoti robiť, uklađať, uložiť.

Drémawosť, i, f. v. *seq.*

Drémota, i, f. somnolentia, dormitantia, ae, f. sopor, is, m. Schläfrigkeit, Schlummer: szunnyadozás, álmosság. *Syn.* Ospalosť, Ospanľiwosť. *boh.* Dřímota. *Prov.* Prebrať ňekomu Drémoti: compescere (excitare) aliquem: Jemand aufwecken, Jemanden heruntermachen: valaki szarvát le-törni. *Rhytmus.* Keď sem pásel Koňe, Woli, prišli na mňa Drémoti; Drémoťički, Drémota, wešli Koňe do Žita.

Drémotáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Drémáňí.

drémotať, al, ám, et cem, V. I. *imp.* drémotag: v. drémať.

Drémoťička, i, f. *dem. ex seq.*

Drémotka, i, f. *dem. ex* Drémota.

Dreň, a, m. medulla, ae, f. Mark, das einwendige Weiche. z. B. in Bäumen, Pflanzen, Gewächsen: veleje valaminek. 2) matrix puris: Eiterstreck: év, genyetséggyökere. *Syn.* Strženň.

Dreň, u, m. cornus, i, et us, f. *Virg.* cornus mascula Linn.

Cor-

Cornelkirschbaum: som-fa. *Syn.* dréňowí Strom, *boh.* Dřínek Modřín. 2) Čerweni, neb plani Dréň: cornus sanguinea *Linn.* Hartriegel, wilder Cornelbaum: vad (veres) som-fa. 3) kamenní neb twrdí Dréň: Lonicera Xylosteum *Linn.* die Herckenkirsche, ein Strauch: kemény som-fa,

dreňí, á, é, cute privatus, decoriatus a, um: geschunden: nyúzott, nyúzattatott. *boh.* dřen. 2) vexatus: geschunden, mißgehandelt, geplagt: gyötrött, kénzett, fagattatott. 3) exhaustus, exsuctus, a, um: das Seinige gebracht: ki-fogyott, el-szegényedett.

Dreňí, á, n. decoriatio, cute privatio: das Schinden: nyúzás. 2) vexatio, nis, f. das Schinden, Mißhandeln, Plagen: gyötrés, fogyatás. 3) exhaustio. exsuctio, nis, f. das Schinden, Aussaugen: ki-szivás, szopás.

Dréňka, i, f. cornum, i. n. *Virg.* bacca cornus: Cornelkirsche, *Plur. nom.* Drénki *Gen.* nek *boh.* Dřínkí: corna, orum, n. pl. baccae cornus: Cornelkirschen, Kranelkirschen, Dörneln (Diblitzen, Herlitzen): som, som fa gyömölts.

dréňowí, á, é, *adj.* corneus, a, um: *Virg.* vom Cornelkirschbaum: som-faból való. *Usus.* Dréňowí Háğ, cornetum, i. n. *Varr.* ein Ort voller Cornelkirschbäume, somos erdö.

Dréňowicá, i, f. corneus baculus (scipio), cornelkirschbäumener Stock, som-fa bot. *Syn.* dréňowá Palica. 2) corneum crematum, Brandwein aus Cornelkirschen, som pálenka. *Syn.* dréňowé Pálené.

Dréňowka, i, f. *idem.*

Drepkeňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Krepčeňí.

drepčiť, il, ím, V. I. *imp.* drepči: v. krepčiť.

dreť, drel, drem, V. I. *imp.* der, excoriare, cute privare, cutem detrahere, glubere, deglubere: schinden. z. B. Vieh, die Haut abziehen: meg-nyúzni, börét le-húzni. *Syn.* drať, odrať. *boh.* dříti. *Prov.* Psa odrateho dreť: canem excoriatum excoriare *Aristoph.* affligere afflictum; afflicto addere afflictionem. 2) tropice. vexare: schinden, mißhandeln, plagen: kinzani, gyötreni, fogyatni. *Syn.* trápiť, sužowať. 3) exhaurire, Jemanden um das Seinige bringen: magától meg-fosztani. *Il. rec.* dreť sa: se ingere (obtrudere, trudere): sich wohin oder zu etwas drängen: valamibe avatni, keverni magát, erövel tolni. *boh.* drát se. *Usus.* Kde sa ten tam dreš? quo te illuc trudis? wo drängst du dich denn hin? hova tolod magadat oda?

Drewar, a, m. negotiator lignarius: Holzhändler: fa-áros, fa-kereskedö.

† Drewař, e, m. *idem.*

drewárčin, a, e, *adj. poss.* ex Drewarka.

† drewařčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Drewáreň, rňe, f. v. Drewárňa.

Drewarka, i, f. negotiatrix lignaria: Holzhändlerinn: fa-árosné, fa-kereskedöné. *boh.* Dřewařka.

Drewárňa, i, f. camera (cella) lignaria: Holzkammer, Holzgewölbe: fa-kamara. *Syn.* Drewáreň, Drewňica. *boh.* Dřewňice. 2) lignarium, depositorium lignorum, locus reponendis lignis: Holzplatz,

plaß, Holzstelle: fa-tartó hely. *boh.* Dřewnice.

drewarow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris lignarii: dem Holzhändler gehörig: fá-árosé, fakereskedőé.

† dřewatů et ťůw, owa, owo, *adj. poss. idem.*

† Dřewce, n. v. Drewec. 2) v. Drewina.

* Drewco, a, n. v. seq.

Drewec, wca, m. sarissa, ae, f. Picken, ein langer Wurfspieß: lántsa, kopia. *Syn.* dlúhá Kopia, Píka. *boh.* Dřewce. 2) boží Drewec: v. Drewina.

Drewda, i, f. Zelina: dictamnus, i, f. dictamnum, i, n. *Cic. Virg.* dictamnus albus. Linn. Diptam, ein Kraut, das die Kraft haben soll, Pfeile heraus zu ziehen: fejér czer jó fü, körös-fa levelü-fü. *Syn.* Diktan. *boh.* Trewdawa bíla.

Drewečko, a, n. *dem. ex* Drewko.

Dreweňeňí, á, n. *Verb. ex seq. Syn.* Zdreweňeňí.

dreweňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* dreweň: lignescere: hölzern werden: meg-fásodni.

drewení, á, é, *adj.* ligneus, a, um: hölzern, aus Holz: fás, fából való, fábol épültt. *boh.* dřewěnní. *Usus.* Drewení Dom: domus lignea: hölzernes Haus: fa-ház. Drewení Klin: cuneus ligneus: hölzerner Keil: fa tzövök. Drewení Most: sublicius pons: hölzerne (auf hölzernen Pfeilen stehende) Brücke: fa-híd. Drewení Obraz: sculptile: Schnitzbild, das Bildstock: fából faragott kép. Drewení (olíwowí) Oleg: oleum olivarum; Baumöl; fa-olaj. Drewená, rohatá Kaňew, z mnohíma Držadlí: capedo: Hölzinn, Trinkgeschier, mit Handhaben: két fülü tseber, dézsa. Drewená Kiganka: malleus ligneus: der Holzschlägel: fa-sulyok, fa-kalapáts. *Prov.* Drewení Gano: truncus, hebes, stupidus: Stockfisch: fajankó.

† dřewěnní, á, é, *adj. idem.*

Drewí, á, n. *collect.* ligna, orum: n. pl. Holz, mehrere Scheite, oder Stücke Holz: sok fa, fák. *boh.* Dříwí. 2) materia, materies, lignaria materia: Holz zum Bauen oder sonst zum Verarbeiten; épületre való fa. Dřewí.

Drewiňa, i, f. abrotonum (abrotanum), i, n. abrotonus (abrotanus), i, f. *Plin. H. N.* artemisia abrotanum. Linn. Stabwurz, Isten-fa fü, Isten fája. *Syn.* božá Drewina, Drewinka, boží Drewec, Drewňík, božé Drewko. *boh.* Brotan, boží Dřewce. 2) lignea res: ein hölzernes Ding: akar mi fából való.

Drewinka, i, f. *dem. ex praeced.*

† Dřewinka, i, f. v. Drewina 1.

Drewko, a, n. *dem. ex* Drewo: lignellum, i, n. Hölzchen: fátska, fátsika. *Usus.* Božé Drewko: v. Drewina.

drewnatí, á, é, *adj.* ligneus, lignosus, a, um: holzig, dem Holzähnlich: z. B. Birnen: fas, purhós. *boh.* dřewnatí.

drewní, á, é, *adj.* lignaris, e; lignum attinens: das Holz betreffend: fához tartozandó, azt illető. *boh.* dřewní. *Usus.* Drewní Črew: termes: Holzwurm: fa féreg.

† dřewní, á, é, *adj. idem.*

Drewňica, i, f. v. Drewárňa.

† Dřewňice, f. *idem.*

Drewňík, u, m. v. Drewína.

Drewo, a, n. lignum, i, n. das Holz: fa. *boh.* Dřewo: *Usus.* Drewo rubať: lignum caedere: das Holz hacken: fát vágni.

wágni. Stogí, gako Drewo: magis mutus, quam scapha: er steht da, wie ein Holz: hallgat mint a' fa: Co stogiš, gako Drewo? quid stas stipes? warum bist denn du so still? mit allasz mint a' bálvány? *Prov.* Ne každé Drewo, súcé ge na Poleno. Ne ſkaždého Drewa može biti Britwa: non e quovis ligno fit mercurius: nicht ein jeder taugt zu einem Gelehrten. Es wird nicht aus jedem Tölpel ein Doktor: nem mindem bolból lészen beretva. S Každého Drewa Uhle páli: omnia in sui emolumentum convertit: er macht sich alles zu Nutzen: minden fából szenet tsinál 2) arbor: der Baum: élö fa. *Syn.* Strom. *Prov.* Gedno Drewo neňí Hág, Hora: unus homo, nullus homo; una hirundo ver haud facit. nec una arbor sylvam: ein Mensch, kein Mensch: egy fa nem erdö. 3) truncus, i, m. stipes, itis, m. stirps, is, f. der Stamm eines Baums, ohne Zweige: törsök, töke.

Drewonoš, a, m. mediastinus, lignorum bajulus: Holzträger: fa hordó, ala való, köz szolga.

Drewoрубač, a, m. lignicida, ae, m. ligneator, is, m. mategarius. ii, m. caedens ligna, sector lignorum: Holzhacker, Holzhauer: fa-vágó. *Syn.* Rubač, Drewoſtep. *boh.* Drwoſtep.

Drewoslaw, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férſi-név. *boh.* Dřewoslaw.

Drewoſtep, a, m. v. Dreworubač.

drewowí, á, é, *adj.* v. drewní, et drewení.

Drǧ, u, m. pulsus, ictus, ûs, m. adtactio, tusio, percussio: der Stoß. z. B. mit dem Fuße, Ellbogen: ütés, taszítás, megtaszítás, lábbal, kézzel. *Syn.* Hrg. 2) v. Drgnutí.

drǧaní, á, é, *part. constr.* v. drgnutí.

Drǧáňí, á, n. v. Drǧnutí.

drǧať, al, ám, V. I. *imp.* ag, cum *acc.* et *instrum* v. drgnúť. *Usus.* ňekoho Nohami drǧať: pedibus adtingere trudere, petere: mit den Füßen stoßen, Stoß geben (beibringen): lábaival illetni, érinteni, taszigálni. 2) *neutr.* moveri, subsilire: sich bewegen, springen: járni, ugrándozni. *Syn.* Hibať sa, tancowať. *Usus.* Drǧagú mu nohi, kdiž Muziku (Hrdbu) sliší: pedes eius moventur ad musicae sonum. *II. rec.* drgaťsa drǧnúť sa.

Drǧáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

drǧáwať, al, ám, *freq. ex* drǧať. *II. rec.* drǧáwať sa, *freq. ex* drǧať sa.

drǧawe, *adu.* petulce, petulanter: stößig: szilajúl.

drǧawí, á, é, *adj.* petulcus lascivus, a, um: petulans, tis: stößig: szilaj, szökellö. *Usus.* Drǧawí Wol: bos petulcus: stößiger Ochs: szilaj ökör.

Drǧawosť, i, f. petulantia, ae, f. stößige Beschaffenheit: szilajság.

* drgečňe, *adv.* v. dréčňe.

* drgeční, á, é, *adj.* v. dréční.

* Drgečnosť, i, f. v. Dréčnosť.

* Drgémáňí, á, n. v. Drémáňí.

* drgemawe, *adv.* v. drémawe.

* drgemawí, á, e, *adj.* v. drémawí.

* Dregemawosť, i, f. v. Drémawosť.

* Drgemota, i, f. v. Drémota.

* Drgemotáňí, á, n. v. Drémotáňí.

* dr-

* drgemotać, al, ám: v. drémotać.
* Drgemotička, i, f. v. Drémotička.
* Drgeň, u, m. v: Dréň.
* Drgeňka, i, f. v. Drénka.
* drgeňowí, á, é, *adj.* v. dréňowí.

drǧnúť, ǧnul (ǧel), ǧňem, V. P. *imp.* drǧni: *cum Acc.* adtingere, trudere, pulsare, plagam inferre, ferire: ſtoßen an etwas, ſanft oder unſanft: valamit illetni, taszítani, meg-taszítani. *Syn.* drǧać. *Usus.* Drǧniho: adtinge (trude) illum, gieb ihm einen Stoß, taszítsdd-meg ötet. 2) ňečim do ňekoho, do ňečeho, vel o ňekoho, oňečo: impingere, illidere, offendere, incurrere, in aliquem, in aliquid: auf Jemanden, auf etwas ſtoßen, ſich daran ſtoßen: valamit valamibe ütni botláni, reá-ütközni, belé-ütközni (zom). *Syn.* zawadiť. *Usus.* Hlawú do Steni drgnúť, caput parieti impingere, ſich mit dem Kopfe an die Wand ſtoßen: a' falba ütni a' fejét. *II. rec.* drǧnúť ſa o ňečo; o Stol, o Peň: offendere ad aliquid, ad mensam, ad stipitem: ſich ſtoßen an etwas, an dem Tiſch, an dem Baumſtamm: valamibe, az asztalba, a' tökébe meg-ütni magát. v. uraziť, zawadiť. 2) se invicem adtingere (trudere, pulsare): ſich einander ſtoßen, egy-mást taszigálni, taszítani. *Syn.* drǧać ſa: hrǧňúť ſa.

drǧnutí, á, é, *part. constr.* adtactus, trusus, a, um: berührt, geſtoſſen: illettetett, érintetett, taszíttatott meg-taszíttatott. 2) impactus, illisus, offensus: an etwas geſtoſſen, valamibe ütött, reá (belé) ütközött, botlott, megbotlott. *Syn.* drganí, hrǧnúti urazení, zawadení.

Drgnutí, á, n. adtactio. trusio, pulsatio: Berührung, Stoßung: illetés, taszítás, meg-taszítás. 2) impactio, illisio, offensio, incursio: Anſtoßung, Dranſtoßung: botlás, ütközés. *Syn.* Drǧáňí, Hrgnutí, Urazeňí, Zawadeňí.

Drǧotač, a, m. garrulus, i, fabulator, is, m. Plauderer, Schwätzer: tsevegö, tsátsogó. *Syn.* Bleptač, Búchač, Gazíčňík, Klebetár. *boh.* Tlampač. 2) v. Drkotač per 2. Nros.

drǧotaččin, á, e, *adj. poss.* ex Drgotačka.

Drǧotačka, i, f. v. Bleptačka. 2) v. Drkotačka per 2. Nros.

drgotačow, a, e, *adj poss.* v. bleptačow. 2) v. drkotačow per 2. Nros.

Drǧotáňí, á, n. garritus, us, m. garrulitas tis, f. fabulatio, confabulatio, nis, f. das Plaudern, Schwätzen: tsevegés, tsátsogás. *Syn.* Bleptáňí, Breptáňí, klebeteňí. *boh.* Tlampáňí. 2) v. Drkotaní per 2. Nros.

drǧotať, tal, cem (tám), V. I. *imp.* drǧoc et tag: garrire, fabulari, confabulari: plaudern ſchwatzen: tsátsogni, tsevegni. *Syn.* bleptať, breptať, búchať, klebetiť, *boh.* tlampati. 2) v. drkotať per 2. Nr.

Drǧotáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

drǧotáwať, al, ám, *freq. ex* drǧotať.

drǧotawe, *adv.* v. bleptawe. 2) v. drkotawe per 2. Nros.

drǧotawí, á, é, *adj.* v. bleptawí. 2) v. drkotawí, per 2. Nros.

Drǧotawosť, i, f. v. Bleptawosť

wosť 2) v. **Drkotawosť** per 2. Nros.

Drhlen, u, m. volsella linaria pecten linarius: Raufe, Riffe, Riffel, Flachsraufe, Flachsriffel: gereben. *Syn.* Ráfač. *Aliud est.* Česačka 3) Nro.

drhnúť, hnul (hel), hňem, V. I. *imp.* hňi, k. p. Chrbeť: terere fricare, reiben, abreiben krauen kratzen, frottiren: dörgölni vakarni, *Syn.* widrhnúť. *vulg.* frutírowať. 2) terendo purgare, detergere, terere: schäuern, durch Reiben, rein machen, reiben, abreiben: dörgölni, sikálni, sikárlani. *Syn.* treť. *Usus.* Stol drhnúť, widrhnúť: stringere mensam, den Tisch schäuern, reiben: asztalt meg sikálni: Derski, Powal (Powalu) drhnúť: asseres pavimentum purgare, die Bretter, den Fußboden reiben: a' deszkákat, a' pallajt mosni, sikálni, sikárlani. 3) Len. pectinare vellere, capitellis privare linum: raufen, räufeln, riffeln, z. B. Flachs: gerebelni. *Syn.* ráfať. *Aliud est* česať trepať (madlit). 4) percutere, verberare: prügeln, gerben, dögönyözni, verni. *Syn.* biť, drbať, búchať. *Usus.* Drhnú ho, caedunt illum, die prügeln ihn tüchtig, bezzeg verék (dögönyözik) ötet. 5) terere, frequenter versare in manu: oft gebrauchen, kezéden forgatni, gyakran véle élni. *Syn.* potrebowať. w Rukách mať. Kňižku drhnúť, i. e. čítat pilňe: librum assidue legere, ein Buch fleißig lesen, szorgalmatossan olvasni a' könyvet. Rúdel (Praslicu) drhnúť, i. e. prásť. 6) sugere: saugen: szopni. *Syn.* cicať. Swíňu Prasce drhnú: 7) bibere, potare: trinken saufen: inni, köppenteni. *Syn.* piť. *II. rec.* drhnúť sa: fricare (terere scabere) se, defricari *Auct. ad Herm.* sich reiben, krauen, kratzen: dörgölödzeni vakaródzani, rihelödzeni. *Syn.* drbatsa.

drhnutí, á, é, *part. constr.* frictus, a, um: gerieben, frottirt: dörgöltt, dörgöltetett, vakartt, vakartatott, törsöltt. *vulg.* frutírowaní. 2) terendo purgatus, detersus, tritus: geschäuert, durch Reiben rein gemacht, gerieben: dörgöltt, sikárlott. *boh.* drhnút. 3) pectinatus, gerauft, geräufelt, geriffelt; gerebeltetett, gerebentetett. *Par. Pap. Syn.* ráfaní. 4) percussus, verberatus: geprügelt: verettetett. *Syn.* biti, búchaní, drbaní. 5) tritus, in manu versatus: oft gebraucht, geläufig: gyakran kezében forgatott. 6) suctus, gesaugt, szopott. *Syn.* cicaní. 7) bibitus, getrunken: ivott. *Syn.* pití.

Drhnutí, á, n. frictio, nis, f. *Cels.* frictus, us, m. *Iuvenal.* das Reiben, Frottiren, Krauen, Kratzen: dörgölés. *vulg.* Frutírowáňí. 2) purgatio, detersio: das Schäuern, Reinmachen: dörgölés, sikárlás. 3) pectinatio lini, das Raufen, Räufeln, Riffeln: gerebelés, *Syn.* Ráfáňí. 4) percussio, verberatio: das Prügeln, Schlagen, Gerben: verés, ütés. *Syn.* Biťí, Búcháňí, Drbáňí. 5) diligens versatio in manu, tritus, us, m. kezében - való forgatás, véle gyakorta - való élés. 6) suctio, das Saugen, szopás. *Syn.* Cicáňí. 7) potus, us, m. bibitio: das Trinken, Saufen: ivás. *Syn.* Piťí.

Drhoček, u, m. *dem. ex seq.*

Drholec, lca, m. fustuarium, i, n. lectus roboreus: die Brit-

sche,

sche, der Prügelort, Prügelstuhl, Prügelstelle: tsapató hely, deres. *Syn.* Deres. *Usus.* Na Drhołec nekoho natáhnúť: aliquem ad fustuarium extendere: einen auf die Britsche ziehen: valakit deresbe húzni.

Driáčňica, i, f. negotiatrix theriacaria: Theriakskrämerinn: terjék árosné. 2) garrula, ae, f. Plauderinn, Schwätzerinn: tsátsogo, nyelves aszszony. *Syn.* Klebetnica, Gazikulá.

† Dřiačňice, f. *idem.*

Driáčňík, a, m. negotiator theriacarius, seplasiarius: Theriakskrämer: terjék áros. 2) garrulus, i, m. Plauderer: tsátsogó, haszontalan beszédü. *Syn.* Klebetár, Pletkár.

Driák, u, m. theriaca, ae, f. Theriak: terjék.

† Dřič, e, m, v. Dráč.

Dříchmáč, a, m. dormitor, is, m. der Schläfer: aluvó. *Syn.* Spáč.

Dríchmačka, i, f. dormitatrix, cis, f. die Schläferinn: aluvó aszszony.

Dríchmáňí, á, n. dormitio, nis, f. das Schlafen: aluvás. *Syn.* Spáňí.

dríchmať, mal, mem, V. I. *imp.* dríchmi, *Contemtive*: dormire: schlafen, nicht wachen: alunni. *Syn.* spať. 2) dormire, somniculosum (segnem, tardum) esse: schlafen, unthätig (träumerig, langsam) seyn: alunni, szúnyadozni, alhatni

Dríchmáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dríchmáwať, al, ám, *freq. ex* dríchmať.

dríchmawe. *adv.* somnolenter, somniculose: schläferig, schläfrig: szunnyadozva, álmossan. 2) seguiter, tarde: schläferig, unthätig, traumerig, langsam: resten, tunyán.

dríchmawí, á, é, *adj.* cupidus somni, somnolentus, somniculosus, a, um: schläferig, schläfrig, schlafbegierig: szunyadozó, álmos. 2) somniculosus, segnis, tardus: schläferig, unthätig, träumerig, langsam: rest. tunya.

Dríchmawosť, i, f. cupiditas dormiendi, somnolentia, dormitantia, ae, f. Schläferigkeit, Schläfrichkeit, Schlafbegierde: szunyadozás, álmosság, aluszékonyság. 2) veternus, i, m. Schlafsucht, Schläferigkeit: mély álomba ejtö betegség. 3) veternus, i. m. segnitia, tarditas: Schläferigkeit, Unthätigkeit, Langsamkeit, das schläfrige Wesen: restség, tunyaság.

dríčňe, *adv.* dréčňe.

dríčňí, á, e, *adj.* v. dréčňí.

Dríčňosť, i, f. v. Dréčňosť.

† Dřík, u, m. v. Drék.

† Dřímáňí, n. v. Drémáňí.

† dřímati, al, ám; v. drémať.

† dřímawí, á, é, *adj.* v. drémawí.

† Dřímotáňí, n. v. Drémotáňí.

† dřímotati, al, ám; v. drémotať.

† Dřímotička, i, f, v. Drémotička.

† Dříň, u, m. v. čerwení Smrek 2) v. Dréň.

† Dřínki) f. *pl.* v. Drénka.

† dřínowi, á, é, *adj.* v. smrekowí. 2) v. dréňowí.

Dríščala, i, m. v. Dristač.

Drísčela, i, m. *idem.*

Drislak, u, m. v. Mimochodňík.

Drist, u, m. v. Dristkina. 2) v. Dristačka.

Dristač, a, m. foriolator, foritor, cacator, is, m. foriolus, i, m. *Laber.* den Durchlauf habend, Scheißer, Scheißkerl

kerl Scheißmotz: fosó. *Syn.* Chwístač, Dríščala, Dr'šče-la, Dristala, Scriplánka.

Dristačka, i, f. foriolatrix, foriola: die den Durchlauf hat, Scheißerinn: fosó ászszony. 2) foria, ae, f. *Varr.* alvi profluvium: der Durchlauf, Bauchfluß: fosás, hasmenés. *Syn.* Drist, Chwíst, Chwístáňí, Chwístačka, Dríštáňí, Behačka, Sračka.

Dristal, a, m. v. Dristač. 2) v. Drák 3.

dristaní, á, é, *part. constr. ex* Dristak.

Dristáňí, á, n. foritio, foriorum ejectio: das Scheißen, der Durchlauf: fosás. *Syn.* Dristačka.

dristak, tal, ščem et tám, V. I. *imp.* dr'šči, et dristag: forire. foria ejicere. cacare *Horat.* conforire: dünnemüsten, dünnen Koth von sich geben, den Durchlauf haben, scheißen: fosni, lágy székének lenni. *Syn.* chwístak.

Dristáwáňí, á, n. *Verb. ex seq. Syn.* Chwistáwáňí.

dristáwak, al, ám, *freq. ex* dristak. *Syn.* chwístáwak.

Dristkina, i, f. foria, orum. n. *plur. nom.* dünner Koth, die dünnen Excremente: hig ganélat. *Syn.* Drist, Chwíst.

† dříti, dřel, dru (řu); v. drek.

† Dříti, n. v. Dreki.

† Dříw, dříwe dříwegi, *adv.* proprie *Comp. ex* brzi v. prw.

† Dříwí, n. v. Drewí

Drkotač, a, m. titubator, vacillator. nutator. is, m. ein Wankender: tántorgó, akadozó. *Syn.* Drgotač. 2) v. Gachtač

drkotaččin, a, e, *adj. poss.* ex Drkotačka.

Drkotáčka, i, f. titubatrix, vacillatrix, cis, f. die wankende Person, Sträuchlerinn: tántorgó aszszony. *Syn.* Drgotačka. 2) v. Gachtačka. 3) v. Drkotáňí.

drkotačow, a, e, *adj. poss.* ex Drkotač.

drkotagící, á, é, *part. praes.* titubans, vacillans, tis; titubatus, a, um: *Cic. Virg.* wankend, stolpernd: tántorgó, akadozó. *Syn.* potáčagící sa.

Drkotáňí, á, n. titubatio, vacillatio, nutatio, nis, f. das Wanken, Stolpern: tántorgás. akadozás. *Syn.* Drgotáňí. Drkotačka, Potáčáňí. 2) v. Gachtáňí.

drkotak, tal, cem (tám) V. I. *imp.* drkoc et tag: nutare, titubare *Ovid. Virg.* labi, vacillare: stolpern, wanken, torkeln, taumeln, nicht fest stehen: tántorogni, akadozni, *Syn.* drgotak, potáčak sa: *Usus.* Drkotak (brábotak) dokúta: angulum quaerere: auf die Seite stulpern: szuglyót keresni. *Prov.* Drkoce Zimu, gako Osika: prae figore, ut populus, tremit (tremor illum, ut populum tremulam incessit): aus Kälte zittert er, wie die Zitterespe (Espe: der Espenbaum): A' hideg miatt reszket mint a' kotsonya. 2) v. gáchtak.

Drkotáwáňí, á, n. nom *verb. ex seq.*

drkotáwak, al, ám, *freq. ex* drkotak.

drkotawe *adv.* titubanter, titubando vacillando: stolpernd, wankend: tántorogva, akadozva. *Syn.* drgotawe, potáčliwe. 2) v: gachtawe.

drgotawí, á, é, *adj.* titubans vacillans, nutans, tis: titubatus: á, um: *Cic. Virg.* stolpernd, wankend, taumelnd: tán-

tántorgó, akadozó. *Syn.* potáčliwi, potáčagící sa, drgotawí. 2) v. gáchtawí.

Drkotawosť, i, f, titubans (vacillans) conditio, natura: eine wankende (taumelnde) Beschaffenheit: tántorgó állapott, természet. *Syn.* Drgotáwosť, Potáčliwosť. 2)v. Gachtawosť.

† Drkún, u, m. v. Pokíček, Zaušek.

Drmek. mku, m. vitex, icis, f. *Plin. H. N.* Vitex agnus castus, *Linn.* Keuschbaum, Keuschlamm, Mönchpfeffer, Schafmülle, eine Staude: ábrahám fája, s' szűz fa, ketske-rágó fa. *Syn.* abrahamow Strom, Wrba morská. *Aliud. est* Brslen.

drmkowí, á, é, *adj.* ex vitice, ex agno casto: von Keuschlamm: abraham-fából való. Drmkowé Zrno: semen agni casti: Keuschlammsame, ábrahám-fa mag.

† Drn, u, m. v. Tráwník.

Drnda, i, f. *Contemtive.* anus, us. f. *Cic.* vetula: ae, f. *Plaut. Iuven.* annosa vetula: ein altes Weib, ein altes Frauenzimmer verheurathet, oder ledig, Bettel (verächtlich): vén banya. vén aszszony.

† Dřndačka, i, f. v. Drumbla.

Drnek, ňka, m. cognomen bohemicum: ein böhmischer Zuname: tseh vezeték név.

† drnowatí, á, é, *adj.* v. tráwníkowatí.

† dřňowí, á, é, *adj.* v. tráwníkowí.

Drob, u, m. *usit. in Plur.* Drobi.

Drobce bec, m. *plur.* acrocolia, intestina, orum, n. *pl.* tirunculi, orum, m. *pl.* die Geschlinge, Gekröse: aprolék. bélek, aprólékok. *Syn.* Drobi. *Usus.* Husacé Drobce (*boh.* Halbún): intestina (acrocolia) anserina cum extremitatibus: Gänsegekröse, Genseklein: lúd aprolékja. 2) v. Melence, struhané Testo.

Drobček, u, m. *dem. ex* Drobec (bcu).

Drobec, bča, m. intritor, tritor, is, m. Bröcker, Bröckler: morsoló, aprító.

Drobec, bcu, m. particula, ae, f. frustulum, i, n: der Brocken, kleines Stückchen, Stück Bissen: morsalék, aprólék. *boh.* Drobet. 2) intrita, ae, f. intritum, i, n. Getriebenes: mozsárban töretett eledel; étekban való akár mi szeltt. 3) *boh.* v. Drobina. 4) *usit. in Plur.* Drobce.

Drobeček, čku, m. *dem. ex* Drobec. *Usus.* Husé Drobečki: v. Drobce husacé.

† Drobeček, *adv. dem. ex* drobet. v. trosíčku.

Drobek, bku, m. v. Drobec.

drobení, á, é, *part. Constr.* tritus, friatus, intritus, infriatus, a, um: gebrocken, gebröckelt: apritott, morsoltt. *boh.* droben. 2) sectus, sassus, rasus: geschnitten, geschaben: gyaloltatott. *boh.* krúhaní, krúžení. Drobená kapusta.

Drobeňí, á, n. tritus, us: m. intritio, nis, f. das Brocken, Bröckeln, die Bröcklung, Brockung: apritás, morsolát. 2) kapusti Drobeňí: sectio (scissio rasura) caulium, brassicae, oleris: das Krautschneiden, Krautschaben, die Krautschabe: káposzta gyálolás. *boh.* Zelí krúháňí, krúžeňí.

† Drobet, btu, m. v. Drobec.

drobet, *adv. cum et sine gen.* v. trochu, trosku.

Drobi, bow, m. *pl.* intestina, orum, n. *pl.* das Geschlinge: *Syn.* Bále, Črewa.

Drobina, i, f. mica, ae, f. frustulum, i, n. der Brocken, von Brod, und andern Dingen: morsalék, tördelík, hulladék, morsa. *Syn.* Odrobina, Omeľina, Otrusina, Pobereť, zbereť: *boh* Drobet. *Plur. nom.* Drobiní. *gen.* bin. etc. analecta, orum, micae: die Brocken: asztalról le-hulló morsalikok, csölíkek, falatok.

Drobinecka, i, f. *dem. ex seq.*

Drobinka, i, f. *dem.* micula, ae, f. frustulum, frustillum, i, n. das Bröckchen, Bröcklein: morsalékotska. tördeliketske, hulladékotska, morsátska. *Syn.* Odrobinka, Omelinka, Otrusinka. *boh.* Drobeček.

Drobisk, u, m. res minutae, minutiae: kleine Sachen, Kleinigkeiten: aprolékság, aproság. *Usus.* Samí Drobisk: purae putaeque minutiae: lauter Kleinigkeiten, merö aprolékság.

drobiť, il, ím, V. I. *imp.* drob: terere, friare. minuere, cominuere: brocken, bröckeln, z. B. Brod etc. bröseln: morsolni, apritani. *Syn.* krúsiť, meliť, meľniť. *Usus.* Do nečeho drobiť: interere, infriare: in etwas brocken, bröckeln: aprítani, belé aprítani. 2) kapustu drobiť: olus secare (radere), caules scindere: Kraut schneiden, schaben: káposztát gyalulni (lok). *boh.* Zelí krúhati, krúžiti. 3) corripere, exagitare, torquere: reißen, quälen: törni, rázni. *Syn.* lámať, mrwiť, natrásať potrásať, trasť. *Usus.* Zima ma (*boh.* mé) drobí, láme: frigus me corripuit, die Kälte reißt mich, hideg tör engemet. Zima ho drobi: frigore correptus est etc. *II. rec.* drobiť sa: friari, sich bröckeln, apródni, morsolódni. *Syn.* krúsiť sa.

Drobíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

drobíwať, al, ám, *freq. ex* drobiť.

* Drobizg, et Drobizk, u, m. v. Drobisk.

* Drobizna, i, f. v. *idem.*

Drobki, bkow, m. *plur. dem. ex* Drobi.

drobňe, *adv.* minute, *Cic.* minutim, *Cato. Colum.* minutatim: klein, in kleine Stücken (Stückchen) stückenweise: aprón, apródonként, aprónként.

drobní, á, é,; (*abs.* drobno), *adj.* minutus, *Cic.* exiguus, a, um: klein, gering: apró, pitziny, kis, kitsiny. *Usus.* Drobné Peňáze: minuta pecunia: klein Geld: apró pénz. Drobné Ribi: minuti pisciculi, *Terent.* gerres: kleine Fische, Schneiderfischeln, Bröselfischeln: apró halak. Drobné Weci: res minutae, *Cic.* Kleinigkeiten, kleine Sachen: kitsiny dolgok

† drobňičkí, á, é, *adj.* v. drobňúčkí.

† drobňičko, *adv.* v. drobňúčko.

Drobnosť, i, f. minutia, ae, f. *Senec.* minuties, ei, f. *Apul.* Kleinheit: aprólék, aprólékság. *Syn.* Drobisk.

drobňúčkí, á, é, *adj. dem. ex* drobní: minutulus, a, um: *Plaut. Pandect.* ganz klein, sehr klein, kleinwinzig: aprótska, paranyitska, pitzinyke. *Syn.* drobunkawí, drobuskawí. *boh.* drobúčkí.

drobňúčko, *adv. dem. ex* drobňe: minutatim: ganz klein, in kleine Stückchen: aprodonként. *Syn.* drobunkawe, drobuskawe. *boh.* drobúčko.

† drobúčkí, á, é, *adj.* v. drobňúčkí.

† drobúčko, *adv.* v. drobňúčko.

drobunkawe, *adv.* v. drobňúčko.

drobunkawí, á, é, *adj.* v. drobňúčkí.

drobuskawe, *adv.* v. drobňúčko.

drobuskawí, á, é, *adj.* v. drobňúčkí.

† Drof, a, m. v. Ťúž (Pták).

Dromedár, a, m. dromedarius (camelus), i, m. *Hieron.* dromas, adis, m. *Liv.* Camelus dromedarius Linn. topho dorsi unico: nur ein Höcker auf dem Rücken. Dromedar, eine Art Kameele: gyors teve, paroszka teve.

Droš, a, m. Calo, nis, m. *Cicer. Caes. Liv.* Cacula, ae, m. *Plaut.* calator, is, m. *Plaut. Suet.* Bedienter, oder Knecht, Aufwärter, besonders bey der Armee, Soldatenbedienter, einer von der Bagage, Packknecht; ein Soldaten, oder Offizieraufwärter im Felde, Troßbube: tábori szolga. *Syn.* Drošlar, Pacholek wogenskí.

Drošd, a, m. v. Drozd.

Drošlar, a, m. v. Droš. 2) v. Stratenec.

Drót, u, m. filum ferreum (metallicum): Drat, z. B. aus Metall: dráta. *boh.* Drát.

Drótár, a, m. v. Drótňík.

drotárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Drotárka, i, f. Drótňička.

drotárow, a, e, *adj. poss. ex* Drótár.

Drótárstwí, á, n. v. Drótňictwí.

Drótíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Drótík, u, m. *dem. ex* Drót: minutum filum ferreum (metallicum): ganz dünner Drat: igen vékony dráta.

drótňiččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Drótňička, i, f. ductrix filorum ferreorum (metallicorum): Dratzieherinn: dráta tsinálóné. *Syn.* Drótárka.

Drótňictwí, á, n. ars ducendi fila ferrea (metallica): Dratzieherey: dráta tsináló mesterség. *Syn.* Drótárstwí.

Drótňík, a, m. ductor filorum ferreorum (metallicorum): Dratzieher: dráta tsináló. *Syn.* Drótár, *boh.* Dráťňík.

drótowaní, á, é, *part. constr. ex* drótowat.

Drótowáňí, á, n. ductio filorum ferreorum (metallicorum) Dratziehung: dráta tsinálás.

drótowat, owal, ugem, V. I. *imp.* drótug: ducere fila ferrea (metallica): das Dratziehen: drátát tsinálni.

drótowí, á, é, *adj.* e filis metallicis (ferreis): dräthern: drátából való. *boh.* drátowí.

Drozd, a, m. Pták: turdus, i, m. *Horat.* turda, turdella, (turdela) ae, f. *Pers.* Húros madár, *Mitt.* die Drossel, eine Art Sangvögel: v. Čwrčala. *Usus.* 1) lepgedaci Drozd, turdus viscivorus, Linn. die Misteldrossel, Lépevő. 2) prospewní Drozd, turdus musicus Linn. die Singdrossel, énekes rigó. *Aliud est.* Kwičala seu Čwičela et Kos. *Prov.* Uš ge pozde, mílí Drozde: tarde evigilas: du wachest zu spät auf: késö vásár már.

Drožďe, *genit.* Droždí, f. *pl.* faex (fex), cis, f. *Horat. Cic.* faeces cerevisiae: die Hefen im Biere, die Kern, ser-élesztő. *Syn.* piwowé Kwasňice, *boh.* Droždí. 2) faex, sedimentum:

tum: die Hefen, der Bodensatz: allya valaminek. *Usus.* Drožđe wipiť, acerbitatem rei sentire, faecem rei ebibere: die Hefen austrinken, die unangenehmen Folgen empfinden: a' seprejét, allyát valaminek meg-inni. Na Drožđe (na Počepki) prisť: ad extrema venire: auf die Hefen (auf das Aeußerste) kommen: az utollyára jönni· Na Drožđoch (na Počepkoch) sťať, sedeť: ad extremum venire: auf den Hefen sitzen: utollyán lenni.

Drozdečekčka, m. *dem. ex seq.*

Drozdek, dka, m. *dem. ex* Drozd. v. Drozdík.

† Drožđi, n. *idem.*

Drozdíček, čka, m. *dem ex seq.*

Drozdik, a, m. *dem. ex* Drozd: turdillus, *Senec.* parvus, turdus: kleine Drossel: kis fekete rigó. *Syn.* Drozdek.

drožđowí, á, é, *adj,* faeculentus, a, um: hefig, sepröś, allyas. *Syn.* kwaśnicowí.

drſnaťe, *adv.* aspere: rauch: tsoportosan. *Syn.* draplawe, bodlawe, oſtre, ſtrablawe.

drſnatí, á, é, *adj.* asper, scaber, hispidus, impolitus, a, um: rauch: tsoportos. *Syn.* draplawí, bodlawí, oſtrí, ſtrablawí. *Usus.* Drſnaté Weci: impolitae res et acerbae: rauche Dinge: vastag, ki nem mivelt dolgok.

Drſnatoſť, i, f. asperitas, hispiditas, tis, f. scabritia, ae, f. scabrities, ei, f. Rauchigkeit: tsoportosság.

Drſka, i, f: ventriculus, i, m. der Magen: gyomor. *Syn.* Žalúdek. *boh.* Drſtka. *Plur. nom.* Drſki, *gen.* Drſek (*boh.* Drſtki, Drſtek): intestina concisa, pantices *cum plur.* ilia, orum, n. *plur* Kuttelflecke, Kuteln, Kaldauen, oder Weiche des Bauchs: patzal *Syn.* Kutle, Křibí *Prov.* Pſa na Drſki (Okruzli) uwázať. Slaninu na Pſa zweriť: agninis lactibus alligare canem, *Plaut.* qui credit homini male fidei, et rem perdit, et frustra obligatum habet eum, qui non est soluendo.

Drſkár, a, m. negotiator panticum: Kuttelfleckehändler: patzal árros.

Drſkárka, i, f. negotiatrix panticum: Kuttelfleckehändlerinn: patzal árrosné.

Drſkowí, á, é, *adj.* e panticibus: von Kuttelflecken (Kutteln, Kaldaunen): patzalbolvaló.

† Drſtka, i, f. v. Drſka.

† Drtení, n, v. Drobení, Krúšení.

† Drtini, tin, f. *pl.* v. Pikini.

† drtiti, il, ím, cen; v. drobiť, krúšiť.

† Drtíwáni, n. *verb. ex seq.* v. Drobíwáni, Krušíwáni.

† drtiwati, al, ám, *freq. ex* drtiť: v. drobíwať, krušíwáť.

† Drubeč, e, f. v. Hľd.

† Drubečnice, f. v. Kurenčárka.

† Druberník, a, m. v. Kurenčár.

Druh, a, m. sodalis, is, m. Gesell, Gespann: legény, társ. *Syn.* Towariš.

Druh, u, m. v. Druk.

† druhdi, *adv.* v. nekedi, nekdi, Časem, inač, indi.

druhí, á, é, *adj.* secundus, alter, a, um: zweite (der, die, das): zweete, zwote, zweyte: második. *Usus.* Wždi druhí. každí druhí: secundus quisque: allemal der zweyte: minden második. Druhí Ráz (po druhe: *a*) iterum, secundo, secundum, deinde: zum zweyten

ten Male, zweytens: másodszor. *b*) alio tempore, alias: ein ander Mal: másszor, máskor. 2) alter, a, um; alius, a, um: andern (der, die, das) verschieden: más. *Syn.* iní. *Prov.* Kdo može swogim bit (kdo sám pre seba može bit), nech druhého neňí: alterius non sit, qui suus esse potest: wer für sich selbst seyn kann, soll keinem andern unterwürfig seyn: soha se legyen másé, aki magáé lehet. Co nechceš sebe samému, to nerob druhému: quod sibi quis noluit fieri, non inferat ulli; quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: was du nicht willst, wünsche nicht den andern.

Druk, u, m. fustis, is, m. *Plaut. Horat.* phalanga, palanga, pertica: ein längliches Stück Holz, Knüttel, Prügel, Stock: dorong.

Drumbla, i, f. crepitaculum, sistrum, i, n. crusma, atis, n. *Martial.* Brummeisen, Maultrommel: doromb. *Syn.* ustné Huslički. *boh.* Drnbačka.

Drumblár, a, m. sistrorum confector, ris, m. Brummeisenmacher, Maultrommelmacher: dorombtsináló.

drumblárčin, a, e, *adj. poss.* conjugis sistrorum confectoris: der Maultrommelmacherinn gehörig: dorombtsináló feleségéé.

Drumbláreňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Drumblárstwí.

drumblárit, il, ím, V. I. *imp.* drumblar: sistra conficere: ein Brummeisenmacher seyn: doromb tsinaló mesterséget üzni.

Drumblárka, i, f. uxor sistrorum confectoris: die Maultrommelmacherinn: doromb tsináló, felesége.

drumblárow, a, e, *adj. poss.* sistrorum confectoris: dem Maultrommelmacher gehörig: dorombtsinálóé.

drumblárski, *adv.* more sistri confectorum: nach Art der Brummeisenmacher, brummeisenmachermäßig: drombtsinálók módjára.

drumblárskí, á, é, *adj.* sistrorum confectores adtinens: die Brummeisenmacher betreffend: dorombtsinálokat illetö, azokhoz tartozandó.

Drumblárstwí, á, n. opificium conficiendorum sistrorum: Brummeisenmacherhandwerk: dorombtsináló mesterség.

Drumblárstwo, a, n. *idem.*

Drumbľička, i, f. *dem. ex* Drumbelka: sistrellum, i, n. Maultrommelchen: kis doromb, dorombotska. *Syn.* Drumbelka.

Drumblowač, a, m. v. Drumblowňík.

Drumblowáňí, á, n. sistri pulsatio: das Maultrommel Schlagen: dorombolás.

drumblowať, lowal, lugem, V. I. *imp.*lug: sistrum pulsare, sistro canere: Brummeisen (Maultrommel) schlagen: dorombolni.

Drumblowňík, a, m. sistri pulsator: Brummeisenschlager: doromboló. *Syn.* Drumblowač.

Družba, i, m. paranymphus, i, m. *Ven. Fort.* nymphagogus, ductor sponsae, minister sponsi: Brautdiener, Brautführer: vöfény, vöfély *Pár. Páp. boh.* Mládenec.

Družbanec, nca, m. species tortae, Dominica *Laetare* (Quadragesimae IV.) coqui solitae: eine Art Kuchen, die am Sonntage, Lätare genannt, gemacht werden: bizonyos kaláts neme, mellyet böjt negye-

gyedik vasárnapon sütni szoktak.
Družbení, á, n. verb. ex seq.
družbit, il, im, V. I. imp. družbi: paranymphum agere: ein Brautführer seyn: vőfénykedni, vőfénynek lenni. Syn. Družbem bit.
družební, á, é, adj. k. p. Družebná Neděla: Dominica Laetare, seu 4. Quadragesimae: der Sonntag, Lätare genannt: Böjt negyedik vasárnap.
Družení, á, n. verb. ex družit sa.
Družica, i, f. paranympha, Isid. ministra sponsae: Brautjungfer, Kranzeljungfer, Brautführerinn: Nyoszolyó aszszony, Newesti, Družina.
† Družice, f. idem.
Družička, i, f. dem. ex Družica.
Družina, i, f. v. Družica.
družit sa, il, im, V. I. imp. druž sa: se jungere (conjungere), sociari, jungi, conjungi: sich gesellen: öszve társolkodni, barátkozni. Syn. towarišit sa.
† Drwoštep, a, m. v. Kubač, Drewořubač.
držácí, á, é, adj. servans, continens. tis: haltend, erhaltend: tartó, megtartó. 2) retinax, acis, Symm. zurückhaltend: tartóztató.
Držáčisko, a, n. exagger. et Contemt. ex Držák.
Držadlo, a, n. ansa, ae, f. manubrium, ii, n. Handgriff, der Griff, Handhabe: edényfüle, fagantója. Syn. Kukowek, Ucho, Usko. 2) adminiculum, i, n. die Lehne: Támasz, segitség. 3) v. Držák (u).
Držák, a, m. tenax, nimis parcus, sordidus, chremes, euclio, immunificus, cumini sector, fici diuisor: Knauser, Knicker: fősvény, szorosmarkú, som-fánál főző. Syn. Držanliwec, Kučwala, Držihabka, Skůčko, Skupoň, Stíškala. Usus. Ge welki Držák: est magnus chremes: er ist ein großer Knauser: rút fősvény ember.
Držák, u, m. retinaculum, i, n. Ovid. Virg. frenum, chamus, i, m. Halter, alles was zurück, oder fest hält, Zaum, Zügel, Gebiß: szerszám, zabola. Plur. nom. Držáki, gen. kow etc: retinacula: die Hälter: tartóztató szerszámok. Syn. Uzda, Zubadlo. Usus. Držáki popustit: frena (fibulam) laxare, remittere. Ovid. schiesen lassen: néki ereszteni á' zabolát. Prov. Zlé Držáki má: erepitum ventris, urinam retinere non potest: schlechten Hälter hat er: rosz tartója van. 2) retinaculum temonis, vinculum catenarium temonum: Halter des Deichsels, Deichselhalter: köto lántz.
držaní, á, é, part. constr. servatus, tentus, a, um: gehalten: tartatott. boh. držen. 2) retentus, cohibitus, a, um: zurückgehalten: meg-tartóztatott. 3) tractatus, acceptus, habitus, exceptus, a, um: behandelt, gehalten: fogattatott, tartatott. 4) cibo (convivio) exceptus, a, um: bewirthet: meg-vendégeltetett.
Držání, á, n. servatio, sustentatio, tentio, nis, f. das Halten: tartás. Držáni kupi: taxatio, indicatio pretii mercis: das Bieten: árrán tartás. 2) retinentia, ae, f. Lucret. die Zurückhaltung: meg-tartóztatás. 3) tractatio, acceptio, nis, f. das Betragen, die Behandlung: bánás, fogadás. 4) praebitio cibi (victus): Bewir-

wir-

wirthung: megvendégelés, tartás, *Usus.* Tam bude dobré Držání: ibi bonus erit victus: da wird man uns gut bewirthen: ottan jó tartás, lészen. 5) possessio, nis, f. der Besitz, die Besitzung: birás, bitok, örökség. *Usus.* Držání Statku: possessio bonorum: Besitzung der Güter: valami jószágnak birása. Držání Statku za mnohé Roki práwné: longi temporis possessio. lange Besitzung: hoszsú ideig birás. 6) mores, rum, m. *pl.* die Aufführung, das Betragen, das Verhalten, Sitten: viselt, tartás. 7) vita, ae, f. das Betragen, der Wandel, Lebenswandel: élet. *Usus.* Ten Mládenec ge pekných Mrawow, a dobrého Držáná: juvenis praestantium morum et bonae vitae: der Jüngling hat schöne Sitten, und einen guten Lebenswandel: szép maga viseletü, és jámbor életű ifiú.

držanliwe, *adv.* tenaciter, sordide, nimis parce: knauserig, knickerisch: fösvényen. *Syn.* skúpe. 2) v. trwale.

Držanliwec, wca, m. v. Držák.

držanliwí, á, é, *adj.* tenax, nimis parcus, sordidus, a, um. knauserig, kniferisch: fösvény. *Syn.* skúpí. 2) v. trwalí.

Držanliwosť, i, f. tenacitas, nimia parcitas, tis, f. sordities, sordes: Knauserey, Knickerey: fösvénység. *Syn.* Skúposť. 2) v. Trwalosť.

držať, žal, žím, V. I. *imp.* drž. *reg. Accusat.* tenere, servare, habere: halten, haben, z. B. in der Hand, auf dem Schooße etc. tartani. *boh.* držeti. *Usus.* neco w Ruce držať: tenere aliquid manu: etwas in der Hand halten: valamit kezében tartani. Psa za Uši držať: tenere canem auribus: den Hund bei den Ohren halten: a' kutyát a' füleinél tartani. *Tropice.* W Pamaki držať: memoria tenere: im Gemüthe halten, eingedenk seyn: eszében tartani, tudni. 2) retinere: halten, behalten: meg-tartani. *Usus.* Farbu držať: colorem retinere: die Farbe halten: a' szint meg-tartani. 3) sustinere, v. g. a lapsu: halten, erhalten, aufrecht halten, zurückhalten. z. B. das etwas oder Jemand nicht falle: meg-tartani, tartóztatni. *Usus.* Drž ho, abi nespadel: retine illum, ne cadat: halte ihn, damit er nicht falle: tartsd ötet, hogy el-ne essen. 4) cohibere, coercere, comprimere: halten, zurückhalten, aufhalten: tártóztatni, zabolán tartani. *Usus.* Žádosti na Uzde držať: froenare (coercere) libidinem: die Begierde (Leidenschaft) im Zaume halten, mäßigen, bändigen, zurückhalten: gonosz kivánsagot mértékelni, zabolán tartani. 5) impedire, impedimento esse: halten, hindern, abhalten: tartóztatni, hátráltatni. *Syn.* zdržowať. 6) non dimittere: halten, fesseln, nicht weglassen: tartani, el-nem botsátani. 7) sustentare, ferre, portare: halten, tragen. z. B. Lasten: tartani, viselni p. o. terhet. 8) uti, habere, servare. v. g. boves, equos, currum: halten, zur Bedienung haben. z. B. Ochsen, Pferde, Kutsche (Wagen): tartani, p. o. ökröket, lovakat, kotsit. 9) curare, curam rei gerere: halten, in Acht nehmen, gut halten: jól tartani, valamit, reá vigyázni. *Usus.* Šatí swe dobre drží: vestes suas bene curat: er hält gut seine Kleider: Ru-

Ruhájára vigyáz, gondot visel reá. 10) alere nutrire: halten, ernähren, unterhalten: tartani, táplalni, nevelni. *Usus.* Mnoho Čeladi, mnoho Statku držať, magnam familiam, multa pecora alere: viel Bediente, viel Vieh halten: sok tselédet, sok marhát tartani. 11) possidere, habere: besitzen, haben: bírni. *Usus.* Dom, Rolu, Statek držať: domum, agrum, bona possidere: Haus, Acker, Gut (Güter) besitzen: házat, szanto-földet, jószágot bírni. 12) servare, conservare, tueri: halten, beybehalten, behaupten. z. B. Ordnung: tartani, meg-tartani, ki-allani. *Usus.* Próbu (Skusenosť) držať: experimento satisfacere: die Probe halten: a' próbát ki-állani. To držať: ita servare, hanc rationem sequi: es so halten, z. B. mit etwas: azt tartani, a' szerént tenni. 13) observare, implere, exequi, facere: halten, beobachten, vollziehen: tartani, meg-tartani. *Syn.* zachowáwať. *Usus.* Prikázáňí držať: servare mandata: die Gebothe halten: a' parantsolatokat meg-tartani, tellyesiteni. 14) stare, v. g. verbis: halten, beobachten, behalten, z. B. Wort: meg-tartani, p. o. szavát. *Syn.* splniť, wiplniť. *Usus.* Pripoweď swogu (Slub swog) držať, Pripowedi dosťiučiňiť: stare promissis: Versprechen halten: igéretit meg tartani, meg-állani. Drž Slub twog (Prislubeňí twoge): sta promissis tuis, exsolve fidem: halte dein Versprechen: tartsdd meg az igéretedet. Gá to Porownáňí (tu Zmluwu) držať nechcem, nebudem: pacto illo non stabo: jenen Vertrag (Vergleich) will ich nicht halten: azon alkut meg-nem állom. 15) tractare, habere, excipere, aliquem bene, dure: halten, behandeln, z. B. Jemanden, gut, hart: valakivel jól vagy roszszúl (keményen) bánni. *Usus.* Statečne nás držal: accepit (habuit) nos humaniter: er hat uns gut gehalten: tisztességessen, betsületessenb ántt velünk, fogadott benünket. 16) accipere, habere, cibum alicui dare: bewirthen, halten: valakit jól, vagy roszúl tartani, vendégelni. *Syn.* hosťiť. *Usus.* Dobre nás držal: belle nos habuit: er hat uns gut (stattlich, herrlich) bewirthet: jól tartott, vendégelti bennünket. 17) tractare, uti: halten, behandeln, z. B. Bücher, Kleider: tartani valamit, élni valamivel. *Usus* Swoge Kňižki, Šati, zle drží: male utitur libris, vestitu: er hält seine Bücher, Kleider schlecht: könyvekkel, ruhával roszszúl él, bánik. 18) aestimare, taxare (*vulg.* servare): halten, schätzen, taxiren: tartani. *Syn.* ceniť. *Usus.* Towar draho držať: merces magno (caro) aestimare: die Waare hoch halten, schätzen: az árut drágan tartani. Začo to držíš (dáš)? quanti? wie theuer? minn tartod? hogy adod? 19) continere, conplecti, capere: halten, begreifen, in sich enthalten: foglalni, lenni. *Syn.* obsahowať. *Usus.* Tento Sud deseť Okowi (w sebe) drží, ge desaťokowní: hoc dolium decem urnas capit: dieß Faß enthält (begreift) in sich zehn Eimer: ezen hordó, tiz akós. 20) habere: halten, haben, anstellen, verrichten: tartani. *Usus.* Le-

Lekciu, Radu, Reč, Zmluwu držať: lectionem, consessum, sermonem, colloquium habere: Lection, Rathsversammlung, Rede, Unterredung halten: tanátsot, beszélgetést tartani. Reč k nekomu držať: perorare, alloqui, affari aliquem: Rede an Jemand halten: beszédet valakinek elő adni. 21) agere, celebrare: halten, feyern, z. B. Fest: tartani. *Usus.* Fašank držať: bachanalia (dyonisia) agere, peragere: den Fasching halten: farsangot tartani, farsangolni. Hodi, Hostinu, Swadbu (Weselí) držať: encoenia, convivium, nuptias celebrare: den Kirchtag, Mahlzeit, Hochzeit halten: egyház napját, vendégséget, menyegzöt (lakodalmot) tartani. Swátki držať, swatiť: dies festos (festa) celebrare: die Feyertäge halten: ünnepeket meg-ülleni, tartani. 22) exercere, fovere, colere: halten, ausüben, haben, unterhalten: tartani. *Usus.* Prátelstwí, Neprátelstwí držať: amicitiam colere, inimicitias fovere: Freundschaft, Feindschaft halten: barátságot, ellenkezést tartani. 23) *Cum variis accusativis praeterea varie exprimitur:* Cestu držať, k. p. do Trnawi (na Trnawu, k Trnawe): viam tenere, petere, tendere Tyrnaviam: halten, wohin segeln, seinen Lauf wohin richten, z. B. nach Tyrnau: valamelly felé. p. o. Nagyszombatnak útyát venni. Hubu (čistu Hubu) držať: tacere, silere, silentium tenere: das Maul halten, schweigen, reinen Mund halten: szájat tartani, halgatni. Nečo čistotne držať: purum conservare: etwas rein halten: valamit tisztán tartani. Nečo na Radu držať: parcere, parcum esse in aliqua re: zu Rathe halten, sparren, etwas: valamiben mértékletesnek lenni. Nečo w dobrém Stawe, a Porádku držať: tueri rem: etwas in gutem Stande und Ordnung halten: valamit jó rendben tartani. Nečo w Tagnosti držať: tacere, celare rem: etwas heimlich halten, verschweigen, verfehlen: valamit el-titkolni. Nekoho pri Krste držať: levare aliquem ex baptismo, patrinum agere: aus der Tauf Jemanden heben, ein Path seyn: valakit kereszt vizen tartani, kereszt atyának lenni. Peňáze dobre držať (stískať, do Hromadi zbígať): esse tenacem (sordidum) nimis parcere pecuniae: knausern, knickern: fösvénykedni, a' pénzt élével le-verni. Wáhu držať: aequare etc. die Wage halten, gleich seyn: meg üti a' mértéket. 24) *sine Accusativo:* *a*) retinere, tenere, solide (fortiter) servare: halten, anhalten, fest halten: tartani. *Usus.* To tuho drží: res firmiter tenet: die Sache hält fest: az erössen tart. *b*) durare: halten, dauern: tartani. *Syn.* trwať. *Usus.* Te Šati dobre držá (nedržá): vestes hae durant (non durant): das Kleid hält gut (hält nicht): ez a ruha jól tart (nem tart). To uš dewäť Rokow (Let) drží, trwá: istud iam nonum in annum durat: dieß hält (dauert) schon neun Jahre: ez immár kilentz esztendeig tart. Zima, a sic tuhá, porád drží: frigus et quidem solidum continuo durat: die Kälte, und zwar große dauert (hält) immer fort: a' hideg, és pedig kemény

mény mind untalan tart. Spolu držať: consentire inter se: mit einander halten: egy mást érteni, egygyütt tartani. 25) *cum praep.* k *et Dativo:* k necemu, k. p. k Porádku, k Škole držať: adsuefacere rei, ordini, scholae: halten, anhalten zu etwas oder angewöhnen, z. B. zur Ordnung, Schule: valamihez, p. o, rendtartáshoz, iskolához szoktatni valakit. 26) *cum praep.* na *et Accus.* Na nečo držať: *a*) observare, servare: über etwas halten, beobachten, auf etwas halten, z. B. auf Ordnung: valamiben sokat helyheztetni, arról sokat tartani. Na to on mnoho drží. *b*) rationem habere rei, curare rem: über (auf) etwas halten, dafür sorgen, Rücksicht haben: valamit tekéntetbe venni. *Usus.* Nečo ňa seba držať: rationem habere sui: auf sich etwas halten: magára tekénteni. Nič na seba nedrží: non habet rationem sui; er hält nichts auf sich: semmit sem gondol magaval. *c*) aestimare, magni facere: halten auf etwas. z. B. auf Bücher, schätzen: meg-betsülni, betsületben tartani. *Usus.* Malo na seba držať: se parvi facere: auf sich wenig halten: maga felöl keveset állitani, tartani. Mnoho naň ho drží: multum illi tribuit: magni illum facit: er hält viel auf ihn: sokat állit felöle. Strahu na nekoho držať: observare aliquem: halten, lauern, passen auf Jemanden: valakit lesni, reá vigyázni. Na seba držať: se continere, se tenere. an sich halten: magát tartóztatni, magára vigyázni. 27) *cum praep.* o *et Locali.* o ňekom, o nečom: *a*) aestimare, magni facere (pendere): hochhalten, z. B. Jemanden, etwas; viel halten von Jemanden, von etwas: nagyra tartani valakit, valamit. *Usus.* Mnoho (málo) držať o nekom: multum (parum) tribuere alicui, magni (parvi) aestimare aliquem: viel (wenig) halten von Jemanden: valakit nagyra betsülni, tartani. Málo (mnoho) o ňom drží: parvi (magni) illum facit: er hält ihn gering (hoch): keveset, sokat tart felöle. Nič nedržať o nekom: nihili facere, spernere aliquem: nichts halten von Jemanden: valakit semminek tartani. Nič o nem nedrží, za nič ho drži (má): nihili illum pendit: er hält ihn für nichts: semmit sem tart felöle. Človek, o kterém sa nič nedrží: homo nihili: ein Mensch von dem man nichts hält: semmire való ember. Wec, o ktereg žáden nič nedrží: res nihili: Sache. von der man nichts hält: semmire kellö dolog. Mnoho o sebe drží; hore si wede: multum sibi tribuit, magni se facit; magnifice de se sentit; inflatus est: er hält viel auf sich: sokat hinni, tartani maga felöl. Rodičí malo o ňem drží; nemnoho ho wáží; málo naňho dbagú: minus probatus est parentibus: die Eltern halten wenig von ihm, halten ihn gering: a' szülei nem sokat állitanak felöle. *b*) judicare: halten, urtheilen: tartani, itélni. *Usus.* Čo o mňe držíte? quid judicas de me? qualis (quis) videor tibi? was halten Sie von mir? mit tartasz felölem. 28) *cum praepos.* proti *et Dativo.*

Ge-

Gedno proti druhému držať: comparare, conferre inter se vergleichen, gegen einander halten: magok között egybe hasonlítani, egygyet a' massal egybevetni, tenni. *Usus.* Obraz geden proti druhému držať, postawiť: imagines conferre unam cum alia: zwey Bilder gegen einander halten, eins mit dem andern vergleichen: képeket magok között egybe hasonlítani. 29) *cum praep.* z (s); *et Sociali.* Z někým držať, nekomu na Stranu (na Ruku) ísť: nekoho Stránku držať: stare ab aliquo, illi adhaerere, ejus partium esse; es mit Jemanden halten: valakivel tartani, szövetségben lenni; egygyütt tzimboralni. S kterú Stránku máme držať? cui parti adhaereamus? quam partem sequamur? cum qua parte nobis tenendum? mit welcher Parthey sollen wir halten? mellyik részhez ragaszkodgyunk, mellyik részt kövessünk. S Císařem drží; na císařské Strane ge: partes caesaris sequitur; est a (pro) caesare: er hält es mit dem Kaiser; er ist auf der Kaisers Seiten: a' tsászár részére vagyon. Se mnú drží: mearum partium est: er hält es mit mir: ő vélem tart. 30) *cum praep.* za *et Accusativo.* Za to držať: credere, judicare, putare, arbitrari, habere pro etc: dafür halten, glauben: annak tartani; ismérni. *Usus.* Gá ťa držím za mudrého: puto (credo etc) te esse doctum: habeo te pro docto vel doctum; tu videris mihi esse doctus; ich halte dich für gelehrt: én tudos embernek tartalak. Za Blazna, za Nepřátela ho držím (mám, počitugem): habeo illum pro stulto, pro hoste (inimico): ich halte ihn für Narren, für Feind: bolondnak, ellenségnek tartom ötet. Za Dobré držáť (mať): ignoscere: zu Gute halten, verzeihen: jó névvel venni, meg-botsátani. *II. rec.* držať sa: se sustinere: sich halten, daß man nicht falle, umkomme etc: tartani magát. *boh.* držet se. 2) se sustentare: sich halten, noch gut durchkommen, umkommen, nicht bankerutt werden, nicht sterben: fen-tartani magát, el nem veszni. 3) sustinere, *v. g. impetum hostium luctam* etc. sich halten, Festung nicht übergeben; die Belagerung, die Feinde oder das Fechten aushalten: ki állani, tartani, magát nem hagyni. *Usus.* Dobre sa držať w Reči, w Bitce: bene stare in sermone, in pugna (lucta): sich gut halten im Reden, Fechten: derekassan tartani magát a' beszédben, küszködésben, tusakodásban nem hagyni magát. *Rhytmus.* Martin belohorský, drž sa po pacholsky: horší si ti geden, nežli druhích sedem. 4) conservari, durare, stare: sich halten, nicht verderben, z. B. Obst, Wein etc: tartani: tartósnak lenni. 5) se retinere (tenere, cohibere etc), moderari irae, temperare sibi: sich halten (zurückhalten) i, e. seinen Zorn, Begierde etc: meg-mérsékelni haragját magát türtöztetni. 6) gerere se: sich halten (betragen aufführen): viselni (tartani) magát. *Usus.* Dobre (statečně) sa držať: bene se gerere: sich gut betragen: jól viselni magát. Udatně sa držať: praebere se fortem, stre-

strenue se gerere: sich tapfer halten, betragen: erőssen (diadalmassan) viselni magát. Dobre, a chwálitebňe sa drží, sprawuge, zachowáwá: bene et laudabiliter se gerit: er hält sich gut und ehrlich: jól, és ditséretessen viseli magát. 7) tenere se, manere, commorari, degere, habitare: sich halten, sich aufhalten, bleiben: tartózkodni, lakni. *Usus.* Doma sa držať: *a*) manere (se tenere) domi: sich zu Hause halten: oda haza tartózkodni. *b*) abstinere publico: nicht ausgehen (öffentlich), sich zu Hause halten: a' házból ki nem menni. W Ríme sa drží: Romae habitat, degit, moratur: er hält sich zu Rom auf: romában tartózkodik, lakik, mulatoz. 8) hore sa držať: superbe, (inflate, arroganter) se gerere: hochmüthig thun, sich hochmüthig betragen, hochtragend (stolz) seyn: fel tartani magát. Hore sa drží, amicos tragoedos imitatur, er bildet sich etwas ein, reá-tartja magát. 9) *cum Genitivo.* Nečeho, nekoho sa držať: *a*) adprehendere, prehendere aliquem, aliquid: sich halten an etwas oder Jemanden; anfassen: valaki valamire tartózkodni, tartani magát. *b*) niti re, inniti incumbere rei: sich halten, sich anstemmen an etwas: valamire dülni, valamihez támaszkodni. *c*) niti, inniti: sich verlassen, auf etwas; sich halten: valamihez, valamiben bizni. *Usus.* Slubu sa držať: niti promisso alicujus: sich auf das Versprechen verlassen: valaki igéretére hagyni, magát. *d*) inhaerere, adhaerere, manere: sich halten an etwas, dabey beharren, bleiben: meg-nyugodni, meg-állani, maradni. *Usus.* Druhého Domňeňá (Zdáňá) sa držať: stare judicio alieno et opinione: sich an die Meinung eines andern halten: meg-nyúgodni (meg-állani) más itéletin, más itéletire reá állani. Remesla sa držať: manere penes opificium: bey dem Handwerk bleiben: mesterség mellet meg-maradni. *e*) adprehendere, se exsolvere: sich halten an etwas, sich womit bezahlt machen: valamivel ki-fizetetni magát, valaminél maradni. *Usus.* Zálohu sa držať: adprehendere pignus: sich halten ans Pfand: zálognál meg-maradni. *f*) servare, retinere: sich halten an, behalten: meg-tartani. Nekoho sa držať: *a*) adplicare se ad ductum alicujus: sich zu Jemanden halten: valaki akaratja szerént alkalmaztatni magát. *b*) uti aliquo familiariter, conversari: sich halten zu Jemanden, mit ihm umgehen: valakivel társolkodni, valakivel barátságosan élni. 10) *cum praepos.* na *et Accusativo. a*) na nečo, na nekoho sa držať: niti in re, in homine, *Cic.* sich auf etwas, auf Jemanden stützen, sich stemmen (halten) an Jemanden oder etwas, sich anstemmen (aufstemmen): valamihez (valamiben) valakiben bizni. *Usus.* Kde sa obrátíš? na čo sa držať budeš? quo confugies? ubi nitere? *Cic.* wo wirst du dich hinwenden? und auf was stützen: hová folyamodol? mihez bízol? On sa na welkích Pánow drží: magnatibus nititur: er hält (stützt) sich auf die Magnaten (auf die große Herren: nagy Urakban bízik. Na mňa sa nedrž: me (in me) non

non nitaris: stütze dich nicht auf mich: én reám ne tartsdd magadat. Ba gá sa na twog Mesec držím: quin tuo potius marsupio nitor: ja ich halte (stütze) mich lieber auf deinen Beutel: sött inkább a' te erszényedre tartom magamat. *b*) exspectare, operiri, opperiri, *Cic. Terent.* praestolari: warten: várni, várakozni. *Syn.* čekať, *Usus.* Držím sa na Kapustu, Keku nechcem: brassicum (caules) exspecto, olus non manduco: ich warte (halte mich) auf das Kraut, den Kohl mag ich nicht: káposztára várok, tartom magamat, olasz káposzta (kelly) nem kell.

Držatel, a, m. v. Držitel.

držatelow, a, e, *adj. poss.* v. držitelow.

Držáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

držáwať, al, ám, V. I. *imp.* držáwag: *freq. ex* držať.

drze, *adv.* proterve, petulanter: frefelhaft: 2) v. dosťočne.

† Držeňí, n. v. Držáňí.

† držeti, žel, žím; v. držať. *II. recipr.* držeť sa: v. držať sa.

drzí, á, é, *adj.* protervus, a, um; petulans, tis: frevelhaft: fajtalan, sziláj, szemtelen. 2) v. dosťočný.

Držibabka, i, m. v. Držať (a).

Držitel, a, m. possessor, is, m. Besitzer: biró, örökös. *Syn.* Držatel. *Usus.* Neporádní negaťeg Weci Držitel: usurpator, ris m. unbilliger Benützer: valamivel törvénytelenül élő.

držitelow a, e, *adj. poss.* possessoris: dem Besitzer gehörig: biróé.

Držíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

držíwať, al, ám, V. I. *imp.* držíwag: *freq. ex* držať.

Držka, i, f. v. Drska.

Drzosť, i, f. protervia, petulantia, ae, f. protervitas, tis, f. der Frevel: szilajság, fajtalanság, kéneskevélység. 2) v. Dosťočnosť.

Dub, u, m. quercus, us, f. die Eiche, Eichbaum: tölgy-fa. Bílí Dub: v. Cer. Nagtwrdší Dub: robur, oris, n. *Plin. H. N.* Quercus robur Linn. Steineiche, eine sehr harte Art Eichen: 2) Dub wekmi tlusťég Kóri: suber, eris, n. *Virg.* suberies, ei, f. *Lucil.* Quercus suber Linn. Gorkbaum, Pantoffelbaum: igen vastag, kemény héjú tölgy-fa. *Prov.* Dub na Ráz nezetňe (nezetnú): non uno cadit arbor ab ictu, multis ictibus dejicitur quercus, *Diogen.* res factu quidem ardua, quae tamen assidua industria pervincatur: die Eiche fällt nicht auf einen Streich, es läßt sich nicht auf einmal ausmachen: egyszerre le nem vágod a' vastag fát. J Dub sa pohne: etiam quercus bacchatur (de iis, qui vix deliniuntur): 2) stupidus, stolidus, i, m. stipes, itis, m. Oelgetze, ein dummer Mensch: ostoba. *Syn.* Hlupák, Sprosták. *Usus.* O ti Dube! o stolide! o du einfälltiger, alberner Mensch: o te ostoba!

dubaní, á, é, *part. constr.* v. dobaní.

Dubáňí, á, n. v. Dobáňí.

dubať, bal, bem, V. I. *imp.* dubag: v. dobať.

Dubec, bca, m. v. Dubek.

Dubeček, čku, m. *dem. ex seq. boh.* Dúbeček.

Dubek, dbku, m. *dem. ex* Dub: parva quercus: eine kleine Eiche: kis tölgy-fa. *Syn.* Dubec, *boh.* Dúbek.

Duben, bna, m. aprilis mensis: April: szent györgy hava.

Dn-

Dubina, i, f. quercetum, i, n. sylva querna: der Eichenwald, tölgyfás erdö, tsere. *Syn.* Dubowina, dubowí Leſ (Hág). *boh.* Daubrawa. 2) lignum quercinum (quernum): das Eichholz: *Ex inscriptione per quendam Dubina statuae Christi Domini, B. M. Virginis, et S. Annae in hunc modum facta*: Poproſ Matko Cérku, a Ti Cérko Sina, bi nebeſké doſtal Králowſtwí Dubina, *Anagramma.* W Nebe Ohňa neňí, ko tam po Dubiňe; nech ſa tam uhodí, kde Ohňa nemiňe.

Dubiſko, á, n. *exagger.* ingens quercus: eine große Eiche: igen nagy tölgy-fa.

dubowí, á, é, *adj.* ex quercu, quercinus, querneus, quernus, a, um: eichen, von Eichen, oder Eichenholz: tölgyfából való.

Dubowina, i, f. v. Dubina 1. Nro.

Dubowka, i, f. agaricus quercinus Linn. Eichenſchwamm: tölgy-fa gomba. *Syn.* dubowá Huba.

† Dúbrawa, i, f. v. Dubina 1. Nro.

Dubrawňíček, čku, m. *dem. ex* Dubrawňík. *Syn.* Rogowňíček, Wčelňíček.

† Dúbrawňíček, čku, m. *dem. ex* Dúbrawňík.

Dúbrawňík, u, m. melissa, ae, f. melissa officinalis Linn. meliphyllum et melisphyllum *Virg.* apiastrum, i, n. *Varr.* citrago et citreago, inis, f. *Pallad.* Melliſſe, Me-Melliſſenkraut, Citronenmeliſſe, Citronenkraut, Bienenkraut, den Bienen angenehm: méh-fü, tzitrom-fü. *Syn.* Madoňka, Maduňka, Rogowňík, Wčelňík, citronowá Zelina, Žluwa, Žlwa. *vulg.* Meliſſa, *boh.* etiam Meduňka, Rogowňík.

dubrawňíkowí, á, é, *adj.* e melissa, von (aus) Meliſſe: méh (raj) füböl valo. *Syn.* maduňkowí, madoňkowí, rogowňíkowí, wčelňíkowí. Dubrawňíkowá Woda: aqua melissae, Melliſſenwaſſer, méh fü viz. Dubrawňíkowá Wodka: spiritus melissae, Meliſſengeiſt, méh-füböl égettviz. Dubrawňíkowí Zwár: infusum melissae, Meliſſenthee, méh-füböl füzött viz, raj-fü thé.

† Dúbrawňík, u, m. v. Hrib.

Dúch, a, m. (pl. Duſi. *boh.* Duchowé): spiritus, us, m. der Geiſt: lélek. *Usus.* Domowí Duch: lares, ium, m. Hausgott: házi Istenek. Nočńí Duch, inač Straſidlo, Obluda nočňá: lemur, ris, m. Nachtgeiſt: éjjeli bolygó lélek, haza jartt holtt ember. Priroďení Duch: genius, ii, m. Artgeiſt: kény természet. Ducha wipuſtiť: emittere spiritum, mori: ſterben, den Geiſt aufgeben: ki adni lelkét, meg halni. Ducha ſwatého Koreňí: v. Anđelika. 2) halitus, anhelitus, us, m. der Athem: lehellés lélekzet, fúvás. *Syn.* Dich, Dicháňí, Para. *Usus.* Krátkí Duch má: aegros ducit anhelitus. *Virg.* er hat einen kurzen Athem: rövid lélekzettel bir.

Duchač, a, m. spirator, flator, is, m. Blaſer, Wehre: fúvó, lehellö. 2) v. Dichač.

duchaní, a, é, *part. constr.* spiratus, flatus, a, um: geblaſen, gewehet: fúvott. *Syn.* fúkaní, dutí. 2) v. díchaní.

Ducháňí, á, n. spiratio, flatio, nis, f. flatus, us, m. das Blaſen, Wehen: fúvás. 2) v. Dicháňí.

dú-

duchať, al, ám, V. I. *imp.* duchag: spirare, *Virg.* flare: blaſen, wehen: fúni, *Syn.* fúkať. 2) v. dichať.
Ducháwáňí, á, *n.verb. ex seq.*
ducháwať, al, ám, *freq. ex* duchať.
Duchenečka, i, f. *dem. ex seq.*
Duchenka, i, f. *dem. ex seq.* tomatiolum, i, n. culcitella, ae, f. *Plaut.* Düchetchen: dunhátska. dunnyátska. *Syn.* Duchňička.
Duchna, i, f. tomentum, i, n. *Varr. Senec.* culcita (culcitra), ae, f. *Cic.* culcitra plumea: Duchet, Federbett: donha dunha. 2) v. Perina.
Duchňička, i, f. v. Duchenka.
Duchňiſko, a, n. tomenti cadurcum (indumentum): Duchetziehe oder Züge: dunha haj.
Duchňiſko, a, n. *exagger et contemt. ex* Duchňa: magnum (absurdum) tomentum: eine große (abſcheuliche) Duchet: nagy (tsunya) dunha.
* Duchňiſko, a, n. v. Duchňiſko.
duchnúť, chnul (chel), chňem, V. P. *imp.* duchňi, *de uno actu*: v. duchať.
duchnutí, á, é, *part. constr.* v. duchaní.
Duchnutí, á, n. v. Ducháňí.
† Důchod, u, m. v. Dochod.
† Důchodek, dku, m. v. Dochodek.
† Důchodná, nég, f. v. Dochodná.
† Důchodňí, ého, m. v. Dochodní.
† důchodňí, *adj. omn. gen.* v. dochodní.
† Důchodnice, f. v. Dochodňica.
Duchowenſtwí, á, n. v. Duchownoſť.
Duchowenſtwo, a, n. clerus, i, m. clerici, ecclesiastici: Geiſtlichkeit, die Geiſtlichen: papok, papság. *Syn.* Staw duchowní.
duchowňe, *adv.* spiritaliter (spiritualiter). *Tertull.* geiſtlich, nach, nach dem Geiſte: lelki módon.
Duchowní, ého, m. clericus, ecclesiasticus, i, m. ein Geiſtlicher, ein Prieſter: pap, lelki atya. *Syn.* Duchowňík, Kňaz, Nábožňík: *boh.* Duchowňí.
duchowní, á, é, *adj.* spiritalis (spiritualis), e; *Tertull. Prud.* geiſtig, nicht körperlich: lelki. 2) spiritalis (spiritualis) e; ad felicitatem animi aeternam pertinens: geiſtlich, nicht weltlich: lelki dolgot illetö. 3) ecclesiasticus, a, um: spiritualis, e: die Kirche betreffend: egyházi. *Usus.* Duchowní Člowek: v. Duchowní Duchowná Peſňička: canticum paean spirituale: geichliches Lied: ájtatos szent ének.
† duchowňí, *adj. omn. gen.* idem.
Duchowňík, a, m. v. Duchowní.
Duchownoſť, i, f. spiritualitas, tis, f. spiritualis conditio: die geiſtliche Beſchaffenheit: lelkesség. 2) v. Duchowenſtwo.
Dudáňí, á, n. v. Ǵagdowáňí.
Dudar, a, m. v. Ǵagdoſ.
† Dudař, e, m. *idem.*
Dudáſ, a, m. *idem.*
dudáſčin, a, e, *adj. poss.* v. ǵagdoſčin.
Dudáſek, ſka, m. *dem.* Ǵagdoſik.
Dudáſka, i, f. v. Ǵagdoſka.
dudáſow, a, e, *adj. poss.* v. ǵagdoſow.
dudať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. ǵagdowať.
Dudečki, deček, f. pl. *dem.* v. ǵagdički.
Dudek, dka, m. ptáček: upupa, ae, f. *Plin. H.N.* epops opis, m.

m. *Ovid.* Upupa Epops Linn. der Wiedehopf, büdös banka, babuk, *boh.* Dedek.

* Dudek, dku, m. *Plur. nom.* Dudki, *gen.* kow: v. groš. *Prov.* Má Dudki: est nummatus, habet pecunias, nummos: er hat viel Geld: pénzes ember, vagyon pénze.

Dudi, *gen.* Dud, f. pl. v. ǵagdi.

Dudica, i, f. v. Ǵagdica.

Dudki dek, f. pl. *dem. ex* Dudu. v. ǵagdički.

* Dudki, kow, m. pl. v. Dudek (ku).

† Dudki, ků, m. pl. v. Rorbáč.

Dudlač, a, m. murmurator, is, m. *August.* ein Murrer, Brummer: morgó, morgolodó. *Syn.* Breptač, Breptawec, Dudláwec, Mamrač, Mrmrač, Reptač, Reptawec, Škamrač.

dudlaččin, a, e, *adj. poss.* murmuratricis, der Murrerinn (Brummerinn) gehörig, morgolódónéé. *Syn.* breptaččin, breptawičin, dudlawičin mamraččin, mrmraččin.

Dudlačka, i, f. murmuratrix, cis, f. eine Murrerinn, Brummerinn: morgolódóné. *Syn.* Breptačka, Breptawica, Dadlawica, Mamračka Mrmračka, Reptačka, Reptawica, Škamračka.

dudlačow, a, e, *adj. poss.* murmuratoris: dem Murrer (Brummer) gehörig, morgolódóé. *Syn.* breptačow breptawcow dudawcow mamračow, mrmračow reptačow, reptáwcow, škamračow, škamráwcow.

Dudláńí, á, n. murmuratio, nis, f. *Seneca.* murmur, is, m. strepitus, fremitus, ûs, m. das Brummen, Murren, Schnurren: morgás, morgolódás. *Syn.* Breptáńí, mamráńí, mrmráńí, Rep Škamráni. *boh.* Bubláńí, Bručeńí, Brúkáńí Brebtáńí, 2) v. Dudlawosť.

dudlať, lal, lem, V. I. *imp.* dudli: murmurare *Varr.* strepere, fremere: brummen, murren, schnurren: morogni (gok), morgolódni. *Syn.* breptať, mamrať, mrmrať, reptať, škamrať, *boh.* bublati, bručeti, brúkati.

Dudláwáńí, á, n. *nom. verb. ex seq.* v. Bubláwáńí.

dudláwať, al, ám, *freq. ex* dudlať, *boh.* bubláwať.

dudlawcow, a, e, *adj. poss.* v. dudlačow.

dudlawe, *adv.* murmurabunde, murmurose, cum murmure (strepitu, fremitu), morose: murrend, brummend, mit Schnurren (Brummen), mürrisch: morogva, morgolódva. *Syn.* breptawe, brúkaw'e, bublaw'e, mamrawe, mrmrawe, reptawe, škamrawe, *boh.* brebtaw'e, breptaw'e.

Dudlawec, wca, m. v. Dudlač.

dudlawí, á, é, *adj.* murmurans cum murmure (strepitu, fremitu), murmurabundus, a, um: murrend, schnurrend, brummend, mürrisch: morgó, morgolódo. *Syn.* breptawí, mamrawí, mrmrawí, reptawí, škamrawí, *boh.* breptawí, brúkawí, bublawí.

Dudlawosť, i, f. murmurabunda (morosa) natura, conditio: ein mürrisches Wesen, die Brummerei: morgóság, morgó (morgólódó) termeszét. *Syn.* Breptawosť, Mamrawosť, Mrmrawosť, Reptawosť, Škamrawosť. *boh.* Brebtawost, Brúkawost, Bublawost.

Dúfáńí, á, n. spes, ei, f. das Hoffen: remény, reménység. *Usus.* Proti Dúfáńú: praeter (contra) spem: wieder Hoffen: reménység ellen. *Prov.* Skrz Dú-

Dúfáňí a Čekáňí, mnozí sú oklamaňí. Dúfaňí, a Čekaňí, ne gedného pobláznj: fallitur augurio spes bona saepe suo, *Ovid.* spes saepe fallit homines: Hoffen und Harren, macht manchen zum Narren: a' reménység gyakran meg-tsallya az embert.

dúfanliwe, *adv.* confidenter, *Cic.* dreist: mérészen. 2) v. dowerňe.

dúfanliwí, á, é, *adj.* confidens, tis, *Cic.* dreist: mérész. 2) v. dowerní.

Dúfanliwosť, i, f. confidentia, ae, f. *Cic. Terent.* Dreistigkeit: mérézség. *boh.* Dúfanliwosť. 2) v. Dowernosť.

dúfať, al, ám, V. I. *imp.* dúfag: sperare, spem habere, spe teneri, in spe esse: hoffen, Hoffnung haben, in Hoffnung seyn: reményleni, bízni. *Syn.* úfať. *Usus.* Jste dúfať: certo sperare, confidere, spem certam habere: gewiß hoffen: bizonyosan reményleni. Gá dúfám: spes me tenet: ich hoffe, habe Hoffnung: én reménylem. Gak gá dúfám: ut spero: wie ich hoffe: a' mint reménylem. Dúfám, že to učiňíš; ale s kým gá mluwím? spero te id facturum; quamquam qui cum loquor? ich hoffe, du wirst dieses thun, aber Mein! mit wem rede ich denn? reménylem: hogy meg tselekszed ezt; de vallyon kivel szóllok én? Taťik, dúfám (gak gá dúfam) příde: pater, spero (ut spero), veniet: der Vater, hoffe ich (wie ich hoffe), wird kommen: az attyam, a' mint reménylem, el-jön. Uš wíceg nedúfam: non amplius spero' despero: ich hoffe nicht mehr, verzweifle: már többé nem reménylek, kétségbe esek. Nemáš wíc, čo dúfať: nesmíš wíc dúfať: non est quod speres: du darfst nicht hoffen: nints mit reménylened.

Duh, u, m. foetor, paedor, is, m. *Cic.* hircus, i, m. der Gestank, Bocksgestank, z. B: der stinkende Schweiß unter den Armen: göz, büdösség. *Syn.* Puh *boh.* Prk. *Usus.* Dúh zakuteney Izbí, nidor hypocausti, gözi a' béfütött szobának.

Duha, i, f. arcus coelestis (pluvius), iris, idis, f. der Regenbogen: szivárvány, szovárvány *Par. Pap. Prov.* Pige Neprawosť gako Duha Wodu. Píge, gako Duha Wodu: est insignis potator. Deditissimus ad pocula est. Ranarum more bibit. Qui absque cibo vivunt, ranarum more bibentes, *Athenaeus.* er kan brav saufen: nagy korhely. Duha Wodi zebrala; mog milí má nowí klobúk; kdože mú ho opere? scopae dissolutae: ungereimte Sache: Tövel hegygyel öszve álló dolog. 2) Duha na Sude: asserculus, assiculus, doliarius assis, assula doliaris, comma, atis, n: Zarge, Kimme: donga.

† Dûhon, u, m. v. Dohon.

† dúhonní, *adj. omn. gen.* v. dohonní.

duhowí, á, é, *adj.* iridem, concernens: den Regenbogen betreffend: szivarványt illető. *Usus.* Duhowá Farba: color arquatus: Regensbogenfarbe: szivárvány szín.

Dukát, u, m. aureus (numus), i, m. Dukaten: árany.

Dukáťíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Dukáťik, u, m. *dem. ex* Dukát.

Dukátisko, a, n. *exagger ex* Dukat: magnus aureus: ein gro-

großer Dukaten: nagy arany.
dukátowí, á, é, *adj.* aurarius, a, um: aureum adtinens: den Dukaten betreffend: arany pénzhez tartozandó. *Usus.* Dukátowé Wážki: statera auraria: Goldwage: arany-mérték,
† Důkaz, u, m. v. Dokaz.
† Důklad, u, m. v. Doklad.
† důkladně, *adv.* v. dokladně.
† důkladní, á, é, *adj.* v. dokladní.
† Důkladnosť, i, f. v. Dokladnosť.
† Důl, *Gen.* Dolu, m. v. Dol.
* Dúla, i, f. v. Gdúla.
† Důlek, lku, m. v. Dolek.
† důležite, *adv.* v. doležite.
† důležití, á, é, *adj.* v. doležití.
† Důležitosť, i, f. v. Doležitosť.
† důlkowatí, á, é, *adj.* v. dolkowatí.
* dulowí, á, é, *adj.* v. gdulowí.
* Dum, *genit.* Domu, m. v. Dom.
* Ďumbger, u, m. v. Ďumbír.
* Ďumbgerení, á, n. v. Ďumbírení.
* Ďumbgeríček, čku, m. *dem.* *ex seq.* v. Ďumbírik.
* Ďumbgerík, u, m. *dem.* *ex* Ďumbger: v. Ďumbírik.
* ďumbgeriť, il, ím; v. ďumbíriť.
* ďumgerowí, á, é, *adj.* v. ďumbírowí.
Ďumbír, u, m. zinziber, et zinziberis, is, m. *Celsus.* zimpiberi, vel zingiberi, n. *ind.* *Plin. H. N.* Amomum zingiber, *Linn.* Ingber, Ingwer: gyömbér. *boh.* Zázwor. *Usus.* Utlčení Ďumbír: zingiber tritum, gestossener Ingwer: törött gyömbér. 2) wodni Ďumbír: Polygonum hydro piper Linn. 1. Lumnicer. Wasserpfeffer.
Ďumbíreček, u, m. *dem.* *ex seq.*
Ďumbírek, rku, m. *dem.* *ex* Ďumbír.
ďumbírení, á, é, *part. constr.* zinzibere conspersus (conditus) a, um: mit dem Ingber bestreut (angemacht): gyömbérezett. *boh.* zázworení.
Ďumbírení, á, n. zinzibere conspersio: das Bestreuen (Anmachen) mit dem Ingber: gyömbérezés.
Ďumbíríček, čku, m. *dem.* *ex seq.*
Ďumbírik, u, m. *dem.* *ex* Ďumbír. *boh.* Zázworček.
ďumbíriť, il, ím, V. I. *imp.* ďumbír: zinzibere conspergere, condire: mit dem Ingber bestreuen, anmachen: meg-gyömbérezni. *boh.* zázworiti.
ďumbírowí, á, é, *adj.* zinzibereus, a, um: e (cum) zinzibere: ingberig, mit dem Ingber angemacht: gyömbéres. *Usus.* Ďumbírowé Pálené: zinzibereum crematum, zinziberea sicera: Ingwerbrandwein: gyömbéres pálenka.
† Důminka, i, f. v. Dominka, Zminka.
† Důmisl, u, m. v. Domisel.
† důmislně, *adv.* v. domiselně.
† důmislní, á, é, *adj.* v. domiselní.
† Dumislnosť, i, f. v. Domiselnosť.
† důmněliwe, *adv.* v. domněliwe.
† dumněliwí, á, é, *adj.* v. domněliwí.
† Dumněliwosť, i, f. v. Domněliwosť.
† důmnělně, *adv.* domnělně.
† důmnělní, á, é, *adj.* v. domnělní.
† Dumnělnosť, i, f. v. Domnělnosť.
† Důmnění, n. v. Domnění.

† Du-

† Dumploch, u, m. v. Kaluža, Močidlo.

Dunag, a, m. ister, danubius: die Donau, ein Fluß in Ungarn: duna, folyó-viz. *Prov.* Do Dunaga Wodu nosit. A do Hága (do Horí, do Lesu) Drewo wozit: in sylvam ligna deferre. Croesum ditare. Noctuas Athenas (Rem mittere), inanem agere: Wasser in die Donau tragen, dunába vizet hordani, (Tengerbe hordasz vizet), erdöre fát vinni. v. Hora, More Woda.

Dunagec, gca, m. nomen pagi: ein Dorf: falú név.

Dunagek, gku, m. *dem. ex* Dunag; parvus danubius: die kleine Donau: kis duna.

dunagskí, á, é, *adj.* danubialis, e; danubianus, a, um: von der Donau: dunából való. *Usus.* DunagskáWoda: danubialis aqua: Donauwasser: duna viz.

Dupa, i, f. v. Rit, Zadek.

† Dúpa, i, f. v. Gestina.

† Dupáňí, n. v. Dupkáňí.

† dupatí, al, ám, v. dupkat.

† Dúpě, ěte, n. *plur.* Dúpata. v. Gestina.

Dupečka, i, f. *dem. ex* Dupka. v. Rifička.

Dupek, pku, m. strepitus (sonitus) pedibus factus, supplosio pedis: die Stampfung, das Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: Toppantás. *Usus.* Dupkem: supplodendo pedem: stampfend: toppantva.

Dupka, i, f. dem ex Dupa: v. Ritka.

Dupkač, a, m. cum sonitu (strepitu) incedens: derb auftrettend, Stampfer, Stoßer mit dem Fuße: Tapogó, zuhogó.

Dupkáňí, á, n. incessus, cum sonitu (strepitu); supplosio pedis: das Tappen, Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: topogás, zuhogás toppantás. *boh.* Dupáňí.

dupkat, al, ám, V. I. *imp* dupkag, Nohú: supplodere (pede), incedere cum sonitu (strepitu): tappen, derb auftreten, stampfen: topogni, zuhogni, zuhanni, lábával toppantani *Pár. Páp. boh.* dupati.

Dupkáwáňí, á, n. *ver. ex seq.*

dupkáwat, al, ám, *freq. ex* dupkat.

dupknút, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* de uno actu: v. dupkat. *boh.* dupnúti.

duplowaňe, *adv.* dupliciter, duplo: doppelt, duplán, kít réten, kettözve. *Syn.* We dwoge: *Usus.* Duplowaňe, dwognásobňe) brat: duplicare, duplum accipere: doppelt nehmen, dupplázni, kettözni.

duplowaní, á, é, *adj.* duplex, duplus, duplicatus, a, um: doppelt, zwiefach: kettöztetett, kétszeres. *Usus.* Duplowaná Šelma: bipedum nequissimus: ein großer Schurk: jeles gaz ember.

Dúpnáček, čka, m. columba lignorum, palumbus, i, m. klein. livia, ae, f. Holztaube. vad galamb, örvös galamb: *Syn.* Diwokí Holub menší, Hriwňák.

† dupnúti, dupl, dupnu; v. dupknút.

Dupot, u, m. supplosio pedis: das Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: toppantás.

Dupotáňí, á, n. v. Dupkáňí.

dupotat, al, ám et cem V. I. *imp.* tag, v. dupkat.

durení, á, é, *part. constr.* v. hňewaní, gežení.

Dureňí, á, n. v. Hňewáňí, Gežeňí.

Durich, u, m. vehementia, ira, iracundia, ae, f. aestus, impetus: Heftigkeit, heftiger Zorn, die Hitze: kemény indulat, hevesség. *Usus.* Durichem na nekoho iſt uderik, naſtak: vehementer (iracunde) aggredi aliquem: mit Heftigkeit (heftig) Jemanden anfallen (anfahren): valakire haragossan ütni, meg támadni:

durik, il, ím, V. I. *imp.* dur: v. gežik, hňewak. *II. recip.* durik ſa: v. hňewak ſa, gešik ſa.

durkiwe, *adv.* v. hňewkiwe.

durkiwí, á, é. *adj.* v. hňewkiwí.

Durkiwoſt, i, f. v. Hňewkiwoſt.

† Durmáňí, n. v. Cicáňí,

† durmaki: al, ám; v. cícak.

durňe, *adv.* impetuose, vehementer, graviter, valde: heftig. hirtelen, igen.

durní, á, é, *adj.* impetuosus, vehemens, iracundus, praeceps: heftig, hitzig: hirtelen, hibehurgya. *Syn.* zdurní.

Duſa, i, f. anima, ae, f. animus, i, m. spiritus, us, m. die Seele: lélek. *boh.* Duſe. *Usus.* Duſu wipuſtik: emittere spiritum, animam efflare, exhalare: ſterben, den Geiſt aufgeben: a' lelket ki botsátani, ki-adni, meg-halni. Duſu wipuſt'il, animam efflavit, die Seele iſt ihm ausgefahren, ki-adta, a' lelkét kiment a' lélek belöle. Pečug o Duſu twu, a tak ſám ſa obſtaráſ (za ſeba ſtarak ſa búdeſ): animam tuam cura, sic te ipsum curasti: ſorge für deine Seele, ſo haſt du für dich geſorgt: vigyázz a' lelkedre úgy vigyázol magadra. Na mogu Duſu: ita vivam. bei meiner Seele, lelkemre. Žádná žiwá Duſa: nemo nullus homo: kein Menſch, keine lebendige Seele: égy élö álat sem, senki se. 2) vita, anima, ae, f. das Leben, was man wie ſein Leben ſchätzt: lélek. *Usus.* Duſa mogá! vita mea! mein Leben, mein Engel! etc, én lelkem, édesem, szivem angyalom.

* Duſáňí, á, n. v. Duſeňí.

* duſatſa, al, ám; V. I. *imp.* duſagſa: v. duſik ſa.

† Duſe, f. v. Duſa.

Duſek, ſku, m. ductus, haustus, stoppus, tractus, impetus, us, m. der Zug, Trunk:: huzóm, hajtás, korty. *Usus.* Na geden Dúſek, gedním Duſkem: uno impetu, uno ductu: auf einem Zug, egy húzomban. Geden Dúſek učiňik, ductum facere, einen Zug thun, fel-hajtani.

Dobrí Duſek wipik, fortiter ducere, v. g. vinum, einen rechten Zug thun, jó felhajtani, p. o. borból. v. Uprk.

duſeni, á, é, *part. constr.* praefocatus, a, um: erwürgt, erſtickt: meg-fojtatott. 2) restinctus, exstinctus, a, um: erſtickt, gedämpft: megoltott, óltatott. 3) in clauso vase coctus, lente et vapore, clauso mollitus, a, um: gedämpft, geſchmoren: tinsteltetett.

Duſeňí, á, n. praeclusio spiritus: das Würgen, Hemmen des Athems: fojtogatás. 2) suffocatio, nis, f. das Würgen, Erſticken, die Erſtickung: meg-fojtás. 3) restinctio, exstinctio, nis: f. Erſtickung, Dämpfung. z. B. des Feuers: eloltas. 4) coctio carnis in clauso vase: das Dämpfen, Smoren: tinstelés.

Duſeňí, á, n. *verb. ex* duſik: odor, paedor, nidor, is, m. der Geruch: göz. 2) *verb. ex* duſik ſa: juramentum in (per) ani-

animam : das Schwören bei der (auf die) Seele: lelkére - való esküvés. *Syn.* Zadušení *vulg.* Dušání, *boh.* Dušowání. Zadušání.

Dušenka, i, f. v. *seq.*

Dušička, i, f. *dem. ex* Duška: animula, ae, f. animulus, i, m. Seelchen, Seellein: lelketske. *Usus.* Dušička moga! animula mea: mein Herz, mon petit coeur! édes szivem (lelkem). Deň wšeckých (wšech) werních Dušiček: feralia februa, dies fidelium defunctorum: aller Seelen Tag: halottak napja.

dušiť, il, im, V. I. *imp.* duš: spiritum praecludere, agere: würgen, den Athem hemmen: fojtani, fojtogatni. 2) suffocare, praefocare: würgen, erwürgen, ersticken: meg-fojtani. *Hinc-tropice.* Duší Slowenčinu, Uherčinu, Němčinu, Latinčinu etc: est malus slavus, hungarus, germanus, latinus, etc. corrupte loquitur slavice etc. er redet schlecht schlavisch, ungarisch, deutsch, lateinisch etc. er verdirbt die schlavische, ungarische, deutsche, lateinische Sprache: töri a' tóth, magyar, németh, deák szót (nyelvet) rosz tót, magyar, német.' 3) restinguere, exstinguere: ersticken, dämpfen, z. B. ein Feuer: meg oltani, el-oltani. 4) carnem in clauso vase coquere, lento, et vapore clauso mollire, dämpfen, schmoren, bei langsamen Feuer, z. B. Fleisch: tinstelni p, o. a' hust, almát. *II. recipr.* dušiť sa: suffocari, strangulari, exstingvi: ersticken (neutr): meg-fúladni, meg-fúlni.

dušiť, il, im, V. P. *imp.* duš: *reg. Istrument.* olere, redolere rem: Geruch von sich geben, einen Geruch von (nach) etwas haben. z. B. von (nach) Weine, riechen nach etwas. valamitöl szagosnak lenni. *Syn.* taziť. *Usus.* Duší Slaninú: olet (redolet) laridum: es riecht nach Speck: szalona szaga vagyon.

dušiť sa, il, ím, V. I. *imp.* duš sa: jurare in (per) animam suam: auf seine Seele schwören: lelkére esküdni. *Syn.* zadušiť sa, *vulg.* dušať sa, zadušať sa. *boh.* dušowati se.

Dušíwání, á, n. *verb. ex* dušíwať.

Dušíwání, á, n. *verb. ex* dušíwať.

dušíwať, al, ám, *freq. ex* dušiť. *II. recipr.* dušíwať sa: *freq. ex* dušiť sa.

dušíwať, al, ám, *freq. ex* dušiť.

dušíwať sa, *freq. ex* dušiť sa.

Duška, i, f. *dem. ex* Duša: v. Dušička. 2) Materina Duška polná: serpyllum, serpullum, et serpillum, i, n. *Colum. Virg.* thymus serpillum Linn. der Quendel ein Kraut: kakukfü. Rímská (wlaská) materiná Duška, (*boh.* Thím wonní neb woňawí): thymus vulgaris, *Linn.* thymus, i, m. et thymum, i, n. *virg. Plin. H. N. Ovid.* römischer Quendel, Thymian: balsam fü. Zahradňá materina Duška: hortense serpyllum: Kudelkraut: kerti kakuk-fü.

Dušňení, á, n. anhelatio, difficilis respiratio, grave respirium; anhelitus, us, m. difficultas spirandi: das Keichen, Schnauben: nehéz lélekzet (lehellés) vévés, fúlladozás. *Syn.* Dícháwičňení, Dícháwičnosť, Dušňiwosť Dušnosť, Zádúch, Zadúšání, ťažké Dícháňí. *boh.* Supání.

duš-

duſňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* duſňi: anhelare, ducere anhelitum, graviter respirare, grave respirium habere: gravi respirio laborare: keichen, ſchnauben, ſtark Athem holen: nehéz lélekzetet venni, nehezen lehelleni. pihegni, fúladozni. *Syn.* díchawičňeť, zadúſaťſa, duſňiweť, ťažko dícháť, *boh.* ſupati.

duſní, á, é, *adj.* ahelus, a, um; anhelans, tis: keichend: rövid (nehéz) lélekzetű. *Syn.* dícháwični, krátkoduchí, zádušni, Zádúch mágicí, ťažko dícháгící, duſňiwí. 2) vaporosus, faetidus, a, um: dampfend, rauchend, voll Dunſt (Dampf), voll Geſtank, ſtinkend: gözös, büdös. *Usus.* Duſná Gama: vaporans, faetens fossa: Dampfgrube: gözös (büdös) verem.

duſňiwe *adv.* v. díchawične.

duſňiwí, á, é, *adj.* v. díchawični.

Duſňiwoſť, i, f. v. Duſňeni.

Duſnoſť, i, f. v. Duſňeňi. 2) vapor, oris, m. Dunſt, Dampf, Broden, Qualen, Rauch: göz.

Duſnota, i, f. v. *idem.*

† Duſowáňí, n. v. Duſeňí 2.

† duſowati ſe, owal, ugi (u); ſe, v. duſiť ſa.

† Důſtogenſtwí, n. v. Doſtogenſtwí.

† důſtogňe, *adv.* v. doſtogňe.

† důſtogní, á, é, *adj.* v. doſtogní.

† Důſtognoſt, i, f. v. Doſtognoſť.

dúť, dul, dugem, V. I. *imp.* dug: flare, spirare (de homine), inflare, sufflare: blaſen, aufblaſen: fel-fúni. *Syn.* fukať. *boh.* dímati. 2) flare (de vento): wehen: fúni (szélről). *Syn.* fučať. *II. rec.* duť ſa: inflari, irasci: aufgeblaſen (aufgebracht) werden: dúlni, haragudni. *Syn.* hňewať ſa, gežiť ſa, nadúwať ſa. *Prov.* Kdo ſa duge, nech ſa žuge. Kdo ſa hňewá, nech ſa o Zem buſí, godí: vana est sine viribus ira: am geringer Leute Zorn kehret man ſich wenig: mérgében mind ki töri a' fogait, egyik várban durognak, a' másikban nem félnek.

dutí, á, é, *part. constr.* flatus, inflatus, sufflatus, a, um: geblaſen, aufgeblaſen: fujtt, felfujtt. *Syn.* fúkaní. *boh.* dímaní. 2) cavus, concavus, a, um: hol, was inwendig leer iſt: üres.

Dutí, á, n. inflatio, sufflatio, nis, f. das Blaſen, Aufblaſen: fel-fúvás. *Syn.* Fukáňí. *boh.* Dímáňí. 2) flatus, spiritus, ûs, m. das Wehen: fúvás.

Dutina, i, f. v. Dutoſť.

† Důtka, i, f. v. Dotka.

† důtkliwe, *adv.* v. dotkliwe.

† důtkliwí, á, é, *adj.* v. dotkliwí.

† Důtkliwoſt, i, f. v. Dotkliwoſť.

† Dutnáňí, n. v. Tleňí.

† dútnati, al, ám; v. tleť.

Dutoſť, i, f. cavum, i, n. cavitas, tis, f. Hölung: üresség. *Syn.* Dutina.

Duwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

duwať, al, ám, *freq. ex* duť.

† důwereni, á, é, *part. constr.* v. dowereni.

† Důwereňí, n. v. Dowereňí.

† důweriti ſe, il, ím; v. doweriť ſa.

† Důweritel, e, m. v. Doweritel.

† důwerňe, *adv.* v. dowerňe.

† důwerní, á, é, *adj.* v. dowerní.

† Důwerňík, a, m. v. Dowerňík.

† Důwernoſt, i, f. v. Dowernoſť.

† dů-

† Důwerowáňí, n. *verb. ex seq.* v. Důwerowaňi.
† důwerowati se, owal, ugi (u) se, v. dowerowat sa.
† důwerugící, se: v. dowerugící sa.
† Důwod, u, m. v. Dowod.
† Důwodeňí, n. v. Dowodeňí.
† důwoditi, il, ím; v. dowodit.
† důwodňe, *adv.* v. dowodňe.
† důwodní, á, é, *adj.* v. dowodní.
† Důwodnost, i, f. v. Dowodnost.
† důwtipňe, *adv.* v. dowtipňe.
† důwtipní, á, é, *adj.* v. dowtipní.
† Důwtipnost, i, f. v. Dowtipnost.
* duží, á, é, *adj.* v. welkí, hrubí.
* dužo, *adv.* v. mnoho.
* Dužost, i, f. v. Welkost.
dwa, m. dwe, f. et n. duo, duae, duo: zwey oder zween, zwo, zwey: kettö. *Usus.* Dwa Roki: duo anni, biennium, i, n. zwey Jahre: két esztendö. Dwa Dňi: duo dies, biduum: zwey Tage: két nap. Dwa Listi: binae literae: zwey Briefe: két levél. Dwa a dwa (po dwoch), bini, binae, bina: zwey und zwey, zu zweyen, parweiß, oder je zwey, jeder (jedem) zwey: ketten-ketten, kettenként. Dal nám Každému dwe a dwe Kňižki: dedit nobis singulis binos libros: er gab uns jedem zwey Bücher: mindenikünknek két könyvet adott. Dwa spolu idúc: duobus pariter euntibus, *Homer. Prov.* Medzi dwoma treti wichráwá (Hwízdá, wístá). Ked sa dwa bigú, tretému Osoh ženú: duobus litigantibus tertius gaudet: wenn zween streiten, trägt der dritte die Beute davon: két köszködö között a' hármadik nyertes. Dwa kohúti na gednom Smetlisku sa neznášagú. Geden Dom dwoch Panow netrpí: unus mundus non potest duos soles ferre. Unum bustum haud capit duos erythacos: két éles tör nem fér egy hüvelyben. v. kohút, Smetlisko. Medzi dwíma (dwoma) Stoličkami na Zem Člowek padá: duabus sedere sellis. Duos in sequens lepores neutrum capit: két nyerget ülni egy seggel. Két szék között a' földön marad, a' ki sokfelé kap. v. Stolička.
dwacat, *gen.* dwacáti: viginti: zwanzig: húsz. *boh.* dwadcet. *Usus.* Dwa a dwacat (*boh.* dwa mecítma): viginti duo: zwey und zwanzig: huszon kettö.
Dwacátek, tku, m. vicesima (pars): der zwanzigste Theil: húszadik rész.
† dwacáterí, á, é, *adj.* v. dwacátorí.
dwacátí, á, é, *adj.* vicesimus, vigesimus, a, um: zwanzigste: húszadik. *boh.* dwadcátí. *Usus.* Dwa a dwacátí (*boh.* dwamecítmí): vicesimus secundus: zwey und zwanzigste: huszon kettödik.
Dwacátka, i, f. numerus vicenarius: eine Zahl von Zwanzigen: huszadik szám. *Syn.* Dwacátek. *boh.* Dwadcítka.
dwacatkrát, *adv.* vicies, vigesies: zwanzigmal: húszszor. *boh.* dwacetkrát.
dwacatkrátorí, á, é, *adj.* vicies factus (repetitus), a, um: zwanzigmalig, zwanzigmal gemacht: geschegen, geworden: huszora elölkezdetett.
dwacátní, á, é, *adj.* vicenalis, e:

e: von zwanzigsten: húszból való.

Dwacátňík, u, m. vicenarius (vigesimarius), i, m. der Zwanziger, eine Münzarte von zwanzig Kreuzern: huszas, húsz krajtzáros. *boh.* Dwadcetňík.

dwacátodenňí, á, é, *adj.* viginti dierum: zwanzigtägig: húsz napi. *boh.* dwadcítidenňí.

dwacátoletí, á, é, *adj* viginti annorum, vicennalis, e; vicenarius, a, um: zwanzigjährig, auch von Personen: húsz esztendős. *Syn.* dwacátoročí. *boh.* dwadcetíletí, dwadcítiletí.

dwacátomesačné, á, é, *adj.* viginti mensium: zwanzigmonatig: húsz hólnapi.

dwacátorí, á, é, (*abs.* dwacátore), *adj.* vicenarius, a, um: zwanzigfach: húsz féle. *boh.* dwadcaterí.

dwacátoročí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† dwadcaterí, á, é, *adj.* v. dwacátorí.

† dwadcátí, á, é, *adj.* v. dwacátí.

† dwadcet, dwadcetí, *gen.* dwadcetí et dwadcíti: v. dwacat.

† dwadcetíletí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† dwadcetkrát, *adv.* v. dwacatkrát.

† Dwacetňík, u, m. v. Dwacátňík.

† dwadcítidenňí, *adj. omn. gen.* v. dwácátodenňí.

† dwadcítiletí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† Dwadcítka, i, f. v. Dwacátka.

dwakrát, *adv.* bis, binis vicibus: zweymal: két szer, két izromban, két izben. *Syn.* dwa Rázi.

dwakrátorí, á, é, (*abs.* dwakrátore), *adj.* duplex, icis: zweyfach: két féle. *Syn.* dwognásobní. 2) bis factus (repetitus): zweymalig, geschehen, geworden, wiederholt: kétszer elölkezdetett.

† dwamecítma (dwamezcítma): v. dwa a dwacat.

† dwamecítmí, á, é, *adj.* v. dwa a dwacátí.

† dwanáct, dwanácte, *gen.* dwanácti: v. dwanást.

† dwanácterí, á, é, *adj.* v. dwanástorí.

† dwanáctí, á, é, *adj.* v. dwanástí.

† dwanáctidenňí, *adj. omn. gen.* v. dwánástodenňí.

† dwanáctiletí, á, é, *adj.* v. dwanástoletí.

† Dwanáctka, i, f. v. Dwanástka.

† dwanáctkrát, *adv.* v. dwaňástkrát.

dwanást (dwanáste), *Genitiv.* dwaňástí: duodecim: zwölf: tizenkét, tizenkettö. *boh.* dwanáct. *Usus.* Dwanást Hodinge: est hora duodecima: es ist zwölf Uhr: tizenkettő az óra. Dwanást bilo: horam duodecimam sonuit: es hat zwölfe geschlagen: tizenkettöt ütött az óra.

dwanástekrát, *adv.* v. dwanástkrát.

† dwanásterí, á, é, *adj.* v. dwanástorí.

dwanástí, á, é, *adj.* duodecimus, a, um: zwölfte: tizenkettödik. *boh.* dwanáctí. *Usus.* Dwanástí Den w Mesáci: pridie idus: zwölfter Tag im Monathe: tizen kettödik napja a' hónapnak. Na dwanástu (Hodinu) ide: hora duodecima instat: es geht auf zwölfe: tizen kettöre jár az óra.

Dwanástka, i, f. numerus duode-

denarius: zwölfter, eine Zahl, von zwölfen: tizen kettődik szám. *Syn.* dwanáſtorí Počet. *boh.* Dwanáctka. 2) dwanáſtokowní Súd: vas duodecim urnarum. culeus. i, m. *Varr.* ein zwölfeimriges Faß, Fuder: tizenkét akós hordó. *boh.* Polúwozí.

dwanáſtkrát, *adv.* duodecies: zwölfmal: tizenkétszer. *boh.* dwanáctkrát.

Dwanáſtňica, i, f. i. e. Prádza dwanáſt Paſem: netura (filatura) duodecim liciorum seu 12 sexagenas filorum continens: zwölfſträhniges Garn (Geſpunſt), tizenkét pászmos fonal.

dwanáſtodenňí, á, é, *adj.* duodecimanus, a, um: duodecim dierum: zwölftägig: tizenkét napi. *boh.* dwanáctidenňí.

dwanáſtoletí, á, é, *adj.* duodecennis, e: duodecim annorum: zwölfjährig: tizenkét esztendős. *Syn.* dwanáſtoročí. *boh.* dwanáctiletí.

dwanáſtomeſační, á, é, *adj.* duodecim mensium, duodecimestris, annalis, e: zwölfmonathlich, zwölfmondig: tizenkét hólnapi.

* dwanáſtomeſíční, á, é, *adj.* *idem.*

dwanáſtorí, á, é, (*abs.* dwanáſtoro), *adj.* duodecim generum: zwölferley, von zwölf Gattungen, Arten: tizenkét féle. *boh.* dwanácterí. 2) duodenarius, a, um: zwölffach: tizenkettődik. *Syn.* dwanáſt'enáſobní. 3) duodecim: zwölf: tizenkettő. *Syn.* dwanáſt.

dwanáſtoročí, á, é, *adj.* v. dwanáſtoletí.

dwe, f. et n. v. dwa.

Dwerag, e, f. *plur. nom.* Dwerage, *gen.* Dweragí, v. Dwerega.

Dwerár, a, m. ostiarius, portarius, i, m. ianitor, is, m. Pförtner, Thürhüter, Thürſtecher, Thürwärter, Thorhüter, Thorwärter: kapus, ajtón-álló *Syn.* Wrátní, Wrátňík, *vulg.* kapuſ.

dwerárčin, a, e, *adj. poss.* ostiariae, portariae ianitricis: der Pförtnerinn (Thürwärterinn) gehörig: kápusnéé, ajtón-állónéé. kapus feleségéé. *Syn.* wrátňiččin, *vulg.* kapuſčin.

Dwerárka, i, f. ostiaria, portaria, ae, f. ianitrix, icis, f. uxor portarii: die Pförtnerinn, Thürwärterinn, Thorhüterinn, Thorwörterinn, Pförtersweib, frau: kapusné, ajtón állóni, kapus (ajtón-állo) felesége. *Syn.* Wrátná, Wrátňička, *vulg.* kapuſka.

Dwerárňa, i, f. conclave (cubiculum) ianitoris, die Stube des Thorwärters, Pförtnerei: kapus-szoba. *boh.* Wrátňice.

dwerárow, a, e, *adj. poss.* ianitoris, ostiarii. portarii: dem Pförtner (Thürwärter) gehörig, kapusé, ajtón állóé. *Syn.* wrátníkow, *vulg.* kapuſow.

Dwerce, *Gen.* Dwereč. f. pl. v. Dwerki.

Dwerčeki, *Gen.* Dwerček, f. pl. *dem. ex praec.* v. Dwerki

Dwere, f. *plur. gen.* Dwerí, *dat.* Dwerám, *Accus. et vocativ.* Dwere, *loc.* Dweràch, *instrum.* Dwermi: ianua, ostium, i, n. fores, ium, f. *pl.* die Thüre, ajtó. *boh.* Dweře. *Usus.* Medzi Dwermi bič, wezeč: inter sacrum et saxum (in summo discrimine) esse, zwischen Thür, und Angel ſtecken: veszedelemben foro-

rogni. Z Dwermi do Domu padnúť, *a*) recta loqui; mit der Thür ins Haus fallen, geradezu reden: igazat mondani. *b*) rustice agere, ungestümm handeln, mit der Thür ins Haus fallen: gorombáúl bánni. Dwermi wen wisť, per ianuam exire: zur Thür hinaus gehen, ajtón ki-menni. Dwermi núter weisť: per ostium intrare, zur Thür herein kommen, ajtón bé jönni. Gednimi Dwermi wen, druhými núter pogdem: antica exclusus, postica recipiar: ha egy felöl kivernek, más felöl bé-mégyek: zu einer Thür hinaus, zur andere geh ich hinein. Nekomu Stolicu pred Dwere wiložiť: *a*) rubere abire, einem den Stuhl vor die Thüre setzen; fortgehen heißen: valakinek ki-tenni a' szürét, ajtót nyitni. *b*) minari abitum, drohen fortzugehen: elmenetellel fenyegetni. *c*) renuntiare alicui coniunctionem, alle Verbindung aufkündigen, lemondani valaki barátságáról. Nekomu Dwere ukázať, ostendere alicui ostium, iubere aliquem abire: die Thüre weisen, fortgehen heißen: mutatni ajtot, ki-igazitani valakit. Wen Dwermi wisotiť, expellere furcillis, eb-rúdon vetni ki. Jemanden bei der Thür hinaus stoßen. Na Dwere hledeť, festinare abire, sich nach der Thüre umsehen, fortzugehen eilen: ajtóra nézni, akarni elmenni. Dwere hledať, se proripere, die Thüre suchen, sich fort machen: ajtót keresni, elmenni. Dwere otworiť, fores aperire, *Plin.* rei cuiuspiam ingressum, initiumque patefacere: die Thüre aufmachen, den Anfang machen: ajtót nyitni, útat mutatni. Od Dweri sa odebrať, clam discedere, hinter der Thüre Abschied nehmen, kapú-fától bútsúzni. Pred swogíma Dwermí mesť, curare res suas, vor seiner Thür kehren; sich um sich bekümmern: maga ajtaja elött söpörni (söpreni), magára vigyázni, gondot viselni. — Pred Dwermi biť, sťáť: *a*) prope esse, imminere: vor der Thüre seyn, nahe seyn: ajtóban (ajtó elött) lenni. *b*) instare, imminere, prope esse, adpropinguare: vor der Thüre seyn, bevorstehen, z. B. Ostern, Tod etc: közelgetni. *Prov.* Otworené sú Dwere, bár hore, bár dolu: Corcyra libera, calces, ubi libet: nyitva az ajtó, akár fel, s' akár alá: die Thür steht offen, es ist frei, hinauf oder herunter zu gehen (zu reißen). Geden druhému Dwere podáwal: unus alium abeuntem excepit; continuo interveniebant: einer gab dem andern die Thüre in Hand, einer folgte dem andern nach: egy más után jöttek, egygyik a' másikának kezébe adta az ajtót. Daleko si ode Dweri: aberras a ianua, du fehlest, noch weit: igen tova vagy az ajtótól. Netrefil do Dweri: penitus aberrat a vero, totoque fallitur iudicio. Quis aberret a ianua? *Aristot.* er irrt sich stark: igen nagyon hibáz. Trefil s' do Dwer: ipsum ostii limen tetigisti. *Arist.* ad rem ipsam peruenisti: v, trefit. Kdo pri Dweräch stogí, (kdo stogí u Dweri), každiho uderi: qui stat prae foribus, prostat impetibus. Qui penes portam stat hunc quilibet pulsat: wer bei der Thüre steht, ist den Schlägen ausgesetzt: a' ki az ajtóban

áll

áll, az gyakran kiáltya. jaj. 2) porta, ae, f. das Thor, kapu. *Syn.* Wráta.. *Usus.* Dwermi wen wiſt, exire per portam zum Thor hinaus gehen, kapun ki menni. Zadňé Dwere w Dome, posticum, pseudothynum: das hintere Thor im Hauſe, hátulsó a' házban.

† Dweře, f, *plur.gen.* Dweří. *dat.* Dweřům, *Acc. et Voc.* Dweře, *loc.* Dweřích, *instr.* Dweřmi. *id.*

Dwereg, e, f. v. *seq.*

Dwerega, f. postis i, m. *Cic.* die Pfoſte, Thürpfoſte: ajtó-ragasztó, ajtó-fél. *Syn.* Foſna, Dwerag, Dwereg, Werega, *boh.* Weníř, Weřege. *Plur. nom.* Dwerege, *gen.* Dweregí, etc. *Usus.* Dweragu držať, postem tenere *Cic.* die Pfoſte halten, dieß that der, der das Gebäude einweihte: ajtó-ragasztót tartani. 2) v. Dwere.

dweregní, á, é, *adj.* ad postes pertinens, die Pfoſten betreffend: ajtó ragasztóhoz való. *Syn.* werégňí, *boh.* weřegní. *Usus.* Dweregňí Sáľ, v. Sáľ.

Dwerka, rek, n. *plur.* v. *seq. boh.* Dwířka.

Dwerki, f. *plur. gen.* Dwerek, *Dat.* Dwerkám, *Instr.* Dwerkami: ostiolum. i, n. ein Thürchen, kleine Thüre: ajtótska. *Syn.* Dwerka. *boh.* Dwířki. 2) portula, ae, f. Pförtchen: kaputska, ajtótska.

dwerní, á, é, *adj.* ostiarius, a, um; janualis, ostialis, e; januam adtinens: die Thüre betreffend: ajtót illetö, ahoz tartozandó. *Syn.* wrátní. *Usus.* Dwerní Sluha: servus ostiarius: Thürknecht: ajton álló szolga. Dwerno Služka: ancilla ostiaria: Thürmagd: szolgáló.

Dwíhač, o, m. levator, elevator, sublator, is, m. der in die Höhe hebt, Heber: emelö.

Dwíhačka, i, f. levatrix, elevatrix, cis, f. die in die Höhe hebt, Heberinn: emelöné. 2) v. Dwíháňí.

dwíhaní, á, é, *part. constr.* levatus, sublatus, a, um: gehoben in die Höhe gehoben: emeltetett, fel-emeltetett. 2) exactus, a, um: eingenommen, eincaſſirt: bé-szedett.

Dwíháňí, á, n. levatio, sublatio, elevatio, nis, f. das Heben, die Hebung in die Höhe: fel-emelés. *Syn.* Dwíhačka. 2) sublatio, nis, f. Hebung, Erhebung, z. B. der Stimme, Perſon: fel-emelés. 3) exactio, nis, f. das Heben, Eincaſſirung: bé-szedés.

dwíhať, al, ám, V. I. *imp.* dwíhag: levare, tollere, adtollere, elevare: heben, in die Höhe heben: emelni, fel-emelni. *Usus.* Na Koňa dwíhať: in equum subjicere (tollere): aufs Pferd heben: lóra fel-emelni. fel-ültetni. Do Neba dwíhať: ad coelum tollere: in den Himmel heben, erheben, rühmen: égig magasztalni. 2) eruere, tollere: heben, ausgraben, z. B. Schatz: fel-emelni, fel-szedni. ki-ásni. *Syn.* wikopať. 3) exigere (*vulg* incassare): einnehmen, eincaſſiren, heben, z. B. Einkünfte: bészedni. *Syn.* wiberať, wibrať. 4) tollere, abigere: wegſchafen. z. B. Streit: el-üzni, elkergetni. 5) tollere, extollere: erheben, vergrößern, heben: magasztalni, ditsérni. *Syn.* wichwalowať. 6) S Krſtu dwíhať, pri Krſte držať: testem esse baptismi: patrinum agere: aus der Taufe heben, Taufzeuge (Path) ſeyn: keresztvizen tartani, kereszt atyának lenni. 7) Gamu dwíhať, čiſtiť: purgare fossam: einen Graben heben: a vermet fel-vinni, kitisztítani. *II. rec.* dwíhať

ſa: se erigere (levare, elevare): ſich heben: fel-ágaskodni, fel-emelni magát. 2) surgere, se tollere, emergere: ſich heben, empor kommen: fel-menni: 3) nasci, oriri: entſtehen, ſich heben: fel-jönni, támadni. 4) abire: weggehen: ſich heben: el-menni, el-indúlni. 5) insurgere: aufſtehen: feltámadni.
Dwiháwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dwiháwat, al, ám, *freq. ex* dwíhat. *II. rec.* dwiháwat ſa: *freq. ex* dwíhat ſa.
dwihnút, hnul (hel) hňem. V. P. *imp.* dwihňi, de uno actu. v, dwíhat.
dwihnutí, á, é, *part. constr.* v. dwíhaní.
Dwihnutí, á, n. v. Dwíháňí.
† Dwíťka, n. pl. v. Dwerka.
† Dwíťki, f. pl. *Genit.* Dwíťek. *Dat.* Dwíťkám; *Loc.* Dwíťkách, *Instrum.* Dwíťkami: v. Dwerki.
Dwochbitka, i, f. v. *seq.*
Dwochbog, u, m. duellum, i, n. certamen singulare, pugna, singularis: Zweykampf: kettő között való viadal. *boh* wibidnutá Ruwačka.
dwodenňí, á, é, *adj.* duorum dierum, biduus, secundanus, a, um: zweytägig: két napi. *Syn.* dwodňí. *boh.* dwúdenňí, dwúdní.
dwodňí, á, é, *adj. idem.*
dwogakí, á, é, (*abs.* dwogako) *adj.* duplex, icis; geminus, a, um: zweyfach, doppelt, zweyerley: két féle. *Syn.* dwognáſobní. *Usus.* Dwogakég Radoſti Příčina ſteho poſla: geminae laetitiae ex eo causa fuit: zweyfache Freude iſt davon entſtanden: két féle öröm eredett abból.
dwogako, *adv.* dupliciter, gemine: zweyfach: duplán, kettősön, két féle-képpen. *Syn.* dwognáſobňe.
dwogatí, á, é, *adj.* v. dwogakí et dwogčí.
Dwogča, ata, m. geminus, gemellus, i, m. Zwilling, Zwillingsbruder: kettős. *boh.* Dwogče. 2) soror gemina, gemella, ae, f. Zwilling, Zwillingſchweſter: kettös leány. *plur. nom.* Dwogčata: gemini, gemelli, orum, m. pl. Zwillinge: kettös gyermekek.
† Dwogče, ete, n. *idem.*
Dwogčence, nec, f. pl. gemelli gemini: Zwillinge: kettös gyermek, iker *antiqu.*
Dwogeňí, á, n. duplicatio, geminatio, nis, f. das Doppeln, Verdoppeln: kettözés, kettöztetés. 2) vossitatio, nis, f. per 2-dam personam pluralem alicuius adpellatio: das Ihrzen, Ihr heißen: kendezés. *Syn.* Wikáňí.
dwogí, á, é, *adj.* duorum generum: zweierley, von zwey Gattungen: kétféle. *Syn.* dwogakí. 2) duplex: zweierley, zweifach: kétféle. *Syn.* dwognáſobní. 3) duo, duae, duo: zwey: kettő. *Syn.* dwa.
† dwogí, *adj. omn. gen. idem.*
dwogiť, il, ím, V. I. *imp.* dwog: duplicare, geminare: doppeln, verdoppeln, zweyfach machen: kettösiteni, kettöztetni. 2) vossitare, per 2-dam personam pluralem vocitare: ihrzen, ihr heißen: kendezni. *Syn.* wikať. *Prov.* Předtím ſi mi dwogil (wikal), a uſ mi tikáſ: antea tibi fui quantivis, nunc nullius pretii: vorher haſt du mich ihr geheißen, und izt duzeſt mich: vorher hab ich viel bey dir golten und izt durchaus nichts: az elött kintsednek tartottál, most lábod kaptzájának.

dwo=

dwogití, á, é, *adj.* duplex, geminatus, duplicatus, a, um: zweyfach, doppelt: kettös, kettöztetett. *Syn.* dwogí, dwognásobní.
Dwogitost, i, f. duplicitas, tis, f. geminatio, duplicatio, nis, f. das Doppeln, Verdoppeln: kettöztetés. *Syn.* Dwogení.
Dwogka, i, f. numerus, binarius: der Zweyer, eine Zahl von Zweyen: kettödik szám.
Dwogkání, á, n. v. Dwogení 2.
dwogkat, al, ám, V. I. *imp.* dwogkag: v. dwogit 2.
Dwognásobení, á, n. v. Dwogení.
dwognásobit, il, ím, V. I. *imp.* dwognásob: v. dwogit.
dwognásobně, *adv.* dupliciter, gemine: zweifach: kettössen, kétképpen. *Usus.* Dwognásobně sa to zaplatí: ibit in duplum: es wird doppelt müssen bezahlt werden: két annyival fog ki fizetödni.
dwognásobní, á, é, *adj.* duplex, icis: zweyfach, zwyfältig: kettös, két féle.
† dwognásobňí, *adj. omn. gen. idem.*
Dwognásobnost, i, f. v. Dwogitost.
† dwogostrí, á, é, *adj.* dwoostrí.
* dwogusní, á, é, *adj.* dwousní.
* Dwogzlatník, a, m. v. Dwozlatník.
dwohlawí, á, é, *adj.* biceps, itis, habens duo capita: zweyköpfig: két fejü. *Syn.* dwohlawňí.
dwohlawní, á, é, *adj.* bisonus, a, um; duarum vocum: zweystimmig: két hangü.
dwokoňí, á, é, *adj.* v. *seq.*
dwokonňí, á, é, *adj.* bijugis, bigalis, e, bijugus, a, um: zweyspännig: két lovú. *Usus.* Dwokonňí Woz: biga: zweyspänniger Wagen: két lovú szekér.
dwoletí, á, é, *adj.* biennis, biennalis, e; bimus, a, um: duorum annorum: zweyjährig: két esztendös. *Syn.* dwoletní. dworočí. *boh.* dwúletí, dwúletňí.
dwoletní, á, é, *adj. idem.*
Dwoletník, a, m. bimus, i, m. zweyjährig, z. B. Pferd, Ochs: két esztendös. *Syn.* Dworočák. *boh.* Dwúletník.
dwoloketňí, á, é, *adj.* bicubitalis, e; bicubitus, a, um: zweyellig: két könyökü, két réfü. *boh.* dwúloketňí.
Dwomariasník, u, m. bimarianus, i, m. zweysiebzehner Stück: két máriásos pénz. *Syn.* Dwošestačník.
dwomesační, á, é, *adj.* bimestris, e: duorum mensium: zweymonathlich, zweimondig: két hólnapi. dwúměsíční.
† dwomesíční, á, é, *adj. idem.*
dwonohí, á, é, *adj.* bipes, duos pedes habens: zweyfüßig: két lábú. *boh.* dwúnohí.
dwoostrí, á, é, *adj.* anceps, itis, *Ovid.* zweyschneidig: két élü. *Syn.* dwogostrí.
Dwor, a, et u, m. *Loc. sing.* Dwore, *Loc. plur.* Dweroch. area, area domus, cavadium, i, n. der Hof, an einem Hause, beschloßener Hof: udvar. *boh.* Dwůr. Slepačí Dwor, chors, cohors, tis: Hühnerhof, tyúkok udvarok. *Prov.* Dwoch Dworow Pes. J galowé Krawe Tela bi podstrcil: duarum aularum canis. Forsan et innocuum culpet vir saevus et acer. *Homer.* accepta pecunia nonnunquam et malos defendit, et oppugnat bonos.
2)

2) aula principis, aula regia: der Hof eines Fürsten, ein Königlicher Hof: kiralyi udvar. 3) familia regia, vel principis: der Hof, die Landesherrschaft, die königliche, oder fürstliche Familie: hertzegi, királyi familia. 4) villa, ae, f. (allodium, ii, n). der Hof, Meierhof: major. *Syn.* Mager. 5) praedium, i, n. fundus: Hof, Bauergut, ein Landgut: majorság. *Syn.* Statek wenkagsi.

Dwoŕáčka, i, f. villica, ae, f. Meyerinn, Hofmeyerinn: majorosní. *Syn.* Magerňička.

Dwoŕák, a, m. villicus, i, m. Meyer Hofmeyer: majorgazda, majoros. *Syn.* Magerňík.

† Dwořák, a, m. *idem.*

Dworan, a, m. aulicus, i, m. Hofbedienter, Hofdiener: udvarnok, udvari szolga (tiszt). 2) aulicus, Hofmann, udvari ember. *boh.* Dwořeňím. *Aliud est* Dworňík.

† Dwořan, a, m. *idem.*

dworanſki *adv.* more aulicorum, hofmännisch: udvari emberek módjára.

dworánſkí, á, é, *adj.* conveniens mori aulicorum: hofmännisch: udvari embereket illető.

Dworanſtwí, á, n. officium aulicum: Hofamt: udvari tiszt (hivatal).

Dworanſtwo, a, n. *Collect.* aulici: Hofleute, beym Fürsten etc: udvariak, udvari emberek.

Dworček, u, m. *dem: ex* Dworek.

Dworec, rca, m. villa tenuior: Meyerhof, wen er nicht gar groß ist: majorotska, kis major.

Dworek, rku, m. *dem. ex* Dwor: areola (domus), parva aula: Höfchen, am Hauſe: udvarotska. 2) atrium, vestibulum, i, n. Vorhof: pitvar. *Syn.* Pitwor. 3) villula, ae, f. allodiolum, i, n. ein kleiner Meyerhof: majorotska. *Syn.* Magerek. 4) praediolum, i, n. ein Landgütchen: majorságotska.

Dworení, á, n. *verb. ex* dworit, et dworiť ſa.

† Dwořeňín, a, m. v. Dworan.

Dworimſčák, a, m. v. Dwozlatňík.

Dworiſčo, a, n. area, ae, f. der Hof, an einem Hauſe: udvar.

† Dworiſſte, n, *idem.*

dworiť, il, ím, V. I. *imp.* dwor: in aula esse (versari). aulicum agere: beim Hof seyn; ein Hofmann seyn: udvarnál lenni. *II. rec.* dworiť: gestus facere, gestibus uti, gesticulari: sich gebärden, Gebärden machen (im verächtlichen Verſtande): gyestállni, *boh.* dwořiti ſe.

Dworíwáńí, á, n. v. Dworeňí.

dworíwať, al, ám, *freq. ex* dworit. *II. rec.* dworíwať ſa, *freq. ex* dworiť ſa: *boh.* dwořiwat ſe.

dworňe, *adv.* more aulico: hofmäßig: udvari módra. *Syn.* dworſki.

dworní, á, é, *adj.* aulicus, a, um: conveniens aulae: hofmäßig: udvart illető, udvari. *Syn.* dworſkí.

Dwořnica, i, f. v. Dworňička.

dworňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Dworňička: aulae praefecti uxoris, der Hofmeiſterinn gehörig: hok-mesternéé, udvari mesternéé, ház-gondviselőnéé. *Syn.* dworňičin, *vulg.* Hofmagſterčin.

Dworňičeňí, á, n. v. Dworňictwí.

dwo-

dwornićin, a, e, *adj. poss.* ex Dworńica: v. dworńiććin.

dworńićiť, il, ím V. I. *imp.* ńić: aulae praefectum esse, ein Hofmeister seyn: hokmesterkedni, udvari mesternek lenni. 2) mentorem (moderatorem) agere, einen Hofmeister (Vorgesetzten) abgeben: tanító-mesternek lenni. *vulg.* Hofmagstrowať, Hofmagsteriť.

Dworńićka, i, f. aulae praefecta (magistra), Hofmeisterinn, als Hofbedienterinn: hokmesterné, hopmesterné, udvari mesterné, ház-gondviselöné. 2) magistra, moderatrix iuventutis: Hofmeisterinn, die Vorgesetzte, Gouvernantinn: tanító mesterné, igazgatóné. *Syn.* Dworńica, *vulg.* Hofmagsterka.

dworńićki, *adv.* aulae praefecti more: hofmeisterisch: hokmester módon. 2) magistraliter, moderatoris more: hofmeistermäßig, wie ein Vorgesetzter: tanító mester módon, *vulg.* Hofmagsterski.

dworńićkí, á, é, *adj.* aulae praefectos adtinens, die Hofmeistern betreffend: aulae praefectos adtinens, hokmesteréket illető. 2) mentores (moderatores) iuventutis concernens, die Hofmeistern (Vorgesetzten) betreffend: oktató (tanító, igazgató) mestereket illető. *vulg.* Hofmagsterskí.

Dworńictwí, á, n. aulae praefectoratus (magisterium), das Hofmeisteramt, als Hofstelle: hokmesterség, hopmesterség, udvari mesterség, udvarnokság. 2) magisterium, munus moderatoris (mentoris). praefectoratus instructoratus: Hofmeisterei, bei Jugend: tanito (oktato igazgato) mesteri hivatal. *Syn.* Dworńićení, *vulg.* Hofmagsterstwí Hofmagstrowáńí.

Dworńik, a, m. aulae praefectus (magister), Hofmeister, als Hofbedienter: hokmester, hopmester, udvarnok *Pár. Páp.* udvari mester, ház-gondviselö, háznak gondviselöje. 2) mentor, moderator, magister, instructor (director) iuventutis: Hofmeister, Vorgesetzter, besonders der Jugend: tanító (oktató, igazgató) mester, elöljáró, kiválltképen az ifiuságnál *vulg.* Hofmagster. *Aliud. est* Dwotan.

dworńíkow, a, e, *adj. poss.* aulae praefecti, dem Hofmeister gehörig, hokmesteré hopmesteré, udvarnoké. 2) mentoris, moderatoris: dem Vorgesetzten (Hofmeister) gehörig: tanító mesteré, igazgatóé, elölejáróé. *vulg.* Hofmagstrow.

Dworoćák, a, m. v. Dwoletńík.

dworoćí, dworoćití, dworoćní, á, é, *adj.* v. dwoleti.

dworohí, á, é, *adj.* bicornis, e, duo cornua habens: zweyhornig: két szárvú. *Syn.* dworožní.

dworožní, á, é, *adj.* habens ungulas bifidas: zweyfüßig: két tsölykü. 2) v. dwuchelní. 3) v. dworohí.

dworsćin, á, é, *adj.* spanae: der Gespanninn gehörig: ispányneé. *Syn.* ispánćin.

Dworká, ég, f. spana, ae, f. die Gespanninn: ispanyné. *Syn.* Jspánka.

dworski, *adv.* more aulico: hofmäßig: udvari modra, udvariasan. *Syn.* dworńe. 2) more spani: gespannmäßig: ispán módra. *Syn.* ispánski.

Dworskí, ého, m. spanus, i, m.

m. ein Gespann, bei einer Landwirtschaft: ispány. *Syn.* Jspán.
dworský, á, é, *adj.* conveniens aulae: hofmäßig: udvarias, udvart illető. *Syn.* dworní. 2) aulicus, a, um: den Hof eines Fürsten betreffend: udvari, udvarias. *Usus.* Dworský Maršálek: mareschallus aulae, magister officiorum, praetorio praefectus: Hofmarschal: udvari tisztartó. Dworský Radec: consiliarius aulicus, a consiliis aulicis: Hofrath: udvari tanátsos. Dworská Paňi: mulier nobilis e ministerio aulico: Hofdame: udvari asszony. 3) villam adtinens: villanus. villaticus, a, um: den Meyerhof betreffend: majori. *Syn.* magerní. 4) spanalis, e, spanum adtinens: den Gespann betreffend: ispányt illető. *Syn.* išpánský.
† dwořský, á, é, *adj. idem.*
Dworstwí, á, n. spanatus, us, m. Gespannamt: ispányság. *Syn.* Jšpánstwí.
Dworstwo, a, n. comitatus aulicus (aulae, principis): Hofstat, die Hofbedienten: udvari szolgák. *Syn.* Dwořáňi.
† Dworstwo, á, n. *idem.*
dworučí, á, é, *adj.* v. *seq.*
dworuký, á, é, *adj.* bimanus, a, um; duas manus habens: zweyhändig, két kezű.
Dwosestačňík, u, m. v. Dwomariašňík.
Dwosesták, u, m. v. *idem.*
dwostí, á, é, *adj.* ducentesimus, a, um: zweyhundertste: kétszázadik. *boh.* dwůstí.
dwotisící, á, é, *adj.* bis millesimus, bis millenarius, a, um: zweytausendste: két ezeredik. *Syn.* dwotisícní. *boh.* dwůtisící.
dwotisícní, á, é, *adj. idem.*
dwoúdní, á, é, *adj.* bimembris, e: zweygliederig: két részből álló.
dwouhelní, á, é, *adj.* biangularis, e: zweineckig: két szegletű. két szegletüs. *Syn.* dworožní.
dwoušní, á, é, *adj.* biauritus, a, um: zweyöhrig: két fülü. 2) bis ansatus, duas ansas habens: zweyhenkelig: két fogantójú
Dwoušňík, u, m. bis ansatum instrumentum: zweyhenkeliges Gefäß: két fülü, fogantojú edény.
dwoustí, á, é, *adj.* bioralis, e: zweymündig: két szájú. *Syn.* dwogustní.
Dwoženač, a, m. bigamus, i, m. zwey Weiber habender Mann: két feleségü, kétszer házasultt. *Syn.* dwoženní Muž, Chlap magící dwe spolu neb porád Manželky.
dwoženní, á, é, *adj.* duas uxores habens: zwey Weiber habend: kinek két felesége vagyon.
Dwozlatňík, u, m. biflorenarius, solidus thalerus: ein harter Thaler, zwey Gulden Stuck: két forintos tallér. *Syn.* Dwoтimšťák, twrdí Tolár.
† dwůdenní, *adj. omn. gen.* v. dwodenní.
† dwůdní, á, é, *adj. idem.*
† dwůletí, á, é, *adj.* v. dwoletí.
† dwůletní, *adj. omn. gen.* v. dwoletní.
† Dwůletňík, a, m. v. Dwoletňík.
† dwůloketní, *adj. omn. gen.* v. dwoloketní.
† dwůmesíční, á, é, *adj.* v. dwomesáční.
† dwůnohý, á, é, *adj.* v. dwonohý.
† Dwůr, *Gen.* Dworu et Dwora, m. *Loc. sing.* Dworů, Dwo-

Dwoře, *Local. plur.* Dwořích.
† dwúſſtí, á, é, *adj.* v. dwoſſtí.
† dwutiſící, á, é, *adj.* v. dwotiſící.
* Džbán, u, m. v. Žbán.
* Džbáněk, u, m. *dem. ex seq.* v. Žbáněk.
* Džbaněk, nku, m. *dem. ex* Džban. v. Žbáněk.
* Džbankár, a, m. v. Žbankár.
* džbankárčin, a, e, *adj. poss.* v. žbankárčin.
* Džbankárka, i, f. v. Žbankárka.
* Džbankárňa, i, f. v. Žbankárňa.
* džbankárow, a, e, *adj. poss.* v. žbankárow.
* džbankárſſkí, á, é, *adj.* v. žbankárſſkí.
* Džbankárſtwí, á, n. v. Žbankárſtwí.
* Džbar, u, m. Žbar.
† Džber, u, m. *idem.*
* Džugáňí, á, n. v. Kúkáňí.
* džugať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. kúkať.
* Dzuro, a, m. v. Gur. *Usus.* Na Dzura: v. Na Gura.

E.

Eborach, u, m. v. *seq.*
Eborak, u, m. Meſto w Britannii: Eboracum, i, n. Civitas Britanniae: Jork: Ebo-rák, város Britanniában.
Eč, u, m. Athesis, is, m. die Etſch, ein Fluß: ets, folyó-viz.
ech! *interj. indignantis.* v. eg, 2. Nro.
Ečlan, a, m. Člowek: Rhetius, Athesinus, i, m. Etſchländer: Rétziai ember.
Ečlan, u, m. Kragina: Rhetia, ae, f. das Etſchland: Rétzia, Ország. *Syn.* ečlanſká Zem.
ečlančin, a, e, *adj. poss.* Rhetiae feminae: der Etſchländerinn gehörig: Rétziai aszszonyé.
Ečlanka, i, f. Rhetia (Athesina) femina, Etſchländerinn: Rétziai aszszony. *Syn.* Ečlanſká Žena.
ečlanow, a, e, *adj. poss.* Rhetii, dem Etſchländer gehörig, Rétziai emberé.
ečlanſki *adv.* rhetice, etſchländiſch, rétziai módon.
ečlanſkí, á, é, *adj.* rheticus, rhetius, athesinus, a, um. etſchländiſch, rétziai. Ečlanſké Hori: alpes rhetiae: etſchländiſches Gebürg, rétziai havasok.
Edra, i, f. Řeka w Haſſii, Adranus, m. Edera, fluvius Hassiae, Eder in Heſſen: Edera, folyó viz.
eg! *interj. admirantis*: eia, hem! ei, ej, be, de. *Syn.* ag. Eg! predcabi ſem ſa to nebol o tebe pozdal: hem! id tamen de te neutiquam existimassem: ei! das hätte ich doch nicht von dir vermuthet (gedenkt): ej! ezt ugyan még sem gondoltam volna felöled. Eg! gak ge pekní a kraſní: eia, ut elegans est! ei, ei! wie ſchön iſt er! wie ſchön aufgeputzt! ej de

(be) szép! bezzeg szép (ékes). Eg hle! v. eghle. 2) *interj. indignantis*: eia, vah, hem! ri, haj. aha, óha. *Syn.* ech. Eg, pohňem ta! eia! mox te in fugam vel nolentem conjiciam: ei, gleich weiße ich dir den Weg (die Thür)! ej, majd mindgyárt (djárt) mutatok utat. Eg to zaisť'e nezňeseme: enim vero hoc ferendum nobis haud est, ei, man kann dieses für gewiß nicht dulden (leiden): ej, ezt ugyan el-nem türhettyük. 3) Eg! eg! atat! papae! ni, ni! nono! ládd-é! no ládd-é! jé!

Egbel, u, m. Egbelinum, i, n. Egbel, ein Städchen: Egbely, mezö város.

Egersek, u, m. Egerszeghinum, i, n. Egerszegh, Egerszegh.

* egda *interj.* v. *seq.*

egha *interj irridentis.* hem, ich, hm, ei, heh! ím, majd, megadtad néki, majd néked. Egha, dals mu! hem, dedisti illi! (ich hm, ei) du hasts ihm gegeben! ím (no) megadtad néki. *Syn.* egsa, haha, *vulg.* egda, gegda.

eghle *interj. monstrantis.* seu *indicantis* cum *Nom. et Accus.* en, ecce! da ist, da sind, siehe (oder sehet), sieh (seht) da, sieh (seht) einmal, da sieh (seht) sie, ihn etc: ihon, ihol, ehen. *Syn.* hle. Eghle mňa (ma)! ecce me! *Ter.* da habt ihr mich! da bin ich! ich bins! imé! itt vagyok. Eghle Posel z Ríma prichádzagící! ecce tibi nuntius Roma veniens! sieh da kömmt der römische Abgesandte! ihon a' Római követ. Eghle nenazdale (nepozdalé) Roylúčení! ecce subitum divortium! *Cic.* sieh da die schnelle (unverhofte) Entscheidung! lassadd melly hamar (hirtelen) való elválás!

Egid, a, m Aegidius, i, m. Egidius, Egyed.

egidow, a, e, *adj. poss.* Aegidii, dem Egidius gehörig, Egyedé.

Egipt, u, m. Aegyptus, i, f. Egipten, Egipterland: Egyiptom, Egyiptus. *Syn.* egiptská Zem.

Egipťan, a, m. Aegyptius, i, m. aegytiacus homo: ein Egipter, egyiptomi ember.

egipťánčin, a, e, *adj. poss.* aegyptiacae feminae, der Egipterinn gehörig, egyiptomi aszszonyé (személlyé) *vulg.* egipťankin.

Egipťanka, i, f. Aegyptia, ae, f. aegyptiaca femina: die Egipterinn, egyiptomi aszszony (személly).

egipťanow, a, e, *adj. poss.* Aegyptii, aegyptiaci hominis: den Egipter gehörig, egyiptomi emberé.

egiptski *adv.* aegyptiace, egiptisch, egyiptomi modon. *Syn.* poegiptski.

egiptský, á, é, *adj.* aegyptiacus, aegyptius, a, um: egiptisch, egyiptziai, egyiptomi, egyiptombéli. Egiptská Zem. v. Egipt. Egiptska Paprika: piper aethiopicum, egiptischer Pfefer, paprika, vörös bors. Egiptské More, v. More.

Egres, u, m. chlpatá neb egresowá Jahoda: bacca (labrusca) grossulariae *Linn.* grossularia, omphax, cis, m. omphaces: Stachelbern: egres, köszméte, szölö egres *Pár. Páp.vulg.* Polka, Podpolka, *boh.* Angrest. 2) egresowi Ker neb Stromček: Ribes grossularia *Linn.* Stachelbeerstrauch, Stachelbeerstaude: egres-fa, kösz-

köszméte *Pár. Páp. boh.* Angreſt.

Egreſíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Egreſík, u, m. *dem.* baccula grossulariae, Stachelbeerchen, Klosterbeerchen: egresetske, egreske. 2) parva ribes grossularia, kleine Stachelbeerstaude, egres-fálska.

egreſowí, á, é, *adj.* grossularius, a, um: Stachelbeeren, egresi, egresből-való. Egreſowá Omáčka: omphacium: embamma grossularium: Stachelbeerentunke, egres mártalék, mártogató.

egſa *interj.* v. egha.

Eleazar, a, m. Eleazarus, i, m. Eleazar: Eleázar.

eleazarow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

† Elebor, u, m. v. Čemerica.

Eleonora, i, f. Eleonora, ae, f. Eleonora, Eleonóra. *vulg.* Lenora.

eleonorčin, a, e, *adj. poss.* ex Eleonorka. *vulg.* lenorčin.

eleonorin, a, e, *adj. poss.* ex Eleonora. *vulg.* lenorin.

Eleonorka, i, f. *dem. ex* Eleonora. *vulg.* Lenorka.

Eliáſ, a, m. Elias, ae, m. Elias, Illés, Illyés.

eliáſow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Elizeg, a, m. Elisaeus, i, m. Elizeus, Elizeus.

elizegow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Elzaſ, a, m. Alsata, ae, Alsatus, i, m. Elſaſſer, alzátziai ember. *Syn.* elzaſſký Člowek.

Elzaſ, u, m. Alsatia, regio Germaniae: das Elſaß, Alzátzia, Német tartomány *Syn.* elzaſká Zem.

elzaſčin, a, e, *adj. poss.* Alsaticae feminae, der Elſaſſerinn gehörig: Alzátziai aszszonyé.

Elzaſka, i, f. Alsata, ae, f. alsatica femina: ein Elſaſſerinn, alzátziai aszszony. *Syn.* elzaſká Zenſká.

elzaſki *adv.* alsatice, elſaſſiſch, alzátziáúl. *Syn.* poelzaſki.

elzaſkí, á, é, *adj.* alsaticus, a, um: elſaſſiſch, alzátziai. Elzaſké a lotrinſké Hory: Vogesus (vosegus), i, m. das vogeſiſche, elſäſſiſche, lotringiſche Gebürg: alzátziai, és lotharingyiai hegyek.

elzaſow, a, e, *adj. poss.* Alsatae, alsatici hominis: dem Elſaſſer gehörig, alzátziai emberé.

Emanuel, a, m. Emanuel, is, m. Emanuel, Emánuel.

emanuelow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Emauz, u, m. Emaus, Emaus, émausz.

Emereucia, i, f. Emereutia, ae, f. Emereuzie, Emereutzia.

† Encián, u, m. v. křížowí kwet.

* Endíwia, i, f. v. Andíwia.

† Engličan, a, m. v. Angličan.

† engličančin, a, o, *adj. poss.* v. angličančin.

† Engličanka, i, f. v. Angličanka.

† engličanůw, owa, owo, *adj. poss.* v. angličanow.

† engličkí *adv.* v. anglicki.

† englický, á, é, *adj.* v. anglický.

Enz, u, m. Řeka w Rakuſách: Anisus fluvius Austriae: die Enß, in Oeſterreich ein Fluß: ensz, Austriai folyó viz. *Syn.* Anz.

Epikur, a, m. Epicurus, i, m. Epikur, Epikurus, athenásbéli bölts, a' testi gyönyörűséget fő-boldogságnak állítván.

epikurow, a, e, *adj. poss.* Epicuri, dem Epicur gehörig, Epikúrusé.

epikurſki *adv.* epicureorum (Epicu-

curi) more, epikuriſch, Epikúrus módon.
epikurſkí, á, é, *adj.* epicureus, a, um: epikuriſch, epicurusi.
* Epikuruſ, a, m. v. Epikur.
* epikuruſow, a, e, *adj. poss*, v. epikurow.
† Epiſtola, i, f. v. Liſt.
† Erb, u, m. v. Címer.
† erbowňe *adv.* v. címerňe. 2) v. Dedičňe, urečiťe.
† erbowňí, *adj. omn. gen.* v. címerní. 2) v. Dedičňí, urečiťí.
Erfurt, u, m. Meſto w Turinku: Bicurgum, Biturgium, Citurgium, Erfurtum, i, n. Erfordia, ae. f. Erfurt, eine Stadt: Bikurg, Erfurt, város.
Erfurťan, a, m. Bicurgus, Erfordiensis homo: Erfurtner, Erfurti (bikurgi) lakos, polgár ember.
erfurťančin, a, e, *adj. poss.* bicurgae (erfordiensis) feminae) der Erfürterinn gehörig, erfurti aszszonyé *vulg.* erfurťankin.
Erfurťanka, i, f. Bicurga, ae, f. Erfordiensis femina: eine Erfurterinn, erfurti aszszony.
erfurťanow, a, e, *adj. poss.* Bicurgi, erfordiensis hominis: dem Erfurter gehörig, erfurti lakosé, polgáré, emberé.
erfurtſki *adv.* bicurgice, erfordiensi more: erfurtiſch, erfurtiasan, erfurti módon. *Syn.* po erfurtſki.
erfurtſkí, á, é, *adj.* bicurgicus, a, um: erfordiensis, e: erfurtiſch, erfurti, erfurtiás.
* eſ *adv.* v. až.
eſce *adv.* adhuc, noch, bis itzt, überhaupt von der Zeit: még, eddig, még-eddig. doſawáď, dotaď, dowčilka, dowčilku, boh. eſte, geſte. A eſce: etiam nunc, etiam num: auch noch (bis dato), még-is ismég, most-is. Eſce ne: nondum, hauddum, adhuc non: noch nicht, még nem, még sem. A eſce ne: et nondum, needum, und noch nicht, még sem, és még nem. Sotwa éſce: vix dum, kaum noch, nehezen még, alig még. Eſce nič: nihildum, adhuc nihil: noch nichts, még semmit sem. Gá ſem (gách) ho eſce newiďel: nondum eum vidi, ich habe ihn noch nicht geſehen, még én nem láttam ötet. Eſce nebuďeſ wſtáwat? nondum surges? ſtehſt du denn noch nicht auf? még fel nem kelsz? Eſce ťa bolí hlawa? adhuc ne tibi caput dolet? thut dir noch der Kopf weh? még-is fáj a' fejed? Eſce ſi tu? etiamnum hic es? biſt du noch da? még itt vagy? Eſce i wčil tu ſtogíſ (poſtáwáſ)? etiamnum hic stas? und ſtehſt du noch da? még-is itt állasz? Eſce newiſel: nondum (nequedum) exierat, er iſt noch nicht ausgegangen. Még ö ki nem mentvala. Aňi eſce wčil (poſawáď) Otec newí: neque etiamdum scit pater, mein Vater weiß itzt noch nichts davon, még most sem tudgya ezt az atyám. Eſce o ňem nič neňi ſliſat: nondum de eo auditur, man höret noch nichts von ihm, még-eddig semmit sem hallani felöle. Eſce ſme nič neſliſali: nihildum audieramus, wir haben noch nichts davon gehöret, mink még semmit sem hallottunk felöle. Eſce ſa obidwoch zrownáwagú Slowa. Obidwa eſce gednako mluwá: conveniunt adhuc utriusque verba, es vergleichen ſich noch ih-

ihre Reden, még eddig egy nyomon beszéllnek *Par. Páp.* Naſe Weci eſce (dotas, až dowčilka, až potás) gak predtím zoſtáwagú (w ſwém Stawe ſú): res nostrae adhuc eo, quo fuerant, sunt (perseverant, persistunt) loco: unſere Sachen ſtehen noch, wie zuvor: a' mi dolgaink még abban az állapotban (korban) maradnak, a' mellyben az előtt valának. Ge tu eſce Zima: hic adhuc frigus est, hier iſt es noch kalt, még itt hideg vagyon. Ge tam eſce kúſek Midla? est ibi adhuc particula saponis? iſt dort noch ein Stückchen Seife: van-é még ottan egy darabka szappan? 2) adhuc, noch, nur noch: még. Geſtli eſce Počátek geſt: si adhuc initium est, wenns noch der Anfang iſt, ha még kezdet vagyon. Eſce gedenkrát, eſce Ráž: iterum denuo, rursus, adhuc semel: noch einmal, zum zweiten Male: még egyszer. Eſce ſi gá na tu Turu zagdem. — 3) In comparatione, idem. Gak dlúho eſce Peňáze mám: quamdiu adhuc pecunias habuero; donec nummis provisus sum: ſo lange ich noch Geld habe, még pénzem vagyon (lesz). Eſce gedenkrát tolko: alterum tantum, noch einmal ſo viel, még egyszer annyit (annyi). Eſce gedenkrát tak pekní (kráſní): altero tanto pulchrior, noch ſo ſchön, két annyi (még egyszer olly) szép. Eſce dwakrát tak zdrawí, bis tanto sanior, noch zweimal ſo geſund, két annyi egészséges. — 4). In interrogationibus, idem. Co eſce bude? quid adhuc fiet? was wird noch werden? mi történik még? Gáko eſce pogde? qui adhuc succedet? wie wird noch ablaufen? még hogyan esik ki (jönki) a' dolog? Gak dlúho tu eſce zoſtaňeme? quamdiu hic loci morabimur (moras trahemus) adhuc? wie lange werden wir da noch bleiben (verweilen)? melly sokáig (meddig) maradunk (mulatozunk) még itten? — 5) etiam, noch, auch: még, és még. Eſce ſa pítáſ? etiam quaeris? frageſt du noch? még kérdezed? — 6) praeterea, insuper: noch, überdieß, außerdem: még: azon kévül, azon fellöl, e-felett, annak felette, ezek felett. *Syn.* mimo (krom) toho. Eſce k tomu: insuper, adhuc, ultra: noch dazu, noch darüber: még ahoz, még azon fellöl, még tovább, azon kévül. Eſce wíce powedám (prawím): amplius dico, ich ſage noch mehr, még többet mondok. — 7) ultra, porro: ferner, weiter, noch: tovább. *Syn.* dáleg. — 8) modicum, paulisper, paulum paululum: eine Weile noch, még egy kevessé. *Syn.* trochu, Eſce čekat može: paulisper exspectare potest, er kann noch warten, még egy kevessé várakozhat. — 9) tandem, finaliter: endlich, noch: végtére, utóllyára, még. *Syn.* konečňe, napoſledi, poſledňe.

Eſek, u, m. Meſto uherſké. Eszekinum, i, n. Eſſek, eine Stadt. Eszék, város.

† eſke *adv.* v. eſce.

Etna, i, f. ſicilſkí Wrch, Ohen wiwrhugící: Aetna, ae, Aetne, es, f. Aetna, der bekannte Berg in Sicilien: Etna, szizíliai hegy. 2) Meſto pritem Wrchu: Aetna, ae, f. *Cic.* Aetna, eine Stadt dabei: Etna, város.

et-

etňanſkí, á, é, *adj.* aetneus *Cic.* a, um; montem Aetna concernens: ätnisch, den Berg Aetna betreffend, da befindlich: etnai, Etna hegyet illető. 2) aetnensis, e: ätnisch, zur Stadt Aetna gehörig, in, aus bei) Aetna: etnai, etnai városhoz tartozandó. Etňanſké Pole: aetnensis ager *Cic.* ätnisches Feld: etnai határ.

† Eukſín, u, m. v. černé more.

† eukſinſkí, á, é, *adj.* v. černomorſkí.

Europa, i, f. Europa, ae, f. die Europa, ein bekannter Welttheil: Európa, világnak egy része. 2) Europa, ae, Europe, es, f. filia Agenoris: die Europa, Tochter Agenors, Königs in Phönicien, wurde vom Jupiter, der in Gestalt eines Stiers zu ihr kam, nach Creta entführt *Ovid.* Europa, Agenor fenitziai királynak leánya.

Europan, a, m. Europaeus, i, m. ein Europäer, európai (europai) ember.

europančin, a, e, *adj. poss.* Europaeae feminae, der Europäerinn gehörig, európai aszszonyé.

Europanka, i, f. Europaea, femina, die Europäerinn, europai aszszony.

europanow, a, e, *adj. poss.* Europaei, dem Europäer gehörig: európai emberé.

europſki *adv.* europaee, europäisch, európai módon. *Syn.* europegſki, poeuropſki.

europſkí, á, é, *adj,* europaeus, a, um: europäisch, európai, európiai. *Syn.* europegſkí.

Ewa, i, f. Eva, ae, f. Ewa. Éva.

Ewanǯelia, i, f. Evangelium, i, n. das Evangelium, Evangéliom. *Syn.* potěſitelne Ohlaſowáňí (Oznamowáňí, Zweſtowáňí) Slowa Božkého. *vulg.* Ewanǯelium. In *Plur.* Ewanǯelie, *gen.* Ewanǯelíí: Evangelia, orum, n. *pl.* die Evangelien, Exangyéliomok.

Ewanǯeličin, a, e, *adj. poss.* Evangelicae feminae, dem evangelischen Person gehörig: evangyelikusnéé. v. luteránčin.

Ewanǯelička, i, f. Evangelica, ae, f. eine evangelische Person, Evangyelikusné. v. Luteránka.

ewanǯelicki *adv.* evangelice, evangelicorum more: evangelisch evangyelikus módon. *Syn.* poewanǯelicki. v. luteránſki.

ewanǯelickí, á, é, *adj.* evangelicos adtinens; evangelicus, a, um: evangelisch, die Evangelischen betreffend: evangelikusi. v. luteránſkí.

Ewanǯelictwí, á, n. confessio Evangelica (Augustana, Habspurgica): evangelische Lehre (Religion), evangyelikusi vallás. v. Luteranſtwí.

Ewanǯelictwo, a, n. *Collect.* Evangelici, Augustanae confessioni addicti, Protestantes: die Evangelischen, Evangyelikusok. v. Luteránſtwo.

Ewanǯelík, a, m. Evangelicus, Protestans, tis, m. Augustanae confessioni addictus: ein Evangelischer, Protestant: Evangyelikus, Protestáns. v. Luterán.

ewanǯelíkow, a, e, *adj. poss.* Evangelici hominis, Protestantis: dem Evangelischen gehörig, Evangelikusé. v. luteránow.

Ewanǯeliſta, i, m. Evangelista, ae, m. Evangelist, Evangyelista. *Syn.* Spiſowatel Skutkow a Slow Božkích, i Apoſtolſkích.

ewanǯeliſtow, a, e, *adj. poss.* Evangelistae, ad Evangelistam per-

pertinens: dem Evangelischen gehörig: Evangyelistáé.
ewanđelisťski *adv.* evangelistice, evangelistisch: evangyelistául, evangyelista módon. *Syn.* poewanđelisťski.
ewanđelisťskí, á, é, *adj.* evangelisticus, a, um: evangelistisch, die Evangelisten betreffend: evangyelistai, Evangyelistákat, illető.
Ewanđelísťstwí, á, n. Evangelatus, Evangelistatus, us, m. Evangelistenamt, Evangyelistaság, Evangyelistai hivatal.
* Ewanđelium, u, n. v. Ewanđelia.
Ewangelia, e, f. v. Ewanđelia.
ewangeliččin, a, e, *adj. poss.* v. ewanđeliččin.
Ewangelička, i, f. v. Ewanđelička.
ewangelicki *adv.* v. ewanđelicki.
ewangelickí, á, é, *adj.* v. ewanđelickí.
Ewangelik, a, m, v. Ewanđelik.
Ewangelista, i, m. v. Ewanđelista.
ewangelistow, a, e. *adj. poss.* v. ewanđelistow.
ewangelisťski, -ští, -stwí, v. ewanđelisťski, -ští, -stwí.

† Ewangelium, u, n. v. Ewanđelia.
* ewčin, a, o, *adj. poss.* v. *seq.*
ewiččin, a, e, *adj. poss.* ex Ewička: Evulae, parvae Evulae, der kleinen Eva gehörig, Évikáé, kis Éváé. *Syn.* ewičin, *vulg.* ewčin, ewičkin, ewikin, ewkin, ewulin, ewulkin.
ewičin, a, é, *adj. poss.* ex Ewika: idem. *vulg.* ewikin.
Ewička, i, f. *dem.* Evula, ae, f. parva, Eva: kleine Ewa: Évaka, kis Éva. *Syn.* Ewika, *vulg.* Ewka, Ewula, Ewulka.
Ewika, i, f. *dem.* idem.
* ewikin, a, o, *adj. poss.* v. ewičin.
ewín, a, e, *adj. poss.* Evae, der Eva gehörig, éváé.
* Ewka, i, f. v. Ewička.
* ewkin, a, o, *adj. poss.* v. ewiččin.
* Ewula: i, f. v. Ewička.
* ewulčin, a: o, *adj. poss.* v. ewiččin.
* ewulin, a, o, *adj. poss.* idem.
* Ewulka, i, f. *dem.* v. Ewička.
* ewulkin, a, o, *adj. poss.* v. ewiččin.

F.

Fábián, a, m. Fabianus, Fabianus, fábián.
Fábiánček, a, m. *dem. ex seq.*
Fábianek, nka, m. *dem.* ex Fábián.
Fabriká, i, f. fabrica, ae, f. die Fabrike, fabrika. *Usus.* We Fabrice, in fabrica, in der Fabrike, fabrikában. *Syn.* Magsterňa, Remeselňa.
Fabrikant, a, m. fabricator, opifex: cis, m. der Fabrikant, fabrikás. *Syn.* Magsterňík, Remeselňík.

fabrikantčin, a, e, *adj. poss.* fabricatricis, opificis *fem.* der Fabrikantinn gehörig, fabrikásnéé. *Syn.* magsterňiččin, remeselňiččin.

Fabrikantka, i, f. fabricatrix, opificis fabricatoris) uxor: die Fabrikantinn, fabrikásné, *Syn.* Magsterňička, Remeselňička.

fabrikantow, a, e, *adj. poss.* fabricatoris. dem Fabrikant gehörig, fabrikásé. *Syn.* magsterňíkow, remeselňíkow.

fabríkantski *adv.* more fabricatoris, fabrikantisch, fabrikantmäßig, fabrikás módon (módra). *Syn.* magsterňički, remeselňički.

fabrikantskí, a, é, *adj.* fabricatorius, a, um; fabricatores (fabricantios) adtinens: die Fabrikanten betreffend: fabrikásokat illető. *Syn.* magsterňickí, remeselňickí.

Fábrikántstwí, a, n. munus fabricantii, opificium: das Fabrikanten handwerk, die Fabrikantenmetie: fabrikás mesterség. *Syn.* Magsterňictwí, Remeselnictwí.

* Fabula, i, f. v. Básеň.

† Fábule, f. idem.

* Fabulka, i, f. *dem.* v. Básenka, Básňička.

* Fabuľkár, a, m. v. Basnár, Pletkár.

* Fabulkárka, i, f. v. Basňárka Pletkárka.

* Fabulkárstwí, á, n. v. Basňárstwí, Pletkárstwí.

† Fáč, u, m. v. Fáseľ.

† Facalít, u, m. v. Kučňík 1-mo Nro.

* Fačaráda, i, f. v. Paráda.

† Fačel, člu, m. v. Fásel, Powigňík. 2) v. Plenka.

† Fáčelek, lku, m. *dem.* v. Fásliček.

† Fačelka, i, f. idem.

* Facka, i, f. v. Políček.

* Fackáňí, á, n. v. Políčkowáňí.

* fackať, al, ám V. I. *imp.* kag, v. políčkowať, oflinkowať.

Fačko, a, m. vinum helvolum, schieler Wein, kástélyos (kástély-szinü, fakó) bor. *boh.* Tarant.

fačkowí, á, é, *adj.* helvolus, a. um *Colum.* blaßroth, gelblich, bleichroth: kástély (fakó) szinü veres-szabású. *Syn.* bledočerweni. *boh.* tarantowí. *Usus.* Fačkowá Farba, v. Farba. Fačkowé Wíno, v. Fačko.

† Fačla, i, f. v. Fásel.

† Fačlíček, čku, m. *dem.* v. Fáslíček.

† Fačlík, u, m. *dem.* v. Fáslík.

†fačlowaní, á, é, *p. c.* v. faslowaní.

† Fačlowáňí, n. v. Faslowáňí.

† fačlowať, owal, ugi (u), v. faslowať.

facnúť, cnul (cel), cňem V. I. *imp.* cňi, k. p. ňekoho po Twári, v. uderiť, udreť, *Syn.* pìznúť, swacnúť.

facnutí, á, é, *p. c.* v. uderení. *Syn.* piznutí, swacnutí.

Facnutí, á, n. v. Uderení, *Syn.* Piznutí, Swacnutí.

* Fafráňí, á, n. v. Škamráňí.

* fafrať, ral, rem V. I. *imp.* fri: v. škamrať.

* fafrawe *adv.* v. škamrawe.

* fafrawí, á, é, *adj.* v. škamrawí.

* Fafrawosť, i, f. v. Škamrawosť.

* Fafrnek, nka, m. v. Škamrawec.

* Fafrnek, nku, m. v. kusek.

Fagan, a, m. nothus, spurius, i, m. das Hurenkind, Hurkind, der Hurensohn, Bastard (von Menschen, ein uneheliches Kind: fattyú. *Syn.* kurwísin, Pankhart,

hark, Papluh. 2) hibrida (hybrida, ibrida), ae, m. et f. *Plin. H.N. Horat. Suet.* Bastard, von, zweierlei Abkunft, Geburt, oder Ursprung, der von verschiedene Eltern geboren, z. B. wenn der Vater ein Deutscher, und die Mutter eine Ungarinn ist: kétféle nemzetböl-való szüléktöl, származott. *Syn.* od Rodičow dwognáfobného Národu fploBení.

Faganča, ata, n. *dem.* v. *seq.*

Faganček, a, m. *dem. ex seq.*

Faganek, nka, m. *dem.* nothulus, spuriolus, i, m. ein kleines Hurenkind, fattyútska. *Syn.* Pankhartík.

faganow, a, e, *adj. poss.* spurii, dem Hurenkinde gehörig, fattyúé. *Syn.* pankhartow.

fagaňfki *adv.* more spuriorum, hurenkindmäßig, fattyú módon. *Syn.* pankhartfki.

faganfki, á, é, *adj.* spurios adtinens, nothus, spurius, a, um: die Hurenkinder (Bastarden) betreffend, fattyúi, fattyúkat illetö. *Syn.* pankhartfki.

Fagčár, a, m. fumigator, fumator, pipator, is, m. ducens fumum nicotianae per fistulam: Tabacksraucher; pipás, dohányos, pipázó, dohányozó. *Usus.* Welki Fagčár, magnus fumigator, saepissime fumigans; ein starker (großer) Tabacksraucher, felette dohányos. *Prov.* Fagčárowi Pipafár wzácni, Caenei hasta. *Ovid.* der Tabacksraucher hat seine Pfeife gern; dohányos embernek kedves a' pipája. 2) nimis studiosus (amans, paulo studiosior) nicotianae, Tabacksbruder, dohány-kedvelö. *Syn.* Tabačár.

Fagčareň, rňe, f. v. seq.

Fagčárňa, i, f. fumigatorium, (cubile) fumatorium, i, n. das Tabackrauchszimmer, dohányzó (pipás) szoba. *Syn.* Tabačáreň, Tabačárňa, Kuričňa.

fagčárow, a, e', *adj. poss.* fumigatoris, dem Tabackraucher gehörig, dohányzóé. *Syn.* tabačárow, Kuričow.

Fagčáreňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

fagčárit, il, ím. V. I. *imp.* čar: nicotianae nimis studiosum esse, ein Tabacksbruder seyn, a' dohanyt igen kedvelni.

Fagčárftwo, a, n. *collect.* fumigatores, sodalitas fumo nicotianae ducendo: die Tabacksgesellschaft, dohányos társaság. *Syn.* Tabačárftwo.

Fagčečka, i, f. v. Fagčička.

Fagčeňí, á, n. fumigatio, fumatio, pipatio, nis, f. das Tabackrauchen, dohányozás, pipazás. *Syn.* Kureňí, Pofagčeňí, Zafagčeňí, Pokúreňí, Zakúreňí.

Fagčička, i, f. *dem.* ex Fagečka.

fagčit, il, ím. V. I. *imp.* či: fumigare, fumare, pipare, ducere fumum nicotianae ope fistulae, tabaci fumum e fistula (tubo) ducere: Tabackrauchen, dohányozni, pipázni. *Syn.* Tabákkúrit, pofagčit (zafagčit, pokúrit, zakúrit) ſi.

Fagečka, i, f. *dem.* ex Fagka: pipula, ae, f. das Pfeifchen, pipátska. *Syn.* Fagčečka, Fagčička.

Fagka, i, f. tabaci (nicotianae) infundibulum, pipa, ae, f. die Pfeife, der Tabackskopf zum Tabackrauchen, pipa. *Aliud est* Pipafár, fistula fumaria.

Fagkár, a, m. opifex (negotiator) piparius, Pfeifenmacher, Pfeifenhändler, pipa tsináló *vagy* áruló. 2) v. Fagčár.

fag-

fágkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis pipariae, der Pfeifenhändlerinn gehörig, pipa-árulónié.

Fagkáreň, á, n. v. Fagkárstwí.

fagkárit, il, ím. V. I. *imp.* kar: opificem (negotiatorem) piparium esse, ein Pfeifenmacher (Pfeifenhändler) seyn: pipákkal kereskedni, pipa-tsináló mestarséget üzni.

Fagkárka, i, f. opificis (negotiatoris) piparii uxor. die Pfeifenmacherinn, Pfeifenhändlerinn; pipa-tsinálóné (árulóné).

Fagkárňa, i, f. officina (fabrica, domus) piparia; Pfeifenfabrik, pipa-tsináló mühely (ház) 2) v. Fagcárňa.

fagkárow, a, e, *adj. poss.* opificis (negotiatoris) piparii, dem Pfeifenmacher (Pfeifenhändler) gehörig: pipa-tsinálóé (árulóé). 2) v. fagčárow.

Fagkárstwí, á, n. opificium piparium, Pfeifenmacherkunst, pipa-tsináló-mesterség. 2) negotiatio piparia. der Pfeifenhandel, die Pfeifenhändlerey: pipa-kereskedés.

Fagta, i, f. genus. eris. n. species. ei. f. die Art, Gattung: faj, fajta. nem. *Syn.* Fél, Fála, Ráca, Šlachta. *Usus.* Psá Fagta, caninum genus. Hundsart, Hundsgattung: kutya fajta.

Fakelečka, i, f. v. Faklička.

Fakelka, i, f. *idem.*

Fakla, i, f. fax, cis, f. teda, ae, f. funale, is, n. die Fackel, fáklya. *Syn.* Pochodňa, Poweterňica, *boh.* Fakule, Pochodňe. *Usus.* Smolná (smolowá) Fakla, v. Smolňica.

Faklár, a, m. tedifer, faciger, i. m. Fackeltrager, fáklya-hordozó. *Syn.* Fakláš.

faklárow, a, e, *adj.* facigeri, tediferi: dem Fackeltrager gehörig, fáklya-hordozóé. *Syn.* faklášow.

Fakláš, a, m. v. Faklár.

faklášow, a, e, *adj. poss.* v. faklárow.

Fakličká, i, f. facula, taedula, ae. f. eine kleine Fackel, ein Fackelchen: fáklyátska.

faklowí, á, é, *adj* facem (tedam) adtinens, die Fackel betreffend, fáklyát illető. *Usus.* Faklowí Swétňík, gestatorius lychnus, pro face candelabrum, Fackel-Leuchter, fáklya-szövétnek.

Fako, a, m. fuscus (rufus) equus, rothhaariges Pferd; fakó, vörös (verhenyös) ló. *Syn.* čerwení koň. *Prov.* Tahagú Faka, ale i Fako taha: dedi malum et accepi: das Böse ist mir mit dem Bösen vergolten worden: fakót-is vonják. de fakó-is vonja.

fakowí, á, é, *adj.* fuscus. rufus, a, um: rothhaarig: fakó, vörös, verhenyös. *Syn.* čerwení. 2) Fakowí Woz, plostellum, currus ligneus sine ferramento, ein Wagen ohne Eisen, der nicht beschlagen ist: fakó-szekér.

† Fakule, f. v. Fakla.

Fál, u, m. v. Fagta.

Fála, i, f. *idem.*

Falala, i, f. foramen, transitus globi, intra pyramides, das Loch, Kugelfehlen: lik, lyuk, a' golyóbisnak kuglik-között által-futása.

falcowatí, owal, ugi (u), v. skladať, složiť, k. p. Fárki papírowé.

Fald, u, m. *Plur. nom.* Faldi, *gen.* dow: plica, ruga, ae, f. sinus, us, m. *Liv. Virg.* Falte des Kleides: rantz. *Syn.*

Syn. Zber. *Usus.* Faldi robiť, v. faldowať.

Faldíček, čku, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Zberček.

Faldík, u, m. *dem.* ex Fald. *Syn.* Zberek.

faldowaní, á, é, *p. c.* plicatus, complicatus, in plicas coactus, corrugatus, a, um: faltig, in Falten gelegt: ránzos, rántzoltt, rántzba szedett. *Syn.* násobení, rancowaní, wifaldowaní, zberaní. *boh.* karbowaní. *Usus.* Faldowaní Golér, rugatum collare, faltiger Kragen, rántzos nyakra-való gallér.

Faldowáňí, á, n. plicatio, complicatio, corrugatio, nis, f. plicatura, ae, f. das Falten, die Faltung des Kleides: rántzba-szedés. *Syn.* Násobeňí, Rancowáňí, Zberáňí, *boh.* karbowáňí.

faldowať, dowal, dugem. V. I. *imp.* dug. coactare, plicare, complicare, convolvere, rugare, corrugare: falten, in Falten legen, bringen: rántzolni, rántzba szedni, türni (türöm). *Syn.* násobiť, rancowať, wifaldowať, zberať, *boh.* karbowati. *II. rec.* faldowať sa: complicare se, suasque vestes: sich, und seine Kleider falten: türözni.

faldowní, á, é, *adj.* plicatilis e. *Plin. H. N.* was sich falten läßt: rántzolható. *Syn.* rancowní, zberní.

faldowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Faldowňička, i, f. plicatrix, complicatrix, corrugatrix, cis, f. Falterinn: rántzolóné. *Syn.* Zberňička.

Faldowňík, a, m. plicator, complicator, corrugator, corrugans, coactans, implicans, tis, m. Falter, rántzoló. *Syn.* Zberňík, Zberač.

faldowňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. *Syn.* zberačow, zberňíkow.

Fálek, lku, m. *dem.* ex Fál. *Usus.* Dobrí Fálek, bona species, gute Art (Gattung), jó fajta.

Falešť, kše, f. falsitas, tis, f. falsum, i, n. Falschheit, Unwahrheit: hamisság, hazugság. *Syn.* Cigánstwí, Lež, Sibalstwí. 2) fallacia, astutia, versutia, vafritia, ae, f. falsitas, calliditas, dolositas, tis, f. fraus, dis, f. dolus, i, m. vafrities, ei, f. astus ûs, m. deceptio, nis, f. Falschheit, Mangel der Aufrichtigkeit, Betrug, List, Listigkeit, Schlauheit, Verschlagenheit: hamisság, ravaszság, tsalárdság, álnokság. *Syn.* Falešnosť, Klamawosť, Lesť, Lesťiwosť, Obmiselnosť, Podwodnosť, *vulg.* Hamišnosť, *boh.* Chitrosť. *Syn.* Bez Falši, vera fronte, ohne Betrug (List), tettetés nélkül.

falešňe, *adv.* false, falso, perperam: falsch, nicht wahr, mit Unwahrheit, hamissan, nem igazán, igazságtalanúl. *Syn.* luhawe, cigánski. 2) fallaciter, simulate, astute, dolose, fraudulente, fraudulenter, vafre, veteratorie, versute, callide, subdole: falsch, betrügerisch, betrüglich, nicht aufrichtig, listig, schlau, verschmitzt, verschlagen, klüglich: hamissan, tsalárdúl, ravaszúl, ravaszon, álnokúl. *Syn.* klamawe, lesťiwe, obmiselňe, podwodňe, *vulg.* Hamišňe, *boh.* chitře.

falešní, á, é, *adj.* falsus, non verus, non genuinus, fictitius, commentitius, apocryphus, a, um: falsch, nicht wahr,

wahr, nicht wirklich, nicht ächt, verfälscht: hamis, hazug, költött. nem igaz. *Syn.* neprawdiwí, neozagstní. *Usus.* Wec zgewňe falesná, res aperte falsa, eine öffentliche Falschheit, nyilván - való hamis dolog. Falesné Wlasi, coma fictitia, falsche Haare, vendég haj. 2) fallax, cis; falsus, dolosus, a, um: falsch, betrüglich; hamis, hazug. *Syn.* klamawí. *Usus.* O falesné Wádegi člowecké (ludské)! eheu spes hominum fallaces! v. betrügliche menschliche Hoffnungen! ó emberi hamis reménységek! 3) fallax, dupplex, cis; non sincerus, falsus, astutus, subdolus, vafer, veteratorius, a, um: falsch, betrüglich, nicht aufrichtig, schlau, listig, verschmitzt, hamis, ravasz, tsalárd, álnok, két szinű. *Syn.* klamawí, leſtiwí, obmiselní, oſemetní, podwodňí, *vulg.* hamiſní, *boh.* chitrí. *Usus.* Faleſni Chlapec, astutus puer, falscher (schalkhafter) Bube, hamis (ravasz) gyermek, kutya. Člowek welmi faleſní. Ma Tréſki za Uſami: triceps mercurius *Philochorus.* vehementer astutus; fallacia astuctior. *Plaut.* calliditas astutissima *Augustin.* der listigste Mensch: felette ravasz ember. Wſak ſi faleſní! astutam rapido servas sub pectore vulpem: wie schalkhaft bist du! vajki ravasz vagy azért te.

Faleſňíca, i, f. falsaria, ae, f. vitiatrix, adulteratrix, cis, f. Verfälscherinn: hamisíto (meg-vesztegetö) aszszonyság. 2) deceptrix, Betrügerinn, meg-tsaló (hamis) aszszony.

Faleſňička, i, f. *idem.*

Faleſňictwí, á, n. v. Faleſ, Falſowáňí.

Faleſňík, a, m. falsarius, i; adulterator, vitiator, falsator, falsificator, is, m. der Verfälscher: hamisító, álnok mester, nagy mester. *Usus.* Liſtní Faleſňík, falsarius epistolarum, *aut* monumentorum: Briefverfälscher, levél (írás) hamisító. Mincowí Faleſňík, adulterator monetae, Münzverfälscher, pénz-hamisító. 2) deceptor, impostor, is, m. Betrüger, meg-tsaló. 3) homo astutus, versutus, callidus, vafer, fraudulentus, versipellis, versatilis: ein schlauer, verschmitzter, verschlagener, listiger Mensch: ravasz (hamis, tsalárd, álnok, nem egyenes, nem igaz szivü, furtsa, fortélyos, fogásokon járó eszü) ember. *Syn.* Klamač, Leſkiwec, Šalbár, Šibal, Podwodník. *boh.* Chitrák, Šantoročník. *Usus.* To pre ťeba, Faleſňíku! že twog wíc nebudem.

faleſňíkow, a, e, *adj. poss.* falsatoris (deceptoris), dem Verfälscher (Betrüger) gehörig, hamisitóé, meg-tsalóé.

Faleſnoſť, i, f. v. Faleſ.

falſowaní, á, é, *p. c.* adulteratus, falsatus, falsificatus, a, um: gefälscht, verfälscht: meg-hamisíttatott.

Falſowáňí, á, n. adulteratio, falsatio, falsificatio, vitiatio, nis, f. crimen falsi: Verfälschung, Briefverfälschung: hamisítás. *Syn.* Faleſňictwí, Poruſeňí.

falſowať, ſowal, ſugem V. I. *imp.* ſug: adulterare, falsare, falsificare, vitiare: fälschen, verfälschen: hamisítani. *Syn.* ruſiť, poruſiť.

Fánečka, i, f. *dem.* ex seq.

Fánka, i, f. *Plur. nom.* Fánki, *genit.* Fánek: tracta, ae, f.

f. *Plin. H. N.* tractum, i, n. *Cato.* placenta frixa. *Pár. Pap.* striblita foliata, pastillus, i, m. *Plin. H. N.* pastillum, i, n. *Varr.* Schneeball, ein Gebäck: forgáts-fánk, el-nyújtott tésztából-valo lepény, pánkó, pánkhó, tsőrege. *Pár. Páp.* olasz (irós) tészta. *Vulg.* Krampla, *Plur.* kramplé. Ab hoc distinctum est Krafla et Šiška.

† Fant, u. m. v. Záloh.

† Fanta, i, m. v. Blázen.

† Fantasta, i, m. v. Šašek, Šašo, Šuš, pochabí, Mechem uSerení.

† Fantázia, i, f. v. Namíslek. 2. Otrešenost, Pochabost.

† Fantazírowáňí, n. v. Námisláňí, Námislowáňí, Plekeňí. 2) v. Otrešeňí.

† fantazírowati, owal, ugi (u), v. námislat, námislowat, plesť sa. 2) v. otrešeným bit.

Fara, i, f. parochia, paroecia (plebania), ae, f. beneficium parochiale: die Pfarre, Pfarrei, Pfarrersstelle, plébánia, plébanusi hivatal. 2) domus (habitatio) parochi, parochia: die Pfarre, Pfarrei, Pfarrwohnung, Pfarrhaus, der Pfarrhof: plébánia-ház, plébanos-ház. *Syn.* Kňazkí (farskí) Dom. *Prov.* Pustá Fára, sam Kňaz zwoňí. Prázní ge horňí Zámek, neňí Pána doma: exiit ex potestate. Vacuam inhabitat. Extrema miseria: ein großes Elend: ki-szöktek a' félső várból. Üres a' felső vár, nints itthon a' gazda.. 3) v. Farárstwí.

Fára, i, f. idem.

Farár, a, m. parochus, paroecus (plebanus), i, m. Pfarrer, Pfarrherr: plébános, városi *vagy* falusi páp.

Farár, e, m. idem.

Faráreňí, a, n. v. Farárstwí.

farárik, il, im. V. I. *imp.* farar: esse (agere) parochum, ein Pfarrer seyn, plébánoskodni. *Syn.* farárowat, Farárem bit.

farárow, a, e, *adj. poss.* parochi, dem Pfarrer gehörig, plébánosé, papé. *boh.* farářů et ůw. Farárowe Owce, magú zlaté Zwonce; gá gich pásť nebuDem, nech gich pase, kdo chce.

Farárowáňí, á, n. v. Farárstwí.

farárowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: v. farárik.

farárski *adv.* more parochi, pfarrermäßig, plébánosi módon.

fárárskí, á, é, *adj.* parochum adtinens, prochialis, e: den Pfarrer betreffend; plébánosi, plébánost illetö.

Farárstwí, á, n. munus parochi (parochiale), Pfarramt, Pfarrdienst: plébánosi tiszt (hivatal). *Syn.* Faráreňí, Farárowáňí, Fára.

† farářů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. farárow.

Farba, i, f. color, is, m. die Farbe, szín. *boh.* Barwa. *Usus.* Barnawá Farba, color fuscus (aquilus), Braunfarbe, barna (fekete) szín. — Belasá néb swetlá (*boh.* modrá) Farba, color coeruleus, blaue Farbe, világos kék szín. — Bílá Farba, color albus, weiße Farbe, fejér szín. — Blankitná neb Zelezná Farba, *boh.* Kúmář, kúmarowá železná Barwa: color venetus (cimatilis), Eisengraufarbe, vas-szín. — Bléda Farba, color pallidus, bleiche Farbe, halovány szín. — Bledočerwená, v. fačkowá Farba. Breskiňowá Farba, color ostrinus, Pferschenblumfarbe, baratzk-virág szín. Brunatná Farba, color purpureus (conchyliatus, sandycinus, Purpurfarbe, veres-

res-bársony szín, purpiánszín. — Černá Farba, ater (niger) color, schwarze Farbe, fekete szín. — Cerwená Farba, color ruber, rothe Farbe, piros (veres) szín. Zbleda čerwená, v. fačkowá Farba. Gásňe čerwená (plamenná) Farba, color flammeus, lichtrothe Farbe, láng-szín. Stemna čerwená Farba, color fulvus (mustelinus), dunkelrothe Farbe, setét-sárga (menyét szín. Citronowá Farba, color citrius (auriacus), Citronfarbe, naránts szín. — Dúhowá Farba, color arquatus (aurantius, iridis), Regenbogenfarbe, szivárvány-sárga szín. — Fačkowá (zbleda čerwená, bledočerwená) Farba, color helvolus (helvus, gilvus), blaßrothe Farbe, kástély szín. Fialkowá Farba, color ianthinus (violaceus, amethystinus), Violbraunfarbe, viola szín. — Gablkowá (gablčná) Farba, color scutulatus, apfelgraue Farbe, alma-szín, tálatskás szín. Gruspánowá Farba, color buxeus, Buchsfarbe, puszpáng szín. — Holubacá Farba, color columbinus, Taubenfarbe, galamb-szín; tarkás, fényes, mint a' galamb nyaka. Hrebíčkowá (kastanowa, Hňedá) Farba, color badius (spadius, spadix, badix), hellbraune Farbe, gesztenye-szín, pej-szín. — Kutňowá (dúlowá, gdúlowá) Farba, color melinus, apfelgrüne Farbe, birs-alma szín. Krwawá (gako Krw čerwená) Fatba, color sanguineus, bluthrothe Farbe: vér (szederjes szín. Kwetná (silná) Farba, color floridus, lebhafte Farbe, kellemetes (virágos) szín. — Lewowá, v. stemna čerwená Farba. — Madowá (gako Mad žltá) Farba, melleus color, Hönigfarbe, méz-szín. Malárská Farba, pigmentum, Mahlerfarbe, kenö festék. Medená Farba, color aeneus (cupreus, cuprinus), Kupferfarbe, réz (értz) szín. Meňistá Farba, color prismaticus (mutabilis, varios colores repraesentans), melirte Farbe, kettős (vegyés, elegyes) szín. Miniowá Farba, color miniatus, Minianrothfarbe: miniomos szín. Mišacá (mišá) Farba, color murinus, Mäusefarbe, egér-szín. Mléčná (mlékowá, gako Mléko bílá) Farba, color lacteus, Milchfarbe, tejszín. Mramorowá Farba, color marmoreus, Marmelfarbe, Marmorfarbe, márvány-szín, — Náľegná (prizelená) Farba, color prasinus, Lauchfarbe, világos zöld szín. Náčerwená (pričerwená) Farba, rubellus color, röthliche Farbe, veresellő szín. Nebeská (oblakowá) Farba, color coelestis (coeruleus), himmelblaue Farbe, világos kék (ég) szín. Ohňiwá Farba, color rutilus (igneus), feuerrothe Farbe, tüz (ragyogó veres) szín. — Olowená Farba, color plumbeus, Bleifarbe, ón-szín. — Popelowá (popelatá, popelnastá) Farba, color cinereus, Aschenfarbe, hamu-szín. Plamenná, v. gasňe čerwená Farba. Prírodná Farba, color nativus, natürliche Farbe, természet szerént való (természetes) szín. — Rišawá Farba, color rufus, röthliche Farbe, verhenyő (sarga veres mint a' róka) szín. Růžowá Farba, color roseus, Rosenfarbe, rózsa-szín. — Šafranowá Farba,

ba, color croceus, Safrangelbe Farbe, sáfrány-szín. Škarlátowá Farba, color cocceus (cocineus, puniceus), farmasinrothe Farbe, skarlát-szín. Šediwá Farba, color canus (caesius), graue Farbe, ösz-szín. Siwá (st'emna swetlá *boh.* modrá) Farba, color glaucus (leucophaeus), graulichе Farbe, szürke szín. Sinalá (umrlčá) Farba, color luridus (lividus), schwarzgelbe Farbe, hóltt (sárgakék) szín. Sitá (plná) Farba, color satur, satte (volle) Farbe, tellyes szín. Sklená Farba, color vitreus (hyalinus), glasgrüne Farbe, tenger (zöld) szín. Smolowá (smolná, gako Smola černá) Farba, color piceus, pechschwarze Farbe, szurok (setét-fekete) szín. Smutná Farba, color lentus (tristis), traurige Farbe, szomorú szín. Šnedá Farba, color fuscus, dunkelbraune Farbe, setét-barna szín. Sňežná (gako Sňeh bílá) Farba, color niveus, schneeweiße Farbe, hó-szín. Strakawá Farba, color variegatus (varians), bunte Farbe, tarka-szín. Stríberná (gako Strébro bílá) Farba, color argenteus, Silberfarbe, ezüst-szín. Swetlá (gasná, belasá) Farba, cyaneus color, lichtblaue Farbe, világos kék szín. — Tarantowá, v. fačkowá Farba. Ťelowá (telesná) Farba, color russus (carneus, candicans e rubro), Leibfarbe, Fleischfarbe, test (hús) szín. Ťemná (slabá) Farba, color surdus, schwache Farbe, halovány szín. Temná žltá Farba, color luteus (pallidus), dunkelgelbe Farbe, setét-sárga szín. Tenká (rédka) Farba, color dilutus (remissus) dünne (durchleuchtige) Farbe, vékony festék. Tmawá Farba, color austerus (nubilus, fuscus), dunkle Farbe, setétes szín. Tráwowá (tráwná, pažitná) Farba, color herbidus, Grasfarbe, liba-szín, pázsit-szín. Uhlowa (gako Uhel černá) Farba, carbonarius color, kohlschwarze Farbe, kormosszín. — Wlčá Farba, ravus color, Wolfsfarbe, schwarzgelbe Farbe, farkas (setit-sárga) szín. Wodná Farba, color aqueus (aquaticus) Wasserfarbe, viz-szín. Wodnoměňistá Farbá, color cumatilis (cymatilis) *Plaut.* color undulans, wasserblaue Farbe, habos-szín, Woskowá (gako Wosk žltá) Farba, color cereus (cerinus), wachsgelbe Farbe, sárga viasz szín. Wraná Farba, color coracinus, Rabenfarbe, holló-szín — Zelená Farba, color viridis, grüne Farbe, zöld-szín. Železná Farba, color ferreus (ferrugineus, Eisenfarbe, vas-szín. Zemská Farba, terreus (pullus) color, Erdfarbe, schwärzliche (braundunkle) Farbe, föld-szín. Zlatá Farba, color aureus Goldfarbe, arany-szín. Žltá Farba, color flavus, gelbe Farbe, sárga-szín. Ťemné žltá, vel tmawá žltá Farba. Farbu meňit, colorem mutare, die Farbe verändern, színét változtatni. Farbu trakit: *a*) colorem amittere, die Farbe verlieren, színit el-hagyni (el-veszteni) rúttá lenni. *b*) expallescere, erblassen, halováyodni, meg-halványodni. Farbu brat, colorem ducere (trahere) Farbe annehmen, színt venni (kapni, nyerni). Farbu držat, colorem servare (retinere), die Farbe halten, színét meg-tártani. 2) pigmen

mentum, i, n. Farbe womit man färbt: festék. 3) *tropice.* color, species: Farbe, szín, festék. Ňekoho z ohawnú Farbú wimalowať, aliquem turpiter describere, einen mit häßlicher Farbe abmalen, valakit rútúl (tsúnyaúl) leirni. Ňečemu pekňu Farbu dať, colorare rem, einer Sache eine schöne Farbe geben, etwas bemänteln: valaminek szép színt adni, valamit bépalástolni.

Farbár, a, m. tinctor, colorator incolorator infector, is, m. Färber, festö. *boh* Barwíř, Barewňík. 2) pigmentarius, negotiator colorum: Farbenhändler, Färber, festék-áros. *Syn.* Farebňík, co Farbi predáwá, *boh.* Barew Prodawač. 3) confector colorum, pigmentarius: Farbenmacher, Färber: festék-tsináló. *Syn.* Farebňík, *boh.* Barewstrogíč.

farbárčin, a, e, *adj. poss.* tinctricis, coloratricis: der Färberinn gehörig, féstöné. *boh.* barewňiččin, barwířčin.

Farbáreň, rňe, f. v. Farbárňa, Farbowňa.

Farbáreňí, á, n. v. Farbárstwí.

farbáriť, il, ím V. I. *imp.* bar: tinctorem esse, artem tinctoriam exercere: ein Färber seyn, Färberei treiben: festö-mesterséget üzni. *boh.* barwířiťi.

Farbárka, i, f. tinctrix, coloratrix, incoloratrix, infectrix, cis, f. tinctoris uxor: die Färberinn, festöné. *boh.* Barwířka.

Farbárňa, i, f. v. Farbowňa.

farbárow, a, e, *adj. poss.* tinctoris, dem Färber gehörig, festöé. *boh.* barwířowič, barwířů, et řůw.

farbárski *adv.* more tinctorum, färbermäßig: festök-módjára. *Syn.* pofarbárski, *boh.* barwířski.

farbárskí, á, é, *adj.* tinctorius, baphicus, a, um; tinctores adtinens: den oder die Färber betreffend: festöi, festöket illetö. *boh.* barwířskí. *Usus.* Farbárskí Towariš, tinctorius sodalis, Färbergesell, festö legény. Farbárska Zelina, v. Marena.

Farbárstwí, á, n. ars tinctoria, baphia, ae, f. baphice, es, f. Färberei, Färberkunst, Färberprofession: festö mesterség. *Syn.* Farbáreňí, farbárské Remeslo. *boh.* Barwířstwí, Barewna.

farbení, á, é, p. c. tinctus, coloratus, incoloratus, infectus, a, um: gefärbt: festett. *Syn.* wifarbení. *boh.* barweňí.

Farbeňí, á, n. tinctio, coloratio, incoloratio, infectio, nis, f. coloratura, tinctura, ae, f. das Färben, die Färbung: festés. *Syn.* Wifarbeňí, *boh.* Barweňí.

Farbička, i, f. *dem. ex* Farba. *boh.* Barwička.

farbistí, á, é, *adj.* v. farbení, *boh.* barwistí.

farbiť, il, ím, V. I. *imp.* farbi: colorare, incolorare, inficere, tingere, colorem inducere: färben: festeni. *Syn.* wifarbiť, *boh.* barwiťi. *Usus.* Wlnu farbiť, sufficere (inficere colore) lanam, die Wolle färben, a' gyapjút festeni. Na bílo, černo, čerweno, swetlo (*boh.* modro), zeleno, žlto farbiť: colore albo, nigro, rubro, coeruleo, viridi, flavo inficere: weiß, schwarz, roth, blau, grün, gelb färben: fejére, feketére, vörösre, világos kékre, zöldre, sárgára festeni. 2) sanguinem emittere, bluten, schwe=

schweißen: vérezni. *Syn.* krwik, *boh.* barwiti. 3) cruentare, cruore inficere: mit Blute färben, blutig machen: meg-vérezni. *II. rec.* farbit sa, colorem ducere, sich färben, Farbe annehmen: festődni, felvenni a' festéket. *Syn.* Farbu brat.

Farbíwáňí, á, n. *N. V. ex seq.*

farbiwat, al, ám, *freq. ex* farbit. *II. rec.* farbíwat sa, *freq. ex* farbit sa.

Farboweň, wňe, f. v. *seq.*

Farbowňa, i, f. Officina (fabrica, domus) tinctoria (infectiva); baphia, tinctoria, ae, f. baphium, i, n. *Lamprid.* das Farbehaus, die Farbe, Färberei: festő ház. *Syn.* Farbáreň, Farbárňa, Farboweň, *boh.* Barewna, Barwiřna.

farební, á, é, *adj.* tinctivus, infectivus, fullonius, a, um: farbig: festő. *boh.* barewní. *Usus.* Farební kotel, ahenum tinctivum, der Färbekessel, festő katlan. 2) fuscus, ravidus, baeticus, subniger, hispanus, a, um: braun, barna. *Syn.* barnaw. *Usus.* Farebné Piwo, cerevisia fusca, Braunbier, barna ser.

Farebňík, a, m. v. Farbár. 2-do et 3-tio Nris.

Fárilari, vel Larifári, *indecl.* buttubata, tatapatata, lana caprina, titivillitium, i, n. iocus, ludus, i, m. hocus pocus, die Posse, Schöferei, *plur.* Possen, Schöfereien: kákombákom *Par. Pap.* játék pletyka. *Syn.* Pletka, Fračka. 2) praestigiae, arum f. *pl.* hocus pocus, das Blendwerk: szemfény vesztés, varaslás. *Syn.* Bosorstwí.

† Farkas, e, m. v. Farmatrink.

† Farkasowáňí, n. v. Fuzowáňí.

† farkasowati, owal, ugi (u), v. fuzowat.

Farmatrink, u, m. postilena, ae, f. *Plaut.* der Schwanzriemen, Schweifriemen: farmatring. *Syn.* Podchwostňík, Podchwostini. *boh.* Farkas.

farmatrinkowaní, á, é, *p. c.* postilena (nis) caesus, a, um. mit dem (den) Schwanzriemen geschlagen, farmatringgal verettetett, meg-verettetett, meg-vérettetett, meg-farmatringoztatott. *Syn.* wifarmatrinkowaní.

Farmatrinkowáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

farmatrinkowat, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: postilena (-nis) caedere, percutere, verberare: mit dem (den) Schwanzriemen schlagen, farmatringgal verni, ütni, meg-verni. *Syn.* wifarmatrinkowat.

fární, á, é, *adj.* v. fárskí.

† farňí, *adj. omn. gen. idem.*

fárňiččin, a, e, *adj. poss.* parochianae, der Eingepfarrten gehörig, plébániához tartozandó (megyebéli) aszszonyé (személlyé) *vulg.* fárňičkin.

Fárňička, i, f. parochiana, parochiae (parochiali ecclesiae) contributa, auditrix, cis, f. die Eingepfarrte, Pfargenossene, das Pfarrkind: plébániához tartozandó (megyebéli) aszszony, személy.

fárňickí, á, é, *adj.* v. fárskí.

* fárňičkin, a, o, *adj. poss.* v. fárňiččin.

Fárňík, a, m. parochianus, paroecianus, parochiae (ecclesiae parochiali) contributus, auditor, is, m. der eingepfarrte, Pfargenossener, das Pfarrkind: plébániához tartozandó (megyebéli) ember, hív. *Usus.* Mog Fárňík, parochianus meus, mein Eingepfarrter, (Pfarrkind), az én hívem, halgatom, lelki juhom.

fárňíkow, a, e, *adj. poss.* parochiani (*genit.*) dem Eingepfarrten gehörig, plébániához tartozandó(megyebéli) emberé.
fárſki *adv.* v. farárſki.
fárſkí, á, é, *adj.* parochialis, e; parochiam adtinens: zur Pfarre gehörig, die Pfarre betreffend, plébániai, plébániához tartozandó. *Syn.* fární, fárňickí, k Fáre prinaležící (patrící), *boh.* farní. *Usus.* Fárſkí Koſtel, ecclesia parochialis, die Pfarrkirche, plébániai templom. Fárſká Lúka, parochiale pratum, die Pfarrwieſe, plébánia után való rét, pap réttye.
Fart, u, m. machina scansoria, ingressus (descensus) ad fodinas: Einfuhrt, Eingang ins Bergwerk: bé-járás (le-menés) a' bányákba.
farto! *vox inclamantis equos loci mutandi causa*: auf Seiten! félre, fére, fartó: *a' lovakat hely-állásnak változtatására izgató szó. Syn.* hep, na Stranu.
Fartuch, u, m. calassis, is, f. linea toga, castula, ae, f. der Sommerrock, leinener Rock des gemeinen Fruenzimmers: fejér (len) szoknya. *Syn.* Kubáč, letňá (lenowá) Sukňá, *boh.* Dannel. *Aliud est* Spodňík, *boh.* Kitle.
Fartuſček, u, et ſečku, m. *de. exseq.*
Fartuſek, ſku, m. *dem. ex* Fartuch.
Fartuſik, u, m. *idem.*
Fartuſiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Fartuch. *Syn.* Kubáčiſko.
Faſanek, nku, m. dies martis ante diem Cinerum, der Faſching, die Faſtnacht: hús hagyó kedd. *boh.* Maſopůſt. 2) bacchanal (pro bacchanale, scil. festum), is, n. *Plaut.* bacchanalia, orum et ium, n. pl. solennia anteieiunalia (ante diem Cinerum), hilaria, lupercalia, bacchiferiae, arum, f. pl. Dionysia, dies bacchanalici: der Faſching, Carnaval, Carneval, das Bacchusfeſt: fársáng, fássáng. *Plur. nom.* Faſanki, *gen.* kow etc. bacchiferiae, Faſchingstäge, fársángi napok. We Faſanki, in bacchiferüs, im Faſching, in Faſchingstägen, fársángban, fársángi napokon(kban). *Prov.* Po Faſanku Poſt bíwá, post dulce (Süßum) amarum (Saurum), post vinum tu bibe laurum, nach der Faſtnacht kommt die Faſten, fársáng után böjt következik. Vígasság után szomorú napok esnek. Nem mindétig pap sajtja. v. Slunce.
Faſangowáňí, á, n. v. Faſankowáňí.
faſangowať, gowal, gugem, v. faſankowať.
faſangowní, á, é, *adj.* v. faſankowní.
Faſankowáňí, á, n. bacchanalium celebratio, bacchiferiatio, bacchatio *Cic.* nis, f. das Halten des Faſchings, das Schwärmen der Bacchanten und Bacchantinnen: fársángolás, fássángolás.
faſankowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: bacchanalia (bacchi ferias) celebrare, bacchiferiari, bacchari. *Plaut.* den Faſching halten, das Bacchusfeſt feiern; lärmen, toben, ſchreien, wie eine Bacchantinn: fársángolni, fássángolni.
faſankowí, á, é, *adj.* v. faſankowní. *Usus.* Faſankowé Dňi, v. Faſanek, Faſanki.
faſankowňe *adv.* bacchiferialiter, bacchando: faſchingmäßig, fársángosan, fársángi módon, fársángolva.
faſankowní, á, é, *adj.* bacchiferialis, bacchanalis, e; baccheius, baccheus, bacchicus, bacchius, a, um. *Ovid.* dem

Faſching (die Faſtnacht) betreffend: fársángi, fássángi. *Syn.* faſankowí, *boh.* maſopůſtňí.

Faſankowňica, i, f. bacchiferians femina, baccha, ae, et bacche, es, f. Faſchinghalterinn, Bacchantinn, Weibsperſon, die das Bacchusfeſt feiert: fársángoló (fássángoló) aszszony, személy.

Faſankowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Faſankowňička.

faſankowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Faſankowňica.

Faſankowňík, a, m. bacchiferians vir, bacchiferiator, bacchator, commessator, is, m. bacchabundus, lupercus, i, m. Faſchinghalter, Faſtnachtsnarr, Bacchant; ein Mann, der ſchwärmt, tobt, ſchreit, wie Bacchantinnen: fársángoló (fássángoló) ember. *boh.* Maſopůſtňík. *Usus.* Medzi Faſankowňíkow prígať ňekoho, Bacchis initiare aliquem, *Liv.* einweihen in die Zuſammenkünfte zu den Bacchanalien: valakit a' fársángolók közé bévenni (bé-fogadni).

Fáſel, ſlu, m. fascia, ae, f. die Binde, páló, póla *Par. Pap.* mindenféle kötő. *Syn.* zwazek. *Usus* koliſkowí Fáſel, v. Powigadlo, Powigák, Powigňík, Powogňík.

* Fáſla, i, f. *Plur. nom.* Fáſle, *gen.* Fáſel, idem.

Fáſlíček, čku, m. *dem ex seq.*

Fáſlík, u, m. *dem. ex* Fáſel: fasciola, taenia, ae, f. eine kleine Binde, das Bindchen: pálótska *Par. Pap.* kötötske, pólátska. *Syn.* Powigňíček.

faſlowaní, á, é, *p. c.* fasciatus *Martial.* fascia (fasciis) vinctus, a, um: gebunden, pálóltt, pálóltatott, bé-póláltatott. *Syn.* powíganí.

Faſlowáňí, á, n. fasciatio, nis, f. das Umbinden (Einwickeln) mit Binden: pálólás bé-pólálás. *Syn.* Powígáňí.

faſlowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: fasciare *Capitol.* fascia (fasciis) vincire, ligare, adligare, adstringere: mit Binden umbinden, einwickeln: pálólni (lom) *Pár. Páp.* bé-pólálni (-lálom). *Syn.* powígať, zawígať.

† Faſowáňí, n. v. Zaprawowáňí, Zaprawеňí. 2) v. Bráňí.

† faſowati, owal, ugi (u), v. zaprawowať, zaprawit. 2) v. brať, odberať.

† Faſuňk, u, m. v. tárni (nakladní) Woz.

† Fat, u, m. v. Fatinka.

Fáťel, u, m. peplus, i, m. peplum, i, n. *Virg.* nebulae, arum, f. pl. der Schleier, Flor, ein Zeug: fátyol, vékony patyolat. *Syn.* Flor. *vulg.* Fatgel. *Prov.* Zaſlúžil, abi mu ňekdo Hlawu do Fáťela zaſil: peplo dignus: des Schleiers würdig: meg-érdemli, hogy posztóba varják a' fejét. 2) Fáťel na Hlawu: calantica, calypeta, calyptra, rica *Plaut. Gell.* ae, f. ricinium, vel recinium, i, n. ricinus vel recinus, i, m. *Cic. Varr.* peplum (peplus, involucrum, velamen, velum) capitis: der Schleier, Kopfſchleier, das Verhülltuch, Hauptſchleierlein, die Kappe; Kleidungsſtück eines Frauenzimmers dem Kopf zu bedecken: fátyol, fedél. *Pár. Páp.* pólyázó, fej-borító, főre való ruha. *Syn.* Obrwačka, hlawňá Satka, hlawňí Kučňík, Podwika, zawigak, *boh.* hlawňí Kúſka.

Fáťelček, u, et lečku, m. *dem.* parvum peplum, das Schleierchen, fátyolka; fátyolotska. *Syn.* Flórček.

Fáčelíček, čku, m. *dem. ex seq.*
Fáčelík, u, m. *dem.* v. Fáčelček.
fáčelowí, á, é, *adj.* e peplo, pepleus, a, um: aus (von) Schleier, oder den Schleier betreffend: fátyoli, fátyolból való. *vulg.* fatgelowí.
† **Fačeňí**, n. v. Fačinkowáňí.
* **Fatgel**, u, m. v. Fáčel.
* **fatgelowí**, á, é, *adj.* v. fáčelowí.
Fačinka, i, f. adsentatiuncula (ass.), *et* blanditia, ae, f. *Cic.* blandimentum, i, n. *Cic.* blandities, ei, f. *Apul.* adsentatorium (adulatorium, blandum) verbum *vel* remedium: das Liebkosungsmittel, Schmeichelwort, eine ergötzende Sache, Schmeicheley, — Caresse, Liebkosung, Schmarozerey, das Flattiren: hizelkedés *Pár. Páp.* nyájasság, szép szó, nyájas (édes, hizelkedö) beszéd *vagy* eszköz. hazudozás. *Syn.* fačinkowná Reč neb Wec, sladké (dobré) Slowo, Lahoda, Pochlebenstwí, *boh.* Fat, Fatka. *Usus.* Fačinki Obci (Ludu obecnému) učiňené: blandimenta plebi data *Liv.* dem Pöbel gegebene schmeichelhafte Worte, a' köz-népnek adott szép szó. Fačinkami premožením bič: capi blanditiis, mit Caressen eingenommen werden, a' hizelkedö szóktúl meg-gyözetni *Pár. Páp.* Fačinkami (lahodními, sladkími Slowmi) Peňáze od nekoho wilúdič, wiprosič, wižádáč, wipresowač: exprimere blanditiis nummos ab aliquo, Jemanden mit Caressen das Geld abpressen, valakitöl szép szóval pénzt kérni-ki. *Prov.* Fačinkami sa žiwič, *boh.* na Fatku se žiwiti: aliena vivere quadra *Juvenal.* parasitari: vom fremden Tische (als Schmarozer) leben, aus der Schmarozerey leben, mit der Schmarozerey sein Leben durchbringen: hazudozása után élni, mas erszényébe nézni (nézdegelni), más atztalához kését törölgetni. v. O cudzí Stol Nože a Widličkí očírač, sub Stol.
Fačinkár, a, m. adsentator (ass.) *Cic.* adulator, blanditor, palpator *Plaut.* is, m. palpo, onis, m. *Pers.* blandidicus, et blandiloquentulus, *Plaut.* blardus, i, m. *et* blandiloquens, tis, m. *Laber. ap. Macrob.* Liebkoser, Liebkosender, Schmeichler, Fuchsschwänzer, Flattirer, der überall beipflichtet, Schmarozer: hizelkedö, nyájaskodó, nyájas (szép, hizelkedö) beszédú. *Syn.* Fačinkowňík, Lahodec, Lahodník, Pochlebňík, Pochlebowňík, Podlizač, Podlizák, Podlizňík, Podlizowač, Podlizowník. *Usus.* Geho dobrí Pretel sem, ale ne Fačinkár: amicus ei sum, non autem (non vero) adsentator: ich bin zwar sein guter Freund, doch nicht Schmeichler: én néki igaz jó baráttya (tlja) vagyok, és nem hizelkedöje. Witagte Fačinkári! salvete equorum filiae (emolumenti gratia blandientes)! *Arist.* 2) catillator, is, catillo, nis, m. parasitus, i, m. *Ter. Varr.* parasitaster, tri, m. *Ter.* Schmarozer, Afterschmarozer, Schüsselnlecker, Tellerlecker, Mitesser, Gast, Schmarozerchen: hazudozása után élö, tálpeszér, tányér-nyaló ebéd 's vatsora lesö. *Syn.* Bruhopáček, Oblizmiska, Oblizmiskár, Podlizmiska, Podlizmiskár, Potrimiska, Ritopáček, Utrimiska, Wilizmiska,

Ži-

žiwnostka. *boh.* Bříchopášek, Fatkář.

fatinkárčin, a, e, *adj. poss.* adsentatricis, adulatricis: der Schmeichlerinn (Liebkoserinn, Flattirerinn) gehörig, hizelkedőnéé, nyájas beszédü aszszonyé. *Syn.* fatinkowňičin, fatinkowňiččin, fatinkulin, lahodňičin, lahodňiččin, pochlebňičin, pochlebňiččin, pochlebowňičin (ňičč n), podlizaččin, podlizňičin (ňiččin), podlizowaččin, podlízowňičin (ňiččin). 2) catillatricis, parasitae, der Schmarozerinn gehörig, hazudozása után élő aszszonyé, tálpeszérnéé, tányer-nyalonéé, ebéd 's vatsora lesönéé. *Syn.* bruchopášćin, oblizmišćin, oblizmiskárčin, podlizmíšćin (miskárčin), potrimišćin, ritopášćin, utrimišćin, wilizmišćin, žiwnostčin, *boh.* fatkárčin.

Fatinkáreňí, á, n. v. Fatinkárčwí.

† Fatinkáreňí, n. *idem.*

fatinkárit, il, ím V. I. *imp.* kat: adsentatorem esse (agere), ein Schmeichler seyn, hizelkedőnek lenni, hizelkedni. v. fatinkowat sa. 2) parasitari (tor), *et* catillare (tillo) *Plaut.* parasitum agere (esse): schmarozen, ein Schmarozer seyn, sich ungebeten zum Essen einzufinden pflegen; die Schüsseln oder Teller ablecken: hazudozása után (hizelkedéssel) élni, éldegelni; tálpeszérkedni, ebédet 's vatsorát lesni, más asztalánál kését törölgetni. *Syn.* oblizmiskárit, podlizmiskárit, *boh.* fatiti, fatkátiti, pri čudzém Stole Noze a Widlički utírat.

Fatinkárka, i, f. adsentatrix (ass.) *Plaut.* adulatrix. blanditrix, cis, f. blanda, blandidica, blandiloqua, blandiloquens *fem.* Liebkoserinn, Schmeichlerinn, Fuchsschwänzerinn, Flattirerinn, die flattirt, Schmarozerinn; hizelkedöné, nyájas (hizelkedő) beszédü aszszony. *Syn.* Fatinkowňica, Fatinkowňička, Fatinkula, Lahodňica, Lahodňička, Pochlebňica Pochlebňička, Pochlebowňica, Pochlebowňička, Podlizačka, Podlizňica, Podlizňička, Podlizowačka, Podlizowňica, Podlizowňička, *boh.* Pochlebňice. 2) parasita, ae, f. *Plin. H. N.* catillatrix, icis, f. Schmarozerinn, Schüsselnleckerinn, Tellerleckerinn: hazudozása után élő aszszony, tálpeszérné, ebéd 's vatsora lesöné, tányér nyalóné, nyalakodóné. *Syn.* Bruchopáška, Fatinkowňička, Oblizmiska (miskárka), Podlízmiska (miskárka), Potrimiska, Ritopáška, Utrimiska, Wilizmiska, *boh.* Fatinkářka.

fatinkárow, a, e, *adj. poss.* adsentatoris, adulatoris: dem Schmeichler gehörig, hizelkedöé, nyájas beszédü emberé. *Syn.* fatinkowňíkow, lahodcow, lahodňíkow, pochlebňíkow, pochlebowňíkow, podlizačow, podlizňíkow, podlizowačow, podlizowňíkow, *boh.* pochlebňíků. 2) catillatoris, parasiti: dem Schmarozer gehörig, hazudozása után élöé, tálpeszéré, ebéd 's vatsora lesöé, tányér nyalóé, nyalakodóé. *Syn.* bruchopáškow, oblizmiskarow (miskow), podlizmiskarow (skow), potrimiskow, ritopáškow, utrimiskow, wilizmiskow, žiwnostkow, *boh.* fatkářů et ůw.

fatinkárski *adv.* adsentatorie (ass.) *Cic.* aduletorie, adsen-

sentatorum more: auf flattirende (schmeichlerische) Art, schmeichlerisch: hizelkedök módyára, hizelkedve. *Syn.* fatinkowňicki, pofatinkárſki, lahodňicki, pochlébňicki, podlizački, podlizňicki, podlizowački, podlizowňicki. 2) catillatorie, parasitice, more parasitorum: schmarozerisch, tellerleckerisch: tálpeszérkedve, tálpeszér módon, tányér nyalók módgyára. *Syn.* bruchopáſki, oblizmiſkárſki, oblizmiſki, podlizmiſki (ſkárſki), ritopáſki, utrimiſki, wilizmiſki, *boh.* fatkářſki.

fatinkárſkí, á, é, *adj.* adsentatorius, adulatorius, a, um. adulatores adtinens: fuchsschwänzerisch, schmeichlerisch, die Schmeichler (Flattirer, Fuchsschwänzer) betreffend: hizelkedöket (nyájas beszédű embereket) illető, azokhoz való. *Syn.* fatinkowňický, lahodňický, pochlebňický, podlizačký, podlizňický, podlizowačký, podlizowňický. 2) catillatorius, parasiticus, a, um; parasitos concernens: die Schmarotzer (Tellerlecker) betreffend, schmarozerisch, tellerleckerisch: tálpeszéreket illető, tálpeszérkedö. *Syn.* bruchopáſký, oblizmiſký (ſkárſký), podlizmiſký (ſkárſký), potrimiſký, ritopáſký, utrimiſký, wilizmiſký, *boh.* fatkárſki.

Fatinkárſtwí, á, n. blandiloquentia *Cic.* ae, f. blandities, ei, f. *Apul.* blanditiae, arum, f. pl. *Cic.* adsentatorius (adulatorius) loquendi *vel* agendi modus: die Schmeicheley, Schmeichlerey, Fuchsschwänzerey, Flattirerey, Liebkosung, Caresse: nyájasság, nyájas (édes, hizelkedő) beszédnek vagy tselekedetnek módgya. *Syn.* Fatinkowňictwí, Fatinkownoſt, Lahodnoſt, Liſkawoſt, Pochlebenſtwí, Pochlebňictwí, Pochlebowňictwí, Pochlebnoſt, Pochlebownoſt, Podlizačtwí, Podlizňictwí, Podliznoſt, Podlizowačtwí, Podlizowňictwí, Fatinkáreňí, *boh.* Fatkáreňí, Fatkářſtwí. 2) catillatio, parasitatio, nis, f. die Schmarozerey, das Schmarozen: tálpeszérkedés, hazudozasa utánvaló élés, ebéd 's vatsora lesés, tányér nyalogátas, nyalakodás. *Syn.* Bruchopáſtwí, Oblizmiſkárſtwí, Podlizmiſkárſtwí, Ritopáſtwí, Wilizmiſkárſtwí, Fatinkáreňí, *boh.* Fateňí, Fatkáreňí, Fatkářſtwí. 3) v. seq.

Fatinkowáňí, á, n. adsentatio (ass.) *Cic.* adulatio, blanditio, palpatio *Plaut.* palpum *Hor.* blanditus, ûs, m. blanditia, ae, *freq. in plur.* blanditiae, arum, *Cic.* blandiloquentia *Cic.* blandities *Apul.* blanda verba: das Fuchsschwänzen, Schmeicheln, schmeichlerisches Reden, Schmarozen, Flattiren, wenn man überall beipflichtet; die Liebkosung, Caresse, Schmeicheley, Schmeichlerey, Schmarozerey: nyájaskodás, hizelkedés, szép szóval-való élés, nyájas (édes, szép, hizelkedö) beszéd *vagy* szó (beszédetske, szavatska). *Syn.* Lahodeňí, Zafatinkowáňí, Pochlebowáňí, Podlizowáňí, *boh.* Chlácholeňí, Fateňí, Kotizowáňí, Liſáňí. *Usus.* S Fatinkowáňím ňekoho Láſku, Miloſt, a Přízeň hledať: adsentando (per blanditias *Suet.*) gratiam alicuius aucupari, mit Schmeicheley sich um eines Gnade bewerben, hizelkedéssel valakinek szivét, kedvét

vét meg-akarni nyerni. 2) v. Fatinkárstwí.

fatinkowat sa, kowal sa, ku-gem sa V. I. *imp.* kug sa, ňekomu: adsentari (ass. tor, tatus sum) alicui *Ter.* adulari, blandiri alicui *Cic.* benevolentiam alicuius consectari, dare alicui blandimenta *Liv.* adhibere *et* dicere (addere) blanditias *Ovid.* servire auribus alicuius, permulcere aliquem: liebkosen, schmeicheln, caressiren, liebkosend behandeln, Schmeicheleyen vorsagen, Schmeicheley machen, schmarozen, flattiren, überall beipflichten (beistimmen, ja sagen, oder Recht geben), fuchsschwänzen: nyájaskodni (dom) *valakivel*, hizelkedni (dom) *valakinek*, szép szóval élni, valakit mézes beszéddel tartani, valakinek kedvét keresni. *Syn.* lahodiť ňekomu, pochlebowať, et pochlebowať sa, podlizowať sa, zafatinkowať sa, druhého Prízeň střz pilnu Službu hledať. *boh.* chlácholiti druhimu, lísati se, Uši lektati, Kotižowati. *Usus.* Prosbú sa ňekomu fatinkowať: precibus alicui blandiri, Jemanden recht schön bitten, szép szóval valakit kérelni *Par. Páp.* Ošožne (prospešňe, užitečňe) sa fatinkuge: vendit blanditias, er bringt seine Schmeichelein gut (nützlich) an, hasznát veszi a' szép szónak. J Psi sa fatinkugú: canes etiam blandiuntur, die Hunden schmeicheln auch, az ebek-is hizelkednek. Darem sa mu fatinkuge: quem munere palpat *Juvenal.* Budem sa mu fatinkowať, abich negak mohel etc. palpabo, ecquonam modo possim etc. *Cic.* will ihm schmeicheln, ob ich etc. oder will schmeichelnd versuchen: meg-próbálom őtet hizelkedéssel, hogy ha etc. Zle, gestli sa mu fatinkowať budeš: cui male si palpere, *Horat.* Pisarowi bich sa fatinkowal: scribenti palparer, *Pollio in Cic. Ep. Prov.* Kdo sa fatinkuge, ten wčil dobre čuge, ten sa wčil schwaluge (miluge), ten wčil prospechuge, ten wšade panuge: qui vult laudari, magnusque Propheta vocari, discat adulari; nam tales sunt modo chari. 2) nimiopere laudare, zu sehr loben, schmeicheln, igen ditsérni. *Syn.* welmi wichwalowať. II. fatinkowať si (sebe): spem habere, sperare, in spe esse, spe lactari: sich schmeicheln, sich mit der Hoffnung schmeicheln; reményleni, reménységgel tápláltatni, elhitetni magával. *Syn.* dúfať, trúfať, Nádeg mať, lahodiť si, pochlebowať si, *boh.* chlácholiti sobé. *Usus.* Daremňe si fatinkowať: inani (falsa) spe lactari, duci; sich mit der Hoffnung trügen, héjába reményleni, hamis reménységgel táplálni magát. 2) blandiri sibi *Pandect.* erronea opinione duci, falso subponere: sich schmeicheln, i. e. irrige Meinung haben: roszszúl vélekedni, tévelyegni, hamis vélekedéskben (déssel) lenni. *Syn.* zle sa domňíwat.

Fatinkowáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Pochlebowáwáňí, *boh.* Chlácholiváni, Lísáwáňí.

fatinkowáwat sa, al, ám, *freq.* ex fatinkowať sa. *Syn.* pochlebowáwat sa druhému neb sebe (si), *boh.* chlacholíwat druhimu neb sobe lísáwat se.

fatinkowňe *adv.* adsentatorie (ass.) *Cic.* adulatorie, blande

de *Cic.* blanditer *Plaut.* blanditim *Lucr.* per blanditias *Suet.* per adulationem: fuchsschwänzerisch, liebkosend, caressirend, schmeichelnd, schmeichelhaft, schmeichlerisch, flattirend, auf flattirende, (schmeichlerische, schmeichelhafte, sanfte) Art: nyájason *Pár. Páp.* nyájaskodva, nyájassággal, hizelkedve, hizelkedéssel. *Syn.* lahodně, lisťawe, pochlebně, pochlebowně, podlizačně, podlizowačně. *Usus.* Fatinkowně howorit, mluwit: blande dicere, loqui: schmeichelhaft reden, sagen: hizelkedö (nyájas) beszéddel élni. Weil ma chceš fatinkowně (Fatinkami) na to priwesť: nunc mihi blandidicus es, du willst mich itzt mit deinen Schmeicheleyen dazu bereden, bewegen: most szép szóval reá akarsz venni. *Pár. Páp.* v. fatinkárski.

fatinkowní, á, é, *adj.* adsentatorius (ass.), adulatorius, blandus, blandidicus, *et* blandiloquentulus, *et* blandiloquus *Plaut.* blandiculus *et* blandicellus *Festus.* a, um; blandiloquens, tis: flattirend, liebkosend, caressirend, schmeichelnd, schmeichelhaft, schmeichlerisch, fuchsschwänzerisch, schmarozerisch, sanft behandelnd: nyájas édes, szép, hizelkedö) beszédü, nyájaskodó, hizelkedö, szép szóval elö, *Syn.* lahodní, lisťawí, pochlební, pochlebowní, podlizační, podlizowační. *Usus.* Fatinkowní Prosebník: blandus precibus *et* precum: recht schön bittend, szépen reménkedö *Pár. Páp.* Fatinkowní, a rozkošni (rozstomilení) Sin: blandus filius et gratiosus: ein schmeichelhafter, und lieblicher Sohn; ein liebliches Kind: magát kedveztetö gyermek. Fatinkowné Slowo: v. Fatinka.

Fatinkowňica, i, f. v. Fatinkárka.

fatinkowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Fatinkowňička: v. fatinkárčin.

fatinkowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Fatinkowňica: v. fatinkárčin.

Fatinkowňička, i, f. v. Fatinkárka.

fátinkowňicki *adv.* n. fatinkárski.

fatinkowňický, á, é, *adj.* v. fatinkárský.

Fatinkowňictwí, á, n. v. Fatinkárstwí.

Fatinkowňík, a, m. v. Fatinkár.

fatinkowňíkow, a, e, *adj. poss.* v. fatinkárow.

Fatinkownosť, i, f. v. Fatinkárstwí.

† fatiti se, il, im, v. fatinkowat sa.

† Fatka, i, f. v. Fatinka.

† Fatkář, e, m. v. Fatinkár.

† Fatkáření, n. v. Fatinkáření.

† fatkářiti, il, ím, v. fatinkárit.

† fatkářski, *adv.* v. fatinkárski.

† fatkářský, á, é, *adj.* v. fatinkárský.

† Fatkářstwí, n. v. Fatinkárstwí.

† fatkářů *et* ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. fatinkárow.

Fatri, *gen.* Fater, *f. pl.* Fatra, *mons Ungariae, Lyptoviensem a Thurotziensi Comitatu dinstinguens:* der Vater, ein Berg in Ungarn: fatra, *Magyar Ország hegye.*

fatrowí, á, é, *adj.* fatreus, a, um: vaterisch, den genannten Vaterberg betreffend: fatrai. *Usus.* Fatrowé Wrchi, v. Fatri.

† Fa=

† Fazar, u, m. v. Dolowka, Sadenica, Sadzár, Gamňík.
† Fazeoli, *gen.* lů et lůw, *m. pl.* v. dlubá (podlubowastá, welká) Fizula.
* Fazula, i, f. v. Fizula.
* Fazulečka, i, f. *dem.* v. Fizulečka:
* Fazulka, i, f. v. Fizulka.
* fazulowí, á, é, *adj.* v. fizulowí.
* Fechter, tra, m. v. Pasowňík, Šarmowňík, Zápasňík.
† Fechtíř, e, m. *idem.*
* Fechtmagster, stra, m. v. Šarmowňík.
* Fechtmagsterstwo, a, n. v. Sarmowňictwí.
* Fechtmagstrow, a, o, *adj. poss.* v. šarmowňíkow.
† Fechtmistr, a, m. v. Šarmowňík.
† Fechtmístrů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. šarmowňíkow.
† Fechtowáňí, n. v. Šarmowáňí.
† fechtowati, owal, ugi (u), v. šarmowat.
fedrowaní, á, é, *p. c.* adiutus, a, um: geholfen, befördert, unterstützt: segitett, segittetett. *Syn.* dopomáhaní, napomáhaní. 2) fultus, suffultus, sustentatus, a, um: unterstützt, geschützt: gyámolitatott, gyámolittott, támasztatott. *Syn.* podpéraní, podpíraní. 3) curatus, provisus, a, um: besorgt, versorgt: gondja viseltett, gond-viseltetett. *Syn.* opatrení, zaopatrení, zastaraní. 4) altus, nutritus, sustentatus, victu et amictu provisus, a, um: besorgt, versorgt, ernährt: tápláltatott, ki-tartatott. *Syn.* wižiwení, widržaní, zaopatrení, zafedrowaní.
Fedrowáňí, á, n. auxilium, adiumentum, (iuvamen, inis, n.) succursio, subventio, nis, f. succursus, us, m. das Helfen, Befördern, Unterstützen, die Hülfe, Beförderung, Unterstützung, das Hilfsmittel: segités, segitség, segedelem, gyámol. *Syn.* Dopomáháňí, Napomáháňí, Pomáháňí 2) sustentatio, nis, f. fultura, tutela, ae, f. fulcrum, fulcimentum, stabilimentum, sustentaculum, adminiculum, i, n. die Stütze, Unterstützung, der Beistand, Schutz, das Beistehen: gyámol, gyámolitás, támogatás, oltalmazás. *Syn.* Podpéráňí, Podpíráňí, Podpora. 3) curatio, nis, f. cura, ae, f. Beförderung, Besorgung, Versorgung: gond-viselés. *Syn.* Obstaráňí, Opatreňí, Opatrowáňí, Zastaráňí, 4) sustentatio, provisio, nis, f. nutritus, us, m. Besorgung, Versorgung, Ernährung: taplálás, tartás, ki-tartás. *Syn.* Widržáňí, Wižiweňí, Zaopatreňí, Fedrunek, Zafedrowáňí.
fedrowat, owal, rugem V. I. *imp.* rug, *reg. accusat.* auxiliari, succurrere, subvenire, opem ferre, adesse, prodesse. prospicere. consulere, utilem esse alicui; iuvare, adiuvare aliquem. helfen, Hülfe (hülfliche Hand, Beistand) leisten, behülflich seyn, beistehen, befördern, unterstützen: segiteni valakin (valakit), segítségül lenni valakinek. *Syn.* dopomáhat, pomáhat ňekomu, druhého napomáhat. 2) fulcire, sustentare, tueri: unterstützen, beistehen: gyámolitani, támasztani, támogatni. *Syn.* podpérat, podpírat. 3) curare aliquem, prospicere (providere) alicui de re: Sorge tragen für etc. versorgen, versehen mit etwas: gondját viselni

ni valakinek. *Syn.* obstarat, opatrit, zaopatrit. 4) alere, sustentare, nutrire, providere aliquem; prospicere alicuius victui etc. amictui, vel alicui de victu et amictu: versorgen, besorgen, ernähren: táplálni, tartani, ki-tartani. *Syn.* widržat, wižiwit, žiwit, zaopatrit ňekoho, Žiwnosť dat ňekomu, zasedrowat. *II. rec.* sedrowat sa: iuvari, adiuvari, geholfen werden, segítetni. 2) se iuvare, adiuvare: sich helfen: segíteni magán. 3) se fulcire, sustentare; fulciri, sustentari: sich unterstützen, unterstützt werden: gyámolítani magát, gyámolítatni. 4) curare se, providere sibi; curari, provideri: sich versorgen; besorgt (versorgt) werden: magára gondot viselni, maga hasznára járni; gondviselés alatt lenni. 5) se alere, sustentare, nutrire; ali, sustentari, nutriri: sich ernähren, ernährt werden: élődni, táplálgatni magát tápláltatni, tartatni, ki-tartatni.

sedrowňe, *adv.* auxiliariter, auxiliatorie, utiliter, subsidiarie: behülflich, verhülflich, beförderlich: segítve. *Syn.* sedrowňicki, napomahačňe, nápomocňe. 2) fulciendo, unterstützend, beistehend: gyámolítva, támasztva, támogatva. 3) provisorie, officiose: behülflich, gefällig: gondoskodva, készen szolgálatra. 4) nutritie, nutriendo, alendo: besorgend, versorgend, ernährend: táplálva, tápláló módon.

sedrowní, á, é, *adj.* adiuvans, utilis, auxiliaris, e; subsidiarius, a, um: behülflich, helfend, dienend: segítő, szolgáló. *Syn.* sedrowňický dopomahační, napomahační, užitečný. *Usus.* Sedrowní List. *a*) compassus, us, m. literae compassuales, literae de executione administranda (intentanda): Hülfsbrief: segítő levél, melly más hatalom alatt lévő helységben törvényes el-intézésnek elég-tételére adattatik. *b*) salvus conductus, us, m. literae salvi conductus, literae credentionales (fidem adferentes): Begleitungsschreiben, Beglaubigungsschreiben, Creditiv: hiteles levél, kísérő levél; királyi parantsolat, mellynek erejével valaki magát szabadságában oltalmazhattya; vagy idegen országból, mellybe által szökött, szabadon minden bántás nélkül viszsza jöhet. 2) fulciens, suffultivus, a, um: unterstützend, beistehend: gyámolító. 3) provisorius, curatorius, officiosus, a, um; servilis, utilis, e: behülflich, beförderlich, gern helfend, gefällig: gondoskodó, örömest segítő, szolgáló. Sedrowný Otec, v. Sedrowňík. 4) nutritius, nutritivus, a, um: besorgend, versorgend, ernährend: tápláló, tartó, nevelő.

Sedrowňica, i, f. adiutrix, auxiliatrix, opitulatrix, cis, f. Helferinn, Hülfsleisterinn, Beförderinn, Unterstützerinn: segítőné. *Syn.* Sedrowňička, Nápomocňica, Pomocňica: 2) fultrix, sustentatrix, cis, f. Unterstützerinn, Beisteherinn: gyámolítóné. *Syn.* Podperačka, Podpíračka, Podporňica. 3) curatrix, tutrix: Besorgerinn, Versorgerinn: gond-viselőné, gyám-anya. *Syn.* Opatrowňica. 4) altrix, nutrix sustentatrix: Versorgerinn, Ernährerinn: táplálóné. *Syn.* Pestunka.

sedrowňiččin, et sedrowňičin, a,

a, e, *adj. poss.* adiutricis, sustentatricis, curatricis, altricis: der Helferinn, Unterstützerinn, Versorgerinn, Ernährerinn gehörig: segitönié, gyámolitónié, gondeviselönié, táplálónié.

Fedrowňička, i, f. v. Fedrowňica.

fedrowňički *adv.* v. fedrowňe.

fedrowňički, á, é, *adj.* v. fedrowní.

Fedrowňictwí, á, n. v. Fedrowáňí.

Fedrowňík, a, m. adiutor, auxiliator, opitulator, succursor, subventor, is, m. Helfer, Hülfsleister, Unterstützer, Beförderer: segiö, segitséget nyujtó. *Syn.* Nápomocňík, Pomocňík. 2) fultor, suffultor, sustentator, protector, tutor, fautor: Unterstützer, Beisteher: gyámolitó, óltalmazó, meg-tartó, jó akaró. *Syn.* Podperač, Podpírač. 3. curator, provisor; BesorgerVersorger: gond-viselö, gyám-atya. *Syn.* opatrowňík, fedrowní Otec. 4) altor, sustentator, nutritor; nutritius, i, m. Versorger, Ernährer: tápláló, nevelö, tartó. *Syn.* Peſtún, Wižiwitel, Žiwitel.

Fedrowňík, u, m, v. fedrowní List.

fedrowňíkow, a, e, *adj. poss.* adiutoris, sustentatoris, curatoris, altoris; dem Helfer, Unterstützer: Versorger, Ernährer gehörig: segitöé, gyámolitóé, gond-viselöé, táplálóé.

Fedrownosť, i, f. v. Fedrowáňí.

Fedrunek, nku, m. idem.

Felčer, a, m. chirurgus Cic. (chyrurgus) *Cels.* medicus vulnerarius: Wundarzt: borbély, seb-orvos, seb-gyógyitó. *Syn.* Ránár, Ranhogec, Ranhogič, Ranhogitel, Ranlék, Ranlekár, *vulg.* Barwír, Felčger. *Usus.* Wogenſkí Felčer, chirurgus, militaris, Feldscherer, Feldscher: tábori borbély (seb-orvos).

ferčerčin, a, e, *adj. poss.* chirurgi uxoris, der Wundarztinn gehörig, borbélynié, seb-orvosnié, seb gyógyitónié. *Syn.* ránárčin, ranhogiččin, ranhogitelčin, ranlehárčin, ranléččin, *vulg.* barwírčin, felčgerčin.

Felčereňí, á, n. v. Felčerſtwí.

felčerik, il, ím, V. I. *imp.* čer. artem chirurgicam exercere, chirurgum esse (agere): ein Wundarzt seyn, einen Wundarzt abgeben: borbélykodni, borbély (seb-orvosi) tudományt gyakorolni. *Syn.* ranárik, Rani hogik (léčik), ranlehárik, *vulg.* barwírik, felčgerik.

Felčerka, i, f. chirurgi coniux, medica vulneraria: die Wundarztin, borbélyné, seborvosné, seb-gyógyitóné. *Syn.* Ranárka, Ranhogička, Ranhogitelka, Ranléčka, Ranlekárka, *vulg.* Barwírka, Felčgerka. *Usus.* Wogenſká Felčerka, chirurgi militaris uxor, Feldschererinn, Feldscherinn: tábori borbély (seb-orvos) felesége, tábori borbélyné.

Felčerňa, i, f. chirurgi officina, Wundarztstube, seb-orvos (borbély) mühely. *vulg.* Barwírňa, Felčgerňa.

felčerow, a, e, *adj. poss.* chirurgi, dem Wundarzte gehörig: borbélyé, seb-orvosé, seb-gyógyitóé. *Syn.* ranárow, ranhogcow, ranhogičow, ranhogitelow, ranlehárow, ranlékow, *vulg.* barwírow, felčgerow.

Felčerowáňí, á, n. v. Felčerſtwí.

fel-

felčerowati, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. felcerik.

felčerski, *adv.* chirurgice, wundarztmäßig, wundarzneimäßig, chirurgisch: borbélyossan, borbély (seb-orvos) módon. *Syn.* ranárski, ranhogitelski, ranlekárski, pofelčerski, *vulg.* barwírski, felćgerski.

felčerský, á, é, *adj.* chirurgicus, a, um; chirurgos adtinens: chirurgisch, den Wundarzt oder die Wundärzte betreffend: borbélyi, seb-orvosi, borbélyt (seb-orvost) illető. *Syn.* ranárský, ranhogitelský, ranlekárský *vulg.* bárwírský, felćerský. Felčerské Uměňí, v. Felčerstwí. Felčerské Nádobí, Nástroge, Sprawi: instrumenta chirurgica, Wundarzneizeug, Feldschererzeug: borbély (seb-orvosi) szerszám. Felčerský Sekač (Sekáček, Nožíček): scalpellum chirurgicum, Barbierkneif, Schnappel: ér-vágó (seb-tisztító) késetske. *boh.* barwířský knip.

Felčerstwí, á, n. ars chirurgica *Hygin.* chirurgica *Cels.* chirurgia *Cic.* ae, f. die Wundarzneikunst, Feldscherkunst, Wundarztnei, Chirurgie: borbély (seb-gyógyító) tudomány, *Syn.* Felčereňí, Felčerowání, felčerské Uměňí, Ranárstwí, Ranhogectwí, Ranhogictwí, Ranhogitelstwí, Ran Lekárstwí, Ran Léčeňí, *vulg.* Barwírstwí, Felćgerstwo.

* Felćger, a, m. etc. v. Felčer, etc.

† Fendrich, a, m. v. Zástawňík.

† Fénik, u, m. v. Babka.

† Fenikel, klu, m. v. Roper wlaský, grécké Seno.

Féniks, a, m. phoenix. icis, f. *Tacit.* der Pfenix, Pfönix; fabelhafter Vogel, der über fünfhundert Jahre lang leben, sich hernach verbrennen, oder auch so im Neste sterben soll, worauf aus seinem Neste ein junger Vogel Pfönix hervor wachsen soll: féniks madár

Fere, u, m. iunctura, adsutura, consutura, ae, f. consuitio, adsuitio, nis, f. das Heft: öszve fértzölés. *Syn.* Šew, Štah, *vulg.* Heft.

fercowaní, á, é, *p. c.* adsutus, consutus, a, um: geheftet, öszve-fértzöltt. *Syn.* wifercowaní, zešíwaní, štáhnutí, štahowani, *vulg.* heftowaní.

Fercowáňí, á, n. rara consuitio, adsuitio, consarcinatio, nis, f. das Heften, öszve-fértzölés. *Syn.* Wifercowáňí, Zešíwáňí, Štahowáňí, *vulg.* Heftowáňí.

fercowat, cowal, cugem V. I. *imp.* cug: rare consuere, adsuere, consarcinare: heften, annähen: öszve-fértzölni. *Syn.* wifercowat, štahowat, zešíwat, *vulg.* heftowat.

Fercowňica, i, f. consarcinatrix, quae rare consuit (adsuit, consarcinat): Hefterinn, fértzölö aszszony, öszve-fértzölöné. *Syn.* Fercowňička.

fercowňiččin et fercowňičin, a, e, *adj. poss.* consarcinatricis, der Hefterinn gehörig, fértzölönié.

Fercowňička, i, f. v. Fercowňica.

Fercowňík, a, m. consarcinator, is, m. qui rare consuit, adsuit, consarcinat: Hefter, fértzölö, öszve-fértzölö.

fercowňíkow, a, e, *adj. poss.* consarcinatoris, dem Hefter gehörig, fértzölöé.

Ferdinand, a, m. Ferdinandus, i, m: Ferdinand, ein Mannsname: ferdinánd.

fer=

ferdinandow, a, e, *adj. poss.* ferdinandi, dem Ferdinand gehörig, ferdinándé.
* Ferenc, a, m. v. Františeк.
* Ferko, a, m. *idem.*
† Fermež, e, f. v. Firnags.
† Fernepok, u, m. v. Drezulka.
* Fero, a, m, v. Františeк.
† Fersľág (Fersľóg), u, m. v. Bedno.
† Fertuch, u, m. v. Fertuška.
† Fertušček, u, et sečku, m. *dem. ex* Fertušek, v. *seq.*
Fertuščička, i, f. *dem.* antipendiolum, perizoniolum, praecinctoriolum, i, n. castula, ae, f. das Schürzlein, kleines Fürtuch: kötényetske. *Syn.* Pasňička, Zapásňička, Záponečka, Zásterka. *boh.* Fertušček.
Fertušečka, i, f. *dem. idem.*
Fertušek, sku, m. v. seq.
Fertuška, i, f. antipendium, praecinctorium, semicinctum, subligaculum, perizonium, i, n. die Schürze, das Fürtuch: kötény, elö-kötö. *Syn.* Pasňica, Zapásňica, Záponka, Zásterka, Zástera. *boh.* Fertuch, Pasňice. *Usus.* Kúpelná Fertuška (*boh.* Čechlel, Gaca): subligaculum balneatorium. Badschürze, Badfürtuch: feredö elö-kötö, förödö kötény.
† Ferula, e, f. v. Packa. 2) v. Kokorík lesňí. 3) v. Sart, Wít.
* Feruš, a, m. v. Františeк.
* Ferušek, ška, m. v. Františeček.
* Feruško, a, m. *idem.*
* feruškow, a, o, *adj.* v. františečkow.
† Festunek, nku, m. v. Pewnosť 5. Nro.
† Fiaker, kru, m. v. Gintow, krití koč.
Fiala, i, f. v. Fialka.
Fialečka, i, f. *dem. ex seq.*
Fialka, i, f. viola, ae, f. *Plin. H. N.* die Viole, Veilchen: viola, ivolya (ibolya). *Syn.* Fiala. *Usus.* Bílá Fialka, viola alba, Cheiranthus albus Linn. leucoion (um), i, n. *Colum.* weiße Viole, weißes Veilchen, fejér viola, breznowa Fialka, viola odorata Linn. Brunatá Fialka, purpurea viola, braunes Veilchen, piros viola. Černá Fialka, viola nigra, *Virg.* schwarzes Veilchen, szederies viola. Čerwená Fialka, viola rubra, Cheiranthus incanus Linn. rothes Veilchen, vörös viola. Plňá (psá) Fialka, viola canina, Hundveilchen, kutya-viola. Španielská Fialka, viola hispanica, spanisches Veilchen, spanyol-viola. — Swetlá Fiálka, viola coerulea, Cheiranthus albus Linn. blaues Veilchen, kék viola. — Trogičná (Swateg Trogici) Fialka, viola tricolor Linn. dreyfärbiges Veilchen, három szinü viola, Sz. Háromság violája. Wlaská Fialka, leucoium italicum, welsche Viole, olasz viola. Žltá Fialka, viola lutea, Cheiranthus cheiri Linn. gelbes Veilchen, sárga viola.
fialkowí, á, é, *adj.* violaceus, a, um: violett, veilchenblau, violenbraun, veilchenfarbig: viola szinü. *Syn.* fialowí. *Usus.* Fialkowá Sukňa, violacea (coloris violacei) toga, violenbrauner Rock, viola szinü szoknya.
fialowí, á, é, *adj. idem.*
Fickár, a, m. vir secundariam cerevisiam vendens, Frischbiermann, fitzkó-árúló. *boh.* Řezdinář.
fickárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Fi-

Fickárka, i, f. femina secundariam cerevisiam vendens, Friſchbierweib, fitzkó - árúló aszszony. *boh.* Kředinářka.

fickárow, a, e, *adj. poss. ex* Fickár.

Ficko, a, m. cerevisia secundaria, das Friſchbier, Nachbier, Kofeet: fitzkó, útoly ser, hátúlsó ser, ser-allya. *Syn.* friſké Piwo na Kwaſňicách. *boh.* Patoki, Křediná, Kředinka. NB. Brečka ge Mláto z Wodú zwarené; Chmelnica, Kdiž ſa Chmel do Brečki dá, a Piwo ge teprw w Sudkoch. 2) v. *seq.*

Ficúr, a, m. trossulus *Seneca.* comtulus, comtus, cincinnatus, i, m. Stutzer (verächtlich), Petitmaitre; nyalka, hetyke, büszke, betyár.

Ficúrček, a, et rečka, m. *dem. ex seq.*

Ficúrek, rka, m. *dem. ex* Ficúr.

Ficúreňí, á, n. v. Ficúrſtwí.

ficúrit, il, ím V. I. *imp.* čur: trossulum esse (agere), ein Stutzer ſeyn, hetykékedni, betyárkodni.

ficúrow, a, e, *adj. poss.* trossuli, dem Stutzer gehörig, betyáré, nyalkáé.

Ficúrowáňí, á, n. v. Ficúrſtwí.

ficúrowat, rowal, rugem, v. ficúrit.

ficúrſki *adv.* more trossuli, comtule: ſtutzeriſch, nyalkán, betyárossan.

ficúrſki, á, é, *adj.* trossulos adtinens, comtulus, a, um: ſtutzeriſch, nach dem Putze ſtrebend, die Stutzer betreffend: nyalka, betyáros.

Ficúrſtwí, á, n. ornatus (decoris, elegantiae) nimium studium, (trossulatus, ûs, m.) die Stutzerey, das Streben, nach dem Putze: nyalkaság, betyárság. *Syn.* Ficúreňí, Ficúrowáňí.

Fidlikár, a, m. imperitus (tyro) fidicen, ein kunſtloſer Geiger, Anfänger: roszsz (tudatlan) hegedüs. *Syn.* zlí Hudec.

fidlikárow, a, e, *adj. poss.* ex praec.

Fidlikowáňí, á, n. imperitus (inconcinnus) fidibus cantus, das kunſtloſe (unſtimmige), ſchlechte) Geigen, roszsz (tsikorgó) hegedülés. *Syn.* zlé (neporádné) na Husľách Hráňí.

fidlikowat, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: inconcinne (imperite) fidibus canere, ludere: kunſtlos (ſchlecht, unſtimmig) geigen; roszszúl hegedülni, a' hegedüt tsikorgatni. *Syn.* zle hust, neporádňe na Husľách hrát.

* Fifráňí, á, n. v. Škamráňí.

* fifrat, ral, rem V. I. *imp.* ri, v. ſkamrat.

* Fifráwáňí, á, n. v. Škamráwáňí.

* fifráwat, al, ám, v. ſkamráwat.

* fifrawe *adv.* v. ſkamrawe.

* fifrawí, á, é, *adj.* v. ſkamrawí.

* Fifrawoſt, i, f. v. Škamrawoſt.

* Fig, u, m. v. Fik.

* Figalka, i, f. v. Fialka.

* figalkowí, á, é, *adj.* v. fialkowí.

Fiǧel, ǧlu, m. ars, artis, f. sycophantia, ae, f. *Plaut.* machinatus, ûs, m. technae, arum, *f. pl.* dolus, i, m. fraus, dis, f. Cabale, Cabbala, der Rank, Schlich, Kunſtgriff, die Betriegerey, Liſt, liſtiges Mittel, Trachslerey: ravaszság. *Syn.* Faleſ, Leſt. *Usus.* Figlem ňekoho prewíſit, vincere aliquem dolo, den Rank jemanden ablaufen, ravasz-

vaszsággal (tsalárdsággal) valakit meg-elõzni, meg-gyõzni. To sú ken same Figle, a Pletki (*boh.* Frasski): hae sunt purae putaeque technae et nugae (gerrae, res ineptae, fictiones politicae: dieß sind nur lauter Ränke (Kunstgriffe), und Possen (Narrenpossen, Fratzen): ez mind tsak ki-gondolt ravaszság, és merõ bolondság. Na Figle trefik (prisk), detegere artes, hinter die Schliche kommen, a' ravaszságot fel-keresni, reá jönni.

Figlár, a, m. sycophanta, ae, m. *Terent.* dolosus, fraudulentus, technicus, i, m. versipellis homo: Chicaneur, Betrieger, Ränkeschmieder, Cabbalist, Ränkevoll, Ränkvoll, Trachsler, der, z. B. durch Ränke einen Vortheil zu erjagen sucht: virgontz, nagy mester, tsalárd, ravasz. *vulg.* Trakšler. *Usus.* Ge ko welki Figlár, est magnus cabbalista (technicus), er ist ein großer Cabbalist, er ist ränkevoll: nagy mester õ, nagy hamiskodó. 2) impostor, homo nequam (perditus); Range, ein gottloser Range: tsalárd, álnoksággal mást meg-tsaló.

figlárčin, a, e, *adj. poss. fem.* dolosae, fraudulentae: der Chicaneurinn (dem ränkevollen Frauenzimmer) gehörig, tsalárd aszszonyé, személlyé.

Figlárení, á, n. molitio dolorum, das Umgehen mit Ränken, ravaszkodás, mesterkedés tsalárdkodás, patvarkodás, hazudozás, tsalárdsággal való élés. 2) v. Figlářstwí.

figlárik, il, ím V. I. *imp.* glar: moliri dolos, mit Ränken umgehen, ravaszkodni, mesterkedni, tsalárdkodni, patvarkodni, hazudozni, tsalárdsággal élni. 2) v. figlowat.

Figlárka, i, f. sycophanta, dolosa, fraudulenta *fem.* Chicaneurinn, Betriegerinn, Ränkeschmiedinn, Cabbalistinn, ränkevolles Frauenzimmer, ravaszkodó aszszony, mesterkedõné.

figlárow, a, e, *adj. poss.* sycophantae, technici: dem Chicaneur gehörig, ravaszkodó emberé, mesterkedõé.

figlárski *adv.* sycophantiose *Plaut.* arte pelasga, machinose, dolose, fraudulente, technice: ränkevoll, ränkvoll, listig, betriegerisch: patvaroson, tsalárdúl, ravaszon, ravaszkodva, ravaszsággal, mesterkedve. *Syn.* falešně, leštiwe, pofiglárski.

figlárskí, á, é, *adj.* sycophantiosus *Plaut.* machinosus, fraudulentus, technicus, a, um: ränkevoll, ränkvoll, betriegerisch, listig: ravasz, ravaszkodó, mesterkedõ, tsalárd, ész-vesztö. *Syn.* falešní, leskiwí.

Figlárstwí, á, n. dolosa circumventio, machinositas, sycophantia, ae, f. Rank, Betriegerey, Listigkeit: ravasz mesterkedés, álnokság, ravaszság, tsalárdság. *Syn.* Figlárení, Figlowání. *Usus.* Welké (kumštowné) Figlárstwí, Phrynichi luctatio, künstlicher Rank, große Betriegerey, mesterséges álnokság. 2) argutiae, arum, f. *pl.* Spitzfindigkeit, Künsteley: ravász (mesterséges) okoskodások, ki-fogások. 3) v. Figel.

Figlowání, á, n. idem. *vulg.* Trakšlowání.

figlowat, lowál, lugem V. I. *imp.* lug: dolose (per technas) agere, machinari, sycophan-

phantari *Plaut.* sycophantissare, aliquem dolo circumvenire, nectere alicui dolum, uti arte (dolo etc.) adversus aliquem: einen Rank spielen Jemanden (*dat.*), Ränke oder Betriegerey spielen: ravaszkodni, tsalárdkodni, patvarkodni, hazudozni, mesterkedni. *Syn.* fíglárit, *vulg.* trakslowat. 2) argutari, künsteln, zu große Kunst (Kunstgriff) anwenden, ravasz okoskodásokkal (mesterséges ki-fogásokkal) élni.

* Figoček, čku, m. v. Fioček.

* Figočeček, čku, m. v. Fiočeček.

* Figok, u, m. v. Fiok.

* figokowí, á, é, *adj.* v. fiokowí.

† fígowí, á, é, *adj.* v. fíkowí.

† Figúra, i, f. v. Obraz, Podoba, Podobenstwí.

† Figúrka, i, f. v. Obrazček, Podobka.

Fík, u, m. *a)* Strom: ficus, i, et ûs, f. ficaria, ae, f. Ficus Carica Linn. Carica Offic: die Feige, der Feigenbaum: fige-fa, füge-fa. *Syn.* fíkowí Strom. *Usus.* Egiptskí (malinowí) Fík, ficus, sycomorus, i, f. Linn. egyptischer Feigenbaum, Adamsfeige, Maulbeerfeige: egyiptomi (szederjes) füge-fa. Malí Fík, chamaeficus, kleiner Feigenbaum, kis-füge-fa. Planí (lesní) Fík, wilder Feigenbaum, dessen Feigen nicht reif werden: vad fige (füge) fa. *b)* Owoce: ficus, i, m. et ûs: f. die Feige: fige, füge. *Usus.* Nechutní Fík, marisca, die ungeschmackte Feige, keserü fige (füge). Nezrelí Fík, grossus, unzeitige Feige, éretlen füge. Sušení Fík, carica, die trockene Feige, aszszú fige. *Prov.* Fíki žádá, ficum cupit *Aristoph.* Commoditatis alicuius gratia blanditur. 2) zemskí Fík: Lathyrus tuberosus Linn. *Aliud est* Wodnica, *vel* Kolník, zemskí orech zemska mandla. 3) ficus, i, m. condyloma, atis, n. Feigwarze, Feigblatter (vom Reiten): süly, farkas, füge forma lapos kelés, seggen kelt kelés. *Syn.* Wlk, Bradowica na Zadku, fíkowá Nestowica. 4) sanna ficaria, ae, f. Verhöhnung, Verspottung, die mit dem Feigenweisen geschieht: füge-mutogalás (mutalás). *Syn.* Fíku pozadne Ukazowání. *Usus.* Nekomu Fík ukázat, aliquem subsannare, jemanden verhöhnen (verspotten) durch das Feigenweisen: fügét újjával valakinek mutatni.

Fikání, á, n. fletus suspiriis mixtus, vagitus, ûs, m. vagitatio, nis, f. das seufzende Weinen, das Quäken, Wimmern der Kindern: nyifogás, nyivás, nyivátskolás. *Syn.* Fík, Zafikání.

fikat, al, ám V. I. *imp.* kag: suspiriis interpositis flere, vagire, vagilare: Quäken, wimmern, von Kindern: nyifogni, nyivni (nyivok) nyivátskolni (nyivátskolok). *Syn.* záfikat.

Fikáwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

fikáwat, al, ám. *freq.* ex fikat.

fiknút, knul (kel), kňem V. P. *imp.* kni, v. uderit.

fiknutí, á, é, *p. c.* v. uderení.

Fiknutí, á, n. v. Uderení.

fíkowí, á, é, *adj.* ficeus, ficulneus, a, um, ficum adtinens: die Feige betreffend, fügét illető. *Usus.* Fíkowí List, folium ficulneum (fici), das Feigenblatt, füge-fa levél. Fíkowí Strom,

Strom, v. Fik. Fikowá Bradowica (Nestowica), v. Fik 3. Nro. Fikowá Zahrada, ficaria, ficetum, Feigengarten, fügés kert (hely). Fikowá Zelina, i n á č menší Krwawňík: chelydonium minus, Schwalbenwurz, Schellkraut, füge levelü fü.

Filagoria, i, f. nubilarium (nubilar) hortense, villa voluptaria, voluptarium, i, n. Lusthaus, Gartenhaus: filegogoria; szin, melly alá esö ellen ember vonja magát. *Syn.* zahradňí Domček, zahradňá Izbička.

Filec, lca, m. *Plur. nom.* Filce, *gen.* Filcow: v. Bátoh. 2) v. Parnažák. 3) v. Mesec.

Filečék, čku, m. *dem. ex praec.* v. Bátožček. 2) v. Mesček.

Filek, lka, m. superior in chartifoliis, der Pamfili, der Ober im Kartenspiele: filkó, felsö a' kártya-játékban. *Syn.* Horňík. *Usus.* Budeme sa hrať na Filka zeleného, pro viridi superiore ludemus, wir werden auf den grünen Pamfili spielen, zöld filkóra fogunk játszani (jádzani). *Prov.* Nech sem gá Filek, keď to prawda neňí: dispeream, si vere non narro: ich soll ein Schelm seyn, wenn das nicht wahr ist: huntzvut legyek, ha ez nem igaz.

† Filfas, u, m. v. Kosík, Opálka.

filigránski *adv.* delicate, minute, opere phrygio: fein, zärtlich: finom, ékessen, filigrámi módon.

filigránskí, á, é, *adj.* delicatus, minutus, phrigius, a, um: fein, zärtlich: ékes, szép, filigrámi. *Usus.* Filigránská Robota, labor phrygius, delicatus: feine Arbeit: filigrámi (ékes) munka.

Filip, a, m. Philippus, i, m. Philipp, Fülep. *Usus.* Nech sem Filip, gestli etc. sim stipes, si: ich soll ein Tölpel seyn, wenn: Kukkó legyek, hogy ha. Wiskočil, gako Filip s Konopi: ut asinus ad lyram prosiliit, et schickt sich darzu, wie der Esel zur Cither: igen tud a' hajdú harangot önteni.

Filipček, a, et pečka, m. *dem. ex* Filipek.

filipčekow, a, e, *adj. poss.* v. filipkow.

filipčin, a, e, *adj. poss.* uxoris Philippi, der Philippsgattinn gehörig, fülepnié, fülep feleségié.

Filipek, pka, m. *dem.* parvus Philippus, ein kleiner Philipp, Fülepke, kis Fülep.

Filipka, i, f. Philippi coniux, die Philippinn, Gattinn des Philipps: Fülepné, Fülep felesége.

filipkow, a, e, *adj. poss.* parvi Philippi, dem kleinen Philipp gehörig, kis Füleppé. *Syn.* filipčekow.

filipow, a, e, *adj. poss.* Philippi, dem Philipp gehörig, fülepé.

Filko, a, m. v. Filek.

† Filozof, a, m. v. Mudrák, Mudrec (Mudre) swetskí, Mudromilec, Mudromilenec, Mudromiláček, Mudromilowňík.

† Filozofia, i, f. v. Mudrosť swetská, Mudractwí, Mudrctwí, Mudromilenstwí, Mudromilowňictwí

Filpán, u, m. vectis putealis, in fronte putei lignum: Pfaulbaum, Wellbaum, Hebebaum, Hebel, Heber, Hebestange, Hebeisen: kút kankalik.

† Fimel, mlu, m. v. Ocelka.

† Findža, i, f. v. Šálka.

† Findžečka, i, f. v. Šálečka.

† Findžička, i, f. *idem.*

Finland, u, m. Scandinavia, Finnia, ae, f. Finnland, Grönnland: Finlandia (finlandusi) ország.

Finlandčan, a, m. Scandinavus, Finnus, i, m. Scandinaviae (Finniae) incola: Finnländer, Finne, Grönnländer: finlandusi férfi.

finlándčancin, a, e, *adj. poss.* scandinavae, Finnae: der Finnländerinn, (Grönnländerinn) gehörig: finlandusi aszszonyé, (személyé).

Finlandčanka, i, f. Scandinava, Finna, ae, f. Finnländerinn. Finne, Grönnländerinn: finlandusi aszszony.

finlandčanow, a, e, *adj. poss.* Scandinavi, Finni: dem Finnländer (Grönnländer) gehörig: finlandusi emberé.

finlandſki, *adv.* finnice, more scandinavorum: finnländisch, finnisch: finlandusi módon.

finlandſkí, á, é, *adj.* finnicus, scandinavus, a, um: finnländisch, finnisch: finlandusi.

† Finta, i, f. v. Zmíſlenka.

† Fintowáňí, n. v. Zmiſleňí, Zmíſláňí.

† fintowaťi, owal, ugi (u), v. zmíſlať, zmiſlet.

Fiočeček, čku, m. *dem. ex seq.* v. Prečineček.

Fiošek, čku, m. *dem ex seq.* v. Prečinek.

Fiok, u, m. forulus, loculus, i, m. Schubladen: fiok. *Syn.* Prečin, Prehrad, Prehradek.

fiokowí, á, é, *adj.* loculatus, a, um: aus (von) Schubladen, fiókos. *Syn.* prečinkowí. *Usus.* Fioková Truhla, i n á č Truhelňík: arca loculata, forulus (loculus) reciprocus, forulus, loculus: Schubladen, Schubkaſten: fiókos láda.

Firhanek, nku, m. cortina, plaga, ae, f. velum, i, n. der Vorhang: firhang. *Syn.* Opona. *Usus.* Firhanki na Okňe zakáhnúť, obtendere (praetendere) vela fenestrae, vorhängen das Tuch vors Fenſter, bé-húzni ablakon a' firhangot.

† Firhang, u, m. *idem.*

† Firhank, u, m. *idem*

* firiglánſkí, á, é, *adj.* v. filigránſkí.

Firnagſ, u, m. vernix, icis, m. der Firniß: enyves (gyántás) szurok. *Syn.* firnagſowí Oleg, galowcowá Smola, *vulg.* Lagír, *boh.* Fermež, Lák. *Usus.* Suchí Firnagſ, vernix sandaruca, dürrer Firniß, száraz enyves szurok.

firnagſowaní, á, é, p. c. vernice obductus, a, um: gefirnißt, gyántározott, meg-firnajzoltatott. *Syn.* wifirnagſowaní, zafirnagſowaní. *vulg.* lagírowaní.

Firnagſowáňí, á, n. vernico obductio, das Firniſſen, die Firniſſung: gyántározás, firnajzolás, meg-firnajzolás. *Syn.* Wifirnagſowáňí, Zafirnagſowáňí. *vulg.* Lagírowáňí.

firnagſowať, ſowal, ſugem V. I. *imp.* ſug: vernice obducere, firniſſen, gyántározni, firnajzolni, meg-firnajzolni. *Syn.* Wifirnagſowať, zafirnagſowať. *vulg.* lagírowať.

Firnagſowáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. vulg.* Lagírowáwáňí.

firnagſowáwať, al, ám, *freq. ex* firnagſowať. *vulg.* lagírowať.

firnagſowí, á, é, *adj.* verniceus, a, um; mit Firniß gemacht, Firniß: gyántás, enyves. *Usus.* Firnagſowí Oleg, v. Firnagſ.

Fiſkal,-

Fiſkál, a, m. v. Fiſkáliſ.
fiſkálčin, a, e, *adj. poss.* ex Fiſkálka.
Fiſkáliſ, a, m. Fiscalis, is, Fiscus, i, m. Fiscal, Fiskal: Fiskális.
fiſkáliſčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Fiſkaliſka, i, f. uxor Fiscalis, Fiscalinn, Fiskalinn, Fiskálisné. *Syn.* Fiſkálka.
fiſkaliſki *adv.* v. fiſkálſki.
fiſkáliſki, á, é, *adj.* v. fiſkálſki.
Fiſkáliſtwí, á, n. v. Fiſkálſtwí.
Fiſkálka, i, f. v. Fiſkáliſka.
fiſkálow, a, e, *adj. poss.* ex Fiſkál.
fiſkálſki *adv.* fiscaliter, more fisci: fiscalisch, fiskalisch: fiskálisi módon.
fiſkálſki, á, é, *adj.* fiscalis, e: fiscalisch, fischkalisch: fiskálisi.
Fiſkálſtwí, á, n. fiscalatus, us, m. Fiscalamt, Fiscalat, Fiskalat, Fiscalstelle, Fiskalstelle: fiskálisság.
Fiſpán, u, m. *a*) bílí: ossa sepiae, weißes Fischbein, Knochen der Seekatz: Sepia officinalis Linn. fejér hal tsont *b*) černí: maxilla balenae, Balaenae mysticeti Linn. schwarzes Fischbein, Kiefer der Wallfische: fekete hal tsont.
Fitfirik, a, m. v. Frčkár.
Fizula, i, f. faba, ae, f. *Varr. Ovid. Plaut.* Phaseolus vulgaris Linn. die Bohne, Fisollen: bab, magyar borsó. *vulg.* Fazola, Fazula. *Prov.* Gá muſím tuto Fizulu zeſt', isthaec in me cudetur faba *Terent.* ich werde es ausbaden müssen; das muß ich wegfressen: ezért a' dologért én lakolokmeg. 2) Dluhá (koſatá, podluhowaſtá, račá, turecká, welká) Fizula: anaca cabea, ae, f. fasellus, phaseolus *Plin. H. N.* fasellus *Virg. Colum.* phasiolus, i, m. phaseolus turcicus, smilax, cis, f. pisum graecum: die türkische Bohne, Schminkbohnen, Wälschbohnen, Faseolen: kasza bab, horgas-bab, török-bab, török-borsó, rátz-bab, faszuly, fuszuly, paszuly. *Syn* turecký (welký) Hrach, *vulg.* Paſula.
Fizulečka, i, f. *dem. ex seq. vulg.* Fazolečka, Fazulečka, Paſulečka.
Fizulka, i, f. *dem.* parva faba, fabulla, ae, f. kleine Bohne (Fisollen), babotska, magyar borsótska. *vulg.* Fazolka, Fazulka, Paſulka.
fizulowí, á, é, *adj.* fabaceus, fabaginus, fabarius, a, um; fabalis, e: bohnen, von Bohnen: babból-való, babhoz-való, babos, magyar borsós. *vulg.* fazolowí, fazulowí, paſulowí. *Usus* Fizulowá Múka: farina fabacea, Bohnenmehl: babliszt. Fizulowá Polewka, iusculum fabaceum, Bohnensuppe, Fisollensuppe, bableves. Fizulowá Plewa, fabaginum acus, Bohnenspreu, bab-polyva, bab-töredék. Fizulowá Slama, fabago, inis, f. fabales stipulae, Bohnenstroh, bab-szalma, bab-szár.
* Fláček, čku, m. v. Fleček.
* fláčkowaní, á, é, p. c. flečkowaní.
* Fláčkowáňí, á, n. v. Flečkowáňí.
* fláčkowať, kowal, kugem, v. flečkowať.
† Fladr, e, m. v. Huba, Fliwa. Břekowí Fladr, v. břekowá Huba.
Flagſter, ſtru, m. emplastrum, i, et cataplasma, atis, n. *Cels.* der Umschlag, das Pflaster, z. B.

B. auf die Wunde: ires ruha, flastrom. *Usus.* Hogící Flagster, sanatorium (curatorium) emplastrum, heilendes Pflaster, gyógyító flastrom. — Oblewugící (obmakčugící) Flagster, malagma, atis, n. *Cels.* malagma, ae, f. *Veget.* erweichender Umschlag, erweichendes Pflaster (Mittel), lágyító ír; fájdalmat enyhítö flastrom. — Wikahugící (sprudzugící, kahací, káhnúcí) Flagster, *vulg.* Wezikátor: emplastrum tractorium (adtrahens succos corporis, vesicatorium, emplastrum vesicarium (exulceratorium), Zugpflaster, húzó flastrom. — Zberagící (sprimocugící) Flagster, emplastrum suppuratorium, Eiterpflaster, das zum Eiter ziehet: evesitö flastrom. *Prov.* Priložil mu Flagster, hoc ei favet; locutus est ipsi ad salivam (ad gustum, ad genium), das ist Wasser auf seine Mühle: szája izíre szóllot; meg-találta az erét.

* Flak, u, m. v. Flek.

* flakowaní, á, é, p. c. v. flekowaní.

* Flakowáňí, á, n. v. Flekowáňí.

* flakowať, kowal, kugem, v. flekowať.

* Flakowka, i, f. v. Flekowka.

Flander, dra, m. *Plur. nom.* Handri (*boh.* drowé), *genit.* Flandrow: Flander, dri, morinus, i, m. Flander, Flämminger: flandriai ember, Flandrus.

flanderſki *adv.* flandrice, flandrisch, flämisch, flämmingerisch: flandriáúl. *Syn.* poflanderſki.

flanderſkí, á, é, *adj.* flandricus, a, um: flandrisch, flämisch, flämmingerisch: flandriai.

Flandra, i, f. bestia, ae, f. die Bestie, Flitsche, Luder: szajha, szandra, tzandra. *Syn.* Cundra, Klampa, Mrſina, Sandra.

Flandria, i, f. Flandria, ae, f. Flandern, eine Landschaft in Niederland: flandria tartomány. *Syn.* flanderſká Zem.

flandrin, a, e, *adj. poss.* bestiae, der Bestie gehörig: szajháé, szandráé, tzandráé. *Syn.* cundrin, klampin, ſandrin.

flandrow, a, e, *adj. poss.* flandri, dem Flander gehörig: flandrusé, flandriai emberé.

Flaner, u, m. rarus pannus albus, Flanell, flanír. *Syn.* Paga.

flanerowí, á, é, *adj.* e raro panno albo, von Flanell, flanírból-való. Flanerowá Sukňa, toga e raro panno albo, Flanellrock, flanír szoknya.

Flár, a, m. negotiator pomarius (fructuarius), Obsthändler, Obstverkaufer: gyümölts arós, kúfár. *Syn.* Gablékár, Gabléňík, Owocár, Owocňík. *boh.* Gablečňík.

flárčin, a, e, *adj. poss.* pomariae (negotiatricis), der Obsthändlerinn gehörig, gyümölts árosnéé, kúfárnéé, kofáé. *Syn.* gablékárčin, gabléňiččin, owocárčin, owocňiččin.

Fláreňí, á, n. v. Flárſtwí.

flárić, il, ím, V. I. *imp.* flar: pomarium esse, cum fructibus negotiari: ein Obsthändler seyn, mit dem Obst handeln: kúfárkodni, kofáskodni, gyümöltsel kereskedni.

Flárka, i, negotiatrix pomaria (fructuaria), opopropola, ae, f. Obsthändlerinn, gyümölts árosné, kúfárné, kofa. *Syn.* Gabléárka, Gabléňica, Gabléňička, Owocárka, Owocňička. *boh.* gablečňice.

flá-

flárow, a, e, *adj. poss.* pomarii, dem Obsthändler gehörig, gyümölts árosé, kúfáré. *Syn.* gabläkárow, gablčníkow, owocárow, owocníkow.

flárſki *adv.* more pomario, riorum, obsthändlerisch, nach der Art der Obsthändler, gyümölts árosok módjára, kúfár módon. *Syn.* poflárſki.

flárſki, á, é, *adj.* pomarius, a, um; pomarios adtinens: die Obsthändler betreffend, obsthändlerisch: gyümölts árosi, kúfári, kúfáros.

Flárſtwí, á, n. negotiatio pomaria (fructuaria), Obsthandel, Obsthandlerei, kúfárkodás, gyümöltsel - való kereskedés. *Syn.* Fláření.

Flaſa, i, f. lagena, ampulla, ae, f. die Flasche, Caraffine (Kar.): palaszk, palatzk, palazk. *Syn.* Karafina, Skleňica, *boh.* Láhwice. *Usus.* Olegowá (na Oleg) Flaſa, lecythus, i, f. Oelflasche, olajos (olajnak való) hasas üveg, korsó.

Flaſár, a, m. lagenarius opifex, confector lagenarum, Flaschner, palatzk-tsináló. *Syn.* Flaſčár, Flaſnár.

flaſárčin, a, e, *adj. poss.* lagenariae, der Flaschnerinn gehörig: palatzk - tsinálóné.

Flaſáření, á, n. v. Flaſárſtwí.

flaſárit, il, ím V. I. *imp.* ſar: lagenarium esse, opificium lagenarium exercere: ein Flaschner seyn, palatzk - tsinálo mesterséget üzni.

Flaſárka, i, f. lagenaria, coniux lagenarii: die Flaschnerinn, Gattin des Flaschners, palatztsináló felesége, palatzk - tsinálóné.

flaſárow, a, e, *adj. poss.* lagenarii, dem Flaschner gehörig: palatzk - tsinálóé.

Flaſárowání, á, n. v. Flaſárſtwí.

flaſárowat, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug, *freq. ex* flaſárit.

flaſárſki *adv.* more lagenariorum, flaschnerisch, nach der Art (Sitte) der Flaschner: palatzktsinálók módjára.

flaſárſki, á, é, *adj.* lagenarius, a, um; lagenarios adtinens: flaschnerisch, die Flaschner betreffend: palatzk-tsinálókat illetö.

Flaſárſtwí, á, n. opificium lagenarium, das Flaschnerhandwerk, die Flaschnerei, palatzktsináló mesterség. *Syn.* Flaſáření, Flaſárowání.

Flaſčička, i, f. *dem. ex seq. Syn.* Karafinečka, *boh.* Láhwička.

Flaſka, i, f. *dem.* lagenula, ae, f. das Fläschchen, Fläschgen. Caraffinchen: palaszkotska, palatzkotska. *Syn.* Karafinka, Skleňička, Sklenka.

Flaſčár, a, m. v. Flaſár.

Flaſnár, a, m. *idem.*

flaſowí, á, é, *adj.* lagenarius, a, um; lagenam adtinens: die Flasche betreffend: palaszki, palatzki, palaszkos, palatzkos, palatzkot illető. *Usus.* Flaſowí Futrál, *vulg.* Pincetok, theca lagenaria, Flaschenfutter, palatzk - tartó tok. Flaſowá Hruſka, pirum ampullaceum, Flaschenbirne, palatzk-körtvély. Flaſowá Tekwica, cucurbita lagenaria, Flaschenkürbiß, palatzk-tök.

† Flaſter, ſtru, m. v. Flagſter.

Fléček, čku, m. *dem.* laciniola, portiuncula, plicula, ae, f. pannulus, centunculus, i, m. segmentulum, frustulum, i, n. das Flecklein, Fleckchen: föltotska, fótotska. *vulg.* Fláček, Fláčik, *boh.* Flíček. 2) parva macula, labecula, ae, f. *Cic.* ein

ein kleiner Fleck (Flecken), Schandfleck: motskotska, szennyetske.

fléčkowaní, á, é, p. c. maculosus, varius, variegatus, a, um: fleckig, gefleckt, bunt: babos, tarkás. Syn. zafléčkowaní. Usus. Fléčkowaní koň, equus maculosus, fleckiges Roß, babos-lo.

Fléčkowáňí, á, n. maculatio, variegatio, variatio, nis, f. das Flecken, Buntmachen: tarkálás, tarkázás. Syn. Zafléčkowáňí.

fléčkowať, kowal, kugem V. I. imp. kug: maculare, maculis interstingvere, vermiculari, variegare: flecken, fleckig oder bunt machen: tarkálni (-lok), tarkázni. Syn. zafléčkowať.

Flek, u, m. plica, lacinia, ae, f. assumentum, frustum, supplementum, segmentum, i, n. plicamen, inis, n. portio, appendix, pannus, floccus, i, m. cento, nis, m. der Fleck Stück, z. B. Leder, Tuch etc. fólt, fót. Syn. Lata, Plata, Záplata, kus k. p. koži, Sukna, Plátna etc. vulg. Flak, boh. Flok. Usus. Flek po Fleku (za Flekom), laciniatim, frustatim, fleckweise, fotonként. Prov. gakí Mech, takí Flek: dignum patella operculum. Qualis sponsa, talis sponsus: wie die Schüssel, so der Deckel. Wie der Sack, so der Fleck: zsák meg-lelte föltját. Minémü a' zsák, ollyan a' fóltja. 2) macula, nota, ae, f. labes, is, f. Fleck, der Flecken, Punt, Mal, Schandfleck, Schmuzfleck, Mackel im Kleide oder sonst: jegy, fólt, motsok, szenny. Syn. Poskwrna. Usus Prírodní Flek, naevus, ein angeborner Flecken velünk született bélyeg, jegy. Flek na Twárí, v. Peha. Čerwené Fleki od Horúcosť'i na Ťele, obzlaśtňe na Prsách: papulae Cic. Virg. Hitzbläschen: veres fóltok a' testen, kiváltképpen a' méllyén a' hívségtöl. Ma wsecku Twár s Fleki pospatenu etc. Flek ze Šati wibrať, excipere maculam e vestimento, einen Flecken aus dem Kleide herausnehmen, ki-venni ruhából a' motskot (fóltot).

flekowaní, á, é, p. c. sarcinatus, consarcinatus, resartus, plicatus, plicitus, consutus, refectus, reparatus, a, um: geflickt: földott, földozott, meg-földözott, meg-földoztatott. Syn. lataní, plataní zaplátaní, obšiwani, oprawení. Usus. Flekowané Nohawice, pannosae (consutae, plicitae) caligae, geflikte Hosen, fóltos berhe (nadrág). 2) maculatus, maculosus, a, um: gefleckt, befleckt, besudelt: motskos: szennyes. 3) v. fléčkowaní.

Flekowáňí, á, n. sarcinatio, consarcinatio, sarcitio, plicatio, refectio, reparatio, nis, f. sutura, consutura, ae, f; das Flicken, die Flickung: földás, foldogatás, földozás, fóltozás. Syn. Latáňí, Platáňí, Zaplatáňí, Obšiwáňí, Oprawéňí, Oprawowáňí, Poprawowáňí. 2) maculatio, commaculatio, nis, f. das Flecken, Befleckung, Besudelung: motskolás, szennyézés. Syn. Poškwrňeňí, Škwrňeňí. 3) v. Fléčkowáňí.

flekowať, kowal, kugem V. I. imp. kug: sarcinare, consarcinare, sarcire, consuere, suere, reconcinnare, panni frusta (plicas) assuere, plicare, reficere, reparare: flicken, z. B. Kleider: földani (földom), földogatni (-tom), földozni (zom),

(zom) foltozni (-zom). *Syn.* latat, platat, zaplatat, obſiwat, oprawit, oprawowat, *boh.* pláceti. 2) maculare, commaculare: flecken, beflecken, beſudeln: motskolni (lom), szennyezni (zem). *Syn.* ſtwrňit, poſtwrňit. 3) v. flečkowat.

Flekowatel, a, m. v. Flekowňik.

flekowatelčin, a, e, *adj. poss.* v. flekowňiččin.

Flekowatelka, i, f. v. Flekowňička.

flekowatelow, a, e, *adj. poss.* v. flekowňikow.

Flekowaťeňi, á, n. macularum contractio, commaculatio, nis, f. das Flecken, Flecken bekommen: meg-mostkolódás, szennyesedés.

flekowaťet, ťel, tím V. I. *imp.* wat: maculas contrahere, maculari, commaculari: flecken, Flecken bekommen: motskolódni, szennyesedni, meg-motskolódni, meg-szennyesedni.

flekowatí, á, é, *adj.* maculosus, maculatus, a, um: fleckig, voller Flecke, beſudelt: motskos, szennyes. 2) pannosus, laciniosus, lacer, a, um: lumpig, zerlumpt, voller Lumpen, zerriſſen: foltos, fótos. *Syn.* otrhaní.

flekowití, á, é, *adj. idem.*

Flekowka, i, f. plicatura, sutura, reparatura, ae, f. Flickerey, foldozás, foldozat.

Flekowkár, a, m. v. Flekowňik.

flekowňiččin, a, e, *adj. poss.* plicatricis, sarcinatricis, refectricis: der Flickerinn gehörig, földozónié. *Syn.* flekowkárčin, flekowatelčin, obſiwaččin, latárčin, Platárčin, oprawowaččin.

Flékowňička, i, f. plicatrix, refectrix, sarcinatrix, cis, f. die Flickerinn, földozóné. *Syn.* Flekowatelka, Flekowkárka, Latárka, Obſiwačka, Oprawowačka, Platárka.

Flekowňik, a, m. plicator, reparator, sarcinator, is, m. der Flicker: földozó. *Syn.* Flekowatel, Flekowkár, Latár, Obſiwač, Oprawowač, Platár, Poprawowač, Zaplatár. *Usus.* Črewičkárſki (črewicní) Flékowňik, veteramentarius perdo, Schuhflicker, foldozó varga. Kragčírſki (ſatní) Flekowňik, vestium interpolator, Kleiderflicker, földozó szabó.

flekowňikow, a, e, *adj. poss.* plicatoris, refectoris, sarcinatoris: dem Flicker gehörig, földozóé. *Syn.* flekowatelow, flekowkárow, latárow, obſiwačow, oprawowáčow, platárow, poprawowačow, zaplatárow.

† Fletňa, e, f. v. Píſčal, Píſčala.

† Fletnář, e, m. v. Píſkač.

† Flíček, čku, m. *dem.* v. Fleček.

† Flinétka, i, f. v. Flinťička.

Flinta, i, f. sclopus, i, m. telum glandarium, sclopetum, i, n. catapulta longior (manuaria), fistula glandaria (ignifera): die Flinte, Büchſe (zum Schieſſen), Handbüchſe, das Feuerrohr: puska. *Syn.* Búchačka, Pukač, Pukáčka, *vulg.* Puſka. *Usus.* Flintu nabiť, onerare (implere) sclopum, die Flinte laden (beladen), meg-tölteni a' puskát. S Flinti wiſtrelit, exonerare sclopum, ausſchieſſen, ki-sütni a' puskát. *Prov.* Za Penáze Flinta ſtrelá (ſtrílá). Umrel Darmodag, naſtal Widrigroſ, v. Darmodag.

Flin-

Flintár, a, m. sclopetarius, artifex sclopoorum: Büchsenmacher, puska-tsináló. *vulg.* Pufkár.
flintárčin, a, e, *adj. poss.* ex Flintárka.
Flintáreňí, á, n. v. Flintárstwí.
flintárik, il, ím V. I. *imp.* tar, sclopetarium esse, artem sclopetariam exercere: ein Büchsenmacher seyn, das Büchsenmacherhandwerk treiben: puska-tsináló mesterséget üzni. *vulg.* pufkárik.
Flintárka, i, f. uxor sclopetarii, die Büchsenmacherinn, puska-tsináló felesége, puska-tsinálóné. *vulg.* Pufkárka.
flintárow, a, e, *adj. poss.* sclopetarii, dem Büchsenmacher gehörig, puska-tsinálóé. *vulg.* pufkárow.
flintárſki *adv.* more sclopetariorum, büchsenmacherisch, nach der Art der Büchsenmacher, puska-tsinálók módjára. *Syn.* poflintárſki, *vulg.* pufkárſki.
flintárſkí, á, é, *adj.* sclopetarius, a, um; sclopetarios adtinens: die Büchsenmacher betreffend, puska-tsinálókat illető. *vulg.* pufkárſki. *Usus.* Flintárſké Remeſlo, v. seq.
Flintárſtwí, á, n. artificium (opificium) sclopetarium: die Büchsenmacherey, das Büchsenmacherhandwerk: puska-tsináló mesterség.
Flintečka, i, f. v. seq.
Flintička, i, f. sclopellus: i, m. catapultula, ae, f. kleine Flinte, Büchse; das Büchschen, Flinetchen: puskátska, kis-puska. *vulg.* Pufčička.
flintowí, á, é, *adj.* sclopum adtinens, die Flinte (Büchse) betreffend: puskát illető, puskához tartozandó. *vulg.* pufkowí. *Usus.* Flintowí Kremeň, pyrites serviens fistulae igniferae, silex sclopi: der Flintenstein, puska-tüz-kő. Flintowí Prach, v. pufkowí Prach. Flintowí Kamár, virga (ferrea *vel* lingea) impletoria sclopi, Büchsenschaft, puska-veszsző (vasból *vagy* fából való). Flintowí Remeň, sclopi amentum, der Flintenriemen, puska-szíj. Flintowá Gulka, glans plumbea fistulae igniferae, Flintenkugel, puska golyóbis. Flintowá Slawa (Kúčka); flintowé Drewo: manubrium (caput) fistulae igniferae, Flintenkolbe, puska-fogó (feje, nyele). Flintowá Strelba, flintowé Wiſtreleňí: ictus fistulae igniferae, sclopi: Flintenschuß, puska-lövés.
† Flok, u, m. v. Flek. 1. Nro.
Fluſ, u, m. rheumatismus, i, m *Plin. H. N.* rheuma, atis, n. *Hieron* catarrhus, i. m. *Coel. Aur.* der Fluß (das Stocken der Feuchtigkeiten) im Körper, der Catarr, Katharr, Katarr, Schnupfen etc. főből melyébe le-folyó nedvesség, nátha, köhögés. *Syn.* Nátcha, kaſel. 2) pituita, ae, f. *Cic.* phlegma (flegma), atis, n. *Veget.* zähe Feuchtigkeit im Körper, Schleim: turha, takony, nyál. *Syn.* Fluſowatoſt, Fluſowitoſt, Slám.
fluſowatí, á, é, *adj.* rheumaticus *Plin. H. N.* catarrhosus, a, um: Fluß oder Katarr habend, flüssig, katarrhalisch, schnupfig: náthás, nyálas, taknyos, köhögös. *Syn.* nátchowití, kaſlawí. 2) phlegmaticus *Theod. Pris.* pituitosus, a, um. *Cic.* voller Schleim: turhás, taknyos, nyálas. *Syn.* fluſowití, ſlamowití.
Fluſowatoſt, i, f. v. Fluſ.

flu-

flusowitý, á, é, *adj.* v. flusowatý.

Flusowitost, i, f. v. Flusowatost.

† Flutňa, i, f. v. Píšťala.

† Flutňár, e, m. v. Pisťač.

† Focher, chru, m. v. Ohánka.

Fochir, u, m. v. Weterník.

† Fochrowáňí, n. *a*) Nebe, v. Blisťáňí. *b*) Wetrů, v. Fugák, Wichor.

† fochrowaťi, owal, ugi (u), v. oháňat z Ohánků.

* Fogaš, a, m. balatonská Riba: v. Zabačica.

† Fogaš, u, m. v. Klin, Rám s klinmi. 2) v. Chit (Záchit Zachiťeňí) Gebel, Staweňí (Gebel) 3. Nro.

Fogt, a, m. villicus, praefectus operarum, iudex dominalis inter rusticos (operarios): Vogt (Veigt) auf dem Lande, herrschaftlicher Richter unter den Bauren: uraság birája a' parasztok között. *Syn.* pánský Richtár. *Prov.* Pod kubó do Fogta: accede ad pulpitum (ad tribunal), komme zum Richter (vors Gericht), jer a' biróhoz (a' biro eleibe).

fogtský, á, é, *adj.* pertinens ad praefectum operarum, vogtisch, vogteilich, voigteilig, voigtisch: uraság' biráját illető.

Fogstwí, á, n. praefectura operarum, die Vogtey, Voigtey, das Amt des Vogts: birói hivatal az uraság részéröl.

Folkowáňí, n. v. Wolkáňí, Wolkowáňí.

† folkowaťi, owal, ugi (u), v. wolkať, wolkowať.

Folwárka, i, f. nubilarium, i, n. *Varro.* Feldschoppen, worin man das Getreide oder Heu wegen des bevorstehenden Regens (Wetters, Winters) verbirgt: hegyeken *vagy* mezöken lévö félhaj (pajta). 2) casa ruralis *vel* montana, Feldhütte, Berghütte: mezöken *vagy* hegyeken lévö paraszt haz. *Syn.* Polwárka.

† Fonál, e, m. v. Dratwa.

† Forberek, rku, m. v. Mager.

† Forberk, u, m. *idem.*

Forchhám, u, m. Mesto francúzké: Locoritum, i, n. Trutonia, ae, f. Forchheim in Franken: Forkham, *frantzia város.*

† foremňe *adv.* v. sikowňe, sposobní.

† foremní, á, é, *adj.* v. sikowní, sposobní.

† Foremňost, i, f. v. Šikowność, Sposobňost, Súcosť.

† Forhont, u, m. v. Predek, Prednosť.

† Forír, e, m. v. Furír.

† Forma, i, f. v. Obraz, Podoba, Sposob, Twárnosť, Ukaz, Ukážka.

† Forman, a, m. v. Furman (venit a Fura).

† formančin, a, o, *adj. poss.* v. furmančin.

† Formaňeňí, n. v. Furmaňeňí.

† formaňiti, il, ím, v. furmaňiť.

† Formánka, i, f. v. Furmánka.

† formanow, a, o, *adj. poss.* v. furmanow.

† formansky *adv.* v. furmansky.

† formanský, á, é, *adj.* v: furmanský.

† Formanstwí, n. v. Furmanstwí.

† formowaní, á, é, *p. c.* v. sposobení, stwárani, stworení. 2) v. twáreni, witwáreni, wiobrazeni.

† Formowáňí, n. v. Sposobeňi, Stwáráňí, Stworeňí. 2) v. Twáreňí, Witwáreňí, Wiobrazeňí.

† formowaťi, owal, ugi (u), v. sposobiť, stwáraťi, stworiť. 2) v. twáriť, witwáriť, wiobraziť.

† For-

† Forſpont, u, m. v. Předpráẑka, Připráẑka.

Forſta, i, f. tabula, ae, f. asser crassus sternendo pavimento: die Tafel, das dicke Bret zum Fußboden: vastag (palolásnak való) deszka. *Plur. nom.* Forſti, *genit.* Forſtí etc.

† Forſtna, i, f. *idem.*

† Forſtner, a, m. v. Forár.

forſtowaní, á, é, *p. c.* tabulatus, contabulatus, coassatus, coaxatus, pavimentatus, a, um: getäfelt, geſpündet, ausgeſpündet: deszkázott, padlott, pádimentomozott, meg-deszkázott, deszkáztatott, padoltatott, pádimentomos. *Syn.* wrſtwení, wiforſtowaní, wiwrſtwení. *boh.* taflowaní.

Forſtowáňí, á, n. tabulatio, contabulatio, coassatio, coaxatio, pavimentatio, nis, f. die Täfelung, Spündung, Ausſpündung: meg-deszkázás, padlás, pádimentómozás. *Syn.* Wrſtweňí, Wiforſtowaní, Wiwrſtweňí, *boh.* Taflowáňí.

forſtowáť, towal, tugem V. I. *imp.* tug: tabulare, contabulare, laqueare, tabulis sternere, coassare, coaxare, pavimentare: ſpünden, ausſpünden, täfeln, z. B. den Fußboden: deszkázni (zom) deszkával meg-borítani (tom), padlani (padlom), pádimentomozni (zom) meg-deszkázni. *Syn.* wrſtwiť, wiforſtowať, wiwrſtwiť, *boh.* taflowati.

Fortel, u, m. ars, tis, f. artificium, i, n. die Kunſt, der Kunſtgriff, das Kunſtſtück, Kunſtwerk, Meiſterſtück: fortély, okos (mesterséges) találmany. *Syn.* Kumſt. *Usus.* Wogenſkí Fortel, strategéma (*non* stratagema), tis, n. *Val. Max. Cic.* Kriegsliſt, eines Feldherrn: hadi praktika, hadi mesterség, tiszteséges praktikás álnokság. *Syn.* wogenſkí Wímiſlek, wogenſká Leſt. *Prov.* Remeſlo Fortel žeňe (ſ Fortelem ide): ars artem juvat, Fortel treibet das Handwerk, a' mesterség mesterséggel jó.

fortelňe *adv.* arte pelasga, artificiose: künſtlich, fortélyosan, fortélyossággal. *Syn.* Kumſtowňe.

fortelní, á, é, *adj.* artificiosus, a, um: künſtlich, fortélyos. *Syn.* Kumſtowní.

Fortelňík, a, m. artifex, cis, m. in arte magister: Künſtler, fortélyos ember, mester. *Syn.* Kumſtár, Kumſtowňík.

Fortelnoſt, i, f. artificiosa circumventio, nimium artificium: Künſteley, zu viele Anwendung der Kunſt: fortélyosság, fortélyoskodás, fortélyos mesterkedés. *Syn.* Kumſtárſtwí, Kumſtownoſt.

Fortelowáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq, idem.

fortelowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: nimium artis adhibere, artificio uti: künſteln, zu viele Kunſt anwenden: fortélyoskodni, fortélyozni, fortélyossan mesterkedni. *Syn.* Kumſtárit, Kumſtowať.

Fortíl, u, m. v. Fortel.

fortílňe *adv.* v. fortelňe.

fortílní, á, é, *adj.* v. fortelní.

Fortílňík, a, m. v. Fortelňík.

Fortílowáňí, á, n. v. Fortelowáňí.

fortílowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: v. fortelowat.

Fortňa, i, f. portula *Civitalis, qua pedites Urbem ingrediuntur, et egrediuntur:* die Pforte, das Pförtchen, Stadtthürlein: város gyalok kapuja. *Syn.* Branka, malé Brana.

Fortnár, a, m. custos (praefectus, inspector) portulae Civitatis, Pförtner, gyalog kapura vigyázó.

† Fosna, i, f. v. Dwereg, Dwerag.

Fracle, *genit.* Fracel, *f. pl.* v. Francúzi.

Fragburek, rku, m. Friburgum, i, n. Freyburg, Frajburg, *város.*

† Fragburg, u, m. *idem.*

† Fragcimer, u, m. v. Panenník, panenskí Dom.

† fragcimerčin, a, o, *adj. poss.* v. nohsledin. 2) v. komorňin, komorňiccin. 3) v. panenčin.

† Fragcimerka, i, f. v. Nohsleda. 2) v. Komorná, Komorňička. 3) v. Panenka.

† Fragcimerňa, i, f. v. Panenník.

† fragcimersti *adv.* v. nohsledski. 2) v. komorňicki. 3) v. panenski.

† fragcimerskí, á, é, *adj.* v. nohsledskí. 2) v. komorňicki. 3) v. panenskí.

† Fragcimerstwí, n. v. Nohsledstwí. 2) v. komorňictwí. 3) v. panenstwí.

Frag, u, m. studium ducendi uxorem, Freierei, házaságravaló kedv.

Frager, a, m. amasius, i, m. *Plaut.* et *Gell.* amasio, nis, m. *Apul.* amator, is, m. *Plaut. Cic.* Liebhaber, Amant, Buhler, Schatz, Chapeau, Freyer: szerető, kedves. *Syn.* Miláček, Milowník, Lúbenec, *vulg.* karazírowník. 2) procus., futurus sponsus. carissimus: Freier, der heurathen will; Bräutigam, Schatz: hűs, mátka, szerető. *Syn.* Zálečník, Zalubenec, Slubenec, Oddanec. *boh.* Fregír. 3) v. Fragerkár.

Fragerček, a et rečka, m. *dem.* amasiunculus *Petron.* amatorculus, i, m. *Plaut.* ein Liebhaberchen, Freierchen: szeretötske.

fragerčekow, a, e, *adj. poss.* amasiunculi, dem Liebhaberchen gehörig, szeretötskié.

Fragerčení, á, n. amor, is, m. amores, rum, m. *pl.* suaviatio, amatio, adpetitio alicuius (puellae, feminae) amoris, deperitio mulierum: das Buhlen, die Buhlerei, Buhlschaft, Liebe, Liebschaft, Liebkosung, Caresse, Bestrebung nach Liebe: szerelmeskedés, veszettöl szeretés. *Syn.* Fragerstwí, Fragerkárstwí, Fragereňí, Fragerkáreňí, Lúbosteňí, Zalécáňí, *vulg.* karazírowáňí, karazírowňictwí. v. Fragereňí. 2) v. Fragowáňí.

fragerčin, a, e, *adj. poss.* amasiae, der Amantinn (Liebhaberinn, Buhlerinn etc.) gehörig, szeretönié, mátkáé. *Syn.* lúbeňičin, *vulg.* karazírowňiččin.

fragerčit, il, ím V. I. *imp.* rči: blandiri, uti blanditiis, suaviari, amoribus operam dare, mulieres (puellas) deperire, feminarum amores quaerere: caressiren, liebkosen, Liebkosungen anwenden, ein Buhler seyn, sich um die Liebe der Frauenzimmer bewerben, den Frauenzimmer nachlaufen, sich nach der Liebe bestreben, verliebt thun (seyn), buhlen: szerelmeskedni, fejér személyeket halálban szeretni. *Syn.* fragerit, fragerkárit, lúbostit, zalécat sa, *vulg.* karazírowat, v. fragerít. 2) v. fragowat.

Fragerčíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *vulg.* Karazírowáwáňí.

fra-

frageríwak, al, ám, *freq.* ex fragerčik. *vulg.* karazírowáwak.

fragerečin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Fragerečka, i, f. *dem.* amasiola, amasiuncula *Petron.* amatorcula, ae, f. eine kleine Amantinn, Liebhaberinn, Buhlerinn, Verliebte, Geliebte: szeretötske.

Fragerečkár, a, m. v. Fragerkár.

fragerečkárow, a, e, *adj. poss.* v. fragerkárow.

* fragerečkin, a, o, v. fragerečin.

Frageřeňí, á, n. suaviatio, deperitio virorum, adpetitio alicuius (iuvenis, viri) amoris: das Caressiren, die Caresse: szerelmeskedés, nyájaskodás, a' fejér személlyek részéről. v. Fragerčeňí.

fragerik, il, ím V. I. *imp.* frager, blandiri (*viris*, *iuvenibus*), blanditiis uti, suaviari *cum viris*, deperire *viros*, amoribus operam dare, virorum amores quaerere: caressiren, liebkosen, sich um die Liebe der Männer bewerben, verliebt seyn (thun), sich nach der Liebe bestreben: szerelmeskedni, férjfiakat halálban szeretni. v. fragerčik.

Fragerka, i, f. amasia, ae, f. amatrix, cis. f. *Plaut.* die Liebhaberinn, Amantinn, Verliebte, Buhle, Buhlerinn, Schatz: szertőné, valaki kedvesse. *Syn.* Lúbeňica, Milenka, Milowňica, Milowňička. *vulg.* karazírowňicka. *Prov.* Wšak ge to ťažká Wec keď sa rozlučuge s Fragerkú Mládenec: difficulter amittitur; quod magno affectu tenetur *Augustin.* es ist eine harte Nuß, wenn sich ein Amant von seiner Geliebten trennen (scheiden, beurlauben) muß: tsak nehezen esik midőn a' szerető mátkájától válik. 2) sponsa, carissima: die Braut, Schatz, Geliebte: mátka, hölgy. *Syn.* Oddaňica, Slúbeňica, Záleňica, Záleňička, *boh.* Fregíŕka, Holka.

Fragerkár, a, m. amator, puellator, amoribus operam dans, deperiens feminas (puellas, mulieres): ein Buhler, der Buhle, Stutzer, der nach der Frauenzimmer Liebe trachtet: szerelmeskedő, fejér személyeket halálban szerető. *Syn.* Fragerečkar, Lúbenec, Záleňík, Zenár, *vulg.* Karazírowňík, *boh.* Fregíř.

Fragerkáreňí, á, n. v. Fragerčeňí.

fragerkárik, il, im V. I. *imp.* kar, v. fragerčik.

fragerkárow, a, e, *adj. poss.* amatoris feminarum, einem Buhler gehörig, szerelmeskedőé. *Syn.* fragerečkárow, zenárow, lúbencow, *vulg.* karazírowňíkow, *boh.* fregířů.

Fragerkárowáňí, á, n. v. Fragerčéňí.

fragerkárowak, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. fragerčik.

fragerkárski *adv.* more amatoris feminarum, buhlermäßig, nach der Art der Buhlern, szerelmeskedő módon. *Syn.* fragerečkárskí, zenárskí, *vulg.* karazírowňickí.

fragerkárskí, á, é, *adj.* amatores feminarum adtinens, die Buhler betreffend, szerelmeskedőket illető. *Syn.* fragerečkárskí, zenárskí, *vulg.* karazírowňickí.

Fragerkárstwí, á, n. v. Fragerčeňí.

fragerow, a, e, *adj. poss.* amasii, proci: dem Amanten (Freier) ge-

gehörig, szeretöe, hűsé. v. fra-gerkárow.

Fragerowáňí, á, n. v. Fra-gerčeňí.

fragerowak, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug, v. fragerčit.

fragerski *adv.* more amasii, proci, amatorie: freiermäßig, amantmäßig, nach der Art der Freiern, der Amanten: szeretök módjára, szerelmesen, szerelmeskedve. *Syn.* lúboskiwe, lúbostňe, milowňe, milowňicki, zálecňe, *vulg.* karazírowňe.

fragerskí, á, é, *adj.* amatorius, a, um; amasios (amatores) adtinens: freierisch, die Freiern (Amanten) betreffend: szerelmes, szerelmeskedö. *Syn.* lúboskiwí, lúbostní, milowní milowňickí, zalúbení, zábecňí. *vulg.* karazírowní. *Usus.* Fragerskí Nápog, poculum amatorium, zur Liebe reitzender Trunk, szerelem gerjesztö ital. Fragerská Pesňička, cantio amatoria (ludicra, venerea), carmen amatorium; Freiersgesang, Freierslied: szerelem ének. Fragerské Mišlenki, cogitationes amatoriae (conjugales), Freiersgedanken, szerelmes (házasság iránt-való) gondolatok. Fragerské Reči, verba amatoria, nugae amatoriae; Freiersreden, szerelmeskedő beszédek.

Fragerstwí, á, n. v. Fragerčeňí.

† Fragmark, u, m. v. Fragmočeňí.

fragmočení, á, é, *p. c.* v. čarowaní.

Fragmočeňí, á, n. v. Čarowáňí.

fragmočit, il, ím, V. I. *imp.* moč, v. čarowat.

fragmočňe, *adv.* v. čarowňe.

fragmoční, á, é, *adj.* v. čarowní.

Frangowáňí, á, n. studium ducendi uxorem, adpetitio alicuius amoris, deperitio (amatio) alicuius, amor, is, m. das Freien, Buhlen, die Freierei: szerelem, szerelmeskedés, szeretés. *Syn.* Zalécáňí, Milowáňí, *boh.* Fregowáňí. *Usus.* Od Fragowáňá teg Osobi w Hlawu zachádzá (blázňí sa) Pre Lásku k teg Osobe (z Lásky teg Osobi) o Rozum prichádzá: ex illius mulieris amore insanit *Terent.* die zu grosse Liebe gegen dieses Frauenzimmer macht ihn zum Narren: annak az aszszonynak szerelme miátt bolondúl (eszét veszti).

fragowak, gowal, gugem V. I. *imp.* gug, *cum accus.* procare et procari (petere, ambire, amore) aliquam *Cicero Varr.* adpetere (ambire) alicuius amorem, procum agere: freien, sich bewerben um ein z. B. Mädchen, auf Freiers Füßen gehen; sich nach der Liebe bestreben, buhlen: valákit halálban szeretni. *Syn.* zalécak sa, *boh.* fregowaki.

Fragstačan, a, m. Galgotziensis homo, ein Freistädtler, galgótzi ember.

fragstačančin, a, e, *adj. poss.* *ex seq.*

Fragstačanka, i, f. Galgotziensis femina, eine Freistädtlerinn, galgótzi aszszony.

fragstačanow, a, e, *adj. poss.* ex Fragstačan.

fragstacki *adv.* more galgotziensi, freistädtlerisch, nach der Art der Freistädtlern, galgótzimódon.

fragstackí, á, é, *adj.* galgotziensis, e: freistädtlerisch, das Freistädtel betreffend: galgótzi. *Usus.*

Usus. Fragſtacki Moſt, pons galgotziensis, freiſtädtleriſche Brücke, galgótzi hid. Fragſtacká Ruka, v. lewá Ruka.

Fragſták, u, m. Galgótzium, *Oppidum Comitatus Nitriensis:* Freiſtädtl, Freiſtädtchen: Galgótz, mezö-város. *Prov.* Fragſták iſel, Fragſták priſel: profectus ad Apaturia rediit Maio. Aberavit a via (scopo): er hat den Weg verfehlt: meg-jött Antal Budáról. Elvétette az úttját.

Fragzinek, nku, m. Meſto báborſké: Frisinga (Freysinga), ae, f. Fraxinum, *Civitas Bavariae,* Freiſingen, Stadt: Frizink, Frajzink, *Város.*

† Fragzing, u, m. idem.

Frakno, a, m. uherſkí Zámek: Fraknó arx, Forchenſtein, Fraknó, *vár.*

Framforec, rca, m. appendicula, *Cic.* lacinia, ae, f. ein kleiner Fleck, Zipfel, kleiner Anhang: fityelék, fityölék. *Plur. nom.* Framforce, *genit.* rcow: appendiculae, Zipfeln, fityelékek. *Usus.* Z několkoro Framforcow, ſ pokrúcaních knotečkow, ge to wſecko zeſité, Stuzčičkami ſťáhnuté.

† Franc, a, m. v. Franciſek.

frančin, a, e, *adj. poss.* v. franciſčin.

† Francek, cka, m. v. Franciſeček.

† Francia, i, f. v. francúzka Zem.

frančin, a, e, *adj. poss.* francae, der Fränkinn gehörig: franknié.

franciſčin, a, e, *adj. poss.* franciscae, der Franziska gehörig, frantziskaé, frantzkáé. *vulg.* franckin.

Franciſek, ſka, m. Franciscus, i, m. Franz, Franziskus: Ferentz. *vulg.* Ferenc, Fero, Ferko, Francek.

Franciſka, i, f. Francisca, ae, f. Franziſca, Frantziska, Ferentzné. *Syn.* Francka.

Franciſkán, a, m. Franciscanus, Ordinis S. Francisci Religiosus, ein Franciſkaner, szürke barát, Sz. Ferentz rendén lévő szerzetes, Sz. Ferentz szerzetebéli.

franciſkánow, a, e, *adj. poss.* franciscani, dem Franziſkaner gehörig, szürke Baráté.

franciſkánſki *adv.* franciscanice, more Franciscanorum: franziskanermäßig, franziskaneriſch: szürke barátossan.

franciſkánſkí, á, é, *adj.* franciscanicus, a, um; Franciscanos adtinens: die Franziskaner betreffend, franziskaner, franziskaneriſch: szürke-baráti, szürke barátokat illető. *Usus.* Frančiſkanſkí koſtel, Ecclesia Franciscanorum, franziskaner Kirche, szürke barátok temploma.

franciſkow, a, e, *adj. poss.* francisci, dem Franz gehörig, ferentzé.

Francka, i, f. v. Franciſka.

* franckin, a, e, *adj. poss.* v. frančin.

* Francko, a, m. v. Franciſek.

* franckow, a, o, *adj. poss.* v. franciſkow.

† Francle, *gen.* cel, f. pl. v. Strapce. 2) v. Framforce.

Francúh, u, m. v. *seq.*

Francúhi, *gen.* how, m. pl. lues venerea, morbus gallicus (syphilitious), Venuskrankheit, Venusſeuche, die Franzoſen: frantzú *Pár. Páp.* frantzia betegség (nyavalya). *Syn.* francúzké Nemoz, Fracle, Gracle, Grecle. *Usus.* Francúhimak, laborare lue venerea, Venuskrankheit haben, frantzia betegséggel sínlődni.

Fran-

Francuhowatí, á, é, *adj.* v. *seq.*
francuhowití, á, é, *adj.* gallico (venereo) morbo infectus, lue venerea adfectus, a, um: französich, mit Franzosen besudelt: frantzós, frantzús *Pár. Páp. Syn.* frantzia beteg. *Syn.* ǵraclawí, ǵreclawí.
Francula, i, f. *dem.* ex Franciſka.
Franculečka, et Franculenka, i, f. *dem.* ex seq.
Franculka, i, f. *dem.* ex Francula.
Francúz, a, m. Gallus, Francus, Francogallus, i, m. der Franzose, Frantzúz *Par. Pap.* Frantzia ember. *Plur. nom.* Francúzi, *genit.* zow etc. Bár ti ti Francúzi preredá Bagúzi etc.
francúzčin, a, e, *adj. poss.* gallae, francogallae: der Franzöſinn gehörig, frantzúzneé, frantzia aszszonyé.
Francúzka, i, f. Galla, Francogalla, ae, f. Franzöſinn, Frantzúzé, frantzia aszszony. 2) magistra linguae gallicae, Franzöſinn, Lehrmeiſterinn der franzöſiſchen Sprache: frantzia mesterné.
francúzki *adv.* gallice *Gell.* gallicane, francice, francogallice: franzöſiſch, galliſch, auf galliſche Art: frantziáúl, frantzia módon. *Syn.* pofrancúzki.
francúzkí, á, é, *adj.* gallicus et gallicanus *Cic.* gallius *Sallust.* francicus, francogallicus, a, um: franzöſiſch, galliſch, in oder aus Gallien, dahin gehörig: frantziai, galliai. *Usus.* Francúzkí Strom, arbor nana (francogallica), Franzbaum, Zwergelbaum, kis (lyüki, törpe) fátska. Francúzkí Zawázek, ligatura francogallica, Franzband, frantziai kötés. Francúzkí Zlatí, florenus francogallicus, Franzgulden, frantzia forint. Francúzká Kopia, gaesum, (gesum, gessum), i, n. *Cic.* et *Virg.* gallicum venabulum: Partiſane, franzöſiſcher Jägerſpieß (Jagdſpieß), frantzia vadász dárda. Francúzká Nemoc, v. Francúhi. Francúzká Zem, Gallia, Francia, Francogallia, Gallia Narbonensis (orientalis, braccata, transpadana): Gallien, Frankreich: frantzia Ország. Francúzké Drewo, guaiacum officinale, lignum guaiacum, Franzoſenholz, indiai fekete fa. Francúzké Owocí, poma francogallica, das Franzobſt, frantzia gyümölts. Francúzké Wíno, vinum francogallicum, Franzwein, beſonders der gemeine blanke, frantzia bor. Francúzké Peňáze, pecunia francogallica, Franzgeld, frantzia pénz.
francúzow, a, e, *adj. poss.* galli, francogalli, dem Franzoſe gehörig, frantziáé, frantzúzé.
francúzſčin, a, e, *adj. poss.* v. francúzčin.
Francúzſka, i, f. v. Francúzka.
francúzſki *adv.* v. francúzki.
francúzſkí, á, é, *adj.* v. francúzkí.
Francúſtwo, a, n. v. seq.
Francúztwo, a, n. *collect.* Galli, Francogalli: die Franzoſen, franzöſiſche Nation: frantziák, frantzia nemzet. *Syn.* francúzkí Národ.
Franek, nka, m. Franco, onis, m. *in Germania*: der Franke, Frank. *Plur. nom.* Franci, *boh.* Frankowé, *gen.* Frankow etc.
† Frank, a, m. idem.
Franka, i, f. Franca, ae, f. die Fränkinn, frankné, Frank aszszony.
Frankfurt, u, m. Meſto: *a*) pri

pri Magňe: Francofurtum *ad Moenum*, Hellenopolis, is, f. das Frankfurt am Mayn, Frankfurt, *város*. *b*) pri Odere: Frankfurtum *ad Oderam* (*ad Viadrum*) *in Marchia*: Frankfurt an der Oder: Frankfurt, *Odera vize mellett lévö város*.

frankfurtſkí, á, é, *adj*. francofurtanus, a, um; francofurtensis, e: frankfurtiſch, zur Frankfurt gehörig: frankfurti, frankofurti.

† Frankle, *gen*. kel, f. *pl*. v. Strapce. 2) v. Tréſki.

franſki *adv*. franconice, fränkiſch, frank (frankusi) módon.

franſkí, á, é, *adj*. franconicus, a, um: fränkiſch, franki, frankusi. *Usus*. Franſké Wíno, franconicum vinum, Frankenwein, franki bor.

† Fraſka, i, f. v. Pletka, Figel.

Fŕčáňí, á, n. velox gressus aut volatus, ein ſchneller Gang, oder Flug: sebes lépés (menés), vagy repülés.

fŕčat, čal, čím V. I. *imp*. fŕč: celeriter (velociter) ire, aut volare: ſchnell (eilfertig) gehen, oder fliegen: sebesen menni, vagy repülni.

Fŕčáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq*.

fŕčáwat, al, ám, *freq. ex* fŕčať.

frci, v. trci frci.

Fŕčka, i, f. talitrum, i, n. *Suet*. Stüber, Naſenſtüber; Fips, Klippchen, Knippchen, Schnippchen, wenn mann einen Finger mit dem Daumen ſchnellt: pötzök, fitty, kotty-fitty, fittyenés, üjjal pattantás. *boh*. Stilec. *Usus*. Fŕčku ňekomu dať, talitrum alicui infligere, Fips Jemanden geben, valakit meg-pötzkölni. v. fŕčkowať. Fŕčki dáwať (hádzať), concrepare digitis, talitra infligere: Fipſe geben: fittyenteni (-tek), pötzkölödni. 2) v. Fŕčkowáňí. 3) v. Fŕčkár, Fŕčkárka.

frčaní, á, é, *p. c*. frustatim sparsus, a, um: ſtückweiſe geſtreut, ausgeſtreut, verſtreut: darabonként el-hintetett. *Syn*. poroztrúſaní, rozſípaní, wifrčkaní.

Frčáňí, á, n. sparsio, dispersio per frusta: das Streuen, Verſtreuen, Ausſtreuen (ſtückweiſe): hintezés el-hintés. *Syn*. Poroztráſáňí, Wifrčáňí.

Fŕčkár, a, m. digitis concrepans, Schnippcher mit dem Fingern, pötzkölö, fityket hányó, fittyentö. 2) levis, leviusculum, levis animi (armaturae) homo: ein leichtſinniger (leichtfertiger) Menſch, állhatatlan ember. 3) petulans homo, ein leichtfertiger Menſch, vásott (tsintalan) ember. 4) aspernator, contemtor, despector aliorum; insolens (superbus) homo: Verächter, ſtolz, verächtlich gegen andre: hetyke, kevély, meg-vetö. 5) inhumanus (inurbanus, rusticus) homo, Flegel, grober Flegel (Schimpfwort): goromba, embertelen.

Fŕčkáreňí, á, n. v. Fŕčkárſtwí.

fŕčkárič, il, ím, V. I. *imp*. kar: levem esse, leichtſinnig ſeyn, állhatatlannak lenni. 2) petulcire, leichtfertig ſeyn, tsintalankodni. 3) insolentem esse, aspernari (despicere) caeteros, superbire: verächtlich ſeyn gegen andre, másokat megvetni, kevélykedni, fennyen-lenni, el-hinni magát (el-hiszem magamat) 4) in humanum (crassum) esse, grob (ein Flegel) ſeyn, embertelennek (gorombának) lenni, gorombáskod-

ni

ni, embertelenkedni. 5) v. frčkowaťi.

Frčkárka, i, f. digitis concrepans femina, Schnippcherinn mit dem Fingern, pötzkölö (fityket hányó) aszszony. 2) levis (leviuscula) femina, leichtsinniges Weibsbild; állhatatlan aszszony. 3) petulans femina, leichtfertiges Weibsbild, tsintalan (vásott) aszszony. 4) aspernatrix (contemtrix, despectrix) caeterorum, superba (insolens) femina: Verächterinn, stolze Person, verächtliche gegen andre: hetyke (kevély) aszszony. *Syn.* Pichotka.

Frčkárowáňí, á, n. v. Frčkárstwí.

frčkárowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, *freq.* ex frčkárik.

frčkárski *adv.* leviter, levi animo, per levitatem: leichtsinnig, aus Leichtsinn: állhatatlanúl, könnyen, múlólag, imigy ámúgy, gyengén. 2) petulanter, leichtfertig, tsintalanúl, szilajúl. 3) insolenter, contemtim; superbe: stolz, verächtlich gegen andre: kevélyen, meg-hitten. 4) inhumane, inurbane, crasse, rustice: grob, flegelhaft: embertelenül, gorombáúl.

frčkárskí, á, é, *adj.* levis, e: leichtsinnig: állhatatlan eszü. 2) petulans, tis: leichtfertig, tsintalan, vásott. 3) superbus, a, um; insolens, tis: stolz, verächtlich gegen andre: kevély, maga meg-hitt. *Syn.* horemiselní, pohrdačňí. 4) inhumanus, inurbanus, crassus, rusticus, a, um: grob, flegelhaft: embertelen, goromba, ügyetlen. *Syn.* ǧrobowití, neludní, nečlowečí, neuckiwí.

Frčkárstwí, á, n. animus levis, levitas animi, levitas, tis, f. der Leichtsinn, die Leichtsinnigkeit: állhatatlanság. *Usus.* S Frčkárstwá, per levitatem, aus Leichtsinn, állhatatlanságból. 2) petulantia, ae. f Leichtfertigkeit, tsintalanság, tsintalankodás, vásottság. 3) insolentia, superbia, ae, f. contemtus (despectus, aspernatio) caeterorum, fastidium, i, n. Verachtung, Verächtlichkeit gegen andre: kevélység, megvetés, maga meg-hittség. *Syn.* Horemiselnosť, Pohrdačnosť. 4) inhumanitas, inurbanitas, rusticitas, tis, f. crassities, ei, f. Grobheit, Flegeln: embertelenség, gorombaság, ügyetlenség. *Syn.* Ǧrobowitosť, Neludnosť, Neuckiwosť, Nečlowečenstwí.

frckať, al, ám V. I. *imp.* kag: frustatim spargere (dispergere), stückweise streuen (verstreuen), ausstreuen: darabonként el-hinteni, hintezni.

Frčkowaní, á, é, p. c. talitro percussus, a, um: mit Fipsen geschlagen, meg-pötzköltt, pötzköltetett. *Syn.* wifrčkowaní.

Frčkowáňí, á, n. talitrorum inflictio: das Fipsengeben, Klippchen, Knippchen: pötzkölés. 2) crepitatio digitorum, Schnippchen mit dem Fingern, fittykelés, fittyentés, újjal-való pattanás.

frčkowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug, *cum accuss.* ňekoho: talitra infligere alicui, succutere naso talitrum: Jemanden Fipse geben, valakit pötzkölni, meg-pötzkölni; orrát verni valakinek. *Syn.* Frčki dáwať ňikomu, wifrčkowať. 2) digitis concrepare, einen Finger mit dem Daumen schnellen, die Finger zusammen schlagen, pötzköt (fityket) hány-

hányni, pötzkölődni. *Usus.* Čo on mi tu fréťuge? quid hic digitis concrepat? was, klippcht (knippcht, snippcht) er da? mit pötzkölödik itten? 3) v. fréťárit.

† Fregít, e, m. v. Frager.

† Fregíťka, i, f. v. Fragerka.

† Fregowáňí, n. v. Fragowaňí.

† fregowaťi, owal, ugi (u), v. fragowať.

† Frezowáňí, n. v, Ťeſkeňí.

† frezowaťi se, owal se, ugi (u) se, v. ťeſkiť sa.

† Frezunek, nku, m. v. Ťeſkiwoſť.

† Frezung, u, m. *idem.*

* Frfláňí, á, n. v. Škamráňí.

* frflať, lal, lem, V. I. *imp.* li, v. ſkamrať, dudlať.

* frfňawe *adv.* v. ſoplawe.

* frfňawí, á, é, *adj.* v. ſoplawí.

* frfňawiť, il, ím V. I. *imp.* ňaw, v. ſoplit.

* Frfňawoſť, i, f. v. Soplawoſť.

* Frfotáňí, á, n. v. Škamráňí.

* frfotat, al, ám, et cem V. I. *imp.* tag, et foc, v. ſkamrať, dudlat.

* Frfráňí, á, n. v. Škamráňí.

* frfrať, ral, rem, V. I. *imp.* frfri, v. ſkamrať.

* Frfráwáňí, á, n. v. Škamráwáňí.

* frfráwať, al, ám, v. ſkamráwať.

* frfrawe *adv.* v. ſkamrawe.

* frfrawí, á, é, *adj.* v. ſkamrawí.

* Frfrawoſť, i, f. v. Škamrawoſť.

Friedrich, a, m. Friedericus, i, m. Friederich: Friederik.

friedrichow, a, e, *adj. poss.* friderici, dem Friederich gehörig, friderikė.

Fridriſek, ſka, m. *dem.* parvus Fridericus, der kleine Friederich, kis Friderik.

fridriſkow, a, e, *adj. poss.* ex praec.

friſkí, á, é, *adj.* celer, velox, citus, a, um: geſchwind, ſchnell: gyors serény, sebes. *Syn.* chitrí, poſpeſní. 2) v. hibkí, hibní, obratní, ſnadní, wrtkí. 3) v. čerſtwí.

friſko *adv.* celeriter, cito, festinanter, praepopere, velociter: geſchwind, ſchnell, in der (mit) Geſchwindigkeit: gyorsan, sebesen, sietve, hamar. *Syn.* chitro, ſkoro. 2) v. hibko, obratňe, ſnadňe, wrtko. 3) v. čerſtwe, čerſtwo.

Friſkoſť, i, f. celeritas, velocitas, tis, pernicies, ei, festinatio, properatio, nis, f. Geſchwindigkeit, Eilfertigkeit, Schnelligkeit, Schnelle: gyorsaság, hamarság, serénység, sebesség. *Syn.* Chitroſť, Náhloſť. *Usus.* Od welkeg Friſkoſť'i, per festinationem, prae festinatione: vor großer Geſchwindigkeit, nagy sebesség miátt. Z wekikú Friſkoſť'ú, celerrime magna cum celeritate (festinatione), mit groſſer Geschwindigkeit, nagy sebessen. 2) v. Hibkoſť, Obrátnoſť, Snadnoſť, Wrtkoſť. 3) v. Čerſtwoſť.

Friſtik, u, m. etc. v. Friſtuk etc.

Friſtuk, u, m, ientaculum, i, n. matutina refectio: das Frühſtück, fölöstököm, reggeli evés. *Syn.* ranní Pokrm, ranné Gedeňí, *boh.* Sňídané, Sňídaňí.

Friſtukowáňí, á, n. ientatio, ientaculi sumtio, nis, f. das Frühſtücken, fölöstökömözés, fölöstököm-evés. *boh.* Sňídaňí.

friſtukowať, kowal, kugem V.

V. I. *imp.* kug: ientare, ientaculum sumere: frühstücken, fölöstökömözni, fölöstökömet enni (eszem). *Syn.* ranní Pokrm požíwat (užíwat), *boh.* snídati. *Prov.* Kdo pilńe (sprawedliwe) nerobí, temu sa fristukowat nehodí (nedowolí): otiosi non ientabunt: die Nachlässigen werden keinen Frühstück bekommen: meg-nyallyák az ebek a' rest ember' száját.

Fristukowáwáńí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

fristukowáwat, al, ám, V. I. *imp.* wag, *freq.* ex fristukowat.

Frizčan, a, m. Frisius, i, m. ein Friesländer, friziai ember. *boh.* Frizlandčan, Frizlandr.

frizčančin, a, e, *adj. poss.* frisiae, der Friesländerinn gehörig, friziai aszszonyé. *boh.* frizlandčančin, frizlańdrčín.

Frizčanka, i, f. Frisia *femina*, Friesländerinn, friziai aszszony. *boh.* Frizlandčanka, Frizlandrka.

frizčanow, a, e, *adj. poss.* frisii, dem Friesländer gehörig, friziai emberé. *boh.* frizlandčanů, frizlandrů et ůw.

Frizia, i, f. v. Frizko.

Frizír, a, m. concinnator capillorum, Friseur, haj-fodorító, haj-fel-tsináló *Párizpápay.*

frizírčin, a, e, *adj. poss.* concinnatricis capillorum, der Friseurinn gehörig, haj-feltsinálonéé.

Frizírka, i, f. concinnatrix capillorum, Friseurinn, haj-fodorítóné, haj-feltsinálóné.

frizírow, a, e, *adj. poss.* concinnatoris capillorum, dem Friseur gehörig, haj-fodoritóé, haj-feltsinálóé.

frizírowaní, á, é, *p. e.* crispatus, incrispatus, cincinnatus, concinnatus, a, um: gefrisirt, gekräuselt, aufgekräuselt: fodoríttatott, fel-fodoríttatott, fel-tsináltt. *Syn.* wifrizírowaní.

Frizírowáńí, á, n. crispatio, incrispatio *Augustin.* concinnatio (intortio) *capillorum*: Frisirung, Kräuselung, Aufkräuselung: haj-fodorítás, haj-feltsinálás, fel-fodorítás. *Syn.* Wifrizírowáńí.

frizírowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: concinnare (crispare, intorquere, incrispare) *capillos, pannum*: frisiren, kräuseln, aufkräuseln, z. B. Haare, Tuch: fodorítani, fel-fodorítani, fel-tsinálni a' haját. *Syn.* wifrizírowaní.

frizki *adv.* frisiace, friesländisch, friziáúl, friziai módon. *boh.* frizlandski.

frizkí, á, é, *adj.* frisiacus, a, um: friesländisch, friziai. *boh.* frizlandskí.

Frizko, a, n. Frisia, ae, f. *Regio Belgica:* das Friesland, Frizia, *alsó németh országi tartomány.* *boh.* Frizland. *Usus.* Wíchodné Frizko, Frisia orientalis, Ostfriesland, nap-keleti Frizia. Západné (západné) Frizko, Frisia occidentalis, Westfriesland, napnyugotti Frizia.

† Frizland, u, m. idem.

† Frizlandčan, a, m. v. Frizčan.

† frizlandčančin, a, o, v, frizčančin.

† Frizlandčanka, i, f. v. Frizčanka.

† frizlandčanů et ůw, owa, owo, v. frizčanow.

† Frizlandr, e, m. v. Frizčan.

† Frizlandrka, i, f. v. Frizčanka.

† fri-

† frizlandrů et ůw, owa, owo, v. frizčanow.
† frizlandſki *adv.* v. frizki.
† frizlandſkí, á, é, *adj.* v. frizkí.
† Frizle, *genit.* Frizel, f. *pl.* v. čerwené Oſipki.
Frizſko, a, n. v. Frízko.
Frizúra, i, f. positus (ordo) capillorum, Friſur an Haaren, fel tsinállt hajnak rendje, állása. 2) crispum, crispitudo, sinus, ûs, m. Friſur, das Krauſe, z. B. an Vorſängen: fordorított (habzással tzifrázott) munka.
Frkáňí, á, n. crepitus (strepitus) narium equi, sternutatio poppysatio. poppysma, atis, n. *Juvenal.* poppysmus, i, m. *Plin. H. N.* das Kniſtern (Sprudeln) der Pferdenaſe, Nieſen des Pferdes: pişegetés, ptrüszögetés, ptrüszögetése a' lónak. 2) v. Hádzáňí. 3) v. Padáňí.
frkať, al, ám V. I. *imp.* kag, o Koňoch: nares fortiter inflare, naribus crepare (crepitare, strepere), poppysare, sternuere (*a* sternuo, is) *Plin. N. H.* sternutare *Colum.* kniſtern (ſprudeln) mit der Naſe, nieſen, von Pferden: pisegetni, ptrüszögetni, *a' lóról. Syn.* zafrkať. 2) v. Hádzať. 3) v. padať.
Frkáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frkáwať, al, ám, *freq.* ex frkať.
Frndžáňí, á, n. susurrus, i, m. *Virg. Cic. Plin. Paneg.* susurrum, i, n. *Ovid.* susurrus: ûs, m. *Apul.* murmillatio, nis, f. murmillum, i, n. murmur, is, n. das Säuſeln, Murmeln, Ziſcheln, Liſpeln, das leiſe Getös, z. B. des Windes etc. dunogás, suttogás, zúgás, süvöltés. *Syn.* Fundžáňí.
frňdžať, žal, žím V. I. *imp.* dži: murmillare, murmurillare, susurrare: murmeln, liſpeln, ſäuſeln, ziſcheln: dunogni, suttogni, zügni, süvölteni, *p. o. méhek módjára. Syn.* fundžať.
Frndžáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frndžáwať, al, ám. *freq.* ex frndžať.
frnkaní, á, é, *p. c.* exprobratus. obiectus, a, um: vorgerückt, szemre vetett (hányt). *Syn.* wífrnkaní, wiſtrkowaní.
Frnkáňí, á, n. exprobratio, obiectatio, obiectio, debacchatio, invectio, nis, f. Vorrückung, szemre-vetés, szemre-való hányás, pirongatás. *Syn.* Fnukáňí, Prefentowáňí, na Oči Wihadzowáňí, Wifrnkáňí, Wiſtrkowáňí. 2) v. Fikáňí.
frnkať, al, ám V. I. *imp.* kag: exprobrare, obiectare, obiicere, debacchari, invehi: vorrücken, unter die Naſe reiben: szemre vetni (hányi), pirongatni, szidalmazni. *Syn.* fnúkať, prefentowať, na Oči wihadzowať, wifrnkať, wiſtrkowať. *Usus.* Čo uſ ken tolko frnkáſ, a mogu Trpezliwoſť zle užíwáſ? quousque iam tandem abutere, patientia mea, et exprobrationibus huiusmodi indulgebis? wie lang wirſt du meine Geduld mißbrauchen, und mir dieſes unter die Naſe reiben? mikor szünnsz már meg egyszer ettől a' szemre-való hányástól? *Prov.* Nedá ſi pod Noſ frnkať, non patitur vexas. Facile concipit ignem: er läßt ſich nichts vorrücken (unter die Naſe reiben): nem hágy magának vala-

lamit orra alá törni. 2) v. fikat.

Frnkáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

frnkáwat, al, ám, *freq.* ex frnkat.

Frňúš, a, m. *Plur. nom.* Frňúši, *genit.* šow: mystaces *animalis*, *v. g. leporis:* der Knebelbart Schurbart, an Thieren: bajusza (bajutza) *az oktalan állatnak*, *p. o. a' nyúlnak. Syn.* Fúzi, Fúzki.

Frňúšeňí, á, n. mystacum eruptio, *in animalibus*: das Bekommen des Knebelbarts, an Thieren: bajuszozás, bajutzozás. 2) mystacum motio (agitatio), das Bewegen (Regen) des Knebelbarts: bajusznák (bajutznak) mozgása, lengedezése.

frňúšet, šel, ším V. I. *imp.* ňuš: mystaces acquirere, *de animalibus*: den Knebelbart bekommen, von Thieren: bajuszsodni, bajutzosodni.

Frňúši, šow, m. *pl.* v. Frňúš.

frňúšit, il, ím V. I. *imp.* ňuš: mystaces movere (agitare, vibrare), den Knebelbart bewegen (regen), von Thieren: bajuszát (bajutzát) mozgatni.

Frňúšíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

frňúšíwat, al, ám, *freq.* ex frňúšit.

* Fruštuk, u, m. v. Frištuk.

* Fruštukowáňí, á, n. v. Frištukowáňí.

* fruštukowat, kowal, kugem, v. frištukowat.

Frutír, u, m. *a*) Zelina: frutus, i, f. Abrus precatorius Linn. Froutier, Frottir: frutír. *b*) geg Bobek: frutum, i, n. bacca frutea, *dura et nigra*, *rosáriis faciendis deserviens:* Froutierbeere, des Froutiers kleine runde Frucht: frutir szem (apró gyümölts),

* Frutírowáňí, n. v. Drhnutí.

* frutírowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. drhnúť.

frutírowí, á, é, *adj.* fruteus, a, um; e frulo: aus (von) Froutier, froutierren: frutírból-való. *Usus.* Frutírowé Páťričkí, fruteum rosarium, Froutierbeten, ein froutierener Rosenkranz: frutír-olvasó.

Fuč, u, m. v. Mač. 2) v. Fafala.

Fučání, á, n. *a*) Wetru: fremitus, strepitus, ûs, m. das Sausen, zúgás. *Syn.* Fúkáňí, Dutí. *boh.* Fučeňí. *b*) Člowěka: anhelitus, ûs, m. grave respirium, fortis raspiratio: das Schrauben, starkes Athemholen (Athem), Keichen: nehéz lélegzés (lehellés), fúladozás, pihegés.

fučanliwe *adv.* anhelanter, anhele: schnaubend, keichend, mit Schnauben, mit Keichen: pihegve, nehezen lehellve, fuladozva.

fučanliwí, á, é, *adj.* anhelus *Virg. Ovid.* anhelatus, a, um; anhelans, tis, anhelator, is: schnaubend, keichend, mit Keichen und Schnauben verbunden; der schwer Athem holt, keicht; stark athmend: pihegö, pihegéssel való, nehezen lehellö, fúladozó.

fučat, čal, čím V. I. *imp.* fuč: flare, fremere, strepere: sausen, wehen, gehen: füjni. zúgni. *Syn.* dut, fut, fukat, zafučat. *Usus.* Weter fučí, flat (strepit) ventus, der Wind weht (geht, saust), es saust (bläst) der Wind! fúj (zúg) a' szél. Weter proti mňe fučí (ide), ventus est mihi adversus (flat adversus me): der Wind geht mir entgegen: ellenem fúj a' szél. 2) anhelare, fortiter (graviter) respira-

rare, fortem spiritum ducere: ſtark Athem holen, ſchnauben, keichen: pihegni, nehezen lehelni, fuladozni.
Fuček, čka, m. v. Blázen.
† Fučenňí, n. v. Fučáňí.
Fučík, a, m. v. Blázen.
Fučíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
fučíwať, al, ám, *freq.* ex fúčať.
* Fučko, a, m. v. Blázen.
fudrowní, á, é, *adj.* generalis, e: allgemein: közönséges. Fudrowná (*boh.* fudrowňí) Štola, cuniculus (canalis metallicus) generalis, die Trengſtollen, közönséges álllik (lyuk) föld alatt való ásas, mina.
† fudrowňí, *adj. omn. gen.* idem.
Fuǵ, u, runcina serviens striaturae, caelum et coelum, i, n. Kehlhobel, Nothhobel: véső, kivájo (ki-véső) gyalu. *Syn.* Fuǵowňík, Struh, Hoblík, čo ſa ſ ňím fuǵuge neb žlabí. 2) stria, striatura ae, f. canalis, is, m. die Kehle, Vertiefung: ravátolás, barázdátska, gerezdelésetske, barázdálás, valaminek völgyelése. *Syn.* Žlabček, Žlabek.
Fuǵa, i, f. coagmentum, i, n. iunctura, commissura, ae, f. die Fuge, d. i. Ort, wo zwei Dinge zuſammengefügt ſind: öszve-foglalás. 2) v. Fuǵ 2-do Nro.
Fugák, a, m. turbo, inis, m. nimbus, i, m. procella, ae, f. *Cic. Virg. Lucr.* Sturm, Sturmwind heftiger Wind: szélvész, nagy (erős) szél. *Syn.* Wíchor. 2) v. seq.
Fugawica, i, f. nix volitans, Geſtöbers des Schnees, hó-fújás, fernyeteg, fergeteg. *Syn.* Chugawica, Chumelica. 2) v. Fugák.
fugawiční, á, é, *adj.* nimbosus, a, um: ſtöbernd, fergeteges. *Syn.* chugawiční, chumelíční.
fuǵowaní, á, é, *p. c.* striatus, a, um: gekehlt, ravátoltt, barázdás, gerezdeltt, völgyeltt, kivájtt, kivésett, sugorgós, rántzos. *Syn.* wifuǵowaní, wižlabení, wižlabkowaní, žlabení, žlabkowaní. *Usus.* Fuǵowaná Lagſňa, striatus asserculus, striatum tigillum, Kehlleiſte, Hohlleiſte, ravátoltt létz.
Fuǵowáňí, á, n. striatio, efformatio striarum, striatura, *v. g. in asserculo:* das Kehlen, die Kehlung: ravátolás, barázdálás, gerezdelés, völgyelés, vájás, vajogatás, vésés, kivésézés. *Syn.* Wifuǵowáňí, Wižlabeňí, Wižlabkowáňí, Žlabeňí, Žlabkowáňí.
fuǵowať, ǵowal, ǵugem V. I. *imp.* ǵug: striare, strias (rimulas) efformare *in ligno:* kehlen, z. B. Leiſten: ravátolni (lom), barázdálni (lom), völgyelni (lem), vájni, vajkálni, vájogatni: vėsni. *Syn.* wifuǵowať, wižlabit, wižlabkowať, žlabiť, žlabkowať. 2) coniungere, committere: fügen, in einander: öszve foglalni, kötni.
Fuǵowňík, a, m. v. Fuǵ 1-mo Nro.
fuk, *indecl. adhibetur loco verborum: a)* intrare, introire, ingredi, illabi: hinein gehen, hinein ſpringen, hinein ſchlüpfen: be-menni, bé-lépni, bé-ugrani (ugorni). *Usus.* Kdiž ſa nawečeral, hneď fuk (pro weſel, ſkočil, lahel etc.) do Poſtele. A po Smrti fúk do

Ze-

Zemi. *b*) abire, discedere, erumpere, evadere, elabi, evanescere: weggehen, fortgehen, entgehen, hinausgehen, wegfliehen, entschwinden, verschwinden, entschlüpfen: ki-menni, ki-szaladni, el-menni, el-enyészni, el-veszni, el-tünni, el-illantani. *Usus.* Gak náhle to počul, hneď ten fuk (pro wiſſel, utekel, zmizel etc.) z Izbi (ze Swetlici). Fuk wen. *c*) caedere, plagam (ictum) inferre, Streich, Paſt, Puſt) geben, puſten: tsapni, ütni, meg-tsapni, meg-ütni. *Usus.* Gako ſa popráteliſki doſtidlúho zhowárali, gedním Rázem ho len fuk (pro uderil, ſmikel, ſwacnul etc.) preſ hubu (preſ Lice, preſ Ucho): ut familiariter invicem satis diu confabulabantur, repente ipsum per os (per faciem, per aurem) caecidit.

Fukač, *a*, m. flator, is, m. flans, tis, m. Blaſer, fúvalló, fúvó. *Syn.* Duchač. 2) anhelator, is, m. *Plin. H. N.* Schnauber, Keicher, der ſchwer Athem holt, keicht: pihegö, nehezen lehellö, fúladozó. 3) v. Mechi, Meſki.

Fúkaní, *á*, *é*, *p. c.* flatus, a, um: geblaſen, fútt, fúvott. *Syn.* dúchaní.

Fúkáňí, *á*, n. flatus, ûs, m. *Virg. Ovid.* spiratio, nis, f. spiritus, ûs, m. das Blaſen mit dem Munde, der Hauch, Athem; fúvás, lehellés, lélegzet. *Syn.* Dúcháňí, *boh.* Dímáňí, Dmicháňí. *Usus.* Fúkáňím robíſa Sklo, flatu figuratur vitrum *Plin. H. N.* durchs Blaſen, wird das Glas geſtalten: fúvással tsinállyák az üveget. 2) flatus *venti*, das Blaſen des Windes, Windblaſen: súvás (fúás), szél. *Syn.* Dukí, Fučáňí.

fúkať, al, ám V. I. *imp.* kag: flare, sufflare, *refrigerandi causa etc.*: blaſen mit dem Munde, z. B. die Speiſe zu kühlen: fújni, fúni (fúvok, fúvom). *Syn.* dúchať, fúkať ſi, *boh.* dímati, dmíchati. Kaſu fúkať, pulmentum flare, den Brei blaſen, a' kását fújni. *Prov.* Koho Ráz Kaſa popálí, wždicki gu fúká, mus picem gustans. Faciunt pericula cautum. Siculus mare prospectat. Expertus metuit. Infans ustus ignem timet: ein gebranntes Kind fürchtet das Feuer: a' kinek a' kása megégeti a' száját, még a' tarlajat-is fujja. A' kit a' téj megéget, a' tarhot-is fújja. v. Kaſa, popálit. 2) *de vento*: flare, blaſen, wehen vom Winde: fújni. *Syn.* duť, fučať. Pekní Wetríček fúká, aura (flatus) lenis (mollis) flat, es weht (bläſt, geht) ein ſanfter Wind: gyenge (kis) szellö fúj. 3) Múter (donutra) fúkať: inflare, inspirare, intro flare: hinein wehen, bé (belé) fújni, fúni. *Syn.* wefukowat, *boh.* čiſeki. *II. rec.* fúkať ſa: aestuare, *ira*, fervere, *de iracundis*: brauſen, vom Zorn oder zornigen Leuten: haragra gerjedni, harag miá égni, hevülni (lök), hevesnek lenni (heves, mérges vagyok) mérgesedni, hánykódni, hánykolódni. *Syn.* Fnewať ſa, gežiť ſa. *III. rec.* fúkať, ſi, v. fúkať 1-mo Nro.

Fúkáwáňí, *á*, n. *nom. Verb.* ex seq.

fúkáwať, al, ám, *freq.* ex fúkať, *boh.* dmícháwati.

fuknúť, knul (kel), kňem V. P. *imp.* kňi, *de uno actu*, v. fú-

fúkať. *Usus.* Fukňi mu do Oči.
fuknutí, á, é, *p. c.* v. fúkaní.
Fuknutí, á, n. v. Fukáňí.
† Fundácia, e, f. v. Založeňí 2-do Nro. Zbudowáňí.
Fundgrub, u, m. caput fodinarum, Fundgrub, elsö (fö) bánya. *Syn.* prwňí Dol nowého Cuku w Banách.
† fundowaní, á, é, *p. c.* v. založení 2-do Nro. 2) v. zmíslaní.
† Fundowáňí, n. v. Založeňí 2-do Nro. 2) v. Zmísláňí.
† fundowati, owal, ugi (u), v. založiť 2-do Nro. 2) v. zmíslať.
Fundžáňí, á, n. v. Frndžáňí.
fundžáť, žal, žím V. I. *imp.* dži: v. frňdžať.
Fungačka, i, f. funda, ae, f. *Liv. Terent.* Schleuder, parittja. *boh.* Lučiſte, Prak.
Fungalka, i, f. idem.
Funt, a, et u, m. libra, ae, f. pondo, n. *indeclin.* das Pfund, (Gewicht), font *et* funt *Páris papay. Usus.* Na Funti (ne od Kuki) predáwať, libratim (ad libram) vendere, distrahere: pfundweise verkaufen, font számra árúlni, el-adni. Na Funti wážiť, v. funtowať. Pol Funta, semilibra, halbes Pfund, fél-font. Tri Funti, tres librae, tria pondo, drei Pfund, három font. *Prov.* Za Funt Kúdele newáží, v. Kúdel.
Funtíček, čka *et* čku, m. *dem.* ex seq.
Funtík, a *et* u, m. *dem.* libella, parva libra; das Pfündchen, fontotska.
Funtowáňí, á, n. libratio, ponderatio, expensio *ad libram*: das Wägen (Abwägen), fontolás, funtolás. *Syn.* Wážeňí na Wážkách.
funtowať, towal, tugem V. I. *imp.* tug: librare, ponderare, expendere ad libram: wägen, abwägen (abwiegen), fontolni. funtolni. *Syn.* wážit na Wážkách.
funtowí, á, é, *adj.* libralis *Colum,* librilis, e *Caes.* unius librae, libram adpendens; pfündig, ein Pfund enthaltend (wiegend), von einer Pfunde: fontni, fontos, *boh.* liberní. *Usus.* Funtowí Gazíček na Wážkách, phalanx, libramentum, lingula (ligula) librae: das Züngelchen (Züngchlein, kleine Zunge) in der Wage, funtnyil. Funtowí Kameň (funtowá Wáha), pondus librale, Pfundstein, Pfundgewicht, font kö, font mérték. Funtowá Fruſka, pyrum librale, Pfundbirne, fontos körtvély, Funtowá koža, corium librale, Pfundleder, fontos bör. Funtowá Miſa (Miſečka, Šálka, Wáčka), bilanx, *Mart.* *Cap.* die Wagschale, font-serpenyö. Funtowá Podeſwa, planta libralis, pfündige Fußsohle, fontos talp.
funtowní, á, é, *adj.* idem.
Funtowník, a, m. libripens, dis, m. *Plin. N. H.* librator *Plin. Ep.* libritor, is, m. der Abwäger, fonttal mérö. *Syn.* Wážní, Wážník na Funti.
Fúra, i, f. vehes *et* vehis, is, f. *Plin. H. N.* vectum, i, n. eine Fuhre, ein Fuder, Wagenvoll: szekér, egy szekér terch. *Usus.* Fúra Drewa, vehes ligni, Holzfuhre, Fuder-Holz: egy szekér fa. Fúra hnoga, vehes fimi. Fuder-Mist, egy szekér trágya. Fúra Sena, vehes foeni, Fuder-Heu,

Heu, egy szekér széna. Kameň gako Fúra welkí, lapis vehis magnitudine *Plin.H.N.* ſo großer Stein, daß er eine Fuhre, ausmacht, egy szekérre-való kö. Deſak Fur, decem vehes, zehn Fuder, tíz szekerek, tíz szekér tereh. 2) v. Furmánka 2-do, 3-tio et 4-to Nris.

† Fúra, i, f. idem.

Furagtár, a, m. praeequitator, antecessor equester (in equo), subauriga, ae, m. equiso, nis, m. *Valer. Max.* Vorreiter, Bereiter, Stallbedienter, Reitknecht, Unterkutſcher: fulajtár, lovász, lóvalbanó. *Syn.* Koňár, Pohonek.

furagtarčin, a, e. *adj. poss.* uxoris praeequitatoris, der Vorreitterinn gehörig, fulajtárnéé.

Furagtárka, i, f. coniux praeequitatoris (subaurigae, equisonis): Vorreitersweib, die Vorreiterinn, Unterkutſcherinn: fulajtárné, lovászné. *Syn.* Koňáčka, Pohonkowá.

furagtárow, a, e, *adj. poss.* praeequitatoris, subaurigae: dem Vorreiter gehörig, fulajtáré, lovászé. *Syn.* koňárow, pohonkow.

furagtárſki *adv.* more praeequitatoris (equisonis), vorreitermäßig, fulajtariassan, fulajtári módon.

furagtárſkí, á, é, *adj.* praeequitatores (equisones) adtinens, die Vorreiter betreffend, fulajtárokat illető, lovászi.

Furagtárſtwí, á, n. praeequitatus, subaurigatus, ûs, m. equisonis (subaurigae) munus *vel* servitium: die Vorreiterei, Vorreitersſtelle, das Vorreitersamt, der Vorreitersdienſt: fulajtárság, lovaszság. *Syn.* Koňarſtwí, Pohoňictwí.

Fúrečka, i, f. *dem.* ex Fúrka.

† Furír, a, m. v. wogenſkí Hoſpodňík, *vulg.* Kwartírmagſter, *boh.* Forír.

Fúrka, i, f. *dem.* ex Fúra.

Furma, i, f. forma, ae, f. die Form, Model: forma, valaminek formája. *Usus.* Swěčki do Furmi lať, etc. 2) v. Obraz, Podoba, Spóſob, Twárnoſt.

Furman, a, m. auriga, ae, m. vector, is, m. Fuhrmann, Fahrer, der einen Wägen fährt, Kutſcher: kotsis, szekeres, szekerrel terhet vivö, hordozó. *Syn.* Kočiſ. 2) vecturarius, rhedarius, veredarius, essedarius, i, auriga, ae, m. Fuhrmann, der für Lohn fährt, Landkutſcher: fuvarozó, fuvaros kotsis, szekeres. *Syn.* Wozár, Wozítel, Powozní, *vulg.* Landkočiſ, *boh.* Landkočí, Forman, Wozatag, Wozka. *Usus.* Wogenſkí Furmann, convinarius, Streitwagenfuhrmann, tábori szekeres. *Plur. nom.* Furmaňi, aurigae, die Fuhrleute, szekeresek, kotsisok. 3) Hwězda: *Cic.* et *Virg. Aen.* I, 748. auriga, ae, m. *Cic. ex Arat.* der Fuhrmann.

furmančin, a, e, *adj. poss.* vecturariae, veredariae: der Fuhrmänner gehörig, fuvarosnéé, szekeresnéé, kotsisnéé. *Syn.* Wozárčin, *boh.* formančin.

Furmaňeňí, á, n. v. Furmanſtwí.

furmaňiť, il, ím. *imp.* maň: vehere, vectare, vecturam facere aurigare. *Cic.* aurigari *Varr.* ein Kutſcher ſeyn, fahren, führen, z. B. die Waaren: kotsisnak lenni, szekérrel terhet vinni, viddegelni (gelem), hordozni (zom). *Syn.* Ko-

čiſem

kiſem bik, nelo wezk, na Furmaňku íſt. 2) vecturis vivevere, vecturam facere, aurigari; vecturarium (veredarium) esse (agere): ein Fuhrmann (Landkutſcher) ſeyn, einen Fuhrmann abgeben: szekereskedni, fuvarozni, szekerezéssel élni. *Syn.* Furmanem, bik, wozik, po Furmánkách choδik.

Furmánka, i, f. auriga, *Cic.* veredaria, vecturaria, ae, f. vectoris (veredarii) uxor: Fuhrmänninn, Landkutſcherinn, Gattinn des Fuhrmanns: fuvarosné, szekeresné, fuvaros felesége. *Syn.* Wozárka, furmanowa Zena. 2) vehes *et* vehis, f. vehiculum, vectabulum, i, n. die Fuhre, das Fuhrwerk: szekér, kotsi. *Syn.* Fúra. 3) vectio, *Cic.* vectatio, aurigatio *Cic.* vectura, ae, f. die Fuhre, Fahrung, Fahrt, das Fahren: fuvarozás, szekereskedés, szekéren járás (hordozás, vitel). *Syn.* Wezení, Wozba, Wození, Furmanení, Fúra. 4) pretium vecturae (pro vectura), der Fuhrlohn, die Fuhre, das Fuhrgeld, Geld fürs Fahren: fuvar, szekér-bér. *Usus.* Furmánku plakik, zaplatik: solvere pro vectura, die Fuhre bezahlen, fuvart meg-fizetni; valaki (valami) elvitetéséért fizetni.

furmanow, a, e, *adj. poss.* aurigae, vecturarii, veredarii: dem Fuhrmanne (Landkutſcher) gehörig, fuvarosé, szekeresé. *Syn.* wozárow.

furwánſki *adv,* more aurigarum (vectorum, veredariorum), fuhrmänniſch, nach der Art der Fuhrleute, fuhrmannsmäßig: fuvarosok (szekeresek, kotsisok) módjára. *Syn.* pofurmánſki, wozárſki.

furmánſkí, á, é, *adj.* aurigalis, vehicularis, vecturalis, veredalis, e; aurigarius, vectorius, vecturarius, veredarius, a, um: die Fuhrleute betreffend, fuvarosi, szekeresi, fuvarosokat, (szekereseket, kotsisokat) illető. *Syn.* wozárſkí, wozní, wozowí. *Usus.* Furmánſká Ceſta, via plaustris serviens, Fuhrweg, szekér-út. Furmánſka kapſa (Taniſtka), pera aurigaria, die Fuhrmannstaſche, szekeres táska.

Furmanſtwí, á, n. res vehicularis (veredaria), das Fahren, Führen, Fuhrweſen, szekerezés, fuvarozás. *Syn.* Furmanení, Wození. 2) aurigatio *Suet.* aurigatus, veredariatus, ûs, m. die Fuhrmannſchaft, die Kutſcherei, Landkutſcherei: fuvarozás, kotsiskodás, szekerezés. *Syn.* Wozárſtwí, *boh.* Wozatagſtwí.

† furnírowaní, á, é, *p. c.* v. wikládaní, wložení 3-tio Nro.

† Furnírowání, n. v. Wikládání.

† furnírowak, rowal, rugi (u), v. wikládak, wiložik 3-tio Nro.

furt! *a*) abi, discede, apage te! fort! weg mit dir: menynyel, távozzál, tokarodj. *b*) abite, discedite: fort! weg mit euch; mennyetek, takarodgyatok. Furt ſ ním, apage hominem, fort mit ihm, viddel ötet elölem. Furt ſ tú Wecú (ſ tím), apage rem, weg (fort) mit der Sache, takarodj azzal; ne hozd azt elöl; ne szóllj arról. 2) *in excitatione:* matura (accelera), maturate: fort, eile, eilet, beim Antreiben: siess, siessetek.

furtáččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Fur-

Furtáčka, i, f. versuta (versipellis, astuta) *femina*, eine argliſtige (kunſtgriffige) Perſon: furtsa (ravasz) aszszony. *Syn.* Figlárka. 2) nequicula, nequam femina: ſcherzhaftiges Weibsbild, tsintalan (tréfás) aszszony. *Syn.* Žártowníčka.

Furtáctwí, á, n. astutia versutia, ae, f. Argliſt, Argliſtigkeit: furtsaság, ravaszság. *Syn.* Figlárſtwí. 2) Studium jocandi, res jocosa: Scherzhaftigkeit eines Menſchen oder einer Sache: tsintalanság. *Syn.* Žartowníctwí, Žartowání.

Furták, a, m. versutus, astutus, i, m. versipellis, is, m. argliſtiger Menſch, furtsa (hamar elméjü, ravasz) ember. *Syn.* Figlár. 2) nequiculus, iocosus: ein ſcherzhafter Menſch, tsintalan (tréfás) ember. *Syn.* Žartowník, Santowník.

Fuš, u, m. v. Fuč.

† Fušač, e, m. v. Bradač 2) v. Fuzač.

† fušačeki, kel, kím, v. bradaček. 2) v. fúzaček.

† fúšatí, á, é, *adj.* v. bradatí. 2) v. fúznatí.

† Fúši, ſů, m. *pl.* v. Brada. 2) v. Fúzi.

† Fúški, ků, m. *pl. dem.* v. Bradečka. 2) v. Fúzki.

Fušer, a, m. imperitus (malus) opifex, artis (opificii) expers: Pfuſcher, ſchlechter (ungeſchickter) Arbeiter: himpellér, a' ki mesterségét ki-nem tanúlta. 2) opificium exercens (opus faciens) sine auctoritate collegii (coetus) magistorum, non adprobatus magister. Pfuſcher, der arbeitet ohne Meiſter zu ſeyn: nem tzéhbéli mester ember.

fušerčin, a, e, *adj. poss.* imperitae opificis (artificis), der Pfuſcherinn (ſchlechter Arbeiterinn) gehörig, himpellérnéé.

Fušerení, á, n. tractatio opificii (artis) sine peritia, malum opus, operis corruptio: das Pfuſchen, Pfuſchern, Verpfuſchen, die Pfuſcherei, ſchlechte Arbeit: himpellérség, fuser munka, fuserozás. *Syn.* Fušerowání. 2) v. Fušerſtwí

fušerit, il, ím V. I. *imp.* ſer: tractare opificium (immiscere se arti) sine peritia corumpere opus, pfuſchen, pfuſchern; machen, was man nicht recht kann, z. B. in einer Kunſt; ſchlecht machen: himpellérkedni, fuserkodni, fuser módon dolgozni, fuserozni, roszszúl tenni (tsinálni), el-rontani. 2) opificium tractare (opus facere) sine auctoritate collegii magistrorum: pfuſchen, pfuſchern, arbeiten ohne Meiſter zu ſeyn: himpellérkedni, fuserkodni, mester ember nem létére valami mesterséget üzni. *Syn.* fušerowat.

Fušerka, i, f. mala (imperita) artifex, die Pfuſcherinn, ſchlechte Arbeiterinn, himpellérné, fuserné.

fušerow, a, e, *adj. poss.* imperiti opificis (artificis) non adprobati magistri; dem Pfuſcher gehörig, himpelléré.

Fušerowání, á, n. v. Fušerení.

fušerowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. fušerit.

fušerſki *adv.* male, imperite: pfuſcherhaft, pfuſchermäßig, fuserossan. *Syn.* pofušerſki.

Fušerſkí, á, é, *adj.* malus, imperitus, corruptus, a, um: pfuſcherhaft, fuseros. 2) non adprobatos magistros (imperitos opifices) adtinens, pfuſcheriſch, die Pfuſcher betreffend: hinpelléri, himpellérek et illető.

Fuſerſtwí, á, n. exercitium opificii (opera) sine auctoritate collegii magistrorum, Pfuſcherei, das Arbeiten ohne Meiſterrecht: himpellérkedés, fuserkodás, himpellérség, mester ember nem létére valamelly mesterségnek üzése. 2) v. Fuſerňi.

fut, ful, fugem V. I. *imp.* fug, v. duť, fúkať.

Futerečko, a, n. *dem. ex seq.*

Futerko, a, n. *dem.* parva (delicata, mollis) subductura, ein kleines (feines) Futter, béllésetske.

Fuťí, á, n. v. Duťí, Fúkáňí.

† Futírowáňí, n. Nedbáňí, Zapowrhnuťí.

† futírowaťi, owal, ugi (u), v. nedbať, zapowrhnúť.

Futrál, u, m. theca, capsa, ae, f. involocrum, i, n. das Futter, Futeral: tok, tokja valaminek; *boh.* Púzdro. *Usus.* Lukowí (hádzacní, na Luk) Futrál, corytus, m. Köcher, Bagenfutter, tegez íjtegez. Nožňičn (nožňičkowí, na Nožňički) Futrál, capsula forficaria, Scheerfuteral, olló-tartó tok. Píšťalní (na Píšťale) Fútrál, tibiarum (fistularum) theca, das Pfeifenfutteral, síp-tokja.

Futrálček, u, m. *dem.* thecula, parva theca: das Futteralchen, kis-tok, tokotska.

Futrálík, u, m. *dem.* idem.

Futričko, a, n. *dem.* v. Futerečko.

Futriſko, a, n. *contemt. et exagg.* absurda (crassa) subductura, ein ſchmuziges (grobes) Futter, rút (vastag) béllés.

Futro, a, n. subductura, subsutura, ae, f. subdititium, munimentum interius: id quod vesti subsuitur: das Futter unters Kleid, Unterfutter: béllés. *Syn.* Podšiwka. *Prov.* Šata ge dobrá (pekná), ale Futro Mrcha: sub veste splendida sordidus animus: das Kleid iſt ſchön, aber das Futter (Unterfutter) nichts nuz: a' ruha szép, de a' béllése rosz.

futrowaní, á, é, *p. c.* subductus, subsutus, a, um; gefüttert, béleltt, megbéleltt. *Syn.* podšiti, podšíwaní.

Futrowáňí, á, n. subductio, subsuitio, nis, f. subductura, ae, f. das Füttern, Unterfuttern! béllelés, megbéllelés. *Syn.* Podšiťí, Podšíwáňí, Podfutrowáňí.

futrowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, subducere, intus munire, vesti subsuere aliquid: füttern ein Kleid: bélelni. *Syn.* podšiť, podšíwať, podfutrowať.

Fúz, u, m. v. Fúzi.

Fuzač, a, m. mystacatus, i, m. ein Knebelbärtiger, bajutzos. *Syn.* fúznatí.

Fuzaťeňí, á, n. v. Fúznaťeňí.

fuzaťeť, ťel, ťím V, I: *imp.* zať, v. fúznaťeť.

fúzatí, á, é, *adj.* v. fúznatí.

Fúzi, zow, m. *pl.* mystax, cis, m. mystaces, cum, pl. barbula labii superioris; der Knebelbart, Schurbart: bajutz, bajúsz. *vulg.* Bagúz, Bawúz.

Fúziček, čku, m. *pl.* Fúzički, čkow, *dem.* ex Fúzki.

Fúzik, u, m. *plur.* Fúziki, kow, *dem.* v. seq.

Fúzki, kow, m. *pl.* dem. parvi mystaces, ein kleiner Knebelbart, bajuszka, bajuszotska, kis bajutz. *vulg.* Baguzčeki, Baguzki, Bawúzki.

Fúznaťeňí, á, n. mystacum eruptio (adquisitio), das Hervorkommen (Wachſen, Bekommen)

men) des Knebelbarts, bajutzodás. *Syn.* Fuzatení.

Fúznatet, tel, tím V. I. *imp.* nat, mystaces accipere (adquirere), einen Knebelbart bekommen, bajutzosodni. *Syn.* fuzatet, Fúzi dostáwat zafúznatel, Fúzami obrostnút.

fúznatí, á, é, *adj.* mystacatus, a, um: bärtig, gebärtet, einen Knebelbart habend: bajutzos, bajúszos. *Syn.* fúzatí, fuzowatí, *vulg.* baguznatí, bawúznatí.

Fuzowání, á, n. acceleratio fugae, cursus citatus, das Rennen, schnelles Fliehen, Marschiren, hurtige Fliehung: sebes futas, takarodás, sietés. *Syn.* richlé (welké) Utékání. *boh.* Farkasowání.

fuzowat, zowal, zugem V. I. *imp.* zug: fugam accelerare, cursum adurgere, velociter currere. ruere, citato cursu ferri: rennen, sehr laufen, eilends (schnell, hurtig) fliehen; flüchtig (flink) davon seyn: sebesen (sietve) menni lódulni, takarodni, futni; sebes futásra adni magát. *Syn.* welmi (náhle, richle, spesne) utekat, bežat, *boh.* farkasowati.

fúzowatí, á, é, *adj.* v. fúznatí.

G.

Gá, *pron.* ego, ich, én. *Communiter ante primam personam verbi, ut Latinorum* ego, *exmitti potest, nisi ob emphasim, vel oppositionem, seu authiteta retineatur.* Gá zaisté dosti sa diwit (predíwit) nemožem: ego vero satis mirari nequeo, ich kann mich gewiß nicht genugsam wundern, én bizonyára elegendőképen nem tsudálkozhatom.

† Gabko, a, n. v. Gablčko.

† gabkowití, á, é, *adj.* v. gablčkowatí.

gablicistí, á, é, *adj.* v. gablčkowití.

Gablčkár, a, m. v. Flár.

gablčkárcin, a, e, *adj. poss.* v. flárcin.

Gablčkárení, á, n. v. Flárstwí.

gablčkárit, il, ím, V. I. *imp.* v. flárit.

Gablčkárka, i, f. v. Flárka.

gablčkárow, a, e, *adj. poss.* v. flárow.

Gablčkárstwi, á, n. v. Flárstwí.

Gablčko, á, n. *dem.* pomulum, pomellum, parvum pomum (malum): das Aepfelchen, Aepfelein: almátska, kis alma. *Syn.* maličké Gablko, *boh.* Gablecko, Gablícko, Gabko.

gablčkowití á, é, *adj.* canus cum maculis, malorum figuram (speciem) referentibus: apfelgrau: almás szürke, ősz. *Syn.* gablčistí, gablkowatí, *boh.* gabkowití.

gablční, á, é, *adj.* v. gablkowí.

Ga-

Gablčňica, i, f. v. Slárka. 2) pomarium, hortus pomis arboribus consitus; Obstgarten, Aepfelgarten: almás (gyümöltsös) kert. *Syn.* gablčná (owocná) Zahrada, Sčepňica.
Gablčňík, a, m. v. Slár.
Gablčňík, u, m. Zelina: *a*) bílí: marrubium album (cantherinum) *Plin. H. N.* Marrubium vulgare Linn. weißer Andorn, Lungenkraut, eine Pflanze: pesztertze (fejér pesztertze) fü, pemete, fejér pemét-fü. *boh.* Gablečňík. *b*) čérní: marrubium nigrum, kapotnyak, fekete pesztertze fü. *Syn.* čérní koreň. Aliud est kopitník Čemerica čérná. *c*) Klaſ et Iwa pížmowá 2) pomea torta (placenta): der Apfelkuchen, almás kaláts (pogátsa). *Syn.* gablkowí Koláč (Báleſ).
† Gablečko, a, n. v. Gablčko.
† Gablečňice, f. v. Gablčňica.
† Gablečňík, a, m. v. Gablčňík (a).
† Gáblečňík, u, m. v. Gablčňík (u).
† Gablíčko, a, n. v. Gablčko.
Gablko, a, n. pomum, malum i, n. der Apfel, alma. Adomowé Gablko w Chrtáňí: nodus gutturis, uva, ae, f. epiglossis, idis, f. *Plin. H. N.* Deckel der Luftröhre, Zapfen: szaka, torok diója. Bodlawé Gablko: Datura stramonium *Linn.* Stechapfel: töskés alma. Boſmánſké Gablko: malum bosniacum, Bosner Apfel, boszmány alma. Čerwené (cigánſké) Gablko: malum rubellianum, rother Apfel, der Röthling: vörös alma. Granátowé (zrnaté) Gablko: malum granatum Punica granatum *Linn.* Granatapfel, pomagranát. Konícité Gablko: malum turbinatum, Spitzapfel, hegyes alma. Kutňíčkowé Gablko: malum strutheum (struthium) *Colum. Plaut.* Quittenapfel, eine kleinere Art Quitten: apró birs-alma. Kutňowé (ğdulowé) Gablko: malum cydoneum (cotoneum), Quitte, Quittenapfel: birs-alma. Madowé Gablko: v. sladké. Maké Gablko: pomum mite, weicher Apfel, púha alma. Milostné (láſkawé, zlaté), Gablko: pomum amoris, malum insanum, Solanum Lycopersicum *Linn.* Liebesapfel, szerelem (egészségtelen) alma. Mochowé Gablko: malum muscosum, Mosapfel, mohos alma. Muſkátowé Gablko: malum apianum (muscatum, moschatum, superbum): Muſkateler-apfel: muskotály alma. Ohňiwé (gako Oheň čerwené (*boh.* zardelé) Gablko: malum sericum, claudianum: Feuerrothapfel, apró piros alma. Okruhlé Gablko: malum turbinatum (orbiculatum, volubile): runder Apfel: kerékded (kerek hengergö) alma. Panenſké Gablko: malum orchomasticum, Jungfernapfel: leánytsetsü alma. Pichlawé Gablko, i. e. gežkowa Palica, v. gežkowí. Plané Gablko: malum sylvestre (sylvaticum), Holzapfel, wilder Apfel: vad alma. Pozdňé (zimné) Gablko: pomum serotinum, Winterapfel: téli alma. Ragſké Gablko: *a*) na Omačku: malum paradisiacum, Paradiesapfel: paraditsom alma. *b*) i. e. planá (zámorſká) Tekwica: colocynthis, idis, f. Coloquinte, wilde Kürbiß: sár-tök. Ragſkého Gablka (ragſki) Stromček,

ček, ragſká Gabloň: malus paradisiaca, Paradiesapfelbaum, paraditsom alma-fa. Ranné Gablko: malum praecox, früh-zeitiger Apfel, idején érö alma. Rozmarinkowé Gablko: pomum rosmarinum, Rosmarinapfel, rozmaring alma. Sladké (madowé) Gablko: mělimēlum *Varr.* malum melapium (melleum): Süßapfel, Honigapfel, Süßling, süßlicher Apfel: édes (paraditsom) alma. Ščepné (ſčepowé) Gablko: malum hortense, Gartenapfel, kerti (óltott) alma. Winowé (winné) Gablko, *vulg.* Wandlička: malum vinosum (vinoso sapore), pomum vinaceum: Weinapfel, *vulg.* Weindling: bor izü alma. Wlčé Gablko, i. e. wlaſkí dlu-hí Podražek, Zelina: aristolochia, (longa), ae, f. *Cic.* Osterluzei, Hohlwurz, Herzwurz, Fobwurz: farkas alma *Par. Pap.* hím olasz farkas alma, fü és gyökér. *Prov.* Nedelako od Stroma Gablka padagú: non procul a proprio stipite poma cadunt. Saepe solet similis filius esse patris: der Apfel fällt nicht weit von den Stamme: nem messze esik az alma a' fájától. Gaký Strom (gaká Gabloň), také Gablko: par arbori fructus. Qualis pater, talis filius: wie der Baum so der Apfel: minémü a' fa, ollyan a' gyümöltse (az almája).

gablkowatí, á, é, *adj.* v. gablčkowatí.

gablkowí, á, é, *adj.* pomeus, malinus: a, um: von Aepfeln gemacht, oder mit Aepfeln belegt: almai, almás, almábólvaló. *Syn.* gablční. Gablkowí Koláč: v. Gablčník (u).

Gabloň, e, f. pomus, Pyrus malus, i, f. Linn. der Apfelbaum, alma-fa. *Syn.* gablo-ňowí Strom. Planá Gabloň: malus sylvestris (sylvatica, agrestis): wilder Apfelbaum, Holzapfelbaum: vad alma-fa. *Syn.* Planka.

Gablonečka, i, f. *dem.* ex Gabloňka.

Gabloňiſko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gabloň.

Gabloňka, i, f. *dem.* parva pomus (malus), ein kleiner Apfelbaum, alma-fátska. *boh.* Gablůňka.

gabloňowí, á, é, *adj.* pomeus, malinus, a, um; vom Apfelbaume, alma-fai, alma-fábólvaló. Gablonowé Drewo: lignum pomi, Apfelholz, alma-fa.

† Gablůň, i, f, v. Gabloň.

† Gablůňka, i, f. v. Gabloňka.

Gabratka, tek, n. *plur.* palmae, *arum. f. pl. Plin. H. N.* rami arborum cum evolutis gemmis. Salix caprea Linn. die Palmen, Zweige eines Baumes, oder Stammes: barka, palma-ág. *Syn.* Bárki.

Gačáňí, á, n. eiulatus, vagitus, ûs, m. *Virg. Plin. H. N. Ovid. Cels.* das Quäcken, Wimmern, z. B. der kleinen Kinder, jnngen Schweinen: nyivás, nyivátskolás, kis gyermek rivás. *Syn.* Gakot, Wreſčáňí, Wreſk.

gačat, čal, čím, V. I. *imp.* gač: vagitare, vagire (is, ivi et ii): quäcken, wimmern: nyioni (nyivok), nyivátskolni (lok), rioni (rivok) mint a' kis gyermek. *Syn.* wreſčat.

Gačáwáňí, á, n. vagitatio, nis, f. das öftere Quäcken, nyivátskolás. *Syn.* Wreſčáwáňí.

gačáwat, al, ám, V. I. *imp.* ag: *freq.* ex gačat: vagitare, öfters quäcken, wimmern: nyi-

nyiválskolni. *Syn.* wrešťá-wať.

Gachtač, a, m. haesitans (haesitabundus, haerens, titubans) linguâ, haesitator (in sermone) *Plin. Epist.* Stocker, ein Mensch, der im Reden stockt: a' szólásban akadozó ember *Par. Páp. Syn.* Drgotač, Drgotawec, Drkotač, Drkotawec, Gachtáwec, Kodkodákač, Koktač, Koktawec, Zagachtawec, Zagakawec, Zagakliwec, Zagikač (Zágikač) Zagikawec (Zagíkawec). *Aliud est* Blblač et Šeplač.

gachtaččin, a, 'e, *adj. poss.* haesitantis in sermone *feminae*, der Stockerinn gehörig, a' szólásban akadozó személlyé (aszszonyé). *Syn.* drgotaččin, drkotaččin, gachtawičin, kodkodaččin, koktaččin, koktawičin, zagachtawičin, zagakawičin, zagakliwičin, zagikaččin, zagikawičin. *Aliud est* blblaččin et šeplaččin.

Gachtačka, i, f. haesitans linguâ (in sermone) *femina*, Stockerinn, stockendes Weibsbild, stockende Person, die stockt im Reden: a' szólásban akadozó személy (aszszony). *Syn.* Drgotačka, Drkotačka, Gachtawica, Koktačka, Koktawica, Kodkodačka, Zagachtawica, Zagakawica, Zagakliwica, Zagikačka, Zagikawica. *Aliud est* Blblačka, et Šeplačka. 2) v. Gachtáňí.

gachtačow, a, e, *adj. poss.* linguâ haesitantis (titubantis) *hominis*, haesitatoris: dem Stocker (stockenden Menschen) gehörig, a' szólásban akadozó emberé. *Syn.* drgotačow, drkotačow, drgotawcow, drkotawcow, gachtawcow, kodkodáčow, koktačow, koktawcow, zagachtawcow, zagakawcow, zagakliwcow, zagikačow, zagikawcow. *Aliud est* blblačow, et šeplačow.

Gachtáňí, á, n. haesitatio, nis, f. *et* haesitantia linguae *Cic.* titubatio (linguae) *Macrob.* das Stocken (Stolpern, Wanken) des Menschen im Reden: akadozás a' szólásban *Par. Páp. Syn.* Drgotačka, Drgotání, Drkotáňí, Gachtačka, Kodkodákáňí, Koktáňí, Zagachtáňí, Zagachtáwáňí, Zagakowáňí, Zagikáňí, Zagikáwáňí, Zadrhowáňí (Zarážáňí) w Řeči, *boh.* kdákáňí. *Aliud est* Blbáňí, et Šepláňí.

gachtať, tal, tem (tám) V. I. *imp.* gachci et gachtag: haesitare (haerere) linguâ, titubare linguâ *Ovid.* verbo *Cic.* titubanter loqui: stocken, stolpern (wanken) im Reden, stockend reden, betreten seyn im Reden: akadozni a' szolásban, akadozva (tántorogva) szólani (szólok) *Pár. Páp. Syn.* drgotať, drkotať, kodkodákať, koktať, zagachtať, zagachtáwať, zagakať (zagakowať) sa, zagíkať sa, zadchowať (zarážať) Gazikem, neb w Řeči, *boh.* kdákati, klokťáti. *Aliud est* blblať, et šepleť.

Gachtáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

gachtáwať, al, ám, *freq.* ex gachtať.

gachtawcow, a, e, *adj. poss.* v. gachtačow.

gachtawe *adv.* lingua titubante, haesitando, haesitanter, haesitabunde, cum haesitantia (haesitatione): stockend, stolpernd im Reden: akadozva (tantorogva) a' szólásban. *Syn.* drgotawe, drkotawe, kodkodákawe, kokta-

tawe, zagachtawe, zagakawe, zagakliwe, zagakowne, zagikačne, zagikawe (zagíkawe). *Usus.* Gachtawe howořit, mluwit: v. gachtat.

Gachtawec, wca, m. v. Gachtač.

gachtawí, á, é, *adj.* haerens (haesitans, titubans) linguâ, haesitabundus *Plin. Ep.* titubatus, a, um. stockend, stolpernd (wankend) im Reden: szólásban akadozó (tántorgó). *Par. Páp. Syn.* drgotawí, drkotawí, kodkodákawí, koktawí, zagachtawí, zagakawí, zagakliwí, zagakowní, zagikační (zagíkační), zagikawí (zagíkawí. *Aliud est* blblawí, et šeplawí.

Gachtawosť, i, f. haesitantia linguae, oris titubantia (titubatio), os haesitans: das Stocken (Stolpern) der Zunge, a' nyelvnek akadozása tántorgása. *Syn.* Drgotawosť, Drkotawosť, kodkodákawosť, koktawosť, Zagachtawosť, Zagakawosť, Zagakliwosť, Zagakownosť, Zagikačnosť (Zagíkačnosť), Zagikawosť, (Zagíkawosť). *Aliud est* Blblawosť, et Šeplawosť.

Gacint, u, m: chrysolitus, i, m. *Plin.* Chrysolith, arany színü drága kö. *Aliud est* Hiacint.

Gačmeň, a, m. hordeum, i, n. hordeum vulgare Linn. die Gerste, árpa. *boh.* Gečmen. Gačmeň sáť (rozsewať): serere hordeum *Virg* die Gerste säen, árpát vetni. 2) Gačmeň w Oku: crithe, es, f. *Cels.* aegilops, opis, f. hordeolum, i, n. hordeolus, i, m. ein Gerstenkorn im Auge, Geschwürlein in dem Augenbraune: árpa a' szemen, szemen termett árpa. *Syn.* Gačmené Zrno, Wředek w Oku, *boh.* gečné Zrno.

Gačmenček, a, et nečka, m. *dem.* ex seq.

Gačmenek, nka, m. *dem.* hordeolum, :, n. Gerstellein, árpálska. *Syn.* Gáčmeňík.

* gačmení, á, é, *adj.* v. gačmenní.

Gačmeňíček, čká, m. *dem.* ex seq.

Gačmeňík, a, m. v. Gačmenek.

Gačmeňisčo, a, n. ager hordeaceus (hordeo consitus), Gerstenacker, Gerstenfeld: árpával bé-vetett szántó-föld, árpa-föld. *Syn.* gačmenná Rola.

Gačmeňina, i, f. stramen (stramentum) hordeaceum, Gerstenstroh, árpa-szalma. *Syn.* Gačmeňisko, gačmenna Slama.

Gačmeňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gačmeň. 2) v. Gačmeňina.

gačmenní, á, é, *adj.* hordeaceus, a, um: Gersten, aus (von) Gersten: árpai, árpás, árpából-való. *boh.* gečný. Gačmenní Chleb: panis hordeaceus, das Gerstenbrod, árpakenyér. Gačmenná Lušćina: gluma (cluma), Gerstenhülse, árpa szem' tokja. Gačmenná Múka: farina hordeacea, Gerstenmehl, árpa liszt. Gačmenná Slama: v. Gačmeňina. Mesto Wína gačmennu Wodu užíwať (požíwať): ptisanam in vicem vini bibere, sumere *Cels.* anstatt (an Statt) des Weins ein gesottenes Gerstenwasser trinken, bor helyett fött árpa vizet inni. Gačmenné Piwo: bryten, cerevisia hordeacea (e hordeo cocta): Gerstenbier, árpa ser. Gačmenné Krúpi: hordeolum, ptisana hordeacea: Gerstengraupen, ár-

árpa-kása. Gačmenné Plewi: acus hordeaceum, Gerstenspreuer, árpa-pelyva (polyva). Gačmenné Zrno: a) granum hordeaceum, Gerstenkorn, korn, árpa-szem (mag). b) w Oku: v. Gačmeň 2-do Nro.

Gaderko, a, n. *dem.* nucleolus, i, m. das Kernchen, Kernlein: magotska, szemetske, magva (széke) akár melly gyümöltsnek, dió béle. *boh.* Gadírko. Očné Gaderko: pupilla oculi, der Augstern, szemfény.

gáderňe *adv.* v. gadrňe.

gáderní, á, é, *adj.* v. gadrní.

* Gadernica, i, f. v. Gaternica (ex Gátra).

* Gaderňička, i, f. *dem.* ex Gaderňica: v. Gaterňička.

gaderňiske *adv.* v. gadrňe.

gaderňisti, á, é, *adj.* v. gadrní.

gaderňite *adv.* v. gadrňe.

gaderňití, á, é, *adj.* v. gadrní.

gadianskí, á, é, *adj.* gaditanus, a, um: gadianisch, gadiai. Gadíanské More: fretum Gaditanum (Herculeum), gadianisches Meer, gadiai tenger.

† Gadírko, a, n. v. Gaderko.

Gadričko, a, n. *dem.* ex Gaderko.

gadrňe *adv.* nucleose, granose: kernhaft, magvassan, szemessen. *Syn.* gáderňe, gaderňiske, gáderňite, zrnate. 2) nervose, vegete, firme; kernig, kräftig, wichtig: erössen, hathatóssan. *Syn.* silňe.

gadrní, á, é, *adj.* nucleosus, granosus, a, um: kernhaft, magvas, szemes. *Syn.* gáderní, gaderňisti, gaderňití, zrnatí. Gadrné Zboží: granosum frumentum, kernichtes Getreide, szemes gabona. 2) nervosus, firmus, vegetus; kernig, kräftig: erös, ereibenvaló, hathatós. Gadrná Reč: nervosus sermo, wichtige (nachdenkliche) Rede, hathatós (nyomos) beszéd.

Gadro, a, m. nucleus, i, m. Kern, der eßbare Kern, z. B. der Nuß, Mandel, etc.: a' kemény gyümöltsnek (diónak, mandolának, etc.) béle, magva, széke. 2) *tropice.* W tem Gádro wezi (celá Wec pozostáwá, záleží): in eo res vertitur *Liv.* die Hauptsache (das Hauptwesen) besteht darinn, abhau forog a' dolog, abban áll a' dolognak veleje. 2) granum *piri, pomi, etc.* der nicht eßbare Kern, z. B. des Apfels, der Birne: valaminek magva, *p. o. almának, körtvélynek.* 3) medulla ligni, das Mark des Holzes, das Kernholz: veleje a' fának. v. Mozga. 4) flos nucleus, optimum quodque alicuius rei: der Kern: das Beste, z. B. des Eisens, java (eleje, veleje) valaminek.

Gafira, i, f. *Plur. nom.* gafiri, *gen.* fir: v. Borowka.

Gafirečka, i, f. *dem. ex seq.*

Gafirka, i, f. *dem. ex* gafira.

gafirowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.

* gag! *interiectio dolentis*: v. beda. Gag gag! v. beda pre beda.

Gágáňi, á, n. gingrilio, nis, f. gingritus, ûs, m. *Arnob.* clangor, is, m. das Gackern, Schnattern der Gänse: gágogás.

Gágát, u, m. drahí kameň: gagathes, ae, m. *Plin. H. N.* gagates, is, m. Succinum nigrum vel Lythantrax piceus Estn. Schönb. Pechkohle, schwarzer Bernstein; der Gagatstein, Gagath, ein Edelstein: gagátes kö. *Aliud est* Achat, et orlicí Kameň.

gá-

ǧáǧať, al, ám V. I. *imp.* ag: gingrire (rio) *Fest.* clangere: gackern, schnattern, von Gänsen: gágogni. Huſ ǧáǧá: anser gingrit, die Gans schnattert, a' lúd gágog.

Ǧáǧáwáňí, á, n. *nom. ver. ex seq.*

ǧáǧáwať, al, ám, *freq. ex* ǧáǧať.

Ǧagdár, a, m. v. Ǧagdoſ.

* Ǧagdence, nec, f. pl. v. ǧagdičkí.

Ǧagdi, *genit.* Gaged: lyripipium, i, n. uter, tris, m. fistula utricularis: die Sackpfeife, der Dudelsack, Schlauch: duda, tömlö. *Syn.* Dudi, *boh.* Kagdi. *Prov.* Na gedné Ǧagdi píſkať (ǧagdowať): crambe repetita *Juvenal.* Eadem oberrare chorda. Idem crambe recoquere: wie der aufgewärmte Kohl, sprichwörtlich von öfterer Wiederholung einer Sache. Eine Noten (Arie) beständig spielen: egy nótat vonni. Egy bakot nyúzni. Egy húron pengülni. Na gedné Ǧagdi ǧagduge: chorda oberrat eadem, er spielt immer die nämliche Arie, tsak azon egy dolgot vítattya *Pár. Páp.*

Ǧagdica, i, f. fistula lyripipii, uter, tris, n. die Sackpfeife, duda-síp, tömlö-síp. *Pár. Páp. Syn.* Dudica, Huk.

Ǧagdičkí, ček, f. *plur. dem.* utriculus, m. *Cels.* lyripipiolum, i. n. das Sackpfeifchen, kleiner Schlauch: dudátska, tömlötzke. *Syn.* Mulitánkí, Gutkí, *vulg.* Ǧagdence.

Ǧagdoſ, a, m. lyripipiator, is, m. utrarius, utricularius, i, m. *Suet.* Sackpfeifer, dúdás, tömlös, tömlö-sípos *Pár. Páp. Syn.* Dudar, Dudáſ, Ǧagdár, *boh.* Dudař, Kagdář.

ǧagdoſčin, a, e, *adj. poss.* utriculariae, lyripipiatricis: der Sackpfeiferinn gehörig: dudásnéé, tömlösnéé, tömlös-síposnéé. *Syn.* dudarčin, dudáſčin.

Ǧagdoſek, ſka, m. *dem.* parvus utricularius, ein kleiner Sackpfeifer, dudáska, tömlös-síposka. *Syn.* Ǧagdoſík.

Ǧagdoſíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Ǧagdoſík, a, m. *dem. ex* ǧagdoſek.

Ǧagdóſka, i, f. lyripipiatrix, icis, f. utraria, utricularia, ae, f. die Sackpfeiferinn, dudásné, tömlösné tömlös-sípósné. *Syn.* Dudarka, Dudáſka, Ǧagdoſowá Žena.

ǧagdoſow, a, e, *adj. poss.* lyripipiatoris, utrarii, utricularii; dem Sackpfeifer gehörig, dudásé, tömlösé, tömlös-síposé. *Syn.* dudarow, dudáſow.

ǧagdowáňí, á, n. lyripipiatio, utriculatio, nis, f. das Sackpfeifespielen, dudálás. *Syn.* Dudáňí.

ǧagdowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: lyripipio ludere, utriculari: die Sackpfeife spielen, dudálni. *Syn.* dudať.

* Ǧáger, ǧra, m. v. Lowec.

gáger, ǧra, m. Meſto: Agria, *Civitas Comitatus Hevesiensis*: die Erlau, eine Stadt in Ungarn: Eger, város.

gaǧerčan, a, m. Agriensis homo, ein Erlauer, egri-fi, egri-ember.

gáǧerčančin, a, e, *adj. poss.* agriensis feminae, der Erlauerinn gehörig, egri aszszonyé.

Ǧáǧerčanka, i, f. agriensis femina, die Erlauerinn, egri aszszony.

gáǧerčanow, a, e, *adj. poss.* agriensis hominis, dem Er-

 lauer

lauer gehörig: egri-fié, egri emberé.

* gágerčin, a, e, *adj. poss.* v. lowčičin.

* Gágereňí, á, n. v. Lowectwí.

* gagerit, il, ím, V. I. *imp.* gáger: v. lowčit.

* Gágerka, i, f. v. Lowčica.

* gágerow, a, o, *adj. poss.* v. lowcow.

gágerski *adv.* more agriensi, erlauerisch, egri-módon. *Syn.* pogágerski. 2) *vulg.* v. lowecki.

gágerskí, a, é, *adj.* agriensis, e: erlauer: egri. 2) *vulg.* v. lowecki.

* Gágerstwí, á, n. v. Lowectwí.

* Gagkáňí, á, n. v. Bedákáňí.

* gagkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. bedákat.

Gágor, a, et u, m. pres kterí dícháme: arteria aspera *Cic.* trachīa, et trachēa *Macrob.* trachīa, ae, f. bronchus, broncus, iugulus i, m. die Luftröhre, lélekzet vévö gége. 2) v. Chrtaň.

Gágorček, a, et rečka, m. *dem. ex seq.*

Gágorek, rka, et rku, m. *dem.* arteriola, tracheola, ae, f. das Luftröhrchen, gégétske. kis gége. *Syn.* Gágorček, Gágorík. 2) v. Chrtanek.

Gágoríček, čka, m. *dem. ex seq.*

Gágorík, a, m. *dem.* v. Gágorek.

† gahelní, á, é, *adj.* v. prosní, psenowí.

† Gahelník, a, m. v. Psenowník.

Gaheň, hňa, m. diaconus, i, m. Diakonus, ein Kirchengehülf, der besonders die Kranken pflegte *Hier.* egyházi szolga, diakonus. *Syn.* duchowní Posluhowač (Služebník).

† Gahli, *Gen.* Gahel, f. *pl.* v. Proso.

Gahňa, ata, n. *nom. pl.* ata: agnellus agnus subrumus, i, m. das Lamm ohne Unterschied des Geschlechts (*vulg.* Lampel, Sauglampel): szopós bárány. *Syn.* Baranča. *boh.* Gehňe.

gahňací, á, é, *adj.* agnellaris, e; agninus, a, um: lämmern, von Lamm: báráuyból-való. *Syn.* barančí, *boh.* gehňečí. Gahnacé Maso: v. Gahňacina.

Gachňacina, i, f. caro agnina, Lammfleisch, bárány-hús. *Syn.* gahňacé (*boh.* gehňečí) Maso, Barančina (-nka). 2) pellis agnina, das Lammfel, bárány-bör. *Syn.* Barančina, Barančinka, barančá Kožka, *boh.* Gehňekina.

Gahňada, i, f. Strom, i.e. bílí Topol: populus alba, die weiße Pappel, der Pappelbaum: jegenye-fa, fejér nyár-fa.

gahňadowí, á, é, *adj.* albo-populeus, a, um: vom weißen Pappelholz, jegenye fából-való. *Syn.* bílotopolowí.

Gahňátečko, a, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Barančátečko.

Gahňátko, a, n. *dem.* agnellus, i, m. das Lämmchen, bárányka, bárányotska. *Syn.* Barančátko, Barančok, Baranek. *boh.* Gehňátko.

Gahňeňí, á, n. partus (ovilis), us, m. effusio, enixio, nis, f. das Werfen von Schafen, bárány elletés, juh-ellés. *Syn.* Koťení, *boh.* Bahňeňí.

Gahňica, i, f. agna, ae, f. agnus femella: das Lamm weiblichen Geschlechtes, Mutterlamm, nöstény bárány, *boh.* Bahňice, Gehňice. 2) ovis *femina*, die Schafmutter, nöstény bárány, kos alá-való juh. *Syn.* Garčica, Garka, *boh.* Bahňice.

Gahňička, i, f. *dem. ex praec.*

gahňiť ſa, il ſa, ím ſa, V. I. *imp.* hňi ſa: edere (effundere, eniti) fetum, parere, de ovibus: werfen, gebären von Schafen: bárányt elleni. *Syn.* kotiť ſa, *boh.* bahňiti ſe.

Gahoda, i, f. fragum, i, n. *plur.* fraga, orum, n. *Ovid. Virg. Plin. H. N.* bacca, ae, f. Fragaria vesca Linn. die Beere, eperj, földi eperj. Bagá Gahoda: v. Cipek. Černé (ſwetlé, wlaſké) Gahodi: v. Borowki. Cerwené (podzemſké) Gahodi: fraga, orum, pl. n. Erdbeeren, eperj. Chlupaté Gahodi: v. Egreſ. Lentiſkowá Gahoda: bacca lentisci, Maſtixbeere, mástiks gyümölts. Pſé Gahodi: v. Ruſňacká Borowička 4-to Nro. Wlčé Gahodi: v. čertowé Čereſňe. *Prov.* Na wichitné Gahodi netreba ſ koſem iſti: non respondet opinioni calculus, die Rechnung entſpricht nicht der Hoffnung, híres eperjre nem kell kosárral menni. *Par. Páp.*

Gahodička, i, f. *dem.* ex Gahodka.

Gahodiſko, a, n. v. Borowiſko. 2) v. Gahodňík (u).

Gahodina, i, f. idem.

Gahodka, i, f. *dem.* baccula, ae, f. das Beerchen, Beerlein: eperjetske, eperjke. *boh.* Gahůdka.

Gahodňík, a, m. cultor fragorum, der die Erdbeeren pflückt, Erdbeerenpflücker: földi eperj mives, földi eperj körül mivelő (dolgozó).

Gahodňík, u, m. Zelina: fragaria, ae, f. fragum, i, n. *Apul.* trifolium fragiferum *Linn.* der Erdbeerklee, das Erdbeerkraut: eperj-fü, szimóltza *Par. Páp. Syn.* Gahodiſko, Gahodina, gahodowé Liſti. 2) Morſkí Gahodňík, i, e. morſká Malina, morſkí malinowí Strom: morus, i, f. der Maulbeerenbaum, szederfa. v. Malina.

Gahodowí, á, n. v. Borowiſko. 2) v. Gahodňík (u).

† Gahůdka, i, f. v. Gahodka.

gak *adv.* quomodo, quo pacto, qua ratione, qui (ablat) ut: wie, auf was für Art: hogy, hogyan, miképen, mint. *Syn.* gako, gakož, gakž, gakím Spóſobom, na gakí Spóſob, *boh.* kterak. Gak ſa máſ? Gako ki ge? Gak ſa ki wede (darí, wodí)? ut (quomodo) vales? *Ter.* wie befindeſt du dich? Wie geht es dir? mint vagy? Gak to može biť? quipote? qui fieri potest? wie kann das ſeyn? wie iſt das (es) möglich? hogy lehet ez: — 2) ac, atque, aeque ac, pariter, perinde, prout, prouti, quemadmodum, sicut, sicuti, ut, uti: wie, ſo wie, als wie, gleich wie: mint, a' mint, valamint. *Syn.* gako, gokožto, gakžto. Gak ſa mluwí. Gak Poweſť (Reč, Chír) ide: ut fertur (ferunt); ut fama fert: wie man ſagt; wie der Ruhm (das Gerücht) geht: a' mint mondgyák hirdetik, hírlelik. — 3) profecto, sane, scilicet: wohl gewiß; bizonnyára, bizony. *Syn.* iſte, iſtitňe. Gak ſi ti utržiſ nečo: vapulabis scilicet (profecto), du wirſt wohl Schläge bekommen, te bizony kapsz valamit. 4) quam, wie, melly. Nech ge tak uctiwí, gak chce, a gak ſa mu lúbi: quam velit, sit urbanus: er mag ſo höflich ſeyn, als er will: olly betsületes légyen,

gyen, a' mint akarja. Celu Noc tak, gak dlúhá bola, tam strávil (strowil): totam ibi, quam longa est, noctem exegit: die ganze lange Nacht hat er dort verzehrt, zugebracht: melly hoszszu az éjtszaka, ugy azt egészszen ott el-töltötte. Gak welmi málo gich ge! quam pauci sunt! wie wenig sind sie! melly kevesen vannak! O Bože! gak on sa raduge, tesi: superi! quomodo laetitia exultat: Gott im Himmel! wie frohlocket er! wie ist er so Freuden voll: Istenem! melly nagyon tapsol (tombol) örömében. Gak oňi sa winásagú pre Radost, tdiž zwítazugu! gak ale sa hanbá (stidá) premoženi! ut illi efferuntur laetitia, cum vicerint; ut pudet victos: wie frohlocken sie, wenn sie gewinnen, und obsiegen; und wie hingegen schämen sie sich, wenn sie den Kürzeren gezogen haben (ziehen): melly igen örvendenek, midön gyözedelmesek! melly igen szégyenlik ellenben magokat, midön meg-gyözettetnek. — 5) *Cum adverbiis*: Gak náhle pridem: quamprimum (mox ut) venero, so bald ich komme, mihelyest el-jövök. Gak naglepseg moct budem: quam optime potuero, auf das beste, als ich werde thun können: mennél leg-jobban ki telhetik tölem. Gak nagprweg (nagskoreg) može bit: primo quoque tempore, quocitius fieri potuerit; auf das baldigste (nächste), so bald es wird seyn können: leg-elsöbben-is. — 6) *Cum adiectivo* žiw, žiwa, žiwe, etc.: dum, quamdiu: so lange: miólta, mioltától fogva. To sem gak žiw neslisal: id nunquam audivi, das habe ich mein Lebtage nicht gehört, miólta élek, azt soha sem hallottam. — 7) Gak tak: aliquomodo, ita, mediocriter, quodammodo, utcunque, commode, taliter qualiter: soso, etlicher Maßen, alsohin, ziemlich, mittelmäßig: imígy amúgy, úgy úgy, tsak úgy, valahogy, valahogyan, meg-lehetössen, türhetöképen. *Syn.* len tak, može bit, gako tako, leda bolo, prostredňe, gakž takž. Gako sa máte? R. Gak tak: ut valetis? R. utcunque: wie geht es euch? so so: mint vagytok? R. imígy amúgy (szegény legény módgyára). — 8) Gak-tak, *comparationem notat*. cum tum, prout-ita, quantum-tantum: wie-so, so-wie, so-als, nach dem-so: a' mint-úgy, a' mennyire-annyira, melly-olly. Gak si winsowal, tak más (tak ge): uti optasti, est: es ist so, wie du es verlangtest. a' mint kívántad, úgy vagyon: Gak welice ma milugeš, tak welmi pečug (starag sa) o Zdrawí twé: quantum me diligis, tantum fac, ut valeas: trage so große Sorge deiner Gesundheit: als du mich liebst: a' mennyire szeretz engemet, annyire a' te egészségedröl szorgalmatoskodgyal. Gak pilni budeš, tak budeš odplatení: pro diligentia tua praemii item modus erit: wie (nachdem) du wirst fleißig seyn, so wirst du belohnt werden: a' te szorgalmatosságodnak egyenlö fizetése (jutalma) lészen. Gak welkí, tak sprosti: quam magnus, tam rudis (stupidus): wie groß, so einfältig: melly nagy, olly ostoba (otromba). — 9) *Saepe cum adiectivis, et*

et adverbiis constructum unico vocabulo exprimi potest. Gak mnoho násobní? quotuplex? wie vielfach? wie vielerlei? hányféle? Gak mnozí? quot? quam multi? wie viele? hányan? Gak mnozí to weřá? quotus quisque hoc credit? wie viele glauben das? hányan hiszik azt? Gak welkí? quantus? wie groß? melly nagy? Gak často (kolkokrát): quoties? wie oft? wie vielmal? hányszor? Gak dlúho: *a*) i. e. dokad: donec, quamdiu: so lange, mig, miglen *Par. Prp.* a' meddig. Gak dlúho ſčastliwí (Šćastí mať) budeſ: donec eris felix *Ovid.* so lange du Glück haben wirst, a' míg jól lészen dolgod *Par. Páp.* *b*) quamdiu, quanto tempore? wie lang? melly sokáig, melly hoszszú ideig, meddig? *Par. Páp.* Gak dlúho tu budeſ (zoſtaňeſ)? quamdiu hic eris (manebis, moraberis)? wie lange wirst du dich hier (da) aufhalten? meddig fogsz itten maradni (mulatni)? Gak mnoho? quantum? quam multum? wie viel? mennyi (mennyit)? melly sok? Gak mnoho rozumím (pochopugem, domňíwať ſa možem): quantum intelligo; quantum ego sentio: quantum assequi (existimare) possum: so viel ich weiß (verstehe); so viel ich ergreifen (muthmaßen, vermeinen) kann: a' mennyit tudok (értek). Gak mnoho možeme; čo náſ zálesí (ſtogí): quantum possumus; quantum situm est in nobis: so viel wir können; nach allem unsern Vermögen: a' mennyit tehetünk; mennyire ki-telhetik tőlünk. Gak welmí: quantopere, quam valde: wie sehr, melly igen, melly nagyon. 10) *boh.* v. wſak.

Gak *conj.* cum, dum, ubi, ut: als, wie, da, sobald: midőn, mikor, a' mint, mihelyest, mihent. *Syn.* Kdiž, gak náhle. Gak ſem domow priſel, uſ tam ňíkdo nebol: dum domum rediissem, nullus ibi amplius visus fuit: als ich nach Hause kam, so war schon dorten niemand: midőn haza jöttem, már ott többé senki sem volt. Každí ťeba miluge, gak ťa widí: omnes te amant, ut quisque aspexit *Ter.* der dich nur ansieht, muß dich lieb haben: mihent téged valaki lát, mindgyárt meg-szeret (beléd szeret). Gak budeſ mať Chwílu, bez Meſkáňá ſa nawrať: ubi erit otium, revertere extemplo: so bald du wirst Weile haben, komm gleich wieder zurück: mihent időd meg-engedi (lészen), azzonnal jöjj-viszsza. Gak to powedáme (zatím, gak o tom mluwíme), prichádzagú Poſli: dum (interea dum) haec loquimur, nuntii adsunt (adveniunt): zu der Zeit eben, wie wir mit einander reden, treffen (laufen) die Bothen (Zeitungen) ein: azomban, míg mi ezeket beszéllyük, el-érkeznek a' hír mondók (posták, követek). NB. *In hoc sensu saepe per Participia, vel Gerundia efferri solet.* Sliſic (gak sliſal) teto Slowa, wſecek ſa zdeſil: cum haec audivisset (haec audiens, *vel* audiendo, his auditis) conterritus est totus: bei Anhörung dieser Worte erschrack er, ezeket (ezt) halván egészszen el-rémültt. Zazríwſí ho (gak ho zazrel): eo conspecto, bei Erblickung desselben, látván ötet. — 2)

2) simul, ac: so bald, mihent, a' mint. *Syn.* gak náhle. Gak otworil Dwere, hneď ten tam wskočil: ubi aperuit ostium, continuo hic se conjicit intro: kaum war die Thür offen, da lief dieser hinein: mihent fel-nyitotta az ajtót, ez azonnal bé-ugrott. Gak (spolu gak) tam wesel, tak hneď wisel: simul atque (ac primum, ut, ac) ingressus est, statim exiit: so bald er hinein kam, hat er sich davon gemacht: mihent (alig) jött-bé, mindgyárt ismét ki-mentt. Gak sa Weter utisil, tak hneď začalo trochu prsat: simul, ac ventus quievit, paululum pluere coepit (incoepit): so bald sich der Wind gelegt hatte (legte), so fieng gleich an ein wenig zu regnen: mihent meg-állapodott) a' szél, azonnal egy kevessé esni kezdett. — 3) si. wenn, ha. *Syn.* gestli, keď, kdiž. Gak budeš dobrí, dostaneš: si fueris bonus, acquires: wenn du gut wirst (wenn du wirst gut seyn), so wirst es bekommen: ha jó lészesz, megnyered.

gakbi (*Sing.* 1-*ma pers.* gakbisem et gakbich, 2-*da* gakbisi et gakbis, 3-*tia* gakbi; *plur.* 1-*ma pers.* gakbisme, 2-*da* gakbiste, 3-*tia* gakbi), *conj. construitur tantum cum Praeterito Perfecto*, quam, ut: wie! hogy, bé, de, melly (igen, etc.). Gakbich bol rád widel, abi si ho bol pozwal: quam vellem, invitasses illum: wie wollte ich so gerne, daß du ihn eingeladen hättest: melly igen kívántam volna, hogy ha elhíttad volna ötet. 2) si, wenn, ha. hogy ha. *Syn.* gestlibi, kdižbi (bich, bis, etc.) Gakbich zaspal, obuď (prebuď) ma: si indormirem, me excites: wenn ich einschläfe, so wecke mich auf: ha el-alunnám, kelts (költs) fel. Gakbis mi to urobil, bolbich ti powďeční: si hoc mihi praestares, gratum me tibi exhiberem: wenn du mir dieses thätest, so wäre ich gegen dich erkenntlich: ha ezt meg-tennéd nékem, hál-ádö volnék. Gakbi ťa chcel bit, utekag: si te percutere (caedere) vellet, fuge: wenn er dich schlagen wollte, so fliehe: ha meg-akarna verni, szaladgy. Gakbi nebolo dobre, urobím druhí Ráz: si non esset bene, altera vice faciam: wenn es nicht gut wäre, so mache ich es andersmal: hogy ha nem jól volná, más-szor meg-tselekszem. Gakbisme na ten Čas neprišli, uš náš potom nečekag: si eo tempore non veniremus, ultra non praestoleris: wenn wir zu dieser Zeit nicht kämmen, so warte nicht mehr auf uns: hogy ha arra az idöre meg-nem jönnénk, azután ne várj. Gakbiste skoreg prišli, nežli mi, čekagte na náš (očekáwagte náš): si eo citius, quam nos, adveniretis, praestolemini nos: wenn ihr eher, als wir hinkommen solltet, so wartet auf uns: hogy ha hamarébb oda el jönnétek, mint sem mink, várjatok meg-bennünket (minket).

gakí, á, é, *adj.* qualis, e; cuiusmodi: was für, was für einer, von was für Art: minémü, minü, mitsodás. *boh.* gakowí. Gakí takí: v. gakí-takí. Gakí si ti Člowek? Čo si ti za Člowka? Kdo si ti? quid tu hominis es? wer bist du?

du? Was bist du für ein Mensch? mitsoda ember (ki) vagy te? Gakého chceš mňa mať, takím budem: ut voles esse me, ita ero *Plaut.* ich werde seyn, wie du wirst wollen: készen lészek akaratodra. A' minémünek fogsz kivánni, ollyan lészek. Gaká ge to Reč? qualis est istorum oratio *Cic.* was ist das für eine Rede? mitsoda beszéd ez? Gakím si sa ukázal, takím sa preukaž: qualem te praebuisti, talem te impertias *Cic.* ollyan légy, a' mitsodásnak tetted magadat. Gaká to Radosť ge? Čo znamená ta Radosť? quid istud gaudii est? was bedeutet diese Freude (dieses Frohlocken)? mitsoda öröm ez? Mit jelent ez a' vigasság? Gaké ge swé Predsawzatí? ukazuge: quid sui consilii sit? ostendit (monstrat): was sein Vorhaben sey (wie er gesinnt sey)? das zeigt er: mitsoda szándékkal légyen? mutattya. *Prov.* Gakí Otec, takí Sin: qualis pater, talis filius: wie der Vater, so der Sohn: nem meszsze esik az alma a' fájától *Par. Páp.* Z gakého Stawu sme pošli, podle takého žigme (žiwí budme): qua nati sumus conditione, vivamus: wir sollen nach dem Stande leben, in dem wir geboren sind: azon állapot szerént éllyünk (kell élnünk), a' mellyben születtünk. Nechag ho ist, gak ide; i tak, gakí ge, takí bol, a bude. Gak išel, tak pogde: sicut it, ire sinas; nam sicut it, ivit, et ibit: laß ihn gehen, wie er geht; denn wie er war, so bleibt er: hadd mennyen (járjon, a' mint megy (jár); úgy-is az marad, a' ki volt.

† gakíkoli, gakákoli, gakékoli, *adj.* v. seq.

gakíkolwek, gakákolwek, gakékolwek *adj.* qualiscunque, qualecunque: wie immer beschaffen, akár minémü (minü, mitsodás). *boh.* gakíkoli. Gakímkolwek Spôsobem: v. gakkolwek.

* gakís, gakás, gakés, *adj.* v. seq.

gakísi, gakási, gakési, *adj.* quidam, quaedam, quoddam, *et* quiddam: ein gewisser, einer: némelly, valaki, valami. *vulg.* gakís, gakísik. Wec gakási prediwná: quiddam portento simile, etwas wunderbares, valami tsuda dolog *Par. Páp.* Newimluwná gakási ge Láska ta, kteru k teb, mám: incredibilis quidam amor est in te meus, ich kann dir nicht beschreiben, wie groß die Liebe sey, die ich gegen dir trage: kinem mondhatom, melly (igen szeretlek; melly nagy szeretettel viseltetem hozzád.

* gakísik, gakásik, gakésik, *adj.* idem.

gakítakí, gakátaká, gakétaké, *adj.* qualisqualis, qualiscun- *Pandect.* wie nur beschaffen (z. B. es sey), so so wie immer für einer: imillyen amollyan.

gakíž, gakáž, gakéž, *adj.* v. gakí.

gakíže, gakáže, gakéže, *adj.* idem.

† gakkoli, gakkoliw, gakkoliwek, *adv.* v. seq.

gakkolwek *adv.* quomodocunque, quocunque (qualiquali) modo, quoquo pacto, qualitercunque, quacunque ratione, utut: wie nur, auf welche Art nur, wie immer, es sey, wie es wolle: akár hogy, akár miképen, akár mi módon, akar mint *Par. Páp. Syn.* gakímkol-

kolwek Spôsobem, gakokolwek, *vulg.* stagako, *boh.* gakkoli. Ale gakkolwek sa to winachádzá, predca to učiním: sed utut haec sunt, tamen hoc faciam *Ter.* es sey, wie es wolle, so bin ich doch entschlossen dieses zu thun: de ámbár ezek így légyenek, tsak ugyan (mind azonáltal) azt fogom tselekedni. 2) v. ačkolwek.

gakli, *conj.* si, wenn, so, wo: ha. *Syn.* gestli.

gako *adv.* quemadmodum, quomodo, prout, prouti, sicut, sicuti, ut, uti, quam: wie, gleich wie, so, wie: mint, a' mint, valamint. *Syn.* gak, gakož, *boh.* kterak. Gako wčil gegich Weci stogá (postawené sú), gest sa čo obáwať: quomodo nunc istorum res se habent, pertimescendum est: wie ihre Sache itzt stehen (bestellt sind), ist zu fürchten: ha azoknak mostani állapottyát (dolgát) tekéntyük, bizonyára félnünk kell. — Nebo, gako wčil ge s ním, ani Mestečka swého nemá, kde bi stáť mohel: nam, quomodo nunc est, pedem ubi ponat (figat) in suo, non habet: denn seinen jetzigen Stand zu betrachten, besitzt er itzt keinen Schuh breit: mert mostani állapottyát tekéntvén, nints egy láb-nyomi jószága; nints tsak annyi darab földgye, a' hová léphessen (léphessen). — Učiním tak, gako píšeš, že sa ti lúbí: quomodo scribis tibi placere, faciam: ich werde es thun, wie du mir schreibest, daß es dir gefällt: a' mint írod, hogy tetszik néked, úgy fogok tselekedni. NB. *In hac significatione praecedente aut subsequente, vel intellecto* tak, *comparationem notat.* Dnes tam není tak tuho zima, gako wčera: hodie non est tantum frigus, quantum heri fuit: heute ist es nicht so sehr kalt, wie gestern: ma nintsen ollyan hideg, mint tegnap volt. Wčil (*boh.* niní) není tak, gako pred tím bolo: nunc non est ita, quam dudum: es geht itzt nicht mehr so, wie vor Zeiten: most nem úgy vagyon immár, mint régenten. Ti bídní si (Ti si tak bídní), gako gá: es miser aeque, atque ego: du bist eben so armselig, als ich: szinte olly nyomorúltt vagy, mint én. — Wec gako ťažká, tak potrebná: res quemadmodum ardua, ita (sic) necessaria; gleich wie hart, so sehr nothwendig die Sache ist: a' mint nehéz, úgy szükséges dolog ez. — 2) ac si, ceu, instar, in vicem, pro, quasi, tamquam, tamquam si, velut, veluti, ut: als wie, gleich wie: gyanánt, mint, mintegy, mintha, valamint, úgy mint. *Syn.* gakožto, gednako, rowne, na Spôsob, *vulg.* sta. Gá ho ctím, gako Otca: colo eum, ut (tamquam) patrem: ich ehre ihn, als meinen Vater: úgy tisztelem őtet, mint atyámot. Gako Otca mňa ctí: me pro parente colit, er ehrt, und liebt mich, wie seinen Vater: mint édes attyát betsül engemet. Sadí sa (bíwá sadený) gako Strom: in vicem arboris conseritur *Col.* man pflanzt ihn gleich wie einen Baum: mint egy fa ültettetik. Tak welká s Telatka Stwrk, gaka (*vulg.* sta) s Koňa: tam magnus vituli, atque hinuli quadrans, etc. NB. *Post comparativum, Germanorum* als *Slavi per* než *reddunt.* Lepší

než

než ti: melior, quam (ac) tu: besser als du: jobb náladnál. — 3) *In interrogationibus*. qui (*ablat.*)? quomodo? quo pacto? qua ratione? ut? wie? auf was für Art? hogy, hogyan, miképen, mi móddal, mi módon? *Syn.* gak, gakož, gakože, gakím Spósobem, na gakí Spósob, z gakú Wíminkú, etc. Gako gako? qualiter? ut? quomodo? wie wie? hogy hogy? Gako sa menugeš? Gako ťi Méno? Gako ťa wolagú? quo nomine (qui) vocaris? wie heißt du? wie ist dein Name? kinek hínak? mi neved? Gako sa ťi wede (sa Sege s ťebú)? R. Dosťi dobre: ut vales? R. satis, satin salva omnia, satin salvae res *Ter.* wie befindest du dich? R: ziemlich wohl: hogy van a' dolog véled? jól-é, vagy roszszúl? R. éppen jól. Gako sa magú Domácí? ut valent domestici (domi vestrae)? wie steht es bei euch? wie befinden sich die Hausgenossenen? hogyan vannak az othon-valók? Gako sa wám daří (wede)? quomodo vobis negotia succedunt? wie gehts? wie geht es euch? mint vagytok? mint van a' dolgotok? Gako ge to? qui dum? wie ist das? miképen van az? Gako ge to (gako sa Sege), že gá o tom nič newím? qui fit, ut ego nesciam? *Ter.* wie kömmt es, daß ich nicht davon weiß? hogy van az (hogy történik), hogy én arról semmit sem tudok? Gako mi tu Wec dokonáme (ku Koncu priwedeme)? quomodo rem ad exitum bonum deducemus (perducemus)? wie werden wir die Sache zu Ende bringen? hogyan viszszük véghez ezt a' dolgot?

gakobi (*Sing. 1-ma pers.* gakobisem, et gakobich, *2-da* gakobisi et gakobis, *3-tia* gakobi; *plur. 1-ma pers.* gakobisme, *2-da* gakobiste, *3-tia* gakobi), *conj.* ac si, quasi, tanquam, tanquam si: als wenn, als ob: mintha. *Syn.* gakokedbi. Gakobich gá to wikonat (učiňiť, ke Koncu priwesť) nemohel: quasi id praestare nequeam (non possim): als wenn ich es nicht verrichten (zu Ende bringen) könnte: mintha én azt végbe nem vihetném. Takím sa budem robiť, gakobich tam bol prítomní: quasi adfuerim, simulabo *Plaut.* ich will mich so stellen, als wenn ich dabei gewesen wäre: tettetni fogom magamat, mintha jelen lettem volna. Ne ináč, gakobis rekel (prawil, powedel): non secus, ac si diceres: nicht anders, als wenn du sagtest: nem külömben mintha mondanád. Gakobisma neznal (nepoznal): quasi me non noveris: als wenn du mich nicht kenntest, mintha nem esmérnél engemet; talán nem ésmér kend? Tak robí, gakobi ma neznal: ita agit, quasi me non nosset (novisset, nosceret): er stellt sich so, als wenn er mich nicht kennte: úgy tselekszik, mintha nem ésmérne engemet. Gakobi wedel, takím sa robi: simul se scire, quae nescit. Ita se gerit, ac si sciret. Qui circa salem et fabam *Plutarch.* er stellt sich so, als wenn er wüßte: úgy tetteti magát, mintha tudná. Geho tak milugem, gakobi mog wlastni Brat bol: illum sic amo, ut alterum fratrem: ich liebe ihn, als

meinen Bruder: úgy szeretem ötet, mint testvér bátyámot (ötsémet). Tak, gakobi sa bolo stalo: perinde, quasi factum sit: nicht anders, als wenn es geschehen wäre: nem külömben, mintha már megtörténtt (meg-lett) volna. Ti sa smeješ, gakobi sa ti nechcelo: rides, tamquam non lubeat: du lachst, als wenn du keine Lust dazu hättest: úgy nevetsz, mintha nem akarnád. Gakobi uš: quasi vero, tamquam: als wenn schon, hogy már, mintha már. 2) *In quaestionibus:* qui? quomodo? quo pacto? qua ratione? wie, hogy? hogyan? miként? miképpen? mi módon? Gakobich gá k ťebe, prosím, mohel mať Srdce dobré, kdiž si ma tedáž za nič nepokladáš (neważíš)? qui, quaeso, bono erga te animo esse queam, dum me nullo abs te loco haberi cerno? wie konnte ich gegen dich, um alles in der Welt, ein gutes Herz haben, da ich dir ganz gleichgültig bin? hogyan lehetnék én jó szivvel te hozzád, minthogy megvetsz engemet? Gakobiš to učiňiti mohel? qui id facere (praestare) posses? wie könntest du das thun? miként tselekedhetnéd ezt meg? Gakobi to bolo? quomodo hoc esset? wie wäre das? hogy volna az? — Gakobi sme sa boli na Cestu dali (wibrali), keď sme áni Babki pri sebe (pri Rukách) nemali? quomodo nos itineri accinxissemus (commisissemus), dum (quando) ne obellum (teruntium) quidem prae manibus habuimus? (habebamus)? wie hätten wir uns auf die Reise begeben können (sollen), da wir nicht einen Heller bei uns gehabt haben? vallyon miképen útaztunk volna, mikor tsak egy fillérrel sem birtunk? — Gakobiśte boli šťastliwí, keď sa Boha, Zlích Trestitela, nebogíte? quo pacto felices esse queatis, dum Deum, malorum vindicem, haud metuitis (timetis)? wie könntet ihr glücklich seyn, da ihr Gott, der die Bösen bestrafet, nicht fürchtet? hogyan lehetnétek boldogok (szerentsések), mikor az Istentől, a' ki a' gonoszoknak büntetője, nem féltek? — Gakobi ne? quomodo non? wie nicht? hogy ne? Gakobi ťa nebili, keď si tak zlí? quomodo te non caedant, dum ita malum experiuntur? wie schlügen sie dich nicht, da du so schlimm bist? hogy ne vernének, mikor olly rosz vagy?

gakokolwek *adv.* v. gakolwek. Nech ge gakokolwek. Nech sa dege, a staňe, gako chce (gak sa Bohu lúbí): haec fortuna viderit, es sey, wie es wolle: a' szerentse lássa ezeket.

Gakosť, i, f. qualitas, tis, f. *Cic. Quint.* die Beschaffenheit einer Sache, mi-volta, minémüség, tulajdonság. *Syn.* Bitnosť, Podstata, Podstatnosť.

Gakotnosť, i, f. quantitas, tis, f. *Vitruv. Quint. Plin. H. N.* Größe, Menge, Anzahl: mennyiség. *Syn.* Kolkosť.

† gakowí, á, é, *adj.* v. gakí.

gakož *adv.* v. Gako per 3. Nros.

gakože *adv.* v. gako (*adv.*) 3-tio Nro.

gakožto *adv.* ceu, tanquam, utpote, velut, veluti: als: úgy mint: v. gak et gako 2. Nro.

gaktak *adv.* v. gak (*adv.*) 7. Nro.

Ga-

Gakub, a, m. Jacobus, i, m. Jakob, Jakab. *vulg.* Kubo.

Gakubček, a, et bečka, m. *dem.* ex Gakubek.

gakubčekow, a, e, *adj. poss.* v. gakubkow.

gakubčin, a, e, *adj. poss.* Jacobae, der Jakobinn gehörig, jakabnéé. 2) i. e. gakubowég Zeni: coniugis Jacobi, des Jakobs Gattinn gehörig, Jakab feleségéé.

Gakubek, bka, m. *dem.* Jacobulus, Jacobellus, parvus Jacobus: der kleine (junge) Jakob, Jakabka, Jakabotska.

Gakubička, i, f. v. Gakubinka. 2) *dem.* ex Gakubka.

Gakubinka, i, f. pirum jacobaeum, Jakobsbirne, Jakab körtvély, árpaval érö körtvély. *Syn.* ranná (gakubská) Hruška.

Gakubka, i, f. Jacoba, ae, f. die Jakobinn, Jakabné. 2) i. e. gakubowa Zena: Jacobi uxor, des Jakobs Gattinn, Jakab felesége.

gakubkow, a, e, *adj. poss.* Jacobelli, parvi Jacobi: dem kleinen Jakob gehörig, Jakabkáé. *Syn.* gakubčekow, gakubečkow.

gakubow, a, e, *adj. poss.* Jacobi, dem Jakob gehörig, Jakabé.

gakze *adv.* v. gak (*adv.*)

gakžtakž *adv.* v. gak 7. Nro.

gakžto *adv.* v. gak et gako 2. Nro.

Gál, a, m. Gallus, i, m. *Nomen proprium viri:* Gallus, ein Mannsname: Gál. *boh.* Gawel *Prov.* Mi o Gálowi, ti o Paulowi. Mi o koze, ti o Woze: nos de alliis, tu de cepis. Nihil ad rem, nihil ad versum *Lucian.* Nihil ad fides *Lucian.* Haud contra ostium *Arist.* Nihil ad bacchum. Quid ad Mercurium: Incita equum iuxta nyssam (lineam). Meos corymbos necto. Alia Menecles, alia Porcellus loquitur *Lucill.* du bist in einer andern Mühle, más malomban örülsz.

Gála, i, f. solennitas, tis, f. solenne: die Galla, Feierlichkeit: jeles nap, ünneplés. *Syn.* Sláwnost. 2) pompa, ae, f. ostentatio, nis, f. Parade, Pracht, Prunk: pompa, parádé, pompázás, pompás készület. *Syn.* Paráda, Pompa, Prištrog, Prištrogenost, Stkwostnost. Na Gálu mat: ostentationis causa habere, zur Parade haben, pompara (pompázásra (valamit tartani. Z ňecím rád Gálu robiť: ostentare rem, womit gern Parade machen, valamivel örömest pompázni. Gálu robiť: esse conspiciendum, Parade machen, i. e. sehenswerth seyn: pompázni, látásra (nézésre) méltónak lenni. Gálu robí: apparet ornatus, er erscheint in Parade, pompás készületben vagyon. 3) vestimentum solenne, vestitus ornatus: Galla, Gallakleid, feierliche Kleidung: ékes (jeles, nevezetes, pompás, tzifra) ruha, gála. *Syn.* gálná (gálowá, parádná, na Parádu, na Gálu) Sata. Dwor ge Gále: aula est solenni vestimento induta, der Hof ist in Galla, az udvar gálában (ékes ruhaba) öltözködött. Komu robíš Gálu? cuius gratia solenne vestimentum defers (geris)? wenn zu Lieb machst denn du die Galla? ki kedviért öltökedtél gálába?

Galan a, m. elegans (venustus) vir, ein artiger (galanter, manierlicher) Mann! szép (tsi-

tsinos) férjfi. *Syn.* pekní Chlap. 2) i. e. Frager: amasius, der Schatz, Amant, chapeaux, mon petit coeur: szeretö, mátka. Má Galana: habet procum, etc.

Galapa, i, f. ialapa, ae, f. mirabilis Jalappa Linn. Jalape, Jalappe: gyalap, jalappa.

galapowí, á, é, *adj.* Koreň: radix, jalapae, Jalapenwurzel, gyalap gyökér. Galapowá Smola (Žiwica): resina jalapae, Jalapenharz, gyalap gyánta.

Galariža, i, f. na krk ženſkí: coralium, corallium, curalium, i, n. Isis nobilis Linn. die Stauden-Coralle, kaláris. *vulg.* Goral, *boh.* Korál. *Plur. nom.* Galariže, *gen.* ží: coralia. die Corallen, kaláris, *vulg.* Gorale, *boh.* Korálé.

Galbač, a, m. scaeva *Pandect.* scaevola *Cic.* ae, m. qui laeva manu pro dextra utitur: der links ist, i. e. der die linke Hand statt der rechten gebraucht: balog (balog-kezü) ember. *Syn.* Fragſtačan, Galbák, Krchňák, Krſňák, Lewák. 2) caudex, truncus, stipes, bardus (stupidus etc.) homo, subbuteo: der Klotz, Tölpel, Schimpfwort auf Menschen; ein ungeschickter Mensch: ostoba (döre, kába, buta) ember, fa Jankó. *Syn.* Trup, Trubiroh, Trubirožček, drewení Gano, Riptač, Ripták, Riptawec.

galbaččin, a, e, *adj. poss.* ex Galbačka. *Syn.* fragſtačančin, krchňaččin, krſňaččin, lewaččin, kiptaččin.

Galbačiſko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Galbač. *Syn.* Krchňačiſko, Krſňačiſko, Lewačiſko, Riptačiſko.

Galbačka, i, f. scaeva, scaevola, a, f. quae laeva manu pro dextra utitur: die links ist, i. e. die die linke Hand statt der rechten gebraucht: balog (balog-kezü) aszszony, bal kézzel élö személy. *Syn.* Fragſtačanka, Krchňačka, Krſňačka, Lewačka.

galbačow, a, e, *adj. poss.* ex Gabbač. *Syn.* fragſtačanow, galbákow, krchňákow, krſňákow, kiptačow, kiptákow, kiptawcow.

Galbák, a, m. v. Galbač.

galbákow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

galbawcow, a, e, *adj. poss.* ex Galbawec.

galbawe *adv.* sinistre *Horat.* inconvenienter, inepte, imperite, inscite, barde, insulse, obtuse, stolide, stupide, rustice: ungeschicklich, ungeschickt, verkehrt, dumm, plump, albern, tölpelhaft, tölpisch, unrecht, übel, schlimm, böse: alkalmatlanúl, kelletlenül, illetlenül, rendetlenül, ostoban, tadatlanúl, kábáúl *Par. Páp. Syn.* fragſtacki, krchňawe, krſňawe, kiptawe, hlupe, ſproſke, trupſki, neokruchaňe, neſikowňe, *vulg.* klawe.

Galbawec, wca, m. v. Galbač.

galbawí, á, é, *adj.* scaeus *Virg.* scaevus, scaevolus, a, um, qui, quae, quod laeva manu pro dextra utitur: der, die, das links ist, i. e. die linke Hand statt der rechten gebraucht: balog, balogkezü *Par. Páp. Syn.* fragſ acki, krchňawí, krſňawí, lewí. *Usus.* Galbawí Clowek: v. Galbawá Ženſká: v. Galbačka. 2) sinister *Ovid. Virg. Tacit.* non aptus, non idoneus, inconveniens, imperitus, insci-

scitus, bardus, insulsus, obtusus, stolidus, stupidus, rusticus, a, um: ungeschicklich, ungeschickt, verkehrt, dumm, plump, albern, tölpelhaft, tölpisch, unrecht, übel, böse, schlimm: akalmatlan, kelletlen, illetlen, rendetlen, ostoba, tudatlan, kába, döre. *Syn.* krchňawí, krsňawí, hlupí, sprostí, trupskí, neokruchaní, nesikowní, kiptawí, *vulg.* klawí.

Ğalbawosk, i, f. scaevitas *Gell.* sinisteritas *Plin. Ep.* inconvenientia, ineptia, imperitia, inscitia, ae, f. barditas, insulsitas, stoliditas, stupiditas, rusticitas, tis, f. die Ungeschicklichkeit, Verkertheit, Dummheit, Plumpheit, Albernheit, Tölpelei: alkalmatlanság, kelletlenség, illetlenség, rendetlenség, ostobaság, kábaság, tudatlanság. *Syn.* Hlupost, Sprostost, Nesikownost, Neokruchanost, Krchňawost, Krsňawost, *vulg.* Klawost.

galcowí, á, é, *adj.* v. gazowí.

Galcowiná, i, f. v. Gazowina.

Galec, lca, m. *Plur. nom.* Galce, *gen.* cow: Riba, v. Gáz 2-do Nro.

† Ğalege, f. v. Ğaliga.

Ğáleš, u, m. galla, ae, f. *Plin. H. N.* die Galle, der Gallus, Gallapfel, Gallusapfel, Eichapfel: buga, guba, gubats, galles. *Syn.* Ğuba, dubowá (ğálesowá) Sišťa, neb Ğulka. K Černidlu (na Atrament) sa potrebuge, a u Ğarbárow k Wirábáňú Koži (Kožek).

ğálesowí, á, é, *adj.* galleus, a, um: den Gallapfel betreffend, aus (von) Galläpfeln: gubát illetö, gubából (gallesböl) való, bugai, gubai, gubatsi, gallesi. Ğálesowá Ğulka: v. Ğáleš.

Ğaleta, i, f. vas casearium, das Käsefaß, túrós döbön.

Ğaletka, i, f. *dem.* ex praec. vasculum casearium, das Käsefäßchen, túrós döbönke.

Ğalgán, u, m. galanga, ae, f. cyperos, *et* cyperus, i, m. *et* f. cyperum, i, n. *Plin. H. N. Varr. Colum.* Marantha Galanga *Linn.* Galanga Officin. *Linn.* der Galgant, eine Art Binsen: gálanga gyökér, a' kákának jó szagú neme. *Syn.* ğalğanowí Koreň, woňawé Sáší. — Planí Ğalğan: cyperus, i, m. cyperum, i, n. Cyperus longus *Linn.* wilder Galgant, vad galanga.

ğalğanowí, á, é, *adj.* e cypero, aus (von) Galgant, galangából való. Ğalğanowí Koreň: v. Ğalğan.

* Ğaliba, i, f. v. Prekážka.

* Ğalibár, a, m. v. Prekazitel.

* ğalibárčin, a, e, *adj. poss.* v. prekazkárčin.

* Ğalibáreňí, á, n. v. Prekazeňí.

* ğalibárik, il, ím, V. I. *imp.* bar: v. prekažkárik.

* Ğalibárka, i, f. v. Prekažkárka.

* ğalibárow, a, e, *adj. poss.* v. prekažkárow.

* ğalibárski *adv.* v. prekazňe.

* ğalibárskí, á, é, *adj.* v. prekazní.

* Ğalibárstwí, á, n. v. Prekazeňí.

* Ğalibáš, a, m. v. Prekazitel.

* Ğalibáška, i, f. v. Prekažkárka.

Ğáliček, čka, m. *dem.* ex Ğálik. *boh.* Hauliček.

ğáličkow, a, e, *adj. poss.* v. ğálikow.

Ğa-

Ǧáliga, i, f. i. e. we tri Raďi Wesla magická Loď (*vulg.* Hagow, Šíf): navis actuaria, triremis, quadriremis, is, f. die Galeere, Ruderschiff, Schiff mit drei Ruderbänken: gállya, három rend evezös hajó. *Par. Páp. boh.* Ǧalege.

Ǧalík, a, m. Gallulus, parvus Gallus (*nom. prop.*) der junge (kleine) Gallus, kis Gál, *boh.* Haulík.

ǧálíkow, a, e, *adj. poss.* parvi Galli, dem jungen Gallus gehörig, kis Gálé. *Syn.* ǧálíčkow.

* **Ǧalileg**, a, m. v. Ǧalilegčan.

Ǧalilega, i, f. Galilaea, ae, f. *regio Judaeae*: Galiläa, ein jüdisches Land: Galiléa, *zsidó tartomány.*

Ǧalilegčan, a, m. Galilaeus, i, m. ein Galiläer, galileai (galiléabéli) ember. *vulg.* Ǧalileg.

ǧalilegčančin, a, e, *adj. poss.* v. galilegčin.

Ǧalilegčanka, i, f. v. Ǧalilegka.

ǧalilegčanow, a, e, *adj. poss.* Galilaei, dem Galiläer gehörig, galileai (galileabéli) emberé. *vulg.* ǧalilegow.

ǧalilegčin, a, e, *adj. poss.* galilaeae feminae, der Galiläerinn gehörig, galileai (galileabéli) aszszonyé. *Syn.* galilegčančin.

Ǧalilegka, i, f. Galilea (*femina*) ae, f. die Galiläerinn, galileai (galileabéli) aszszony. *Syn.* Ǧalilegčanka.

* **galilegow**, a, e, *adj. poss.* v. galilegčanow.

ǧalilegſki *adv*, galilaee, galilaeice: galiläisch, galileai módon, galiléául. *Syn.* poǧalilegſki.

ǧalilegſký, á, é, *adj.* galilaeus, a, um: galiläisch, galileai, galileabéli.

Ǧalmag, a, m. Cadmia. ae, f. *Plin. H. N.* lapis calaminaris Galmey, Galmaj. *Aliud est* kobalt.

Ǧalon, u, m. vile ligamen, vilis ligula (fasciola): ein schlechtes Band, Galone: gallan, alá-való pántlika. *Syn.* Ǧalún, *boh.* Kalún.

Ǧalončeček, nečku, m. *dem.* ex seq.

Ǧalonček, u, et nečku, m. *dem.* ex seq.

Ǧaloneк, nku, m. *dem.* vilis fasciola (ligula), ein schlechtes Bändchen, gallanka, hitvány (alá-való) pántlikácska. *Syn.* Ǧaloňík, Ǧalúnek, *boh.* Kalúnek.

Ǧaloňíček, čku, m. *dem.* ex seq.

ǧaloňík, u, m. *dem.* v. Ǧalonek.

Ǧalonkár, a, m. vilium ligularum (fasciolarum) confector, negotiator: der die schlechten Bänder macht, oder verkauft: gallan-szövö, gallan-áros, pántlika-szövö. *Syn.* Ǧalúnkár. *boh.* Kalúnkař.

ǧalonkárčin, a, e, *adj. poss.* vilium fasciolarum confectricis, negotiatricis: der gehörig, welche die schlechten Bänder macht, oder verkauft. gallon-szövönéé, gallan-árosnéé. *Syn.* ǧalúnkárčin.

Ǧalonkáreňí, á, n. v. Ǧalonkárſtwí.

ǧalonkárik, il, ím. V. I. *imp.* kar: vilium fasciolarum confectorem, negotiatorem esse: schlechte Bänder machen, oder verkaufen: gallan-szövönek (gallan-árosnak) lenni. *Syn.* ǧalunkárik.

Ǧalonkárka, i, f. vilium fasciolarum confectrix, negotiatrix: die, welche schlechte Bänder macht, oder verkauft: gal-

gallan-szövőné, gallan-árosné. *Syn.* Galúnkárka.

ğalonkárow, a, e, *adj. poss.* vilium fasciolarum confectoris, negotiatoris: dem gehörig, der die schlechten Bänder macht, oder verkauft: gallan-szövőé, gallan-árosé. *Syn.* ğalůnkárow.

ğalonkárſki *adv.* vilium fasciolarum confectoris (negotiatoris) more, nach der Art derjenigen, welche die schlechten Bänder machen, oder verkaufen: gallan-szövő (gallan-áros) módon. *Syn.* ğalúnkárſki.

ğalonkárſki, á, é, *adj.* vilium fasciolarum confectores(negotiatores) adtinens, diejenigen betreffend, welche die schlechten Bänder machen, verkaufen: gallan-szövőket (gallan-árosokat) illető. *Syn.* ğalúnkárſkí.

Ğalonkárſtwí, á, n. vilium fasciolarum confectio, negotiatio: das Machen, oder Verkaufen der schlechten Bänder: gallan-szövés gallan-árúlás. *Syn.* Ğálúnkárſtwí.

Ğaloti, *gen.* lot, f. *pl.* braccae, caligae, arum, f. *pl.* die Hosen, Beinkleider: bugyogó, német nadrág. *Syn.* Čtnoſtki, nemecké Nohawice, Ohawňice, Pockiwice, Plundri, *boh.* Kalhoti.

Ğalotiſka, tiſk, n. *pl. contemt. et exagger. ex praec.* turpes (magnae) braccae, greuliche (große) Beinkleider: rút (nagy) bugyogó. *Syn.* Plundriſka.

Ğalotki, tek, f. *pl. dem.* caligulae, bracculae, arum, f. *pl.* die Höschen, bugyogótska. *Syn.* Čtnoſtki, Ohawňički, Pockiwički, Plundrički, *boh.* Kalhotki.

ğálow, a, e, *adj. poss.* Galli, dem Gallus gehörig, gálé *boh.* hawlů, et üw.

Galowček, u, et wečku, m. *dem.* ex Galowec.

Galowčina, i, f. v. Galowičina.

galowcowí, á, é, *adj.* v. borowičkowí.

Galowec, wca, m. v. borowičkowí Ker (Stromček).

galowí, á, é, *adj.* sterilis, e; effoetus, effetus, infecundus, a, um: gelt, unfruchtbar: gyümöltstelen, meddő, magtalan, tenyészetlen. *Syn.* neplodní, neplemenňí. Galowá (nekelná, neſkelná) Krawa: sterilis vacca, unträchtige Kuh, meddő tehén. Galowé (weterné, wetrowé) Wagce, i. e. Záprdek: ovum hypenemium irritum, zephyrinum) *Plin. H. N.* ein leeres Ei, Windel, daraus nichts mag gebrüht werden: záp tojas. Galowé Wagca: ova hypenemia (irrita), leere Eier: záp tyúk-mony (tojás), mellyből semmit nem költhetki a' tyúk. *Prov.* I galoweg krawe (Bugákowi). Téla bi podſtrčil. Téla pod Bugákem (Poſkowrnu w Slunci, Kolenko w Šachori) hledá: insignis calumniator. Innocentissimo quoque maculam adspergere novit. Nodum in scirpo (maculam in sole) quaerit: ein unverschämter Verläumder. Er untersteht sich auch ein unmündiges (unschuldiges) Kind zu verläumden: a' napban-is motskot keres. Ki-magyarázhatatlan ember szólló. Tsomót keres a' kákán. 2) fatuus, insipidus, vapidus: schal, ízetlen. Galowé Gedlo: insipidus cibus, schale (unschmackhafte) Speise, izetlen étek.

Galowica, i, f. bucula, iuvenca, vitula, ae, f. die Kalbe, das Mutterkalb, Kuhkalb, ein

ein Kalb weiblichen Geschlechts, Färse; üsző, ünő (nöstény) borjú. *Syn.* Galowka, Telica, mladá Krawica, *boh.* Galowice, Galůwka.
† Galowíce, f. idem.
Galowičina, i, f. caro bucula, Färsefleisch, üsző (ünő borjú hús. *Syn.* Galowčina, galowiče Maso.
Galowička, i, f. *dem.* ex Galowica.
Galowina, i, f. iuvenis grex, iuvene pecus: junges Vieh, fiatal marha.
Galowka, i, f. infecunda (sterilis, non enitens) vacca, ovis: unfruchtbare Kuh, unfruchtbares Schaf; meddő tehény, juh. *Syn.* Galowá Krawa. 2) v. Galowica.
* Galſ, e, f. v. Gelſa.
* Galſa, i, f. v. ibidem.
* Galſička, i, f. *dem.* v. Gelſička.
* Galſina i, f. v. Gelſina.
* galſowí, á, é, *adj.* v. gelſowí.
Ďalún, u, m. v. Galon.
Ďalúnček, nečku, m. *dem.* ex seq.
Ďalúnek, nku, m. *dem.* v. Ďalonek.
Ďalúnkár, a, m. v. Ďalonkár.
ďalúnkárčin, a, e, *adj. poss.* v. ďalonkárčin.
Ďalúnkáření, á, n. v. Ďalonkárstwí.
ďalúnkárit, il, ím, V. I. *imp.* kar: v. ďalonkárit.
ďalúnkárow, a, e, *adj. poss.* v. ďalonkárow.
ďalúnkárſki *adv.* v. ďalonkárſki.
ďalúnkárſkí, á, é, *adj.* v. ďalonkárſkí.
Ďalúnkárstwí, á, n. v. Ďalonkárstwí.
† Galůmka, i, f. v. Galowka.

Gama, i, f. fossa, fovea *Cic.* caverna, lacuna, ae, f. scrobs, *is*, f. ein Graben, die Grube: verem, hézak hely, vápa, gödör, *boh.* Gáma. Zbožná (obilná) Gama: sirus, i, m. *Colum.* Fruchtgrube, Getreidegrube, unterirrdisches Behältniß für Getreide: gabona (búza) verem. Wodňá Gama: colliciae (colliquiae), arum, f. pl. *Colum.* Wassergrube, Schwindgrube, Wasserrinne, wodurch das Wasser abfließt: tsatorna, viz el-vévő-árok. Gamu kopať: fossam ducere. *Plin. H. N.* facere, fodere *Liv.* eine Grube graben, vermet ásni. Gami kopať (weſť), Šance (Wáli, Prekopí) robiť, wihadzowať: ducere fossam, vallum *Liv.* Graben ziehen, machen, Schanze aufwerfen: fel-árkolni, árkot ásni, sántzot tsinálni. *Prov.* Kdo druhému Gamu kopá (kope), ſám do ňeg wpadá (wpadňe): incidit in foveam, quam fecit. Insidiae plerumque insidiatori nocent. Qui aliis funus parat, ipse iacet: wer einen andern die Grube gräbt, der fällt selbst hinein: a' ki másnak vermet ás, maga esik belé. Wagčák w Game: cantherium in fossa *Livius.* Res vehementer impedita, periculosave. Aliquem ad id negotii trahere, in quo nequaquam valeat: Jemanden etwas auftragen, was er nicht verrichten kann: valami lehetetlen dolgot valakitől kivánni. Z Gami do Dunaga Wodu legeſ: mari e fossa aquam infundis. In sylvam ligna vehis. v. Dunag.
† Gáma, i, f. idem.
Gamar (Gamár), a, m. fossator, fossor, *Virg.* is, m. fossarius, i, m. Grubengräber, Grä-

Gräber, Minirer: verem-áso. *Syn.* Gamňík (*a*). 2) custos fossarum, Grubenhüter, verem őrző.

Gamba, i, f. Hudební Nástrog: gamba, ae, f. *instrumentum musicum*; die Gambe, gamba, *muzsika eszköz*, kis barbara, kissebb bögő hegedű. *Syn.* Barborka, malé Basi. 2) labium, labrum, i, n. die Lefze, ajak. *Syn.* Gemba, Huba, Pera, Pisk. 3) *vulg.* v. Huba, Usta.

gambatí, á, é, *adj.* labiosus, a, um; labio. nis, großlefzig, ajakos, nagy ajakú. *Syn.* gambawí, gembatí, peratí, piskatí.

gambawí, á, é, *adj.* idem.

Gambečka, i, f. *dem.* parva gamba, kleine Gambe, gambátska, kis gamba. *Syn.* Barborečka, Basički. 2) labiolum, labrellum, parvum labium: kleine Lefze: ajakotska, kis ajak. *Syn.* Gambička, Gembička. 3) v. Hubečka, Hubička, Ustečka.

Gambička, i, f. *idem* per 3. Nros.

Gamčička, i, f. *dem.* ex Gamečka.

Gamčisko, a, n. v. Gamisko.

Gamečka, i, f. *dem.* ex Gamka.

Gamička, i, f. idem.

Gamisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gama: absurda (ingens) fossa, eine abscheuliche (große) Grube, rút (igen nagy) verem, *Syn.* Gamčisko, Gamsko.

Gamka, i, f. *dem.* fossula, foveola, ae, f, scrobiculus, i, m. das Grübchen, Grüblein: vermetske, gödrötske, vápátska, kis hézagos hely, árkotska. *Syn.* Dolek, Doleček, Dolček.

gamkowití, á, é, adj. scrobiculis (striis, fissuris) refertus, a, um: voll Grübchen, vermetskékkel (árkotskákkal) teli.

gamnatí, á, é, *adj.* cavernosus, lacunosus, fossis plenus, concavus, convexus, cavus, fossis plenus, a, um; inanis, e: hohl Grübenvoll! hézag, hézagos, vápás, vermes, gödrös. *Syn.* gamowití. Gamnaté Mesto: Caverna, ae, f. concavum *Lact.* hohler (Grübenvoller) Ort, hézag hély.

gamní, á, é, *adj.* fossam adtinens, die Grube betreffend, vermet illető, veremhez való. 2) fovealis, e: in der Grube befindlich, verembéli. Gamné Zboží: foveale frumentum, Grubenfrucht, verembéli. gabona.

Gamňík, a, m. v. Gamar.

Gamňík, u, m. v. Dolowka.

gamowití, á, é, *adj.* v. gamnatí.

Gámsik, a, caprea *Ovid. Virg.* rupicapra Klein Antilope rupicapra Linn. die Gemse, Gemsziege, Rehgeiß, Rehziege, vad (havasi) ketske. *Aliud est.* Srna, *boh.* Kamsik.

gamsikowí, á, é, *adj.* e rupicapra, von (aus) der Gemse, vad ketskéből való, vad ketskés. *Syn.* srní, srnní, *boh.* kamsikowí.

Gamsko, a, n. v. Gamisko.

* Gamzik, a, m. v. Gámsik.

* gawzikowí, á, é, *adj.* v. gamsikowí.

Gan, a, m. Joannes, is, m. Johann, János. 2) Swatí Gan: Sanctus Joannes, *Oppidum Provinciae Posoniensis:* S. Johann, ein Marktfleck: Szent-János, *mező-város.*

Gan, u, m. signum inhibiti pascui, das Zeichen der verbotenen Weide, legelést tilalmazó-

 jel.

jel. 2) erectum signum admissae vindemiae, das Weinlesenzeichen, szüret jel.

Ganček, a, et nečka, m. *dem.* ex Ganek.

gančekow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

gančin, a, e, *adj. poss.* ex Janka: Joannae, Johannae: der Joanna gehörig, Joannáé. *vulg.* gohančin, gohannin.

Ganeček, nečka, m. *dem.* ex Ganček.

Ganek, nka, m. *dem.* v. Gaňíček.

Gaňíček, čka, m. *dem.* parvus Joannes, Joannellus, i, m. der kleine Johannes, Hännschen, *vulg.* Hansel: Jánoska, Janko, Kis-János, Jantsi, Jantsika. *Syn.* Ganeček, Ganek, Gaňík, Ganko, *vulg.* Gánošek, *boh.* Geňíček, Ganúšek.

gaňíčkow, a, e, *adj. poss.* parvi Joannis, Joannelli: dem Hännschen gehörig, Jánoskáé, Kis-Jánosé. *Syn.* gaňíkow, gankow.

Gaňík, a, m. *dem.* v. Gaňíček.

gaňíkow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

Gaňíkowce, wec, f. *pl.* Emöke, *in Nittriensi Comitatu*: Janikowetz, Nagy-Emöke.

Gaňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gan.

Gank, u, m. w Baňách, i. e. báňská (baňowá) Žila: vena metallica, canalis metallicus: der Stollen im Bergwerke, der Gang (Canal) der Metalle: bánya-ere. v. Baňa, Dol.

Ganka, i, f. Joanna, ae, f. Joanna, ein Weibsname: Joanna, Jánosné. *vulg.* Gohanka, Gohanna.

Ganko, a, m. *dem.* v. Gaňíček. *Prov.* Co Ganko nepochopí, temu sa Gano nenaučí: qui non est hodie, cras minus aptus erit. Senex non discit, quod puer non didicit: was Hännschen nicht lernt, das lernt Hans nimmermehr: a' mit a' Jantsi nem tanúltt, azt a' János nem tudgya (meg nem tanullya). A' mit ifiúságunkban nem tanulunk, azt öregségünkben sem fogjuk meg.

gankow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

Gankowice, wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Jankovicium, Jankowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreis, und Antheil: Jankovitz.

Gaňo, a, m. *apud plebeos pro* Gan. *Prov.* Drewení Gano, i. e. sprostí, neokruchaní Člowek: stipes, truncus, hebes, inurbanus homo: Tölpel, Holzstock, einfältiger, und grober Kerl: fa Jankó.

Ganofit, u, m. v. Andelika.

Gaňoklika, i, f. idem.

* Gánoš, a, m. v. Gan.

* Ganošek, ška, m. v. Gaňíček.

Ganot, a, m. Viverra genetta Linn. die Genette, Jánot-pety megj. Fabian. *Aliud est* Lasica.

Ganota, i, f. idem.

ganotowí, á, é, *adj.* e viverra genetta.

gánow, a, e, *adj. poss.* Joannis, dem Johann gehörig, Jánosé *boh.* ganů.

Ganowec, wca, (*boh.* wce), m. Kríček: genista (genesta) ae, f. *Virg.* Spartium pinceum Linn. der Ginster, das Pfriemenkraut, Pfriemen, eine Staude: geneszter, genszter, *tsemete. vulg.* Genster. NB. *Pariz-Pápay* hunc fruticem cum herba, Jhlič (ononis dicta) confundit; proptereaque

que eius nomenclationes hungaricas *iglitze*, *szamár tövis* huic frutici perperam adtribuit.

Ganowice, wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Janovicium, Janowitz, ein Name einiger Ortschaften in Böhmen: Janovitz.

* Gantár, a, m. v. Kantár.

† Ganúšek, ška, m. v. Gaňíček.

Gápla, i, f. w Baňách: tractoria machina, tracta ab equis *in fodinis*: das Gepel, gépely a' bányákban. *boh.* Gaple. Tríb (Treyb) Koňské.

† Gaple, f. idem.

gáplowí, á, é, *adj.* Gáplowé Koň: equus machinarius, Gepelpferd, gépelyes ló.

Gaponia, i, f. Japonia, ae, f. *regio*: Japonien, ein Land: Japónia *tartomány*.

Gar, u, et a, m. et Gar, i, f. ver, is, n. der Frühling, tavasz. *Syn.* Podletí, garní Čas, *boh.* Garo. Na Gar, z Gara, z Garí, z Garu: verno tempore, im Frühlinge, zur Frühlingszeit: tavaszkor, tavaszszal, tavaszi időben.

† Gaf, i, f. v. Garina.

Garáb, a, m. Ptáť: grus, is, m. Ardea grus Linn. der Kranich, daru madár. *boh.* Geřáb, Lunák, Ržeržáb, Zoraw. Garábí Stoge prestupugú, w Sedeňí Nohi premeňugú; uš na gedneg, uš na druheg Noze sedek, Običag magú: alternis pedibus insistunt grues, die Kranichen stehen bald auf einem, bald auf dem andern Fuße; már egy, már más lábon állanak (állani szoktak) a' daruk.

Garáb, u, m. genaricum, i, n. Kranichrad zum Aufziehen: daru madár fogó keleptze. *Syn.* Nástrog na Garábi, abi sa chitili. *boh.* Geřáb. 2) trochlea, ae, f. der Krahn, ein Hebezeug zur Aufziehung der Waaren: tekerö (tereh-fel-vonó) tsiga. *Syn.* Zewer, Podstawka na Woz, *boh.* Geřáb. 3) Strom: sorbus, i, f. *Colum.* sorbus aucuparia *Linn.* sorbus sylvestris *Dobroslawina.* Vogelbaum, Vogelbeerebaum, wilder Speierling, Speierlingsbaum, Sperberbaum: barkótza fa *Par. Páp. Syn.* planá (Lesňá) Oškoruša, *boh.* Geřáb, planá (lesňí) Wošferuše. *Aliud est* Brek et Kalina. Tehoto Stromu Owocí wolá sa Garabina.

Garábä, ata, n. *Plur. nom.* ata: vipio, nis, m. *Plin.* ein kleiner (junger) Kranich, daru fiatska. *Syn.* mladí Garáb, Garabátečko, Garabátko, *boh.* Gařábě.

garabastí, á, é, *adj.* v. garabí 2. Nro.

garabatí, á, é, *adj.* v. idem.

Garabátečko, a, n. *dem.* ex seq.

Garabátko, a, n. *dem.* ex Garába.

Garábek, bka, m. Ptáť: attagen, ēnis, m. Tetrao bonasia *Linn. Hor.* attagēna (bonosa) ae, f. *Martial.* ein Haselhuhn, Kaiservogel: tsászár madár. *Syn.* Garabka, Císarské Ptáť, *boh.* Geřábek.

Garábek, bku, m. *dem.* ex Garáb, *boh.* Geřábek (u).

garabí, á, é, *adj.* gruinus, a, um: von Kranich, darui, darúból-való. *boh.* geřabí. Garabí Nos, Zelina: geranium gruinum *Linn.* geranion, i, n. *Plin. H. N.* gruinaria, ae, f. Kranichschnabel, eine Pflanze: daru orrú fű. 2) rufus, rufulus: roth, röthlich: verhenyős, sárga-veres, mint a'

a' róka. *Syn.* garabaſti, garabatí. Garabé Žito: rufum triticum, röthlicher (rother) Weizen, piros búza.

Garabica, i, f. Pták: perdix, cis, f. Tetrao perdix *Linn.* das Rebhuhn, Repphuhn: fogoly, *madár. Syn.* Kurotwa, *vulg.* Kuropatwo, *boh.* Koretew, Koroptwa, Kůroptwa. 2) Skalná (Horní) Garabica: lagopus, i, f. Waldrebhuhn, erdei (kö sziklai) fogoly, reznek.

Garabičár, a, m. perdiceps, *ipitis*, m. Rebhuhnfanger, fogoly madár-fogó.

garabičárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Garabičárka, i, f. coniux perdicipitis, die Rebhuhnfangerinn, fogoly madár fogóné.

garabičárow, a, e, *adj. poss.* ex Garabičár.

Garabička, i, f. *dem.* ex Garabica.

Garabina, i, f. i. e. Garábowého Stromu (Garábu) Owoci: sorbum, i, n. *Virg.* sorbum, aucuparium *Linn.* sorbum sylvestre *Dobroslawina* Vogelbeere, der Speierling, wilde Speierlingsbeere: barkótza. *Par. Páp. Syn.* planá Oſkoruſa, *boh.* Geřabina, planá Woſkeruſe. *Aliud est* Brekiňa. *Plur. nom.* Garabiní, *gen.* bin: sorba aucuparia *Cels.* Vogelbeeren, wilde Speierlingen (etc.), barkótza. *boh.* Geřabini.

garábowí, á, é, *adj.* ex sorbo aucupatoria (sylvestri, torminali), sorbeus, a, um: von (aus) Vogelbaume (Vogelbeerebaume, wilden Speierlinge, Speierlingsbaume, Sperberbaume): barkótza-fából való. *boh.* geřábowí. *Aliud est* brekowí.

* Garaſia, i, f. v. Karaſia.

* garaſiowí, á, é, *adj* v. Karaſiowí.

Garaliža, i, f. v. Galariža.

Garát, u, m. ſtudňičné: crepido (crater, lacus) putei, der Brunnenkaſten, Röhrkaſten, Einfaſſung des Brunnens: rovássa, gárdája *Par. Páp. Syn.* ſtudňični Zrub. *boh.* Korito u Studňice.

Garbár, a, m. cerdo, nis, m. alutarius, coriarius, i. m. der Gerber, tímár *Par. Páp. boh.* Koželuh.

garbárčin, a, e, *adj. poss.* coriariae, cerdonis uxoris: der Gerberinn gehörig, timárnéé *boh.* Koželužčin.

Garbáreňí, á, n. v. Garbárſtwí.

Garbárik, a, m. *dem.* ex Garbár.

garbárik, il, im, V. I. *imp.* bar: cerdonem esse, ein Gerber ſeyn, tímárkodni, tímárnak lenni, tímár mesterséget üzni.

Garbárka, i, f. cerdonis uxor, coriaria, alutaria, ae, f. die Gerberinn, tímárné. *boh.* Koželužka. 2) i. e. Kožené Gablko: pomum coriarium, Lederapfel, kormos alma.

garbárow, a, e, *adj. poss.* cerdonis, coriarii, alutarii: dem Gerber gehörig, tímáré, *boh.* koželuhowic, koželuhů, -hůw.

garbárſki *adv.* cerdonistice, more cerdonum: gerbermäßig, gerberiſch: tímárossan, tímár-módon. *Syn.* pogarbárſki, *boh.* koželužſki.

garbárſkí, á, é, *adj.* cerdonarius, cerdonisticus, coriarius, alutarius, a, um; cerdones (artem cerdonariam) concernens: die Gerberei, oder die Gerber betreffend: timári, tímárokhoz (tímár mesterséghez) való,

ló, tímárokat illető. *boh.* Koželužſtí. Garbárſkí Strom, Zelina. Rhus coriaria *Linn.* Gerberbaum, Schlingbaum, szklompia fű, mellyel a' tímárok bőrt készétenek.

Garbárſtwí, á, n. ars cerdonaria (coriaria, alutaria): die Gerberei, das Gerberhandwerk: tímárság, tímár mesterség. *boh.* Koželužſtwí.

Gárčeček, čku, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Potóček.

Gárček, u, et rečku, *dem.* rivulus, i, m. das Bächlein, patakotska, kis patak. *Syn.* Potóček 2) alveolus *Curt.* ein kleines Flußbett, viz árkotska.

Gárčenča, aťa, n. *plur. nom.* aťa, *dem.* ex seq.

Gárčenec, nca, m. agnus anniculus, einjähriges Lamm, tokoly, esztendős bárány (örü). *Syn.* gednoročé Baranča. *Plur. nom.* Gárčence, *gen.* cow: agni anniculi, ein jährige Lämmer, toklyok. v. Garka 3. Nro.

gárčení, á, é, *p. c.* alveatus, alveolatus, v. g. *sulcis Cato.* vallatus, a, um: in Geſtalt einer Mulde ausgehöhlt (vertieft), mit breitem Rande vertieft, verſchanzt, umgeſchanzt, umgegraben: fel-árkoltatott, árkokkal bé-kerittetett.

Gárčení, á, n. alveatio, alveolatio, vallatio, convallatio, circumvallatio, nis, f. Vertiefung mit einem breiten Rande, Verſchanzung, Umſchanzung, Umgrabung: fel-árkolás, árkokkal való bé-kerités.

gárčit, il, ím, V. I. *imp.* gárči: alveare, alveolare, vallare, convallare, circumvallare, fossis circumdare, fossas ponere: vertiefen mit einem breiten Rande, verſchanzen, umgraben: fel-árkolni, árokkal (árkokkal) bé-keríteni.

Gárčiwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

gárčiwať, al, ám, *freq.* ex gárčiť.

Ǵarda, i, f. custodes corporis, milites tegentes latus Principis, cohors praetoria (*apud Romanos*), praetorium, turma praetoria (*apud Caesares, Reges*), satellitium Regis: Garde bei den Römern, und itzt bei den Kaisern, Königen: gárda, királyi test őrző katonák. *Syn.* Cíſarſká, neb králowſká Strážba (Warta).

Ǵardiſta, i, m. miles praetorius, satelles regius: Gardiſt, gárdista, királyi test őrző katona. *Syn.* cíſarſkí, neb králowſkí Strážec (Warták).

ǵardiſtow, a, e, *adj. poss.* militis praetorii, dem Gardiſten gehörig, gárdistáé. *Syn.* strážcow, wartaćow.

Garek, rka, m. *nomen viri,* Jarecius, i, m. Jarek, ein Mannsname: Járek, *férjfi név.*

Gárek, rku, m. rivus, rivulus, fluviolus, i, m. der Bach, patak, folyó viz. *Syn.* Potok. 2) alveus *Liv. Virg. Plin. H. N.* fossa aquaria, canalis aquarius: Canal, Gang des Waſſers, Waſſergraben, der Graben des Flußes, das Flußbett: viz árok. *Syn.* wodňá Gama, wodňí Tok.

Gareſ, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, tseh férjfi név.

* Ǵarǵar, u, m. v. Chrchraćka.

* Ǵarǵara, i. f. idem.

* Ǵarǵarizowáňí, á, n. v. Chrchráňí.

* ǵarǵarizowať, zowal, zugem V. I. *imp.* zug: v. chrchrať.

gari,

garí, á, é, *adj.* v. garní. 2) firmus, robustus, validus, vegetus, a, um, recens, tis: kernig, kräftig, frisch: egészséges, ereiben-való, erös, fris, vatzkos. *Syn.* čerstwí, pewní, silní. *Prov.* Starí, ale garí: senex, ast recens. Et in senibus turgent venae: alt, doch frisch, kernig, und gesund: öreg, de egészséges. A' vén hegyek-is füstölögnek.

Garica, i, f. gallina novella, pullastra, ae, f. *Varr.* junge Henne, jértze, jértze tik (tyúk, tikotska). *Syn.* mladá Slépka: Slepička, Garička.

Garíček, čku, m. *dem.* ex Garík.

Garička, i, f. *dem.* ex Garica.

Garík, u, m. *dem.* ex Gar: parvum (bonum) ver, kleiner Frühling, das Frühlingchen: tavaszotska.

Garina, i, f. *Plur. Nom.* Garini, *gen.* rin: fruges vernales (vernae, aestivae); die Sommerfrucht, das Sommergetreide: tavasz (böjti) vetés (gabona). *Syn.* garné Obílí (Sáťí, Obsáťí, Zboží) *boh.* Gař, Gaři, Za dwa Snopi Garini bolibi ma zabili; ale sem gím utekel do trnawskeg Dolini.

Garinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Garinka, i, f, *dem.* ex Garina.

Garka, i, f. secale aestivum (vernum), siligo vernalis: das Sommerkorn, der Sommerrocken: tavaszi rozs. *Syn.* garná Rež, garňé Žito. 2) farrago, inis, f. frumentum (tricum) mixtum (promiscuum): gemischtes (gemängtes) Korn, Futter: abajdotz (kétszeres) búza (gabona). *Syn.* polowičaté Žito, zmíšané Zrno. 3) agna, ovis annicula (unius anni): einjähriges Mutterlamm, esztendös bárány, jerke-bárány.

garkow, a, e, *adj. poss.* ex Garek: Jarecii, Jarecium adtinens; dem Jarek gehörig, Jareké.

† garků et kůw, owa, ow, *adj. poss. idem.*

Garmačisko, a, n. i. e. Mesto, kde Garmek stogí, biwá: locus nundinarum, Marktplatz, vásár-hely.

Garmačné, nebo, n. nundinale, is, n. Jahrmarktsgeschenk, vásár-fia, vasár-ajándék. *vulg.* Garmečné, Garmočné. Gaké ste mi doňesli Garmačné? qualia mihi nundinalia tulistis? was haben sie mir für ein Jahrmarktgeschenk gebracht? mitsoda vásár-fiát hoztatok (hozott kend) nékem?

garmační, á, é, *adj.* nundinalis, e; nundinarius, a, um; nundinas adtinens: den Jahrmarkt betreffend, vásárt illetö. *vulg.* garmeční, garmoční, *boh.* garmareční.

Garmačňica, i, f. nundinatrix, emtrix, cis, f. die Jahrmarktsfrau, die auf den Jahrmarkt geht, Käuferinn: vásárolóné, vévöné. *Syn.* Kupkiňa, Kupowačka, *vulg.* Garmečňica, Garmočňíca, *boh.* Garmarečňice. 2) femina mercatum habens, mercatrix, nundinatrix: Jahrmarktsfrau, die auf den Jahrmarkte ist: vásáros aszszony, el-adóné, kalmárné. *Syn.* Predawačka.

garmačňičin, a, e, *adj. poss.* ex praec. *vulg.* garmečňičin, garmočňičin.

Garmačňík, a, m. *Plur. Nom.* Garmačňíci, *gen.* kow: pro nundinis (ad mercatum) veniens (comparens), emtor, nundinator, is, m. Jahrmarkts-mann

mann (*plur.* Jahrmarktsleute), der auf den Jahrmarkt geht: vásárló, vásáron lévö (meg-jelenö). *Syn.* Kupowač, *vulg.* Garmečňík, Garmočňík, *boh.* Garmarečňík. 2) homo mercatum habens, mercator, nundinator: Jahrmarktsmann, der auf den Jahrmarkte ist: kalmár, vásáros ember, el-adó. *Syn.* Kupec, Predáwač.

garmačňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. *vulg.* garmečňíkow, garmočňíkow.

Garmak, u, m. nundinae, arum, f. *pl.* der Jahrmarkt, vásár. *Syn.* wíročný Trh, *vulg.* Garmek, Garmok, *boh.* Garmark. *Prov.* Beží, gako Šwec do Garmaku (do Trhu): sutor cum ocreis, er läuft, wie ein Schuster auf den Markt: vargának a' vásár.

† garmarečňí *adj. omn. gen.* v. garmační.

† Garmarečňice, f. Garmačňica.

† Garmarečňík, a, m. v. Garmačňík.

* Garmarek, rku, m. v. Garmak.

† Garmark, u, m. v. idem.

* Garmečné, ného, n. v. Garmačné.

* garmeční, á, é, *adj.* v. garmační.

* Garmečňica, i, f. v. Garmačňica.

* garmečňičin, a, e, *adj. poss.* v. garmačňičin.

* Garmečňík, a, m. v. Garmačňík.

* garmečníkow, a, e, *adj. poss.* v. garmačňíkow.

Gármo, a, n. iugum, i, n. das Joch, das dem Zugviehe aufgelegt wird, járom, iga, *boh.* Gho. Do Gárma zapráhat: iugare, sub iugum mittere; ans Joch spannen, jáfromba fogni. *Prov.* Gármo wihadzowak. Netrpezliwe slúžit: iactare iugum *Juvenal.* Incommode ferre servitutis necessitatem; mit Ungeduld dienen; das Joch ungeduldig tragen: kedvetlenül szolgálni. Gednakím Gármem: pari iugo *Plin.* Pari studio, atque conatu: mit gleicher Bemühung, egyenlö igyekezettel.

gármowí, á, é, *adj.* iugalis, subiugalis, subiugis, e; subiugius, subiugus, iugatorius, a, um: ans Joch gewöhnt, lastbar, am Joche befindlich, dahin gehörig, aus Joch gespannt, oder daran zu spannen, dem Joch untergeben; jármos, járomi, igai, igás, igához (járomhoz) - való. *Syn.* Gármu poddaní (prißwiknuti). Gármowá Derka: endrios, Jochloch, járom lyuka. Gármowá Oš (Dešťička): vinculum ligneum in coniunctione iugorum bovinorum, Jochsdeichsel, tsikoltú. Gármoweg Dešťički Kolček: clavus ligneus vinculi iugalis: Jochsnagel, tsikoltó-szeg. v. Iblica. Gármowí Sworeň: radius, subiugia lora: Jochsnagel, járom szeg. Gármowí Stranek: amphron, járomra (ökör szarvára) kötött kötél.

Garnatúra, i, f. synthesis (mapparum mensalium), is, f. Garnitur, asztal-keszkenyöknek (egyet-másnak) málhába kötése *Par. Páp.*

garní (garňí), á, é, *adj.* vernalis, e; vernus, a, um: den Frühling betreffend, tavaszi. Garní Čas: vernum tempus, die Frühlingszeit, tavaszi idö. Garné Obilí (Zbozí) v. Garina.

† garňí, *adj. omn. gen. idem.*

* Garnír, u, m. v. Karnír.

* gar-

* ǧarnírowaní, á, é, *p. c.* v. karnírowaní.
* Ǧarnírowáňí, á, n. v. Karnírowáňí.
* ǧarnírowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: v. karnírowat.
Ǧarnitúra, i, f. v. Ǧarnatúra.
Garnošice, šic, f. pl. *dat.* com (*boh.* cům): Jarnosicium, Jarnoschitz, ein Maierhof im Bunzlauer Kreise, Jarnositz.
† Garo, a, n. v. Gar.
Garolím, a, m. Hieronymus i, m. Hieronimus, Orémos.
Garoš, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, férjfi-név.
Garoslaw, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, férjfi-név.
Garoslawek, wka, m. *dem. ex praec.*
† Gasáňí, á, n. v. Gesáňí.
* gasat, al, ám V. I. *imp.* ag: v. gesat.
* Ǧasáwáňí, á, n. v. Gesáwáňí.
* gasáwat, al, ám. v. gesáwat.
Gaščer, a, m. coluber, *bri*, m, vipera, ae, f. Coluber vipera Linn. der Natter, kurta kigyó. *boh.* Gešter. Mnohohlawí (wodní) Gaščer: hydra *Hor.* hydra lernaea *Lucret.* excètra *Cic.* Coluber Natrix Linn. die Wasserschlange im See Lerna, die Herkules erlegt; sie hatte sieben (nach andern 8, 9, 100 ꝛc.) Köpfe, und wenn er einen abhieb, so wuchsen andre sieben: sok fejü kigyó, mellynek le-vágott feje helyett mindgyárt más nött, végre Hercules tellyességgel megölte. 2) Zelina: v. Hadowec planí.
gaščerčí, á, é, *adj.* colubrinus, vipereus, viperinus, a, um: von Nattern, kurta (vipera) kigyóból való. *Syn.* gaščerowí, *boh.* gešterčí.
Gaščerica, i, f. lacerta, ae, f. lacertus, us, m. Lacerta vulgaris Linn. Eidechse, Heckenschlange: gyék. *Syn.* Gaščerka. Egiptská Gaščerica: scinus, egiptische Eidechse, egiptombéli gyék. Gedowatá Gaščerica: dispas, praester: die Otter, mérges gyék (kigyó). Wlaská Gaščerica: stellio, nis, m. die welische (italienische, sprencklichte) Eidechse, der Schack: tsillagos hátú (álnok természetü) gyéketske, mérges tarka gyék, földi mérges pók. *Syn.* Chréček, *boh.* Kreček, wlaská Geštěrka. Zelená Gaščerica, v. Gaščerica.
gaščeričí, á, é, *adj.* lacerteus, a, um: von Eidechse, gyékböl-való. *Aliud est* gaščerčé.
Gaščerička, i, f. *dem.* lacertula, ae, f. Nätterchen, kleine Eidechse: gyéketske. *Syn.* Gaščerka.
Gaščerka, i, f. *dem.* idem. (e).
gaščerowí, a, é, *adj.* v. gaščerčí.
* Gaseň, e, f. v. Geseň (e).
* Gaseň, u, m. v. Geseň (u).
gasení, á, é, *p. c.* v. desení.
Gaseňí, á, n. v. Deseňí.
Gaseňica, i, f. Jasenicium, i, n. *nomen pagorum:* Jasenitz, ein Dorfname: Jaszenitz, falu-név.
* Gasenka, i, f. v. Gesenka.
Gásenko, a, n. *dem.* ex Gásno. v. Gásňičko.
* gaseňowí, á, é, *adj.* v. geseňowí.
* gasenskí, á, é, *adj.* v. gesenskí.
Gasgeňka, i, f. v. Gesenka.

ga-

gasiť, il, ím, V. I. *imp.* gaś: v. Sesiť. *II. rec.* gasiť sa: v. Sesiť sa.

Gaſkiňa, i, f. v. Geſkiňa.

* Gaſkon, a, m. Vasco, nis, m. Gascogner, gaskóniai ember. *Plur. Nom.* Gaſkoňi (*boh.* nowé), *gen.* now, etc.

Gaſkónia, i, f. Vasconia, Gallia aquitanica: die Gascogne, Gaskónia, akvitániai frantzia tartomány.

Gaſmín, u, iasminum *Linn.* iosmenum, ioseminum, i, n. Jasminum officinale *Linn.* Jasminum odoratissimum *Linn.* Josminn, jaszmin.

gaſňe *adv.* serene, heiter, nicht trübe, nicht finster: tisztán, nem felhössen. 2) clare, lucide: hell, klar, nicht finster: világossan, tisztán. *Syn.* gaſno, ſwetlo. 3) splendide, splendicanter, ornate: glänzend, zierlich: fényessen, diszessen, ékessen, tündökölve. *Syn.* bliſkklawe, kráſňe, ozdobňe. 4) nitide, sauber, rein: tisztán, tsinosan. *Syn.* čiſtotňe.

gaſnení, á, é, *p. c.* mundatus, purgatus, purificatus, a, m: gesäubert, tisztíttatott, megtisztíttatott. *Syn.* čiſtení. 2) splendidus factus, politus, nitidatus, a, um; polirt, glatt, (glänzend) gemacht: fényesíttetett, meg-fényesíttetett. *Syn.* bliſklaweni, *vulg.* glancowaní.

Gaſňení, á, n. mundatio, purgatio, nis, f. das Säuern, Aufheitern, = ung: tisztítás, *Syn.* Čiſteňí. 2) politio, nitidatio, nis, f. das Poliren, Glattmachen, Glänzen, Glänzung: fényesités. *Syn.* Bliſklaweňí, *vulg.* Glancowáňí. 3) splendor, nitor, fulgor, is, m. der Glanz, fényesség, tündöklés, fénylés. *Syn.* Bleſk, Bliſkawoſt. 4) serenatio, das Ausheitern, = ung: tisztulás, derülés. *Syn.* Wigaſňeňí, Wigaſňowáňí.

gaſní, á, é, (*abs* gaſno), *adj.* serenus, sudus, a, um: heiter, nicht finster, nicht trübe: szép, tiszta, ki-derültt. *Syn.* nemračňí, wigaſňení, pekní. Gaſní Čaſ (gaſno) ge. Sú gaſné Počaſí: serenum (sudum) coelum est. Serena tempestas perdurat: es ist heiter, tiszta idö vagyon, Tiszta idök vannak. *Prov.* W Noci gaſní, we Dňo mrační. Medzi ſproſtími múdri, a Medzi múdrimi ſproſtí: nocte lucidus, interdiu inutilis. Sapit, ubi nihil est opus; cum opus est, ibi dormit. Inter indoctos videri esse aliquid in litteris; inter eruditos nihil sapere: unter den einfältigen gelehrter, und unter den gelehrten einfältiger Mann: a' tudatlanok között tanúltt, a' böltsek között pedig tudatlan ember. Ott derék, a' hol nem kell. 2) clarus, lucidus, a, um: hell, klar, nicht finster: világos. *Syn.* ſwetlí. Gaſná Farba: clarus color, helle Farbe, világos szín. 3) splendidus, ornatus, splendicans, nitens: glänzend, zierlich: fényes, tündöklö, ékes, diszes, tzifra. *Syn.* bliſklawí, kráſní, ozdobní, pekní. 4) nitidus, purus, mundus: sauber, tsinos, tiszta. *Syn.* čiſtí, čiſtotní.

Gáſnička, a, n. *dem.* ex Gáſenko: gingivula, ae, f. das Zahnfleischchen, inyetske. *Syn.* Gáſenko, *boh.* Dáſňička.

gaſňiť, il, ím. V. I. *imp*, gaſňi: mundare, purgare, purificare: saubern, rein (sauber) machen: tisztítani, meg-tisztítani. *Syn.* čiſtiť. 2) splendidum (fulgidum) reddere, niti-

tidare, polire: poliren, glatt (glänzend) machen. *Syn.* blisklawit, *vulg.* glancowat. *II. rec.* gasnit sa: serenari, klar (hell) werden, sich aufheitern: tisztúlni, derülni. *Syn.* wigasnit (wigasnowat) sa. Gasni sa: serenatur coelum, das Wetter wird klar (hell) derül (tisztúl) az ég.

gasno, v. gasni et gasne.

Gásno, a, n, gingiva, ae, f. caro circa maxillas: das Zahnfleisch, iny, *boh.* Dásne, Dasen. *Plur. nom,* Gásna, *gen.* Gásen, etc.

Gasnost, i, f. serenitas, tis, f. die Heiterkeit, meg-tisztulás, ki-derülés, ki-derülés, tiszta idö. *Prov.* Gasnost Mráčnem zahánat (zastínit). Člowека (Towaristwo) zarmútit: serenitati nubem inducere *Plutarch.* Et stellis nebulam spargere candidis *Hor.* Inter pocula, ludosque virulentum aliquid admiscere, quod offuscata hilaritate frontem corruget, superciliaque contrahat. Turbare hilaritatem, societatem: die Gesellschaft betrüben, meg-szomorítani a' társaságot. 2) claritas, luciditas, claritudo, inis, f. die Helle, Helle, Helligkeit, Klarheit: világosság. *Syn.* Swetlost. 3) Gasnost cisarsko — Králowská: Maiestas Caesareo-Regia, Kaiserliche-Königliche Majestät, Tsászári Királyi Felség.

gasnohlasne *adv.* clarisone, helllautend, hangossan, hangos szóval.

gasnohlasní, á, é, *adj.* clarisonus, a, um: helllautend, hangos szavú.

* Ğaso, a, m. v. Ğaspar.

* ğasow, a, e, *adj. poss.* v. ğasparow.

Ğaspar; a, m. Caspar, is, m. (*vulg.* Gasparus, i, m.): Gasper, Gáspár, Gazsó, Gazsi. *vulg.* Ğaso, Ğažo, Kaspar.

ğasparčin, a, e, *adj. poss.* Casparae, der Gasperinn gehörig, gáspárnéé.

Ğasparek, rka, m. *dem.* ex Ğáspar. *Vulg.* Ğasko, Ğažko, Kasparek.

Ğasparka, i, f. Caspara, ae, f. casparis uxor: die Gasperinn, gáspárné.

Ğasparko, a, m. v. Ğasparek.

ğasparow, á, é, *adj. poss* Casparis, dem Gaspar gehörig, Gáspáré, Gazsóé. *vulg.* ğažow, ğasow, kasparow.

Gaspis, u, m. drahý Kameň: iaspis, idis, f. Jaspis, ein Edelgestein, jáspis, drága-kö.

* Ğastan, a, m. v. Kastan (a).

* Ğastan, u, m. v. Kastan (u).

* Ğastanisko, a, n. v. Kastanisko.

* ğastanowí, á, é, *adj.* v. kastanowí.

* Gasker, a, m. v. Gaščer.

* Gaskerica, i, f. v. Gaščerica.

* Gaskerka, i, f. v. Gaščerička.

Gastrab, a, m. Pták; accipiter, tris, milvus, miluus *Cic.* milvius, i, m, Falco milvus Linn. der Habicht Hühnersdieb, Hühnergeier, Weihe, Weiner, Stoßvogel, ölyv, kánya, héja. *Syn.* kaňa, krsák, *boh.* Gestráb, Káňe, Luňák, Sup. Čérní (*boh.* perestí) Gastrab: perenus, schwarzer (gesprengter) Habicht, fekete ölyv. Cisarskí Gastrab: accipiter caesareus, kaiserlicher Habicht, tsászár kánya. Prepelíčí (krepelíčí) Gastrab: accipiter qualearius (perdiceus), Wachtelhabicht, für ölyv. Pinkawí Gastrab, accipiter fringillarius,

rius, Finkenhabicht, pinty-ragadozó ölyv. Nézaketací (kterí nezaketá) Gaſtrab: aësalo, aesalon, is, m. aesalus, i, m. Smirlin, Smirle: ragadozó madár, öllyv, kánya *Pár. Páp.*

Gaſtraba, aka, n. *Plur. nom.* -aka: v. Gaſtrabek.

Gaſtrabéek, a, et bečka, m. *dem. ex seq.*

Gaſtrabek, bka, m. *dem.* accipiterculus, milvulus, i, m. pullus milvinus: ein kleiner Habicht, das Habichtchen, Habichtlein: kánya (héja) fiú, héjátska, kányátska, ölyvetske, *boh.* Geſtřábek.

gaſtrabí, á, é, *adj.* accipitrinus, milvinus, milvius, a, um: habichtig, von Habicht, vom Geier (Weihe), geierisch, dahin gehörig, dem Habicht betreffend: ölyvi, kányai, héjai, kányából (héjából) való. *Syn.* gaſtrabowí, krſakowí, kaňowí, *boh.* geſtřabí. Gaſtrabá Zelina, i. e. Ločika: hieracium alpinum et murorum *Linn.* i. n. hieracia *Plin. H. N.* accipitrina, ae, f. Habichtskraut, ölyv-fü. Gaſtrabé Perí: plumae milvinae *Plin. H. N.* Geierfedern, héja (kánya) toll.

Gaſtrabina, i, f. Zelina: galega officinalis, ae, f. *Linn.* ruta capraria, Geißraute, Peſtilenzkraut, ketske ruta fü. *Syn.* kozá Ruta.

gaſtrabow, a, e, *adj. poss.* accipitris, dem Habicht gehörig, kányáé, ölyvé, héjáé.

gaſtrabowí, á, é, *adj.* v. gaſtrabí.

gať, gaľ, gmem et gímám (ex gímať), V. I. *imp.* gmi et gímag (ex gímať): capere, comprehendere: fangen: meg-fogni, meg-kapni. *Syn.* chitiť, *boh.* gíti. *Usitatiora sunt compositia*: nagať, pogať, pregať, prigať, ugať, zagať.

Gát, u, m. clanthri (clatri): orum, m. pl. agger, per fluvium, agger arcendae aquae, catarachta, septum, claustrum, i, n. moles catarrhacta, is, f. Gatter, das Getter, Waſſerdamm, Waſſerfall: gát, töltés. *Syn.* Gaz, wodňá Prehrada. Mlinſkí Gát: claustrum molare, Mühlgatter, malom gát.

Gaťe, *gen.* Gaťi, f. pl. perizomata, femoralia, um, n. pl. die Gattahoſen, Unterhoſen: lábra-való, imeg-mássa *Pár. Páp.* gatya. *Syn.* Spodki. *Prov.* Nebogí ſa Nemec, že mu Gaťe wezmú: vacuus cantat coram latrone viator. Nudus spoliari non potest: wer nichts hat, der kann nichts verlieren. Einen Nackenden kann man nicht entblößen: nem félti a' német a' gatyaját. Koſela ze Saku, a Gaťe ze Sitá: miser vestitus, elendes Kleid, rosz ruházat. 2) *boh.* v. Gaťoti.

Gatelina, i, f. trifolium, i, n. der Klee, három levelü-fü, here. *boh.* Detel, Getel, *vulg.* Datelina, Konſká Gateliна: *Varr.* trifolium caballinum: Trifolium pratense Linn. der Pferdeklee, ein Futterkraut, wie die Wicke wird zum Futter des Viehs geſäet: ló here *Pár. Páp. Aliud est.* lekarſká Gatelina, *boh.* lakařſká Belina vide komoník. — Kozá Gatelina, i. e. kozí Mléčník: cytitus, i, f. et m. *Linn.* cytisum, i, n. caprinum trifolium Cytisus sessili folius Linn. Geißklee, Ziegenklee, zanót. — Owčá Gatelina: v. owčí Ščáwik. — Polná (ko-

(kočacá) Gatelina: trifolium arvense *Linn.* Ackerklee, Hasenpfote, Hasenpfötlein: mezei három levelű-fű, mezei ló here. — Wodňá tropka gatelina: trifolium fibrinum officinn. Menyanthes trifoliata Linn. Bitterklee, Biberklee, vidra-fű, keserű három levelű-fű. — Zagačá, neb kisela Gatelina (*boh.* zagečí, neb kiselí D'etel).

Gateliňisko, a, n. ager trifolio consitus, Kleeacker, ló-herével bé-vetett föld. *boh.* Geteliske, D'ateliske.

Gatelinka, i, f. *dem.* ex Gatelina. *boh.* Getilek.

gatelinowí, á, é, *adj.* trifolialis, e; trifolium concernens: den Klee betreffend, három levelű füvi, herés, ló heréhez-való. *boh.* Satekowí. Gatelinowí List, folium trifolii, das Kleeblatt, Blatt des Klees: három levelű-fű levele, ló-here-levél.

* Gatelňisko, a, n. v. Gateliňisko.

* gatelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

* gaťelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

Gaterka, rek, n. pl. *dem.* ex gatra.

* Gaterki, rek, f. pl. *dem.* ex gatri.

gaterňí, á, é, *adj.* hepatarius, hepaticus, a, um: die Leber betreffend aus (von) Leber: májból-való, májos *boh.* gaterňí, gatrňí. Gaterná Nemoc, morbus, hepaticus, Leberkrankheit, májból származó nyavalya.

† gaterňí *adj. omn. gen. idem.*

Gaterňica, i, f. farcimen hepaticum, tomaculum, i, n. botulus, i, m. die Leberwurst, májos hurka. *vulg.* Gaderňica *boh.* Gatrňice, Gitrňíce.

Gaterňicka, i, f. parvum farcimen hepaticum, tomaculum: eine kleine Leberwurst, das Leberwürstchen: májoska, kis-májos. *vulg.* Gaderňička.

Gaterňík, u, m. Zelina: herba hepatica, *Plin. H. N.* Anemone hepatica Linn. Leberkraut, Leberbalsam, Malvasierkraut: máj gyógyító-fű, máj-fű. *boh.* Gatrňík Trolistí Gaterňík: trifolium nobile (aureum), trinitás, hepatica nobilis: edles (goldenes) Leberkraut: aranyos (nemes) máj-fű. *Aliud est* Plucňík.

gatí, á, é, *p.* c. captus, comprehensus, a, um: gefangen: meg-fogattatott, fogott. *Syn.* chiťení. Gatí, á, n. captio, comprehensio, nis, f. das Fangen: meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chiťeňí.

* Gatí, *gen.* Gat, f. *pl.* v. Gate.

Gatka, i, f. macellum *Cic.* carnarium, i, n. *Varr. Colum.* taberna laniaria, laniena, ae, f. *Cic.* Fleischkammer, das Fleischgewölb, die Fleischbank: mészár szék. *Syn.* masni Krám. *boh.* Masňice, masné Krámi. Z Gatki: ab laniario *Varr.*

Gatra, *gen.* Gater, n. *pl.* hepar, tis, n. epar, is, iecur, oris, et iecinoris, n. die Leber, máj. *Syn.* Slezina, Oblička. *boh.* Gátra, Gátri. Howadé Gatra: hepar (iecur) bubulum, die Rindsleber, marha máj. Husé Gatra, iecur anserinum, die Gänseleber, lúd máj. Telacé Gatra, iecur vitulinum, die Kalbsleber, borjú máj.

† Gátra, ter, n. *pl.* idem.

† Gátri, ter, f. *pl.* idem.

Gatrička, ček, n. *pl. dem.* hepatium, iecusculum, i, n. das Leberchen Leberlein: májatska. *Syn.* Oblička, Slezinka.
† Gátřička, řiček, n. *pl. idem.*
† Gatřički, ček, f. *pl. idem.*
† gatrní, *adj. omn. gen.* v. gaterní.
† Gatrňice, f. v. Gaterňica.
† Gatrňík, u, m. v. Gaterňík.
Gatro, a, n. *usitat. in plurali* Gatra.
Gawor, u, m. acer, eris, n. *Plin. H. N.* acer maius, f. platanus, i, f. *Cic. Hor.* et us, f. *Virg.* Acer pseudo platanus Linn. gemeiner Ahorn, Ahornbaum: jávor-fa *Pár. Pap.* ki-terjedtt, leveles, kedves árnyékú fa, Cukrowi Gawor, Acer Zacharinum Linn. Zucker Ahorn. — Kučerawí, gáwor, platanus crispa, acer laciniatum Linn. krauser Ahorn, fodor jávor-fa. *Aliud est.* Brek, Brslen, Garab, Kleň: 2) lignum acernum, acer, is, n. *Ovid.* Ahornholz, jávor-fa. *Syn.* gaworowé Drewo.
Gawoček, u, et ečku, m. *dem.* ex Gaworek (u). *Syn.* Gawoříček.
Gaworek, rka, m. cognomen viri, ein Znname, vezeték név. *boh.* Gawůrek.
Gaworek, rku, m. *dem.* parvum acer, ein kleiner Ahorn, jávor-fátska. *Syn.* Gawořík, *boh.* Gawůrek.
Gawoříček, čku, m. *dem. ex seq.*
Gawořík, u, m. *dem.* ex Gawor: v. Gaworek (rku).
Gaworina, i, f. acerna sylva, platanon, ōnis, m. *Vitruv.* locus pseudo platanis consitus, platanetum, i, n. der Ahornwald, jávor-fa erdő, jávorfás hely, plátános fákkal beültetett hely, plátanos-fa termő hely. *Syn.* gaworowí Hág (Les).
Gawornice, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Javornicium, Jawornitz, ein Dorf im Königgrätzer, Kreis: Javornitz.
gaworowí, á, é, *adj.* acernus *Virg. Hor.* plataninus *Colum.* a, um; e platano: ahornen, vom Ahornbaume, aus Ahornholz: jávor-fájú, jávör (platanos) fából-való. Gáworowí Háq, v. Gaworina. Gaworowá Huba: bruscum, fungus acernus: Ahornschwamm, bötke jávor (juhar, ihar) fa tsomója, taplója. *Aliud est* brekowí. Gaworowé Korito, gaworowé Husle, etc.
† Gawůrek, rka, m. v. Gaworek, (a).
† Gawůrek, rků, m. v. Gaworek (u).
Gaz, a, m. Člowek: Jazyx, ўgis, m. Jazygier, Jász. *pl. nom.* Gazi, *Gen.* zow: Jazyges, die Jazygier, ein Sarmatisches Volk an der Donau: Jászok. 2) Riba: phoxinus levis, cyprinus phoxinus *Linn.* aut potius Cyprinus Jeses *Linn.* Ellritze, ein Fisch: jász hal, jász keszeg. *Syn.* Galec, *boh.* Bambeli.
Gaz, u, m. agger in aqua. moles, is, f. die Wehr im Wasser z. B. auf dem Flusse: vizen való gát, *boh.* Gez, Wír *Plur. nom.* Gazi et Gaze, *gen.* zow etc.
* Ģáža, i, f. v. Plat.
* Ģazar, a, m. v. Kazar.
* gazarstwo, a, n. v. kazarstwí.
Ģazda, i, m. v. Hospodár *Prov.* Neňí dobre bez Ģazdi robiť Počti: non potest absque hospite ratio expensarum iniri: es ist nicht gut ohne dem Wirth die

die Rechnung zu machen, nem jó gazda nélkül számot vetni.

Gazdiček, čka, m. *dem.* v. Hoſpodáríček.

gazdičkow, a, e, *adj. poss.* v. hoſpodáríčkow.

Gazdík, a, m. v. Hoſpodárík.

gazdikow, a, e, *adj. poss.* v. hoſpodáríkow.

Gazdina, i, f. v. Hoſpodárka.

gazdiňin, a, e, *adj. poss.* v. hoſpodárčin.

gazdow, a, e, *adj. poss.* v. hoſpodárow.

Gazdowáňí, á, n. v. Hoſpodáreňí.

gazdowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: v. hoſpodárit.

Gazdowec, wca, m. *Plur. nom.* Gazdowci, *gen.* cow: v. Hoſpodár.

gazdowſki *adv.* v. hoſpodárſki.

gazdowſkí, á, é, *adj.* v. hoſpodárſkí.

Gazdowſtwí, á, n. v. Hoſpodárſtwí.

Gazeček, čku, m. *dem. ex seq.*

Gazek, zku, m. *dem. ex* Gaz (u).

* gazerňí, á, é, *adj.* v. gezerňí.

* Gazero, a, n. v. Gezero Prepadliſko.

Gazíček, čku, m. *dem. ex* Gazik: lingula, linguula, ligula, ae, f. das Zünglein, Zünglchen, kleine Zunge im Munde, nyelvetske, kis nyelv. *Syn.* malí Gazik. 2) *Designat res, quoad formam linguae orali similes.* Wážní (na Wáze, na Wážkách) Gazíček (*boh.* Klích u Wáhi): trutina, ae, f. libripendium, i, n. lingula librae: das Zünglein in der Waage, Waagbolz, Waagbalk: mérték istápja. Hodinkowí (Hodinowi) Gazíček: lingula horologii: Zünglein in der Uhr, órában való ispót. Prackowí (na Prackách) Gazíček: lingula fibularum, Zünglchen in der Schnalle, tsaton való ispót, kalán. 3) *Adiectivis iunctum herbas notat.* Hadí Gazíček, ophioglossum vulgare *Linn.* Natterzunge, Schlangenzunge, eine Pflanze: kigyó nyelvü-fü. — Pſí Gazíček, v. Gazik. *Aliud est* Jtrocel. — Wolowí Gazíček: buglossum sylvestre, Anchusa officinalis *Linn.* wolowí Gazik planí v. Hadowec.

Gazičiſko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gazik: absurda (magna) lingua: eine abſcheuliche (ſehr große) Zunge: ótsmány (igen nagy) nyelv.

gazičňe *adv.* linguose, garrule, loquaciter, dicaciter: geſchwätzig, nyelvessen, szóssan, tsátsogva. *Syn.* ščebotňe.

gaziční, á, é, *adj.* linguax, dicax; cis; linguosus, garrulus, a, um: geſchwätzig, nyelves, szós, nagy nyelvü, tsátsogó, tséltsapó. *Syn.* ščebotní.

Gazičňica, i, f. v. Gazikula.

Gazičňík, a, m. rabula, ae, m. Züngendreſcher, nyelves ember. *Syn.* Hubač, Klebetňík, Pletkár, Ščekač, Ščekawec, Ščebotňík. *boh.* Gazíkotepec.

Gazičnoſt, i, f. loquacitas, dicacitas, garrulitas, tis, f. Geſchwätzigkeit, nyelvesség, nyelveskedés, tsátsogás, téltsaposág. *Syn.* Ščebetnoſt.

Gazik, u, m. lingua, ae, f. die Zunge im Munde, nyelv. Jelenňí Gazik: lingua cervina, Hirſchenzunge, die Zunge des Hirſches: szarvas nyelv. — Hadí Gazik, lingua serpentis. Sagittaria sagittifolia *Linn.* Schlangenzunge, die Zunge der Schlange: kigyó nyelv. — Wolowí Gazik, lingua bubula,

bula, Ochsenzunge, Zunge eines Ochsen, ökör nyelv. Gazik wiplazik, exerere linguam, die Zunge ausstrecken, nyelvét kinyújtani *Par. Páp.* Gazik geho ge na Predag. Za Penáze, gako kdo chce, mluwí: linguam habet mercede adstrictam (venalem): seine Zunge steht feil. Um das Geld redet er, was man gern will: lentsés prókátor. Pénzért beszéll, a' mit az ember akar. Wimena (Wimenka, Wimeňeňí) Gaziku: emenda linguae *in Jure Ungarico*: Auslesung der Zunge, nyelv-váltság. Na Gaziku sa mi pleke: sedet (versatur) mihi in lingua: es liegt (schwebt) mir auf der Zunge, a' nyelvemen forog. Na Gaziku mi bolo: Z ust mi wiňal: in primoribus labris id mihi erat. Meum gestat animum. Recte id dicere volebam: eben das wollte ich sagen. Ich habe es schon auf der Zunge gehabt, a' nyelvemen vala. *Prov.* Má dobrí Gazik. Jde mu Gazik, gak Koleso mlínské: est magnus blatero (rabula) constanter blaterat: er ist ein Plappermaul (eine Plappermühle). Er kann wohl plaudern, plaudert unaufhörlich: folyvást petyeg. Forog a' nyelve, mint a' malom kerék. Nagy száju (pletykás) ember. — Gazik za Zubmi mat: temperare linguae. Linguam continere (caute custodire. coercere): die Zunge zähmen (im Zaume halten). Das Maul halten: zabolan tartani a' nyelvet. Hňew a Gazik na Uzde mag: moderare animo et orationi *Cic.* den Zorn, und die Zunge muß man im Zaume halten: mértékeldd a' haragodat, zabolán tartsadd a' nyelvedet. — Kdo Gazik nedusí, často Pokog rusí: si cupias pacem, lingvam compesce loquacem: viel Reden macht Ungunst. Wer seine Zunge nicht in dem Zaume hält, der stört damit den Frieden oft: sok beszéd kész harag. A' szoszaporitás kész öszve-zajdulás A' ki a' nyelvét meg nem fogja (zabolán nem tartya) az a' békességet gyakran felbontya) el-rontya. — Gazik može mnoho Dobrého, a teš mnoho Zlého spôsobit: lingua nihil melius. Lingua nihil peius: die Zunge kann viel Gutes, und auch viel Böses stiften: a' nyelv sok jót, és sok roszszat tehet szerezhet. Čo na Gazik príde: quod saliva fert, was nur ins Maul (auf die Zunge) kömmt: a' mit a' nyál elö adand. A' mi a' nyelvére jön. — Užíwá Gazika mesto Meča: armaturam in lingua habet, an Statt des Degens braucht er die Zunge, fegyver gyanánt (helyett) nyelvével él. Čo w Srdci, to na Gaziku mat: aperte loqui. Gestare mentem in linqua: wie uns Herz, so auf der Zunge haben: szive szerént (egygyügyüen) beszélleni, szollani. — 2) dialectus, i, f. idioma, atis, n. sermo, nis, m. die Sprache, beszéd, szóllás. *Syn.* Reč. Wšeligaké Gaziki mluwí, variis linguis loquitur, er weiß (redet) verschiedene Sprachen: sok féle nyelvekkel szóll, beszél. — 3) *cum adiectivis herbas indigitat.* Baranní Gazik: v. Čelňík. Gelenní Gazik: v. Ceterák. Hadí Gazik: sagittaria Sagitti folia. *Linn.* ae, f. Pfeilkraut, fullánk-fü, nyil-fü. *Aliud est* Hadí Gazíček.

zjček. Psí Gazik: cynoglossum officinale *Linn.* i, n. Hundszunge: eb-nyelvü-fü. Wolowí Gazik: et anchusa, ae, f. Anchusa officinalis *Linn.* Ochsenzunge (Pflanze), ökör nyelv (nyelvü)-fü. *boh.* Borák, wolowí Gazik: v. hadowec wolowí Gazíček. Ze Zelini wolowého Gaziku, ökör nyelvü füböl-való. *boh.* borákowí. Wolowého Gazika kwet: anchusae officin. flos, Ochsenzungenblume, ökör nyelvü virág.

† Gazikotepec, pce, m. v. Gazičník.

Gazikula, i, f. rabula *femina* garrula: Zungendrescherinn, Plappermühle: nyelves aszszony. *Syn.* Gazičnica.

Gazisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gaz (u).

gazki *adv.* more Jazygum, nach der Art der Jazygier, Jászok módgyára, jász módon. *Syn.* pogazki.

gazkí, á, é, *adj.* Jazyges adtinens, die Jazyger betreffend, Jászokat illető. Gazká Zem: Jazygia, Jazygum regio: die Jazygien, jászság.

* Gazko, a, m. v. Gasparek.

* Gažo, a, m. v. Gaspar.

gazowí, á, é, *adj.* e cyprino (levi) phoxino, potius Jasete, von (aus) Ellritze, jász halból (jász keszegböl)-való. *Syn.* galcowí. Gazowé Maso: v. Gazowina.

Gazowina, i, f. caro cyprini phoxini, potius Cyprini Jasetis, Ellritzenfleisch, jász-hal (jász-keszeg) hús. *Syn.* Galcowina, galcowé (Gazowé) Maso.

Gazwec, *gen.* Gazewca, m. meles (maeles), melis (maelis), is, f. Ursus meles Linn. der Dachs, borz, *boh.* Gezwec.

Gbel, a, m. Belinium, *pagus bohemicus*: ein Dorf im Kaurzimmer Kreise: Gbely.

† Gbel, u, m. v. Rad.

† Gbelíček, čku, m. *dem.* v. Radečka.

† Gbelík, u, m. *dem.* v. Radečka.

Gbez, u, m. v. Bez.

Gbezina, i, f. v. Bezina.

gbezowí, á, é, *adj.* v. bezowí.

† Gdánsko, a. n. v. Dánsko.

† Gdaule, f. v. Gdúla.

† Gdiňe, f. v. Gdiňa.

Gdiňa, i, f. demensum, *in fodinis*: eine Lache, im Bergwerke: ki-mértt rész a' bányákban.

† gdu, šel, gíti: v. ísť.

Gdúla, i, f. cotonium, cydonium, struthium (malum), i, n. chrysomela, ae, f. die Quitte, birs-alma. *Syn.* gdulowé (kutňowé) Gablko, Kutňa. *vulg.* Dúla, Gutna, *boh.* Gdúle, Kdúle, Kutni. 2) cydonia, ae, f. malus cydonia. Pyrus cydonia *Linn.* der Quittenbaum, birs-almafa. *Syn.* gdulowí (kutňowí) Strom. *Plur. nom.* Gdule, *gen.* Gdul etc.

† Gdúle, f. *idem.*

gdulowí, á, é, *adj.* coloneus, cydonius, a, um, von (aus) Quitten, birs-almai, birs-almából-való. *Syn.* kutňowí. *vulg.* gdulowí, kdulowí. Gdulowí Lekwár, electuarium cydonium, Quittenlatwerge, birs-alma lekvár. Gdulowí Strom: v. Gdúla 2. Nro. Gdulowá Farba: color melinus, apfelgrüne Farba, birsalma szín. Gdulowá Kaša: puls cydonia, Quittenmuß, birs alma kása.

Gebula, i, f. esca, ae, f. ein Aas, die Lockspeise, der Koder: étető, hal-étető, maszlag. *Syn.*

Syn. Náſtraha (Otrowa) na Ribi, *boh.* Wnada. Gebulu hádzať i. e. naſtražiť, naſtrahowať: inescare, die Lockſpeiſe legen, ankörnen, anlocken, locken: ételöt hányni, étetni, meg-étetni, ételre tsalogatván meg-fogni. *boh.* wnaditi.

Gebulečka, i, f. *dem. ex seq.*

Gebulka, i, f. *dem. ex* Gebula.

gebulowí, á, é, *adj.* toxicus inescatus, cum esca confectus, venenatus, venenosus, a, um: mit der Lockſpeiſe angemacht: étetö, étetös, mérges, étetövel (méreggel) készíttetett.

† Gečeňí, n. v. Hučáňí.

† gečeti, čel, čím: v. hučať.

† Gečmen, a, et e, m. v. Gačmeň.

† Gečmíneǩ, nku, m. *dem.* v. Gačmeneǩ.

† geční, á, é, *adj.* v. gačmenní.

† Gečňiſťe, n. v. Gačmeňiſko.

† gect, v. get.

Ged, u, m. venenum, toxicum, i, n. virus, n. *indecl.* der Gift, méreg, étetö méreg. *Syn.* Otrowa, Otrawa. — Miſací (na Miſi) Ged: arsenicum *Plin. H. N.* Arſenik, Mäuſegift, egér maszlag, rosnika. *boh.* Utrích, Hutrích, Arſenik. Smrtelní Ged: praesens venenum, ein Tödlicher Gift, der in dem Augenblicke wirkt, und tödtet: hathatós méreg, mellytöl bizonyossan meg-kell halni. Gedem nakaziť, napuſt'iť: veneno inficere, intoxicare: vergiften: valamibe mérget tenni. — 2) nakazliwá ſkodliwá Wec: res nociva, venenum: Gift, alles Schädliche: méreg. Tato knižka ge Detom (pre Deťi) Ged: liber hic pueris venenum est, das Buch iſt ein Gift für die Kinder: ez a' könyv gyermekeknek (ifiaknak) méreg. — 3) ira, iracundia, virus: Gift, der Zorn, die Rache, Bosheit: harag, méreg. *Syn.* Hňew. *vulg.* Pageditoſt', Pagednoſt'. Ged ſwog wipluť: exerere virus, ſeinen Gift ausſpeien, ki-okádni a' mérgét. Diw že ſa nerozpučí (nerozpukňe) od Gedu: vix non rumpitur prae ira. In fermento iacet: er möchte aus (vor) Zorn zerberſten, tsak meg nem fakad mérgében. *Prov.* Wíc Gedu, než Madu: plus aloes, quam mellis habet *Juvenal.* Plus molestiae, quam voluptatis: das ſind überzuckerte Pillen, több a' búja, mint a' java.

Gedač, a, m. v. Gedáǩ.

gedaččin, a, e, *adj. poss.* comestricis, edentis (comedentis) *fem.* der Eſſerinn gehörig, evönéé. *Syn.* žráččin. *vulg.* papáčkin.

gedací, á, é, *adj.* (comestibilis), esculentus, zum Eſſen dienlich, enni való, meg-ehetö. *Syn.* gedlí. 2) Gedacá Ližica: escarium (comestorium) cochlear: der Eßlöffel: evö kalán.

Gedačka, i, f. comedens, edens *fem.* comestrix, cis, f. Eſſerinn, die ißt, evöné. *Syn.* Gedlica, Žračka. *vulg.* Papačka. *boh.* Gedlice.

gedační, á, é, *adj.* edax, vorax, cis: gefräßig: nagy ehetö, zabálló. *Syn.* žrawí, *boh.* gicní.

gedačow, a, e, *adj. poss.* v. gedáčow.

Gedáǩ, a, m. comedens, edens, tis, edo, comedo, nis, comestor, is, m. Eſſer, der ißt: evö. *Syn.* Gedač, Gedlíǩ, Žráč, *vulg.* Papáč. Malí Gedáǩ, ho-

homo non multi cibi (parum manducans), ein schlechter Esser, kevés ételü ember. Welkí Gedák: multi cibi (multum comedens, edax) homo: ein starker Esser, Fresser: zabálló (nagy ehető, étkes, sok éteIü) ember.

Gedák, a, m. oesophagus, i, m. gula, ae, f. die Speiseröhre, die Gurgel: nyelő torok. *Syn.* Chrtaň. Hltaň, Pažerák, Pažeradlo, *boh.* Gicen.

gedákow, a, e, *adj. poss.* comedonis, comestoris, edentis, edonis: dem Esser gehörig, evőé. *Syn.* gedačow, žráčow *vulg.* papáčow.

Gedání, á, n. *nom. Verb.* ex gedat, *boh.* Gidání.

Gedáreň, rňe, f. v. seq.

Gedárňa, i, f. coenaculum, refectorium, triclinium (*apud veteres*) i, n. der Speisesaal, das Speisezimmer, Tafelzimmer: ebédlő palota (szoba) *Syn.* Gedáreň, Obedowňica, Stolowňica, stolná (obedná) Swetlica. *boh.* Mazhaus.

gedat, al, ám, *freq.* ex gesť. *boh.* gídati. To sa negedá. To neňí k Gedeňí (k Gedlu): illud ad cibos non admittitur *P. H. N.* dieses ist nicht zum Essen, az nem enni való.

Gedáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* es seq.

gedáwať, al, ám, *freq.* ex gedať, *boh.* gídáwati.

Gedelko, a, n. *dem.* ferculum, i, n. cibulus, cibellus, i, m: das Speischen, ételetske, étketske, ételke. *Syn.* Krmička, Pokrmček.

geden, gedna, gedno *adj. sine vel cum substantivo* unus, a, um: ein, einer, eine, eins (im zählen): egy. Geden, i druhi: *a*) unus et alter; ambo, uterque: einer, und der andre, beide, beede; zwei, alle zwei: egygyik-is, másik-is, mind a' kettő (ten). *b*) non nemo, unus et item alter, alius: einer und der andre, mancher: egy és más, némelly, némellyik. *Syn.* nekdo, nekter'. 2) alter, alius, a, um: einer, eine, eins; der, die, das; von zwei bestimmten Personen oder Dingen, auch von mehr als zweien: egy, egyik kettőnek egyike *Pár. Páp.* Geden druhého miluge (nenáwidí): unus (alter) alterum amat (alius alium odit): einer liebt (hasset, häßt) den andern: egyik a' másikát szereti (gyülöli). Geden tagí, druhí isťí (podtwrdzuge): alius negat, alius affirmat: einer läugnet es, der andere behauptet: egyik tagadgya, a' másik bizonyíttya. Geden tak, druhí inák: unus ita, alius aliter, unus sic, alter ita: einer so, der andre anders: egyik úgy, másik másként. Geden s náš chibuge (mílí sa), alter nostrum fallitur, einer von uns zweien irrt sich, kettőnk közül valaki tsalatkozik (hibázik). Geden ze dwoch, alteruter, einer der beide, kettőnek valamellyike *Pár. Páp.* Geden za druhím *a*) i. e. po Poráďku: ex ordine, singuli deinceps, alius post alium: einer nach dem andern, nach der Reihe: kiki maga sorában (rendében) sorban, rendben, rend (sor) szerént. *b*) i. e. premeňugíce sa: alternis vicibus, alternatim: abgelößt, abwechselnd, einer nach dem andern: egy más után, változva *Pár. Páp. Prov.* Gedno ze dwoch (zluh) ozelet: alterutrum (unum) e duobus malis eligere: eins von beiden einbüßen, valamellyi-

lyikét a' kettö közül oda (néki) szánni. — 3) unicus: einer, eine, eins, ein einziger, eine einzige ꝛc.: egy egyetlenegy. *Syn.* geSinkí. Ze wšeckich (medzi wšeckými) geden: unus omnium (ex omnibus), einer aus allen, egy mindnyájok közül. Aňi geden, ne unus quidem, nicht einer, kein einziger: egy sem. Ne geden, non unus, nicht einer, mehr als einer: nem egy, többen, sokan. *Prov.* Geden Chlap (Člowek) žáden Chlap (Člowek): unus vir, nullus vir *Zenod.* nihil egregium praestari potest ab uno homine omni auxilio destituto. Unus homo, nullus homo; ein Mensch, kein Mensch: egy szál fa nem erdö. Egy ember semmi ember. Geden proti dwom newes Bog: uni cum duobus non est pugnandum *Homer.* Noli pugnare duobus *Catull.* Nec Hercules adversus duos: einer mit zweien soll nicht kämpfen, egy kettövel ne hartzollyon, ne veszekedgyen. Geden proti mnohým. Mnoho Chrtow zagacá Smrt: unus contra multos *Homer.* viele Hunde sind des Hasens Tod, sok lúd disznót gyöz. — 4) aliquis, *a*, *od*; quispiam, quaepiam, quodpiam; quidam, quaedam, quoddam: einer ꝛt. einiger, einige ꝛc. mancher, etlicher, etwelcher, jemand: egy, valaki, egy-valaki, némelly, némellyik, valami, valamelly, valamellyik. *Syn.* gakísi, negakí, nekdo, nekterí. Bol tu geden Člowek, quidam homo hic fuit, es war da (hier) ein Mensch, volt itt egy ember. Gedna Žena mi rekla, mulier aliqua mihi dixit, eine Frau hat mir gesagt, egy aszszony mondotta nékem. Gá sem gednu Kňižku widel, librum aliquem conspexi, ich habe ein Buch gesehen, egy könyvet láttam. 5) quisquam, quispiam, ullus: einer, eine, eines, irgend einer-eine - eins: valaki, valami. *Syn.* nekdo, neco. Gedno: quidquam, quidpiam: eins, i. e. irgend etwas, valami. 6) idem eadem etc.: einer, eine ꝛc. einerley: egy, egy szerü, azon egy. *Syn.* ten istí. Gedním Činem: uno tenore, in einem Weg (fort) egy szer 's mind, egy általlyában. *Prov.* Z gednú Sestru dwoch Swagrow dostat, získat: una fidelia duos inalbare parietes, mit einer Schwester zwei Schwäger bekommen, egy füst alatt két dolgot végezni. v. Čin. Z gednú Kuku ge, pige, i bige; iisdem e literis comoedia et tragoedia componitur. Eadem de re novit diversa fingere. Eadem opera diversa potest: mit einer Hand bringt er alles zu Stand, egy kézzel sokat (sok félét) tehet. 7) idem, eadem, idem: einer, eine, eins; mit dem Begriffe zugleich zusammen: egy. *In quo sensu adverbium* simul (zugleich, egyszers s' mind) *stare et emanere potest.* Geden nemusi wšecko mat: idem omnia (simul) habere non debet, einer muß nicht alles haben, nem szükség, hogy egynek mindene légyen. Geden nemože chudobním bit, i bohatím: idem non potest pauper (simul) et dives esse: einer kann nicht (zugleich) arm, und reich seyn: egy nem lehet szegény és egyszer s' mind gazdag. Sú obidwa gedného Zrostu: sunt uterque eiusdem

dem staturae: beide sind einer (gleicher) Statur, mind a' kettő egy test állású. Oba gedného skoro Weku boli. Skoro stagní Wek mali: ambobus quasi una aetas erat, sie waren beide schier bei einem (gleichem) Alter: mind a' ketten egy korúk (egy idősek) valának. Wsecko gedno: unum idemque (alveare). Unum per idem: das ist eins, ez mind egy. Egy a' szoba a' kementzével. Pogdeme w gedno, ibimus simul (una), wir werden zusammen (mit einander) gehen: együtt fogunk menni. Dagte to do gedna (do wgedna): hoc in unum (hoc simul) componite, leget es zusammen, tegyétek azt egybe.

geden a dwacať: viginti unum, ein, und zwanzig, huszon egy, *boh*. gedenmecítma.

geden a dwacátí, á, é, *adj*. vicessimus primus, a, um: ein, und zwanzigste, huszon egyedik. *boh*. gedenmecítmí.

† gedenáct, gedenácte, *gen*. gedenáčťí: v. gedenásť.

† gedenácterí, á, é, *adj*. v. gedenástorí.

† gedenáctí, á, é, *adj*. v. gedenástí.

† gedenáctileti, á, é, *adj*. v. gedenástoletí.

† Gedenáctka, i, f. v. Gedenástka.

† gedenáctkrát, gedenáctkráte *adv*. v. gedenástkrát.

gedenásť, gedenásťe, *gen*. gedenásťi: undecim, elf, tizen egy. *boh*. gedenáct, gedenácté.

gedenásťdenní, á, é, *adj*. v. gédenastodenní.

* gedenásterí, á, é, *adj*. v. gedenástorí.

gedenástí, á, é, *adj*. undecimus, a, um: elfte, tizen egyedik. *boh*. gedenáctí. Gedenástí Deň Mesaca: tertio Idus elfter Tag im Monate, tizen egyedik napja a' hónapnak.

* gedenástiletí, á, é, *adj*. v. gedenástoletí.

Gedenástka, i, f. undecimus *vel* vas undecim urnarum capax: die Elf, oder elf eimriges Faß: tizen egyedik szám, vagy tizen egy akós hordó (edény). *Syn*. Gedenástorka, *boh*. Gedenáctka.

gedenástkrát, gedenástkráte *adv*. undecies, elfmal, tizenegyszer. *boh*. gedenáctkrát, gedenáctkráte.

gedenástletí, á, é, *adj*. v. gedenástoletí.

gedenásť'mesáční, á, é, *adj*. v. gedenástomesáční.

gedenástodenní, á, é, *adj*. undecim dierum, elftägig, tizen egy napi (napos, napú).

gedenástoletí, á, é, *adj*. undecennis, e; undecim annorum: elfjährig, tizen egy esztendős. *Syn*. gedenástoročí *boh*. gedenáctiletí.

gedenástomesáční, á, é, *adj*. undecim mensium, elfmonathlich, tizenegy holnapi (holnapos, holnapú). *boh*. gedenácti mesíční.

gedenástorí, á, é, (*abs*. gedenástoro) *adj*. undecim generum, elfterlei, von elf Arten: tizen egy szerü, tizen egy féle. *boh*. gedenácterí. 2) v. gedenásť'.

gedenástoročí, á, é, *adj*. v. gegedenástoletí.

gedení, á, é, *p. c.* ex gesť: comestus, manducatus, a, um: gegessen, evett. 2) *p. c.* ex gedit: irritatus iratus redditus, exacerbatus, efferatus exasperatus, a, um: erzürnt, giftig (zornig) gemacht: meg-haragitatott, mérgesitetett, boszontatott, meg-bisitott.

G.

Gedeňí, á, n. *nom. Verb.* ex gest': comestio, manducatio, nis, f. esus, us, m. das Essen, evés. *vulg.* Papáňí Skrowňí. *Prov.* Skrowní Odpočinek, Gedeňí merné, a misel, weselá, wíc stogí od Lekara. Bez Lekara móže bit zdrawí, kdo gest Misli weseleg, w Odpočinku, a w Gedeňú merní. Na Lekara nemisli, kdo ge weseleg Misli, w Odpočinku a w Gedenu merní. Na Lekara nedbá weselí, gestli merňe gedáwá, a skrowňe odpočíwá: si tibi deficiant medici, medici tibi fiant haec tria, mens hilaris, requies moderata, diaeta: ein lustiges Gemüth, Mäßigkeit im Essen und Schlaffen braucht keine Arzneien: a' ki vég, az ételben, italban, aluvásban mértékletes, annak nem kell orvos. 2) *nom. Verb.* ex gedit: irritatio, ad iram provocatio: das Reizen zum Zorne, Reizung zum Zorne, Erzürnung: ingerlés, gerjesztés, boszontás, búsítás, fel-boszontás. *Syn.* Gedowáňí, Pagedeňí. 3) *nom. Verb.* ex gedit sa: furor, iracundia, excandescentia, ae, f. Zorn, Gerathung in Zorn: mérgelödés, dühösség. *Syn.* Gedowáňí, Pagedeňí.

gedenkaždi, gednakaždá, gednokaždé *adj.* omnis, quisque, quilibet, quivis, unusquisque, unus quilibet, unusquisque, singuli, laela: jeder (ein jeder) jede, jedes, jeglicher, jedweder, jedermann: kiki, minden, mindenik. Geden každí wí, widí: quisque scit, videt. Nemo est, quin sciat, videat. Omnes sciunt, vident. Nemo non scit, non videt: jedermann weiß, sieht: kiki tudgya, látya. Gedenkaždí sa milí, kterí werí: quicunque (quisquis) credit, errat: jedermann irrt, ders glaubt, ki-ki hiszi, hibázik. — Gedného každého Oci na seba obrátil: in se oculos omnium vertit: er hat jedermanns Augen auf sich gezogen, mindenek szemeit magára forditotta. Mindeneket figyelmetesekké tett. Tri Peňáze dá gednemu každému: tres nummos dabit in capita, er wird jeder Person drei Pfennige geben: minden személlynek (mindeniküknek) három pénzt fog adni.

gedenkrát, gedenkráte *adv.* una vice, semel: einmal ein einziges mal: egyszer. *Syn.* Ráz, Gedníc. Gedenkrát, neb dwakrát: semel, aut bis: ein bis zweimal, egyszer vagy kétszer. Este gedenkrát: adhuc semel, noch einmal, még egyszer. Aňi gedenkrát, ne semel quidem, nicht einmal, nicht ein einzigmal, ganz und gar nicht: egyszer sem. Ne (wic nez) gedenkrát: non semel, nicht ein mal, mehr als einmal, nicht etwa (bloß) einmal: nem egyszer. Kdiž gedenkrát začňe (počňe), konca kraga nemá: postquam semel incipit, desinere (finem invenire) nescit: wenn er einmal anfängt, dann ist kein Aufhören: ha egyszer, el-kezdi (belé kap) annak vége (hoszsza) nintsen. — Gak gedenkrát tu kňižku mal, porád utekal: ut semel librum in manibus habebat, mox coniecit se in pedes (fugam arripuit): wie er einmal das Buch hatte, so lief er: a' mint egyszer már nála (kezében volt) a' könyv, mindgyárt futásra (szaladásra) vette a' dolgot. — Predcalen gedenkrát

krát prestak musíme: semel tamen desinere debemus, wir müssen doch einmal aufhören, egyszer még-is tsak meg kell szünnünk. Ponewáč predcaken gedenkrát stak sa musí: cum semel fieri necesse sit, weils doch einmal geschehen muß, mivel hogy egyszer még is tsak meg kell néki lenni. — Uš sa gedenkrát stalo, iam semel factum est, es ist einmal schon geschehen, már egyszer meg történtt. Uš ta Knižka sa gedenkrát stratila, iam semel ille liber periit, das Buch ist nun einmal verloren, már egyszer az a' könyv el-veszett (oda vagyon). *Prov.* Čo gedenkrát preč gest, wíc sa nenawráti: quod semel periit (amissum est), amplius non redibit: was einmal weg ist, bleibt weg: a' mi egyszer el-veszett, (oda van) többé nem tér (nem jön) viszsza. Hegedültt arról Sz. Dávid. — 2) primum, semel, einmal, das erste Mal, erstlich, zuerst, zum ersten Male; egyszer, elöszer. *Syn.* gednúc, poprwe. Čiňí, gak gedenkrat začal: facit ut semel incepit: er machts, wie ers einmal anfieng (angefangen habe); tselekszik, a' mind egyszer néki kezdett. 3) aliquando, tandem: einmal, es sey, wenns wolle: egyszer, egykor, akkor mikor, mikor (valamikor) akkor. *Syn.* ne gednúc. Uš gedenkrát odegdeš? abibis tandem aliquando? wirst du doch einmal weg (fort) kommen? valamikor akkor ugyan el-fogsz e' menni? El-mégy (el-mész) e' már egyszer? Wšak gedenkrát prídem; iam aliquando comparebo, ich will schon einmal kommen, erscheinen: már egyszer el-jövök. Bol gedenkrát geden Čłowek, erat aliquando quidam homo, es war einmal ein Mann, volt egyszer egy ember. — 4) iam, einmal, bereits: már, immár, egyszer. *Syn.* gednúc, uš. 5) *In precatione et exclamatione*: obsecro, quaeso, heus! einmal (im Bitten, und ruffend): kérlek egyszer. Powec mi gedenkrát: dic quaeso: sage mir einmal, mondd-meg nékem kérlék egyszer. Šliš gedenkrát, audi, quaeso: hör einmal, halgass, kérlek. 6) Na gedenkrát, gedním Činem, gedním Rázem: semel, una, eademque vice (*vulg.* ad semel): auf einmal, mit einem Male: egyszerre.

† gedenkráterí, á, é, *adj.* v. seq.

gedenkrátorký, á, é, *adj.* v. gednonásobní.

† gedenmecítma: v. geden a dwacak.

† gedenmecítmí, á, é, *adj.* v. geden a dwacátí.

Gedhogícá (Zelina), seq. f. anthora, contrayerva, ae, f. aconitum anthora *Linn.* die Giftheilwurzel, eine Pflanze: sisak-fü, szeléd sisak-fü, jerva-fü, farkas répa, katika répa-fü. *Syn.* *Aliud est* Šalamúnek *boh.* Šalomúnek.

Gedinák, a, m. i. e. Páru nemagící Wol: solitarius (pari carens) bos, ein einzelner Ochs, magános (páratlan, pár nélkül-való) ökör.

Gediňe *adv.* modo, duntaxat, solum, tantum, tantummodo, unice: allein, einzig, einzigst, nur bloß: egyedül, tsak. *boh.* toliko. Len gedine (*boh.* gen toliko): sed tantum (tantummodo), sondern nur, de tsak. Gediňe pre to, hac u-

na de causa, einzig und (allein) deswegen: azért egyedül, tsak azért. — Tu gedine Milost' od teba žádám: hanc unice gratiam (hoc unice) a' te peto: diese einzige Gnade bitte ich mir aus, egyedül ezért a' kegyelemért kérlek. — Stím gediňe Howada nag wíc prewisugeme: hoc uno praestamus vel maxime feris, in diesem einzigen Stücke übertreffen wir die Thiere, ebben az egyben külömbözünk leg-inkább a' fene-vadaktól, az oktalan állatoktol.

gediní, á, é, *adj.* solus, unus, unicus, a, um; allein, alleinig, einzig; egyetlen egy, egyes-egy, egyedűl maga. *Syn.* gedinký, samotný. Boh gediní to wí, Deus solus novit, scit; Gott allein weiß es, egyedűl maga az Isten tudgya azt. On gediná Prícina gest Wogni, causa belli in eius persona consistit, er ist die einzige Hauptursache des Krieges, ö egyedül oka a' háborunak, hadakozásnak.

gedinký, á, é, *adj.* idem.

gedit, il, ím, V. I. *imp.* ged: exacerbare, efferare, exasperare, irritare, iratum reddere, iram alicui movere: erzürnen, in Zorn bringen, zum Zorn reizen, giftig (zornig) machen: mérgesiteni, ingerleni, boszontani. búsitani. *Syn.* gedowat, hňewat, rozhňewat. *II. rec.* gedit sa: irritari, commoveri, ira accendi, iratum fieri, ira excandescere, irasci, esse iratum: giftig (zornig) seyn, in Zorn-gerathen (kommen), sich erzürnen, erzürnt seyn: mérgelödni, haragudni, meg-haragudni, boszonkodni. *Syn.* gedowat sa, hňewat sa.

Gedla, i, f. abies, etis, f. *Virg. Plin. H. N.* Gedlačerwena. Pinus abies Linn. Rothtanne, Jegyenefényöfa. — Gedlabíla, Pinus picea, Weißtanne, lutz fényö-fa *Par. Páp. boh.* Gedle. *Aliud est* Borowica Smrek.

† Gedle, f. idem.

gedlí, á, é, *adj.* comestibilis, edilis, edulis, e; esculentus, a, um: eßbar, zum Essen tauglich: enni való, meg-ehetö. *Syn.* gedací, gestní, pogestní,

Gedlica, i, f. v. Gedačka.

† Gedlice, f. idem.

Gedlíček, čka, m. *dem.* ex Gedlík.

Gedlička, i, f. *dem.* ex Gedla, abietula, ae, f. parva abies: eine kleine Tanne, kleiner Tannenbaum: fenyö-fátska, 2) *dem.* ex Gedlica.

Gedlík, a, m. v. Gedák (a).

Gedlina, i, f. lignum abiegnum, das Tannenholz, fenyö-fa, lutz-fa. *Syn.* gedlowé Drewo.

Gedlo, a, n. cibus, i, m. esca, ae, f. cibarium, ferculum, alimentum, i, n. missus, ûs, m. die Speise, Nahrung, das Essen: eledel, étel, étek, tálétek. *Syn.* Pokrm, *vulg.* Papa, *boh.* Gídlo. Gedla zaprawowat, korenit. Gedlám Chut dodáwat: condire cibos, die Speisen würzen, schmackhaft machen: füszerszámozni az étket, ízét meg-adni. Gedla na Misi dáwat: praepaparare (patenis imponere) cibos, die Speisen anrichten, tálalni. Gedla na Stol klast, dáwat: cibaria praebere *Cic.* mensae apponere cibos: die Speisen aufsetzen, darreichen: fel-adni az étkeket. *Prov.* Mnoho Gedla, málo Zdrawá. Mnoho Gedel, mnoho Ne-

Nemoci, Gedel Množstwí Nemoci moží: multa tibi multos coacervant fercula morbos. Ferre solent paucas, fercula pauca cruces: viel Speisen, viel Krankheiten: a' ki sokat eszik, sokat nyomorodik. Eledel' sokasága, mindenkor kész nyavalya. A' ki kevesebbet eszik, ritkábban betegeskedik. Welmi starí bíwá, kdo Gedlo, gako Lék, a Lek, gako Ged užíwá. Kdo chceš dlúho žiw bit, máš Gedlem, gak Lékem, a Lékem málo žit: si tarde cupis esse senex, utaris oportet, vel modico medice, vel medico modice: willst du lange leben, so mußt du mäßig essen, und den Arzt seltsam brauchen: az sokáig él, a' ki mértékletes az ételben, és az orvossággal úgy, mint a' méreggel él. 2) refectio *formalis*. mensa, coena, ae, f. prandium, i, n. das Essen, förmliche Mahlzeit, das Mittagmahl, die Nachtmahl: evés, asztal, ebéd, ebédelés, vatsora, vatsorálás. *Syn.* Gedení, Stol, Obed, Obedowání, Wečera, Wečerání. *Prov.* Kdo sa pred Gedlem nemodlí, a tak k Stolu sadne; tde gak Swiňa sedel, odtad Osel wstane: in mensa residens, et panem non benedicens, sedit ubi quasi sus, consurget, ut alter asellus: wie ein Sau setzt er sich nieder, und steht auf, wie ein Esel wieder: a' ki disznó módra imádság nélkül az asztalhoz le-ül, az ismét, mint más szamar, az aszaltól fel-kél. Pri Gedle (Stole) tu Mrawnosť mag (užíwag), Widličkami (Železem si) Zubi nepárchag: qua prandes hora, cultrum male mittis in ora: die Zähne mit Gabel (Messer) stochern (*vulg.* stühren), ist schändlich und schädlich beim Essen: késsel, villával fogaidat ne vajkáldd (ne piszkáldd) az asztalnál. Kdo pri Gedle sedí, druhích nech negedí. Kdo sedí pri Stole, druhích nech nekole: absint offensae, cum fit celebratio mensae: trink, und iß, Gott nicht vergieß: ha az asztalnál vagy, felebarátodnak békét hágy. Utrháňí, Dudláňí, a Hňew, kde neňí pri Gedle, wšecko padá chutňe (wšecko smakuge dobre): absint a mensa, detractio, murmur, et ira, sed cum laetitia sumatur potus, et esca: Zorn, und Murren thue meiden, vielmehr alles iß mit Freuden: nem kell az asztalnál morogni, mérgelödni, vagy valakit meg-szóllni, hanem inkább kell jó kedvel innia, és enni. Po Gedle (Obede) posťog si, aneb tisíc krokow pregdi. Kdo chodí po Poli, Zdrawí si zadrží (Žalúdek, Brucho, Ťelo ho nebolí): post mensam stabis, passus, vel mille meabis. Servares vires, si rura frequenter obires: willst du bleiben gesund, übe dich alle Stund: ebéd után jó állani, avagy ezer lépést tenni (ezer lépésnire menni). Jó egésséggel volnál, ha gyakran járkárnal (sétálnál, ki-járnál).

gedlowí, á, é, *adj.* abiegnus, a, um: tannen aus Tannenholz: fenyö fából-való. Gedlowá Šiška: conus (strobilus) abiegnus, der Tannenzapfen, fenyö-fán nött mag. Gedlowé Drewo (*boh.* Dříwí): v. Gedlina.

Gedlowina, i, frutetum abiegnum, sylva abiegna: der Tannen-

nenwald, fenyö-fás erdö (hely). *Syn.* gedlowí Hág (Les), gedlowá Hora.

gednak *adv.* partim, ex parte, aliquo (quodam) modo: theils, einigermaßen: rész szerént, egy részröl. *Syn.* negak, z gedneg Stránki. 2) fere, ferme, prope, propemodum, poene: fast, beinahe: majd tsak nem. *Syn.* blízo, skoro. 3) v. gednako 1. et 2. Nris.

gednakí, á, é, *adj.* eiusdem generis (modi) similis, e: einerlei, von eben der Art: egy aránsó, hasonló. *Syn.* podobní, rowní, nerozluční, nerozdelní: 2) idem, eadem, idem, unus, unus idemque, una eademque, unum idemque: einerlei, eben dasselbe, der (die das) nemliche: ugyan az (amaz). *Syn.* ten isti. To ge gednaká Wec, est res eadem, das ist einerlei Sache, mind egy. Gednakím bit, non (nihil) differre, interesse: einerlei seyn, semmivel sem külömbözni. 4) v. wrstewní.

gednako *adv.* ac, atque, aeque, pariter, similiter, eodem modo, ut: gleich, eben so, ähnlich: egy-aránt, szintén úgy, egyenlö-képen, hasonlóképen. *Syn.* podobňe, rowňe. Wšecko (ge) gednake, čili pogdeš, neb ňe: nihil differt (interest) num eas, vel secus: es ist einerlei, ob du gehst, oder nicht: mind egy akár mennyel, vagy sem. Ňení me gednako: mea interest, es ist mir nicht einerlei, nékem nem mind egy. Ge mi gednako, mea nihil interest, es ist mir einerlei, nékem mind egy. 2) alioqui, alioquin: ohne dem, ohne dieß, ohne hin: úgy-is, a' nélkül-is. *Syn.* gednak.

Gednakosť, i, f. aequalitas, identitas, tis, f. Gleichniß, egyenlöség. *Syn.* Rownakosť, Rownosť, Nerozlúčnosť, Nerozdelnosť. 2) similitudo, pariformitas: Aehnlichkeit, Gleichniß: hasonlatosság. *Syn.* Podobnosť.

gednaní, á, é, *p. c.* actus, factus, a, um: gehandelt, gethan: tselekedett, mivellt, miveltetett.

Gednáňí, á, n. actio, nis, f. die Handlung, Verrichtung z. B. einer Sache, das Handeln, Verfahren: mivelés, tselekedet. *Syn.* Čiňeňí. 2) actio, actus, opus, factum: Handlung, was man thut: tselekedet. *Syn.* Čin. 3) ratio (modus) agendi, das Verfahren, Art und Weise etwas zu thun, Art zu handeln: mód. *Syn.* Spósob. Múdré Gednáňí, ratio agendi sapiens, vernünftiges Verfahren, okos tselekedet; mód. Nezmiselné Gednáňí, temeritas, unvernünftiges Verfahren, oktalan mód. Tiché Gednáňí, lenitas, ratio agendi lenis: gelindes Verfahren, lágy mód. Twrdé (grobiánské) Gednáňí: ratio aspera, asperitas: hartes (rauhes) Verfahren: kemény mód. 3) res, negotium, rasio: der Handel, die Sache, Affäre, Verrichtung, das Geschäft: dolog, foglalatosság munka. *Syn.* Ríďeňí, Wec' Gednáňí mať z nekím, rationem habere cum aliquo, mit Jemanden etwas zu handeln haben, valakivel valami dolgának lenni. 4) contractus, tractatus, us, m. pactio (pactatio), transactio, nis, f. pactum, i, n. der Handel, Accord, Vertrag, Unterhandlung: alku, véghez menés, meg alkuvás. *Syn.* Porownáňí, Sprá-

Spráwa, Zmluwa. Gednáňí zawret, dokonat, wiřidit: transigere, tractatum inire, pactionem facere, pacisci: einen Vertrag (Handel) machen, schließen: meg-alkudni.

gednat, al, ám, V. I. *imp.* ag: agere, facere: handeln, thun: tselekedni, tenni, mivelni. *Syn.* Čiňit, robit, konat. Uprimňe (z dobrú Wirú gednat: fide bona agere, redlich (aufrichtig) handeln: jó hittel (igaz szándékkal) valamit tenni, tselekedni. Lestiwe (na Spofob Zradca) gednat. Osidla kláſt: ex insidiis agere, schelmischer (verrätherischer) Weise thun, falsch handeln; les hányással élni. 2) agere cum aliquo, tractare (habere) aliquem: handeln, verfahren mit Jemanden, jemanden behandeln z. B. streng, gütig: valakivel bánni p. o. keményen, lagyan. Oſtre ſ ňím gedná: habet (tractat) illum dure, er verfährt mit ihm streng: keményen bánik vele. 3) conversari, umgehen, társalkodni. *Syn.* obcowat. 4) pacisci (agere, contrahere, tractare, tractatum facere, transigere) cum aliquo: handeln, Unterhandlung pflegen, tractiren, einen Vertrag machen mit Jemanden) handthieren, hanthieren: valakivel alkudni, alkura lépni, alkut tenni. *Syn.* Zmluwu činit, zmlúwat ſa z ňekím. 5) agere, exponere, dicere, scribere de re: handeln, von etwas reden, oder schreiben: valamiről beszélni, szollani, írni, ki-magyarázni, le-írni. *Syn.* wikladat, wipiſowat. Bezňe, a w krátkoſti o nečem gednat: breviter, ac summarie rem absolvere: ganz kürzlich von etwas handeln: futva, és rövideden (sommásan) valamiről szóllani. Mám ſ ňím čo gednat: res (negotium) est mihi cum illo, ich habe mit ihm etwas abzuhandeln, van valami dolgom vélc. *II. rec.* gednat ſa: pacisci, pactare, tractare, transigere, convenire cum aliquo de pretio rei: handeln, accordiren beym Kaufe; valakivel alkudni. Welmi oſtro (tuho) ſa gednat: parcissime (minimo) pacisci: genau (aufs genauste) handeln beim Kaufen: igen keményen alkudni. *III. Pass. imperson* gednat ſa: agi, gehen, gehandelt (betrieben) werden: folyni, menni. Dobre ſa ſ ňím gedná, i. e. dobre ſa mu wede: bene (optime, praeclare) cum illo agitur: es geht ihm alles wohl von statten, igen jól, és szerentsésen folynak a' dolgai. Zle ſa ſe mnú gedná. Beda mňe: male (pessime) mecum agitur: es geht mir gar übel. Ich bin verfolgt. Ich bin ein armer Tropf (Teufel): igen roszszúl állok, rosz állapotban vannak a' dolgaim.

Gednatel, a, m. interpres, tis, mediator, conciliator, procurator, is, m. Unterhändler, Stifter: szószólló közben-járó, békesség szerző. *Syn.* Proſtredňík. Gednatel Manželſtwá: v. Namluwač, Pitač. 2) actor, transactor: Unterhändler, Verabreder: alkuvó, meg-alkudó. *Syn.* Zgednatel.

Gednatelka, i, f. interpres *fem.* conciliatrix, mediatrix, procuratrix, *cis*, f. Unterhändlerinn, Stifterinn: szószóllóné, közben-járóné, szerzőné. *Syn.* Gednatelkiňa, Gednatelňica, Gednatelňička, Proſtregňička, *boh.* Gednatelkine. Gednatelka Manželſtwá:

stwá: v. Namluwačka. 2) atrix, tractatrix, transactrix: Unterhändlerinn, Verabrederinn: alkuvóné, meg-alkuvóné. *Syn.* Zgednatelkiňa.
Gednatelkiňa, i, f. *idem.*
† Gednatelkiňe, f. *idem.*
Gednatelňica, i, f. v. Gednatelka.
Gednatelňička, i, f. *idem.*
Gedňička, i, f. unitas tis, f. die Eins, der Einer: egy szám.
gednodenní, á, é, *adj.* unius diei, ephemeris, diarius, a, um: eintägig, egy napi (napos, napú).
gednoduchí, á, é, *adj.* simplex, cis: einfach nicht doppelt: egy szerü, egy féle. *Syn.* gednodusní.
gednodusní, á, é, *adj. idem.*
Gegnodusnost', i, f. simplicitas, tis, f. Einfältigkeit, egyféle szerüség.
Gednolístek, stku, m. Zelina: parnassia, ae, f. palustris. *Linn.* das Einblatt, Parnassusgras: egy levelü-fü.
gednomiselňe *adv.* unanimiter, concorditer, uno consensu (ore, animo) consentienter: einmüthig, einhellig: egy akarattal, egy értelemmel. *Syn.* porozumňe, sworňe *boh.* gednomiselňe.
gednomiselní, á, é, *adj.* unanimis, e; concors, dis, consentiens, tis: einmüthig, einhellig: egy akaratú, egy értelmü. *Syn.* porozumní, sworní, *boh.* gednomislní.
Gednomiselnosť, i, f. unanimitas, tis, f. concordia, ae, f. consensus, us, m. Einmüthigkeit, Einhelligkeit: egy értelem, egy akarat. *Syn.* Porozumnosť, Swornosť, *boh.* Gednomislnosť.
† gednomislňe *adv.* v. gednomiselňe.
† gednomislní, á, é, *adj.* v. gednomiselní.
† Gednomislnosť, i, f. v. Gednomiselnosť.
gednonásobňe *adv.* simpliciter, einfach, egy féleképen. *Syn.* gednásobňe, gednodusňe.
gednonásobní, á, é, *adj.* simplex, cis: einmalig, einfach: egy féle. *Syn.* gednásobni, gednoduchí, gednodusní, gednosobní, godnoraki, gednorí, gedenkrátorí, samonásobní, samosobní.
gednonásobnosť, i, f. simplicitas, tis, f. einfache Beschaffenheit, egy szerüség. *Syn.* gednásobnosť, gednoduchosť, gednodusnosť, gednosobnosť, gednorakosť.
gednonohí, á, é, *adj.* unipes, dis: einfüßig, einen Fuß habend, egy (fél) lábú.
gednookí, á, é, *adj.* cocles, itis, luscus, monoculus, unoculus, uno (altero) oculo captus, a, um: einäugig, ein Aug habend: egy (fél) szemü.
gednorakí, á, é, *adj.* v. gednonásobní. 2) v. gednakí.
gednorí, á, é, (*abs.* gednoro), *adj. idem.*
gednoročí, á, é, *adj.* anniculus, a, um; unius anni: einjährig, egy esztendös. *Syn.* gednoletí, Ročák.
gednorodení, á, é, *adj.* unigenitus, unicus, unice natus, a, um: eingeboren, von einem einzigen Kinde: egyetlen egy szülött. *Syn.* gednosplodení, *vulg.* gednorodzení. *boh.* gednorození.
* gednorodzení, á, é, *adj. idem.*
gednorohí, á, é, *adj.* unicornis, e: einhornig, ein Horn habend, egy szarvú.
gednorowňe *adv.* ac, atque, consentanee, convenienter, aeque, pariter: gleich, eben so, gleich-

gleichförmig, gleichartig, gleicher Weise: egyenlöképen, hasonlóképen, szinte úgy. *Syn.* gednako, gednostagne.

gednorowní, á, é, *adj.* consentaneus, a, um; conveniens, tis, par, is, gleich, gleichförmig, gleichartig, gemäß, übereinstimmend: egyenlö, hasonló. *Syn.* gednakí, gednostagní.

Gednorownost, i, f. paritas, pariformitas, tis, f. convenientia, ae, f. Gleichförmigkeit, Gemäßheit, Uibereinkunft, gleiche Art: egyenlöség, hasonloság. *Syn.* Gednakost, Gednostagnost.

Gednorožec, žca, m. monoceros, rontis, unicornu, u, n. der Einhorn, vierfüßiges Thier: unikornis, egy szarvú állat. Morskí Gednorožec: monodon, is, n. monoceros *Linn.* Einhorn, Narwall, Seeeinhorn: tengeri egy szarvú állat.

gednoruký, á, é, *adj.* unimanus, a, um: einhändig, der eine Hand hat: egy (fél) kezü.

Gednost, i, f. unitas, tis, f. Einheit, Einigkeit: egyeség, egység. *Syn.* gednota.

gednostagne *adv.* aequaliter, eodem modo, pariter, gleichförmig, gleichartig, auf einerlei Art, gleich: egyenlöképen, hasonló móddal, egyaránt. *Syn.* gednorowne, gednako, *boh.* gednostegne. Gednostagne teba milugem, gako geho: pariter te amo, atque illum: ich liebe dich so viel, als ihn: egyenlöképen szeretlek téged ö véle. Téged szinte úgy szeretlek, mint ötet. *Prov.* Ne wsseckím gednostagne sa zwedlo. Ne každí ge sťastní (má Šťasťí): non omnibus eadem est fortuna. Varium et mutabile fortuna. His fortuna parens, illis iniusta noverca est: das Glück ist ungleich, macht den arm, den andern reich; das Glück wächselt: nem mindeniknek egy aránt szolgál a' szerentse. Változó a' szerentse: v. Šťasťí. 2) unanimiter, uno animo (consensu) una voluntate. einmüthig, einhellig, mit einem Willen (Vorhaben): egy értelemmel, egy akarattal. *Syn.* gedno mysleňe, stagním Umyslem. Gednostagne wsecké Macochi swích Pastorkow nenáwidá: uno animo omnes novercae privignos oderunt: alle Stiefmütter mit einander haßen einmüthig ihre Stiefkinder, sind übelgewogen ihren Stjeffindern: a' mostoha anyák mindnyáján egyaránt utállyák mostoha fiaikat. — 3) aequo (aequali) animo: gleichgültig, gelassen: jó tsendes elmével. — 4) indifferenter, sine studio partium, promiscue, mixtim: unparteyisch, unparteylich, gleichgültig, ohne Unterschied: valogatás (külömbség) nélkül, elegy, elvegy, elegyesleg *Par. Páp. boh.* gednostegne. — 5) perpetuo, semper, nunquam non, continuo, constanter: beständig, immer, verharrlich, unaufhörlich: állandóúl, állandósan, álhatatossan, szüntelenül. szünet nélkül, folyvást, mindenkor, mindéltig. örökké. *Syn.* ustawičňe, wždi, wždicki, bez Prestáňá. Gednostagne u nás wezí: continuo apud nos haeret, excubat: er ist (steckt, sitzt) immer (beständig) bei uns: szünet nélkül minálunk vagyon, hever. 6) constanter, firmiter, stabiliter: beständig, standhaft: álhatatosan, állandóképen. *Syn.* stále.

gednostagní, á, é, adj. idem, eadem, idem, consentaneus, a, um; similis, aequalis, e: einerlei, gleich, gleichförmig, gleichartig: egyenlö, egy-aránt-való, egy féle, hasonló. *Syn.* gednaký, gednorowní, rowní, podobní. *boh.* gednostegní. Gednostagňe (gedno) ge, gakobi rekel: idem est, ac si diceret: ist eben so viel, als wenn er sagte: mind egy, mintha mondaná. Gednostagňe (to teš) ge, čo sem gá powedal, prawil: unum et idem est id, quod dicebam: es ist eben das, was ich sagte: épen mind egy azzal, a' mit én mondottam (mondok vala). — Gednostagné Mrawi, a Powahi magú: unis moribus vivunt: sie führen gleichen Wandel (Lebenswandel): egy erköltsüek, egy módon élnek. Z gednostagného Stawu pochádzáme. Gednostagním Spósobem sa rodíme: eadem conditione nascimur, wir kommen auf die Welt alle gleich, egy formán születünk (jövünk) e' világra. — 2) unanimis, concors, consentiens: einmüthig, einhellig: egy akaratú, egyezö, egyet-értö. *Syn.* gednomiselní, porozumní. 3) aequo (aequali) animo praeditus, a, um: gleichmüthig, gelassen: jó tsendes elméjü. — indifferens, tis; sine partium studio, neutrius (nullius) partis, neutri (nulli) parti addictus. promiscuus, mixtus, miscellaneus: unparteyisch, unparteylich, ohne Neigung zu einer Partey, gleichgültig: válogatás nélkül való, elegy, elegyes, elvegyes *Pár. Pap.* — 5) perpetuus, continuus, beständig, immerwährend, unaufhörlich: örökös, mindenkori, szünet nélkül való, állando. *Syn.* ustawiční. 6) firmus, stabilis, constans; standhaft: álhatatos, állandó, meg-maradandó. *Syn.* stálí.

Gednostagnosť, i, f. aequalitas, tis, f. Gleichheit, egyenlöség, hasonlóság. *Syn.* Gednakosť, Gednorownosť, Podobnosť, *boh.* Gednostegnosť. 2) concordia, unanimitas, consensus: Einmüthigkeit, Einhelligkeit: egyet-értés, egyezés. *Syn.* Gednomiselnosť, Porozumeňí. 3) aequitas animi, aequus animus: Gleichmuth, die Gleichmüthigkeit, Gelassenheit: jó tsendes elme. 4) indifferentia, ae, f. Gleichgültigkeit, válogatás nélkül való létel. *boh.* Gednostegnost. 5) perpetuitas: Beständigkeit, beständige Fortdauer: örökösség, állandóság, szünet nélkül, valóság. *Syn.* Ustawičnosť. 6) firmitas, stabilitas, constantia: Beständigkeit, Standhaftigkeit: álhatatosság, állandóság. *Syn.* Stálosť.

† gednostegňe *adv.* v. gednostagňe.

† gednostegní, á, é, *adj.* v. gednostagní.

† Gednostegnost, i, f. v. Gednostagnosť.

gednosworňe *adv.* concorditer, consentienter: einträchtig: egyenlöképen, egyezve, egy akarattal. *Syn.* gednomiselňe, gednostagňe.

gednosworní, á, é, *adj.* concors, dis: einträchtig: egyezö. *Syn.* gednomiselní, gednostagní.

Gednoswornosť, i, f. concordia, ae, f. consensio, nis, f. consensus, us, m. die Eintracht, Einträchtigkeit: egyet-értés, egyesség, meg-egyezés. *Syn.* Ged-

Gednomiselnost', Gednota, Gednostagnost'.

Gednota, i, f. unio, consensio, unanimitas, is, f. consensus, us, m. concordia, ae, f. die Einigkeit, Eintracht, Ubereinstimmung, Gemeinschaft: egyesség, meg-egyezés, meg-egyesülés, egy akarat, egy értelem. *Syn.* Gednomiselnost', Gednoswornost'. Gednota Cirkwi: unio Ecclesiae. Gemeinschaft der christlichen Kirche, anyaszentegyház meg-egyesülése, egyessége. 2) v. Gednost'.

gednowekí, á, é, *adj.* coaetaneus, coaevus, a, um: gleiches Alters: egy idös, egy esztendös valakivel, egy idejü, egy idöbéli. *Syn.* wrstewní.

† gednú *adv.* v. seq.

gednúc *adv.* semel, una vice: einmal, auf einmal: egyszer, egyszerre. *Syn.* Gedenkrát, geden Ráz, pogednúc, *boh.* gednú. Ešte gednúc tak mnoho dám, alterum tantum dabo, ich werde noch einmal so viel geben, még-egyszer annyit adok. 2) aliquando, unquam, ullo tempore, antea, ante hac, olim, quondam: jemals, einmal, zu einer gewissen Zeit, ehedem, ehedessen, weiland, ehemals: valaha, valamikor, egyszer, néha, régenten, hajdan, hajdanában. *Syn.* ňekdi, *boh.* gednu. Gednúc Cki naghodnegši: quondam (dum in vivis fuit, dum vivebat) Reverendissimus: der weiland Hochwürdige, hajdan (midön életben volt) fö tisztelendö.

Gedoš, a, m. furio, nis, m. homo iracundus (furiosus, saevus, irarum impotens): ein giftiger (zorniger, zornmüthiger) Mann: haragos (mérges) ember. *vulg.* Pagedoš.

gedowaní, á, é, *p. c.* v. gedení. 2-do Nro.

Gedowáňí, á, n. v. Gedeňí 2. et 3. Nris.

gedowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: v. gedit *II. rec.* gedowať sa: v. gediť sa.

gedowaťe *adv.* venenate, venenate venenose: giftig: mérgessen. 3) v. gedowiťe.

gedowatí, á, é, *adj.* venenatus, venenosus, toxicus, a, um: giftig, Gift enthaltend: mérges, méreggel tellyes. *Syn.* gedowí, gebulowí. 2) improbus venenatus, maliliosus: giftig, boshaft z. B. Worte, Zunge: gonosz, ártalmas, mérges. *Syn.* zlosťiwí, zlostní. 3) v. gedowití.

Gedowaťina, i, f. res nociva (venenosa), virus: etwas giftiges, ártalmas és mérges dolog. *Syn.* Ged, Gedowatosť, Gedowitosť.

Gedowatosť, i, f. *idem.* 2) v. Ged.

gedowiťe *adv.* iracunde, efferate, rabiose, saeve: giftig, zornig, zornmüthig: haraggal, haragossan, mérgessen, mérgelödve, dühössen. *Syn.* hňewliwe *vulg.* pagediťe, pagedňe. 2) v. gedowaťe.

gedowití, á, é, *adj.* iracundus, furiosus, rabiosus, efferatus, saevus, a, um: giftig, aufgebracht, zornig, zornmüthig: haragos, mérges, mérgelödö, dühös. *Syn.* hňewliwí, *vulg.* pagedití, pagední. 2) v. gedowatí.

Gedowitosť, i, f. v. Ged 3. Nro. *vulg.* Pageditosť, Pagednosť.

† gedu, gel, geti etc. v. isť.

* geg! *interj.* v. gog.

* gegí, á, é, *adj. poss.* eius, ihr, ihre, ihr: övé, magáé. *boh. etiam* gegí. *A quibusdam*

tum

tum adhibetur, cum de tertia singulari persona feminina sermo instituitur. Gegí Sin, eius filius, ihr Sohn, az ö fia. Gega Céra, eius filia, ihre Tochter, az ö leánya. Gegé Slowo: eius (feminae) verbum, ihr Wort, az ö szava. *Caeterum hoc adiectivum possessivum apud geminos Slavos non est in usu, qui eius loco pronominis* Ona, *genitivo singulari* geg *utuntur.* Geg Sin, geg Céra, geg Slowo, geg Sati, geg Kosele. etc. v. Grammaticae meae Partem III. de Syntaxi pag. 182 et 183.

† gegí *adj. poss. omn. genit. idem.*

gegich et gegích *contr.* gich *et* gích, *pronominis* on, ona, one, *genitivus pluralis cuiuscunque generis designans.* Ge to gegich Dom? num tua haec domus est? ist das Ihr Haus? a' te házad ez? kend háza ez? Boli sme gegích Zahrade: in tuo horto fuimus, wir waren in Ihrem Garten, a' te kertedben voltunk. Pogdeme do gegích Hága (Lesa, Hori): ibimus in tuam sylvam, wir wollen in Ihrem Wald gehen, a' te erdödbe fogunk menni.

† gehelní *adj. omn. gen.* v. ihelní.

† Gehelníček, čku, m. *dem.* v. Ihelníček.

† Gehelník, u, m. v. Ihelník.

† Gehla, i, f. v. Ihla.

† Gehlár, e, m. v. Ihlár.

† Gehlice f. v. Ihlica.

† Gehličí, n. *collect.* v. Ihličí.

† Gehlička, i, f. *dem.* v. Ihlička.

† Gehňátko, a, n. *dem.* v. Gahňátko.

† Gehňe, ěte, n. v. Gahňa.

† gehňečí, *adj. omn. gen.* v. gahňačí.

† Gehňetina, i, f. v. Gahňačina.

† Gehňice, f. v. Gahňica.

gého *contr.* ho *genit. et accus.* ex On.

Gehoň, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férjfi név.

† Gek, u, m. v. Huk 1. et 2. Nris.

† Gekot, u, m. idem.

† Gektání, n. v. Chlopkání.

† gektati, al, ám, v. chlopkal.

† Gektáwání, n. v. Chlopkáwání.

† gektáwati, al, ám, v. chlopkáwal.

Gelder, dra, m. Menăpius, Menăpus, i, m. Geldriensis homo: Gelderer: geldriai ember. *Pl. Nom.* Geldri (*boh.* rowé) *gen.* row: Geldrienses, Menăpii *Caes.* et Menăpi *Martial.* orum, m. die Gelderer, Volk im fränkischen Niederlande: Geldriaiak.

Geldria, i, f. Kragina: Geldria, ae, f. Geldern, geldriai tartomány. 2) Arcikňižatstwo: ducatus Geldriae, Geldern, Herzogthum, geldriai hertzegség.

Geleň, a, m. cervus, i, m. cervus elaphus *Linn.* der Hirsch, szarvas. *Prov.* Geleň Psow wleče (táhňe): cervus canes trahit *Theor.* Praepostere quidpiam agi: etwas verkehrter Weise thun, simon biró hajtya a' lovat.

Gelenček, a, et nečka, m. *dem.* cervulus, hinnulus (pullus) cervi: ein kleiner Hirsch, das Hirschlein, Hirschchen: szarvaska, fiatal szarvas. *Syn.* Gelenek, *boh.* Gelinek.

Gelenek, nka, m. *dem.* ex Geleň, v. Gelenček.

geleňí, et gelenní, á, é, *adj.* cer-

cervinus, a, um: von Hirschen, szarvasi, szarvasból-való. Geleňí gazik *a*) lingua cervi, Hirschzunge, Zunge des Hirsches, szarvas nyelv. *b*) Zelina: v. Ceterák. Geleňí Koreň, Zelina: v. Koreň. Struhaní geleňí Roh: rasum cervi cornu, geraschpeltes Hirschhorn, reszelt szarvas szarv. Z geleného Rohu páleného lahka (letawá) Sol: sal volatile cornu cervi, chymisch kalzinirtes Hirschhorn, volatilisch Salz von Hirschhorn: szarvas szarvból égetett könyü só, mesterségessen meg égetett szarvas szarv-por.

† geleňí, *adj. omn. gen. idem.*

Geleňica, i, f. cerva, ae, f. die Hirschinn, nöstény szarvas. *Syn.* Laň, Laňa. 2) nebrides, um. f. pl. pellis cervina, Hirschhaut, szarvas bör. *Syn.* geleňá Koža. *boh.* Geleňice.

† Geleňice, f. *idem.*

Geleňíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Geleňík, a, m. *dem.* ex Geleň, v. Gelenček.

Geleňina, i, f. cervina caro, das Hirschfleisch, szarvas hús. *Syn.* gelenné Maso.

gelenný, á, é, *adj.* v. geleňí.

geleňow, a, e, *adj. poss.* cervi, des Hirsches, dem Hirschen gehörig: szarvasé.

gelikož *adv.* quod, quatenus: so fern: méglen, a' még, a' meddig, a' mennyire. *Syn.* nakolko, pokad.

† Gelínek, nka, m. *dem.* v. Gelenik.

* Gelíš, a, m. v. Hluza.

Gelitečko, a, n. *dem.* ex seq.

Gelitko, a, n. *dem.* v. Črewko. 2) nacpané (nadáté) Gelitko: v. Hurečka.

Gelito, a, n. v. Črewo. *vulg.* Galito. 2) nacpané (nadáté) Gelito. v. Hurka. Krwné Gelito: v. Krwawník 2. Nro. Tučné Gelito: v. Bachor.

geli to? i. e. gestli to? estne hoc? ist denn das? az-é?

Geller, a, m. Sicamber (sig. syg, sug), bri, m. *Ovid.* Sicambrier, szikambriai ember. *Plur. Nom.* Gelleri (*boh.* rowé): Sicambri, orum *Caes.* Sicambrier, Volk in Deutschland an der Lippe: szikambriai emberek, szikambriaiak.

Gelleria, i, f. Sicambria, ae, f. *Claudian.* Sicambrien, Sicambrier Land: szikambria, tartomány.

gellerčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Gellerka, i. f. Sicambra, ae, f. Sicambrierinn, szikambriai aszszony. *Syn.* gellerská Žena.

gellerow, a, e, *adj. poss.* ex Geller.

gellerský, á, é, *adj.* Sicamber', bra, brum, *Ovid.* Am. I, 14, 19: sicambrisch, szikambriai.

Gelša, i, f. alnus, i, f. betula alnus *Linn.* die Erle, der Erlebaum: eger-fa. *vulg.* Galš, Galša, Olša, *boh.* Wolše.

Gelšawa, i, f. Městečko uherské: Jolsua, ae, f. *Oppidum Gömöriense:* Jolsua, ein Städtchen in Ungarn: *Jalsva, mezö város.*

Gelšička, i, f. *dem.* parva alnus, eine kleine Erle, eger-fatska, kis eger-fa. *vulg.* Galšička, Olšička, *boh.* Wolšička.

Gelšina, i, f. alnetum, i, n. der Erlenwald, eger fás hely, eger-fa erdö. *Syn.* gelšowí, Gelšowina. Gelšowí Hág (Les) *vulg.* Galšina, Galšowí, Galšowina, Olšina, Olšowí, Olšowina. *boh.* Wolšowí. 2) v. Gelšowina.

† Ge-

† Gelſowi, á, n. *idem.*
gelſowí, á, é, *adj.* alneus, a, um: erlen, eger fából-való. *vulg.* galſowí, olſowí, *boh.* wolſowí. Gelſowí Leſ: v. Gelſina. Gelſowé Drewo: v. seq.
Gelſowina, i, f. lignum alneum, das Erlenholz, eger-fa. *Syn.* gelſowé Drewo. *vulg.* Galſina, Olſina, galſowé (olſowé) Drewo. 2) v. Gelſina.
† Ǵeltňe, i, f. v. Rad, Lagtra.
† Ǵeltňička, i, f. *dem.* v. Radečka, Lagtrička, Žbáríf.
† Ǵemba, i, f. v. Ǵamba, Huba.
† Gembečka, i, f. *dem.* v. Ǵambečká, Hubička.
† Ǵembička, i, f. *dem. idem.*
Ǵemer, u, m. Gömörinum, i, n. Gemmer, Gömör.
ǵemerſki *adv.* more gömöriensi, gemmerisch, gemmermäßig nach der Art der Gemmerer, Gömöriek módgyára, gömöriessen, gömöri módon. *Syn.* poǵemerſkí.
ǵemerſkí, á, é, *adj.* gömöriensis, e: Gemmer, die Gemmerer betreffend: gömöri, gömörieket illető. Gemerſká Stolica. Gömöriensis Comitatus, die Gemmer Gespannschaft, Gömör-Vármegye.
† gemňe *adv.* v. učenliwe.
† gemní, á, é, *adj.* v. učenliwí.
† Gemnoſt, i, f. v. Učenliwoſt. 2) *in titulis*, Gemnoſt Pán, Gemnoſt Paňi: v. Urození Pán, Urozená Paňi sub urození 2. Nro.
gemu (contr. mu), *dat.* ex on.
† gen *adv.* v. len.
Gena, i, f. Jena, ae, f. *Civitas Turingiae:* Jehn, eine Stadt: Jéna, *turingyiai Város.*
Ǵenď, u, m. Gandavum, i, n. *Civitas Flandriae:* Gent, in Flandern: Gend, *flandria város.*
Ǵenerál, á, m. Generalis, is, m. dux (magister) exercitus: General, ein Offizier bei der Armee: Gyenerális, hadi vezér. Pechotní Ǵenerál: peditatus Magister, General bei der Infanterie, gyalogság Gyenerálissa, Vezére. Koňički Ǵenerál: equitatus Magister, General der Reiterei (bei der Cavallerie): lovasság Gyenerálissa, vezére. Ǵenerál Strážní Magſter: Magister vigiliarum (excubiarum) Generalis, Generalmajor, Generaloberſtwachtmeiſter, Generalfeldwachtmeiſter: Gyenerális Istrázsa Mester. Ǵenerál polní Marſalek, Mareschallus, Campi Generalis, summus dux: Generalfeldmarschall, fő hádí vezér, Marsal-Gyeneralis. Ǵenerál Hadnad (Lagdinant): Pro Mareschallus, Campi Generalis, Generallieutenant, Gyenerális Hadnagy.
ǵenerálčin, a, e, *adj. poss.* Generalis uxoris, der Generalinn gehörig, Gyenerálisnéé.
Ǵenerálka, i, f. Generalis consors, *vulg.* Generalissa: die Generalinn, Gemahlinn des Generals: Gyenerálisné.
ǵenerálow, a, e, *adj. poss.* Generalis, dem General gehörig, Gyenerálisé.
ǵeneralſki *adv.* more Generalis, generalmäßig, generalisch: Gyenerálisok modgyára, Gyenerális módra (módon). *Syn.* pogenerálſki.
ǵenerálſkí, á, é, *adj.* Generalem adtinens, generalisticus, a, um: den General betreffend, Gyerálist illető. Ǵenerálſká Hodnoſt: v. *seque.*

Ǵenerálstwí, á, n. Generalatus, us, m. munus ducis generalis: der Generalat, Generalamt: Gyenerálisság.

* Ǵenester, stru, m. v. Ganowec.

Ǵenew, u, m. Mesto w Sawogi: Geneva, ae. f. *Civitas Sabaudiae:* Genf, in Savoyen: Genev, *Szabaudiai Város.*

Ǵenowčan, a, m. Genevensis homo, der Genfer, genevai ember.

ǵenewčančin, a, e, *adj. poss.* Genevensis feminae, der Genferinn gehörig, genevai aszszonyé.

Ǵenewčanka, i, f. Genevensis femina, Genferinn, genovai aszszony.

ǵenewčanow, a, e, *adj. poss.* genevensis viri, dem Genfer gehörig, genevai emberé,

ǵenewskí *adv.* Genevensium more, genfisch, genevai, módon.

ǵenewskí, á, é, *adj.* genevensis, e: genfisch, genfer: genevai. Ǵenewské, Gezero, lacus Lemanus (Genevensis): Genfersee, genevai tenger.

Ǵenezar, u, m. Gezero galilegské (w Ǵalilei): Genezareth, *lacus:* Genezareth, ein See in Galiläa: genezareth, tó, galileai (galileabeli) tó.

Ǵenezarek, u, m. *idem.*

* ǵenǵlawe *adv.* v. Senǵlawe.

* ǵenǵlawí, á, é, *adj.* v. Senǵlawí.

* Ǵenǵlawosk, i, f. v. Senǵlawosk.

† Geníček, čka, m. *dem.* v. Ganíček.

genu, *interj.* v. inu.

Ǵénua, i, f. Mesto wlaské: Genua, ae, f. *urbs Ligurum in Italia:* Genua, eine Stadt in Welschland: Gyénua, *olasz város.*

Ǵenuenčan, a, m. Genuensis homo: Ligur (Ligus) uris, m. *Cic.* Genuenser, Ligurier, aus Ligurien: gyénuai ember. *Pl. nom.* Ǵenuenčaní, *gen.* now. Genuenses, Ligures *Liv.* die Ligurier, Gyénuaiak.

ǵenuenčančin, a, e, *adj. poss.* genuensis feminae, der Genuenserinn (Ligurierinn) gehörig, gyénuai aszszonyé.

Ǵenuenčanka, i, f. Genuensis femina Ligur (Ligus), uris, f. *Sallust.* Genuenserinn, Ligurierinn: gyénuai aszszony.

ǵenuenčanow, a, e, *adj. poss.* genuensis hominis, dem Genuenser gehörig, gyénuai emberé.

ǵenuenskí *adv.* genuensium more, genuensisch, ligurisch: gyénuaiak módgyára, gyénuai módon. *Syn.* poǵenuenskí.

ǵenuenskí, á, é, *adj.* genuensis, e; ligurinus, ligusticus, a, um: *Gratian.* genuensisch, ligurisch, in oder aus, bei Ligurien, dahin gehörig: gyenuai. Ǵenuenská Kragina: Liguria, *regio Italiae*, ubi fuit Genuensis Respublica: Ligurien, eine Landschaft Italiens, wo itzt das Genuensische ist: Liguria, olasz tartomány. Ǵenuenské More: Ligusticum (gallicum) mare: genuesisches Meer, gyenuai tenger.

† genž, *nom. sing. et plur. per omnia genera; cuius loco Slavi adhibent relativum* Kterí, *et ratione numeri, ac generis flectunt.* Otče náš, kterí si na Nebesi; pro genž si.

† Geograf, a, m. v. Zemespisowník.

† Geografia, i, f. v. Zemespis.

† geografickí *adv.* v. zemespiskí.

† geografickí, á, é, *adj.* v. zemespiskí.

Georǧián, a, m. Iber (Hiber), eris, m. ein Georginer, Iberier, einer aus Iberien in Asien: ibériai ember.
ǧeorǧiančin, a, e, *adj. poss.* iberae (iberiacae) feminae, der Georginerinn (Iberierinn) gehörig, ibériai aszszonyé.
Georǧiánka, i, f. Ibera (iberiaca) femina, eine Georginerinn Iberinn: ibériai aszszony.
ǧeorǧianow, a, e, *adj. poss.* Iberis, dem Georginer (Iberier) gehörig, ibériai emberé.
ǧeorǧianſki *adv.* more iberum, iberiace, iberice: georginerisch, iberisch: ibériai módon. *Syn.* poǧeorǧianſki.
ǧeorǧiánſki, á, é, *adj.* ibericus, iberiacus, iberus (hiberus) a, um: georginer, iberisch: ibériai. Georǧiánſká Zem: Iberia, ae, f. *Hor.* das Georginerland, Iberien, Georginen, eine Landschaft in Asien bei Colchis: Ibéria, *ország.*
† Gepti'ka, i, f. v, Mňi'ka.
† Geřáb, a, m. v. Garáb (a).
† Geřáb, u, m. v. Garáb (u) per 3. Nros.
† Geřáb'e éťe, n. v. Garaba.
† Geřábek, bka, m. v. Garábek (u).
† geřabí *adj. omn. gen.* v. garabí.
† Geřabice, f. v. Garabica.
† Geřabina, i, f. v. Garabina.
† Gercha, i, f. v. Jrcha.
† Geřchář, e, m. v. Jrchár.
† gerchárčin, a, o, *adj. poss.* v. irchárčin.
† Gercháření, n. v. Jrcháření.
† gerchařiti, il, ím, v. irchariť.
† Gerchařka, i, f. v. Jrchárka.
† gerchářſki *adv.* v. irchárſki.
† gerchářſkí, á, é, *adj.* v. irchárſkí.
† Gerchářſtwí, n. v. Jrchárſtwí.
Gerica, i, f. Goritia, ae, f. *Civitas*: Görz, eine Stadt in Krain: Goritzia *város.*
Gericho, a, m. Hiericho, *gen.* untis: Jericho, eine Stadt in Judäa, Jeriko, *zsidó város.*
Gerichow, a, m. idem.
gerichowſkí, á, é, *adj.* hierichuntinus, a, um: zum Jericho gehörig, darinn befindlich, jerikói. Gerichowſká (z Gericha, z Gerichowa) Růža: Anastatica hierichuntina *Linn.* Rose von Jericho, Jerikoi Rózsa.
Gerlica, i, f. Gorlicium, *urbs Lusitaniae*: Görlitz, eine Stadt: Gorlitz, *város. Syn.* Gorelica, Meſto lužícke.
* Ǧerſla, i, f. v. Krupki.
* ǧerſlowí, á, é, *adj.* v. krupkowí.
* Ǧerſtla, i, f, v. Ǧerſla.
* ǧerſtlowí, á, é, *adj.* v. ǧerſlowí.
Ǧertrudka, i, f. Zelina: fumaria, ae, f. officinalis *Linn.* der Erdrauch, Feldrauch, Taubenkopf: füst-fü, földi füst, mezei ruta, polňa (planá) Ruta, Rutka, *Aliud est.* Zemežlč.
Ǧerwáz, a, m. Gervasius, i, m. Gervasius, Járfás, Gyárfás.
Geruzalem, u, m. Hyerosolyma (orum) *hodie a Turcis* Lozumoboxach *vocatur*: Jerusalem: Jeruzsalem.
geruzalemſkí, á, é, *adj.* hierosolimitanus, a, um: zum Jerusalem gehörig: jeruzsalemi. Geruzalemſká (pečatená) Zem: terra sigillata (bolus): Siegelerde, jeruzsalem föld, petsétes Agyag. *Syn.* pečatena hlinka.
Geſáňí, á, n. exsultatio, nis, f. das Frohlocken, die Frohlockung: örvendezés, vigadás, öröm, vigasság. *Syn.* Pleſáňí, Ra-

Radost', Wefelost'. *vulg.* Gasáňí.

gesat, al, ám, V. I. *imp.* ag; exsultare, gaudere, laetari, ovare, triumphare, laetitia efferri: frohlocken; örvendezni, vigadni. *Syn.* plesat radowat (weselit, tesit) sa. *vulg.* gasat. Nemerňe gesal (plesal). Nemernú Radost'ú sa oblubowal: laetitia impotenti efferebatur, er ware voll Freuden (über die Maßen freudenvoll: felettébb örül-vala. Mód nélkül vigadott vala. Nedluho buďeš gesat (weselit sa), nec longum laetabere, dein Frohlocken (deine Freude) wird bald aufhören (zum Ende kommen, ein Ende nehmen, sich endigen), nem sokáig fog tartani a' te örömed vigasságod.

Gesáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *vulg.* Gasáwáňí.

gesáwat, al, ám, *freq.* ex gesat. *vulg.* gasáwat.

Geseň, u, m. Strom: fraxinus, i, f. *Virg.* die Esche, Eschbaum Eschenbaum: köröss-fa. *vulg.* Gasen. Plani Geseň, fraxinus campestris *Pár. Páp.* Fraxinus excelsior *Linn.* wilde Esche, Eberesche: vad köröss-fa, mannowi Gesen, Fraxinus ornus *Linn.* v. manna. *Aliud est* Hrab.

Geseň, e, f. autumnus, i, m. tempus autumnale: der Herbst, die Herbstzeit: ösz, öszi idö. *Syn.* Podzim, Podzimek.

Geseňi, et gesenňí, á, é, *adj.* Geseňí Koreň: v. Drewda.

Geseňice, f. *pl. gen.* nic, *dat.* com (*boh.* cům): Jessenicium, Jessenitz, ein Dorf im Königgrätzen, und Beraumer Kreise: Jeszenitz, *Morva-falu.*

Gesenka, i, f. rapa autumnalis, Herbstrübe, öszi répa. *vulg.* Gasenka, Gasgenka.

gesenní et gesenňí, á, é, *adj.* v. gesenský.

geseňowí, á, é, *adj.* fraxinus *Ovid.* fraxineus *Virg.* a, um: eschen, aus Eschenbaum, aus Eschenholz: köröss-fából-való. *vulg.* Gaseňowí, Geseňowé Drewo: lignum fraxinum, Eschenholz, köröss-fa. 2) s planého Geseňu, fraxineus *Colum.* a, um; de (ex) orno: von Eberesche (wilder Esche), mezei (vad) köröss-fából-való. Geseňowí Hág: fraxinetum, Ebereschenwald, vad köröss-fa termö hely. Geseňowé Drewo; fraxineum lignum, Ebereschenholz, vad köröss-fa. 3) v. gesenský.

gesenský, á, é, *adj.* autumnalis, e; herbstlich, herbstmäßig, den Herbst betreffend: öszi. *Syn.* gesenňí, geseňowí, podzimní. *vulg.* gasenní, gasenský. Gesenský Pich (Bod): punctum autumnale (aequinoctii autumnalis), Herbstpunkt, öszi pont. Gesenský Čas, tempus autumni, Herbstzeit, öszi idö. Gesenský Deň: dies autumnalis, Herbsttag, öszi nap. Gesenský Gacint: hyacinthus autumnalis, serotinus *Linn.* Herbsthyacint, öszi jatzint. Gesenský Kwet: *a*) flos autumnalis, Herbstblume, Blume die in Herbste blüht: öszi virág. *b*) colchicum autumnale *Linn.* Herbstzeitlose, Herbstblume; öszi virág. Gesenský Led, glacies autumnalis, Herbsteis: öszi jég. Gesenský Weter, ventus autumnalis, Herbstwind, öszi szél. Gesenská Hruška: pirum autumnale, Herbstbirne, öszi körtvély. Gesenská Práca (Robota): labor autumnalis, Herbstarbeit, öszi munka (dolog). Gesenská Repa: v. Gesenka.

Geſenſká Roſtlina (Planta, Préſada, Zelina): planta autumnalis, Herbſtgewächs, öszi zöldség (palanta fü). Geſenſká Rúža: alcea rosea *Linn.* Herbſtroſe, Roſenpappel: öszi rózsa. Geſenſká Zimňica (Hodonka): febris autumnalis, Herbſtfieber, öszi hideglelés. Geſenſké Obweſeleňí (Obweſelowáňí): oblectatio autumnalis, Herbſtluſt, öszi mulatság. Geſenſké Owocí: fructus autumnalis, poma autumnalia, Herbſtfrucht, Herbſtobſt: öszi gyümölts: Geſenſké Powetrí *a*) aura (aer) autumnalis: Herbſtluft, öszi szellö *b*) tempestas autumnalis, Herbſtwetter, Herbſtwitterung: öszi égi háború. Geſenſké Seno i. e. Otawa: cordum, autumnale foenum: Herbſtheu: öszi széna, sárjú. Geſenſké Wigaſňeňí: interlunium septembris, Herbſtſchein, öszi fel-tetszés. Geſenſké Znameňí: signum coeli autumnale, Herbſtzeichen, öszi jelenség (jel).

Geſeter, tra, m. Riba: acipenser, is, m. sturio, nis, m. Acipenser sturio *Linn.* der Stör, ketsege hal, *boh.* Geſetr. Russis. Oſeter.

† Geſetr, a, m. *idem.* 2) v. Geſkiňa.

Geſkiňa, i, f. antrum, cavum, spelaeum, latibulum, *i*, n. caverna, spelunca, latebra, crypta, ae, f. specus, us, f. die Hölle, Höle (höhle) in der Erde, die zu weilen groß iſt, die Grotte, Grube, der Schlupwinkel: barlang, hézag hely. *Syn.* ſkalná Díra, Skríſ, Skriſa. *vulg.* Gaſkiňa, *boh.* Dúpa, Dúpě, Geſkiňe, Geſetr, Peleſ, Peleſňe, Peleſina, Slug. Do Geſkiňe wlezť, wſtúpit: antro (in antrum) succedere *Virg. Curt.* in eine Hölle eingehen, setét barlangba menni, bé-menni. W Geſkiňi wiſtretí: proiectus in antro *Virg.* in der Wildhölle ausgeſtreckt, a' barlangban hoszszára ki-terjedett 's úgy fekütt.

† Geſkiňe, f. *idem.*

Geſle, *gen.* Geſel et Geſlí, f. *plur.* praesepe, is, n. praesepis, is, f. praesepium, i, n. die Krippe fürs Vieh: jászol, jászló *Par. Páp. vulg.* Gaſle.

Geſlički, ček, f. pl. *dem.* praesepiolum, i, n. das Krippchen, Kripplein: jászolka. *vulg.* Gaſličky.

geſt, 3-tia pers. sing. ex biť, (bol.)

geſť, gedel, gem (*boh.*) gím), V. I. *imp.* gec (*boh.* ged): comedere, edere, manducare, cibum capere (sumere) vesci: eſſen etwas, z. B. Brod, Aepfel, ſpeiſen, die Speiſe zu ſich nehmen: enni, étellel élni. *Syn.* Gedlo (Pokrm) užíwať, požíwať, k ſebe brať. *vulg.* papať, *boh.* giſti. Geſť, a piť. Pokrm, a Nápog požíwať: cibum et potum sumere; comedere et bibere: eſſen, und trinken: enni, és inni. Eſťe ſem negedel: necdum cibum sumsi, ich habe noch nicht gegeſſen, még semmit sem ettem. Nemám, čo geſť (čo pod Zubi klásť): non habeo, quod edam: ich habe nichts zu eſſen, nints mit egyem (ennem), semmim sints enni való. Nemáſ nič, čo geſť? nihil est, quod edas? haſt du nichts zu eſſen, nints-é valamid enni való? nintsé mit enned? Gedelbich, gako Peſ, Wlk: autumnalis appetentia, bulimia. Vehementer esurio, uti lupus: ich möchte eſſen, wie ein

ein Wolf: ehetném mint a' farkas; telhetetlen éhség. *Prov.* Máſ geſt, abiſ žiw bol; ne žit, abiſ gedel: edere oportet, ut vivas, non vivere, ut edas; man ſoll eſſen, daß man lebe; nicht leben, daß man eſſe; enned (enni) kell, hogy élhess; nem élned, hogy ehess. Kda málo gédá, dlúho trwá: pone gulae metas, ut sit tibi longior aetas. Esse cupis sanus, sit tibi parca manus: wer wenig ißt, der ißt lang: a' ki keveset eszik (kevés étellel él) sokáig él. 2) coenare, prandium, vel coenam sumere: eſſen, ſpeiſen von der ordentlichen Mahlzeit: enni, ebédelni, vatsorálni. *Syn.* obedowat, wečerat.

† geſte *adv.* eſťe.

† Geſter, a, m. v. Gaſťer.

† geſterčí *adj. omn. gen.* v. gaſťerčí, gaſťeričí.

† Geſterka, i, f. v. Gaſťerka.

geſtli *conj. reg. Indic.* si, quod si: wenn, wofern: ha, hogy ha. *Syn.* geſtliže, keď, kedže. Geſtli ſa pítat ſmím: si percontari mihi licet, wenn ich fragen darf, ha merem kérdezni, ha szabad kérdenem? Geſtli budem moct priſt, tak pridem: ego veniam, si potuero: ich will kommen, wenn ich kommen kann: el-jövök, ha lehetséges lészen. Geſtli ti ge pohodlé: si commodum tibi est, wenn du Weile haſt, ha idöd vagyon. 2) Geſtli ale: si vero, sin, sin vero, sin autem: wenn aber, ha pedig: Geſtli chceſ, urob to; geſtli ale nechceſ? nechag tak: si vis, fac ita; sin? rem ita permitte: wenn du willſt, ſo thue es; wenn du aber nicht willſt? ſo laß es bleiben: ha akarod, tedd-meg; ha pedig nem? hadd úgy a' dolgot. Jď núter (wegdt); geſtli ale ne? zawrem (zatworím) Dwere: ingredere, sin aliter? occludam fores; geh hinein, ſonſt ſchließe ich das Thor zu: menybé; hogy ha pedig nem? bézárom az ajtót. — 3) Geſtli ne: *a*) si minus, si non, nisi, ni, alioquin: wenn nicht, ha nem, hogy ha nem. Geſtli ſa Ludi neboгíſ, aſpoň ſa Boha bog, obáwag: si minus homines, at Deum time: wenn du auf die Menſchen nicht giebſt, ſo fürchte doch Gott den Herrn: ha az emberektöl nem félsz-is, leg alább az Istentöl félly. Geſtli nepochibugem, nisi me animus fallit, wenn ich mich ſelbſt nicht irre, ha nem ha meg-tsalatkozom. *b*) v. geſtli ale. Chceſ li zoſtat? zoſtaň; geſtli ne? poď (priď) k nám: si manere vis? licet; sin minus? ad nos accede; willſt du verbleiben? ſo bin ich zufrieden; willſt du nicht? ſo komme zu uns: ha akarsz ott maradni? maradgy; ha pedig nem akarsz? jöj hozzánk. 4) Geſtli ſnaď: si, sin: wenn etwa: ha talán, ne talántán. 5) Geſtli že: *a*) si utique, wenn ja, ha ugyan. *b*) siquidem, wenn anders, wenn nämlich; ha tudni illik. 6) Geſtle len: dum, modo, dummodo; wenn nur, ha tsak. 7) geſtli len ne; dum ne, modo ne, dummodo ne: wenn nur nicht, ha tsak nem. Gá chcem kúpit, geſtli že len welmi drahé neňí (geſtliže len dobré geſt); emere volo, dum ne carum (modo bonum) sit: ich wills kaufen, wenns nur nicht zu Theuer (wenns nur gut) iſt: meg akarom venni (meg veszem) ha tsak nem drága (ha tsak jó). — 8) num, an,

ne,

ne, utrum, si: ob, ha. Pozrem, geſtli (čili) ſú dobre zatworené (zawrené) Dwere: videbo, num (an, si) ianua (ianuane) recte clausa sit: ich will ſehen, ob die Thür recht geſpirrt ſey: meg-nézem, ha jól vagyon-é bé-téve az ajtó. Pítal ſa, geſtli wſtali? Gá ſem mu powedala, že eſce ſpá (odpočíwagú): interrogavit, num (an) e lecto surrexeris? Ego dixi (reposui) te adhuc dormire (quiescere): er fragte, ob Sie auf wären? Ich ſagte ihm, Sie ſchliefen noch: azt kérdezte, ha fel keltél e' már az ágyból? Én feleltem néki, hogy még aluszól.

geſtlibi (*sing.* 1-*ma pers.* geſtlibi ſem, et geſtlibich, 2-*da* geſtlibiſi, et geſtlibiſ, 3-*tia* geſtlibi; *pl.* 1-*ma pers.* geſtlibi ſme, 2-*da* geſtlibi ſte, 3-*tia* geſtlibi) *conj. construitur semper cum Praeterito Perfecto:* si, wenn, ha, hogy ha. Geſtlibich nemohel: si minus potuero, wenn ichs nicht könnte; wenn es mir unmöglich wäre: hogy ha tölem ki nem telhetik. Geſtlibi ſa ňekdo pítal; si quis interroget, wenn Jemand fragen möchte, hogy ha valaki kérdené (tudakozná).

Geſtliže *conj.* v. geſtli. Geſtliže potrebno bude: si usus veniat, wenn es nöthig ſeyn wird, ha szükséges lészen (fog lenni).

geſtližebi (geſtližebich et geſtližebiſem, geſtližebiſi, et geſtližebiſ, geſtližebi, *Pl.* geſtližebiſme, geſtližebiſte, geſtližebi): v. geſtlibi. *Syn.* kedbi, *boh.* kdižbi.

geſtňí, á, é, *adj.* v. gedlí.

† geſto, *nom. sing. et plur. omn. gen. quem Slavi per* kterí *vel* čo *reddunt.*

† Geſtráb, a, m. v. Gaſtrab.

† Geſtrábek, bka, m. v. Gaſtrabek.

† geſtrabí, *adj. omn. gen.* v. gaſtrabí.

† Geſtrábina, i, f. v. Gaſtrabina.

† get, et geki, gel, gedu, *fut.* pogedu, *imp.* ged, et poged, gedme, et pogedme, gedte, et pogedte, v. iſť.

† Getel, e, m. v. Gakelina.

† Getelina, i, f. v. Gakelina.

† Geteliſke, n. v. Gakeliniſko.

† getelowí, á, é, *adj.* v. gakelinowí.

† Getilek, lku, m. *dem.* v. Gakelinka.

Gew, u, m. publicum, i, n. *Plin. H. N. Liv.* das Publicum, die Staat, Stadt, die Commun: köz-jó. *Syn.* Obec. 2) publicum, i, n. *Cic. Liv.* Publicum, jeder öffentliche Ort, Straße, Markt etc. köz-hely. *vulg.* Gaw.

gewení, á, é, *p. c.* publicatus, manifestatus, notus redditus, a, um: bekannt (kund) gemacht: ki-hirdettetett, ki-jelentetett, közönségessé tett, közre botsátott. *Syn.* wigewení, wihláſení *vulg.* gawení.

Geweňí, á, n. publicatio, manifestatio, nis, f. das Offenbaren, Kundmachen, die Offenbarung, Kundmachung, Entdeckung: közönségessé tévés, közre botsátás, ki-hirdetés, ki-jelentés. *Syn.* Wigeweňí, Wihláſeňí. *vulg.* Gaweňí.

gewí, á, é, (*abs.* gewo), *adj.* publicatus, apertus, apricus, manifestus, notus, a, um; patens, tis: offenbar, offenbarlich, augenſcheinlich, ſichtbar, klar, öffentlich, bekannt: látható, szemlélhető, közönséges, is-

ismérelcs, tudva-való, kinyilatkoztatott, köz. *vulg.* gawí. *Usitatius compositum* zgewní. Tagenstwí toto na gewo príde: secretum hoc fiet palam *Plaut.* dieses Geheimniß wird an den Tag (an das Taglicht) kommen ausbrechen: ez a' titok ki-fog nyilatkoztatni. Weselost' nasu na gewo sme widali, apertissime laetitiam tulimus, unsere Freude haben wir nicht verborgen können, olly nagy vigasságban voltunk, hogy azt épen el-nem titkolhattuk.

Gewit, il, ím, V. I. *imp.* gew: aperire, patefacere, notum reddere, manifestare, prodere: offenbaren, endecken bekannt (kundbar, offenbar) machen: ki hiresiteni, ki-hirdetni, ki-nyilatkoztatni, ki-jelenteni, közönsígessé tenni, közre botsátani. *Syn.* wigewit, wiblasit. *vulg.* gawit. *Usitatiora sunt composita*: wigewit, zgewit. *II. rec.* gewit sa: patere, patescere, palam reddi, patefieri, manifestari: sich offenbaren (entdecken) kundbar (offenbar) werden: ki-nyilatkoztattatni, ki-hirdettetni, isméretessé lenni. *Syn.* na gewo (na Swetlo) prichádzat, wicházat. *vulg.* gawit sa. *Usitatiora composita*: wigewit (zgewit) sa.

gewňe *adv.* v. zgewňe.

gewní, á, é, *adj.* v. zgewní.

gewnost', i, f. v. zgewnost'.

gewo, v. gewí.

† Gez, u, m. v. Gaz.

Gež, a, m. erinaceus, ericius, i, m. Erinaceus europeus *Linn.* der Igel, tövises (sül) disznó. Morstí (wodní) Gež: v. Gežek. *Prov.* Celí Gež, i. e. nespokogní (zwadliwí) Clowek: totus echinus asper *Aristoph.* Morosus, et iniucundis moribus, cum quo nulla ratione possis agere citra litem. Inquietus homo: zänkischer (unruhiger) Mensch, Hadermann, pör-patvaros (zenebonás, nyughatatlan) ember. Od Geža pichlawegsí (drsnategsí): scabrosior leberide (exuvio serpentum vel piscium exuentium senectam) *Suidas* Echino asperior *Plin.* vehementer asper et insuavis, intractabilis, et insuavibus moribus homo. *Aliud est* Morská Swiňa.

† Gezdec, dce, m. v. Koňík.

† gezdecki *adv.* v. koňicki.

† gezdecký, á, é, *adj.* v. koňický.

† Gezdeňí, n. v. Wozeňí, Wozba. 2) v. Jdeňí (Noseňí) na Koňí.

Geždík, a, m, Riba: platessa, ae, f. *Auson.* passer, eris, m. *Ovid. Hor.* rhombus marinus, pecten, inis, m. *Hor.* Pleuronectes Platessa *Linn.* der Stachelfisch, die Steinbütte, Scholle, die Platteisse, platajtz, *tengeri hal. Syn.* Morská Roncha, mokré Korito, Malí božeg Riba.

† gezdiki, il, ím, *freq.* ex get: v. na Koňi ist' (chodit) wezt sa.

† Gezdíwáňí, n. v. Chodíwáňí, na koňí. 2) v. Wozíwáňí.

† gezdíwati, al, ám, *freq.* ex gezdit: v. chodíwat na Koňí: v. wozíwat sa.

Gežek, žka, m. *dem.* erinaceolus, i, m. Igellein, Igelchen, sül disznótska. *Syn.* Gežík. Morskí (wodní) Gežek (Gež) Cerwik, echinus, i. m. Echinus esculentus *Linn.* der See-Igel, tengeri sül disznó hal

hal Borzocska Fabian. v. Morsťá pichlawá Swiňa.
gežení, á, é, *p. c.* incitus, concitatus, a, um: angereitzt, gehetzt: ingerlett, ingereltetett, kisztetett. *Syn.* dusení, hňewaní, nabadkaní. 2) v. gedení ex gedit.
Gežení, á, n. incitatio, instigatio, nis, Anreizung, das Hetzen: ingerlés kisztetés. *Syn.* Dusení, hňewáni, Nabadkáni. 2) v. Gedení ex gedit.
† Gezer, a, m. v. Gezero.
gezerní et gezerňí, á, é, *adj.* lacustris, e; stagnum (lacum) adtinens: den See betreffend, tavat (viz-állást) illető. *Syn.* kalužní, močarinowí. Gezerná Woda: aqua palustris, Sumpfwasser, tó. 2) lacunosus, paludinosus, stagnosus, a, um: sümpfig, pfützig: marasztos, motsáros, tavas, potsolyás, tótsás. *Syn.* močarinatí, kalužnatí.
† gezerňí *adj. omn. gen. idem.*
Gezero, a, n. lacus, ûs, m. orcus, i, m. stagnum, i, n. palus, udis, f. der See, Landsee, das stehende Wasser, der Teich, Lache, Sumpf, Pfütze: maraszt, motsár, motsáros (marasztos) hely, potsolya, tótsa, viz-alló *Pár. Páp.* viz-állás. *Syn.* Kaluža, Močariňa. Ciričsťé (pri Ciričhu we Swagčarách) Gezero: lacus tigurinus, Zircher See, tigu-riai tó. Gendsťé Gezero: lemannus et lemanus (*scil.* lacus) i, m. *Caes.* Lacus Alobrogum: Genfersee, gyeneai tó. Kostansťé (pri Kostancu) Gezero: lacus acronicus, podamicus: Bodensee, bei Constanz: konstantzi tó (tenger). Lombardsťé (w Lombardii) Gezero: bonacus, Gartensee, in der Lombardie, lombardiai tó. Rakúsťé (w Rakusách) Gezero: lacus felicis, in Austria: Gemundersee: Gemündersee: austriai tó. Šampánsťé (w Šampanii) Gezero: lacus avernus (et lacrinus) *Plin. H. N.* averniſcher (der averniſche) See; See im Campanien: kampániai tó.
gezí, á, é, *adj.* v. gežkowí.
Geziňa, i, caro erinacea, Igelfleiſch, sül disznó-hús.
Géžiš, a, m. Jesus, us, m. Jesus, Jézus, Jésus. *Syn.* Gezu, *vulg.* Gezuš, *boh.* Gežíš. Géžiš Kristuš (*gen.* Géžiša Krista): Jesus Christus, Jesus Christus, Kristus Jésus. *Prov.* Kdo Géžiša dobre zná, uš pochopil, čo wedeť má: si Jesum bene scis, nihil est, si caetera nescis. Si Jesum nescis, nihil est, si caetera discis: wer Jesum Christum recht erkennt, der hat die Zeit wohl angewendt: a' ki a' Jésust jól isméri, már meg fogta (megtanúlta), a' mit kell tudni.
† Gežiš, e, m. v. Géžiš. Gežiš Kristuš, *gen.* Gežiše Krista; v. Géžiš Kristuš.
Géžišček, a, et šečka, m. *dem.* ex Géžišek. *Syn.* Gezuláteč-ko.
géžiščekow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. géžiškow.
Géžišek, ška, m. Jesulus, i, m. Jesus infans: Jesuskindlein, Jesulein, i. e. Jesus als Kind: kisded Jésus, Jésuska. *Syn.* Gézula, Gezulátko.
géžiškow, a, e, *adj. poss.* Jesuli, dem Jesuskindlein gehörig, Jésuskáé, Jézuskáé. *Syn.* géžiščekow, gezukátečkow, gezulátkow.
géžišow, a, e, *adj. poss.* Jesu: dem Jesus gehörig: Jésusé Jézusé. Pre gežišowé Kani: per vulnera Jesu Cristi, um Je-

Jesu Wunden, a' Krisztus sebeiért.
gezit, il, ím, V. I. *imp.* gež: incitare, concitare, irritare, instigare: hetzen, anreizen gegen einander: késztetni, ingerleni, fel-huszítani. *Syn.* durit, hňewat, badkat, nabadkat. 2) v. gedit. *II. rec.* gezit sa: irritari, commoveri, irasci, subirasci: sich zürnen, aufgebracht werden: mérgelödni, haragudni. *Syn.* durit (gedit, hňewat) sa.
gežkow, a, e, *adj. poss.* erinacei, dem Igel gehörig, sül disznóé. *Syn.* gežow.
gežkowí, á, é, *adj.* erinaceus, a, um; ex erinaceo, erinaceum adtinens: von Igel, den Igel betreffend. sül disznóból-való, azt illető. *Syn.* gežj, gežowí. — Gežkowá Palica: *a*) Zelina, i. e. Momordika, oslowá Oharka, momordica, aa, f. Momordica Elaterium *Linn.* das Igelskraut, die Igelskolbe, Momordik, Eselsgurke: momordika, momortika *Par. Pár. Aliud est* áronowa Brada. *b*) Palica, čo snú Psow s Kostela nekde wihánagú: erinacium, der Igelstock: eb-bot, eb-páltza. Gežkowá Kožička, pellis erinacea, Igelshaut, sül disznó bör.
gežow, a, e, *adj. poss.* v. gežkow.
gežowí, á, é, *adj.* gežkowí.
Gézu, m. *indecl.* v. Gěžiš.
Gezula, aka, n. *dem.* ex praec. v. Gěčišek.
Gezuláteťko, a, n. *dem.* ex seq.
Gezulátko, a, n. *dem.* ex Gezula: v. Gěžišek.
* Gézuš, a, m. v. Gěžiš.
Gezuwita, u, m. Jesuita, Loyolita, ae, m. Societatis Jesu Sacerdos Ignatianus: ein Jesuit, Jezsovita, Jezsuita, Jésus társasságából való Pap. *Syn.* Swatého Jgňáca (Towarisstwa Gěžišowého Knez), Gezuita. Wihubení sú tito Kňezi Roku 1773ho.
gezuwitow, a, e, *adj. poss.* Jesuitae, dem Jesuit gehörig, Jezsovitáé. *Syn.* gezuitow.
gezuwitski *adv.* jesuitice, jesuitisch, jezsovita módra. *Syn.* pogežuwitski, gezuitski, pogezuitski.
gezuwitskí, á, é, *adj.* jesuiticus, a, um; jesuitisch, jezsovitai, jezsuitai. *Syn.* gezuitskí. Gezuwitskí Klášter: collegium Jesuitarum. Jesuiter Kloster, Jezsovita, Kalastrom.
Gezuwitstwí, á, n. ordo (status) Jesuiticus, societas Jesu: Jesuitenorden, die Gesellschaft Jesu: jezsovita szerzet, Jézsus társassága. *Syn.* Gezuitstwí.
† Gezwec, Gezewce, m. v. Gazwec.
† Gho, a, n. v. Gármo.
† Gicen, cnu, m. v. Gedák (u).
† Gicha, i, f. v. Poléwka.
Gichar, a, m. species uvarum rubra: eine rothe Art Weinbeeren; vörös gahír. *Syn.* cerwení Gahír.
† gichowatí, á, é, *adj.* v. polewkowatí.
† gicní, á, é, *adj.* v. gedacní, zrawí.
† Gidáňí, n. v. Gedáňí.
† gidati, al, ám, *freq.* ex gísti: v. gedat.
† Gidáwání, n. v. Gedáwáňí.
† gidáwat, al, ám, *freq.* ex gídati: v. gedáwat.
† Gidlo, a, n. v. Gedlo.
† Gihnúti, hnul, hnu: v. odmakat, odmaknút, púšťat, rozpúšťat sa.
† Gihnutí, n. v. Odmak, Odma-

ma-

makáňí, Odmaknutí, Púšťáňí.

† Gikáňí, n. v. Hikáňí, Kičáňí.

† gikati, al, ám: v. Hikať, tičať.

† Gikawec, wce, m. v. Ikawec.

† Gikra, ker, n. pl. v. Ikri.

† Gikri, ker, f. pl. *idem.*

† Giknáč, e, m. v. Ikráč.

† giknatí, á, é, *adj.* v. ikrowí.

† Gil, u, m. v. Il, Hlina.

† Gilce, n. v. Ilec.

† Gilm, u, m. v. Brest.

† gilmowí, á, é, *adj.* v. brestowí.

† gilowití, á, é, *adj.* v. ilowatí, hlinowatí.

† Gilowatina, i, f. v. Ilowatina.

† Gilte, f. v. Mári.

† gim, gedl, gísti: v. gem sub gest.

gímaní, á, é, *p.* c. captus, prehensus, a, um: gefangen, erhascht, gefangen, genommen: meg-fogattatott, meg-kapatott. *Syn.* chitaní, chitení.

Gímání, á, n. captio, prehensio, nis, f. das Fangen, Erhaschen: meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chitáňí, Chiteňí.

gímať, al, ám, V. I. *imp. ag:* capere, prehendere, comprehendere: fangen, erhaschen, gefangen, nehmen: meg-fogni, meg-kapni. *Syn.* chitať, chitiť. *Usitatiora composita:* nagímať, obgíwať, odgímať, pogímať, ugímať, zagímať.

Gimáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

gimáwať, al, ám, *freq.* ex gímať. *Syn.* chitáwať.

Gimka, i, f. vas aquarium, Wasserfang, viz fogó-edény.

† Gimpel, pla, m. v. Papúšek.

† gimplowí, á, é, *adj. poss.* v. papúškowí.

† gináč, gináče *adv.* v. ináč.

† ginačegší *adj. omn. gen.* v. inačegší.

† Ginačeňí, n. v. Inačeňí.

† ginačiti, il, ím: v. inačiť. *II. rec.* ginačit se: v. inačiť sa.

† ginadi *adv.* v. inda.

† ginák *adv.* v. inák.

† ginakší *adj. omn. gen.* v. inakší.

† ginam *adv.* v. inam.

† ginda *adv.* v. inda, índi.

† ginde *adv.* v. inde.

† gindi *adv.* v. indi.

† Gindrich, a, m. v. Indrich.

† Gindříšek, ška, m. *dem.* v. Indríšek.

† giní, á, é, *adj.* v. iní.

† Giní, n. v. Inowať, Mráz.

† giní, *nom. plur. masc. gen.* ex giní: v. iní sub iní.

† Ginoch, a, m. v. Mládenec, Šuhag.

Ginochstwí, n. v. Mládenstwí, Šuhagstwí.

† Ginowatina, i, f. v. Inowať.

† Ginowatka, i, f. *dem.*

† ginší, *adj. omn. gen.* v. inší.

† ginudi *adv.* v. inade, inde, inšú Cestú. 2) v. inam, inde.

Gips, u, m. gypsus, i, m. gypsum, i, n. der Gyps, máz, fejérétő, Gipsz-kő. *Syn.* Sádra, bíla Hlina, bílí Kameň (gako kréda):

gipsowí, á, é, *adj.* gypseus, a, um: von Gyps, mázból-való.

† Gircha, i, f. v. Ircha.

† Girchár, e, m. v. Irchár.

† girchárčin, a, o, *adj. poss.* v. irchárčin.

† Girchárka, i, f. v. Irchárka.

† girchárski *adv.* v. irchárski.

† gir-

† girchársky, á, é, *adj.* v. irchársky.
† Girchárstwi, n. v. Irchárstwi.
† girchárů, et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. irchárow.
† Giři, ího, m. v. Gur, Gurko.
† Gířice, f. v. Gurica.
† Gířiček, čka, m. *dem.* v. Guríček.
† Gířička, i, f. *dem.* v. Gurička.
† Gířik, a, m. v. Gurík, Gurko.
† gířiku, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. guríkow.
† Girka, i, m. v. Gurka.
† Giska, i, f. Poléwka.
† Giskra, i, f. v. Iskra.
† Giskření, n. v. Iskrení.
† Giskřička, i, f. *dem.* v. Iskrička.
† giskřiti, il, ím: v. iskrik.
† giskříwati, al, ám: v. iskriwak.
† giskrnatí, á, é, *adj.* v. iskrowí.
† gist, v. gistí.
† giske *adv.* v. iske.
† Gistec, stec, m. v. Istec, Dlužník.
† Giskení, á, n. v. Iskení.
† gistí, á, é, (*abs.* gist, gisto) *adj.* v. istí.
† gisti, gedl, gím: v. gesk.
† gistiti, il, ím: v. istik.
† gisto, v. gistí.
† Gistota, i, f. v. Istota.
† gistotně *adv.* v. istotně.
† gistotní, á, é, *adj.* v. istotní.
Ǵit, u, m. v. Kit. Kamenní Ǵit: v. Kamenní Kit.
† Ǵiti, n. v. Ideňí.
† gíti, šel, gdu, *imp.* gdi et pod, gdeme et podeme, gdette, et podte: v. ist'.
† gíti (gat) gal, gmu *fut.* gímám *praes.* v. gat.
† Gitření, n. v. Snogeňí, Primoteňí.
† gitřiti se, il se, ím se: v. hnogik (primotik) sa.
† Gitření, ího, n. v. Ranné. 2) v. Uteren, Utérňa.
† gitřní, *adj. omn. gen.* v. ranňí.
† Gitrenice, f. v. Gaternica.
† Gitrnička, i, f. *dem.* v. Gaternička.
† Gitro et Gítro, a, n. v. Ráno. 2) v. Son, Záhon.
† Gitrocel, e, m. v. Itrocel.
† Giwí, n. v. Iwí.
† giž *adv.* v. uš.
† Gizba, i, f. v. Izba.
† Gizbička, i, f. *dem.* v. Izbička.
† Gižda, i, f. v. Ideňí, Cesta. 2) Ňeseňí (Ideňí) na Koňi.
† gízdní, á, é, *adj.* v. idúcí (nosicí sa) na Koňi. 2) Gizdní Lid: v. koňicki Lud.
† Gizera, i, f. v. Izera.
† Gizwa, i, f. v. Izwa.
* Ǵlat, u, m. v. Ǵlet.
Ǵlan, u, m. Réka w Koritanoch: Glanes, is, m. *fluvius Carinthiae*: glánes, *folyó víz*.
Ǵlanc, u, m. splendor, nitor, fulgor, is, m. der Glanz des Silbers, der Erde, Leinwand: fényesség, tündöklés. *Syn.* Blesk, Blisk, Bliskáňí, Bliskawosť, Gasnosť, S[illegible]dkosť.
ǵlancowaňe *adv.* splendide, nitide: glänzend, fényessen, tündökölve. *Syn.* bliskawe, gasňe Sladko.
ǵlancowaní, á, é, *p. c.* fulgidus splendidus) redditus, laevigatus, a, um; splendicans, splendens, tis: glänzig, glänzend, geglänzt: fényes, fényessé tett, meg-fényesíttetett. *Syn.* bliskawí, bliskaweni, gasňeni, hladeni. Ǵlancowané Plátno: tela splendens, (lae-

(laevigata): Glanzleinwand, fényes vászony.

Ǵlancowáňí, á, n. laevigatio, nis, f. das Glänzen, fényessé tétel, fényesítés. *Syn.* Blißkawení, Gasňení, Hladení.

ǵlancowat, cowal, cugem, V.I. *imp* cug: splendidum facere, glänzen, glänzend machen: fényessé tenni. *Syn.* blißklawit, gasňit, hladit.

Ǵléda, i, f. argyritis, idis, f. chrysitis, idis, f. lithargirum (on), lithargyrium, i, n. lithargyros (us), i, *Plin. H. N.* terra serviens laevigationi; color, quo ollae interne liniri solent, ut splendicent: die Glasurerde, Hafnerwarb: glét, máz, fazékas festék, mellyel a' fazékak belöl öntettnek, hogy fényeskedgyenek. *boh.* Lák. 2) acies, ei, f. cuneus, i, m. die Schlachtordnung, keilförmige Stellung der Soldaten: gléda, rend, sor; ék formára állatott hadi sereg. *Syn.* wogenski klin, *boh.* Klid. Ǵlédu učiňit. Do Ǵlédi sa postawit: cuneum facere *Caes.* dare *Virg.* eine Schlachtordnung machen, glédába (rendbe) állani. Wogákow (Wogsko) do Ǵlédi postawit: milites (aciem, exercitum) instruere: die Soldaten (die Armee) in Schlachtordnung stellen: a' katonáságot (hadi sereget) el-rendelni, rendbe venni, ék-formán (glédába) állítani. Do Ǵledi postawení Wogák: miles instructus, in die Schlachtordnung gestellter Soldat, glédába (rendbe) állíttatott Katona. W Ǵlede stogí: in ordine stat, er steht in der Schlachtordnung, glédában (rendben, sorban) áll. Do Ǵlédi súcí: militiae aptus, zu einem Soldaten tauglich, bé-illenék katonának.

ǵlédení, á, é, *p. c.* argyritide (chrysitide, lithargyrio) illitus (oblitus, imbutus) a, um: glasurt, glasirt: glétes, mázos, glételtt, glétezett, mázoltt.

Ǵlédeňí, á, n. lithargyrio (chrysitide, argyritide) imbutio: Glasur, das Glasuren, Glasiren, die Glasurung, Glasirung: glétezés, mázolás.

ǵlédit, il, ím, V. I. *imp.* gled: argyritide (chrysitide, lithargyrio) imbuere, illinere, oblinere: Glasuren, Glasur geben, glasiren: meg-glétezni, mázolni.

Ǵlediwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

ǵlediwat, al, ám, *freq. ex* ǵledit.

gĺédní, á, é, *adj.* lithargyricus, lithargyrio imbutus, a, um: glasurt: glétes. Ǵlédní Hrnec. v. *seq.*

Ǵlédňík, u, m. lithargirio imbuta olla, glasirtes Topf, glétes fazék. *Syn.* ǵlédní Hrnec.

ǵledowaní, á, é, *p. c.* v. ǵledení.

Ǵledowáňí, á, n. v. Ǵlédeňí.

ǵledowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: v. ǵlédit.

Ǵleg, u, m. gluten, inis, n. glutinum, i, n. der Leim, enyv. *boh.* Kleg, Kli, Klich, Klih. Ohňiwí Ǵleg: naphtha, ae, f. das Steinöl: kő-olaj. Zemský (židowski) Ǵleg: bitumen, inis, n. maltha, ae, f. das Harz, Bergwachs, Judenleim, das Erdpech: sükeres sár Judeában, földi (zsidó) szurok, enyv, enyvnek neme *Pár. Páp.* bánya-viasz, bányákban termő kemény sár. *Syn.* Klagster, Klagstra, židowská Smola, *boh.* klegstr, klegstrum.

ǵle-

ğlegení, á, é, *p. c.* glutinatus, a, um: geleimt, enyvezett, enyveztetett, *boh.* klegení, klegowaní, klihowaní, klížen, klížení.

Ğlegení, á, n. glutinatio, bituminatio, nis, f. Leimung, Zusammenleimung: enyvezés. *Syn.* Ğlegowáňí. *boh.* klegowáňí, Klegeňí, Klihowáňí, Klížeňí.

Ğlegina, i, f. v. Ğlegowatina.

ğlegiť, il, ím, V. I. *imp.* ğleg: glutinare, leimen, durch Leim verbinden z. B. Bretter: enyvezni. *boh.* klegiti, klegowati, klihowati, kližiti.

ğlegowaní, á, é, *p. c.* v. ğlegení.

Ğlegowáňí, á, n. v. Ğlegeňí.

Ğlegowať, i, f. v. Ğlegowatina.

ğlegowať, gowal, gugem, V. I. *imp.* gug: v. ğlegiť.

ğlegowatí, á, é, *adj.* glutinosus, viscosus, bituminosus, a, um: leimig, voller Leim, zähe wie Leim: enyves, sükeres. *Syn.* ğlegowí, ğlegowití, *boh.* klegowí, klegowití, klihowí, klihowatí. Ğlegowitá Zem: glutinosa (spissa) terra, zähe Erde, sükeres föld. Ğlegowití Blato: viscosum lutum, zähes Koth, sükeres sár.

Ğlegowatina, i, f. substantia bituminosa, glutinosa, viscosa, gluten, viscus, bitumen: etwas leimiges, sükér *Pár. Páp.* enyves természet, enyvesség. *boh.* Klihowatina.

ğlegowí, á, é, *adj.* v. ğlegowatí.

ğlegowití, á, é, *adj. idem.*

† Ğlegt (Glezt), u, m. v. Paſ. 2) v. Ğlít.

Ğlít, u, m. i. e. Kuſ Kudi: fragmentum minerae, das Bruchstück im Bergwerke, értz-darab. 2) *boh.* v. Pena ſtříberná.

† Ğlorét, u, m. v. dréňowá Smola.

† Gmé, v. Méno.

† Gmenec, nce, m. v. Menec.

† Gm'eňí, n. v. Statek 2. Nro. 2) v. Spóſob 8. Nro.

† Gm'eno, a, n. v. Méno.

† Gmenowáňí, n. v. Menowáňí.

† gmenowati, owal, ugi (u): v. menowať. *II. rec.* gmenowat ſe: v. menowať ſa.

† gmenowiťe *adv.* v. menowiťe.

† gmenowití, á, é, *adj.* v. menowití.

† gmu, v. gať.

Ğnaw, u, m. v. Daw noční, Sedliſko.

ğňáwení, á, é, *p. c.* pressus, compressus, a, um: gedrückt: nyomatott, nyomattatott, szorítatott. *Syn.* dláweňí, tlačení.

Ğňáweňí, á, n. pressio, compressio, nis, f. das Drücken, nyomás, szorítás. *Syn.* Dláweňí, Tlačeňí.

ğňáwit, il, ím, V. I. *imp.* ğňaw: premere, comprimere: quetschen, drücken: szorítani, nyomni. *Syn.* dláwiť, tlačiť. Ğňáwá ho! premunt illum! est in angustiis: er iſt in der Quetſche. Mann drückt ihn: szoros a' kaptzája. Igen szoríttyák (szorongattyák) ötet.

gochimtálſkí neb tolſkí, goachimſkí, gachimſkí, á, é, *adj.* p. Tolár: thalerus (nummus) Joachimicus: Joachimsthaler, Joákim tallér.

Gochſ, u, m. hawárſké Slowo: i. e. Krokwa. Gochſ. w Šarte: tigillum superius in fodinis: oberes Dornholz, felső szaru fa, *vagy* gerenda a' bányászoknál. Gochſ w Linte:

ke: tigillum inferius, der Steg, alsó szaru-fa.

Gochsstempl, plu, m. idem.

gog! *interiectio dolentis*: v. beda. Gog ti Argalásu! Gog gog! v. beda prebeda.

Gogkáňí, á, n. v. Bedákáňí.

gogkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. bedákat.

* Ǧolér, u, m. v. Ǧolír.

* Ǧolérček, u, et rečku, m. *dem.* ex seq. v. Ǧolírček.

* Ǧolírek, rku, m. *dem.* ex Ǧoler. v. Ǧolírek.

* Ǧoléríček, čku, m. *dem.* ex seq v. Ǧolírček.

* Ǧolérík, u, m. *dem.* ex Golér. v. Ǧolírek.

* Ǧolerowí, á, é, *adj.* v. ǧolírowí.

* Ǧolger, a, m. v. Golír.

* Ǧolgeríček, čka, m. *dem.* ex seq. v. Ǧolírček.

* Ǧolgerík, u, m. *dem.* ex Ǧolger. v. Ǧolírek.

* ǧolgerowí, á, é, *adj.* v. ǧolírowí.

Ǧolír, u, m. collare, is, n. collipendium, i, n. limbus collaris, der Kragen, das Halsband, Halstuch; nyakra való. *vulg.* Ǧolér, Krkňík, Ǧolger, Holstruk, Holstuch *boh.* Ǧollár.

Ǧolírček, u, et rečku, m. *dem.* *ex seq.* collipendiolum, i, n. das Halsbindchen, Halsbindlein: nyakra-valótska. *vulg.* Ǧolérček, Ǧoléríček, Krkňíček, Ǧolgerček, Ǧolgéríček, Holstruček, Holstusček.

Ǧolírek, rku, m. *dem.* ex Ǧolír. *vulg.* Ǧolírek, Ǧolérik, Ǧolgerek, Ǧolgerík, Holstusek, Holstusík.

ǧolírowí, á, é, *adj.* collare adtinens, den Kragen betreffend, nyakra-valót illetö. *vulg.* ǧolérowí, krkňíkowí, holstusní, holstrukowí, ǧolgerowí.

Ǧollár, u, m. v. Ǧolír.

* Goller, u, m. *idem.*

* Gollerček, u, m. *dem.* v. Ǧolírček.

* Ǧollerek, rku, m. *dem.* v. Ǧolírek.

* Golleríček, čku, m. *dem.* v. Golírček.

* Gollerík, u, m. *dem.* v. Ǧolírek.

Ǧolwa, i, f. v. Hrwol.

ǧolwatí, á, é, *adj.* v. hrwolowatí.

ǧolwawí, á, é, *adj.* *idem.*

Ǧolwička, i, f. *dem.* v. Hrwolček.

Ǧolwisko, a, n. v. Hrwolisko.

* Ǧomb, u, m. v. seq.

Ǧomba, i, f. *pl. nom.* Ǧombí: v. Ǧombík.

Ǧombalia, e, f. convallaria maialis, lilium convallium; die Maiblume, gyöngy-virág, kakuk-virág *Par. Páp.* *Syn.* Konwalia, Konwallia, Konwalinka, mágowí (perlowí) Kwet, *vulg.* Ǧombalia.

Ǧombár, a, m. nodularius, zonarius, textor globulorum fibulatoriorum: Gürtler, Knopfmacher, Schnürmacher: gombkötö. *Syn.* Pásár, Snurkár. *boh.* Knoflikár, Pasír.

ǧombárčin, a, e, *adj. poss.* nodulariae, textricis globulorum fibulatoriorum: der Knopfmacherinn (Schnürmacherinn) gehörig, gomb-kötönéé. *boh.* Knoflikárčin.

Ǧombáreň, rňe, f. v. Gombárňa.

Ǧowbáreňí, á, n. v. Ǧombárstwí.

ǧombárit, il, ím, V. I. *imp.* bar: nodulariam artem exercecere, nodularium esse: ein Knopfmacher (Schnürmacher) seyn, gomb-kötö mesterséget üzni, gombkötönek lenni. *Syn.* Ǧombárem bit.

Ǧombárka, i, f. nodularia, ae, f. textrix nodulorum (globulorum fibulatoriorum): die Knopfmacherinn, Schnürmacherinn: gombkötöné. boh. Knoflikárka.

Ǧombárňa, i, f. officina (fornix) nodulariorum: Knopfmachersstube (Gewölbe), Schnürchersstube: gombkötö mühely (szoba, bólt).

ǧombárow, a, e, adj. poss. nodularii, textoris nodulorum (globulorum fibulatoriorum): dem Knopfmacher) Schnürmacher) gehörig: gombkötöé. boh. knoflikárů, ůw.

ǧombárſki adv. more nodulariorum, knopfmachermäßig, knopfmacherisch, schnürmacherisch, gombkötö módon. Syn. poǧombárſki.

ǧombárſkí, á, é, adj. nodularius, nodularisticus, a, um; nodularios vel artem nodulariam adtinens; die Knopfmacher (Schnürmacher) oder das Knopfmacherhandwerk (Schnürmacherhandwerk) betreffend: gombkötöi, gombkötöket avagy gombkötö mesterséget illetö. boh. Knoflikárſkí. Ǧombárſká Robota: nodularius labor, Schnürmacherarbeit, Knopfmacherarbeit: gombkötö munka. Ǧombárſká Céra: nodularii filia: Schnürmacherstochter, gombkötö leány.

Ǧombárſtwí, á, n. ars (professio) nodularia, ars texendorum nodorum: die Knopfmacherei, Schnürmacherei, das Knopfmacherhandwerk, Schnürmacherhandwerk: gombkötö mesterség. boh. Knoflikářſtwí.

Ǧombíček, čku, m. dem. nodulus, globulus fibularius, i, m. das Knöpfchen, Knöpflein an Kleidern ꝛc. gombotska, kis gomb. Syn. Ǧombička, boh. Knoflíček.

Ǧombička, i, f. idem.

Ǧombičkár, a, m. v. Ǧombár.

Ǧombičkárka, i, f. v. Ǧombárka.

Ǧombík, u, m. nodus fibululatorius, der Knopf zum Zuknüpfen z. B. an Kleidern: gomb. Syn. Ǧomba, boh. Knoflík.

† Ǧonák, a, m. v. Mládenec, Suhag.

* Ǧoral, u, m. v. Ǧalariza.

* Ǧoralečka, i, f. dem. v. Pálenecka.

* Ǧoralka, i, f. v. Pálené, Pálenka.

* Ǧoralňica, i, f. v. Páleňička.

* Ǧoralňík, a, m. v. Páleňík.

Gordán, u, m. Jordanes, is, m. Jordan, ein Fluß: Jordán vize.

* Ǧorgel, u, m. v. Ǧolír.

* Ǧorgelíček, čku, m. dem. v. Ǧolírček.

* Ǧorgelík, u, m. dem. v. Ǧolírek.

* Gorowňík, u, m. v. Dubrawňík, Rogowňík.

Ǧotchard, a, m. Gotthardus, i, m. Gotthard, Gotthard. 2) Wrchwlaſkí: mons S. Gotthardi, alpes adulae (summae): Gotthardsberg: Gotthard hegy.

Gozafat, u, m. Dolina w Kragiňe židowſkeg, kde máme bik pri Ronci Sweta ſúdeni: Josaphat, vallis: Josapfat, ein Thal, Jozsafát völgye.

Gozef, a, m. Josephus, i, m. Joseph, József, Jósef.

Gozefa, i, f. Josepha, ae, f. Josepha, Pepi, ein Weibsname: Jozsefa, aszszony név. vulg. Pepka.

Gozefek, a, et fečka, m. dem. ex Gozefek.

gozefčekow, a, e, adj. poss. ex praec. v. gozefkow.

Go-

Gozefek, fka, m. *dem.* Josephulus, Josephellus, i, m. parvus Josephus: der kleine (junge) Joseph, das Josephchen, Josephlein: Jósefke, Józsi, Józsika. *boh.* Gozífek.

gozefin, a, e, *adj. poss.* Josephae, der Josepha gehörig, jozsefáé. *vulg.* pepčin, pepkin.

gozefkow, a, e, *adj. poss.* Josephuli, dem kleinen Joseph gehörig, Józsikáé. *Syn.* gozefčekow, *vulg.* pepkow.

gozefow, a, e, *adj. poss.* Josephi, dem Joseph gehörig, Józsefé. Gozefowa Palicá, i. e. podzimní (unorowí) Kwet, Zlatoblawek: narcissus, i, m. Narcisse, Narcissenröslein, die Metzenblume: nartzissos, köles virág.

† Gozífek, fka, m. v. Gozefek.

Grác, u, m. Mesto w Stagermarkú: Graecium. Vacorium, Graicum, i. n. *Civitas Styriae*: Grätz, eine Stadt, in Steyermark: Gretz. *varos.*

Graca, i, f. v. Motika.

Gracián, a, m. Gratianus, i, m. Gratian, ein Mannsname: karátson. *Syn.* Laskomil.

* gracľawí, á, *adj.* v. francúzowití.

* Gracle, cel, f. pl. v. Francúzi.

* gracnatí, á, é, *adj.* v. francúzowití.

Gragcar, a, m. crucifer, cruciger, i, m. nummus cruciatus, *a cruce nomen gerens*: Kreuzer, eine Münze: Krajtzár. *boh.* Kregcar.

Gragcarček, a, et rečka, m. *dem.* ex seq.

Gragcarek, rka, m. *dem.* ex Gragcar.

Gragcaríček, čku, m. *dem.* ex seq.

Gragcarík, a, m. *dem.* ex Gragcar.

Granát, u, m. lapis granatus, der Granat, Granatstein, gránát kö. 2) globus pyrobolus: Granate zum werfen: puska porral meg-töltött löni való golyóbis. Mensé Granáti (Gule mensé zapáliwím Nástrogem pripravené, ohňiwí Síp): pilae granatae, Granaten, granatíros golyóbis, 3) i. e. granátowá Gablon, granátowi Strom: malus (arbor) punica (granata) punica granatum *Linn.* Granatapfelbaum: poma granát-fa. 4) i. e. granátowé Gablko: malum granatum, punicum: Granatapfel, Granate: póma granát alma. 5) španielská Reka: baetis, is, m. quadalquivir: Bät, ein Fluß in Spanien: bét, *folyó viz.*

Granátek, tku, m. *dem. Pl. nom.* Granátki, *gen.* tek et tkow, čo bílé Osobi na Krku nosá: lapilli granati, die Granaten, granát gyöngy.

Granatír, a, m. miles granatarius: ein Granatier, Granadier: granatíros Katona.

granatírčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Granatírka, i, f. uxor granatarii, die Granatierin, Granadierinn: granatírosné.

granatírow, a, e, *adj. poss.* granatarii militis, dem Granatier gehörig, granatírosé.

granatírski *adv.* more granatariorum, granatierisch, granatierermäßig, granatírossan. granatíros módon. *Syn.* pogranatírski.

granatírski, á, é, *adj.* granatarius, a, um; milites granatarios adtinens: die Granadier betreffend, granatíros, granatírosokat illetö.

Gra-

Granatírstwí, á, n. status granatarii militis, der Grenadierstand, granatíros állapot.
Granatírstwo, a, n. *collect.* granatarii milites, die Granadier, granatírosok.
granátkowí, á, é, *adj.* e lapillis granatis, von (aus) Granaten, granát gyöngyböl való.
granátowí, á, é, *adj.* granatus, a, um; e lapide granato: vom Granate (Granatstein), gránáti, granátból-való. 2) Granátowí kwet: balaustium, Granatenblüte: granát virág. 3) Granátowí Strom, granátowá Gablon: v. Granát 3. Nro. Granátowá korká: granati mali cortex, Granatenschale, granát héja. Granátowé Gablko: v. Granát 4. Nro.
granátskí, á, é, *adj.* baeticus, a, um: bätisch, bätich, am Fluße Bät befindlich: bétai. Granátská Kragina (Částka spanielskeg Zemi): Baeturia, ae, f. *Liv.* baetica provincia *Plin. H. N.* Gegend in Spanien am Fluße Bät, ein Theil des jenseitigen Spaniens, Bétzia, *spányol országban-való tartomány.*
* Granica, i, f. *Pl. nom.* Granice, *gen.* ňic: v. Hraňica.
Granščan, a, m. carniolus, i, m. Krainer, karnioli ember. *boh.* Kranšt, Kránškan.
granščančin, a, e, *adj. poss.* carniolae feminae, der Krainerinn gehörig: karnioli aszszonyé. *boh.* granštančin, kranštančin.
Granščanka, i, f. carniola, ae, f. eine Krainerinn, karnioli aszszony. *boh.* kranškanka.
granščanow, a, e, *adj. poss.* carnioli, dem Krainer gehörig, karnioli emberé. *boh.* kranškanůw.

granskí *adv.* more carniolensi, krainisch, carnioli módon. *Syn.* pokarniolskí. *boh.* kranskí.
granskí, á, é, *adj.* carniolensis, e; carniolus, a, um: krainisch, aus Krain: karnioli, *boh.* kranskí.
Gransko, a, n. carniolia, Crania, ae, f. Krain, eine Landschaft, Krainerland: karniolia *tartomány*, *boh.* Kransko.
Grécia, i, f. Graecia, ae, f. das Griechenland: görög ország. *Syn.* grecká kragina (Zem).
* Grečka, i, f, v. Grekina.
* grečkin, a, o, *adj. poss.* v. grékiňin.
grecki *adv.* graece, griechisch, görögül. *Syn.* pogrecki *boh.* rzecki. Grecki umet: graece scire, lingvam graecam tenere: griechisch können, görögül tudni. *Prov.* To ge pre teba grécki: hoc tu non intelligis, das verstehest du nicht, ez te néked görög szó.
grecký, á, é, *adj.* graecus, graius, a, um: griechisch, görögi, görög. *boh.* rzecký.
* Grecla, i, f. *Pl. nom.* Grecle, *gen.* cel et cli: v. Francúhi. 2) v. Swrab.
* greclawí, á, é, *adj.* v. francúhowití. 2) v. swrabowití.
* grecnatí, á, é, *adj. idem.*
* Gref, u, m. *Pl. nom.* Grefi *gen.* fow: v. Rebrina, Drabina.
* Greft, u, m. *Pl. nom.* Grefti, *gen.* tow: idem.
Gregor, a, m. Gregorius, i, m. Gregorius, Gergely *boh.* Rzehoř.
gregorčin, a, e, *adj. poss.* Gregoriae, der Gregoria gehörig, Gergelynéé. *boh.* rzehorčin.
Gregorka, i, f. Gregoria, ae, f. die Gregoria, Gergelyné. *boh.* Rzehorka.

gre-

ǧregorow, a, e, *adj. poss.* Gregorii, dem Gregor gehörig, Gergelyé *boh.* rzehorow.

Ǧrek, a, m. Graecus, Graius, i, m. der Grieche, görög. *boh.* Rzek.

Ǧrekiňa, i, f. Graeca, Graia, ae, f. eine Griechinn, görögné, görög aszszony. Grecka.

ǧrekiňin, a, e, *adj. poss.* Graecae, Graiae: der Griechinn gehörig, görögnéé. *vulg.* ǧreckin.

Ǧren, u, m. Kragina w Africe, w Ktereg pat menowitich Mest leži: Pentapolis. is, f. Cyrenaica. *Regio Africae*: fünfstädtischer Distrikt in Afrika: Pentapolis, *afrikabéli tartomány.*

Ǧresla, i, f. drachma, grossicula, ae, f. ein Gröschel, grésli. *vulg.* Patak, *boh.* Ǧresle. Ked sme sa tu zesli, dagmesi po Ǧresli etc.

† Ǧresle f. idem.

Ǧreslička, f. *dem.* ex Ǧresla. Spíwál sem wám Pesňičku, dagkeze mi Ǧresličku etc.

Ǧreso, a, m. Starí Ǧreso, *contemtive* i. e. stará Mrsina: decrepitus senex senecio: alte Schindmäre, der alte Teufel, ein sehr alter Mann: vén dög, meg lett (meg-élemedett) ember.

ǧresow, a, e, *adj. poss.* decrepiti senis, dem alten Teufel (Manne) gehörig, vén dögé.

* Ǧrglačka, i, f. Chrchračka.

* ǧrglawe *adv.* v. chrchrawe.

* ǧrglawí, á, é, *adj.* v. chrchrawí.

* ǧrglowaní, á, é, *p. c.* v. chrchraní.

* Ǧrglowáňí, á, n. v. Chrchráňí.

* ǧrglowat, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. chrchrat.

* Ǧrálowáwáňí, á, n. v. Chrchráwáňí.

* ǧrglowáwat, al, ám, v. chrchráwat.

* Ǧrgula, i, f. v. Korhelkiňa. 2) v. Pálené.

* Ǧrgulka, i, f. *dem.* idem.

Ǧrif, a, m. básňiwí (hádkowí) Pták: nas, tis, m. gryps, his, et gryphus, i, m. *Virg. Plin. H. N.* der Greif, ein fabelhafter vierfüßiger Vogel: grif, *madár.*

Ǧrinawa, i, f. Grinavia, *oppidum Comitatus Posoniensis*: Grinau, Grinava, *mezö város.*

* Ǧriš, u, m. v. Krupica.

* Ǧriša, i, f. idem.

* Ǧrisečka, i, f. *dem.* ex seq. idem.

* Ǧriška, i, f. *dem.* v. Krupica.

† ǧriškowí, á, é, *adj.* v. krupiční.

* ǧrišní, á, é, *adj.* idem.

* ǧrišowí, á, é, *adj.* idem.

Ǧrišpan, u, m. aerugo, inis, f. aerugo viridis, flos aeris (cupri): Kupferrost, Grünspann, das Kupfergrün: grispán *Par. Pap.* réz rozsda. *Syn.* Kwet (hrdz) Medi, zelení Ládek, Ǧrušpan, *boh.* Krunšpát, Kez (Kw'et) Medi. *Aliud est* swetlí Kameň, swetlí Ládek, et Witrolím.

Ǧrišpánček, u, et nečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Ǧrušpánček.

Ǧrišpánek, nku, m. *dem.* ex Ǧrišpán. *Syn.* Ǧrušpan.

ǧrišpánkowí, á, é, *adj.* v. *seq. Syn.* ǧrušpankowí.

ǧrišpanowí, á, é, *adj.* aerugineus, a, um: von (aus) Grünspann, grispános, grispánból (érlz rozsdából) való. *Syn.* ǧrušpanowí.

Ǧrman, a, m. v. Hrb. 2) v. Hrbatí.

Ǧrman, u, m. prunum abortivum (contortum): mißartige Pflau-

Pflaume, öszve töpöródött szilva. *Prov.* J na dobreg Sliwce Grman roste: etiam ex vite nascitur rubus: auch frommen Aeltern können gottlose Kinder zeigen, nem minden jó fán terem mindenkor jó gyümölts.

* Grnač, a, m. v. Krnáč.

Grobian, a, m. rusticellus, subrusticus, sordidus, inurbanus (crassus, rusticus) homo; moribus rusticis praeditus: Grobian, Lümmel, grober Mensch (Fleck, Kerl, Flegel): goromba, kótzipór *Par. Páp.* parasztos (embertelen, durva) ember. Neňí sem gá žáden Hunckut, aňi žáden Grobian; kdo mňe to smel powedať, wsakbich sa mu posíwal.

grobiančin, a, e, *adj. poss.* inurbanae feminae, der Grobianinn gehörig, goromba aszszonyé.

Grobianka, i, f. rusticella, subrustica, sordidula, inurbana (crassa, rustica) femina: eine Grobianinn, grobes Weibsbild; goromba aszszony.

grobianow, a, e, *adj. poss.* rusticelli, subrustici, sordiduli, inurbani hominis: dem Grobian gehörig, kótzipóré, gorombáé, goromba emberé.

grobianski *adv.* crasse, inhumane, inurbaniter, inurbane, invenuste, rustice, sordidule: grob, gröblich, grobianisch, bäuerisch, plump, unmanierlich, unhöflich: gorombáúl, kótziporossan, mórdúl, parasztossan. *Syn.* pogrobianski, grobowate.

grobianskí, á, é, *adj.* crassus, inhumanus, inurbanus, rusticus, invenustus, a, um; aggrestis. e. f. grob, gröblich, unhöflich, grobianisch, rauh, roh, ungebildet, bäuerisch, plump, unmanierlich: kótzipóros, mord, goromba, parasztos. *Syn.* grobowatí. Grobianskí Člowek: v. Grobian.

Grobianstwí, á, n. crassities, ei, f. asperitas, inhumanitas, inurbanitas, tis, f. die Grobheit, Plumpheit, Unhöflichkeit, Rauhigkeit, Mangel der Feinheit, oder Zartheit: gorombaság, otrombaság, mordság. *Syn.* Grobowatosť.

grobowate *adv.* crasse, grob, dick: vastagon. *Syn.* Hrube. 2) v. grobianski.

grobowatí, á, é, *adj.* crassus, grossus, a, um; salox, cis; dick, grob, z. B. Leinwand, Sand: Faden: vastag. *Syn.* Hrubí. 2) v. grobianskí.

Grobowatosť, i, f. crassities, crassitudo, nis, f. Grobheit, Dicke z. B. des Sandes: vastagság. *Syn.* Hrubosť. 2) v. Grobianstwí.

Grochcení, á, n. v. Chrochceňí.

grochtať, tal, cem, V. I. *imp.* grochči: v. chrochtať.

* Grochmal, u, m. v. Škrob.

* Grochmalček, u, m. et lečku, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalek, lku, m. *dem.* v. Škrobek.

* grochmalení, á, é, *p. c.* v. škrobení.

* Grochmaleňí, á, n. v. Škrobeňí.

* Grochmalíček, čku, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalík, u, m. *dem.* v. Škrobek.

† grochmatiť, il, ím, V. I. *imp.* mal: v. škrobiť.

Gróf, a, m. Comes, itis, m. der Graf, Gróf. *boh.* Hrabě.

Gróška, ata, m. *Plur. nom.* ata: Comitellus, i, m. parvus (iuvenis) Comes: der kleine (junge) Graf: ifiú Gróf.

Gró-

Grófotska. *Syn.* Ǧróȣǐk, Gróȣíček.

ǧróȣčin, a, e, *adj. poss.* Comitis *fem.* der Gräfinn gehörig, Grófnéé. *boh.* Hrabenčin.

Ǧróȣíček, čku, m. *dem.* ex Gróȣǐk.

Ǧróȣička, i, f. *dem.* ex Ǧróȣka.

Gróȣǐk, a, m. *dem.* ex Ǧróȣ: v. Gróȣka.

Ǧróȣka, i, f. Comes, itis, f. *vulg.* Comitissa: die Gräfinn, Grófné. *boh.* Hraběnka.

ǧroȣow, a, e, *adj. poss.* Comitis, des Grafen, dem Grafen gehörig: Grófé.

ǧróȣſki *adv.* Comitum more, Comitaliter: gräflich, nach Grafen Art: gróſi módon. *Syn.* poǧróȣſki. 2) convenienter Comiti, gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendőképen.

ǧróȣſkí, á, é, *adj.* Comitalis, e; Comites adtinens: gräflich, den Grafen betreffend, dem Grafen gehörig: gróſi, Grófhoz tartozandó. *boh.* Hrubecí. Gróȣſkého Rodu: e Comitum stirpe, vom gräflichen Stande, gróſi nemből való. 2) dignus Comite, conveniens Comiti: gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendő.

Ǧróȣſtwí, á, n. dignitas Comitis, Comitatus, us, m: der Grafenstand, die Grafschaft: Grófi méltóság, grófság. *boh.* Hrabſtwí.

Ǧroš, a, m. čeſki: grossus (triobolaris) triobolus, i, m: ein Groschen, Kaisergroschen: garas. *vulg.* Dudek, *boh.* Kregcar. Po Ǧroši platiť: singulis grossis solvere, groschenweise zahlen, garasonként fizetni. *Prov.* Geden nesprawedliwí Ǧroš, ſto inich z Wacku wižené: in iuste parta haud proficiunt. Male parta: (idú do Čerta) male dilabuntur: falsches Gut gedeiht nicht, ebül gyüjtött szerdéknek ebül kell el veszni.

Ǧroſíček, čku, m. *dem.* ex seq.

Ǧroſǐk, u, m. *dem.* ex Ǧroš.

Ǧroſlák, u, m. species botrorum, eine Art Weinbeeren, szölő neme. *Prov.* Ked obrodí Ǧroſlák, napige ſa Žebrák.

ǧrulawe *adv.* chrochtawe.

ǧrulawí, á, é, *adj.* v. chrochtawí.

Ǧrulawoſť, i, f. v. Chrochtawoſť.

Ǧrúleňí, á, n, v. Chrocheňí.

ǧrúliť, il, ím, V. I. *imp.* ǧrul: v. chrochtať.

Ǧrulíwáňí, á, n. v. Chrochtáwáňí.

ǧrulíwať, al, ám, v. chrochtáwať.

* Ǧruň, a, m. v. Háǧ zelení.

Ǧrúňeňí, á, n. v. Chrochčeňí.

* Ǧruňíček, čku, m. *dem.* v. Háǧíček.

* Gruňǐk, a, m. *dem.* v. Háǧǐk.

ǧruňiť, il, ím, V. I. *imp.* gruň: v. chrochtať.

Ǧrunt, u, m. fundamentum, i, fundamen, inis, n. *Virg. Ovid.* fundus, basis, is, f. Grund, Fundament, das, worauf sich etwas gründet z. B. ein Hauses: fondámentom, allya valaminek. *Syn.* Fundament, Spodek, Základ Stawáňá etc. Z Ǧruntu wiwrátiť: funditus evertere, von Grund aus (völlig, gänzlich, ganz und gar) zerstören, umkehren: gyökerestöl tövéből ki-fordítani, ki-forgatni, ki-rontani. 2) i. e. Meſto, Zem na ktereg ge wolačo: fundus, i. m. v. g. aedificii: der Grund z. B. eines Gebäudes: hely, föld. 3) fundus

dus (allodialis) Campus, agri, orum, pl. allodiatura, ae, f. Grund, und Boden, Acker, Feld, Grundstücke, Landgut: földek, rétek, majorság, majori gazdaság, fundus. *Syn.* podzemſkí Statek, Pole, Role. Na ſwogem Ġrunke bíwa: in proprio fundo residet (degit), er wohnt auf ſeinem Grunde (Boden): maga fundussan (jószágán) lakik. Má pekné Ġrunti: pulchros fundos tenet, er hat ſchöne Grundſtücke, szép majorsága vagyon. 4) territorium, terrenum, i, n. ager, gri, m, das Gebiet, der Bezirk z. B. einer Stadt Grund und Boden, Aecker und Feld: határ. *Syn.* Chotár. — 5) fundus *picturae, colorationis:* Grund der Malerei, Färberei: Grund, allfesték a' képíróknál, festésnél. 6) *tropice.* principium, initium, fundamentum, i, n. Grund, Anfang, Urſtoff, erſte Anlage: kezdet. *Syn.* Počátek, Začátek. Dobrí Ġrunt mak: bona fundamenta habere, bene fundatum esse: einen guten Grund worinn haben, jó fondamentomának lenni. Žád ného Ġruntu nemak: non esse fundatum, keinen Grund haben, semmi fondamentomnak nem lenni. — 7) argumentum, causa, ratio: Grund, Urſache: ok. *Syn.* Prícina. Bez Ġruntu: sine causa, temere: ohne Grund z. B. behaupten: fondamentom- (ok) nélkűl. Ġrunti predkladat: causas adferre, Gründe anführen, okokat elő hozni, elő adni. 8) auctor, causa: Grund Urheber: or-gazda, szerző, költő, fő oka valaminek. *Syn.* Načelník, Predek, Powodník.

Ġrunteček, čka, m. *dem.* ex seq.

Ġruntek, tku, m. *dem.* ex Ġrunt.

Ġrunťíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Ġrunťík, u, m. *dem.* ex Ġrunt.

ġruntowne *adv.* fundamentaliter, gründlich, fondamentomossan. *Syn.* záklaďne. 2) certe, explanate, firme: gründlich, feſt, zuverläßig, gewiß: erőssen, bizonyossan, nyilván. *Syn.* iſtotne, pewne. 3) subtiliter, accurate: gründlich, genau, accurat, z. B. erklären: elméssen, eszessen, okossan. *Syn.* poráďne, wtipne.

ġruntowní, á, é, *adj.* fundamentalis, e: gründlich, fondamentomi, fondamentomos. *Syn.* základní. 2) firmus, certus exploratus, a, um: gründlich, gegründet, zuverläſſig, feſt, gewiß: bizonyos, nyilván való, erös. *Syn.* iſtotní, pewní. 3) subtilis, e: gründlich in Anſehung des Denkens, Urtheilens etc. okos, eszes, elmés. *Syn.* porádní, wtipní.

Ġruſpan, u, m, buxus, i, f. *Ovid.* buxum, i, n. *Virg.* Buxus semper virens *Linn.* der Buchsbaum, puszpáng. *Syn.* Ġruſpanček, Ġruſpanek, Puſpan. *vulg.* Kruſpan. *Aliud est* Zimozel, téli zöld. 2) v. Ġriſpan.

Ġruſpanček, u, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Puſpanček, *vulg.* Kruſpanček. 2) v. Ġriſpanček.

Ġruſpanek, nku, m. *dem.* ex Ġruſpan. *Syn.* Puſpanček. *vulg* Kruſpanek. 2) v. Ġriſpanek.

ġruſpankowí, á, é, *adj.* v. ġruſpanowí. *Syn.* puſpankowí, *vulg.* kruſpankowí.

ġruſpanowí, á, é, *adj.* buxeus, a, um, *Colum.* aus Buchsbaum, puszpángból való. *Syn.* puſpa-

ſpanowí *vulg.* kruſpanowí. Gruſpanowí Zreben: buxum *Ovid.* Buchsbäumener Kamm, puszpáng-fésö. Gruſpanowá Zagka: buxum *Virg.* buxus *Ovid.* buchsbäumene Pfeiffe, puszpáng pipa. 2) buxosus *Plin. H. N.* buxo similis: dem Buchsbaum ähnlich, puszpángos, puszpánghoz, hasonló. *Syn.* Gruſpanu podobní. 3) žltí gako Gruſpan: buxeus *Plin. H. N.* buxans, tis: buchsbaumfarbig, dem Buchse gleich: puszpáng szinű. 4) buxosus, buxo plenus: voll Buchsbaum, puszpángos. *Syn.* Gruſpanu plní. 5) buxifer, a, um *Colum.* Buchsbaum tragend, puszpáng hozó, termő. Gruſpan roſt'e: buxetum, i, n. *Martial.* der Buchswald, ein mit Buchsbaum bepflanzter Ort: puszpángos hely. 6) v. griſpanowí.

ǵruť, ǵrul, ǵrugem, V. I. *imp.* ǵrug: v. chrochtať.

Grutí, á, n. v. Chrochceňí.

* Grznár, a, m. v. Blanár.

* ǵrznárcin, a, e, *adj. poss.* v. blanárčin.

* Grznáreňí, á, n. v. Blanáreňí.

* ǵrznáriť, il, ím V. I. *imp.* nar: v. blanáriť.

* Grznárka, i, f. v. Blanárka.

* ǵrznárow, a, o, *adj. poss.* v. blanárow.

* ǵrznárſki *adv.* v. blanárſki.

* ǵrznárſkí, á, e, *adj.* v. blanárſkí.

* Grznárſtwo, a, n. v. Blanárſtwí.

† gſem, gſi, geſt et ge, gſme, gſte, gſú. *praet.* bil, *fut.* budu: v. biť (bol).

* Guba, i, f. v. Kudla. 2) v. dubowá Gulka 3. Nro.

* ǵubatí, á, é, *adj.* v. kudlatí.

Gubilír, a, m. negotiator gemmarius, Juwelier, drága kö áros, gyöngy áros, jubilér. *Syn.* Perlár.

† Gubiliř, e, m. idem.

† Guchcint, u, m. v. Gacint, Ziacint.

Guchta, i, f. corium russicum, Juchten (Juften) eine Art Leder, muszka bör.

Guga, i, f. v. Zluza.

ǵugatí, á, é, *adj.* v. Zlužnatí.

Gugubi, gub, f. *pl.* iſté Owocí: ziziphae, jujubae, arum. Rhamnus ziziphus *Linn.* et Cordia myxa *Linn.* f. *pl.* Bruſtbeeren, jujubák.

* Guháſ, a, m. v. Owčár.

* guháſčin, a, o, *adj. poss.* v. owčárčin.

* Guháſka, i, f. v. Owčárka.

* guháſki *adv.* v. owčárſki.

* guháſkí, á, é, *adj.* v. owčárſkí.

* guháſow, a, o, *adj. poss.* v. owčárow.

* Guhaſowáňí, á, n. v. Owčáreňí.

* guhaſowať, ſowal, ſugem, V. I. *imp.* ſug: v. owčáriť.

* Guháſtwo, a, n. v. Owčárſtwí.

† Guhcint, u, m. v. Ziacint.

Gula, i, f. v. Guliana.

Gula, i, f. grex pecorum *Cic.* armentum, i, n. eine Heerde großes Viehes, Heerde Rinder: marha sereg, göböly. *Syn.* Gibel, Stádo wetſého Dobitku, *boh.* Skot. 2) v. seq.

Gúla (Gula), i, f. sphaera, pila, ae, f. globus, i, m. die Kugel, ein runder Körper, teke, golyóbis. *boh.* Kúle, kule. Gúla hwezdárſká: globus astronomicus, Himmelskugel, ég golyóbis. 2) do Zlinti, do kuſow: glans dis. f. globus, globulus: eine Kugel zum Schießen: puska-golyóbis, ágyú golyobis. *boh.*

boh. Kule, Kúle. Ohňiwá Gula: telum missile (ignitum, granata): Feuerpfeil, tüzes golyóbis. 3) Olowená Gúla, s kterú Kagkleri skáčú: halter, eris, m. *Martial.* Springkugel, oder bleyerne Masse, die man mit beyde Händen hielt, um desto besser zu springen: on golyóbis (teke) mellyet kezében tart a' kötelen járó, hogy igazábban szökhessen, ugorhasson.

ǵúľaní, á, é, *p. c.* volutus, devolutus, provolutus, a, um: gerollt, gewälzt, gurítlatott, hengerítetett. *Syn.* kotúľaní, *boh.* kotáľení, kúľaní.

ǵúľáňí, á, n. volutio, devolutio, provolutio, nis, f. das Rollen, Kollern, Wälzen: gurítás, hengerítés. *Syn.* Kotúľaňí *boh.* Kotáleňí, Kuleňí, Kúleňí.

Gulár, a, m. armentarius, gregarius, custos gregis (armenti) bubulcus, boarius, vaccarius (pastor): Heerdehirt, Rinderhirt, Ochsenhirt, Bisselhir: göbölyös, gulyás, ökör (tehén) pásztor. *Syn.* Krawár, Wolár, wolskí, neb krawskí Pastír. *boh.* Skoták *vulg.* Guľáš.

ǵulárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Gulárka, i, f. uxor armentarii, der Heerdehirtinn gehörig, göbölyösnéé, gulyásnéé.

ǵulárow, a, e, *adj. poss.* armentarii, dem Heerdehirte gehörig, gulyásé, ökör, vagy tehén pásztoré. *Syn.* krawárow, wolárow *boh.* skotaků et ůw. *vulg.* ǵuľášow.

ǵulárskí, á, é, *adj.* armentarios adtinens, die Viehtreiber betreffend, gulyásos, gulyás, gulyásokat illető. Gulárské (ǵulowé) Maso, i. e. Gulowina: armentaria (bubula) caro, cum cumimino et cepis cocta: Gulaschfleisch, Rindfleisch mit dem Kümmel, und mit der Zwiebel gekocht, gulyás hús. *boh.* Skotowina, skotowé Maso.

* Guľáš, a, m. v. Gulár.

† Gulaša, i, f. v. Múčná Kaša.

* ǵuľášćín, a, o, *adj. poss.* v. ǵulárčin.

* Gulaška, i, f. v. Gulárka.

* Guľášow, a, e, *adj. poss.* v. ǵulárow.

ǵúľať, al, ám, V. I. *imp.* ag: volvere, devolvere, provolvere: rollen, kollern, wälzen: guritani, hengeríteni, hengergetni. *Syn.* kotúľať. *boh.* kúleti, kuliti, kotáleti. *II. rec.* ǵúľať sa: volvi, devolvi, provolvi: rollen, kollern, gurulni, henteregni. *Syn.* kotúľať sa. *boh.* kúleti se, kulit se, kotálet se.

ǵulaťe *adv.* sphaerice, rotunde, globose: rund, kugelförmig: gömbölyüen. *Syn.* ǵulowate, ǵulowite, okruhle.

ǵuľatí, á, é, *adj.* sphaericus, rotundus, globosus, a, um: rund, kugelig, kugelrund, kugelförmig: gömbölyü, golyobisos. *Syn.* ǵulowatí, ǵulowí, ǵulowití, okruhlí, *boh.* kulatí, kulowití. Guľaté Gablko: malum orbiculatum (epironeum): runder Apfel, kerékded alma.

Gulatosť, i, f. rotunditas, tis, f. forma sphaerica: die Runde, Rundheit: gömbölyüség. *Syn.* Gulowatosť, Gulowitosť, Okruhlosť, *boh.* Kulatost.

Gúľáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

ǵúľáwať, al, ám, *freq.* ex ǵúľať.

gulčin, a, e, *adj. poss.* ex Gulka: v. gulinačin.

Gul-

Ģulečka, i, f. *dem.* ex Ģulka: sphaerula, pilula, ae, f. globulus, orbiculus, i, m. Kügellein, Kügelchen, Scheibling, golyóbisotska, tekétske. *Syn.* Ģúlka, Ģulička, *boh.* Kulečka, Kulička.

Guliana, i, f. Julianna, ae, f. Julianna, Julie: Julis, Julianna. *Syn.* Gula, *vulg.* Ulgana, Uliša. *Aliud est* Jlona.

gulianċin, a, e, *adj. poss.* parvae Juliannae, der kleinen Julianna (Julie) gehörig: kis julésé, juliankáé. *Syn.* gulċin, *vulg.* ulganċin, ulišin.

gulianin, a, e, *adj. poss.* Juliannae, der Julianna, (Julie) gehörig, julannáé, julisé. *Syn.* gulin, *vulg.* ulganin, ulišin.

Gulianka, i, f. parva Julianna, kleine Julianna, Julianka, kis Julis. *Syn.* Gulka, *vulg.* Ulganka, Uliška. *Aliud est* Jlonka.

Gulianna, i, f. v. Guliana.

Gulichčan, a, m. Juliacensis (homo), is, m. populus Germaniae inferioris: Jülcher, Juliai férfi.

Gulichčanka, i, f. Juliacensis femina, Jülcherin, Juliai asszony (személy).

Ģulička, i, f. *dem.* ex Ģulka, *boh.* Kulička.

gulin, a, e, *adj. poss.* ex Gula, v. gulianin.

Gulka, i, f. *dem.* ex Gula: v. Gulianka.

Ģulka, i, f. *dem.* globulus, das Kügelchen, Kügellein: golyóbiska, golyóbisotska. *Syn.* Ģulička, *boh.* Kulička. 2) globus, globulus, glans: Kugel zum Schießen, golyóbis, golyóbiska. *boh.* Kulka, Káz. Olowená Ģulka: globus plumbeus, das Blei, die Bleikugel: on golyóbis. 3) Dubowá Ģulka, i. e. Šiška: Galla, ae, f. Gallapfel, buga, guba, galles, gálesz, *vulg.* Ģuba, Muškátowá Ģulka, i. e. Muškátowí Orech: nux moschata officin. Myristica officinalis *Linn.* (muscata): Muskate, Muskatennuß: muskotály, szerentseny-dió. Na Žúwáňí Ģulki (Pilule): pro masticando globuli, kauende Kugeln, rágodni való glóbisok. 4) *testis*, is, m. testiculus, i, m. Hode, tök, mony, tőke az állatnak, *vagy* embernek. *Syn.* čloweče, zwírace Wagce, *boh.* Múdí.

ģulowaťe *adv.* v. ģulaťe.

ģulowatí, á, é, *adj.* v. ģulatí, *boh.* kulowatí.

Ģulowatosť, i, f. v. Ģulatosť.

ģulowí, á, é, *adj.* armentarius, a, um; ad armentum pertinens: die Heerde betreffend, göbölyös, gulyás. Ģulowé Maso: v. ģulárské Maso. sub ģulárskí. 2) v. ģulowatí.

Ģulowína, i, f. i. e. ģulowé Maso.

ģulowiťe *adv.* v. gulaťe.

ģulowití, á, é, *adj.* v. ģulatí.

Ģulowitosť, i, f. v. Ģulatosť.

Ģuma, i, gummi, n. *indecl.* et gummis, commis, cummis, is, f. Gummi, matska-méz, gyánta, gumi. *Syn.* strômowá Smola, *boh.* Ģumi, Ģummi. Amoniacká Ģuma: v. amoniackí. — Arabská Ģuma: mimosa senegal, vel potius mimosa nilotica *Linn.* arabisches Gummi, arabiai gyanta (gummi). — Elemská Ģuma: Gumi Elemi: Amyris elemifera *Linn.* szeretseny olaj-fa gumi. — Galbanowá Ģuma: Gumi Galbani, Bubon galbanum *Linn.* das Galban Gumi, welcher im Gelben von Ei zergangen ist, tojás székében meg-olvasztott siriai

mats-

matska méz. Morská Ǧuma: v. Čistec 2. Nro.
† Ǧumi (Ǧummi), n. *indecl.* idem.
† ǧummowí, á, é, *adj.* v. ǧumowí.
ǧumowaní, á, é, *p. c.* gummatus, a, um: gummirt, gyántázott.
Ǧumowáňí, á, n. gummatio, nis, f. Mischung (Vermischung, Benetzung, Verfertigung), Gummirung: gummival tsinálás, készétés, keverés, meg-ásztatás, gyantázás.
gůmowať, mowal, mugem V. I. *imp.* mug: gummare, gummi imbuere: gummiren, gyántázni.
ǧummowí et ǧummowití, á, é, *adj.* guminatus, gummosus, a, um: mit Gummi gemischt, benetzt, verfertigt, gummirt, voll Gummi, voll Harz, harzig: matska-mézes, gyantás, gummis, gummás, gumival kevertt (készétett tsináltt). *Syn.* ǧumowaní, smolnatí, smolowí.
* Ǧúnar, a, m. v. Husar.
* gúnárow, a, e, *adj. poss.* v. husárow.
Gunča, ata, n. *Plur. nom.* ata: *dem.* ex Gunec.
Gunčátečko, a, n. *dem.* ex *seq.*
Gunčátko, a, m. *dem.* ex Gunča.
gunčátkow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. guncow.
Gunček, a, et nečka, m. *dem.* ex Gunec.
gunčekow, a, e, *adj. poss.* ex seq.
guncow, a, e, *adj. poss.* iuvenci, iunicis, buculi: dem jungen Stiere (Ochse) gehörig: tinoé. *Syn.* gunčátečkow, gunčátkow, gunčekow, wolečkow.
Gunčowina, i, f. caro bucula (iuvenci), Zeitochsenfleisch, tinó hús. 2) grex iuvencorum, Zeitochsenheerde, tinó sereg.
Gunec, nca, m. buculus, iuvencus, vitulus, i, m. iunix, cis, f. ein junger Stier, junger Ochs, Zeitochs, Ochsenkalb: tinó. *Syn.* Gunča, Gunčátečko, Gunček, Woleček, Wolek. *Aliud est* Galowica, Galowička.
Gur, a, m. Georgius, i, m. Georg, Georgius: György. *vulg.* Ďuro, Dzuro, *boh.* Giři. Na Gura: in festo S. Georgii, auf St. Georgi, St. György napjára.
S. Gur, u, m. *nomen Civitatum, et Opidorum:* Sanctus Georgius, St. Georg, Sz. György. We Swatem Guri: in Sancto Georgio, Szent Györgyben.
Gura, i, f. Wrch we francúzkeg Zemi: Jura, ae, f. *Caes.* Jurassus, i, m. Berg Jura, Lebenberg in Gallien gegen die Schweiz: Jura, *frantzia hegy.*
* Ǧura, i, f. v. Hora. Babá Ǧura: mons anilis, alpes vetulinae: *mons praealtus Arvensem Comitatum a Gallicia seiungens, et lichenis ferax.*
Gurčo, a, m. v. Guríček.
* Ǧurǧulica, i, f. v. Pálené.
* Ǧurǧulka, i, f. *dem.* idem.
Gurica, i, f. linaria, ae, f. *Klein.* Fringilla linaria *Linn.* Flachsfink: Tsitsörkej. Grossing. *boh.* Girice. *Aliud est.* Konopka. 2) hirundo riparia, Randschwalbe, partifetske. *Syn.* Ǧuríček. Lastowička, která o Guri prichádzá, *boh.* Giříček. *Aliud est* Trasoritka.
Guríček, čka, m. *dem.* ex Gurík: Georgiolus, i, m. parvus Georgius: der kleine (junge)

ge) Georg, Jörgel: Györgyötske, kis György, *vulg.* Gurko, Gurčo, *boh.* Jiříček.

Gurička, i, f. *dem.* ex Gurica.

* Guríčko, a, m. *dem.* ex Gurko.

guríčkow, a, e, *adj. poss.* Georgioli, parvi Georgii: dem kleinen Georg gehörig, Györgyötskéé, kis Györgyé. *Syn.* guríkow.

Gurík, a, m. *dem.* ex Gur: v. Guríček.

guríkow, a, e, *adj. poss.* v. guríčkow.

Guriſko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gur.

guriſkow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. gurow.

Ǵurka, i, f. Řeka w Gránſku: Corcoras, *fluvius.* Carnioliae in Savum influens, die Gurg, ein Fluß in Ungarn: korkorasz, *folyó viz.*

Gurko, a, m. *dem.* ex Guro. *Prov.* Čo Gurka nepochopí, temu ſa Guro nenaučí: v. Ganko.

gurkow, a, e, *adj. poss.* v. guríkow.

Guro, a, m. apud plebeos pro Gur. 2) v. Kubo. 2. Nro.

gurow, a, e, *adj. poss.* ex Gur, et Guro: Georgii, dem Georg gehörig, Györgyé. *boh.* giříků. et ůw.

gurſkí, á, é, *adj.* iurensis, e *Sidon.* beim Berg Jura beſindlich: jura hegy melléki. 2) Swatogurſkí Chotár, Sancto-Georgiense terrenum, Sanct-Georg Chotter, St. Georggrund: Szent-Györgyi határ.

* Ǵutňa, i, f. *Plur. nom.* Gutňe, *gen.* teň: v. Ǵdúla.

* ǵutňowí, á, é, *adj.* v. ǵdúlowí.

* Gutro, a, n. v. Ráno.

* gutro *adv.* v. zítra.

* gutrowí, á, é, *adj.* v. ranňí. 2) v. zítragſí.

† Ǵwalt, u, m. v. Náſilnoſt.

† ǵwaltowňe *adv.* v. náſilňe.

† ǵwaltowni, á, é, *adj.* v. náſilní.

* Ǵwarda, i, f. v. Ǵarda.

* Ǵwardian, a, m. v. Kwardian.

* Ǵwardiſta, i, m. v. Ǵardiſta.

* ǵwardiſtow, a, o, *adj. poss.* v. ǵardiſtow.

Ǵzec, a, m. iocosus homo, Schöcker, tréfás ember. 2) v. Bzec.

Ǵzení, á, n. iocatio, nis, f. iocus, i, m. lusus, us, m. das Schöckern, Schöckerey, Scherz: tráfálódás, tréfa. 2) v. Bzení.

Ǵzička, i, f. iocosa femina, Schöckerinn, tréfás aszszony.

† Ǵzimc, u, m. v. Podwlaček, Podwlak.

* Ǵzimček, u, m. v. Podwlaček.

* Ǵzimſ, u, m. v. Podwlak.

* Ǵzimſček, u, m. *dem.* ex seq. v. Podwlačeček.

* Ǵzimſek, ſku, m. *dem.* v. Podwlacek.

ǵzik ſa, ik ſa, im ſa V. I. *imp.* ǵzi ſa: iocari, ludere: ſchöckern, ſcherzen: tréfálodni, játszani. 2) v. bzík ſa.

ǵziwe *adv.* iocose, ludicre: ſchöckerhaft, ſcherzhaft, kurzweilig: tréfás. *Syn.* bziwí.

Ǵziwoſt, i, f. ludicra (iocosa) proprietas: ſchöckerhafte Beſchaffenheit, tréfás állapot (természet), tréfaság. *Syn.* Bziwoſt.

H.

Ha! *interj.* ah! ha! ha! ha, haj, he, ím. 2) i. e. čo? quid? was? mi? mit?

Hab, u, m. v. Habáňí. 2) v. Wlna wodňá.

* Haba, i, f. v. Handra. 2) v. Šata.

Haban, a, m. anabaptista, mennonita, ae, m. Wiedertäufer, viszsza-keresztelő. *Syn.* Nowokrsťenec.

† Haban, e, m. v. Lobda.

Habančin, a, e, *adj. poss.* anabaptistae *feminae*, der Wiedertäuferinn gehörig, viszsza-keresztelőnéé. *Syn.* nowokrsťenčin.

Habaní, á, é, *p. c.* ablatus, raptus collectus, corrasus, a, um: gerafft, zusammengerafft: el-ragadtatott, el-hirgáltt. *Syn.* chwataní, zhabaní.

Habáňí, á, n. raptus, us, m. ablatio, collectio, corrasio, nis, f. das Raffen, Zusammenraffen: el-ragadás, el-hirgálás. *Syn.* Chwatáňí, Pohabáňí, Zhabáňí.

Habanka, i, f. anabaptista *femina*, die Wiedertäuferinn, viszsza-keresztelőné. *Syn.* Nowokrsťenka.

Habanow, a, e, *adj. poss.* anabaptistae viri, dem Wiedertäufer gehörig, viszsza-keresztelőé. *Syn.* nowokrsťencow.

Habanski *adv.* anabaptistice, anabaptistarum more: wiedertauferisch, nach der Art der Wiedertaufer: viszsza-keresztelő módon. *Syn.* nowokrsťenski, pohabanski.

Habanskí, á, é, *adj.* anabaptistas adtinens; anabaptisticus, a, um: die Wiedertaufer betreffend, viszsza-keresztelőket illető. *Syn.* nowokrsťenskí.

Habanstwí, á, n. anabaptisma, atis, n. anabaptismus, i, m, anabaptismum, i, n. secta anabaptistarum: die wiedertäuferische Sekte, új (viszsza-keresztelő) vallás, szakadás.

Habanstwo, a, n. *collect.* i. e. Habaňi, anabaptistae, arum, m. pl. die Wiedertäufer, viszsza-keresztelők.

Habať, bal, bem, V. I. *imp.* hab: auferre, rapere, colligere, corradere: raffen, zusammenraffen: el-ragadni, el-hirgálni. *Syn.* chwatať, pohabať, zhabať.

* Habečka, i, f. v. Handrička. 2) v. Šatečka.

* Haber, bru, m. v. Hrab.

* Habička, i, f. v. Habečka.

Habit, u, m. habitus, us, m. vestis monastica, sagum cucullatum monachicum: Mönchskutte, szerzetes ruha, habitus. *Syn.* mňiské Rúcho. *Prov.* Habit nerobí Mňíha: vestis non facit monachum, das Kleid macht keinem zum Mönchen (Doktor), a' ruha senkit sem tészen baráttá.

* Habka, i, f. *dem.* v. Habečka.

† Habr, u, m. v. Hrab. *Aliud est* planí Gešeň.

† Habří, n. v. hrabowé Drewo.

† Habrowí, á, é, *adj.* v. hrabowí.

† Haca, i, f. v. kúpelná Fertuška.

Há-

Háček, čku, m. *dem.* uncellus, uncinulus, hamulus, i, m. das Häkchen, Häklein, horgotska, kis-horog. *Syn.* Háčik. 2) fibula vestiaria, das Heftlein, Häftchen: kapotska, kaptsotska, kis kapots. *Syn.* Haklíček, Haklík, Babečka, Babka. *vulg.* Haftlík. *Aliud est* Spinka.

* Hachla, i, f. v. Česačka 3. Nro. *Tropice.* Stará Hachla (Baba, Bosorka): vetula anus, senex hecuba: alte Schindmähre, alte Schachtel, ein altes Weib: vén banya.

* Hachlár, a, m. v. Česač 2. Nro.

* hachlárčin, a, e, *adj. poss.* v. česáčin 2. Nro.

* Hachlárka, i, f. v. Česačka 2. Nro.

* hachlowaní, á, é, *p. c.* v. česaní 3. Nro.

* Hachlowáňí, á, n. v. Česáňí. 3. Nro.

* hachlowať, lowal, lugem V. 1. *imp.* lug: v. česať 3. Nro.

* Hachlowáwáňí, á, n. v. Česáwáňí.

hachlowáwať, al, ám: v. česáwať.

Háčiček, čku, m. *dem. ex seq.*

Háčik, u, m. *dem.* v. Háček.

† Háčki *gen.* Háček, f. *pl.* v. kúpelna Fertuška.

Hacucha, i, f. v. seq.

Hacuka, i, f. stola *Cic.* Enn. *Ovid.* tunica (longa), ae, f. vestis talaris (ad talos pertingens): der Rock, ein langes Kleid, das vom Halse bis auf die Knöchel geht; der Talar: hatzoka *Par. Pap.* köntös, bokáig érő hoszszú ruha. *Syn.* Hazucha, Hazuka, dlúhý Kabát, Kúcho (Sata) po Členki, *vulg.* Harucha.

Had, a, m. serpens, tis, m. anguis, is, m. coluber, bri, m. *Ovid.* colubra, ae, f. *Hor.* ophis: die Schlange, kígyó. — Domácí (domowí, domowňí) Had: coluber *Virg.* coluber domesticus, colubra domestica, coluber Berus *Linn.* Hausschlange, házi kígyó. — Dubowí Had: Drynas Grossing III. p. 376. m. *Virg.* Eichschlange, mak-kígyó. — Dwohlawí (o dwoch Hlawách) Had: Amphisbaena, ae, f. *Plin. H. N.* Schlange mit zwei Köpfen, die vor- und hinterwärts kriecht: két fejű kígyó. — Gedowatí Hád: cenchris, is, m. *Lucan.* prester, coluber prester *Linn.* Bergschlange; verbrannte Schlange: mérges kígyó, vért indító kígyó, mérges (tarka) gyék. — Hlúchí Had (malí, a smrtelňe gedowatí, kterého Ustknutí nezhogitedelné gest): aspis, idis, f. *Cic.* coluber aspis *Linn.* eine Art kleiner giftiger Schlangen, die Otter, Viper: aspis kigyó, siket (mérges marással rothasztó) kígyó. — Krawskí (krawi cicagící) Had: boa, ae, f. *Plin. H. N.* eine Art Wasserschlangen, tehén szopó kígyó. — Rohatí Had: cerastes, ae, et is, m. *Lucan.* aspis cornuta, coluber cerastes *Linn.* et Angvis cerastes *Linn.* eine gehörnte Schlange, szarvas kígyó. — Slepí Had: i. e. Slepiš: caecilia, ae, f. *Colum.* Blindschleiche, kurta vak kígyó. — Strakawí Had: teucrena, scheckige Schlange, tarka kígyó. — Strelčí (*boh.* střílčí) Had: iaculus, i, m. *Lucan.* acontias, ae, m. *Plin. H. H.* Angvis jaculus *Linn.* Schießschlange, kurta kígyó. — Wodňí Had: anguis, natrix, hydrus i, m. *Plin. H. N.* die Natter, Wasserschlange: vizi ki-

Gombárka, i, f. nodularia, ae, f. textrix nodulorum (globulorum fibulatoriorum): die Knopfmacherinn, Schnürmacherinn: gombkötőné. *boh.* Knoflikárka.

Gombárňa, i, f. officina (fornix) nodulariorum: Knopfmacherstube (Gewölbe), Schnürmacherstube: gombkötő mühely (szoba, bólt).

gombárow, a, e, *adj. poss.* nodularii, textoris nodulorum (globulorum fibulatoriorum): dem Knopfmacher) Schnürmacher) gehörig: gombkötőé. *boh.* knoflikárů, ůw.

gombárski *adv.* more nodulariorum, knopfmachermäßig, knopfmacherisch, schnürmacherisch, gombkötő módon. *Syn.* pogombárski.

gombárski, á, é, *adj.* nodularius, nodularisticus, a, um; nodularios *vel* artem nodulariam adtinens; die Knopfmacher (Schnürmacher) oder das Knopfmacherhandwerk (Schnürmacherhandwerk) betreffend: gombkötői, gombkötőket *avagy* gombkötő mesterséget illető. *boh.* Knoflikárski. Gombárská Robota: nodularius labor, Schnürmacherarbeit, Knopfmacherarbeit: gombkötő munka. Gombárská Céra: nodularii filia: Schnürmacherstochter, gombkötő leány.

Gombárstwí, á, n. ars (professio) nodularia, ars texendorum nodorum: die Knopfmacherei, Schnürmacherei, das Knopfmacherhandwerk, Schnürmacherhandwerk: gombkötő mesterség. *boh.* Knoflikářstwí.

Gombíček, čku, m. *dem.* nodulus, globulus fibularius, i, m. das Knöpfchen, Knöpflein an Kleidern ꝛc. gombotska, kis gomb. *Syn.* Gombička, *boh.* Knoflíček.

Gombička, i, f. idem.

Gombičkár, a, m. v. Gombár.

Gombičkárka, i, f. v. Gombárka.

Gombík, u, m. nodus fibulatorius, der Knopf zum Zuknüpfen z. B. an Kleidern: gomb. *Syn.* Gomba, *boh.* Knoflík.

† Gonák, a, m. v. Mládenec, Suhag.

* Goral, u, m. v. Galariza.

* Goralečka, i, f. *dem.* v. Pálenečka.

* Goralka, i, f. v. Pálené, Pálenka.

* Goralnica, i, f. v. Páleňička.

* Goralník, a, m. v. Páleník.

Gordán, u, m. Jordanes, is, m, Jordan, ein Fluß: Jordán vize.

* Gorgel, u, m. v. Golír.

* Gorgelíček, čku, m. *dem.* v. Golírček.

* Gorgelík, u, m. *dem.* v. Golírek.

* Gorowník, u, m. v. Dubrawník, Rogowník.

Gotchard, a, m. Gotthardus, i, m. Gotthard, Gotthard. 2) Wrchwlaskí: mons S. Gotthardi, alpes adulae (summae): Gotthardsberg: Gotthard hegy.

Gozafat, u, m. Dolina w Kragině židowskég, kde máme bit pri Konci Sweta súdeni: Josaphat, *vallis*: Josapfat, ein Thal, Jozsafát völgye.

Gozef, a, m. Josephus, i, m. Joseph, József, Jósef.

Gozefa, i, f. Josepha, ae, f. Josepha, Pepi, ein Weibsname: Jozsefa, *aszszony név. vulg.* Pepka.

Gozefček, a, et fečka, m. *dem.* ex Gozefek.

gozefčekow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. gozefkow.

Gozefek, fka, m. *dem.* Josephulus, Josephellus, i, m. parvus Josephus: der kleine (junge) Joseph, das Josephchen, Josephlein: Jósefke, Józsi, Józsika. *boh.* Gozífek.

gozefin, a, e, *adj. poss.* Josephae, der Josepha gehörig, jozsefáé. *vulg.* pepčin, pepkin.

gozefkow, a, e, *adj. poss.* Josephuli, dem kleinen Joseph gehörig, Józsikáé. *Syn.* gozefčekow, *vulg.* pepkow.

gozefow, a, e, *adj. poss.* Josephi, dem Joseph gehörig, Józsefé. Gozefowa Palicá, i. e. podzimní (unorowí) Kwet, Zlatoblawek: narcissus, i, m. Narcisse, Narcissenröslein, die Metzenblume: nartzissos, köles virág.

† Gozífek, fka, m. v. Gozefek.

Grác, u, m. Mesto w Štagermarkú: Graecium, Vacorium, Graicum, i. n. *Civitas Styriae*: Grätz, eine Stadt, in Steyermark: Gretz. *varos.*

Graca, i, f. v. Motika.

Gracián, a, m. Gratianus, i, m. Gratian, ein Mannsname: karátson. *Syn.* Laskomil.

* gracławí, á, *adj.* v. francúzowití.

* Gracle, cel, f. pl. v. Francúzi.

* gracnatí, á, é, *adj.* v. francúzowití.

Gragcar, a, m. crucifer, cruciger, i, m. nummus cruciatus, *a cruce nomen gerens*: Kreuzer, eine Münze: Krajtzár. *boh.* Kregcar.

Gragcarček, a, et rečka, m. *dem.* ex seq.

Gragcarek, rka, m. *dem.* ex Gragcar.

Gragcaríček, čku, m. *dem.* ex seq.

Gragcarík, a, m. *dem.* ex Gragcar.

Granát, u, m. lapis granatus, der Granat, Granatstein, granát kö. 2) globus pyrobolus: Granate zum werfen: puska porral meg-töltött löni való golyóbis. Menše Granáti (Gule menšé zapáliwím Nástrogem pripravené, ohňiwí Šíp): pilae granatae, Granaten, granatíros golyóbis, 3) i. e. granátowá Gablon, granátowi Strom: malus (arbor) punica (granata) punica granatum *Linn.* Granatapfelbaum: poma granát-fa. 4) i. e. granátowé Gablko: malum granatum, punicum: Granatapfel, Granate: póma granát alma. 5) španielská Reka: baetis, is, m. quadalquivir: Bät, ein Fluß in Spanien: bét, *folyó viz.*

Granátek, tku, m. *dem. Pl. nom.* Granátki, *gen.* tek et tkow, čo bílé Osobi na Rku nosá: lapilli granati, die Granaten, granát gyöngy.

Granatír, a, m. miles granatarius: ein Granatier, Granadier: granatíros Katona.

granatírčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Granatírka, i, f. uxor granatarii, die Granatierin, Granadierinn: granatírosné.

granatírow, a, e, *adj. poss.* granatarii militis, dem Granatier gehörig, granatírosé.

granatírski *adv.* more granatariorum, granatierisch, granatiermäßig, granatírossan, granatíros módon. *Syn.* pogranatírski.

granatírski, á, é, *adj.* granatarius, a, um; milites granatarios adtinens: die Granadier betreffend, granatíros, granatírosokat illető.

Gra-

Ǵranatírstwí, á, n. status granatarii militis, der Grenadierstand, granatíros állapot.

Ǵranatírstwo, a, n. *collect.* granatarii milites, die Granadier, granatírosok.

granátkowí, á, é, *adj.* e lapillis granatis, von (aus) Granaten, granát gyöngyböl való.

ǵranátowí, á, é, *adj.* granatus, a, um; e lapide granato: vom Granate (Granatstein), gránáti. granátból-való. 2) Ǵranátowí kwet: balaustium, Granatenblüte: granát virág. 3) Ǵranátowí Strom, ǵranátowá Gablon: v. Ǵranát 3. Nro. Ǵranátowá korká: granati mali cortex, Granatenschale, granát héja. Ǵranátowé Gablko: v. Ǵranát 4. Nro.

ǵranátskí, á, é, *adj.* baeticus, a, um: bätisch, bätich, am Fluße Bät befindlich: bétai. Ǵranátská Kragina (Částka španielskeg Zemi): Baeturia, ae, f. *Liv.* baetica provincia *Plin. H. N.* Gegend in Spanien am Fluße Bät, ein Theil des jenseitigen Spaniens, Bétzia, *spányol országban-való tartomány.*

* Ǵranica, i, f. *Pl. nom.* Ǵranice, *gen.* ňic: v. Hraňica.

Ǵranšćan, a, m. carniolus, i, m. Krainer, karnioli ember. *boh.* Kranšt, Kránšťan.

ǵranšćančin, a, e, *adj. poss.* carniolae feminae, der Krainerinn gehörig: karnioli aszszonyé. *boh.* ǵranštančin, kranštančin.

Ǵranšćanka, i, f. carniola, ae, f. eine Krainerinn, karnioli aszszony. *boh.* kranšťanka.

ǵranšćanow, a, e, *adj. poss.* carnioli, dem Krainer gehörig, karnioli emberé. *boh.* kranšťanůw.

ǵranskí *adv.* more carniolensi, krainisch, carnioli módon. *Syn.* pokarniolskí. *boh.* kranskí.

ǵranskí, á, é, *adj.* carniolensis, e; carniolus, a, um: krainisch, aus Krain: karnioli, *boh.* kranskí.

Ǵransko, a, n. carniolia, Crania, ae, f. Krain, eine Landschaft, Krainerland: karniolia *tartomány*, *boh.* Kransko.

Ǵrécia, i, f. Graecia, ae, f. das Griechenland: görög ország. *Syn.* ǵrecká kragina (Zem).

* Ǵrečka, i, f, v. Ǵrekiňa.

* ǵreckin, a, o, *adj. poss.* v. ǵrékiňin.

ǵrecki *adv.* graece, griechisch, görögül. *Syn.* pogrecki *boh.* řecki. Ǵrecki umeť: graece scire, lingvam graecam tenere: griechisch können, görögül tudni. *Prov.* To ge pre ťeba ǵrecki: hoc tu non intelligis, das verstehest du nicht, ez te néked görög szó.

grecký, á, é, *adj.* graecus, graius, a, um: griechisch, görögi, görög. *boh.* řecký.

* Ǵrecla, i, f. *Pl. nom.* Ǵrecle, *gen.* cel et cli: v. Francúzi. 2) v. Swrab.

* ǵreclawí, á, é, *adj.* v. francúzowití. 2) v. swrabowití.

* ǵrecnatí, á, é, *adj. idem.*

* Ǵref, u, m. *Pl. nom.* Ǵrefi *gen.* fow: v. Rebrina, Drabina.

* Ǵreft, u, m. *Pl. nom.* Ǵrefti, *gen.* tow: idem.

Ǵreǵor, a, m. Gregorius, i, m. Gregorius, Gergely *boh.* Řehoř.

ǵreǵorčin, a, e, *adj. poss.* Gregoriae, der Gregoria gehörig, Gergelynéé. *boh.* řehorčin.

Ǵreǵorka, i, f. Gregoria, ae, f. die Gregoria, Gergelyné. *boh.* Řehorka.

ǵre=

ǵregorow, a, e, *adj. poss.* Gregorii, dem Gregor gehörig, Gergelyé *boh.* řehorow.
Ǵrek, a, m. Graecus, Graius, i, m. der Grieche, görög. *boh.* Řek.
Ǵrekiňa, i, f. Graeca, Graia, ae, f. eine Griechinn, görögné, görög aszszony. Grecka.
ǵrekiňin, a, e, *adj. poss.* Graecae, Graiae: der Griechinn gehörig, görögnéé. *vulg.* ǵreckin.
Ǵren, u, m. Kragina w Afrike, w Kterég pak menowitich Mest leží: Pentapolis. is, f. Cyrenaica. *Regio Africae*: fünfstädtischer Distrikt in Afrika: Pentapolis, *afrikabéli tartomány.*
Ǵresla, i, f. drachma, grossicula, ae, f. ein Gröschel, grésli. *vulg.* Paták, *boh.* Ǵresle. Ked sme sa tu zesli, dagmesi po Ǵresli etc.
† Ǵresle f. idem.
Ǵreslička, f. *dem.* ex Ǵresla. Spíwál sem wám Pesňičku, dagkeze mi Ǵresličku etc.
Ǵreso, a, m. Stari Ǵreso, *contemtive* i. e. stará Mrsina: decrepitus senex senecio: alte Schindmäre, der alte Teufel, ein sehr alter Mann: vén dög, meg lett (meg-élemedett) ember.
ǵresow, a, e, *adj. poss.* decrepiti senis, dem alten Teufel (Manne) gehörig, vén dögé.
* Ǵrǵlačka, i, f. Chrchračka.
* ǵrǵlawe *adv.* v. chrchrawe.
* ǵrǵlawí, á, é, *adj.* v. chrchrawí.
* ǵrǵlowaní, á, é, *p. c.* v. chrchraní.
* Ǵrglowáňí, á, n. v. Chrchráňí.
* ǵrglowat, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. chrchrat.
* Ǵrálowáwáňí, á, n. v. Chrchráwáňí.
* ǵrǵlowáwat, al, ám, v. chrchráwat.
* Ǵrǵula, i, f. v. Korhelkiňa. 2) v. Pálené.
* Ǵrgulka, i, f. *dem.* idem.
Ǵrif, a, m. básňiwí (Zádkowí) Pták: nas, tis, m. gryps, his, et gryphus, i, m. *Virg. Plin. H. N.* der Greif, ein fabelhafter vierfüßiger Vogel: grif, *madár.*
Ǵrinawa, i, f. Grinavia, *oppidum Comitatus Posoniensis*: Grinau, Grinava, *mezö város.*
* Ǵriš, u, m. v. Krupica.
* Ǵriša, i, f. idem.
* Ǵrišečka, i, f. *dem.* ex seq. idem.
* Ǵriška, i, f. *dem.* v. Krupica.
† ǵriškowí, á, é, *adj.* v. krupiční.
* ǵrišní, á, é, *adj.* idem.
* ǵrišowí, á, é, *adj.* idem.
Ǵrišpan, u, m. aerugo, inis, f. aerugo viridis, flos aeris (cupri): Kupferrost, Grunspann, das Kupfergrün: grispán *Par. Pap.* réz rozsda. *Syn.* Kwet (Zrdz) Medi, zelení Ládek, Ǵrušpan, *boh.* Krunšpát, Rez (Kw'et) Medi. *Aliud est* swetlí Kameň, swetlí Ládek, et Witrolím.
Ǵrišpánček, u, et nečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Ǵrušpánček.
Ǵrišpánek, nku, m. *dem.* ex Ǵrišpán. *Syn.* Ǵrušpan.
ǵrišpánkowí, á, é, *adj.* v. *seq. Syn.* ǵrušpankowí.
ǵrišpanowí, á, é, *adj.* aerugineus, a, um: von (aus) Grünspann, grispános, grispánból (érïz rozsdából) való. *Syn.* grušpanowí.
Ǵrman, a, m. v. Zrd. 2) v. Zrbati.
Ǵrman, u, m. prunum abortivum (contortum): mißartige Pflau-

Pflaume, öszve töpörödött szilva. *Prov.* J na dobreg Sliwce Grman roste: etiam ex vite nascitur rubus: auch frommen Aeltern können gottlose Kinder zeigen, nem minden jó fán terem mindenkor jó gyümölts.

* Grnać, a, m. v. Krnáč.

Grobian, a, m. rusticellus, subrusticus, sordidus, inurbanus (crassus, rusticus) homo; moribus rusticis praeditus; Grobian, Lämmel, grober Mensch (Fleck, Kerl, Flegel): goromba, kótzipór *Par. Páp.* parasztos (emberteleu, durva) ember. Neňí sem gá žáden Šuncfut, aňi žáden Grobian; kdo mňe to smel powedať, wsakbich sa mu posíwal.

grobiančin, a, e, *adj. poss.* inurbanae feminae, der Grobianinn gehörig, goromba aszszonyé.

Grobianka, i, f. rusticella, subrustica, sordidula, inurbana (crassa, rustica) femina: eine Grobianinn, grobes Weibsbild; goromba aszszony.

grobianow, a, e, *adj. poss.* rusticelli, subrustici, sordiduli, inurbani hominis: dem Grobian gehörig, kótzipóré, gorombáé, goromba emberé.

grobianski *adv.* crasse, inhumane, inurbaniter, inurbane, invenuste, rustice, sordidule: grob, gröblich, grobianisch, bäuerisch, plump, unmanierlich, unhöflich: gorombáúl, kótzipórossan, mórdúl, parasztossan. *Syn.* pogrobianski, grobowate.

grobianskí, á, é, *adj.* crassus, inhumanus, inurbanus, rusticus, invenustus, a, um; aggrestis. e. f. grob, gröblich, unhöflich, grobianisch, rauh, roh, ungebildet, bäuerisch, plump, unmanierlich: kótzipóros, mord, goromba, parasztos. *Syn.* grobowatí. Grobianskí Člowek: v. Grobian.

Grobianstwí, á, n. crassities, ei, f. asperitas, inhumanitas, inurbanitas, tis, f. die Grobheit, Plumpheit, Unhöflichkeit, Rauhigkeit, Mangel der Feinheit, oder Zartheit: gorombaság, otrombaság, mordság. *Syn.* Grobowatosť.

grobowate *adv.* crasse, grob, dick: vastagon. *Syn.* Hrube. 2) v. grobianski.

grobowatí, á, é, *adj.* crassus, grossus, a, um; salox, cis; dick, grob, z. B. Leinwand, Sand: Faden: vastag. *Syn.* Hrubí. 2) v. grobianskí.

Grobowatosť, i, f. crassities, crassitudo, nis, f. Grobheit, Dicke z. B. des Sandes: vastagság. *Syn.* Hrubosť. 2) v. Grobianstwí.

Grochceňí, á, n. v. Chrochceňí.

grochtať, tal, cem, V. I. *imp.* grochči: v. chrochtať.

* Grochmal, u, m. v. Škrob.

* Grochmalček, u, m. et lečku, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalek, lku, m. *dem.* v. Škrobek.

* grochmaleňí, á, é, *p. c.* v. škrobení.

* Grochmaleňí, á, n. v. Škrobeňí.

* Grochmalíček, čku, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalík, u, m. *dem.* v. Škrobek.

† grochmatiť, il, ím, V. I. *imp.* mal: v. škrobiť.

Gróf, a, m. Comes, itis, m. der Graf, Gróf. *boh.* Hrabě.

Gróska, ata, m. *Plur. nom.* ata: Comitellus, i, m. parvus (iuvenis) Comes: der kleine (junge) Graf: ifiú Gróf.

Grófotska. *Syn.* Ǵrófjk, Gró-fjček.

ǵrófkin, a, e, *adj. poss.* Comitis *fem.* der Gräfinn gehörig, Grófnéé. *boh.* Hrabenčin.

Ǵrófjček, čku, m. *dem.* ex Gráfjk.

Ǵrófička, i, f. *dem.* ex Ǵróf-ka.

Grófjk, a, m. *dem.* ex Ǵróf: v. Grófka.

Ǵrófka, i, f. Comes, itis, f. *vulg.* Comitissa: die Gräfinn, Grófné. *boh.* Hraběnka.

ǵrofow, a, e, *adj. poss.* Comitis, des Grafen, dem Grafen gehörig: Grófé.

ǵrófſki *adv.* Comitum more, Comitaliter: gräflich, nach Grafen Art: grófi módon. *Syn.* poǵrófſki. 2) convenienter Comiti, gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendőképen.

ǵrófſký, á, é, *adj.* Comitalis, e; Comites adtinens: gräflich, den Grafen betreffend, dem Grafen gehörig: grófi, Grófhoz tartozandó. *boh.* Hrubecí. Grófſkého Rodu: e Comitum stirpe, vom gräflichen Stande, grófi nemből való. 2) dignus Comite, conveniens Comiti: gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendő.

Ǵrófſtwj, á, n. dignitas Comitis, Comitatus, us, m: der Grafenstand, die Grafschaft: Grófi méltóság, grófság. *boh.* Hrabſtwj.

Ǵroš, a, m. česki: grossus (triobolaris) triobolus, i, m: ein Groschen, Kaisergroschen: garas. *vulg.* Dudek, *boh.* Kregcar. Po Ǵroſſ platit: singulis grossis solvere, groschenweise zahlen, garasonként fizetni. *Prov.* Geden neſprawedliwý Ǵroš, ſto inich z Wacku wižene: in iuste parta haud proficiunt. Male parta: (idú do Čerta) male dilabuntur: falsches Gut gedeiht nicht, ebül gyüjtött szerdéknek ebül kell el veszni.

Ǵrošjček, čku, m. *dem.* ex seq.

Ǵrošjk, u, m. *dem.* ex Ǵroš.

Ǵrošlák, u, m. species botrorum, eine Art Weinbeeren, szőlő neme. *Prov.* Keď obrodj Ǵrošlák, napige ſa Žebrák.

ǵrulawe *adv.* chrochtawe.

ǵrulawý, á, é, *adj.* v. chrochtawý.

Ǵrulawoſt, i, f. v. Chrochtawoſt.

Ǵrúlenj, á, n, v. Chrochcenj.

ǵrúlit, il, ím, V. I. *imp.* ǵrul: v. chrochtat.

Ǵrulíwánj, á, n. v. Chrochtáwánj.

ǵrulíwat, al, ám, v. chrochtáwat.

* Ǵruň, a, m. v. Háǵ zelenj.

Ǵrúňenj, á, n. v. Chrochčenj.

* Ǵruňjček, čku, m. *dem.* v. Hagjček.

* Gruňjk, a, m. *dem.* v. Hágjk.

ǵruňit, il, ím, V. I. *imp.* gruň: v. chrochtat.

Ǵrunt, u, m. fundamentum, i, fundamen, inis, n. *Virg. Ovid.* fundus, basis, is, f. Grund, Fundament, das, worauf sich etwas gründet z. B. ein Hauses: fondámentom, allya valaminek. *Syn.* Fundament, Spodek, Základ Stawáňá etc. Z Ǵruntu wiwrátit: funditus evertere, von Grund aus (völlig, gänzlich, ganz und gar) zerstören, umkehren: gyökerestöl tövéből ki-fordítani, ki-forgatni, ki-rontani. 2) i. e. Meſto, Zem na ktereg ge wolačo: fundus, i. m. v. g. aedificii: der Grund z. B. eines Gebäudes: hely, föld. 3) fundus

dus (allodialis) Campus, agri, orum, pl. allodiatura, ae, f. Grund, und Boden, Acker, Feld, Grundstücke, Landgut: földek, rétek, majorság, majori gazdaság, fundus. *Syn.* podzemſkí Statek, Pole, Role. Na ſwogem Ǵrunke bíwa: in proprio fundo residet (degit), er wohnt auf ſeinem Grunde (Boden): maga fundussan (jószágán) lakik. Má pekné Ǵrunti: pulchros fundos tenet, er hat ſchöne Grundſtücke, szép majorsága vagyon. 4) territorium, terrenum, i, n. ager, gri, m, das Gebiet, der Bezirk z. B. einer Stadt Grund und Boden, Aecker und Feld: határ. *Syn.* Chotár. — 5) fundus *picturae*, *colorationis:* Grund der Malerei, Färberei: Grund, allfesték a' képíróknál, festésnél. 6) *tropice.* principium, initium, fundamentum, i, n. Grund, Anfang, Urſtoff, erſte Anlage: kezdet. *Syn.* Počátek, Začátek. Dobrí Ǵrunt mak: bona fundamenta habere, bene fundatum esse: einen guten Grund worinn haben, jó fondamentomának lenni. Žád ného Ǵruntu nemak: non esse fundatum, keinen Grund haben, semmi fondamentomnak nem lenni. — 7) argumentum, causa, ratio: Grund, Urſache: ok. *Syn.* Pričina. Bez Ǵruntu: sine causa, temere: ohne Grund z. B. behaupten: fondamentom (ok) nélkül. Ǵrunti predkladat: causas adferre, Gründe anführen, okokat elő hozni, elő adni. 8) auctor, causa: Grund Urheber: or-gazda, szerző, költő, fő oka valaminek. *Syn.* Načelník, Predek, Powodník.

Ǵrunteček, čka, m. *dem.* ex seq.

Ǵruntek, tku, m. *dem.* ex Ǵrunt.

Ǵruntíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Ǵruntík, u, m. *dem.* ex Ǵrunt.

ǵruntowňe *adv.* fundamentaliter, gründlich, fondamentomossan. *Syn.* základňe. 2) certe, explanate, firme: gründlich, feſt, zuverläßig, gewiß: erössen, bizonyossan, nyilván. *Syn.* iſtotňe, pewňe. 3) subtiliter, accurate: gründlich, genau, accurat, z. B. erklären: elméssen, eszessen, okossan. *Syn.* poráďňe, wtipňe.

ǵruntowní, á, é, *adj.* fundamentalis, e: gründlich, fondamentomi, fondamentomos. *Syn.* základní. 2) firmus, certus exploratus, a, um: gründlich, gegründet, zuverläſſig, feſt, gewiß: bizonyos, nyilván való, erős. *Syn.* iſtotní, pewní. 3) subtilis, e: gründlich in Anſehung des Denkens, Urtheilens etc. okos, eszes, elmés. *Syn.* porádní, wtipní.

Ǵruſpan, u, m. buxus, i, f. *Ovid.* buxum, i, n. *Virg.* Buxus semper virens *Linn.* der Buchsbaum, puszpáng. *Syn.* Ǵruſpaňček, Ǵruſpaněk, Puſpan. *vulg.* Kruſpan. *Aliud est* Zimozel, téli zöld. 2) v. Ǵriſpan.

Ǵruſpaňček, u, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Puſpaňček, *vulg.* Kruſpaňček. 2) v. Ǵriſpaňček.

Ǵruſpaněk, nku, m. *dem.* ex Ǵruſpan. *Syn.* Puſpaňček. *vulg.* Kruſpaněk, 2) v. Ǵriſpaněk.

ǵruſpankowí, á, é, *adj.* v. ǵruſpanowí. *Syn.* puſpankowí, *vulg.* kruſpankowí.

ǵruſpanowí, á, é, *adj.* buxeus, a, um, *Colum.* aus Buchsbaum, puszpángból való. *Syn.* puſpa-

ſpanowí *vulg.* kruſpanowí. Ģruſpanowí Hřeben: buxum *Ovid.* Buchsbäumener Kamm, puszpáng-féső. Ģruſpanowá Fagka: buxum *Virg.* buxus *Ovid.* buchsbäumene Pfeiffe, puszpáng pipa. 2) buxosus *Plin. H. N.* buxo similis: dem Buchsbaum ähnlich, puszpángos, puszpánghoz, hasonló. *Syn.* Ģruſpanu podobní. 3) žltí gako Ģruſpan: buxeus *Plin. H. N.* buxans, tis: buchsbaumfarbig, dem Buchſe gleich: puszpáng színű. 4) buxosus, buxo plenus: voll Buchsbaum, puszpángos. *Syn.* Ģruſpanu plní. 5) buxifer, a, um *Colum.* Buchsbaum tragend, puszpáng hozó, termő. Ģruſpan roſt'e: buxetum, i, n. *Martial.* der Buchswald, ein mit Buchsbaum bepflanzter Ort: puszpángos hely. 6) v. griſpanowí.

ģruk, ģrul, ģrugem, V. I. *imp.* ģrug: v. chrochtat.

Ģrukí, á, n. v. Chrochceňí.

* Ģrznár, a, m. v. Blanár.

* ģrznárcin, a, e, *adj. poss.* v. blanárčin.

* Ģrznáreňí, á, n. v. Blanáreňí.

* ģrznárik, il, ím V. I. *imp.* nar: v. blanárik.

* Ģrznárka, i, f. v. Blanárka.

* ģrznárow, a, o, *adj. poss.* v. blanárow.

* ģrznárſki *adv.* v. blanárſki.

* ģrznárſkí, á, e, *adj.* v. blanárſkí.

* Ģrznárſtwo, a, n. v. Blanárſtwí.

† gſem, gſi, geſt et ge, gſme, gſte, gſú. *praet.* bil, *fut.* budu: v. bik (bol).

* Ģuba, i, f. v. Kudla. 2) v. dubowá Ģulka 3. Nro.

* ģubatí, á, é, *adj.* v. kudlatí.

Gubilír, a, m. negotiator gemmarius, Juwelier, drága kő áros, gyöngy áros, jubilér. *Syn.* Perlár.

† Gubilír, e, m. idem.

† Guchcint, u, m. v. Gacint, Hiacint.

Guchta, i, f. corium russicum, Juchten (Juften) eine Art Leder, muszka bör.

Ģuga, i, f. v. Hluza.

ģugatí, á, é, *adj.* v. Hluznatí.

Gugubi, gub, f. *pl.* iſté Owoci: ziziphae, jujubae, arum. Rhamnus ziziphus *Linn.* et Cordia myxa *Linn.* f. *pl.* Bruſtbeeren, jujubák.

* Guháſ, a, m. v. Owčár.

* guháſčin, a, o, *adj. poss.* v. owčárčin.

* Guháſka, i, f. v. Owčárka.

* guháſki *adv.* v. owčárſki.

* guháſkí, á, é, *adj.* v. owčárſkí.

* guháſow, a, o, *adj. poss.* v. owčárow.

* Guhaſowáňí, á, n. v. Owčáreňí.

* guhaſowak, ſowal, ſugem, V. I. *imp.* ſug: v. owčárik.

* Guháſtwo, a, n. v. Owčárſtwí.

† Guhcint, u, m. v. Hiacint.

Gula, i, f. v. Guliana.

Ģula, i, f. grex pecorum *Cic.* armentum, i, n. eine Heerde großes Viehes, Heerde Rinder: marha sereg, göböly. *Syn.* Ģibel, Stádo wetſého Dobitku, *boh.* Skot. 2) v. seq.

Ģúla (Ģula), i, f. sphaera, pila, ae, f. globus, i, m. die Kugel, ein runder Körper, teke, golyóbis. *boh.* Kúle, kule. Ģúla hwezdárſká: globus astronomicus, Himmelskugel, ég golyóbis. 2) do Flinti, do kuſow: glans dis. f. globus. globulus: eine Kugel zum Schießen: puska-golyóbis, ágyú golyobis. *boh.*

boh. Kule, Kúle. Ohňiwá Gula: telum missile (ignitum, granata): Feuerpfeil, tüzes golyóbis. 3) Olowená Gúla, s kterú Kagkleri skáčú: halter, eris, m. *Martial.* Springkugel, oder bleyerne Masse, die man mit beyde Händen hielt, um desto besser zu springen: on golyóbis (teke) mellyet kezében tart a' kötelen járó, hogy igazábban szökhessen, ugorhasson.

ğúlaní, á, é, *p. c.* volutus, devolutus, provolutus, a, um: gerollt, gewälzt, guríttatott, hengeríttetett. *Syn.* kotúlani, *boh.* kotálení, kúlaní.

ğúláňí, á, n. volutio, devolutio, provolutio, nis, f. das Rollen, Kollern, Wälzen: gurítás, hengerités. *Syn.* Kotúlaňí *boh.* Kotáleňí, Kuleňí, Kúleňí.

Gulár, a, m. armentarius, gregarius, custos gregis (armenti) bubulcus, boarius, vaccarius (pastor): Heerdehirt, Rinderhirt, Ochsenhirt, Biffelhir: göbölyös, gulyás, ökör (tehén) pásztor. *Syn.* Krawár, Wolár, wolskí, neb krawskí Pastír. *boh.* Skoták *vulg.* Guláš.

ğulárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Gulárka, i, f. uxor armentarii, der Heerdehirtinn gehörig, göbölyösnéé, gulyásnéé.

ğulárow, a, e, *adj. poss.* armentarii, dem Heerdehirte gehörig, gulyásé, ökör, vagy tehén pásztoré. *Syn.* krawárow, wolárow *boh.* skotaků et ůw. *vulg.* ğulášow.

ğulárskí, á, é, *adj.* armentarios adtinens, die Viehtreiber betreffend, gulyásos, gulyás, gulyásokat illető. Gulárské (ğulowé) Maso, i. e. Gulowina: armentaria (bubula) caro, cum cumimino et cepis cocta: Gulaschfleisch, Rindfleisch mit dem Kümmel, und mit der Zwiebel gekocht, gulyás hús. *boh.* Skotowina, skotowé Maso.

* Guláš, a, m. v. Gulár.

† Gulaša, i, f. v. Múčná Kaša.

* ğulášćin, a, o, *adj. poss.* v. ğulárčin.

* Gulaška, i, f. v. Gulárka.

* Gulášow, a, e, *adj. poss.* v. ğulárow.

ğúlat, al, ám, V. I. *imp.* ag: volvere, devolvere, provolvere: rollen, kollern, wälzen: guritani, hengeríteni, hengergetni. *Syn.* kotúlat. *boh.* kúleti, kuliti, kotáleti. *II. rec.* ğúlat sa: volvi, devolvi, provolvi: rollen, kollern, gurulni, henteregni. *Syn.* kotúlat sa. *boh.* kúleti se, kulit se, kotálet se.

ğulate *adv.* sphaerice, rotunde, globose: rund, kugelförmig: gömbölyüen. *Syn.* ğulowate, ğulowite, okruhle.

ğulatí, á, é, *adj.* sphaericus, rotundus, globosus, a, um: rund, kugelig, kugelrund, kugelförmig: gömbölyü, golyobisos. *Syn.* ğulowatí, ğulowí, ğulowití, okruhlí, *boh.* kulatí, kulowití. Gulaté Gablko: malum orbiculatum (epironeum): runder Apfel, kerékded alma.

Gulatosť, i, f. rotunditas, tis, f. forma sphaerica: die Runde, Rundheit: gömbölyüség. *Syn.* Gulowatosť, Gulowitosť, Okruhlosť, *boh.* Kulatosť.

Gúláwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

ğúláwat, al, ám, *freq.* ex ğúlat.

gulčin, a, e, *adj. poss.* ex Gulka: v. gulinačin.

Gul-

Ǵulečka, i, f. *dem.* ex Ǵulka: sphaerula, pilula, ae, f. globulus, orbiculus, i, m. Kügellein, Kügelchen, Scheibling, golyóbisotska, tekétske. *Syn.* Ǵúlka, Ǵulička, *boh.* Kulečka, Kulička.

Guliana, i, f. Julianna, ae, f. Julianna, Julie: Julis, Julianna. *Syn.* Gula, *vulg.* Ulgana, Ulisa. *Aliud est* Jlona.

gulianǐn, a, e, *adj. poss.* parvae Juliannae, der kleinen Julianna (Julie) gehörig: kis julésé, juliankáé. *Syn.* gulčin, *vulg.* ulgančin, ulisin.

gulianin, a, e, *adj. poss.* Juliannae, der Julianna, (Julie) gehörig, julannáé, julisé. *Syn.* gulin, *vulg.* ulganin, ulisin.

Gulianka, i, f. parva Julianna, kleine Julianna, Julianka, kis Julis. *Syn.* Gulka, *vulg.* Ulganka, Uliska. *Aliud est* Jlonka.

Gulianna, i, f. v. Guliana.

Gulichčan, a, m. Juliacensis (homo), is, m. populus Germaniae inferioris: Jülcher, Juliai férfi.

Gulichčanka, i, f. Juliacensis femina, Jülcherin, Juliai asszony (személy).

Ǵulička, i, f. *dem.* ex Ǵulka, *boh.* Kulička.

gulin, a, e, *adj. poss.* ex Gula, v. gulianin.

Gulka, i, f. *dem.* ex Gula: v. Gulianka.

Ǵulka, i, f. *dem.* globulus, das Kügelchen, Kügellein: golyóbiska, golyóbisotska. *Syn.* Ǵulička, *boh.* Kulička. 2) globus, globulus, glans: Kugel zum Schießen, golyóbis, golyóbiska. *boh.* Kulka, Káž. Olowená Ǵulka: globus plumbeus, das Blei, die Bleikugel: on golyóbis. 3) Dubowá Ǵulka, i. e. Šiška: Galla, ae, f. Gallapfel, buga, guba, galles, gálesz, *vulg.* Ǵuba, Muškátowá Ǵulka, i. e. Muškátowí Orech: nux moschata officin. Myristica officinalis *Linn.* (muscata): Muskate, Muskatennuß: muskotály, szerentseny-dió. Na Žúwáňí Ǵulki (Pilule): pro masticando globuli, kauende Kugeln, rágodni való glóbisok. 4) testis, is, m. testiculus, i, m. Hode, tök, mony, tőke az állatnak, *vagy* embernek. *Syn.* čloweče, zwírace Wagce, *boh.* Múdi.

ǵulowaťe *adv.* v. ǵulaťe.

ǵulowatí, á, é, *adj.* v. ǵulatí, *boh.* kulowatí.

Ǵulowatosť, i, f. v. Ǵulatosť.

ǵulowí, á, é, *adj.* armentarius, a, um; ad armentum pertinens: die Heerde betreffend, göbölyös, gulyás. Ǵulowé Maso: v. ǵulárské Maso. sub ǵulárskí. 2) v. ǵulowatí.

Ǵulowína, i, f. i. e. ǵulowé Maso.

ǵulowiťe *adv.* v. gulaťe.

ǵulowití, á, é, *adj.* v. ǵulatí.

Ǵulowitosť, i, f. v. Ǵulatosť.

Ǵuma, i, gummi, n. *indecl.* et gummis, commis, cummis, is, f. Gummi, matska-méz, gyánta, gumi. *Syn.* stromowá Smola, *boh.* Ǵumj, Ǵummi. Amoniacká Ǵuma: v. amoniackí. — Arabská Ǵuma: mimosa senegal, vel potius mimosa nilotica *Linn.* arabisches Gummi, arabiai gyanta (gummi). — Elemská Ǵuma: Gumi Elemi: Amyris elemifera *Linn.* szeretseny olaj-fa gumi. — Ǵalbanowá Ǵuma: Gumi Galbani, Bubon galbanum *Linn.* das Galban Gumi, welcher im Gelben von Ei zergangen ist, tojás székében meg-olvasztott siriai mats-

matska méz. Morská Ǵuma: v. Čistec 2. Nro.
† Ǵumi (Ǵummi), n. *indecl.* idem.
† ǵummowí, á, é, *adj.* v. ǵumowí.
ǵumowaní, á, é, *p. c.* gummatus, a, um: gummirt, gyántázott.
Ǵumowáňí, á, n. gummatio, nis, f. Mischung (Vermischung, Benetzung, Verfertigung), Gummirung: gummival tsinálás, készétés, keverés, meg-ásztatás, gyantázás.
gůmowat, mowal, mugem V. I. *imp.* mug: gummare, gummi imbuere: gummiren, gyántázni.
ǵummowí et ǵummowití, á, é, *adj.* guminatus, gummosus, a, um: mit Gummi gemischt, benetzt, verfertigt, gummirt, voll Gummi, voll Harz, harzig: matska-mézes, gyantás, gummis, gummás, gumival kevertt (készétett tsinállt). *Syn.* ǵumowaní, smolnatí, smolowí.
* Ǵúnar, a, m. v. Husar.
* gúnárow, a, e, *adj. poss.* v. Husárow.
Gunča, ata, n. *Plur. nom.* ata: *dem.* ex Gunec.
Gunčátečko, a, n. *dem.* ex *seq.*
Gunčátko, a, m. *dem.* ex Gunča.
gunčátkow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. guncow.
Gunček, a, et nečka, m. *dem.* ex Gunec.
gunčekow, a, e, *adj. poss.* ex seq.
guncow, a, e, *adj. poss.* iuvenci, iunicis, buculi: dem jungen Stiere (Ochse) gehörig: tinóé. *Syn.* gunčátečkow, gunčátkow, gunčekow, wolečkow.
Gunčowina, i, f. caro bucula (iuvenci), Zeitochsenfleisch, tinó hús. 2) grex iuvencorum, Zeitochsenheerde, tinó sereg.
Gunec, nca, m. buculus, iuvencus, vitulus, i, m. iunix, cis, f. ein junger Stier, junger Ochs, Zeitochs, Ochsenkalb: tinó. *Syn.* Gunča, Gunčátečko, Gunček, Woleček, Wolek. *Aliud est* Galowica, Galowička.
Gur, a, m. Georgius, i, m. Georg, Georgius: György. *vulg.* Guro, Dzuro, *boh.* Giři. Na Gura: in festo S. Georgii, auf St. Georgi, St. György napjára.
S. Gur, u, m. *nomen Civitatum, et Opidorum:* Sanctus Georgius, St. Georg, Sz. György. We Swatem Guri: in Sancto Georgio, Szent Györgyben.
Gura, i, f. Wrch we francúzkeg Zemi: Jura, ae, f. *Caes.* Jurassus, i, m. Berg Jura, Lebenberg in Gallien gegen die Schweiz: Jura, *frantzia hegy.*
* Ǵura, i, f. v. Hora. Babá Ǵura: mons anilis. alpes vetulinae: *mons praealtus Arvensem Comitatum a Gallicia seiungens, et lichenis ferax.*
Gurčo, a, m. v. Guríček.
* Ǵurǵulica, i, f. v. Pálené.
* Ǵurǵulka, i, f. *dem.* idem.
Gurica, i, f. linaria, ae, f. *Klein.* Fringilla linaria *Linn.* Flachsfink: Tsitsörkej. Grossing. *boh.* Giřice. *Aliud est.* Konopka. 2) hirundo riparia, Randschwalbe, partifetske. *Syn.* Ǵuríček. Lastowička, která o Guri přicháďzá, *boh.* Giříček. *Aliud est* Trasoritka.
Guríček, čka, m. *dem.* ex Gurík: Georgiolus. i, m. parvus Georgius: der kleine (junge)

ge) Georg, Jörgel: Györgyötske, kis György, *vulg.* Gurko, Gurcko, *boh.* Giřjček.

Gurička, i, f. *dem.* ex Gurica.

* Guríčko, a, m. *dem.* ex Gurko.

guríčkow, a, e, *adj. poss.* Georgioli, parvi Georgii: dem kleinen Georg gehörig, Györgyötskéé, kis Györgyé. *Syn.* guríkow.

Gurík, a, m. *dem.* ex Gur: v. Guríček.

guríkow, a, e, *adj. poss.* v. guríčkow.

Gurisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gur.

guriskow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. gurow.

Ǵurka, i, f. Réka w Granſku: Corcoras, *fluvius.* Carnioliae in Savum influens, die Gurg, ein Fluß in Ungarn: korkorasz, *folyó viz.*

Gurko, a, m. *dem.* ex Guro. *Prov.* Čo Gurka nepochopí, temu ſa Guro nenaučí: v. Ganko.

gurkow, a, e, *adj. poss.* v. guríkow.

Guro, a, m. apud plebeos pro Gur. 2) v. Kubo. 2. Nro.

gurow, a, e, *adj. poss.* ex Gur, et Guro: Georgii, dem Georg gehörig, Györgyé. *boh.* giřjků. et ůw.

gurſkí, á, é, *adj.* iurensis, e *Sidon.* beim Berg Jura befindlich: jura hegy melléki. 2) Swatogurſkí Chotár, Sancto-Georgiense terrenum, Sanct-Georg Chotter, St. Georggrund: Szent-Györgyi határ.

* Ǵutňa, i, f. *Plur. nom.* Ǵutňe, *gen.* teň: v. Ǵdúla.

* ǵutňowí, á, é, *adj.* v. ǵdúlowí.

* Gutro, a, n. v. Ráno.

* gutro *adv.* v. zítra.

* gutrowí, á, é, *adj.* v. ranňí. 2) v. zítragſí.

† Ǵwalt, u, m. v. Náſilnoſť.

† ǵwaltowňe *adv.* v. náſilňe.

† ǵwaltowni, á, é, *adj.* v. náſilní.

* Ǵwarda, i, f. v. Ǵarda.

* Ǵwardian, a, m. v. Kwardian.

* Ǵwardiſta, i, m. v. Ǵardiſta.

* ǵwardiſtow, a, o, *adj. poss.* v. ǵardiſtow.

Ǵzec, a, m. iocosus homo, Schäcker, tréfás ember. 2) v. Bzec.

Ǵzeňí, á, n. iocatio, nis, f. iocus, i, m. lusus, us, m. das Schäckern, Schäckerey, Scherz: tráfálódás, tréfa. 2) v. Bzeňí.

Ǵzička, i, f. iocosa femina, Schäckerinn, tréfás aszszony.

† Ǵzimc, u, m. v. Podwlaček, Podwlak.

* Ǵzimček, u, m. v. Podwlačeček.

* Ǵzimſ, u, m. v. Podwlak.

* Ǵzimſček, u, m. *dem.* ex seq. v. Podwlačeček.

* Ǵzimſek, ſku, m. *dem.* v. Podwlaček.

ǵzić ſa, il ſa, im ſa V. I. *imp.* ǵzi ſa: iocari, ludere: ſchäckern, ſcherzen: tréfálodni, játszani. 2) v. bzić ſa.

ǵziwe *adv.* iocose, ludicre: ſchäckerhaft, ſcherzhaft, kurzweilig: tréfás. *Syn.* bziwí.

Ǵzíwoſť, i, f. ludicra (iocosa) proprietas: ſchäckerhafte Beſchaffenheit, tréfás állapot (természet), tréfaság. *Syn.* Bziwoſť.

H.

Ha! *interj.* ah! ha! ha! ha, haj, he, ím. 2) i. e. čo? quid? was? mi? mit?
Hab, u, m. v. Habáňí. 2) v. Wlna wodňá.
* **Haba**, i, f. v. Handra. 2) v. Šata.
Haban, a, m. anabaptista, mennonita, ae, m. Wiedertäufer, viszsza-keresztelö. *Syn.* Nowokrsťenec.
† **Haban**, e, m. v. Lobda.
habančin, a, e, *adj. poss.* anabaptistae *feminae*, der Wiedertäuferinn gehörig, viszsza-keresztelönéé. *Syn.* nowokrsťenčin.
habaní, á, é, *p. c.* ablatus, raptus collectus, corrasus, a, um: gerafft, zusammengerafft: el-ragadtatott, el-hirgáltt. *Syn.* chwataní, zhabaní.
Habáňí, á, n. raptus, us, m. ablatio, collectio, corrasio, nis, f. das Raffen, Zusammenraffen: el-ragadás, el-hirgálás. *Syn.* Chwatáňí, Pohabáňí, Zhabáňí.
Habanka, i, f. anabaptista *femina*, die Wiedertäuferinn, viszsza-keresztelöné. *Syn.* Nowokrsťenka.
habanow, a, e, *adj. poss.* anabaptistae viri, dem Wiedertäufer gehörig, viszsza-keresztelöé. *Syn.* nowokrsťencow.
habanski *adv.* anabaptistice, anabaptistarum more: wiedertauferisch, nach der Art der Wiedertaufer: viszsza-keresztelö módon. *Syn.* nowokrsťenski, pohabanski.
habanskí, á, é, *adj.* anabaptistas adtinens; anabaptisticus, a, um: die Wiedertaufer betreffend, viszsza-keresztelöket illetö. *Syn.* nowokrsťenskí.
Habanstwí, á, n. anabaptisma, atis, n. anabaptismus, i, m, anabaptismum, i, n. secta anabaptistarum: die wiedertäuferische Sekte, új (viszsza-keresztelö) vallás, szakadás.
Habanstwo, a, n. *collect.* i. e. Habaňi, anabaptistae, arum, m. pl. die Wiedertäufer, viszsza-keresztelök.
habať, bal, bem, V. I. *imp.* hab: auferre, rapere, colligere, corradere: raffen, zusammenraffen: el-ragadni, el-hirgálni. *Syn.* chwatať, pohabať, zhabať.
* **Habečka**, i, f. v. Handrička. 2) v. Šatečka.
* **Haber**, bru, m. v. Hrah.
* **Habička**, i, f. v. Habečka.
Habit, u, m. habitus, us, m. vestis monastica, sagum cucullatum monachicum: Mönchkutte, szerzetes ruha, habitus. *Syn.* mňiské Rúcho. *Prov.* Habit nerobí Mňícha: vestis non facit monachum, das Kleid macht keinem zum Mönchen (Doktor), a' ruha senkit sem tészen baráttá.
* **Habka**, i, f. *dem.* v. Habečka.
† **Habr**, u, m. v. Hrab. *Aliud est* planí Gešeň.
† **Habří**, n. v. hrabowé Drewo.
† **habrowí**, á, é, *adj.* v. hrabowí.
† **Haca**, i, f. v. kúpelná Hertuška.

Há-

Háček, čku, m. *dem.* uncellus, uncinulus, hamulus, i, m. das Häkchen, Häklein, horgotska, kis-horog. *Syn.* Háčik. 2) fibula vestiaria, das Heftlein, Häftchen: kapotska, kaptsotska, kis kapots. *Syn.* Haklíček, Haklík, Babečka, Babka. *vulg.* Haftlík. *Aliud est* Spinka.

* Hachla, i, f. v. Česačka 3. Nro. *Tropice.* Stará Hachla (Baba, Bosorka): vetula anus, senex hecuba: alte Schindmähre, alte Schachtel, ein altes Weib: vén banya.
* Hachlár, a, m. v. Česač 2. Nro.
* hachlárčin, a, e, *adj. poss.* v. česáčin 2. Nro.
* Hachlárka, i, f. v. Česačka 2. Nro.
* hachlowaný, á, é, *p. c.* v. česaný 3. Nro.
* Hachlowáňí, á, n. v. Česáňí. 3. Nro.
* hachlowat, lowal, lugem V. 1. *imp.* lug: v. česat 3. Nro.
* Hachlowáwáňí, á, n. v. Česáwáňí.

hachlowáwat, al, ám: v. česáwat.

Háčiček, čku, m. *dem. ex seq.*

Háčik, u, m. *dem.* v. Háček.

† Háčki *gen.* Háček, f. *pl.* v. kúpelna Hertuška.

Hacucha, i, f. v. seq.

Hacuka, i, f. stola *Cic.* Enn. *Ovid.* tunica (longa), ae, f. vestis talaris (ad talos pertingens): der Rock, ein langes Kleid, das vom Halse bis auf die Knöchel geht; der Talar: hatzoka *Par. Páp.* köntös, bokáig érö hoszszú ruha. *Syn.* Hazucha, Hazuka, dlúhý Kabát, Kúcho (Sata) po Členki, *vulg.* Harucha.

Had, a, m. serpens, tis, m. anguis, is, m. coluber, bri, m. *Ovid.* colubra, ae, f. *Hor.* ophis: die Schlange, kígyó. — Domácí (domowý, domowňí) Had: coluber *Virg.* coluber domesticus, colubra domestica, coluber Berus *Linn.* Hausschlange, házi kígyó. — Dubowý Had: Drynas Grossing III. p. 376. m. *Virg.* Eichschlange, mak-kígyó. — Dwohlawý (o dwoch Hlawách) Had: Amphisbaena, ae, f. *Plin. H. N.* Schlange mit zwei Köpfen, die vor- und hinterwärts kriecht: két fejű kígyó. — Gedowatí Hád: cenchris, is, m. *Lucan.* prester, coluber prester *Linn.* Bergschlange; verbrannte Schlange: mérges kígyó, vért indító kígyó, mérges (tarka) gyék. — Hluchí Had (malí, a smrtelňe gedowatí, kterého Ustknutí nezhogitedelné gest): aspis, idis, f. *Cic.* coluber aspis *Linn.* eine Art kleiner giftiger Schlangen, die Otter, Viper: aspis kigyó, siket (mérges marással rothasztó) kígyó. — Krawskí (krawi cicagící) Had: boa, ae, f. *Plin. H. N.* eine Art Wasserschlangen, tehén szopó kígyó. — Rohatí Had: cerastes, ae, et is, m. *Lucan.* aspis cornuta, coluber cerastes *Linn.* et Angvis cerastes *Linn.* eine gehörnte Schlange, szarvas kígyó. — Slepí Had: i. e. Slepýš: caecilia, ae, f. *Colum.* Blindschleiche, kurta vak kígyó. — Strakawí Had: teucrena, scheckige Schlange, tarka kígyó. — Strelčí (*boh.* střílčí) Had: iaculus, i, m. *Lucan.* acontias, ae, m. *Plin. H. H.* Angvis jaculus *Linn.* Schießschlange, kurta kígyó. — Wodní Had: anguis, natrix, hydrus i, m. *Plin. H. N.* die Natter, Wasserschlange: vizi ki-

kígyó. *Prov.* Wezí Had w Trawe: latet anguis in herba *Virg.* da steckt eine heimliche Gefahr, kígyó fekszik a' bukorban. Hada za Ňádrami (w Pazuse) chowat: angvem (serpentem) in sinu fovere, eine Schlange im Busen nähren, halten, leiden: kígyót tartani kebelében (kebeledben) *Par. Páp.* Ňeceho sa wíc, něž Psa, a Hada chráňit, bát: cane peius, et angue vitare (odisse). *Hor.* etwas auf das sorgfältigste fliehen (meiden), szertelen gyülölni. 2) *tropice.* anguis, serpens, callidus (astutus) homo: Schlange, schlauer (betriegerischer) Mensch: hamis ember.

Háďa, ťa, n. iuvenis serpens, eine junge Schlange, fiatal (kis) kígyó, kígyótska. *boh.* Háde.

Hadač, a, m. autumator, collimator, coniectator, coniector, coniecturator, divinator, augurator, ominator, is, m. Rather, der rathet, Muthmasser: arányozo, ki-(el) találó. *Syn.* Uhadatel, Wihadatel, Zhadatel. 2) ariolus, hariolus, faticinus, fatidicus, divinus, vaticinus, i, m. vates, is, m. Weissager, Wahrsager: jövendölö, jövendö mondó. *Syn.* Wesťec, Predpowedač. Č r e w n í (s Črew howaďich) Hadač: aruspex, haruspex, extispex, cis, m. Weissager aus Ingeweiden, barom bélnek meg-nézéséből jövendölő. D á b e l s k í (z Wnuknuťá ďábelského) Hadač: pythonicus, spiritus pythonicus: der Teufliche Weissager: jövendő mondó lélek. P t á č n í (s ptačého Letu, neb Spewu) Hadač: augur, auspex: Weissager aus dem Vogelgesange, oder Vogelfluge: madár szóból, vagy repulésböl jövendölö. — R u k n í (z Ruk) Hadač: chyromanticus, Weissager aus den Händen, tenyér (kéz) nézésböl jövendölö. 3) disceptator, disputator: Streiter, kötekedö, vetekedö, vetélkedö, disputáló. *Syn.* Dohadowač. 4) rixator, litigator, litigiosus (contentiosus) homo: Streiter, Zanker: pörlekedő (pörös, pörpatvarkodó) ember. *Syn.* Dohadowač, Odporňik, Zwadliwec.

hadaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

hadačka, i, f. autumatrix, collimatrix, coniectatrix, coniectrix, coniecturatrix, inauguratrix ominatrix, icis, f. Ratherinn, die rathet, Muthmasserinn: arányozóné, ki (el) találóné. 2) ariola, hariola, fatidica, fatiloqua, ae, f. divinatrix, vates, is, f. Weissagerinn, Wahrsagerinn: jövendölöné. *Syn.* Predpowedačka, Proročka, Prorokiňa, Wesťica, *boh.* Wesťkina. 3) disceptatrix, disputatrix: Streiterinn, kötekedöné, vetekedöné, vetélkedöné. *Syn.* Dohadowačka. 4) rixatrix, litigatrix litigiosa (contentiosa) femina: Streiterinn, Zänkerinn: pörlekedö aszszony. *Syn.* Dohadowačka, Odporňička, zwadliwá Ženská.

Hadacki *adv.* ariolorum more, weissagerisch, nach Art der Weissager: jövendölö módon. *Syn.* pohadacki, predpowedačkí, wesťecki.

Hadackí, á, é, *adj.* ariolos (fatidicos) adtinens, weissagerisch, wahrsagerisch, die Weissager betreffend: jövendölö, jövendölöket illető. *Syn.* predpowedačkí, wesťeckí. Hadacké Umeňí: v. Hadactwí.

Ha-

Hadačňa, i, f. aruspicina, ae, f. Weissagersstube, jövendölö szoba (hely).

hadačňe *adv.* autumatorie, collimative, coniecturaliter: rathend, muthmassend: arányozva, ki (el) találva. 2) divinatorie, fatidice, ariolando, vaticinando: wahrsagend, weissagend: jövendölve. *Syn.* predpowedačňe, proročowňe. 3) disputative, disputando, disceptatorie, disceptando: streitig, streitend, disputirend: kötekedve. vetélkedve. *Syn.* dohadowňe. 4) controverse, dubie: zweifelhaft, streitig: kételkedve, kétségessen. *Syn.* pochibňe, sprečňe, sprečňe. 5) contentiose, litigiose, rixose: streitend, streitig, zänkisch, zänkend: pörlekedve, pörölve, pörössen, pör-patvarkodva. *Syn.* dohadowňe, swárliwe, zwadliwe, zwadňe, *boh.* hadrowňe.

hadační, á, é, *adj.* autumatorius, collimatorius, divinatorius, a, um; coniecturalis, e: rathend, muthmassend: arányozó, ki (el) találó. 2) fatidicus, vaticinus: wahrsagend, weissagend: jövendölö. *Syn.* predpowedaní, proročowní. 3) disceptatorius, disceptativus, disputativus: streitend, disputirend: disputálo, kötekedö, vetekedö, vetélkedö. *Syn.* dohadowní. 4) liti obnoxius, controversus, dubius: streitig, worüber gestritten wird, zweifelhaft in etwas: pörben forgó. kétséges. *Syn.* pochibní, sprečni, spríční. 5) contentiosus, litigiosus, rixosus: streitend, zänkisch, zänkerisch: pör-patvaros, pörlekedö. *Syn.* dohadowní, swárliwí, zwadliwí, zwadní, *boh.* hadrowní.

hadačow, á, e, *adj. poss.* ariolí, divinatoris, vatis: dem Weissager gehörig, jövendölöé.

Hadactwí, á, n. auspicium, augurium, vaticinatio, divinatio, nis, f. mantia, ae, f. mantice, *ces*, f. die Weissagerei, Weissagerkunst: jövendölö tudomány, varasló (josoló) mesterség.

hádaní, á, é, *p. c.* autumatus, collimatus, coniectatus, coniecturatus, coniectus, divinatus inauguratus, a, um: gerathen, gemuthmaßt: arányozott, ki (el) találtt. *Syn.* uhadnutí, wihadnutí, zhádnutí.

Hádání, á, n. autumatio, collimatio, coniectatio, coniecturatio, divinatio, inauguratio, nis, f. das Rathen, Muthmaßen, die Muthmassung: arányozás, ki (el) találás. *Syn.* Uhádnutí, Wihádnutí, Zhádnutí. 2) ariólatio, auguratio, auspicatio, divinatio, praedictio, vaticinatio; Wahrsagung, Weissagung, das Weissagen, Wahrsagen: jövendölés. Ptáčé Hádání: augurium, avispicium, auguratus, Weissagung aus dem Vogelfluge, madarak szollásábol vagy repülésébŏl való jövendölés. 2) *Nom. Verb.* ex hádat sa: disceptatio, controversia, lis: der Streit, Disputation: disputálás, kötekedés, vetekedés, vetélkedés. *Syn.* Dohadowání. 4) contentio, rixatio, rixa: das Streiten, Zanken, der Streit, Zank: pörlekedés, pörölés, pör-patvarkodás. öszve-kapás. *Syn.* Dohadowání, Waděňí, Wadba, Zwada, Zwadba, *boh.* Hadrowání.

hádat, al, ám, V. I. *imp.* ag. autumare, collimare, coniectare, coniecturare, coniicere,

re,

re, divinare, inaugurare, ominari: rathen, muthmassen: arányozni, ki (el) találni. *Syn.* uhádnút, wihádnúť, zhádnut. Hádag, zdaliž to možné gest, číli ne? čo ga misslím: inaugura, fieri ne possit? quod mente concipio *Liv.* rathe, ob es möglich sey? was ich denke: találd-ki, lehetséges dolog-é? a' mit én elmémben forgatok (a' miröl gondolkozom). Iné (osstatné) ti hádag. Osstatek twému Powrhu, abis Hádal, nechámwám: tu caetera coniicito *Ter.* das übrige sollst du rathen, muthmassen: te a' többit talald-ki. 2) ariolari, augurari, auspicari, canere, divinare, praedicere, vaticinari, wahrsagen, weissagen, vorsagen: jövendölni, elöre meg-mondani. *Syn.* predpowedať, prorokowať, wesčiť. *II. rec.* hádať sa o ňegaku Wec z ňekím: disceptare, disputare de re cum aliquo: streiten, mit Worten um etwas disputiren: valami felett valakivel vetélkedni, kötekedni. disputálni. *Syn.* dohadowať sa. 2) certare (contendere, dimicare, pugnare) verbis *Liv.* rixari: streiten, sich zanken: pörlekedni, pörölni, pör-patvarkodni, öszve kapni. *Syn.* dohadowať sa, wadit sa, *boh.* Hadrowati se.

Hádáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hádáwať, al, ám, *freq.* ex hádať. *II. rec.* hádáwať sa, *freq.* ex hádať sa.

* Hadbáb, u, m. v. Hadbáw.

* Hadbábeňí, á, n. v. Hadbáweňí.

* hadbábiť, il, ím, V. I. *imp.* bab: v. hadbáwiť.

* hadbábní, á, é, *adj.* v. hadbáwní.

* Hadbábňica, i, f. v. Hadbawňica.

* Hadbábňík, a, m. v. Hadbáwňík.

Hadbáw, u, m. sericum, i, n. bombyx, icis, f. die Seide, selyem *vulg.* Hadbáb, Hedbáb, *boh.* Hedbáwí.

hadbáwení, á, é, *p. c.* acu pictus, phrygianus *senec.* phrygionius *Plin. H. N.* phrygius *Ovid. Virg.* a, um: gestickt, himmel varrott, himesgetett, ki-tüzetett, kivarrott.

Hadbáweňí, á, n. acupictio, nis, f. phrygionica, ae, f. pictura acus: das Sticken mit Seide, Gold, rc. hím-varrás, selyemmel-varrás. *Syn.* Štepowáňí, Wisiwáňí Hadbáwem (Zlatem, Stríbrem), *vulg.* Hadbábeňí, Štikowáňí, *boh.* Krumplowáňí.

hadbáwiť, il, ím V. I *imp.* baw: acu pingere, sticken mit Seide, Gold, Silber, rc. himmel varni, arannyal (ezüstel, selyemmel) varni. *Syn.* štepowať, Hadbáwem (Zlatem, Stribrem) wisíwať, *vulg.* hadbábiť, hedbábiť, štikowať, *boh.* krumplowati.

hadbáwní, á, é, *adj.* bombycinus, sericeus, sericus, holosericus, a, um: seiden, aus Seide: selyemi, selymes, selyemböl való, *vulg.* hadbábní, hedbábní, *boh.* hedbáwní. Hadbáwni Čerw: v. Hadbáwňík 3, Nro.

Hadbáwňica, i, f. pictrix per acum, acupictrix: Stickerinn, hím-varróné. *Syn.* Štepowačka, *vulg.* Štikerka. 2) negotiatrix bombycina (sericaria), Seidenhändlerinn, selyem árosné, *vulg.* Hadbábňica, Hedbábňica, *boh.* Hedbáwňice. 3) taberna sericaria, Sei-

Seidenhandlung, i. e. Gewölbe dazu: selyem bólt. 4) v. sládká Hruška.

hadbáwňičin, a, e, *adj. poss.* ex praec. *Syn.* stepowačkin, *vulg.* stikerčin.

Hadbáwňictwí, á, n. pictura acus, Stickerei, hím-varrás. *Syn.* Hadbáweňí, Štepowáňí. 2) ars pingendi per acum, ars phrygia: Stickerkunst, hímvarró mesterség. *Syn.* Štepowactwí, *vulg.* Štikerstwo. 3) negotiatio sericaria (bombycina), Seidenhandel, selyemmel való kereskedés.

Hadbáwňík, a, m, pictor per acum, acupictor, phrygio, nis, m. *Plaut* Sticker, hímvarró. *Syn.* Štepowač, *vulg.* Štiker. 2) negotiator bombycinus (sericarius), Seidenhändler, selyem áros. *vulg.* Hadbábňík, Hedbábnik, *boh.* Hedbáwňík. 3) bombyx, ycis, m. Bombyx mori *Linn.* die Seidenraupe: selyem lepke. *Syn.* hadbáwní Čerw.

hadbáwňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. *Syn.* stepowačow, *vulg.* stikerow.

* Háde, éte, n. v. Háda.

hadí, á, é, *adj.* anguinus, colubrinus, serpentarius, serpentinus, a, um: von (aus) Schlangen, die Schlange betreffend: kígyói, kígyóból-való. *Syn.* Hadowí. — Hadí Česnak: v. Česnak. — Hadí Gazik: v. Gazik. — Hadí morđowí Koreň: *a*) Scorzonera, Scorzonera hispanica *Linn.* hadímorđ spanielski. Scorzonera officin. Scorzonera humilis *Linn.* hadí morđ menší. Schlangenmord, skorzonéra gyökér. *b*) wetší, menší: v. Hadowec. — Hadí Oharek, Hadá Oharka: cucumis anguinus *Linn.* Schlangengurke, hoszszú tekeres ugorka. — Hadí Kameň: Serpentinus ophites, ae, et is, m. *Plin. H. N.* Schlangenstein, Serpentin: tarka márvány kő. — Hadá Díra: antrum serpentis, Schlangenloch, kígyó lyuk (lik). — Hadá Koža (zlo-žená): exuviae serpentis, der Schlangenbalg, kígyó bőr.

† hadí, *adj. omn. gen.* idem.

Hádka, i, f. aenigma, tis, n. das Räthsel, Räthzel, etwas zu errathen: mese, homályos mondás (beszéd). *Syn.* Pohádka. Hádku predložiť: aenigma proponere, Räthsel aufgeben: mesézni, mesét mondani, elő hozni. *Tropice.* To mi ge hádka: est mihi aenigma, mihi non liquet: das ist mir ein Räthsel, az nékem mese. 2) fabella, ae, f. das Mährchen, Räthsel: mesétske. *Syn.* Básen, Pohádka. 3) disputatio, disceptatio, altercatio, contentio, lis, rixa, controversia: der Streit, Disput, Zank, Gezank: disputálás, kötekedés, vetekedés, pörlekedés. *Syn.* Hádáňí, Wadba, Zwada, Zwadba. *Prov.* Múdrí w hádce ustúpí: sapientior (prudentior) cedit, der Weise giebt bei jedem Zanke nach, az okosabb enged.

hádkowí, á, é, *adj.* aenigmaticus, obscurus, perplexus, a, um: räthselhaft, mesés, homályos, értetlen, kétséges. *Syn.* hádkowití pochibní.

hádkowite *adv.* aenigmatice, obscure, perplexe: räthselhaft, meséssen, homályossan, értetlenül kétségessen. *Syn.* pochibňe.

hádkowití, á, é, *adj.* v. hádkowí.

Hádkowitosť, i, f. aenigma, obscurum, obscuritas, perple-

plexitas: das Räthselhafte, mese, homályosság, értetlenség. *Syn.* Hádka.

Hadnad, a, m. Subcenturio, nis, m. Locumtenens, tis, m. Lieutenannt, Hadnagy. *vulg.* Lagdinant.

hadnadčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *vulg.* lagdinantčin.

Hadnadka, i, f. subcenturionis uxor, Lieutenantinn, hadnagyné. *vulg.* Lagdinantka.

hadnadow, a, e, *adj. poss.* Locumtenentis, Subcenturionis: dem Lieutenante gehörig, hadnagyé. *vulg.* lagdinantow.

hadnadſki *adv.* more Subcenturionis, lieutenantiſch, hadnagyossan, hadnagyi módon. *Syn.* pohadnadſki. *vulg.* lagdinantſki.

hadnadſkí, á, é, *adj.* subcenturionem adtinens, Subcenturionalis, locumtenentialis, e: den Lieutenant betreffend, hadnagyi, hadnagyot illető. *vulg.* lagdinantſkí.

Hadnadſtwí, á, n. locus (munus, officium) Subcenturionis, Locumtenentiatus, Subcenturiatus, us, m. Lieutenantsſtelle, hadnagyság, hadnagyi tiszt. *vulg.* Lagdinantſtwo.

Hadowec, wca, m. Zelina *a*) wetſí: colubrina Polygonum, bistorta *Linn.* ae, f. die Schlangenwurzel, Natterwurz, kigyó-fü. *Syn.* hadí koreň. *b*) menſí, neb planí. *vide* Háblik, Háblíček, *Syn.* hadula. 2) lúční Hadowec: v. Česnak.

hadowí, á, é, *adj.* v. hadí. 2) anguinus, tortuosus, sinuosus, a, um: ſchlänglich, kigyó-formáú. *Syn.* hadowití, zakrúteni.

hadowití, á, é, *adj.* v. hadowí 2. Nro.

† Hadrowáňí, n. v. Hádáňí 4. Nro.

† hadrowaťi ſe, owal ſe, ugu (i) ſe: v. hádať ſa 2. Nro.

† hadrowňe *adv.* v. hadačňe. 5. Nro.

† hadrowní, á, é, *adj.* v. hadační 5. Nro.

Hadzač, a, m. proiector, vibrator, is, m. Werfer, vető, hagyító. 2) v. Hadzačňík.

hadzací, á, é, *adj.* proiectilis, missilis, e: zum Werfen dienlich, hagyító, hagyítani (hagyigáláshoz) való. *boh.* hazecí. Hadzací Síp, hadzacá Zbrog (*boh.* hazecí Zbraň): (*apud Romanos*), hasta, tragula, ae, f. *Caes. Liv.* Wurfſpieß, Art von Geſchoß: rántó (horgas) dárda. — Hadzacá Kopia: *a*) acsum (gesum, gessum), i, n. *Caes. Virg.* bipennis, is, f. *Virg. Plin. H. N.* Partiſane, franzöſiſcher Jägerſpieß, eine Art leichten Geſchoſſes, oder Wurfſpießes, (auch zweiſchneidige Art): hagyító nyilnak neme. *b*) i. e. Oščipec končití (*boh.* Oſtipec ſpicatí) kterím ſa hodňe bogúge: verutum, i, n. *Caes.* Spieß Wurfſpieß: vasas dárda, kopia. — Hadzacá malá Sekerka: sparus, i, m. sparum, i, n. *Nep. Sallust.* Lanze, Speer, Wurfbeil: lántsa, szigonyos dárda. *Syn.* Swagčara, Swagčarka, Swančara, Swančarka. Hadzacá Sekerka na Remeňi: aclides, is, f. aclis, idis, (aclys, aclydis), f. *Virg.* Wurfbeil mit Riemen, eine Art kleiner Wurfſpieße: ellövö fegyver, nyil.

Hadzačka, i, f. funda, ae, f. *Liv. Terr.* die Schleuder, parittya. *Syn.* Fungačka, Fungalka, Kuſa, Luk, Obluk, *boh.* Hazečka, Lučiſte, Prak.

Dre-

Drewená Hadzačka, s ktereg-žto welikím Kameňem hádžú: lithobolus, die Steinschleuder, mesterséges (okossan tsinált) fa-szerszám (találmány), mellyel nagy köveket hánynak.

Hadzačňík, u, m. funditor, oris, m. *Caes.* fundibulator, is, m. *Veget.* qui fustibalis lapides iacit; funditularius, fundibularius, i, m. der Schleuderer, (die Schleuderer gehörten unter die leuchten Truppen): parittyás, parittyával vívó. *boh.* Prakowňík. Hadzačníci tu Stranu Slawi welmi, raňili, na kteru cílili, a merili: funditores vulnerabant, quem locum destinassent capitis: die Schleuderer trifften, und verletzten den Kopf eben an der Seite, darauf sie gezielt haben: a' parittyások (parittya vívók) azon a' helyen találák-meg parittyájokkal az ember fejét, a' hová arányoztak, arányzottak.

hádzaní, á, é, *p. c.* iactus, coniectus, proiectus, missus, vibratus, a, um: geworfen, hagyigáltt, hajgáltt, hagyitott, hányattatott, hánytt, dobott, vetett, vettetett. *boh.* házen.

Hádzáňí, á, n. iactus, missus, us, m. iactatio, iaculatio, proiectio, missio, vibratio, nis, f. die Werfung, das Werfen, z. B. der Steine: hagyigálás, hagyitás, hajgálás, hányás, dobás, vetés. *Syn.* Hoseňí, *boh.* Házeňí, Metáňí. 2) Hádzáňí za ňekím, po ňekem: iaculatio, petitio, proiectio: das Werfen nach Jemanden, valaki után való hagyitás, dobás. *boh.* Házeňí.

hádzať, dzal, džem, V. I. *imp.* hadž: iacere, iactare, coniicere, iniicere, proiicere, iaculari, mittere, vibrare: werfen, z. B. Steine: dobni, hagyigálni, hányni, dobálni, vetni, el-vetni. *Syn.* hosiť, *boh.* házeti, metati. Sem a tam hádzať (*boh.* zmítat), i. e. prehadzowať: hinc inde proiicere, hin und her werfen, ide 's tova hányni, vetni. Bežach ho hádže: phrenesi laborat, er ist mit Hirnwuth behaftet, a' nyavalya hántya (töri) ötet. 2) na ňečo hádzať: iaculari rem, petere rem iaciendo: an etwas werfen, z. B. mit Steinen: valamire hajgálni. Na ňekoho kameňí (kameňim) hádzat: petere aliquem lapidibus *Virg.* auf einen (nach einem) mit Steinen werfen, valakire kövel hajgálni. 3) za ňekim, po ňekem hádzat: iaculari (petere, impetere) aliquem iaciendo: nach einem werfen, valaki után hajgálni, valakit meg-dobni. *II. rec.* hádzať sa, et sebú: se agitare (versare, vibrare in omnes partes) agitare, vibrari: sich stark bewegen, sich (hin und her) werfen: hángolódni, hánykolódni, hányni (vetni, minden felé forgatni) magát, le-heveredni. *boh.* házeti se et sebú, metati se. Po Zemi po Tráwe sa hádzať: se in terram (humi), in herbam abiicere *Plin.* sich auf den Boden, auf das Gras werfen: földre, pázsitra le-heveredni. 2) exsilire, prosilire, erumpere: aufspringen, in die Höhe springen: ki-szökni, ki-ugrani. 3) spicari, spicas emittere: schoßen, Aehren bekommen: kalászt (fejet) hányni. *boh.* metati se.

Hadzatel, a, m. v. Hadzač.

Hádzáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *boh.* Metáwáňí.

hádzáwať, al, ám, *freq.* ex had-

hádzat *boh.* metáwati. *II. rec.* hádzáwat sa, *freq. ex* hádzat sa *boh.* metáwat sa.

Hadzír, a, m. sagax (penetrantis ingenii) homo, ein scharfsinniger Mensch, éles elméjü (valamit hamar által értö, fel-találó) ember. *Syn.* ostrowtipní Člowek. 2) satelles, itis, m. Soldat, hadsér, hatzér *Par. Páp. Syn.* Hagduk, Wogák.

* Háfáňí, á, n. v. Šćekáňí.

* háfat, fak, fem, V. I. *imp.* háfag: v. ſćekat.

* Hafira, i, f. *Plur. nom.* Hafiri, *gen.* fir: v. Borowka.

* hafirowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.

* Hafkáňí, á, n. v. Šćekáňí.

* hafkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. ſćekat.

* Hafkáwáňí, á, n. v. Šćekáwáňí.

* hafkáwat, al, ám, v. ſćekáwat.

† Hafowáňí, n. v. Slušnost' Swedčeňí, Swedčnost'.

† hafowati, owal, ugi (u): v. slušat, swedčit.

Háj, a, (*boh.* e), m. lucus, i, m. *Cic. Liv.* Der Hain, der einer Gottheit geheiligte Wald: berek, szentelit berek. *Par. Páp. Syn.* swatí (modlárſkí) Leſ, swatá Chrast. 2) sylva, ae, f. nemus, oris, n. der Wald, die Waldung, erdö, liget erdö. *Syn.* Hora, Leſ, Leſina. Borowí, bukowí, dubowí, gedlowí, smrekowí Háj: v. Bor, Bučina, Dubina, Gedlina, Smrečina. Černí Háj: sylva hircina (martiana), Harzwald, Schwarzwald, fekete erdö. Čeſkí Háj (Leſ): sylva gabreta vel hyrcinia: Böhmenwald, tseh-erdö. Seční (kterí ſa ſeká, rube) Háj, *boh.* mitní Leſ, kterýž ſe mítí: sylva caedua, Hauwald, szabad (vágó) erdö, vagó hely. *Syn.* Seč. Swatí (modlárſkí) Háj: v. Háj 1. Nro. Weſelí (rozkoſní) Háj: nemus, tempe *plur. neutr. Hor. Ovid. Virg. Liv.* Luſtwald, vígasságos erdö. Wrchnatí (ſkalnatí) Háj: saltus, us. m. *Caes. Nep.* gebirgiger Wald, waldiges Gebirge: hegyes (kösziklás) erdö. Hustí (zahusťení) Háj: v. Húšť. Paſtewní Háj: saltus pascuus *Pandect.* Waldung, worin Vieh weidet, Viehtrift: legelö erdö. Wrchi a Háge: montes, saltusque *Iustin.* Háge paſtewné (leſňé Paſé) lúbá: saltibus sylvestribus delectantur. *Varr.* Nech w prázních Hágoch paſú: saltibus in vacuis pascant. *Liv.* — Z Hága, a z Roli ho wihadzugú: de saltu, agroque deiicitur *Cic.* W Hágoch (w Leſoch, w Horách) sme zimowali, Zimu ſtráwili: hyemem in sylvis toleravimus *Plin.* in den Wäldern haben wir den Winter zugebracht, az erdökben teleltünk, túrtük a' téli hideget. *Prov.* Do Hága Drewo wozit, a do Dunaga Wodu noſit: v. Dunag.

* hag, *interj.* v. heg.

* Hagčár, a, m. v. Honec.

* hagčárčin, a, o, *adj. poss.* v. hončičin.

* Hagčárka, i, f. v. Hončica.

* hagčárow, a, o, *adj. poss.* v. honcow.

Hágček, u, et gečku, m. *dem.* ex Hágek.

Hagcuk, u, m. effictio in metallo; effusorium, effusum, i, n. effusio, nis. f. effusus, us, m. der Abguß, Abbildung in Metall: ki-ábrázolás, kiformálás az értzben. *Syn.* Wiláti, Wiobrazeňí na Kowe.

Hag-

Hagdákáńí, á, n. v. Márňeňí.

hagdákať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. márniť. *Hinc compositum* prehagdákať. Co Otec zebral (sťíſkal), to Sin prehagdákal (premárňil, prepil): v. Sin.

Hagdelberek, rku, m. Heidelberga, Budoris, *Civitas in Comitatu Palatini*: Heidelberg: Hajdelberga *város.*

† Hagdelberg, rgu, m. idem.

hagduččin, a, e, *adj. poss.* ex Hagdučka.

* Hagduch, a, m. v. Hagduk.

* hagduchow, a, e, *adj. poss.* v. hagdukow.

Hagdučka, i, f. satelles, itis, f. *Nep. Liv.* haidonis coniux (*vulg.* haidonissa): die Heiduckinn, hajduné, *vulg.* Hagdúſka. 2) — Pedestris militis uxor, Infanteriſtinn, Tollpatſchinn, gyalog katonáné, hajdúné. 3) v. Drábka.

hagducki *adv.* more satellitum (satraparum, haidonum), heiduckiſch, hajdú módon. *Syn.* pohagduckí, *vulg.* hagdúſki. 2) more pedestrium militum, infanteriſtiſch, tollpatſchiſch, gyalog katona módon. 3) v. drábſki.

hagduckí, á, é, *adj.* satellites (haidones, satrapas) adtinens; haidonicalis, e; hajdonisticus, a, um: heiduckiſch, die Heiducken betreffend: hajdúi, hajdúkat illető. *vulg.* Hagdúſkí. Hagduckí Tanec: i. e. Hagdukowáńí, Krepčeńí: satellitum saltus, penes terram demisso corpore institui solitus: Heiduckentanz, hajdú tántz. 2) pedites milites adtinens, die Infanteriſten betreffend, gyalog katonákot (hajdúkat) illető. *Syn.* pechotňickí. 3) v. drábſkí.

Hagductwí, á, n. haidonis (satellitis) conditio, haidonatus, us, m. Heiduckſſtelle, hajdúság, hajdú állapott. *Syn.* Hagdukowáńí. *vulg.* Hagduſſtwo. 2) v. Drábſtwí.

Hagductwo, a, n. *collect.* i. e. Hagduci: haidones, satellites, satellitium, satrapae: die Heiducken, hajdúk, hajdú sereg. *vulg.* Hagduſſtwo. 2) pedites milites, peditatus, copiae pedestres: Infanterie, Fußvolk: gyalogság, gyalog katonaság. *Syn.* Pechota, Pechotňici.

Hagdúk, a, m. satelles, itis, *Nep. Liv.* satrapa, ae, m. Heiduck, hajdú. *vulg.* Hagduch, 2) pedester (pedestris, expeditus, pedes) miles, veles, itis, m. Infanteriſt, Füßler, Tollpatſch: gyalog katona, hajdu. Bakančoſ, Pechotňík, peſſí Wogák, Pechúr, Talpač. 3) v. Dráb.

Hagdúkow, a, e. *adj. poss.* satellitis, satrapae, haidonis: dem Heiducken gehörig, hajdúé. *vulg.* hagduchow. 2) pedestris militis: dem Infanteriſten gehörig, gyalog katonáé, hajdúé. *Syn.* bakančoſow, pechotňíkow, pechúrow, talpačow. 3) v. drábow.

Hagdukowáńí, á, n, v. Hagductwí 1. Nro. 2) v. hagduckí Tanec.

hagdukowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: satellitem (haidonem, satrapam) agere, ein Heiduck ſeyn, hajdúskodni, hajdúnak lenni. *Syn.* Hagdukem biť. 2) peditem militem esse, ein Infanteriſt ſeyn, gyalog katonának lenni. 3) satellitum (haidonum) saltum saltare, heiduckiſch tanzen, hajdú tántzot tántzolni. *Syn.* krepčiť, od Zemi tancowať. 4) v. drabowať.

* hag-

* hagdušćin, a, o, *adj. poss.* v. hagdučćin.
* Hagduſka, i, f. v. Hagdučka.
* hagduſki *adv.* v. hagdučki.
* hagduſkí, á, é, *adj.* v. hagdučkí.
* Hagduſtwo, a, n. v. Hagductwí. 2) v. Hagductwo.
Hágek, gku, m. *dem.* sylvula, ae, f. nemusculum, i, n. das Wäldchen, Wäldlein: erdötske, ligetetske. *Syn.* Hágíček, Hágík.
hágení, á, é, *p. c.* defensus, a, um: vertheidigt, védelmezett, védelmeztetett, oltalmaztatott. *Syn.* bráňení, chráňení. 2) custoditus, servatus: gehütet, bewacht, geschützt: örzött, öriztetett, fen-tartatott. *Syn.* ſtrahowaní, zadržaní. 3) curatus, gepflogen, gewartet: szolgáltatott, apolygatott. *Syn.* poſluhowaní, wiſluhowaní. 4) interdictus, inhibitus, prohibitus, prohibititius: verboten, tiltatott tilalmaztatott. *Syn.* zakázaní.
Hágeňí, á, n. defensio, tuitio, nis, f. Vertheidigung, védelmezés, oltalmazás. *Syn.* Bráňeňí Chráňeňí. 2) servatio, tuitio, custodia: das Hüten, Bewachung, Bewahrung: örzés. *Syn.* Strahowáňí, Zadržáňí. 3) curatio, cura: die Pflege, Abwartung, Beſorgung, das Pflegen: gondviselés, apolygatás. *Syn.* Poſluhowáňí, Wiſluhowáňí. 4) inhibitio, interdictio, prohibitio: Verbietung: tiltás, tilalmazás. *Syn.* Zakázaňí, Zakazowáňí.
Hágíček, čku, m. *dem.* ex seq.
Hágík, u, m. *dem.* v. Hágek.
hágit, il, ím, V. I. *imp.* hag: defendere, defensare, tueri, tutari: vertheidigen, wieder Jemanden: videlmezni valakit valaki ellen. *Syn.* bráňit, chráňit. Welice hágit: summa vi defendere *Hor.* mit allen Kräften vertheidigen, minden ki-telhető erövel védelmezni. 2) custodire, servare, tueri: hüten, Achtung geben, bewahren, z. B. das Haus: örizni, örzeni. *Syn.* ſtrahowat, Pozor dat na ňečo, wartowat. *boh.* hlídati. 3) curare, fovere: pflegen, warten: gondgyát viselni valaminek. *Syn.* poſluhowat, wiſluhowat, na ňečo Staroſt' mat. *boh.* hlídati. 4) arcere, inhibere, prohibere, interdicere, vetare: verbieten, tilalmazni, tíltani, nem engedni. *Syn.* zakázat, zakazowat, zbraňowat. Lúku hágit: prohibere pratum, die Wieſen verbieten, a' rétet tilalmazni. *II. rec.* hágit ſa: se defendere, tueri: ſich vertheidigen, védelmezni (oltalmazni) magát. *Syn.* bráňit ſa, chráňit ſa. Před Súdem ſa hágit: causam dicere, se coram iudicio defendere: ſich vor dem Gerichte vertheidigen, maga ügyét elö mondani. törvény elött magát vedelmezni. 2) adversari: contrariari, obsistere, resistere, reniti, repugnare: widerſtehen, ſich widerſetzen, widerwärtig ſeyn: ellene állani, ellene tusakodni. ellenkezni. *Syn.* protiwit ſa. 3) cavere, vitare rem, cavere sibi a re: ſich hüten, vor etwas, Jemanden: valakitöl (valamitöl) tartani, ójni magát, valakit (valamit) kerülni, el-mellözni. *Syn.* wiſtrihowat ſa ňečeho (ňekoho), chráňit ſa proti ňečemu (ňekomu). Hágím ſa před mogím Wrchňím: conspectum superioris mei caveo, ich hüte mich vor meinem Obern, kerülöm az elöljárómat.

Hagíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
hagíwať, al, ám, *freq.* ex hágiť. *boh.* hlídáwati *II. rec.*
hagíwať sa: *freq.* ex hágiť sa.
Hagloček, čku, m. *dem.* gurgustiolum *Apul.* tuguriolum *Cic.* casula, ae, f. das Weinhüttchen = hüttlein: kunnyótska, *Syn.* winohradská Búdka (Kolibka). *vulg.* Hagloſek.
* Hagloch, u, m. v. seq.
Haglok, u, m. tugurium, gurgustium, i, n. *Cic.* casa, attegia, ae, f. *Juvenal.* Weinhütte, kunnyó. *Syn.* winohradská Búda (Koliba), *vulg.* Hagloch, *boh.* Kuta.
* Hagloſček, u, m. *dem.* v. Hagloček.
* Hagloſek, ſku, m. *dem.* idem.
hágnatí, á, é, *adj.* nemorosus, saltuosus, sylvosus, a, um; sylvester, tris, tre: waldig, erdös, berekes, berkes. *Syn.* hornatí, leſnatí.
Hágní, ého, m. v. Horár. 2) v. Hágňík.
hágni et hágňí, á, é, *adj.* sylvester, tris, tre; in sylva reperibilis, nemoralis, e; sylvaticus, a, um; sylvam adtinens: wäldig, im Walde befindlich, den Wald betreffend, dahin gehörig: erdei, bereki, erdöben található, erdöt illetö, erdöhez (berekhez) tartozandó. *Syn.* čo w Hági (w Leſi) geſt k Náleznutí, tam patrící, horní, leſní, leſňí. Hágní Pán: v. Horár. Hágná Miſ: v. horná Miſ sub horní. Hágná Obluda: v. Chlupáč 3. Nro.
Hágňica, i, f. i. e. hágná Bohiňa: v. Diana.
hágňiččin a, e, *adj. poss.* ex seq.
Hágňička, i, f. custos *femina*, v. g. domus, pecoris, etc. die Hüterinn, welche etwas hütet, oder bewachet: örzöné. *Syn.* Chráňička, Hagitelka, Opatrowňička, Warowňica, *boh.* Hlídačka. 2) campi custodis uxor: Feldhüterinn, mezö tsöz felesége, tsözné. 3) coniux vinearum custodis, Weinhüterinn, szölö-pásztorné, tsözné. 4) v. Horárka.
hágňickí *adv.* more custodum, hüterisch: nach Art der Hüter: tsöz (örzö) módon. *Syn.* pohágňickí.
hágňickí, á, é, *adj.* custodialis, e; custodes adtinens: hüterisch, die Hüter betreffend: örzöi, tsözi, örzöket (tsözöket) illetö.
Hágňictwí, á, n. custodiatus, us, m. conditio custodis: Hütterspflicht, Hütersstelle, Hüterei: örzöi (tsözi) állapot, örzöség, tsözség.
Hágňík, a, m. custos, dis, m. v. g. domus, pecoris, pratorum: Hüter (Hutmann), z. B. des Hauses, Viehes, Feldes, ꝛc.: örzö. *Syn.* Chranec, Hagitel, Hágní, Opatrowňík, Warowník, *boh.* Hlídač. Wčelní Hágňík, v. Wčelár. 2) campi (ruris, agrorum) custos: Feldhüter, tsöz. 3) custos vinearum (promontorii), Weinhüter, szölö pásztor, tsöz. 4) v. Horár.
hágňikow, a, e, *adj. poss.* custodis, dem Hüter gehörig, örzöé, tsözé.
* Hagoſ, a, m. v. Lodňík.
* hagoſčin, a, o, *adj. poss.* v. lodňiččin.
* Hagoſka, i, f. v. Lodňička.
* hagoſow, a, o, *adj. poss.* v. lodňikow.
* hagoſſkí *adv.* v. lodňickí.
* hagoſſkí, á, é, *adj.* v. lodňickí.
* Hagoſſtwí, á, n. v. Lodňictwí.

* Hagofstwo, a, n. idem.
* Hagow, u, m. v. Loď.
* Hagowání, á, n. v. Loďení.
* hagowať sa, gowal sa, gugem sa, V. I. *imp.* gug sa: v. loďiť sa.
* Hagowček, a, m. *dem.* v. Loďička.
* Hagowek wka, m. *dem.* v. Loďka.
* hagowňí, á, é, *adj.* v. lodňí.
* hagowňiččin, a, e, *adj. poss.* v. lodňiččin.
* Hagowňičení, á, n. v. Lodňičení.
* hagowňičit, il, ím, V. I. *imp.* ňič: v. lodňičit.
* Hagowňička, i, f. v. Lodňička.
* hagowňicki *adv.* v. lodňícki.
* hagowňicki, á, é, *adj.* v. lodňicki.
* Hagowňictwo, a, n. v. Lodňictwí.
* Hagowňík, a, m. v. Lodňík.
* hagowňíkow, a, o, *adj. poss.* v, lodňíkow.
* Hagšek, ška, m. v. Marnotratňík.
* Hagtman, a, m. v. Kapitán.
* hagmančin, a, o, *adj. poss.* v. kapitánčin.
* Hagtmaňení, á, n. v. Kapítáňení.
* hagtmaňit, il, ím, V. I. *imp.* kapitáňiť.
* Hagtmanka, i, f. v. Kapitánka.
* hagtmanow, a, o, *adj. poss.* v. kapitánow.
* hagtmanski *adv.* v. kapitánski.
* hagtmanskí, á, é, *adj.* v. kapitánskí.
* Hagtmanstwo, a, v. Kapitánstwí.

haha! *interj. ridentis*: ha! haha! ha, he. 2) *interj. approbantis*: imo, quidni: ja, haha, igen-is. *Syn.* ano, iwelmi.

Hak, u, m. v. železná Brána na Bráňení.

Hák, u, m. uncus *Liv.* hamus *Cic.* i, m. der Hacken, horog. *boh. etiam* Hlím. 2) contus uncinatus, Schlackenhaken, horgas tsáklya. *boh.* Hlakenhák. Búrací Hák (w Čas Ohňa potrební): uncus incendiarius, hama, ae, f. *Plin. Ep.* harpago, onis, m. *Caes.* Feuerhaken, Sturzhaken, Haken um etwas an sich oder nieder zu reißen: horog, mellyel eszterhát rántnak, tsáklya. *boh.* Hlamhak. Dweragní (dwerní) Hák, na kterem Dwere wisá, i. e. Hkažega, *boh.* Stežege: cardo, inis, m. *Virg. Plin. H. N.* die Angel, Thürangel: ajtó-sark. Lodňí (Hagowní, Hagowí) Hák: v. Kotwica. Wážkowí Hák, čo na Wáze (Wážkách) biwá: uncinus, i. m. *Apul.* Wagehaken, Haken an der Wage, Haken, Widerhaken: font (serpenyö) mérő horog. 3) v. Hamowňík. 1. Nro. 4) *tropice* dubitatio, nis, f. Bedenklichkeit, Haken, tropisch: kételkedés, kétség. Ge w tom welkí Hák: res habet dubitationem; hic res haeret: hier hackt es, es hat einen Haken: kételkedés van a' dologban.

Hakliček, čka, m. *dem.* ex seq.

Haklík, u, m. v. Háček 2. Nro.

háklíwe *adv.* zdrahawe.

háklíwí, á, é, *adj.* v. zdrahawí.

Háklíwosť, i, f. v. Zdrahawosť.

hakowaní, á, é, *p. c.* uncatus *Coel. Aur.* hamatus *Cic.* a, um: einwärts gebogen, gekrümmt, mit Haken, oder Angeln versehen, hakig gemacht, hakig,

kig, hakenförmig, angelförmig: horgas, horgasíttatott.

Hakowáňí, á, n. hamatio, uncatio, uncinatio, nis, f. das Hakigmachen, horgasítás.

hakowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: hamare *Cic.* uncare, uncinnare: hakig machen, mit Haken, oder Angeln versehen: horgasítani.

† **hakowaťi**, owal, ugí (u), v. bráňiť železnú Bránú.

hakowí, á, é, *adj.* unco (hamo) instructus, hamatus, uncinatus *Cic.* uncinus *Paulin. Nol.* uncus *Ovid. Virg.* a, um: hakig, häkelig, eingebogen, gekrümmt, krumm, mit Haken versehen, Haken oder Widerhaken habend: horgos, kajmatsos, tsáklyas. *Syn.* hakowití. Hakowá Tehla: v. Škridlíca. 2) *tropice*, anceps, dubius, a, um: bedenklich, z. B. Sache: kétséges. v. Hák 4. Nro.

hakowike *adv.* uncate, uncinate: hakig, häkelig: horgossan, kajmatsossan.

hakowití, á, é, *adj.* v. hakowí.

Hakowitosť, i, f. uncinata (unca) conditio, häkelige (hakige) Beschaffenheit, horgosság, horgos állapot.

Hakowňík, a, m. hamator, uncinator, is, m. Hakigmacher, der etwas mit Haken, oder Angeln versieht, hakig macht: horgasító.

Hála, i, f. Mesto w Ríši: Hala (Halla), ae, f. v. g. Saxonum, aut Magdeburgica: Hall, Halle, eine Stadt, z. B. im Magdeburgischen; auch hat man mehr Städte dieses Namens: Hála, *város.*

Halaburda, i, f. *usitat. pl.* Halaburdi.

Halaburdár, a, m. v. Tarmačňík.

halaburdarčin, a, e, *adj. poss.* v. tarmačňičin.

Halaburdáreňí, á, n. v. Tarmačňictwí.

halaburdáriť, il, ím, V. I. *imp.* dar: v. tarmačiť.

Halaburdárka, i, f. v. Tarmačňica.

halaburdárow, a, e, *adj. poss.* v. tarmačňíkow.

halaburdárski *adv.* v. tarmačňicki.

halaburdárskí, á, é, *adj.* v. tarmačňickí.

Halaburdárstwí, á, n. v. Tarmačňictwí.

Halaburdi *gen.* burd, f. *pl.* scruta, orum, n. *pl. Hor.* Trödel, Trödelkram, Trödelwaare; alte, abgenutzte, halbzerbrochne Dinge, z. B. altes Eisen, altes Gerümpel, Hausgerath, etc. zsib vásárra-való roszszas, szakadozott, törött, viseltt, kopott marha, eszköz, ó szerszám, ó szer. *Syn.* Tarmak, staré Súchi (Hréchi). *boh.* Haraburdi.

† **Halafance**, *gen.* ců et cůw, m. pl. v. Dar, Milosť hledagící.

Halaparda, i, f. bipennis, is, f. *Virg. Plin. H. N.* securis romana: die Hellebarde, Hellebarthe, Hellepart; eine zweischneidige Axt: két élű (két szárnyú, két tollú) dárda, *boh.* Halapartna.

Halapardňík, a, m. satelles bipenni instructus, Trabant mit einer Hellebarde versehen, dárdás darabant. *boh.* Halapartňík.

halapardňíkow, *a, e, adj. poss.* satellitis bipenni instructi, dem mit einer Hellebarde versehenen Trabante gehörig, dárdás darabanté. *boh.* halapartňíků, el ůw.

† Ha-

† Halapartna, i, f. v. Halaparda.

† Halapartník, a, m. v. Halapardník.

† halapartníků et kůw, owa, owo *adj. poss.* v. halapardníkow.

Halberstat, u, m. Pheugarum, Herbypolis, *Civitas Germaniae*: Halberstadt: Halberstát, *német város.*

Halberstatčan, a, m. Cheruscus, Herbypolitanus, i, m. Grazländer bei Halberstadt, Cheruzsiai ember (lakos). *Plural. Nom.* Halberstatčaňi (*boh.* Halberstatstí): Cherusci, orum, m. plur. Grazländer, eine Station Deutschlands in der Gegend von Braunschweig, Lüneburg: Cheruzsiaiak, cheruzsiai emberek (lakosok).

halberstatčančin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Halberstatčanka, i, f. Cherusca, Herbypolitana, ae, f. Grazländerinn bei Halberstadt, cheruzsiai aszszony.

Halberstatčanow, a, e, *adj. poss.* ex Halberstatčan.

† Halcion, a, m. v. Ledňáček.

† Halda, i, f. v. Štos.

† Haldečka, i, f. v. Honcula.

† haldecký, á, é, *adj.* v. wandrowný, nepoctiwý. Haldecká Kurwa: v. Honcula.

Halena, i, f. *a*) Krátká, gako Dolomán: tunica gausapina, sagum rude (villosum), gausapa brevis: ein kurzer ungrischer Rock aus einem rohen Tuche, für die Männer: kankó-szokmány, szür-dolmán. *Syn.* Hunka, Kabaňica. *b*) dlúhá: gausape, is, et gausapum, *Par. Páp.* cilicium, *Cic.* i, n. crassus et villosus pannus; amphitapa, baeta, gausapina (*scil.* paenula, vestis) *Martial.* gausapa *Hor. Ovid.* laena, symballota, stola, ae, f. grobes härenes Tuch, Kotze, eine Decke, aus groben Faden oder Ziegen, ein langer ungrischer Rock für die Männer aus einem rohen und weißen Tuche: vastag (szőrös) posztó, szőr-ruha, szür, hoszszú szür, szür-tsuha, szukmány, tserge *Pár. Páp. Syn.* grobowaté (hrubé, tlusté, kudlaté, walasté) Sukno, Guba, Šuba, Šubica, Širica, Huňa, *boh.* Gúňe, Žíňe.

Halenár, a, m. gausaparius, gausapiarius, i, m. Kepeneschneider Halenaschneider: szür (kemény) szabó *Par. Páp. vulg.* Kabaňičár.

halenárčin, a, e, *adj. poss.* gausapariae, gausaparii coniugis: der Kepeneschneiderinn gehörig, szür szabónéé. *vulg.* kabaňičárčin.

Halenáreňí, á, n. v. Halenárstwí. *vulg.* Kabaňičáreňí.

halenárit, il, ím, V. P. *imp.* nar: gausaparium agere, esse: ein Kepeneschneider seyn, szür szabó mesterséget üzni, szür-szabónak lenni. *vulg.* kabaňičárit.

Halenárka, i, f. gausaparia, gausapiaria, ae, f. gausaparii consors: die Kepeneschneiderinn, szür szabóné. *vulg.* Kapaňičárka.

halenárow, a, e, *adj. poss.* gausaparii: dem Kepeneschneider gehörig, szür szabóé. *vulg.* kabaňičárow.

halenárský, á, é, *adj.* gausaparius, a, um; gausaparios adtinens: die Kepeneschneider betreffend, szür-szabói, szür szabókat illető. *vulg.* kabaňičárský. Halenárstá Ulica: gausaparia platea, Kepeneschneidergasse, Halenergasse: szür szabo útsza.

Halenárstwí, á, n. opificium gausaparium, die Halenaschneiderei, Kepeneschneiderei: szür szabó mesterség, szür szabóság. *vulg.* Rabaňičárstwo.

halenatí, á, é, *adj.* gausapatus *Senec.* baeticatus, a, um: mit rohem Mantel (mit Halena) bekleidet, szűrös, szakmányos *Par. Páp.*

Haleněčka, i, f. *dem.* ex seq.

Halenka, i, f. *dem.* parvum gausape, gausapula, ae, f. gausapulum, i, n. ein Röckchen aus einem rohen, und weißen Tuche: szűrötske, kis szűr. *vulg.* Rabaňička.

haliňowí, á, é, *adj.* cilicinus, gausapinus, a, um: aus grobem härenem Tuche: szűr-posztóból-való. *Syn.* huňowí, *boh.* žíněnní.

Halič, a, m. Gáts, *arx Comitatus Neogradensis:* Halitsch, Gáts, *Neográdi vár.*

haličan, a, m. Gatsiensis homo; ein Halitscher, gátsi ember.

haličančin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Haličanka, i, f. Gatsiensis femina, eine Halitscherinn, gátsi aszszony.

Haličanow, a, e, *adj. poss.* ex Haličan.

† Halíř, e, m. v. Babka 2. Nro.

† Halla solní: v. Baňa (Studňa) solná.

† Hallíř, e, m. v. Babka 2. Nro.

† Haltír, u, m. v. Ribňík.

† Halusčečka, i, f. v. seq.

Halusčička, i, f. *dem.* diphtongulus, pastillus (cibarius), i, m. das Knödelchen, Klößchen, Klößlein zum Essen: tsuszátska, tsuszkótska. *boh.* Knedlíček. Ribacé (z Ribi) Halusčički: globuli (pastilli) e pisce, Fischklöße, hal-tsuszátska.

Haluška, i, f. diphtongus, pastillus (cibarius), i, m. Knödel, Kloß zum Essen, runde (rundliche) Masse tsusza, tsuszkó, gomboltz. *boh.* Knedl. Černopečenkowé (gaterné) Halušky, pastilli hepatici, Leberklöße, máj tsuszkó, gomboltza. *boh.* gaterní knedlíky. Krupičné Halušky: pastilli polentarii, Grützklöße, dara-tsuszko. Masowé (z Masa) Halušky: pastilli carnei Fleischklöße, hús-tsuszkó. Múčné (z Múky) Halušky: globuli (pastilli) farinacei, Mehlklöße, liszt-tsusza, gomboltz. Sírowé (Sírem posipané) Halušky: pastilli cascarii, Käseklöße, túrós tsuszkó. *boh.* sítné knedlíky.

Haluz, i, f. ramus, i, m. der Ast, ág. *Syn.* Haluza, Panoha, *vulg.* Paroh, *boh.* Wětew. Zelena Haluz: v. Ratolesť.

Haluza, i, f. idem.

Haluzčečka, i, f. v. seq.

Haluzčička, i, f. *dem.* ex seq.

Haluzečka, i, f. *dem.* ex Haluzka. *Syn.* Panožečka, *vulg.* Parožček.

Haluzisko, a, n. *contemt. et exagger* et Haluz. *Syn.* Panožisko, *vulg.* Parožisko.

Haluzka, i, f. *dem.* ramellus, ramulus, ramusculus, i, m. das Aestchen, Aestlein: ágatska. *Syn.* Panožka, *vulg.* Parožek *boh.* Wětwička.

haluznatí, á, é, *adj.* ramosus, a, um: voller Aeste: ágas.

haluzowí, á, é, *adj.* rameus, a, um; ramalis, e, ex ramis: Aus Aesten, ágból való, *boh.* wětwowí. Haluzowé Drewo, i. e. Wrší: lignum ramale: Aesten holz, Prügelholz: ág-fa.

† Halže, f. v. Retážka (Spinka, Sponka) zlatá.

Ham, u, m. Mesto w Marku: Hammona, ae, f. Hamm, Stadt in der Grafschaft, Mark: Homonna, *város.*

Hám, u, m. v. Hamowňík. 2) v. Hamowáňí.

* Hamba, i, f. v. Hanba.

* Hambeňí, á, n. v. Hanbeňí.

* Hambit, u, m. v. Ambit.

* hambiť, il, ím: v. hanbiť. *II. rec.* hambiť sa: v. hanbiť sa.

Hamburek, rku, m. Mesto: Hamburgum, Treva, *Civitas in finibus saxoniae*: Hamburg, Hamburg, *Németh város.*

† Hamburg, u, m. idem.

hamburskí, á, é, *adj.* hamburgensis, e: von Hamburg, hamburgi. Hamburské Pančuški: tibialia hamburgensia, hamburger Strümpfe, hamburgi harisnya.

* hamisňe *adv.* v. falešňe.

* hamisní, á, é, *adj.* v. falešní.

* Hamísnosť, i, f. v, Falešnosť.

Hamowaní, á, é, *p. c.* sufflaminatus, a, um: gehemmt durch eine Radsperre, meg-kötött meredek helyen. *Syn.* zahamowaní. 2) impeditus, sufflaminatus, gehemmt, verhindert: akadályoztatott. *Syn.* prekazení, prekazowaní. 3) metiendo exploratus, adurnatus v. g. dolium vini: visiert, akóztatott, meg-akolitt, meg-akoltatott *vulg.* wizírowaní.

Hamowáňí, á, n. Koleš, Wozu: sufflaminatio, nis, f. v. g. rotarum currus: das Hemmen, die Hemmung durch eine Radsperre: kerék kötés meredek helyen. *Syn.* Zahamowáňí. 2) *tropice.* impeditio, das Hemmen, die Hemmung: akadályoztatás. *Syn.* Prekazeňí, Prekazowáňí. 3) Hamowáňí Suda, Wína: dimensio, urnatio, adurnatio *vasis*, *vini*, exploratio metiendo facta: das Weinvisieren, die Weinvisierung: akózás, meg-akózás, meg-akollás. Wizírowáňí.

hamowať, mowal, mugem V. I. *imp.* mug, Koleso, Woz: sufflaminare rotam *Senec.* Durch eine Radsperre (Hemmschuh, oder Hemmkette) hemmen: kereket kötni (kötök), meg-kötni a' szekér kereket meredek helyen. 2) *tropice.* sufflaminare *Senec.* impedire, retinere: hemmen (tropisch) einen Menschen im Reden, valakit akadályoztatni, akadályozni, akadályt tenni. *Syn.* prekaziť, prekazowať, Prekažku čiňiť. 3) Sud, Wíno: (eius urnarum Numerum) explorare, vas metiendo explorare, (adurnare): ein Faß, Wein visieren (ausmessen): akózni *Par. Páp.* meg-akolni. *vulg.* wizírowať. *II. rec.* hamowať sa, *tropice*: moderari (temperare) sibi, cohibere continere) se: sich enthalten, sich mäßigen: mértékelni (mérsékelni) magát. *Syn.* zadržowať sa. *III. passive* hamowať sa: sufflaminari, gehemmt werden, durch eine Radspeere: meg-köttetni meredek helyen. *Syn.* zahamowať sa.

Hamowňík, a, m. sufflamen, inis, n. *Juvenal.* die Radsperre, Hemmkette, Hemmschuh, der Speerehaken: kerék kötő a' lejtőn, hogy a' hegyen alá nefordullyon (forogjon). *Syn.* Hám, Hamulec, *boh.* Hák, Zawírka. 2) dioptra dolialis, aenometra: Weinvisierer, akó, mellyel hordót mérnek. *vulg.* Wi-

Wizír. 3) impedimentum, i, n. sufflamen: das Hinderniß, akadály. *Syn.* Prekážka. 4) v. Haspra.

† Hampezs, u, m. v. Kurwáreň.

† Hampežsňík, a, m. v. Kurwár.

Hamrár, a, m. dominus fabricae metallicae (officinae aerariae), Hammerherr, hámor úr. 2) Magister fabricae metallicae (officinae aerariae): Hammermeister, hámor mester. Zelezní Hamrár, Magister fabricae ferrariae, Eisenhammer, vas hámor mester. v. Hutňík.

Hamrárcin, a, e, *adj. poss.* dominae, vel Magistrae fabricae metallicae: der Hammerfrau, oder Hammermeisterinn gehörig: hámor úr *vagy* mester feleségéé.

Hamráreňí, á, n. v. Hamrárstwí.

hamrárit, il, ím, V. l. *imp.* rat: dominum, *vel* Magistrum fabricae metallicae esse: ein Hammerherr, oder Hammermeister seyn: hámor úrnak, vagy mesternek lenni.

Hamrárka, i, f. domina, *vel* magistra officinae metallicae: Hammerfrau, oder Hammermeisterinn: hámor úr, vagy mester felesége.

hamrárow, a, e, *adj. poss.* domini vel Magistri officinae metallicae: dem Hammerherr, oder Hammermeister gehörig: hámor úré vagy hámor mesteré.

hamrárſki *adv.* more domini, *vel* Magistri metallici: nach Art des Hammerherrn, oder Hammermeisters: hámor úr, vagy mester módon. *Syn.* pohamrárſki.

hamrárſki, á, é, *ad* dominos, *vel* Magistros officinae metallicae adtinens: die Hammerherren, oder Hammermeistern betreffend: hámor urakat, vagy mestereket illető. v. Hutňicki.

Hamrárstwí, á, n. dominium, *vel* Magisterium metallicum (officinae metallicae): die Hammerherrschaft, oder Hammerkunst: hámor urasság, vagy hámor mesterség.

Hamráwa, i, f. *a*) Owocí cerasum armeniacum Amarelle, Marille, spanische Weichsel: spanyol megy. *Syn.* spanielſká Wiſňa. *Plur. nom.* Hamrawi, *gen.* raw: cerasa armeniaca, die Amarellen, spanische Weichseln: spanyol megy *boh.* Hamrle. *b*) Strom: cerasus (arbor) armeniaca prunus cerasus *Linn.* varietas: der Amarellenbaum, spanyol megy-fa.

Hamri, *gen.* Hamer, f. pl. officina metallica: das Hammerwerk, hámor. Železné Hamri: fabrica (moletrina) ferraria, Eisenhammerwerk, vas hámor. v. Huta.

† Hamrle, rli, f. pl. v. Hamrawi.

Hamulec, lcá, m. v. Hamowňík 1. Nro.

Hana, i, f. contumelia, ignominia, ae, f. convitium, improperium, vituperium, i, n. der Schimpf, betstelenség, gyalázat. *Syn.* Hanba, Omluwa, Pomluwa. 2) exceptio, defectus, naevus (expositus, objectus) i, m. der Fehler, Defekt, Tadel, Vorwurf, hiba, gánts, héjánosság, ellenvetés. *Syn.* Chiba, Wiſtrčka. Žádneg Hani nemá: absque defectu est, es hat keinen Fehler, nints semmi hibája. 3) *vulg.* Anna, Anča.

* Ha-

* Hanak, a, m. v. Hanec.
* Hanačka, i, f. v. Hanitelka, Haňička.
* Haňáňí, á, n. v. Haňeňí.
Háňáňí, á, n. v. Hoňeňí.
* haňak, al, ám, v. haňik.
háňak, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. hoňik. *Usitatiora composita*: dohášak, nahášak, ohášak, pohášak, prehášak, prihášak, rozhášak, uhášak, wihášak, zahášak.
Hanba, i, f. dedecus, oris, n. turpitudo, inis, f. propudium, opprobrium, probrum, i, n. contumelia, ignominia, ae, f. die Schande, Unehre, Schändlichkeit, schändliche Sache, oder That: szégyen, gyalázat, betstelenség, rutság, tsúf. tsúfság. tsunyaság. *Syn.* Hanebnosk, Nepoctiwosk, Ohawa, Ohawnosk, Potupa, Potupnosk. To ge Hanba: hoc est turpe (turpitudini, dedecori): das ist eine Schande; macht (bringt) Schande: e' szégyen. Hanba sem, Hanba tam: nullum dedecus curo, Schande her, Schande hin: akár szégyen. akár nem. Hanbu činik (učinik, robik, urobik); do Hanbi priwesk, uwesk: dedecori esse, dedecorare, dedecore (ignominia) afficere, in pudorem dare aliquem: Schande anthun, einen zu Schande machen: gyalázni, meg-gyalázni, szégyeníteni, meg-szégyeníteni, gyalázatba (szégyenbe) ejteni (hozni) valakit, szégyent tenni valakinek, gyalázatot okozni, betsteleníteni. Hanbi dojsk, Hanbu zifkak: ignominiam pati (subire, sibi parare); turpiter se dare, turpiter rem gerere: Schande einlegen, betstelenségbe jönni, szégyent vallani. — Do Hanbi prisk, Hanbu podstúpik: dedecus inire, dedecorari, dedecore affici: in Schande gerathen, zu Schande werden: szégyent vallani, meg-betsteleníttetni, meg-szégyeníttetni, szégyenbe jönni. Na Hambu wisk: *a*) i. e. nawňiwec prisk, wisk: perire, zu Grunde gehen, zu Schande werden: el-veszni, betstelenségre jutni. Za Hanbu si držak (pokladak počitowak): ducere sibi rem dedecori, turpitudini; putare rem sibi turpem esse: sich etwas zur Schande rechnen: gyalázatnak tartani: Gá si to za Hanbu držím (počitugem, pokladám): dedecori hoc mihi duco; puto rem mihi turpem esse: ich halte es für Schande, ezt én betstelenségnek (gyalázatnak) tartom. Z Hanbú: turpiter, cum dedecore: schändlich, mit Schande: rútúl, tsúfossan, tsunyaúl. Z nagwetsú Hanbú, Potupú: per summum dedecus, mit der größten Schande, igen rútúl, leg-nagyobb gyalázattal. *Prov.* Bolí Hanba: pungit ignominia, es sticht (thut weh) die Schande, das Schimpfen, nehezen esik a' gyalázat. — 2) pudor, is, m. Schande, Scham, Schamhaftigkeit: szégyen, orcza-pirúlás. *Syn.* Prleňí, Zapáleňí, Páleňí Líc (Líca). Hanba, Potupa, sit pudor *Mart.* puditum est: man schäme sich, szégyen, szemérem *Pár. Páp.* gyalázat. Pfug Hanba! vah pudor! pfui Schande (Teufel)! haj szégyen, gyalázat! Neňí Hanbá: nec pudor est. *Ovid.* es ist keine Schande; man darf sich nicht schämen: nem (semmi) szégyen. O Hanba! proh pudor! o Schande! ó szégyen. Bolo mu to Hanba, i. e. za to sa hanbil: hoc ei pudori ces-

cessit, er schämte sich dessen, szégyenére váltt néki. Gestli Hanbu máš: si pudor est. *Ovid.* wenn du Schamhaftigkeit (Sittsamkeit) hast, ha szégyenled. Do Hanbi prisť, priwedením (uwedením) biť: induci ad pudendum, pudore suffundi: schamroth werden, meg-szégyeníttetni *Pár. Páp.* Do Hanbi nekoho priwesť: *a*) pudorem alicui incutere, zu Schande machen, Schamröthe einjagen: szégyenbe hozni (meg-szégyeníteni) valakit. *b*) i. e. odolať: refutare aliquem, Jemanden zu Schande machen, widerlegen: meg-tzáfolni valakit. *c*) i. e. prewíšiť: vincere, besiegen, zu Schande machen: meg-győzni. *d*) i. e. na wñiwec obrátit, pokaziť, škaziť, zhubiť: pervertere, evertere: zu Schande machen: el-veszteni, gyalázatba ejteni, szégyenbe hozni. Na Hanbu biť: pudori esse *Liv.* zur Schande gereichen, szégyenre lenni (válni). Ludom na Hanbu: cum pudore populi *Liv.* zur Schande der Leuten, mások gyalázattyára. *Prov.* Kdo Hanbu straťil, wšecko straťil: pudore qui caret, nihil amplius habet. Pudorem qui amisit, omnia amisit: Scham verlohren, alles verlohren: a' ki a' szégyent el-veszti (el-vesztette) mindenét el-veszti (el-vesztette). A' kiben nintsen betsület, az már mindent (mindeneket) el-vesztett. — Nezná (nemá) Hanbi, gako Peš: est sine pudore, adtritae (perfrictae) frontis homo; pudore caret: os impudens. Atticus aspectus: er hat keine Schande mehr, botskor bör az ortzája *Pár. Páp.* nints ortzája, mint a' kutyának. Semmi szégyent nem ismér. — 3) i. e. Hanební Úd, haneblivé Telo: natura, partes genitales, membra pudenda, genitalia, verenda, orum, n. pl. *Plin. Ep.* die Scham, Schamtheile, Schamglieder: szemérem (szemérmes) test.

hanbení, *á*, *é*, *p. c.* dedecoratus, dehonestatus, infamatus, vituperatus, dedecore (ignominia) affectus, a, um: geschändet, verunehret: gyaláztatott, szégyeníttetett. betstelleníttetett, kis-sebbíttetett. *Syn.* potupení, potupowaní, zahanbení.

Hanbeñí, *á*, n. dedecoratio, defamatio, infamatio, calumniatio, obtrectatio, vituperatio, nis. f. das Schänden, Tadeln: gyalázás, betstelenítés, kissebbítés, szegyenítés. *Syn.* Hanba Potupeñí, Potupowáñí, Zahanbeñí.

hanbiť, *il*, *ím*, V. I. *imp.* hanbi, ñekoho: calumniari, dedecorare, defamare, infamare, ignominia (dedecore) afficere, dehonestare: schänden, verunehren: gyalázni, szégyeníteni, betsteleníteni, kissebbíteni. *Syn.* potupiť, potupowať, zahanbiť. 2) Pannu: virginem vitiare (corrumpere) virgini vitium offerre, claustra pudoris violare: schänden (verletzen) eine Jungfer: meg-szeplősíteni, meg-fertőztetni. *Syn.* skwrñiť, poskwrñiť, sprzñiť. *II. rec.* hanbiť sa: erubescere, pudere, verecundari. rubore suffundi: sich schämen, schamroth werden: szégyenleni (lem). el-pirúlni. *Syn.* prliť (stiděť, zapáliť) sa. Hanbím sa: pudet me, verecundor, erubesco. ich schäme mich, szégyenleni. Hanbím sa za Otca: pudet me patris, ich

schäme mich meines Vaters, szégyenlem az atyám dolgát *Par. Páp.* Hanbím sa za ťeba (pred ťebú): pudet me tui (coram te), ich schäme mich deiner (von dir): szégyenlem magamat miattad (elötted). Hanbím sa predňesť (poweděť, predpoweděť, wipoweděť): pudet me dicere. Pudor est mihi referre *Ovid.* ich schäme mich zu sagen, vorzubringen, zu erzählen: szégyenlem mondani *Pár. Páp.* elö hozni, meg (ki-) mondani. Hanbi sa: pudeat te, schäme dich, szégyenled magadat. Nehanbíš (nestidíš) sa za to? non te haec pudent? non te huius pudet? schämest du dich dessen nicht)? nem szégyenled-é ezeket (ezt)? *Pár. Páp.* Hanbí sa: pudet illum (hunc), er schämt sich, szégyenli ö.

Hanbitel, a, m. calumniator, dedecorator, infamator. is, m. Schänder, Verunehrer, betstelenítö. gyalázó, kissebbítö, szégyenítö. *Syn.* Potupňík, Potupowač, Zahanbitel. 2) vitiator, corruptor. Verletzer, Schänder, szeplösítö, meg-fertöztetö. *Syn.* Przňitel, Sprzňitel.

* Hanča, i, f. v. Anča.

* hančin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.

† Hánce, m. v. Hanec.

* Hancula, i, f. v. Honcula.

* Handel, dlu, m. v. Kopectwí, Obchod.

† Handl, u, m. *idem.*

* Handlár, a, m. v. Kupec.

* handlárčin, a, o, *adj. poss.* v. kupkiňin.

* Handlárka, i, f. v. Kupkiňa.

* Handler, a, m. v. Kupec.

* handlerčin, a, o, *adj. poss.* v. kupkiňin.

* Handlerka, i, f. v. Kupkiňa.

† Handlíř, e, m. v. Kupec.

* Handlowáňí, á, n. v. Kupčeňí.

* handlowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. kupčiť.

* handlowňe *adv.* v. Kupecki.

* handlowní, á, é, *adj.* v. kupecký.

† Handlowňice, f. v. Kupkiňa.

* Handlowňička, i, f. *idem.*

* handlowňicki *adv.* v. kupecki.

* handlowňický, á, é, *adj.* v. kupecký.

* Handlowňictwo, a, n. v. Kupectwí.

* Handlowňík, a, m. v. Kupec.

* handlowňíkow, a, o, *adj. poss.* v. kupcow.

Handra, i, f. pannus, floccus, i, m. paniculum, i, n. lacinia, ae. f. der Lumpen, Wischlump, Hader, Lappen: rongy, ringy-rongy. rongyos ruha. *Syn.* Lumpa, Sata Onuca, *vulg.* Haba, *boh.* Kloc. *Plur. Nom.* Handri, *gen.* der: *a*) panni: Lumpen, Lumpenzeug, abgetragene Stücke Zeug, oder Tuch: rongy. *b*) laciniae, panni; detritae vestes: abgetragene Kleider: agg (kopott, viselt) ruha. *c*) nugae, arum: Lumpen, nichtswürdige Dinge, Lumperei, Lumpenzeug: balgatagság. Umiwacá Handra, i. e. Wechet z Handri: pannulus lotorius, lacinia lotoria (ad lavandum): Waschhader, Waschlappen: mosó (mosogató, mosogatni-való) ruha. Utéracá (utíracá) Handra, *boh.* Lawičňík: pannulus abstersorius, lacinia abstersoria (ad abstergendum): Wischhader, Wischlappen: tzódora, törülni való ruha, törölkezö.

Handrár, a, m. floccarius, panicularius, collector (negotiator) laciniarum (pannulorum), opc-

operam dans colligendis pannulis: Lumpenhändler, Lumpenmann, Lumpensammler, Haderlump: rongy-szedö, rongyász. *vulg.* Handrlák, Handrlár.

handrárčin, a, e, *adj. poss.* floccariae, pannicularíae, collectricis (negotiatricis) pannicularíae: der Lumpensammlerinn-(händlerinn) gehörig, rongyászné.

Handráreňí, á, n. v. Handrárstwí.

handrárik, ll, ím, V. I. *imp.* drar: floccarium (pannicularium), collectorem (negotiatorem) panniculorum esse: ein Lumpensammler (Lumpenhändler) seyn, rongyásznak (rongy-szedönek) lenni.

Handrárka, i, f. collectrix (negotiatrix) panniculária, floccaria: Lumpensammlerinn, Lumpenhändlerinn: rongyászné, rongy-szedöné, rongyász felesége.

handrárow, a, e, *adj. poss.* collectoris (negotiatoris) panniculárii, floccarii: dem Lumpensammler (Handler) gehörig, rongyászé, rongy szedöé.

handrárstí, á, é, *adj.* floccarius, pannicularius, a, um; collectores (negotiatores) panniculorum adtinens: die Lumpensammler (-Händler) betreffend, rongyászi, rongyászokat (rongy szedöket) illetö.

Handrárstwí, á, n. quaestus floccarius, negotiatio panniculária: Lumpenhandel, rongyászság, rongyal-való kereskedés. *Syn.* Handráreňí.

Handrička, i, f. panniculus, floccus, i, m. das Lümpchen, rongyotska. *Syn.* Onucka, *boh.* Klocek, Klůcek.

Handrkowáňí, á, n. *contemtive.* i. e. ňemecká Reč: loquela (lingva) germanica) die deutsche Sprache, németh szó.

handrkowak, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug, *contemtive;* germanice loqui, deutsch reden (plaudern, sprechen), aus Verachtung: németül beszélni, tsúfolas képen.

* Handrláčka, i, f. v. Handrárka.

* Handrlák, et Handrlár, a, m. v. Handrár.

Handšťán (rudňí), u, m. Hawarské Slowo: metalli massa, rudus, eris, n. segmentum aeris, balucca, ae, f. balux, cis, f. die Stufe, Erzstufe, im Bergwerke: por-arany, arany szemetske, föveny arany.

Handt, u, m. fibra incumbens, hangende Kluft, im Bergwerke: függö ér. *Syn.* handtowí Zmrsk.

handtowí, á, é, *adj.* handtowí Zmrsk: v. Handt.

haneblíwe *adv.* pudenter, pudice, pudibunde, pudende, verecunde: schamhaft, schamhaftig: szemérmetessen, szemérmessen, szégyenlve *Par. Páp. Syn.* stidlíwe. 2) impudenter, impudice, inverecunde, obscoene, spurce: unverschämt, mit Unverschämheit: ortzátlanúl, szemtelenül, motskossan, mosdatlanúl, tisztátalanúl, szemérmetlenül. *Syn.* nečisto nečistotňe, nehaneblíwe, nestidlíwe, oplzle. 3) turpiter, deformiter: schändlich, ungestaltet, abscheulich, garstig: undokúl: rútúl, tsúnyáúl. *Syn.* skareďe, spatňe. 4) foede, flagitiose, contumeliose, ignominiose, opprobriose, turpiter; schändlich, schimpflich: gyalázatossan, betstelenül, rútúl, utálatossan. *Syn.* ohawňe, ošklíwe, hnusňe. O ňekem hane-

nebliwe mluwik; nekoho hañik: contumeliam alicui facere, einen schmähen, schänden: valakit gyalázni, ótsálni.

hanebliwi, *á, é, adj.* pudens, tis, pudendus, pudicus, pudibundus, verecundus, a, um: schamhaft, schamhaftig: szemérmes, szemérmetes, szemérmeskedö, szégyenlő. *Par. Páp. Syn.* ſtidliwí. Hanebliwé Telo: v. Hanba 3. Nro. Hanebliwím bit: verecundari, schamhaftig seyn, szemérmeskedni. *Prov.* Hanebliwého Žebráka prázná bíwá Kapſa (Taſka): namque homini pudor haud quaquam conducit egeno, ein schamhaftiger Bettler muß immer bleiben leer: szemérmes koldusnak üres a' táskája. Szemérmes Deáknak hiú a' táskája. 2) impudens, tis, procax, cis, impudicus, inverecundus, spurcus, obscoenus, a, um: unverschämt, ortzátlan, tisztátalan, mosdatlan, motskos, szemtelen, szemérmetlen, szátyár *Par. Páp. Syn.* nečiſtí, nečiſtotní, nehanebliwí, neſtidliwí, oplzlí. Ge tak hanebliwí, a mluwí: ea est impudentia, ut dicat: er hat die Unverschämheit, und sagt: olly ortzátlan, hogy mondgya. Hanebliwé (oplzé) Reči, Slowa: obscoena (impudica) verba, dicta: unzüchtige (unkeusche, unverschämte) Reden, Worte: motskos (tsúnya, ortzátlan, tisztátalan) beszéd, szavak. *boh.* Kudrlinki. 3) deformis, turpis, e: schändlich, ungestaltet, häßlich, abscheulich, garstig: rút, tsúnya, undok. *Syn.* ſkaredí, zpatní. 4) foedus, flagitiosus, ignominiosus, contumeliosus, opprobriosus. a, um: schändlich, mit Schande verbunden, z. B. Mensch, Handlung, Tod: útálatos, rút, gyalázatos, betstelen. *Syn.* hnuſní, ohawní, oſkliwí.

Hanebliwoſt, *i, f.* pudicitia, verecundia, ae, f. pudor, is, m. Schamhaftigkeit, szemérmetesség, szemérmesség, szemérem. *Syn.* Hanba, Stídliwoſt. *Prov.* Kde ge Hanebliwoſt, tam ſa nachádzá wšecka Ctnoſt: verecundia est custos omnium virtutum, wo Scham ist, da ist Tugend: a' szemérem örzöje a' tekélletességnek, jó erköltsnek. 2) impudicitia, impudentia, inverecundia, ae, f. obscoenitas, tis, f. obscoenum, i, n. Unverschämtheit, ortzátlanság, szemtelénség, szemérmetlenség. *Syn.* Bezecnoſt, Hanebnoſt, Nečiſtoſt, Nečiſtotnoſt, Nehanebliwoſt, Neſtidatoſt, Oplzloſt. 3) turpitudo, deformitas: Schändlichkeit, Ungestaltheit: rútság, undokság, tsúnyaság. *Syn.* Škaredoſt, Špatnoſt. 4) foeditas, turpitudo, Schändlichkeit, Schimpflichkeit: betstelenség, gyalázat, otsmányság, rútság, utálatosság. *Syn.* Hnuſoba, Hnuſnoſt, Ohawnoſt, Oſkliwoſt.

hanebňe *adv.* foede, flagitiose, ignominiose, propudiose, probrose, turpiter: schändlich, schimpflich: betstelenül, gyalázatossan, rútúl, undokúl. *Syn.* bezectňe, hanebliwe, potupňe.

hanební, *á, é, adj.* foedus, flagitiosus, ignominiosus, propudiosus, probrosus, a, um; turpis, e: schändlich, schimpflich, mit Schande, oder Schimpf verbunden: betstelen, gyalázatos, rút, undok, undokságos. *Syn.* bezectní, hanebliwí, potupní, Hanebná (do Hanbi priwáſagica) Láſka: amor erubescens *Hor.*

Hor. schändliche Liebe, gyalázatos szerelem (szeretet).

Hanebnost, i, f. foeditas, turpitudo, propudium, i, n. Schändlichkeit, Schimpflichkeit: betstelenség, gyalázat, rútság, undokság. *Syn.* Bezectnost, Hanebliwost, Potupnost.

Hanec, nca, m. reprehensor, expositor, exprobrator, vituperator, is, m. momus, i, m. Tadler, der tadelt: ótsárló, ótsáló, mindenben gántsot (hibát) keresö, kinek semmi nem tetszik. 2) calumniator, convitiator, criminator, is, m. Schmäher, Schänder: gyalázó, szégyenítő, betstelenítő, kissebbitő, meg-szólló, szidalmazó. *Syn.* Hamitel, Hanliwec, Obwiňitel, Ohowárač, Omluwač, Pomluwač, Potupňik, Potupowač, Ruhač, Zlobňik, Zlolagec, *boh.* Hánce. Hanec, a Potupňik Homera Wersowňika (homerow): homeromastix, zoilus: Schmächer des Homerus, Homerust szidalmazó, *zoilus. Prov.* Z Hancem sa newad, má Gazik gako Had. Red ta budú haňit, a wselígak tupit, ne máš nič powedet, len oné gedine, že sú Swiňe, mislet: si te contemnunt homines, et frivola dicunt, nil contra risus debes, quam dicere, *mi sus*: mit spätischen Leuten sollst ja nicht zanken; denn, wie der Sau, ist ihr Gestank: ha valaki gyaláz, ne pörölly véle, egyedül gondollyad, hogy a' ki ember szólló, felette büdös disznó.

Hánečka, i, f. *dem.* ex Hanka: parvus articulus digitorum, der kleine Knöchel, das Knöchelchen an Händen: az újjak izetskéje, az újjak izeinek bötkötskéje, tsomótskája.

haňení, á, é, *p. c.* vituperatus, reprehensus, culpatus, accusatus, a, um: getadelt, ótsáltattott, vádoltatott. *Syn.* tupení. 2) convitiis affectus, geschmähet, gyalázattal illettetett, gyaláztatott. *Syn.* potupowaní.

Haňení, á, n. vituperatio, reprehensio, culpatio, accusatio, nis, f. das Tadeln, die Tadelung, der Tadel: ótsálás, vádolás. *Syn.* Hana, Tupení, Obwinowáňí. 2) maledictio, contumelia, ae, f. das Schmähen, die Schmähung: gyalázat, szidalmazás. *Syn.* Potupowání. Čo gest to inebo, nez Haňení? quid est, si hoc contumelia non est? *Ter.* was ist es sonst, als eine Schmähung? mi lehet ez egyébb gyalázatnál?

haňeňáhodní, á, é, *adj.* v. haňitedelní.

hanenliwe *adv.* studio (cum cupiditate) omnia vituperandi, tadelsüchtig, mit (aus) Tadelsucht: gyalázva, ótsálva. *Syn.* potupowňe.

hanenliwí, á, é, *adj.* proclivis ad reprehendendum (vituperandum), cupidus omnia vituperandi (reprehendendi): tadelsüchtig, gyalázó, ótsáló. *Syn.* potupowní.

Hanenliwost, i, f. libido omnia vituperandi (reprehendendi), Tadelsucht, gyalázás, ótsálás. *Syn.* Potupownost.

† haňeti, ňel, ňím: v. haňit.

† haňeti, ňel, ňím: v. honit.

Haňič, a, m. v. Hanec.

haňiččin, a, e, *adj. poss.* v. haňitelčin. 2) *vulg.* v. aňňiččin.

Haňička, i, f. v. Hanitelka. 2) *vulg.* v. Aňňička.

* haňin, a, o, *adj. poss.* v. aňňin.

Haňina, i, f. v. Hana, Hanba, Hanebnost. Gá tu Wec za Haňinu mám: in turpissimis rebus hoc habeo, ich halte es für schändlich, und abscheulich: én ezt igen rút dolognak tartom.

* Haňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Hana (2. Nro.) v. Aňisko.

haňit, il, ím, V. I. *imp.* haň: vituperare, improbare, reprobrare, reprehendere, accusare, culpare: tadeln: nem javallani, ótsálni, ótsárolni, gyalázni. *Syn.* tupit, *boh.* haňeti. Welmi ho haňí: acerrime illum vituperat, er tadelt ihn zu sehr, mód nélkül gyalázza ötet. Co malo mu bit (slúžit) k Chwále, to sa haňí: in crimen vertitur, quod gloriae esse debet *Liv.* es wird an ihm getadelt, was ihm zur höchsten Ehre dienen sollte: a' néki vétkül tulajdoníttatik, a' minek ditsöségére kellene válni. 2) caluminiari, conviciari, maledicere: schmähen, schimpfen: gyalázni, rágalmazni, meg-szóllani, szidalmazni, kissebbíteni, rútítani, szégyeníteni, undokítani. *Syn.* ohawit, ohowárat, omlúwat, pomlúwat, potupowat. *Prov.* Iného haňit zádneg Cti neprináša (nemože Cloweku k Chwále, a k Cti bit) inferre convicium, non est gloriosum: Schimpfen bringt keine Ehre: gyalázni valakit éppen nem ditséretes dolog.

haňitedelňe *adv.* vituperabiliter, reprehensibiliter, reprehendende: tadelhaft, tadelswerth, tadelwürdig: meg - ótsálható (- meg - gyalázható, meg-fedhetö) képen, gyalázatra méltó képen. *Syn.* haňená hodňe.

haňitedelní, á, é, *adj.* reprehendendus, vituperandus, reprehensione (vituperatione) dignus, vitiosus, a, um; reprehensibilis, vituperabilis, e: tadelhaft, tadelswerth, tadelswürdig: ótsálásra (gyalázásra, feddésre) méltó, gyalázható, meg-fedhetö, ótsálható. *Syn.* haňená hodní. Na ten Spósob i Konsalstwí ge haňitedelné: isto modo vel consulatus vituperabilis est, auf diese Art ist auch der Burgermeister tadelhaft (sträflich), illy módon még a' polgár - mesterség-is gyalázatra méltó. Illy módon a' polgár mesterséget-is gyalázhattyuk.

Haňitel, a, m. v. Hanec.

haňitelčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* haňiččin.

Haňitelka, i, f. vituperatrix, icis, f. Tadlerinn, die tadelt: ótsálóné, ótsárlóné, gyalázóné. *Syn.* Haňička.

haňitelow, a, e, *adj. poss.* v. hancow.

* Hanka, i, f. *dem.* v. Anňička.

Hánka, i, f. condylus, i, m. *Mart. Cap.* articulus (*digiti*) i, m. *Cic. Caes.* artus, us, m. *Cic.* der Knöchel das Gelenke, z. B. an Händen, das Gelenk des Fingers, Fingergelenk, der Knot der Finger: az újjak ize, az újjak izeinek bötköje (tsomója). *Syn.* Kotník na Rukách, na Prstoch, Článek nek (klúb, zhib) prstní. — 2) Malé Kostečki (kostki) w Hánkách, w Článkoch prstowních: sesamina, *plur.* ossicula (orum) in condylis: kleine beinchen an Gelenken der Finger, kis tsontotskák az újjak izéiben.

hen. *boh.* malé Kůſtki w Pr=ſtu. Uděr ho po Hánkách: condylos eius caede (feri), ſchlage ihn auf die Fingergelenke, újjai izeinek tsomójait (bötköit) verjedd, üssedd.

hanliwe *adv.* contumeliose, ignominiose: ſchmälich, ſchimpflich, gyalázva, gyalázatossan, kissebbítve, rágalmazva. *Syn.* haneblíwe, hanebňe, *boh.* hánliw'e. Hanliwe o ňekem mluwit: contumeliose de quopiam loqui, contumelia, afficere aliquem, Jemanden läſtern, mit ehrrührenden Worten angreifen: valakit gyalázni.

† hánliw'e *adv.* *idem.*

Hanliwec, wca, m. v. Hanec. 2) auctor (scriptor) libelli famosi, Pasquillant, paskvillus író (ki-adó, költö, szerzö). *Syn.* hanliwí Spiſowňík.

hanliwí, á, é, *adj.* contumeliosus, conviciosus, ignominiosus, a, um: ſchmälig, ſchimpflich: gyalázó, gyalázatos, megszólló, betstelen, betstelenítö, kissebbítö rágalmazó. *Syn.* haneblíwí, hanební, *boh.* hánliwí. Hanliwí Spiſ, i. e. hanliwá (zradňá) Cedula, *vulg.* Paſkwil: libellus famosus, pasquillus: Schmähſchrift, Pasquill: paskvillus, rágalmazó irás. Hanliwé Slowo: convicium, maledictum: Schmähwort, Schmachrede: szidalom, szitok. Hanliwé Slowa: maledicta, convicia: Schmähworte, szitkok. 2) cupidus maledicendi (conviciandi, contumeliis afficiendi): ſchmähſüchtig: gyalázó, rágalmazó. *Syn.* potupowní.

Hánliwoſt', i, f. libido maledicendi (conviciandi, contumeliis afficiendi): Schmähſucht, gyalázás, rágalmazás. *Syn.* Potupownoſt'.

Hannon, a, m. Advaticus, Nervius, Hannonius, i, m. Hennegrauer, hannoniai ember, Hannonius *plur. nom.* Hannoňi, *gen.* Hannonow: Advatici, Nervii *Caes.* in Gallia Belgica: die Hennegrauern, ein Volk: Nerviusok.

hannončin, a, e, *adj. poss.* ex Hannonka.

Hannonia, ae, f. Hannonia, ae, f. Hennegrau, Hannónia.

Hannonka, i, f. Advatica (nervia, Hannonia) *femina*: Hennegrauerinn, Hannóniai aszszony.

hannonow, a, e, *adj. poss.* ex Hannon.

* Hanſburſt, a, m. v. Blázen 2. Nro.

* Hanula, i, f. v. Ančička.

* hanulčin, a, o, *adj. poss.* v. ančiččin.

* hanulin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.

* Hanulka, i, f. *dem.* v. Ančička.

* Hanuſček, u, et ečku, m. *dem.* ex seq.

* Hanuſek, ſku, m. v. Aníz.

* hanuſkowí, á, é, *adj.* v. anízowí.

† Haraburdi, f. *pl.* v. Halaburdi.

Harc, u, m. v. Bog 1. Nro. Bol ten w Harci: erat in angustiis; pavebat; cruciabatur, angebatur: dem warð angſt (bange) der war in Aengſten: szoros volt a' kaptzája. *Prov.* Harce robá z dobrého (ſcelého) Strapce: i. e. we Wogňe, gako we Wogňe: bellum homini infestum (infensum, nulli amicum); bellum malum; in bello nihil est tutum; in pugna accipiuntur vulnera, obtinentur stigmata: im Kriege geht alles Kriegeriſch zu, a' had bajjal jár; vad (bajos) a' had.

had. A' hartzban mindenkor kell tartani a' veszedelemtöl.

Harča, i, f. Kiba: v. Hrča 2. Nro.

† Harčík, e, m. v. Halapardňík.

Harcowáňí, á, n. v. Bogowáňí.

harcowat, cowal, čugem, V. I. *imp.* cug: v. bogowat.

harčowí, á, é, *adj.* v. hrčowí.

Harčowina, i, f. v. Hrčowina.

harcowňe *adv.* v. bogowňe.

harcowní, á, é, *adj.* v. bogowní.

Harcowňica, i, f. v. Bogowňica.

harcowňičin, a, e, *adj. poss.* v. bogowňičin.

Harcowňička, i, f. v. Bogowňička.

Harcowňictwí, á, n. v. Bogowňictwí.

Harcowňík, a, m. v. Bogowňík.

harcowňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bogowňíkow.

Harcownosť, i, f. v. Bogownosť.

Hárek, rku, m. Papíru: philyra (philura), et plagula. *Plin. H. N.* ae, f. *vulg.* phylera: Bogen Papier, árkos papiros. *boh.* Arch. Geden Hárek: una philyra, ein Bogen, egy árkos. Dwa, tri, štiri Hárki: duae, tres, quatuor plagulae: zwei, drei, vier Bögen: két, három, négy árkos. Pak, šesť, sedem etc. Hárkow: quinque, sex, septem etc. philyrae: fünf, sechs, sieben etc. Bögen: öt, hat, hét etc. árkos.

Harfa, i, f. barbiton, i, n. *Auson.* barbitos, i, m. ae, f. *Hor.* chelis, yis, et yos, f. *Ovid.* Cithara *Auct. ad Herm. Plin. H. N.* harpa *Ven. Fort.* nabla, ae, f. nablium (naulium) *Ovid.* psalterium, i, n. testudo *Virg. Ovid.* inis, f. Cither (Zitter) Harfe, Laute; (Merkurius hat sie erfunden, und dem Apollo geschenkt. Sie wird oft den Dichtern, besonders Odendichtern beigelegt, als ob sie ihre Gedichten darauf spielten, oder darnach einrichteten): hárfa, tzitera, bél-húrú muzsika. *vulg.* Citara, *boh.* Lútna. Obecná Harfa: v. Kolowrat 2. Nro. lyra, Leier, lant. Na Harfu hrať: v. harfowať. *Prov.* Rozumí k tomu, gako Osel k Harfe, a Slépka k Piwu: asinus ad lyram: wie der Esel zur Laute, igen tud a' hajdú harangot önteni. Tud hozzá mint a' hajdú a' harang öntéshez. *Par. Páp.*

Harfár, a, m. citharista, ae, m. *Cic.* chelyus, citharoedus *Cic.* i, m. harpicen *Stat.* inis, m. Citherspieler, Lautenist, Lautenspieler, Lautenschläger: hárfás, hárfázó, tziterás. *Syn.* Harfeňík, Harfowňík, *vulg.* Citarár, *boh.* Lúteňík, Lútnár. 2) opifex citharararum (testudinum), citharariuS, i, m. Cithermacher, Lautenmacher: harfás, hárfa tsináló.

harfárcin, a, e, *adj. poss.* citharistriae, der Citherspielerinn gehörig, hárfásnéé, hárfázónéé. 2) opificis cithararíae, der Lautenmacherinn gehörig, hárfa tsinálónéé, hárfásnéé.

Harfárka, i, f. citharoeda, citharistria *Ter.* ae, f. citharocantrix, icis, f. Citherspielerinn, Lautenistinn, Lautenspielerinn, Lautenschlägerinn: hárfásné, hárfázó (tziterázó) aszszonyság. *Syn.* Harfeňička, Harfowňička, *vulg.* Citarárka. 2) opifex citharariа, coniux opificis citharárii: die Cithermacherinn, Lautenmacherinn: hárfásné, harfa-tsinálóné.

harfárow, a, e, *adj. poss.* citharoedi, dem Citherspieler gehörig, hárfásé, hárfázóé. 2) opificis citherarii, dem Cithermacher (Lautenmacher) gehörig, hárfa-tsinálóé, hárfásé.
harfeňiččin, á, é, *adj. poss.* v. harfárčin.
Harfeňička, i, f. v. Harfárka.
Harfeňík, a, m. v. Harfár.
harfeňíkow, a, e, *adj. poss.* v. harfárow.
Harfowáňí, á, n. cantus citharae (testudinis etc.), citharizatio, citharae pulsatio: das Citherspielen, Harfenschlagen, Lautenschlagen: hárfázás, ,tzitera-ének.
harfowať, fowal, fugem V. I. *imp.* fug: citharizare *Nep.* citharisare, cithara (testudine) canere *Plin. H. N.* citharam pulsare: die (auf der) Cither spielen (schlagen), hárfát verni. *Syn.* na Harfu hrať.
harfowí, á, é, *adj.* cithareus, a, um; citharam adtinens: die Cither (Harfe, Laute) betreffend, hárfai, hárfát illető. *Syn.* harfowní. Harfowí Hlas: citharae sonus, Harfenschall, hárfa hang.
harfowní, á, é, *adj.* idem.
harfowniččin, a, e, *adj. poss.* v. harfárčin.
Harfowňička, i, f. v. Harfárka.
Harfowňík, a, m. v. Harfár.
harfowňíkow, a, e, *adj. poss.* v. harfárow.
Harinček, a, m. *dem.* ex seq.
Harinek, nka, m. alec, allec, halex, ecis, n. halex, *ecis*, m. et f. *Cato:* clupea harengus *Linn.* der Häring, hering. *boh.* Herinek, Herink. Drobní Harinek: atherina, kleiner Häring, apró hering. Močení Harinek: halex maceratus, gewäßerter Häring, áztatott hering. — Morskí drobní Harinek, i. e. Sardel: saperda, a, f. *Pers.* Clupea encrasicolus *Linn.* Sardelle, ein geringer Meerhäring: szardeli szardela, tengeri apró hering. Nasoleni slaní) Harinek, i. e. Rosťík: halec muriatum, Bückel, Bückling in Salzlacke (Salzbrühe, Salzwasser) eingemachter (eingesalzner Häring: sós vízben áztatott (bé sózott) hering. Uďení Harinek, i. e. Piklink, Pitlink, halec fumo siccatum, halex passa (infumata): gepöckelter Häring, Pickling, Bückling: füstös hering. *Prov.* Uďení Harinek, a naďéwaní Rak, robá Slepému bistrí Zrak; alec et cancer dant, sit tibi visus ut acer: gepöckelter Höring, und gefüllte Krebsee machen scharfe Augen: a' füstöltt hering, és töltött rák, vaksinak (vakosnak) éles látást ad.
* Harink, u, m. v. Harinek.'
Harinkár, a, m. negotiator halecum (harengorum), trissopola, thettopola, ae, m. Häringskrämer, = händler, = verkäufer: hering-árúló, heringáros.
harinkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis halecum; trissopolae (thettopolae) coniugis: der Häringskrämerinn gehörig, hering-árúlónéé, hering-árosnéé.
Herinkáreňí, á, n. v. Harinkárstwí.
harinkáriť, il, ím, V. I. *imp.* kar: negotiatorem halecum esse, ein Häringskrämer seyn, heringgel kereskedni, hering árosnak lenni. *Syn.* Harinki predáwať, z Harinkami kupčiť.
Harinkárka, i, f. negotiatrix halecum, trissopolae (thettopolae) coniux: die Häringskrämerinn, = händlerinn, = verkäu-

käuferinn : hering árólóné, hering-árosné.
harinkárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris halecum, trissopolae, thettopolae: dem Häringskrämer gehörig, hering árúlóé, hering-árosé.
Harinkárstwí, á, n. negotiatio (mercimonium, quaestus) halecum, harengorum: Häringskram, Häringshandel, Häringsverkauf: hering-árúlás, heringel-való kereskedés.
Harinkowáñí, á, n. captura halecum (harengorum), Häringsfang, hering fogás.
herinkowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: haleces capere, Häring fangen, heringet fogni. *Syn.* Harinki chitat, lapat.
harinkowí, á, é, *adj.* haleceus, a, um: von Häring, den Häring betreffend: heringi, heringes, heringet illető, heringböl való. Harinkowí Sudek: orca halecum (harengorum), Häringstonne, hering hordótska. Herinkowá Poléwka (Rosol): v. Harinkowñica.
Harinkowñica, i, f. muria halecum, Häringsbrühe, = lacke (lake): sós hering lév (viz).
* Harkáñí, á, n. v. Huskáñí.
* harkat, al, ám: v. huskat.
* Harlakín, Harlekín, a, m. v. Blázen 2. Nro.
* Harmanek, nku, m. v. Hermánek.
* harmankowí, á, é, *adj.* v. hermánkowí.
Harpia, i, f. harpya, ae, f. Harpye, Harpyie, in der Fabellehre der Griechen, mit weiblichen Gesichtern, Geyerflügeln, Bärnohren, ragadozó fene madár, mellynek emberi ártzulattya vagyon.
haseni, á, é, *p. c.* exstinctus, a, um: gelöscht, el-oltott, óltatott, tsendes. *Syn.* za hasowaní. Hasení Uhel: carbo exstinctus, Löschkohle, holt szén. Hasené Wápno: calx exstincta, gelöschter Kalk, Löschkolb: óltott mész. 2) sedatus, exstinctus, lenitus, mitigatus, pacatus: gestillt, gelöscht: megenyhíttetett, le-szállíttatott, tsendesíttetett. *Syn.* lewení, ulewení.
Háseñí, á, n. exstinctio, nis, f. Auslöschung, das Auslöschen, z. B. des Feuers: óltás, el-óltás. Zahasowáñí. 2) sedatio, exstinctio, mitigatio, mulcedo, pacatio, lenimen, inis, n. das Stillen, Löschen: enyhítés, le-szállítás, tsendesítés. *Syn.* Leweñí, Uleweñí,
Hasírña, i, f. lacus, us, m. fossa exstinctoria: Löschtrog, óltó verem. *Syn.* hasní Súd, hasná Gama.
hasit, il, ím, V. I. *imp.* has, Oheñ, Wápno: exstinguere, *ignem, calcem*: löschen, das Feuer, den Kalk: óltani, *a' tüzet, meszet.* Hasí (i. e. Wodu do seba lege), gakobi horelo: haurit aquam, tanquam ignem exstincturus: er giest das Wasser in sich, als wenn er brennt: vizzel óltya a' torkát mintha égne: ég a' torka gégéje. *Prov.* Čo ta nepálí, nehas: quod tua non refert, ne curato (percontari desine): was dich nicht brennt (nicht angeht), sollst du nicht löschen: a' mi tégedet nem éget, ne óltsadd. Ne szólly nyelvem, nem fáj fejem. 2) sedare, exstinguere, lenire, mitigare, pacare: löschen, stillen, Durst, Hunger, Staub, etc. enyhiteni (-tem), tsendesiteni. *Syn.* lewit, ulewit. Dohadowáñí (Hádku, Zwadu) hasit: sedare controversiam, den Streit stillen,

ſtillen, a' veszekedést tsendesiteni. *Pár. Páp.* Srdce (Myſel) haſit: sedare animum, das Gemüth (Herz) ſtillen: elméjét meg-tsendesíteni. Žížen haſit: sitim sedare, den Durſt löſchen, szomjús ágát enyhíteni. *II. rec.* haſiť ſa: leniri, mitigari, respirare: ſich ſetzen, ſtill (gelöſcht) werden: enyhedni. *Pár. Páp.*

haſni, á, é, *adj.* exstinctorius, exstinctivus, a, um: zum Löſchen dienlich, oltó. Haſní Sud: v. Haſitňa. 2) mitigatorius, pacatorius: ſtillend: enyhítö, tsendesítö.

haſnúť, ſnul (ſel), ſňem, V. I. *imp.* ſňi: exstingui, auslöſchen (*neutr.*), ausgelöſcht werden, z. B. Feuer, Licht, Kalk: el-óltódni, el-óltatni.

Haſnuťí, á, n. exstinctio (*passive*), nis, f. das Auslöſchen, die Auslöſchung: el-óltódás, el-óltatás.

† Haſpl, u, m. v. Šťripec. 2) v. Motowidlo.

† Haſple, f. *idem.*

† Haſplíř, e, m. v. Šťripčár.

† Haſplowaťi, owal, ugi (u): v. ſťripcowať. 2) v. motať.

Haſpra, i, f. retinaculum (portae) *Ovid.* i, n. der Speerhaken, kilints, zár. *Syn.* Hamuřec

* Haſprenka, i, f. v. seq.

Haſpričulka, i, f. *dem.* ex Haſpra.

haſprowaní, á, é, *p. c.* retinaculo provisus (instructus, munitus), a, um: mit dem Sperrhaken verſehen, kilintses, záros. Haſprowané Dwere: ianua retinaculo munita, mit dem Sperrhaken verſehene Thür, záros ajtó.

Haſprowáňí, á, n. munitio ope retinaculi, das Verſehen mit dem Sperrhaken: ajtónak kilintsre (zárra)-való tsinálása.

haſprowať, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug: retinaculo munire (instruere, providere): mit dem Sperrhaken verſehen, az ajtot kilintsre (zárra) tsinálni.

Haſprowí, á, é, *adj.* ad retinaculum pertinens, den Sperrhaken betreffend, dazu gehörig: kilintset (zárt) illetö, kilintshez való. Haſprowá Babka, i. e. haſprowé Očko: retinaculi uncus, die Sperrhakenhäfte, zár (kilints) horga.

Haſtal, a, m. Castulus, i, m. Caſtulus, ein Mannsname, Kasztulus, *férjfi név.*

† Haſtrman, a, m. v. Wodnár.

Hať, i, f. moles, is, f. *Cic. Liv. Ovid.* agger in aqua (*v. g.* penes molas), virgultis constans: die Wehr im Waſſer, Faſchine: gát, fasina, p. o. a' malmoknál. *Syn.* Gát, Gaz, Haťina.

haťení, á, é, *p. c.* mole septus, a, um: mit einer Wehr verſehen, gáttal bé-rekesztetett, bé-zárattatott.

Haťeňí, á, n. molis constructio, das Umfangen (Verſehen) mit der Wehr, gát tsinálás, gáttal való bé-rekesztés (zárás).

Haťina, i, f. v. Hať.

haťiť, il, ím V. I. *imp.* hať: molem construere, sepire mole: mit der Wehr umfangen (verſehen), gáttal bé-zárni, bé-rekeszteni.

† Hauz, u, m. v. Dom.

† Hauzírowáňí, n. v. Túláňí, Hegnem Choďeňí.

† hauzírowaťi, rowal, rugi (u): v. túlať ſa, Hegnem choďiť.

Haw, u, m. armatura, ae, f. das Kriegskleid, fegyveri öltözet, készület. *Syn.* zbrogná Oďew, Oďeňí zbrogné.

Ha-

Hawár, a, m. Metallicus *Plin. H. N.* metallarius *Cod. Iustin.* i, m. fossor metalli: Hauer im Bergbaue, Berghauer, Metallgräber, Bergmann, Arbeiter in Begwerken: bányász, értz (rész, bánya) ásó, kapáló, kapás. *boh.* Hawíř, Horník, Rowkop, Rowka, Rwerk. 2) do Baň odſúdení: metallicus *Pandect.* ad metalla damnatus: ein zu den Bergwerken Verurtheilter, bánya ásásra ítéltetett.

Hawárčin, a, e, *adj. poss.* Metallicae, der Berghauerinn gehörig, bányásznéé.

Hawáreňí, á, n. v. Hawárſtwí.

Hawárit, il, ím, V. I. *imp.* war: metallicum esse, ein Berghauer ſeyn, bányásznak lenni. *Syn.* Hawárem bit.

Hawárka, i, f. metallica, metallaria, ae, f. die Berghauerinn, Metallgräberinn, Arbeiterinn in Bergwerken: bányászné, bányász felesége.

Hawárow, a, e, *adj. poss.* metallici, dem Berghauer gehörig, bányászé.

Hawárſki *adv.* more metallicorum, berghauerisch, metallgräberisch, bányász módon. *Syn.* pohawárſki.

Hawárſkí, á, é, *adj.* metallicus, metallarius, a, um; metallicos adtinens: die Berghauer betreffend, zum Hauen im Bergwerke gehörig: bányászi, bányászokat illető. *boh.* Hawířſkí. Hawárſké Železa (Náſtroge), ferramenta metallica, Berghauerzeug, bányászok vas eszközei.

Hawárſtwí, á, n. metallurgia, ae, f. Berghauerarbeit, Metallgräberei: bányászság, bányász munka.

† Hawel, wla, m. v. Háſ.

† Hawíř, e, m. v. Hawár.

† Hawířſkí, á, é, *adj.* v. hawárſkí.

* Hawkáňí, á, n. v. Ščekáňí.

* hawkat, al, ám: v. ſčekat.

† Hawlíček, čka, m. *dem.* v. Háliček.

† Hawlík, a, m. *dem.* v. Hálik.

Hawran, a, m. corvus, i, m. *Liv.* cornix nigra *Klein.* Corvus corone *Linn.* fekete varjuj. Millerp. die Rabenkrähe, *Aliud est* Krkan, Krkawec.

† hazecí *adj. omn. gen.* hadzací.

† Hazečka, i, f. v. Hadzačka.

† Házeňí, n. v. Hádzáňí.

† házetí, zel, zím: v. hádzat. *II. rec.* házet ſe, v. hádzat ſa.

† Hazíwaňí, n. v. Hádzáwáňí.

† hazíwati, al, ám: v. hádzáwat.

Hazuka, i, f. v. Hacuka.

† hbike *adv.* v. hibki.

† hbití, á, é, *adj.* v. hibkí.

† Hbitoſt, i, f. v. Hibkoſt.

* heb, v. hep.

Heben, a, m. ebĕnus (hebenus) *Virg.* ebanus, i, f. Ebenus cretica *Linn.* item Ebenus capensis, der Ebenbaum, indiai fekete-fa. *Syn.* indianſkí černí, Strom, černé Drewo magící.

hebenowí, á, é, *adj.* ebenus, hebenus, ebanus, a, um: von Ebenbaum, indiai fekete fából-való. Hebenowí (indiánſké černé) Drewo: ebenum (hebenum) *Virg.* ebanum, i, n. das Ebenholz, indiai fekete-fa.

† hebkí, á, é, *adj.* v. hibkí.

Hec, u, m. agitatio (venatio) per canes: Hetze, kutyákkal való kergetés. 2) lucta animalium, der Hetz, ein Spiel: hetz, vadakkal való küszködő játék.

* Hed-

* Hedbáb, u, m. v. Hadbáw.
* Hedbábeňí, á, n. v. Hadbáweňí.
* hedbábik, il, ím; v. hadbáwik.
* hedbábní, á, é, adj. v. hadbáwní.
* Hedbábňica, i, f. v. Hadbáw.
* Hedbábňík, a, m. v. Hadbáwňík.
* Hedbáw, u, m. v. Hadbáw.
† Hedbáwí, n. *idem.*
† Hedbáweňí, n. v. Hadbáweňí.
† hedbáwiki, il, ím: v. hadbáwik.
† hedbáwní, á, é, adj. v. hadbáwní.
† Hedbáwňice, f. v. Hadbáwňica.
† Hedbáwňík, a, m. v. Hadbáwňík.
† Heft, u, m. v. Fere, Sew, Stah, Stahowáňí, Zesiťí, Zesíwáňí.
† heftowati, owal, ugi (u): v. fercowat, prisíwat, stahowat, zesíwat.

Heg! *interj.* heus! audin! ho, io! heh! höre! hört! holla! haj! hallodé! jöszte. *vulg.* hag. Heg (čuges) Chlapče! heus puer! *Ter.* höre Knabe, hallodé gyermek! Heg ti, čo robíš? heus tu, quid agis? *Cic.* höre du, was thust den du? hallodé te, mit tsinálsz? Heg (čugeťe, sliš̌te)! otworťe Dwere: heus vos! aperite ostium: hört! macht die Thür auf: hallyátoké! nyissátok-meg az ajtót. Heg! Heg! heus! heus! holla! holla! hallod-é! hallod-é! 2) *In exclamationibus diversis*: eheu! eheus! eho! ehodum! eia! hem! him! io! holla! aha! oho! wohlan! bei verschiedenen Ausrufungen: haj! nosza. *Syn.* hegsa. Heg weselo Hosťi, wšak Pečenek, a Wína na Stole gest dosťi: eia gaudete amici! edite et bibite, mentes vestras, animosque exhilarate: wohlan liebste Freunde! ißt, und trinkt, macht euch lustig: noszsza kedves barátim (atyámfiai)! vigan legyetek, elegendő az asztalon ételtek, italtok. 3) st! tace! tacete! holla! still! lassan, tsendessen, szt! *Syn.* cit, st.

heğaní, á, é, *p. c.* agitatus, quassatus, quassus, a, um: geschüttelt, rázódott, rázattatott. *Syn.* trasení. 2) v. heğnutí.

Heğáňí, á, n. agitatio, quassatio, nis, f. das Schütteln, Schüttelung, Schüttlung: rázás, rázódás. *Syn.* Traseňí. 2) v. Heğnutí.

heğat, al, ám, V. I. *imp.* ag: quatere, quassare, agitare: schütteln, rázni. *Syn.* trásť. 2) v. heğnúť 2. Nro. Náďeg ma heğá: spes me fallit, die Hoffnung schlägt mir fehl, reménységemben meg-tsalattatom. *II. rec.* heğat sa: agitari, quati, quassari, succuti, concuti, iactari: erschüttern (*neutr.*), hin und her bewogen (erschüttert) werden: zökögni, rázódni, rázattatni. *Syn.* trásť sa.

Hegno, a, n. aves gregatim volantes, ein Haufen (Flug) Vögel, seregenként repdeső Madarak. 2) repotia, *orum*, *n. pl. Hor.* der Nachschmaus der Hochzeit, menyegző után második napi lakodalom, hajnal. *Syn.* Hodi, Hodki po Swadbe, Prínos ňewestiki. Hegnem (po hodkách) chodiť: per repotia (repotialia convivia) ambulare, nachschmausen, hajnalt járni.

heğ=

heǧnúť, ǧnul (ǧel), ǧnem, V. P. *imp.* ǧňi: repellere, retro agere feriendo, *boves*, etc. zurückschlagen, zurücktreiben: viszsza-verni (ütni), el-verni. *vulg.* meǧnút. Heǧňem ťa: repellam te, ich schlage dich zurück, viszsza verlek. 2) *Impersonaliter cum acc. pers.* spe frustrari (deludi), irritum fieri, ad irritum cadere, fallere: fehlen, fehl schlagen (gehen), nicht gelingen: reménységében meg-tsalattatni: meg-tsalatkozni, el-nem érni, el-múlni. *Syn.* minúť, preisť, *vulg.* meǧnút. Heǧňe (miňe, pregďe) ťa to; nič neobsáhňeš: spes tua te fallet, ad (in) irritum cadet. Irritus spei eris: es wird dir fehl schlagen, héjában lött reménységed; reménységedben meg-tsalattatól. To ma neheǧňe: non me fallet, das soll mir nicht fehlen, meg-n m tsalattatom. 3) v. uďeriť, uraziť. *II. rec.* heǧmiť sa: v. uďeriť sa, uraziť sa.

hegnutí, á, é, *p. c.* retroactus, repulsus, depulsus, a, um: zurückgeschlagen, viszsza verettetett. 2) v. uďerení.

Heǧnuťí, á, n. retroactio, repulsio, nis, f. das Zurückschlagen, viszsza (el) verés. 2) spes irrita (inanis), fehlschlagende Hoffnung, haszontalan (héjába-való, héjában lött) reménység. 3) v. Uďereňí, Urazeňí.

Hejsa! *interj. gaudentis:* hui! evoë! *Hor.* hei! heisa! juch! ein Wort, das die Bachantinnen schrien: haj! Védj Úr Isten! *Par. Páp. Syn.* Hejsasa, Hopsa, hopsasa. 2) *In admiratione*, hui! *Cic. Ter.* hui! ei! ih! bei Verwunderung, und Erstaunung ej! no! ime! *Syn.* eg, no, egno.

hegsasa, *idem.*

† Hegšek, ška, m. n. Marnotratňík. 2) v. Frčkár.

† Hegsowáňí, n. v. Márňeňí. 2) v. Frčkáreňí.

† hegsowaťi, owal, ugi (u) *praes.* v. márňiť. 2) v. frčkáťiť.

hegta *adv.* v. hota.

† Hegtman, a, m. v. Kapitán.

† hegtmančin, a, o, *adj. poss.* v. kapitánčin.

† Hegtmaňeňí, n. v. Kapitáňeňí.

† hegtmaňiťi, il, ím, *praes.* v. kapitáňiť.

† Hegtmanka, i, f. v. Kapitánka.

† hegtmanský, á, é, *adj.* v. kapitánský.

† Hegtmanstwí, n. v. Kapitánstwí.

† Hegtmanů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. kapitánow.

* Hek, u, m. v. Heǧ.

* Hekáňí, á, n. v. Heǧáňí.

* hekať, al, ám: v. heǧať.

* heknúť, knul (kol), kňem: v. heǧnúť.

* Heknuťí, á, n. v. Heǧnuťí.

Helena, i, f. v. Jlona.

helenčin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.

heleňin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.

Helenka, i, f. *dem.* v. Jlonka.

† Helm, u, m. v. Lebka. 2. Nro.

† Helmo, a, n. v. Šibeňica.

† Hemelín, u, m. v. Lebka. 2. Nro.

* hen, henek *adv.* v. tam.

hep *adv.* retro, *de equis limam trahentibus*: zurück, viszsza. *Syn.* naspát, *vulg.* curuk.

† Herbáč, e, m. v. Zelinkár.

† Her-

† Herbaté, ého, n. *a*) i. e. Zelinki na Zwaření: thea, ae, f. *Linn.* herbae pro infuso: der Thee, Pflanzen zum Thee: thé, forralni való füvek. *b*) i. e. zelinkowý Zwar, zelinkowá Woda: thea, infusum theae: Theeaufguß, Thee zum Trinken: inni való thé, felforrallt füvek vize. Salwiowý Zwar: infusum salviae, Salbeithee, salvia thé.

† Herink, u, m. v. Harinek.

† Herka, i, f. v. Mrſina. 2) v. Kobila.

Herman, a, m. Hermannus, i. m. Herrmann, ein Mannsname: Herman, *férjfi név.*

Hermánek, nku, m. Zelina *a*) obecni: chamomilla, ae, f. matricaria chamomilla *Linn.* anthemium *Apul.* chamaemèlon (-lum) *Plin. H. N.* chamomilla vulgaris officin. chamomillum, i, n. chamaemĕlum vulgare: die gemeine Kamille, mezei székfü, fejér szék-fü, *vulg.* Harmánek, *boh.* Kmen, Heřmánek. *b*) ťimſký, neb wlaſký: anthèmis nobilis *Linn.* Chamomilla romana officin. chamaemèlum nobile, heliochrysum, i, n. *Plin. H. N.* römische Kamille, nemes Szék-fü Lumnic. *Aliud est* Rozehodník.

hermańkowý, á, é, *adj.* k. p. Kwet: flos chamomillae, Kamillenblume, szek-fü virág.

Hermelin, a, m. wetſá Laſica: hermelus, i, m. mustela erminea *Linn.* mus ponticus *Plin. H. N.* Hermelin, das grosse Wiesel, hölgy.

hermelínowý, á, é, *adj.* hermellinus, a, um: aus Hermelin, hölgyi, hölgyböl-való, Hermelinowá Podbruſina: hermellina, Hermelinnamme, höly-mál. Hermelínowý Mentéł: vestis e pellibus mustelarum erminearum, Hermelinpelz, hölgy-mente.

Heródeſ, a, m. Herodes, is, m. Herodes, Heródes. *Prov.* Piláta z Heródeſem Zmeření: synchretismus *Plutarch.* Qui modo videbantur hostes acerrimi, repente in summam concordiam rediguntur. K herodeſowi od Piláta: a Pontio Pilato ad Herodem.

Herold, a, m. fecialis, is, m. caduceator, is, m. Herold, Gesandter im Kriege, oder wegen Kriegs- und Friedenssachen: békesség szerzö követ. *Syn.* wogenſký Wiſlanec (Poſel). 2) praeco, nis, m. Herold, öffentlicher Ausrufer: kiáltó, hirdetö, hir-mondó.

heroldow, a, e, *adj. poss.* fecialis, caduceatoris: dem Herolde gehörig, békesség szerzö követé. 2) praeconis, dem öffentlichen Ausruffer gehörig, kiáltóé, hír-mondóé.

heroldſký, á, é, *adj.* caduceatorem (praeconem) adtinens, den Herold betreffend, békesség szerzö követet (hir-mondót) illetö. Heroldſká Palica, *boh.* heroldůw Regement: caduceum, caduceus: Heroldsstab, békesség szerzö követ páltzája.

Hes, a, m. Hassus, Cattus, i, m. ein Hesse, Haszszus, haszsziai. ember. *Pl.* Heſi, *boh.* Heſowé: v. Heſtwo.

heſ! *interj. gallinam abigentis*: hesch: hess, hoss. *Syn.* ſo!

heſčin, a, e, *adj. poss.* ex heſka.

Heſia, i, f. Hassia, ae, f. Hessen, ein Land: Haszszia, haszsziai tartomány. *Syn.* heſká Kragna, Zem.

Heſka, i, f. Hassa, ae, f. eine Hesse, hessisches Frauenzimmer: hasz-

haszsziai aszszony, haszszusné.

heſſi *adv.* hassice, heſſiſch, haszsziai módon. *Syn.* poheſſi. 2) *boh.* v. kraſňe, ſwárňe.

heſſí, *á*, *é*, *adj.* hassicus, a, um: heſſiſch, haszsziai. 2) *boh.* v. kraſní, ſwární.

Heſlo, *a*, n. signum militare, symbolum, i, n. symbola, tessera, ae, f. symbolus, i, m. *si scripto fiat*, Loſung, ein Zeichen im Kriege, Feldzeichen: hadi ismértetö-jel. *Syn.* Známěňí, wogenſké. 2) condictum *Gell.* constitutum, pactum, conventum, i, n. condictio, nis, f. *Fest.* Verabredung, szövetség, öszve igérkezés, öszve szólalkozás. *Syn.* Zrekňutí Dali ſi Heſlo na iſtí Čaſ, Den, Meſto: condixerunt sibi tempus, diem locum *Liv.* ſie haben mit ſich verabredet (gemeinſchaftlich feſtgeſetzt) die Zeit, den Tag, Ort: bizonyos idöre, napra, helyre öszve igérkeztek. Podle Heſlo: posito, ex composito, ex condicto, pacto: der Verabredung gemäß, verabredeter Maßen: köz akaratból.

† **Heſto**, *a*, n. v. Rowáſ.

Heſtwo, *a*, n. *collect.* i. e. Heſi: Hassi, orum, m. pl. die Heſſen, Haszsziaiak, Haszszusok.

* **hew**, **hewka** *adv.* v. ſem, tuto.

Hewer, *u*, m. kterím Wíno ze Suda ťahagú: sypho vinarius, doliaris fistula, excipulus, excipulum, i, n. Weinheber, eine Röhre, ein Heber zum Weine, oder Biere: hévér, tsév, tsöv, lopó tök, szivárvány, mellybe bort vesznek; ereszlö kán (kantsó), bor vévö edény, mellybe a' hordóból eresztik. *Syn.* Krokwica, Krokwička, Ťekwica, Ťekwička, *boh.* Krokwice. 2) kterím Woze podwichugu: vectis, is, m. *Caes.* sucula (pro levando curru) *Vitruv.* ergata, ae, f. *Virg.* der Hebel, Hebebaum, Haspel, Wagenheber, Handheber, Rollbaum, Rennbaum, Wellbaum, die Hebeſtange, Winde, das Hebeiſen, Hebezeug: munkás, emelö rúd. *Syn.* Podſtawka, Podkladka, Dwíhuč, Dwíhadlo, Wizdwíhadlo, ručňé Ťahadlo, *boh.* Rumpál, Sochor, ruční Tahadlo, Weke. *Aliud est* Škripec.

Hewes, *u*, m. Hevessinum, i, n. Heveſch, Heves, *város*.

hewesſki *adv.* hevessiensi more, nach der Art der Heveſchier, hevesi modon. *Syn.* pohewesſki.

Hewesſkí, *á*, *é*, *adj.* Hewesſká Stolica: Comitatus Hevessiensis, die Heveſchier Geſpannſchaft, Heves Vármegye.

† **hewka** *adv.* v. ſem, tuto.

hi, **hio**! *interj. propellentis equos*: age, agite: allo, alloes: gyi. *Syn.* wichi.

Hiacint, *u*, m. preſpolni Hiacint, Hyacinthus orientalis *Linn.* v. březnowí Kwet.

hibag, v. hibať.

híbaní, *á*, *é*, *p. c.* motus, a, um: bewogen gerührt: mozgatott, meg-mozdíttatott. *Syn.* pohnutí.

Híbáňí, *á*, n. motio, commotio, nis, f. motus, us, m. Bewegung, Rührung, Schüttlung: mozgás, mozgatás, megmordítás. *Syn.* Pohnutí.

hibať, *al*, *ám*, V. I. *imp.* bag: movere loco, vadere, proficisci, abire, discedere: gehen, weggehen, fortgehen, marſchiren, fort marſchiren: menni, el-indúlni. *Syn.* iſt' preč, pohnút ſa, odcházať, odiſt'. Hibag! apa-

apage, abi, discede, vade! geh (weg), marschir, pack dich: e-regy, menny, hord-el magadat, lódúly, kotorj *Pár. Páp.* takarodgy.

hýbať, bal, bem (ám), V. I. *imp.* hýbag: movere, commovere, mobilitare, adtrectare, adtingere: bewegen, rühren, anrühren, schütteln: mozgatni, meg-mozdítani. *Syn.* pohnúť. Uš to wolakdo hýbal: istud iam quispiam adtrectavit, dieses hat schon Jemand angerührt, már ezt valaki mozgatta. 2) submovere, verrücken, hinweg thun, hinweg bringen, schieben: elöre taszítani, el-mózdítani, el-hengeríteni, el-hengergetni. *Syn.* odwaliť. *II. rec.* hýbať sa, et sebú: movere se, moveri: sich bewegen, rühren: mozdúlni, mozogni. *Syn.* hnúť (pohnúť) sa. *Prov.* Co ge žiwé len sa hýbe: movetur, quod animatur. Quod vitam habet, motu non caret: was leben hat, das rührt (bewegt) sich: a' mi eleven, tsak mozog. A' mi eleven mozgás nélkül nintsen.

Hýbáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hýbáwať, al, ám, *freq.* ex Hýbať. *II. rec.* hýbáwať sa: *freq.* ex hýbať sa.

hýbawe *adv.* mobiliter, cum motu: beweglich, mit Bewegung, mozogva, mozgadozva, ingadozva. *Syn.* hybanliwe, hybatedelňe, hybkawe, hybliwe, pohnutedelňe.

hýbawí, á, é, *adj.* mobilis, e: beweglich, was sich (leicht) bewegen läßt: mozgó, ingó, mozgadozó, ingadozó, mozgatható, mozdítható. *Syn.* hybanliwí, hybatedelní, hybkawí, hybliwí, pohnutedelní. Hýbawé Weci: res mobiles, bewegliche Güter, ingó jószág.

Hýbawosť, i, f. mobilitas, tis, f. Beweglichkeit eines Körpers, mozgóság, ingó (mozdítható) állapot. *Syn.* Hybanliwosť, Hybatedelnosť, Hybkawosť, Hybliwosť, Pohnutedelnosť.

hybki *adv.* flexibiliter, flexiliter: beugsam, bieglich, gebieglich: hajlandón, hajthatón, hígan. *Syn.* ohybki, ohybňe. 2) agiliter, celeriter, velociter, dextre, actutum: rührsam, geschwind, schnell, hurtig, thätig, schicklich: könnyen, gyorsan, serényen, sietve, alkalmatossan, könnyen fordúlva, mindgyárt, hamar. *Syn.* hybko, křepko, rýchle, spešňe, sikowňe, snadňe, lahko, *boh.* hbiťe.

hybkí, á, é, *adj.* flexibilis, flexilis, vitilis, e: beugsam, biegsam, bieglich, gebieglich, leicht zu beigen: hajlandó, hajtható, híg, hajló, mint a' veszsző. *Syn.* ohybkí, ohybní, *boh.* hebkí. Hybkého (makého) Srdca Clowek: flexanimis (mollis animi) homo, herzbeweglich, hajlandó (lágy, gyenge) szivü ember. 2) agilis, versatilis, e; celer, velox, cis; dexter, elasticus, a, um: geschwind, behend, schnell, thätig, schicklich, hurtig, bieglich, ringfertig: könnyen, fordúló, serény, gyors, könnyü. *Syn.* křepkí, rychlí, spešní, snadní, lahkí, sikowní, *boh.* hbití, křepkí. Suhagku hybkí! nebogsa Bitki, dosť sa ka nabigú, gako Psa wždicki.

hybko *adv.* v. hybki.

Hybkosť, i, f. flexibilitas, tis, f. Beugsamkeit, Biegsamkeit, Bieglichkeit: hajlandóság, hajthatóság. *Syn.* Ohybkosť, Ohybnosť.

nosť. 2) agilitas, celeritas, velocitas, dexteritas, velocia, ae, f. Geschwindigkeit, Hurtigkeit, Gelenksamkeit: Thätigkeit, Schicklichkeit: könnyen forgódás, gyorsaság, serénység, hamarság, alkalmatosság. *Syn.* Krepkosť, Richlosť, Spešnosť, Snadnosť, Lahkosť, Sikownosť, *boh.* Hbitosť, Křepkosť.

hibnúť, bnul (bel), bňem, V. P. *imp.* bňi, *de uno actu*: v. hibať, et híbať. Hibnúť (táhnúť) z Wogskem: movere castra, exercitum: aufbrechen, marschiren, den Aufbruch machen: meg-indúlni a' táborral (a' hadi sereggel), masírozni.

hibnutí, á, é, *p. c.* v. híbaní.

Hibnutí, á, n. v. Híbáňí.

* Hičkáňí, á, n. v. Hinčowáňí.

* hičkať, al, ám: v. hinčowať. *II. rec.* hičkať sa: v. hinčowať sa.

Hid, u, m. *collect.* insecta, orum, n. pl. pediculi, orum, pulices, cum, m. das Ungeziefer, Insect, die Läuse, Flöhe: férgek, tetük, bolhák. *Syn.* Wši, Blchi: v. Hmiz. 2) altilia, um, n. pl. pecus pennigerum, alites, volucres: das Geflügel, Federvieh, Flügelwerk: baromfi, p. o. tsibe, tyúk, lúd, kátsa, póka, *boh.* Drubeť.

Hidar, á, m. altilium curator, Flügelmaier, baromfi-gondviselö, vigyázó. *Syn.* Opatrowač (Opatrowňík) Hidu, Kurenčár, Mageřník.

hidarčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* kurenčárčin.

Hidarka, i, f. altilium curatrix, Flügelmaierinn, baromfi-gondviselö aszszony, reá vigyázó. *Syn.* Opatrowňica Hidu, Kurenčárka, Mageřňička.

hidarow, a, e, *adj. poss.* ex Hidar. *Syn.* kurenčárow, mageřňíkow.

Hikáňí, á, n. rudor, is, m. ruditus, us, m. das Brüllen des Esels, szamár ordítás. *Syn.* Ikáňí, Ričáňí Osla, *boh.* Gikáňí. 2) v. Diweňí.

hikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: rudere, brüllen, schreien, von Eseln: szamárúl ordítani. *Syn.* ikať, ričať, *boh.* gikati. 2) v. diwiť sa.

Hikáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Ikáwáňí.

hikáwať, al, ám. *freq* ex hikať. *Syn.* ikáwať.

hiknúť, knul (kel), kňem V. P. *imp.* kňi, *de uno actu*: v. hikať.

Hiknutí, á, n. v. Hikáňí.

Hil, a, m. Pták: Loxia pyrrhula, ae, f. *Linn.* Gimpel, Dompfaff, veres begy, süvöltyü. *Prov.* Má na Nosi Hila: friget, es ist ihm kalt, fázik.

Hildeshagm, u, m. Ascalingium, i, n. *Civitas Germaniae*: Hildesheim, eine Stadt: Hildeshajm, *németh város.*

hínčowaní, á, é, *p. c.* oscillatus, oscillo iactatus, agitatus (libratus, motus, vibratus), a, um: geschaukelt, hintázott, lógatott. *Syn.* hogdaní, hučkaní, *vulg.* combaní, combílaní, *boh.* húpaní. 2) v. kňísaní. 3) v. kolísaní.

Hinčowáňí, á, n. oscillatio *Petrov.* nis, f. oscillo iactatio (agitatio, libratio, motio, vibratio): das Schaukeln, hintázás *Par. Páp.* hintázkodás, lógatás. *Syn.* Hogdáňí, Hučkáňí, *vulg.* Combáňí, Combíláňí, *boh.* Húpačka, Húpáňí. 2) Kňísáňí. 3) v. Kolísáňí.

Hin-

Hinčowať, čowal, čugem, V. I. *imp.* čug: oscillo iactare (agitare, librare, movere, vibrare): ſchaukeln, ſchaukelnd bewegen: hintázni (zom), lógatni (tom) *Par. Páp. Syn.* Hogdať, Hučkať, *vulg.* combať, combílať, *boh.* Húpati. 2) v. Kňíſať. 3) v. Kolíſať. *II. rec.* Hinčowať ſa: oscillare *Fest.* oscillo se iactare (agitare, librare, movere, vibrare): ſich ſchaukeln, hintázkodni. *Syn.* Hogdať ſa, Hučkať ſa, *vulg.* combať ſa, combílať ſa, *boh.* Húpat ſe. 2) v. Kňíſať ſa. 3) v. Kolíſať ſa.

Hinčowáwáňí, á, n. *nom. verb.* ex seq. *Syn.* Hogdáwáňí, Hučkáwáňí, *vulg.* Combáwáňí, Combíláwáňí, *boh.* Húpáwáňí.

Hinčowáwať, al, ám: *freq.* ex Hincowať. *Syn.* Hogdáwat, Hučkáwať, Hinčowáwať ſa: *freq.* ex Hinčowať ſa. *Syn.* Hogdáwať ſa, Hučkáwať ſa, *vulg.* combáwať ſa, combíláwať ſa, *boh.* Húpáwat ſe.

Hinčowka, i, f. oscillum, i, n. *Tert.*: die Schaukel, das Schaukeln, ſchaukelnde Bewegung: hintázás. *Syn.* Hogdačka, Hogdawka, Kňíſačka, *boh.* Húpačka. 2) i. e. Hinčowné pero, Hinčowní Hák: penna (uncus) oscillaris, libratilis, serviens oscillationi (librationi): Schwungfeder, Schwingfeder: hintázó toll (horog).

Hinčowňe *adv.* oscillatorie, oscillando: ſchaukelnd, hintázva, lógatva, hintázkodva. *Syn.* Hogdawe, Hučkawe, *vulg.* combawe, combílawe, *boh.* Húpawe.

Hinčowní, á, é, *adj.* oscillatorius, oscillabundus, a, um: ſchaukelnd, hintázó, lógató, hintázkodó. *Syn.* Hogdawí, Hučkawí, *vulg.* combawí, combílawí, *boh.* Húpawí.

† Hinck, nka, m. v. Jgnác.

† Hinſt, a, m. v. ſedlowí (wrchowí) koň.

* Hinteſ, u, m. *Pl.* Hinteſe, ſow: v. Gatka.

Hintow, u, m. carpentum *Liv.* pilentum *Virg. Hor.* i, n. Caroſſe, Kutſche, Wagen zum Fahren für Frauenzimmer, hintó, kolya *Par. Páp.* fedeles kotsi. *Syn.* krití Koč.

Hintowáňí, á, n. vectio carpentalis, das Fahren auf der Caroſſe, hinton (fedeles-kotsin) menés, járás.

Hintowať ſa, towal ſa, tugem ſa V. I. *imp.* tug ſa: carpento vehi, auf der Caroſſe fahren, hintón (fedeles kotsin) járni, menni. *Syn.* na kritém koči ſa wezt, wozit.

Hinút, nul, ňem, V. I. *imp.* Hiň: perire, deperire, interire, perdi, minui, deficere: vergehen, zu Grunde gehen, verloren gehen, abnehmen: fogyni, veszni, veszendöbe menni. el-veszni. *Syn.* kapať, tratiť ſa. Milugíc Hinút: deperire, inbrünſtig lieben, von Liebe vergehen: szerelem miátt fogyni. Ta naſa Mirkwička len tak márňe Hiňe, nebo gu podrili ſúſedowé Swíňe. We ge Weter po Doliňe, moga Mladosť len tak Hiňe, gako Liſt na Bukowiňe etc. 4) tabescere, deficere: auszehren, abzehren, nach und nach zu Grunde gehen, z. B. durch Schmelzen, Auszehrung: fogyni, emésztödni, fogyatkozni. Ten Člowek Razem wſecek Hiňe: hic homo subito deficit totus, der Menſch zehrt völlig aus, ez az ember egyszerre kezd fogyni.

Hinuti, á, n. *nom. Verb. ex praec.*
* **hip**, v. hop.
* **Hireňí**, á, n. v. Hodowáňí.
* **hirit**, il, ím: v. hodowať.
* **Hiſop**, u, m. v. Izop.
* **Hiſpánia**, i, f. v. ſpanielſká Zem.
* **hiſpánſki**, á, é, *adj.* v. ſpanielſki.
Hiſſop, u, m. v. Izop.
Hiſtória, i, f. historia, ae, f. die Hiſtorie, Geſchichte, was geſchehen iſt, geſchehene Dinge: historia. *Syn.* Činowſpiſ, Letopiſ, Žiwotſpiſ. 2) narratio, historia: Geſchichte, Erzählung der Geſchichten: história. *Syn.* Rozpráwka, Wipráwka. Dluhá ge to Hiſtória, nemá Konca, ani kraga: prolixa res haec, et taediosa: das iſt eine lange, und verdrießliche Hiſtorie: igen hoszszu, és unalmas beszéd ez, se füle se farka nintsen.
hiſtoricki *adv.* historice, hiſtoriſch, historiássan. *Syn.* činowſpiſebňe, letopiſebňe, letopiſňe.
hiſtoricki, á, é, *adj.* historicus, a, um: hiſtoriſch, historiai, históriás. *Syn.* činowſpiſební, letopiſební, letopiſní.
Hiſtorictwí, á, n. scientia historica, cognitio rerum gestarum (historiae): die Geſchichtkunde, Geſchichtskunde, Kenntniß der Geſchichte: história (történet) tudomány. 2) provincia historici, scriptio historiae, die Geſchichtsſchreiberei, história-irás, történetek fel-jegyzése. *Syn.* Činowſpiſebnoſť, Činowſpiſowáňí, Letopiſarſtwí, Letopiſebnoſť, Spiſowáňí Letopiſow (Činow pamatních).
† **Hiſtorie**, f. v. Hiſtoria.

Hiſtorik, a, m. historicus, i, m. Geſchichtsſchreiber, história iró. *Syn.* Činowpiſač, Činowpiſňik, Letopiſač, Letopiſňik. 2) peritus historiae (rerum gestarum), Geſchichtskundiger, Geſchichtkundiger: historikus, história-tudó.
† **Hizdeňí**, n. v. Babráňí, Skaredeňí, Spakeňí.
† **hizditi**, il, ím: v. babrať, ſkaredit, ſpakit.
† **Hizdňeňí**, n. v. Hizdeňí.
† **hizdňiti**, il, ím: v. hizditi.
Hlad, u, m. fames, is, f. esuries, ei, f. desiderium edendi: der Hunger, die Eßbegierde: éhség, éhezés. *Syn.* Hladwitoſť. Hladi mreť: i. e. Hled trpeť: esurire, fame laborare (premi) famem pati, famelicum esse: Hunger haben (leiden), hungern, von Hunger geplagt werden, vor Hunger ſchmachten: éhezni, koplalni. Hlad ukiſiť: famem explere (sedare), den Hunger ſtillen, éhséget szüntetni. Hladem moriť: v. hladiť 6. Nro. *Prov.* Hlad ge naglepſí Kuchar: fames est optimum condimentum, der Hunger iſt der beſte Koch, az éhség leg jobb szakáts. Hlad ſa Šibeňice nebogí: asinus esuriens fustem contemnit (negligit), es muß gegeſſen ſeyn, wären ſchon alle Bäume Galgen: el-szenvedi a' szamár a' botot (botozást), tsak ennie adgyanak. A' ki éhezik a' veréstől sem írtózik. — Hlad ſa Slowmi ukiſiť nedá. Kdo ge hladní, neňí rozpráwni: fames non exsatiatur verbis. Famelicus non est interpellandus: mit den Worten läßt ſich der hungrige nicht abſpeiſen. Es iſt nicht gut lange reden, wenn einen hungert: az éhség szóval nem elégittetik-meg. Az éhes-
nek

nek még a' szó-is nehezen esik. — Skrz Hlad, a Meškáňí, hneď sme rozhňewaňí: mora, et fames bilem conciunt in nares: Hunger, und Harren, macht uns aufbrausen (ungeduldig): az éhség, és a' késedelem kinek-kinek tűrhetetlen. Ha az éhes várakozik, könnyen meg-boszszonkodik. Az éhség, és a' várakozás, tűrhetetlen boszszúság. — W hlade Čloweku wšecko chutne padňe. Pri Hlade wšecko chuťí (smakuge) dobre. Člowek hladní neňi prebernı́: ieiunus stomachus raro vulgaria spernit: der Hunger schlägt keine Speise aus, a' ki éhes, annak minden étel kedves. Nagyon éhező az ételben nem válogató. — 2) fames, Hungersnoth, Hunger: éhség. Po Obležaňí Mesta welkí Hlad nasledowal: urbis obsidionem fames excepit, auf die Belagerung der Stadt folgte die Hungernoth: a' város vivása után éhség jött (következett) a' városra. — 3) fames, Hunger, das Hungerleiden, größte Dürftigkeit: éhség, szükség, utólsó szükség. *Syn.* Núdza. 4) media, fames, abstinentia: Hunger, Enthaltung des Essens: éhség, koplalás. *Syn.* Posťeňí, Zdržáňí seba od Pokrmu. 5) cupiditas, aviditas, sitis, Hunger, Begierde, z. B. nach Gelehrsamkeit: kívánság, valamin kapás, szomjuhozás. *Syn.* Dichtiwosť, Žádosťiwosť, Túžeňí.

* Hladac, a, m. v. hledač.

* Hladačka, i, f. v. Hledačka.

* hladaní, á, é, *p. c.* v. hledaní.

* Hladáňí, á, n. v. Hledáňí.

* hladať, al, ám: v. hledať.

† hladce *adv.* v. hladko.

hladení, á, é, *p. c.* laevigatus, politus, a, um; geglättet, glatt gemacht: ki-simittatott, pallírozott, pallíroztatott. 2) v. mangľowaní. 3) v. pigľowaní.

Hladeňí, á, n. laevigatio, politio, glabrificatio, nis, f. politura, laevigatura, ae, f. das Glätten, die Glättung: ki-simítás, pallírozás. *boh.* Hlazeňí. 2) v. Mangľowáňí. 3) v. Pigľowáňí. 4) palpatio, permulsio: das Streicheln, megtapogatás, meg-simogatás, simitas. Hladeňí Rukami plachích Koňí: popysma, das Streicheln der schiechen Pferden, simitása a' vad (szilaj) lovaknak. 5) mitigatio, placatio: die Besänftigung: engesztelés, tsendesités, szelédítés. *Syn.* Krogeňí, kroťeňí, *boh.* Chláholeňí, Hlazeňí.

* hladeť, del, dím: v. hledeť.

Hladít, u, m. i. e. hladicí Pilňík: planula, ae, f. lima laevigatoria: die Glattfeile, simító ráspoly, reszelő. 2) i. e. hladicí hoblík: runcina serviens laevigationi, Schlichthobel, simító gyalú.

Hladina, i, f. planities, ei, f. die Fläche Ebene, sik mezőség. *Syn.* Rowňina, čiré Pole. 2) Hladina (Rownosť) Mora, i. e. rowné More: aequoris planities, die Ebene des Meers, tenger' egyenessége.

hladiť, il, ím, V. I. *imp.* hlaď: laevigare, polire: glätten, glatt machen, ki-simítani, pallírozni. *Syn.* hladkím robiť. 2) v. mangľowať. 3) v. pigľowať. 4) po Chrbte, po Twári ňekoho: mulcere, demulcere, permulcere, palpare: streicheln, meg-tapogatni, meg-simogatni valakit. *Syn.* pohládzať, pohladzowať. 5) mi-

mitigare, placare, blandiri: besänftigen Jemanden, ihm schmeicheln: engesztelni, tsendesíteni, szelédíteni. *Syn.* kogik, krokik, kísik, *boh.* chláchołiti. 6) fame affligere (premere, cruciare): mit Hunger plagen (quälen): éhséggel sanyargatni. *Syn.* Hladem morik, nič gesk' nedak.

Hladíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hladíwak, al, ám: *freq.* ex hladik.

hladkí, á, é, (*abs.* hladko), *adj. comp.* hladší, *superl.* naghladší: laevis (levis), e; glaber, a, um: glatt, nicht rauh, sima, sik, sikos. Hladkí Strom, glabra arbor, glatter Baum, sima-fa. Hladká Cesta: glabra via, glatter Weg, sik-út. Hladké Čelo: frons exporrecta (explicata), glatte Stirne, sima homlok.

hladko *adv.* laeviter, glabre, laevigate, plane: glatt, nicht rauh: simán, meg-simitva, sikoson. *boh.* hladce.

hladňe *adv.* famelice, hungerig, éhessen, éhezve. 2) v. lačňe.

Hladňeňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

hladňek, el, em, V. I. *imp.* dňi: incipere esurire, anfangen zu hungern, éhezni kezdeni, meg-éhezni. *Syn.* začínak hladním bik.

hladní, á, é, *adj.* esuriens, tis, famelicus, a, um: hungerig, Hunger habend: éhes. *Prov.* hladní neňí bugní. Hladní Koň newihadzuge zadkem. Hladem Telo morené, nebíwá rozpusk'ené: luxuriat raro, non bene pasta caro: hungerige Pferde gelüstet nicht zu gumpen: éhes ember nem búja. Éhes ló nem rugoldozó (rugaldozik). Hladnému nechce sa spíwak. Ked ge Clowek hladní, Spew mu neňí wzácní: nulla cantillat avis, quando esurit. Discum, quam Philosophum, audire, mavult: wer hungrig ist, kann nicht lustig seyn: nem adna ö most azon egy tál káposztás húst. *Par. Páp.* Hladnému Psowi i Kosk' ge dobrá. Smadní (žižňiwí) Wol i s kaluže pík bude: lepori esurienti etiam placentae fici: ein durstiger ist froh, wenn er mit was immer seinen Durst erlöschen kann: szomjuhozó ökörnek zavaros viz-is jó. Hladnému sití neweří: dives pauperi non credit, fidem non habet: der Ersättigte glaubt nicht dem Hungerigen, a' gazdag nem hisz a' szegénynek. 2) famelicus, hungerig, verhungert: éhező, koplaló, éhel holtt. *Syn.* wilačňení. 3) v. lační. 4) cupidus esuriens, sitiens: hungerig, begierig: éhező, valamit kívánó, valamin kapó, valami után ásítozó. *Syn.* dichtiwí, žádosk'iwí.

Hladolet, a, m. saturnus, i, m. stella saturni: der Saturnus, Planet Saturni: szaturnus, *égi tsillagzat.*

Hladomer, a, m. v. Hladoš.

Hladomerňík, a, m. *idem.*

Hladoš, a, m. famelicus, i, m: Hungerleider, koplaló, éhező, nagyon ehető. *Syn.* Hladomer, Hladomerňík, hladowití Člowek. To sú hladoši: isti sunt famelici, das sind hungerige Leute, ezek éhező emberek.

hladowike *adv.* v. hladňe.

hladowití, á, é, *adj.* v. hladní.

Hladowitosk', i, f. v. Hlad.

* hladzení, á, é, *p. c.* v. hladení.

* hladzeňí, á, n. v. hladeňí.

* hladzik, il, ím: v. hladik.

† Hla-

† Hlahol, u, m. v. Huk, Zwuk, Zněni.
† Hláholeni, n. *antiqu.* v. Hučáni, Zněni, Zwučáni.
† hláholiti, il, im *praes. antiqu.* v. hučak, zněk, zwučak.
Hlas, u, m. vox, cis, f. die Stimme z. B. der Menschen, Thiere, Natur: szó. Dobrí (hrubí, nížkí) Hlas: vox bona (gravis), gute (grosse, tiefe) Stimme: jó (vastag) szó. Neprigemni (zle zněgici) Hlas: vox absona, unangenehme Stimme, kellemetlen (illetlenül zengő) szó. Nerozumni (newislowni) Hlas: vox confusa. unverständliche Stimme, értetlen (nem értelmes) szó. Rozumni (wislowni) Hlas: vox articularis, verständliche Stimme, értelmes szó. Hlas predrobowak w Spewe: vibrissare (vibrisso), chromatice canere: koloriren, im Gesange: tzikornyázni szavát (tzikornyázom szavamat) az éneklésben (énekben). Z negakého Mesta Hlas posel (slišan bol, zazněl): vox extitit, es ist eine Stimme erschallen, szózat lett (hallatott). Na Hlas howorik, mluwik: elate, atque ample loqui: laut reden, fenn szóval beszélleni. Hlasem wolak, i. e. kričak: vociferari, schreien, kiáltani, rikóltani. Hlasow Zrownáni, rowné Zněni: symphonia, harmonia vocum, concentus: Zusammenstimmung der Stimme, a' szóknak (szavaknak) meg-egyezése, öszve illetése. *Prov.* Psí Hlas do Neba neiDe: latratus canum non penetrat coelum. In coelum iaculari. Bruta fulmina. Preces iniustas non audit (non exaudit) Deus: Hundsgebell kömmt nicht in Himmel, nem hallik (hallatik) az eb-ugatás menyországban, az égben. — Hlasem božím, a Hlasem Swedomá swého pohrdak, gest Bohem pohrdak: vocem Dei, et conscientiae qui spernit, Deum contemnit: die Stimme Gottes, und des Gewissens verachten, ist Gott verachten: a' ki az Isten', és lelki isméret' szavát hátra veti, magát az Istent veti-meg. 2) sonus, i, m. vox: Stimme von leblosen Dingen, z. B. des Donners, oder Trompete, etc. hangszó. Teto Husle dobrí Hlas magú: fides istae bonum sonum habent, diese Geigen haben, eine gute Stimme, ennek a' hegedűnek jó hangja vagyon. 3) Hlas w Rade: votum, suffragium, i. n. sententia, ae, f. Stimme, Meinung, Votum: voks, voksolás. Hlas dak: ferre suffragium, sententiam dicere: seine Stimme mündlich geben, voksolni, voksot adni. Hlasi zberak: vota colligere, die Stimme sammeln, voksokat öszve-szedni. Gedenkaždi mu swog Hlas dal. Gednomiselním wšeckích Hlasem wiwolen bol: omnium suffragia tulit, jedermann hat ihn seine Stimme gegeben. Er hat alle Stimmen gehabt: mindnyáján reá voksoltak. 4) i.e. Prawo k Hlasu, Moc k Woleňú: ius suffragii, vox: Stimme, das Stimmenrecht: voksolasra való jus. *Prov.* Má Hlas w Kapituli: habet vocem in capitulo, er hat das Recht zu reden, vagyon jussa (hatalma) voksolni, szóllani. 5) vestigium, signum: ein Zeichen, jel. *Syn.* Známeni.
† Hlášáni, n. v. Hlášeni.
† Hlášati, al, ám: v. Hlásik.
† Hlášatel, a, m. v. Hlasitel.

hlá-

hlásení, á, é, p. c. vulgatus, divulgatus, promulgatus, proclamatus, a, um: ausgerufen, gemein gemacht: ki hirdettetett, kikiáltatott. Syn. ohlasowani, wihlásení, wihlasowáni, znamowani, boh. hlásaní.
Hlásení, á, n. vulgatio, divulgatio, proclamatio, promulgatio, nis, f. das Ausrufen, die öffentliche Bekanntmachung: ki-hirdetés, ki-kiáltás. Syn. Ohlasowáňí, Wihlásení, Wihlasowáňí, Oznamowáňí, boh. Hlásáňí. Hlásení Chwáli, i. e. Wichwalowáňí: praeconium, i, n. Lobausrufung, ditséret, ditsérés.
hlásit, il, ím, V. I. imp. hlas: vulgare, divulgare, promulgare, proclamare, praedicare: etwas gemein machen, ausrufen, durch Ausrufen bekannt machen: ki-hirdetni, ki-kiáltani, közönségessé tenni, tudtára adni. Syn. ohlasowat, wihlásit, wihlasowat, oznámit, oznamowat, boh. hlásati. Prám desátu Hodinu hlási: recte decimam horam proclamat, clamando indicat: eben itzt ruft er die zehnte Stund aus, éppen most tizet kiált. II. rec. hlásit sa: insinuare se, nomen suum edere (profiteri): sich melden, sich angeben, sich verlauten: jelenteni magát. Syn. ohlásit sa, oslowit sa.
hlasite adv. clara voce, clare, sonore: laut hell: hangossan, fen szóval. Syn. na hlas, hlasňe, zwučňe. Hlasite sa smát, kričat: risum (cachinnum), clamorem tollere: laut lachen, schreien, reden: nagyon nevetni, kiáltani.
Hlasitel, a, m. vulgator, divulgator, proclamator, promulgator, praedicator, is, m. der etwas öffentlich bekannt macht, Ausschreier, Ausrufer: hirdető, ki-kiálto. Syn. Hlásňik, Ohlasowatel, Wihlasowatel, Oznamowatel, boh. Hlasatel.
hlasití, á, é, adj. sonorus (sonorosus), clamosus, clamorosus, clarus, a, um; vocalis, e; resonans, tis: laut, hell, schallend, stimmig: hangos, hangos szavú, szavattyús Par. Pár. Syn. hlasní, zwučni. Hlasitá Písmena (Litera): v. Hlásťka 2. Nro. Hlasité Hrdlo: guttur sonorum (resonans), erschallende (lautstimmige, hellstimmige) Gurgel: hangos torok. Hlasité Husle: fides sonorae (resonantes), hellstimmige Geigen, hangos hegedű.
Hlásťka, i, f. excubiae, vigiliae, arum, f. pl. die Nachtwacht, Scharwacht: őr-állás, strázsa, vigyázás, őrzés. Syn. Ponocka, Postraha, Postréžka, Warta, boh. Ponůcka. 2) littera vocalis, Selbstlauter, selbstlautender Buchstabe: magán hangzó betű. Syn. hlasitá (samohlasná) Pismena (Litera), Samohlásťka.
hlasňe adv. sonanter, resonanter, sonore, sonorose, schallend, hangossan, zengve, zengedezve. Syn. hlučňe, hučňe, wučňe, zwučňe. 2) v. hlasite.
Hlásní, ného, m. v. Hlásňik.
hlasní, á, é, adj. sonans, resonans, tis; sonorus, sonorosus, a, um: schallend, erschallend: hangos, zengő, zengedező. Syn. hluční, huční, wuční, zwuční. 2) v. hlasití.
hlásničkin, a, e, adj. poss. ex seq.
Hlásnička, i, f. nocturni vigilis uxor, die Wächterinn, Nachtwächterinn: éjjeli őr-álló (vigyázó) felesége, bakterné.

Hlás-

Hláśňictwí, á, n. conditio nocturni vigilis, die Wächtersstelle, Nachtwächterei: baktérság, éjjeli ör-álló (vigyázó) állapot.

Hláśňík, a, m. vigil nocturnus, der Wächter, Nachtwächter: bakter, éjjeli ör-álló (vigyázó). *Syn.* Hláſní, noční Ochranec, Poſtrahač, Poſtrahowač, Poſtražňík, Poſtrežkár, Strážec, Wartač, Wartáſ. *Prov.* Dobrí Hláśňík. Dobrí bi bol za Hláśňíka: stentore vocalior. Cyclobori vox: eine gute Stimme hat er, er wäre tauglich für einen Markſchreier, Nachtwächter: jó szavattyús *Par. Páp.* 2) v. Hlaſitel.

hláśňíkow, a, e, *adj. poss.* vigilis nocturni, dem Wächter gehörig, bakteré, éjjeli vigyázóé, ör-állóé.

Hlaſnoſt, i, f. resonantia, ae, f. der Schall, die Erſchallung: hang, zengzés, zengedezés.

Hlawa, i, f. caput, itis, n. der Kopf, das Haupt der Menſchen, und Thiere: fö, fej. — Wolowá Hlawa: caput bovis. — Predek (predňá Stránka) Hlawi: sinciput, pars antica capitis: das Vordertheil (der vordere Theil) des Hauptes, fönek elsö része. — Zadek (zadňá Stránka Hlawí: occiput, occipitium, pars posterior capitis: das Hintertheil des Hauptes, fönek hátulsö része, nyak szirt. — Wrch Hlawi i. e. Temeno: vertex capitis, der Wirbel des Hauptes, der Scheitel: fö teteje. *Tropice.* Treťa Hlawa: tertium caput *Plutarch.* Onerum baiulus, qui non humeris modo, verum et capite onera gestat: Träger, der die Bürden auf dem Kopfe trägt: teher hordozó. Hlawa ma bolí: caput mihi dolet, der Kopf thut mir wehe, fejem fáj. Hlawu kíwať: conquiniscere, capite nutare: nicken mit dem Kopfe, tsóválni (tekerni) a' fejét. Hlawu ſkloňiť: caput declinare, inclinare: das Haupt neigen, lehajtani a' fejét. Hlawu ſpuſtiť, zaweſiť (oweſiť): caput demittere, den Kopf hängen, le-ereszteni (le-botsátani. le-ütni) a' fejét. Hlawu ſťať: caput amputare, capite minuere (privare): köpfen, entköpfen, enthaupten, den Kopf abſchlagen, vor die Füße legen: fejét venni. Hlawu ſi ſprawiť, očeſať, okráſiť: comere caput, ſich den Kopf zu recht machen, fejét fel-ékesíteni, meg-fésülni, tsinosítani, tsinosgatni. Na ňečo Hlawu ſwu položiť: figere aliquid animo, ſeinen Kopf aufſetzen, ſich etwas feſt ſetzen: valamit magában fel-tenni. Ňekomu Hlawu zmiť, i. e. ňekoho wihreſiť: objurgare aliquem, einen den Kopf waſchen, i. e. ſchelten: valaki fejét meg-mosni, valakit le-hordani. Ňewí, kde mu Hlawa ſtogí. Hlawa mu Koſem ide, chodí: vix sibi constat; vix apud se est, multas curas habet: er weiß nicht, wo ihm der Kopf ſteht; er hat viele Sorgen: nem tudgya, hól áll a' feje, sok-féle gondgya vagyon. Gakobi mu Hlawu odťali: stupens, adtonitus: wie vor den Kopf geſchlagen, mintha a' fejét vették volna. Ňečo ſi do Hlawi wzať: in animum inducere aliquid, ſich etwas in Kopf ſetzen, valamit az orrára fel-venni. Na Hlawu ſpadnúť: in caput prolabi, auf den Kopf fallen, bukni, ketske bukot hányni. Mnoho mu na Hlawe leží:

a)

a) multa ei curanda incumbunt, de multis sollicitari debet; multas curas habet: es liegt ihm viel auf dem Kopfe, sok féle goudgya vagyon. b) insectis (pediculis) abundat, er hat viele Läuse, sok tetöje (tetve) vagyon; igen tetves. O Hlawu menſí ode mňa: capite minor me, einen (um einen) Kopf kleiner, als ich: fejjel kissebb nálamnál. O Hlawu urazit, i. e. obrazit ňekoho: offendere alicuius animum, vor den Kopf stoßen, i. e. beleidigen: valakit meghántani, fejbe ütni. Na každu Hlawu Peňáz uhodit: nummum in capita indicere, Jedem einen Pfennig aufwerfen, egy egy pénzt vetni minden fóre. W Hlawu (za Hlawu) ſa ſkrábat: a) scabere (fricare) caput, sich im Kopfe kratzen, fejét vakarni. b) i. e. ſtarat ſa: sollicitum esse, im Kummer seyn, búsúlni. aggódni, gondolkodni. Ruki za Hlawu zalamowat, i. e. welmi lutowat, žálit: manus supra caput complicare; summe dolere: die Hände über den Kopf zusammenschlagen, kezeit fejére kútsolni, nagyon bánni. — Ňekoho za Hlawu chitit: a) apprehendere alicuius caput, einen beim Kopfe nehmen, eines Kopf anfassen: valakit fejénél fogni. b) i. e. obgimat: amplecti alicuius caput; eines Kopf umfaßen: valaki fejét meg ölelni. c) i. e. ňekoho chitit: prehendere, comprehendere aliquem: arretieren, beim Leibe fassen: valakit meg-fogni. — Od Hlawi až po Pati: ab ovo usque ad mala. A capite (a vertice) usque ad calcem *Homer.* (Talos a vertice pulcher adimos). A pedibus usque ad caput *Aristoph.* A vertice usque ad extremum ungvem *Hieron.* A summo capillo ad imum usque calcaneum: von Kopfe (Haupte) bis auf die Füße. Vom Anfange bis zum Ende: tetétöl fogva talpig. Dolu krkem, a Hlawú (na krk, a na Hlawu) bežal: praeceps fugiebat: über Hals, und Kopf lief er: nyakra, före futott. — Na krk, a na Hlawu: a) v. Dolu krkem, a Hlawu. b) i. e. welmi chitro, náhle: quam celerrime, sehr geschwind, über Hals, und Kopf: sietve, nagy hamarán, nyakra före. W Hlawu zachádzat: delirare, wahnwitzig werden, eszében bódúlni. *Prov.* Cáput Hlawa, w Zadku (w Riti) Rozum: simplicitatis terebellum, ein einfältiger (alberner) Mensch, tökkel ütötték a' fejét. Nezaboli ho Hlawa: geniales dies habet, er hat gute Täge, jó napjai vannak. Neňí na to ſúcí, abi mu Hlawu zaſili: hic foenum esse deberet, er ist nicht unter die Heiligen tauglich, nem arra való, hogy posztóba varják a' fejét. Od Pati k Hlawe ſa nawrátit. Od Zadku počínat: ad caput recurrere. Ordine inverso agere: vom Ende anfangen, etwas unordentlich thun, behandeln: rendetlenül valamit tselekedni. Má každu Hlawu. Má Klin w Hlawe: crapula gravatum caput habet. Temulentus est ac somnolentus: er ist besoffen, korsóval meg ütötték a' fejét. Na Hlawe (na Rukách) noſit. W Očoch mat, i. e. welmi lúbit: capite gestare *Plutarch.* Tenere (insigniter) amare, fouereque: Oculis ferre, in sinu, in capite *Cic.* zärtlich (sehr) lieben, igen

igen (felette) szeretni, kedvelni, karján hordozni. Ta Kec (to) ani Slawi, ani Kuk, ani Noh nemá. Ani ſlánĕ, ani maſnĕ: nec caput, nec pes sermonis apparet *Plaut.* Scopae dissolutae. Sine capite fabula. Nec caput nec pedes *Cic.* Ineptum, insulsum: es hat weder Kopf, noch Füße: sem izi, sem büzi, sem eleje, sem utóllya, sem füle, sem farka, sem fekete, sem tarka. O Weci nad nami nelámme ſi Slawi. Co ge nad nami, newibigeme Slawami: quae supra nos, nihil ad nos *Socrat.* Res coelestes, et arcana naturae non curiose vestiganda: die himmlischen Geheimnißen müssen nicht gegrübelt werden, a' mi fejünk felett (az égben) vagyon, azt ne feszegessük nagyon. Wihrak ſ Peca na Slawu (na Lawicu). Skoňa na Oſla (ze Saſlíka do Srotka, neb Sechtára, z wiſeg Skolicki na ňižſu) preſednút: ab equuis ad asinos. Ex equo ad asinum. In caput praecipitari: vom Pferde auf den Esel (zum Esel, auf die Füße) steigen, a' tsöbörböl vederbe hágni *Par. Páp.* Lórúl szamárra. Nyakra főre hányatni. Wihral ſ Peca na Slawu: carbonariam fugiens incidit in calcariam. Amisit urbem, et pugionem recepit *Liv.* Evitata charybdi in scillam incidit; vom Pferde ist er auf den Esel gestiegen, egygyik bajt kerülvén, más hasonlóba esett. Nyertt benne, mint a' Bertók a' tsikban. — 2) persona: Haupt, Person, Mensch: személy, fej, fő. *Syn.* Clowek. Diwná Slawa: mirus homo, curiosum caput: wunderlicher Kopf, tsudálatos fej.

Pán deſak tiſic Slaw: dominus decem mille hominum, Herr von zehn tausend Köpfen, tiz ezer fejnek ura. Korunowana Slawa: caput coronatum (corona ornatum), rex, persona regia: ein gekröntes Haupt, koronás (koronát viselö) fej. *Prov.* Co Slawa, to Rozum. Kolko Slaw, tolko Klobúkow. Kolko Ludí, tolko Miſlí: quot capita, tot sensus. Quot homines, tot sententiae. Suus cuique mos est *Ter.* Mille hominum species, et rerum discolor usus: velle suum cuique est, nec voto vivitur uno *Persius.* wie viele Köpfe, so viele Sinne. Viele Köpfe, viele Sinne. Viel Köpfe, viel Sinne: valahány ember, annyi az értelem. Mennyi a' láb, annyi a' botskor. — I pod otrhaním Repenkem čaſto múdrá Slawa bíwá: sub vili quoque palliolo bonum saepe ingenium (magnus Aristoteles) latet: unter den armen Leuten findet man auch gescheide Köpfe, a' rongyos köpenyeg alatt-is találtatik ész. Mnoho Slaw pod geden klobúk ſtrčik (prichlopik): multos homines coniungere, viel Köpfe unter einen Hut bringen, sok embert meg-egyeztetni sok fejet egy kalap alá vonni. — 3) animal, frustum, Thier, Stück Vieh, darab. *Syn.* Kuſ. Deſak Slaw Wolow: decem capita boum, zehn Häupter Rindvieh, tiz darab ökör. Krdel dwe ſto Slaw: grex ducentis capitibus constans, Heerde von zwei hundert Köpfen, két száz darabból álló sereg (nyáj). — 4) *De omnibus rebus capiti similibus*: caput Kopf, alles, was einem Kopfe ähnlich ist, z. B.

B. des Nagels, Mohns: fej. Kolesná (kolowá, na Kolesi) Hlawa: orbile, orbis, modius, modiolus: Nabe am Rade, Radnabe: kerék agy. *Aliud est* Bahra, et Spica. Plúžná Hlawa, i. e. Plaz: dentale, das Pflughaupt, eke talp, eke fö. — 5) vita: das Leben, élet. *Syn.* Žiwot. Hlawú (Hlawow) zaplatit: luere capite, mit dem Kopfe bezahlen, fejével fizetni, fejét veszteni. Gá mogu Hlawu stawím, keď ne: moriar (ne vivam), si non: ich will meinen Kopf verwalten, wenn nicht: fejemet teszemfel, ha nem. — 6) mens, ingenium: Verstand, natürlicher Verstand, Fähigkeit zu lernen, erfinden, etc. fej, ész. *Syn.* Rozum, Wtip. Ma dobru Hlawu: est boni ingenii (apertae mentis), er ist ein guter Kopf, hat einen guten Kopf: jó feje vagyon. Má twrdú Hlawu: est tardi ingenii, er hat einen harten Kopf, ostoba fövel bir, kemény fejü. — 7) mens, animus, cogitatio: Kopf, Gedanken, ész, gondolat. *Syn.* Mysel, Mislenka. Kde Hlawa? kde Rozum? ubi mens (animus)? ubi ratio? wo ist der Kopf? wo der Verstand (die (Vernunft)? hol a' gondolat? hol az ész? — 8) animus, memoria: Kopf, Gedächtniß: fej, emlékezet. *Syn.* Pamat. Z Hlawi (naspamat): de memoria, *vulg.* memoriter: aus dem Kopfe, auswendig: könyvnélkül. To uf mi dáwno z Hlawi wifúkalo, wifuklo, wiflo: huius rei dudum sum oblitus, das ist mir schon lange aus dem Kopfe ausgeflogen, ez már régen ki-mentt a' fejemböl. Čo gá môžem wsecko si w Hlawe držat? numquid omnia memoria continere (complecti) possum? kann ich den alles in dem Kopfe behalten? hát mindeneket fejemben tartsak? Talán kalendáriom az én fejem? *Prov.* Kdo nemá w Hlawe, musi mat Pate: qui non retinet capite, oblivionem supplere debet pede. Oblivio (memoriae defectus) fatigio (labore) punitur: der nicht im Kopfe hat, muß in Füßen haben: a' kinek fejében nintsen, lábában lészen. A' ki valamit el-felejt, lábával fizet. — 9) indoles, genium: Kopf, Gesinnung, Naturell, fej, természet. *Syn.* Nátura, Prirodnost, Srdce. Diwnu Hlawu mat. Diwneg Hlawi bit: mirabilem (curiosi genii) esse, einen wunderlichen Kopf haben, tsudálatos természettel birni. Podle nekoho Hlawi sa ridit: genio cuiuspiam se accommodare (conformare), sich nach Jemandes Kopfe richten, valaki természetihez alkalmaztatni magát. 10) arbitrium desiderium, voluntas: der Wille: akarat, kivánság. *Syn.* Wôla, Žádost. Podle naseg Hlawi, a Žádost'i: ad nostrum arbitrium, libidinemque: unserm Willen nach, a' mi kévánságunk, és akaratunk szerént. 11) caput *Ter.* res primaria, praecipua negotii pars, auctor rei, princeps (praecipua persona) alicuius societatis: das Haupt, vornehmste Person einer Gesellschaft, eines Collegii, etc. oder das Vornehmste untern mehrern, Hauptsache: fej, vezér, or-gazda, első személy valami társasságban, *vulg.* elsö (leg-föbb) dolog. *Syn.* Predek. Hlawa Zboru (Ukrutnictwa), Náčelník: seditionum fons, caput tyrannidis, pri-

primipilus: Radelführer, Anführer, Urheber: or-gazda. Od hlawi počat, začat: ab ipso lare (capite) ordiri. A capite arcessere (incipere) *Cic.* A fonte ducere. Quod praecipuum in causa est, aggredi: von der Hauptsache anfangen, a' dolognak kút-fejétöl el-kezdeni. Muž ge fweg ženi hlawa: vir est caput mulieris, ein Mann ist das Haupt seiner Frau, a' férjfi feje az ö feleségének. Ti si tomu hlawa: tu huius rei es caput, du bist der Urheber davon, te vagy annak szerzöje, koholója, kút-feje. *Prov.* Od hlawi Riba smrdí: a capite foetet piscis. Qualis rex, talis grex: wie der Herr, so sein Gesindel: minémü az úr, ollyan a' jobbágy. Minémü az elöljáró, ollyan az alatta-való.

Hlawac, a, m. capito, nis, m. (magni capitis) homo: Großkopf, mit einem großen Kopfe versehen, Mensch von einem großen Kopfe: nagy fü ember. 2) contumax protervus, durae cervicis) homo: Großkopf, großköpfisch, köpfisch: fejes (nyakas-kemény nyakú, agyafúrt) ember. *Syn.* Hlawati (twrdosigní) Člowek. 3) Riba: capito fluviatilis Cyprinus cephalus *Linn.* Dikkopf Großkopf, ein Fisch: nagy fejü-hal. *boh.* Hlawatice. *Aliud est* Hruz.

hlawate *adv.* contumaciter, widerspenstig, akaratossan, átalkodva, engedetlenül. *Syn.* twrdosigňe, *boh.* zpurňe.

hlawati, á, é, *adj.* capite instructus, capitosus, capitatus, a, um: mit einem Kopfe versehen, fejes. i. e. Hlawu magicí. 2) contumax, pertinax, pervicax, cis. obstinatus, obduratus, capitosus, cervicosus, a, um: widerspenstig, Großkopf, großköpfig, hartnäckig, halsstärrig: durva, makats, nyakas, fejes, kemény nyaku, meg-átalkodott, engedetlen, akaratos, akarotoskodó. *Syn.* krutí, twrdosigní, *boh.* zpurní.

Hlawatica, i, f. v. Hlawatka.

† Hlawatice, f. v. Hlawatka per 3. Nros. 4) v. Hlawač 3. Nro.

Hlawatka, i, f. Riba: salmo, ōnis, m. *Auson.* Salmo Salar. *Linn.* trutta maior, der gemeine Lachs, galótza, lazatz, semling, salmó hal. *Pár. Páp.* *boh.* Losos. 2) salmo lacustris *Linn.* trutta piscinaria, Lachsforelle, tanyai (tovi) Lazatz. 3) brassica capitata, Hauptkohl, Kopfkohl, nagy fejü olasz káposzta. *Syn.* Hlawatí Kel, Hlawatica, hlawatá wlasſká Kapusta, Wlasina, *boh.* Hlawatice. 4) planta oleris, junges Kraut, Krautpflanze, Setzling: palánta. *Syn.* Présada, *vulg.* Planta. 5) ascia, ae, f. Zimmeraxt, Zimmerbeil: áts fejsze, szinlö-bárd. *Syn.* Balta, Tesla, Teslica, tesarſká Sekera, Pántok.

hlawatkowí, á, é, *adj* Hlawatkowé Chitáňí, Lapáňí: captura, salmonum, Lachsfang, galótza fogás.

Hlawatosť, i, f. (capitositas, cervicositas, tis, f. contumacia, pertinacia, pervicacia, ae, f. die Wiederspenstigkeit, Harnäckigkeit, Halsstärrigkeit: akaratosság, durvaság, engedetlenség, makatság, nyakasság, meg-atalkodás. *Syn.* Twrdosignosť, *boh.* Zpurnost, Zpúra.

Hlaweň, wňe, f. torris, is m. ambustus torris *Virg.* titio, nis, m. *Varr.* *Cels.* sudes, ium,

ium, f. *pl.* ein Brand der aus dem Feuer gezogen wird, oder worden ist, brennendes Scheitholz: tüzes üszög. *Syn.* Hlawňa, Opalek, Ožech, opálené Poleno, Popeček. Uhasená (spálená) Hlaweň: funereus torris *Ovid.* der ausgelöschte Brand, ki-óltott üszög. 2) Hlaweň na Flinte: fistula (tubus) teli: das Rohr, der Lauf eines Feuergewehres, Feuerrohr: puska tsév. *Syn.* Rúra.

Hlawička, i, f. *dem.* Hlawka: capitellum, i, n. parvum caput: das Köpfchen, Häuptchen, an Menschen, und andern Dingen, z. B. das Haupt an Gewächsen, etc. fejetske. *Syn.* Hlawka. Kapustná Hlawička: caput brassicae (caulium), Krauthappel, káposzta fej. 2) *Tropice.* Ge to Hlawička: sui iuris homo, ein hartnäckiger (köpfiger, eigensinniger) Mensch, maga innyén járó ember.

Hlawičkowí, á, é, *adj.* capitatus, capitello instructus, a, um: mit Häuptchen versehen, fejes. *Syn.* hlawkowí. Hlawečkowí Salát: capitata lactuca, Bundsalat, fejes saláta. Hlawičkowá Kapusta: brassica capitata, Bundkraut, fejes káposzta.

Hlawka (Hláwka, i, f. *dem.* ex Hlawa: v. Hlawička.

Hlawňa, i, f. v. Hlaweň.

hlawňe *adv.* capitaliter, inprimis, praecipue, praeprimis, principaliter: vornehmlich, besonders, hauptsächlich: fö-képen, kiváltképen. *Syn.* nademseckо, obzláſtňe, ponagprw, predňe.

hlawňí, á, é, *adj.* caput adtinens, capitalis, e: den Kopf betreffend: föhöz való (tartozandó), fejet illetö. Hlawňá Nemoc: morbus capitis, Hauptkrankheit, Kopfkrankheit: fej (fö) fájás. Hlawňá Satka (*boh.*) Ruſka), hlawňí Ručník: v. Fátel 2. Nro. Hlawňá (utrpná, na Hrdlo ſa wſtahugícá) Pra: capitalis (criminalis) causa, Criminalſache, die des Todes ſchuldig iſt, Criminalhandel, Criminalproceß: föben-járó dolog (pör). — 2) praecipuus, primarius, a, um; principalis, e: vornehmlich, hauptſächlich: fö, kiváltképen-való, elsö. *Syn.* prwňí. Hlawňí Članek (Artikul, Punkt): praecipuus articulus, Hauptpunct, fö tzikkely. Hlawňí Iſpán: v. Iſpán 2. Nro. Hlawňá Iſpánka: v. Iſpánka 2. Nro. Hlawňí Pán: principalis, Principal, fö (nagy) úr. Hlawňí Koň: capitalis equus, Capitalroß, fö (elsö, kapitális, derék) ló. Hlawňí Žák: primus studiosus, vornehmſter Student, Schüler: elsö (fö) deák, tánuló. Hlawňá Paňi, i. e. Opatka: superior (abbatissa) sanctimonialium, die Oberinn im Frauenkloſter, Würdige Frau, Aebtinn, Aebtiſſinn: fejedelem aszszony. Hlawňá (admirálowá) Loď: praetoria navis, Hauptſchiff, tengeri fö kapitány hajója. Hlawňá Klufta: vena principalis, *in fodinis:* der Hauptgang im Bergwerke, fö bánya-ér. Hlawňá Summa, i. e. Kapitál: sors, capitale, summa pecuniae (capitalis): das Capital, mag-pénz, somma, kapitális. Hlawňá Wec: caput (summa) rei, res omnium maxima: Hauptſache, das Wichtigſte bei der Sache, eine wichtige Sache: fö (leg-föbb, kiváltképen-való) dolog. —

Hla-

Hlawňá Wec w (we) Pri: viscera causae, institutum processus: das Hauptweſen im Rechtshandel: pör veleje. Hlawňé Meſto: metropolis, caput regni (terrae): Hauptſtadt z. B. eines Königreichs, eines Landes: fö-város. 3) v. hlawatí.

† hlawňí, *adj. omn. gen.* idem.

Hlawňica, i, f. pulvinar, cervical, is, n. pulvinus, pulvillus, torus, i, m. der Hauptküſſen, Kopfküſſen, Polſter, Federküſſen zum Kopfe: fö-ally, vánkos. *Syn.* Poduſka, Wánkuſ, *boh.* Polſtár, Peřinka.

† Hlawňice, f. v. Horúčka.

Hlawňička, i, f. *dem.* ex Hlawňica.

hlawnoiſpančin, a, e, *adj. poss.* supremae Comitis, der Obergeſpänninn gehörig, Fö-Ispánnéé. *Syn.* hlawneg Iſpánki.

hlawnoiſpánow, a, e, *adj. poss.* supremi Comitis, dem Obergeſpanne gehörig, Fö-Ispáné, Fö-Ispányé. *Syn.* hlawného Iſpána.

hlawnoiſpánſki *adv.* more supremi Comitis, obergeſpänniſch, Fö-Ispán módon (módra). *Syn.* pohlawnoiſpánſki.

hlawnoiſpánſki, á, é, *adj.* supremum Comitem adtinens, den Obergeſpann betreffend, Fö-Ispánt illetö.

hlawokončití (hlawoſpicatí), á, é, *adj.* cilo, nis, capite cacuminato: ſpitzköpfig, hegyes (hoszszú) fejü, ki-düllyedtt homlokú. *Syn.* končitohlawí.

† Hlazeňí, n. v. Hladeňí.

Hlbočina, i, f. v. Hlubočina.

hlboki, á, é, *adj.* v. hluboki.

hlboko *adv.* v. Hluboko.

hlbokomiſelňe, — ní, — noſť: v. hlubokomiſelňe, — ní, — noſť.

Hlbokoſť, i, f. v. Hlubokoſť.

Hlčáňí, á, n. ex hlčať: v. hučáňí.

hlčať, čal, čím: v. hučať.

Hlčeňí, á, n. ex hlčiť ſa: v. Hlučeňí.

hlčiť ſa, il ſa, ím ſa, V. I. *imp.* hlč ſa: v. hlučiť ſa.

hlčňe, — ní, — noſť: v. hlučňe, — ňí, — noſť.

Hlk, u, m. v. Hluk.

hle! *adv.* en, ecce, vide: ſiehe, ſeht, ſchau: ihol, ihol-é, imé. *Syn.* eghle, hlehle, hlele, *vulg.* la. Hle tu ſem! ecce me! ecce hic sum! ſiehe, da bin ich! imé, itt vagyok! Hle mňa, kterí wám to učiňím: ecce me, qui id faciam vobis: da ſiehe ich zu eurem Dienſte, und dieſes euch zur Liebe willig zu thun: ihol vagyok szolgálatotokra, azt-is örömest véghez viszem.

Hled, u, m. visus, us, m. oculi, oculorum acies: das Geſicht, Fähigkeit zu ſehen, Augen: látás, szem. *Syn.* Zrak. 2) conspectus oculi, der Anblick, Auge, das Geſicht: tekéntet. *Syn.* Hledeňí. 3) aspectus, vultus, us, m. Geſicht, Angeſicht, Antlitz, Miene: tekéntet, nézés. *Syn.* Pohled. Kiſelí, zuriwí, radoſtní, weſelí Hled: acerbus, tristis, serenus hilaris vultus: ſaueres finſteres, freundliches, fröhliches, Geſicht: komor, szomorú, vég tekéntet. Skaredí Hled má, i. e. ſkarede hledí: turpem vultum habet, er hat ein abſcheuliches (greuliches) Geſicht, ez az ember tsúnya tekéntetü; ennek az embernek rút nézése vagyon.

Hledač, a, m. quaerens, quaesitor, inquisitor, is, m. Sucher, ſuchende Perſon: keresö, fel-keresö, nyomozó. *Syn.* Wihledáwač.

Hledačka, i, f. quaerens *femina*, quaesitrix, inquisitrix, cis,

cis, die Sucherinn, keresöné, fel-keresöné. *Syn.* Wihledáwačka.

hledaní, á, é, *p. c.* quaesitus, a, um: gesucht, keresletett, nyomoztatot. *Syn.* wihledáwaní.

Hledáňí, á, n. quaesitio, perquisitio, conquisitio, exquisitio, nis, f. quaesitus, us, m. das Suchen, die Untersuchung: keresés, fel-keresés, nyomozás. *Syn.* Wihledáwáňí. 2) acquisitio, comparatio, quaestus, us, m. Erwerb, das Erwerben, die Erwerbung: kereset, keresmény. *Syn.* Dobiwáňí, Dobiťí, Nabíwáňí, Nadobiťí, Nadobíwáňí. Nawňíwec moge Hledáňí wiſlo: in irritum mea acquisitio cessit (abivit), meine Erwerbung ist zu Grunde gegangen, az én keresetem semmivé váltt, kutya lelkére mentt.

hledať, al, ám, V. I. *imp.* ag: querere, perquirere, exquirere, investigare: suchen, nachsuchen, untersuchen: keresni, fel-keresni, nyomozni, tudakozni. *Syn.* wihledáwať. Čo tu hledáš? quid hic quaeris? was hast du da zu suchen? mit keresel itten? Mi dolgod van néked itt? Geſtli zbadá (zmerkuge), že ho gá hledám: si me senserit, eum quaeritare *Ter.* wenn er merken (wahrnehmen) wird, daß ich ihn suche: ha észre veszi, hogy ötet keresem. Tam hledať, kde ňič neňí: cavam Arabiam serere, da etwas suchen, wo nichts zu bekommen ist: kopár helyen kereskedni. Geden druhého hledá: alius alium quaeritat. Se invicem quaerulant: einer sucht den andern, egygyik a' másikát keresi. *Prov.* Každi, čo hledá, nagde. Každi ſi ſám Šťaſťí kuge: fortunae faber est quilibet ipse suae: ein jeder macht sich selbst sein Kreuz, kiki a' maga szerentséjének kovátsa; kiki maga szerzi magának, a' miben vagyon. Koňa hledá, a na koňi (na ňem) sedí. Hledá wčeragšeho Dňa. Pre Oči newidí: quaerit aquas in aquis, er sucht das, was er hat. Er sucht den gestrigen Tag: lovat keres, és rajta ül. A' tegnapi napot keresi. 2) ambire, affectare, arrogare, vendicare, velle, conari: streben, nachstreben, düchten, trachten: kívánni, ohajtani, ásítozni valami után. *Syn.* žádať, dichťeť, pachtiť, tužiť. Hledá gich w Nenáwisť uwesť (do Nenáwiſťi priwesť): odium in illos struit, er sucht (trachtet) sie verhaßt zu machen: megakarja öket gyülöltettni, gyülölségbe akarja öket ejteni, hozni.

Hledáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

hledáwať, al, ám, *freq. ex* hledať.

Hleďeňí, á, n. aspectus, intuitus, obtutus, us, m. spectatio, adspectatio, nis, f. das Ansehen, das Sehen auf etwas: nézés, szemlélés, tekéntés. *Syn.* Patreňí. *vulg.* Hladeňí.

hleďeť, ďel, ďím, V. I. *imp.* hleď, na ňečo: aspicere, spectare, intueri *aliquid*: sehen wohin (nach etwas) sehen, schauen, etwas anschauen: nézni, szemlélni, tekénteni valamit. *Syn.* patriť *vulg.* hlaďeť. Hore hleďeť: suspicere, hinauf sehen, fel-nézni. Dolu hleďeť: despicere, hinunter sehen, alá nézni. Preſ (ſkrz) Prſti hleďeť: connivere, dissimulare: durch die Finger sehen, verschwei-

schweigen: el-halgatni valamit, valamire mintegy hunyoritani. Zuriwe (skarede) hledeť: torvum tueri, torvis et minacibus oculis adspicere. Nauphracton tueri *Aristoph.* saueres Gesicht machen, komor szemmel nézni. Geden na druhého hledí: unus alium considerat; uterque utrique est in conspectu *Caes.* einer schauet den andern an, egyik a' másikára néz. — 2) considerare, respicere, spectare rem, rationem (adtentionem) rei habere: auf etwas (wohin, worauf) sehen, i. e. Rücksicht nehmen, in Absicht nehmen, achten: tekénteni, tekéntetbe venni, nézni, keresni. Na twog Staw hledím: rationem (respectum, adtentionem) status tui habeo, ich sehe auf deinen Stand, állapotodat tekéntem. Keď bi na mogu Poctiwosť nehledel, hňeď bich mu Cestu ukázal: nisi honestatem meam spectarem, mox ei viam monstrarem: wenn ich nicht meine Ehrbarkeit schätzte, gleich wollte ich ihm den Weg weisen: ha betsületemet nem tekénteném, mindgyárt útat mutatnék néki. On na to gediňe hladí, abi ňečo zjskal: unice lucrum suum spectat, er sieht nur nach seinem Nutzen, egyedül tsak maga hasznát nézi, keresi. Nehledeť na wec: negligere rem, nicht sehen nach etwas, valamivel nem gondolni. Na to nehledí: negligit rem, dem sieht er nicht nach, ő ezzel nem gondol, ő erre nem vigyáz. Na nič nehledí: negligit omnia, er sieht nach nichts, semmivel sem gondol. — 3) videre, cavere: sehen, zusehen, etwas verhüten, sich in Acht nehmen: látni, vigyázni. *Syn.* pozorowať. Hleď, abi, ne: vide, ne: siehe zu, daß nicht: vigyázz, hogy ne. Hleď, abis Hanbi pri tem nedosel, nezískal: cave, ne ea re, ignominiae notam incurras; nimm dich in Acht, daß du nicht eine Schande dabei einlegest: vigyázz, hogy a' mellett szégyent ne vally. Len ti sám na seba hleď: cura modo te ipsum, sehe du nur auf dich selbst; nimm du dich nur selbst in Acht: tsak te magadra néz, vigyáz. Hleď, abi neskodilo: videndum est, ne obsit. *Cic.* Nech hledá, abi ne: videant, ne *Cic.* sehen sie zu, daß nicht: vigyázzanak, hogy ne. 4) *cum genit.* nečeho: videre, curare rem, curam rei gerere, studere alicui rei: sehen, zu sehen, sorgen, pflegen, warten, besorgen, sich um etwas bekümmern: valamire vigyázni, véle gondolni, gondgyát viselni, valamiről gondolkodni. *Syn.* dať Pozor, warowať *boh.* hlídati. Hledeť Hospodárstwá swého: curare rem familiarem, seine Wirthschaft pflegen, gazdaságra vigyázni, annak gondgyát viselni. Budem hledeť, abi wsecko dobre išlo: ut recte omnia fiant, videro *Terr.* ich werde sehen, daß alles gut geht: gondom lészen reá, hogy mindenek jól folyanak. Seba, druhého hledeť: videre sibi *Ter.* alicui *Cic.* für sich, für Jemanden sorgen: magáról, másról gondolkodni. — 5) spectare, respicere: wohin sehen, eine gewisse Richtung haben: kinézni, szolgálni. Okna na Ulicu hledá: fenestrae plateam (in plateam) spectant, die Fenster sehen auf die Gasse, az ablakok az útszára szolgál-

gálnak. Proti Wichodu: orientem, in (ad) orientem: gegen Morgen: nap-kelet felé. — 6) ňečeho et na nečo: attendere, intendere, invigilare alicui, servare custodire quempiam (quidpiam): Achtung geben, bewachen z. B. das Haus, auf etwas Acht haben, oder geben, beobachten: vigyázni, őrizni. *Syn.* hágiť, pozorowať, ſtrahowať *boh.* hlídati ſetřiti. — 7) conari, adlaborare, studere, niti, adniti, elaborare, velle: trachten, wollen: akarni, igyekezni, iparkodni. *Syn.* chceť. Hledím ťa Čłowekem ſprawiť: hominem ex te facere volo, ich will dich zu einem Menſchen machen, embert akarok belőled tenni. *II. rec.* hledeť ſa, *cum et sine genit.* cavere, cavere sibi, cavere ne: ſich hüten, ſich in Acht nehmen: magára vígyázni, gondot viselni, magát őrizni, őrizkedni, tartani valamitől. Hleď ſa, abi ſi Facku nedoſtal: vide, ne colaphum acquiras: hüte dich, damit du nicht einen Backenſtreich bekömmſt: vígyázz magadra, hogy pofon ne tsapjalak, legyentsellyek.

Hledič, a, m. prospiciens, adspiciens, spectator, is, m. Schauer, der ſchaut: néző, tekéntő szemlélő.

Hledička, i, f. spectatrix, quae adspicit: Schauerinn, die ſchaut: nézőné, tekéntőné, szemlélőné.

Hledík, u, m. faleſní, Zelina: antirrhinum, pseudostruthium, i, n. Antirrhinum spurium *Linn.* Stärkkraut, keményitő-fű. 2) v. Hlédka.

Hlediwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

hledíwať, al, ám, *freq. ex* hledeť.

Hlédka, i, f. specula, ae, f. die Warte, Wachte, Hut: őr-álló hely, várta, erkély. *Syn.* ſtrażná Weżička, Poſtrėżka, Hledík, Warta, *boh.* Hlídka.

hledňe *adv.* circumspecte, caute: behutſam, bedachtſam: vigyázva, eszessen, okossan. *Syn.* pozorňe, opaterňe, múdre, rozumňe.

hlední, á, é, *adj.* circumspectus, cautus, a, um: behutſam, bedachtſam: vígyázó, eszes, okos. *Syn.* pozorní, opaterní, múdrí, rozumní.

Hlednosť, i, f. circumspectio, nis, f. cautela, ae, f. Behutſamkeit, Bedachtſamkeit, Achtung: eszessen járás, magára vigyázás. *Syn.* Pozornosť, Opaternosť, Múdrosť, Rozumnosť.

hlehle, *interj.* v. hle.

hlele, *interj. idem.*

† Hlemízd, zde, m. v. Slimák.

† hlemízdowí, á, é, *adj.* v. ſlimákowí.

† Hlídač, e, m. v. Hágňík.

† Hlídačka, i, f. v. Hágňička.

† Hlídáňí, n. v. Hledeňí.

† hlídati, al, ám: v. hledeť 4. et 6. Nris.

† Hlídáwáňí, n. v. Hledáwáňí.

† hlídáwati, al, ám: v. hledáwat.

† Hlídka, i, f. v. Hlédka.

† hlídňe *adv.* v. hledňe.

† hlídní, á, é, *adj.* v. hlední.

† Hlídnosť, i, f. v. Hlednosť.

Hlina, i, f. argilla, ae, f. limus, i, m. die Töpfererde, der Leimen, Lehm, Ton: agyag, tsapó föld, iszap. *Syn.* Íl, Zem hrnčárſká, Slin, *boh.* Hlina. Hlinú lepiť, mazať, líčiť: oblinere limo, mit dem Lei-

Leimen schmieren, tsapó földel (ágyaggal) bé-tapasztani. 2) terra, ae, f. die Erde, föld. *Syn.* Zem *boh.* Hlína. — Armenská Hlina: bolus armenus, terra armenia: armenische Erde, armeniai föld. — Pečatná Hlina: terra sigillaris (sigillata). Siegelerde, petsét föld. Pečatná lemenská (lemnická, lemniskowá, z Lemnu), popelowastá Hlina: terra sigillata lemnia cinerea: lemnische aschenfarbige (aschfarbige) Siegelerde: lemnusi hamu színü petsét föld. Pečatná lemnická červena Hlina: terra sigillata lemnia rubra, lemnische rothe Siegelerde, lemnisu vörös petsét föld. Pečatná maltská bílá Hlina: terra sigillata melitensis alba, Maltheser weiße Siegelerde, malthai fejér petsét föld. Pečatná slézká siwá Hlina: terra sigillata silesiaca grysea, schlesische graue Siegelerde, sileziai szürke petsét föld. Pečatná turecká červená Hlina: terra sigillata turcica, türkische rothe Siegelerde, török országi veres petsét föld.

† Hlína, i, f. idem.

Hlinák, a, m. luticalcator, is, m. Leimtreter, sár (agyag) gyúró. *Syn.* Hlinišlapač. 2) v. Hlinomaz.

hlinatí, á, é, *adj.* argillosus, argillatus, limosus, lutosus, a, um: lehmig, leimig: agyagos, iszapos. *Syn.* ilowatí, slinowatí.

Hlínečník, u, m. instrumentum (vasculum) oblinitorium: Lehmgeschirr, Lehmgefäß: tapasztó edény. *Syn.* Mazač, Mazak, hlinení Hrnec. 2) v. Hlinečník.

hlinení, á, é, *adj.* terreus, terrenus, argillaceus, a, um: irden, tönnern, aus Erde: földből (agyagból) való. *Syn.* hlínowí *boh.* hlinenné. *Aliud est* hlinowatí. 2) testaceus, figlinus, fictilis, e: aus gebrannter Erde, aus Töpfererde: tserepes. *boh.* hlinenni. Hlineni Pekáč: v. Britwanka. Hlinená Nádoba dwousná (zdwoma Usi): v. Dwousník, Ládka. Hlinené Weci: v. Črepi.

Hlinečník, a, m. v. Kozák, Mléčník.

hlinenní, á, é, *adj.* v. hlinení.

Hliník, u, m. fodina lutaria, Leimgrube, Lehmgrube: agyag bánya. *Syn.* Hliništo.

Hliništo, a, n. *idem.*

† Hliniště, n. *idem.*

Hlinka, i, f. argilla colorata, Farberde, festö agyag. *boh.* Hlínka. 2) červená Hlinka: rubrica, ae, f. sandix, icis (sandyx, ycis), f. *Plin. H. N. Prop. Virg.* der Röthel, Röthelstein: vörös fénylö, *festék neme. Syn.* červená Ruda (Rudka, Hrudka).

† Hlínka, i, f. idem 1. Nro.

Hlinomaz, a, m. oblimator, is, m. Leimschmierer, tapasztó. *Syn.* Hlinák.

hlinowatí, á, é, *adj.* argillosus, a, um: leimig, leimicht, lehmig, tonartig: agyagos. *Syn.* slinowatí.

hlinowí, á, é, *adj.* v. hlinení. Hlinowá Huba: v. Hliwa 2. Nro.

* Hlist, a, m. v. Hlista.

* Hlíst, é, m. v. seq.

Hlista, i, f. ascaris. Ascaris lumbricoides Linn. Spulwurm (Spuhlwurm) in den Eingeweiden, Bauchwurm, Wurm im Leibe: geleszta. *Syn.* Škrkawica, Škrkawka. *vulg.* Chlista. *boh.* Chlíst. Ošćala sa mu Hlista etc. 2) lumbricus ter-

terrestris Linn. (*pluviosus*), Regenwurm, nyév, esö-geleszta. *Syn.* Deſdowí Čerw. *boh.* Hliſt.

Hliſtecka, i, f. *dem.* ex seq.

Hliſtka, i, f. *dem.* ex Hliſta.

hliſtní, á, é, *adj.* lumbricosus, a, um: ſpulwürmig, gelesztas.

Hliſtník, u, m. Zelina: Gentiana centaurium Linn. seu centaurium minus officin. *Apul.* Tauſendguldenkraut, Fieberkraut, föld epéje, földi epe, földi epe fü. *Syn.* Menſí Hlinſtník, menſí zemežli: centaurium minus, kleines Tauſendguldenkraut, kissebb geleszta fü. *Aliud est* Zemežluč wetſí. Wetſí Hliſtník: centaurium maius, großes Tauſendguldenkraut, nagyobb geleszta fü.

hliſtowí, á, é, *adj.* v. hliſtní. 2) v. ſkrkawiční.

Hliwa, i, f. tuber, is, n. der Hocker, Höcker, Buckel: tsomo, pöffedék. *Syn.* Suk, Uzel. 2) niger (luteus) fungus. Lycoperdon tuber *Linn.* Trüffel, Erdſchwamm, fekete gomba. *Syn.* černa (chládeſna, hlinowá) Huba. 3) i. e. ſtromowá (na Strome) Huba: fungus arboreus, gilva gomba, fa gomba.

† Hliza, i, f. v. Hluza: tuber, is, n. bubo, nis, m. das Geſchwür, daganat, fekély, kelés. 2) v. Sowa.

† hlizní, *adj. omn. gen.* v. hluzní.

Hlk, u, m. v. Hluk.

† Hlodání, n. v. Hrízení, Ohrizowání. 2) v. Dlabání.

† hlodati, al, ám: v. hrízť, ohrízowať. 2) v. dlabať.

Hloh, u, m. Strom: crataegus, i, f. oxyacantha, ae, f. spina acuta, *a*) hloh oſtrotrnowati, crataegus oxyacantha *Linn.* foliis subtrifidis obtusisserratis. Semina tot quot styli *Linn.* Hagedorn, der Weisdorn: Galagonya fa, szamár tövis, fejér tövis. *Syn.* hlohowí Strom, bílí Trň *boh.* Bodlák, bílí Trň *vulg.* bílí Bodlác. Hloh gednoſamični; Crataegus monogyna *Linn.* foliis subtrifidis acutis floribus monogynis. Bacca continet ossiculum unum subrotundum. *Aliud est* Brkina Kruſina, Mukiňa, Šípek. 2) v. Hlozí.

Hlohiňa, i, f. bacca crataegi oxiacanthae vel monogynae, die Mehlbeere, Mehlfäſchen, Frucht des Weißdorns: fejér tövisnek gyümöltse. *Syn.* lohowé Owocí *boh.* Hlohiňe.

† Hlohiňe f. idem.

hlohowi, á, é, *adj.* crataegeus, oxyacantheus, e crataego oxiacantha, vel monogyna: von (aus) Weißdorn, szamár tövisböl való. Hlohowí Strom, v. Hloh. Hlohowé Owocí: v. Hlohiňa.

Hlozí, á, n. dumetum oxyacantheum (crataegeum) crataegus: der Mehlbeerſtrauch, Weißdornſtrauch, die Weißdornſtaude, Erbſelſtaude: fejér tövis, szamár tövis, bokros hely. *Syn.* Hloz, *boh.* Hloží.

Hlt, u, m. bolus, i, m. unica dosis: der Schluck, Brocken, der Biſſen: falat, darab. *Syn.* Kragec, *boh.* Slupto, Skiwa, Pozrení.

Hltač, a, m. edo, gluto, gulo, voro, nis, m. vorator, devorator, is, m. vorax homo: ein Schlucker, Freſſer: faló, zabáló, nagyon ehetö, nyelö. *Syn.* Bruchopaſ, Hltawec, Žráč. *boh.* Hltoň, Zrút *Conf.* Lakotník. 2) v. Hltaň.

Hltaň, a, m. ruma, ae, f. *Varr.*

Varr. Fest. Serv. rumis, is, f. *Varr.* rumen, inis, n. *Plaut.* pomum adami: die Kehle, Gurgel, Schlund, Kropf, oder Knopf der Gurgel, Adamsapfel: torok kéke. *Syn.* Ohrizek, adamowé Gablko w Krku, Uzel (Hrbek) w Hrtani. *vulg.* Hltoň *boh.* Hrbek 2) v. Hltač.

Hltaní, á, é, *p. c.* liguritus, voratus, devoratus, a, um: geschluckt, verschlungen, gefressen: falt, mohon, evett, zabált, nyelt. *Conf.* lakoteni.

Hltáňí, á, n. liguritio, voratio, devoratio, nis, f. das Schlucken, Schlingen, Fressen: falás, nyelés, mohon evés, zabálás. *Conf.* Lakoteňí, Lakotnost.

Hltať, al, ám et Hlcem, V. I. *imp.* Hltag, et Hlc: glutire, vorare, avide comedere, devorare: schlucken, schlingen, hinterschlingen, fressen, ungekaut, wie Hühner: falni, nyelni, mohon enni, zabálni. *Syn.* lakotňe, a speśňe gesť, žrat. Hltá (Hlce) gako wlk, a wždicki má Bachor prázni: vorat, ut lupus, quin unquam satietur: er frißt, wie ein Wolf, und kann sich doch nicht ersättigen: eszik, mint a' farkas, és soha nem lakik jól. *Conf.* lakotiť.

Hltawa, i, f. Reka w Čechách, okolo Prahi teče, Moldava, *fluvius Bohemiae:* Moldau, Wltau: Moldava, *tseh országi folyó viz. Syn.* Moldawa, Wltawa.

Hltawáňí, á, n. *Verb. Nom.* ex seq.

Hltáwať, al, ám, *freq.* ex Hltať.

Hltawe *adv.* edaciter, voraciter: gefräßig, falva, nyelve, nagy ehetőn, zabálva. *Syn.* lakotňe, žrawe. 2) avide, begierig, mohon, telhetetlenül, nagy kívánsággal, kívánságosan, kívánságoson, kívánva. *Syn.* dichtiwe, lakome, prahostiwe, tuhožádostiwe, tuhožádostňe.

Hltawec, wca, m. v. Hltač.

Hltawí, á, é, *adj.* edax, vorax, acis: gefräßig, nagyon ehető, mohon evő, nyelő, zabáló. *Syn.* žrawí. *Conf.* lakotní. 2) avidus, cupidus: begierig, telhetetlenül (igen) kívánó, kívánságos. *Syn.* dichtiwí, lakowí, prahostiwí, tuhožádostiwí, tuhožádostní,

Hltawica, i, f. Pták: ardea *Virg.* ardeola *Plin. H. N.* ae, f. avis Diomedae. Ardea alba *Linn.* der Reiger, Reiher, ein Vogel: gödény, gém, fejér gém. *Syn.* Wolawica, Wolawka *boh.* Cepé (ěte, n.), Peřesta. 2) Čérná, popelastá Hltawica (Wolawka): ardea major, cinerea *Linn.* Eisencher, vas gém, györgy-vér.

Hltawka, i, f. idem.

Hltnúť, tnul (tel) tňem V. P. *imp.* tňi, *de uno actu:* v. Hltať.

Hltnutí, á, n. v. Hltáňí.

* Hltoň, a, m. v. Hltač. 2) v. Hltaň.

Hlúb, u, m. caulis brassicae, Krautstängel, Krautstrunk: torsa torzsa.

† Hlúb, é, f. v. Hlubokosť, Hlubina.

† Hlúb, *compar.* ex Hluboce: v. Hluboko, hubšeg.

† Hlubač, a, m. scrutator, perscrutator, investigator, perquisitor, is, m. Grübler, Grübelkopf: visgáló, feszegető, értekező, keresgélő, tudakozó, hajszál hasogató.

Hlúbaní, á, é, *p. c.* nimiopere investigatus, a, um: gegrübelt, méllyen (igen) visgáltatott, értekeztetett, tudakoztatott, keresgéltetett.

Hlúbáňí, á, n. nimia scrutatio, perscrutatio, investigatio, pervestigatio, nis, f. das Grübeln, zu großes Nachdenken, Grübelei: mély visgálás, értekezés, feszegetés, keresgélés. tudakozás. *Syn.* Hlúbeňí.

hlúbať, bal, bem (bám), V. I. *imp.* hlubag: nimiopere scrutari, perscrutari, indagare, investigare, pervestigare: grübeln, zu sehr nachdenken (forschen), mélyen (nagyon, igen) visgálni, értekezni (zem), keresgélni (lem), tudakozni, kérdezösködni. *Syn.* Hlúbiť.

Hlúbek, bku, m. Zelina: herba caulis, brassica botrytis (gen. idis) *Linn.* brassica cypria: Carfiol, Carviol, der Blumenkohl: katifiol, virág (virágos) káposzta. *Syn.* kwetowá (kwetná, tužowá) Kapusta, karfiol, kartifiol. *vulg.* kauli.

Hlubina, i, f. profundum, altum, i, n. profunditas, tis, f. tiefer Ort, die Tiefe: mélység. *Syn.* Hlubočina, Hlubokosť, Hlbočina, Hlubkosť. *boh.* Kotlina, Hlúbka. 2) vortex, icis, gurges, itis, vorago, inis, f. scylla, ae, f. barathrum, i, n. der Würbel, Abgrund, Wasserschlund, Strudel im Wasser: örvény, mélység, tanya. *Syn.* Pleso, Prepasť *boh.* Kotlina, Propasť.

† Hlúbka, i, f. v. Hlubina 1. Nro. Hlubokosť.

hlubkowí, á, é, *adj.* e brassica botrytide, aus (von, mit) Carfiol: kartifiolos, kartifiolból, *vagy* kartifiollal-való; virág-káposztás. *Syn.* karfiolowí, kartifiolowí. Hlúbkowí Kwet, i. e. hlúbkowá (kárfiolowá) Kúža: flos brassicae botrytidis. rosa brassicae cypriae: Carfiol, die Carfiolrose: káposzta virág, kartifiol (rozsa).

† hluboce *adv. comp.* hlúb, hlubegi, *superl.* neghlúb, neghlubégi: v. hluboko.

Hlubočina, i, f. v. Hlubina.

hluboký, á, é (*abs.* hluboko), *adj. comp.* hlubší, *superl.* naghlubší: profundus, altus, a, um: tief, z. B. Fluß, Graben, Wasser: mély. *Syn.* Hlboký. Hluboký Seň, hluboké Usnutí: gravis somnus, altus sopor: tiefer Schlaf, mély álom (aluvás). Hluboká Pivniča: altum (profundum) cellarium, hypogaeum, hypogaeon: ein tiefer Keller (in der Erde gegraben), mély pintze. Hluboká Studňa: puteus (fons) altus. ein tiefer Brunn, mély kút. Hluboké Koreňe: altissimae radices, tiefe Wurzeln, mély gyökerek. Po hlubokém Mori sa plawiť, w Prostred Mora (wisoko do Mora) sa pusťiť: in altum vela dare *Virg.* auf dem hohen Meere segeln, schiffen, a' közép tengeren (tenger közepén) hajókázni.

hluboko *adv. comp.* hlubšeg, *superl.* naghlubšeg: profunde, alte: tief, mélyen, mélységessen. *Syn.* hlboko, *boh.* hluboce.

hlubokomiselňe *adv.* cogitabunde, meditabunde. profunde, cogitando: tiefsinnig, mélyen gondolkodva, elmélkedve. 2) melancholice, morose: tiefsinnig, melancholisch: komor kedvüen. *Syn.* Hlbokomíselňe.

hlubokomiselní, á, é, *adj.* alte cogitans, meditabundus, a, um: tiefsinnig, tief denkend: mély eszü, mély értelmü, mélyen gondolkodo, elmélkedö. 2) melancholicus, morosus, tristis, e: tiefsinnig,

mie.

melancholisch: komor kedvü. *Syn.* hlbokomiselní *boh.* hlubokomislní.

Hlubokomiselnosť, i, f. meditatio profunda, alta: Tiefsinnigkeit, tiefes Nachdenken: mély-gondolkodás, elmélkedés. 2) melancholia, tristitia, ae, f. Tiefsinn, Melancholie, Tiefsinnigkeit: nehéz kedvüség, komor kedv, szomorúság. *Syn.* Hlbokomiselnosť *boh.* Hlubokomislnosť.

Hlubokosť, i, profunditas, tis, f. altitudo, inis, f. die Tiefe, wenn etwas tief ist, z. B. des Brunnens: mélység. *Syn.* Hlbokosť, *boh.* Hlúb, Hlubokosť. Hlubokosť morská: pelagus, die Tiefe des Merres, tengeri mélység. 2) v. Hlubočina.

Hlučáňí, á, n. v. Hučáňí.

Hlučať, čal, čím, V. I. *imp.* hluč: v. hučať.

Hlučeňí, á, n. ex hlučit sa: affluxus (concursus) hominum, zahlreiches Herzzukommen: számos, (tsoportos) öszvejövés, jövetel. egyben-seregülés. *Syn.* Hlčeňí, Hnáňí, Hrčeňí, Hrnutí, Zhlčeňí, Zhlučeňí, Zhrceňí, Zhrnutí, Zhromažďeňí. *boh.* Kzjíťeňí.

† Hlučeňí, n. ex hlučeťí: v. Hučáňí.

Hlučeťi, čel, čím: v. hlučať.

Hluchaň, a, m. Pták: tetrao (tetraon), onis, m. *Suet.* tetrax, agis, m. urogallus, i, m. tetrao urogallus *Linn.* gallus sylvester: ein Auerhahn, im Walde, Truthahn, Calecutischer Hahn: süket fájd, erdei kakas. *Syn.* Tetrew, *boh.* Tetřew hluchí. Hluchaň mensí (*boh.* Tetřew mensí, Tetříwek) tetrix, cis, f. *Linn.* Birkhahn, Birkhuhn: gatyás fájd. *Syn.* Hlucháněk. 2) i. e. hluchí (prihluchí) Člowek: surdaster, i, m. homo surdus: Taub, übel hörend: siket, siketes, süket, süketes ember.

Hlucháněk, nka, m. *dem.* v. Hluchaň mensí. *boh.* Tetříwek.

hluchi, á, é (*abs.* hlucho), *adj.* surdus, surdaster, a, um: taub, thörisch, übel hörend: siket, süket, siketes, süketes. Hluchá neb mrtwá Zihlawa (*boh.* kopřiwa): urtica mortua, Lamium *Linn.* galiopsis: die taube (todte, stichende) Nessel, holtt tsalán, paréj. Na hlucho tancowať: sine musica saltare, ohne Musik tanzen, muzsika nélkül tántzolni. Hluchím sa robiť: fingere, se surdum esse, non audire: sich für einen tauben stellen, thun, als ob man nicht hörte: süketnek tettetni magát. *Prov.* Čo hluchí nedočuge, to si domislí (wimislí), conscius ipse sibi, de se putat omnia dici: der übel hörende denkt, man rede allenthalben von ihm: siketnek minden néma-is szóll. Hluchému spíwať. Na Stenu Hrach hádzať. Tebe z Ust, gemu mimo Usi sust: surdo canere (canis) fabulam. Surdo narratur fabula. Hylam inclamare (inclamas), sich umsonst bemühen. Den Tauben eine Fabel erzählen: siketnek mondani (mondasz) mesét. Z hluchím sa rozpráwať, a z ňemim počet robiť. Hluchému dwa Rázi nespíwagú, newiprávagú: surdior turdo, Turonaeo portu: einen Tauben erzählt man die Fabel nicht zweimal: süketnek, nem mondanak két mesét *Par. Páp.*

hluchnúť, chnul (chel), chňem, V. I. *imp.* chňi: surdescere, ob-

obsurdescere, surdum reddi: taub (übelhörend) werden: siketülni, süketülni.

Hluchnutí, á, n. surdescentia, obsurdescentia, ae, f. das Taub werden, siketülés, süketülés.

hlucho adv. surde, subsurde, surdastre: taub: siketül, süketül.

Hluchost, i, f. surditas, tis, f. Taubheit, siketség, süketség.

Hluchota, i, f. *idem.*

hlučit sa, il sa, ím sa V. I. *imp.* hluč sa: allluere, copioso numero venire, concurrere: zahlreich herzukommen, z. B. Soldaten, számossan (tsoportossan) jönni, öszve gyülni (jönni), egyben seregülni. *Syn.* hlčit (hnat, hrčit, hrnút, zhlčit, zhlučit, zhrnút, zhromážďit) sa. *boh.* rzititi se. Hlucá sa: frequenti numero conveniunt, sie kommen zahlreich herzu, számossan jönnek öszve.

Hlučiwáňí, á, n. *Nom. verb. ex seq.*

Hlučiwat, al, ám *freq. ex* hlučat.

Hlučňe *adv.* v. Hlasňe. 2) copiose, frequenti numero, numerose, populose: volkreich, zahlreich: számossan, népessen, tsoportossan. *Syn.* hlčňe hromadňe, mnoho početňe, početňe. *boh.* húfňe.

hluční, á, é, (*abs.* hlučno), *adj.* v. hlasní. 2) frequens, tis, copiosus, numerosus, populosus, a, um: volkreich, zahlreich: számos népes, tsoportos. *Syn.* hlční, hromadní, početní, mnohopočetní.

Hlučnost, i, f. v. Hlasnost'.

Hluk, u, m. v. Hučáňí. 2) turba confluxus, conventus frequentia) populi: eine Menge Volk beisammen, a' népnek számos (tsoportos) öszve gyülése, jövetele, egybe seregülése. *Syn.* Hlk, zhromážďeňí.

Hlúpák et Hlupák, a, m. idiota, ae, m. homo stupidus (bliteus, obesae naris), caudex, mopsus, stipes, itis, stipax, cis, stolo, nis, m. truncus, i, m. ein Dummkopf, Eselkopf, dummer Mensch: buta (döre, ostoba, otromba, tompa orrú, vastag elméjü) ember. *Syn* Chmulo, Mamlas, Sprosták, Trubiroch, Tulpák, Hlúpi (z Hlupetina) Člowek. *boh.* Hlupec, Hňup.

hlúpe *adv.* amenter, dementer, delire, absurde, imprudenter, incondite, imperite, indocte, insipienter, simpliciter, stolide, stupide, crassa (pingvi) minerva *Cohimel.* albern, dumm, einfältig, unbesonnen, unvernünftig, ohne Verstand, unwissend: balgatágúl, dörén, döre módon, együgyüen, esztelenül, ostobáúl, tudatlanúl. *Syn.* howadňe, nemudre, neumele, sprost'e, posprostu, tulpawe, *boh.* hlúp'e.

† Hlupec, pce, m. v. Hlupák.

hlúpet, pel, pím, V. I. *imp.* Hlup: hebescere *Cic.* stupidum (stolidum, hebetem) fieri: dumm werden, dörévé (ostobává) lenni. *Syn.* sprostet.

Hlúpetín, a, m. Hlupetinium, Hlupietinn, ein Dorf im Naurzimmer Kreise: Hlupetyín.

hlupí, á, é, (*abs.* hlúpo), *adj.* amens, demens, imprudens, insipiens, tis, simplex, cis, hebes, tis, rudis, e; imperitus, inconditus, indoctus, stolidus, stupidus, a, um: albern, dumm, einfältig, nicht recht beim Verstande, unwissend,

send, unbesonnen, z. B. Mensch, Handlung etc: balgatag, bu-tá, döre, együgyü, esztelen, oktalan, ostoba, otromba, tompa, tudatlan, tökkel ütölt fejü. *Syn.* howadní, nemudrí, neumelí, nespoſóbní, ſproſtí, tulpawí. Hlúpí do mudrého ſa dáwá, sus cum minerva certamen suscipit *Theocrit.* Indoctus stolidusque et depugnare paratus non veretur summum in omni doctrina virum in certamen literarium provocare: der Unverständige greift den Gelehrten an, az ostoba a' tudósba kap. Hlúpí po Potočkách chodá, Studňički we Wecách newidá: tardi est ingenii. Rivulos consectari, fontes rerum non videre: die Unwissende sehen das Wesentliche der Sache nicht ein, und herumflattern in ihren Traumen: az ostobák a' dolognak velejét által nem láttyák gondolattyokkal ide s' tova kapdosnak.

Hlúpiť, il, ím V. I. *imp.* hlup: stupidum (stolidum) facere, hebetare; dumm machen, megtompítani, ostobává tenni. *Syn.* ohlúpiť zhlúpiť. *II. rec.* hlúpiť ſa: v. hlupeť.

Hlúpo v. hlúpe et hlúpí.

Hlúpoſt, i, f. amentia, dementia, imperitia, imprudentia, insipientia, stultitia, ae, f. simplicitas, stoliditas, stupiditas, tis, f. stupor, is, m. deliramentum, i, n. res stulta (stolida, absurda, insipiens etc.): die Dummheit, Verstandlosigkeit, Sinnlosigkeit, Unsinn, Unwissenheit, Unbesonnenheit, Albernheit Einfalt, Einfältigkeit, eine Dumme Handlung: balgatagság, együgyüség, esztelenség, oktalanság, ostobaság, tompaság, tudatlanság. *Syn.* Nemudroſť, Neumeloſť, Neſpóſobnoſť, Neſikownoſť, Neokrúchanoſť, Sproſtoſť, Tulpawoſť.

Hlúſek, ſka, m. surdaster, surdastrulus, i, m. der etwas taub ist, siketes (süketes) ember. *Syn.* Hluchínek, prihluchí Člowečik, čo dobre nedočuge.

Hluſení, á, n. *Nom. Verb.* ex hluſiť.

Hluſica, i, f. i. e. koňſká weliká Sliwka: prunum equinum (asininum), Roßpflaume, ló szilva. *Plur.* Hlúſice, ſic etc.

† Hluſice, f. *idem.*

Hluſiť, il, ím, V. I. *imp.* hluſ: surdum facere, taub machen, meg-siketéteni, sikelté tenni. 2) mactare, occidere: todschlagen, agyon-ütni. *Syn.* zabígať, tlúcť.

Hlúz, e, f. v. Hluza.

Hluza, i, f. na Drewe: nodus, tuber in ligno: der Knorren am Holze: tsomója a' fának. *Syn.* Hlúz, Súč, Suk, Uzel, Uzğ. Ta Deſka mnoho hluz (Uzlow) má: hic asser multos nodos habet, in diesem Brette sind viele Knorren, igen tsomós deszka ez, ebben a' deszkában sok tsomó vagyon. 2) w Čloweku neb w Howaďe: tuber purulentum, ulcus, eris, n. bubo, nis, m. aposthema, atis, n. die drüse, das Geschwür, Apostem: genetséges daganat fekély, kelés, mirigy kelevény, fakadék, pöffedék, púp, túr, var. *Syn.* Ğuğa, Hrča, ſprimotená Opuchlina, Wred. *vulg.* Ğelíſ, *boh.* Hlíza. Staré Owce na Plucách Hluzi magú. 3) pylae, arum, f. pl. der enge Paß, keskeny (szoros) hely, kutya szorító. *Syn.* uzká Ceſta, uzké Préchod (Prelez)

lez) w Horách, w Mestách, w Dedinách.

Hluznatí (hluzní, hluzowati, hluzowití), á, é, *adj.* nodosus, tuberosus, a, um: knorricht, Knorren enthaltend: tsomós. *Syn.* sukowití, uzğowatí, uzlowatí. Hluznaté Drewo: nodosum lignum, knorrichtes Holz, tsomós-fa. 2) ulcerosus, tuberosus, bubosus, a, um: drußig, geschwürrig: fekélyes, keléses, fakadékos, pöffedékes; púpos, túros, varas. *Syn.* ğuğatí, wrednatí, wredowití, *boh.* hlizní. — Hluzní koreň, *boh.* hlizňí kořen, i. e. krtičňík, krčičňík: scrophularia nodosa *Linn.* Braunwurz. die Sauwurz, fekete tsallyán, torokgyék-fü. Hluzná Zelina: scabiosa arvensis, ae, f. *Linn.* Scabiose, Grindkraut, Apostemkraut: rühes.-fü. Rüh-fü v. kawiaf.

Hm! *interj. irascentis et aliorum affectuum*: hem! hm! hum! immajd! úgy néked! háj! Hm! welká Falef! hem astutia! hum! große Listigkeit! haj nagy ravaszság! Hm! čo chcef? hem! quid est? hm! was willst? jöszte, mit akarsz? *Par. Páp.*

Hmataní, á, é, *p. c.* v. mataňí.

† Hmatáňí, n. v. Matáňí.

† hmatati, al, ám: v. matať.

Hmiz, u, m. insectum, i, n. Ungeziefer, Insect, Insekt: féreg, nyév. *Syn.* Hid, Zížal, Zížala.

Hmla, í, f. nebula, ae, f. der Nebel, köd *boh.* mlha.

hmlawí, á, é, (*abs.* hmlawo) *adj.* nebulosus, a, um: nebelig, ködös. *Syn.* hmlí, *boh.* mlhawí. Ge hmlawo: aër est nebulosus, coelum est nebulosum: es ist nebelig, ködös az idő.

Hmlawosť, i, nebulosa proprietas (conditio), nebelige Beschaffenheit, ködösség.

hmlí, á, é, *adj.* v. hmlawí.

hmotňe *adv.* v. matňe. 2) v. obťažňe.

hmotní, á, é, *adj.* v. matní. 2) v. obťažní.

† Hmotnosť, i, f. v. Matnosť. 2) v. Obťažnosť.

† Hmozdeňí, n. v. Tlučeňí.

† hmozditi, il, ím: v. tlúcť.

hnaní, á, é, *p. c.* actus, agitatus, pulsus, propulsus, a, um: getrieben, gejagt: hajtott, hajtatott, üzött. *boh.* hnán.

Hnáňí, á, n. actio, agitatio, pulsio, propulsio, nis, f. das Treiben, hajtás, üzés. *Syn.* Hoňeňí. Hnáňí neb. Wedeňí Wodi po Trúbách: aquilegium, aquaeductus, aquaeductio: der Wassergang, die Wasserleitung: viz bé-vétel valahová *Par. Páp.* 2) v. Hlučeňí.

* Hnať, e, f. v. Wnať.

hnať, hnal, ženem V. I. *imp.* žeň, požeň: agere, pellere, propellere: treiben, jagen, in Bewegung setzen z. B. Vieh, Schafe, die Feinde etc. hajtani, üzni, kergetni, hátúl tsapni. *boh.* hnáti. Pred sebu hnať: agere ante se, vortreibe, előre hajtani (üzni). Stádu na Pasu (na Pole) hnať: abigere pecus *Varr.* das Vieh auf die Weide treiben, a' marhát a' mezöre hajtani. Wodu ňekam hnať: aquam ducere. das Wasser leiten, a' vizet valahová bé vinni. Tato Zelina Wodu žeňe: haec planta citat (promovet) urinam *Caes.* diese Pflanze treibt den Urin (Harn), ez a' fü meg-indittya a' vizelletet. *Prov.* Tade

ho

ho hnalí, tade wezli. Počul negakí Weter, ale newí od-kad. Počul zwoňit, ale ne zezwáňak: alia Menecles, alia Porcellus loquitur. Ita te referente actum (dictum): ja, so ist es, wenn man dir glauben will: igen is ra ra, mondrá. Szóld-el szóld. Túl lötték, 's ide áll az ajával *Par. Páp.* v. počuk. *III. rec. impersonaliter cum gen.* hnak sa: v. hlučik sa. Zene sa gích ale sto: adfluunt prope centeni, es kommen beiläufig hundert her, jönnek közel százan.

Hnát, u, m. i. e. Dél Tela od Kolena do Článku (Kútku): crus, cruris, n. tibia, ae, f. Schenkel (der untere), unterer Schenkel: láb szára, szár-tsont. *Syn.* Píšťala. Welké Hnáti: magna crura, große Schenkeln, nagy szár-tsontok. *Aliud est* Litko, Stehno.

* Hnakí, á, n. v. Hnáňí.

† hnáti, hnal, ženu: v. hnak.

hnátowí, á, é, *adj.* tibiam adtinens, den Schenkel betreffend, láb szárat illető. Hnátowá Kosť: crus, tibia: das Schienbein, das Rohr: láb-szár, lábtetem.

† hned *adv.* v. *seq.*

hned *adv.* actutum, brevi, confestim, continuo, e vestigio, illico, mox, statim, subito, sine mora (cunctatione), incuntanter: gleich, sogleich, sobald, bald, im kurzen, stracks: azonnal, azontúl, ezennel, egyben, egy végben, egyvégtében, leg ottan, mindgyart, mindjárast, ingen majd (majdon), tüstént, iziben, okvetetlenül, mentés (mentség) nélkül. *Syn.* hňedki, hnedle, w Okamžení (Okamihnukí) čonaqspiš, čonagskor, bez Meškáňá (Omeškáwáňá), bez Odkladu, bez Predlužowáňá, čo Chwila. *vulg.* zaraz, *boh.* hned, pogednú, tudíž. Hned hned: iam iam, statim: gleich gleich, immajdon *Par. Páp.* Hned pogdem (idem, hned: mox eo, statim ibo: ich will gleich gehen, egyben megyek, mindgyárt fogok menni. Hned prídem, tu budem: illico (continuo, mox) adero *Ter.* quam mox veniam: ich will gleich (den Augenblick) kommen, da seyn. Ich werde auf das bäldeste kommen: mindgyárt el-jövök, itt leszek, itt fogok lenni. Budeme hned gesť: statim manducabimus, coenabimus: wir wollen gleich essen, mindgyárt eszünk fogunk enni. Hned gakž: quamprimum, so bald, azonnal. Hned, gak Hluk (Hrmot) Zbroge zazňí (slišak, počuk gesť): simul, atque arma increpant *Liv.* sobald man das Getös der Waffen höret, mihent a' fegyverek tsattogása hallatik. Hned od Malička (Detinstwá): iam inde a teneris (a pueritia, ab infantia) gleich von der Kindheit an: mindgyárt gyermekségétől (kitsinségétől) fogva.

hňedí, á, é, *adj.* spadix, cis, badius, rubidus, spadiceus, a, um: rothbraun, castanienbraun: pej, setét pej, gesztenye szinü. *Syn.* kaštanowí.

hnedki *adv.* v. hned.

† hnedle *adv.* v. seq.

hnedle *adv.* v. hned. Swíčka mi hnedle dohorí: illico exstinguetur (exuretur) candela mea: die Kerze wird mir gleich ausbrennen, azonnal elég a' gyertyám.

hňesť, hňetel, hňetem, V. I. *imp.* hneť: premere, drücken, nyomni, szorítani. *Syn.* omínak,

nak, obgedak, tlačiť. *boh.* hňísti. Čižma ma hňeke: cothurnus mihi calcem premit, die Tschisme drückt mich: nyom, szorít a' tsizsmám. To ma hňeke, a tlačí: hoc mihi curae, cordique est. Id me anxium, sollicitumque reddit, tenet: das macht mich bange (ängstlich): ez búsittya fejemet. Čloweče mizerní s chudobneg Materi načo si na Swete, keď ta wšecko hňete. 2) depsere, subigere *farinam, massam*: kneten, gyürni, dagasztani. *Syn.* mésiť, misiť, zarábať.

Hňetek, tku, m. scrupulus *Solin.* scrupus *Petron.* i, m. spitziges Steinchen, das im Schuhe drückt: tsizsmába (tzipellőbe, saruba) eső láb-sertő kövotske. *Syn.* Náhňetek, Ominek. 2) id, quod affligit, angit, premit, sollicitum reddit, inquietat etc. scrupulus, anxietas, dubietas, sollicitudo, impedimentum: etwas Drückendes, Scrupel, Bedenklichkeit, Unruhe, beunruhigender Zweifel, Furcht, Sorgfalt, Schwierigkeit: az, a' mi szorongat, *vagy* sérteket, szorongatás, baj, gond, akadály. Náhňetek (Hňetek) Swedomá: conscientiae scrupulus, Gewissenszweifel, Aengstigkeit des Gewissens: Lelki-ismeretnek szorongatása (furdálása). Welmi malí (maličkí) Hňetek wezí: scrupulus tenuissimus residet *Cic.* Hňetek ňekomu whodiť (uciniť): scrupulum alicui iniicere *Cic.* Jemanden Scrupel verursachen, beibringen: gondot adni valakinek az elméjére. Hodil sem mu Hňetek: inieci scrupulum illi, ich verursachte ihm eine Scrupel, gondot adtam az elméjére *Par. Páp.* Hňetek wíňať: scrupulum eximere *Plin. Ep.* Scrupel benehmen, elméje nehézségét el-hárítani *Par. Páp.* On bol w teg Weci Hňetek (Prekazitel): is fuit in ea re scrupulus, er verhinderte jene Sache, ö vólt abban a' dologban akadály. Domácí Hňetek tagiť, zakríwať: scrupulum domesticarum occupationum occultare, die häusliche Unruhe verbergen, házi baját el-titkolni. Bez Náhňetku (Hňetku): sine scrupulo *Columm.* ohne Bedenken, minden tétovazás nélkül.

hňetení, á, é, *p. c.* pressus, a, um: gedrückt, nyomattatott, szoríttatott. *Syn.* obgedaní, omínaní, tlačení. 2) depstus, subactus: geknetet, gyúrtt, dagasztott, dagasztatott. *Syn.* mésení, mísení, zarábaní.

Hňeteňí, á, n. pressio, nis, f. pressus, us, m. das Drücken, nyomás, szorítás. *Syn.* Obgedáňí, Omínáňí, Tlačeňí. 2) depsitio, depstio, subactio: das Kneten, gyúrás, dagasztás. *Syn.* Méseňí, Míseňí, Zarábáňí.

Hňetinka, i, f. species pastillorum: eine Art Kuchen, pogátsa *neme.*

hňetnúť, tnul (tel) tňem, V. I. *imp.* tňí: *de uno actu*: v. hňesť.

Hňew, u, m. ira, iracundia, cholera, furia, ae, f. fremitus, us, m. furor, is, m. indignatio, nis, rabies, ei, f. der Zorn, Unwillen, Grimm, das Gift: harag, méreg, bosszonkodás, agyarkodás, dühösség, mérgelödes. *Syn.* Hňewáňí, Hňewliwosť. Do Hňewu príwesť i. e. rozhňewať ňekoho: iram (stomachum, bilem) alicui movere, irritare,

re, iratum reddere: in Zorn bringen, zum Zorne reizen: boszszontani, haragra hozni valakit. Do Hňewu prisť: irritari, ira accendi, excandescere, iratum fieri: in Zorn gerathen, haragra fel gerjedni, megboszszonkodni. Od Hňewu: prae ira, aus (vor) Zorn, haragból, mérgiben. Z Hňewu prawil: iratus (per iram) dicebat, im Zorn sagte er, mérgiben mondá. Hňew složiť, zanechať, upusťiť: deponere (emittere) iram: den Zorn fahren lassen, haragját (boszszúját) le tenni. Hňew zachádzá, upusťá, míňa (sedá) sa: ira decedit, deflagrat, defervescit, quiescit: der Zorn legt sich, verraucht, vergeht: a' harag enyészlik, hanyatlik, mulik, tsendesedik. *Prov.* Hňew a Gazik na Uzde drž: v: Gazik. Hňew bez Wládi, nic nerádí: v. Hňewať sa. Hňew Prátelstwí rušť (Člowěka na mnoho nese, k wselícemu priwádzá): iniuria tollit amores: der Zorn hebt die Freundschaft auf, a' boszszúság nagyra viszi az embert. Braterskí (prátelskí) Hňew naghorší: fratrum irae acerbissimae, Bruderhaß ist der ärgste, testvérek haragja leg mérgessebb. Slunce na wáš Hňew nech nezapadňe: sol non occumbat super iracundiam vestram ad Ephes IV. 26. lasset die Sonne über euren Zorn nicht untergehen, a' nap el-ne enyészszék a' ti haragotokon. Od hňewu ženského neňí na Swete horšého: non est ira super iram mulieris Eccle. 25. v. 23. stärker ist kein Zorn, als des Weibes Zorn: nints harag az aszszonyi állat haragja felett. W Hňewe sa nepomstwi (nikdi neber Pomstwi): cesses vindicta, donec pertranseat ira: räche dich nicht, der Zorn sey dann gestillt (vorüber): haragodban boszszút ne állj. Milugícich Hňewi: amantium irae *Ter.* Iracundia noutiquam duratura: verliebter (kurzer) Zorn: szeretők haragja. Rövid ideig tartó harag. Hňewu sa nebogím, o Lásku nestogím, kedi chcem, z Wínečkem preto si powolím.

Hňewáňí, á, n. ira, ae, f. das Zürnen, boszszonkodás. *Syn.* Hňew.

Hňewať, al, ám, V. I. *imp.* ag: iratum reddere, offendere, irritare ad iracundiam provocare aliquem, commovere bilem alicui, iram alicuius concitare: jemanden Gall machen, erzürnen, zornig machen, zum zorne reizen (bewegen, bringen): meg-haragitani, meg-boszontani, bántani, haragra gerjeszteni (hozni, inditani) valakit. *Syn.* nahňewať, rozhňewať. Mňa gak Slowmi, tak Skutkem nahnewáš: me dictis aeque, ac factis offendis *Liv.* du bringst mich in Zorn, so wohl mit deinen Worten, als mit deinen Handlungen: engemet mind szavaiddal, mind tselekedeteddel, bántasz. Nehňewag ma, prosím ťa: non me irrites, oro: erzürne mich nicht, ich bite dich: kérlek, ne boszszonts. ne haragits. *II. rec.* Hňewať sa: irasci, indignari, offendi, succensere, fremere; infremere, furere, indignari: stomachari: zürnen, sich erzürnen, sich giften: haragudni, mérgelődni, agyarkodni, bossszonkodni. *Syn.* duriť (gedowať, nadúwať, nafukowať, rozgediť, roz-

hňe-

hňewať, rozpalowať) sa. Wiš, gak lahko sa gá hňewám: nosti stomachi mei fastidium, du weißt es wohl, wie leicht ich in zorn gerathe (mich erzürne), und bald ganz unwillig, und verdrossen werde: tudod, melly könnyen fel-háborodom (meg-szoktam haragudni). Darmo sa hňewáš: de nihilo irasceris *Liv.* du zürnest dich ohne einer Ursache, ok nékül haragszól. *Prov.* kdo sa hňewá, hňewá sa, ňa Pazderi klobáša. kdo sa hňewá, nech sa o Zem buši (hodí). Hňew bez Wládi, nič neráďí (neraňí, neškodí). Naprázno strelať (strílať). Weš kašle: fulmen de pelvi. Bruta fulmina. Si desint vires, vanna est sine viribus ira. Vanae sine viribus irae. Qui furit (indignatur), terrae allisus haereat: Zorn ohne Macht, wird nur ausgelacht. An geringe Leute Zorn kehret man sich wenig: egygyik várban durognak, a' másikban vigadnak (nem félnek.) A' ki masra haragszik, az mérgében mind ki töri fogait. A' ki haragszik harapjon szart.

Hňewáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hňewáwať, al, ám, *freq.* ex hňewať *II. rec.* hňewáwať sa: *freq.* ex hňewať sa.

Hňewek, wku, m. *dem.* ex Hňew.

† hňewiwe *adv.* v. hňewliwe.

† hňewiwí, á, é, *adj.* v. hňewliwí.

† Hňewiwosť, i, f. v. Hňewliwosť.

* Hňewko, a, m. v. Hňewňík.

Hňewkow, a, m. Hnevcovium, Hnevkow, ein Dorf im Prachiner Kreise: Hnyevkov, tseh falu.

* hňewliččin, a, o, *adj. poss.* v. hňewňiččin.

* Hňewlička, i, f. v. Hňewňička.

* Hňewlík, a, m. v. Hnewňík.

hňewliwe *adv.* irate, zornig, erzürnt, haragossan, haragban, haragudva, dühöskedve, mérgelödve. *Syn.* nahňewaňe, rozhňewaňe *boh.* hňewiw'e. 2) iracunde, indignabunde, fremebunde, furiose, rabide, rabiose: zornig, grimmig, zornmüthig, hitzig geneigt zum zorne: haragossan, agyarkodva, boszszonkodva, dühössen, dühös módon. *Syn.* durliwe, prchliwe, newrle, wrčanliwe, zbešňe. *vulg.* hňewliwo. *boh.* hňewiw'e.

hňewliwí, á, é, *adj.* iratus, a, um: fremens, furens, tis, zornig, erzürnt, böß: haragos, meg-haragudott, meg-boszszontatott. *boh.* hňewiwí. 2) iracundus, fremebundus, furiosus, indignabundus, rabidus, rabiosus: zornig, grimmig, zornmüthig, hitzig, zum zorne geneigt böß: haragos, mérges, agyarkodó, boszszonkodó, dühös, mérgelödő. *Syn.* durliwí, newrlí prchliwí, wrčanliwí, k Hňewu náchilní, zbešní. *Prov.* Člowek hňewliwí sebe škodliwí: iratus nemini magis nocet, quam sibi: Zorn macht Krankheit, a' harag leg inkább magának a' haragosnak árt.

* hňewliwo *adv.* v. hňewliwe.

Hňewliwosť, i, f. iracundia, ae, f. rabiditas, rabiositas, tis, f. der Zorn, die Grimmigkeit, Zornigkeit, Zornmüthigkeit: haragosság, dühösség, mérgesség, agyarkodás, boszszonkodás, mérgelödés. *Syn.* Durliwosť, Newrlosť, Prchliwosť, Zbešnosť. *boh.* Hňewiwosť.

hňe-

hňewňiččin, a, e, *adj. poss.* infensae *feminae.* der Feindinn gehörig, haragosnéé. *Syn.* nenáwistňičin, nenáwistňiččin, neprátelčin *vulg.* hňewliččin.

Hňewňička, i, f. inimica (infensa *femina:* eine Feindinn, haragosné. *Syn.* Nenáwistňica, Nenáwistňička, Neprátelka, Protiwňica, Protiwňičká. *vulg.* Hňewlica, Hňewlička.

Hňewňík, a, m. inimicus (infensus) *homo*, ein Feind, mit dem man sich verfeindt hat: haragos. *Syn.* Nenáwistňík, Neprátel, Protiwňík. *vulg.* Hňewlík. Nemáš wolagakého Hňewňíka? non est tibi quispiam infensus (inimicus)? hast du keinen Feind? nints e' valami haragosod?

hňewňíkow, a, e, *adj. poss.* inimici, infensi: dem Feinde gehörig, haragosé, *Syn.* nenáwistňíkow neprátelow, protiwňíkow. *vulg.* hňewlíkow.

Hnezdečko, a, n. *dem.* nidulus, nidellus, i, m. das Nestchen, Nestlein: fészketske, kis fészek. *boh.* Hňízdečko.

Hňézdeňí, á, n. nidulatio, nidificatio, nis, f. das Nisten, fészek rakás. 2) iniquies, inquietudo; f. Unruhe, das Hin, und Her bewegen: fészkelődés, hánkolodás, nyughatatlankodás békételenség, nyughatátlanság. *Syn.* Kláťeňí, Nespokognosť, Suchoreňí, Sichoreňí, Siporeňí.

hňézdiť, il, ím, V. I. *imp.* hňézdi: nidulari, nidulare, nidificare, nidum struere (facere, ponere): nisten, ein Nest machen, bauen: fészket rakni (tsinálni. *Syn.* Hňezdo robiť. *boh.* hňízditi se. *II. rec.* hňézdiť sa: inquietum esse, motitari, agitari: unruhig seyn, sich hin, und her werfen (bewegen). Unruhej haben: fészkelődni, hánkolódni, nyughatatlankodni, veszlég (békével) nem maradni. *Syn.* kláťiť sa, nespokognim biť, suchoriť (sichoriť, siporiť) sa. Co sa tak hňézdíš? quid ita inquietus es? wie bist den du so unruhig? mit fészkelődöl úgy.

Hňezdo, a, n. nidus, i, m. das Nest, fészek. *boh.* Hňízdo. Hňézdo robiť: v. Hňézdiť. *Prov.* Każdi Pták lúbi swoge Hňézdo. Wšade dobre, doma naglepšeg: chara patria, der Haase ist gern, wo er geheckt ist. Ueberall ist gut, zu Hause aber am beßten: mindenütt jó, de leg jobb othon. Minden madar maga fészkébe siet, a' maga fészkét szereti. Mrcha (zlí) ge to Pták, kterí do sweho Hňézda pluhawí, Nečistotu robí: chius cacans: es ist ein schlechter Vogel, der in seines Nest scheißt: hitván madár, a' melly fészkét megrútítiya *Par. Páp.* v. Pták. Naisť Ptáča w Hňézde: invenire quaesita. Rem acu tangere: finden, was man sucht: jól találni a' dolgot. Mi sme Hňézda zhodili, druzí pobrali Mlade: hos ego versiculos feci, tulit alter honores. Sic vos non vobis fertis aratra boves, (mellificatis apes, nidificatis aves, vellera fertis oves): wir haben die Arbeit gethan, und andere haben den Nutzen davon: dolgoztunk, és más szedi az epret. A' mi fáradságunknak mások veszik hasznát. Wen z Hňézda wistreť krídla: pennas nido majores extendere *Hor.* Rem, fortunamque, quam mediocrem aut tenuem a majoribus

bus acceperis, auctiorem reddere: sein geerbtes Vermögen und Glück vergrößern: a' maga sorsát, és ösi jószágát megöregbiteni.

Hňida, i, f. lens, dis, f. die Nisse in den Haaren, Eier der Läuse: serke.

Hňidak, a, m. lendiginosus, lendibus plenus: voller Nisse, serkés. *Syn.* Hňidawec, hňidawí, hňidowatí, Wšiwák, Wšiwawec, Wšiwawí.

Hňidák, u, m. Zelina adiantum, i, n. *Plin. H. N.* Adianthum Capillus veneris Linn. Capillus veneris officin. Frauenhaar, Venushaar, ein Kraut; árva leány haja. *Syn.* Krasowlásek, ženskí Wlasceřni. *Aliud est* netík.

Hňidawec, wca, m. v. Hňidák. (a).

hňidawí, á, é, *adj.* lendibus plenus, lendiginosus, a, um: voller Nisse, serkés. *Syn.* hňidowatí.

Hňidka, i, f. *dem.* ex Hňida.

hňidowatí, á, é, *adj.* lendosus, a, um; lendes adtinens: die Nisse betreffend, serkét illetö. Hňidowí (hustí) Hřebeň: pecten densus, quo lendes expectuntur: ein enger Kamm, womit man die Nisse abkömmt: sürü fésö, mellyel a' serke ki fésöltetik, serke fésö.

Hňilač, u, m. truncus ligni putridus, fauler Stamm eines Baumes, rothadtt fa töke. *Syn.* Kadlub.

Hňilák, a, m. v. Hňilko.

hňile *adv.* putride, faul, rothadttúl. *Syn.* zhňile. 2) segniter, pigre, ignare; faul, träg: resten, restül, lomhán, túnyáúl. *Syn.* leňiwe, dareбňe, daremňe.

hňilí, á, é, *adj.* puter, putris, putre: *Varr. Caels. Hor.* putridus, putidus, corruptus, a, um: faul, mersch: rothadtt, meg-rothadott. *Syn.* zhňilí. 2) piger, ignavus, a, um; segnis, deses, socors, dis: faul, träg, nachlässig, unfleißig: rest, lomha, túnya, henyélö. *Syn.* leňiwí, darební, daremní.

Hňilica, i, f. pyrum fracidum, teige Birne, lágy (puha, avas, poshadott, senyvedett, roshadott) körtvély. *Syn.* Hňilička. *boh.* Hňilice.

* **Hňilicáňí**, á, n. v. Hňilicení.

† **hňiličať**, čal, čím: v. hňiličeť.

† **Hňilice**, f. v. Hňilica.

Hňiličeňí, á, n. fraciditas, tis, f. fracescentia, ae, f. das Teigwerden, puhúlás, poshadás, roshadás: meg-rothadás, senyvedés avasodás.

Hňiličeť, čel, čím, V. 1. *imp.* lič: fracescere *Colum.* teig werden, puhúlni, poshadni, roshadni, senyvedni, meg-rothadni (dok) avasodni.

Hňilička, i, f. *dem.* ex Hňilica.

Hňilina, i, f. caries, ei, f. putredo, inis, f. putrum, i, n. die Fäule, Fäulniß, Morschheit, etwas Verfaultes: rothadttság, avasság. *Syn.* Hňiloba. 2) v. Hňilosť.

Hňilko, a, m. piger, deses, otiosus, cessator: ein Faulenzer fauler (nachlässiger) Mensch: lomhátska, lomha (rest, túnya) ember. *Syn.* Hňilák, Darebák, Daremňík; Loch, Pečiwar Popelwar, Postawač, Zahalač.

Hňiloba, i, f. v. Hňilina.

Hňilohubí, á, é, *adj.* ore faetidus (putridus, putidus), a, um: ein stinkendes Maul habend, bödös (rothadtt) szájú. *Syn.* hňiloustí.

Hňi=

Hnilost, i, f. putredo, inis. f. putror, putor, is, m. die Fäule, Fäulniß: rothadás, rothadttság, avasság, poshadság, roshadság, senyvedés, senyvedség. *Syn.* Hnilina. 2) desidia, ignavia, pigritia, segnitia, ae, f. cessatio, nis, f. segnities, ei, f. die Faulheit, Faulenzerey: restség, túnyaság, lomhaság. *Syn.* Leniwost.

Hnilaustí, á, é, *adj.* v. Hnilohubí.

Hnis, u, m. pus, ris, n. sanies, ei, f. tabes, is, f. apostema, atis, n. purulentia, ae, f. suppuratio, nis, f. suppuramentum, i, n. das blutige Eiter, év, genetség, genyetség, éretlen vér, gyúlés, kelés. *Syn.* Hnog Wredu (Rani), Obera, Obráni, Prímot, Prímota, Sprímota, Sprímotení, Súkrwica, Uraz.

Hnisowatí, á, é, *adj.* purulentus, saniôsus, a, um: eiterig, eiterigt, voller Eiter: eves, genyetséges. *Syn.* sprímotení, Hnogení *boh.* talowatí, zgitrnení.

† Hnísti, Hnetl, Hnetu: v. Hnest.

Hnít, Hnil, Hnigem, V. I. *imp.* Hni: putrescere, putrere, putescere, putrefieri: faulen, vermodern: rothadni, avasodni, dohosodni, poshadni, roshadni. v. uHnit, zHnít.

† Hniti, Hnil, Hnigi (u): *idem.*

Hnití, i, n. putrescentia, ae, f. putror, putor, is, m. putredo, inis, f. das Faulen, die Fäule, Fäulniß: rothadás, avasodás, poshadás, roshadás. *Syn.* Hniloba, Hnilost: v. UHnití, ZHnití.

† Hnízdečko, a, n. v. Hnezdečko.

† Hnízdení, n. v. Hnězdení.

† Hnízditi se, il se, ím se: v. Hnězdit.

† Hnízdo, a, n. v. Hnězdo.

Hnog, a, m. fimus, i, m. laetamen, inis, stercus, oris, n. der Dung, das Dünger, Mist: ganéj, trágya. *boh.* Hnůg. Konskí, krawskí, owčí, swinskí, wolskí, howadí Hnog: fimus equinus, vaccinus, ovilis, suillus, bovinus (bubulus, pecorinus: der Pferdemist, Kühmist, Schafmist, Saumist, Ochsenmist, Viehmist: ló, tehén, juh, disznó, ökör, marha trágya. 2) excrementum, merdum: Mist, das Koth überhaupt: ganej, szar. *Syn.* Howno, Lagno, Trus. 3) Hnog Wredu: v. Hnis. 4) Hnog (Nečistota) w Očách: v. Karpiná.

Hnoge, f. pl. tempus evehendi fimi, die Mistführenzeit, trágya hordás ideje. *Syn.* Hnogníce. W Hnoge sem uwás bol: occasione evectionis fimi apud vos fui, wärend der Mistführenzeit ware ich bei euch: trágya hordáskor voltam nálatok.

Hnogení, a, é, *p. c.* fimatus, laetificatus, stercoratus, a, um: gedüngt, ganéjozott, ganéjoztatott, trágyázott, trágyáztatott.

Hnogení, á, n. fimatio, laetificatio, stercoratio, nis, f. das Düngen, Düngung mit Miste, ganéjozás, trágyázás. 2) cacatio, merdatio, necessitatis peractio: die Nothverrichtung, das Scheisen: ganéjozás. *Syn.* Pluhawení, Wiladení Ziwota, Srání. 3) suppuratio, purulentatio, collectio puris: Eiterung, megevesedés, gyülés. *Syn.* Prímotení, Sprímotení, ZHnogení.

* Hnogeňiſſko, a, n. v. Hnogiſſko.
† Hnogeňiſſte, n. idem.
Hnogič, a, m. fimator, stercorator, laetificator, is, m. Dünger, Bemiſter: ganéjozó, trágyázó. *Syn.* Hnogitel.
Hnogiſſko, a, n. fimetum, sterquilinium, i, n. lacus stercorarius: die Miſtgrube, Miſtlache, Kothlache, Miſtpfütze, Kothlache, der Miſthaufen, Miſtplatz: ganej hely (verem, domb). ganéj tártó (álló) hely. *Syn.* Hnogňica, Hnogňiſſko, Hnogňiſko, hnogná Gama, Kaliſſko. *vulg.* Hnogeniſſko. *boh.* Hnogeňiſſte, Hnogiſſte, Kaliſſte.
† Hnogiſſte, n. idem.
hnogit, il, ím, V. I. *imp.* hňog: fimare, laetificare, stercorare: düngen mit Miſte, ganéjozni, trágyázni. *Syn.* pohnogit, powozit. Rolu hnogit: agrum fimare, das Feld bemiſten, meg-trágyázni (ganéjozni) a' szántó földet, ganéjt hordani a' szántó földre. 2) cacare, merdare, alvum exonerare, necessitatem peragere: ſcheiſen, die Noth verrichten, ganéjozni, szarni, szükségét el-végezni. *Syn.* srat, pluhawit, wilahčit ſa, ſwu Potrebu wikonat, odbawit. *II. rec.* hnogit ſa: purulentum fieri, pus colligere, suppurari: eitern, ſchwüren, ſchwären: meg-gyülni, meg-evesedni. *Syn.* prímotit (ſprímotit, zberat) ſa.
Hnogitel, a, m. v. Hnogič.
Hnogíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
hnogíwat, al, ám, *freq.* ex hnogit. *II. rec.* hnogíwat ſa, *freq.* ex hnogit ſa.
Hnogko, a, m. v. Hňilko.

hnogní, á, é, *adj.* stercoreus, stercoraceus, a, um: aus Miſt, trágyás, ganéjos, ganéjból (trágyából) való. Hnogná Woda: v. hnogňica. 2) stercorarius, fimarius: zum Miſte gehörig, ganéjhoz (trágyához) való. Hnogní Woz: v. Hnogňík. Hnogná Gama: v. Hnogiſſko. Hnogná Lopata: palla stercoraria, die Miſtſchaufel, ganéj hanyó lapát. Hnogné Noſidlo: feretrum stercorarium, Miſtbare, Miſttrage: ganej-hordó kas, eszköz. Hnogné Widli: furca stercoraria (fimaria): die Miſtgabel, ganéj vella (villa).
Hnogňica, i, f. liquor stercorarius, Miſtgauche, das Miſtwaſſer: ganéj (trágya) viz. *Syn.* hnogná (z Hnoga tekúcá) Woda, Kaliſſko. *boh.* Hnogňice, Kaliſſte. 2) v. Hnogiſſko.
Hnogňičák, a, m. v. Hnogňík.
† Hnogňice, f. v. Hnogňica.
Hnogňice, ňíc, f. pl. v. Hnoge.
Hnogňík, u, m. currus stercorarius, plaustrum fimarium: der Miſtwagen, ganéj (trágya) szekér. *Syn.* Hnogňičák, hnogní Woz, *boh.* etiam Korba.
Hnogňiſſko, á, n. v. Hnogiſſko.
Hnogňiſko, a, n. idem.
† Hnůg, Hnoge, m. v. Hnog.
† Hňup, a, m. v. Hlupák.
hnuſení, á, é, *p. c.* nauseabilis (nauseosus, fastidiosus) redditus; fastidiose propositus, a, um: geekelt, ekelig vorgeſtellt: meg-utáltatott, utálatossá tett, utálva (unakodva) elö adatott; tétetett.
Hnuſeňí, á, n. fastidium, taedium (rei) i, n. aversatio, nis, f. satietas, tis, f. der Ekel, vor etwas, Ueberdruß: unalom, el (meg) unás, utálás, meg-utálás. *Syn.* Hnuſenoſt,

nosť, Zhnusenosť, Zoškliwe-ňí Hnúsoba. 2) nausea, ae, aucrexia, ae, f. der Ekel, die Uebelkeit, das Ekeln, Erbrechen, Neigung zum Erbrechen: émelygés, émölyges *Par. Pár. Syn.* Nechuť, Odpornosť *boh.* Kormúceňí. Z Hnúseňím: v. Hnusňe 2. Nro.

Hnusenosť, i, f. v. Hnuseňí.

hnusiť, il, ím, V. I. *imp.* hnus: nauseam (fastidium) creare, fastidiosum reddere velle: ekelhaft machen, utálatossá tenni, utálatossan elő adni, elő tenni, meg - utáltatni valakivel. *II. rec.* Hnusiť sa, *cum dat. pers.* mi, ti mu etc. taedere, taedium creare, esse fastidiosum, fastidire, taedio affici, abominari, aversari, satiari re, horrere, refugere: ekeln, Ekel haben vor etwas, ekel (ekelhaft) seyn, oder thun: utálni, meg-utálni, utálatosnak lenni, meg (reá) unni, valamitől irtózni. To sa mi hnusí: taedet me rei: taedium rei me coepit, affectus sum toedio rei: ich habe Ekel davon bekommen, mir ekelt vor diesem: utálom ezt a' dolgot. Wšecko sa mi hnusí: omnia fastidio, ich habe Ekel vor allem, mindent utálok. 2) nauseare, nauseam (aucrexiam) accipere: Ekel vor allem haben (bekommen) Uebelkeit empfinden: émelygeni, émölygeni (gök) *Par. Pár.* valamitől irtózni, valamit utálni, meg-utálni, meg-únni *boh.* kormútiti se *impers. cum praep.* w et *locali.*

Hnusíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hnusíwať, al, ám, *freq.* ex hnusiť. *II. rec.* hnusíwať sa: *freq.* ex hnusiť sa.

hnusňe *adv.* fastidiose, taediose, nauseabiliter, cum taedio: ekel, ekelhaft, ekelig: utálatossan, unalmassan, unakodva, émelygőssen, émelyegve. 2) nauseose, fastidiose, ekel, ekelhaft, ekelig, mit Ekel: utálva, meg-utálva, unakodva, émelygőssen, émölygőssen, émelyegve. *Syn.* z Hnuseňím. 3) morose, fastidiose: ekel, ekelhaft, verdrüßlich; komoruan. *Syn.* zuriwe. 4) pigre, oscitanter, desidiose: faul, nachlässig: lomhán, restül, túnyáúl. *Syn.* leňiwe.

hnusní, á, é, *adj.* fastidiosus taediosus, a. um; taedium (fastidium) creans: ekel, ekelhaft, ekelig, Ekel erweckend: utálatos, unalmas. 2) nauseosus, fastidiosus: ekel, ekelhaft, ekelig, sich ekelnd, Ekel empfindend: utáló, émelygő, émölygő *Par. Páp.* 3) morosus, fastidiosus, taediosus: ekel, ekelhaft, ekel, verdrüßlich: komor. *Syn.* zuriwí. 4) piger, deses, socors, dis: faul, nachlässig: lomha, rest, túnya, henyélő. *Syn.* Leňiwí.

Hnusnosť, i, f. v. Hnuseňí. 2) pigritia, desidia, socordia, ae, f. segnities, ei, f. die Faulheit, lomhaság, restség, túnyaság. *Syn.* Leňiwosť.

Hnusoba, i, f. v. Hnuseňí.

Hnusobka, i, f. *dem.* nauseola, ae, f. das Ekelchen, émelygéske, émölygéske *Par. Páp.*

hnuť, hnul, hňem, V. P. *praes.* híbem (bám), *imp.* hňi: movere, bewegen, rühren: megindítani, mozdítani. *Syn.* hibať, hibnúť, pohíbať, pohnuť. *II. rec.* hnúť sa et sebú: moveri, movere se: sich bewegen, sich rühren: mozdulni, meg-mozdúlni, mozogni, meg-fordúlni. *Syn.* pohnúť sa. Aňi sa nehňe: nec se movet, nicht ein-

einmal rührt er sich, meg-sem mozdúl.

hnutedelňe *adv.* mobiliter, beweglich, ingadozva, mozgadozva *Par. Pap.* mozdulhatóképen. *Syn.* pohnutedelňe, *boh.* hnutedlňe.

hnutedelní, á, é, *adj.* mobilis, e: beweglich, ingo, mozgó *Par. Páp.* mozdítható. *Syn.* pohnutedelní, *boh.* hnutedlní.

Hnutedelnost, i, f. mobilitas, tis, f. Beweglichkeit, mozgóság *Par. Páp. Syn.* Pohnutedelnost *boh.* Hnutedlnost.

† hnutedlňe, — ní, — nost: v. hnutedelňe, — ní, — nost.

hnutí, á, é, *p. c.* motus, commotus, a, um: bewogen, gerührt: meg-indított, indíttatott, mozdított, mozdíttatott, mozgatott, mozgattatott. *Syn.* pohnutí.

Hnutí, á, n. *active.* motio, commotio. nis, f. das Bewegen, Rühren: indítás, mozdítás, mozgatás, meg-pertzentés. *Syn.* Pohnutí, Hibáňí. 2) *neutr.* motus, us, m. Bewegung, meg-fordúlás, forgás, indulás, ingadozás, mozgás, pertzentés. Hnutí Nebe stálé (isté) motus coelorum certi (statuti, rati): gewisse himmlische, Himmelsbewegungen: bizonyos (állandó) ég forgási.

Ho, *contr.* ex geho: on.

ho, *interj.* consiste! consistite! halt, steh (steht) still! ho! álly (állyatok) meg! *Syn.* o, oho. 2) tace! tacete! st! halt! still! schweig! schweigt! lassan! szt! tzit! *Syn.* cit st. 3) age! agite! halt! wohlan! noszsza rajta! *Syn.* no nože.

* Hob, *interj.* v. Hop.

Hobel, bla, m. v. Hoblík.

Hoblení, á, é, *p. c.* v. hoblowaní.

Hobleňí, á, n. v. Hoblowáňí.

Hoblíček, čku, m. *dem.* dolabellum, i, n. parvum dolabrum, i, n. ein kleiner Hobel, das Höbelchen: gyalutska *Par. Páp.*

Hoblík, u, m. dolabra, radula, planula, ae, f. dolabrum, i, n. der Hobel: gyalu *Par. Páp.* Welkí Hoblík *boh.* Štos, Štospán: maius dolabrum, ein Stoßhobel, großer Hobel: nagy gyalu. Aliud est Pila runcina.

Hoblowaní, á, é, *p. c.* dolatus, dolabro politus (glabrificatus), a, um: gehobelt, gyalult, gyalutatott. *Syn.* hoblení. Hoblowaná Deska: dolatus asser, gehobeltes Bret, gyalult deszka.

Hoblowáňí, á, n. dolatio, nis, f. das Hobeln, gyalulás. *Syn.* Hobleňí.

Hoblowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: dolare, hobeln, gyalulni (lok) *Pár. Páp. Syn.* hoblik.

Hoblowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hoblowáwať, al, ám, *freq.* ex Hoblowať.

* Hobsa, *interj.* v. Hopsa.

Hod, u, m. festum, i, n. das Fest, jeles (sátoros) innep. ünnep. Hod boží *a*) i. e. Božé Narodeňí, Wánoce: nativitas Domini, dies festus Christi nati, natalitia festa, festum (tempus) Christi nati (natale): Christfest, Christl Geburt, die Weichnachten, Weihnachtsfest, — feiertag, — zeit: Kristus születése napja, karátson, Nagy karátson. *b*) i. e. Welká Noc: pascha, tis, festum paschale, paschalia festa: Osterfest, húsvét. *c*) i. e. Hod Swatého Ducha, Swatodusné, Swátki, Letňice,

Tu-

Turice; festum Pentecostos, die Pfingsten, das Pfingstfest, Pfingstfeiertag: Pünkösd, Pünköst.

* Hodbáb, u, m. v. Hadbáw.

* hodbábni, á, é, *adj.* v. hadbáwní.

Hoden, hodna, hodno, *adj. abs.* v. hodní.

Hodi, *gen.* Hod, f. pl. *Loc.* Hodách: v. seq.

Hodi, dow *boh.* ů) m. *plur. Loc.* doch (*boh.* dech): k o s t e l n é *a*) encaenia, orum, n. *Pl. Augustin.* dedicatio, vel patrocinium templi: der Kirchtag, Einweihungsfest, die Kirchweihe, Kirchmesse, Kirmse: templom fel-szentelése napja, egyház-napja, templom bútsúja. *Syn.* Poswácání neb Založení Chrámu *b*) epulae encaeniales, paganalia annua: Kirchtagsmahl, bútsúi ebéd. *Prov.* J w Pekle Ráz bíwagú Hodi: semel in omni vita cuique arridet fortuna, man muß auch dann und wann seine Unterhaltung haben: pokolban-is esik egyszer egy innep. 2) d o m á c é: v. Hosťina. 3) po Swadbe: v. Hegno Jnro.

Hodina, i, f. hora, ae, f. die Stunde, Uhr: óra *Plur. nom.* Hodini, *gen.* din: horae, die Stunden, órák. Modlacá k Modlení ustanowená) Hodina: hora precatoria (precibus destinata): Bettstunde, imádság (imádkozás) órája. Posledná Hodina: agon, agonia, lucta, hora ultima: die letzte Stunde, Todesnoth: utólsó óra, utólsó hartz (küszködés, pertzentés.) Po Hodiňe, za Hodinu potom: hora post, eine Stunde hernach, egy órával az után. O dewáteg Hodiňe: hora nona, um neun Uhr, kilentz órakor, kolko ge Hodin? quota est hora? wie viel Uhr ists? hány az óra? Osem Hodin ge: octava hora est (audita est), es ist acht Uhr; es hat achte geschlagen, nyoltz az óra, nyoltzat ütött. Skoro bude dewat bit: hora nona audietur; nonam mox sonabit: es wird bald neun seyn (schlagen): mindgyárt kilentz lesz (kilentzet ütni fog.) *Prov.* Člowek na Hodini: vir ad horas se accomodans. Omnium horarum homo: der Mann nach der Uhr, mindennek igazat tévő (mindenfelé kész, az időkhöz magát alkalmaztató) ember. W šťastliwu Hodinu narodeni. Gigesow Prsťen: gygis annulus *Lucian.* Fortunatus, qui veluti virgula divina quidquid optat, id suo arbitrio consequitur: ein glücklicher (in ein einer glücklichen Stunde geborner) Mensch, Glückssohn, szerentse fia, szerentsés (órában született) ember.

Hodinár, a, m, horologiarius (opifex) horopeus, automatarius, ii, m. der Uhrmacher, órás, óra-tsináló.

† Hodinář, e, m. idem.

hodinárčin, a, e, *adj. poss.* horologiariae, der Uhrmacherinn gehörig, óra-tsinálónéé, órásnéé.

† hodinařčin, a, o, *adj. poss. idem*

Hodinárení, á, n. v. Hodinárstwí.

hodinárit, il, ím, V. I. *imp.* nat: horopeum agere (esse), artem horopeam exercere: ein Uhrmacher seyn, óra-tsináló mesterséget üzni, oráskodni. *Syn.* Hodinárem bit.

Hodinárka, i, f. uxor opificis horologiarii, horopea, horolo-

logiaria, ae, f. die Uhrmacherinn, órásné, óra-tsinálóné.
† Hodináčka, i, f. idem.
hodinárow, a, e, adj. poss. horopei: dem Uhrmacher gehörig, órásé, óra-tsinálóé, boh. Hodinárů et rův.
hodinárski adv. more horopeorum, Uhrmacherisch, Uhrmachermässig: óra-tsináló (órás) módon. *Syn.* pohodinárski, *boh.* hodináčski.
hodinárski, á, é, adj. horologiarius, horopeus, a, um; horologiarios (horopeos) adtinens: die Uhrmacherkunst oder die Uhrmacher betreffend; órásokat vagy óra tsináló mesterséget illető *boh.* hodináčski.
Hodinárstwí, á, n. ars horopea (horologiaria), die Uhrmacherkunst, óra tsináló mesterség, óráskodás. *Syn.* Hodináření.
† Hodináčstwí, n. idem.
† Hodinařů, et řův, owa, owo *adj. poss.* v. Hodinárow.
Hodinečka, i, f. *dem.* ex Hodinka.
Hodinečki, neček, f. *plur. dem.* ex Hodinki.
Hodini, *gen.* din, f. pl. horologium, horarium, i, n. machina horaria: die Uhr, das Uhrwerk, ein Werkzeug, welches die Stunden anzeigt: óra. Slunečné Hodini, horologium sciathericon (solare, solarium); solaria sciotherica, sciatherica, ae, f. Sonnenuhr, nap árnyék) óra. Hodini naťáhnúť: horologium intendere (adtrahere), adducere catenam (funiculum) horologii: die Uhr aufziehen, fel-húzni (tekerni) az órát. Hodini bigú: horologium sonat (sonando indicat horas) horae sonant: es schlagt die Uhr: üt az óra. Hodini dobre idú: horologium recte movetur (incedit), habet motum justum: die Uhr geht richtig, jól jár az óra. *Prov.* Gake Hodini, take Mesto. Z Hodin poznať, pozná sa, poznáwa sa Mesto: ex horologio civitatem judica, aus der Uhr erkennt man die Stadt, az óráról ismerni-meg a' várost. Az ora járásából-is meg itélheted (meg-ismérheted) a' várost. Dám gá tebe Dedini, newidiš tam Hodini: locus horologium habet, pagus non est: diese Ortschaft ist nicht Dorf, weill sie mit einer Uhr versehen ist, ez a' helység nem falu, mert órája vagyon. 2) v. Hodina.
Hodinka, i, f. *dem.* ex Hodina: horula, ae, f. das Stündchen, órátska. *Pl. nom.* Hodinki, *gen.* nek: horulae, die Stündchen, orátskák.
Hodinki, nek, f. *plur. dem.* ex Hodini. Wačkowé Hodinki: horologium portatile (saccale): die Sackuhr, Taschenuhr: Zsebóra. Sipacé Hodinki: clepsamidium, horologium arenarium, clepsydra, ae, f. die Sanduhr, üveg-óra, mellyben föveny foly. Wodné Hodinki: clepsydra, hidrohorologium: Wasseruhr, viz-óra, mellyben viz foly.
Hodiť, il, ím, V. P. *imp.* hoď, *cum acc. instrum.* iacere: coniicere, proiicere, mittere, vibrare: werfen z. B. Steine: dobni, hagyítani, vetni, hajtani. Daleko hodiť: iacere longissime, procul proiicere; weit hinwerfen, meszszire dobni, hagyítani. Preč od seba hodiť, abiicere, von sich weg stoßen, weg werfen: magától elvetni. Kamen za nekím hodiť: pe-

petere aliquem lapide, nach jemanden mit Steine werfen, kövel hagigálni valakit. Nekoho do wezeňá hodit, uwrhnút: coniicere in carcerem, dare in vincula aliquem: ins Gefängniß werfen, tömlötzbe (árestomba) vetni valakit. Na (o) Zem ňekoho hodit: sternere humi, terrae allidere aliquem: Jemanden zum Boden werfen: zu der Erde schlagen: valakit le-vetni, le-ejteni, földhöz tsapni (verni.) Stín od seba hodit: umbram dare (iacere, iactare): einen Schatten won sich werfen (geben), árnyékot vetni. Oči na nečo hodit *a*) i. e. na nečo pozret: adiicere oculos ad rem, die Augen auf etwas werfen, valamire szemeit vetni. *b*) i. e. ňečo zažádat: appetere aliquid, oculum adiicere rei (ad rem) zu etwas Lust bekommen, die Augen auf etwas werfen: valamit meg-kivánni. Winu na nekoho hodit: culpam coniicere (conferre) in aliquem: die Schuld auf jemanden werfen, schieben: valakire tolni a' vétket, valakit bünösnek mondani, álitani. *Tropice.* Nečo pod Nohi hodit, i. e. Prekážku robit (učiňit): obicem ponere, etwas in Weg legen, akadályoztatni, láb alá vetni, meggátolni valamit. *II. rec.* Hodit sa, et sebu: sterni, sternere (abiicere, coniicere) se: sich werfen (niederwerfen), le-borúlni, le-dülni, le-vetni magát. *boh.* mrstnút sebe. Nekomu sa na krk hodit: invadere alicuius collum, sich um den Hals werfen, valakinek nyakába borúlni. W Ramena nekoho sa hodit: coniicere se in (petere) amplexum alicuius: sich in die Arme werfen, valaki karjaira borulni, valakit meg-ölelni. 2) aptum (accommodum) esse, convenire, se accommodare: taugen (passen zu etc. sich schicken, schlichten, einrichten): alkalmatosnak lenni, bé-illeni, elkelni, alkalmaztatni magát. *Syn.* zíst sa. Do Času, do Príležitosti sa hodit: cedere tempori, sich in die Zeit schicken, engedni az idönek, az idöhöz alkalmaztatni magát. Gak sa Čas, a Príležitost k tomu hodi, i. e. gak sa dá robit: prout res, ac tempus dabit: wie sich die Sache, die Zeit schicken wird; nach Bewandtniß (Beschaffenheit) der Sachen: a' mint a' dolog, idö fogja magával hozni. Hodí sa to: aptum (conveniens, bonum) hoc erit, valebit: das wird sich schicken, es wird tauglich (gut) seyn: el-kel (jó lesz) az. Teto Weci spolu sa hodá: ista cohaerent, diese Sachen schicken sich zusammen, gehen auf einander: ezek öszve illenek. — 3) decere, dignum esse; sich schicken, sich geziemen: illeni, illendönek lenni. To sa hodí na teba: decet (dignum est) te, es schickt sich für dich, ez néked illik. Nehodí sa to: dedecet, non decet, non convenit, non dignum est: das schickt sich nicht, ez nem illik, nem illendö.

Hodki, dek, f. pl. *dem.* ex Hodi.

Hodkowice, wic, f. pl. *dat.* com (*boh.* cům): Libenavia, Hodcovicium: Libenau, Hodkowitz, ein Städtchen im Bunzlauer Kreise: Hodkovitz, város. 2) Hodcovicium, *pagus:* Hodkowitz, ein Dorf im Kau-

zim-

zimmer Kreise: Hodkovitz, falu.

† Hodlání, n. v. Chcení.

† hodlati, al, ám: v. chcet 1. Nro.

* Hodlowání, á, n. v, Obcowání.

* hodlowat, lowál, lugem, V. 1. *imp.* lug, z ňekím: v. obcowat 2. Nro. Preco sa nami nehodlugeš, než ki inde pronocugeš? etc.

Hodne *adv.* digne, condigne, dignanter, merito, iure merito, meritorie: würdig, billig: méltán, érdemessen. *Syn.* zasluzne, zasluzile. 2) satis, recht, hinlänglich: elég, elegen, elégségessen. *Syn.* dost dostatecne, nákladne, náležite. 3) bene, recht, gut: jól. *Syn.* dobre náležite, statecne. 4) valde, nimis: recht, sehr, stark: igen, derekassan. *Syn.* welmi. Dňes ge tám hodne Zima: hodie magnum frigus est, heute ist es recht kalt, ma igen (derék) hideg vagyon. Muselo w Horách hodne prsat, ge kalná (mutná) Woda: oportet in montibus valde pluisse, aqua turbida est: es muß in Gebürge stark geregnet haben, das Wasser ist trübe: a' hegyeken igen nagy esőnek kelletett lennie, zavaros a' viz.

hodní, á, é, (*abs.* hoden, hodna, hodno) *adj.* dignus, condignus, meritus, meritorius, a, um: würdig, werth: méltó, érdemes. *Syn.* zasluzní, zasluzilí. Hoden Chwáli: laude dignus, lobenswürdig, lobwürdig: ditséretre méltó. Oplakáwáňá hodní: illachrymabilis, lachrymis dignus: luctuosus: beweinenswerth, = würdig: meg-siratható, siralomra méltó, siralmas. 2) bonus, probus: rechtschaffen brav: derék, jámbor, jó. *Syn.* dobrí, náležití, statecní. 3) idoneus, aptus; habilis, e, capax, *cis*; tauglich, geschickt: alkalmatos, reá illendö. *Syn.* dostatecní, sikowní, spósobní, súcí. 4) magnus, groß, nagy. Bude tam zítra hodní Mráz: noctu valde gelascet, in der Nacht wird es recht frieren, az éjjel igen nagyon fog fagyni.

† Hodnost, i, f. v. seq.

Hodnost, i, f. aestimatio, onis, f. aestimium, pretium, i, n. der Werth, ára (betse) valaminek, satzolas. *Syn.* Cena. 2) dignitas, auctoritas: die Würde, Würdigkeit, das hohe Ansehen: tekéntet, méltóság. *Syn.* Dostognost, Zretel. Potreba nám gest tweg Hodnosti, Radi, a Milosti: auctoritate tua nobis opus est et consilio, et gratia: wir bedürfen deines Ansehens, Raths, und deiner Gnade: a' te tekéntetedre, tanátsodra, és kegyelmedre szükségünk vagyon. Neslusí sa to na hodnost twu. Neswedci (neprislúchá) to tweg Dostognosti: alienum hoc est dignitati tuae, dieses steht deinem hohen Ansehen nicht wohl an, nem illik ez a' te méltóságodhoz. — 3) dignitas, character, honor, officium, i, n. die Würde, Ehrenstelle, das Ehrenamt, Stand, Charakter: hivatal, tiszt, tisztség. *Syn.* Úrad, Staw. Na Hodnost wist: exaltari, promoveri, dignitatem adipisci: erhoben werden, die Würde erhalten: méltóságra emeltetni. *Prov.* Na hodnost wisel, o Mrawi prisel. Mrawi Hodnost mení. Ini Staw, insé Mrawí. Horeš Moreš: saepe suos mores homo mutat propter honores. Immutant mores homi-

mi-

minum, cum dantur, honores. Honores mutant mores: andere Stand, andere Sitten, Große Ehren thun manchen verkehren: a' tisztség, méltóság változtattya a' természetet, a' szokást. A' ki tisztségre emeltetik, természetében (szokásában) meg-változik. A' ki magossabb (nagyobb) póltzra hág, alázatosságában alább hágy. A' fel-magasztalás nagyobb maga tartás. A' ki meg-jobbittya sorsát, el-bízza (fel-fújja) magát.

Hodnowerňe *adv* fide digne, credibiliter, probabiliter, verosimiliter, cum fide: glaubwürdig: hitelessen, hihetőképen hihetőssen, hitelre méltókipen. *Syn.* wiriHodňe, wiripodobňe.

† Hodnow'erňe *adv.* idem.

Hodnowerní, á, é, *adj.* fide dignus, a, um; credibilis, probabilis, verisimilis, verosimilis, e: glaubwürdig, wahrscheinlich: hiteles, hihető, elhihető, hitelre méltó. *Syn.* Prawde podobní, wíriHodní, wíripodobni. Tolko hodnowerních Okoličnosti sa schádza (nachádzá): tot concurrunt verisimilia *Ter.* ich sehe so viel Wahrscheinlichkeit hiebei. Es scheint die Wahrheit so gleich: annyi el-hihető dolog találkozik benne.

† hodnow'erní, á, é, *adj. idem.*

† Honow'ernost, i, f. v. seq.

Hodnowernosť, i, f. fides, ei, f. auctoritas, credibilitas, fide dignitas, tis, f. verisimilitudo, dinis, verisimilitas, verosimilitas, tis, f. Glaubwürdigkeit, Wahrscheinlichkeit: hitel, hitelesség, hihetőség. *Syn.* WíriHodnosť, Wíripodobnosť. Hodnowernost mať: fidem habere, Glaubwürdigkeit haben, hitelének lenni.

† Hodokwasan, a, n. v. Hodowník.

Hodonka, i, f. febris, is, f. das Fieber, hideglelés. *Syn.* Zimňica. Horúcá Hodonka: v. Horúčka. Suhag koňe pase, Hodonka ho netrásla, kedbi Milá pásla.

Hodowač, a, m. v. Hodowník.

Hodowačka, i, f. v. Hodowňica. 2) v. Hodowáňí.

Hodowáňí, á, n. epulatio, commessatio, convivatio, nis, f. convivium, epulum, i, n. das Schmausen, Banquetiren, Praßen, Mahlzeithalten, die Gasterei, Banquetirung, Mahlzeit, Tafel: vendégeskedés, lakodalmazás, vendégség. *Syn.* Hodowáčka, Hosť'ina, Hosťinkareňí. *boh.* kwas, kwaseňí. Od Hodowáňá do Posť'ele medzi Rukami ňesen bol: inter manus e convivio in lectum delatus est, von der Tafel, und Mahlzeit hat man ihn in das Bett getragen, a' vendégségből az ágyba vitetett. Z Hodowáňím utratiť Statek: conviviis abligurire bona, die Güter durch die Gastmahlen verzehren, verschlemmern: a' vendégeskedés által a' jószágot el-harátsolni.

Hodowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: epulari, comessari, convivari, convivia celebrare: schmausen, praßen, Mahlzeit halten, gastmahlen, mahlzeiten, zehen, schlemmen: vendégeskedni, lakodalmaskodni, vendégeskedést tartani. *Syn.* hosť'iť sa, hosť'inkáriť; po Hosť'inách chodiť. *boh.* kwasiťi, Hiriti. Kdo pige, hoduge, Mužice plaťí, wezmúho do Ňeba Andeli Swatí (prám.)

hodowňe *adv.* epulariter, epulatorie: ſchmauſend, vendégeskedve.

hodowní, á, é, *adj.* epulatorius, a, um: convivalis, epularis, e: zum Gaſtmahl gehörig, die Gaſtmahl betreffend: vendégségi, vendégeskedéshez való, vendégséget illető.

Hodowňica, i, f. epulatrix, convivatrix, cis. f. Praſſerinn, Schmauſerinn: vendégeskedő (tobzódó, zabálódó) aszszony. *Syn.* Hoſt'inkárka. *boh.* Hodowňice, Kwaſitelkiňe, kwaſňice, kwaſowňice. 2) v. Hoſt' 3. nro.

hodowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Hodowňička v. seq.

hodowňičin, a, e, *adj. poss.* *ex* Hodowňica: epulatricis, der Praſſerinn gehörig, vendégeskedőnéé, tobzódónéé. *boh.* kwaſitelkiňin, kwaſowňičin. 2) v. Hoſt'ow 2 nro.

Hodowňička, i, f. v. Hodowňica.

Hodowňík, a, m. epulator, commessator, is, m. epulo, nis, m. Praſſer, Schmauſer: vendégeskedő, tobzódó. *boh.* Hodokwaſan, kwaſitel, kwaſňík, kwaſowňík. 2) v, Hoſt' 2 nro.

hodowňíkow, a, e, *adj. poss.* epulatoris, epulonis: dem Praſſer (Schmauſer) gehörig: vendégeskedőé (tobzódóé.) *boh.* hodokwaſanu, kwaſitelu, kwaſňíku, kwaſowňíku et uw 2) v. Hoſt'ow.

Hofer, a, m. *a*) bez Domu: inquilinus, i, m. inhabitator, is, incola, ae, m. Häusler, ohne eigenes Haus; Inwohner Einwohner: Zsellér. *Syn.* Hoſpodňík, komorňík, *boh.* Podruh. *b*) bez Roli, v. Domkár.

hoferčin, a, e, *adj. poss.* inquilinae. der Häuslerinn gehörig, zselérnéé, zsellér aszszonyé. *Syn.* hoferkiňin, hoſpodňiččin, komorňiččin, *boh.* podruhiňin.

Hoferení, á, n. v. Hoferſtwí.

hoferit, il, ím V. I. *imp.* hofer: v. hoferowat.

Hoferka, i, f. *a*) bez Domu: inqilina, ae, f, des Häuslers Weib, das Häuslersweib, Häuslerinn, Inwohnerinn, Einwohnerinn: zsellér aszszony, zsellérné. *Syn.* Hoferkiňa, Hoſpodňica, Hoſpodňička, komorňička, komorňica. *boh.* Podruhiňe. 2) bez Roli: v. Domkárka.

Hoferkiňa, i, f. idem.

hoferow, a, e, *adj. poss.* inquilini, dem Häusler gehörig, zselléré. *Syn.* Hoſpodňíkow, komorňíkow *boh.* podruhu et uw.

Hoferowáňí, á, n. v. Hoferſtwí.

hoferowat, owal, ugem, V. I. *imp.* rug: inquilinum esse (agere) inquilinari, in conducto (inquilinatu) habitare: zur Miethe wohnen, ein Häusler ſeyn: zsellérkedni, zsellérről (zsellérségben) lakni. *Syn.* Hoſpodú (dow) bíwat, komorú (row) bíwat, komorňíkowat, hoferit, w (na) Hoferſtwí (Hoferowáňí) bit. *boh.* na Podruží bit.

Hoferſtwí, á, n. inquilinatus, us, m. conductum, i, n. die Miethe, gemiethete Wohnung, oder das Wohnen zur Miethe: zsellérség, zsellérkedés. *Syn.* Hoferení, hoferowáňí, komorňíkowáňí, komorňictwí. *boh.* Podružtwí. W (na) Hoferſtwí bit (bíwat): v. hoferowat. 2) v. Domkárſtwí.

* Hofmagſter, ſtra m. v. Dworňík.

* hofmagſterčin, a, o, *adj. poss.* v. Dworňiččin.

Hof-

* Hofmagsterka, i, f. v. Dworňicka.

* Hofmagsterski *adv.* v. dworňícki.

* hofmagsterskí, á, é, *adj.* v. dworňické.

* Hofmagsterstwí, á, n. v. Dworňictwí.

* Hofmagstrowat, rowal, rugem: v. dworňičit.

hoň! *interj.* eheu! hem! hui! aha! oho! holla! bei verschiedenen Ausrufungen; haj. 2) v. ho.

* Hogáč, a, m, v. hogič.

* hogací, á, é, *adj.* v. hogicí.

Hogdačka, i, f. v. Hinčowka.

hogdaní, á, é, *p. c.* v. hinčowaní.

Hogdáňí, á, n v. Hinčowáňí,

hogdat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. hinčowat. *II. rec.* hogdat sa: v. hínčowat sa.

Hogdáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hogdawat, al, ám: *freq.* ex hogdat. *II. rec.* hogdáwat sa: *freq.* ex hogdat sa.

Hogdawka, i, f. v. Hinčowka.

Hogec, gca, m. v. Hogič.

† hogecí, *adj. omn. gen.* v. hogicí.

Hogemstwí, á, n. dilatio, prolongatio protractio, nis, f. spatium temporis, tempus, mora: die Frist, der Zeitraum, Aufschub: haladék: halasztás, el-halasztás, húzás. *Syn.* Odklad, Prekaz.

hogení, á, é, *p. c.* sanatus, curatus, a, um: geheilt, gesund gemacht: gyógyittatott, orvosoltatott. *Syn.* léčení.

Hogeňí, á, n. sanatio, curatio, nis, f. Heilung, Gesundmachung: gyógyétás, orvoslás, gyógyúlás. *Syn.* Lečeňí.

Hogič, a, m. sanans, curans, tis, m. sanator, curator, doctor, is, m. medicus, i, m. Arzt, Doktor, Heiler: gyógyító orvos. *Syn.* Hogec, Hogitel, Lekar, Uzdrawitel, Uzdrawowatel. *vulg.* Doktor. Hogič Očí: ophtalmicus, medicus ocularius *vulg.* oculista, ae, m. Augenarzt, szem orvos, szem gyógyitó. Hogič Ran, i. e. Felčer, Ranár: chyrurgus, medicus vulnerarius: Wundarzt, seb-gyógyito, seb-orvos.

Hogící, á, é, *adj.* salutaris, saluber, salubris, medicinalis, e. zur Heilung dienlich, heilend, gesund machend: gyógyító. *vulg.* hogací, *boh.* hogecí. Hogicá Zelina: herba salutaris (salubris, medendo apta, medicinalis): Arzneikraut: Heilkraut: gyogyitó fü.

Hogička, i, f. v. Hogitelka.

hogit, il, ím, V. I. *imp.* hog: sanare, currare, medicari, mederi: heilen, heil machen, curiren: gyógyítani, orvosolni, orvositani, orvoslani. *Syn.* léčit, uzdrawit. *Prov.* Druhých hogíš, o seba nestogíš. Ti sam wtip sa, za Nos chit sa: aliorum medicus, ipse vulneribus, scates *Plutarch.* Medice tibi medicus esto. Erratum castigas, incessisque alienum, intercutibus vitiis ipse madens. Nosce (cura, inspice) te ipsum. Cape te per nasum: zupfe dich bei deiner Nase, nyúlly magad kebelébe. ölld-ki a' bolháidat. Ismérd meg magad magadat. *II. rec.* hogit sa: curare (sanare) se: sich heilen, orvosolni (gyógyítani) magát. *Syn.* léčit sa. 2) sanari, consanari, curari, consanescere: heilen, heil werden: gyógyúlni. Rana sa hogí: vulnus consanescit, die Wunde heilt, gyógyul a' seb.

hogitedelňe *adv.* sanabiliter, medicabiliter, curabiliter: heilbar,

bar, orvosolható (gyógyitható) képen.
Hogitedelní, a, é, adj. sanabilis, curabilis medicabilis, e: heilbar, meg-orvosolható, meg-gyógyítható, meg-gyógyúlható.
Hogitedelnosť, i, f. curabilitas, medicabilitas, sanabilitas, tis, f. Heilbarkeit, gyógyíthatóság, gyógyúlhatóság.
Hogitel, a, m. v. Hogič.
Hogitelčin, a, e, adj. poss. ex seq.
Hogitelka, i, f. curatrix, sanatrix medicatrix, cis, f. Heilerinn, Heilmacherinn: orvosló (gyógyító) aszszony, orvoslóné, gyógyétóné. Syn. Hogička.
Hogitelkiňa, i, f. idem.
Hogitelňe adv. salutariter, salubriter: heilsam, zur Gesundheit dienlich: orvosolva, gyógyítva.
Hogitelní, a, é, adj. salutaris, e: saluber, bris, bre: heilsam, zur Heilung, oder Gesundheit dienlich: orvosló, gyógyító.
Hogitelnosť, i, f. salubritas, tis, f. salubris natura (conditio): Heilsamkeit: heilbare Beschaffenheit: orvosló (gyógyító állapot, természet.
Hogíwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.
Hogíwat, al, ám: freq. ex Hogit. II. rec. Hogíwat sa, freq. ex Hogit sa.
Hogňe adv. large, copiose, abunde, abundanter affatim, affluenter, ubertim, profuse, munifice: reichlich, häufig, häufenweise: böven, bövségessen, böségessen, bövséggel, gazdagon, gazdagúl. Syn. dostatečňe, dosť, na zbit, wrchowate, wrchowite, zbitečňe. Hogňe mat: v. Hognosť. 2) foecunde, fertiliter: fruchtbar, termetten, tenyészössen: Syn. úrodňe.
Hogní, á, é, (abs. Hogno): largus, copiosus, profusus, a, um; abundans, affluens, tis, uber, is: reinlich, häufig, reich, überflüssig: bö, bôvséges, böséges, gazdag. Syn. dostatečný, wrchowatí, wrchowití, zbitečný. Hognegšé Odplati, Odmení: ampliora praemia, häufigere Vergeltung, nagyobb jutalmak. Prov. Na Ráz Hogno, na druhí Ráz Lagno (Howno): non omnia hodie, respice futura: nicht alles auf einmal, egyszerre sok, másszorra semmi. Holnap-is meg virrad. 2) uber, is, fecundus, frugifer, fructuosus, a, um; fertilis, e: fruchtbar, Früchte tragend: termékeny, tenyészö, gyümöltsözö. Syn. rodní, úrodní. Hogní Rok: fertilis annus, fruchtbares Jahr, termékeny esztendö.
Hognosť, i, f. ubertas, tis, f. abundantia; affluentia, copia, exuberantia, ae, f. Reichlichkeit, Menge, böség, bövség, bövelkedés. Syn. Dostátek, Wrchowatosť, Zbitečnosť, Zbiteк. Hognosť mať: abundare, affluere, exuberare; cornu copiae, affatim omnia supersunt: reichlich haben, zufließen, überfließen, überfließig haben: bövelkedni. 2) fecunditas, fertilitas, ubertas: Fruchtbarkeit, termetség, termékenység, bövség. Syn. Úroda, Úrodnosť.
† Hokinář, e, m. v. kramár.
† Hokinářeňí, n. v. kramárik.
† Hokinárití, il, ím: v. kramárik.
† Hokinářstwí, n. v. kramárstwí.
† Hokine, f. v. kramárka.
Hola, i, f. mons nudus, pascuo deserviens kahler (bloßer, nacker) Berg: kopasz hegy, fellyűröl marha legelésre szolgáló.

gáló. 2) Hora, v. Wrch, 3) nomen diversorum locorum: kráľowá Hola *a*) i. e. Nowá Baňa: Regiomontum, i, n. *Civitas montana*: Königsberg, Új-Banya. 5) mons Regius, *in Comitatu Gömöriensi*: Königsberg im Gemerer Gespannschaft: király hegy.

Holand, *a*, m. Batavus, Hollandus, i, m. Holländer, hollandiai ember, Hollandus. *Syn.* Holančan. *Plur. Nom.* Holanďi, *gen.* dow etc. 2) Belga, ae, m. Holländer, Niederländer: Belgyiomi ember, Belgus.

Holanďan, *a*, m, idem.

holanďančin, *a*, *e*, *adj. poss.* v. holanďin.

Holanďanka, i, f. v. Holandka.

Holanďanow, *a*, *e*, *adj. poss.* v. Holandow.

† Holander, dra: m. v. Holand.

Holandia, i, f. Hollandia, Batavia, ae, f. terra Batavorum, Holland, Grafschaft: Hollándiai, Belgyiom része. *Syn.* holandská Zem. 2) Belgium, foederatum, Holland, statt der vereinigten Niederlande: frigyes Belgyiom.

holanďin, *a*, *e*, *adj. poss.* Batavae, Hollandae, der Holländerinn gehörig, hollandiai aszszonyé, hollandusnéé. *Syn.* holanďančin. 2) belgicae *fem.* der Niederländerinn gehörig, Belgyiomi aszszonyé, belgusnéé.

Holandka, i, f. Batava, Hollanda, ae, f. eine Holländerinn, hallandiai aszszonyé, hollandusné. *Syn.* Holanďanka. 2) Belga, belgica *fem.* Niederländerinn Holländerinn: Belgyiomi aszszony, Belgusné.

holandow, *a*, *e*, *adj. poss.* Hollandi, dem Holländer gehörig, hollandiai emberé, hollandusé. *Syn.* holanďanow. 2) Belgae, dem Niederländer gehörig, Belgyiomi emberé, belgusé.

holandski *adv.* batavice, hollandice: holländisch, hollandiáúl. *Syn.* poholandski. 2) belgice, niederländisch: belgyiomossan.

holandský, á, é, *adj.* hollandicus, bataviсus; a, um: holländisch, holländer: hollandiai. Holandská Zem: v. Holandia. 2) belgicus, niederländisch, holländisch: belgyiomi.

Holár, *a*, m. v. Holič.

holárčin, *a*, *e*, *adj. poss.* v. holiččin.

Holáreň, rňi, f. v. Holičňa.

Holáreňí, á, n. v. Holictwí.

holárit, il, ím, V. I. *imp.* lat: v. holičit.

Holárka, i, f. v. Holička.

Holárňa, i, f. v. Holičňa.

holárow, *a*, *e*, *adj. poss.* v. holičow.

Holárskí *adv.* v. holičkí.

holárskí, á, é, *adj.* v. holičkí.

Holárstwí, á, n. v. Holictwí.

Holba, í, f. media, cotula, hemina, ae, f. eine Halbe, itsze.

Holbička, i, f. *dem.* parva media, eine kleine halbe, kis itsze, itszétske.

† Holče, ete. n. v. Ďewča.

† Holčice, f. v. *idem.*

† Holčička, i, f. v. Ďewčátko. 2) v. kigček, Palička.

† holčin, *a*, *o*, *adj. poss.* ex Holka: v. Sewčatin.

holcow, *a*, *e*, *adj. poss* ex seq. v. holicow.

Holec, lca, m. v. Holič.

holecki *adv.* v. holički.

holecki, á, é, *adv.* v. holički.

holectwí, á, é, *adj.* v. holički.

Holectwí, á, n. v. Holičtwí.

holení, á, é, *p. c.* tonsus, adtonsus detonsus, rasus, a, um: geschert, barbiert: beretváltt. *Pár. Páp.* beretváltatott, borotváltatott, meg-beretválta-

tatolt, meg-borotváltatott, meg-borotválkozott.

Holení, á, n. tonsio, adtonsio, nis, f. rasura, tonsura, ae, f. das Scheren, Barbieren: beretválás, borotválás *Par. Pap.* borotváldogálás, borotválkozás.

Holeşowice, wec, f. pl. *dat.* com (*boh.* cum): Holeschovicium, Holeschowitz, ein Dorf im Rakonitzer Kreise: holesovitz.

† Holewrant, u, m. v. Neşpor, Olewrant.

* Holewrantení, á, n. v. Neşporowání, Olewrantení.

* holewrantit, il, ím, V. I. *imp.* rant: v. neşporowat, olewrantit.

Holí, á, é, *adj.* nudus, denudatus, a, um: nackt, bloß: mezételen *Pár. Páp. Syn.* nahatí, nahý. Holí Pták: v. Holopluşk. *Prov.* Holí gako Miş (Prşt): nudior leberide, nackt, wie eine Maus: mezételen mint az egér *Pár. Páp.* Tak şa máme, gako holi w Trní: adversa utimur fortuna. Ut nudus inter spinarum acumina versamur: Noth und Trübsal ist unser Schicksal. Wir leiden Noth an allen: úgy birjuk magunkat, mint a' jegen álló. Holí holému neşpomože. Obidwa şú w Núdzi: nudus nudum protegit. Caecus caeco ducatum praestat: ein nackter kann den andern nicht bedecken, mezitelen a' mezitelent fedezgeti. Vakot a' vak vezeti. 2) calvus glaber, depilis, e: kahl, glatt, glatz, ohne Haare: kopasz, tar, szöretlen. *Syn.* plechawí. Holá Hlawa, i. e. Holopluşk: calvum caput, kahler Kopf, Glatzkopf: kopasz fö (fej.) *Prov.* Holému lahko geşt oholit Hlawu (şnadno şa oholí Hlawa): rara barba facile tondetur, ein kahler Kopf kann leicht geschert werden, a' kopasz ember haját könnyü megnyírni.

Holič' a, m. tonsor, barbitonsor, rasor, is, m. Barbier, Barbierer, Bartscherer: borbély, beretváló. *Syn.* Bradár, Holár, Holec *vulg.* Barwír *boh.* Bradíř. 2) Holitsium, *oppidum Provinciae. Nittriensis*: Holitsch, ein Marktfleck: Holits, *mezö város.*

Holiččin, a, e, *adj. poss.* uxoris tonsoris, der Barbiererinn gehörig, borbélynéé, borbélyfeleségéé. *Syn.* bradárčin, holárčin. *vulg.* barwírčin. *boh.* bradířčin.

Holičení, á, n. v. Holictwí.

Holičí *adj. omn. gen.* v. seq.

holičí, á, é, *adj.* tonsorius, a, um: das Scheren betreffend, oder dazu gehörig: beretválásra-való *Pár. Páp.* Holičí, Sklep: v. Holičňa.

Holičit, il, ím, V. I. *imp.* Holič: barbitonsorem esse, ein Barbirer seyn, borbélykodni. *Syn.* bradárit.

Holička, i, f. tonsoris coniux, die Barbiererinn, Barbiersfrau: borbélyné, borbély felesége. *Syn.* Bradárka, Holárka. *vulg.* Barwírka *boh.* Bradířka. 2) i. e. nezreli Fik: grossus, i, m. die unreife Feige, éretlen füge.

Holicki *adv.* tonsorie, more tonsoris, barbiererisch, barbierermäßig. borbélyossan, borbély módon. *Syn.* bradárşki, holárşki, holecki. *vulg.* barwírşki. *boh.* bradířşki.

Holický, á, é, *adj.* tonstrinus, tonsorius, a, um; tonsores adtinens: barbiererisch, die Barbierer (Barbier, Scherer) betreffend: borbélyi, borbélyokat illetö. *Syn.* bradárşki, holár-

lářſki: hölecki; *vulg.* barwír-ſki *boh* bradířſki. Holická Swetlica: v. Holičňa. Holičké Umění: v. Holictwi.

Holíčňa, i, f. tonstrina, ae, f. Barbierſtube, Barbiergewölb, Schergaden: borbély műhely. *Syn.* Bradáreň, Bradárňa, Holárňa, holárſki (holiči, holicki) Sklep. *vulg.* Barwírňa *boh.* Bradířňa.

holičow, a, e, *adj. poss.* tonsoris, dem Barbierer (Barbier, Scherer) gehörig: borbélyé. *Syn.* bradárow, holárow, holcow, *vulg.* barwírow. *boh.* barwírů, bradiřů, et řůw.

Holictwí, á, n. tonstrina, tonsura, ae, f. ars tonsoria (tondendi): Barbierkunſt, borbélyság, borbélykodás, borbély mesterség (tudomány.) *Syn.* Bradárſtwí, Holárſtwí, holárſki (holiči, holické) Umění. *vulg.* Barwírſtwí.

Holípa, i, f. crustulum cavum: Hohlhippe, kemény ostya. *Syn.* hrubí (twrdí) Oplatek.

holiť, il, ím, V. I. *imp.* hol: tondere, adtondere, radere: ſcheren, barbieren z. B. den Bart: beretválni, borotválni (-lom) *Pár. Páp. II. rec.* holit ſa: se tondere, ſich barbieren, magát beretválni.

holíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

holiwať, al, ám, V. I. *imp.* ag: tonsare (-so), tonsitare: öfters, ſcheren, beretváldogálni, (-lom *Pár. Páp. II. rec.* holiwať ſa: *freq.* ex holiť ſa.

Holka, i, f. v. Dewča. 2) v. Kigček, Palička.

Holobrádek, dka, m. imberbis, is, m. Kahlbart, der ohne Bart (unbärtig) iſt: szakállatlan. *Syn.* Holopluſk.

Holomek, mka, m. apparitor, is, m. servus officii Burgraviatus: Gerichtsdiener, Amtsdiener beim Burggrafenamt: város szolgája, poroszoló. 2) *contemtive.* sus, porcus *de homine*: Sauigel, Schweinigel, ein ſäuiſcher Menſch: disznó ember. Na Holomka ſa hráť: lusum porci ludere, auf den Sauigel ſpielen, szolgára játszani (jádzani.)

Holopluſk, u, m. v. Holobrádek. *Prov.* Holopluſk Bradáča (čow) učí. Kura (Wagce) Slepku učí; chce biť od Slepki mudregſé: sus minervam. Ante barbam docet senes: imberbis natu maiorem docet. Odi puerulos praecoci sapientia *Hor.* das Ei will klüger ſeyn, als die Henne: a' tyúkmony okossabb akar lenni az annyánál 2) avis implumis, Vogel ohne Federn, tollatlan madár. *Syn.* holí (bez Peří) Ptak.

† Holſak, a, m. v. Holzat.

† Holſtra, i, f. v. Pumárňa.

Holſtruček, čku, m. *dem.* v. Golírček.

† Holſtruk, u, m. v. Golír.

† Holſtuch, u, m. v. idem.

† Holſtuſček, u, m. *dem.* v. Golírček.

† Holſtuſek, ſku, m. *dem.* idem.

† Holſtujik, u, m. *dem.* idem.

† holſtuſní, á, é, *adj.* v. golírowí.

Holub, a, m. columba, ae, f. die Taube, ohne Beziehung auf das Geſchlecht: galamb. Diwoki (polní, leſní) Holub: v. Hriwňák. *Prov.* Widíſ, gakſ medzi Holubi treſil: rem acu tetigisti; in praedones incidisti: du haſt es getroffen! jól (helyen) találád. Ugyan latrok körmeire akadtál. v. trefiť. Žádnému pečení Holub do Uſt newleťí. Koláče nebiwagú bez Práce: non volat in

buc

buccas assa columba tuas. Non tibi per ventos assa columba cadit: arbeite gern, und sey nicht faul, gebratene Taub fliegt nicht ins Maul. Ohne Mühe (Arbeit) bekömmt man nichts: senkinek sem (nem) repül sültt veréb (galamb) a' szájába. v. koláč, et leňiť sa. Druchíh (insích) Ludi za Holubow má: ille sapit solus, reliqui velut umbra feruntur: er hält sich allein für gescheiden, und alle übrige für die Narren: magát tartya egyedül okosnak, és másokat bolondoknak. 2) i. e. holubí Samec: columbus. palumbus, i, m. der Täuber, galamb, örvös, hím-galamb.

Holúba, aťá, n. *plur. nom.* ata: pipió, nis, m. pullus columbinus, columbella, ae, f. junge Taube, das Täubchen: galambotska. *Syn.* mladí Holub. *boh.* Holubě.

holubací, á, é, *adj.* columbinus, a, um: von Tauben, galambi, galambból való. *Syn.* holubí. Holubacé Wagce: ovum columbinum: Tauben ei, galamb-tojás.

Holubár, a, m. columbarius, i, m. negotiator columbarius, Taubenhändler, der sich mit Täuben abgibt: galamb-áros, galambos. *Syn.* Holubňík. (a).

† Holubář, e, m. idem.

holubárčín, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Holubárka, i, f. columbaria, ae, f. negotiatrix columbaria: Taubenhändlerinn, die sich mit Täube abgibt: galambosné, galamb-árosné. *Syn.* Holubňička.

† Holubářka, i, f. idem.

Holubárstwí, á, n. negotiatio columbaria, quaestus columbarius: Taubenhandel, wenn man sich mit den Tauben abgibt: galamb-kereskedés.

† Holúbářstwí, n. idem.

Holúbátečko, a, n. *dem.* ex seq.

Holúbátko, a, n. *dem.* ex Holúba.

† Holúbě, ěte, n. v. Holúba.

Holúbek, bka, m. *dem.* ex Holub. *a*) Samček: columbulus, palumbulus, i, m. Täublein, Täubchen: galambotska. *Syn.* Holúba, mladí Holub. *b*) Samička: v. Holubička.

Holubek: bku, m. i. e. holubá Huba: fungus columbinus, Taubenschwamm, eine Art Schwämme: galamb-gomba.

† Holubí, *adj. omn. gen.* v. seq.

holubí, á, é, *adj.* columbarius, a, um: die Tauben betreffend: galambi, galambot illetö. Holubé Hňězdo: *a*) nidus columbarius, Taubennest, galamb-fészek. *b*) v. Holubňík (u.) 2) v. holubací.

Holubica, i, f. columba, ae, f. die Taube, Taubinn: nöstény galamb. *boh.* Holubice. Siwá Holubica, Srdca Polowica etc.

† Holubice, f. idem.

Holubička, i, f. *dem.* columbella, palumbella, ae, f. Täublein, nöstény galambotska. Plakala Sestřička, plakala Bratříčka, gako Sokolíka siwá Holubička.

Holubinec, nca, m. stercus (excrementum) columbinum: das Taubenkoth, das Taubenmist: galamb-szar (ganajlat.) 2) v. Holubňík (u.)

Holubňica, i, f. v. Holubárka.

holubňiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Holubňička, i, f. v. Holubárka.

Holubňík, a, m. v. Holubár.

Holubňík, u, m. columbarium, i, n. das Taubenhaus, galamb-ház.
Holzacia, i, f. i. e. Holzacká (holzatská) Zem: Holsátia, ae, f. Holstein, eine Landschaft: Holžálzia *tartomany*.
Holzački *adv.* holsatice, holsteinisch, holzatziáúl, holzatziai módon. *Syn.* holzatski, poholzacki, poholzátski.
holzacký, á, é, *adj.* holsaticus, a, um: holsteinisch, holzatziai. *Syn.* holzatský.
Holzat, a, m. Cimber, bri, m. Holsatus, i, m. Holsteiner: holzatziai ember.
holzatčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Holzatka, i, f. Holsata, ae, f. Holsteinerinn, holzatziai aszszony.
holzatow, a, e, *adj. poss.* ex Holzat.
holzatski *adv.* v. holzacki.
holzatský, á, é, *adj.* v. holzacký.
Holzatstwo, a, n. *collect.* Holsatae, cimbri: die Holsteiner, Holzatziaiak, holzatziai emberek.
Homola, i, f. Homola Masla: massa oblonga (globus) butyri: ein Wecken Buter, gömbölyüre öszve tsinállt vaj. Homola (klobúk) Cukru: meta conus zachari, ein Hut Zucker: süveg tzukor (nád méz.)
Homole, f. idem.
Homolečka, i, f. *dem.* ex seq.
Homolka, i, f. conus casei vaccini, caseus vaccinus, caseolus: ein Gwargkäse, gömbölyüre öszve tsinállt túró. *Syn.* Syreček, Syrček *boh.* etiam Maldříček. Aliud est Twarožček, Twarožek.
Hon, u, m. Zweri: impulsio, actio, nis, f. das Treiben, hajtás üzés. *Syn.* Honění. 2) Zemi: iugerum, i, et is, n. *Cic. Varr. Colum.* spatium pedes 240 in longitudine, et 120 in latitudine, habens: der Morgen Landes, Juchart, Juchert, ein Hufe von 28800 Fuß, oder 240 Fuß in die Länge, und 120 in die Breite: egy hóld szántóföld. *Syn.* Rola, ktera ſa zgedným Sprażeňím Wolow za den zorat može. *boh.* Gitro, Gitro, Ugezd (Augezd.) — 3) Behački: stadium decursorium, i, n. Catadromus: Rennbahn, Laufbahn: pállya futó hely, pállya *Pár. Páp. Syn.* Honi. 4) na Ribi: contus (piscatorius), i. m. *Virg. Tacit.* fuscina piscatoria: eine Fischerstange, womit die Fische in die Netzen eingetrieben werden: turbokló, szigony, halászó rúd, mellyel a' halakat halóba szokták hajtani a' halászok. *Syn.* Duridlo, ribárské Weslo. 5) celeritas, velocitas, tis, f. die Schnelle, Geschwindigkeit: hamarság, gyorsaság, serénység. Chitrost', Náhlost', Pospešnost'. Honem (*vulg.* Honom) *a*) celeriter, velociter, perniciter, cito: geschwinde, schnell: hamar, gyorsan, serényen, sietve, futtomban. JS Honem: vade cito, geh geschwinde, hamar menny (jár.) Pod Honem: veni cito, komm geschwinde, gyere (jöj-el) hamar, gyöszte hamar. *b*) statim, confestim, illico, gleich, so gleich: azonnal, izromban, mindgyárt. Nemohel sem to Honem naist': non poteram id illico invenire, ich konnte es nicht gleich finden, meg nem találhattam azt mindgyárt.
* Honáckání, á, n. v. Honění 2 Nro.
* honáckat ſa, al ſa, ám ſa, V. I. *imp.* ag ſa o Pſoch, Wlkoch etc, v. honiť ſa.
honácký, á, é, *adj.* v. hončí.
Honák, a, m. v. Honec 1 et 2 Nris.
Honba, i, f. pulsio, impulsio, actio,

actio, agitatio, insectatio, nis, f. das Treiben, kergetés, hajtás, üzés. *Syn.* Hon, Honění. 2) venatio, agitatio, venatus, us, m. venatura, ae, f. der Hetze, die Jagd: vadászat, vadászás, hajházás. *Syn.* Honění, Lowení, Polowání, Polowka. *boh.* Štwanice, Štwání.

Honček, u, et nečku, m. *dem.* ex Honek.

† hončí *adj. omn. gen.* v. seq.

hončí, á, é, *adj.* actorius, agitatorius, impulsorius, insectatorius, a, um: impulsores adtinens: die Treiber betreffend, zum Treiben gehörig: üző, hajtó hajházó, kergető, üzőket (hajtókat, kergetőket) illető. *Syn.* honecký, honiční *boh.* honácký. Hončá (strelčá, *boh.* hončí, střelčí) Loďďka: celox, phaselus: Rennschifflein, könnyű sebes tsónak, hajótska. Hončá Loď: liburnica triremis: Jagdschif, vadász hajó.

Hončič, a, m. v. Honec. 2) v. Lowec.

Hončica, i, f. actrix, agilatrix, impellens *fem.* Treiberinn, hajtóné, hajtsárné, kergetőné, üzőné. *Syn.* Honička, Honitelka *vulg.* Hagčárka. 2) v. Lowčica.

hončiččin, a, e, *adj. poss.* ex hončička.

hončičin, a, e, *adj. poss.* ex hončiča. 2) v. lowčičin.

Hončička, i, f. v. Hončica.

hončički *adv.* v. lowecki.

hončički, á, é, *adj.* v. lowecki.

Hončičtwí, á, n. v. Loweckwí.

Honcula, i, f. prostibulum, scortum, i, n. meretrix, cis, f. Schandhure, Schandbalg, Metze, gemeine Hure: héres (közönséges) kurva. *Syn.* Čupka, Hancula, obecná (*boh.* haldecká) kurwa, Wandrowná.

Honec, nca, m. actor, agitator, impulsor, is, m. iugarius, i, m. Treiber z. B. des Viehes (Viehtreiber) oder in Jagdweisen: hajtó, hajtsár, kergető, üző. *Syn.* Honič, Honitel, *vulg.* Hagčár. *boh.* Honák. Mulíčí (mulowí, múlskí) Honec: mulio, Maulesel-treiber, öszvérrel bánó; öszvér-hajtó. *boh.* Honák. Mezku. Oselskí (oslowí) Honec: asinarius, Eseltreiber, szamárral bánó. Swinskí Honec: porcarius, porcinarius, suarius: Sautreiber. disznó hajtó, hajtsár, disznóval bánó. 2) grassator, subator, is, erro, nis, m. begattungsbegiger Hund oder Wolf. bagzó (bagzódó, koslató) kutya, farkas. *boh.* Honák. 3) v. Lowec.

honecki *adv.* v. lowecki.

honecki, á, é, *adj.* v. lowecký. 2) v. hončí.

honeční, á, é, *adj.* v. hončí.

Honectwí, á, n. v. Lowectwí.

Honek, nku, m. *dem.* fuscinula piscatoria, contulus piscatorius: das Fischerstängchen, szigonyotska, turboklótska. *Syn.* Honček.

Honelník, a, m. actor ovium, subopilio: Schaftreiber, SchafIerseknecht: juh hajtó, bojtár. *Syn.* Bogtár.

Honem Instrumentalis ex Hon.

honení, á, é, *p. c.* actus, agitatus, impulsus, a, um: getrieben, in Bewegung gesetzt: hajtatott, kergetett, üzött. *Syn* Hnaní.

Honění, á, n. Lichwí, Zweri; v. Honba. 2) Psow, Wlkow: catulitio, nis, f. *Plin. H. N.* subatio, adpetitio veneris, grassatio, discursio, onis, f. pruritus, us, m. *de canibus, lupis.* Begattungsbegierde, Brunst, Brunst, Begierde zur Begattung: bagzás, bagzódás, koslatás *Pár. Pap.*

Páp. bagozás, ügyzekedés, üdzekedés. *Syn.* Čubčeňí, Lepeňí, Pseňí. *vulg.* Honáckáňí.
Honi, now, m. pl. v. Hon 3 Nro.
Hoňič, a, m. v. Honec.
hoňičí, á, é, *adj.* v. hončí.
hoňit, il, ím, V. I. *imp.* hoň: agere, agitare, pellere, impellere: treiben, in Bewegung setzen: hajtani kergetni, üzni. *Syn.* Hnat. 2) agere, agitare, insectari, persequi, propere insequi: jagen, machen, das etwas flieht, oder läuft, nachlaufen: hajtani, kergetni, üzni, utánna futni, nyomozni, nyomon menni, sarkába hágni. *Syn.* st'íhat, dost'íhat, dost'íhowat, naháňat, preháňat, stačit, za ňekím ist (utekat.) 3) venari, agere (agitare persequi) feras: das Wild jagen, hetzen: vadászni. *Syn.* lowit. *boh.* stwati. *II. rec.* hoňit sa o Psow, Wlkow etc. catulire *Varr. Laber.* subare, adpetere venerem, prurire, grassari, discurrere de *canibus, Lupis.* etc. sich nach der Begattung sehnen, sich begatten, ranzen von den Hündinnen, Schafen, Hunden, und Wölfen: bagozni (bagzok) bagzódni, koslatni (tok) *Pár. Páp.* bagzani üdzekedni a' kutyakról, farkasokról juhokról. *Syn.* čubit (čubčit, lepit, psít) sa, lepnút *vulg.* honáckat sa.
Honitel, a, m. v. Honec.
Hoňíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
hoňíwat, al, ám, *freq.* ex Hoňit. *II. rec.* hoňíwat sa: *freq.* ex hoňit sa.
* Honom *instrum. vulg.* pro Honem: v. Hon.
† Honoseňí, n. v. Pochwalowáňí.
† honositi se, il se, ím se: v. pochwalowat sa.
† honosňe *adv.* v. pochwálowňe.
† honosni, á, é, *adj.* v. pochwálowni.
† Honosnost, i, f. v. Pochwálownost.
† Honosowáňí, n. v. Pochwalowáwáňí.
† honosowati se, owal se, ugi (u) se: v. pochwalowáwat sa.
Hont, u, m. Honth, *oppidum*: Hont, ein Städchen in Ungarn: Honth, *mező városka.*
hontanskí, á, é, *adj.* Hontanská Stolica, Mala, i Welká: Comitatus Nagy et Kis-Honthensis: die Groß-und Kleinhonter Gespanschaft: Kis és Nagy Hont-Vármegye.
hop, *interj. exult.* age! eia! heia! *Ter. Virg. Plin. Ep.* hui! evöe! hei! heida! heisc! ich! je! alles! ehja, ohja, háj! haja, hop. *Syn.* hip, hopsa, hopsasa, hup. Hop Chlapci! eia (agite) pueri! heisa Knaben! ehja gyermekek! *Prov.* Dokaď nepreskočíš (esče s nepreskočil) Gárek, nepowedag, hop! Nepredáwag kožu z Medweda (z Wlka) prw, nežli si ho zabil: ante victoriam triumphum (encomium) ne canas: man muß nicht über eine Sache disponiren, die man noch nicht hat: nekiálts még hoppot, mert még által nem ugrottad az árkot. Akkor kell mondani, hop! mikor által ugorjuk az árkot. Akkor mondd hop! ha által ugrod az árkot. Esčesi nepreskočil, a uš powedáš, hop! Esčesi Medweda (Wlka) nezabil, a uš kožu predáwáš. Prw kožu predáwáš, nežliš Medweda zabil. Uš kožu predáwáš, a Wlk esče za Humni: ante victoriam triumphum canis. Priusquam mactaris, excorias

corias *Eustathius*. Praepostere facis. Actum agis. Ante lentem auges ollam: du verkaufst die Bärhaut, ehe noch der Bär gestochen ist: meg sem fogtad, s immár mellyeszted *Pár. Páp.* Még nem fogtad meg a' madarat, és már-is mellyeszted.

hopſa! hopſaſa! *interj.* idem.

Hor, u, m. moeror, dolor, is, m. moestitia, tristitia, ae, f. Schmerz, das Leid, Betrübniß, Gramm: bú, bánat, fájdalom, keserüség. *Syn.* Horekowáňí, Lutáňí, Lutoſt, Žál, Žaloſt'. Hor doſtat (cítit) od ňečeho: accipere (capere) dolorem a re: Schmerz bekommen, empfinden: valamin (rajta) búsúlni, bú-bánatban lenni. Hor číňit, prinášat, robit: dolorem adferre (causare, facere), esse dolori; Schmerz verurſachen: búsítani, keserüséget okozni, bú-bánatot hozni. Od Horu hinút: moerore (dolore) confici, perire: vor Leid vergehen, bánattyában veszni, fogyni. Od Horu mluwit newedel, nemohel: prae moerore loqui non poterat, vor Leid konnte er nicht reden, a' nagy keserüség miatt nem szólhatott.

Hora, i, f. mons, tis, m. alpes, is, f. der Berg das Gebirge, die Alpe: hegy, havas. *Syn.* Wrch. *boh.* Hura. Králowá Hora: mons Regius, *in Scepusio*: Königsberg in Zipſen, király-hegy, *szepességben*. Winičná Hora: v. Winica, Winohrad. *Pl. Nom.* Hori, *gen.* Hor: montes, ium, m. alpes, ium, f. pl: das Gebirge Alpengebirge, die Alpen, hegyek, havas. havasok. Bílé Hori: albi montes. albae alpes: Weißgebirge, fejér hegyek. Holé (bez Stromow, a Leſow) Wrchi, Hori: calvae alpes, tonsi montes: kahle Berge, ohne Bäumen, und Wäldern: kopasz (fáktól, és erdöktöl üres) hegyek, havasok. Sňežné Hori: alpes nivosae, Schneegebirge, havas hegyek, hávasok. Stálé, a dluhé (medzi ſebú ſpogené) Hori, kde geden Wrch po druhém ide: iuga montium *Liv.* continuae sylvae, et montes: hangende (ſtäts aneinander hangende) Gebirge, und Wälder: állandó, hoszszú, sok egymás mellett-való hegyek, és erdök. Staré Hori, Meſtečko: v. Hori. Okolo Hor: circa (intra) montes, bei dem Gebirge, hegyek körül. K Horám Chlapci! K Horám, kdo ſwím (ſi) trúfá Nohám. *Prov.* Neſčaſt'í po Ludoch, ne po Horách chodí: fata non montes, sed homines manent: das Unglück trifft die Menſchen, nicht die Gebirgen: a' szerentsétlenség éri az embereket, nem pedig a' hegyeket. Z Hor (medzi Horami wichowaní) Člowek, ex quercubus ac saxis prognatus, ein Wildmann, ein wilder Mann: fától szakadtt ember. 2) i. e. wrchowití Hág: sylva montosa, der bergige Wald, die Waldung: hegyes erdő. *Prov.* Drewo do Hori wózit: v. Dunag (do Dunaga Wodu noſit.) Gá do Hori nepogdem, Drewo rúbat nebudem, Drewobi ma zabilo, čibi ſa to lúbilo? 3) i. e. tabulatum superius: der Boden oben auf dem Hauſe: padlás. *boh.* Hůra, Půda.

Horáček, čka, m. oresitrophus, i, m. der Berghund, halmos (hegy, havas) kutya. *Syn.* Hor-

horní (lesní) Pes. 2) *dem.* ex Horák: v. Horňáček.

Horačka, i, f. v. Hornáčka.

Horák, a, m. v. Horňák.

Horár, a, m. sylvanus, saltuarius, i, m. magister (praefectus) sylvae, saltus, rei saltuariae, montium: der Förster, Forstmeister, Forstbereiter, Waldmeister, Waldbereiter Hägereiter, Hägebereiter: erdő mester. *Syn.* Hágní, Hágňík, Lesňík, Polesní, Polesňík, hágní (lesní) Pán, *boh.* Forstner. 2) custos sylvarum, Forstknecht, Forstbedienter, Forsthüter, Waldhüter: erdő tsöz, berek (liget) őrző, erdő pásztor. *Syn.* Hágní, hágňík w Hore.

horárčin, a, e, *adj. poss.* sylvanae, der Försterinn gehörig, erdő mesternéé. *Syn.* hágňičkin, lesňičkin, polesňičkin. *vulg.* horárkin, polesňičkin.

Horáreňí, á, n. v. Horárstwí.

horárit, il, ím, V. I. *imp.* horar: sylvanum vel sylvarum custodem agere: ein Förster oder Forstknecht seyn: erdő mesternek vagy pásztornak lenni. *Syn.* hágňičit, hágňíkowat polesňičit polesňíkowat.

Horárka, i, f. sylvana, saltuaria, ae, f. sylvani uxor; die Försterin, Forstmeisterinn, Forstbereiterinn, Hägereiterinn, Waldmeisterinn, Waldbereiterinn: erdő mesterné, erdő mester felesége. *Syn.* Hágná, Hágňička, Lesňička, Polesná, Polesňička. 2) sylvarum custodis uxor, Forsthüterinn, Hägehüterinn, Waldhüterinn: erdő pásztorné, tsözné.

* horárkin, a, o, *adj. poss.* v. horárčin.

horárow, a, e, *adj. poss.* sylvani, saltuarii: dem Waldmeister gehörig, erdő mesteré. *Syn.* hágňíkow, lesňíkow, polesňíkow. Horárowa Paňi: v. Horárka. 2) sylvarum custodis, dem Forstknechte gehörig, erdő őrzőé, pásztoré, tsőzé. *Syn.* Hágňíkow.

Horárskí *adv.* more sylvanorum, Forstmeisterisch, erdő mesterek módgyára. *Syn.* hágňicki, lesňicki, polesňicki.

horárskí, á, é, *adj.* sylvanos adtinens, die Waldmeister betreffend, erdő mestereket illető. *Syn.* hágňickí, lesňickí, polesňickí. —

Horárstwí, á, n. sylvanatus, us, m. munus (officium) sylvani: Forstmeisterei, Forstbereiteri, Hägebereiterei, Waldbereiterei, Waldmeisterei: erdő mesternek tiszti, erdő mesterség. *Syn.* Hágňíceňí, Hágňíkowáňí, Hágňictwí, Lesňičeňí, Lesňíkowáňí, Lesňictwí, Polesňičeňí, Polesňíkowáňí, Polesňictwí. 2) servitium sylvarum custodis, sylvarum custodiatus: Forsthüterei, Forstknechtschaft: erdő pasztorság. *Syn.* Hágňictwí.

† horce *adv.* v. horko 2 Nro. horúco, teplo.

† hořce *adv.* v. Horko 1 Nro.

horčení, á, é, *p. c.* amarus factus (redditus) a, um: verbittert, bitter gemacht: megkeseríttetett.

Horčeňí, á, n. acerbatio, amaricatio, nis, f. das Verbittern, die Verbitterung: keserítés.

Horčica, i, f. sinaapi *indecl.* n. sinabis, is, f. *Plin. H. N. Plaut.* der Senf *vulg.* Senif: mustár. *boh.* Horčice. Bílá Horčica, alba sinapis: weißer Senf, Rauhen: fejér mustár. černa horčica, sinapis nigra Linn. sinapis officin, schwarzer Senf. fekete mustár. Planá Horčica: erysimum officina-

nale *Linn.* Schüttsenf, vad (erdei) mustár.

† Horčice, f. idem.

horčičný, á, é, *adj.* sinapeus, a, um: von (aus) Senf, senfer: mustári, mustár-magi, mustárból vagy mustár magból való. Horčičný Flagster (horčičná kaša, horčičné Testo): sinapismus, i, n. *Coel. Aur.* Senfpflaster, Senfumschlag, Senfteig, Senfbrei zum Umschlagen: mustárból tsináltt ember börét fel hójagosító orvosság, mustár flastrom. Horčičný Mlin: mola manuaria molendae sinapi, Senfmühle, mustár kézi malom. Horčičná Polewka: ius e sinapi, Senfbrühe, mustár leves. Horčičná kaša; puls de sinapi, Senfbrei, mustár kása. Horčičné Semeno (Zrno, Zrnko): granum sinapis, Senfkorn, Senfkörner, mustár-mag.

horčit, il, ím, V. I. *imp.* horči: acerbare, amaricare, amarum reddere: verbittern, bitter machen: keseríteni, keserüvé tenni. *Syn.* horkým činit.

† Hore, u, v. Hor.

Hore *adv.* sursum, aufwärts, herauf, hinauf: fel, oda fel, ide fel. *boh.* nahoru, wzhůru. Prečo ale ho wedeš hore? cur eum sursum ducis? warum führst du ihn denn herauf (hinauf)? miért vezeted ide fel ötet? Hore wíš: magis sursum (in sublime), höher hinauf, fellyebb magassabbra. Hore Wrškem bežat: contra montem currere, denn Berg hinauf laufen, hegynek futni. Hore znacki: v. horeznačky. Hore Nohami: inverse, pedibus sursum versis, praepostere *Cic.* umgekehrt, umkehrter Weise: viszszáúl, fel-fordítva, rendetlenül. 2) supra, superne, superius: oben, fent, oda-fent. *boh.* nahoře. 3) in sublime, in die Höhe, fel, fel-felé. *boh.* zhůru.

Horec, rca, m. *a*) menší: gentiana, ae, f. *Plin. H. N.* der Entian, Gentiana cruciata *Linn.* Enzian, Enzianfraut, wurzel: Szent László füve, vagy gyökere, keserü gyökér: entzia, dantzia fü. *Syn.* Horký koreň. *Aliud est* Oman. *b*) wetší neb obecní horec, Gentiana lutea. *c*) dahniti horec Gentiana Pnevmonathe *Linn.* *d*) šarlatowí horec Gentiana purpurea *Linn.* größer Entian, nagyobb entzia fü. 2) acorus calamus, i, f. *Linn.* acorum (acoron), i, n. *Plin. H. N.* calamus aromaticus, Calmus, Kalmus (gemeiner) gelb, und blauer Schwertl: sárga liliom, sárga vizi liliom, kalmusz *Pár. Páp. boh. vulg.* kalmus.

† Hořec, řca, m. idem.

horedržanliwe *adv.* ambitiose, arroganter, fastuose, inflate, superbe: hochtrabend, stolz: kevélyen, kérkedve, maga hányóképen, kényessen, negédessen *Pár. Páp.* büszkén, hegykén, fel-fuvalkodva, nagyra tartva. *Syn.* horemiselně, horenosně, nádherně, wisokomiselně.

horedržanliwý, á, é, *adj.* superbus, fastuosus, inflatus, ambitiosus, a, um; arrogans, tis: hochtrabend, stolz: kevély, fel-fuvalkodott, kérkedékeny, fen-héjázó, nagyratartó, kényes, negédes, büszke, hegyke. *Syn.* horemiselní, horenosní, nádherní, pišní, wisokomiselní.

Horedržanliwost, i, f. ambitio, inflatio, nis, f. arrogantia, superbia, ae, f. fastus, us, m. das Hochtraben, der Stolz: kevély-

welyseg, fel-fuvalkodás, kérkedékenység, nagyra tartóság, kényesség, negédesség, büszkeség, hegykeség. *Syn.* Horemiselnost', Horenosenost', Nádhera, Nádhernost' Pícha, Pisnost', Wisokomiselnost'.
* Horegsi, séhe m. v. wrchňí.
† horegsí, *comp.* neghoregsí, *superl. omn. gen.* v. horňí.
Horekáňí, á, n. v. Horekowáňí.
horekat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. horekowat.
horeknút, knul (kel), kňem, V. I. *imp.* kňi *de uno actu* v. horekowat.
Horeknutí, á, n. v. seq.
Horekowáňí, á, n. gemitus, planctus, us, m. lamentatio, nis, f. plangor, is, m. naenia, ae, f. das Wehklagen, kesergés, siralom, síras, siratás, jajgatás, siralmas panasz. *Syn.* Hor, Horleňí, Upeňí, Žáleňí, žalostiwí krik. *vulg.* Lamenteňí, Lamentowáňí.
† Horekowáňí, n. *idem.*
horekowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: lamentari, lugere, moerere, plangere: wehklagen, siratni, sírni, jaj-szóval sírni, jajgatni, kesseregni. *Syn.* horlit. *vulg.* lamentit, lamentowat.
† hořekowati, owal, ugi (u) idem.
horemiselňe *adv.* elate, fastuose, inflate, insolenter, superbe, animo elato, alto supercilio: hochmüthig, kevélyen, fennyen, fenn-látva, nagyra-vágyva, vágyolva. *Syn.* horedržanliwe, pisňe, spisna, wisokomiselňe *boh.* zpupňe.
horemiselní, á, é, *adj.* insolens, tis, elatus, fastuosus, superbus, superbia inflatus, a, um: hochmüthig, fenn-látó, fel-fuvalkodott, kevély, nagyra vágyó. *Syn.* horedržanliwí, wisokomiselní. *boh.* zpupní. Horemiselní (horedržanliwí) Člowek: vir alta mente praeditus, ein hochmüthiger Mensch, nagyra tartó ember.
Horemiselnost', i, f. elatio (inflatio, tumor) mentis, insolentia, superbia, ae, f. der Hochmuth, kevélység, fel-fuvalkodás, nagyra-vágyás, vágyolás vagy akarat *Pár. Páp.* *Syn.* Horedržanliwost', Wisokomiselnost', Pícha, Pisnost, Pisnota. *boh.* Zpupnost.
Horemisleňí, á, n. idem.
horemislet, slel, slím, V. I. *imp.* sli: superbum (inflatum) esse, altos spiritus gerere: hochmüthig seyn, kevélynek, fel-fuvalkodottnak lenni, nagyra vágyni, vágyolni. *Syn.* wisokomislet.
Horeňí, á, n. ardor, is, m. ustio, nis, f. Brennen, die Brennung z. B. eines Menschen durch Feuer eines Hauses, des Holzes: égés, égetés. 2) v. Horliwost'.
horeňí, *adj. omn. gen.* v. horňí.
Horenosenost', i, f. v. Horedržanliwost'.
horenosňe *adv.* v. horedržanliwe.
Horenosnost', i, f. v. Horedržanliwost'.
horet, rel, rím, V. I. *imp.* hor: ardere, aestuare, calere, fervere: brennen (*neutr*), heiß (glühend) seyn: hévülni. Wnútri (znútra) horet, zapáleňím bit: interne aestuare, calere: hitzig seyn inwendig, hévülni, heyesnek (melegnek) lenni. 2) ardere, uri, flamis absummi (consummi): brennen (*neutr*), von Flammen verzehrt werden, égni, tüzzel (langgal) emésztetni. Drewo

wo hori: lignum ardet, das Holz brennt, ég a' fa. *Prov.* Dokad Zelezo hori, kug: dum pluit molendum est. Dum calet ferrum, cudendum: man muß die Gelegenheit benutzen (sich zu Nutzen machen): addig hámtsd a' hársfát, méghámlik. *Par. Páp.* v. Kúža, Zelezo. 3) flagrare, flammam dare: brennen, Flammen von sich geben z. B. Feuer, Holz: égni, lángolni, lobbanni, lángot vetni. Oheň horí: ignis flagrat (ardet, flammam dat): das Feuer brennt, ég langot vet, lángol) a' tüz. Nekde horí: alicubi incendium est ortum, es ist irgendwo eine Feuersbrunst entstanden, valahol ég, tüz támadott. Prestáwá horek: deflagrat, defervescit *Liv.* das Feuer wird vermindert, ausgelöscht: az égés meg-tsendesedik, le-tsillapodik. Uš nehorí: incendium desiit, es brennt nicht mehr, nem ég már. Dlúho horelo: incendium diu duravit, es hat lange gebrant, sokáig égett. Mog Dom horel, w Ohňi bol (stál): mea domus ardebat (in igne erat), mein Haus brannte, stunde im Brand: az én házam égett vala, tüzben volt. Uš Strecha horela. Oheň uš Strechu dosáhel: flamma iam serpserat ad tectum *Liv.* die Brunst hatte schon das Dach erreicht, und angegriffen: a' láng már az ház tetejét érte: *Prov.* Pilno mu, gakobi horelo: nimis festinat, er eilt, wie ein Schuster: úgy megy, mint a' varga vásárra. Fut, mintha török volna a' hátán. v. Beží, gako do Garmaku Swec. Uš mu hori. Horá mu Pati. Klapká mu z Nosa. Newlezel bi mu struhaní Wlaš do Zadku: ardet ucalegon. Timet malum. Versatur in periculo: er ist voller Aengsten. Es ist ihm bangig: körmére égett. Ég a' körme. Orra vére folyik *Pár. Páp.* Nem férne seggébe egy zab szem. — 4) fulgere, micare, rutilare, scintillare, scintillas dare, splendere: brennen, glänzen, funkeln, glühen, z. B. brennende Augen: égni, tüzesedni, szikrát vetni. *Syn.* iskrik sa. 5) ignem concipere: brennen, Feuer fangen: égni. Drewo nechce horek: lignum non concipit ignem, das Holz will nicht brennen, a' fa nem akar égni. 6) ignem concipere (ardere) posse, ardere: brennen, brennbar seyn: égni, éghetni. Kameň nehorí, Drewo ale horí: lapis non concipit ignem, bene vero lignum: Steine brennen nicht, Holz brennt aber wohl: a' kö nem ég, ég pedig a' fa. Mokré Drewo ne horí: humidum lignum non ardet, nasses Holz brennt nicht, nedves fa nem éghet. — 7) *Tropice.* ardere, flagrare, uri, incensum esse: brennen, entbrannt seyn, entbrannt werden z. B. vor Begierden etc: égni, lángodozni, fel-indúlni. Od Lásky k Nekomu horek, i. e. do ňekoho sa zamilowak: ardere amore alicuius, brennen für Jemanden, i. e. in Ihn verliebt seyn: a' szerelem miatt égni. Valakibe igen belé szeretni. O Žádosti teg Weci horí, kteru nikdi newidel: exardet desiderio rei invisae, er entbrannte vor Begierde einer zuvor nie gesehener Sache: arra indúltt-fel kívánsága, a' mit soha nem latott. Gedenkaždi proti nemu Nenáwisťu horí: flagrat odio pu-

publico. Est in odio omnium: er ist bei allen verhaßt, mindenekn él utálatos.

† hořeti, el, ím: *idem*.

horeznački *adv*. supine, supina facie: rücklings, rückwärts, auf dem Rücken: hanyat, hanyattá *Pár. Páp*. hore Bruchem, hore Twárú, na Chrbte. Horeznački leží: stertit (iacet, cubat) supinus *Hor*. rücklings liegt er, hanyat fekszik (aluszik). Horeznački ležící: supinus, rückwärts liegend, hanyattá fekvő *Par. Páp*. Horeznački padlí (spadlí, zhození): resupinus, rücklings gefallen, hanyattá dültt. Horeznački hodit: resupinare (-no, -nas), rückwärts umstürzen, zu Boden werfen: hanyattá düjténi (-töm). Horeznački obrátení, obrátit: supinatus, supinare (-no): rücklings umgekehrt, umkehren: hanyattá fordíttatott, fordítani (-tom). v. doluznački, et ležat.

Hori, *gen*. Hor, f. *plur*. ex Hora. 2) Staré Hori: veteres montes, Altberg, ó-Hegy.

horící, á, é, *part. praes*. ex horet.

Horiwání, á, n. *Nom. Verb*. ex seq.

horíwat, al, ám, *freq*. ex horet. *boh*. hořiwati.

Horka, i, f. *dem*. ex Hora: monticulus, colliculus, i, m. ein kleiner Berg, das Bergchen, Berglein: hegyetske, dombotska, halmotska. *Syn*. Wršček, Wršek. 2) i. e. Hágeček, Hágiček, Hágik: sylvula montosa, ein kleiner bergiger Wald, hegyes erdötske. 3) i. e. Powalček: superius tabulatum parvum, ein kleiner Boden oben auf dem Hause, kis padláska. *boh*. Húrka.

horki, á, é, (*abs*. horko) *adj. comp*. horčegší, *superl*. naghorčegší: amarus, acerbus, a, um: bitter, herb, streng, hantig: keserü, tsipös. *Syn*. ostrí, trpki, šťiplawí *boh*. hořki. *Prov*. Neňi hoden sladkého, kdo nesküsil horkého: dulcia non meruit, qui non gustavit amara: der ist keinen guten Tagen werth, der keine böse erlebt hat: nem érdemes az édesre, a' kinek keserüben nem voltt része. — 2) infelix, acerbus, miser, pauper: bitter, schmerzlich, leidig, unglücklich, arm, armselig, schädlich: keserü, szerentsétlen, szegény, ügye-fogyott. *Syn*. nešťastní, núdzní, utrápení. Horké geho Peníze! kdebi gich wzal: amara (infelix) eius pecunia! ubi illam accepisset? sein leidiges Geld! wo könnt ers hernehmen? keserü az ő pénze! hol venné (azt) szegény? 3) fervidus, calens, fervens, tis: hitzig, heiß: heves, forro. *Syn*. horúcí, wreli, *boh*. horki. 4) calidus, warm, meleg. *Syn*. teplí, *boh*. horki. Ge gim snad horko? fortasse cales? ihnen ist vielleicht zu warm? talán melege vagyon kegyelmednek? Horko mi ge: caleo, es ist mir warm, melegem vagyon.

† horki, á, é, (*abs*. horko), *adj*. v. horki 3. et 4. Nris.

† hořki, á, é, (*abs*. hořko), *adj. comp*. horčegší, *superl*. neghorčegší: v. horki 1. Nro.

Horkiš, u, m. species hordei maior et pulchrior: eine Art von Gersten, größere, und schönere: nagyobb magú, szebb termetü árpának neme.

Horknúť, knul (kel) kňem, V. 1. *imp*. kňi: amarescere, bitter (hantig) werden, meg-kese-

seredni, keserűvé lenni *boh.* horknuti.

Horknutí, á, n. amarulentia, amarescentia, ae, f. das Bitter werden, Hantig werden: meg-keseredés.

† Hořknúti, kl, knu *praes.* v. horknúť.

horko *adj. abs.* n. v. horkí.

horko *adv.* amare, acerbe: bitter, streng, herb, hantig: keserűen, tsípössen. *Syn.* ostre, trpko, sčiplawe. *boh.* horce. 2) ardenter, ferventer, fervide: hitzig, heiß: forrón, forróan, heven. *Syn.* horúco, wrele. *boh.* horce. 3) calide, warm, melegen. *Syn.* teple.

† hořko *adj. abs.* n. v. hořkí.

† horkokréwňe *adv.* v. horkokrwňe.

† horkokrewní, á, é, *adj.* v. horkokrwní.

† Horkokrewnost, i, f. v. Horkokrwnosť.

horkokrwňe *adv.* cholerice, bilose: gallensüchtig, gallsüchtig: sárepésen, haragossan. *Syn.* penokrwňe. 2) v. zláteňičňe.

horkokrwní, á, é, *adj.* cholericus, a, um: gallensüchtig, gallsüchtig: sár-epés, sok epe sárral bövelkedö, haragos. *Syn.* penokrwní, hňewliwí *boh.* horkokrewní. 2) v. zláteňiční.

Horkokrwnosť, i, f. cholera, ae, f. bilis, is, f. Gallsucht, Gallensucht: epe-sár. *Syn.* Penokrwnosť, Hňewliwosť *boh.* Horkokrewnost. 2) v. Zláteňica, bílá, černá.

† Horkost, i, f. v. Horkosť 2. Nro.

Horkosť, i, f. amarities, ei, amaritudo, dinis, f. acerbitas, tis, f. Bitterkeit, Hantigkeit, Herbe: keserűség. *Syn.* Horčiwosť, Ostrosť, Ščiplawost, Trpkosť. *boh.* Hořkost. 2) aestus, us, m. ardor. calor, fervor, is, m. die Hitze, meleg, melegség, hévség, meleghévség, forróság. *Syn.* Horko, Horúčosť, Páľčiwosť. *boh.* Horkost. Ge celí od Horkosti zapáleni: caloribus aestuat *Col.* er ist stark erhitzt, ganz angezündet von der Hitze: igen nagy forróságban vagyon, igen heves.

† Hořkost, i, f. v. Horkosť 1. Nro.

Horleňí, á, n. v. Horliwosť.

horliť, il, ím, V. I.*imp.* horli za ňečím: studiosum (cupidum) esse rei: sich sehr bemühen, begierig seyn: igen kivánni valamit, valami után ásitozni, nagy indúlatosságúnak (fel háborodottnak) lenni. 2) z ňekím: aemulari alicui, cum aliquo zelare *August.* eifern, nacheifern, wetteifern: valakivel újat húzni, vetélkedni. 3) za ňekím: zelare, *August.* zelotypum esse: eifern, nacheifern, eifersüchtig seyn, in Ansehung einer Person, folglich sie sehr lieben: buzgón szeretni, szeretőét (feleségét) félteni. 4) indignari, irasci: zürnen, zornig (unwillig) seyn, sich entrüsten, sich ereifern: boszszonkodni haragudni, meg (fel) indulni. *Syn.* hňewať sa, rozpáliť sa. 5) horekowať.

horliwe *adv.* studiose, zelose: eiferig, eifrig, begierig, inbrünstig, sorgfältig, sich sehr bemühend, mit Bemühung: szorgalmatossan, nagy szorgalmatossággal, nagyon iparkodva, buzgon. *Syn.* pilňe, prahostiwe, túžebňe, wrúcňe, žádostiwe. 2) ardenter, fervide, nimis, vehementer: eiferig, eifrig, heftig, hitzig, inbrünstig: forrón, heven, égve, égö szeretettel. *Syn.* tuho, preweliče,

ce, welmi. 3) aemulatorie, cum aemulatione, invide, livide: eifersichtig, jaloux, neidisch: vetélkedve, irigyül. *Syn.* záwistňe. 4) cum nimia suspicione, zelotype: eifersüchtig, zu argwöhnisch: buzgó szerelmüen, feleség féltve. 5) indignabunde, iracunde, irate: zornig, zornmüthig, unwillig, eiferig, eifrig, aufgebracht, brausend: boszszonkodva, haragossan, mérgessen, keményen. *Syn.* hňewliwe, rozpáleňe, prchliwe.

† horliwé *adv.* idem.

Horliwec, wca, m. aemulator, propugnator, zelator, is, m. aemulus, i. m. studiosus alicuius rei homo: Eiferer für etwas: vetélkedő társ, oltalmazó, pártfogó, valaki mellett hadakozó. *Syn.* Chranec, Ochranec. 2) zelotes, ae, m. Zelotypus, i, m. corrivalis, is, m. Eiferer, Eifersüchtiger, der sich z. B. in der Liebe niemanden verziehen läßt: buzgó szerető, feleség féltő.

Horliwí, á, é, *adj.* studiosus, sedulus, cupidus, zelosus, a, um: eiferig, eifrig, sorgfältig, sich sehr bemühend, begierig: szorgalmatos, buzgó, nagyon iparkodó. *Syn.* pilní, prahoſtiwí, túžební, wrúcní, záʼdoſtiwí. 2) ardens, fervens, vehemens, tis, fervidus, a, um: eiferig, eifrig, hitzig, heftig, inbrünſtig, égő, forró, heves. *Syn.* túhi. 3) aemulus, invidus, invidiosus, lividus: eifersichtig, jaloux, neidisch: vetélkedő, irigykedő, irigy, valakit irigyül követő. *Syn.* záwiſtliwí, záwiſtní. Horliwím bit z ňekím: v. horlit z ňekím, et za ňekím. 4) nimis suspiciosus, Zelotypus: eifersüchtig, zu argwöhnisch: buzgón szerető, szeretőét (feleségét) féltő. 5) indignabundus, iracundus, iratus: aufgebracht, brausend, ereifert, eiferig, eifrig, unwillig, zornig: boszszonkodó, haragos, mérges. *Syn.* gedowití, hňewliwí, rozpálení, prchliwí.

Horliwica, i, f. zelotypa, zelivira, ae, f. *Tertull.* eine Eifersüchtige: urát (szeretőét) féltő aszszony.

Horliwoſt, i, f. studium, i, n. impetus animi, aestus, zelus, ardor, fervor, cupiditas: der Eifer, heftige Bemühung, Begierde, Heftigkeit, der Inbrunſt: szorgalmatosság, szorgalmatoskodás, valamin való iparkodás, buzgóság, forróság, felettébb-való kivánság, hévség, lelki indulat, vágyódás. *Syn.* Horleňí, Pilnoſt, Prahoſtiwoſt, Tužebnoſt, Žádoſtiwoſt. *Prov.* Horliwoſt číní Skutek dokladní: zelus perficit opus, Eifer macht das Werk vollkommen, a' buzgóság tészi tekélletessé a' tselekedetet. 2) aemulatio, zelus *Vitruv. Prudent.* Eifer wegen etwas, Eifersucht, Eifersüchtigkeit, Jalousie, Neid, Nacheiferung, da man sich nicht übertreffen lassen will: vetélkedés, irigységből való követése valakinek, versengés. *Syn.* Zawiſtliwoſt Záwiſtnoſt. 3) suspicio nimia, zelotypia, ae, f. Eifersucht, zu großer Verdacht: buzgó szerelem, szerető (feleség) féltés. 4) indignatio vehemens iracundia, ira. ae, f. aestus, furor: der Eifer, heftiger Unwillen, das Brausen, Zürnen, die Hitze, Ereiferung: boszszonkodás, boszszúság, méreg, mérgelődés, mód nélkül való harag. *Syn.* Hňew,

Hňew-

Hňewliwost, Prchliwost. 5) v. Horekowáňi.
Horňá, neg, f. v. Horárka.
Horňáččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Horňáčka, i, f. montana, monticola *fem.* Gebirgsbewohnerinn, havason (hegyen) lakó asszony. *Syn.* Horačka. *Aliud est* Zahoráčka.
Horňácki *adv.* more montanorum (monticolarum), nach Art der Gebirgsbewohner, hegyenlakó modon, havason lakók módgyára. *Syn.* pohorňácki.
Horňácki, á, é, *adj.* montanisticus, montanus, a, um; montigenas (monticolas, montanos) adtinens: die Gebirgsbewohner betreffend, havason lakókat (hegyen születtetteket) illető.
Horňák, a, m. alpinus, inalpinus, montanus, i, m. montanista, monticola, montigena, ae, m. Gebirgsbewohner, havason lakó, hegyen lakó, hegyen született-ember. *Syn.* Horák, Wrchňák, horňí Člowek. *Pl. Nom.* Horňáci, *gen.* kow: inalpini, montanistae etc. die Gebirgsbewohner, havason lakók. *Pár. Páp.*
Horňákow, a, e, *adj. poss.* montani, monticolae: dem Gebirgsbewohner gehörig, havason lakóé, hegyen született emberé.
Hornatí, á, é, *adj.* montanus, montosus, montuosus, a, um: bergicht, gebirgig: voll Gebirge: havasi, hegyi, havasos, halmos, hegyes. *Syn* wrchnatí, wrchowí.
Horní, ého, m. *a*) nad Horami, Hági: v. Horár. 2) nad Wiňicami, nad Winohradmi: praefectus viniferorum, magister montium: Bergmeister über die Weinberge: szölő-hegy megyer. *vulg.* Pereg, Peregmagster. 3) nad Baňami: urburarius, magister metallicus: Bergmeimeister über Erzberge: bánya mester. *boh.* Urbarík.
Horňí, ého, m. idem. 2) v. Wrchňí.
horni, á, é, *adj.* alpinus, montanus, a, um; in montibus reperibilis, e: gebirgisch, gebirgig, auf den Bergen (auf dem Gebirge) befindlich: havasi, hegyeken (hegyekben) lévő. *Syn.* horňí. Horní krkawec: corvus montanus, Steinrabe, der Scheller: havasi (hegyeken lakó) varjú. — Horní Pes: v. Horáček. Horní (na Horách) Sňeh: alpinae nives, der Bergschnee, Gebirgschnee: havasi hó, hó a' hegyekben. — Horní Stehlík: spinus montanus, Fringilla monti fringilla Linn. Bergfink, hegyi tengelitz. Horňá (lesňá) Miš: mus alpinus, Arctomys marmota *Linn.* das Murmelthier, havasi egér. Horná Zelina: herba alpina, Alpenkraut, Kraut, das auf den Alpen wächst: havas fü. Horné Owce: alpinae pecudes (oves), Bergschafe, havason tartott juhok. 2) alpinus, inalpinus, a, um: im Gebirge (in den Alpen) wohnend: havason lakó. Horní Člowek: v. Horňák.
† horňí *adj. omn. gen.* idem. 2) v. seq.
Horňí, á, é, *adj. comp.* horňegší, *superl.* naghorňegší: supernus, superus, supremus, a, um; superior (inter duos) ris, *Com.* obere, felsöbb. *boh.* etiam hořeňí, hořegší. Horní konec Dediní: superior pagi finis, das obere Ende des Dorfes, a' falunak felsöbb vége. Horné Ponebí: contignatio su-

superior, tabulatum superius: der obere Stock, emelet, felsőbb padlás. Naghorňegſſí, i. e. nagwiſſí: supremus, oberſte, leg-főbb, leg-felsőbb. 2) v. horní.

Horňička, i, f. magistra montana, Bergmeiſterinn, hegy mesterné. *Syn.* Perečka, Perégčka, Perégmagſterka.

horňicki *adv.* more magistri montani, bergmeiſteriſch, hegymester-módgyára.

horňický, á, é, *adj.* magistros montanos adtinens, die Bergmeiſter betreffend, hegy-mestereket illető. *Syn.* perecký, perégcký, peregmagſterſký.

Horňictwí, á, n. officium magistri (praefectura) montium, Bergmeiſterſchaft, Bergmeiſterei: hegy mesterség. *vulg.* Perégmagſterſtwo, Peregſtwo.

Horňík, a, m. v. Horní. 2) w kartách: v. Filek. 3) *boh.* v. Hawár.

horňíkow, a, e, *adj. poss.* magistri montani, dem Bergmeiſter gehörig, hegy-mesteré. *vulg.* perégow, perégmagſtrow.

Horowáňí, á, n. pruritus cabalae, adpetitio coitus, das Roſſen, Hengſten, Begattungstrieb der Stuten, Brunſt, Brunft: sárlás. ménló után nyerités.

horowak ſa, rowal ſa, rugem ſa, V. I. *imp.* rug ſa: equire (equio, is) *Plin. H. N.* adpetere coitum, venerem adpetere (de caballa, equa): roſſen, von Stuten, wenn ſie zum Hengſte wollen, hengſten, brunſten, in der Brunſt ſeyn: mén lovat kivàni, mén ló után járni (nyeríteni) sárlani.

horſení, á, é, *p. c.* irritatus, commotus, a, um: geärgert, erzürnt, zornig gemacht: boszszontatott, búsíttatott, haragra gerjesztetett. *Syn.* hňewaní, nahňewaní. 2) offensus (*vulg.* scandalisatus): geärgert, botránkoztatott. *Syn.* pohorſení.

Horſení, á, n. irritatio, irae alicuius commotio: das Aergern, Zornigmachen, Erzürnen: boszszontás, búsítás, haragra gyerjesztés. *Syn.* Hňewáňí, Nahňewáňí. 2) ira, indignatio, stomachus, i, m. das Aergerniß, der Zorn, Unwille: boszszonkodás, harag. *Syn.* Hňew. 3) malum exemplum, scandalum, offendiculum, offensio, *vulg.* scandalisatio: das Aergerniß, der Anſtoß, böſes Beiſpiel, das Aergernißgeben: botránkoztatás. *Syn.* Pohorſeňí, Pohorſowáňí.

horſí, á, é, *comp.* ex zlí: peior, deterior, vilior, is: böſer, ärger, ſchlimmer, ſchlechter: roszszabb, alább való. *Syn.* podlegſí. *Prov.* Horſí od kata (od Čerta): carnifice immanior, über den Scharfrichter grauſam; ärger, als der Teufel: hóhérnál-is kegyetlenebb.

horſik, il, ím, V. I. *imp.* horſí: irritare, iram alicuius movere, stomachum alicui movere: ärgern, erzürnen, zornig machen, aufbringen, Zorn (Unwille) machen, verurſachen: boszszontani, haragra gerjeszteni (inditani), meg-haragítani valakit. *Syn.* hňewak, na hňewat, rozhňewak. Nekoho na Smrk (do Smrki, na Nemoc, do Nemoci) horſik: iracundia movenda alicui mortem (morbum) accelerare: einen zu Tode, oder krank ärgernen: valakinek haraggal halált, betegséget okozni. 2) offendere aliquem, esse offensioni (scandalo, offendiculo) alicui: ärgern, Anſtoß (Aergerniß)

niß) geben; valakit botránkoztatni. *Syn.* pohorſit, Pohorſeňí čiňit (dáwat), pohorſowat. *II. rec.* horſit ſa: indignari, irasci, stomachari: ſich ärgern, ſich ereifern, ſich erzürnen, aufgebracht werden, brauſen: haragudni, meg-mérgelödni. *Syn.* hňewat (nahňewat, rozhňewat) ſa. 2) offendi re; scandalum accipere (pati) *vulg.* scandalisari: Aergerniß nehmen, ſich ärgern: meg-botránkozni. *Syn.* pohorſit ſa.

Horſíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

horſíwat, al, ám, *freq. ex* horſit ſa.

horſiwe *adv.* irate, stomachose, cum indignatione: ärgerlich, zornig, unwillig: boszszonkodva, haragossan. *Syn.* hňewliwe. 2) moleste: ingrate, odiose, graviter: ärgerlich, beleidigend, verdrießlich: boszszontva. *Syn.* neprigemňe, nepriležite, obťažňe, ťažko. 3) cum offensione aliorum, scandalose: ärgerlich, anſtößig: botránkozva, botránkoztatva. *Syn.* pohorſiwe. 4) male, improbe: ärgerlich, ſchlecht, böſe: roszszúl: istentelenül. *Syn.* bezbožňe, zle.

horſiwí, á, é, *adj.* molestus, ingratus, odiosus, a, um: gravis, e: ärgerlich, Verdruß machend: boszszontó. *Syn.* neprigemní, nepriležití, mrzutí, obťažní, ťažkí. To mi ge horſiwé: est mihi molestum, aegre (moleste) fero: es iſt mir ärgerlich, ez boszszont engemet: 2) iracundus, ad iram proclivis: ärgerlich, leicht ſich erzürnend: haragos, könnyen haragra fakadó. *Syn.* hňewliwí. 3) iratus, stomachosus: ärgerlich, zornig: haragos, boszszonkodó. *Syn.* nahňewaní. 4) offendens alios, scandalosus: ärgerlich, anſtößig; botránkozó, botránkoztató. *Syn.* pohorſiwí. 5) malus, improbus: ärgerlich, gottlos, böſe: rosz, istentelen. *Syn.* bezbožní, mrcha, zlí.

† horúcí, *adj. omn. gen. idem.*

horúcí, á, é, (*abs.* horúco) *adj.* ardens, flagrans, aestuans, tis, calidus, fervidus, a, um: brennend, heiß: égő, forró, meleg. *Syn.* wrelí, teplí. *boh.* horící, et horúcí.

Horúcá Nemoc: v. Horúčka.

Horúčka, i, f. calida febris, hitziges Fieber, forró betegség, forróság. *Syn.* Horúcá Nemoc (Hodonka) Hlawňica, *boh.* Hlawňice.

† Horúčnoſt, i, f. v. Horúčoſt.

horúco *adv.* ardenter, ferventer, fervide, calide: heiß, hitzig, brennend: forrón, melegen, heven. *Syn.* wrele, teple.

Horúčoſt' (Slunka), i, f. aestus, us, m. ardor, calor, fervor, is, m die Hitze (der Sonne), forróság, hévség, melegség. Wedro, Horúčnoſt.

Horwát, a, m. Croata, ae, m. Illyrus, i, m. ein Croat, Horvát.

hořwátčin, a, e, *adj. poss.* croatae *fem.* Illyrae: der Croatinn gehörig, Horvát aszszonyé, Horvátnéé.

Horwátka, i, f. Croata *fem.* Illyra: die Croatinn, Horvát aszszony, Horvátné.

horwátow, a, e, *adj. poss.* croatae, dem Croate gehörig, horváté.

horwatſki *adv.* croatice, illyrice: croatiſch, horvátúl. *Syn.* pohorwatſki.

horwatſkí, á, é, *adj.* croaticus, illyricus, a, um; croatas adtinens: croatiſch, horváti, horvát országi. Horwatſká

Zem:

Zem: Croatia, Illyria, Illyricum: die Croatien, Horvát ország.

Hoſa! hoſaſa! *interj.* v. hopſa.

* Hoſciňec, nca, m. v. Hoſťinec.

Hoſpoda, i, f. hospitium, diversorium, diverticulum, i, n. die Herberge, Einkehrung, Aufenthalt, das Quartier: szállás. *Syn.* Bidleňí, Bidlo, Bíwáňí. Na gedneg Hoſpode bíwáme. Spolu máme Hoſpodu: cum eo mihi est hospitium, ich habe mit ihm eine gewöhnliche Herberge, Einkehr, wir logiren mit einander in einem Quartier: véle lakom, egy szállásunk vagyon. Hoſpodu (*vulg.* Hoſpodow) bíwať: diversari, herbergen, als Gaſt wo logiren: szálláson lenni. 2) Hoſterſtwí. 3) *boh.* v. Hoſťinec.

Hoſpodár, a, m. hospes, itis, m. Oeconomus, i, m. der Wirth im Hauſe, ein Wirthſchafter: gazda (szántó-vető) ember. *vulg.* Gazda *boh.* Hoſpodář. Dobrí Hoſpodár: bonus aeconomus, diligens in re familiari, adtentus ad rem aeconomicam: guter Wirth, jó (szorgalmatos) gazda. 2) dominus domus (aedium), Wirth, Herr vom Hauſe Hausherr, Hauswirth: háznak úra, házi gazda. 3) pater familias (familiae), herus: Wirth, Hausvater: tselédes gazda. 4) administrator rei familiaris, aeconomus: Wirthſchaftsverwalter, gazdálkodó, gazdaságra vigyázó. *boh.* Hoſpodářſkí.

† Hoſpodář, e, m. idem per 3 Nros. 4) v. Hoſťinſkí. 5) Neweſtek. 6) v. Serha.

hoſpodárčin, a, e, *adj. poss.* ex Hoſpodárka *boh.* Hoſpodiňin.

Hoſpodáreňí, i, n. administratio rei familiaris, oeconomia, ae, f. das Wirthſchaften, gazdálkodás. *Syn.* Hoſpodárſtwí. *vulg.* Gazdowáňí.

† Hoſpodařeňí, n. idem.

Hoſpodaríček, čka, m. *dem.* ex Hoſpodárik. *vulg.* Gazdíček.

† Hoſpodaříček, čka, m. *dem.* ex Hoſpodařík.

hoſpodaríčkow, a, e, *adj. poss.* ex Hoſpodaříček. *vulg.* gazdíčkow, *boh.* hoſpodaříčků, et ůw.

Hoſpodárík, a, m. lar, is, m. numen domesticum: Hausgott (bei den Alten), nach dem Begriffe des abergläubiſchen Volkes, ein kleiner Geiſt, den man gut pflegen muß, um Wohlthaten von ihm zu empfangen: házi isten. *Pl. Nom.* Hoſpodárici, *gen.* ríkow: v. domowí Bozí. 2) *dem.* ex Hoſpodár. *vulg.* Gazdík.

† Hoſpodářík, a, m. v. idem.

hoſpodáriť, il, ím, V. I. *imp.* dar: administrare (curare) rem familiarem, aeconomiam ducere *vulg.* aeconomisare: wirthſchaften, gazdálkodni, gazdaságot folytatni. *vulg.* gazdowať. Jako budeſ hoſpodáriť, tak ťi budem geſť'i wariť: na Poludňa Soſowicu, a na Wečer Kiſelicu.

† hoſpodařiťi, il, ím *praes.* idem.

Hoſpodárka, i, f. hospes, itis, f. hospita, aeconoma, ae, f. die Wirthinn, Wirthſchafterinn: gazda aszszony. *vulg.* Gazdina, *boh.* Hoſpodiňe. 2) domina domus, Wirthinn, Hauswirthinn, Hausfrau, Frau vom Hauſe: ház aszszonya. 3) mater familias (familiae), hera: Wirthinn, Hausfrau, Hausmutter: tselédes aszszony. *Syn.* čeládňá Matka. *Prov.* Jaká Hoſpodárka, taková kuchařka: qualis hera, talis pedissequa: wie die Frau, ſo die Magd:

a' mitsodás a' gazdaszszonya, ollyan a' szolgálója. 4) administra rei familiaris, aeconoma: Haushälterinn, gazdaszszony. *boh.* Hoſpodiňe.

hoſpodárňe *adv.* aeconomice, frugaliter, parce, parsimonialiter: wirthlich, wirthſchaftlich: gazdálkodva, takarékossan. *Syn.* hoſpodárſki, *vulg.* gazdowſki, pogazdowſki. *boh.* hoſpodářſki.

hoſpodární, á, é, *adj.* frugalis, aeconomicus, parcus, a, um: wirthlich, wirthſchaftlich: gazdálkodó, takarékos. *Syn.* hoſpodárſki *vulg.* gazdowſki. *boh.* hoſpodářſki.

Hoſpodárnoſt, i, f. frugalitas, tis, f. parsimonia, ae, f. die Wirthlichkeit, Wirthſchaftlichkeit: gazdálkodás, takarékosság.

hoſpodárow, a, e, *adj. poss.* patris familias, aeconomi, hospitis, heri: dem Wirthe gehörig, gazdáé, gazda-emberé, tselédes gazdáé. *vulg.* gazdow.

† Hoſpodářſki, ého, m. v. Hoſpodár 4 Nro.

hoſpodárſki *adv.* v. hoſpodárňe.

hoſpodárſki, á, é, *adj.* v. hoſpodární. 2) aeconomicus, a, um: die Wirthſchaft betreffend, gazdasághoz-való. Hoſpodárſké kňihi: libri aeconomici, Wirthſchaftbücher, gazdaságrol (majorságrol, majorkodásról) való könyvek.

† hoſpodářſki *adv.* v. hoſpodárňe.

† hoſpodárſki, á, é, *adj.* v. hoſpodárſki.

Hoſpodárſtwí, á, n. res familiaris (domestica), aeconomia: die Wirthſchat, das Hausweſen: gazdaság. *vulg.* Gazdowſtwo. Hoſpodárſtwí a Opatrowáňí Domu zanedbat: rem familiarem negligere, das Hausweſen (die Wirthſchaft) vernachläſſigen, auſer Acht ſetzen, alles verthun: a' gazdaságra nem vigyázni. 2) administratio rei familiaris (domesticae) *vulg.* aeconomisatio: die Wirthſchaft, Haushaltung: gazdalkodás, majorkodás. 3) frugalitas, diligentia, parsimonia, ae, f. Wirthſchaft, Wirthlichkeit, Wirthſchaftlichkeit: gazdálkodás, takarékosság. *Syn.* Hoſpodárnoſt.

† Hoſpodářſtwí, n. idem.

† Hoſpodin, a, m. i. e. Pán Boh: Dominus Deus, Jehova: Gott der Herr, Ur Isten. 2) Hoſpodár per 3 Nros.

† Hoſpodiňe, f. v. Hoſpodárka per 4 Nros.

Hoſpodňík, a, m. wogenſki: designator diversoriorum, curator hospitiorum *vulg.* Foririus: ein Fürier, Quartiermeiſter: fullér, kvartély készétö mester, kvartély mester. *Syn.* Furír, Kwartírmagſter. *boh.* Qwartírmiſtr.

† Hoſpodſki, ého, m. v. Hoſtinſki.

Hoſt, a, m. hospes, itis, m. diversor, is, m. peregrinus, i, m. advena, ae, m. der Gaſt, ein Fremder: vendég, meg-szálló. Záhogní Hoſt: adventor, Ankommender, hozzánk jövö vendég, jövevény. mužſká Oſoba: hospes, conviva, ae, m. epulator, is, m. Gaſt bei Tiſche, Schmauſer, zur Mahlzeit gehörig: vendég. *Syn.* Hodowňík. *Prov.* Hoſt a Riba na treťí Deň ſmrdá: post tres saepe dies piscis vilescit et hospes: nach drei Tagen Fiſch und Gaſt iſt oft eine Ueberlaſt: a' hal, és vendég harmadik napra gyakran nem tetszik. Nezwanich

Host'ow pod Stol sádzagú: retro sedet ianuam, non invitatus ad aulam. Assideat valvae non invitatus honeste. Non invitatus hospes minime est gratus: ungeladene Gäste setzt man hinter die Thüre. Ungeladener Gast gehöret hinter die Thüre; hivatlan vendégnek ajtó megett helye. 3) ženská Osoba: conviva, hospes *fem.* epulatrix, icis, f. die Gastfrau, Schmauserinn, ein Frauenzimmer zur Mahlzeit gehörig: vendégné, vendég aszszony. *Syn.* Hodowňica *boh.* Hodowňice.

Hostačan, a, m. v. Hostakár.

hostačančin, a, e, *adj. poss.* v. hostakárčin.

Hostačanka, i, f. v. Hostakárka.

hostačanow, a, e, *adj. poss.* v. hostakárow.

hostacki, á, é, *adj.* suburbanus, a, um: vorstädtisch, hostáti, városon kivül-való, város videki.

hostačňiččin, a, e, *adj. poss.* v. hostakárčin.

Hostačňička, i, f. v. hostakárka.

hostačňicki, *adv.* v. hostakárski.

hostačňický, á, é, *adj.* v. hostakárský.

Hostačňictwí, á, n. v. Hostakárstwí.

Hostačňík, a, m. v. Hostakár.

hostačňíkow, a, e, *adj. poss.* v. hostakárow.

Hostačňíkowáňí, á, n. v. Hostakáreňí.

Hostačňíkowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: v. hostakárik.

Hosták, u, m. suburbium *Cic.* suburbanum, i. n. suburbana, orum, n. pl. die Vorstadt, hóstád, hóstát, külső város. *Syn.* Predmeskí. 2) locus (fundus) inquilinaris: Häuslergrund, =boden: zsellér hely.

Hostakár, a, m. suburbanus, i, m. Vorstädter, külsö városban lakó, hostátos (hostáti, hostáton lakozó) ember, polgár. *Syn.* Hostačan, Hostačňík, Predmeščan Predmestňík. 2) v. Domkár, Hofer.

hostakárčin, a, e, *adj. poss.* suburbanae *fem.* der Vorstädterinn gehörig, külsö városban lakó aszszonyé. *Syn.* hostačančin, hostatňiččin, predmeščančin, predmestňiččin. 2) v. domkárčin, hoferčin.

Hostakáreňí, á, n v. Hostakárstwo.

hostakárik, il, ím, V. I. *imp.* kar: suburbanum esse, in suburbio habitare: ein Vorstädter seyn, in der Vorstadt logiren, wohnen: külsö városban lakni. 2) v. domkárik, hoferik.

Hostakárka, i, f. suburbana *fem.* die Vorstädterinn, külsö városban lakó (hostáti, hostátos) aszszony. *Syn.* Hostačanka, Hostačníčka. 2) v: Domkárka, Hoferka.

hostakárow, a, e, *adj. poss.* suburbani, dem Vorstädter gehörig, hostáton (külsö-városban, városon kivül) lakóé. *Syn.* hostačanow, hostačňíkow, predmeščanow, predmestňíkow. 2) v. domkárow, hoferow.

hostakárski *adv.* more suburbano, vorstädtisch, vorstadtmäßig: hostátossan, hostáti módon, városon kivül lakók módgyára. *Syn.* hostačňicki, predmeščanski. 2) v. domkárski, hoferski.

hostakárský, á, é, *adj.* suburbanos adtinens, die Vorstädter betreffend, hostáti (városon kivül lakó) embereket illetö. 2) v. domkárský, hoferský.

Hostakárstwí, á, n. surburbanitas, tis, f. *Cic.* Vorstädtersstelle, hostáti állapot. 2) v. Domkárstwí, Hoferstwí.

Hostakárstwo, a, n. *collect.* homines suburbani, die Vorstädter, Leute in der Vorstadt: városon kivül (hostáton) lakó emberek, hostátiak.

hostcowí, á, é, *adj.* arthriticus *Cic.* a, um: gichtisch, mit der Gicht behaftet: köszvényes. *boh.* dnawí. Hostcowá Zelina: v. Bukwica.

Hostec, stcu, n. arthritis, idis, f. *Vitruv. Cic.* arthrisis, is, f. *Pruden.* arthritis vaga, morbus articularis: Gliederkrankheit, das Reisen in Gliedern, die Gicht: köszvény, bujdosó köszvény a' tagokban *Par. Páp.*

hostení, á, é, *p. c.* convivio exceptus, a, um: bewirthet, vendégeltetett.

Hostení, á, n. hospitum exceptio, praebitio cibi et potus (victus): Bewirthung, Bedienung: vendégek jó tartása. *Vulg.* Traktowání. 2) v. Hostína.

Hostenica, i, f. hospitale, is, n. contubernium, cubiculum hospitale, hospitum, pro hospitibus: die Gaststube, das Gastzimmer, vendég szoba. *Syn.* hostínská (pre Hostow) obecná Swetlica (Izba) Hostinica. *boh.* Hostenice, Hostinice, Hostinski Pokog.

† Hostenice, f. idem.

† Hostia, i, f. v. Oplatek.

Hostina, i, f. convivium *Cic.* epulum, i, n. epulae, arum, f. pl. epulatio, convivatio, nis, f. der Schmaus, das Mahl, Gastmahl, Tractament, die Mahlzeit, Gasterei: vendégség, lakodalom, lakozás. *Syn.* Hodi, Hodowání, Hostinka. *vulg.* Trakta, *boh.* Kwas, kwasení. *Prov.* Keď si na Hostine, Hubu nechag w Mline. Keď sedíš pri Gedle (Stole), Huba nech nemele: dum convivaris, caveas, ne multa loquaris: wenn die Sackpfeife voll ist, so kürret sie: midön ülsz az asztalnál, sokat ne kotyogjál.

Hostinec, nca, m. diversorium, i, n. caupona, taberna meritoria, ae, f. das Wirthshaus, vendég-fogadó (ház) kortsmaház, tsapház. *Syn.* Hostinskí Dom, Senk, obecná Hospoda, Krčma *boh.* Hospoda. Hostinec pri Silnici (pri Ceste), diverticulum, Einkehrwirthshaus, út mellett való szállás, fogadó.

Hostinica, i, f. v. Hostenica.

† Hostinice, f. idem.

Hostinka, i, f. *dem.* ex Hostina.

Hostinkár, a, m. v. Hodownik 2. Nro.

hostinkárčin, a, e, *adj. poss.* v. hodownícin.

Hostinkárení, á, n. v. Hodowání.

hostinkárik, il, ím V. I. *imp.* kar: v. hodowak.

Hostinská, keg, f. copa, cauponaria, ae, f. diversitrix, cis, f. die Wirthinn, vendég-fogadósné, vendég-fogadó-asszony, kortsmárosné, tsaplárné, tsaplárosné. *Syn.* Krčmárka, Senkárka. *vulg.* Traktírka.

Hostinskí, kého, m. hospes, itis, m. diversitor, receptator, is, m. caupo, nis, m. der Wirth, Gastwirth, Schenkwirth: vendég-fogadós, kortsomáros, tsapláros, tsaplár. *Syn.* Krčmár, Senkár. *vulg.* Trakter, *boh.* Hospodár, Hospodskí.

hostinskí, *adv.* cauponum (diversitorum) more, gastwirthisch, vendég-fogadó módon. *Syn.* pohostinskí.

hoſtinſki, á, é, *adj.* hospites adtinens, die Gäſte betreffend: vendégeknek való, vendégi. *Syn.* Hoſtowſki. Hoſtinſká Izba, Swetlica: v. Hoſteňica. Hoſtinſká Počta (prwňé Připigáňí, Přípiti): exenium, exenia, orum, pl. n. der Willkommen, das Gaſtgeſchenk: vendég ajándék, vendég üdvözlés (köszöntés). 2) convivalis *Liv.* epularis, e: die Gaſterei betreffend, dahin gehörig: vendégségi, vendégséghez (vendégléshez) - való. *Syn.* hoſtowſki. 3) cauponem (diversitorem, hospitem) adtinens: den Gaſtwirth betreffend, vendég-fogadósi, vendég-fogadóst illető.

† Hoſtinſtwi, n. v. Hoſteňí.

Hoſtinſtwí, á, n. munus cauponis (hospitis, diversitoris), cauponatus, diversoriatus, us, m. die Wirthsſtelle Gaſtwirthsſtelle: vendég-fogadósság. *Syn.* Krémárſtwí, Šenkárſtwí. *vulg.* Traktérſtwí.

Hoſtiſlaw, a, m. nomen propr. viri, ein Mannsname, férjfinév.

hoſtiſlawow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

† hoſtiſlawů, et ůw, owa, owo, idem.

hoſtit, il, ím, V. I. *imp.* hoſt: dare alicui cibum et potum, excipere quempiam convivio (epulis): bewirthen, bedienen: valakit meg-vendégelni, jól tartani, nékie enni inni valót adni. *vulg.* traktowat. *II. rec.* hoſtit ſa: convivari *Cic.* commessari, epulari: eine Gaſterei halten, in Geſellſchaft mehrerer ſpeiſen, ſchmauſen, mit einander ſchmauſen: lakozni, vendégeskedni, dobzodni. *Syn.* hodowat, Hodi (Hoſtinu) držat, hoſtinkárit. *vulg.* traktowat ſa.

Hoſtitel, a, m. convivator, is, m. *Liv.* der ein Gaſtmahl anſtellt, meg-vendégelő, vendégség adó (tartó).

Hoſtiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hoſtíwat, al, am: *freq.* ex hoſtit. *II. rec.* hoſtíwat ſa: *freq.* ex hoſtit ſa.

Hoſtiwít, a, m. Hostivitus, *postremus paganus Princeps Bohemorum:* Hoſtiwit, der letzte heidniſche Herzog in Böhmen: Hosztivitus, Tsehek utólsó pogány Hertzegje.

hoſtow, a, e, *adj. poss.* hospitis, convivae, epulatoris; dem Gaſte (Schmauſer) gehörig: vendégé. *Syn.* hodowníkow. 2) convivae *fem.* epulatricis: der Gaſtfrau (Schmauſerinn) gehörig: vendégnéé. *Syn.* hodowňičin.

hoſtowſkí, á, é, *adj.* v. hoſtinſkí 1. et 2. Nris.

hot! *interj.* dextrorsum! rechtshin! töled. *Syn.* hota. *vulg.* hegta, hoto.

hota! idem.

* hoto! idem.

† hotow, a, o, *adj. abs.* v. hotowí.

hotowo, *adv.* parate, prompte, expedite: fertig, bereit: készen. *Syn.* pohotowe, napohotowe. Zbrog, a Koňe hotowe mat, držat: expedire arma et equos: das Gewehr und Pferde in Bereitſchaft halten: a' fegyvereket, és a' lovakot el-késziteni, készen tartani.

† hotowé, *adv.* idem.

hotowení, á, é, *p. c.* paratus, praeparatus, apparatus, a, um: bereitet, bereit gemacht: késztetett, készültt. *Syn.* chiſtaní, pri-

pričhistaní, prístrogowaní, strogení.

Hotowení, á, n. paratio, praeparatio, apparatio, expeditio, nis, f. Bereitung, Verfertigung: készítés. készülés, készület. *Syn.* Chistání, Pristrogení, Pristrogowání, Strogení.

Hotowí, á, é (*abs.* hotowo) *adj.* paratus, promtus, a, um: bereit, fertig, willig zu etwas: kész: *Syn.* chitrí, porúční. K Službám hotowí: ad obsequia paratus, promtus: zum Aufwarten (Dienen) bereit, dienstfertig, dienstwillig: szolgálatra kész. 2) absolutus, paratus, elaboratus, expeditus: bereit, fertig, verfertigt: kész. *Syn.* prichistaní, zhotowení. Hotowé su uš Čižmi mogé? suntne iam parati cothurni mei? meine Tschischmen sind schon fertig? készé már a' tsizsmám? 3) praesens, efficax, certus, praesentaneus: wirksam, zuverläßig, augenscheinlich, offenbar: bizonyos, hathatós. *Syn.* istí, účinliwí, skutečný. Hotowí Jed: praesens venenum, ein schaltes Gift, hathatós méreg. Hotowá Pomoc: praesens auxilium. zuverläßige Hilfe, hathatós segétség. Lest hotowá: insidiae praesentes *Cic.* augenscheinliche (offenbare) List: bizonyos les-hányás. 4) praesens, numeratus: bar, baar, in klingender Münze: kész, kész pénzben való konyó. Hotowé Peňáze: pecunia praesens (numerata), numeratum: baares Geld, kész pénz. Hotowími Peňázi (w Hotowosti) platiť: wipláčať, zaplatiť: solvere pecunia praesente (numerata numerato), praesentem pecuniam solvere: bar (mit baaren Gelde) bezahlen: kész pénzel fizetni.

Hotowiť, il, ím, V. I. *imp.* tow: parare, apparare, praeparare: bereiten, verfertigen: készíteni, el (meg) készíteni. *Syn.* chistať, strogiť. *II. rec.* hotowiť sa: parare se, parari, expediri: sich bereiten (bereit machen): készülni. *Syn.* chistať sa, strogiť sa. K Cesťe sa hotowiť, i. e. na Cestu sa chistať. *vulg.* pakowať: colligere vasa, convasare: aufpacken, sich reisfertig machen: egygyet mást egybe (fel) szedni, öszve rakni, útra készülni. *vulg.* pakolni.

Hotowosť, i, f. promtitudo, dinis, f. promta facultas, promtus (paratus, expeditus) animus: Fertigkeit, Geneigtheit zu etwas: készség, valamihez való kedv. 2) na (w) Hotowosti mať: numeratum (pecuniam numeratam, praesentem) habere; bar haben, kész (olvasott pénzének lenni. W (na) Hotowosti zanechať: in numerato relinquere, bar hinterlassen, kész pénzben hagyni. W Hotowosti wiplatiť: v. Hotowími platiť, sub hotowí 4 nro.

Hotta! v. hota.

Howádečko, a, n. *dem.* ex Howádko.

† **howadí**, *adj. omn. gen.* v. seq.

Howadí, á, é, *adj.* bubulus, a, um: rindern, vom Rinde: baromi, marhai, marhábol-való barmos, marhás. *vulg.* howadzí *boh.* howadé et howězí. Howadí Nos, i. e. Howadá Huba: rostrum, proboscis, promuscis: Rüssel, barom orra (szája.) Howadá Pečenka: assum bubulum, der Rinder Braten, marha petsenye (sültt.) Howadé Maso: v. Howadina.

Ho=

Howadina, i, f. caro bubula (bubulina), das Rindfleisch, marha (tehén) hus. *Syn.* howadé Maso. *vulg.* Howadzina, *boh.* How'ezina.

Howádko, a, n. *dem.* ex Howado: pecusculum, i. n. bestiola, ae, f. das Thierchen, barmotska, állatotska.

howadňe, *adv.* v. howadſki.

† howadňí *adj. omn gen.* v. seq.

howadňí, á, é, *adj.* pecora (bruta) adtinens, pecuarius, a, um: die Rinder (das Vieh) betreffend: barmokat (marhákat) illetö. Howadňá Mucha: v. Howadňica. 2) v. howadſki.

Howadňica, i, f. tabanus, i, m. die Vieh-Breme, ein Insekt: bögöly, barom kergetö (maró) bogár. *Syn.* howadňá Mucha, *boh.* Raup konſki, v. seq.

† Howadňice, f. idem.

Howadnoſt, i, f. v. Howadſtwí.

Howado, a, n. animal, is, n. das Thier jedes lebendige Geschöpf: élö állat. *Syn.* Ziwočich. 2) bestia, bellua, ae, f. brutum, i, n. Thier, ein unvernünftiges (wildes) Thier: fene vad állat. 3) pecus, oris, n. et udis, f. brutum pecus: das Vieh, ein einzelnes Stück: barom, marha. *Syn.* Lichwa, Statek. krmné Howado: animal altile, Mastvieh, hizó (hizlaltt) marha. Sprážné (pracné, pracowité, ťažné, zápražné) Howado: pecus iugale, iumentum: das Lastvieh, Lastthier, Tragthier: jármos (igás, vonó) marha. *contemtive de homine:* pecus, brutum, bellua, bestia: Thier, Vieh, ein Schimpfwort gegen Menschen: barom, marha, fene-vad, emberekröl tsúfolódás képen. Ti Howado! Ge celé Howado: etc.

howadſkí, *adv.* belluine, pecorine, bestialiter, brutaliter, brute, more pecudum (bestiarum): viehisch, viehischer weise: barom módon, baromúl, barmul. *Syn.* howadňe, pohowadſki.

howadſkí, á, é, *adj.* belluinus, brutus, pecuinus, a, um; brutalis, bestialis, e: viehisch, baromi. *Syn.* howadní (=ňí.)

Howadſtwí, á, n. brutalitas, bestialitas, tis, f. modus brutalis: viehische Art, baromi mód, baromság.

* Howadſtwo, a, n. idem.

* howadzí, á, é, *adj.* v. howadí.

* Howadzina, i, f. v. howadina.

Howení, á, n. indulgentia, conniventia, ae, f. die Nachtsicht, Nachsehung, das Nachsehen, Nachsichthaben: el-halgatás, el-nézés, meg-engedés. *Syn.* How, Pohowení, Powolnoſt, Powolowání, Wolkání, Prehlédání, Zmlčání. 2) cura: das Abwarten, Pflegen, die Abwartung: gondviselés, vigyázás, kedvezés.

Howénečko, a, n. *dem.* ex seq.

Howénko, a, n. *dem.* ex Howno: parvum stercus (excrementum): ein Dreckchen, Kothchen: kis szar, szarotska. *Syn.* Howňíčko, Lagnečko, *boh.* Howínko.

howet, wel, wím, V. I. *imp.* how, *cum. dat.* indulgere, connivere, dissimulare: nachsehen, Nachsicht haben gegen Jemand: el-halgatni, el-nézni, meg-engedni. *Syn.* powolowat, wolkat, prehlédat, zamlčat. 2) curare: abwarten, pflegen, einem oder einer Sache gut thun: gondot viselni, vigyázni, kedvezni. *Syn.* hledet. Zdrawí swému howet: indulgere valetudini, seiner Gesundheit

heit pflegen: egészségéré vigyázni, annak kedvezni.

† howéti, wél, wím, *cum. dat.* idem.

† howézí *adj. omn. gen.* v. howadí.

† Sowézina, i, f. v. Sowadina.

† Sowínko, a, n. v. Sowenko.

Sowíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

howíwat, al, ám: *freq.* ex howet.

* Sownál, a, m. v. Sowniwál.

Sowňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Sowno. *Syn.* Lagňisko.

Sowňiwál, a, m. scarabaeus stercorarius *Linn.* der Mistkäfer, szar hajtó bogár. Ganeitserehüly Marton. *vulg.* Sownál.

howňiwe, *adv.* stercorarie, stercoraice: dreckig, kothig: szarossan. 2) immunde, sordide: dreckig, unrein, schmuzig: tisztátalanúl, motskossan. *Syn.* nečisté, nespiderně.

howňiwí, á, é, *adj.* stercorarius, stercoraceus, merdaceus, merdo (stercore) infectus, a, um: dreckig, kothig, mit Kothe beschmuzt: szaros, szarral (ganéjjal) meg-motskoltatott. 2) immundus, sordidus: dreckig, unrein, schmutzig: tisztátalan, motskos, piszkos. *Syn.* nečistí, nespiderní.

Sowno, a, m. merdum, excrementum, i, n. stercus, oris, n. das Dreck, der Mist, Excremente: szar, ganéj. — Čertowé Sowno (Lagno), Zelina: Fertila assafoetida *Linn.* Assafoetida officin. der stinckende Asand. (Teufelsdreck) Dögszer. Ördög szar. Člowečé Sowno: merdum humanum, oletum: das Menschenkoth, ember szar. Sowadé Sowno, i. e. Snog, Lagno, Trus: stercus bubulum, der Viehmist, marha szar, ganéj, trágya. Kozé (owčé) Sowno, i. e. kozí (owčí) Bobek, *plur.* kozé (owčé) Bobkí: caprinus (ovinus) fimus, Geißbonen, Schafbonen, Ziegenkoth, Schafkoth: ketske (juh) szar, ganéj, bogyó, trágya. v. Bobek. krawské Sowno, i. e. krawacinec, krawinec: stercus vaccinum, der Kühmist: tehén szar. Medwedé Sowno: v. medwedí Cuker. Mišacé Sowno, i. e. Mišačinec, Mišačiňa: muscerda, Mausdreck, egér (potzik) szar. Swinské Sowno: succerda, Saudreck, disznó szar (ganéj.) *Prov.* Sowno Pánom chibí: nihil magnis dominis deest, es fehlt nichts (der Teufel) den großen Herren: semmi (kutya) baja a' nagy uraknak. — Ec Sowno, pi Wodu, newídeš na Chudobu: vili victu, aquae potu facile ditescere potes. Qui nihil consumit, miseriam non metuit: der nichts verzehrt, kann nicht arm werden: a' ki szart eszik, vizet iszik, könnyen meg gazdagszik. A' ki semmit sem költ, nem fél, hogy meg-szegényedgyen.

Sowor, a, nomen proprium viri, ein Mannsname, férfi név.

howorení, á, é, *p. c.* dictus, narratus, a, um: geredt, gesagt, gesprochen: beszéllt, beszéltetett, mondattatott. *Syn.* Mluwení, rozprávaní, wiprávaní.

Sowoření, á, n. loquutio, sermocinatio, narratio, nis, f. das Reden, Sprechen: beszéllés, beszélgetés, szóllás. *Syn.* Mluwení, Rozprávání, Wiprá-

práwaňí. *vulg.* Hutoroňí, Wraweňí.

howorit, il, ím, V. I. *imp.* wor: loqui, fari, sermocinari: reden, sprechen, discuriren, wenn viele laut untereinander reden: beszélleni, beszélgetni, szóllani. *Syn.* mluwiť, rozpráwať, wipráwať, *vulg.* hutorit, wrawet. *Prov.* Mnoho slíš, mnoho wiď, málo howor: audi, vide, tace: hör, sieh viel, und bleibe still: sokat hally, láss, keveset szólly. Howor, Ebatalegyek! Howor, Ebadta, howor; r-a, -ra, mond-rá.

† howoriti, il, ím: idem.

Howoríwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

howoríwat, al, ám, *freq.* ex howoriť.

howorňe *adv.* affabiliter, discursive: gesprächig, gern mit einander freundschaftlich redend: beszédessen, nyájassan, beszélgetve, nyájas beszéddel. *Syn.* rozpráwňe, zhoworňe. 2) loquaciter, garrule, vocaliter, clamose: gesprächig, plauderhaft: tsatsogva, trétsülve, petyegve, nyelvessen, szavattyússan. *Syn.* gazičňe, klebetňe.

howorní, á, é, *adj.* affabilis, e; discursivus, a, um: gesprächig, gern mit andern freundschaftlich redend: beszédes, nyájas beszédü, nyájasan beszélgetö, a' ki szeret beszélgetni. *Syn.* rozpráwní, zhoworní. 2) loquax, dicax, cis; vocalis, e; garrulus, clamosus, a: um: gesprächig, plauderhaft: tsatsogó, petyegő, trétsülö, nyelves, szavattyús. *Syn.* gaziční, klebetní.

Howornosť, i, f. affabilitas, tis, f. discursiva natura, discursivus modus: die Gesprächigkeit, gesprächige Eigenschaft (Beschaffenheit): beszédbéli nyájasság, beszédesség, nyájas beszéd (beszélgetés.) *Syn.* Rozpráwnosť, Zhowornosť. 2) loquacitas, dicacitas, garrulitas, clamositas, vocalitas: Gespächigkeit, Plauderhaftigkeit: nyelvesség. szavattyússág, petyegő (tsátsogó) természet, *Syn.* Gazičnosť, klebetnosť.

Hra, i, f. lusus, us, m. ludus, i, m. das Spiel, játék. *Syn.* Hračka. Nekomu zlu Hru robiť, zle zahrať: aliquem in fraudem inducere, Jemanden ein böses Spiel machen, anstellen: szomorú (jaj) nótát penditeni valakinek. Babská (na slepu Babu) Hra: v. slepá Baba 6) Nro. Karetná (kartowá, na karti) Hra: lusus chartarum (scidarum) lusoriarum: Kartenspiel, kártya játék. kolková (na kolki) Hra: lusus pyramidum, Kegelspiel, Kegelscheiben: kuglizás kugli játék. kocková (kostková, na kocki, w kostki *boh.* w kůtki) Hra; i. e. kdo wíceg wíhodí (uwrhňe): alea, lusus aleae, lusus tesserarius (talarius), ludus ossiculorum, plistopolinda: das Würfeln, Würfelspiel, Deckenwerk, der die meiste Augen trift: kotzka játék, kotzkázás, ki többet vet. Lobdowá (na Lobdu, *boh.* na Míč) Hra: lusus pilae, sphaeromachia: Ballspiel, Ballenspiel: lapta játék. Orechowá (w Orechi, do Dolku) Hra: omilla, tropa: Nußspiel, Grübeln mit Nüssen: dió játék. Šachowá (na Šach) Hra: ludus latrunculorum, Schachspiel, sach-játék, hegyes szék játék. Wrhchabňá (dámowá, ostablowá, na Dámu, na Dwanásť kamenkow, na Wrhcab, *boh.*

wrh-

wrchcabňí: w Wrhcabi) Hra: ludus calculorum (scriporum): Brettspiel, das Spielen im Brette mit Damensteinen, oder Würfeln: ostábla (vörfölye)-játék. 2) fabula, ae, f. ludus, drama, atis. n. Schauspiel, komédia-játék. Weselá (kratochwílná, s kratochwílným a wéselim Skončením) Hra: comoedia, Lustspiel, Komödie, Spiel mit einem fröhlichen Ausgange: vigasságos komédia-játék. Smutná (ze smutním Skončením) Hra: das Trauerspiel, Spiel mit einem traurigen Ausgange: szomorú-játék, mellynek szomorúság a' vége. 3) iocus, i, m. Spiel, Scherz, Spaß, Schäckerei: játék, tréfa. *Syn.* Žart, Špás.

Hrab, u, m. carpinus, i, f. et carpinus betulus *Linn.* die Hagebuche, Weißbüche, der Hornbaum: gyertyán-fa *Par. Páp. Syn.* bílí Buk, hrabowí Strom, *boh.* Habr. 2) v. hrabowé Drewo. Aliud est Cer et polňí Gešeň.

Hrabač, a, m. rastrator, is, m. colligens (cumulans) foenum, collector foeni: Recher, Heu auffänger: széna takarító (gyüjtö) gereblyélő *Par. Páp. boh.* Uhrabač.

hrabaččin, a, e, *adj. poss.* collectricis foeni, rastratricis: der Recherinn (Heuauffengerinn) gehörig: gyüjtönéé, gereblyélőnéé, széna takarítónéé (gyüjtönéé.)

hrabací, á, é, *adj.* rastratorius, a. um: zum Rechen gehörig, gereblyélő, gereblyéléshez-való. Hrabacé (senné) Widli: rastratoria (foenaria) furca. Rechengabel, gereblyélő vella, széna-villa.

Hrabačka, i, f. rostratrix, colletrix foeni: Recherinn, Heuauffängerinn; gereblyélőné, gyüjtöné. gereblyélő aszszony, széna-takarítóné (gyüjtöné.) 2) tempus colligendi foeni, Heurechenzeit, széna-gyüjtés (takarítás) ideje. 3) v. Hrabáňí.

hrabačow, a, e, *adj. poss.* rastratoris, collectoris foenarii: dem Recher gehörig, gyüjtöé, gereblyélőé.

hrabaní, á, é, *p. c.* collectus, rastratus, a, um: gerechen, gyüjtött, gyüjtetett, gereblyéltetett. 2) *vulg.* v. hrebaní.

Hrabáňí, á, n. rastratio, collectio foeni: das Rechen, Heuauffangen, die Rechung: gyüjtés, gereblyélés *Par. Páp.* széna-takarítás (gyüjtés.) *Syn.* Hrabačka. 2) *vulg.* v. Hrebáňí.

hrabať, bal, bem, V. I. *imp.* hrab, Seno: rastrare, compilare, rastro (rastello) colligere foenum: rehen, Heu auffangen: gereblyélni (lek), gereblyével gyüjteni. takarítani szénat *Par. Páp. Syn.* zhrabať, zhrabowať, zhrnať. *Prov.* Písek wäzať, Wodu hrabať: actum agere. Aquam scindere. Aerem verberare. Aethiopem lavare. Scopulis canere: nichts ausrichten, unnütze Sache machen: héjában fáradni. každí pod seba hrabe. Každé Hrable pod seba hrabú: omnes, quae sua sunt, quaerunt. Amor incipit ab ego. Omnes sibi melius esse malunt, quam alteri: ein jeder liebt sich selbst am meisten, kiki magát leg jobban szereti. Minden kéz (minden ember keze) magához görbe. kiki a' maga fazéka mellé szít. 2) *vulg.* v. hrebať.

Hrabáwáňí, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hra

hrabáwak, al, ám: *freq.* ex hrabak.

† Hrabe, éte, n. et m. *Plur. Nom.* Hrabata, *gen.* bat. v. Gróf.

† Hrábě, i, f. *plur.* v. Hrable.

† hrabécí, *adj. omn. gen.* v. gróf-ſkí.

Hrabelki, lek, f. pl. *dem.* v. Hrablički.

† hrab'enčin, a, o, *adj. poss.* v. gróffin.

† Hrab'enka, i, f. v. Grófka.

Hrabí, á, n *collect.* carpini, betuli, carpineae arbores: die Weißbüchen, Hagebüchen, Hornbaume: gyertyán-fák. *Syn.* Hrabí, bow, *boh.* Habrí.

Hrabina, i, f.v. hrabowí Hág, et hrabowé Drewo.

Hrabki, kow, m. pl. v. Uhrabki.

Hrable, bel, f. pl. rastrum, i, n. pecten, inis, m. der Rechen, Harken; gereblye *Pár. Páp. boh.* Hráb'e.

Hrablice, lic, f. pl. na koſi: merga, ae, f. *Colum. Plaut.* Getreidegabel, wodurch das abgemähte Getreid in Haufen gebracht wird: fa-vidla, mereklye, kasza-gereblye.

Hrablički, ček, f. pl. *dem.* ex Hrable: rastellum, rastrellum, i, n. der kleine Rechen, Karſt: gereblyétske *Pár. Páp. Syn.* Hrabelki. 2) *dem.* ex Hrablice: mergula, ae, f. das Getreidegabelchen, mereklyétske, kasza gereblyétske.

Hrabliſco, a, n. stylus (manubrium) rastri, die Rechenſtange, gereblye-nyél (nyele.)

Hrabliſko, a, n. idem.

hrabowí, á, é, *adj.* carpineus, de carpino betulo: weißbüchen, hagebüchen, hornbüchen; aus (von) Weißbüchen: gyertyán-fából való *boh.* habrowí. *Aliud est* cerowí. Hrabowí Hág: carpinetum betulinum, Weißbüchenwald, gyertyán-fa termő hely, gyertyán-fa erdő. Hrabowé Drewo, carpineum betulinum lignum, das Weißbüchenholz, Hagebüchenholz, Hornbüchenholz, hornbäumenes holz: gyertyán-fa. *Syn.* Hrabina, Hrabowina.

Hrabowina, i, f. v. hrabowí Hág, et hrabowé Drewo.

† Hrabſtwí: n. v. Gróffſtwí.

Hráč, a, m. lusor, is, ludio, nis, m. Spieler, z. B. mit Karten, oder ſonſt zum Zeitvertreibe: játszó, játékos. 2) histrio, nis, actor, is, m. Spieler, Acteur, Komödiant, Hanswurſt: komédia játszó, komédiás ember. *Syn.* komediant. 3) canens, musicum instrumentum pulsans, tis, musicus, i, m. Spieler, oder auf Inſtrumenten ſpielt: muzsikáló, muzsikás, hegedűs, hegedűlő *vagy.* lantoló. *Syn.* Hudec, *vulg.* Muzikant.

† Hráč, e, m. idem.

hráččin, a, e, *adj. poss.* ludentis *feminae* der Spielerinn gehörig, játszónéé, muzsikásnéé.

Hrach, u, m. pisum, i, n. die Erbſe, borsó, kerti-borsó. *Pl. Nom.* Hrachi, *gen.* chow: pisa, orum, n. pl. die Erbſen, borsó, borsók. — Cukrowí Hrach: sachareum pisum, Zuckererbſe, tzukor borsó. — Cwerglowí Hrach: pisum pigmaeum (pumillum), Zwergerbſe, seggen-üllő borsó. — Olúpani Hrach: pisa leptoloba, Erbſe ohne Häuteln, héjatlan borsó. — Škrkawiční Hrach: v. Slowence: Turecki (wlaſki) Hrach: v. Dluhá Fizula. — Wlči Hrach: ervum, ervillum, i, n. ervilla, ae, f. Erva ervilia *Linn.* Roßwicke, vad borsó, lednek. *Syn.* Ledňik.

hrach. — Zelení hrach: pisum viride, grüne Erbse, zöld borsó. *Prov.* Gako na Stenu hrach: surdo canis fabulam. Non profecturis littora bobus aras. Uter tingeris, sed mergere nemo valebit. es hilft keine Sache bei ihm. Er läßts zu einem Ohr ein zum andern aus: falra hányod a' borsót. Siketnek mondasz mesét. A' borsót akár mint hányod a' falra, reá nem ragad. Akár mint hányd a' borsot a' falra, de nem ragad rajta *Pár. Páp.* v. bluch:. Cert na ňem hrach mlátil: est valde variolatus, er ist voller Narben in Gesichte nemmlich von den Blattern: igen rippatsos, ripantsos. Čistotní gako hrach pri Ceste: v. čistotní 3 Nro. — Hrach s kožčičkú nadúwá, bez kožki (kožčički) Chut dáwá: pisum est inflativum cum pellibus, atque nocivum; pellibus ablatis sunt bona pisa satis: die Erbsen mit Häuteln blähen auf, ohne Häuteln sind sie gesund genug: héjas borsó fel fuvó, s' fosó, de héjatlan elég jó (de ha héjatlan a' hasnak jó.)

† Hrách, u, m. idem.

hrachowí, á, é, *adj.* piseus, pisaceus, a, um; e pisis; von Erbsen, borsós, borsóból-való. Hrachowá Polewka: iusculum pisaceum, Erbsensuppe, borsó leves.

Hrachowina, i, f. stramen pisorum, das Erbsenstroh, borsó szalma.

Hrachowisko, a, n. pisetum, i, n. ager pisis consitus: das Erbsenfeld, der Erbsenacker: borsó termö föld.

† Hrachowiske, n. idem.

Hračka, i, f. lusus, us, m. ludus, i, m. Spiel, oder Spaß, Scherz, was keine Mühe macht: játék, játszás, tréfa, tréfálodas. *Syn.* Hra; *vulg.* Ihračka. 2) res lusoria, das Spielzeug, játékhoz való eszköz. *Pl. Nom.* Hrački, *gen.* ček etc. res lusoriae, gerrae, arum, f. pl. crepundia, orum, n. pl. Spielzeug Spielwerk: gyermek játék. v. Hrkawka. 3) parva res, nuga, lusus: Spielwerk, Kleinigkeit: játék, kitsinység, tsekélység, tsekély dolog. *Syn.* Pletka, Šepletina.

Hráčka, i, f. ludens (canens) *fem.* Spielerinn, játszó (játékos) aszszony, játszóné, játékosné.

hráčow, a, e, *adj.* lusoris (canentis), dem Spieler gehörig, játszóé, játékosé.

Hráčtwí, á, n. lusus, professio lusoria, die Spielerei, das Spielen: játszás, játékoság. *Syn.* Hráňí, Hráwáňí.

Hrad, u, m. castrum, castellum, i, n. arx, cis, f. die Festung, Burg, ein befestigter Ort, Schloß: vár, kastély. *Syn.* kaštil, Pewnosť, Zámek. 2) sepes, is. f. der Zaum, sövény. *Syn.* Hradba, Hradza, Plot. *Plur. Nom.* Hradí, *gen.* dow etc. 3) grando, inis. f. die Schloßen, Schauer: jég essö. *Syn.* kamen.

Hrada, i, f. pod Powalú: transtrum, i, n. trabsversa (transversa): der Querbalken, Zwerchbalken: mester-gerenda, kereszt-gerenda. *Syn.* préční Trám, *vulg.* Tragár, *boh.* Resť, Trampota. Podkrowňá (pod krowem) Hrada: columen, inis, n. *Vitruv.* der Tragbalken, oberster balken Pfeiler, die Stütze: felsö gerenda, gyámol, támasz. *Syn.* podkrowňí Trám. *boh.* Resť pod krowem. 2) v. Hradba.

† Hradba, i, f. v. seq.

Hradba, i, f. cinctura, ae, f. sepi-

sepimentum, i, n. septa, orum n. pl. Verzaunung, Vermachung, der vermachte (verzaunte) Ort: kerítés, párkány, parkonyozás. *Syn.* Hrada, Parkan, Zahrada, *boh.* Hradka.

Hradek, dku, m. *dem.* ex Hrad. 2) *nomen complurium locorum*: ein Name mehrerer Ortschaften, in Böhmen: Ungarn: több helységek neve.

Hrádel, dla, m. na kolesi mlínském: axis *rotae molaris* etc. is, m. scapus, i, m. Wellbaum Achse: gerendely, rúd. *boh.* Hřídel. 2) na Wáze konskeg: iugum equile, i, n. scapus iugi equilis: Wagbalken, Wagebalken: ferhétz-rud, ferhétz rúdgya. *boh.* Hřídel. 3) na Pluze (Pluhu): scapus aratri, der Gründel beim Pfluge, ekerúd. *Syn.* plužné Oge, *boh.* Hřídel. Aliud est Plaz.

hradení, á, é, *p. c.* septus, cinctus, a, um: verzäumt, mit Zaum vermacht: bé-kerittetett, sövényezett. *Syn.* zahradení. *boh.* hrazení. 2) munitus, vallatus: befestigt, bewahren, verwahren: meg-erösittetett, meg-sántzoltatott. *Syn.* pewňení, sancowaní.

Hradeňí, á, n. cinctio, septio, circumcinctio, nis, f. Verzaunung, bé-kerítés, sövényezés. *Syn.* Zahradeňí. 2) munitio, vallatio: Befestigung, Bewahrung, Verwahrung: meg-erösítés, bé-sántzolás. *Syn.* Pewňeňí, Sancowáňí.

Hradi, dow, m. pl. ex Hrad. 2) Staré hradi: O Varinum, *oppidum Provinicae Mosoniensis*: ungarisch Altenburg, Ó-Vár.

Hradit, il, ím, V. I. *imp.* hrad: cingere, circumcingere, sepire, sepimentum struere: verzäunen, mit Zaum vermachen: bé-keríteni, bé-sövényezni. *Syn.* zahradit. 2) munire, fortificare: befestigen, bewahren, verwahren: bé-sántzolni, meg-erösíteni. *Syn.* pewňit, sancowat.

Hradíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hradíwat, al, ám: *freq.* ex hradit.

Hrádka, i, f. pulvinus, pulvinulus, i, m. areola hortensis: ausgejätetes Gartenbett, ágy (ágyalás) a' kertben, veteményes (kerti) ágy. *Syn.* Záhonček. *Pl. Nom.* Hrádki, *gen.* dek etc.

hradstí, á, é, *adj.* Hradská (králowská, naspana, wikladaná) Cesta, i. e. Silinica: via publica (militaris, regia, strata, trita): Landstraße gebahnter (ausgelegter) Weg: ország út, töltött (ki-rakott, meg-hordatott) út. v. Cesta.

Hrádz, e, f. v. seq.

Hrádza, i, f. okolo Wodi, pri Mliňe, pri Ribňíku. agger is, m. moles, is, f. die Wehr, der Damm: töltés, gát. *Syn.* Gat, Hat, Hrádz, Hrádzka, *boh.* Hráz, Hrázka. 2) pri Zámku: vallum, munimentum, fossatum, i, n. agger, is, m. der Wall, die Schanze: palánk, sántz, árok. *Syn.* Sanc, Sanec, Prékopa

* Hradzeňí, á, n. v. Hradeňí.

* hradzit, il, ím: v. hradit.

Hrádzka, i, f. *dem.* ex Hrádz, et Hradza: *boh.* Hrázka.

* hragňe *adv.* hrawe.

* hragní, á, é, *adj.* v. hrawí.

hranatí, á, é, *adj.* angulosus, a, um; angularis, e, eckig, sok szegü, szegeletü. *Syn.* uhelnatí.

Hranatost, i, f. angulositas, tis, f. angulosa conditio: die eckige Beschaffenheit, szegletüség.

* hra-

* hraňení, á, é, *p. c.* ex hraňiť: v. medzení.

Hraňeňí, á, n. ex hraňeť: putor, putror, is, m. interitus rei per situm. putredo, inis. f. putrescentia, ae. f. die Vermoderung, Verfaulung, das Verwesen, Vermodern, Verfaulen: rothadás, roshadás. *Syn.* Hňiťí. 2) *vulg.* ex hraňiť: v. Medzeňí.

hraňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* hraň: putrescere, putrefieri, putrere, situ corrumpi: verfaulen, vermodern, verwesen: rothadni. roshadni (-dok.) *Syn.* hňiť.

Hráňí, á, n. lusus, us, m. ludus, i. m. lusio, nis. f. das Spielen z. B. mit Karten, oder sonst zum Zeitvertreibe: játék, játszás, *Syn.* Hra. 2) iocus, ludus, lusus: das Schäkern, Scherzen, Spaßen, die Schäkerei: játék, tréfá, tréfás játék, tréfálódás. *Syn.* Žartowáňí. 3) na Husle etc. lusus (cantus) *instrumentis musicis*: das Spielen auf Instrumenten, muzsikálás. *Syn.* Hudeňí etc. 4) na komedii: actus scenicus (comicus) das Spielen eines Schauspielers, komédia játszás.

Hraňica, i, f. finis, is. m. terminus, i, m. limes, itis, m. linea, ae, f. confinium, collimitium, i, n. die Gränze, határ, megye, határ széle, vége, *vulg.* gránitz. *Syn.* Končina, Medza, Pomedza, *vulg.* Graňica, *boh.* hraňice. *Plur. Nom.* Hraňice, *gen.* nic: fines, limites; die Gränzen, határ-szélei, végei. Na Hraňici kraginskeg bíwá: in limitibus regni degit. er wohnt auf den Landsgränzen, ország szélén lakik. 2) Hraňica Drew, na ktereg sa za starodáwna Těla Mrtwich pálili: pyrus, rogus, strues *lignorum* der Holzhaufen, Scheiterhaufen, darauf man ehemals die Todten verbrannt hat: fa-rakás tsútsoson rakott égő fa rakás, mellyen a' régiek a' holtt testeket égetni szokták. *boh.* Halda, Hraňice Dříwí.

† Hraňice, f. idem.

hraňičení, á, é, *p. c.* v. medzení.

Hraňičeňí, á, n. v. Medzeňí.

hraňičiť, il, ím, V. I. *imp.* hraňič: v. medziť.

Hraňička, i, f. *dem.* rogulus, pyrulus. parva strues *lignorum*: ein kleiner Scheiterhaufen, kis rakás fa, rakáska.

hraňiční, á, é, *adj.* metalis, terminalis, e; confiniarius, limitaneus, a, um: die Gränzen betreffend, határi megyei. Hraňiční Blud: error de finibus, Gränzirrung, határ tévelygés. Hraňiční kameň: saxum serviens finibus signandis, lapis metalis: Gränzstein, határ-kö. Hraňiční kol: palus metalis (serviens finibus signandis), Gränzenpfahl, határ-karó. Hraňiční kopec: collis metalis (serviens finibus signandis), Gränzhügel, határ-rakás. — Hraňiční Rozdel *a*) finium directio, limitum defixio: Gränzscheidung, Bestimmung der Gränzen: határ ki szabas. *b*) confinium, limes, Gränzscheidung, Ort, wo sich zwei oder mehrere Gränzen scheiden: határ-szél. Hraňiční Slup: columna metalis (serviens finibus signandis): Gränzsäule, határ oszlop. Hraňiční Súsed: confinis, finitimus: Gränznachbar, határos (szomszédságos) ember. Hraňiční Wogák: miles confinarius (limitaneus, in confinio): Gränzsoldat, határ-

ka-

katona. Kraňičný Zámek: arx in finibus, castellum in confinio: Gränzfestung, határ-vár (kastély.) Kraňičná Cesta: via limitaris. Gränzweg, határ út. Kraňičná Gama; fossa metalis (serviens finibus signandis), Gränzgraben, határ-verem. Kraňičná Pra: lis de finibus, processus metalis: Gränzstreit, Gränzstreitigkeit: határ-pör. Kraničná Woda: aqua limitaris, Gränzwasser, határ-viz. — Kraničné Mesto: *a*) locus in confinio, Gränzart, határ-hely. *b*) urbs in finibus sita, Gränzstadt, határ-város. Kraničné Porownáňí: pactum de finibus, tractatus (transactio) metalis: Gränzvergleich, határ-alku. — Kraničné Práwo: ius metale; ius finium regendorum: das Gränzenrecht, határi törvény. Kraničné Znameňí: signum metale (finium, limitare): Gränzzeichen, határ-jel.

* hraňiť, il, ím, V. I. *imp.* hraň: v. medziť.

Krant (Kránt), a, et u, m. pre Lichwu: alveus, i. m. *Liv.* canalis, is, m. incile, is, n. *Cato. Colum.* trua, ae, f. *Varr.* der Trog, ein tiefes, längliches Gefäß: válú. *Syn.* Wálow, Walowec, Wálowek. Zlab, *vulg.* Granár, Graner, Grant, *boh.* koryto pro Howada. — krmní (obroční, ná krmu, na Obrok) Krant: alveus pabulatorius, praesepe, is, n. praesepium, i, n. praesepes, et praesepis, is, f. praesepia, ae, f. *Cato. Varro.* die Krippe fürs Vieh, Futtertrog: abrakoló (zabló) válú, jászol. — koňský Krant: trua equilis. Pferdetrog, ló-válú. Napagací (wodní, pre Wodu) Krant: aqualiculus, i, m. alveus aquaticus, canalis (incile trua) pro aqua, aquarium, labrum, i, n. die Rinne zum Wasser, die Gelte, Gosse, Mulde, das Wasserfaß, Tränkentrog: itató-válú. — Swinský (pomigní, pre Pomige, pre Swiňe) Krant: trua suilla, Schweintrog, disznó-válú, moslék edény. — Zemský (w Zemi na Wodu) Krant: cisterna, ae, f. lacus, us, f. canalis aquaticus: der Wasserhälter, Wasserkasten, die Cisterne: tsatorna, esö-viz vévö kút.

Krantíček, čka, et čku, m. *dem.* ex seq.

Krantík, a, et u, m. *dem.* *a*) na krmu: alveolus, i, m. *Liv.* das Futtertrögelchen, -glein: zabló válútska, kis válú. *boh.* korýtko. *b*) na Wodu: trulleus, i, m. *Plin. H. N.* truella, et trylla *Pandect.* trulla *Cic.* Hor. ae, f. truellum, et truillum, i, n. *Varr.* parva trua: das Gößchen, ein kleines Wassergefäß: itató válútska, moslék edényke. *Syn.* Wálowček, Zlabček, Zlabek.

Krasek, sku, m. *dem.* ex Krach.

† Krásek, sku, m. *dem.* ex Kráb.

hrať, hral et hrál, hrám, *vulg.* hragem, V. I. *imp.* hrag: *cum acc.* ňečo, negaku Horu: ludere *aliquem lusum*, spielen, ein Spiel: játszani valami játékot. *Syn.* hrať sa *vulg.* ihrať, *boh.* hrát. Spolu hrať: i. e. wespolek Porozumeňí mať, spolu sa rozumeť: colludere, mit Spielen, véle egygyet érteni, tzimborálni, egygyütt játszani. 2) *cum acc. pers. vel rei:* agere, ludere, repraesentare: spielen, spielend vorstellen z. B. einen ehrlichen Mann: játszani, ki-ábrázolni, elö-adni. *Syn.* predstawiť, wiobra-

zowat, wipodobňit. Komediu hrat: agere, comoediam producere: eine Komödie spielen, komediát játszani (tenni.) Dnes nebudú (komédiu) hrat: hodie theatrum vacat, non agitur comoedia: heute wird nicht gespielt, ma nem lesz komédia. Osobu (Stránku) ňegaku hrat: agere personam (partes) alicuius, eine Rolle spielen, valaki személlyében elö állani, valaki személlyét elö adni. Dobre swu Osobu (Stránku) hral: partes suas bene obivit, er hat seine Rollen gut gespielt, ki-tett magáért. Pána hrat, i. e. panowát: dominum agere (repraesentare): denn Herrn spielen, uralkodni, urat jatszani (mutatni ábrázolni.) 3) *cum praep.* na *vel* o, et *acc. rei intentae seu scopi*: intendere, aucupari, assequi velle *rem:* etwas bekommen wollen, auf etwas spielen, nach etwas trachten: valamit hajhászni, keresni, kivanni, vadászni, valamin lenni (kapni, kapdosni.) *Syn.* hledat, žádat, po ňecem dichtet (túžit.) Na to (o to) on hrá: id quaerit, dieß sucht er, azon vagyon (mesterkedik.) 4) *cum praep.* na, et *acc. instrumenti resonantis seu musici*: canere, ludere, pulsare: spielen, sich hören lassen: muzsikálni. *boh.* Hrát. Na Buben hrat, i. e. bubnowat: tympanum pulsare, auf den Paucken spielen, dobolni. Na Húsle hrat, i. e. húst': fidibus (tetrachordo) canere, geigen, Violin spielen: hegedülni Na Orgán hrat, i. e. orgánowat, *boh.* na Warhani hrát: organum pulsare, organo canere (ludere): die Orgel schlagen spielen, orgonálni, orgonát verni. Pesňičku na Harfe (na klawíri etc.) hrat: carmen canere, versu ludere *Virg.* ein Lied spielen auf dem Claviere etc. éneket (nótát) a' klaviron verni. Na Píšťal (ťalú) hrat: tibia canere, auf der Flöte spielen, sipolni, furuglyázni. Samotňe (samotní, sám) hrat: solitarium (unicum) ludere, Solo spielen, magánossan muzsikálni. W Pezinečku na Kinečku dal si hrat etc. *Prov.* Gednu Notu hrat. Stará ge to Pesňička: eadem oberrare chorda. Antiqua naenia. Antiquam occinere cantilenam: dieß ist schon ein altes Lied. Unangenehme Wiederholung einer Sache: azon regét dúdolni *Pár. Páp.* v. Nóta. Gako mi hrat budeš, tak tancowat budem: si tu proreta isti navi es, ego gubernator ero: wie du mir spielen wirst, so werde ich tanzen: a' mint sipolsz, úgy tántzolok *Pár. Páp.* Gako ti hragú, tak tancowat musíš: circumstantiis temet accomodare debes. Temporis minister esto. Tempora temporibus tempera: brauche das Gute, und dulde das Böse, das du nicht hindern kannst: a' mint hegedülnek (a' minémü nótát fújnak) úgy kell tántzolnod: každí swogú hrá: navita de ventis, de bobus narrat arator; enumerat miles vulnera, pastor oves: ein jeder redt von seinem Handwerk, kiki a' magáét dalollya. — *II. rec.* hrat sa: iocari, ludere, nugari: spielen, scherzen, schökern, etwas zum Zeitvertreibe thun: játszani, tréfálódni, tréfát üzni, magát mulatni. *Syn.* zabawowat sa, žartowat sa. Žarti robit (prewádzat, wiwádzat) *vulg.* ihrat sa, tanco-

čowáť sa, *boh.* hrát. Z ňekím sa hrať (blázňiť) i. e. ňekoho za Blázna mať: ludere, ludificare, ludibrio habere *aliquem*: spielen (seinen Spiel haben) mit Jemanden, ihn zum Narren haben: valakivel bolondozni, valakit bolondnak tartani. *Prov.* Hrag sa na Chwíle abi ti Robota išla mile (rozstomile): iocandum, ut seria agas *Aristoph.* Interpone tuis interdum gaudia curis: spiele zuweilen, daß dir die Arbeit gut gehe von Handen: héba hóba jatszál, hogy jobban dolgozhassál. 2) ludere, volitare: spielen, gleichsam spielen, hin, und her flattern z. B. Haare: játszadozni, repdesni: repülni. *Syn.* poletowať. Riba sa we Wode hra: ludit piscis in aqua *Ter.* der Fisch spielt im Wasser, játzsadozik a' hal a' vizben. 3) radiare, fulgere: spielen, strahlen: ragyogni. *Syn.* stkwíťiť sa, blisťať sa. 4) *cum praep.* na *vel* w, et *acc. rei*: ludere, spielen, játszani *boh.* hrát. Na karti sa hrať: ludere foliis, kártyázni, kártyára játszani. Na koďi (w kostki) sa hrať: ludere tesseris, aleis: mit Würfeln spielen, kotzkázni, kotzkara játszani. *Syn.* kockowať sa, *boh.* w kostki hrát. Na Lobdu sa hrat: pila ludere, sphaeromachiam exercere: den Ball spielen, schlagen: laptázni, laptára játszani. *Syn.* lobdowať sa, *boh.* na Míč hrát. Často sa hrať, i. e. hrawať sa: lusitare, frequenter ludere: oft spielen, játszdogálni, gyakran játszani. Celu Noc hrať sa: aequare ludum nocti *Virg.* die ganze Nacht hindurch spielen, az egész éjjelt játékban tölteni. Egész éjjel játszani. Na ňečo sa hrať: ludere *pro re, in rem*: um etwas spielen, valamire játszani. Wisoko, ňízko sa hrať: magno (parvo) ludere: hoch, niedrig spielen, sokra, kevésre (magossan, alatsonyan) játszani. Gak wisoko sa hráťe? quanti luditis? wie hoch spielt ihr? melly magossan játsztok? *Prov.* Kdo sa hrať newí, nech na Hru hleďí: ludum qui nescit, ludum spectando quiescat: wer nicht spielen kann, der soll zuschauen: a' ki nem ért a' játékhoz, nézzen reá.

† hrát, al, et ál, hragi (u), et hrám: v. hrať 4. Nro. 2) v. hrať sa 1. Nro. 3) v. hrať sa 4. Nro. *II. rec.* hrat se: v. hebať (hoňiť, horowať, húkať (sa.

hráť, hrál, hregem V. I. *imp.* hreg: calefacere, fovere. fomentare: wärmen, melegíteni. *Syn.* ohríwať, zahríwať, zehríwať, *boh.* hříti. Kachle hregú: fornax dat calorem, est calida: der Ofen ist warm, meleg a' kályha. *II. rec.* hráť sa: calescere, calefieri, se calefacere: sich wärmen, melegedni, melegülni. magát melegiteni. *Syn.* ohríwať sa, zehríwať sa *boh.* hřít se.

* Hraťí, á, n. v. Hráňí.

hratí, á, é, *p. c.* calefactus, fomentatus, a, um: gewärmt, melegittetett, melegült. *Syn.* ohríwaní, zehríwaní.

Hráťí, á, n. calefactio, fomentatio nis, f. das Wärmen, die Wärmung: melegülés, melegités. *Syn.* Ohríwáňí, Zehríwáňí.

Hrawáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hráwať, al, ám: *freq.* ex hráť.

hrawe *adv.* ludibunde, iocose, ioculariter, nugaciter: spielend,

scher=

scherzend, schäkernd: játékossan, tréfássan, *Syn.* žartowňe *vulg.* ihráwe.

hrawí, á, é, *adj.* ludibundus, iosocus, a, um: iocularis, e; nugax, cis: spielend, scherzend, schäkernd: játékos, tréfás. *Syn.* Žartowní, *vulg.* i Hrawí.

Hrawka, i, f. nomen proprium feminae, eine Weibsname, aszszony név.

† Hráž, e, f. v. Hrádz.

* Hrazd, u, m. v. Hradza.

* Hrázda, i, f. *idem.*

* hrázdení, á, é, *p. c.* v. hradení.

* Hrázdeňi, á, n. v. Hradéňí.

* hrázdik, il, ím, V. I. *imp.* hrazdi: v. hradik.

† Hrázka, i, f. v. Hrádzka.

Hrb, u, m. na Chrbte: gibbus, i, m. gibber, is, m. der Höcker, ein Puckel: görbeség, púp a' *háton. vulg.* Hrbol, Hrbolec.

Hrba, i, f. cumulus, acervus, i, m. der Haufen, rakás, gyüjtés, garmada, kalangya. *Syn.* Hromada, Kopa.

Hrbác, a, m. gibbosus, gibberosus, i, m. der einen Puckel hat, pucklichter (puckleter) Mensch: púpos (görbe) hátú ember. *Syn.* hrbatí (hrbowatí) Člowek.

hrbate, *adv.* gibbose, gibberose: pucklig, görbén, púpossan. *Syn.* hrbowate. *vulg.* hrbato. Hrbate chodit: gibbose (gibberose, curve) incedere: pucklig gehen, görbén járni.

Hrbateni, a, n. gibbescentia, ae, f. gibbi acquisitio, das Puckligwerden, púposodás, hát-kinövés.

hrbatek, kel, kím, V. I. *imp.* hrbat: gibbescere, gibbosum fieri. pucklig werden, púposodni, görbe (púpos) hátat nyerni.

hrbatí, á, é, *adj.* gibber, gibbosus, gibberosus, a, um: pucklig, voller Puckel, Erhöhungen habend: púpos görbe (kinött) hátú. *Syn.* hrbowatí.

Hrbatost, i, f. gibbositas. gibberositas, tis. f pucklige Beschaffenheit, görbeség, púposság a' haton. *Syn.* Hrbateňí.

Hrbek, bku, m. *dem* ex Hrb. 2) *boh.* v. Chrbtek. 3) *boh.* v. Hltaň.

† Hŕbelce, n. v. Česák.

† hŕbelcowání, á, é, *p. c.* v. česaní (Česákem.)

† Hŕbelec, lce, m. v. Česák (konskú.)

† hŕbelowí, á, é, *adj.* v. hŕbelcowaní.

† Hŕbet, u, m. v. Chrbet.

† hŕbetní, *adj. omn. gen.* v. chrbetní.

† hrbetowí, á, é, *adj.* v. chrbtowí.

† Hŕbilko, a, n. *dem.* ex Hrbelec: v. Česáček.

† Hŕbitek, tku, m. v. Chrbtek, Chrbtík.

† Hrbitow, a, m. v. Cinter, Pohrebňica.

* Hrbol, u, m. v. Hrb.

* Hrbolec, lcu, m. *idem.*

hrbowate *adv.* v. hrbate.

hrbowatí, á, é, *adj.* v. hrbatí.

Hrča, i, f. na Člowektu, na Howade: glandula, ae, f. tumor, is, m. tuber, ulcus: Drüse, Glandel, Geschwür (Geschwulst): mirigy, tsomó a' marha húsában. *Syn.* Guga, Hluza, Wred, *boh.* Hlíza, Žlaza. 2) Riba: silurus glanis *Linn. Plin. H. N. Par. Páp. in usu communi* barbo, onis, m. barbo. barbus: ein Wels, Scheide *vulg.* Schaden, ein Fisch: hartsa. *Syn.* Harča, Harčowina *boh.* Sum. *Aliud est* Mrena.

* Hrčáňí, á, n. v. Chrčáňí.

* hrčat, čal, čím, V. I. *imp.* hrč: v. chrčat.

hrča-

hrčawí, á, é, *adj.* tuberosus, ulcerosus, a, um: geschwürig, drüsig: varas, fekélyes, púpos, pöffedékes. *Syn.* ğuğatí, hluzawí.

Hrčeňí, á, n. v. Hlučeňí.

hrčit sa, il sa, ím sa V. I. *imp.* hrč sa: v. hlučit sa.

hrčowí, á, é, *adj.* silurnus, a, um, aus (von) Welsfisch, hartsai, hartsából-való. *Syn.* harčowí. Hrčowé Maso, v. Hrčowina. Hrčowé Fúzi: cirri silurni (barbonum), Welsknebelbart, hartsa-bajúsz.

Hrčowina, i, f. caro silurna (siluri), Welsfleisch, Scheidefleisch: hartsa hús. *Syn.* Harčowina, hrčowé Maso.

Hrd, u, m. v. Hrdost, Pícha.

hrde, *adv.* superbe, stolz, kevélyen. *Syn.* horemiselňe, hrdnate, nádherňe, píšňe.

hrdelní, á, é, *adj.* collum (caput) adtinens, den Hals betreffend, nyaki, nyakra-való, nyakat illető. *Syn.* hrdlowí. 2) criminalis. supplicialis e; criminosus, suppliciosus, a, um: den Hals betreffend, peinlich: föben-járó, halálra méltó, halálos. *Syn.* smrtelní, utrpní. Hrdelná Pra: processus criminalis, peinlicher Rechtshandel, föben-járo pör.

† hrdelňí *adj. omn. gen.* idem.

Hrdeňí, á, n. elatio mentis, altus spiritus, superbia: das Stolzseyn, kevélykedés. *Syn.* Píšeňí.

† Hrdina, i, m. v. Wítaz, Witazňík.

hrdinski *adv.* v. wítazňe, wítazkí.

† hrdinskí, á, é, *adj.* v. witázní, wítazkí.

Hrdinstwí, n. v. Witazstwí.

hrdit sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* hrd sa: superbire, sich aufblasen, stolz seyn: kevélykedni. *Syn.* horemíslet, píšit sa.

hrdlení, á, é, *p. c.* tortus, cruciatus, a, um: gequält, geplagt, gepeinigt: kínoztatott, kínzatott. *Syn.* mučení, sužowaní, trápení.

Hrdleňí, á, n. cruciatus, us, m. tortura, ae, f. das Quälen, Plagen, die Peinigung: kínozás, kínzás. *Syn.* Mučeňí, Sužowáňí, Trápeňí.

hrdličší, á, é, *adj.* turtureus, a, um: aus (von) der Turteltaube: gerlitzei, gerlitzéböl-valo. *Syn.* hrdličkowí.

Hrdlička, i, f. turtur, is, m. *Virg. Varr.* die Turteltaube, gerlitze.

hrdličkowí, á, é, *adj.* v. hrdličší.

hrdlit, il, ím, V. I. *imp.* hrdli: cruciare, torquere, excarnificare: quälen, peinigen: kínozni. *Syn.* mučit, sužowat, trápit.

Hrdlo, a, n. collum, iugulum, i, n. cervix, icis, f. der Hals, nyak, nyak-tsiga. *Syn.* Krk, Šiğa. 2) guttur. is, n. gula, ae, f. faux, cis, f. die Gurgel, Trossel, Kehle; der Schlund: gége, nyeldeklö, torok. *Syn.* Chrtaň. Diw, že si (že sa mu) Hrdlo nerozdrapí, neroztrhňe: ad ravim usque, aus vollem Halse, torka szakadva. S celého Hrdla kričat: pleno ore clamare, aus vollem Halse schreien, egész torokból ki-áltani. Hrdlo podrezat: iugulare, erstechen, ermorden, tödten: torkát meg-metszeni. Na Hrdlo (k Smrti) odsúdit: condemnare capitis, damnare capite: Jemanden zum Tode verurtheilen, valakit halálra szententziázni, itélni. Na Hrdlo trestat: morte punire, an Leben strafen, halállal büntetni. Hrdlo dat, umret: occumbere, perire: umkommen, meghalni.

halni. Hrdlem plakik, zaplakik: capite luere (plecti), mit dem Kopfe bezahlen: fejét veszteni. Prísud Hrdla: sententia capitis, iudicium mortis: peinliches Urtheil, föben járó itélet, halálra való el-itélés, szententziázás. Hrdla Straceńí: supplicium, poena capitalis: die Leibsstrafe, fö vesztés. Hrdlo stawik: caput (vitam) apponere: den Kopf verwetten, das Leben setzen (wetten: fejét fel tenni. Gá moge Hrdlo stawím, gestli to Prawda, že: moriar (ne vivam, caput perdam, capite plectar), si haec vera sunt: ich will meinen Kopf verwetten (verlieren), wenn das wahr ist: fejemet veszejtsem-el, ha ez igaz. O Hrdlo mu ide: caput (capite) periclitatur. Caput (de capite) ipsius agitur: es geht ihm um den Kopf, fejében jár a' dolog. 3) Hredlo na Harfe: iugum (collum) testudinis, der Lautenhals, laut-nyaka, hárfa-feje. Hrdlo na Gagdách: collum lyrae lurae (liripipii): Schlauchhals, duda nyaka, tömlö szája.

Hrdlowáńí, á, n. lucta. ae, f. luctatio, nis, f. das Balgen, Ringen: küszködés. *Syn.* Pasowáńí, Sarmowáńí.

hrdlowak sa, lowal sa, lugem sa V. I. *imp.* lug sa: luctari, ringen, sich balgen: küszködni. *Syn.* pasowak sa, sarmowak sa.

† hrdlowati se, owal se, ugi (u) se: idem.

hrdlowí, á, é, *adj.* v. hrdelní.

hrdnake *adv.* v. hrde.

hrdnatí, á, é, *adj.* v. Hrdí.

Hrdnatosk, i, f. v. Hrdosk.

hrdnúk, dnul, dńem (*boh.* dnu) V. I. *imp.* hrdńi: inflari, superbia efferri: stolz werden, meg-kevélyedni, kevélyé lenini. *Syn.* pisńet.

Hrdnukí, á, n. inflatio, das Stolz werden, meg-kevélyedés. *Syn.* Pisńeńí.

Hrdoba, i, f. v. seq.

Hrdosk, i, f. superbia. ae, f. der Stolz, kevélység. *Syn.* Hrd, Hrdnatosk, Hrdoba, Pícha, Pisnota, Horemiselnosk, Nádhera, Nádhernosk.

hrdúsení, á, é, *p. c.* praefocatus, suffocatus, a, um: gewürgt, fojtogatott, fojtatott, fullasztatott.

Hrdúseńí, á, n. praefocatio, suffocatio, nis, f. das Würgen, fojtogatás, fojtás, fullasztás.

hrdúsik, il, ím, V. I. *imp.* hrdus: spiritum praecludere, angere, praefocare, suffocare; würgen den Athem hemmen: fojtogatni, fojtani, fulasztani, a' lélekzetet el-rekeszteni, *boh.* rdúsiti. Hrdúsi ma Bremeno: onus mihi spiritum praecludit, die Bürde hemmt mir den Athem, a' teher lélekzetemet el-rekeszti. 2) gulam oblidere, strangulare: die Kehle zu drücken, meg-fojtani. *Syn.* skrkik, zahrdúsik. 3) obtorquere collum, den Hals würgend umdrehen, a' nyakat ki-tekerni. *Syn.* Krk wikrúkik.

† Hreb, u, m. v. Klin.

hrebaní, á, é, *p. c.* effrictus, egestus, erutus, a, um: gescharrt, kotortt, kotortatott, kotoráztatott. *Syn.* kutraní.

Hrebáńí, á, n. effrictio, egestio, erutio, nis, f. das Scharren, die Scharrung: kotorás, kotorázás. *Syn* Kutráńí.

hrebak, bal, bem, V. I. *imp.* hreb: effricare, egerere, ruere, eruere, proruere humum: schaaren, kotorni, kotorázni. *Syn.* kutrak.

Hre-

Hrebáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hrebáwak, al, ám: *freq.* ex Hrebak.

Hřebčík, a, m. v. Jrebček, Jrebčík.

† Hřebec, bce, m. v. Jrebec.

† Hřebeček, čka, m. *dem.* v. Jrebček. 2) v. Wagčáček.

Hreben, a, m. pecten, inis, m. der Kamm, Haarkamm: fésü, fösü *Pár. Páp. boh.* Hřeben. Husti (hňidowí) Hreben: densus pecten, ein enger Kamm, sürü fésü. Rédkí (welkí) Hreben: rarus (denticulis latus) pecten, ein weiter Kamm, ritka fésü (fö) sü. 2) Koňskí Hreben na chudém Chrbte: strigosum dorsum equi, der Rücken eines magern Pferdes, a' sovány lónak hátan ki-álló púp (domb). 3) Hreben na Bránách: cataracta, ae, f. cataractes in portis: Schutzgatter: emeltsös kapu. 4) Ptačí Hreben: crista volucris, carnea corona in capite altilium v. g. galli, gallinae etc. Kamm, Vogelkamm: taraj, taré, taréj. Kohúťí Hreben: *a*) crista galli, gallinae etc.: Hahnenkamm, Hahnensporn, Kamm (Sporn) des Hahns: kakas taréj (taraj). *b*) Zelina: gallitricum, i, n. Celosia cristata *Linn.* der Hahnenkamm, kakas taréj-fü. *Par. Páp.* veres (vörös) östör. *Aliud est* Akſamentowí Kwet. *c*) Teg Zelini Semeno: semen panici sanguinalis, der Samen, der Bluthirse, kakas taréj fünek magja. *Aliud est* Priſkirník seu Ranunkul.

† Hřeben, u, m. idem.

Hrebenár, a, m. opifex pectinarius, pectinifex, icis, m. Kammmacher (Kampelmacher), fésü tsináló, fésüs.

† Hřebenář, e, m. *idem.*

Hrebenárčin, a, e, *adj. poss.* coniugis pectinarij opificis, der Kammmacherinn gehörig, fösü tsinálónéé, fésüsnéé.

† Hřebenářčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Hrebenáreň, rně, f. v. Hrebenárňa.

Hrebenárka, i, f. coniux opificis pectinarii, Kammmacherinn, fésü tsinálóné, fésüsné.

† Hřebenářka, i, f. idem.

Hrebenárňa, i, f. officina pectinaria, Kammmacherſtube, Werkſtadt: fésü tsináló mühely. *Syn.* Hrebenáreň.

Hrebenárow, a, e, *adj. poss.* opificis pectinarii, dem Kammmacher gehörig, fésüsé, fösütsinálóé, *boh.* Hřebenářů.

Hřebenárſki, *adv.* pectinarie, more opificis pectinarii: Kammmachermäßig, fésü tsináló módon. *Syn.* pohrebenárſki.

Hrebenárſki, á, é, *adj.* pectinarius, a, um; pectinarios opifices adtinens: das Gewerbe des Kammmachers, oder den Kammmacher betreffend: fösü tsinálókat illetö.

† Hřebenářſkí, á, é, *adj.* idem.

Hrebenárſtwí, á, n. opificium pectinarium, das Handwerk des Kammmachers, fösü tsináló mesterség.

† Hřebenářſtwí, n. *idem.*

† Hřebenářů, et řůw, owa, owo, *adj. poss.* v. Hrebenárow.

Hrebenatí, á, é, *adj.* cristatus, a, um: mit einem Kamm auf dem Kopfe, wie der Hahn versehen: taréjos, bogláros, bobitás. *Syn.* chocholnatí.

Hrebenček, nečku, m. *dem.* ex seq.

Hrebenek, nku, m. *dem.* pectinellus, pectinulus, i, m. das Kämmchen, Kämmlein: fösütske. *boh.* Hřebínek.

Hrebeňík, u, m. pectinarium, repositorium (adservatorium, theca) pectinum: Kammfutter, Kammfutteral: fösü tartó. *Syn.* Hrebeňica, *boh.* Kammfutter.

† Hřebice, f. v. Hrebica.

Hrebíček, čka, et čku, m. Zelina: Dianthus caryophyllus *Linn.* i, f. das Nägellein, die Nelke, in Gärten als Pflanze, Nelkenstock: szeg-fü, szek-fü. *Syn.* Klinček, *boh.* Hřebíček, Karafiát, Karafilát. — Indiánskí Hrebíček, Kramskí Hrebíček. Caryophillus aromaticus *Linn.* indische Nelke, szerecsen szek-fü. — Polní (planí) Hrebíček: dianthus armeria *Linn.* wilde Nelke, Feldnelke: vad szek-fü. Raňí Hrebíček: praecox dianthus, frühzeitige Nelke, korán nyölö szeg-fü. — Wetší Hrebíček, Hrebíčkowá Matka: große Nelke, nagy szeg-fü. 2) Kwet: caryophyllum, *Plin. H. N.* i, n. flos dyanthi, Nelke (als Blume), Nelkenflor: szeg-fü virág. — Wetší Hrebíček: anthopillum, i, n. große zeitige Nelke, Nelkenmutter: nagy szeg-fü virág. — Woňawí Hrebíček: caryophillum aromaticum, Gewürznelke, szeg-fü virág.

† Hřebíček, čku, m. idem. 2) v. Klinček.

† Hřebíčka, i, f. *dem.* ex Hřebice: v. Hrebička.

Hrebíčkowí, á, é, *adj.* diantheus, caryophyllaceus, a, um; caryophyllaris, e: die Nelke betreffend, aus (von) Nelken: szeg-füi, szekfüt illető. *Syn.* Klinčekowí, *boh.* hřebíčkowi, karafiatowí, karafilátowí. Hrebíčkowá Zelina: v. Kardus. 2) badius, spadiceus, a, um; spadix, icis: kastanienbraun, szeg-fü (gesztenye) szinü. *Syn.* Snedí.

† hřebíčkowi, á, é, *adj.* idem.

† Hřebík, u, m. *dem.* ex Hřeb: v. Klinec.

† Hrebikowáňí, n. v. Klinčekowáňí.

† hřebikowati, owal, ugi (u): v. klinčekowať.

† hřebikowatí, á, é, *adj.* v. klinčekowatí.

† Hřebinek, nku, m. *dem.* v. Hrebenek.

† hřebiti se, il se, ím se: v. hrebiť sa.

Hreblo, a, n. rutabulum, rutrum, i, n. die Ofenkrücke, szén-vonó. *Syn.* Ohreblo, *vulg.* Ohrablo.

† Hřeblo, a, n. idem.

† hřební, á, é, *adj.* v. hrební.

† hřebowní, á, é, *adj.* v. klincowí.

Hrebsť, hrebel, hrebem, V. I. *imp.* hreb: v. hrebať.

Hřech, u, m. v. Hrích.

† hřegí, ex hříti.

hrešení, á, é, p. c. ex hrešiť.

hrešení, á, n. delicti admissio, das Sündigen, vétkezés, bünhödés. *Syn.* Hrích. 2) correptio, obiurgatio, reprehensio, vituperatio, nis, f. das Schelten, Schänden, die Scheltung, Schendung: dorgálás, feddés, szidás, pirongatás. *Syn.* Česáňí, Karháňí, Kláňí, Láňí *vulg.* Štráfáňí. 3) exsecratio, imprecatio, maledictio, blasphematio, blasphemia, ae, f. das Fluchen, Schelten, Verfluchten, Vermaledeien: átkozás, szidás, meny-kövel (Isten-nyilával) való üttetés, ördöggel vitetés, átkozódás, szitkozódás, káromkodás, szitok, átok. *Syn.* Čertowáňí, Dablowáňí, Kláňí, Klatí, Kláťba, Láňí, Preklínáňí, Strelowáňí, Zlorečeňí, *boh.* Kleňí.

hre-

hřeſiť, il, ím, V. I. *imp.* hřeſ, *sine casu*: peccare, delinguere, male agere (facere), nefas (delictum) admittere (committere): ſündigen, eine Sünde begehen: vétkezni, vétket el-követni, bünt tenni, bünhödni. *Syn.* prehřeſiť, zhřeſiť. 2) *cum acc. pers.* ňekoho: corripere, reprehendere, vituperare, obiurgare, increpare aliquem: ſchelten, ſchänden Jemanden: szidni, pirongatni, dorgálni valakit valamiröl feddeni. *Syn.* karhať, kláť, láť čeſať, *vulg.* ſtráfať, *boh.* plíſňiti 3. *cum et sine dat. pers.* imprecari, maledicere alicui, exsecrari, diris devovere aliquem; diris verbis uti, blasphemare: fluchen, ſchelten Jemanden: valakit átkozni, szidni, ördöggel vitetni, szitokkal illetni; valakinek roszszat kivánni; átkozódni, szitkozódni, káromkodni. *Syn.* čertowať, ďáblowať, kláť, láť, preklínať, ſtrelowať, zlorečiť, *boh.* kliti. Ňekomu do Matere hřeſiť: alicuius Matri imprecari, Jemandes Mutter fluchen, valakinek az annyát szidni. *II. rec.* hřeſiť ſa: maledicere (imprecari) sibi, diris se devovere: ſich fluchen, átkozni magát, roszszat kivánni magának. *Syn.* preklínať ſa, *boh.* klíť ſe.

† hřeſiti, il, ím: idem. Nro. 1.

Hreſíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hreſíwať, al, ám, *freq.* ex hreſiť *II. rec.* hreſíwať ſa *freq.* ex hreſiť ſa.

Hreſiwe, *adv.* obiurgatorie, correptorie; ſcheltend, ſchändend, ausmachend: dorgálva, feddve, pirongatva, szidva. *Syn.* hreſíce, karhawe.

hreſiwí, á, é, *adj.* obiurgatorius, correptorius, reprehensorius, a, um: ausmachend, ſcheltend, ſchändend: dorgáló, feddö, pirongató, szidó. *Syn.* hreſící, karhací, karhawí.

hréſňe, *adv.* v. hříſňe.

hréſní, á, é, *adj.* v. hříſní. O Člowečе hréſní, wſak ſi ſméſní! o lepidum caput! o du lächerlicher Menſch; ó te rendes ember!

Hréſnosť, i, f. v. Hříſnosť.

* Hrgadka, i, f. v. Hrádka.

hrǧaní, á, é, *p. c.* v. drǧaní, heǧaní.

Hrǧáňí, á, n. v. Dreǧáňí, Heǧáňí.

hrǧať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. drǧať, heǧať.

* hrgebſť, hrgebol, hrgebem: v. hrebſť.

* Hrgech, u, m. v. Hřích.

hrǧnúť, ǧnul (ǧel) ǧňem, V. P. *imp.* ǧňi: v. drgnúť, heǧnúť.

hrgnutí, á, é, *p. c.* v. drǧnutí, hegnutí.

Hrǧnutí, á, n. v. Drgnutí, Heǧnutí.

Hřib, u, m. boletus, i, m. *Svet.* Löcherſchwamm. Urgomba. *Syn.* dirkowata huba. 2) v. Huba. 3. Nro. — Starí Hřib: v. ſtarí Greſo.

† Hřib, u, m. idem.

* Hřiba, i, f. v. Hřib.

* Hříba, ata, n. v. Žríba.

† Hříbátko, a, n. *dem.* v. Žrébátko.

Hřibe, éte, n. v. Žríba.

Hřibécí, n. v. Ňátka. 2) v. Wozǧer.

hribowí, á, é, *adj.* boleticus, a, um: aus (von) Bilz: úrgomba, úr-gombából való. 2) v. hubowí. 2. Nro.

Hřích, u, m. peccatum, delictum, i, n. die Sünde, das Laſter, Verbrechen: bün, vétek, go-

gonoszság, gonosz tétel. *Syn.* Winna, Prechreşeňi, Preſtupek, Preſtupeňí, Prewiňeňí, zlí Učinek (Skutek). *Syn.* Hřech, *boh.* Hřích. Dedičné priroďení (*boh.* prirození) Hrích: peccatum originale, die Erbſünde, eredendö bün. Malí (wſedňí, každodenňí, odpuſtitedelní) Hrích: veniale peccatum, kleine (läßliche) Sünde, botsánandó (apró, minden napi) vétek. Ťažkí (ſmrtelní) Hrích: peccatum mortale (mortiferum, lethale, capitale): Todſünde, halálos vétek, nagy bün. Welkí (robatí). Hrích: nefas (n. *indecl.*) flagitium, scelus, crimen notorium: eine große Sünde, szarvas bün (vétek). Od Hríchow rozwázať, i. e. rozhreſiť: solvere (absolvere) a peccatis, losſprechen (reinigen) von Sünden; a' vétkektől fel-oldani, feloldozni. *Prov.* Hrích žádneg Cti neſpóſobí: peccatum non est honoris (laudis) obiectum: die Sünde iſt keine Ehre, a' vétek semmi ditséret.—Dwognáſobní Hrích muſí dwakrát pokutowan biť: ad facinus dupplex, non sufficit ultio simplex: auf zweifache Mißhandlung gehört zweifache Strafe: kétféle vétket, kétféle büntetés illet. — Hrích pokichu chodí, welku Žaloſť robí: peccati fructus diri post crimina luctus: die Sünde ſchleicht lieblich ein, zuletzt machts groſſe Pein: a' vétek eleintén öröm 's gyönyörüség, végtére gyötrelem keserüség. A' lassan bé-tsúszó vétek nagy bú-banatot (keserüséget) okoz, hoz. — Do Hríchu neupadá, kdo na Boha pamatá: non in peccatum corruit, qui Deum semper meminit: nicht leicht begeht eine böſe That, der allezeit Gott vor Augen (im Sinne) hat: nem olly könnyen vétkezik, a' ki mindenkor az Istentől meg-emlékezik.

† Hřích, a, et u, m. idem.

Hrichoſňatel, a, m. peccatorum redemtor (liberator) Befreier der Sünden, bün váltó.

Hrička, i, f. v. Hračka.

† Hřička, i, m. idem.

† Hřídel, e, m. v. Hrádel.

† Hřímáňí, n. v. Hrmeňí.

† Hřímati, mal, má: v. Hrmeť.

† Hřímowice, f. v. Hrmowica.

Hríſne, *adv.* prave, improbe, nefarie, criminose, peccaminose, scelerate, sceleste: ſündig, ſündlich, ſündhaft, laſterhaft: vétkessen, bünössen. *Syn.* Hréſňe.

Hríſní, á, é, *adj.* pravus, improbus, nefarius, criminosus, peccaminosus, scelestus, sceleratus, a, um: ſündig, ſündlich, ſündhaft, laſterhaft: bünös, vétkes. *Syn.* Hréſni, winní, préſtupní.

Hříſni, á, é, *adj.* idem.

Hríſňica, i, f. peccatrix, cis, f. rea, ae, f. die Sünderinn, bünös (vétkes) aszszony, bünösné. *Syn.* Hríſňička.

† Hříſňice, f. idem.

Hríſňička, i, f. idem.

Hríſňík, a, m. peccator, is, peccans, tis, improbus, i, m. der Sünder, bünös, vétkes, gonosztévö. *Syn.* Zločinec, *boh.* Hříſňík.

Hríſňíkow, a, e, *adj. poss.* peccatoris, dem Sünder gehörig, bünösé, vétkesé, gonosz tévöé. *Syn.* zločincow.

Hríſnoſť, i, f. pravitas, improbitas, tis, f. reatus, us, m. die Sündlichkeit, Sündhaftigkeit: bünösség, vétkesség, gonoszság.

† Hříſ-

† Sříſnoſt, i, f. idem.
† hříki, hřil, hřige (u) v. hrak. *II. rec.* hřít ſe: v. hrát ſa.
† Sříti, n. v. Sráti.
Sriwa, i, f. *a*) na krku konſkém, lewowém: iuba, ae, f. die Mähne des Pferdes, und Löwen: serény, ló nyakon való hoszszú ször. *b*) na Čele konſkém: capronae, arum, f. pl. Roßkamm, ló üstök, ló, homlokán függö fürt.
† Sříwa, i, f. idem.
Sriwen, wńe, f. v. seq.
Sriwna, i, f. ſeſtnáſt Lotow Wáha: semilibra, marca, mina, ae, f. talentum, i, n. *Liv. Plin. H. N. Virg.* die Mark, ſechzehn Loth, ein halbes Pfund: fél-font, talentom, *boh.* Sříwňa, Talént. Attenſká (attická) Sriwna: talentum atticum, athenienſer Talent, wog ſechzig Minas *Liv.* aténási talentom tizen hat lat. Zlatá Sriwna: marca auri, die Goldmark, fél font arany, arany talentom.
† Sříwna, i, f. *idem.*
Sriwnáč, a, m. v. Sriwnák.
† Sříwnáč, e, m. v. *seq*
Sriwnák, a, m. Columba palumbes, bis, f. *Linn.* columba torquata Klein. Ringeltaube, die groſſe wilde, oder Holztaube: vad (örvös) galamb. *Syn.* wetſí Diwoki (leſńí, polní) Holub.
hriwnatí, á, é, *adj.* iubatus, iubosus, a, um: was Mähnen am Halſe hat, serényes. *Syn.* dluhoſrſtnatí, dluhowlaſatí.
† Sřiz, e, m. v. Sruz.
† Srizcí, f. v. Ridzík.
hrizení, á, é, *p. c.* rosus, a, um: genagt, rágott, rágattatott. 2) morsus, gebiſſen, harapott, meg-harapott, megmartt, marott, marattatott.
Syn. kúſaní, pokúſaní, zahrizení, zahriznutí.
Srizeńí, á, n. rosio, nis, f. rosus, us, m. das Nagen, rágás. 2) morsus, us, m. morsio, nis, f. der Biß, das Beiſſen: harapás, belé-harapás, marás, mardosás. *Syn.* Kúſáńí, Pokúſáńí, Zahrizeńí, Zahriznuťí. 3) *Tropice.* morsus; remorsus, cruciatus, us, m. das Nagen, mardosás, marás, furdálás, szórongatás. Srizeńí Swedomá i. e. Sńetek (Náhńetek) ſwedomití: remorsus conscientiae, das Nagen die Unruhe) des Gewiſſens, ſo man wahrnimmt nach einer begangenen Todſünde: lelki isméretnek furdálása, mardosása. 4) Srizeńí w Bruchu (w Bruſe) i. e. Zráńí: tormina, das Grimmen im Leibe, das Bauchgrimmen: has rágás, tekerés. Srízeńí (Zráńí) mak: tormina sentire, torminibus affici (laborare): das Grimmen haben, has rágásban szenvedni. 5) contentio, rixatio, nis, f. rixae, arum, f. pl. die Zänkerei, das Zanken: kötekedés, pörlekedés, veszekedés, pörpatvarkodás, öszve zördülés. *Syn.* Dohadowáńí, Wada, Wadba, Wadeńí, Zwada, Zwadba.
† Srížeńice, f. v. Srúženica.
† hřížiki, il, ím: v. hrúžik.
hrizk, hrizel, hrizem, V. I. *imp.* hriz: rodere, nagen, rágni, *boh.* hrízti, hlodati. Peſ hrize koſt: canis os rodit, der Hund nagt am Knochen, a' kutya tsontot rág. 2) mordere, beiſſen, anbeiſſen, zuſammenbeiſſen: harapni, marni, mardosni. *Syn.* kúſak, pokúſak, zahrizk, zahríznút. 3) *Tropice* mordere, angere, cruciare: nagen, Kränken, peinigen:

nigen: furdalni, gyötörni, kínozni, mardosni. *Syn.* tlačiť, trápiť. Swedomi ho hrize: conscientia eum angit, das Gewissen nagt ihn, a' lelki isméret furdal'ya ötet (kínozza). 4) torquere, torminibus affligere: grimmen z: B. im Bauche: hasban rágni. Hrize ma w Bruchu (*boh.* hrize mé w Břiſe): alvus torquetur, tormina sentio: es grimmt mich im Bauche, has rágásban vagyok. *II. rec.* hrizť ſa: mordere se invicem, iurgari, altercari, rixari, contendere, filium contentionis ducere: ſich zanken, ſich beißen, hadern: közköpülködni, kötekedni, marakodni, pörölni, pörlekedni, egy-mást marni, veszekedni. *Syn.* dohadowať (waďiť, zrať) ſa. Rád bi ſa hrizel, ale nemá ſkím: ex animo rixaretur, si in quempiam virus suum exerere posset: er möchte gern zanken, es gebricht ihm aber an ſolchen, den er mit ſeiner Rachſucht angreifen könnte: igen örömest pörölne, de nintsen a' kire mérgét kiöntse, ki-okádgya. Zaſ ſi ſa z Otcem hrizel? iterum cum patre altercabare? haſt du wieder mit deinem Vater gezänkt? ismét az atyáddal pöröltél (pörlekedtél)?

† hrízti, hrizl, hrizu: v. hrizť. *II. rec.* hrizt ſe: v. hrizť ſa.

Hrk, u, m. v. Hrkot.

Hrkač, a, m. v. Hrkawka. 2) v. Zwonček.

Hrkačka, i, f. v. Hrkawka.

Hrkáňí, á, n. crepitatio, nis, f. crepitus, strepitus, us, m. das Klappern, Rauſchen, der Geräuſch: tsergés, tsengetés. *Syn.* Chlopáňí, Štrkáňí, Zahrkáňí, Zahrklowáňí. *boh.* Chřeſtěňí.

hrkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: crepitare, crepare, strepere, strepitare: klappern, rauſchen: tsergetni, tsengetni, zörditeni. *Syn.* chlopať, ſtrkať, zahrkať, zahrklowať, *boh.* chřeſteti.

Hrkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *boh.* Chřeſtiwáňí.

hrkáwať, al, ám, *freq.* ex hrkať, *boh.* chřeſtiwati.

Hrkawečka, i, f. *dem.* ex seq.

Hrkawka, i, f. crepitaculum, tintinabulum, crotalum, sistrum, i, n. crusma, tis, n. campanula, nola, ae, f. res lusoriae, crepundia, orum, n. pl. Klapper, die Schelle, das Kläpperlein, Glöckchen, Dockenwerk, Kinderſpiel, Spielwerk (Spielzeug) der Kinder: tsengetyü, tsergető, tsergetyő, tsergö, gyermek-játék. *Syn.* Hrkač, Hrkačka, Štrkač, Štrkačka, Štrkáwka. *boh.* Chřeſtačka, Paradlo.

Hrkláč, u, m. Zelina w Zboží: numularia, ae, f. *Linn.* Pfennigkraut, pénz-levelü fü: v. Penažník menſí, wetſí.

hrklowať, lowal, lugem V. P. *imp.* lug: v. hrkať.

hrknúť, knul (kel) kňem, V. I. *imp.* kňi, *de uno actu*: v. hrkať. *Syn* zahrknúť.

Hrknutí, á, n. v. Hrkáňí. *Syn.* Zahrknutí.

Hrkot, u, m. strepitus, us, m. der Geräuſch, zörgés. *Syn.* Hrk, Hrkáňí, *boh.* Chřeſt.

Hrkotáňí, á, n. v. Hrkáňí. *Syn.* Zahrkotáňí.

hrkotať, tal, cem et tám V. I. *imp.* tag, et koc: v. hrkať. *Syn.* zahrkotať.

Hrkútáňí, á, n. gemitus *columbae*, *turturis*: das Girren, érelkedés, gerlitze (galamb) kesergés, sopánkodás, ga-

galamb (gerlitze) szó, sírás. *Syn.* Zahrkutání. 2) gemitus, us, m. *Cic.* nimium rei desiderium: das Seufzen, Seufzer, das Sehnen, die Sehnsucht nach etwas: valaminek felettébb való ohajtása. *Syn.* Túžení.

Hrkútat, tal, cem et tám V. I. *imp.* tag: gemere *de columba et turture Virg.* girren, einen klagenden Ton von sich geben, von Tauben, und Turteltauben: énekelni *Pár. Páp.* galamb, *vagy* gerlitze módra keseregni, sopánkodni, sírni. *Syn.* zahrkútat. 2) za necím, neb necím hrkútat: gemere aliquid, *vel* aliquem *Cic.* desiderare rem, teneri desiderio rei: seufzen, beseufzen, sich sehnen (sehnsüchtig seyn, Sehnsucht haben) nach etwas: valamit, *vagy* valakit felettébb ohajtani. valami után. *Syn.* túžit. Mnoho za tím (za tú Wecú) hrkúta: magno eius rei desiderio tenetur, nach jener Sache hat er große Sehnsucht, azon dolog után igen ásitozik.

Hrmení, á, n. tonitrus, us, m. *Liv. Virg. Juvenal. Pacuv. Gell.* (*Ablat. Sing.* tonitru, *genit. plur.* tonitruum, *dat.* tonitribus, *accus.* tonitrus). tonitruum, i, n. *Cic. Plin. H. N.* (*plur. Nom.* tonitrua); tonitruus, i, m. *Hieron.* fulminatio, tonitruatio, nis, f. tempestas tonitralis, fragor coeli (fulminis): der Donner, das Donnern, Donnerschlagen, Donnerwetter, Krachen des Blitzes: égi háború, meny-dörgés, meny-kö ütés, fergeteg, szélvész, suttyor *Pár. Páp. Syn.* Hrom, Hromobití, Hromowání, Zahrmení. *boh.* Hřímání, Hřmení.

hrmet, hrmelo, hrmí, V. I. *imp.* nech hrmí: tonare, fulminare: donnern, Donnerschlagen: meny-dörögni, meny-dörögni. *Syn.* Hromowat, Hromem bit, *boh.* hřímati, hřmit. 2) *Tropice.* Zle na teba hrmí: malo loco res tuae sunt. Magna tibi calamitas (tempestas) impendet: es steht schlecht mit dir (mit deinen Sachen): a' te dolgod nem jó állapotban vagyon.

† hřmít, mělo, mí: idem.

Hrmíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hrmíwat, walo, wa: *freq.* ex hrmet.

† hřmíwati, walo, wá: *freq.* ex hřmít: idem.

Hrmot, u, m. fragor, is, m. fremitus, strepitus, sonitus, us, m. ein Geräusch, Getös und Getöse, der Knall: zúgás, zúhogás, tserdülés, tsördülés, harsogás, dörgés, zörgés. *Syn.* Buchot, Lomot, Tresk, Treskot, Hrmowica, Hukání, Huk, Zwuk. Bol welki Hrmot: ingens (terrificus) coeli fragor (strepitus) fuit: es war ein großes Geräusch, ein erschreckliches Donnerwetter: rettenetes nagy égi zörgés volt. Hrmot (Lomot) robit: v. hurtowat.

† Hřmót, u, m. idem.

hrmotne, *adv.* sonore, sonanter, tonanter, fragorose, fremebunde, cum fremitu: rauschend, dörögve, zörögve, hangossán, harsogva, zúhogva. *Syn.* hlučne, hromotne, hurtowne, zwučne, *boh.* hřmotne.

hrmotní, á, é, *adj.* sonorus, sonorosus, fremebundus, a, um: rauschend, dörgö, zörgö, harsogó, zúgó, zuhogó, hangos. *Syn.* hlučni, hromotni, hurtowni, zwučni.

† hřmot-

† hrmotní, á, é, adj. idem.
Hrmowica, i, f. v. Hrmot.
Hrnčár, a, m. figulus, ollarius, i, m. ein Töpfer, Hafner: fazékas, boh. Hrnčíř. Prov. Hrnčár, Hrnčárowi, Pes Psowi, Žebrák Žebrákowi záwidí: figulus figulum, canis canem, faber fabrum, mendicum mendicus odit: ein jeder neidet seines gleichen. Einerlei Handwerk hasset einander: a' fazékas ellensége a' fazékasnak, eb az ebnek, koldús a' koldúsnak, kováts a' kovátsnak. Kováts a' kovátsra irigykedik.
hrnčárčin, a, e, adj. poss. figulae, figuli uxoris: der Töpferinn (Hafnerinn) gehörig: fazékasnéé, boh. Hrnčířčin.
Hrnčáreň, rně, f. figlinum, i, n. officina figlina: Töpferstube, Töpferwerkstatt, = werkstätte, oder Laden: fazékas műhely. Syn. Hrnčárňa, hrnčárská Izba.
Hrnčáreňí, á, n. v. Hrnčárstwí.
hrnčárik, il, ím, V. I. imp. hrnčar: opificium figlinum exercere, figulum esse: ein Hafner (Töpfer) seyn, fazékas mesterséget űzni, fazékasnak lenni. Syn. Hrnčárem bik.
Hrnčárka, i, f. uxor figuli, ollaria, figula, ae, f. die Töpferinn, Hafnerinn: fazékasné boh. Hrnčířka.
Hrnčárňa, i, f. v. Hrnčáreň.
hrnčárow, a, e, adj. poss. figuli, ollarii: dem Hafner (Töpfer) gehörig, fazékasé, boh. hrnčířů.
Hrnčárowňí, á, n. v. Hrnčárstwí.
hrnčárowak, rowal, rugem, freq. ex hrnčárik.
hrnčárski, adv. figline, figuline, more figuli: töpferisch, hafnerisch: fazékas módon. Syn. pohrnčárski, boh. hrnčířski.
hrnčárski, á, é, adj. figlinus, figulinus, a, um; figularis, fictilis, e; figulos adtinens: töpferisch, hafnerisch, den Töpfer (Hafner) betreffend: fazékasé, fazékasokat illető, boh. hrnčířskí. Hrnčárská Pec: fornax figlina, Töpferofen, fazékas kementze. Hrnčárská Robota: opera figlina, Töpferwerk, Töpferzeug: fazékas munka. Hrnčárská Robotňa: v. Hlina. Hrnčárské Koleso (Kolo): rota figlina, Töpferrad, Töpferscheibe: fazékas kerék.
Hrnčárstwí, á, n. figulatus, us, m. ars figlina (figularia) opificium figlinum: Töpferhandwerk, Töpfermetier: fazék gyártó mesterség, fazékasság. Syn. Hrnčáreňí, Hrnčárowáňí, hrnčárské Remeslo. boh. Hrnčířstwí. 4) mercatus ollarius (figularis): Topfmarkt, = Verkauf: fazék-árulás, fazékkal való kereskedés.
Hrnčárstwo, a, n. coetus (collegium) figulorum, die Töpfnerinnung, Töpfnerzunft, Hafnerzunft: fazékas tzéh. Syn. Cech hrnčárskí.
Hrnček, u, et nečku, m. dem. ex Hrnek.
† Hrnčír, e, m. v. Hrnčár.
† Hrnčírka, i, f. v. Hrnčárka.
† hrnčířskí, á, é, adj. v. hrnčárskí.
† Hrnčírstwí, n. v. Hrnčárstwí.
hrňčířů, et ůw, owa, owo adj. poss. v. hrnčárow.
Hrncowáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
hrncowak sa, cowal sa, cugem sa, V. I. imp. cug sa: ollam frequenter memorare, den Topf oft nennen, a' fazékat gyakran emlegetni, a' fazékról gyakran szóllani. 2) v. dohadowak sa, wadik sa.

† hrn-

† hrnčowati se, owal se, ugi (u) se: idem.

Hrnec, nca (*boh.* hrnec), m. olla, ae, f. der Topf, der Hafen: fazék, gebre, tsupor. Kašní (na Kašu) Hrnec: pultarius, Breihafen: pép főző fazék, pép (kása) edény. Medení Hrnec: Kotel. Nočný (komorní) Hrnec, i. e. Močník: matula, matella, ae, f. der Kammerbecken, Kammertopf, Nachttopf, Nachtbecken, Brunzkachel, das Nachtgeschirr: huddó edény. *vulg.* Serbel, Serblík. Nožní (na Nohách) Hrnec: i. e. Kandlík: olla pedata, gefüßter Topf, lábas, fazék. Tronohý hrnec, i. e. Trinožník: tripus, der Dreifuß, három lábú fazék, lábas. Warní (k Warenú) Hrnec: coquinaria, Kochtopf. Hrnec chrápe: olla sonat vitium, der Topf rasselt, rezeg a' fazék. *Prov.* Kotel Hrnec (slepí ťemnéo) haní, karhá. Slepí sa ťemnému posmíwá, wismíwá: dicebat cacabus ollae: *quam nigra es!* Clodius accusat moechos, Catilina Cethegum: der Kessel wirft dem Topfe den Ruß vor: vak neveti (tsúfollya) a' kantsalt. — Kotel Hrncu záwidi: mendicus mendico invidet: es ist einem Bettler leid, daß der andere vor der Thür steht: egygyik koldús a' másikát gyűlöli. — Cím Hrnec nawre, tím až sa rozbige, páchňe: quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu. Inveterata sapit, quod nova testa capit. Adolescens iuxta viam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea: jung gewohnt, alt gethan: a' melly új fazékban (korsóban) fagygyú vagyon, az még el-törik, mindég fagygyús szagú. A' mihez valaki ifjúságában szokik, öregségében sem vál-el attól. — Hrnec sa poznáwa s klopáňá, Blázeň s klekotáná: ex verbis fatuus, pulsu cognoscitur olla: man erkennet den Narren aus seinem Reden: a' bolondot szováról, a' fazékat kongásáról ismérnimeg. v. Blázeň. — Málí Hrnec skoro wiwre: imbecillium animorum est cito irasci. Parva olla cito bullit. Homo exiguus iracundus. Parvi homines facillime irascuntur: kleine Häflein gehen bald über, kitsiny fazék hamar fel-forr. — Každí sa do swého Hrnca díwá: v. Hrable (každé Hrable pod seba hrabú): omnes sibi melius esse malunt, quam alteri: es verachtet sich niemand, minden a' maga fazéka mellé szít. — K temu Hrncu dosť gesť teg Pokriwki (Okličky). Polička trefuge sa k Hrncu, a Sír k Chlebu. Gakí Hrnec, taká Pokriwka: v. Flek (gakí Mech, takí Flek). — Okolo swého Hrnca ohrnať: Cicero pro domo sua: für sein Haus reden, maga fazékához szíttani. Abi ňekdo snad neposwedel, že okolo swého Hrnca ohrnám: ne forte dicar Cicero pro domo sua: damit etwa Jemand nicht sage, daß für mein Haus rede: ne talántán magam fazékához mondattassam szíttani. — Dokad ťi w Hrnci wre, kdo ten ťa len nazre (wždi ťa kdo ten nagde). Kdiž nemáš (Nemášli) w Hrnci nič, kdo dbá o ťeba wíc? Dokad slúží Šťastí, Prátelow gesť dosti. Nešťastí po Chwíli, každí si sám kwílí: fervet olla, fervet amicitia. Tempore felici multi numerantur amici, dum

dum fortuna perit, nullus amicus erit. Donec eris felix, multos numerabis; tempora si fuerint nubila, solus eris *Ovid.* Felicitas multos habet amicos. Felicium multi cognati. Ollae amicitia. Vulgares amicos patina, non benevolentia conciliat: in Elend, in Gefahr, und in der Noth, gehen der Freunde tausend auf ein Loth. Wo es wohl hergeht, da hat man viele Freunde. Wenn es wohl geht, hat man Freunde genug; wenn es übel geht, gibt es desto weniger: szerentséd fényénél sokan látogatnak, ha kezd alkonyodni, mindnyáján el-hagynak. *Vel* Szerentséd fényénél sok lészen barátod, ha kezd alkonyodni minden fordít hatot. *Vel* Szerentséd fényénél sok barát látogat, ha kezd hanyatlani, kiki hátat mutat. Addig tart a' baratság, még zsíros a' konyha.

Hrneček, čku, m. *dem.* ex seq.

Hrnek, nku, m. *dem.* ollula, ae, f. das Töpfchen, Töpflein, kleiner Topf: fazékatska, fazétska, gebrétske, göbre. *Syn.* Hrnček.

* Hrngec, nca, m. v. Hrnec.

† Hrníček, čku, m. v. Hrneček.

* Hrnulek, lka, m. v. Hrnek.

hrnúť, nul, ňem, V. I. *imp.* hrň: congerere, raffen, egybehuzni (vonni, gyüjteni). *Syn.* zhrnať. *II. rec.* hrnúť sa: volvi, celeriter ferri: rollen, sich hurtig bewegen: sebessen jönni, néki rohanni. 2) v. hlučiť sa.

hrnutí, á, é, *p. c.* congestus, a, um: gerafft, egybe-húzott (vonattatott, gyüjtetett), egybe-hordott, rakott.

Hrnutí, á, n. congestio, nis, f. das Raffen, egybe húzás (vonás, gyüjtés). 2) *Nom. Verb.* ex hrnúť sa: volutio, celer gressus (passus), acceleratus adventus: das Rollen, sebes jövés (el-jövetel) néki rohanás: 3) v. Hlučeňí.

Hrob, u, m. *loc. pl.* boch (*boh.* bích): sarcophagus *Juvenal.* tumulus, i, m. conditivum *Senec.* monumentum, sepulchrum (sepulcrum), i, n. das Grab, Todtengrab: sír, setét gyászos bolt, koporsó. *Syn.* Hrobka, Mesto, kde sa mrtwé Ťela kladú, pochowáwagú. Boží Hrob: sepulchrum Christi, das Grab Christi, Kristus koporsója. Od božého Hrobu Člowek, Sluha, Pacholek: negligens (ignavus, somniculosus, somnolentus v. g. homo, servus: ein leidiger z. B. Mensch, Knecht: szunnyadozó (álmos, rest, tunya) ember, szolga. Od bożé Hrobu Wogák: Deus ollaris, miles sepulchralis: Frauensoldat, bestochener Soldat: Boldog asszony katonája. W Hrobe dosť mať bude: contentus sarcophago erit, dem wird nie genug seyn, meg-éri három sing földdel *Par. Páp.* 2) i. e. hrobňí (na Hrobe) Kopec: tumulus, sepulchri colliculus: der Grabhügel, sír halom. *Prov.* Gednu Nohu w Hrobe ma. Z gednú Nohú nad Hrobem stogí. Umrlčinú razí, smrdí. Smrt mu pri Dwerách stogí: Charontis symbolum habet. Est vicinus (proximus) morti: mit einem Fuße ist er schon im Grabe, egy lábbal már koporsóban vagyon.

Hrobár, a, m. vespillo, nis, m. *Svet.* libitinarius, i, m. *Senec.* humator, is, m. der Todtengräber, der die Todten begräbt, Leichenbesorger, Beerdiger:

diger: sír ásó, temető. *Syn.* Hrobňík. Pochowáwač.

† Hrobáč, e, m. *idem.*

hrobárčin, a, e, *adj. poss.* libitinariae, vespillonis coniugis: der Todtengräberinn gehörig, sír-ásónéé.

† hrobárčin, a, o, *adj. poss.* *idem.*

Hrobáreň, rňe, f. hospitium vespillonis, Todtengräbershaus, sír-ásó háza. *Syn.* Hrobárňa.

Hrobáreňí, á, n. v. Hrobárstwí.

hrobárit, il, ím, V. I. *imp.* bar: vespillonem esse, libitinarium agere: ein Todtengräber seyn, sír-ásónak lenni.

Hrobárka, i, f. coniux vespillonis, libitinaria, ae, f. Todtengräberinn, des Todtengräbersweib: sír-ásóné, sír-ásó felesége. *Syn.* Hrobňička.

† Hrobačka, i, f. *idem.*

Hrobárňa, i, f. v. Hrobáreň.

hrobárow, a, e, *adj. poss.* vespillonis, dem Todtengräber gehörig, sír-ásóé. *boh.* hrobářů.

hrobárski *adv.* more vespillonis, libitinarie: todtengräberisch, nach Art der Todtengräber: sír-ásó módon. *Syn.* pohrobárski, hrobňicki.

hrobárskí, á, é, *adj.* vespillones; vespillonarius, libitinarius, a, um; vespillonaris, e: den Todtengräber betreffend: sír-ásói, sír-ásót illető. *Syn.* hrobňickí.

† hrobářskí, á, é, *adj.* idem.

Hrobárstwí, á, n. vespillonatus, us, m. conditio vespillonis: die Todtengräberei, Todtengräbersstelle: sír-ásó állapot. *Syn.* Hrobáreňí.

† hrobářů, et řůw, owa, owo, *adj. poss.* v. hrobárow.

Hrobka, i, f. crypta, ae, f. sepulchrum, monimentum, i, n. die Gruft, das Grab, besonders gemauertes, oder zu Fassung mehrerer Leichen eingerichtetes Behältniß: kripta, föld alatt való bólt, mellybe a' holttak temettetnek. *Syn.* Skriš, Skríša, podzemní Sklep, *vulg.* Kripta. Ani Hrob Krista Pána darmo nestrážil sa: v. Darmodag. (Umrel Darmodag). 2) v. Cinter.

hrobni et hrobňí, á, é, *adj.* sepulchralis, sepulcralis, monumentalis, e: das Grab betreffend, koporsói, koporsót illető. *Syn.* hrobowí. Hrobní Kameň: v. Hrobňík. Hrobní Kopec: v. Hrob 2. Nro. Hrobní Nápis: i. e. Náhrobek: epitaphium, inscriptio sepulchralis, titulus monumentalis: Grabschrift, koporsóvers. *Prov.* Pekne na hrobném Nápiši: pulchrum in sepulchri elogio *Procop.* De iis, qui in extremis vitae magnis impendiis dignitates quaerunt, ut in sepulchro titulus adscriberetur: schön, in der Grabschrift, szép a' koporsó versben.

† hrobňí *adj. omn. gen. idem.*

Hrobňica, i, f. v. Hrobárka. *boh.* Hrobňice. 2) v. Cinter.

Hrobňička, i, f. v. Hrobárka.

hrobňicki, *adv.* v. hrobárski.

hrobňickí, á, é, *adj.* v. hrobárskí.

Hrobňictwí, á, n. v. Hrobárstwí.

Hrobňík, a, m. v. Hrobár.

Hrobňík, u, m. cippus (sepulchralis, sepulcraris), i, m. monumentalis, saxum sepulchrale (sepulcrale) monumentum, i, n. der Grabstein, koporsó kő. *Syn.* hrobní (hrobowí) Kameň.

hrobowí, á, é, *adj.* v. hrobní.

Hrom, u, m. fulmen, inis, n. der Donner, der Bliz, der her-

ab-

abfährt, und einschlägt: meny-kö, meny-ütő-kö, Isten nyila. *Syn.* hromobiti, Hromowání, Hromowica. Hrom bige: fulminat, es donnert, es schlägt ein: meny-kö üt, dörög. Hrom uderil (uhodil): fulmen intonuit, es geschah ein Donnerschlag, a' meny-kö ütött. Tam (na to Mesto (Hrom uderil (udrel): fulmen tetigit (icit) locum illum. Illuc fulmen incussit: es schlug in den Ort ein, bé (oda) ütött a' meny-kö. Hrom ho zabil, zarazil: fulmine ictus (prostratus) est, er wurde von Donner (von dem Blitze) erschlagen. Der Blitzstrahl hat ihn erschlagen: a' meny-kö ütötte ötet agyon. Od Hromu zabití. Hromem porazení: fulmine (de coelo) percussus (ictus, tactus): vom Donner erschlagen, a' menykö ütötte. *Prov.* Od Hromu zdálení Streli sa nebogí. Daleko od Hnewu, daleko od Hromu. Daleko od Ohňa, daleko od Popáleňá: procul a Jove, procul a fulmine: weit davon, ist gut für den Schuß: meszsze a' haragtól, meszszebb a' meny-kötöl: v. Oheň.

Hromada, i, f. acervus, cumulus, i, m. congeries, ei, f. der Haufen, die Menge Dinge über einander: rakás, gyüjtés, garmada *Par. Páp. Syn.* Hrba, Kopa, Množtwí, *boh.* Chobot. — Hromada Drew i. e. Stwos: strues lignorum, ein Haufen Scheiter Holz, rakás fa. Hromada Hnoga, i. e. Hnog, Hnogisko: sterquilinium, der Misthaufen, rakás trágya. Hromada Kameňá: acervus (congeries) lapidum, Steinhaufen, rakás kö. Hromada Peňazi: copia (multitudo) nummorum, ein Haufen Geldes, rakás pénz. Hromada Sená, Slami: v. Stoh. Po Hromadách: v. hromadňe. 2) globus, i, m. coetus, us, m. turba, ae, f. agmen, inis, n. die Menge lebendiger Geschöpfe beisammen, sokaság, sereg, tsoport. *Syn.* Množtwí, Sila. Hromada Ptákow (Ptáctwa), volatus avium, Strich (Flug) der Vögel, madár sereg. Hromada Wčel: v. Rog. 3) Hromada Ludí: multitudo, inis, f. copia, caterva, turma, ae, f. cohors, tis, f. Menge, Rotte, Schaar, z. B. Leute: sereg, sokaság. *Syn.* Sila, Množtwí, *boh.* Třopa, Rota, Sekta. Hromada desátich Wogákow, i. e. Desátek: decuria, ae, f. Rotte bei der Armee, Korporalschaft: tized alya. 4) congressio, nis, f. conventiculum, i, n. coetus, conventus, us, m. die Versammlung, Zusammenkunft: öszve gyülés, gyülekezet. *Syn.* Zhromázdeňí.

Hromadečka, i, f. *dem.* ex Hromádka.

Hromádka, i, f. *dem.* acervulus, parvus cumulus (acervus): Häufchen, Häuflein z. B. Erde: rakáska, rakásotska, kis rakás. *Syn.* Hromadečka. 2) Numerus exiguus, copiola, ae, f. Menge, Häufchen, Häuflein: seregetske.

Hromadňe, *adv.* acervatim, catervatim, coacervatim, frequenter, cumulatim: rottenweise, zunftweise, Haufenweise, von Sachen und lebendigen Geschöpfen: rakásonként, seregenként, tsoportossan. *Syn.* Húfňe, po Rotách.

hromadní et hromadňí, á, é, *adj.* catervarius, copiosus, a, um: zusammengehäuft, häufenweise

weise versammelt: öszve gyülekezett (gyűltt) egyben-seregültt (sereglett) sokaságos, számos, tsoportos *boh.* húfňí.

Hromážđení, á, é, *p. c.* coacervatus, a, um: zusammengehäuft, rakásba gyüjtött. *Syn.* zhromážđení.

Hromážđeňí, á, n. coacervatio, nis, f. Zusammenhäufung, rakásba gyüjtés. *Syn.* Zhromážđeňí.

Hromážđiť, il, ím, V. I. *imp.* žđi: coacervare, congerere: zusammenhäufen, rakásba gyüjteni. *Syn.* zhromážđiť.

Hromážđowáňí, á, n. v. Hromážđeňí.

Hromážđowať, đowal, đugem, V. I. *imp.* đug: *freq.* ex hromážđiť.

Hromňica, i, f. candela in Festo Purificationis B. M. V. benedicta, Maria Lichtmeß-Kerzen, Gyertya-szentelő Boldog Aszszony napján szenteltt gyertya. *Syn.* Hromňičná Swíčka.

† Hromňice, f. idem.

Hromňice, mňic, f. pl. Festum Purificationis B. M. V. die Lichtmesse, Gyertya-szentelő Boldog Aszszony napja. Boldog Aszszony tisztulása. Na Hromňice, i. e. Hromňičnu Pannu Maríu: Festo Purificatae B. M. V. auf Maria Lichtmesse, Gyertya-szentelő Boldog Aszszony napján.

Hromňička, i, f. *dem.* ex Hromňicá.

Hromňičňí, á, é, *adj.* v. Hromowí. Hromňičná Swíčka: v. Hromňica. Na hromňičnu Pannu Mariu: v. na Hromňice.

Hromobiťí, á, n. v. Hrmeňí.

Hromowáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. 2) v. Hrmeňí.

Hromowať, mowal, mugem, V. I. *imp.* mug: fulminare, per fulmen increpare (blasphemare): fluchen, schelten durch den Donner: meny-kővel üttetni. 2) v hrmeť.

Hromowí, á, é, *adj.* fulmineus, tonitruus, a, um; tonitralis, fulminalis, e: zum Donner gehörig, meny-köi, meny-ütő köi, meny-kőhöz való. *Syn.* Hromňičňí, hromowní. Hromowí Kameň: belemnites, lapis ceraunius: Donnerstein, Donneraxt, Donnerkeil: meny-kő, meny-ütő-kö. — Hromowé Koreňí, i. e. Sparga, Spárgla: asparagus, i, m. *Plin. H. N.* der Spargel, die Spargelwurzel: spárga (kalaris) - gyökér, nyúl árnyék fü, spárga. *vulg.* spárgli. Plané hromowé Koreňí, i. e. polňá (planá, lesňá) Sparga: corruda, ae, f. *Varr.* wilder Spargel, vad spárga.

Hromowite, *adv.* immaniter, horrende, terribiliter, terrifice: erschröcklich, rettenetessen, szörnyen, iszonyún, iszonyuan. *Syn.* hrozňe, ukrutňe, *boh.* uhromite. 2) v. hromotňe.

Hromowití, á, é, *adj.* horrendus, terrificus, a, um; immanis, terribilis, e: erschröcklich, rettenetes, iszonyú, szörnyű. *Syn.* hrozní, ukrutní, *boh.* uhromiti. 2) v. hrmotní.

Hromowitosť, i, f. immanitas, tis, f. horror, terror, is, m. Erschröcklichkeit, rettenetesség, szörnyüség, iszonyúság. *Syn.* Hroznosť, Ukrutnosť, *boh.* Uhromitosť.

Hromowní, á, é, *adj.* v. Hromowí.

Hron, u, m. Réka w Uhroch: granus, i, m. fluvius Hun-

gariae: die Gran, ein Fluß in Ungarn: Garam, folyóviz.

Hrončan, a, m. Granensis accola, m, ein Graner, Garammelléki ember.

Hrončančin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Hrončanka, i, f. Granensis accola, f. die Granerinn, Garammelléki aszszony.

Hrot, u, m. i. e. železní Konec Kopie: cuspis ferrea lanceae, das Eisen an einem Speer, lántsának (dárdának) hegye. 2) hasta, ae, f. ein Rennspieß, kópia, dárda. *Syn.* Kopia.

* Hrota, i, f. v. *seq.*

Hrotek, tka, et u, m. mulctra *Colum.* orca, antlia, capula, ae, f. mulctrum *Horat.* mulctrarium *Virg.* i, n. mulctrale, is, n. das Melkfaß, die Melkgelte, Melken: sajtár. *Syn.* Déža, Dížka, Dogelňica, Šechtár, *boh.* Dížka. *Prov.* Ze Šaflika presednút do Hrotka: ex equo ad asinum, vom Pferde auf den Esel kommen, a' tsöbörböl vederbe hágni. v. Slawa (S Pece na Slawu).

* Hrotka, i, f. *idem.*

† Hroz, a, m. v. Bélica.

Hroza, i, f. horror, is, m. das Schaudern, Entsetzen, der Schrecken, Schauder: iszonyatosság, szörnyüség, iszonyodás, reszketés, rettenetesség. *Syn.* Báženi, Strach, Zdeseňi. *boh.* Hrůza.

Hrozba, i, f. v. Hrozeňi.

Hrozen, znu, m. racemus, i, m. *Plin. H. N.* Kamm der Traube, szölö tsutka, terkely, szölö-nyele. *Syn.* hroznowí Hreben bez Zrnek, Hroznowá Parutka. *Pl. Nom.* Hrozní, *gen.* znow. Z Hroznow wisá gak Hrozna: dependent racemis ut uvae *Plin. H. N.* 2) racemus *Virg. Ovid.* botrus, i, m. uva, ae, f. die Traube, Weintraube: szölö-gerezd, szölö-fö, szölö-fürt. *Syn.* hroznowi Hreben ze Zrnkami. Planí Hrozen: labrusca, uva labrusca *Colum.* labruscum *Virg.* die Heerling, die wilde Weintraube: vad szölö gerezd. v. Plané Hrozno.

Hrozenček, necku, m. *dem.* ex seq.

Hrozennek, nku, *dem.* ex Hrozen: racemulus, i, m. uvula, ae, f. Träubchen, Träublein, Weinträubchen, Weinträublein: szölö gerezdetzke. *Syn.* Hroznik.

Hrození, á, n. minae, arum, f. pl. minatio *Cic.* Comminatio, nis, f. die Drohung, Bedrohung, das Drohen: fenyegetés, fenyegetödés. *Syn.* Hrozba, Pohrozka, Pohrozeňi, Zahrozeňi, Zahrážáňi *boh.* Pohrůzki.

† Hrozeňi, n. idem.

Hrozenko, a, n. *dem.* ex Hrozno: parvus acinus vinaceus, Weinbeerchen, Weinbeerlein, kleine Weinbeere: kis szölö-szem. 2) uvula, uva parva: das Weinträubchen, Weinträublein, kleine Weintraube: szölötske. *boh.* Rozinka. 3) astaphis, *idis*, f. *Plin. H. N.* uva passa (cubeba), ae, f. Cubebe, tepett (aszalt) szölö. *Syn.* Cibéba, Cibébla. *Pl. Nom.* Hrozenka, *gen.* nek, etc.

Hrozicí sa, á, é, *part. praes.* ex Hrosit sa: minabundus, minitabundus, minatorius, comminatorius, a, um; minax, cis: drohend, fenyegetö, fenyegetödö.

Hrozit sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* Hroz sa cum *dat pers. et instrum. rei:* minari: minitari, comminari alicui rem, re; drohen, bedrohen Jemandes mit

mit etwas: fenyegetni, fenyegetődni. *Syn.* wihrážať (zahroziť, zahražať) sa, *boh.* hroziti. Z ukrutnú Smrťú sa gím hrozil: mortem acerbam proposuit, mit einem greulichen Tode hat er ihnen gedrohet, kemény (keserves) halállal fenyegette öket. Darmo sa mu hrozíš: frustra Herculi. du drohest ihm umsonst, héjában fenyegetődöl néki. 2) *cum et sine gen rei*: horrere, horrescere, abhorrere, refugere, reformidare, abominari: schaudern, sich entsetzen: el-rémülni, el-bámúlni, valamitől írtózni, valamit meg-utálni, valamin iszonyodni. *Syn.* straśiť (strapiť, zdeśiť) sa, *boh.* hrosit se. Hrozím sa Zeni. Nechcem sa ženiť: a ducenda uxore abhorreo, ich habe gar keine Lust zu heurathen, nem vethetem magamat a' házasságra. Mysel sa hrozí o tom len misleť, ne to wípoweděť (wíprávať), že: animus refugit, eaque reformidat dicere, quae: das Gemüth entsetzt sich nur daran zu gedenken, und mag weder reden, noch hören, daß: írtozik elmém, és retteg ki-mondani azokat, a' mik.

hrozitelňe *adv.* minaciter *Cic.* comminatorie: bedrohlich: drohend, mit Drohungen: fenyegetve, fenyegetődve, *Syn.* pohrozčiwe.

hrozitelní, á, é, *adj.* minax, cis, *Cic.* bedrohlich, drohend, voll Drohungen: fenyegető, fenyegetődő. *Syn.* hrozicí sa, pohrozčiwí. *boh.* pohrůzčiwí.

Hrozitelnosť, i, f. minacitas, tis, f. minaciae, arum, f. pl. Bedrohlichkeit, fenyegetés, fenyegetődés. *Syn.* Pohrozčiwosť, *boh.* Pohrůzčiwost.

† hroziti, il, ím: v. hroziť sa 1. Nro. *II. rec.* hrozit se, *cum vel sine gen.* v. hrosiť sa 2. Nro.

Hrozíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hrozíwať sa, al sa, ám sa, *freq.* ex hroziť sa.

hrozíwati, al, ám: v. hrozíwať sa.

hrozňe *adv.* terribiliter, terribilem in modum: schröcklich, auf schröckliche Art: rettenetessen. *Syn.* prehrozňe, strašliwe. 2) horrende, horride, horribiliter, horridum (horrendum, horribilem) in modum.: entsetzlich, schaudervoll: írtóztató képen (módon), írtózva, iszonyodvá, iszonyúan, iszonyatossan. *Syn.* strápeňe, zdeśeňe. 3) atrociter, schrecklich, abscheulich: kegyetlenül, rútúl, tsúnyáúl. *Syn.* ohawňe, ukrutňe. 4) vehementer, acerrime: schrecklich, heftig: felettébb, keményen, nagyon. *Syn.* tuho. Hrozňe sem ho ślahal, bil, dobil, zbil: acerrime illum caedebam, ich habe ihn schrecklich geprügelt, keményen meg vertem ötet. 5) nimis, nimiopere, valde: sehr, igen. *Syn.* welice, welmí, prewelice, prewelmi. Gá sa tomu hrozňe diwím: id valde miror, ich wundere mich sehr darüber, igen tsudálkozom azon. Hrozňe ma Hlawa bolí: caput valde mihi dolet, ingentibus doloribus capitis laboro: der Kopf thut mir sehr weh, igen (mód nélkül) fáj a' fejem. 6) torve, truculente: gräulich, garstig: komoruan, komorúl. *Syn.* zuriwe.

hrozní, á, é, (*abs.* hrozne), *adj.* terribilis, e: schrecklich, Schrecken machend: rettenetes. strašliwí, prehrozní. Hrozní (nagwetší, hlawní) Nepráteľ:

tel: acerbissimus inimicus (hostis), ein geschworner (abgesagter) Feind: Schimpffeind, Spinnfeind: kegyetlen, legnagyobb, halálos ellenség. 2. horribilis, horrendus, horridus, horrificus: entsetzlich, schaudervoll: irtóztató, iszonyú, iszonyatos, rettenetes, kemény, kegyetlen. *Syn.* ukrutní. To ge hrozná Wec: id mirum (horrendum) est: das ist entsetzlich, wunderbar: rettenetes dolog az. Gak ge to hrozná Wec, kdiž Člowek neslisi. malum (horrendum) est auditu carere, es ist eine schlimme Sache, wenn man taub ist: iszonyu dolog a' süketség. 3) atrox, cis: schrecklich, abscheulich: kegyetlen, rút, tsúnya. *Syn.* ohawní, ukrutní. 4) vehemens, tis: schrecklich, heftig: felettébb való, kemény, erös, nagy. Hrozná Sila: vehemens vis, schreckliche Stärke, nagy erö. 5) praegrandis, e; ingens, tis; insanus: sehr groß z. B. Summe Geldes: igen nagy. 6. torvus, truculentus: gräulich, garstig: komor tekéntetü, rettenetes ábrázatú, komor. *Syn.* zuriwí.

Hrozníček, čku, m. *dem.* ex seq.

Hrozník, u, m. *dem.* ex Hrozen: v. Hrozenek.

Hrozno, a, n. acinus, acinus vinaceus, bacca vinacea: die Weinbeere, Weinbeerauge: szölö szem. 2) uva ae: f. *Cic. Virg. Ovid. Hor.* botryon, onis, m. *Martial.* botrus, i, m. die Weintraube, Traube des Weins: szölö-gerezd. *Syn.* Hrozen. Plané Hrozno. labrusca, labruscum: die Heerling, die wilde Weinbeere: vad szölö: v. planí Hrozen. Pred Časem zrelé Hrozno: Kaňina.

hrozno, *adv.* v. hrozňe.

hroznohlasňe *adv.* horrisone, schrecklich tönnend, oder rauschend: rettenetes zúgással. *Syn.* hrozno wučňe, prehrozňe, prestrasňe.

hroznohlasní, á, é, (*abs.* hroznohlasno) *adj.* horrisonus, a, um: *Cic. Virg.* schrecklich tönnend, oder rauschend: rettenetes zúgással való. *Syn.* hroznowuční, prehrozní, prestrasní.

Hroznohlasnost, i, f. horrificus sonus (fremitus) *Cic.* schreckliches, gräuliches Getös oder Geräusch. rettenetes hang (szó), zúgás. *Syn.* Hroznowučnost, Prehroznost, Prestraslíwost, Prestrasnost.

Hroznost, i, f. ratio terribilis, terror, is, m. Schrecklichkeit, rettenetesség, iszonyúság, iszonyatosság, szörnyüség.

hroznowí, á, é, *adj.* racematus, a, um: *Plin. H. N.* einen Kamm, oder Trauben habend: szölö fejes, gerezdes. 2) racemifer, a, um: *Ovid.* einen Kamm oder Beeren Trauben tragend: szölö fej (gerezd) termö, szölö fejes gerezdes. — Hroznowá Zelina, v. Stozrnečko. 3) racemosus, a, um: *Plin. H. N.* voller Kämme, Trauben, Beeren, oder doch so gestaltet: gerezdes, szölö fejes, gerezddel (szölö fejjel) tellyes.

hrozňučki, *adv.* horridule, schaudernd, rauh: retteneteskén. hrozňučko.

hrozňučkí, á, é, *adj. dem.* ex hrozní: horridulus *Cic.* a, um: schaudernd, rauh: iszonyatoska, iszonyútska, retteneteske.

hrozňučko, *adv.* v. hrozňučki.

Hrst, i, f. manipulus, pugillus, i, m. quantum manu ca-

capi potest: eine Handvoll, ein Büschel: fö *Par. Páp.* egy marokba férő. egy marok. *Syn.* Prěhreſčí Powesno *boh.* Chomáč. Hrſt Wlni: haptus lanae, floccus: Handvoll Büschel Wolle: egy marok gyapjú. Hrſt (Powesno) konopi: pugillus canabum, eine Handvoll (ein Büschel) Hanf: egy marok kender. Hrſt Lenu, manipulus lini facti, eine Handvoll Flachs, egy fö len. 2) v. Dlaň.

Hrstečka, i, f. *dem.* ex seq.

Hrstka, i, f. *dem.* ex Hrſt. *boh.* Chomaček.

hrube, *adv.* valde, nimium, nimiopere, vehementer, impense: sehr über die Massen: igen. *Syn.* hrubo. U wáſ neňí tak hrube teplo: apud vos non est tam valde calidum, es ist bei euch nicht so heftig warm, ti nálatok nintsen ollyan meleg. Nehňewag ſa tak hrube: ne saevi tantopere *Ter.* sey nicht so heftig. Zürne nicht so sehr: ne kegyetlenkedgy annyira. — Celí Tídeň neſtrogí hrube nič: tota hebdomada nihil momentosi molitur, er thut die ganze Woche nichts Bedächtliches, egész héten semmi ollyast nem tészen. 2) crasse, dick, grob: vastagon. 3) obese, crasse: dick, feist, fett: kövéren. *Syn.* tlusťe, tučňe. 4) *Tropice.* crasse, rustice, invenuste, inhumane, aspere: plump, bäuerisch, unhöflig, grob, gröblich, unmanierlich: parasztossan, gorombáúl, embertelenül. *Syn.* ǵrobianſkí, ǵrobowite.

† Hrub'e, *adv.* *idem.*

Hrubí, á, é, *adj. comp.* hrubſí, *superl.* naghrubſí: magnus, a, um; grandis, immanis, e; ingens; tis: groß, nagy, szörnyű, iszonyú. *Syn.* welkí, welikí. Hrubá Jhla k Šití Mechu: acus maior, Starcknadel, nagy tő, zsák tő. 2) crassus, dick, grob: vastag. *Syn.* obhrubní. Hrubé (chatrné) Súkno: crassus (villosus, levidensis) pannus: grobes (schlechtes, geringes) Tuch: vastag (goromba) posztó. Hrubſí čeladní Chléb: panis acerosus, grobes Hausbrod, Spreuerbrod: alább-való tseléd kenyér. Hrubſí Píſek: saburra, grober Sand, követses föveny. 3) obesus, pinguis, e: dick, feist, fett: kövér. *Syn.* tluſtí, tučnf. 4) *Tropice* crassus, rusticus, subrusticus, inhumanus, inurbanus, invenustus, asper: grob, gröblich, plump, unhöflig, unmanierlich, rauch, nicht fein, ungehobelt, bäuerisch z. B. Mensch, Gefühl, Lebensart, Scherz etc. goromba, embertelen, parasztos: vastag, botor, kótzipór *Par. Páp. Syn.* ǵrobiánſkí, ǵrobowatí, nečlowecſí, neludní, neludſkí, ǵrobowití.

hrubnúť, bnul (bel) bňem V. I. *imp.* bni: grandescere, maiorem fieri: groß werden, öregbedni! nagygyá lenni, nőni. *Syn.* roſtnúť. 2) crassescere, incrassari, pinquescere, pinpinguefieri: dick (feist) werden, vastagodni, vastagúlni, kövéredni, hizni. *Syn.* tluſtnúť, tučneť.

Hrubnutí, á, n. grandescentia, ae, f. das Großwerden, öregbedés, nagygyá-létel. *Syn.* Roſťeňí, Roſtnutí. 2) incrassatio, crassescentia, ae, f. das Dickwerden, Fettwerden: vastagodás, vastagulás, kövéredés, hizás. *Syn.* Tluſtnutí, Tučňeňí.

* hrubo, *adv.* v. hrube.

Hrubost, i, f. magnitudo, dinis, f. granditas: tis, f. die Größe, nagyság. *Syn.* Welikost, Welkost. *Prov.* Newšecko wždicki záleží na Hrubosti. Brawa Časem nehrubí Pes welikého zdrží: a cane non magno saepe tenetur aper: es ist nicht allezeit an der Größe gelegen, sonst überlief die Kuh den Hasen: sokszor a' kitsiny eb le marja a' kant, kitsiny meg-győzi a' nagyot. 2) crassities, crassitudo: die Dicke, Grobheit z. B. des Sandes: vastagság. *Syn.* ohrubnost. 3) obesitas, pinguedo, pinguitudo: die Dicke, Fette: kövérség. *Syn.* Tlustost, Tlustota, Tučnost, Tučnota. 4) *Tropice* rusticitas, inhumanitas, inurbanitas, asperitas, inelegantia *vulg.* grobianismus: die Grobheit, Plumpheit, Unhöflichkeit, Rauhigkeit: gorombaság, embertelenség, botorság, parasztság. *Syn.* Grobianstwí, Grobowatost, Grobowitost.

Hruda, i, f. Zemi, gleba, ae, f. grumus, i, *Vitruv.* eine Erdscholle, ein Erdkloß, Schrollen, Klump, Klumpen, Klunck, Holper: göröngy, föld, hant, rög, darab-föld. *Syn.* kus Zemi, Obal, Zmrazek, *boh.* Chuchel, Trůpel. Hrud Rozbígání, Roztlúkání: pulveratio, grumorum contusio: Zerstoßung der Schrollen, der Erdklöße: göröngy zúzás, öszve törés. Hrudi rozbígat, roztlúkat: pulverare, grumos dissolvere (contundere: zerstoßen die Klunken, Erdschollen: a' göröngyöt öszve zúzni törni. Hruda Síra: frustum casei, ein Stück Käse, egy darab sajt. 2) s Prs, na Prsách howadich: pectus, oris, n. Brustkern, mely, *boh.* Hrudí,

Hrudečka, i, f. *dem.* ex Hrudka, *boh.* Chuchlíček.

Hruden, dňa, m. mensis intercalaris (intercalarius), Schaltmonat, közben tétetett holnap (hónap) *Syn.* Trináśtécho Mesáca Nastáwání:

† Hrudí, n. v. Hruda 2. Nro.

Hrudka, i, f. *dem.* glebula, ae, f. grumulus, i, m. das Klümpchen, eine kleine Erdscholle: hantotska, rögötske. *boh.* Chuchlík. Čerwená Hrudka: v. Hlinka 2. Nro.

hrudnatí, á, é, *adj.* glebosus, grumosus, a, um; glebalis, e: voller Klumpen (Schrollen) klümpig, schrollig: hantos, göröngyös, darabos. *Syn.* hrudowatí, hrudowití.

hrudowatí, á, é, *adj.* idem.

hrudowití, á, é, *adj.* idem.

Hruščička, i, f. *dem.* a) hruškowí Stromček: parva pyrus, ein kleiner Birnbaum, körtvély fátska, *boh.* Hruštička. 2) Owocí: pyrulum, i, n. parvum pyrum: eine kleine Birne, kis körtvély, körtvélyke. *Syn.* malá Hruška. 3) Zelina: pyrola rotundifolia *Linn.* Holzmangold, körtvély fa fű. *boh.* Hruštička.

Hruščín, a, m. *nomen pagorum* Pyrovilla, ae, f. der Birnbach, das Birndorf: körtvélyes. *Syn.* Hrušow. *vulg.* Hrusštice.

Hruška, i, f. a) Strom hruškowí: pyrus, i, f. Pyrus communis Linn. der Birnbaum, körtvély fa. *vulg.* körtve fa. b) Owocí hruškowé: pyrum, i, n. die Birne, körtvély *vulg.* körtve. — Čapatá Hruška i. e. Pasowka: turbinatum pyrum, Zapfen Birne, lapos körtvély. — Čerwená (obdlužná, pářížká) Hruš

Hruſka: crustaminum, rothe längliche Birne, vörös párizsi körtvély. — Ciſarſká Hruſka: pyrum caesareum, Kaiſerbirne: Tsászár körtvély. — kameňitá Hruſka: pyrum mespilaceum, Steinbirne, kövelses körtvély. — Madowá Hruſka (gako Mad ſladká): mustaeum, mustaceum: Honigbirne, méz izű körtvély. — Nákiſlá (nawinutá) Hruſka: acidulum, ſauerliche Birne, savanyós körtvély. — Obdlužná Hruſka: dollabellianum pyrum, längliche Birne, virguleſer Birne: hoszszaska virgontsos körtvély. — Paſt'owá Hruſka, gako paſt welká: volemum, handvöllige Birne, markos (egy maroknyi nagy) körtvély. — Planá Hruſka): pyrum sylvestre (sylvaticum): wilde Birne, Holzbirne: vad körtvély. — Ranná Hruſka i. e. Gakubinka: pyrum praecox, frühzeitige Birne, Jakobsbirne: koránérő körtvély. — Sladka Hruſka i. e. Sadbáwňica, Muſkatelka: pyrum falernum, lardinum: Steckbirne, édes körtvély, muskatály körtvély. Sčepná Hruſka: pyrum hortense, Gartenbirne, gute Birne: oltott (kerti) körtvély.

Hruſkowí, á, é, *adj.* pyreus, pyraceus, a, um; e pyro: birnbäumen, vor dem Birnbäume: körtvélyi. körtvély-fából való. Hruſkowé Drewo: lignum pyri, birnbäumenes Holz, körtvély-fa. 2) pyraceus, pyreus, e pyris, ex fructi pyri: birnen, von Birnen gemacht, oder mit Birnen beleget: körtvélyes, körtvélyből való. Hruſkowí kolač: pyrea torta, Birnkuchen, körtvélyes kaláts. Hruſkowí Lekwar: eluctuarium pyri, Birnlatwerge, körtvély liktáriom.

† Hruſtice, f. v. Hruſčín.

† Hruſtička, i, f. v. Hruſtička.

* Hruſtín, a, m. v. Hruſčín: Birndorf, Birnbach, ein Dorf.

Hruz, u, m. Riba gobio (cobio), nis, et gobius (cobius), i, m. *Ovid. Plin. H. N.* cyprinus gobio *Linn.* Kreſſe, Gründel, Gründling, ein Fiſch: gob-hal, kolty *Par. Páp. Syn.* Hruzík, kameňitá Ríba, *boh.* Hřiz Mřeň. *Aliud est* Hlawač, et Sekawec, seu Slíž.

† Hrůza, i, f. v. Hroza.

Hrúzawec, wca, m. Pták: mergus, i, m. *Virg.* mergus merganser Linn. der Säge Taucher, die Tauchente, eine Art Waſſervögel, die ſich ins (unter das) Waſſer taucht, die unter dem Waſſer auch ſchwimmt: buár, búár, buvár *Par. Páp. Syn.* krehar, Potápká, Potapowačka, *boh.* krehař, Roháč. *Aliud. est* Liſká: et Čirka.

Hrúzawka, i, f. idem.

hrúzení, á, é, *p. c.* in aquam demissus, demersus, mersus, immersus, intinctus, a, um: getaucht, eingetaucht: a' vizbe buktattatott, belé (el) merittetett, merűltt süllyesztetett, el-borítatott. *Syn.* potápaní, potopowaní. 2) in terram demissus, mersus, demersus: geſenkt, el-borítatott, el-ültetett, el-ültettetett, le-bujtattatott, döntetett. v. dolowaní.

Hrúžení, á, n. in aquam demissio, demersio, immersio, mersio, nis, f. das Tauchen, Eintauchen, Verſenken: vizbe buktatás, belé (el) merítés, süllyesztés, süllyedés, merülés. *Syn.* Zachrúžení, Potápání, Potopowání. 2) in terram demissio, demersio, mersio:

sio: das Senken, el- boritás, el-ültetés, le-bujtatás, döntés. v. Dolowáňí.

Hrúžeňica, i, f. v. Dolowka.

Hružíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Hružík, a, m. *dem.* ex Hruž: cobitis barbatula *Linn.* der Gründling, die Schmerle: gob-halatska. *boh.* Hřižík, Mřenek. — Morský Hružík: gobius niger *Linn.* Meergründel, fekete tengeri gob-hal. v. Hruž.

Hrúžit, il, ím, V. I. *imp.* Hruž, do Wodi: in aquam demittere, mergere: tauchen, eintauchen, senken versenken: a' vizbe buktatni, belé (el) meríteni, süllyeszteni, el-borítani. *Syn.* zahrúžit potápat, potopowat. Hlawu do Wodi hrúžit: demergere in aqua caput, den Kopf ins Wasser tauchen, fejét vizbe le dugni *Par. Páp.* Do Mora hrúžit: mergere ponto, im Meere versenken, tengerbe ölni. *Par. Páp.* 2) do Zemi: in terram demittere, mergere: senken, el-boritani (tom), el-ultetni (tem), le-bujtatni, dönteni. v. dolowat. Úrok (Interess) kapitál hrúží, i. e. prewisuge: usurae sortem mergunt, das Interesse macht mehres aus, als das Capital: többre mégyen az usora (interes) a' fö pénznél (a' mag pénznél) *Par. Páp. II. rec.* Hrúsit sa: mergi, demergi: sich senken, versenken: merülni, el-boritani. *Syn.* zahružowat sa. Do Wodi sa hrúžit: mergere se in flumen, sich ins Wasser tauchen, a' vizbe merülni, mártani magát. Do Sna sa hružime, i. e. trúsí sa nám do Oči, spat ideme: lumina somno mergimus: wir versenken in Schlafe, wir begeben uns zum Schlafen: álomba merülünk *Pár. Páp.*

Hrwol, a, et u, m. struma *Cic.* scrofula (scrophula) ae, f. der Kropf, verhärtete Halsgeschwulst, Geschwulst am Halse: gelyva, golyva, gusa, tálgyú *Par. Páp. Syn.* Holwa, Wola, *boh.* Wole, Wůle (n.) *Prov.* Nápog studení Hrwol robí. Od studeneg Hrwol sa robí (rosť'e. Woda studená Hrwolu ge Príčina: aqua frigida strumae causa, frigida aqua strumas excitat *Par. Páp.* ein kaltes Wasser bringt den Kropf hervor; von dem kalten Wasser wächst der Kropf: a' hideg viz ital gelyvázást szerez. 2) guttur: Kropf bei dem Körner fressenden Geflügel, die Kehle, Schlund: torok, gége. *Syn.* Chrtaň Hidu, Zrnka žragicého.

Hrwolatí, á, é, *adj.* v. hrwolowatí.

Hrwolček, a, et lečka, m. *dem.* ex seq.

Hrwolek, lka, m. *dem.* strumella *Marc. Emp.* strumula, ae, f. Kröpfchen, Kröpflein, kleiner Kropf: gelyvátska, golvátska. *Syn.* Holwička, Wolka, *boh.* Woláťko, Wolatro.

Hrwolisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Hrwol: absurda (magna) struma: ein abscheulicher (großer) Kropf: igen tsúnya nagy gelyva. *Syn.* Holwisko.

Hrwolowatí, á, é, *adj.* strumaticus *Firmic.* gutturosus, strumosus *Colum.* a, um: kröpfig, einen Kropf habend: tálgyús, gelyvás, golyvás. *Syn.* holwatí, holwawí, hrwolnatí, wolatí, wolawí. — Hrwolowatí Holub: columba gutturosa *Linn.* der Kröpfer, die Kropftaube: gelyvás galamb.

Hrwolowí, á, é, *adj.* strumam

mam adtinens, den Kropf betreffend, gelyvát illető, gelyvához való. Hrwolowá Zelina: v. seq.

Hrwolowica, i, f. Zelina proti Hrwolom dobrá: strumea (*herba*), ae, f. *Plin. H. N.* Scrophularia aquatica Linn. Kropfkraut, ein Kraut, gut wider die Kröpfe: gelyvafű.

Hrzání, á, n. hinnitus, us, m. *Cic.* das Wiehern, ló nyerités. *Syn.* Rehtání.

Hrzať, zal, zím, V. I. *imp.* Hrz: hinnire *Lucret. Quintil.* wiehern, nyeríteni. *Syn.* rehtať.

Huba, i, f. os, oris, n. bucca, ae, f. das Maul, der Mund, die Goschen: száj, nyelv. *Syn.* Usta *vulg.* Gamba, Gembá, Papula, *boh.* Húba, Tlama. Dobra Huba: lingua lasciva, loses Maul, nyelves száj. — Dobru Hubu mať: *a*) esse loquacem (aiacem), ein rechtes Maul haben, geschwätzig seyn: nagy szájjal birni, nyelvesnek (nagy szájúnak) lenni. *b*) posse valde conviciari, recht schimpfen können, ein rechtes Maul haben: szidhatni, rágalmazhatni, meg-szollani, más jó hirében, nevében gázolni. *d*) vehementer conviciari, sehr schimpfen, ein rechtes Maul haben: nagyon gyalázni (rágalmazni) valakit. Welká Huba: linqua gloriosa (iactabunda), ein prachlerisches Maul, kérkedö (ditsekedö) száj. Welku Hubu mať: gloriari, ein großes Maul haben, prahlen: kérkedni, ditsekedni. Huba sa mu sliní. Huba mu Slinami nabehá (nabehla.) Hubu má Slinami plnu na něco (za necím): saliva (appetitus) ei movetur, adpetens est rei, adpetit rem: das Maul wässert ihm nach etwas; der Mund läuft ihm voll Wasser: folyik néki a szája, nyála. Igen kivánnya a' dolgot. Hubu nekomu Slinami na plniť: salivam movere alicui, das Maul wässerig machen, meg-kívántatni valamit valakivel. — Plnu Hubu mať *a*) nimis implere os (buccas), das Maul (zu) voll, nehmen mit Speise etc. tele tömni a' száját. *b*) rustice loqui, unhöflich reden, das Maul (zu) voll nehmen, gorombául (parasztossan) szólni, beszélni, Wšade Hubu gedine mať: prae aliis loqui, überall das Maul allein (oder Vorweg) haben, mindenbe belé szóllani. Hubu na dobrém Mesťe mať: multa loqui posse, das Maul auf dem rechten Flecke haben; viel reden können: sokat szólhatni, jó helyen vagyon a' nyelve. — Nekomu Hubu pre něco (straňiwa něčeho) dopráť: *a*) i. e. howoriť, powedeť: dicere, non celare: einem das Maul wegen etwas gönnen, es ihm sagen: nem titkolni, meg-mondani. *b*) i. e. oslowiť: appellare aliquem de re. Jemanden ansprechen wegen etwas; einem das Maul gönnen: valakit valami eránt meg-szólitani. *c*) i. e. prosiť: rogare, petere: Jemanden bitten wegen etwas; ihm das Maul gönnen: valakitól valamit kérni. *d*) i. e. odprosowať: petere (rogare) veniam, Erlaubniß bitten; einem das Maul wegen gönnen: botsánatot kérni. — Hubu držať. Cistu Hubu držať: tacere, silere: das Maul halten, reinen Mund halten, schweigen: halgatni nem szóllani, száját zabolán tartani. Drž (zacpag si) Hubu (Huncfutu)! os opprime! Digito com-

compesce labellum! halte das Maul (die Goschen): fogd-bé a' szádot. Egyet se szólj. Hubu natahowat (rozstlebit, rozstlebowat, roztahowat) na nekoho: labiis ductare aliquem, das Maul ziehen wegen Jemandes z. B. ihn zu verspotten: száját félre vonni, valakit ki gúnyolni. Hubu otworit: aperire os, hiare: das Maul aussperren, száját tátani (szájam tátom) *Par. Páp.* a' szájat fel-tátani, fel-nyitni, ki-nyitni. Hubu swu welmi otworit (otewret), nimis libere loqui, das Maul zu weit aufthun, zu frei reden: igen szabadon szóllani. — Hubu si popálit: libere loqui cum damno suo: sich das Maul verbrennen, anbrennen, zu seinem Schaden frei reden: a' *száját* meg-égetni. Hubu swu pretlúct, i. e. prežiwit sa, wižiwit sa: se sustentare, se alere: sein Maul hinbringen, sich nothdürftig ernähren: nehezen élni, magát nagy nehezen táplálni. — Hubu robit (*boh.* delati: v. hubowat. Hubu nekomu robit, i. e. zlatí Motúz pres Usta pretahnút, pretahowat, prewlékat: lactare (ducere, ductare) aliquem spe: Jemanden das Maul auffperren, vergebliche Hofnung machen: valakit bíztatni, reménységgel táplálni, hitegetni. — Hubu si roztrapit, roztrhnút *a*) i. e. mnoho mluwit: multa loqui, sich das Maul zerreißen, vieles reden: sokat beszélni, szollani *b*) i. e. horliwe (tuho) mluwit: vehementer loqui, heftig reden, sich das Maul zerreißen: nagyon (mód nélkül) szóllani, beszélleni *c*) i. e. hresit, karhat nekoho: reprehendere, invehi in aliquem: jemanden tadeln, sich das Maul zerreißen: valakit dorgálni, ni, feddeni, pirongatni, lehordani. *d*) i. e. howorit, hubu otworit: loqui, reden, sich das Maul zerreißen: beszélleni, szollani, száját feltátani. Hubu nekomu zacpat: os alicui obstruere, obturare (sublinere): einem das Maul stopfen, valaki száját bé-dugni. Zacpag si hubu: v. superius Drž hubu etc. Hubu zawesit: ringi, das Maul hängen, agyarkodni, haragudni, boszszonkodni. Nemá, čo do hubi (pod Zubi) klast, položit: non habet, quod rodat: er hat nichts zu kauen, zu essen: nints, mit ennie, rágnia. Do hubi wzat: ore capessere, ori immittere: in den Mund nehmen, z. B. Speise: szájába venni. Slowa do hubi brat, wzat: profari, ore emittere verba: Worte in den Mund nehmen, szóllani, ki (meg) mondani. Ludom do hub prist: venire in ora hominum, den Leuten in die Mäuler kommen, emberek szájára jönni. Ludom do hub sa zapratat: dare sermonem hominibus; fieri fabulam hominum: sich in der Leute Mäuler bringen, emberek tsúfjának lenni, azok nyelvén hordoztatni. Na hubu (podle hubi) nekomu howorit: adsentari alicui, nach dem Maule reden, valaki szája izire szóllani. Prst na hubu wložit, položit: manum ad os apponere, tacere: die Hand auf den Mund legen, schweigen: halgatni, nem szollani. Nekomu o hubu neco utret: inculcare, einem etwas ins Maul schmieren, i. e. einkauen, deutlich machen: valamit valakinek a' szájába rág-

rágni. Neco od hubi ňekomu wzat, odťáhnúť, odtrhnúť: praeripere alicui rem, etwas von dem Maule (vor dem Munde) wegnehmen: valaki szájától valamit el-húzni, orra elöl el-vinni, el-ragadni. Neco si od hubi odtrhnúť: defraudare se (genium vel os suum) re: seinem Maule (sich etwas am Munde) abdarben: valamit maga szájától el-húzni, el-vonni. Nič si od hubi neodtrhnúť: indulgere genio suo, non defraudare se, in nulla re sibi deesse: seinem Maule nichts abdarben, kedvezni természetének, kényére élni. Nič si nedať od hubi wzať, odtrhnúť: libere loqui, kein Blatt vors Maul (vor den Mund nehmen, szabadon beszélni. Nekomu okolo hubi chodiť: blandiri, adulari: jemanden ums Maul gehen, schmeicheln: valakinek hizelkedni. – Pres hubu isť a) i. e. twrdo howoriť ňekomu: aspere loqui cum etc. übers Maul fahren, hart reden mit etc. valakivel keményen szollani, beszélleni. b) twrdo odpowedať: aspere respondere, hart antworten, übers Maul fahren: keményen (gorombán) felelni, fel-vágni. c) hresiť karhať: obiurgare, schelten, übers Maul fahren: dorgálni, feddeni, szidalmazni, szidni. W hube mať: habere in ore, im Munde haben z. B. Speise, Worte: szajában tartani. Wždi w hube mať: semper in ore habere, assidue eatenus loqui: immer im Munde haben, immer davon reden: mindenkor szajában forgatni. Prám sem to téš w hube (w Ustách, na Gazíku) mal. Prám sa mi to na Gazíku pletlo: commodum in ore habebam; commodum dicere volebam: ich hatte es eben im Munde, nékem is az éppen a' számban volt; én-is azt akartam mondani (szollani). We wšeckých hubách gest: est in omnium ore, er ist in allen Mäulern, mindnyáján róla (felöle) beszélnek. Z hubi do Neba prisť (lecěť): statim in coelum venire, von Munde auf gen Himmel fahren, szájtól mennyekbe fel-vitetni. Slowo z hubi wiňať: eripere alicui verbum ex ore, das Wort aus dem Munde nehmen, a' szót valakinek a' szájából ki venni, el-ragadni. Z hubú dobre si wedeť pomocť, pomáhať: promtum esse lingua, sich mit dem Munde gut behelfen können, tudni nyelvével élni. *Prov.* Ženu nič iné, než geg huba, a Gazik bige: uxorem non aliud, quam propria (sua) lingua caedit: wegen Maul wird geschlagen die Frau, az aszszonyt nem más, hanem tsak a' maga nyelve, és szája veri. Dió törve, aszszony verve jó. — Popálil si s hubu: calidum prandium comedisti. Voravisti hamum: du hast dich verbrannt, meg-elted, a' mivel meg kell halnod *Par. Páp.* W hubu swu sa bige: propria vineta caedit *Hor.* Infra se ramum secat: von sich anfangen, sich schlagen: maga magát pofozza; maga alatt vágja a' fát. – 2) osculum, basium, i, n. der Kuß, tsók. *Syn.* Hubička, Bosk. — 3) Morská (wodna) Huba: spongia, ae, f. penicillus, i, m. spongia: der Schwamm zum Abtrocknen, Baden, Badschwamm: spongyia, tengeri kő sziklán termő érzékeny tapló, melly még helyé-

lyéről le nem szakasztyák, érzékenynek láttatik. *Syn.* Spondia, morské Práchno, morskí Trúd, *boh.* Húba. — 4) Zemská Huba: fungus, i, m. *Linn.* der Schwamm auf der Erde, Erdschwamm: gomba, földi gomba. *Syn.* Hrib, *boh.* Hkib, Hladr. Brekowá Huba: v. brekowí. Bukowá: Huba: v. Bukowka. Dubowá Huba: v. Dubowka. Gelenná Huba: fungus cervinus, lycoperdon cervinum *Linn.* Hirschschwamm, Hirschtrüffel, Hirschbrunst, die Reitken: szarvas gomba. *boh.* Bolihrizci. Smrekowá (čerweno smrekowá) Huba (*boh.* dřinowá Húbá), agaricum i, n. *Plin. H. N.* Boletus Laricis Linn. Agaricus albus officin. der Lärchenschwamm, veres fenyő-fa gomba, tseh tapló Horká Huba: v. Hrib. Pánská Huba: agaricus cantharellus *Linn.* Bilz, kleiner gelber Pfifferling: úr gomba. *Aliud est* Ridzík, Ridza. *boh.* Rizce, *Aliud est* gelenňa Huba, vel Spiček, aut Smréček, aut Rozák. — Tisowá Huba: agaricus piperatus *Linn.* capreolinus: Pfefferschwamm, Pfifferling: tisza fa gomba, tseh tapló, *boh.* Hubán. — Wrbowá Huba, Wrbowka: fungus saliceus (salignus), Felberbaumschwamm, füsz-fa gomba. — Hubi zberať: fungos legere, colligere: die Schwämme glauben: gombát szedni. Na Hubi ísť: fungis colligendis semet accingere, fungos collectum ire: auf die Schwämme gehen: gombát menni szedni. *Prov.* Bláznivích Hub sa nagedel: stultus (fatuus) est, er ist ein Narr, Thor: bolondá lett, meg-bolondúlt, bolond gombát evett.

† Húba, i, f. idem.

Hubač, a, m. blatero, nis, blaterator, is, m. garrulus, i, m. homo bombylius *Diog.* verbosus, multique strepitus, caeterum inutilis: der Maulmacher, Plauderer, Schwätzer, Großmaul: nyelves, zabolátlan nagy szájú ember. *Syn.* Gažičník, klebetník, Tluchuba, *boh.* Hubač, Tláchač, Tlampač. 2) Hubač pri Práwe (pri Súde): rabula, ae, f. Zungendrescher beim Gerichte: tsevegő (sok szavú) prókator. *boh.* Jazikotepec.

Hubaččin: a, e, *adj. poss.* ex seq.

Hubačka, i, f. blateratrix, cis, garrula, ae, f. Maulmacherin, Plaudererinn, Schwätzerinn: nyelves (rosz, *vagy* nagy szájú) aszszony. *Syn.* Gažikula, Gažičníca, klebetnica. *boh.* Hubačka, Tlachačka, Tlampačka.

Hubačne *adv.* v. Hubate.

Hubační, á, é, *adj.* v. Hubati 1. Nro.

Hubačnosť, i, f. v. Hubatosť.

Hubačow, a, e, *adj. poss.* ex Hubač.

Hubálek, lku, m. cognomen bohemicum, ein böhmischer Zuname, tseh vezeték-név.

Hubálow, u, m. Hubalovium, Hubalow, ein Dorf, im Bunzlauer Kreise: Gombás, *tsehfalu.*

† Hubán, u, m. v. Práchno, Trúd. 2) v. tisowá Huba.

Hubár, a, m. fungarius, i, m. collector, *vel* negotiator fungorum: Schwammsammler, -händler: gomba szedő, gombaáros.

† Hubař, e, m. v. Hubač.

Hu-

hubarčin, a, e, *adj. poss.* ex Hubarka.

† Hubárka, i, f. fungaria, ae, f. collectrix *vel* negotiatrix fungorum: Schwammsammlerinn, =händlerinn: gomba szedöné, gomba árosné.

hubárow, a, e, *adj. poss.* ex Hubár.

hubaťe *adv.* bucculente, buccose, buccate, stommatice: großmaulig, pofássan. *Syn.* hubačne, hubowaťe, *vulg.* ǧambaťe, ǧambawe, ǧembaťe, gembawe, papulnaťe. 2) garrule, blaterando, dicaciter, loquaciter, verbose: schwatzhaft, plauderhaft, geschwätzig: nyelvessen. *Syn.* gazičňe, hubačňe, hubowaťe, *vulg.* papulnaťe, *boh.* tlachačňe, tlamaťe.

hubatí, á, é, *adj.* bucculentus, buccatus, stommaticus, a, um: großmaulig, der ein großes Maul hat: pofás, nagy pofájú (szájú.) *Syn.* hubační, hubowatí *vulg.* ǧambatí, ǧambawí, ǧembatí, ǧembawí, papulnatí. 2) linguae lascivae, linguosus, verbosus, garrulus, a, um: dicax, loquax, cis: schwatzhaft, plauderhaft, geschwätzig, der ein loses Maul hat: nagy szájú, nyelves. *Syn.* gazični, hubační, hubowatí, *vulg.* papulnatí, *boh.* tlachační, tlachatí, tlamatí. Hubatí (Papula) Hano: homo linguosus, maulloser Mensch, nyelves ember. 3) spongiosus, schwammig, porös: spongyiás. Hubaté Črewice, i. e. lowčé Boti: ocreae venatoriae, Halbstiefel, wie die Jäger tragen: vadász saru.

† Hubatka, i, f. v. Lahwica. *Aliud est* Čutora.

Hubatosť, i, f. lasciva lingua, dicacitas, garrulitas, loquacitas, verbositas, tis, f. Großmäuligkeit Plauderhaftigkeit, Geschwätzigkeit, ein loses Maul: nyelvesség. *Syn.* Gažičnosť, Hubačnosť, Hubowatosť *vulg.* Ǧambatosť, Ǧambawosť, Ǧembatosť, Ǧembawosť; Papulnatosť. *boh.* Tlachačnosť, Tlamatosť.

Hubečka, i, f. *dem.* ex Hubka: v. Hubička.

† hubení, á, é, *adj.* v. chudí, chudorlawí.

hubení, á, é, *p. c.* perditus, destructus, corruptus, vastatus, a, um: verdorben, verwüstet, verheeret: ki-pusztíttatott, meg-rontatott. *vulg.* humplowaní, psutí. v. kazení per 3. Nros.

Hubeňí, á, n. destructio, corruptio, perditio, populatio, vastatio, nis, f. das Verderben, Verwüsten, Verheeren, =ung: meg rontás, ki-pusztítás. *vulg.* Humplowáňí, Psuťí: v. kazeňí.

Hubenka, i, f. v. Hubička.

† Hubenosť, i, f. v. Chudosť, Cchudorlawosť.

Hubenow, a, m. Hubenovium, Hubenow, ein Dorf im Prachiner Kreise: Hubenov, tseh-falu.

Hubichleb, a, m. paniperda, ae, m. Brodverderber, kenyér-rontó. *Syn.* kazichleb.

Hubička, i, f. osculum, i, n. parvum os, buccula, ae, f. das Maulchen, Mündchen, Goschlein, kleines Maul: szájatska, kis száj. *Syn.* Hubečka, Hubenka, Usťečka. *vulg.* Ǧambečka, Ǧambička, Ǧembečka, Ǧembička, Papulka. 2) osculum, basium, suavium: der Kuß, tsok. *Syn.* Bosk, Boskáňí, Huba, Hubečka, Polúbeňí, Usťečka. Dag mi Hubičku: da mihi osculum, küße mich, tsókoly-meg engem.

gem. 3) spongiola, ae, f. das Schwämchen zum Abtrocknen, Baden: spongyiátska. Hubička do kalamára (do Černidla): penicillum atramentarii, Dintenschwämmchen, kalamaris (ténta) kérő. 4) fungulus, i, m. parvus fungus: das Schwämmchen, Schwämmlein; gombátska, kis gomba.

Hubičkowáňí, á, n. basiatio, osculatio, deosculatio suaviatio, nis, f. das Küssen, die Küssung: tsokolgatás. *Syn.* Boskáwáňí.

Hubičkowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: basiare, osculari, exosculari; deosculari, suaviari: küssen, tsókolni. *Syn.* boskáwať, boskať, polúbiť. *II. rec.* hubičkowať sa: osculari se invicem (inter se), oscula iungere: sich untereinander küssen, egymást tsókolgatni, tsókolni, meg-tsókolni. *Syn.* boskáwať sa.

Hubičkowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hubičkowáwať, al, ám, *freq.* ex hubičkowať. *II. rec.* hubičkowáwať sa, *freq.* ex hubičkowať sa.

Hubilen, u, m. zlá Zelina: myagros, i, *Plin. H. N.* myagrum, myagrum sativum Linn. Flachsdotter, kraut: fü-mag, len rontó mag (puszpáng.) *Syn.* kazilen. *Aliud est* Ciridlo.

Hubilenowí, á, é, *adj.* myagrinus, a, um: leindotterisch, len fojtó, puszpángi (magi) vagy-gos. *Syn.* kazilenowí.

Hubisko, a, n. *contempt. et exagg.* ex Huba.

Hubiť, il, ím, V. I. *imp.* hub: destruere, perdere, corrumpere, depravare, populari, vastare: verderben, verwüsten, verheeren: rontani, pusztítani. *Syn.* kaziť, *vulg.* humplowať, psuť. Wogna a Mor kraginu Hubí: bello et peste haec regio flagrat: Krieg, und Pest verwüsten dieses Land: ez a' tartomány hartztól és dög haláltól igen nyomorgattatik. v. kaziť, *II. rec.* hubiť sa: perdi corrumpi, destrui, ruinari, vitiari: sich verderben, verdorben werden: romlani. *Syn.* kaziť sa *vulg.* humplowať sa, psuť sa. Stena sa hubí, rozsedá, Škulini dostáwá: paries vitium facit, labat: die Mauer fällt über einen Haufen, ist baufällig: a' fal nem sokára egymásra hull, mindenütt repedez. v. kaziť sa.

Hubitel, a, m. perditor, corruptor, depravator, destructor, populator, depopulator, ruinator, vastator, vitiator, is, m. Verderber, Verwüster, Verheerer, Verhenger: rontó, pusztító. *Syn.* kazitel, *vulg.* Humplowač, Psuwač.

Hubka, i, *dem.* ex Huba. v. Hubička.

Hubitelčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Hubitelka, i, f. perditrix, destructrix, corruptrix, vitiatrix, populatrix, vastatrix, icis, f. Verderberin Verwüsterinn: rontóné, pusztítoné. *Syn.* kazitelka.

Hubitelow, a, e, *adj. poss.* ex Hubitel.

Hubní, á, é, *adj.* fungosus, a, um: voller Schwammen, gombás. *Syn.* hubowatí. 2) v. hubowí 2. Nro.

† **hubnúti**, hubl, hubnu: v. chudnúť, chudorkaweť.

† **Hubnuťí**, n. v. Chudnuťí.

Hubowáňí, á, n. blateratio, nis, f. garritus, us, m. das Plaudern, Plappern, Schwätzen: fetsegés, lotsogás, nyelveskedés, papolás, petyegés, tsá-

tsátsogás, tsevegés. *Syn.* Buchání, klebekení, Pleťení, Trepání, Zahubowání, *vulg.* Papulowání, Tárání, *boh.* Tlachání, Tlampání. 2) lascivia linguae, maledictio, oblocutio, obtrectatio: das Schimpfen, viszsza szóllás, nem engedelmeskedés, rágalmazás, meg-szóllás. *Syn.* Protiwení, Ohowárání, Pomlúwání.

Hubowať, bowal, bugem, V. I. *imp.* bug: blaterare, garrire: schwätzen, plappern, plaudern: fetsegni, lotsogni, nyelveskedni, papolni, petyegni, tsevegni, tsátsogni. *Syn.* búchať, trepať, zahubowať *vulg.* tárať papulowať *boh.* tlachati, tlampati. Čo uſ tolko hubugeſ? quid tantum blateras? was plauderſt du ſo viel? mit papolsz annyit? 2) esse lingua lasciva, maledicere, obloqui, obtrectare: ein loſes Maul haben, ſchimpfen: viszsza szóllani, nem engedelmeskedni, rágalmazni, szidalmazni, meg-szollani. *Syn.* protiwiť ſa, ohowárať, pomlúwať.

Hubowatí, á, é, *adj.* v. Hubatí. 2) v. Hubní. 3) v. Hubowí.

Hubowáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hubowáwať, al, ám, *freq.* ex Hubowať.

Hubowí, á, é, *adj.* ex (cum) fungis, fungaceus, a, um: von (aus) Schwammen, gombából való, gombai. *Syn.* Hribowí, Hubní. Hubowá Polewka: cum fungis paratum (coctum) iusculum, Schwammenſuppen, gomba lév (leves). 2) spongyae similis, spongyosus, a, um: ſchwämmicht: spongyiás, likatsos. *Syn.* Hubowati. Hubowí Kameň: spongites, Schwammſtein, likatsos (spongyiás) kő.

Hučání, á, n. fremitus, sonitus, strepitus, us, m. das Brauſen, Getös, Getöſe: zúgás, zuhogás, harsogás, tsendülés, tsördülés, pengés, tsengés zengés. *Syn.* Hlčání, Hlk, Hlučání, Hluk, Hukání, Hrmot, Huk, Wučání, Wuk, Zahučání, Zahukání, Zňení, Zwučání, Zwuk *boh.* Gečení, Gekot, Hlahol, Hláholení, Hlučení, Hučení. Hučání morſké: fremitus maris, strepitus aequoris: das Brauſen des Meeres, tengeri zúgás (zengés) *Par. Páp.* Hučání Wod: fremitus aquarum, das Brauſen (Getöſe) des Waſſers: vizi zúgás. 2) Hučání w Uſoch: tinnitus aurium *Plin. H. N.* das Klingen (Geklingel) der Ohren: tsendülés, tsöndülés, tsengés a' fülben.

Hučať, čal, čím V. I. *imp.* Huč: fremere, sonare, personare, strepere: brauſen, erſchallen, ertönen, ein Geräuſch machen: zúgni, zuhogni, harsogni, pengeni (-gek), tsendülni, tsöndülni, tsengeni (-gek), tsördülni. zengeni. *Syn.* Hlčať, Hlučať, wučať, za bučať, zňeť, Hukať, zwučať. *boh* gečeti, Hlučati, Huceti. 2) W Uſoch Hučať: tinnire, klingen, tsengeni. W Uſoch mi Hučí: tinniunt mihi aures. Resonat in auribus meis: es tönet in meinen Ohren; meine Ohre klingen: tsengnek a' fülelm; zeng a' fülemben.

† Hučení, n. v. Hučání.

† Hučeti, čel, čím: v. Hučať.

Hučíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hučíwať, al, ám, *freq.* ex Hučať.

Hučka, i, f. v. Hinčowka.
hučkaní, á, é, p. c. v. hinčowaní.
Hučkáňí, á, n. v. Hinčowáňí.
hučkať, al, ám, V. I. *imp. ag*: v. hinčowať. *II. rec.* hučkať sa: v. hinčowať sa.
Hučkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
hučkáwať, al, ám, *freq. ex* hučkať. *II. rec.* hučkáwať sa: *freq. ex* hučkať sa.
hučkawe *adv.* v. hinčowňe.
hučkaní, á, é, *adj.* v. hinčowní.
† Hudba, i, f. v. seq.
Hudba, i, f. musica, ae, f. musice, es, f. die Musik, muzsika, muzsika-szó, muzsikálás. *Syn.* Hudeňí, Wihráwáňí, Wihúdáňí, Wihudáwáňí, Za hudeňí, *vulg.* Muzika. Ňekterí sú do Hudbi welmi zamilowaní, zalúbení: quosdam plus nimio musica capit, etliche sind zu sehr in die Musik verliebt, némellyek igen felette szeretik a muzsikát. *Prov.* Hudba tažku Mísel robi: contrahit animum Musica: die Musik machet schwermüthig, a' muzsika az ember szivét meg szomoríttya.
hudcow, a, e, *adj. poss.* musici, fidicinis: dem Musikanten (Geiger), gehörig: hegedüsé, muzsikásé. *vulg.* muzikantow.
hudcowčin, a, e, *adj. poss.* fidicinae, musicae: der Musikantinn gehörig, muzsikásnéé, muzsikás feleségéé. *Syn.* hudčin, *vulg.* muzikantčin.
Hudcowka, i, f. fidicina, musica, ae, f. fidicinis (musici) uxor: die Musikantinn, muzsikásné, hegedüsné, muzsikás felesége. *Syn.* Hudcowá, Hudkiňa, *vulg.* Muzikantka.
hudcowski *adv.* more musicorum, musicaliter: musikalisch, muzsikás módon, muzsikássan: *Syn.* hudecki *vulg.* muzikantski.
hudcowskí, á, é, *adj.* musicalis, e; musicos (musicam) adtinens: musikalisch, die Musikanten betreffend: muzsikási, muzsikát (muzsikásokat) illető. *Syn.* hudeckí *vulg.* muzikantskí.
Hudcowstwi, á, n. musice, es, f. ars musica: die Tonkunst, Musikkunst: muzsikásság, muzsika tudomány. *Syn.* Hudectwí. *vulg.* Muzikantstwí.
hudební, á, é, *adj.* musicus, a, um; musicalis, e: die Musik betreffend, musikalisch: muzsikai, muzsikához való. Hudební Nástrog: instrumentum musicum, ein musikalisches Instrument, muzsika eszköz. Hudební Nástrog trohranní: v. Tambora.
† Hudec, dce, m. v. seq.
Hudec, dca, m. musicus, i, m. fidicen, inis, m. Tonkünstler, Musikant, Geiger, Seitenspieler: hegedüs, muzsikás, muzsikus. *vulg.* Muzikant. Taneční Hudec: choraules, Tanzmacher, Spielmann: muzsikás. *Prov.* Uč sa, pogdeš za Hudca: Dii laboribus omnia vendunt, man muß lernen, wenn man will in der Welt durchkommen.
hudecki *adv.* v. hudcowski.
hudeckí, á, é, *adj.* v. hudcowskí.
Hudectwí, á, n. v. Hudcowstwí
Hudkiňa, i, f. v. Hudcowka.
hudkiňin, a, e, *adj. poss.* v. hudcowčin.
húdlení, á, é, *p. c.* adtritus, a, um: gewetzt, kopott, elkoptatott, dörgöltt, dörgöltetett
Húdleňí, á, n adtritio, nis, f. das Wetzen, die Wetzung: kopta-

tatás, el-koptatás dörgölés, dörgölődés.

húdlit, il, ím, V. I. *imp.* húdli: adterere v. g. *gladium solo*, *lapidibus*: wetzen z. B. mit dem Degen auf dem Boden, auf den Steinen: koptatni, elkoptatni, dörgölni (-löm), dörgölödni (-döm.) *II. rec.* húdlit ſa; adteri, gewetzt werden, el-kopni, dörgöltetni.

† Húf, u, m. v. Hromada, Stádo, Záſtup. Húfem: v. hufňe.

† húfňe *adv.* v. hromadňe, ſtádňe.

† húfni, á, é, *adj.* v. hromadní, ſtádní.

hug! *interj.* hui! huj! huj. *Syn.* hog. Bolo tam Roboti, až hug: vires superabat impositus (propositus) labor: es war hier über die Maßen zu thun, erö felett-való sok munka vala ottan. Ščaſt'á až hug, ale Požehnáňá nedoſtáwá: fortuna copiosa, sed benedictio parva: das Glück iſt zu groß, aber der Segen zu klein: igen nagy a' szerentse, de az áldás igen kitsiny. Bolo wšeckoho až hug hug: omnia in abundantia erant, alles war im Ueberfluße, mindenböl elég volt.

huhu! *interj. mirantis:* hem! eheu! hui! aha! oho! holla. bei verſchiedenen Ausrufungen: huj.

Huk, a, m. v. Hlupák.

Huk, u, m. Hlaſu: echo, resonantia (imago) vocis: der Wiederſchall, Wiederhall, der wiederſchallende Ton: hang, hangzás, erdő *vagy* föld szélin szózatnak viszsza-zengése, tsengése. *Syn.* Ohlaſ, Zwuk *boh.* Heket. 2) v. Hučáňí. 3) na Hagdách: orificium (tubus longus) lyripipii (lurae): die Schlauchröhre, duda hoszszú tsévc, duda síp. 4) ſwinſkí Huk: v. Hukáňí.

Hukáňí, á, n. v. Hučáňí. 2) ululatus, us, m. *Caes.* ululamen inis, n. *Prud.* das Heulen, Geheul: húhogatás. *Syn.* Zahúkáňí. 3) subatio, adpetitio veneris, pruritus: das Ranzen, zúgás (*a' disznokról*) *boh.* Búkáňí. 2) v. Hučáňí.

húkat, al, ám V. I. *imp.* kag: v. hučat. 2) ululare, cucubare: heilen, húhogatni (tok.) *Syn.* zahúkat. *II. rec.* húkat ſa: subare *Plin. H. N.* surire (a surio) *Apul.* venerem appetere, prurire (*de porca*): rauſchen, ranzen, brauſen, in der Brunft (Brunſt) ſeyn, ſich nach der Begattung ſehnen, von Schweinen weiblichen Geſchlechts: zúgni *a' disznokról. boh.* bukati ſe. Swiňa ſa húka: porca subat, surit.

Hukáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *boh.* Búkáwáňí.

húkáwat, al, ám, *freq.* ex húkat. *II. rec.* húkáwat ſa: *freq.* ex húkat ſa. *boh.* búkáwati ſe.

huknút, knul (kel), kňem, V. I, *imp.* hukňi: *de uno actu*: v. hukat. Hukla (zahúkala) Sowa.

Huknutí, á, n. v. Hukáňí 1. et 2. Nris.

† Hůl, *gen.* Holi, f. v. Palica.

Hulawa, i, f. nubes pluviosa fugitive (repente) praeteriens: trübe (regneriſche) Wolke, die aber ſchnell (jäh, plötzlich, in der Schnelle) vergeht: esös felhö, melly mint egy szökdötsélve el-múlik. v. Cchúlawicá.

† Hů-

† Hůlčička, i, f. *dem.* v. Paličečka.

† Húlka, i, f. *dem.* ex Hůl: v. Palička.

Hulwát, u, m. *Prov.* Hned sa pozná Hulwát, a ze Slámi Sedlák: apparet subito de stivae tegmine stramen. Prodit clavus ex sacco: mann erkennet gleich einen Greben, und aus dem Strohe einen Bauern: az eke szarva tartásából ki tetszik a' szántó-müves Ki tetszik a' szeg a' zsákból. A' maga viselés ki példázza az urát.

† Humence, n. v. *seq.*

Humenec, nca, m. area aucupatoria, das Vogelherd, madarászó hely, madár fogó szérü. *Syn.* Čihadlo.

Humeňica, i, f. *usitat. in plur.* Humeňice, ňic, f. fundi intravillani, ums Haus liegende Felder, ház körül-való földek. *Prov.* Ešče sú aňi za Humeňicami neňi: ne inter apia quidem sunt. *Aristoph.* Ne ingressum quidem, aut initium rei attigerunt: sie haben nicht einmal angefangen, még meg-sem kezdették. v. začat.

humeňiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Humeňička, i, f. horrearii uxor, horearia, ae, f. Scheuervogtinn, pajta-mesterné.

Humeňík, a, m. horrearius, horrei praefectus: Scheuervogt, Schermann: pajta-mester, tsürbiró, tsürhöz látó *Par. Páp.*

humeňíkow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

Humenko, a, n. *dem.* ex Humno: horreolum, i, n. ein kleiner Scheuer, pajtátska, tsüretske. 2) areola horrei, eine kleine Tenne, szérütske, szérötske *Par. Páp.*

Humňičko, a, n. *dem.* ex Humenko.

Humno, a, n. horreum, i, n, *Cic. Liv. Caes.* die Scheuer, der Scheuer, Vorrathsbehältniß des Getreides, Magazin: pajta, tsür. *Syn.* Stodola, Šopa. *vulg.* Pagta. 2) area trituratoria: die Tenne, szérö; szérü, szörö, szérös kert *Par. Páp.* tséplö (nyomtató) hely. *Syn.* Mlat, Tlak.

* Humplár, Humplowač, a, m. v. Hubitel.

* Humplowaní, á, é, *p. c.* v. Hubení.

* Humplowáňí, á, n. v. Hubeňí.

* Humplowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. hubiť.

Hun, a, m. Pl. Huňi, *boh.* nowé: Hunnus, i, m. der Hunn, Hunnus.

Huňa, i, f. v. Halena dlubá.

Huňár, a, m. v. Hunkár.

† Huňe, f. v. Halena.

huňowí, á, é, *adj.* v. halenowí.

Hunka et Huňka, i, f. v. Halena kratká.

Hunkár et Huňkár, a, m. gausapatus homo: einen kurzen, und groben härnen Rock anhabender Mensch: kankós (kankót viselö) ember. *Syn.* Huňár.

Huncfut, a, m. nebulo, lurco, nis, m. homo nequam, Hundsfott, ein Schimpfwort: gaz (rosz) ember, hunczfut. *Syn.* Šelma. *Prov.* Huncfuti sa zešli: consessus in ludo talario *Cic.* Ňikdi sa wetší Huncfuti nezešli: nunquam turpior in ludo talario (in quo nequissimus primas tenet) consessus fuit *Cic.* Na to Pán Boh Šelmow tresce, abi sa Huncfuti karhali. Preto Wlčka bigú, abi sa stari wkipil: per-

percutitur catulus (musca), ut sentiat (sapiat) leo. Sic puniuntur (sic punit Deus) insontes, ut sapiant sontes; durch die Kleinen werden die Grossen ermahnt. Es werden die Mücken gestoßen um die Löwen aufmerksam zu machen: mondatik a' Jantsinak, hogy a' János értsen belőle. A' legyeket szukállyák, hogy az oroszlánok meg-órollyák. 2) capilli auriculares (versus aures penduli). Backenbart, fülnél függő haj. *Syn.* Huncfutek.

Huncfutek, tka, m. *dem* parvus nebulo, lurcunculus: ein kleiner Hundsfott, huntzfutotska. 2) capilli penes aures in faciem penduli. das Backenbärtchen, huntzfutli. *Pl. Nom.* Huncfutki, *gen.* tkow.

huncfutowaní, á, é, *p. c.* nebulo compellatus. Hundsfott geheißen, huntzfutoltatott. *Syn.* wihuncfutowaní.

Huncfutowáňí, á, n. compellatio per nebulonem. das Hundsfottheißen, huntzfutolás. *Syn.* Wihuncfutowáňí.

huncfutowať, towal, tugem, V. I. *imp.* tug: nebulonem compellare, einen Hundsfott heißen, huntzfutozni, hutzfutolni. *Syn.* wihuncfutowať. *II. rec.* huncfutowať sa; nebulones compellare se invicem, sich einander Hundsfott heißen, egy-mást huntzfutolni. *Syn.* wihuncfutowať sa.

huncfutsky *adv.* more nebulonum, nebulonice, nebulonistice, nequiter, scelestе: hundsföttisch, huntzfuttúl. huntzfuttmódón. *Syn.* pohuncfutsky, selmowsky.

Huncfutský, á, é, *adj.* nebulonicus, nebulonisticus, scelestus, a, um; nequam: hundsföttisch, den Hundsfott betreffend: huntzfuti, huntzfutot illető. *Syn.* selmowský. To ge gedna huncfutská Wec: res ista est perquam scelesta, das ist eine hundsföttische Sache, ez nagy huntzfutság, gazság.

Huncfutstwí, á, n. nequitia, ae, f. nebulonismus, i, m. Hundsfötterei, huntzfutság. *Syn.* Selmowstwí.

Hundt, u, m. hawárské Slowo i. e. bánské kolečko, bánské Taličky, *boh.* horní kotúč: cisium, i. n. carrulus trusatilis, der Lauffarren, Karn, Karr, Schubkarren: egy kerekű bánya talyiga, talitska, torbontza.

* hup! *interj.* v. hop.

† Húpačka, i, f. v. Hinčowka.

† Húpáňí, n. v. Hinčowáňí.

† húpati, al, ám: v. hinčowať. *II. rec.* húpať se: v. hinčowať sa.

† Húpawáňí, á, n. v. Hinčowáwáňí:

húpawati, al, ám: v. hinčowáwať. *II. rec.* húpawat se: v. hinčowáwať se.

† húpaw'e *adv.* v. Hinčowňe.

† húpawí, á, é, *adj.* v. hinčowní.

Hupek, pku, m. saltus, subsultus. us. m. exsultatio, nis, f. der Sprung, das Hüpfen, Springen: ugrálás, ugrándozás. *Syn.* Hupkáňí, Tancowáňí, Tanec, Skok, Skákáňí, Podskok, Podskakowáňí, Wiskakowáňí. Hupkem (hupky) dolu skočil: saltuatim desiliit, hüpfend ist er herunter sprungen, ugrándozva ugrott le.

† Húpeňí, n. v. hinčowáňí.

Hupkáňí, á, n. v. Hupek.

hupkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: salire, exsultare, exsilire, subsilire, saltitare: hüpfen, springen, tanzen: ugrálni,

ni, ugrándozni, fitzkándozni. *Syn.* podſkakowať, wiſkakowať.

Hupkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hupkáwať, al, ám: *freq.* ex hupkať.

hupki *adv.* saltuatim *Gell.* subsultim, saliendo, exsultando, subsiliendo: hüpfend, ſpringend: ugorva, ugrálva, ugrándozva, fitzkándozva. *Syn.* hupkem.

† Hůra, i, f. v. Hora.

Hurečka, i, f. *dem.* ex Hurka: botellus, i, m. das Würſtchen, Würſtlein: hurkátska, kis-hurka. *Syn.* nacpané (naďáté) Gelitko, kaſné (ſ kaſu naďáté) Gelitka: milliacei botelli, die Breinwürſtchen, Breinwürſtlein: köles kásás hurka.

Hurka, i, f. i. e. nacpané (naďáté) Gelito: botulus, i, m. viscus fartum (farctum, repletum): die Wurſt zum Eſſen, hurka. Gaterná Hurka: v. krwawňík 2. Nro. Pſenné (kaſné) Hurka: v. Gelitko 2. Nro.

† Hůrka, i, f. v. Horka.

Hurt, u, m. strepitus, us, m. der Geräuſch, das Rauſchen, Getöß, Lärmen, Raſſeln, Knallen, Klirren etc. zörgés, zörgetés, lárma, zajgás, zuhogás. *Syn.* Búcháňí 2. Nro. Buchot, Chlopot, Durich, Hurtowáňí, Hrmot, Lomot, Treſkot, Sturc, *boh.* Chřeſt. Z Hurtem odeſel: cum strepitu discessit, mit einem Getöſe hat er ſich weggemacht, lármával ment-el.

Hurtowač, a, m. strepitator, is, m. der ein Geräuſch (Getöß) macht, zörgö, zörgetö, lármázó, zajgó, zuhogo. *Syn.* Buchač, Chlopač, Hrkač, klopač, Hurtowník. *boh.* Chramoſta.

Hurtowáňí, á, n. strepitus, us, m. das Rauſchen, der Gerauſch: zörgés, zörgetés. *Syn.* Hrkáňí, Hrmot, Hurt, Zahurtowáňí, Lomot, Strkáňí, *boh.* Chramoſtěňí, Chřeſtěňí.

hurtowať, towal, tugem V. I. *imp.* tug: strepere, rauſchen, ſich hören laſſen, ertönen, raſſeln, lärmen, ein Geräuſch (Getöß) machen: zörögni (zörgek). zörgetni (-tek.) *Syn.* buchať 2. Nro. chlopať, hrkať, klopať, ſtrkať. Hrmoť (Lomot) robiť, zahurtowať *boh.* chramoſťiti ſe, chreſťeti.

Hurtowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *boh.* Chramoſťiwáňí, Chřeſtwáňí.

hurtowáwať, al, ám: *freq.* ex hurtowať. *boh.* chramoſťiwati, chřeſtiwati.

hurtowňe *adv.* cum strepitu, strepitose: mit Geräuſch, raſſelnd: zörögve, zörgetve. *Syn.* búchawe, chlopawe.

hurtowní, á, é, *adj.* strepitum faciens *vel* cum strepitu coniunctus, strepitosus, a, um: ein Geräuſch machend, oder damit verbunden: zörgö. zörgetö. *Syn.* búchawí, chlopawí.

Huſ, i, f. anser. is, m. Anas anser Linn. die Gans, lúd, Huſa. Diwoká Huſ: anser ferus (sylvestris). Löffel, wilde Gans: vad lúd. *Prov.* Uſilug ſa Huſ doſtať, dokaď Wrabca ſtrowiſ: messe tenus propria vive, man muß ſich ſtrecken nach ſeiner Decken, tsak addig nyújtózz, még a' lepedöd ér. Múdrí gako Huſ w Nebi. Rozumí tomu, gako Huſ k Nebu, a Slépka k Piwu: asinus ad lyram, wie der Eſel zu der Leier, igen túd a' hajdú harangot önteni. *Par. Páp.* Tud hozzá, mint a' hajdú

dú a' harang öntéshez. Reč Hus prdňe, wtedi powec, witag Tetko! interrogatus responde. Non interrogatus tace: wenn man dich fragen wird, dazumal sollst antworten: akkor szólly, mikor a' lúd fingik, akkor-is azt mond: hallom uram. Reč sa medzi Husi kameň hodi, ta kriči, ktera cíti: anser tactus clamat, der meldet sich gemeiniglich, den die Rede angeht: bánnya béka a' deret. Bodag ka Hus kopla (zadňú. Nohú): imprecatio nugatoria. Husám Seno, a Psom Otrub dáwáš: cani das paleas, asino ossa: etwas umkehrter Weise machen, ausspenden: lúdra szénát, ebre korpát vesztegetsz Par. Páp.

hus, hus, hus! *interj. canem incitantis*: age: allons, nosza, rajta, neki. 2) momento, illico, statim: husche, i. e. den Augenblick: azonnal, leg ottan, egy szempillantásban. *Syn.* Hned, w Okamženi.

† Husa, i, f. v. Hus.

húsa, ata, n. *Pl. Nom.* sata, *gen.* ·sat: anserculus, i. m. pullus anserinus: das Gänschen, Gänseküchlein: liba, lúd fi. *Syn.* Húsatko, Huska.

† Husač, a, m. v. Husar.

husaci, á, é, *adj.* v. husí. Husacá Mast: pinguedo anserina, die Gänsefette, lúd zsír.

Husacina, i, f. anserina, ae, f. caro anserina: das Gänsefleisch, lúd hús. *Syn.* husé (husacé) Maso. 2) i. e. Husacá Pecenka: assum anserinum; der Gänsebratten, lúd-sült (pecsenye).

† Husačka, i, f. v. Husarka 2. Nro.

† Husák, a, m. v. Gunár, Huser.

Husar, a, m. Husarus, i, m. eques hungaricus: der Husar, Huszár, magyar lovas katona. *boh.* Husar (*a*) 2) anserarius, i, m. anserum custos, pastor: Gänsehütter, lúd-őrző, lúd-pásztor. *boh.* Husač. 3) negotiator anserinus (anserum), Gänsehändler, der die Gänse verkauft: lúd-áros. *boh.* Husař.

† Husač, e, m v. Husár 3. Nro.

husárčin, a, e, *adj. poss.* Husari uxoris. der Husarinn (des Husaren Weibe) gehörig: Huszárnéé, Huszár feleségéé. *boh.* husarčin. 2) anserariae, pastricis anserum: der Gänsehüterinn gehörig, lúd pásztornéé, lúd örzőnéé. *boh.* husačkin. 3) negotiatricis anserinae, der Gänsehändlerinn (Verkauferinn) gehörig: lúd-árosnéé. *boh.* husařčin.

† Husarčin, a, o, *adj. poss.* v. husarčin 1. Nro.

† husačkin, a, o, *adj. poss.* v. husarčin 3. Nro.

Husarka, i, f. Husari uxor, die Husarinn, des Husaren Weib: Huszárné, Huszár felesége. 2) anseraria, pastrix anserum: Gänsemädchen, Gänsehüterinn: lúd-őrzőné, lúd-pásztorné. *boh.* Husačka. 3) negotiatrix anseraria, distractrix anserum: Gänsehändlerinn, die die Gänse verkauft: lúd-árosné. *boh* Husařka.

† Husarka, i, f. v. Husarka. 1. Nro.

† Husařka, i, f. v. Husarka 3. Nro.

husarow, a, e, *adj. poss.* Husari, dem Husar gehörig, huszáré, magyar lovas katonáé, *boh.* husarů. 2) anserarii, anserum custodis (pastoris), dem Gänsehüter gehörig, lúd őrzőé, lúd pásztoré *boh.* husačů. 3) negotiatoris anserini, distractoris anserum: dem Gän-

Gänsehändler (Gänsverkaufer) gehörig: lúd-áro-é *boh.* husarů.
husarsky *adv.* more Husari (equitis Hungarici), husarisch, husarmässig: Hurzárossan, huszár-modon. *Syn.* pohusarsky.
husársky, á, é, *adj.* Husarum adtinens, husarisch, den Husaren betreffend: huszári, Huszárt illető, a' hoz való
Husarstwí, á, n. conditio Husari, Husarstelle, huszár állapot, huszári élet.
† Husarů et růw, owa, owo *adj. poss* v husarow 1. Nro.
husařů, et řůw, owa, owo *adj. poss.* v. husarow 3. Nro.
Húsatečko, a, n. *dem.* ex seq.
Húsátko, a, n. *dem.* ex Húsa.
Húsť, a, m. saltus, us, m. densa sylva, frutetum, fruticetum, i, n. der Forst, Hain, ein mit Sträuchern bewachsener Ort, ein Gebüsch: sürö erdö, bokros (tserés, tsemetés) hely, tsere. *Syn.* hustí (zahusťeni) Hág neb Les, Prť tím zarostnuté Město, Hušči, krowina. *vulg.* Húšť, Húsťí.
Húšči, á, n. idem
† Húse. ete, n. v. Húsa.
* Húselňica, i, f. v. seq.
Húseňica, i, f. eruca, ae, f. campe, es, f. die Raupe: hernyó *Syn.* Húsenka, zelení Červík. *vulg.* Húselňica. *boh.* Růp zelení.
Húseňička, i, f. *dem.* parva eruca, kleine Raupe, das Räupchen: hernyótska, kis hernyó.
húseňičnì, á, é, *adj.* erucosus, a, um: voller Raupe, hernyós.
Húsenka, i, f. v. Húseňica.
Húser, a, m. anser mas, der Gänserich, Ganauser, das männliche Geschlecht der Gänse: gunár. hém-lúd. *Syn.* Gunár *vulg.* Gúnor *boh.* Husák.
husí, á, é, *adj.* anserinus, a, um; die Gänse betreffend, von den Gänsen, oder von einer Gans: lúdi, lúdbúl-való, ludhoz való: lúdas. *Syn.* husací. Husí Hágor: anserinus bronchus (iugulus), Gänseschlucke, lúd gége. Husá koža: cutis anserina, Gänsehaut, lúd bör. Husá (husacá) Masť: pinguedo anserina, Gänsefette, Gänseschmalz: lúd-zsír. — Husa Nožka, Z e l i n a *a*) chenopus, odis *Plin. H. N.* chenopodium: Gänsefuß, eine Pflanzen-Gattung, lúd-láb fü *b*) alchimilla, ae, f. pes leonis; Alchemilla vulgaris Linn. der Sinau, Löwenfuß, Löwentappen, unser Frauen Mantel: oroszlány-talpú fü. *Syn.* Lewowa noha.
HusáŠčetka, Z e l i n a: sonchus (os), i, m. *Plin. H. N.* sonchus oleraceus Linn. Gänsedistel Saudistel: lúd (disznó) kóró.
Husé Drobi, husacé Drobki: acrocolia, orum, n. intestina anserina cum extremitatibus: Gänsegekröse, Gänseklein: lúd aprólék (-kja.) Husé Maso: v. Husacina. — Husé (husacé) Midlo i. e. Stríberňík Z e l i n a *a*) anserina, potentillla anserina *Linn.* der Gänserich, lúd pipe fü, lúd-pázsit. *Syn.* Rozkročňík, Aliud est. Stréberňík. *boh.* husí Midlo.— Husé Peri: plumae anserinae, Gänsefedern, lúd-toll. Husé Sadlo: adeps anserinus Gänseschmeer, Gänsefette: lúd-háj.
Husička, i, f. *dem.* ex Huska: anserculus, i. m. das Gänslein, Gänschen: lúdatska, libátska. *Syn.* Húsa.
Huska, i, f. *dem.* ex Hus: v. Húsa.
Húska, i, f. torta oblonga, panis oblongus triticeus: Strizel, fonyott kaláts, már'ány kaláts. *Syn.* Calétka, Mrwan.

Huſkač, a, m. incitator concitator, immissor, impulsor, is, m. Hetzer, Anhetzer: huszító, fel-indító, fel-háborító, lázító. ingerlö. *Syn.* Badkač, Nabadkač, Nawadzač *boh.* Poſtíwač, Poſtíwáček.

huſkaní, á, é, *p. c.* incitatus, concitatus, immissus, a, um: angehetzt, gehetzt: huszított, huszíttatott, fel-indított, fel-háboríttatott, fel-lázíttatott, fel-ingerlett. *Syn.* badkaní, nabadkaní, naweděný.

Huſkáňí, a, n. incitatio, concitatio, immissio, impulsio: das Hetzen, Anhetzen: huszítás, fel-indítás, fel-háborítás, fel-lázítás. *Syn.* Badkáňí, Nabadkáňí, Naweděňí. *vulg.* Harkáňí *boh.* Poſtiwáňí. 2) *tropice* instigatio, concitatio, incitatio: das Hetzen, Anhetzen, -ung: ingerlés, késztetés, fel-lázítás.

huſkať, al, ám, V. I. *imp.* kag, na ňekoho Pſa: immittere, incitare, instigare, incendere, concitare in aliquem canes: hetzen, anhetzen wider Jemand z. B. den Hund, jemanden auf einen losjagen oder laufen laſſen z. B. Hunde auf das Wilde etc. huszítani, fel-inditani, fel-háborítani. *Syn.* badkať, nabadkať, nahuſkať, pohuſkáwať. *vulg.* harkať. *boh.* ſtwačí, poſtwačí, poſtíwati. 2) *tropice.* incitare, concitare, instigare v. g. aliquem in aliquem, homines adversus se invicem: hetzen, anreitzen z. B. Leute gegen einander: ingerleni, késztetni, fel-lázítani.

Huſkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

huſkáwěť, al, ám, *freq.* ex huſkať.

Huſlár, a, m. tetrachordorum fabricator, fidium opifex, fidifex, cis, m. Geigenmacher, hegedű tsináló. 2) tetrachordicen, fidicen, inis, m. Geiger, hegedűs. *Syn.* Hudec.

† Huſlář, e, m. *idem.*

Huſle, *gen.* Huſel et Huſlí, f. *pl.* fides, ium, f. pl. tetrachordum, i, n. die Geige, das Violine: hegedű.

† Húſle, i, f. pl. *idem.*

Huſličky, ček, f. pl. *dem.* fidiculae, arum, f. pl. fidicula, ae, f. parvum tetrachordum, tetrachordulum, parvae fides, eine kleine Geige, die Fiedel: hegdütske, karvas. *Syn* karwaſe, karwaſki, Okťáwki. Na Huſličky hrať: parvas fides pulsare, tetrachordulo ludere: auf kleiner Geige ſpielen, geigen: karvasra hegedülni. 2) Uſtné Huſličky: v. Drumbla. 3) Temničné (*boh.* žaláření) Huſličky: v. Skřípec.

† Húſličky, ček, f. pl. *idem.*

Huſpeňina, i, f. ius gelatum, coagulum, gelatina, ae. f. die Sulze, Sülze, geronnene Brühe: kolsonya, hideg étek. *vulg.* Studeno, *boh.* Gicha ſtidlá, Roſol.

húſť, hudel, hudem, *imp.* hud na Huſle: fidibus ludere, tetrachordo canere: geigen, Violino ſpielen: hegedülni, muzsikálni. *Syn.* hrať, zahrať, zahuſť. *Prov.* Bodag ti Pſi hudli, trúbili, witrubowali: abi in malam crucem! daß dich der Geier (Schinder) hole. akaszszanak fel! Akasztó-fán száradgy-meg.

† húſťi, hudl, hudu, *idem.*

* Húſt, a, m. v. Húſť.

* Huſtár, a, m. v. Hoſtár.

huſte *adv.* dense, spisse, condense: dick, dicht: sürően. *Syn.* huſto, nahuſto.

Huſ-

Huſtění, á, n. densatio, densificatio, condensatio, spissatio, conspissatio, nis, f. das Dichten, Dichtmachen: meg süröités.

huſtí, á, é, (*abs.* huſto.) *adj. comp.* huſtſſí. *sup.* naghuſtſſí: densus, spissus, condensus, a, um: dick, dicht: sürü. *Syn.* neřídkí. Huſtí Leſ. v. Húſ. Huſtá krw: cruor, dickes (zuſammen geronnenes) Blut: sürü vér. War nahuſto Šoſowicu: densos coque lentes, koche die Linſen dicht, a' lentsét sürüen föздd-meg.

† Húſkí, á, n. v. Húſk.

Huſtina, i, f. v. Huſtoſt.

huſtit, il, ím, V. I. *imp.* huſt: densare, condensare, spissare, conspissare, densificare, crassare: dick (dicht) machen, dichten: sürüiteni.

Huſtíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

huſt'íwat, al, ám: *freq.* ex huſtit.

huſtnúť, tnul (tel), tňem, V. I. *imp.* ſtňi: spissescere, densificari, densari, condensari: densere, crassescere: dicht (dick) werden: sürödni.

Huſtnutí, a, n. conspissatio, nis, f. das Dichtwerden, sürödés.

huſto, v. húſt'e et huſtí.

Huſtoſt, i, f. densitas, spissitas, tis, f. densitudo, spissitudo, inis, f. die Dicke, Dichte, z. B. des Blutes, Waldes: sürüség.

Hut, i, f. v. seq.

Huta, i, f. tabernaculum, tugurium, i, n. scena, ae, f. die Hütte, das Gezelt: kalyn, kaliba: hajlék, sátor. *Syn.* Hut, Búda drewená, Chalupa, koliba, Stan, Stanek, Sátor. 2) Topná (*vulg.* ſmelcowná) Huta: ustrina ae, f. officina metallica: die Hütte, Smelzhütte: olvasztó mühely, vas koh *Par. Páp. Syn.* Huk. *vulg.* Šmelcárňa, Šmelcírna, Šmelcowňa. Sklenná Huta: officina vitraria. Glas hütte: üveg hámor. üveg tsináló mühely. Železná Huta: officina (moletrina) feraria: die Eiſenhütte, vas hámor. Na Hutách robí: in officinis metallicis laborat, er arbeitet in den Hütten, a' hamorokban dolgozik.

Hutár, a, m. v. Hutňík.

hutárčin, a, e, *adj poss.* v. hutňiččin.

Hutárka, i, f. v. Hutňička.

hutárow, a, e, *adj. poss.* v. hutňikow.

Huti, *gen.* Hut, f. pl. v. Huta.

Hutmagiſter, ſtra, m. v. Hutňík.

Hutmagiſterka, i, f. v. Hutňička.

hutní, á, é, *adj.* officinalis, e; ad officinas metallicas spectans: die Hüte betreffend, hámori, hámorokhoz-való.

hutňiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* hutárčin, hutmagiſterčin.

Hutňička, i, f. magistra officinae metallicae, Hutmannin, Hutmeiſterinn: hámor mesterné. *Syn.* Hamerňička, Hutárka, Hutmagiſterka.

Hutňík, a, m. magister (praeses) officinae metallicae: Hüttenmeiſter: hámor tiszt, hámor mester. *Syn.* Hamerňík, Hutár, Hutmagiſter.

* hútorení, á, é, *p. c.* v. Howorení.

* Hútorení, á, n. v. Howorení.

* hútorit, il, ím, V. I. *imp.* hútor: v. howorit.

Húžew, žwe, f. v. Húžwa.

húžewní, á, é, *adj.* flexilis, flexibilis. e: flexuosus, a, um: biegſam, meg-hajtható, tekergös. 2) tenax, acis: zähe, ragadós, enyves. *Syn.* ſkrb-

ſtrbní. 3) tenax, avarus, stipticus, a, um: ſparſam karg: fösvény, szoros markú, takaríkos. *Syn.* ſkúpí.

Húžowití, á, é, *adj. idem.*

Húžwa, i, f. vimen, inis, n. die Winde, ein ſchwankes Reis: gúzs. *Syn.* Húžew. Weſlowá Húzwá *boh.* krúžek: scalmus, i, m. Ruckring, evező, gúzs ragasztója. Na Hužwi ſúcé Prúki: virgulta viminibus apta, zu Winden taugliches Reis, gúzsnak-való veszszö.

Húžwení, á, é, *p. c.* flexus, tortus, contortus, a, úm: gebogen, tekertt, tekertetett. *Syn.* krútení.

Húžwení, á, n. flexio, torsio, contorsio, nis, f. das Biegen, tekerés. *Syn.* krútení.

Húžwička, i, f. *dem.* ex Húžewka. 2) v. Držibabka.

Hužwit, il, ím, V. I. *imp.* Húžwi: flectere, torquere, contorquere: biegen, tekerni. *Syn.* krútit.

Hužwíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hužwíwat, al, ám: *freq.* ex Húžwit.

Hwezda, i, f. v. seq.

Hwézda, i, f. stella, ae, f. astrum, i. n. sidus, eris. n. der Stern am Himmel, tsillag, tsillagzat. *boh.* Hwézda. Bikowá (na Biku) Hwézda: v. Kurátka. Bradatá Hwézda: pogonias, ae, m. *Senec.* cometa barbatus: ein Bart habender Komet: szakállos tsillag. Medwedá Hwézda wetſá, menſá: arctos (arctus) i, f. *Cic.* ursa maior, minor: der Bär, ein doppeltes mitternächtiges Geſtirn, der große, und kleine: göntzöl szekere, kis és nagy. Ocaſatá (chwoſtnatá, ſ Chwoſtem, z Ocaſem) Hwézda: cometa, cometes caudatus: Komet, Schwanzſtern: farkát lógató tsillag. Padagica. (*boh.* padúcá) na Zem Hwézda: i. e. Oſtání Hwézdi: traiectio stellae, stella cadens: Sternſchuß, hulló tsillag. Pſá Hwézda: sirius, i, m. *Virg.* canicula, stella caniculae: Hundsſtern, eb-tsillagzat az égen. v. pſé Letňickí Kanńá Hwézda: Denńica. Wečerná Hwézda i. e. Zwíradńica: vesper, vesperus, hesperus, i, m. venus, eris, f. stella veneris: Abendſtern, est hajnal tsillag, vénus tsillag. *boh.* Zwíředńice. Wlaſatá Hwézda: cometes, cincinnata (crinita) stella: Komet, Haarſtern: üstökös tsillag. *Prov.* Ańí Šťaſťí nemat ani Hwézdi, esse infelicem, weder Glück noch Stern haben: szerentsétlennek lenni. Hwézdi na Nebe klaſt: sidera coelo addere *Ovid.* Adiungere, quibus ipsis summa est copia. 2.) Očná Hwézda i. e. Zreniča: pupilla (pupula) oculi: das Augapfel, der Augſtern: szemfény. *Syn.* Zretedelńica. *boh.* Zřítedlńice.

† Hwezda, i, f. idem.

Hwezdár, a, m v. seq.

Hwézdár, a, m. astrologus *Cic.* astronomus, i, m. Sternkündiger, Sternſeher, Sternucker, Sterndeuter, Planetenſeher, Kalendermacher: tsilag visgáló, ég nézésből jövendölő, ég forgásában tudós, kalendáriom-iró. *Syn.* Planetník, Hwézdárſkí Hadač. *boh.* Plańetník, Pranoſtikář.

† Hw'ezdář, e, m. idem.

Hwezdaren, et Hwézdáreň, ńe, f. v. Hwézdárňa.

Hwezdárení, et Hwezdárení, á, n. v. Hwézdárſtwí.

Hwezdárka, i, f. v. seq.

Hwézdárka, i, f. uxor astronomi,

mi, astrologa, astronoma, ae, f. die Sterndeuterin, tsillag visgáló felesége.
† Hw'ezdarna, i, f. v. Hwézdárňa.
Hwezdárňa, i, f. v. seq.
Hwézdárňa, i, f. specula astronomica, die Sternwarte, tsillag néző torony (várta.) *Syn.* Hwezdáreň, Hwézdáren, Hwezdárňa, Weža hwézdárska (matematická) *boh.* Hw'ezdárna.
hwezdárow, a, e, *adj. poss.* v. seq.
hwézdárow, a, e, *adj. poss.* astrologi, astronomi: dem Sternkundiger gehörig, tsillag visgálóé. *Syn.* hwezdárow. *boh.* hw'ezdarů.
hwezdarski *adv.* v. hwézdárski.
hwezdárskí, á, é, *adj.* v. hwézdárskí.
hwézdárski *adv.* astronomice, astrologice, astronomisch, sterndeuterisch: tsillag visgáló módon. *Syn.* hwezdárski, pohwézdárski *boh.* hw'ezdařski.
hwézdárskí, á, é, *adj.* astronomicus Manil. astrologicus, a, um: astronomisch, sterndeuterisch, die Sternkunde betreffend: tsillag-visgálókat illetö, tsillag forgási tudományhoz való. *Syn.* hwezdárski, *boh.* hw'ezdářskí.
† hw'ezdářski *adv.* v. hwézdárskí.
† hw'ezdářskí, a, é, *adj* v. hwézdářskí.
Hwezdárstwí, á, n. v. *seq.*
Hwézdárstwí, á, n. astrologia *Cic.* astronomia, ae, f. *Senec.* die Sternkunde, Gestirnkunst, Sterndeutkunst, Sternwissenschaft Sternseherkunst, Astronomie, Sterndeuterei, Sterndeutung als eine Kunst: ég forgásának tudománnya, égi nézesből jövendölö tudomány. *Syn.* Hwezdáreňí, Hwézdáreňí, Hwezdárstwí.
† Hwézdářstwí, n. idem.
Hwézdatnosť, i, f. v. Hwézdnatosť.
Hwezdička, i, f. v. *seq.*
Hwézdička, i, f. *dem.* stellula, ae, f. das Sternchen, Sternlein: tsilllagotska. *Syn.* Hwezdička. 2) Hwézdička w kňize, w Písme: asteriscus, i, m. *Hieron.* stellula, ae, f. ein Sternchen, ein kritisches Zeichen z. B. das etwas fehle im Buche am Rande, oder in der Schrift: tsillagotska (kis tsilag) az irásban, a' könyvben.
† Hw'ezdička, i, f. *dem. idem.*
Hwezdka, i, f. v. Hwezdička.
Hwézdka, i f. *dem.* ex Hwézda: v. Hwézdička.
hwezdnatí, á, é, *adj.* v. seq.
hwézdnatí, á, é, *adj.* stellatus, stellis interstinctus, a, um: voller Stern, tsillagos. *Syn.* hwézdowití, hwézdnatí.
† Hw'ezdnatí, á, é, *adj.* idem.
Hwezdnatosť, i, f. v. seq.
Hwézdnatosť, i, f. constellatio, nis. f. astrum, coeleste signum, sidus, eris, n. das Sternbild, das Gestirn: tsillagzat. *Syn.* Hwezdnatosť Hwézdatnosť, Znameňí nebeské.
† Hw'ezdnatosť, i, f. idem.
Hwezdohled, u, m. v. Nástrog.
hwezdowití, á, é, *adj.* v. hwézdnatí.
Hwizd, u, m. nux vermiculosa, cariosa, vitiosa: eine wurmstige (volle Würmer) Nuß: férge, (rosz) dió. *Syn.* čerwiwí Orech.
* Hwízda, i, f. v. Hwézda.
Hwízdač, a, m. sibilator, fistulator, is, m. sibilans: Pfeifer, der pfeift mit dem Munde: fütyülő.
Hwízdáňí, á, n. sibilatio, fistulatio, nis, f. sibilus, i, m. sibilum, i, n. *Cic. Liv.* das Pfei-

Pfeifen mit dem Munde, fütyölés. *Syn.* Zahwízdáňí. 2) v. seq.

Swízdáňí, á, n. Wetru: sibilum. sibilus *Virg.* das Pfeifen, oder Säuseln des Windes: süvöltés. *Syn.* Swízdáňí (hwížďeňí *vulg.*)

† Swízdář, e, m. v. Swézdár.

hwízdať, al, ám, V. I. *imp.* ag: sibilare *Virg. Ovid.* fistulare: pfeifen mit dem Munde, fütyölni, futyúlni. *Syn.* zahwízdať. 2) v. seq.

hwížďať, ďal, ďím V. I. *imp.* žďi: sibilare, fistulare: pfeifen, säuseln: süvölteni. fütyölni. *Syn.* hwízdať. Wetr hwížďí: aura sibilat *Lucan.* der Wind pfeift, säuselt: süvölt a' szél.

† Swížďeňí, n. v. Swízdáňí.

† hwížďeťi, el, ím, v. hwížďať.

hwízdnúť, dnul (del) dňem V. P. *imp.* dňi: sibilare. fistulare semel: pfeifen einmal, fütyölni, (-tyúlni) egyszer, füttyenteni. *Syn.* zahwízdnuťi.

Swízdnuťí, á, n. *Nom. Verb. ex praec.* v. Swízdáňí.

Swížďžáňí. á, n. v. Swížďáňí.

hwížďžať, žál, žím, v. hwížďať.

† Swozd, u, m. v. Slad.

† Swozda, i, m. v. Sládek, Piwowarčík.

† Swozdář, e, m. idem.

† Swozdářka, i, f. v. Piwowarčička, Sládkowá.

J.

J *conj*: et, ac, atque, que: und: és, is. *boh.* y. *Usus.* Gá, i ti: ego et tu, ich und du, én, és te (te-is.) 2) *In interrogatione*: et. etiam, quoque, pariter: auch: is. *Syn.* ai. *boh.* y. *Usus.* J tí si tu? tu quoque (aeque, etiam, pariter) hic es? etiam (et) tu ad es? bist du denn auch da? te-is itt vagy? 3) *In repetitione*: et-et, auch-auch, is-is. J on, i ti: et tu, et ille: tu, atque ille: er auch, und du auch: ö-is, te-is. 4) vel wohl auch, ugyan-is. To i ten nagsprosťegší rozumet može, haec vel hebes intelligat, dieses kann (mag) wohl auch der einfältigste verstehen, ezt ugyan az ostaba-is meg-ért-heti. 5) *saepe admirationem notat:* oft zeiget es eine Verwunderung an: gyakran tsudálkozást jelent. *Usus.* J! to ge pekňe? hem (ehem. eia, vah)! est hoc pulchrum? i (ih)! das ist schön? ist das schön? im (haj) szép az? J, čo ale robíš? vah! quid agis? ah, was thust, denn du? oh (jaj)! mit tsinálsz? J! i! atat! hem! hem! ie! ie! i! i! im! im! haj haj! 6) *Nonnunquam aversionem significat.* Čo robíš (po-

(porábáš) ḿ. J, dag mi Po- kog: quid agis? ḿ. apage, permitte me in pace: was machst denn du? ḿ. J! laß mich in Frieden: mit tsinálsz? ḿ. ih! hágy békét. Pogdešše mnú? ḿ. J, len ti choď: ibisne mecum? ḿ. apage proficiscere, si lubet: gehest (kömmst) du mit mir? ḿ. J! geh nur: el-jösz-é velem? ḿ. ah! tsak meny, ha tetszik. 7) *Animandi, vel complacentiam indicandi causa adhibetur.* J! choď len: age eas: i! so geh doch: i! menny no. J! nech si wezme: age summat: i! er mags nehmen: i! tsak vigye-el magának. NB. *In hac significatione apud Latinos per* quin, *cum Indic. Imper. et Conjunct. efferri pulchre potest. v. g.* J! ken iď? quin is (quin i)? i! so geh doch: i! tsak menny? J! ken poďme: quin imus (eamus)? i! laßt uns gehen: i! tsak mennyünk. 8) *Saepe redundat.* Wolagú ma? ḿ. J ne: vocantne me? ḿ. non: ruffen sie mich? ḿ. nein: hinak-é engemet? ḿ. nem. Lekla si sa? ḿ. J ne: terrefacta ne es? ḿ. minime: bist du erschrocken? ḿ. gar nicht, nein: meg-ejedtél-é? ḿ. éppen nem. Wari-li sa Woda? ḿ. J eššé newarí: coquiturne aqua? ḿ. nondum coquitur: wird das Wasser gesotten? ḿ. noch nicht, nein: for-é már a' víz? ḿ. nem for még. Čo prawíš (powedáš)? J nič: quid dicis? ḿ. nihil: was sagst du denn? ḿ. nichts: mit mondasz? ḿ. semmit.

† já, *pron.* v. gá.

† jabkowití, á, é, *adj.* v. gabkowití.

† Jablko, a, n. v. Gablko.

† Jacint, u, m. v. Gacint.

† jak, *adv.* v. gak.

† Jakosť, i, f. v. Gakosť.

† Jahoda, i, f. v. Gahoda.

† Jakub, a, m. v. Gakub.

† Jakubinka, i, f. v. Gakubinka.

† Jalowec, wca, m. v. Galowec.

† Jalowice, f. v. Galowica.

† Jalowička, i, f. v. Galowička.

† Jáma, v. Gama.

† Jamník, a, m. v. Gamník.

† Jan, a, m. *voc. sing.* Jene, v. Gan.

† Janeček, v. Ganeček.

† Janek, v. Ganek.

† Janka, v. Ganka.

† Jankowice, v. Gankowice.

† Janofit, v. Ganofit.

† Janoklika, v. Ganoklika.

† Janowec, v. Ganowec.

† Janowice, v. Ganowice.

† Janúšek, v. Ganúšek.

† janů, et nůw, v. ganow.

† Jarek, v. Garek.

† Jareš, v. Gareš.

† jarků et kůw, v. garkow.

† jarmareční, v. garmareční.

† Jarmarečník, v. Garmarečník.

† Jarmark, v. Garmark.

† Jarnošice, v. Garnošice.

† Jaro, v. Garo.

† Jaroš, v. Garoš.

† Jaroslaw, v. Garoslaw.

† Jarosláwek, v. Garosláwek.

† Jasmín, v. Gasmín.

† jasní, á, é, v. gasní.

† Jaspiš, v. Gaspiš.

† Jawor, v. Gawor.

† Jawořnice, v. Gawořnice.

Jbríček, čku, m. *dem.* ex *seq.*

Jbrík, u, m. v. Kanwička.

Jdení, á, n. itio, nis. f. itus, us, m. das Gehen: menés, járás. *Syn.* Choď, Chodení. *vulg.* Jsťí, Jťí. *boh.* Giťí. 2) vectio, das fahren, vitetés,

tés, menés. Jßení na na Koči (Wozi), Lodi: vectio currulis, navalis, das Fahren auf dem Wagen, Schiffe: kotsin, hajon-való menés; kotsizás, hajókázás. Jßeni na Koní, equitatio, das Reiten, lovaglás. *boh.* Gezdení.

† Jeníček, v. Ganíček.

† Jesen, v. Gesen.

† Jeseníce, v. Geseníce.

† Islander, dra, m. v. Liwčan.

† islanderčin, a, o, *adj. poss.* v. liwčančin.

† Islanderka, i, f. v. Liwčanka.

† islanderski, *adv.* v. liwski

† islanderskí, á, e, *adj.* v. liwskí.

† islandrů et ůw, owa, owo, *adj.* v. liwčanow.

Jǧnác, a, m. Ignatius, i, m. Ignatius, Ignatz: *vulg.* Natzel: Ignátz. *boh.* Hinek.

Jǧnáček, čka, m. *dem.* Ignatiolus, parvus Ignatius: ein kleiner Ignatz, das Ignatzchen: Ignátzka, kis Ignátz *vulg.* Jǧnácko.

* Jǧnácko, čka, m idem.

ignáčkow, a, e, *adj. poss.* Ignatioli. dem kleinen Ignatius gehörig, Ignátzkáé.

ignácow, a, e, *adj. poss.* Ignatii. dem Ignatius gehörig, Ignátzé.

Ihelka, i, f. *dem.* parva acus, ûs. f. acicula, ae, f. das Nädellein, Nädelchen, eine kleine Nadel: tötske, kis tö. *Syn.* Ihlička. *boh.* Gehlička. 2) acicula, ae, f. Spennadel, gombos tö. v. Špendlíček, Špendlík.

Ihelňa, i, f. v. Ihelník.

ihelní, (ihelní) a, é, *adj.* acuarius, a, um: ad acum pertinens: zur Nadel gehörig, von Nadel: tői, töhez tartozandó. *boh.* gehelní. *Usus.* Ihelní Konček, acumen acûs, Nadelspitze, tö hégye. Ihelná Hlawka, caput acûs, Nadelknopf, Nadelkopf: tö-feje. Ihelné Ucho (Uško, foramen acûs, Nadelöhr, tö fok (lyika.)

Ihelníček, čku, m. *dem.* pyxidula acuaria, Nadelbüchschen, Nadelbüchslein: tö tartótska. *boh.* Gehelníček.

Ihelník, u, m. pyxis acuaria (servandis, acubus), Nadelbüchse, tö tartó. *Syn.* Ihelňa. *boh.* Gehelník. 2) acicularius pulvinullus, acuarius pulvillus: Nadelküssen, Nädelpölster, varró-láda, varró-parnátska. *Syn.* ihelní Wankušček.

Ihla, i, f. acus. ûs. f. die Nadel: tö. *Syn.* Ihlica. *boh.* Gehla, Gehlice. *Usus.* Wlasowá Ihla (*vulg.* Hornadla), acus, capillaris, die Haarnadel, hajtö. Z Ihlú sa žiwiť, alere se per acum, sich von der Nadel nähren, tövel éldegélni. 2) s kterú Wlasi kruká: calamistrum. i. n. calamister et calamistrus, i. m. *Cic.* Brenneisen, Kräuseleisen, Pfriem, ein Werkzeug die Haare zu kräuseln: haj fodorító vas. *Syn.* Kučerawník. 3) s kterú Chodník na Hlawe robá, a Wlasi rozdelugú: discerniculum, i, n. *Lucil.* die Haarnadel, Pfriem, ein Werkzeug die Haare zu scheiden: haj-választó tö. *Syn.* Pukec.

Ihlár, a, m. acuarius (opifex, negotiator). i. m. Nadler, Nadelmacher, Nadelhändler der Nadeln macht, damit handelt: tötsinaló, tö áros.

ihlárčin, a, e, *adj. poss.* acuariae, der Nadlerinn gehörig, tö tsinálónéé, tö árosnéé.

Ihláreňí, á, n. v. Ihlárstwí.

ihláriť, il, ím, V. I. *imp.* ihlar: acuarium esse, ein Nadler seyn, töket tsinálni, tökkel kereskedni.

Ih-

Ihlárka, i, f. acuaria (opifex, negotiatrix), ae, f. Nadlerinn, Nadelmacherinn, Nadelhändlerinn: tő-tsinálóné, tő-arosné.
ihlárow a, e, *adj. poss.* acuarii, dem Nadler gehörig, tőtsinálóé. tő-árosé.
ihlárſki, *adv.* more acuariorum, nadlerisch, nadlermäßig, tő tsináló (*vagy* áros) módon. *Syn.* poihlárſki.
ihlárſkí, á, é, *adj.* acuarios adtinens, die Nadler betreffend, tő-tsinálókat, *vagy* 'árosokat illető.
Ihlárſtwí, á, n. opificium acuarium: Nadlerhandwerk, Nadlerei: tő-tsináló mesterség.
Ihlič, a, m Zelina: resta bovis, ononis, arvensis *Linn. Plin H. N.* radiolus. i. m. *Apul.* Hauchechel, Ochsenbrech, iglitze, et iglitze-fü, *Par. Páp.* iglitze-tövis. zanot *Par. Páp.* szamár tövis. *Syn.* Ihlica Ihličí, *boh.* Gehlice. Aliud est Ganowec, komonica et Swída.
Ihlica, i, f. v. Ihla *boh.* Gehlica. 2) Zelina, v. Ihlič. 3) Garmowá Ihlica, radius (radiolus) iugalis, Jochstab, Jochstäbchen: járom-szeg. 4 Lichwacá Nemoc, v. Motolica.
Ihličí, á, n. Zelina, v. Ihlič.
Ihličí, á, n. *Collect.* acus, uum. f. *plur.* die Nadeln, Tangeln: tök, sok tő. *Syn.* Ihli. *boh.* Gehličí.
ihličí, á, e, *adj.* acicularis, subulatus, a, um: spitzige Blätter habend: iglitzés. *Syn.* oſtroliſtní, končitoliſtní. *Usus.* Ihličá Zelina, v. Ihlič.
Ihlička, i, f. *dem.* ex Ihelka, *boh.* Gehlička.
ihlični, á, é, *adj.* v. motoliční.
Ikáňí, á, n. v. Hikáňí.

ikak, al, ám, V. I. *imp.* ikag, v. hikak.
Ikáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
ikáwak, al, ám, *freq.* ex ikak, v. hikáwak.
Ikawec, wca, m. Pták: fringilla hiberna montana Klein. Fringilla monti fringilla. Linn. der Nikowitz. der Quäcker, Bergfink: megy törő havasi pinty. *boh.* Gikawec.
Ikerka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Ikra, i, f, ovum piscis, der Rogen, Ei der Fische: ikra. *Plur* Ikri, *Gen.* Iker: ova (semina) piscium. cancrorum etc. der Rogen, Eier der Fische, Krebsen etc: hal (rák etc.) ikra. *boh.* Gikra et Gikri.
Ikráč, a, m. piscis femina, der Rogner, ikráshal. *Syn.* Ikrnač, Ikrowec, ikrowá Riba. *boh.* Gikrnáč, gikrnatá Riba.
Ikrička, i, f. *dem.* ex Ikerka: *Plur.* Ikričky, *gen.* ček etc. ovula piscium, cancrorum etc. kleiner Rogen, das Rogenchen: hal (rák etc.) ikrátska.
ikritodní, á, é, *adj.* oviparus, a, um: rogen voll, mit dem Rogen versehen: ikrás. 2) v ikrowí.
Ikrnač, a, m. v. Ikráč.
ikrnatí, á, é, *adj.* v. ikrowí. *Usus* Ikrnatá Riba, v. Ikráč.
ikrowí, á, é, *adj.* ovis piscium (cancrorum etc) refertus, a, um: rogenvoll, mit Rogen versehen: ikrás. *Syn.* ikrnatí, ikritodní. *boh.* gikrnatí. *Usus.* Ikrowá Kapuſta, caules ovis piscium referti, Rogenkraut, ikrás káposzta. Ikrowá Riba. v. Ikráč.
Il, u, m. argilla, ae, f. der Letten, agyag. *Syn.* Hlina. *boh.* Gíl.
Ilec, Ilca, m. capulus. i, m. capulum, i, m. das Heft am De-

Degen: kard nyele, markolattya. *boh.* Gilce. v. Rúčka, Rukowek.

Ilena, i, f. v. Helena, Ilona.

ilenčin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.

ileňin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.

Ilenka, i, f. *dem.* v. Ilonka.

Ilona, i, f. Helena, ae, f. Helena, Ilona, Ilus. *Syn.* Ilena, Iluša, Helena. Aliud est Guliana.

ilončin, a, e, *adj. poss.* ex Ilonka: Helenulae, der kleinen Helena gehörig, kis Ilonáé. Ilonkaé. *Syn.* ilenčin, iluščin, helenčin.

iloňin, a, e, *adj. poss.* Helenae, der Helena gehörig, Ilonáé, Ilusé. *Syn.* ileňin, ilušin, heleňin.

Ilonka, i, f. *dem.* parva Helena, Helenula: kleine Helena, kis Ilona, Ilonka. *Syn.* Ilenka, Iluška, Helenka *Aliud est* Gulka.

ilowatí, á, é, *adj.* argillaceus, a, um: lettig, agyagos, agyagból-való. *Syn.* hlinowatí. *boh.* gilowatí.

Ilowatina, i, f. argillacea terra, lettige Erde, agyagos föld. *boh.* Gilowatina.

Iluša, i, f. v. Ilona.

iluščin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.

ilušin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.

Iluška, i, f. *dem.* v. Ilonka.

† Impressí, f. v. Kňihtlačárňa, Tlačáreň. *boh.* Tiskárna.

* Impressia, i, f. idem. 2) v. Tlačení, Witlačení.

† Impressor, a, m. v. Kňihtlačár. *boh.* Tiskař.

† impressorčin, a, o, *adj. poss.* v. kňihtlačárow.

† Impressorka, i, f. v. Kňihtlačárka.

† impressorů, et. ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. kňihtlačárow.

* Imríček, čka, m. v. Imrišek.

Imrich, a, m. Emericus, i, m. Emerik, Emerikus, Imre. *Syn.* Imro.

imrichow, a, e, *adj. poss.* Emerici, dem Emerikus gehörig, Imréé. *Syn.* imrow.

* imríčkow, a, e, *adj. poss.* v. imriškow.

Imrišek, ška, m. *dem.* ex Imrich: parvus Emericus, der kleine Emerikus, Imrétske, kis Imre. *Syn.* Imriško. *vulg.* Imríček, Imríčko.

Imriško, a, m. idem.

imriškow, a, e, *adj. poss.* parvi Emerici, dem kleinen Emerikus gehörig: Imrétskéé, kis Imréé. *vulg.* imríčkow.

Imro, a, m. v. Imrich.

imrow, a, e, *adj. poss.* v. imrichow.

In, u, m. Reka w Rakusách: Oenus (Aenus), *fluvius Austriae*: der Inn, ein Fluß in Oesterreich: Enus, *folyó víz.*

ináč *adv.* aliter, secus, alio modo, dissimiliter, diverse, diversim: anders, nicht so, verschieden, auf andere Art: másképen, másként, külömbben, nem úgy, egyébként, egyébaránt. *vulg.* ináče, inák, inakšeg. *boh.* gináč, gináče, gināk, *Usus.* Ináč sa Bohu lúbilo, Deo aliter visum, dem Gott gefiel es anders, másképen tetszett az Istennek. Ta Wec sa ináč (in'm Spôsobem, na ini Spôsob) winachádzá, nežli si ti powedal (prawil, rozprawal, wiprávwal): res aliter se habet, ac narrasti: es ist mit der Sache weit anders, als du es sagtest: másképen van a' dolog, mint sem te beszélted. Mnohem ináč, longe aliter, ganz anders, sokkal másképen.

Ne

Neináč, non aliter, non secus. nichts anders, eben so: nem külömbbeu éppen úgy. Neňí ináč, non est aliter, es ist nicht anders, nints külömbben. Nekterím sa zdá bič inač, nonnullis videtur secus, andere reden weit anders von dieser Sache, némellyek pedig sokkal másképen szóllanak erröl a' dologról. Žáden inač nemluwí, nemo dicit secus, es redet niemand anders, senki se mondya másként. Ináč mluwí, rozpráwá; ináč súdí (zmíslá): aliter loquitur, aliter indicat (cogitat): er redet anders, und urtheilet (denket, meinet) anders: más képen szoll (beszél), másképen itél (gondol.) Ne ináč p'sem, nežli súd'm: non aliter scribo, ac sentio: ich schreibe nicht anders, als ich es meine: úgy írom azt, valamint magamban tartom (itélem.) Ináč žádneg Nádege k Pokogu neňí, aliter nulla spes pacis est. anders haben wir keine Hoffnung zum Frieden, egyébaránt nem kell békeséget reménleni. Ne ináč sem wčil k tebe, gak pred tím: tibi nihilo sum aliter, ac fui: itzt bin ich nicht anders gegen dich, als zuvor (verher): ollyan vagyok most-is hozzád mint az elött. Neináč, nežli gako bis pritomní bol: non secus, ac si adesses: nicht anders, als wenn du zugegen wärest: nem külömbben, mintha jelen vólnal. Mňe sa ináč neweďe, než (nežli gako) tebe: idem mihi usu venit, quod tibi: es geht mir nicht anders, als dir: ugyan a' történik vélem-is, a' mi te veled: egy formán vágyon dolgunk. Neňí mi ináč, než gako bich nečo čul (slisal): videor mihi aliquid audire, mir ist nicht anders (i. e. es scheint mir), als ob ich etwas hörte: nékem nem külömbben tetszik, mintha valamit hallanék. 2) alioqui, ali‹a›s, secus, sin minus: sonst, widrigenfalls, wo nicht, wenn das aber nicht ist: külömbben, másként. *Usus.* Rob škoro, čo sem kázal, sic ináč zle škebu buďe (dostaneš Bitku): facito, quae iusseram, alioqui vapulabis; morem gerito imperatis, alioqui male tecum: mach geschwind, was ich dir befohlen (aufgelegt) habe, sonst wirst du übel ankommen (Schläge bekommen); sonst steht es übel mit dir: vedd véghez mennél hamarább, a' mint parantsoltam (a' parantsolatot), más külömbben pórúl jársz. (3 alioqui (*sequ. cons.*), alioquin (*sequ. voc.* ceterum, ceteroquin, cetera, cetero, in aliis rebus: übrigens, sonst, in ander Stücken, aus andern Ursachen: egyébaránt, ezen (azon) kivül, tovább. *Syn.* inďe. 4) *Post.* gestli: quidem, modo: nemlich (nach wenn oder wo i. e. wenn): tsak ugyan, tudni illik. *Syn.* sic, totižto. *Usus.* Gestliže ináč to wí, si quidem (si modo) scit, wenn (wo) er anders es weiß: ha tsak ugyan tudgya. Mohel bich, gestli bich ináč chcel: possem, si quidem (si modo) vellem: ich könnte, wenn ich sonst wollte: meg-tehetném, ha tudni-illik (ha tsak ugyan) akarnám.

* ináče, *adv.* idem.

inačegší, á, é, *adj.* v. inší.

inačení, á, é, *p. c.* mutatus, immutatus. a, um: geändert, anders gemacht: másoltatott, meg-másoltatott. meg (el) változtatott. másképen tsinállt. *Syn.* meňení.

Ina=

Inačeňí, á, n. mutatio, immutatio, nis, f. Aenderung, Veränderung, das Aendern: másolás, meg-másolás, megváltozás, változtatás. *Syn.* Meňeňí, Premeňeňí, Zmeňeňí. *boh* Ginačeňí.
inačí, á, é, *adj.* v. inší.
inačit, il, ím, V. I. *imp.* inač: mutare, immutare: ändern, anders machen: másolni, megmásolni, el-változtatni, másképen tsinálni. *Syn.* meňit, premeňit. *boh.* ginačiti. *II. rec.* inačit sa: mutari, immutari, in diversa abire: sich ändern, változni, meg-változni (zom.) *Syn.* meňit sa.
inad'e *adv.* ist: alia via ire, einen andern Weg gehen, más úton menni. *Syn.* inšú Cestú. *vulg.* indel, inšow. *boh.* ginadi. 2) v. inde 1. Nro.
* inadel, *adv.* idem.
* inák, *adv.* v. inač.
* inako, *adv.* v. indi.
* inakedi, *adv.* v. idem.
* inakšeg, *adv.* v. inač.
* inakší, a, é, *adj.* v. inší.
inam *adv.* v. inde 2. Nro.
indá, *adv.* v. indi.
ind'e, *adv.* alibi, alio loco: sonst wo, anderswo: masutt, más helyen. *Syn.* ínad'e na inšém Mest'e, *boh.* ginde, ginudi. *Usus.* Indé ge, ne tám: alibi est, non ibi: er ist anderswo (an einen andern Orte), nicht dort: másutt vagyon, nem ottan. Kd'e ind'e? quo alio in loco? wo sonst? hol másutt. Nekd'e ind'e, alicubi alibi, alio quopiam in loco: sonst wo, valahol másutt. Nikd'e ind'e, nusquam alibi, sonst nirgends, másutt sehol sem. 2) alio, alior sum, ad alium locum: anders wohin: másféle, máshová, más helyre, másúvá. *Syn.* inám, na ínše Mesto. *vulg.* ind'el, *boh.* ginam. *Usus.* Inde Mišel obrátit, inač mišlet: aliud cogitare, alio conferre animum *Ter.* anderswohin denken; seine Gedanken anderswohin wenden: másról gondolkodni. Ind'e pojd'em, aliorsum ibo *Plaut.* ich will anderswohin gehen, máshová megyek (fogok menni.) Ind'e odeslan sem, alio missus sum *Ter.* ich bin anderswohin gesendet worden, máshová (másfeló) küldöttem. To inde cílí; to nečo inéh o znamená: hoc longe alio spectat, das schlägt in einen ganz andern Fach; das ist ganz auf etwas anders gerichtet: ez más hová tartozandó. Kd'e ind'e? quonam alio? wohin sonst? hová más hová?
* ind'el, *adv.* idem.
indi, *adv.* alias, alio tempore, alia occasione: sonst, zu andrer (zu einer andern) Zeit: máskor, más idöben. *Syn.* inda, inším Časem. *vulg.* inakdi, inokdi. *boh.* gindá, gindi. 2) alias, antea, olim: ehemals, sonst: valaha, hajdanában, hajdant, ez-elött, régen, még-valaha, még-egyszer-valaha. *Syn.* indá, pred Časi, nekdi zastarodáwna, nekterými Časi. *vulg.* inakdi, inakedi. *boh.* gindi. *Usus.* Indi bíwali lepšé Časi, alias feliciora (meliora) tempora fuere, sonst (ehemals) waren bessere Zeiten, valaha jóbb idök valának (voltak.)
India, e, f. India, ae, f. *regio Asiae orientalis:* das Indien, India, *ország.*
Indián, a, m. Indus, i, m. ein Indier, Indianer: Indiai ember, Indus. 2) v. Morák.
indiánčin, a, e, *adj. poss.* Indae, indiacae feminae: der Indianerinn gehörig, Indiai asszony-

szony-é, Indusnéé.

Indiánka, i, f. Inda, ae, f. eine Indianerinn, Indierinn: Indiai aszszony, Indusné.

indiánow, a, e, *adj. poss.* Indi (*genit.*) dem Indianer gehörig, Indiai emberé, Indusé.

indiánski, *adv.* indice, more indico: indianisch indisch: indiáúl, indiai módon (módra.) *Syn.* poindiánski.

indiánský, á, é, *adj.* indiacus, indicus, a, um: indisch, indianisch: indiai. *Usus.* Indiánský Klinček (*boh.* Hřebík, Karafiát): cariophyllus indicus, flos tunctanus: indianische Nelke, indiai szeg-fü virág. Indiánská Pšenica (indiánské, turecké Žito), v. Kukur'ca. Indiánská Slépka, v. Morka.

Indich, u, m. indicum, i, n. color indicus (isaticus): der Indig, Indigo: indigo nevü kék festék. *Syn.* indichowá Farba. 2) Zelina, v. Marena 1. Nro.

indichowí, á, é, *adj.* indicus, isaticus, a, um: von Indig: indigoból való. *Usus.* Indichoweg Farbi Šati, isatici (indici) coloris vestes, Indigokleider, indigo kék szinű ruha.

Indrich, a, m. Henricus, i, m. Heinrich, Henrik. *boh.* Gindřich. *Usus.* dobri Indrích, Chenopodium, bonus Henericus. Linn. guter Heinrich: jó Henrik.

indrichow, a, e, *adj. poss.* Henrici, dem Heinrich gehörig, Henerikê.

Indrišček, a, et šečka, m. *dem.* ex *seq.*

Indrišek, ška, m. *dem.* Henricellus, parvus Henricus: der kleine Heinrich, Henriketske, kis Henrik. *boh.* Gindříšek.

indriškow, a, e, *adj. poss.* Henricelli, dem kleinen Heinrich gehörig, Henriketskéé.

Ingoldštat, u, m. Ingoldstadium, *Civitas*: die Ingoldstadt, Ingoldstád, *város.*

† Ingúšt, u, m. v. Černidlo (Atrament.)

iní, á, é, *adj.* alius, a, um: anderer, andere, anderes, verschieden: más. *Syn.* inší. *boh.* giní, giní. *Usus.* Kdo iní, než gá? quis alius, quam ego? wer sonst, als ich? ki más nálamnál? Žáden iní, alius nemo *Terent.* non alius quisquam *Plaut.* sonst niemand, kein anderer, senki más: nem lehet más. Ini sem, nezlich indá bíwal: aliussum, atque olim fui *Ter.* ich bin ganz anderer, als ich ehemahls war: egészen más vagyok, nem olyan, a' millyen az előtt vóltam. Inu Wec chceš mat, a o inu prosíš: aliud vis, aliud postulas: du willst dieses Ding haben, und begehrst ein anders: ezt akarod, és mást kérsz. Čo inébo? quid aliud? was sonst? mit mást? Nič inébo, nihil aliud, sonst nichts: mást semmit. To ge iná, Wec (to ge ináč), hoc est aliud, haec est res alia, alia res est *Ter.* das ist etwas ganz anders, e' más dolog: a' más. *Prov.* Gak ti k iním si, tak oni k tebe budú: ut tu te aliis exhibueris, tales alios experieris: wie du gegen andere bist, so werden auch andere gegen dich seyn: a' minőnek mutatod magadat másokhoz, ollyanok lésznek másokhoz, ollyanok lésznek hozzád.

* inokdi, *adv.* v. indi.

* inokedi, *adv.* idem.

Inowat, i, f. pruina, ae, f. der Reif, gefrorner Thau: zuzmaráz, dér. *Syn.* Mráz Obolič, Podmrazek, Zmrázek, zmrzlá Rosa. *boh.* Giní, Ginowatina, Ginowatka. *Usus.* Inowat padá, pruina cadit, der

der Reif fällt, dér (zuzmaráz) esik.

inší, á, é, *adj.* alius, diversus, a, um: anders: külömbb. *Syn.* inačí, inačegší, iní. *vulg.* inakší. *boh.* ginačegší. *Usus.* Wčil ge do cela (wšecek) inší, nunc est longe alius (diversus), der ist ganz anders itzt, most ö sokkal külömbb. Inší ge to Člowek od teba, než ti: alter homo est ille, ac sis tu; est a te longe diversus: der ist ganz anders, als du: külömbb ember ö náladnál; más ember ö, hogy sem te vagy. 2) v. iní. *Usus.* Zinšeg Príčiní, alia de causa, aus einer andern Ursache, más okból.

Inšpruk, u, m. Oenipons, Oenipontum, *civitas Tyrolis*: Insbruck, Inspruck, eine Stadt: Enipont, Inspruk: *város.*

† Inštrukcí, f. v. Naučení, Nauka, Winaučowání.

* Inštrukcia, e, f. idem. 2) v. Prepiš.

* Inštruktor, a, m. v. Učitel, Winaučowatel.

Intereš, u, m. census, us: m. usura, ae, f. fenus, oris, n. (*vulg.* interusurium, i, n.) Zins vom Capitale, Geldzins, Interesse: interes. *Syn.* Lichwa, Urok. *Plur.* Interesi, *gen.* Interešow *etc.* usurae, fenora: die Zinsen, Interessen: interesek. Peňáze na Intereš dat, dare alicui pecuniam fenori, Geld auf Zinsen geben, valakinek pénzt interesre adni. Na Intereš brat, wzat: sumere pecuniam fenore, Geld gegen Zins nehmen, aufnehmen, pénzt interesre fel-venni. v. Urok.

inu! *vox conniventis*: age! hem! sit! inu! hin! hum! ei! hadd légyen! *Syn.* genu. *vulg.* ganu. *Usus.* Inu, keď ge ta tak, čo uš máme robit? hem! cum ita sit, quid iam nobis agendum? i nu, wenns so ist, was ist zu thun (was sollen wir denn thun)? ha úgy vagyon a' dolog, mit tsinállyunk immár? Inu! nech weźme: age summat: i nu, er mags nehmen: had vigye-el.

† Inwentár, e, m. v. Popiš, Poznamenání.

* Inžinír, a, m. v. Zemimerač.

* inžinírow, a, e, *adj.* v. zemimeračow.

* inžinírski *adv.* v. zemimeracki.

* inžinírskí, á, é, *adj.* v. zemimeracký.

* Inžinírstwo, a, n. v. Zemimeractwí.

† Inzlet, u, m. v. Log.

† Iordán, v. Gordán.

† Iozef, v. Gozef.

† Iozífek, v. Iozefek.

Ipel, pli, f. Reka uherská: Ipolis, *fluvius Hungariae*: die Eupel, ein Fluß in Ungarn: Ipoly, *folyó viz.* Pri Ipli, ad Ipolim, bei der Eupel, Ipoly mellett.

* Ipol, u, m. idem.

† Ipola, i, f. idem.

Ircha, i, f. aluta, ae, f. pellis, aluminata: sämisches (zubereitetes weiches) Leder, irha, zemes irha. *Syn.* Kožka. *boh.* Gircha.

Irchár, a, m. alutarius, i, cerdo, nis, m. Weißgärber, irhás, irha készitö tsináló. *Syn.* Kožkár. *boh.* Girchár.

irchárčin, a, e, *adj. poss.* alutariae, alutarii coniugis: der Weißgärberinn gehörig, irhasnéé, irha készitönéé, tsinálónéé. *Syn* kožkárčin. *boh.* girchárčin.

Irchäreň, rňe, f. v. Irchárňa. *Syn.* Kožkáreň.

Irchářeňí, á, n. v. Irchářstwí. *Syn.* Kožkářeňí.

irchářit, il, ím, V. I. *imp.* irchat: alutarium esse, alutarium opificium exercere: ein Weißgärber seyn, das Weißgärberhandwerk treiben: irháskodni, irhás (irha késziŧö, tsináló) mesterséget üzni. *Syn.* kožkářit.

Irchářka, i, f. alutaria, ae, f. coniux alutarii (cerdonis), die Weißgärberinn, irhásné, irha készitöné, irha tsinálóné. *Syn.* Kožkářka. *boh.* Circhářka.

Irchářňa, i, f. officina alutarii, Weißgärberstube, irhás mühelly, irha készitö (tsináló) mühely. *Syn.* Irchářeň, Kožkářeň, Kožkářňa.

irchářow, a, e, *adj. poss.* cerdonis, alutarii: dem Weißgärber gehörig, irhasé, irhakészitöé, tsinalóé. *Syn.* kožkářow. *boh.* girchářů, et růw.

Irchářowáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

irchářowať, rowal, rugem *freq.* ex irchářit.

irchářsky, *adv.* more alutariorum, weißgärberisch, irhasossan, irhás módon, irha készitök (tsinálók) modjára. *Syn.* kožkářsky, poirchářsky, pokožkářsky. *boh.* girchářsky.

irchářsky, á, é, *adj.* alutarios, *vel* alutarium opificium adtinens: die Weißgärber oder das Weißgärbers-handwerk betreffend: irhás, irhási, irhásokat *vagy* irha készétö mesterséget illetö. *Syn.* kožkářsky. *boh.* girchářsky.

Irchářstwí, á, n. opificium alutarium, das Handwerk des Weißgärbers, Weißgärbershandwerk: irháskodás, irhás (irha készétö) mesterség. *Syn.* Kožkářstwí. *boh.* Circhářstwí.

irchowaní, á, é, *p. c.* aluta subductus, *vel* expositus, a, um: mit sämischem Leder gefüttert, oder besetzt: irhás, irházott. Irchowané Nohawice, aluta subductae (*vel* expositae) caligae, mit sämischem Leder gefütterte, oder besetzte Hosen, irhás (irházott) nadrág.

Irchowáňí, á, n. aluta subductio, *vel* expositio, nis, f. das Füttern oder Besetzen mit dem sämischen Leder, irházás.

irchowať, chowal, chugem, V. I. *imp.* chug: aluta subducere, *vel* exponere: füttern, oder besetzen mit dem sämischen Leder z. B: die Hosen: irházni, megirházni.

irchowí, á, é, *adj.* alutacius (alutarius), a, um; ex aluta: vom (aus) sämischen Leder weißledern: irhás, irhából-való. Irchowé Nohawice, caligae alutaciae, weißlederne Hosen, irhás (irhából-való) nadrág.

iskaní, á, é, *p. c.* pediculis liberatus, a, um: geläust, von Läusen befreiet: tetötöl ki tisztittatott, tetvéztetett.

Iskáňí, á, n. quaesitio insectorum in capite; liberatio a pediculis: das Läusen, Befreien von Läusen: föben való keresés, tetö keresés, tetvézés.

iskať, al, ám, V. I. *imp.* iskag: insecta in capite quaerere, pediculis liberare: läusen, von Läusen befreien: tetöt a' föben keresni, tetvézni. *Syn.* Wsi w hlawe hledať. *boh.* wiskati. 2) pulicibus liberare, flöhen: bolházni. *Syn.* Blihi hledať. *boh.* wiskati.

Iskáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

iská-

iskáwak, al, ám *freq.* ex iskak.

Jskerka, i, f. *dem.* ex *seq.* v. Jskrička.

Jskra, i, f. scintilla, ae, f. der Funken. Funke des Feuers, der Liebe, Tugend etc. szikra. *boh.* Giskra. *Usus.* Jskra uhasená (*boh.* Piťení): favilla, cinis (favilla) candicans; Loderasche, Boderaschen, Boderasche: tüzes hamu. *Prov.* Z Jskri zanedbaneg, často sa Oheň strhá (stáwá): et neglecta solent incendia summere vires: aus einem kleinen Funken wird oft ein unauslöschliches Feuer: az elvetett szikra - is nagy tüzet támaszt. J z maleg Jskri častokrát welkí Oheň powstal, parva saepe scintilla magnum excitavit incendium, ein kleiner Funken pflegt oft ein großes Feuer zu erwecken, kiss szikrátska - is gyakorta nagy tüzet támasztott.

Jskreňí, á, n. scintillatio, radiatio, nis, f. das Funkeln, szikrázás, villámlás. *boh.* Giskřeňí.

Jskrička, i, f. *dem.* scintillula, ae, f. das Funklein, Fünkchen: szikrátska. *boh.* Giskrička. 2) Kwet: Bellis perrennis Linn. Maasliebe, százszorszép. *boh.* Matečník, Sedmikrása.

iskrik, il, ím, V. I. *imp.* iskri: scintillare, micare, radiare; funkeln, Funken geben; szikrázni. *boh.* giskřiti. *Usus.* Jskrili mu Oči, scintillabant illi oculi, die Augen haben ihm gefunkelt, szikráztak a' szemei. *II. rec.* iskrik sa, idem. *Usus.* Až sa tak iskrá Kameňe pod timi Podkowami, scintillas prorsus edunt lapides a soleis illis, von den Hufeisen funkeln gar die Steinen, a' patkoktól szinte szikráznak a' kövek.

Jskríwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

iskríwak, al, ám, *freq.* ex iskrik, *boh.* giskříwáti. *II. rec.* iskríwak sa, *freq.* ex iskrik sa.

iskriwe, *adv.* scintillando, scintillose, favillose: glimmend, szikrázva, szikrássan. *Syn.* iskrnake.

iskriwí, á, é, *adj.* scintillans, tis, scintillosus, favillaceus, favillosus, a, um: glimmend, szikrás, szikrázo. *Syn.* iskrnatí, iskrowí. *boh.* giskrnatí. *Usus.* Jskrimí Popel, i n á č Jskra uhasená, favilla, die noch warme, o d e r glimmende Asche, tüzes hamu.

iskrnake, *adv.* v. iskriwe.

iskrnati, á, é, *adj.* v. iskriwí.

iskrowí, á, é, *adj.* v. iskriwí.

Jspán, a, m. pánskí: spanus, i, quaestor, quaesitor, is, m. der Gespann bei einer Herrschaft: ispán, Uraság ispannya. *Syn.* Dworskí. 2) Hlawní Jspán, Supremus Comes, der Obergespann, Fö Ispán. 3) Wice-Jspán, v. Wicispáň.

ispánčin, a, e, *adj. poss.* spani uxoris. *vulg.* spanissae: der Gespanninn gehörig, ispánnéé, ispán feleségéé. 2) v. hlawnoispánčin. 3) v. wicispánčin.

Jspánka, i, f. spani uxor, *vulg.* spannissa, ae, f. die Gespanninn, spánné, ispán felesége. *Syn.* Dworská. 2) Hlawná Jspánka, Suprema Comes, die Obergespanninn, Fő-Ispánné. 3) Wice-Jspánka, v. Wicispánka.

ispánow, a, e, *adj. poss.* spani, dem Gespanne gehörig, ispáné, ispányé. 2) v. hlawnoispánow. 3) v. wicispánow.

ispánski *adv.* more spanorum (quaestorum), gespannmäßig, nach Art der Gespänne: ispán módon (módra.) poispánski, dworski, podworski. 2) v. hlawnoispánski. 3) v. wicispánski.

išpánſký, á, é, *adj.* spanalis, e; ad spanum (quaestorem) pertinens: geſpänniſch, den Geſpann betreffend: ispányi, ispánt illetö. *Syn.* dworſký. 2) v. hlawnoišpánſký. 3) v. wicišpánſký.

Išpánſtwí, á, n. spanatus, quaestoratus, us, m. quaestura, ae, f. die Geſpannſchaft, das Geſpannamt: ispánság. *Syn.* Dworſtwí. 2) Hlawné Išpánſtwí, supremi Comitis dignitas, die Obergeſpannſchaft, Obergeſpannswürde: Fö-Ispánság. 3) Wice-Išpánſtwí, v. Wicišpánſtwí.

Išpík, u, m. condimentum (embamma) lardarium, e lardi turundulis cum semela, petroselino, et coepa confectum: Speckſtunke, ausgeheecktem Specke, mit der Semmel, Peterſilie, und Zwiefel vorbereitet: ispék.

išpíkowí, á, é, *adj.* condimento lardario constans, aus Speckſtunke beſtehend, ispékes. *Usus.* Išpíková. (z Išpíkem) Baraňiňka, cum condimento lardario agnina, mit der Speckſtunke eingemachtes lämmenes Fleiſch, ispékes bárány-hús.

ísť, íſel (*vulg.* íſol), idem. *fut.* pogdem, *imp.* id *et* pod, idme *et* podme, iďte *et* poďte: (Id *adhibetur, dum motus a loquente fieri debet, secus* pod *locum habet.*) ire, pergere, proficisci, tendere ad (in) locum, petere: gehen, wohin gehen: menni. *boh.* gíti. *Usus.* Kdo to tam iďe? quis ibi pergit? wer geht dort? ki megy ottan? Id po Předku (napřed, Předkem), i prae *Terent.* geh voraus (voran), meny elöre, Nechať ísť: *a*) i. e. puſtiť: sinere ire, mittere aliquem: jemanden gehen laſſen, geſchehen laſſen oder machen, daß Jemand geht: botsátani, ereszteni, hagyni menni. Obec k Wolenú nechať ísť, mittere plebem in suffragia, das Volk zum Votiren gehen laſſen, a' községet voksolásra botsátani. Koňa na Wodu nechať ísť, mittere equum ad fluvium, das Pferd in den Fluß gehen laſſen, vizre (vézbe) botsátani a' lovat. Ždánek do Wodi nechať ísť, amphoram in aquam mittere, den Krug ins Waſſer gehen laſſen, korsót botsátani a' vizbe. Nekďe Liſt nechať ísť, mittere aliquo literas, Brief an einen Ort gehen laſſen, levelet valahová botsátani. Nepřatela z Ruk nechať ísť, hostem mittere de (e) manibus, den Feind aus den Händen gehen laſſen, az ellenséget kezéböl el-ereszteni, az el-menetelt meg engedni az ellenséguek. Nechag ma ísť, mitte me, laß mich gehen, hagyj-békét: hadd mennyek. Nechag ho ísť, sine hominem, laß ihn gehen (fahren, fortgehen), hagyj békét néki, hadd mennyen. Slowo od ſeba nechať ísť (wipuſtit), mittere vocem, einen Laut von ſich gehen laſſen, szóllani, szót magától botsátani. *b*) Nechať ísť, i. e. od ſeba přepuſtiť, oddankowať: mittere, dimittere, missum facere: von ſich gehen laſſen, entlaſſen, abdanken los laſſen, z. B. einen Gefangenen: ki (el) botsátani, el-ereszteni. Wogſko nechať ísť, missum facere cohortes, missas facere legiones: die Armee gehen laſſen, el-botsátani a' sereget. *c*) Nechať ísť, i. e. rozpuſtiť, přepuſtiť, wipuſtit: mittere, dimittere congregatos: aus einander gehen laſſen, von ſich laſ-

ſen

ſen: el-bótsátani, haza botsátani, el ereszteni. Žákow (Školu) nechať iſť, rozpuſtiť: scholam dimittere, die Schüller nach Haus gehen laſſen, a' tanúlókat haza botsátani. *d*) Nechať iſť, i. e. nechať tak bit: mittere, permittere in statu quo? missum facere: ſeyn laſſen, zufrieden laſſen: helyén hagyni, nem bántani. Nech iď'e, gako chce etc. *e*) Nechať iſť, i. e. nepomſtwiť ſa: non vindicare, non ulcisci, mittere, omittere, missum facere: ſeyn laſſen, unterlaſſen, übergehen, nicht ahnden: nem követni, boszszút nem állani rajta, úgy hagyni. Nenechag mu to tak íſť etc. Spať iſť, ire cubitum, proficisci ad somnum: ſchlafen (zu Bette) gehen, alunni menni. Čaſto iſť; choď'iť, choďíwať: itare, oft gehen, járni, mendegélni, gyakran menni. Ďáleg iſť, procedere, ulterius ire: weiter gehen, tovább (meszszebb) menni. Ďaleko iſť, nimis longe progredi, zu weit gehen, igen tova (meszsze) menni. Ďolu iſť: *a*) descendere, herab (in die Tiefe) gehen, alá-felé menni, le-menni, alább szálni (szállani.) *b*) i. e. ďolu Wodú iſť, pessum (deorsum) ire, zu Grunde gehen, zu Boden fallen: veszni, el-süllyedni, elveszni, oda lenni. *c*) perire, interire: verloren (zu Grunde) gehen, veszni, oda veszni. Hore iſť: ascendere, adscendere, surgere, sursum ferri: in die Höhe gehen, fel (fel-felé) menni. Na počepkoch iſť, ad extremum venire, in extremo (-mis) esse, fortuna extrema stare; ad extrema descendere: auf die Neige gehen, fogytán (az utólsó spitzen) lenni, vége-felé járni, végső veszedelemben forgani, utólsó szükségre jutui, magát meg-erőltetni. Mimo iſť, obiſť: praetergredi, vorbei gehen, mellette el-menni el (mégyek), által-menni (mégyek,) Mimo choď'iť (choď'iwať), praeterbitare (-to tavi) *Plaut.* pflegen vorbei zu gehen, mellette elmendegelni (lek.) Naſpát (ſpátki, Spátkem) iſť, nawracať (nawrátiť) ſa: redire, recedere: zurück gehen, viszsza-térni (menni.) Naproti (wſtríc) ňekomu iſť, obuiam ire alicui, venire alicui aduersum *Plaut.* Jemanden entgegen gehen, valaki eleibe menni, ki-menni. Núter (donútra) iſť, ire in, inire, intrare, ingredi, hinein gehen, bé menni. Klinec núter (donútra) neiď'e, clavus non intrat, der Nagel geht nicht hinein: a' szeg nem megy-bé. Wen íſť, exire, foras prodire: hinaus gehen, ki-menni. Dotaď iſť, abire, discedere: davon gehen, elmenni. Richle (ſpeſňe) iſť, celeri passu (accelerato gressu) ire, ſchnell (geſchwinde) gehen, sebesen menni. Ticho (pomáli) iſť, ire suspenso gradu *Terent.* auf den Zehen, (ganz leiſe, ſtill und langſam) gehen, lába-hegyén menni, Práca (Robota) tuho iďe, feruet opus, es geht ſcharf; es geht drüber her bei der Arbeit: szörnyüen megy a' dolog, a' munka. Do ňegakého Meſte iſť, se in aliquem locum conferre, an einen Ort ſich begeben, valamelly helyre menni. Do Izbi iď'e, intrat cubile, er geht in das Zimmer hinein, szobába mégyen. Do Wogni iſť, ire in bellum, zu Felde gehen, hadba (táborba) menni. Do ſeba iſť (wſtúpiť): *a*) resipisce-

scere, in se (ad frugem) redire, corrigere (emendare) se: in ſich gehen, magába szállani, meg-térni. b) i. e. Sili a Srdca nabiť: colligere se, animum, vires: in ſich gehen; die Kräften, das Herz und Muth erholen; ſich erholen; Muth bekommen: bátorságot venni, elöbbeni ereihez jutni. Do Srdca iſť, movere animum, aus Herz (zu Herzen) gehen, szívére menni, indítani, fel-indítani. To mi do Srdca iſlo, hoc movit animum (pectus) meum, es ging mir durchs Herz, azon megindúltam; azzal indítattam-fel; azon indúltt-meg a' szivem. Ta Wec mu do Srdca žiwého) ide, ea re tangitur; ea res pungit animum eius: das geht ihm durchs Herz (zu Herzen), ezen dolog által-járja a' szivét, meg-indíttya ötet. Ide mu do Plaču, do Smechu: movetur ad fletum (lachrymas), risum: es iſt ihm zum Lachen; er möchte weinnen, lachen: sírásra, nevetésre fakad, indíttatik. Do Hrobu iſť; po Hrobe chodiť; gednu Nohu w Hrobe (w Zemi mať; Smrťi ſa blížiť, približowať: morti proximum esse, auf der Grube gehen, ſehr alt ſeyn: halálhoz közelgetni, hátúlsó lábán járni; öregszik a' legény. K neťomu iſť, ire (accedere) ad aliquem, zu Jemanden gehen, ſich zu Jemand nähern: valakihez menni, közelgetni. K ťebe ſem iſel, ad te ibam *Ter.* ich ginge zu dir, te hozzád menek vala. — Kolko Lotow na Funt ide? quot semiunciae aequant (pergunt ad) libram? wie viel gehen Lothe auf ein Pfund? hány latt megy egy fontra? hány lattot nyom egy font? Pre ňečo iſť: a) ire petitum (ad petendam) rem, nach etwas gehen, um es zu holen: valamiért (érte) menni. b) ire ad videndam rem, nach etwas gehen, um es zu ſehen: valamiért (valaminek látására) menni. Pre ňekoho iſť, ire arcessitum aliquem, nach einem gehen; um ihn zu holen: valakiért menni, hogy el-jöjön. Id' preň ho, nech prid'e. Ňekomu pred Oči iſť, lézť, ire in conspectum alicuius: Jemanden unter die Augen gehen, valaki (szeme) eleibe menni. Ze Srdca iſť (pochádzať), ex animo oriri (venire, von herzen gehen, szívböl jönni (menni.) To ze Srdca neid'e: hoc ex animo non venit (non procedit), das geht nicht vom Herzen, ez nem megy (nem jön) szívböl. 2) venire, ire: kommen, gehen: jönni, menni. *Syn.* prichádzať, prichod'iť. *Usus.* Odkad' id'eſ (prihádzáſ)? unde is (venis)? *Plaut.* wo kömmſt du her? honnan (honnat) jöszsz? Odkad ſi, á kam (kde) ideſ? dic, quis et unde venis, tibi ubi Patria, atque Parentes? woher biſt du, und wo gehſt hin? honnan jöszsz, 's hová mégy? Pod', pogdeme dolu: veni ibimus deorsum: komm: wir wollen hinunter gehen: jere, majd le-megyünk. Podme ke mňe, do mého Domu: eamus ad me, ad meam domum *Ter. Plaut.* laßt uns in mein Haus gehen, jerünk (mennyünk) az én házamhoz. Pod'ťe ſe mnú, ite (venite) mecum *Liv.* kommt (geht mit mir, jertek (jöjjetek) vélem. 3) abire, decedere, ire: gehen, fortgehen: elmenni. *Syn.* Odiſť, preč iſť. *Usus.* Ideſ (pogdeſ)? a) *e contemtu, vel ira*: i, abi!

abi! geh! bei spöttischen, oder zornigen Reden: el-mész? mégy-e? *b*) *minando:* quin abis! geh! willst du gehen? (bei Drohungen.) eredy (eredj)! menny-el! lódúly! takaroddj! takaroddyál! hordd-el magadat! majd mész! el-mész? Jď, kam chceš (k twému Nešťast'ú) nech ťa Kat spálí: abi (quin tu abis) in malam rem (crucem), malumque cruciatum: trolle dich fort! geh daß der Henker hole! daß dich alles Unglück ankomme! eredj, veszszel! akaszszának-fel! minden szerentsétlenség szállyon reád! Jď, aňi Slowa nerekňi (nepremluw, neprehowor, neprereč): abi tacitus tuam viam *Plaut.* geh, und sey still: mennj-el, senkinek ne szóljj. Jď mi z Oči Jď, gá Dwere zawrem (zatwořím): i, ego ianuam claudam: geh, ich will die Thür zu machen; eredj, én bé-teszem az ajtót. Jď z Bohem, statečný Člowek ſi: abi, virum te iudico. geh im Gottes Namen, itzt halte ich was auf dich; ich halte dich für einen rechtschaffenen Menschen (wackern Kerl): Isten hírivel el-mehetsz most, én tégedet (emberséges) embernek tartlak: most nagyra betsüllek. *Prov.* Jďte preč, hrozní Hlas! ale poďte, líbezní: tento počugú Swaťí, a tentam Bezbožní: aspera vox, ite! Sed vox est blanda, *venite!* dicetur reprobis *ite*, *venite* probis. 4) iter facere, ire, proficisci: reisen, gehen: utazni, menni. *Usus.* Peši ísť, pedes (pedibus) ire, zu Fuße gehen, gyalog menni. Do francúzkeg Zemi (do Rímu) ísť, in Gallias (Romam) ire, proficisci: nach Frankreich (nach Rom) gehen, frantzia Országba (Rómába, Róma városába) menni. Na daleku Cestu ísť, longum iter suscipere, longam viam inire: sich auf eine lange Reise begeben, meszsze útra indúlni, meszsze földre menni. 5) vehi fahren, geführt werden: vitetni, menni. *boh.* get, geťi. *Usus.* Na koči (na Lodi) ísť, curru (nave) ire, vehi: zu Wagen (zu Schiffe) gehen, auf einem Wagen (Schiffe) fahren: kotsin (hajón) menni, vitetni; kotsizni, hajókázni (evezni.) *Syn.* Wezť ſa. Na (wrchowém) koni ísť, ňesť ſa: equitare, ire (vehi) equo: reiten, zu Pferde gehen: ló-hátou (lovon) menni, lovagolni. 6) moveri, incedere: gehen, sich bewegen: járni, menni, mozogni. *Syn.* choďiť. *Usus.* Hoďini idú, horologium incedit (movetur), die Uhr geht, megy (jár) az óra. Idúli dobre te Hoďini? rectene incedit horologium istud? geht diese Uhr recht? jól jár-é ez az óra? Te Hodini nedobre idú, horologium istud minus recte (malè) incedit, die Uhr geht nicht recht, roszszúl (nem jól) jár ez az ora. Na kolku (na kteru) Hoďinu iďe? kolko Hoďin buďe? quota hora instat (erit)? in quota hora versamur? auf wie viel gehts? hányra jár az óra? hány óra lesz már. Na pátu na šestu na sedmu etc.) iďe, quinta (sexta, septima etc.) hora instat, versamur inter horam quartam et quintam (ante horam quintam), es geht auf fünfe (sechse, siebene etc), ötre (hatra) jár immár az órá; öt (hat, hét etc) óra lészen. 7) meare, fluere, manare: gehen, fließen: folyni, menni. *Syn.* tecť. *Usus.* Woda iďe, teče: amnis meat, der

der Fluß geht, follyik a' víz. Krw od (ſ) ňeho id'e, sanguine manat (fluit), sanguis ab ipso abit (pergit): es geht das Blut von ihm, vér megy folyik) töle. 8) currere, laufen, rennen: futni. *Syn.* bežať, *boh.* get, geťi, *Usus.* Hneď' iſel (bežal) za ním, mox eum propere insequebatur, er lief ihn gleich nach, ő mindyárt utánna futott. Kam aľe zaſ id'eſ bežíſ)? quorsum iterum curris? wo laufst du denn wieder hin? hova futsz megint (ismét)? 9) flare, wehen, gehen: fúni, fújni. *Syn.* duť, wáť. *Usus.* Welkí Weter id'e, validus ventus flat, es geht ein starker (großer) Wind, nagy szél fúj. 10) fermentescere, gähren, gehen: kelni, meg-kelni. *Syn.* kiſnúť. *Usus.* Ťeſto hore id'e, massa fermentescit, der Teig geht, kél a' tészta. Dňeſ mi Ťeſto zle ide, hodie mihi male fermentescit massa, heute geht mir der Teig übel, ma roszszúl kél a' tésztám. 11) finiri, terminari: gehen, sich endigen: menni, végezödni. *Usus.* Tak daleko Slowa idú, hic finiuntur verba, so weit gehen die Worte, itt végezödnek a' szók. Tak daleko ide kňižka, hic finitur liber, so weit geht das Buch, itt végezödik a' könyv. Ta Kňižka len do oſmeg Kapitole ide, liber hic finitur capite octavo (absolvitur capitibus octo), das Buch geht nur bis zum achten Capitel, ez a' könyv tsak nyóltzadik részig megy, nyóltzadik részen végezödik. 12) sonare, personare; gehen, klingen, ertönen: menni, zengedni, zengedezni. Tento klawikord dobre id'e, hoc clavichordium bene sonat (bonum sonum habet), das Klavier geht gut, ennek a' Klavikordiumnak jó hangja vagyon. Ta Peſňička wiſoko (hore) ide, cantilena (carmen) sonat acutum (*accus.*), tendit in acutum, nimis alte pergit: das Lied geht hoch: ez az ének magossan megy. Tato Peſňička na tu Nótu ide, haec cantilena sequitur numeros illos, das Lied geht nach der Melodie, ez az ének azon nótára megy. Na Nótu teg Peſňički ide, sequitur numeros carminis (cantilenae) illius, geht noch jenem Liede, azon éneknek nótájára mégyen. 13) se habere, beschaffen seyn: menni, lenni. *Syn.* mať ſa. *Usus.* Gako ta Wec ide (gak ſa má)? quomodo res se habet: wie geht die Sache? wie gehts mit der Sache? mint megy (hogy vagyon) az a' dolog? Dobre ide, res bene se habet, es geht gut, jól megy (vagyon.) Tu wšecko Kúznem (túzno, horedolu) ide, hic turbae sunt (turbatur); hic turbata sunt omnia: es geht hier drunter, und drüber: itt mindenek zürzavarban vannak; itt mind keresztül kútsúl megy. Tak Swet (we Swete) ide, sic res est (se habet); sic fit (ita agitur) in mundo: so gehts in der Welt, illyen (úgy megy) most a' világ; ez a' mostani világnak járása. — Gako ťi ide? *a*) i. e. gak ſa máſ? quomodo vales? wie gehts? wie befindest du dich? mint vagy? hogy szolgál egészséged? *b*) čo robíſ: čo ſa ſ-tebú robí? quid tecum agitur? wie gehts? was passirt? was machst du? wie stehts? mint vagyon (hogy megy) a' dolgod? Dobre, obzláſtňe, zle mi ide: agitur mecum bene, praeclare, male:

le: es geht mir wohl, vortrefflich, übel: jól, igen jól, roszszúl vágyon (esik) dolgom. 14) procedere, succedere: gehen, von Statten gehen: menni, folyni történni. (jól és szerentsésen esik dolgom. *Usus.* Dobre (zle, nedobre) id'e, bene (male, parum) succedit, es geht gut (nicht recht), jól (roszszúl, ebül, nem jól) esik (megy) a' dolog. Wšeżko mu dobre (od Ruki) id'e, negotium succedit ei sub manus omnia illi succedunt; est in omnibus felix; ultro Deus suppeditat ei bona s t o b. er ist überall und in allem glücklich; es geht ihm alles gut, jól mégyen elö minden dolgában. Wšecko nám po Wolí id'e, omnia nobis ex sententia succedunt, procedunt, cedunt, fluunt: alles geht uns nach Wunsche; es geht uns alles gut: kedvünk szerént folynak minden dolgaink. Nić mu od Ruki (dobre) neid'e, nihil ipsi succedit, es geht (gerathet) ihm alles übel, semmiben sem bóldogúl. mindenekben szerentsétlen; mindene roszszúl esik-ki néki. Nech id'e, ják chce: quomodocunque successerit; quodcunque acciderit: es gehe wie es wolle: akárhogyan mennyen, akármi történnyen. To neid'e: *a*) res non procedit, non succedit: es geht nicht (von Statten), ez nem megy, nints foganattya. *b*) i. e. to nemoże bit: non potest fieri (confici), res fieri non potest: es ist unmöglich, ist nicht möglich, es geht nicht: ez lehetetlen, ez nem megy. *c*) i. e. nenj dowoleno: non licet, es ist nicht erlaubt, es geht nicht: ez nem szabad, nem megy. *d*) i. e. neswedčí sa: non decet, es schickt sich nicht, ez nem illik. Kazeń neid'e, oratio non potest recitari, die Rede geht nicht, kann nicht hergesagt werden: prédikátzio nem megy; a' prédikátziót nem lehet elmondani. Kazeń mi (ti, mu etc.) neid'e, orationem nondum didici (-cisti, -cit), ich (du, er etc.) habe die Rede noch nicht gelernet; még meg nem tanúltam a' prédikátziómat, beszédemet. — 15) vigere, in vigore (cursu, usu) esse, vigorem (cursum) habere: im Schwunge gehen, menni, kelletinek lenni. To wćil neid'e, hoc nunc non viget, non currit, in usu non est: das geht nicht mehr im Schwunge; ennek nints most kellettye (kelleti); ez már többé nem megy. — 16) agere, verfahren, handeln, gehen: tselekedni, bánni. *Syn.* zachádzat, ciňit, robit. *Usus.* Rozwážňe id'e, cosiderate agit, er geht (handelt) bedächtig, eszesen (maga meg gondolva) tselekeszik, bánik a' dologgal. — 17) explicare, erklären, gehen: magyarázni. *Syn.* wiklадat. *Usus.* Pekňe w tem Umeňí ide, pulchre hanc scientiam exponit (explicat), er geht schön in dieser Wissenschaft, er erklärt sie hübsch; szépen megy ebben a' tudományban szépen magyarázza azt. — 18) habere, gehen, haben: járni, lenni. *Syn.* mat. *Usus.* Ročiti Plat mu ide, roč. Plat má: annuum salaricum (pensum, stipendidium), annuam solutionem habet: er hat seine jährliche Besoldung (sein jährliches Sold, Besolden; esztendöbéli fizetése vagyon (jár.) Nić mu neid'e Platu; nemá žádného Platu: nullam pensionem (solutionem) habet, er hat kein Sold,

sem-

semmi fizetése nintsen! nints semmi fizetése. — 19) *Cum praep.* do. *a*) Do ňečeho ísť: aggredi, arripere aliquid: an etwas gehen, etwas angreifen, sich dran machen: valamihez fogni (nyúlni) valamit elö venni. *Syn.* dať sa do ňečeho, ňečo počať, začať. Do Roboti ísť, aggredi laborem, sich an die Arbeit machen, an die Arbeit gehen: munkához fogni. *Prov.* Jde gako do Repi: ut asinus stramentum, er geht drein, wie der Esel an das Stroh: húj bele, Balás! bélé kap, mint az ökör a' szalmába. *b*) capere, recipere: gehen, hinein gehen: bele-férni, belé-menni. *Syn.* weisť. *Usus.* Neid'e do teg Flaši ta Woda, lagena non capit aquam, es geht das Wasser nicht in die Flasche, ez a' víz nem fér abba a' palatzkba. *c*) ducere, ferre; gehen, führen, tragen: vezetni, vinni, menni. *Syn.* wesť. *Usus.* Tato Cesta do Presporku (do Trnawi etc.) id'e, wed'e: haec via ducit (fert) Posonium, (Tyrnaviam etc.) der Weg geht nach Presburg, (Tyrnau etc.) ez az út Pozsonyba (Nagy szombatba etc.) megy, vezet. V. Nro 1. Do ňegakého Mesta ísť etc. — 20) *Cum praep.* na. *a*) speciare, prospicere, respicere: gehen, wohin gehen, wohin gelegen seyn: valamelly-felé szolgálni. Okno na Ulicu id'e, fenestra plateam (in plateam) spectat, das Fenster (die Thür) geht auf die Gasse: az ablak az útszára szolgál. *b*) pertinere, extendi, porrigi ad; tangere, adtingere *seq. accus.* gehen, reichen, sich erstrecken: valameddig érni, ki-terjesztödni, menni. Ten Dom až na Rinek (na Plac) id'e, wicházá: domus illa ad forum usque extenditur, das Haus geht bis auf den Markt, az a' ház egész piatzig ér. *c*) pertinere ad, angehen, gehen, zielen, betreffen: illetni, tzélozni. *Syn.* cíliť, patriť. *Usus.* To na mňa id'e, id ad me pertinet, me concernit: de me agitur, tangor: das geht mich an; das geht über mich; es trift mich an: ez engemet illet, reám tzéloz; nékem szól ez a' letzke. *d*) Na ňečo ísť: intendere, adsequi velle quidpiam, studere, spectare rem, rationem habere rei: nach etwas gehen bei etwas z. B. nach Gelde bei der Heurath, drauf sehen: valamin lenni (kapdosni), iparkodni, valahová tzélozni. Na Peňáze ísť; po Bohatstwe túžiť: pecuniae studere, nach Geld gehen, sich um das Geld bewerben; pénzt gyüjteni, pénzre igyekezni (szert tenni). Na to on gediňe ide; to gest geho Umisel gedinkí: in id studet *Quintil.* er sieht nur drauf; auf dieses geht er nur; das ist seine einzige Absicht dabei: azon egyedül vagyon (igyekezik, iparkodik, munkálkodik). Na to ide, abi Wec k Wogňe prišla: studet rem ad arma deducere (deduci) *Caes.* er geht darauf, daß die Sache in einen Krieg ausschlage (ausarte): azon vagyon, hógy: fegyverkezést (háborút) indítson belöle. *e*) Na ňekoho ísť: adgredi petere, impetere, aliquem: auf Jemanden los gehen, ihn attakiren: valakit meg támadni, reá rohanni, rea ütni, valakibe kapni. Ňekomu na Peňaze ísť, Peňáze wzať: alicuius numos compilare, einem übers Geld gehen, i. e. stehlen: valakinek pénzét el-lopni. Na Smrť a

na

na Žiwot isť: ultima (capitalia) audere, auf Tod und Leben gehen, nagy, halálba-járó dolgokat tenni-fel. Otcowi swému na Žiwot isť; chceť ho usmrtiť: vitam patris violare velle, auf den Vater los gehen; nach seinem Leibe und Leben trachten: az attya halálára járni. Na Nepráteľa (na Francúza etc.) isť, conferre manus cum hoste (cum Gallo etc.), auf den Feind (Francosen etc.) losgehen, ihn attakiren: ellenségre menni, reá ütni; ellenséggel meg-ütközni, viaskodni. Na Ľud'i id'e, homines petit, er geht auf die Leute los, neki megy az embereknek, reá-rohan az emberekre. *f*) Nakolkí (na ktert) Rok mu id'e? quotum annum agit? quot annos habet? quot annorum est? in wievieltem Jahre ist (steht) er? hányadig esztendöben vagyon? hány esztendős? hányadik esztendejére megy néki? Id'e mu na d'esáti Rok, decimum annum agit, annos decem natus est: er steht in seinem zehnten Jahre; er ist zehn Jahre alt: tizedik esztendeire fordúlt; tíz esztendöben jár. Z Rokmi isť, aequare annum seculi sui, mit der Jahrzahl gehen, esztendökkel (idö-jártával) menni. *g*) Ňekomu ná Ruku isť, na Pomoci biť: alicui adiumento esse; subsidio alicui venire: Jemanden an die Hand gehen, ihm verhülflich seyn: valakit segéteni, valakinek segétségére menni, lenni. *h*) Na Užitek isť, osožiť: conducere, prodesse, proficere: anschlagen, használni. Id'e mu na Užitek, conducit ipsi, proficit ea re; es schlägt ihm wohl an, használ (hasznára válik) néki. Nič mu na Užitek neid'e, nihil illi prodest (conducit), es schlägt ihm nichts an, semmi sem használ néki; semmi sem válik hasznára. 21) *Cum praep.* o. O ňečo isť, agi, gehen, auf dem Spiele stehen: menni, forogni, járni. Tu o Hlawu id'e, hic de capite (caput) agitur, hier gehts um den Kopf, ez föbe járó dolog. To o Žiwot (o Smrť a Žiwot) ide, vita (de vita) agitur, es geht hier ans Leben (auf Tod und Leben), itt életröl) forog a' dolog. O nič neid'e, luditur frustra (nullo proposito pretio), es geht um nichts, ez semmibe sem telik; semmire jágyzunk. O Hlawu mu id'e, de capite eius agitur, es geht ihm Leben darauf, élete (a' feje) veszedelemben forog. – 22) *Cum praep.* po. *a*) Po ňečem isť: ire per, pervadere, transire: durch gehen, menni, által menni (járni.) Chír (Powesť, Reč) id'e, dicitur, fertur, rumor pervolat, dicunt, fama fert (est): es geht das Gerücht, die Rede geht: hírlelik el-mégyen a' hír, az a' híre, mondgyák, mondatik, hír vagyon. Tak Powesť id'e, ut fama fert, wie das Gerücht geht, a' mint hírlelik, amint a' hír foly. *Par. Páp.* Powesť id'e po Mesť'e, fama pervasit (pervadit) urbem, ein Gerücht geht durch die Stadt, hír vagyon a' városban; eltöltötte a' hír a' várost. *b*) Po ňecem isť: rationem habere rei, spectare (sequi) rem: nach etwas gehen bei etwas, drauf sehen: valamire tekénteni, nézni, menni. Po Porádku id'e, ordo seruatur, ordinis ratio habetur, ordine pergit: es geht nach Reihe, sor szerént (soronkint) megy, sornak (rendnek)

nek) tekéntete vagyon. Po Láſce (po Miloſt') id'e, gratiae ratio habetur, favore omnia aguntur: es geht nach Gunſt, jóakarat szerént megy a' dolog. — 23) *Cum praep.* preſ (*vulg.* ceſ.) Preſ ňečo iſť, transire superare: über etwas gehen, z. B. über das Waſſer: valamin által menni, valamit felöl haladni. Woda preſ Moſt id'e, aqua pontem transit, das Waſſer geht über die Brücke, a' víz által megy a' hídon. Preſ ňekoho iſť, transire (transgredi) aliquem, über einen gehen (ſchreiten), valakin által (keresztöl) menni, hágni. Nechať preſ ſeba iſť, i. e. ňečo ſtrpet, zňeſť: tolerare, perferre, pati: über ſich gehen laſſen, valamit türni, szenvedni. — 24) *Cum praep.* z *transformat.* ſ): ire, exire, egredi, decedere: woraus gehen: ki-menni, ki-térni, kilépni, el-menni. Z Oči iſť, ex oculis (e conspectu) abire, aus den Augen gehen, valakinek szeme elöl el-menni. Z ňegakého Meſta wen iſť, exire loco, aus einem Orte gehen, valamely helyböl ki-menni. S Ceſti iſť, wiſť: decedere de via, aus dem Wege gehen, ki-térni az útból. Ze Srdca iſť, etc. v. sub Nro. 1. — 25) *Cum praep.* za. *a*) *seq. accus. pers.* Za ňekoho iſť, alicui nubere, Jemanden heurathen, valakihez férjhez menni. Nechcela zaň ho iſť, noluit illi nubere, ſie hat ihm nicht heurathen wollen, nem akart hozzaférjhez menni. Neiſlabich zaň ho, kebi, newím, gaké Statki mal: non nuberem illi, si quantacunque bona possideret: ich möchte ihm nicht heurathen, wen er auch ſo viele Güter beſitzte: nem mennék hozzá férjhez, ha akár mennyi jószaggal bírna. *b*) *seq. instrum. pers.* Za ňekím iſť, sequi aliquem, nach einem gehen, valaki után menni. Za ňím ſem iſel, sequebar illum, ich gieng ihm nach, utánna mentem. *c*) *seq. acc. rei.* Za Wodu iſť (za čerwené More), trans aquam ire, über das Waſſer gehen, a' vizen túl menni.

iſt *adv.* certe, certo, procerto, sane, profecto, indubie, haud dubie, secure, nae hercle: gewiß, zuverläſſig wahrlich, fürwahr, z. B. ſagen, verſichern, hören: bizony, bizonnyal, bizonyára, bizonyossan, igazán, igen-is. *Syn.* ano, doiſta, iſtotňe, i welmí, zaiſte, nepochibňe, oprawd'iwe, owſem, bez Pochibi, w Prawd'e. *bok.* giſte. *Usus.* Jſte tak; tak zaiſte: ita prorsus (profecto), ita enimvero (vero): ja freilich (gewiß): igen-is, kitség-kévül. Jſte ge on, certo is est, er iſt es eben; ja er ſelbſt: bizonyára ö az: ugyan ö maga. Mog Ziwot iſte geſt w Nebezpečenſtwí, mea quidem certe in dubio est vita, mein Leben ſteht gewiß in Gefahr, az én életem ugyan bizony veszedelemben forog (vagyon); alig reménylhetek valami jót felöle. Jſt'e bi ſi bol lepſeg učiňil (urobil), naetu melius fecisses, o wie hätteſt du beſſer gethan! a! mely jobban tselekedtél volná. Jſt'e ti nič nedá; to gá uſ predkem dobre wím: nihil profecto ab illo accipies; hoc mihi praevie perbene constat: nichts wird er dir geben; ich weiß es gewiß voraus: bizonnyal semmit sem nyersz töle (semmitsem ád néked); én azt már elő-

elöre igen jól tudom. — 2) scilicet, nempe, nimirum: ja, freilich gewiß, auch, in Ironien: igen-is, tudni illik. *boh.* giste. 3) firme firmiter: fest, gewiß, z. B. stehen: erössen, erösen, álhatatosan, állandóúl. *Syn.* pewńe, bezpećńe, istotńe, stále.

Istec, tca, m. v. Dlužńík. *boh.* Gistec.

isťení, á, é, *p. c.* adfirmatus, confirmatus, a, um: behauptet, bejahet, versichert, bekräftiget: erösíttetett, bizonyíttatott. *Syn.* doisťení, uisťení, zaisťení, potwrd'ení, potwrdzowaní.

Isť'eńí, á, n. adfirmatio, confirmatio, nis, f. annutus, us, m. Behauptung, Bejahung, Versicherung, Bekräftigung: erösítés, bizonyítás. *Syn.* Doisť'eńí, Uisť'eńí, Zaisť'eńí, Potwrdeńí, Potwrdzowáńí. *boh.* Gisťeńí.

istí, á, é, (*abs.* ist, isto) *adj.* certus, exploratus, liquidus, manifestus, perspicuus, indubius, indubitatus, haud dubius, a, um: gewiß, wahr, richtig, zuverlässig, keinen Zweifel unterworfen z. B. Nachricht: bizonyos, világos, kétség kevül-való, igaz, tagadhatatlan, hiteles, nem kétséges. *Syn.* istotní oprawid'iwí. *boh.* gistí. *Usus.* Istá Wec (zaisť'e) gest; to ge istá Wec: certa res est; certum est; ea de re certum est *Ter.* die Sache ist gewiß, unfehlbar; es ist gewiß: bizonyos dolog. 2) certus, haud dubius, firmiter persvasus, nihil dubitans (haesitans): gewiß, worinn nicht zweifelnd, gewisse Nachricht habend: valamiben, bizonyos, nem kételkedö. W tom istí sem, in eo certus sum, darin bin ich gewiß, abban bizonyos vagyok. 3) certus fidus: gewiß, zuverlässig, auf den man sich verlaßen kann: bizonyos, hív. werní. Istí Prátel, fidus amicus, zuverläßiger Freund, hív barat. 4) certus, firmus, decretus, definitus: gewiß, entschlossen, fest im Vorhaben, festgesetzt, beschlossen, bestimmt: bizonyos, feltett, el-tekéllett. *Syn.* uríd'ení, ustanowení. *Usus.* U mńa istá Wec gest, stat, certum est mihi, decrevi, stat sententia (mihi): es ist bei mir gewiß (beschlossen), nálam bizonyos dolog; el-tekéllett szándékom (akaratom). 5) certus, firmus, stabilis, non vacillans: gewiß, fest, nicht wanken: erös, álhatatos, állandó. *Syn.* pewní, stálí. *Usus.* Istí Krok, certus gressus, ein gewisser Streit, erös lépés. *Prov.* Wol starsí, má Krok isť'egsí (isť'egseg kročí): bos lassus fortius figit pedem. 6) aliquis, a, od; quispiam, quaepiam, quodpiam; quidam, quaedam, quoddam: ein gewisser gewiß, jemand, von Personen und Dingen, die man nicht nennt oder nennen will: némelly, valaki, bizonyos. *Syn.* ńekdo, ńekterí, wolakdo. *Usus.* Bol tu istí Člowek, homo certus (quispiam) hic erat, es war da ein gewißer Mensch, bizonyos, (egy) ember itt vala. Sú istí Ludá, sú isté Osobi: quidam sunt, es giebt gewiße Personen, vannak bizonyos emberek. Isté Príčini mám, habeo quaspiam causas, sunt mihi quaedam causae: ich habe gewiße Ursachen, bizonyos okaim vannak.

* J'stí, á, n. v. Ideńí.

Isť'ina, i, f. v. Istota.

isť'iť, il, im, V. I. *imp.* isť'i: adfimare, adseverare, assere-

re,

re, adnuere: behaupten, bejahen, befestigen, bekräftigen: bizonyítani, erössiteni. *Syn.* twrď'iť, potwrďzowať, pewňiť. *boh.* gisť'iťi. *Usus.* Možem isť'iť, ubezpečiť: ausim adfirmare, confirmare possum: ich kann es versichern (betheuern), meg-bizonyithatom. Nemám Običag, bez Uwážeňá o nekom ňečo isť'iť, non soleo temere de altero adfimare, ich pflege nicht von andern freventlich zu urtheilen, nem szoktam másról minden ök nélkül valamit szóllani. Isť'í, že nič proťi ťebe nepowedal: adfirmat, a se nihil unqvam dete secus dictum: er versichert es, daß er niemals etwas wider dich geredet habe: azt bizonnyal mondya hogy soha ellened nem szóllott.

isto, v. isti.

Istota, i, f. certitudo, dinis, f. veritas, perspicuitas, tis, f. Gewisheit, Wahrheit, Zuverläßigkeit: bizonyság, igazság, világosság, nyilvánvalóság. *Syn.* Prawda, Neomilnosť. *boh.* Gistota. *Prov.* Lepšeg ge z Istotú hrať, tenendum certum, dimittendum incertum. Melior res quam spes: besser ist Vogel in der Hand, als alle andere am Feld: jobb ma egy veréb, hogy nem mint holnap egy túzok. 2) cautio, satisdatio; nis, f. securitas, tis, f. fides, ei, f. die Versicherung, durch Bürger, Geld, Wechsel, Handschrift: bizonnyossá tétel, kezesség. *Syn.* Bezpečnosť, Isteňí, Poisť'eňí, Uisť'eňí, Ubezpeceňí. *boh.* Gistota. *Usus.* Istota prawňá, cautio, gerichtliche Versicherung, törvényes bizonnyossá-tétel. Istotu od druhého si wzáť, cautionem accipere ab alio, Versicherung von einem nehmen, valakitöl kéz írást venni.

istotňe, *adv.* v. isť'e. *Usus.* Istotňe wím (Istotu mám), čo robí, certum scio (pro certo habeo, habeo de illo certum), quid agat *Ter.* ich weiß ganz gewiß, was er thut: igen jól 's bizonyóssan tudom, hogy mit tsinál (mivel)ö. Istotňe moge Slowo zádržím (zachowám), certo (revera) promissis stabo, ich werde gewiß mein Versprechen halten, bizonnyossan meg-tartom a' szavamat, (igéretemet.) Istotňe i ten Čiň mu odpusť'ím, scilicet (equidem) hoc factum illi ignoscam *Ter.* ja für gewiß will ich ihm diesen Fehler verzeihen, igenis, azt a' vétket-is meg-botsátom néki. Istotňe sem gá nepowážliwí, že sem sa do ťeba dať opowážil: nae ego incautus, qui tecum congredi ausus sum: ich bin ja unbehutsam (unvorsichtig) gewesen, als der es mit dir hab wagen, und streiten dörfen: bizonnyára igen esztelen, 's mint egy vakmerö vagyok, úgy mint, a' ki te veled szembe merek szallani.

istotní, á, é, *adj.* v. isti.

* it, isel, iďem, v. isť.

* Iťí, á, n. v. Iďeňí.

Itročel, a, m. Zelina: plantago, nis, f. *Plin.* *H. N.* Plantago lanceolata Linn. Wegerich, Wegebreit, Wegebreitkraut: ports-fü, úti fü, úti lapu fü. hegyes úti fü. *Syn.* Wolowé Ucho. *boh.* Gitrocel. Truskawec.

† Jubilík, v. Gubilík.

Juchta, v. Guchta.

Jujubi, v. Gugubi.

Iwa, i, f. Zelina. chamaepitys, yos, f. *Plin.* *H. N.* teucrium chamaepitys *Linn.* teu-

teucria, ae, f. *Plin. H. N.* Feldcypresse, je länger je lieber kalintza, köszvény-fü, mezei tzipros. *Syn.* Iwka. *boh.* Iwa. *Usus.* Iwa pížmowá. (Polium polné), iva moschata, Teucrium Campanulatum Linn. vel Teucrium botrys Linn. Roßpolei.

iwekmí, *adv.* omnino, maxime, ita est: freilich, ja freilich: igen-is. *Syn.* ano, ist'e.

Iwer, wru, m. scida (ramentum) ligni, assula, ae, f. Holzscheit, Scheitholzspan; hasábfa forgáts. *Syn.* Tréska.

Iwí, á, n. vimen, inis, n. ein schwankes Reis, z. B. zum Flechten: vitla, szirony, kötö-veszszö, pánt, veszszö. *Syn.* Průťí. *boh.* Giwí.

Iwka, i, f. *dem.* ex Iwa.

Izba, i, f. cubile, conclave, is, n. cubiculum, i, n. das Zimmer, das Gemach, die Stube: szoba. *Syn.* Swetlica. *vulg.* Chíža. *boh.* Gizba, Sw'etňice. *Usus.* Izba stréberních Nádob, v. menní Sklep.

Izbečka, i, f. *dem.* cubicellum, i, n. cella, cellula, ae, f. das Zimmerlein, Stübchen, zum Wohnen, die Zell: szobátska. *Syn.* Izbička, Izbétka, Swetlička, *vulg.* Chízečka, Chížička, Chížka. *boh.* Gizbička-ka, Sw'etňička.

Izbétka, i, f. idem.

Izbička, i, f. idem.

Izbisko, a, n. *exaggerat. et contemt. ex* Izba. *Syn.* Swetličisko. *vulg.* Chížisko.

Izera, i, f. Réka w Báworskeg Zemi: Isara (Isera) ae, f. *fluvius Bavariae:* Iser, ein Fluß in Bayern: izera, *Bábor ország vize. boh.* Gizera.

Izlanďan, a, m. Islandus i, m. Isländer, izlandiai ember, Izlandus.

izlanďančin, a, e, *adj. poss.* Islandae, der Isländerinn gehörig, izlandiai aszszonyé.

Izlanďanka, i, f. Islanda, islandica femina: Isländerinn: izlandiai aszszony.

izlanďanow, a, e, *adj. poss.* Islandi, dem Isländer gehörig, Izlandusé, islandiai emberé.

Izlandia, i, f. Islandia, ae, f. Island, Izlandia *tartomány.*

izlandskí, *adv.* islandice, isländisch, izlandiáúl, izlandiai módon (módra.)

izlandskí, á, é, *adj.* islandicus, a, um: isländisch, izlandiai.

Izop, u, m. Zelina: hyssopus, i, f. *Colum.* hyssopum, i, n. *Plin. H. N.* Hyssopus officinalis Linn. der Isop, isóp. *Syn.* Izopina, *vulg.* Wizop. *boh.* Yzop. *Aliud est* zahradňá Sotragka.

Izopina, i, f. *idem.*

izopowí, á, é, *adj.* hyssopicus, a, um: vom Isop, isópi, isópos, isópból való. *Usus.* Izopowé Wíno, hyssopites, es, ae, m. vinum hyssopites *Colum.* der Isopwein, isópos bor.

Izwa, i, f. vibex (vibix), icis, f. *Varr. Plin. H. N.* sugillatio, suggillatio, nis, f. die Strieme, Schwiele, z. B. von Schlägen, von der Ruthe, das Streichmal, der blaue Fleck von Schlagen oder Stoßen: kék vereség (verés) helye, kék fólt a' testen. *Syn.* Belasina, Průh, Pruha, Pružina, Šrám, Swetlina, Wráž, od Bitki, od Slaháňá. *boh.* Gizwa, Modřina. *Usus.* Izwi dostať, vibices accipere, ducere: Strieme bekommen, kék foltokat kapni.

Iz-

Izwička, i, f. vibex parva, das Striemchen, kleine Strieme: kék vereség helyetske.

izwowití, á, é, *adj.* vibicibus plenus (oppletus), a, um: striemig: kékes, kékfoltos. *Syn.* průhowití, strámowití.